BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
22 E
46

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-11 a. 35

IOANNIS GVTERRII LICENTIATI, ADVOCATIQVE PLACENTINI REPEtitionum Allegationumque nouum commentarium

AD ILLVSTRISSIMVM REVERENdiſsimumq; dominum Didacum Spinoſæ, Epiſcopum Siguntinum, Cardinalem, Regijq; ſenatus Hiſpaniæ Præſidem meritiſsimum.

CVM INDICE COPIOSISSImo atque locupletiſſimo ordine Alphabetico compoſito.

CVM PRIVILEGIO.

SALMANTICÆ.

Excudebat Alexander à Canoua.

M. D. LXX.

Eſta taſſado en tres mrs el pliego.

EL REY.

POR quanto por parte de vos el Licenciado Iuan Gutierrez, vezino y abogado de la ciudad de Placencia, nos fue fecha relacion diziendo: que vos auiades hecho y cõpuesto vn libro intitulado, Nueuo cõmentario de repeticiones y allegaciones, en q̃ yuan seys repeticiones, y catorze allegaciones de derecho, de que haziades presentacion, el qual era muy vtil y prouechoso, porende que nos supplicauades, os diessemos licencia y facultad para lo poder imprimir y vẽder, y priuilegio para que nadie pudiesse imprimir lo sino vos, o quien vuestro poder ouiesse, por el tiempo que fuessemos seruido. Lo qual visto por los del nuestro consejo, y como por su mandado se hizieron las diligencias, que la prematica por nos hecha sobre la impreſsion de libros dispone, por os hazer bien, y merced, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula, en la dicha razon. Y por la presente os damos licencia y facultad, para que por tiempo de seys años primeros siguientes, que corrã y se cuenten, desde el dia de la fecha desta nuestra cedula en adelante, vos, o la persona que vuestro poder ouiere, podays imprimir y vender el dicho libro que de suso se haze mẽcion, y mãdamos, que durante el dicho tiempo qualquier impressor destos nuestros reynos y señorios q̃ vos nombraredes y señalaredes, imprima el dicho libro, sin que otra persona alguna le pueda imprimir ni vender sin vuestra licencia, so pena que el que lo imprimiere o vendiere, aya perdido y pierda todos y qualesquier libros y moldes, que imprimiere, o vendiere, y con q̃ primero que se venda lo ayays de traer y presentar ante los del nuestro consejo, juntamẽte con el original que en el se vio, que va rubricado y firmado al cabo de Pedro del Marmol, nuestro escriuano de camara de los que residen en el nuestro consejo, para que se vea si la dicha impreſsion esta conforme al original, y se os tasse el precio que por cada volumẽ ouieredes de auer. Y mãdamos a los del nuestro consejo, presidente y oydores de las nuestras audiencias, alcaldes, y alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias, y a todos los corregidores aſsistente gouernadores y alcaldes mayores y ordinarios y otros juezes, y justicias qualesquier de todas las ciudades villas y lugares de los nuestros reynos y señorios, assi a los que agora son, como a los q̃ seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que assi vos hazemos, y contra el tenor y forma della vos no vayan ni passen ni cõsientan yr ni passar por alguna manera, so pena de la nuestra merced y de diez mill marauedis para la nuestra camara. Fecha en Madrid a.xij.dias del mes de Octubre de mill y quinientos y sesenta y nueue años.

YO EL REY.

Por mandado de su Mageſtad.

Antonio de Eraſſo.

YO Pedro del Marmol secretario del cõsejo de su Mageſtad, doy fee q̃ por los señores del cõsejo de su Mageſtad, fue tassado el libro intitulado Repeticiones y Allegaciones del derecho fecho por el Licẽciado Iuã Gutierrez, abogado en la ciudad de Plasencia, a tres marauedis el pliego en papel, con q̃ se põgan las erratas, y esta tassa en cada libro y a este precio y no mas, mãdaron q̃ se pueda vender y venda este libro. Para q̃ dello conste di la presente firmada de mi nõbre, q̃ es hecha en la villa de Madrid a primero de Hebrero de mil y quinientos y setenta y vn años.

Pedro del
Marmol.

ILLVSTRISSIMO REVERENDISSIMO D. DIDACO SPINOSAE EPISCOPO SIGVNTINO, CARDINALI, Regaliſq; ſupremi conſilij Præſidi, Ioannes Guterrius aduocatus Placentinus. S.

CVM multæ ſint in hac vita mortali, Antiſtes Illuſtriſsime, quæ clariſsimis humanorum ingeniorũ luminibus maximè officiát, labes peſteſq; teterrimæ, tum nulla tetrior, nulla capitalior, nulla peſtilentior luce aut cogitari, aut fingi poteſt, quàm inuidia, quá ne ſummi quidem homines vitare dum viuerent, vlla ratione potuerunt: præclarè etiá cùm rebus humanis ageretur, ſi qui poſt obitum eá perdomuiſſent. Etenim vt alias omittam, quarum idem eſt iudiciũ, grauiſsimas diſciplinas, neq; Homero zoili, neq; Ariſtoteli aduerſarij, neq; Ciceroni calumniatores defuerũt. At quibus viris? quorum ſingulis in ſuo genere ſol ad hũc vſq; diem nihil vidit perfectius? petit ſanè ſumma inuidia, ac velut vmbra corpus ſic conſectatur, aut inſectatur potiùs gloriam, nec progredi longiùs ſinit. itaq; contra hoc tantum naturæ portentum homines remedium aliquod præſentiſsimum dum quærerent, genere, virtute, doctrina præſtantes viros, quorum ſe præſidio tuerentur, ſibi ſeligendos putauerunt. Quis enim tam planè inuidus vt improbáre, quis tá apertè maleuolus vt obſcurare, quis tam impudenter amés vt notare id opus audeat, quod ſciat in optimorum, doctiſsimorum, clariſsimorum virorum nomine apparuiſſe? An non inuidiam charitas, maleuolẽtiam authoritas, conſilium amentiam ſuperet? Mihi ſanè vulgatiſsimam iſtam & latiſsimè patentem peneq; naturalem inuidiæ rabiem vehemẽter reformidanti tua in primis nobilitas, virtus, ſapientia, felicitas, dignitas ſeſe obtulit, quæ omnem penitus animo timorem ademit, &, ne publicam lucẽ tui fauoris alleuatus aura perhorreſcerem plurimùm eſt adhortata, cuius enim præſidio, Repetitionum & Allegationum nouum hoc committerem, & dicarem commentarium, niſi earundem optimi, doctiſsimi, clariſsimi non præſidis ſolùm, ſed etiam propugnatoris, interpretis, cõſeruatoris præſidio. Per tuam ergo te nobilitatem, virtutem, ſapientiam Antiſtes Reuerendiſsime, quæ te in eo dignitatis gradu locauit, vt de patria, de familia, de om

nibus ſuis clientibus quàm optimè mereri poſsis, velis, & debeas: quæ te catholicæ Regis Maieſtati ita conciliauit, vt per te tot regna, orbes, imperia, populos, gentes, nationes, maria, terras ſanctiſsimè & ſapientiſsimè regat, atq; adminiſtret: per te inquam ille regnare videatur, per tuum deniq; in literas, & literarum omnes ſtudioſos amorem obnixè oro, obſecro, atq; obteſtor: huius tibi iam dudum addictiſsimi clientis munuſculum, ſingularis in te beneuolentiæ, obſeruantiæ, obſequij pignus certiſsimum libenti animo accipias, nec tam frigidæ aquę oblatum poculum, quàm offerentis animũ maximorum regum exemplo ponderare, primoſq; hoſce ingenij conatus tuo patrocinio & præſidio tueri, fouere, prouehere, fortunare communis doctorũ omnium & bonorũ patronus, catholici Regis ſenatuſq; regij Pręſes digniſſimus, ſacri cardinalium collegij princeps, vt ſoles ſemper, velis. & quando te in purpuratos patres regia benignitas meritaq, tua retulerũt, ſupplicibus tuis omnibus pater aduocatuſq; eſſe ne graueris: nec minùs regium eſſe parua accipere, quàm magna dare perpetuo tibi perſuadeas. Deus te nobis tuamq; tibi dignitatem diu ſeruet incolumem, vt patrię diu, & familię, & clientulis valeas prodeſſe, & vero velis & proſis. Datum Placentiæ calendis Iulij. 1569.

Vale Illuſtriſsime Antiſtes.

INDEX LEGVM ET DISPOSITIONUM IURIS COMMUNIS, quæ in hoc opere declarantur, & intelliguntur.

Ex ff. veteri, ſequentes.

L. ſi creditor. §. ſi. de diſtractione pignor. in l. nemo poteſt. n. 28. & pluribus ſequentibus. ff. de legat. 1. pag. 21. col. 2.
l. cùm de in rem verſo. ff. de vſuris. concordatur cum l. ſi certis annis. C. de pact. in. d. l. nemo poteſt n. 199. pag. 65 col. 2. & ſeq.
l. filio. §. contra tabulas. ff. de inoffic. teſtament. l. pater filium. n. 16. ff. eodem. pag. 246. col. 1.
l. circa. ff. de inoffic. teſtament. in. l. vnic. n. 11. C. quand. non pet. part. pag. 265. col. 2.
l. fundus ille. ff. de contrahen. empt. in. d. l. vnic. n. 14. C. quand. non pet. part. pa. 266. col. 2.
l. proprium. ff. communia prædiorum. in. d. l. vnic. n. 15. pag. 267. col. 1.
l. venditor ex hæreditate. verſ. at cùm hæreditas venditur. ff. de hæred. vel act. vend. ibidem. nu. 68. pag. 288. col. 2.
l. ſi. ff. de reiuendicat. in authen. ſacramenta puberum. n. 6. & ſequentibus. C. ſi aduerſ. vendit. pag. 297. col. 2.

Ex ff. infortiato, ſequentes.

L. filio præterito. ff. de iniuſt. rupt. &c. in. l. nemo poteſt. nu. 139. & ſequentibus. ff. de legat. 1. pag. 50. col. 1.
l. obligari. ff. de author. tut. ibi. n. 146. & ſequenti. pag 52. col. 1. & 2.
l. codicillis §. ſi ff. de legat. 2. in. d. l. nemo poteſt nu. 238. pag. 77 col. 1.
l. ſi filius hæres. ff de lib. & poſthum. in. §. ſui. n. 48. & ſequentib. Inſtit de hęred. qual. & differentia. pag. 176. col. 2.
l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. ff. ad Trebell. in. d. §. ſui. nu. 59. & 61. pag. 180. col. 1. & pag. 182. col. 1.
l in ſuis. ff. de liber. & poſthum. ibidem. in. d. §. ſui. n. 65. & pluribus ſequentib. pa. 184. col. 1.
l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acquirend. hęred. in. d. §. ſui n. 124. pag. 209. col. 1.
l ſi quis poſthumos. §. ſi filiũ. ff. de lib. & poſthu. l. ſi quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniuſt. rupt. etc. ibid. in. d. §. ſui. n. 128. pa. 210. c. 2
l. ſi. ff. ſi quid in fraud patron. in. d. §. ſui. num. 155. pag. 220. col. 2.
l. 1. §. ſi ff ſi à parent. quis fuer. manum. in. l. pater filium. n. 1. et. 12. ff. de inoffic. teſtamento. pag. 240 col. 1. & pag. 244. col. 2.
l. 3. § ſi emancipatus filius ff. de bon. poſſ. cont. tabul. in. d. l pater filium. n. 18. & 29. pa 247. col. 2. & pag. 253. col. 1.
l. ſcripto. ff. vnde lib. in. d. l. pater filium. n. 31. pa. 255. col. 2.
l. ſi ſolus. In princip. ff. de acq. hæred. in. l. vnic. n. 10. C. quand. non pet. part. pag. 264. col. 2.
l. quoties. §. ſi duo. ff. de hęred. inſtit. in. d. l. vnic. n. 22. pag. 270. col. 2.
l. qui patri. ff. de acq. hæred. in. d. l. vnic. n. 50. pa. 280. col. 1.
l. pater filium. §. quindecim libertis. ff. de legat. 3. in. d. l. vnic. n. 54. & 55. pag. 281. col. 1.
l. quidam relegatus. ff. de rebus dub. in. 3. allegatione. n. 26. pag. 453. col. 1.

Ex ff. nouo, ſequentes.

L. pupillus. ff. de action. & obliga. in. l. nemo po. n. 149. & ſequentib. ff. de legat. 1. pag. 53. col. 1.
l. ſtipulatio iſta habere licere. §. alteri. ff. de verb. obl. & §. alteri. Inſtituta. de inutil. ſtip. in. d. l. nemo poteſt. n. 152. & ſequentib. ff. de legat. 1. pag. 54. col. 2.
l. obligationum ferè. §. placet. ff. de act. & obl. in d. l. nemo poteſt. n. 187. & ſequẽtib. pa. 63. co. 1.
l. 3. §. falſus. ff. rem rat. hab. in. d. l. nemo poteſt. n. 421. pag. 129. col. 2.
l. 2 §. ſi. ff. pro hæred. in. §. ſui. n. 67. & 82. Inſtit. de hæred. qual. & differentia. pag. 185. col. 2. & pag. 192. col. 1.
l. cũ hæredes. in princip. ibi. niſi naturaliter apprehenſa. ff. de acq. poſſ. in. d. §. ſui. nume. 70. pag. 186. col. 2.
l. Thais. §. Stichus ſeruus. ff. de fideicommiſſ. lib. in. l. vnic. nu. 29. C. quand. non pet. part. pag. 273. col. 1.

Ex C. & volumine authent. ſequentes.

L. ſi quando. in princip. C. de inoffi. teſtam. in. l. nemo poteſt. n. 7. 8. & 9. ff. de legat. 1. pag. 17. col. 1. & 2.
Authentica. hoc ſi debitor. C. de pignor. in. d. l. nemo poteſt. n. 29. & ſequentib. pag. 22. co. 1.
l. quoties. C. de reiuendicat. in. d. l. nemo poteſt. n 40. & ſequenti. pag. 25. col. 2.
l. emptorem. C. locati. in. d. l. nemo poteſt. n. 42. & ſequentib. pag. 26. col. 1.
l. iuriſiurandi. C. de teſtib. in. d. l. nemo poteſt. n. 118 & ſequentib. pag. 45. col. 1.
l. ſi curatoris. C. de iur. delib. in. d. l. nemo poteſt n. 225. & ſequenti. pag. 73 col. 1.
l. ſi. C. de fideicommiſſ. in. d. l. nemo poteſt. nu. 244. & ſequentib. vſq; ad nu 264. pa. 78. co. 1.
l. 1. C. de vſufruct. in. d. l. nemo poteſt. n. 276. & ſequentib. pag. 86. col. 2.
l. penu. C. vt in poſſeſſ. legat. ibidem.
Authentica. ſed cùm teſtator. C. ad. l. falcid. in. d.

l.nemo pōt.n.302.& ſequētib.pag.94. col.2.
l.non dubiū.C.de legat.in.d.l.nemo poteſt.nu.345.& ſequent.pag.109.col.1.
l.2.C.de his,quæ vi met.ue cauſ. fiūt. in.d.l.nemo poteſt.n.381.pag.117.col.2.
l.fi.§.illo.C.arbit.tut.in.l.nemo poteſt.n. 404.ff.de legat.1.&.numeris ſequēt.pag.123.col.2.
l.1.C.de arbit.in.d.l.nemo poteſt.nu.417.& ſequentib.pag.128.col.2.
l.cū in adoptiuis.§.ſed ne articulū.C. de adopt. in.§.ſui.n.31.& ſequentib.de hæred. qual. & dlfferentia.pag.171.col.2.
l.fi.C.de repud.hæred.in.d.§.ſui.n.57.&.58. & 64.&.148.pag.179.col.1.&.pag.180.col.1.& pag.184.col.1.& pag.218.col.2.
l.nihil.C.de vſucap.pro hęred.in.d.§.ſui.n.78.& ſequentib.pag.190.col.1.
l.vt debitum.C.de hæredit.action.in.d.§. ſui.n.96.pag.200.col.1.
l.ſi curatoris.C.de iur.delib. in.d. §. ſui. nu.190.pag.204.col.2.
Authent.de hæredib.ab inteſtat.ven.§.nullam verò.in.d.§.ſui.nu.131.& ſequentib.pag. 212.colum.2.
l.meminimus.C.de legit.hæredib.ibidem.
l.generaliter,§.cùm autem.C.de inſtit.& ſubſt.&c.in.d.§.ſui.n.169.&.182.pag.224.col.2.& pag.228.col.2.
l.quoties.C.de rei vēdicat.in.d.§.ſui.n.197.pag.234.col.1.
l.ſi quis filiū.C.de inoffic.teſtam.in.l. pater filiū.nu.30.ff.de inoffic. teſtamento. pag. 254.colum.2.
l.vnic.C.ſi imperial.liberal.ſoc.ſine hæred.dec. in.l.vnic.n.16.&.41.C.quando non pet.part. pag.267.col.1.&.2.& pag.277.col.1.
l.2.C.ad.l.Iul.de vi.in.d.l.vnic.n.65.C.quād.nō pet.part.&c.pag.286.col.2.
l.1.& authen.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſ. ven.in.d.authe.1.ſacrament.pub.nu.9.& ſequentib.& nu.27.pag.298.col.2.& pag.299.col.1.& pag.306.col.2.
l.non dubium.C.de legib.in.d.authent.ſacram.pub.nu.14.pag.301.col.1.
l.fi.§.filijs autem.C.de bon.quæ lib.in.d.authē.ſacramen.pub.n.33.pag.309.col.2.
l.clarū.C.de auth.præſtād.in.d.authēt.ſacramē.puberū.n.218.pag.354.col.1.
l.ſi vnquam.C.de reuocan. donat. in . c.quamuis pactum.in principio.de pact.in.6.nu.28.pag.382.col.2.
l.fi.C.de pactis.ibidem.n.35.&.36.&. 45. &.50.pag.385.col.2.& pag.386.col.2.& pagin.389.col.2.& pag.391.col.2.
l.ſi quando.§.1.&.2.C.de inoffic.teſtam.in. d.c. quāuis pactū, ver. à filia.n.9.pag.399.col.2.
l.fi.in princip.C.de bon.quæ lib.in.d.c.quamuis pactum.ver nullū ad bona paterna regreſſū &c..n.3.& ſequētib.pag.407.col.2.
l.2.C.ad Orfician.ibidem.n.9.pag.409.col.2.
Authentica.excipitur C.de bon.quæ lib.ibidē.n.18.& ſequentib.pag.412.col.2.

Ex inſtitutionibus Iuſtiniani,ſequentes.

§ ita demum.Inſtituta de hæredit. quæ ab inteſtat.def.verſ.poſthumi quoque. in. §. ſui.nu.19.& ſequentibus,de hæred qualit.& differentia pag.168.col.1.
In princip.Inſtituta.quibus mod. teſtam. infirmēt.in.d.§.ſui.nu.153.pag.220.col.1.
§.adoptiui.Inſtituta.de exhæredat.lib. ibidem.

Ex decretalibus,ſequentes.

c.Veritatis.de iur.iurādo, in authēt.ſacram.pub.nu.15.& ſequētib.C.ſi aduerſ.vendit.pag.301.col.2.
c.fi.de foro competent.nu.16.in.d.authen.ſacrament.num.16.pag.392.col.1.

INDEX LEGVM REGIARVM, QVAE IN HOC opere declarantur,& intelliguntur.

Ex libris ſeptem partitarum.

l.fi.verſ.fi.tit.5.part.6.in.l.nemo poteſt.nu.18.& pluribus ſequent.b.ff.de legat.1.pag.21.col.1.
l.14.tit.13.part.5.in.d.l.nemo poteſt.n.29 & ſequētib.& nu.40.& ſequent.pag.22.col.1.& pag.25.col.2.
l.19.tit.8.par.5.in.d.l.nemo poteſt.nu.42. & ſequētib.pag.16.col.1.
l.6.tit.11.part.6.in.d.l.nemo pōt.n.311.pag.100.col.1.
l.37.tit.9.part.6.in.d.l.nemo pōt.n.368.pag.114. col.1.
l.17.tit.23.part.3.in.d.l.nemo poteſt.n.417.& ſequentibus.pag.118 col.1.
l.11.tit.3.part.6.in.§.ſui.n 47.de hæred.qualit.& different.pag.166.col.2.
l.fi.tit.6.part.6.in.d.§ ſui num.57.&.58.&.64.&.148.pag.170.col.1.& pag.180.col.1.& pag.184.col.1. & pag.218.col.2.
l.8.tit.16.part.4.in.d.§.ſui.n.157.pag.211.col.1.
l.9.tit.5.part.6.ibidem.
l.4.& fin.tit.15.part.4.in.d.§.ſui.n.188.pag.219.col.1.
l.1.ad fin.tit.8.part.6.in.l.pater filium.n.14.ff. de inofficio teſtamento.pag.245.col.1.
l.34.ad fin.tit.9.part.6.in.l.vnic.n.44.C. quand.non pet.part.&c.pag.278.col.1.
l.16.tit.11.part.3.in authent.ſacram.puberum. nu.19.& 114.C.ſi aduerſ.vendit.pag.308 col.1.& pagin.349.colum.1.
l.8.tit.fi.part.6.in verſ.eſſo miſmo feria.ibidem.
l.7.tit.17.part.4.in.d.authen.ſacramen.puberum.n.52.& ſequentib.pag.310.col.1.
l.56.ad fin.tit.5.part.5.in.d.authen.ſacramen puberū.n.89.&.91.pag.334.col.2.& pag.335.col.1.
l.11.tit.2. part.3.in. d.authentica ſacramenta puberum .numer .

num.318.pag.154.col.1.

l.26.tit.11.part.3.in.d.auth.en.ſacramẽ.puberum.n.146.
&.148.pag.359.col.1.&.2.

l.61.tit.18.part.3.in verſ.El qual promiſſio.in.1.allegatione.n.10 pag.438.col.1.&.2.

l.60.tit.18.part.3.ibidem.nu.13.pag.431.col.2.

l.45.tit.13.part.5.in.3.allegatione.nu.10.pag.451. col.2.

Ex noua recopilatione legum regni, ſequentes.

L.3.tit.1.lib.5.nouæ recopilat.regię.in l.nemo poteſt.n.21.ff.de legat.1.pag.20.col.1.&.2.

l.11.tit.1.lib.5.nouæ recopil.regiæ.in.d. l. nemo poteſt.n.46.&.47.pag.26.col.2.& ſeq.

l.5.tit.7.lib.5.nouæ recopil.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.60.&.61.pag.30.col.1.&.2.

l.13.tit.6.lib.5.nouæ recopil.regiæ.in.d.l. nemo poteſt.n.91.& ſequentib.pag.37.col.2.

l.fi.tit.1.lib.5.nouæ recop.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.nu.184.& ſequent.pag.61.col.1.&.2.

l.9.tit.15.lib.4.nouæ recopil.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.202.& ſequẽtib.pag.62.col.1.

l.6.tit.15.lib.4.nouæ recopil.regiæ.in.d. l.nemo poteſt.n.205.pag.67.col.2.

l.5.tit.15.lib.4.nouæ recopil.regiæ.d.l.nemo poteſt.nu.211.& ſequentib.pag.69.col.1.

l.2.tit.4.lib.5.nouæ recopil.regiæ.d.l. nemo poteſt.nu.236.pag.76.col.2.

l.2.tit.16.lib.5.nouæ recopil.regię.in.d.l.nemo poteſt.n.256.pag.82.col.1.

l.2.tit.de los teſtamentos.lib.5.nouę recopil.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.313.pag.98.col.1.

l.1.tit.4.lib.5.nouæ recopil.regiæ.in.d.l. nemo poteſt.n.368.&.371.pag.114.col.2.&.pag.115.col.1.

l.1.tit.11.lib.4.nouæ recop.regiæ.d.l. nemo poteſt. nu.375.pag.116.col.1.

l.3.&.l.19.ad fin.tit.21.lib.4.nouæ recop.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.390.& ſequent.pag.119.col.1.

l.2.tit.16.lib.5.nouæ recopil.in.d.l.nemo poteſt.nu.416.& ſequent.pag.131.col.1.

l.4.tit.11.lib.4.nouæ.recopil.in.d.l.nemo poteſt. n.418.& ſequentib.& nu.438.& ſequentib.pag.131.col.2.

l.1.&.3.tit.11.lib.4.nouæ recopil.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.435.&.437.& 439.pag.133.col.2.& pag.135.col.1.& pag.136.col.1.

l.19.ad fin.tit.21.lib.4.nouæ recopilat regiæ. in.d.l. nemo poteſt.n.437.pag.135.col.1.&.2.

l.1.tit.11.lib.4.nouæ recopil.regiæ.d.l.nemo poteſt. nu.441.pag.136.col.2.& pag.137.col.1.

l.6.tit.15.lib.4.nouæ recop.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.n.475.&.480.& num.ſequentib.pag.148.col.1.et. 2. et pag.150.col.1.et.2.

l.fi.tit.15.lib.4.nouæ recopil.regiæ.in.d.l.nemo poteſt.num.487.pag.151.col.2.

l.5.et.6.tit.21.lib.4.nouæ recopil.regiæ. ibidem. numer.488.et ſequẽti.et n.491.pag.152.col.2.et pag.153.col.1.

l.3.tit.13.lib.4.nouæ recopil.regiæ.in.§.ſui.nu.71.& ſequentibus. Inſtituta.de hęred.qual.et differentia.pag.87.col.1.

l.1.et.10.et.12.tit.6.et.l.4.tit.7.lib.5.nouæ recopil. reg.in d.§.ſui.nu.93.pag.196.col.1.

l.8.tit.1.lib.5.nouæ recopil.in.d.§.ſui.num.120.et.121.et 121.et.147.pag.208.col.1.et.2.et pag.218.col.2.

l.10.tit.11.lib.2.nouæ recopil.regiæ.in.d.§.ſui.num.189.pag.230.col.1.et.2.

l.12.tit.2.lib.6.nouæ recopil.regiæ. ibidem.

l.2.tit.3.lib.5.nouæ recopil.in authent. ſacrament. puberũ.n.39.et ſequentib.C.ſi aduerſ.vẽdit.pag.313.col.1.

l.12.tit.11.lib.5.recopil.reg.in.d.authen.ſacram.pub. nu.47.et ſequẽtib.et n.73.pag.317.col.2.et pag.327.col.2.

l.4.tit.7.lib.1.nouæ recopil.ibidem. n. 71. et ſequentib.pag.327.col.1.

l.11.tit.1.lib.4.nouæ recopi.regiæ.ibidem.num.151.et ſequentib.pag.361.col.1.

l.1.tit.17.lib.8.nouæ recopil.regiæ.ibidem.numer. 164.et ſequent.pag.367.col.2.

l.11.tit.6.lib.5.nouæ recop.regiæ.in.c.quamuis pactum.in princip.n.13.de pact.in.6.pag.377.col.2.

l.1.tit.8.lib.5.nouæ recop.regiæ.ibidem.nu.15.et ſequentibus.pag.378.col.1.

l.2.tit.6.et.l.4.tit.7.lib.5.nouæ recopil.ibidem.num.47.pag.390.col.2.

l.2.tit.16.lib.5.nouæ recopil.ibidem.numer.52.et ſequẽt.pag.391.col.2.

l.1.et.2.tit.3.lib.5.nouæ recopil.regiæ.in. 3. allegatione.n.11.et ſequentibus.pag.449.col.1.

l. 4.tit.3.lib.5.nouæ recopil.in.11.allegatione.numer. 7.pag.487.col.1.

Ex libris fori & ſtyli, ſequentes.

L.8.tit.6.lib.3.fori.in.d.l.nemo poteſt.num.211.et ſequẽtibus.ff.de legat.1.pag.69.col.1.

l.8.tit.11.lib.2.fori.in.§.ſui.numer.119.de hæred.qualit.et differentia.pag.108.col.2.

l.1.tit.21.lib.4.fori.in.d.§.ſui.numer.158.et. 160.pag.221.col.2.

l.5.tit.6.lib.3.fori.ibidem.

l.fi.ad fin.tit.21.lib.4.for.in.d.§.ſui.nu.188.et ſequẽtib.pag.229.col.1.et.2.

l.200.ſtyli in authent.ſacramẽt.puberum.numer.65.et ſequentib.C.ſi aduerſ.vendit.pag.315.col.1. et.2.

INDEX IVRIVM, quæ in hoc commentario repetuntur.

L.Nemo poteſt.ff.de legatis.1.pag.1.
§.Sui.Inſtituta.de hæredum qualitate & differentia.pag.159.
L.Pater filium.ff.de inofficioſo teſtamento.pag.238.
L.vnica.C.quando non petentium partes petentibus accreſcant.pag.160.
Authentica. Sacramenta puberum. C.ſi aduerſus venditionem.pag.290.
c.Quanuis pactum.de pactis in.6.pag.369.
Allegationes quatuordecim. pag.426.438.445.453.462.465. 467.472.476.480.484.490.491.492.

MAGISTER MICHAEL VENEGAS Abulenſis in Salmanticenſi Academia latinarũ literarum profeſſor, in commendationem operis atq; autoris

Ad Lectorem.

CAEca profundarum quicunq; ænigmata legum
Et chaos inmenſum iuris, adire times?
Hoc quod Ioannes Guterrius edit in auras
Hoc lege præclarum, candide Lector, opus,
Quo nunc patrono ſe noſtra Placentia iactat,
Aptaq; gymnaſio, tradit & apta foro.
Hunc igitur librum multis vel millibus emptum
Qui leget: antiquis præferet ille nouum.

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI, IN SALMANTICENSI VNIVERSITATE graduati, atq; aduocati Placẽtini Repetitio ſolennis. L. Nemo poteſt. ff. de Legatis primo.

1 TESTATOR non poteſt tollere formam traditam à iure in teſtamentis condendis.

2 Teſtator licèt excuſauerit tutores à ſe datos ratione malæ adminiſtrationis reddendæ, nihilominùs tutores tenentur eam reddere ratione doli.

3 Voluntas teſtatoris facit formam & cõditionem.

4 Lex vadit pedetentim poſt mentẽ teſtatoris, ſicut venator poſt leporem.

5 Facultas & libertas, quæ datur defunctorũ vltimæ voluntati magis accedit iuri naturali, quam ſucceſſio filiorum.

6 Voluntas teſtatoris vt valeat non debet eſſe contraria legibus.

7 Facultas conceſſa alicui, in dubio debet intelligi ſecundùm ius commune.

8 Facultas conceſſa alicui ſi intellecta ſecundùm ius cõmune nihil operatur, intelligi debet contra ius, cui hoc caſu cenſetur derogatum, quia verba intelligi debent vt aliquid operentur.

9 Sed hoc caſu, ea ſolennitas cenſetur remiſſa, cuius omiſſio ſit abſq; iniuria tertij, ſecus quæ ſit alteri præiudicialis.

10 Omnis ſolennitas ſeu forma ſubſtantialis eſt iuris publici.

11 Ius introducens ſolennitatem, ſeu formã ſubſtantialem eſt inuentum ad tollendas fraudes.

12 Teſtator poteſt diſponere ne datione extranei coheredis, vel ſubſtituti vulgaris tollatur ſuitas.

13 Teſtator poteſt diſponere quòd legatum cõditionale efficiatur ex neceſſariæ dictionis adiectione.

14 Teſtatoris animus & voluntas ad id per quæ verba percipi poſſit. & numero. 15.

16 Teſtator poteſt facere, vt quod tranſmiſſibile non eſt, ad hæredes tranſmittatur.

17 Teſtator poteſt facere, vt mulier ſecundo nubens nõ incidat in pœnas. l. 1. C. de ſecund. nupt.

18 Filij priorũ matrimonij poſſunt pœnas illas. d. l. 1. matri ſecundo nubenti remittere.

19 Pœnæ ſupradictæ ſecundo nubentium, hodie iure canonico ſunt ſublatæ.

20 Pœnæ ſecundo nubentium, quæ ſunt in fauorem filiorum non cenſentur ſublatæ iure canonico.

21 Iure regio pœnæ ſecundo nubentiũ ſunt ſublatæ, præter eas, quæ fauorem filiorum reſpiciunt.

22 Teſtator poteſt iubere quòd conditio non habeatur pro impleta, etiam ſi non ſteterit per implere debentem. & ſic poteſt derogare. l. iure ciuili. ff. de condi. & demonſtrat.

23 Teſtator poteſt diſponere, vt dominium rei legatæ ſolùm apprehenſa poſſeſſione tranſeat ad legatarium, & non antea.

24 Teſtatoris prohibitio de non alienando impedit dominij tranſlationem.

25 Alienatio facta cõtra prohibitionem teſtatoris eſt ipſo iure nulla, vbi quis admittatur ad reiuendicãdũ.

26 Contrahentis prohibitio de non alienando non impedit dominij tranſlationem.

27 Ratio differentiæ in hoc conſtituitur inter contractus & vltimas voluntates.

28 Contrahentis prohibitio de non alienando iuncta hypotheca ſpeciali eius rei, quæ prohibetur alienari impedit dominij tranſlationem.

29 Hypothecaria vel perſonali actione agi non poteſt aduerſus fideiuſſores, vel tertios rerum poſſeſſores, niſi præcedẽte excuſſione in perſona principalis debitoris.

30 Hoc fallit, ſi in inſtrumento pactum de non alienandi cũ hypotheca ſpeciali adſit.

31 Hypotheca irregularis quæ interuenit in conſtitutione cenſus vel emphyteuſis bene tranſit contra tertium etiam non diſcuſſo principali.

32 Ius executiuum paſſiue eſt perſonale, quod non ſe

quitur rem, ſed perſonam, & ideò non datur contra tertium rei poſſeſſorem, nec contra non nominatum in inſtrumento.

33 *Annua penſione ſuper aliquo fundo inter aliquos priuatos conſtituta, tertius illius fundi poſſeſſor, non poteſt actione perſonali pro dicta penſione cōueniri, præterquā in tributo, vel cenſu principis.*

34 *Creditores fatui eſſent ſi peterent executionem inſtrumenti guarentigij contra tertios poſſeſſores bonorum hypothecatorum: ſed ordine iuris ſeruato debēt hypothecariam intentare.*

35 *Hypothecaria actio licèt contra principalem debitorem nominatum in inſtrumento guarentigio ſit executiua, tamen cōtra tertium rei ſingularem poſſeſſorem eſt ordinaria.*

36 *Practicatus caſus præcedens.*

37 *Hypotheca irregularis quæ interuenit in conſtitutione cenſus vel emphyteuſis etiam eſt via ordinaria perſequenda aduerſus tertiū rei ſingularem poſſeſſorem, non vero executiuè.*

38 *Inſtrumentum guarentigium cum pacto de non alienando cum hypotheca ſpeciali, poteſt exequi contra tertium rei poſſeſſorem in ipſamet re.*

39 *Inſtrumentum guarentigium habens pactum de ingrediendo poſſeſſionem rei hypothecatæ propria authoritate poteſt exequi in re ipſa hypothecata, etiam à tertio ſingulari poſſeſſore poſſeſſa, ſi huiuſmodi poſſeſſor habeat cauſam à debitore principali, vel ſimul cum dicto pacto adſit clauſula conſtituti.*

40 *In re duobus vendita præfertur ille, cui priùs tradita eſt.*

41 *Hoc limitatur præterquàm ſi pro prima venditione adſit pactum de non alienando cum hypotheca ſpeciali ipſius rei.*

42 *Emptor non tenetur ſtare colono.*

43 *Hoc limitatur ſi pro locatione adſit pactū de non alienando cū hypotheca ſpeciali ipſius rei locatæ.*

44 *Deficiente in locatione pacto de non alienando licèt adſit hypotheca generalis vel ſpecialis emptor non tenetur ſtare colono, dum tamen ei ſatiſfaciat ſuum intereſſe.*

45 *Emptor tenetur ſtare colono quando pro ſecuritate locationis adeſt iuramentum & hypotheca ſpecialis.*

46 *Lege regia prohibetur iuramentum apponi in contractibus ſub certis pœnis, præcipuè, annullationis contractus.*

47 *Lex regia ſupradicta tantùm prohibet iuramentum apponi in contractibus validis de per ſe abſque iuramento, non autem in his contractibus, qui abſque ope iuramenti ſunt infirmi, vt minorum & mulierum.*

48 *Debitor qui ex cōuentione non poteſt rem hypothecatā alienare, bene poteſt eam alteri locare, vel pignorare, præterquā ſi aliud conueniat.*

49 *Hoc limitatur in locatione ad longum tempus.*

50 *Dominium ſaltem vtile transfertur ex locatione ad longum tempus.*

51 *Præterquàm ſi ex mente contrahentis, vel legis conſtet contrarium.*

52 *Locatio facta ad nouennium cū pacto renouationis alterius nouennij à debitore, qui ex lege conuentionis non poteſt rem alienare, non valet nec tenet.*

53 *Locationes rerum minorum factæ à tutoribus ad nouennium, ita vt finito nouennio res iterum conducta videatur, non valent.*

54 *Debitor qui ex conuentione non poteſt alienare rem hypothecatam, non poteſt illam pignorare potētiori à quo non facilè res recuperari poſſit.*

55 *Cautela optima ad hæc, vt res prohibita alienari non poſſit locari, vel pignorari.*

56 *Cautela etiam ne tranſeat poſſeſſio ſi de facto alienetur res prohibita alienari, etiam ſi tradatur, quæ aliàs tranſiret.*

57 *Pactum de non alienando cum hypotheca generali, quòd impediat dominij tranſlationem, prima opinio.*

58 *Pactum de non alienando cū hypotheca generali, quòd non impediat dominij tranſlationem, ſecūda opinio communis.*

59 *Teſtator poteſt facere ne regula Catoniana in ſuo teſtamento locum habeat.*

60 *Declaratio.l.5.titulo.7.libro quinto, nouæ recopillat. regiæ.*

61 *Eadem.l.regia ampliatur in vinculis particularibus tertij & quinti.*

62 *Facultas teſtandi & ſucceſſiones maximè ex teſtamento, omni reſpectu de iure ciuili eſſe, prima opinio.*

63 *Iura ciuilia meritò temperaſſe formam & ſolennitates teſtamentorum.*

64 *Potuiſſe ius ciuile augere ſolennitates in teſtamento cæci.*

65 *Ius ciuile potuiſſe minuere ſolennitates in teſtamento inter liberos, & ius regium in omnium teſtamentis.*

66 *Iure regio pro ſigillis teſtium requiſitis iure cō muni & remiſſis additus eſt tabellio ſignumque ſuum.*

67 *Conſuetudine poſſe minui ſolennitatem in teſtamentis, ut in teſtamento ruſtici.*

68 *Ius ciuile poteſt declarare qui poſſint, vel nō facere teſtamentum.*

Princeps poteſt facere ne aditione quæratur hæreditas, vel ne hæredes repræſentent defunctum, & omnes defectus teſtamenti tollere. eodem nu. 68.

69 *Princeps poteſt legitimare ſpurium in præiudicium venientium ab inteſtato. & nu. 75.*

70 *Quod procedit non ſolùm delata hæreditate, verum adita. & an poſſeſſione apprehenſa, idem poſſit?*

71 *Princeps non poteſt tollere ea quæ ſunt iuris gentium, niſi cum cauſa legitima.*

72 *Princeps ſi aufert alicui rem ſuam cum cauſa, ceſſante illa cauſa, debet domino reſtitui res ſua.*

73 *Princeps quando aufert alicui rem ſuam, debet intelligi ſoluto pretio.*

74 *Hoc procedit etiam ſi cauſa ob quam auferatur ſit iuſtiſſima.*

75 *Princeps quòd non poſſit legitimare ſpurium in præiudicium venientium ab inteſtato hæreditate iam quæſita, niſi ex legitima cauſa, & ſoluto bono cambio.*

76 *Hæreditas poſtquàm eſt adita non dicitur amplius hæreditas, ſed proprium patrimonium hæredis.*

77 *Teſtamentum, in quo iuris ſolēnia deficiunt, pro non facto habetur.*

78 *Ex teſtamento minus ſolenni non oritur ciuilis nec naturalis obligatio, ſed latius de hoc infrà numero.*

79 *Facultas teſtandi licet quo ad formam & ſolennitatem ſit de iure ciuili, quo ad originem tamē & ſubſtantiam eſt de iure gentium & naturali ſecunda opinio.*

80 *Ex teſtamento minus ſolenni de iure ciuili perfecto autem de iure gentium, vel naturali oritur naturalem obligationem, de hoc latius infrà numero.*

81 *Princeps non poteſt de plenitudine ſuæ poteſtatis tollere facultatem teſtandi hominibus.*

82 *Nemo præter Papam poteſt alterare voluntates teſtatorum.*

83 *Papam non niſi ex plenitudine poteſtatis poſſe alterare voluntate teſtatorum, & epiſcopus ſi id faciat tanquam apoſtolicæ ſedis delegatus cauſæ cognitionem præmitti oportere. &c.*

84 *Teſtator non poteſt diſponere ne edictum prætoris in ſuo teſtamento locum habeat.*

85 *Teſtator non poteſt diſponere quòd conſuetudo legitima non habeat locum in ſuo teſtamento.*

86 *Iudex, qui iudicat contra conſuetudinem ita facit litem ſuam, ſicut qui iudicat contra ius.*

87 *Teſtator non pōt in ſuo teſtamēto aliquid præcipere, quod humanitati, vel ciuilibus moribus obuiet: & ſic quòd reliquiæ ipſius in mare auertātur.*

88 *Teſtator qui Principis priuilegio teſtatur non poteſt facere quin leges in ſuo teſtamento locum habeant.*

89 *Teſtator non poteſt facere ut ſtatuentibus legibus alimenta præſtari pro ratione facultatum præſtentur filijs ſuis vltra ſuas facultates.*

90 *Teſtator non poteſt facere quin leges, quæ diſponunt impenſam funeris fieri debere attenta ratione facultatum teſtatoris in ſuo teſtamento locum habeant.*

91 *Ratio aſſignatur ad. l. 13. titulo. 6. lib. 5. nouæ recopila. regiæ.*

92 *Dicta. l. regia intelligitur tantùm quando teſtator reliquit filios, vel alios deſcendentes, ſecus, ſi non relictis.*

93 *Procedit etiam dict. l. regia, extantibus aſcendentibus, nam de tertio debet deduci impenſa funeris, & non aliunde.*

94 *Quantum bonorum defuncti ſi non ſufficiat ad omnia legata perſoluēda, quæ prius deduci debeāt?*

95 *Impenſa funeris præfertur debitis, etiam ſi creditores habeant tacitas hypothecas, & quid ſi expreſſas?*

96 *Impenſa funeris præfertur doti.*

97 *Impenſa funeris præfertur depoſito facto penes defunctum & recepto per eum.*

98 *Teſtator an poſſit in ſuo teſtamento prohibere ius accreſcendi, & ſic derogare. l. ius noſtrum ff. de regu. iur. 1. opinio.*

99 *Secunda opinio ſuper eodem articulo.*

100 *Tertia opinio ſuper eodem articulo.*

101 *Quarta opinio ſuper eodem articulo.*

102 *Quinta opinio ſuper hoc eodem articulo.*

103 *Ius accreſcēdi eſt introductū à iure, ne teſtator decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

104 *Teſtator non poteſt eam viam teſtamēto permittere*

mittere, quæ legibus cõtraria ſit, hodie nullam vſu ram poteſt permittere.

105 *Teſtator non poteſt in ſuo teſtamento cauere, quòd clericus conueniatur coram iudice ſeculari.*

106 *Clericus etiam cum iuramento, non poteſt renuntiare ſuo foro, neque iuriſdictionem iudicis ſecularis prorogare, neque conſuetudo, quæ hoc inducerer, aliquid valeret.*

107 *Clericorum exemptio à liminibus iudicij ſecularis iuris diuini eſt non humani, opinio communis & tenenda.*

108 *Infertur ex hoc ratio ad cap. ſi diligenti. de foro compet.*

109 *Clericos fuiſſe exemptos à iudicio ſeculari iure canonico tantum & non diuino, alia opinio.*

110 *Papam nõ poſſe ſubijcere clericos iuriſdictioni ſecularium, ſecundùm opinionem quorundam.*

111 *Formæ à lege introducta renuntiari nõ poteſt, nec quicquã ex ea mutari: etiã ſi mutetur in melius, numero.* 112

113 *Forma omnis ſeu ſolennitas eſt iuris publici.*

114 *Formæ nihil poteſt addi, nec detrahi, & adimpleri debet ad vnguem, nec ſufficit per æquipollẽs.*

115 *Solẽnitas aliqua ex requiſitis in materia de venrre inſpiciendo ſi omittatur, non corruit actus.*

116. *Sed id ea ratione ibi fuit, quia erat ſolennitas leuiuſcula.*

117 *Omiſſio ſigni crucis in inuentario requiſiti nõ vitiat inuentarium.*

118 *Iuramentum teſtis de veritate dicenda poteſt remitti ex conſenſu partium.*

119 *Teſtis productus etiam ſi religioſus ſit, tenetur iurare de veritate dicenda.*

120 *Cardinalibus teſtimonium ferentibus non iuratis non creditur.*

121 *Teſtibus etiam mille, non creditur, ſi modò iurati non ſint.*

122 *Papam ſtatuere non poſſe, vt teſtibus nõ iuratis credatur.*

123 *Teſtes non iuratos recipere non poteſt ille, cui cõmiſſum fuit, vt in aliqua cauſa procedat omiſſa ſolennitate iuris ciuilis.*

124 *Teſtes, qui in artis ſuæ peritia declarant, iuramentum debent præſtare de credulitate.*

125 *Teſtis iuramentum, an de ordine, vel de ſubſtãtia ſit?*

126 *Teſtis iuramentum eſt inductum in fauorem partiũ, ideo poſſunt ei renũtiare, & credere, & ſtare dicto vnius etiam non iurati.*

127 *Partes rogantes aliquem vilem atque infamẽ, vt adſit in teſtem cõtractui, videntur illius fidem approbare, neque poterunt illi opponere aliquem defectum perſonæ.*

128 *Quod intelligitur in quacunque inhabilitate teſtium ſiue ſuæ perſonæ, ſiue fauore alterius.*

129 *Procedit etiam in producente teſtes in iudicio, nam videtur illorum perſonas approbare.*

130 *Producens teſtes in iudicio, an ex ſola productione ipſorum non ſecuta eorum examinatione, videatur eos approbare?*

131 *Producens teſtes in iudicio, qui iurati ſunt, non poteſt altera parte inuita eis renuntiare vt non examinentur.*

132 *Producẽs teſtes in ſummario iudicio tantum, an poſſit opponere in perſonas eorũ in plenario iudicio?*

133 *Producens teſtes in iudicio, non videtur eorum dicta approbare quin poſſit in ea obijcere.*

134 *Iuramentum teſtis de veritate dicenda ſunt qui exiſtiment, non poſſe partes remittere, & eorum fundamenta, & numeris ſequentibus.*

135 *Partes etiam ſi ſit probationibus renuntiatum poſſunt producere in teſtem virum religioſum, vel alium probatiſſimæ opinionis.*

136 *Teſtis notæ fidei & authoritatis licèt variauerit in dicto ſuo, poteſt illud corrigere.*

137 *Renuntiari poteſt per partes, ei, quod principaliter in ipſarum fauorem introductum eſt, licèt ſecundariò in fauorem publicum.*

138 *Partes poſſunt facere & conuenire vt ex vnius teſtimonio litis cuiuſpiam determinatio fiat.*

139 *Iuris prætoris tantùm æquitate conualeſcit teſtamentum in caſu. l. filio præterito. ff. de iniuſto rupt. &c.*

140 *Bonorũ poſſeſſio & ſolẽnis agnitio etiam hodie erit neceſſaria in caſu. d. l. filio præterito.*

141 *Bonorum poſſeſſio ibi, nec in alijs caſibus, vbi aliàs erat neceſſaria, non requiritur, quoties teſtamentum fit coram principe, ſed iure ciuili hæreditas adiri poteſt.*

142 *Filius an à principio poſſit conſentire vt exhæredetur.*

143 *Filius, an à principio poſſit conſentire vt prætereatur?*

144 *Filius an poſſit conſentire vinculum & grauamen*

men in ſua legitima?

145 Verbum, poteſt, iunctum cum negatione inducit neceſsitatem, & priuat potentiam.

146 Pupillus ſine authoritate ſui tutoris contrahēs obligatur naturaliter.

147 Differentia, an ſit vera Bartoli, inter hæc verba legis, non poſsit, vel non poteſt.

148 Pupillus contrahens ſine tutoris ſui authoritate non obligatur ciuiliter.

149 Infans contrahens ſine tutoris authoritate non obligatur naturaliter, nec etiam pupillus ſi ſuo tutori promittat.

150 Pupillus ſine tutoris authoritate, an obligetur naturaliter ex mutuo?

151 Difficultas quædam agitur in propoſito.

152 Stipulatiō alteri per alterum facta non valet, pœna tamen adijci poteſt.

153 Lex non reſiſtit ſtipulationi alteri per alterum factæ, nec etiam aſsiſtit.

154 Stipulatio alteri facta valet, eo caſu, quo ſtipulantis intereſſe cœperit promiſsionem ſeruari.

155 Stipulatio alteri per alterum facta, valet de iure canonico & regio.

156 Verbum, poteſt, iunctum cum negatione, quando ponitur ab eo, qui nō habet poteſtatem rei de qua agitur prohibendæ, nihil operatur.

157 Clauſula, non obſtante tali lege, &c. non licet cuiquam vti in ſuis diſpoſitionibus, niſi ſolis principibus.

158 Clauſula, nō obſtāte &c. non poteſt vti Præfectus prætorio, licèt plura ſpecialia concedantur ei in iure.

159 Legati de latere non poſſunt cauſas committere decidēdas præter legibus modum approbatū, & conſuetudine munitum.

160 Prīceps ſolus hac clauſula, nō obſtātibus, vti pōt.

161 Clauſula, nō obſtantibus &c. quando princeps vtitur, an ſit neceſſariū expreſſè derogare legi quæ deroganda eſt, an verò ſatis ſit, quòd princeps dicat, non obſtante aliqua lege?

162 Sed neceſſe eſſe Principem dicere cùm dicit, non obſtante aliqua, ſcilicet in contrarium faciente.

163 Clauſula, non obſtantibus, &c. appoſita non comprehendit diſpoſitiones iuratas, ſed vt illis derogetur, neceſſe eſſe earum ſpecialem mentionem fieri.

164 Rex in dubio non videtur caſſare, aut differre obligationes iuratas.

165 Saluus conductus conceſſus ne quis capiatur ob debita, non extenditur ad debita iurata. Et hoc ſpecificatur in Archiepiſcopum Toleti.

166 Clauſula, non obſtātibus quibuſcunque ſtatutis, priuilegijs, vel conſuetudinibus contrarijs confirmatione apoſtolica, vel quacunque alia firmitate roboratis cum decreto, & alijs, non cōprehendit iurata.

167 Clauſula, non obſtantibus &c. quando generáliter ponitur in collatione beneficij, quod eſt de iure patronatus laicorum, nunquā derogantur ordinationes factæ per laicos fundatores in fundatione beneficij per ſedē apoſtolicā, vel epiſcopū confirmatæ.

168 Clauſula, non obſtantibus capitulis, vel pactis quibuſcunq; non extenditur ad pacta, vel capitula iurata.

169 Clauſula, non obſtantibus. &c. non comprehendit diſpoſitiones iuratas, ſiue iuramentum interueniat & ſit appoſitum in ipſo actu iurato ſtatim, ſiue pòſt ſeparatim.

170 Clauſula, non obſtantibus per viam legis ſiue iuris, tollit ſtatuta iurata.

171 Clauſula, non obſtantibus &c. in motu proprio appoſita, an tollat diſpoſitiones iuratas?

172 Clauſula, non obſtātibus &c. tollit inhabilitates impetrantis quæ ſurgunt ſtatuto eccleſiæ, nō autem quæ à iure communi ſurgerent.

173 Clauſula, non obſtantibus &c. non tollit conſtitutiones Conciliorum, nam vt illis derogetur, oportet ſpecialiſsimam mentionem fieri earum.

174 Clauſula, non obſtantibus &c. non tollit priuilegia redacta, vel clauſa in corpore iuris.

175 Clauſula, non obſtantibus &c. non tollit priuilegia principis, quæ tranſierunt in vim contractus pretio mediante, vel ob ſeruitia, vel ad pias cauſas, quinimo eis ſine iuſta cauſa Princeps derogare non poteſt.

176 Practica ſupradicti, poſita & ſpecificata in officijs rectoris, vel tabellionatus reuocatis per prīcipē.

177 Rex quòd non poſsit tollere hæc officia abſque iuſta cauſa.

178 Clauſula generalis, non obſtantibus &c. non derogat regulis cancellariæ apoſtolicæ.

179 Argumentum de loco ad tempus validum eſt in iure.

180 Carnem comedere ſicut licitum eſt tempore prohibito, ex cauſa neceſſitatis, ita etiam & in loco prohibito.

181 Die feriato licitum eſt apprehendere debitorem propter ſuſpitionem fugæ.

182 *Etiam tempore induciarum.*

183 *Loco prohibito, & ſic in eccleſia, an ſit licitum apprehendere debitorem ſuſpectum. & nu.184.*

184 *Declaratur.l.fin.titu.2.lib.1.nouæ recopil.regiæ. & numero.185.*

185 *Debitor fugitiuus nõ poteſt capi in porticu eccleſiæ, & an id hodie locum habeat?*

186 *Actus ad voluntariam iuriſdictionem pertinẽtes, ſicut poſſunt celebrari diebus feriatis, ita etiam & in loco religioſo.*

187 *Teſtator non poteſt facere ne obligationes durẽt tanto tempore, quantum illis a iure præſcriptũ eſt.*

188 *Præſcriptio non tollit obligationes ipſo iure.*

189 *Tempus non eſt modus tollendæ, nec inducendæ obligationis.*

190 *Tempus non computatur inter modos tollendæ obligationis.*

191 *Character nõ poteſt imprimi in corpore humano ex tempore, nec ad tempus, nec in loco, vel conditionis euẽtu finiri poteſt, etiam ex voluntate imprimentis ipſum characterem.*

192 *Suitatis ius inhæret oſſibus, vt ab eis ſeparari non poſſit.*

193 *Obligatio perſonalis eſt ſicut anima rationalis in eo, quod hoc numero dicitur.*

194 *Tempus non eſt cauſa ex qua oriri, vel tolli obligatio poſſit, ſed eſt comes, quia res humanæ tempore non efficiuntur, ſed temporis concomitantia.*

195 *Tempus non ponitur inter cauſas, ſed inter media extremorum.*

196 *Tẽpus non eſt cauſa effectiua, ſed occaſionalis.*

197 *Tẽpus nõ ponitur inter cauſas, ſed inter mẽſuras*

198 *Tempus eſt de ſubſtantia præſcriptionis.*

198 *Tẽpus non tollit obligationem, aut inducit, ſed probat eſſe inductam, vel ſublatã. eodem nu. 198.*

199 *Cõcordia & intellectus. l.cũ de in rem verſo. ff. de vſuris. cum.l.ſi certis annis.C.de pactis.*

200 *Leges regiæ inducentes præſcriptionem debiti, quomodo intelligendæ?*

201 *Ad præſcriptionem debiti ſi quis tantùm allegaret tempus, & non fundaret ſe in ſolutione cõdemnandus eſt vt ſoluat.*

202 *Leges regni, quæ iubent ſalaria famulorum præſcribi triennio: eodem modo ſunt intelligendæ.*

203 *Lex.9.titulo.15.lib.4.nouæ recopil.reg.eodẽ modo intelligenda.*

204 *Debitores non ſe iuuant tẽporis curſu in præiudicium tertij, niſi cũ reuera ſolutio debiti facta eſt, & iterum nunc petitur, & ſic cum bona fide, non verò cum mala.*

205 *Ius executiuum præſcribitur certo tempore, quomodocunq; allegetur præſcriptio.*

206 *Præſcriptio debiti cum mala fide, etiam inducta per mille annos, non eſt admittenda.*

207 *In materia concernenti peccatum ſtandum eſt iuri canonico, etiam in foro ciuili.*

208 *Dubitans an debitum ſolutum ſit, an poſſit vti præſcriptione legali.*

209 *Diuiſio bonorum paternorum præſumitur facta & reddita ratio per diutinã poſſeſſionem. 10.ann. inter præſentes, & 20.ann. inter abſentes.*

210 *Sed hoc debet intelligi, quando eſt æqualitas poſſeſſionis inter ipſos fratres.*

211 *Sed videntur ſupradicta correcta hodie iure regio. prima opinio.*

212 *Vera tamen opinio eſt non corrigi, ibiq; declaratur ius regium.*

213 *Quando eſt dubiũ, an diuiſio facta fuerit et allegatur fuiſſe factã, inducitur & probatur diuiſio per diuturnitatẽ tẽporis, ſecus ſi conſtet factã nõ fuiſſe.*

214 *Frater licet per lõgum tempus. 10. vel. 20. ann. videat & conſentiat alterum fratrem poſſidere omnia bona hæreditaria, & nõ contradicat, nec diuiſionem petat, non videtur renuntiaſſe hæreditati paternæ, nec præſcribitur contra eum minori tempore. 30. annorum.*

215 *Diuiſio facta aliquarũ rerũ hæreditariarũ non impedit quin etiã fiat reliquarũ quæ nõ ſunt diuiſæ, non obſtante temporis curſu.*

216 *Dominium ad tempus conſtitui poteſt.*

217 *Vſusfructus ad diem conſtitui poteſt.*

218 *Seruitus vſusfructus non ſolùm eſt qualis, ſed quanta, quod non ſunt cæteræ ſeruitutes.*

219 *Iuriſdictio ad tẽpus, & ex tẽpore conſtitui põt.*

220 *Iuriſdictio, dominio et vſuifructui æquiparatur*

221 *Teſtator poteſt hæredi præfigere tempus intra quod adeat hæreditatem, & poſt illud tempus hæres non poterit adire.*

222 *Faciliùs præiudicari poteſt iuri quærendo, quàm iuri quæſito.*

223 *Teſtator poteſt præfigere tempus intra quod adimpleatur conditio poteſtatiua, & illa non expleta, hæres amplius adire non poteſt.*

224 *Iudex mortuo teſtatore non poteſt hæredi tẽpus præfigere ad adeundum, ita quod alias remaneat hæres excluſus.*

225 Tex.in l.ſi curatoris.C.de iur.delib.declaratur.

226 Bona practica iudicibus circa ſupradicta.

227 Glo.1.in præſenti.ver.ne leges.declaratur.

228 Legatũ fructus deducto vſu inutile eſt propter repugnantiam.

229 Teſtes adhibentur in teſtamento pro forma eius ſubſtantiali, non tantùm probatoria.

230 Adſcribens ſibi legatum in teſtamento minus ſolenni, non tenetur pœna ſenatusconſulti.

231 Confeſſio partis ſi adſit, non ſolet ad formã probatoriam attendi.

232 Confeſſio legitimorũ hæredum, non ſupplet defectus teſtium.

233 Solennitas requiſita tempore actus, ſi non interueniat, actus non efficitur ipſo iure, quaſi deficiente ſubſtantia.

233 Ea dicũtur eſſe ſubſtãtialia alicuius actus, quæ incõtinẽti actui adeſſe debẽt & qualitas, quam ſatis eſt poſt factam interuenire, non videtur recipere ſubſtantiam actus.

234 Lex introducẽs aliquã ſolẽnitatẽ in dubio præſumi debet probatoria, non autẽ ſubſtãtialis, niſi vltrà procedat annullãdo actum aliter factũ, quia iã ſolennitas non dicitur probatoria, ſed ſubſtãtialis.

235 Teſtamẽtũ, qđ à principio fuit nullũ ex eo, quòd in eo teſtes deſiderãtur, tractu tẽporis nõ cõualeſcit.

236 Iure regio an teſtes & reliqua requiſita teſtamentorum requirantur tantùm pro forma probatoria, an etiam pro ſubſtantiali quoque.

237 Glo.1.hic in ſecunda parte declaratur.

238 Clauſula codicillaris colligitur ex verbis teſtatoris poſitis in l.codicillis.§.fi.ff.de legat.2.

239 Iuramentum habet vim clauſulæ codicillaris.

240 Actus quomodo debeat valere meliori modo, quo poſſit? remiſſiuè.

241 Clauſula codicillaris præſumitur interpoſita in teſtamento inter liberos.

242 Teſtator, qui ſolẽniter teſtatus eſt, an ſi velit ſuã diſpoſitionẽ iure codicillorũ tãtũ valere ſit audiẽdus?

243 Si in codicillis quis dicat velle ſe eã diſpoſitionem valere iure cuiuſlibet vltimæ volũtatis, etiam ſi eſſet adhibita ea ſolẽnitas, quæ pro teſtamẽto ſatis eſſet, nunquã illa diſpoſitio valeret iure teſtamenti.

244 Leg.fi.C.de fideicõmiſſ.refertur primus intellectus & non verus.

245 Secundus intellectus.d.l.fi.C.de fideicom.

246 Tertius intellectus.d.l.fin.C.de fideicom.

247 Teſtatore mãdãte hæredi vt ſoluat omnia, quæ ſcripta ſunt in quadã ſchedula, quã ipſe teſtator habet ſcriptã apud cuſtodem fratrũ minorum, hæres abſque alia ſolennitate tenetur ea præſtare.

248 Teſtator poteſt, inſtituere hæredem, quẽ ſcripſit in tali ſchedula &c.

249 Quartus intellectus.d.l.fi.C.de fideicõmiſſ.

250 Quintus intellectus.d.l.fi.C.de fideicommiſſ.

251 Pluralitas teſtamentorum, nec factorum nunquam in iure præſumitur.

252 Sextus intellectus.d.l.fi.C.de fideicommiſ.

253 Septimus intellectus Barto.hic ad.l.fina.C.de fideicommiſſ.

254 Contractus in teſtamento celebrari poteſt.

255 Teſtatore in teſtamẽto dicẽte alicui præſenti, do no tibi rẽ meã, an ſit donatio inter viuos vel legatũ?

256 Donatio abſenti facta de iure regio, an valeat ſtatim.

257 Res legata in teſtamento, prius, ſi poſtea tradatur ſimpliciter nõ facta cõmemoratione legati, trãſit in donationẽ inter viuos, & nõ poteſt reuocari, ſecus ſi traditio fiat ex cauſa præcedente legati.

258 Legatarius lucratur fructus rei legatæ poſtea ſibi per teſtatorem traditæ, facta commemoratione legati interim quòd non reuocatur.

259 Idem eſt quãdo melioratio eſt facta in teſtamẽto, & poſſeſſio tradita ſimpliciter, ſcilicet quòd ſit donatio irreuocabilis.

260 Quaſi cõtractus pōt etiã in teſtamẽto celebrari.

261 Delictum etiam poteſt in teſtamẽto committi.

262 Contractus facti in teſtamento durant, tametſi teſtamentum fiat irritum.

263 Teſtator ſicut poteſt per pactũ quærere ſuo hæredi, ita & legatario.

264 Octauus intellectus ad.l.fin.C.de fideicõmiſſ.

265 Milites, quomodo velint poſſunt teſtari, & quæ ſolennitates in eorũ teſtamentis requirantur?

266 Statutũ vtrũ inducere poſſit, vt priuatus teſtetur cum minori teſtium numero quàm lege communi requiſitus ſit? & numeris ſequentibus.

267 Per verba hæc. Nullo modo videtur adepta inferioribus à principe facultas contrariũ diſponendi.

268 Dictio, ſi verò, eſt aduerſatiua in iure, et in facto

269 Prima opinio, quòd ſtatutum non poſſit introducere, vt cum minore teſtium numero teſtetur quã ſtatutum ſit iure communi.

270 Referens ſimpliciter aliquid & non reprobans, nec approbans, videtur approbare.

271 Teſtamentum in ſcriptis publicari debet.

272 Pater naturalis poteſt inter liberos duobus teſtibus teſtari.

273 Secũdũ opinio cõmunis, quòd ſtatutũ poſſit illud introducere, ſ. vt teſtetur minori teſtium numero quàm iure communi requiſitus ſit.

274 Reprobatio conſuetudinis à contrario legis ſenſu collecta, non eſt extendenda ad reprobationem futuræ conſuetudinis, vel ſtatuti.

275 Stãte ſtatuto, quod pro teſtamẽto ſufficiãt quinq; teſtes, nõ ex hoc ſufficiẽt tres teſtes pro codicillis.

276 Teſtator non põt prohibere cautionẽ de vtẽdo et fruendo ſalua rerũ ſubſtãtia arbitrio boni viri, quæ ab vſufructuario heredi per prætorẽ præſtãda eſt.

277 Teſtator nec per viam cõditionis, vel pœnæ poteſt prohibere huiuſmodi cautionem.

278 Teſtatori liberũ eſt de re heredis ſicut de propria diſponere.

279 Cautio de vtẽdo & fruendo ſalua rerum ſubſtãtia &c. non ſolũ eſt inducta in fauore heredis, ſed etiam ne quis inuitetur ad delinquendum.

280 Heres poteſt remittere cautionem hanc.

281 Vſufructuarius licẽt non præſtiterit cautionem hanc, tenetur tamen ad dãnum reiuendicatione.

282 Damni & deteriorationis ratio habenda eſt in hac reiuendicatione, qua tenetur vſufructuarius.

283 Dolus præſumptus an remitti poſſit.

284 Vſufructuarius ſi male vtatur re, in qua habet vſumfructum, poteſt expelli à proprietate.

285 Heres, quod non poſſit remittere vſufructuario cautionẽ de vtẽdo et fruẽdo &c. ſecũdũ opi. quorũdã.

286 Heres in præiudicium & fraudem creditorum hæreditariorum, quibus bona ſunt obligata, non poteſt remittere hanc cautionem.

287 Conſtituens vſumfructum inter viuos, an poſſit remittere hanc cautionem? & nume. 290.

288 Argumẽtum a contrario ſenſu non eſt ſumendus vbi abſonus & iure reprobus intellectus reſultat.

289 Teſtatore mandante heredi ſuo, vt pauperem aliquem & deploratæ hominem fortunæ recipiat in fideiuſſorem pro vſufructuario, heres nõ tenetur huiuſmodi voluntati obtemperare.

290 Conſtituens vſumfructum inter viuos, quòd hãc cautionẽ de vtẽdo & fruendo, &c. remittere poſſit.

291 Donans rem propriam retento vſufructu non debet præſtare hanc cautionem.

292 Teſtator ſi leget vſumfructũ homini inopi, qui ſatiſdare heredi nõ poſſit, an legatarius hic ſine cautiõe vſumfructũ habere debeat? & nũeris ſequẽtib.

293 Difficile reputatur iuris præſumptione inuenire fideiuſſorẽ, et in hoĩe inope facultatibus impoſſibile.

294 Prætendens proprietatem, vel vſumfructũ ſibi relictum, an ſletur eius iuratoriæ cautioni cum hypotheca, ſi nõ poteſt cauere propter paupertatem?

295 Offenſus qui propter paupertatẽ non poteſt præſtare cautionẽ de non offendendo, an liberatur præſtando iuratoriam cautionem? & nume. ſequenti.

296 Maritus conuentus ab vxore propter ſæuitiam ſi eſt pauper & non poſſit inuenire fideiuſſorem, de non offendendo vxorem, & eam bene tractando, an liberetur cum iuratoria cautione? & nu. 297.

298 Legato vſufructu homini inopi qui ſatiſdare non poſſit, quòd detur optio grauato an velit ſtare iuratoriæ cautioni, vel poſſeſſionem, & reditus fructuario ſoluere, ſecundùm opinio. Bald.

299 Legatum huiuſmodi, quòd non debeatur legatario, niſi cauerit cum fideiuſſione.

300 Legato vſufructu homini inopi, qui ſatiſdare nõ poſſit, ſi legatarius eſt perſona ſuſpecta, res ſequeſtratur apud bonum & grauẽ virum, à cuius manu legatarius capiet commoditatem vſusfructus, ſi vero legatarius integræ opinionis ſit, & non poſſit fideiuſſorem præſtare, ſatis eſt, quòd præſtet iuramentum de re bene adminiſtranda.

301 Teſtator remittere poteſt confectionẽ inuẽtarij.

302 Teſtator poteſt prohibere falcidiam detrahi, et cuius fauore ſit inducta falcidia.

203 Hæres militis non tenetur creditoribus hæreditarijs vltra vires hæreditarias.

304 Publice intereſt, vt teſtamenta hominum ſortiantur effectum.

305 Ratio Bart. quare olim non poterat prohiberi falcidia, eaq; improbatur.

306 Altera ratio Cumani eiuſdem rei.

307 Iuri prohibitiuo renuntiari non poteſt.

307 Ratio quare hodie teſtator poſſit prohibere falcidiam detrahi.

308 Pium eſt exequi defunctorum voluntates, & ſi ad cauſas pias illæ non ſpectent.

309 Caſus ſingularis in quo valẽt relicta in teſtamẽto etiã nõ adita hæreditate, ſ. quando hæres ſcriptus nõ vult adire propter prohibitionẽ quartæ falcidiæ.

310 Referuntur nonnulli tenentes contrarium, & approbatur ſententia Bart. præcedens.

311 Hæres propriè dicitur ille, qui adiuit hæreditatem, & impropriè, qui ſolùm hæres inſtitutus eſt.

312 In omnibus caſibus, quibus legata à iure debentur

tur, non adita hæreditate, neceſſe eſt à venientibus ab inteſtato ſaltim hæreditatem adiri.

313 *Sed an iure regio id procedat, declaratur.*

314 *Fideicommiſſum vniuerſale, non ſuſtinetur propter prohibitionem quartæ, niſi hæres ſcriptus adeat hæreditatem.*

315 *Hoc limitatur, ſi hæredi ſcripto eſſet remiſſa per teſtatorem neceſſitas compulſionis.*

315 *Teſtator poteſt hæredem grauatum reſtituere liberare compulſionis neceſſitate.*

316 *Teſtator an poſſit tacitè prohibere detractionē falcidiæ modis hoc poſitis? Prima opinio negatur. & numero ſequenti:*

317 *Lex quando iubet aliquid expreſſè fieri, non ſatis eſt illud induci per coniecturas.*

318 *Teſtator quòd poſſit tacitè prohibere falcidiæ detractionem. Secunda opinio.*

319 *Qui dotem, ſoluto matrimonio reddere promiſit, adhuc partem dotis ex ſtatuti diſpoſitione ſibi retinere poteſt, præterquam, ſi maritus promittat totam dotem reſtituere.*

320 *Socius vel alius ex his, qui in id quod facere poſſunt conueniuntur ſi ſolidum ſoluere promittant, videntur illi priuilegio renuntiare.*

321 *Diſtinctio Pauli de Caſtr. an teſtator poſſit tacitè prohibere detractionem falcidiæ.*

322 *Teſtator an poſſit prohibere Trebellianicam detrahi? Prima opinio negatiua.*

323 *Teſtator quòd poſſit prohibere Trebellianicam. Secunda opinio affirmatiua, & nume. 329.*

324 *Appellatione falcidiæ Trebellianica quoque cōprehendi ſolet.*

325 *Argumentum procedit de propria & ſtricta ſignificatione vocabuli ad impropriam & latam.*

326 *Quādo duo caſus ſunt æquiparati, lex noua agēs in vno, videtur etiam in alio caſu prouidiſſe.*

327 *Quod procedit etiā ſi lex ſit noua et correctoria ſimul, et etiā in exorbitātib⁹, et in diſpoſitiōib⁹ odioſis*

328 *Ex ratione ſcripta in lege licita eſt extenſio in correctorijs.*

329 *Quando per aliquem intellectum reducimur ad ius cōmune, etiam in correctorijs licita eſt extēſio.*

330 *Teſtator poteſt prohibere Trebellianicam, etiā in codicillis.*

331 *Teſtator an poſſit prohibere Trebellianicā liberis primi gradus? articulus difficilis & cōtrouerſus.*

332 *Filij teſtatoris acceptantes expreſſè prohibitionem expreſſam Trebell. factam per teſtatorem, minimè poſſent illam detrahere.*

333 *Teſtator an poſſit prohibere Trebellianicam filijs legitimatis?*

334 *Legitimatus verè legitimus dici poteſt.*

335 *Legitimatus filijs eadem prorſus legitima debetur, quæ & legitimis.*

335 *Falcidiæ & Trebellianicæ vſus, an hodie practicetur? remiſſiuè.*

336 *Teſtator non poteſt prohibere inſinuationem requiſitam à ſtatuto pro validitate teſtamenti.*

337 *Ea, quæ ſtatuuntur propter euitandam falſitatem vel periculum, non poſſunt remitti.*

338 *Iuri ſtatutario renuntiari non poteſt.*

339 *Legibus requirentibus inſinuationem donationis renuntiari non poteſt.*

340 *Iuramento inſinuationi donationis, an poſſit renuntiari? Prima opinio negatiua.*

341 *Iuramento inſinuationi donationis quòd poſſit renuntiari. Secunda opinio affirmatiua.*

341 *Iuramēto inſinuationi donationis factæ Iudæo, renuntiari non poteſt.*

342 *Reijcitur noua opinio Mech. in præcedēti articulo, an cū iuramēto poſſit renūtiari inſinuatiōi donatiōis.*

343 *Donatio etiā iurata nō tamen inſinuata nō valet, quando propter nō factā inſinuationem aliqua fraus, vel falſitas interueniſſet, idq; conſtaſſet.*

344 *Teſtator poteſt facere, ne bona ſua hæreditaria ſint tacitè hypothecata pro legatis.*

345 *Teſtator poteſt facere, & diſponere, quòd legatarius poſſit ingredi poſſeſſionem rei legatæ propria authoritate.*

346 *Valet pactum inter contrahētes, vt quis ingrediatur rem aliquam propria authoritate.*

347 *Iudex poteſt dare alicui facultatem ingrediēdi rem propria authoritate.*

348 *Teſtator poteſt auferre hæredi priuilegium interdicti, quorū legatorum, quod habet, vt à manu hæredis capiat legatarius rem legatam.*

349 *Lex. non dubium. C. de legat. limitatur, præterquā, ſi ab ipſo teſtatore facultas concedatur occupandi rem legatam propria authoritate.*

350 *Diffinitio ſolet in iure ſubſtātiā rei ſignificare,*

351 *Satis eſſe in diffinitione comprehendi naturam regularem rei diffinitæ.*

352 *Legatū aliquod verè conſiſtere, quod tamen ab hærede non ſit præſtandū, vt legatum liberationis.*

354 *Teſtatore dicēte, Titio domum lego in qua illum fieri veto, ex his verbis videtur conceſſum, vt*

domum ingrediatur propria authoritate.

355 *Teſtator ſi dicat hæredi ſuo, ne impediat legatarium in re legata, videtur legatario data facultas ingrediendi rem legatam propria authoritate:*

356 *Inſtitutus in re certa dato cohærede vniuerſali poteſt occupare rem illam propria authoritate.*

357 *Teſtator inſtituendo vxorem dominã & vſufructuariam bonorum ſuorum extantibus liberis cenſetur tantùm relinquere alimenta.*

358 *Alimenta hæc hoc caſu vxor propria authoritate percipiet.*

359 *Teſtator ſi dicat, lego Titio centũ vel domũ, ſeu equũ, & volo hoc legatũ ad ipſum liberè peruenire videtur concedere legatario facultatem, vt occupet rem legatam propria authoritate.*

360 *Tenentes cõtrarium referuntur, & alia diſtinctio Ripæ.*

361 *In quibus caſibus liceat alicui apprehendere propria authoritate poſſeſſionem, intelligi debet, ſi poſſeſſio vacat, non ſi ab alio occupata ſit.*

362 *Lex quãdo in aliquo caſu transfert poſſeſſionem abſque apprehenſione, intelligi debet de poſſeſſione vacua, non de occupata ab alio.*

363 *Quæ opinio ſit tenenda ex ſupradictis quando teſtator voluit rem legatam liberè peruenire ad legatarium, vtrum cenſeatur data facultas occupandi rem legatam propria authoritate.*

364 *Teſtator ſi conſtituat ſe nomine legatarij poſſidere, videtur permiſiſſe legatario, vt occupet rem legatam propria authoritate.*

365 *Adminiſtratores & executores teſtamentorũ poſſunt capere propria manu rem ſibi legatam.*

366 *Fideicõmiſſarius vniuerſalis poteſt ex voluntate teſtatoris, id ita iubẽtis, propria authoritate occupare res ſibi fideicommiſſo relictas.*

367 *Teſtator poteſt hæredi pœnam imponere, niſi voluntati teſtatoris ſteterit.*

368 *Fructus rei legatæ qui percipiuntur iacente hæreditate, cuius cõmodo cedãt, hæredis vel legatarij?*

369 *Fructus rei legatæ pertinent ad legatariũ a die mortis defuncti, ſi teſtator permiſerit legatario apprehendere rem legatam propria authoritate.*

370 *Teſtator ex eo quòd permiteat legatario apprehẽdere rem legatã propria authoritate, nõ videtur in illa re legata falcidiæ detractionem prohibuiſſe.*

371 *Lex. non dubium. C. de legatis. an hodie iure regio corrigatur? remiſſiuè.*

372 *Simulatus contractus non dicitur contractus.*

373 *Simulati cõtractus et in fraudẽ geſti differẽtia.*

374 *Simulato ex contractu, nec pretium vẽditionis, nec aliud quicquam exigetur.*

375 *Simulationis exceptio, an admittatur aduerſus inſtrumẽtum publicum ſtante ſtatuto, quód nullæ aliæ admittantur niſi falſitatis remiſſionis & ſolutionis. &c.*

376 *Simulationis exceptio, nec expreſſè tolli poteſt per ſtatutum.*

377 *Simulationis exceptio renuntiari non poteſt.*

378 *Nullitas ſententiæ allegari non poteſt propter expreſſam partium conuentionem.*

379 *Nullitatis vitiũ, de qua contrahentes non poſſunt diſponere, nunquam tollitur per pactum.*

380 *Simulationi ex poſt facto per pactum renuntiari poteſt.*

381 *L. 2. C. de his, quæ vi met. ve cauſ. fiũt. intellecta.*

382 *Renuntiari an poſſit exceptioni non numeratæ pecuniæ dotis.*

383 *Simulationis exceptioni vtrum cum iuramento renuntiari poſſit.*

384 *Iuramenti relaxatio, an ſit neceſſariò petenda, quando renuntiatum eſt cũ iuramento exceptioni ſimulationis.*

385 *Iuramẽtum debet habere tres comites, iuſtitiã iudicium, & veritatem.*

386 *Partes ſi poſt ipsũ cõtractũ ſimularũt, iurẽt oĩa in eo contenta eſſe vera, neque ſe contrauenturos, non poſſent allegare ſimulationem contractus.*

387 *Hoc limitatur, ſi à tertio de ſimulatiõe opponatᷣ.*

388 *Clauſula, appellatione remota, intelligitur tantùm inter partes litigãtes, ſecus verò reſpectu tertij opponentis ſe pro ſuo intereſſe.*

389 *Tertius non prohibetur pro ſuo intereſſe appellare, quando cauſa cõmittitur appellatione remota.*

390 *Stante ſtatuto, quód à ſententia lata vigore inſtrumenti confeſſionati non poſſit appellari, intelligitur quo ad ipſos litigãtes, nõ verò quo ad tertiũ volẽtẽ appellare pro ſuo intereſſe. et. l. regia declaratur.*

391 *Tertius oppoſitor comparens pro ſuo intereſſe aduerſus executionem audiẽdus eſt ordinariè & contra eum non proceditur executiuè.*

392 *Iuramento licèt confirmetur contractus vſurarius, non tamen iuramentum tertio obſtabit, quin contractum vſurarium dicere poſſit.*

393 *Iuramẽto licèt poſſit renũtiari ſimulationi poſt contractũ ſimulatũ, iurãdo omnia, & ſingula in eo contenta eſſe vera, hæres tamen iurantis poterit dicere*

dicere contractum ſimulatũ abſq; periculo periurij.

394 Obſeruantia contractus iurati bene tranſit ad hæredes, & tenebuntur eum ſeruare, licèt nõ ſint periuri ſi veniant contra eum.

395 Populus idem hoc tempore putari debet qui ab hinc centum annis fuit, imò, & qui ab hinc mille annis, etiam ſi ex illis nemo nunc viuat.

396 Periurium non tranſit ad hæredes.

397 Turpitudine aliunde detecta poteſt opponere de ſimulatione, ille qui iurauit contenta in contractu ſimulato eſſe vera, & ſe non contrauenturũ.

398 Turpitudo, an hoc caſu poſſit allegari per contrahentes ad coadiuuandam ſuam intentionem.

399 Pœna non debetur ex contractu ſimulato.

400 Pœna non debetur vbi principale non valet.

401 Simulatus cõtractus nunquam in dubio præſumitur, niſi probetur, maximè quando de contractu eſt factum inſtrumentũ, & aliud dicẽti, ſiue agendo, ſiue excipiendo incumbit onus probandi.

402 Simulatum contractum ſatis probari per veroſimiles coniecturas & per indicia & argumenta.

403 In his, quæ ſunt difficilis probationis admittuntur præſumptiones & indicia, & cẽſentur plenæ ac legitimæ probationes.

404 Tutor tenetur facere inuentariũ bonorũ pupilli.

405 Teſtator poteſt remittere tutori confectionem inuentarij bonorum pupilli.

406 Quod procedit non tantùm in tutore teſtamentario, ſed etiam in legitimo & datiuo.

407 Teſtator an poſſit remittere tutori confectionem inuentarij tacitè ſimpliciter, & nume. 409.

408 Vtilitas maxima eſt quòd paupertas, vel pompa alicuius non detegatur.

409 Gabellarius, ſiue publicanus, nõ poteſt cõpellere tranſeuntem viatorem, vt diſſoluat fardelos ſuos.

410 Teſtator an poſſit remittere hæredi cõfectionẽ inuẽtarij in præiudiciũ creditorũ & legatariorum?

411 Teſtator licèt remiſerit tutori confectionem inuentarij, tutor debet pati fieri deſcriptionem bonorũ ad faciliorẽ probationem & ne bona baratẽtur.

412 Iudex non obſtante remiſſione inuẽtarij facta per teſtatorem tutori, poteſt ſi prædicta remiſſio ſit contra vtilitatem minoris iubere, vt illud conficiat.

413 Iudex poteſt remittere tutori confectionem inuentarij ſi expediens pupillo viſum fuerit.

414 Vſufructuarius tenetur facere inuẽtarium.

415 Teſtator non poteſt remittere vſufructuario confectionem inuentarij.

416 Teſtatoris remiſſio confectionis inuentarij in vſufructuario operabitur quòd ipſe vſufructuarius non teneatur illud facere ſecundùm ſolẽnitatem. l. fi. §. ſin autem. C. de iur. delib. ſed ſufficit facere aliquam deſcriptionem.

417 Actio nõ oritur regulariter ex ſentẽtia arbitri.

418 Hæc eſt ratio: quare a ſententia arbitri non poſſit appellari.

419 Actio oritur ex ſententia arbitri, quando compromiſſum factum eſt ſine pœna, & ſententia arbitri eſt homologata expreſſè, & hodie idem eſt, etiam ſi compromiſſum ſit pœnale.

420 Appellari an poſſit à ſententia arbitri, quando compromiſſum eſt ſine pœna, & quando ſententia arbitri eſt homologata expreſſè.

421 Lex. 3. § falſus. ff. rem rat. hab. intelligitur.

422 Actio oritur ex ſententia arbitri homologata, etiam ſi compromiſſum ſit cum pœna, quãdo in eo adiecta eſt clauſula, rato manente pacto.

423 Clauſula, rato manente pacto, quid operetur.

424 Appellari poteſt à ſententia arbitri, quæ authoritate ſtatuti parit actionem.

425 Appellari poſſe à quacunque ſententia arbitri iure canonico.

426 Appellari an poſſit hodie iure regio à quacunq; ſententia arbitri? & numero ſequenti.

427 Actio non oritur ex ſententia arbitri quando cõpromiſſum factum eſt per ſtipulationem, ſed condictio incerti competit non ex ſententia, ſed ex ſtipulatione ad intereſſe.

428 Appellari hodie poterit à ſententia arbitri: quia ex ea datur actio, & executionem meretur.

429 Appellari an poſſit à iudice, qui cognoſcit de reductione ad arbitrium boni viri?

430 Appellare licet à ſententia arbitri aſſumpti ex neceſſitate ſtatuti.

431 Intellectus primus glo. in. l. arbitro. ff. qui ſatiſdar. cog. reprobatus.

432 Declaratur. l. 4. tit. 21. lib. 4. nouæ recopil. reg.

433 Lege vel ſtatuto mandante, quòd fideiuſſores præſtentur ſub pœna annullationis actus, valet proceſſus geſtus ſine fideiuſſione, ſi illa non fuerit petita per alteram partem.

434 Statuto ſi caueatur, quòd appellans vel petens reſtitutionem debeat cauere cum fideiuſſore de reſtituendis expenſis, & quòd aliter proceſſus factus non valeat, intelligitur ſi petatur fideiuſſio à parte, aliàs ſecus.

435 Creditor qui executionem petijt, & tenetur fideiuſſionem legis Toleti præſtare, vt ſibi de debito ſatisfiat, an teneatur præſtare dictam fideiuſſionem, etiam ſi non fuerit petitum. & ibidem. ll. regiæ declarãtur.

436 Petitio implicita & generalis ſufficit ad hoc vt creditor teneatur præſtare fideiuſſionem.

437 Practica præſtandi fideiuſſionem legis Toleti in executionibus.

438 Fideiuſſio præſtari debet ad ſolutionem faciendam in caſu. l. de Madrid de executione cõpromiſſorum loquentis etiam non petita.

439 Tranſactio habet executionem paratam.

440 Arbitramenta & cõpromiſſa habent executionem paratam, etiã ſi pars immodicè lædatur in ſententia arbitraria.

441 Arbitrorum ſentẽtiam poteſt & debet exequi iudex ordinarius cuiuſque loci, competens tamen, abſq; requiſitione arbitrorum.

442 Vſuraria exceptio, an ſuſpẽdat executionem ſententiæ arbitrariæ?

443 Arbiter ſi præſentibus partibus & homologantibus ſentẽtiam ferat, peti poterit executio laudi, licèt de compromiſſo nullatenus doceatur.

444 Recurſus à laudo arbitratoris ad arbitrium boni viri poteſt haberi intra triginta annos.

445 Pacto effici poteſt vt in caſibus in quibus ex ſentẽtia arbitri nõ naſcitur actio, appelletur ab ea, ſumendo appellationem largè & impropriè.

446 Appellari poteſt ab executore, qui nullam habet iuriſdictionem.

447 Appellare an liceat à mandato iudicis de exequẽdo in caſibus, quibus non licet appellare ab executione ſententiæ?

448 Appellari an poſſit ab executione inſtrumentorum guarentigiorum?

449 Teſtator qui conſtrui iuſſit & mandauit fieri capellam, & capellaniam fundauit: vtrum poſſit aliquo caſu eius regimen auferre epiſcopo ordinario loci, ita vt ſi epiſcopus in id ſe intromittat, mandat eam non fieri, & quod relictum cõuertatur in alios vſus pios, vel profanos, vel reuertatur ad aliquam, vel aliquas perſonas per eum nominatas?

450 Teſtator circa ſpiritualia capellaniæ nihil poteſt diſponere citra epiſcopi conſenſum, vt in exemplis hic poſitis.

451 Teſtator poteſt ſupradicta diſponere, ſi epiſcopus tempore ſuæ diſpoſitionis id conſentiat.

452 Epiſcopi quid hodie poſſint in iure patronatus? remiſſiuè.

453 Seruanda eſt inſtitutio & ordinatio eccleſiæ, ſeu fabricæ præcipiens ne adminiſtratores teneãtur reddere rationem epiſcopo.

454 Glo. magna in præſenti verb. quia neq;. declaratur.

455 Voluntas teſtatoris iubentis actionem certo tẽpore finiri licèt ipſo iure non teneat, ope tamen exceptionis valet.

456 Voluntas teſtatoris prohibentis ſolennitatem teſtium requiſitorum interuenire licèt ipſo iure non valeat tanquam minus ſolennis, & tanquã contra ll. ope tamen exceptionis bene valebit.

457 Relicta in minus ſolenni volũtate an debeãtur naturaliter? Prima opinio affirmatiua, & n. 458.

458 Conſcientia neminem ligat, quem natura non obliget.

459 Naturalis obligatio quòd non oriatur ex teſtamento minus ſolenni.

460 Venientes ab inteſtato, an teneãtur reſtituere hereditatẽ heredi ſcripto, et ſoluere legata relicta in minus ſolenni volũtate, ſaltem in foro cõſciẽtiæ?

461 Hæres inſtitutus in minus ſolenni voluntate poſſidens bona hæreditaria an ſit tutus?

462 Legatarius rem ſibi legatam in minus ſolenni voluntate poſſidens, an ſit tutus exceptione, vt excludat venientes ab inteſtato illam repetentes?

463 Legatarius an poſſit rem ſibi legatam in minus ſolenni teſtamẽto propria authoritate furari, aut illam petere per denuntiationem euangelicã? remiſſiuè.

464 Hæreditas relicta in minus ſolenni voluntate an debeatur naturaliter?

465 Portio ad hoc vt accreſcat portioni, debet vacare omnino & ipſo iure.

466 Teſtator non poteſt iubere, vt actio perſonalis certo tẽpore finiatur, ſecus in actionibus realibus, in quibus id poteſt teſtator facere.

467 Teſtator non poteſt iubere, vt actio miſta realis & perſonalis certo tempore finiatur, vt in ſeruitute.

468 Pactum per quod impeditur præſcriptio longiſſimi temporis, in qua non requiritur bona fides, non valet. prima opinio.

469 Vſucapio & præſcriptio eſt inducta propter bonum publicũ principaliter, ne dominia rerũ eſſent incerta atque in pendenti.

470 Pactũ per quod impeditur præſcriptio lõgiſſimi temporis quòd valeat, & præſcriptio nullo modò procedat, ſecunda opinio.

471 Præſcriptio principaliter reſpicit fauorem priuatum ipſorum præſcribentium, ſecũdario verò ius publicum.

472 Quãdo aliquid reſpicit fauorem priuatum principaliter, & incidenter publicum, bene poteſt renuntiari.

473 Vtilitas publica ſecundaria quando ſeparari nõ poteſt ab vtilitate priuata principali renuntiari nõ poteſt, alias ſecus.

474 Præſcriptio. 30. & 40. annorum iure digeſtorum non fuit cognita.

475 Debitor quãdo eſt obligatus perpetuò, vel quòd poſsit compelli quandocunq; non præſcribitur obligatio nec ius executiuum vllo tempore, licèt alias præſcriberetur.

476 Pactum per quod impeditur præſcriptio lõgiſsimi temporis valet de iure canonico ſine dubio, & in foro ciuili etiam.

476 Actiones perſonales & ſic illæ, quæ. 30. annis præſcribuntur, hodie cum mala fide non procedũt.

477 Præſcriptio. 10. & 20. annorum in qua bona fides requiritur, nõ poteſt procedere, ſi pactũ ſit quòd non præſcribatur.

478 Tertius poſſeſſor illius rei, qui bonam fidem haberet bene præſcriberet non obſtante tali pacto.

479 Mala fides autoris nocet eius ſingulari ſucceſſori in præſcriptione longi temporis. 10. & 20. ann.

480 Statutũ diſponens quòd debitum præſcribatur decennio, an valeat? & ll. regiæ allegantur.

481 Iura vel ſtatutum inducentia præſcriptionem cũ mala fide non valent.

482 Licita eſt præſcriptio debiti etiã iure canonico, quando debitor præſcribens habet bonam fidem.

483 Bona fides præſumitur ex eo, quòd quis ſucceſſerit in bonis debitoris, vel ſi debeat ex cõtractu geſto per procuratorem, vel negotiorum geſtorem.

484 Practica legum regni inducentium præſcriptionem debitorum.

485 Debitor confitens ſe non ſoluiſſe debitum, nullo temporis curſu poteſt iuuari, vt non ſoluat.

486 Animæ hominum quibuſcunque vaſis & veſtimentis, & ſic diuitijs præferri debent.

487 Intellectus ad. l. ſi. tit. 15. lib. 4. nouæ recopil.

488 Debitor ſi poſt lapſum decennij fateatur in iudicio debitum, poterit peti executio contra eũ virtute illius confeſſionis.

489 Cautela ad. l. regiam ad hoc vt tranſacto decennio poſsit peti executio pro debito cõtra debitorem.

490 Leges regiæ ordin. veteris cõcordãtur remiſſiuè.

491 D. ll. ordinamenti veteris dicentes debitum & actionem perſonalem præſcribi decennio, hodie corriguntur. nam iure nouiori regio viginti anni requiruntur ad hoc, vt actio perſonalis præſcribatur.

492 Renuntiari an poſsit ſtatuto inducenti præſcriptionem debiti.

493 Filijfamilias non poſſunt renuntiare ſenatuſconſulto Macedoniano.

494 Præſcriptio ſtatutaria debiti. 10. & 20. annorum ſubrogata eſt in locum præſcriptionis. 30. & 40. annorum.

495 Renũtiari quòd poſsit hodie iure canonico, huiuſmodi ſtatuto inducenti præſcriptionem debiti.

496 Cautela, vt poſsit etiam iure ciuili renuntiari huiuſmodi ſtatuto.

497 Tertia pars glo. magnæ verb. quia neque. declaratur.

498 Hæres qui dolo fecit ne conueniretur vbi teſtator tantùm voluit, in alio loco non habet exceptionẽ ne ibi conueniatur.

499 Hæres, qui fuit in mora in loco vbi tantùm teſtator voluit quòd poſſet cõueniri, non habet alibi exceptionem, ne ibi conueniatur.

500 Exemplum ponitur ſupradictorum in duobus numeris præcedentibus.

501 Obligatio nullo loco circumſcribitur.

502 Exemplum, quo teſtator iubet obligationem finiri certo loco.

503 Quarta pars glo. magnæ verb. quia neque. declaratur.

504 Tacita conditio ita impedit ortum obligationis ſicut expreſſa.

505 Tacita conditio quæ ineſt executioni tantùm, non impedit ortum & natiuitatem obligationis.

506 Legante teſtatore alicui decem corbes frumenti ex fundo, ſuo ineſt tacita conditio, vt ſi in hoc anno, vel illo non naſcãtur fructus, in alterum debeat expectare legatarius.

507 In caſu præcedenti non ſolùm expectatur biennium, ſed quouſque naſcantur fructus.

508 Exempla referuntur, quibus teſtator iubet obligationem finiri ſub conditione.

509 Teſtator, quæ poſsit prohibere, & quæ non, quomodo cognoſcatur?

Sequnta

Sequitur Repetitio. L. Nemo poteſt. ff. de legat. primo.

LEX. hic practicabilis eſt, & vtilis admodum ſecundùm Franciſcum de Ripa, hic in princip. habet materiam profundam & quotidianam ſecundùm Ioan. Anibalem in præſenti, & in eius cõmendatione non eſt inſiſtendum, cùm fruſtra fiat demonſtratio rei demõſtratæ. vt in. l. 1. §. ſi quis vxori. ff. de dot. prælega. & eſt pulchra & notabilis ſecũdũ Ioannẽ Crotum hic. Ipſe in eius explanatiõe ordinẽ Bar. ſequar, & ad practicam concernẽtia plura declarabo, vltra ea, quæ. dd. hic repetentes adducunt, legeſq; huius regni materiæ de qua egerimus cõuenientes allegabo, itidemq; intelligam, non omiſſurus ea, quę in theorica circa hanc. l. traduntur, ita ꝙ tã in theorica quã in practica lex hæc & in ſcholis & in iudicijs vtriſq; profeſſoribus, iã vtilis & clara in poſterum reddatur, Deo Optimo Maximo patrocinãte. Diuidetur lex hæc ſecũdùm Bart. &. dd. magis cõiter in duas partes principales, in quarũ prima ponitur dictum generale in modũ regulæ, in ſecunda illud probatur tribus exẽplis. Vel poteſt dici ſecũdùm Paulum & Iaſ. hic, quòd in ſecũda probetur dictũ per argumẽtũ à maiori. Prima eſt in principio. Secũda ibi. quia. Viſa ſic in gñe diuiſione, caſus in ſpecie ita põt figurari. Teſtator quidam fecit teſtamẽtum, in quo non adhibuit ſolennitatem requiſitam à iure, putà quia non fuerunt adhibiti ſeptem teſtes, ipſe tamen teſtator in ſuo cauit teſtamento, ſe velle valere cum illis teſtibus tantũ, dubitatur vtrũ huiuſmodi volũtas teſtatoris ſeruetur, & tale teſtamentum valeat: Reſpondet Iureconſultus ponendo regulã generalem dicens. Nemo poteſt facere quin leges in ſuo teſtamẽto locum habeant. Hoc dicit text. in prima ſui parte. In ſecũda hoc probatur ſecũdùm cõem opinionem, tribus exemplis: quia teſtator minimè poteſt facere, ꝙ actio perſonalis, quæ de ſui natura eſt perpetua, finiatur tempore, vel conditione, vel quæ ſuapte natura ſit generalis, vt certo reſtringatur loco. Vel ſecũdũ Paulũ, regula ſupra dicta probatur per argumẽtum à maiori, hoc modo. Si teſtator non põt alterare, nec mutare naturam actionis perſonalis, quæ deſcendit ex teſtamento, in qua non conſiſtit totalis ipſius teſtamenti ſubſtantia, ſed eſt quidã effectus ex teſtamento productus, à fortiori non poterit mutare formam ipſius teſtamenti, in qua conſiſtit tota ſubſtantia: quia maior ratio prohibitiõis eſt in cauſa quã in cauſato. vt in authen. multo magis. C. de ſacroſanct.

croſan.eccle.hoc dicit totus hic tex. à ſui pricipio vſq; ad finẽ, lr̃a talis eſt.

Nemo poteſt in teſtamẽto ſuo cauere, ne leges in ſuo teſtamento locum habeãt: quia nec tẽpore, aut loco, aut cõditione fini ri obligatio hæredis legatorũ nomine põt.

Tex.hic ſecundũ Bart. non eget ſummario, propter ſui breuitatem, ſed declaratione, ſecũdũ tamen Pau
1 lum de Caſt.ita põt ſummari. Teſtator nõ poteſt tollere formã traditã à iure in teſtamentis condẽdis, neque poteſt alterare naturã actionis ex teſtamẽto, quæ eſt perpetua reſpectu temporis, & generalis reſpectu locorum, in quibus hæres ſortitur domiciliũ, vt faciat ipſam finiri certo vel incerto tẽpore, vel ꝙ reſtringatur ad certũ locum. Hoc Pauli ſummariũ ſequũtur oẽs Moderni, & Ioãnes Crot. hîc in repet. in prin. dicit ꝙ eſt notabile ſummariũ, ex quo elicitur ſenſus & intellectus huius legis. Sed vt tex. hic meliꝰ intelligat̃ ſequutus ordinẽ Bart. aſſumo primã partẽ tex. ex qua talis cõcluſio elicitur.

Concluſio. In teſtamẽtis condendis teſtator nõ poteſt tollere formã traditã à iure. hoc ꝓbat tex. in ſui. 1. parte, cui cõſonat. l. 32. ti. 9. part. 6. probat etiã tex. in. l. quidã decedẽs. ff. de adminiſtr.
2 tut. vbi probatur ꝙ licèt teſtator excuſauerit tutores, quos in teſtamento ſuo dederit, à ratione malæ adminiſtratiõis reddẽda, nihilominus tñ tutores tenebuntur eã reddere rõne doli. Nemo enim (inquit tex.) ius publicũ remittere poteſt, neq; mutare formã antiquitus cõſtitutam. Circa quẽ tex. pro eius ampliatione videndus eſt Iaſ. in. l. 4. col. penul. C. de trãſactio. Deci. cõſi. 19. Curt. Senior cõſ. 66. col. 7. n. 6. probat etiã tex. in. l. teſtãdi. C. de teſtamẽtis. vbi probatur, ꝙ licèt vnicuiq; liberũ ſit de ſua pecunia teſtari, obſeruare tamẽ debet formã traditã à iure. probat etiã tex. in. l. ſi quãdo. C. de inoffic. teſtam. et tex in. c. tua nos. & in. c. requiſiſti. de teſtam. & alia iura relata per gl. in. d. l. quidã decedẽs. ver. ius publicũ. & gl. in. l. codicillis. §. fi. ff. de legat. 2. ſtultũ appellat eũ teſtatorẽ, qui putabat ſe poſſe trãſgredi formã legis. Alia etiã plura iura cõcordãtia cumulat Mẽchac. de ſucceſſ. creatiõe. §. 2. n. 5. ad fi. & §. 3. n. 5. q eſt vidẽdus in numeris ſequẽtibus, ꝑ intellectu huius tex.

Ratio dubitãdi ad hũc tex. orit̃ ex tex. in auth. de nupt. §. diſponat. col. 4. vbi inquit tex. diſponat itaq; teſtator & erit lex. Si ergo volũtas teſtatoris eſt ſeruãda & debet haberi pro lege, videt̃, ꝙ etiã in hoc caſu ſit ſeruãda cõtra tex. hũc. Facit etiã tex. in. l. in cõditionibus. in princ. ff. de cõdit. & demõſtra. & in. l. ſi fratres. §. idẽ reſpondit. ff. pro ſoc. & in. l. 1. de ſacroſanct. eccleſ. & in. c. vltima volũtas. 13. quæſt. 2. quæ omnia iura libertatem tribuunt teſtatoribus, vt quomodo voluerint, diſponant de bonis ſuis, & ſua voluntas ſeruetur; ergo ſi ſua voluntas eſt ſeruanda, conſtat teſtatorem efficere poſſe, vt ſuũ teſtamentum valeat tribus, vel quatuor teſtibus tantùm contra diſpoſitionem noſtri text.

Ex qua

3 Ex qua ratione dubitãdi notat eleganter Bald.in cap.cùm in veteri.in princi.col.1.de electione.quòd voluntas teſtatoris facit formam & cõditionem. refert & ſequitur Tiraq. in.l.ſi vnquã.ver.libertis.nu.52.C.de reuocand.donat. Pleniſsima enim fuit illa indulgentia, quam iura teſtatoribus conceſſerunt, vt etiã probat tex.in.l.verbis legis.ff.de verbo.ſignificat.in.l.1.in prin.ff.ad l.falcid. text.in princip.Inſti.ad.l.falcid.in.l. hæredi poſthum. infrà hoc tit.in.l. fideicommiſſa.§. Item ſi quis.& in l.quiſquis ff.de legat.3.in.l.ex facto proponebatur.§. rerum.ibi.& totũ quidem voluntas teſtãtis facit.ff.de hęredib.inſtit.in.l.ſi mihi & tibi.§.in legatis.infrà hoc tit.l.cùm quæſtio. C.de legat.in.l.cũ antiquitas,ibi volũtas teſtatoris.C.de teſtam.in.l.quidam.C.de neceſſ.ſeru.hæred.inſtit. ibi,quia ſemper veſtigia voluntatis ſequimur.

4 Ex quo,more ſuo dixit eleganter Bald.ꝙ lex vadit pedetentim poſt mentẽ teſtatoris,ſicut venator poſt leporem,quem ad hoc omnes quotidie allegant ſecundũ Tiraquel.vbi ſuprà.nu.52.

5 Dicebat etiam idem Bal.in.l.lege duodecim tabularũ.C.de legitim. hæredib.ꝙ facultas hæc & libertas, quæ debetur defunctorum vltimæ voluntati,magis accedit iuri naturali,quã ſucceſsio filiorum.hinc & plura ſpectare videntur, quæ in vnum congerit Tiraquel.vbi ſuprà.

6 Ratio decidendi ſecundũ Bart.hîc eſt,ꝙ iura ſuperius allegata intelligãtur & procedant quando voluntas teſtatoris non eſt contra ſubſtãtiam & formam ipſius diſpoſitionis iuris, quia tũc ſeruatur, & nõ aliàs.Cũ ergo de ſubſtãtia & forma teſtamẽti ſit vt certus teſtiũ numerus interſit, ꝙ ſint liberi,& puberes,& quòd fiat inſtitutio hæredis,de quibus ſolennitatibus in.l.hac conſultiſsima.C. de teſta.in.§.ſed cũ paulatim.Inſtit. eodem.l.inter cætera.ff.de liber.& poſthu.l.proximè.ff.de his, quæ in teſtamen.delentur.Si diceremus ꝙ abſque his ſolennitatibus eſſet teſtamentum,eſſet repugnatio dicere quòd ſit teſtamentũ, quod teſtator voluit,& quòd non ſit teſtamentũ: quia deficiũt ſubſtãtialia, qđ eſſe nõ poteſt, vt in.l.vbi per repugnantiã. ff.de regu.iur.& in.l.per ſeruũ.§.1.ff. de vſu & habit.ita dicit Bart.hîc ſubdens quòd ſic intelligatur gloſſ.1.in pręſenti.Hanc etiam rationem decidendi ponit gloſſ.in.d.l.teſtandi.C. de teſtam.quam probat tex.in.d.§. diſponat.ibi diſponat itaq; teſtator, vt dignùm eſt & erit lex.intellige, vt dignum eſt:id eſt ſecundùm.ll.& bonos mores.Probatur etiã ex text. in.l.ſi quis inquilinos.§.fin.infrà eodem.vbi dicit tex.quòd teſtator nihil poteſt facere,neq; in teſtamento iubere quod ſit contra leges,ſed debet teſtari ſecundũ leges, aliàs non valebit eius diſpoſitio etiam iurata. Hanc etiam rationem decidendi,ſequuntur hîc omnes docto.tam antiqui,quàm moderni.

Ratio

Ratio autem rationis, quare leges, quæ permittunt voluntatem teſtatoris eſſe ſeruãdam debeant intelligi, dum tamen illa volũtas ſit ſecundũ leges & non contra ſubſtantiã & for
7 mam traditam à iure, eſt: quia facultas tradita à iure alicui, in dubio debet intelligi, & interpretari ſecũdũ ius commune. ita probat text. in l. ſi quando. C. de inoffic. teſtaméto. cũ ibi notatis. vbi dicit tex. quòd ſi Romanus Princeps concedat alicui, ꝙ poſsit liberè teſtari, & ꝙ ſua volũtas ſeruetur, debet intelligi, dũ tamẽ ſtetur ſecũdũ iurisdiſpoſitionẽ. dicit nãq; tex. neq; enim credendum eſt, Romanũ principẽ, qui iura tuetur, huiuſmodi verbo totam obſeruãtiã teſtamentorũ multis vigilijs excogitatam atq; inuentam velle euerti. & ita in propoſito dicendum eſt: vt tenet Innocent. in c. dudum. de decimis. & in c. innotuit. de eo, qui furt. ordin. ſuſcep. tenet Angel. in l. bene à Zenone. C. de quadrienn. præſcript. Imola. in l. ex facto. per tex. ibi. ff. de vulga. & pupill. & bene Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus. ſecũda limitatione ad l. fori in fine. fol. 69. C. de inoffic. teſtament. & Ioan. Crotus in præſenti. nu. 2.

8 Verũm tex ille in d. l. ſi quãdo. debet intelligi præterquã, ſi aliàs talis conceſsio nihil operaretur, quia tũc cẽſetur remiſſa omnis ſolẽnitas, & derogatum iuri communi. ita tenet gloſ. in d. l. ſi quando. vtputà quando conceſſa eſt facultas alicui aliàs inhabili ad teſtandum, quia aliàs nihil operaretur illa facultas, quod nõ eſt dicendum per text. in l. ſi quando. ff. de legat. 1. vbi dicitur, quòd verba debent intelligi, vt aliquid operentur. circa quem text. & eius regulam videndus eſt Socin. in regula. 440. & Bald. in Rubrica. C. de contrahend. emptione. qui extendit illam regulam ad cõtractus. pro cuius text. limitatione videndus eſt Roder. Suarez vbi ſuprà. q. 9. n. 6. & 7. probatur etiam in l. fi. ff. de conſti. princip. & in l. 1. in fi. ff. ad municip. & in c. in his. de priuileg. & cũ declaratiõe gl. in d. l. ſi quando. vltra dd. ibi trãſit Ioãnes Crotus hic in repet. nu. 2. & tenet Roderic. Suarez, vbi ſuprà fol. 69. & teſtatur communem plurimos referens dñs meus dõ Antonio de Padilla, &c. vir quidẽ in primis illuſtris; deinde literatiſsimus, & regij ſupremi cõſilij ſenator præceptor meus in l. 1. nu. 13. ff. de legat. 2. vbi allegat alias gloſſ. & infert elegãter. Licet Ioã. Anibal hic in repet. velit tenere contrarium.

9 Eſt tamen elegans declaratio Cyni in propoſito in d. l. ſi quando. intelligentis gl. illã, & eius declarationẽ, ꝙ omnis ſolennitas intelligatur remiſſa, illa ſcilicet, cuius omiſsio ſit abſque iniuria tertij, vt ſolẽnitas numeri teſtium & ſimiles. Sed ſolennitas, cuius omiſsio eſt alteri prȩiudicialis, nõ poteſt omitti, vt putà ſolẽnitas inſtitutionis. & illam doctrinã Cyn. ſequitur Bald. ibidem, & Suarez vbi ſuprà. & Iaſ. in d. l. ſi quando. qui alias limitationes aſsignat, quæ

omnia ſunt menti tenenda.

10 Secũda ratio ratiõis quare oĩa iura permittũt ꝙ teſtator liberè diſponat & ſua volũtas ſeruetur ſint intelligẽda per noſtrũ tex.ſcilicet dũ tamen illa volũtas ſit ſecũdũ ius,& non cõtra formã teſtamentorũ eſt:quia oĩs ſolẽnitas ſeu forma ſubſtantialis eſt iuris publici,vt ꝓbatur in.l.teſtamẽti factio.ff.de teſtam. ſed ius publicũ non poteſt quis tollere:vt ꝓbatur in l.ius publicũ.ff.de pactis.probat tex. in.d.l.ꝑſtãdi.C.de teſtamentis.& in d.l.quidã decedẽs.ff.de adminiſtrat. tut.hãc rationẽ ponit Imol.in.l.quicquid aſtringẽdæ.ff.de verb.oblig. tenent Alex.& alij in.l.teſtamentũ.C. de teſtamẽtis.Sequit̃ etiã Ripa in pręſenti.n.2.Ioãnes Anibal in repetitione huius.l.n.2.vol.4. repetitionũ diuerſ.doctorũ. Felin.in. c.cũ dilecta. de reſcriptis.colu.9.idẽ Felin.in.c.ſi diligenti.col.2.de for. cõpet. qui oẽs tenent formæ traditæ à lege,renũtiari non poſſe, quia eſt publici iuris.

11 Ratio autẽ huius eſt,quia ius introducens illã formã,ſeu ſolẽnitates eſt inuentũ ad tollẽdas fraudes,quæ frequenter in huiuſmodi diſpoſitionibus adhiberi ſolẽt, vt in.l.iubemus. & in.l.hac conſultiſsima.C.de teſtamẽtis.& in.l.fi.C.de fideicõm.ibi lex etenim,&c.et iura quibus fraũdibus obuiatur,ſunt publici iuris.iuxta gl. in.c.de cauſis. de offic. delegat. quã rationẽ ponit Ripa hic in repetitione huius legis.numero.2.

12 Ex ſuprà dictis, illud primò emanaſſe videt̃, qđ determinat elegãter Bald.in.c.cũ magna.n.5. de electione.videlicet,ꝙ & ſi regulariter, per dationẽ cohæredis extranei,vel ſubſtituti vulgaris tollatur ſuitas, vt de primo eſt tex.in.l.apud Iulianum.§. idẽ Iulianus.ff.ad Trebel. de ſecũdo eſt tex.in.l.ſi ſine.§. ſed qđ Papinianus.in fine.ff.de minor.l.ſi filius hæres.ff.de liber.& poſth.l.vnic.§.cũ autem ſolo.& in.§.in nouiſsimo.C. de caduc.tollẽ.de quo latiſsimè dixi in mea repetitiõe ſuitatis poſita ſup.§. ſui.Inſtit. de hæred.qualit.& differẽtia.tamẽ ſecundũ Bal.hoc totũ ceſſabit,ſi cõtrariũ teſtator velit diſponere,quia ꝙ hæc ſuitas tollatur per dationẽ cohæredis extranei,vel ſubſtituti vulgaris,nõ eſt de forma ſubſtãtiali, nec de ſolẽnitatibus teſtamẽtorum.igitur bene poterit teſtator cõtrarium in ſuo teſtamento cauere.

Secũdo loco ex eodẽ fonte emanaſſe videtur, id,quod elegãter dicebat idẽ Bald.in.l.lege duodecim tabularum.in fine.col.1.C.de legitim. hęred.de quo dictũ fuit ſuprà,qđ ꝓbat ipſe per tex.idem optimè probãtem in.l.in ſuis.in finalibus verbis.ff. de liber.& poſthum.

13 Tertiò hinc inferri videtur, quòd & ſi per adiectionem neceſſariæ cõditionis legatum nõ reddatur conditionale.l. ſi dies. in fine.l. ſi Titio. §. quædam.ff.quand. dies legat.cedat. l.3.ff.de legat.1. tamen ex defuncti voluntate poteſt id legatum conditionale effici, & non tranſmiſsibile. tex.in.l.in conditionibus.§.hæc ſcriptura.ff.de conditio.& demonſtrat.

ibi. *Niſi hoc animo fuerit teſtator, vt faceret conditionem*. Quem tex. dicit ſingularem Imola ibi. & Bald. in l. vnic. in princip. nu. 13. C. de caduc. tollendis. & idem Bald. in .c. cũ magna. col. 3. de electione. Iaſ. n. 8. & 35. in dict. l. 3. & ibi Ioannes Sadoletus. colum. 2.

14 Sed per quæ verba, animus hîc teſtantis percipi poſsit, dubium eſt nõ facile. Paulus de Caſtro in l. hæc verba: nu. 4. infrà hoc titu. refert Bald. in dict. l. vnic. in princip. dicentẽ, quòd dicitur conſtare de mente defuncti, quandò diriguntur verba ad legatarium. vt ſi dixerit teſtator. lego Titio centum, ſi hæres meus adierit hæreditatem. ſecùs autem eſſe verbis ad hæredem directis, vt ſi diceret teſtator. grauo hæredem, vt det Titio cẽtum, ſi ipſe adierit hæreditatẽ. quod quidem ſi verũ eſſet, perquàm pulchrũ eſſet, tamen eſt à veritate prorſus alieniſsimum. Nam neque Bald. hoc vnquam dixit (quòd ipſe viderim,) ſed nec Paulo dicto nume. 4. hoc potuit placere, & cæteri iuniores, id ibi. libenter improbarunt, nam nec hoc reſpectu, nec alio nunquam hodie intererit, quibus verbis legatum fiat. l. in legatis. C. de legat. l. omne verbum. C. communia de legat. §. ſed olim. Inſtitut. de legat. ¶ Quare Bald. in l. vnica. in princip. nu. 13. C. de caduc. tollend. aliter in hoc caſu iudicandum eſſe animum teſtatoris exiſtimauit, ſcilicet, ſi dixit teſtator. lego tibi decẽ ſub hac cõditione, ſi Caius mihi hæres erit. & hoc Paulus & Socinus ad mittunt in illa. l. hæc verba. in princip. & id defendit Iaſ. ibi. nume. 37. & Sadoletus ibi. columna. 2. tametſi, Aretinus, Alexand. & Ripa. nume. 14. id conentur ſubuertere.

16 Circa quod illud addendum eſt, quòd ſicut illud, quod eſt tranſmiſsibile poteſt à teſtatore reddi non tranſmiſsibile, vt ſuprà dictum eſt: ita quod tranſmiſsibile non eſt, poteſt facere teſtator, quòd tranſmittatur, ita enim determinauit Bald. in l. ſi pater. colu. penulti. nu. 19. verſic. 4. quæritur. C. de inſtitu. & ſubſtitu. &c. ſequuntur in præſenti Iaſ. nu. 33. in prima lectura. & iterum in ſecũda lectu. nume. 45. Item Crotus. nu. 43. Ripa. nu. 60. Alciat. 6. idem etiam tenet Bald. in l. vnica. C. vt action. ab hæred. & contra hæred. &c. nume. 1. Decius conſilio. 594. nu. 8. & Paulus Pariſius. conſilio. 66. nu. 31. volumi. 3. Alciat. in l. ſi ventre. nume. 6. ff. de acquirẽ. hæred. ſequitur etiam Iaſ. in l. in pupillari. nume. 5. ff. de vulga. & pupil. dicit cõmunem Curt. conſilio. 16. nume. 6. & Fulgoſ. in l. vnic. nu. 7. C. de his, qui ante apert. tabul. teſtatur etiã cõmunem hos & alios referens dominus meus vir quidem doctiſsimus, qui poſt hæc ſcripta in lucem prodidit ſua cõmentaria An tonius de Meneſes in l. ſi perſona. numero. 5. C. de fideicommiſſ.

17 Quartò infertur, quòd teſtator ex ſupradicta ſua libertate teſtandi, poteſt facere, quòd mulier ſecundo nubens non incidat in pœnas. l. primæ. C. de ſecund. nupt.

ita determinat Bald.in.l.filiũ, quem habentem. nume. 4. C. famil.ærciſ. quem ſeqnitur ibi Paul. de Castro. numero.3.& Iaſ.ibi. numero.13.

18 Nec mirũ videri debet,ſi id poſsit facere teſtator,cũ & filij prioris matrimonij poſsint pœnas illas matri ſecũdo nubẽti remittere,ex ſententia gl.ordinariæ in auth.de nõ eligend. &c.colla.3. ver. copulant.quã opin. tenet etiã Bald.in.l.mater, quæ.n.4. C.ad Tertul.Decius in.l.nemo fraudaro.n.5.ff.de regul.iur.& idẽ in rubrica.de ſecund.nupt.col 3.idẽ cõſil. 206.Socin.in regul.262.fallen.1.Ioã. Barrõ in tractatu.de ſecũdis nuptijs. in.2.part.remedia pro ſecundo nub. n.2.volu.6.tract. Cepol. cautela.23. vbi dicit illã glo.ſingularem.Paulus Pariſius cõſi.29.n.61.vol.3.& cũ.d.l.1. cõſonat.l.3.tit.12.part.4.quorũ iuriũ cauſas & ratiões quare mulier infra annũ mortis primi mariti nõ poſsit ſecũdo nubere,ponit gl.in.c.omne. §.1.27.quæſt.2.&.l.3. titul.6. part.7.

19 Quæ pœnæ hodie de iure canonico ſunt ſublatæ per tex.in.c.fi.de ſecũdis nupt.& hæc eſt cõis opin.ſecũdũ Greg.Lopez in.d.l.3.tit.12.in glo. paſta vn año.in qua.l.hæc opinio approbatur de iure canonico.& eã latè ꝓbat Couar.in. 4.2. part.c.3.§.9.n.4.

20 Quæ tamẽ cõis opinio limitatur reſpectu pœnarũ quæ reſpiciunt fauorem filiorũ,ſecundũ Innocẽt.in.d.c. fi.quæ eſt cõis opinio ſecũdũ Greg. Lop.vbi ſuprà.glo.fi.&Couar.nu.5. vbi numeris ſequẽtib.optimè infert.

21 Hodie tamẽ iure regio per.l.fi. tit. de los matrimonios.lib.5.ordinamẽti.&per pragmaticã.98.del reyno.in volu.pragmatic.fol.72.& iure nouiſſimo per.l.3.tit.1.lib. 5. recopil.nullã patitur pœnã mulier.2.nubens infra annũ luctus. quod intelligerẽ ipſe, & limitarẽ iuxta cõem opinio.ſuprà relatã.ſ.prꝫterquã in his,quæ fauorẽ filiorũ reſpiciũt,quia nõ eſt nouũ.ll. regias intelligi debere per ius cõe.vt in.l.ſed & poſteriores.ff.de legibus.

22 Quintò ex eadẽ ratione dubitãdi procedit ꝙ poteſt teſtator derogare regulæ tex.in.l.iure ciuili.ff.de condit.& demõſtrat. vbi ꝓbatur, quòd cõditio habetur pro impleta,ſi non ſtet per implere debẽtem. idem probãt iura ordinaria in.l. poſt diem.§. itẽ ſi qua.ff.quando dies legat.cedat. & in.l.1.C.de inſti tu.& ſubſt.l.ſi,ea. C.de condit.inſert.nã ex voluntate teſtatoris induci poterit, vt cõditio nõ habeatur pro impleta in caſu ſupradicto.ita tenet ſingulariter Bart. in.l.vter ex fratribus.numero.1.ff.de cõdit.inſtit.ſequitur.Iaſ. in.l.1.nu.35. ſuprà hoc eodem titulo.

23 Sextò ex eadem radice exiſſe videtur,ꝙ & ſi legatũ recta via trãſeat ad legatariũ.vulgata. l. cũ pr̃.§.ſurdo. ff.de legat.2.l.ã Titio.ff.de fur.l.peculiũ.§.ſed & creditor.ff.de pecul.l. 1.§.ſed vtrũ.ff. ſi quid in fraud. pat.l. 35.titu.9.part.6.poterit tamen ex teſtatoris voluntate induci,vt ſolũ apprehenſa poſſeſsione, & non antea dominium rei legatæ tranſeat ad legatariũ. ita ſingulariter determinat Bal.in.l.2.C.vt in poſſeſ.legat.n.2.ſequitur

quitur Greg. Lop. in. d. l. 35. in gl. 1. ita q; hoc caſu legatarios quoq; cõprehendet tex. in. l. cũ hæredes facti ſumus. in princ. ff. de acquiréd. poſſeſ.
24 Septimò hinc illud euenire videt', quòd ꝓhibitio teſtatoris de nõ alienãdo ré impediat rei prohibitæ alienari dñij trãſlationé, vt eſt tex. in. l. cũ pater. §. libertis. iũcta glo. verb. ne id alienarét. infra de lega. 2. Bar. in. l. filius famil. §. Diui. n. 6. qué ibi cæteri ſequũtur, hoc tit. & circa. §. libertis. vidédus eſt oĩno Tiraquel. de vtroq; retractu. tit. de retractu linagier. gl. 9. n. 155. & ſequentibus fo. 50. & Rip. in. d. §. Diui. n. 2. Fulgoſ. Corneus. & Iaſ. in. l. quoties. la primera. C. de fideicõmiſ. & præcipuè dñs meus ibi Anto. de Padilla. Bar. in. l. peto. §. Prędium. ff. de legat. 2. & Roder. Suarez allegatiõe. 3.
25 ❡ Quod adeò verũ eſſe exiſtimat. d. glo. §. libertis. verb. ne id alienarét, vt dictã alienationé nullo modo tenere dicat: quia teſtator prohibuit eã. cuius gl. opin. teſtatur eſſe cõiter approbatã Iaſ. in repet. d. §. Diui. in. 2. lectu. n. 100. vbi inquit, quòd alienãs nõ admittitur ad reuocãdũ, ſed ſucceſſor. eãdem quoq; opinionem cõem eſſe teſtatur Anto. Gomez in. l. 40. Taur. n. 88. vbi idé dicit, ſcilicet, ꝙ ſucceſſor nõ verò alienãs poſſit reiuẽdicare. & ibi etiã agit, an cõſtitués maioratũ, vel ipſius ſucceſſor, poſſit propria authoritate rem illã contra ipſius volũtaté & prohibitioné alienatã capere.
26 ❡ Et licèt hæc ita ſe habeãt, prohibitio tamé cõtrahentis facere nõ põt, vt impediatur dñij trãſlatio. tex. eſt in. l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. verſ. ſed ſi tibi. ff. đ actio. empt. l. nemo. ff. de pact. l. ea lege. C. de cõdict. ob cauſ. c. Raynaldus. ibi, tranſferẽdi in aliũ. de teſtamét. ex quibus iuribus poſt alios doct. hanc teſtatur eſſe cõem. opin. Rogerius de Mota in repet. l. traditionibus. C. de pact.
27 ❡ Ratio differétiæ eſt in prõptu, quoniam cũ adeò delatum ſit à iure vltimis teſtatorũ volũtatibus, vt propriè legitimã legũ authoritaté adæquauerint, vt ſuprà dictũ eſt, cõſequens eſt, vt quemadmodũ ex legis diſpoſitione põt impediri dominij trãſlatio, vt in. l. non dubium. in fine. C. de legib. & in. l. cũ lex. ff. de fideiuſſo. ita etiam ex legitima teſtatoris volũtate põt impediri dñij trãſlatio, qđ ſecus eſt in cõtractibus, nã cõtrahétes nõ poſſunt impedire effect' iuris gẽtiũ, ne ſcilicet ex traditiõe dominiũ trãsferat', vt in. d. l. nemo. ff. de pact.
28 Eſt tamen caſus, in quo per cõuentioné cõtrahentiũ põt impediri dñij tranſlatio, quãdo pactũ hoc eſt appoſitũ ab eo, qui ſpecialé hypothecã, vel aliud ius reale habet in re illa, cuius alienatio inhibet'. tex. eſt egregius & vnicus in iure. in. l. ſi creditor. §. fi. ff. de diſtract. pign. cui cõſonat. l. fi. verſ. fi. tit. 5. part. 5. & . d. §. fi. notat in hoc ibi Bart. ſecũdùm literã Piſanã, quæ eſt verior & propè oĩbus codicibus cõis, qui quidé tex. nõ reperit' alibi vnquã in iure ſecũdùm Angel. & Imol. in. l. qui Romæ. §. cohæredes. ff. de verb. oblig. idem notat ex

 illo

illo tex.Bar.in.d.l.ſi ita quis.§.ea lege.col.1.nu.3.ff.de verb.oblig. & ibi cæteri eũ ſequuntur. idẽ Bar.in.l.nemo.in vltima oppoſitiõe.ff.de pact. idẽ Bar.in.d.l.ca lege.n.5.& in.l. abſenti.§.ſi quis poſſeſsionẽ. in fi.ff.de acquirẽ.poſſeſ.idẽ in.l.filiusfamil.§. Diui.n.14.hoc tit.vbi hũc intellectũ ad illã.l.etiã tenet Imol.nu.13.Iaſ.69. Crottus.n.94.Ripa.87. Ambroſi.de Oppizonibus.151.etſi Salic.& alij qui dẽ, aliter tex.illũ intelligere tentauerint.Hũc tñ eſſe illius tex.cõem intellectũ affirmat Ferdinãd. de Loazes in.d.§. Diui. nu. 165. dicit etiã cõem Roderi.Suar.in.l.poſt rẽ iudicatã.1. limit.n.12.ff.de re iudic.&.n.70.& eſt cõis ſcd̃m Anto. Gomez in.d.l. 40. Tau.n.18.qui plures refert, & approbat hic intellectus cõis in. d.l. regia.

29 Ex quo tex.ſic cõiter intellecto infertur primò ad intellectũ tex. quẽ quotidie in practica præ manibus habemus in auth.hoc ſi debitor. C. de pignor.cui conſonat.l.14. titul.13. part.5.& ibi latè Greg.Lopez de materia,quibus iuribus hoc traditur,vt aduerſus fideiuſſores, vel tertios rerũ poſſeſſores hypothecaria, vel perſonali actiõe minimè agatur, niſi præcedẽte priùs excuſsione in perſona principalis debitoris.

30 Vt illa iura minimè procedãt,quãdo apponit̃ dicta clauſula, & pactũ de nõ alienãdo cũ hypotheca ſpeciali eiuſdem rei,tũc enim, prędictũ inſtrumẽtũ ſi modò publicũ id ſit,poterit exequi directò,nulla facta priꝰ excuſsione contra tertiũ poſſeſſorẽ illius rei,& ſic cõtra nõ nominatũ in eo.nã cũ huiuſmodi vẽditio,qua res deuenit ad tertiũ poſſeſſorẽ,ſiue alienatio ſit nullius momenti virtute dicti pacti & hypothecę ſpecialis,ſemper res reputatur eſſe penes pricipalem debitorẽ,& per cõſequẽs poterit agi hypothecaria ꝓ re illa aduerſus quẽcũq; ſit.ita tenet in ſpecie dicẽs eſſe mirabile Roder. Suarez vbi ſuprà.n.5.& ſequẽtibus.vbi.nu.13.expreſsè ita intelligit & limitat tex. in d.auth.hoc ſi debitor.vt in illo caſu nõ ſit neceſſaria excuſsio virtute.d. clauſulæ.& ibi optimè probat & magnificat & allegat Barto.qui hoc expreſsè tenet in.d.§.fi.n.2.per tex. ibi.

31 Supradicta tamẽ intelligẽda ſunt in hypotheca ordinaria.nã in hypotheca alia,quæ quotidie apponitur in cõſtitutione cenſus & annui reditus, vel emphyteuſis, vt putà quãdo ſup aliqua re, vel fundo cõſtituitur & imponit̃ ius reale cẽſus vel pẽſionis, ſpeciale eſt, vt tertius poſſeſſor eius fundi poſsit cõueniri hypothecaria ad ſolutionẽ cẽſus, vel emphyteuſis, vel ad ipſum fundũ ſuper quo cõſtitutus eſt cenſus, vel emphyteuſis tradẽdũ, etiã nulla facta nec pmiſſa excuſsiõe in principalẽ, quia hypotheca hęc fortior eſt alijs ad hũc effectũ, vt bene tradit Couar.lib.3.var.reſol. c.7.n.6.qđ eſt optimũ pro limitatiõe tex.in.d.authen.hoc ſi debitor.licèt Guido pap.deciſi.9.in fine.exp̃ſsè velit tenere cõtrariũ p̃terquã in fiſco.limitat etiã idẽ Guid.pap.deci.576.n. 1.&.2.in pẽſiõe annua impoſita ſup fundo

fundo, pro alimẽtis, & pro anniuerſarijs defũctorũ, decimis, & oblatiõibus.

32 Ex quibus ſubinfertur, quòd licèt verum ſit quòd inſtrumentum guarentigium habens paratã exequutionem prout habent hodie in regno inſtrumẽta publica per l. 1. & 2. tit. 21. lib. 4. recopilat. regię, nõ poſsit ęxequi contra non nominatum in inſtrumento: & ſic cõtra tertiũ poſſeſſorem rei hypothecatæ, quia huiuſmodi ius exequendi paſsiuè eſt perſonale, quod nõ ſequitur rẽ, vt in l. 1. §. ſi hæres percepto fundo cũ ſimilibus. ff. ad Trebell.

33 Ex quo tex. inquit eleganter Guido Papæ. q. 576. quòd ſi annua pẽſio ſuper aliquo fundo inter aliquos priuatos imponatur, & cõſtituatur, quòd poſtea tertius poſſeſſor illius fundi, non poteſt tali actione perſonali pro dicta penſione cõueniri, argumento etiam l. fin. §. 1. ff. de cõtrahend. empt. & aliarum legum quas ibi allegat. & idem Guid. Pap. q. 42. vbi limitat in cenſu, & tributo principis & alijs caſibus ſpecialibus ibi per eũ enumeratis, ergo eadem ratione idem dicendũ eſt in iure exequutiuo, cùm ſit ius perſonale.

34 Ideoq́; fatui eſſent creditores, qui peterent exequutionẽ inſtrumenti guarentigij habẽtis paratã exequutionem cõtra tertios poſſeſſores bonorũ debitoris hypothecatorum, imò ordine iuris ſeruato deberent hypothecariam intentare, vt tenet Angel. in d. §. ſi hæres. quẽ ibi ſequitur Alex. latè, & tenet Bal. & eũ allegãs Iaſ. in l. quædã. §. nihil intereſt. n. 7. ff. de edẽd. dicẽs hoc eſſe notandũ contra ignorãtes procuratores & aduocatos. ſequitur idẽ Iaſ. in l. iuris gẽtiũ. §. prætor ait. n. 11. ff. de pact. idem Iaſ. vbi plures allegat in l. ſi vnus. §. ante omnia. n. 4. & 5. ff. eodẽ. vbi Ioãnes Oroſc. n. 9. & idẽ Ioã. Oroſ. alios allegãs in l. 3. in prin. n. 2. ff. de trãſac. Marãt. de ordin. iud. 6. parte principal. in 3. actu. n. 32. pagin. 657. & optimè Ripa in d. l. 1. §. ſi hæres. n. 1. & pluribus ſequẽtib. vbi ponit regulã cũ pluribus fallẽtijs. & Petr. Dueñas in regula. 275. limit. 6. fo. 97. & latiſsimè Roderic. Sua. vbi ſupra in d. 1. limit. per totã, qui ſupra dictos nõ allegat præter Angel. & Alex. ſequitur etiã Auiles in c. 10. prętor. verb. execució n. 2. & 56. vltra quos hãc teſtatur cõmunẽ opin. Cifuẽtes in l. 64. Taur. verſi. 17. dubitatur. vbi allegat bonã gloſſam in dict. l. ea lege.

35 Quod procedit nedũ ſi agatur iure perſonali exequendi, vt ſuprà dictũ eſt, ſed etiã ſi actione hypothecaria agat̃ cõtra tertiũ poſſeſſorẽ, nã licèt illa cõtra principalẽ debitorẽ nominatũ in inſtrumẽto ſit exequutiua, tñ cõtra tertiũ rei ſingularẽ poſſeſſorem eſt ordinaria. Hæc eſt elegãs & egregia deciſio Bal. in l. 1. n. 6. C. cõia de leg. quẽ ſequit̃ Pet. Anchar. in c. canonũ ſtatuta. de cõſtit. & Bñdict. de Barzis in tractatu de guarẽtigijs. 9. q. principal. col. penul. fol. 289. vol. 5. tractatuũ diuerſ. dd. & Philippus Deci. in c. ſuper eo. n. 5. de offic. deleg. vbi alios allegat. et ibi ei additio

 & idẽ

& idem in cap.cùm teneamur.n.6. de appellat. Felin.in c.cùm ſuper cõtrouerſia.nu.15.de re iudic. Roderic. Suarez vbi ſupra in d.1. limitatio.ad l.regiã.n.2.&.4.& Auiles vbi ſuprà, nu.56.Iaſ.in d.§.prætor ait.n.11.& in d.§.ante omnia.nu.5.& idẽ Iaſ.in.l. certi condictio.§.quoniam.n.11.ff.ſi cert.pet.ſequitur etiã optimè declarans Ripa in d.§.ſi heres.nu.2.& optimè Matthæus de Afflict.loquens in reditibus annuis impoſitis per cenſum ſuper fundo,deciſ.Neapolit.95. per totam.fo.187.in paruis & ſequẽtibus.vbi inquit hoc caſu hypothecaria via ordinaria eſſe agendum:&. nouiſsimè Auendaño in.l.4.&.5.tit. de las excepc.lib.3.ordina.nu.26.

36 Et hũc caſum iã habui in practica cùm eſſem adſociatus iudici ordinario huius ciuitatis Placentiæ in quadam cauſa executiua cuiuſdam hominis, qui petijt in hac ciuitate executionem virtute cuiuſdam inſtrumenti publici cenſus pro certa quantitate redituum decurſorum contra quẽdam ciuem huius ciuitatis,& cõtra eius bona,qui cẽſus erat quotãnis impoſitus ſuper quodam fundo, cuius ipſe ciuis erat tertius, vel quartus poſſeſſor poſt cõſtitutionem cenſus,& fuit petita & facta dicta executio in dicto fundo, & per ſupradicta omnia ego & iudex ordinarius protulimus ſententiam, quã annullauimus dictã executionem, & reſeruauimus dicto executãti ius ſuum ſaluum:vt meliori via, qua ſibi expedire videretur, peteret, in quo omnes aduocati huius ciuitatis condeſcenderũt, præhabito ſtudio, & ita etiam Roderic. Suarez vbi ſupra in dict.1.limitatione.in princip. inquit ſe vidiſſe irritatam fuiſſe quãdam executionem, quam quidã ſemimiles fieri fecit, cuius nomen ſui honoris cauſa tacet, contra quendã medicum de Madrid, qui poſsidebat quandam domũ, quæ antea fuerat cuiuſdam debitoris ſui,& quòd prædictus ſemimiles fuit cõdemnatus in expenſis propter ſuam fatuitatem in quam incurrit ex eo, quòd huiuſmodi inſtrumentum executari fecerit contra ſingularem ſucceſſorem, & ita rectè cenſeo eſſe iudicatum in cauſa ſupradicta.

37 Quia licèt ſuprà dixerimus ſpeciale quidẽ eſſe in hypotheca irregulari quotieſcunq; ſuper aliquo fundo imponitur cenſus vel emphyteuſis, vt eius fundi tertius poſſeſſor poſſit conueniri recta via, hypothecaria actiõe nulla præcedẽte excuſsione in principali debitore,tamẽ id intelligi debet via ordinaria,ſecùs verò via executiua: vt cõſtat ex remiſſionibus,& allegationibus,quas ſuprà adduximus ꝑ dicto caſu ſpeciali

38 Supradicta tamen omnia procedunt. (et nũc ad rem & ad proſecutionem illationis ſuprà incœptę) prętorquam ſi in prædicto inſtrumento guarentigio ſit appoſita clauſula de non alienãdo cũ hypotheca ſpeciali eiuſdẽ rei. nam cũ in huiuſmodi caſu ſi res prędicta de facto alienetur habeatur proinde, atq; ſi in bonis

nis primi debitoris remanſiſſet,iuris
intellectu,meritò quòd tunc etiam
ſi eius detentatio & nuda poſſeſsio
ſit penes tertiũ,poſsit in ea fieri exe-
cutio, cùm actio hypothecaria con
tra primũ debitorẽ ſit executiua,ſi-
cut ipſum ius principale executiuũ
cõtra eius perſonam iuxta Baldi &
omnium ſupradictorum ſequaciũ
auream doctrinã.& in terminis per
ſupradicta.ita tenet Roderic. Suar.
vbi ſuprà.n.5.cuius opin.fauent om
nia quæ ſuprà dicta ſunt circa cõmu
nem intellectum.d.l.ſi creditor.§.ſi.
Et tenet etiã in terminis Couarr.lib.
3.Var.c.7.nu.6.in verſ.Illud tamen
erit obſeruatiõe dignũ. fo.205.col.2.
in princip.vbi loquitur in executiõe
annui reditus aduerſus tertium poſ-
ſeſſorem habentem ius à debitore.

39 Secunda limitatio eſt,pręterquã
ſi in præd.inſtrum.adſit pactũ de in
grediẽdo poſſeſsionem rei hypothe
catæ,ꝓpria authoritate pro ſolutio-
ne debiti,de quo pacto loquitᷣ text.
in.l.creditores.cum ſimilibus. C. de
pigriorib. Nam ſi adſit dictũ pactũ,
ac facultas & licẽtia prædicta, bene
poterit peti executio ſuper huiuſ-
modi re etiam per tertium ſingula
rem ſucceſſorem poſſeſſa, ſi præd.
ſingularis ſucceſſor habeat cauſam
à debitore principali,vel ſimul cum
dicto pacto adſit clauſula cõſtituti,
ita tenet alios allegans Marant. de
ordin.iudic.vbi ſuprà.nu. 33. & licèt
Salicet.& alij velint tenere cõtrariũ
(& fortè veriùs) tamen hæc eſt com
munior opinio: vt bene concludit
Anto.de Fano in tractatu de pigno:
4.parte.princ.nu.21.& ſequẽ.fo.84.
Sed & ſunt aliæ plures limitationes,
quas referunt Matthæus de Afflict.
& latiùs Rip.vbi ſuprà.

40 Secundò principaliter ex eodem
tex.in d.§.ſi.l.creditor.ff.de diſtract.
pig.ſic cõmuniter intellecto,infero
ad intellectum tex.cuius etiã caſus
quotidie in practica contingit in.l.
quoties.C.de reiuendic.cui cõſonat
l.50.titu.5.part.5.& ibi latè Greg.Lo
pez in glo.magna.&.l.14.tit.13.part.
5.quibus iuribus ꝓbatur, vt in re duo
bus vẽdita,præferatur ille,cui priùs
tradita eſt,vt tex.ille minimè proce
dat,quoties prima venditio alicuius
41 rei eſſet facta cũ hac clauſula de non
alienanda re vendita cũ hypotheca
ſpeciali ipſius:quia tũc ſecunda ven
ditio,ſecuta etiam ex ea traditione
nihil valet,& primus pręfertur ſecũ
do cui erat facta traditio, nam cùm
propter iſtam clauſulã,ſecunda ven
ditio ſit nulla,per cõſequens & eius
traditio nihil valet. ita nouiter tenet
Iaſ.in d.l.quoties.nu.28.quem ſequi
tur Thomas Ferratius cautela.48.n.
3.ad finẽ.& Tiraquel. alios referens
de vtroq; retract.tit.de retractu con
uentional.§.3.glo.vnic.n.5. fo.311. &
Couar.eos referens lib.2. Variarum
reſolul.c.19.n.7.qui eſt videndus.ſe-
quitur etiam Anto.Gomez,qui tan
tùm Iaſ.allegat. in.2.tõm.c.2.num.
20.verſi.fin.incip.4.principaliter. in
quarum legũ materia & intellectũ
plura afferre poſſem vtilia & practi
cabilia, ſed quia non eſt præſentis

 mate-

materiæ,ea omitto.

42 Tertiò infertur ad intellectū tex. quotidiani etiam in practica in.l. emptoré.C. de locat.cui cōſonat.l. 19.tit.8.part.5.quibus iuribus probatur emptorem quidem minimè teneri ſtare colono,qui priùs habebat

43 conductam rem illam. Nam illud procedet præterquā,ſi cōductor in contractu locationis fecerit apponi, ꝙ locans promittat nō alienare fundum intra tempus locationis,& pro hoc obliget dictū fundum ſpecialiter,quia cùm præd. clauſula annullet venditionem in contrariū factam,non poterit quidem emptor repellere conductoré. ita tenet plures referens Roderic.Suarez in.d.1. limitatio.ad.l.regiā.nu.8. admonés conductores,vt ita ſemper faciāt.ſequitur Anto.Gomez alios referés. 2.tom.c.3.de locatione.n.9.ad finē: Iaſ.optimè. in.l. filiusfamil.§. Diui in.1.lectu.n.92.ff.de legat.1. & in. 2. lectura.nu.121.& Greg. Lopez in.l. 19.tit.8.part.5.gloſſ.magna.col.2. & in practica hoc ponit Practicus quidam Monte Roſius in ſua practica. 7.tractatu.fol.218.columna.1.

44 At verò ſi pro ſecuritate huiuſmodi locationis locator obligaſſet fundū,& non eſſet appoſitū pactū prædictū de non alienādo,alienatio facta valeret,& emptor nō teneretur ſtare colono voléti ſtare in fundo, dūmodo ei ſatisfaciat de intereſſe. ita tenet elegāter Bar.in.d.l.emptorem.nu.2.C.locat.& ibi cōmuniter doctores.nec hoc caſu quicquam faciet,quòd ſit hypotheca ſpecialis ſiue generalis, cū virtute ipſius deficiente prædicta clauſula non impediatur dominij trāſlatio, ſed tantū poſſit colonus retinere fundū pro intereſſe & pœna,& ſic præcisè nō remanebit in cōductione ſi ſibi ſoluatur intereſſe. hęc eſt cōmunis opinio, vt latè reſoluit Anto. de Fano,de pignorib.2. part. in princip. nu.6.&.7.& ſequitur etiā Roderic. Suarez vbi ſuprà.d.n.8. & Tiraql.2. part.de vtroq; retractu.§.3.gl. vnic. nu.6.& Iaſ.vbi ſuprà. Et eſt ex mente omnium ſecundū Grego.Lopez vbi ſuprà.Et hoc modo debet intelligi communis opinio tradita per Pet.Dueñas in regula.246.limit. 7. vbi dicit, ꝙ.d.l.emptorem. nō procedit,quando eſt obligatio generalis omniū bonorū, vel ſpecialis rei locatæ:quia debet intelligi præterquā ſi offeratur intereſſe, quia tunc bene poteſt expelli per emptoré, nō obſtāte.d.obligatione & hypotheca generali & ſpeciali, vt ſuprà dictum eſt,& cōſtat ex doctoribus, quos ipſe ibi allegat.

45 Quæ quidem cōmunis opinio limitatur, quando prædicta locatio eſſet iurata, tunc enim iuramētum habet vim prædictæ clauſulæ de nō alienando,& per conſequens iūcta dicta hypotheca ſpeciali poſſet cōductor præcisè retinere fundū, etiā ſibi oblato intereſſe ſecundū Anto. de Fano vbi ſuprà.numero.9.

46 Sed cū hodie lege regia ſtatutū ſit, ſcilicet per.l.11. titul.1.lib.4. ordina. noui,

noui,q iuramentũ minimè apponatur in contractibus ſub pœnis ibi poſitis,inter quas vna eſt,quòd obligatio,& cõtractus ſit nullius momẽti, videtur non procedere poſſe limitatio hæc Antonij de Fano vbi ſuprà, imò ſi pdicto caſu apponatur iuramentũ,nõ valebit cõtractus huiuſmodi.

47 Poterit tamen ſaluari dictũ Antonij de Fano vbi ſuprà in minore vel muliere locãte,nã huiuſmodi perſonæ bene poterunt iurare cõtractum ſuum,etiam attenta.d.lege regia,nã illa tantũ excludit cõtractus validos abſq; iuramẽto,non tamen eos, qui abſq; ope iuramẽti ſunt infirmi, prout ſunt cõtractus minorũ,& mulierũ in certis quibuſdã caſibus.ita legẽ illam interpretatur Didacus Perez ibidẽ col.793.alios referens per pragmaticã.160. huius regni,& per.l.61. del quaderno de las alcaualas.vltra quẽ eodem etiã modo intelligit legem illã Auiles in.c.10.prætorũ.ver. execucion.nu.36.& vltra eos eundẽ intellectũ illius.l.teſtatur eſſe cõmunem illuſtris dñs meus don Anto.in l.2.n.35.C.de reſcind.vendit. dixi latiùs in repet.auth.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſ.vendi.nu.156.

48 Vlteriùs circa intellectũ. d.§.fi.l.ſi creditor.videndum eſt,vtrùm ſtãte prædicta clauſula de non alienãdo, pòſsit debitor huiuſmodi rẽ prohibitã alienare,alteri locare,vel pignorare? Et dicendum eſt quòd poſsit optimo iure,præterquàm ſi aliud cõueniat.ita tenet eleganter Bart. in.l. manu miſsiones,nu.1.ff. de Iuſtitia & Iur.vbi ponit quæſtionẽ in fortioribus terminis,ſcilicet quando eſſet pactum,ne exeat res è manu dèbitoris:quia locatio nõ ſolet dominium transferre,vt in.l.non ſolet.ff. locat. & illam Barto.opin.ſequitur Paulus de Caſtro ibi.n.4.& eſt cõmunis ſecũdùm Ioannem Oroſcium.n.8.

49 Quod primò limitari debet ſecundũ eoſdẽ in locatione ad lõgũ tẽpus.

50 Quia in ea transfertur dominium ſaltim vtile,vt tenet gl. in clemẽt.1. de rebus ecclesi.nõ alienãd. in verſi. locationes.vbi reprobat Accurſium tenentem contrarium in.l. pœna.§. inſtituto.ff.de legat.2.vbi idem Bar. nu.3. ſequitur hanc opinionẽ gloſſ. in.d.Clemẽt. quam etiam pluribus relatis dicit cõmunem Tiraquel. de vtroq, retract.1. parte.§.1.gloſſ.14.n. 81.& Arias Piñel in.l.1.in.3.parte.nu. 64.C.de bon.mat.& Couarru. lib.2. Variarum.cap.16. num.1. vbi plures authores refert. & Ioannes Oroſci. vbi ſuprà.nume.9.dicit cõmunem, idem Oroſcius in.l.penul.n.18.ff. de pact.cõmunem dicit Anto.Gomez in.l.40.Taur.n.84.teſtatur cõmunẽ plures referens ſupremi regalis conſilij Senator dñs meus dõ Antonio in.l.volũtas.nu.18.C.de fideicõmiſſ.

51 Quod ſublimitat eleganter Bald. in authent.ei,qui iurat.nu.40.C.de bon.auth.iudic.poſsid.prçterquàm ſi ex mente contrahentiũ, vel legis conſtet cõtrarium,vt putà ſi in prohibitionẽ fiat mẽtio pretij, nam tũc refertur tantùm ad venditionẽ, non verò ad locationem ad lõgum tempus.cuius

pus.cuius limitationẽ approbat Ti-
raquel.vbi ſuprà nu. 82. referendo
52 plures, ex quibus conſtat ſatis eſſe
hác opinionẽ cõem. Secũdo modo
limitari debet communis opinio ſu-
pradicta, quando locatio etiam ad
modicum tempus fieret cũ pacto re
nouationis, ita vt fiat ad nouenniũ,
& poſteà finito nouennio, incipiat
aliud nouennium, quia cùm huiuſ-
modi locatio ſit in fraudẽ pacti initi
à principio, meritò, quòd non va-
leat. ita tenet Additio. Bar. vbi ſuprà
alios allegãs, & ſequitur ibi Iaſ. nu.
7. & Ioan. Oroſc. nu. 10. vbi Paul. nu.
4. alio modo limitat illud de pigno-
re, & eſt pro hac opinione optimus
tex. in auth. de non alienand. aut
permutand. reb. eccleſ. §. quod autẽ,
53 verſ. nec illud. collat. 2. ¶ vbi Angel.
illum tex. inducit ad locationes re-
rum minorum factas per tutores ad
nouem annos, ità vt finito nouen-
nio res iterùm conducta videatur,
hæ quidem locationes minimè va-
leant; quia fit fraus, & generaliter
ad omnes res ꝓhibitas alienari. tex.
illum allegat dominus meus vbi ſu-
prà num. 19. poſt Pinellum, quẽ re-
fert. & hanc teſtatur communem
opinionem Couar. vbi ſuprà. nu. 4.
vbi allegat. d. tex. & idem dicit in lo
catione rerum eccleſ. quæ fieri non
54 poteſt vltra triennium. ¶ Tertiò li-
mitatur, quãdo res daretur pignori
potentiori, à quo non facilè res recu
perari poſsit, tunc enim ſtante præ-
dicto pacto nõ valeret pignoris cõ-
ſtitutio. ità tenet Additio, Pauli de Ca
ſtro, vbi ſuprà, num. 4. & innuit eſſe
communem opinionem plures al-
legans Ioan. Oroſcius, ibi. nume. 11.
55 ¶ Cautela ergò erit optima ad hoc
vt huiuſmodi creditor, in cuius fauo
rẽ eſt appoſitũ pactum de nõ alienã
do, ſit ſecurus, vt pactũ quoq; fiat de
non locando, nec pignori dando,
vel alium quemcunq; contractũ fa
ciendo, etiam ſi res nõ exeat de eius
manibus, quod quidem valebit à
fortiori, cùm valeat illud, per quod
dominij tranſlatio impeditur, quod
magis eſt. & hoc eſt ſummè notan-
dum, nam nullus ſic in terminis de-
clarat, & eſt veriſsimum per omnia
56 ſuprà dicta. ¶ Item adde, quòd erit
optimum, vt prædictum pactum
hanc quoq; conditionem conti-
neat, vt neq; poſſeſsio tráſeat in ali-
quem ſi debitor de facto alienaue-
rit, ſed ꝙ remaneat penes ipſum,
nam ſi hoc dicatur, & res alienetur,
licèt non tranſeat dominium, tran-
ſit quidem poſſeſsio naturalis ſecun
dùm Anton. Gomez in. l. 45. Tauri.
nu. 26. licèt contra eius opinionem
faciant, quæ tradit Auendaño. Re-
ſponſ. 12. nu. 9.
57 ¶ Egregia tamen dubitatio circa
tex. in. d. §. fi. verſari ſolet, an ſcilicet,
quemadmodum ex ſpeciali hypo-
theca ibi impeditur dominij tranſla
tio iuncto prædicto pacto de non
alienando, ita etiam impediatur, ſi
ſolùm generalis ſit hypotheca om-
nium bonorum? Et videtur ſanè &
in hoc caſu eſſe tex. illum intelligen
dum duabus rationibus. Prima eſt,

quia

quia æqualis ſolet eſſe naturæ generalis hypotheca cum ſpeciali.ex tex. in.l.generaliter.C.qui pot.in pigno. habeantur.altera ratio eſt,quia cùm text. ille agat generaliter, videtur in vtraq; hypotheca,& generali & ſpeciali eſſe intelligendum.vulgata.l.1. §.& generaliter.ff.de legat.præſt.l. in fraudé.§.fi.ibi.quia generalis fuit iſta determinatio.ff.de teſtam.mili. & quod per manus tradi ſolet, lege non diſtinguéte, nec nos diſtinguere debere.l.non diſtinguemus. in principio.ff.de arbit.l.de pretio. ff. de public.in rem actio. & poteſt his tertia adiúgi ratio, vt credamus tex. illum & in generali hypotheca locum habere.Nam qui ſibi prouidet generali hypotheca, ideò facit,vt ſibi magis conſultum ſit, quàm per ſpecialem duntaxat.inductum autem ad augmentum,non debet operari diminutionem,vt in.l.quod fauore.C.de legib.tex.in ſui ratione, in.l.creditor,qui non idoneum pignus.ff.ſi cert.pet.l.1.cum alijs.C.de pignor.quare Paulus de Caſtro in.d. l.ſi ita quis.§.ea lege.nu.5.ff.de verb. oblig.tenet.d.§.fi. habere locum & in generali hypotheca.huius etiam opinionis eſt Alex.in.l.qui abſenti. §.fi.ff.de acquirend.poſſeſs.& hanc eſſe veriorem opinionem teſtatur Ioannes Crotus in repetit.d.§.Diui.

58 nu.69.¶ Contrariam tamen ſententiam,imò quòd tex.ille non habeat locum in generali hypotheca, videtur tenuiſſe Bart.in.l.qui abſenti.§. ſi quis poſſeſsionem.in fine ſui commenti.ff.de acq.poſſeſ.vbi idem ſequitur Imola col.3. Aretin.2.verſic. extra gloſ.Iaſ.ibi.nu.32.qui ex Alexan.teſtatur hanc eſſe communem opinionem.eam etiam tenet Bald. in.l.ea lege.nu.4.C.de condict.ob cauſ.verſi.Quintò probatur.Alex. in.l.filiofamil.§.ſi vir in quinquennium.num.4.in fine.vbi id cómendat.ff.ſolut.mat.hanc etiam teſtatur communem opinionem Iaſſ.cóſil. 211.colum.5.in fin.& iterùm colum. 6.in princi.volum.2. hanc etiam aſſerit cómunem Anto.de Fano.de pignoribus.2.par.1.membro.nu.5. communem eſſe teſtatur Loazes in d.§.Diui.nu.170.quam cæteris præſtantiùs defendit & declarat Roderic.Suarez in.d.1.limitatio.nume.11. dicit etiam communem,plures alle gans Anton.Gomez vbi ſuprà.nu. 19.qui eſt videndus latiſsimè in materia.d.§.fi.quorum authoritas vnica ratione fulciri poteſt & ſolet, quia ſuprà diſpoſitio tex.in.d.§.fi.exorbitans ſit à iure communi, nec perinde erit vnquàm extendenda.l.quod verò.ff.de legib.item ex alio communis hic intellectus ſuſtineri poſſet, quòd multùm in iure intereſſe ſolet inter ſpecialem & generalem hypothecam, vt exempla ſunt manifeſtiſſima in.l.1.C.de neceſ.ſerui.hæred. inſtit.iuncta.l.ab eo.C.de ſeruo.pignor.dat.&c.& in.l.2.C.de pignor. cum alijs.& iuxta hanc opinionem intelligenda ſunt omnia quæ ex dicto.§.fina.communiter intellecto illata ſunt ſuprà.

¶ Pe-

59 Penultimò ex dicta ratione dubitandi infertur, quòd poteſt teſtator facere ne regula Catoniana in ſuo teſtamento locū habeat, gl.in.l. poteſt.ff.de hęred.inſti.vbi idē tenet Bart.item Bald.qui id commendat. Imol.ibi.nu.3.gl.in.l.in tēpus, verb. eum capere. ad finē.ff.de hæred, inſtit.vbi etiam Bart.idem Bart.in.l.cętera.§.tractari.nu.2.ff. de legat.1 vbi Iaſ.nu.20.idem tenet.

60 Vltimò ex ſupradicta ratione dubitandi infertur ratio decidendi ad.l.5.tit.7.lib.5.nouæ recopil.regię, vbi cauetur,q̄ in ſucceſsione maioratus filius vel alius deſcendens ex filio maiori poſſeſſoris maioratus prę mortuo in vita patris præfertur ex filio ſecūdo dicti poſſeſſoris,prætérquàm ſi aliud ſit diſpoſitum per primum conſtituentē & fundatorē maioratus,quia in tali caſu volūtas inſtituentis debet ſeruari,ergo.ecce,quo modo.l.illa iubetur cuſtodiri voluntas teſtatoris,licèt aliud lex diſponat in caſu illo,quādo teſtator nō diſpoſuit.circa quam.l.vltra ſcriptores Hiſpanos ibi, vidēdus eſt omninò Couar. in pract.quæſt.c.38.qui legē illā optimè legit per tres particulas. videndus eſt etiam legem illam latiſſimè ampliantem & limitantem Petrus Peralta in rubric.ff.de hæred.inſtituend.nu.122.& ſequen.

61 Ex quo in verſic. quarta. illud tantùm referam, ſcilicet quòd dicta.l.5. procedit nedum in maioratus ſucceſsione, quo caſu ipſa lex loquitur (hoc eſt) in maioratū conſtituto authoritate & licentia regis, ſed etiam in vinculis particularibus tertij & quinti, quæ homines authoritate & licentia ordinaria legū huius regni poſſunt facere, quibus permittitur, parentes poſſe filios vel nepotes in tertio & quinto bonorum ſuorum meliorare, & inſuper adijcere vincula grauamina fideicommiſſa ſubmiſsiones & ſubſtitutiones quæ voluerint; ſeruata tamen forma.l.27. Tauri. & inquit Peralta vbi ſuprà, ita pronuntiatum fuiſſe in his terminis non ſemel in tribunalibus ſuperioribus pro nepote, atq; eſſe vſitatum affirmat, & quòd inoleuit hæc practica, licèt de iure colligatur contrarium ex traditis per Alexandrum conſilio. 129. volum. 5. poſt Barto. in authēn. poſt fratres. Scio ego de iure eſſe maximā controuerſiam doctorum in hoc articulo, ſed quia non eſt præſentis materiæ, & Petrus Peralta teſtificatur de practica huius regni in hoc, & quia nulla videtur poſſe congruens ratio differentiæ reddi inter maioratum licentia regis ſtabilitum, & vincula, quæ authoritate legum huius regni fiunt, ideò omitto ea quæ de iure communi Doctores in hoc articulo tradidere, reuerſurus ad propoſitum noſtræ materiæ, quia digreſsi fuimus.

62 ¶Illud tn̄ hic inſerere & examinare placuit, quónā iure ſit inuenta libera hęc teſtādi facultas, quę teſtatoribus attribuitur? In quo videtur primò dicendum

cendum facultatem teſtamentũ cõficiendi,& ſucceſsiones maximè ex teſtamento, omni reſpectu de iure ciuili eſſe.vt tenet gloſ.in.l.ex hoc iure.ff.de iuſtitia & iu. verb. dominia, in fine,dum probat dominiũ quæſitum ex ſentẽtia & teſtamẽto eſſe de iure ciuili.vbi Bart. num.5.& in fine hoc tenet.ſequitur etiã Paul. de Caſtr.ibi.in.2.lect.nu.31.loquens in ſucceſsione.idẽ probat gloſ.in.§. ſingulorum.Inſtit.de rerũ diuiſ. verb. iure ciuili.& glo.plenior.in.l.1.ff.de acquirer. domi. verb. ciuitatis noſtrę. hanc opinionem etiam tenet Barto. in.l. qui à latronib'. ff. de teſtam.ibi perdiderũt ea,quæ ſunt iuris ciuilis, neq; poſſunt facere teſtamentũ ſecũdũ conſuetudinẽ ipſorũ, cùm teſtamẽti factio ſit iuris ciuilis. idẽ tenet Bal.in.l.ſi vnus.in princi. C.de teſta. &in.l.decernimus.C.de.S.S.eccleſ. & in.l. lege duodecim tabularũ. C. de legit.hęred.& hãc opinionem dixit eſſe cõmunẽ Chriſtoph. Portius in prin.Inſti.de teſtam.n.6. vbi Marcus Antonius ex ſententia Chriſtopho.nu.19. hãc appellat communẽ. eodẽ nomine dicit communem Vigliusin.§.ſed ꝑdicta. n.4.de teſtam. & Ioãnes Oroſcius.in.d.l.ex hoc iure.nu.24.hanc dicit communẽ Guilierm. Benedict. in repet.c. Raynutius.verb. teſtamẽtũ. Et.l. 1.col.2. de teſtam.dicit etiã communem Barbatius in Rubr.extra de teſtam. col.14. vbi cum ſequentibus.multa allegat ꝑ hac opinione.& articulũ hunc latiſsimè diſcutit Ferdinandus Vaſquius Mench.nouiſsimè de ſucceſſionum creat. §.1.verſ. quoad quartum.nu.1.cum ſequent.vbi quatuor opiniones in hoc articulo refert. & ideò eſt vidẽdus. Sed opinio hæc.1. poteſt probari per noſtrũ tex.in hac l.nemo poteſt.quam ſic pondero, ſi enim teſtator nõ poteſt facere quin leges in ſuo teſtamento locum nõ habeant,ergo facultas ſibi conceſſa teſtamenti condendi eodem iure ciuili attributa eſt, nõ verò de iure naturali , quia ſi de iure naturali foret, ſuperaret leges ciuiles,quia ius naturale ſemper eſt immutabile & fortius quàm ius ciuile, vt in.§. ſed naturalia quidem iura. Inſti.de iur.nat. gẽt.& ciuil.cũ vulgat. Secũdò probatur hæc opinio per.l.1. C.de.S.S.eccleſ.vbi dicitur,quòd habeat vnuſquiſq; liberam teſtandi facultatem, ſitq; liber ſtylus, ergo lex ipſa ciuilis præcipit & concedit liberam hanc teſtãdi facultatẽ teſtatoribus in modum priuilegij.Tertiò pro hãc opinione facit tex.in. c. ius quiritum.1. diſtinctio.ibi.in quo agitur de legitimis hæreditatibus.quem tex.ad hoc allegat Corneus cõſi.137.lib.2.col.2. Quartò probat' in.l.teſtãdi.C.de teſtam.ibi.à legibus certis facultas ꝑmiſſa eſt.Quintò probatur hæc opinio per textum in.l. 3.ff. de teſtam. vbi probatur,quòd teſtamenti factio non priuati ſed publici iuris eſt, ergo ciuilis, quia ius ciuile in priuatũ & publicũ diuiſum eſt.Sextò probatur in princi.Inſti.de teſtam.iũcta gl.ibi verb.acceſsit.Septimò probat' in.l.

in.l.1.ff.de petitione hæredit.iűcta gl. verſi.quod iure. Octauò in authē. de nupt.§.diſponat. Nonò eſt pro hac opin.pulcher tex.in fin.Inſtit.de vſu & habit. vbi imperator enumeratis titulis, quibus de iure gētium dominia acquiruntur, ſubijcit Rubricas, quibus de iure ciuili dominia quærũtur, vt vſucapione,& teſtamētis. Decimò probatur per tex.in.l. verbis legis duodecim tabularum ff.de verb. ſignifi.vbi probatur, q̃ poteſtas teſtãdi data eſt à lege.12.tabularũ. Vndecimò probatur hæc opinio p tex.in.l. lege obuenire.ff.de verb.ſignifi. ibi quia lege duodecim tabularum hæreditates confirmantur. Vltimò ex tex.iuncta glo.verſ.non habeat.in.l. quidã.ff.de pœnis. Et ideo dicebat Franciſcus Duarenus in.l.1.§. fina.ff. de verb.obligat.quòd teſtamēta, vt iure Romano ſunt inducta, ita lingua Romana dictabãtur. allegat ad hoc text.quem ita intelligit in l. verbis ciuilibus.in princip.ff.de vulgar. & pupill.

63 Ex qua communi reſolutione infertur.1.iura ciuilia meritò tēperaſſe formam teſtamenti & ſolennitates in ſcriptis & nũcupatiui, vt in.l. hac conſultiſsima. in princ.& in.§. per nuncupationem.C.de teſtamētis.& per totum Inſtitutã eodē tit.ex quibus Paulus de Caſt.in.d.l.hac cõſultiſsima. in princi.cumulat.13.ſolennitates & requiſita in teſtamentis, à quibus neq; per latũ vnguem licet diſcedere, vt in hac.l.nemo pōt. & in.l.ſi vnus. in princip.C.de teſtamē tis.vbi hanc rationem ponit Bald.

64 Secundò infertur, potuiſſe ex eadē radice augeri ſolēnitates in teſtamēto cæci, vt in.l.hac conſultiſsima. C. qui teſtamēta facere poſſ.l.14. titu.1 partita.6.l.3. Tauri.

65 Et minui eadem ratione, vt inter liberos, in teſtamēto militis, in pia cauſa,& in alijs caſibus numeratis p glo. in.d.l.hac conſultiſsima.in princip. C.de teſtamētis.verb.rogatis.& hodie de iure regio hac ratione forma teſtamēti nũcupatiui diminuta eſt, vt in.l.1.titul.2.lib.5. ordina. & in.l.3. Tauri.hodie ſunt leges.1.&.2.titu.4. libro.5.nouæ recopil.regiæ.

66 In qua.l.2.pro ſigillis teſtium requiſitis iure communi & remiſsis additus eſt tabellio ſignũq; ſuum, vt probat Couar.in.c.cùm eſſes.in pincip. infrà hoc tit.& optimè D.Anto.Gomez in.l.3.n.38.& ſequē. & Ciſuētes contra Caſtellũ ibi. & cōtra Grego. Lopez in.l.1.titu.1.part.6.ad finem.

67 Tertiò infertur, q̃ cũ conſuetudo valeat in diſpoſitis iure ciuili etiam corrigendo, vt in.l. de quibus.ff. de legib.ſi rationabilis ſit, vt in.c.fin.in fine.de cõſuetud.poſſe cõſuetudinē minui ſolēnitatē in teſtamentis.tex. in.l.fi.C.de teſtamētis. vt in teſtamēto Ruſtici in rure,& in.d.l.1.tit.4.lib. 5.ordin.noui.probat Barto. in.l.1.C. de ſumma trinit.& fide catholi.vbi eleganter Iaſ.n.72.cũ ſequent.& eſt cõmunis opinio ſecũdùm Corneũ in.l.ſi non ſpeciali.colu.3.C. de teſtamētis.tradit latiſsimo ſermone Nicolaus Boerius deciſio.228.

68 Quartò

68 Quartò ſimiliter ab ipſo iure ciuili petendi ſunt qui poſſunt vel nō facere teſtamentum, ſunt vtiq; plures vt per Abb. in Rubri. extra de teſtament. Anchar. & alios in. c. 2. eo. tit. latiùs per Philip. Francū. in Rubrica eod. tit. in. 6. ¶ Quintò infertur bene dixiſſe Corneum in. d. l. ſi non ſpeciali. vt refert Marcus Antonius in d. §. ex imperfecto. nu. 23. quòd princeps poteſt facere, ne aditione quæratur hæreditas, vel ne hæredes repreſentēt defunctum, & tandē omnes defectus teſtamenti tollere, quia iſta omnia ſunt inducta de iure ciuili.

69 Et cōprobatur hæc illatio ex Paulo de Caſtro in. l. cùm hæredes facti ſumus. ff. de acq. poſſeſ. ex eodē in l. 3. ff. de teſtamentis. & in. l. Gallus. §. & quid ſi tātum. ff. de lib. & poſth. vbi voluit poſt Bart. ibi poſſe principem legitimare ſpurium in præiudicium venientium ab inteſtato, quia ſucceſsio & acquiſitio hæreditatis eſt de iure ciuili, quod princeps tollere poteſt. & hæc opinio eſt cōmunis ſecundùm Curtium Iuniorem conſi. 174. nu. 15. & ſecundùm Emanuelem Coſtā. in. d. §. & quid ſi tantum. colum. 76. nu. 175. ¶ Quod procedit non ſolùm delata hæreditate,

70 verùm adita ſecundùm Iaſ. ibi. nu. 122. verùm etiam poſt apprehenſam poſſeſsionē ſecundū Deciū in. c. quę in eccleſiarū. nu. 26. de conſtitut. & in conſil. 498. nume. 15. & latiùs in conſil. 698. nume. 8. eo argumento, quòd delata hęreditate, & etiam adita, imò & poſt apprehenſam poſſeſſionem inſpecta origine, hoc dominium eſt de iure ciuili omni reſpectu, quo fit, vt princeps indiſtinctè hoc dominium tollere poſsit, qui eſt ſupra omne ius poſitiuum. Sed quòd poſsit tollere poſt apprehenſam poſſeſsionem, eſt falſum, & cōmuniter reprobatum, vt concludit Carolus Ruynus, hanc appellans cōmunem opinionē in dict. §. & quid ſi tātum. in final. verbis. & ibi etiam dicit cōmunem Lancelot. Galiaul. in fine. eandem dicit communem Marc. Anton. in. d. §. ex imperfecto. num. 24. quia licèt modus acquirendi ſit de iure ciuili iuxta cōmunem opinionem ſuprà dictam, dominiū tamen iam quæſitum eſt de iure gentium, qua ratione, idem ipſe cenſeo dicendum in hæreditate iam adita aduerſus Iaſ. quia aditione hæreditatis dominium ad nos tranſit, ſola poſſeſsio requirit apprehenſionem, vt in. d. l. cùm hæredes. in principio.

71 Et princeps non poteſt tollere ea quæ ſunt iuris gentiū niſi cum cauſa legitima, vt in. l. fi. & ibi gl. & dd. C. ſi contra ius vel vtilit. publi. & eſt cōmunis opinio doctorū ibi; ſecundū Marant. de ordin. iudic. 3. parte princip. n. 44. in medio. & tenet Bart. in proœmio. ff. veteris. nu. 6. vbi ſoluit maximam difficultatem. & teſtatur communē opinionē Felin. in. d. ca. quæ in eccleſiarum. num. 26. de conſtit. & eam dicit veriorem Ioann. Oroſcius in. l. princeps legibus. nu. 17. ff. de legib. & teſtatur communē Anton. Gomez in. l. 40. Taur. n. 89,

 & con-

& conſtituit regulam cum ampliatione & fallentijs Bernard. Diaz de Lugo in regul. 209. incip. Dominiū rei mex.fol.99.ad fin.& vidēdus eſt latè de hoc Matth. de Afflict. deciſ.
72 Neap.361.nu.4.& ſequent.vbi num. 29.& .30. tenet, ꝙ ſi princeps aufert alicui rem ſuam ex cauſa, ceſſante illa cauſa, debet ſibi fieri reſtitutio. approbatur cōmunis opinio ſuprà dicta in.l.2.tit.1.par.2.in verſ.otroſi de-
73 zimos.¶ Et quando princeps aufert alicui cum cauſa rem ſuam, intelligi debet ſoluto pretio, vt probat tex.in l.item ſi verberatum.§.1.verſic. Itē ſi fortè.ff.de reiuend.ibi modico honoris gratia poſſeſſori dato. De cuiꝰ verſiculi intellectu videndus eſt omnino Arias Pinel.in Rubri.C.de reſcind.vendit.in.1.parte.c.2.nu.14. ꝓbat etiam tex.in.l.2.C.quibus ex cauſis ſerui pro premio libertatem accipiant.& tenet glo.in.l.fi. C.eo.tit.& eſt ſimilis glo.in.l.Barbarius Philippus.verb.multo magis.ff.de offi.prętor.& hæc eſt approbata traditio ſecundùm Ioā.Oroſc.in.d.l. princeps legibus.n.22. Et licèt gl.in.l.ſi locus. verb.præſtare debet.ff.quemad.ſeruit amit. dicat ſeruari contrarium, tamē hæc opinio cōmunis glo.l.approbata eſt in.d.l.2.tit.1.par.2.inverſ. E ſi por auentura. vbi dicitur que le deue dar buen cambio que vala tanto o mas de guiſa que el finque pagado a viſta de homes buenos.& in l.31.tit.18.par.3. quare meritò opinionem gll.iure regio approbatam dixit dominus meus Don Antonio in.l.per agrum. numer.14. C.de ſer-
74 uit.& aq. ¶ Quod procedit etiam ſi cauſa, ob quā aufertur res alicui, ſit iuſtiſsima, vt colligitur ex glo.in d.l. Barbarius. & tradit plures allegans Arius Pinel.vbi ſuprà.circa quarum ll. & communis opinionis limitationem videndi ſunt Ioan.Oroſ.vbi ſuprà. & Grego. Lop.in dictis.ll. & Angel.in.d.l.Item ſi verberatum.§. 1. & Pet. Dueñas in reg.45. fall.5. & eundem Greg. Lopez in.l.53. titu. 5.
75 par.5 in glo.el Rey.¶ Ergo cùm hæc ità ſe habeant, non poterit quidem princeps legitimare ſpurium in prę iudicium venientium ab inteſtato qui iam adierunt hæreditatem, & per aditionem effecti ſunt iam domini, cùm huiuſmodi dominium ſit de iure gentium poſtquam eſt acquiſitum, vt in.l. hoc iure.ff.de iuſtitia & iure.& dato ꝙ ex cauſa legitima id poſſit, iuxta ſuprà dicta, intelligi debet ſoluto bono cambio iuxta ſuprà dict. communem opi-
76 nionem gloſſarum & legum.¶ Pro quo etiam bene facit glo.illa communiter approbata, vt alibi annuente Deo latiùs dicemus, in.l.1,§.veteres.glo.4.verſicu. at poſt aditam.ff. de acquirenda poſſeſsione. quæ habet & probat, quòd hæreditas poſt quàm eſt adita, ampliùs non dicitur hæreditas, ſed proprium patrimonium hæredis. pro quo eſt tex. melior iuris, in.§. primo.Inſtitut. de hæred. qualitate & differentia. Ergo minimè poterit princeps in præiudiciū iuris & dominij quæſiti hæredi

hæredi per aditionem ſpurium le-
gitimare, & ideò reſideo in hac opi-
nione contra Iaſ. & ſi qui ſunt alij ſe-
quaces, ſaluo meliori iudicio.

77 Sextò ex ſuprà dicta cõmuni opi
nione infertur meritò teſtamẽtum,
in quo ſolennia deficiunt, pro nõ fa-
cto haberi, vt in.l. hac cõſultiſsima.
in fine princi. C. de teſtam. & in. §. ex
eo. Inſtit. quib. mod. teſtam. infirm.
& in.l. Iubem⁹. C. de teſtam. & in.l. ſi
veritas. C. de fideicommiſ. quæ iura
manifeſtè probant teſtamentũ eſſe
de iure ciuili, vt notàt per eadẽ iura
Pet. Paul. Pariſ. conſi. 19. lib. 3. 2. col. &
Dominicus de Soto de iuſti. & iure.
lib. 4. q. 5. arti. 3. col. 4. probans ex eis
idem eſſe in conſcientia, ꝙ in foro

78 contentioſo. ¶ Ex quo dicit Bal. in.l.
cùm quis. C. de iur. & fact. ignor. co-
lu. 4. ex teſtamẽto minùs ſolẽni nõ
oriri obligationem ciuilem neq; na
turalem, quia totum hoc quod eſt
teſtamentum, pendet à iure ciuili ſe
cundùm formam & eius originem.
ſequitur ex eodẽ fundamẽto Iaſ. in
l. interdum. ff. de cõdict. indeb. ꝓbat
etiã Petrus Loriotus de apicibus iu-
ris. tracta. 11. c. 22. & Couar. in. c. cùm
eſſes. n. 10. extrà đ teſtam. vbi ex hoc
multa infert. De quo articulo, an ſ.
vlla obligatio naturalis oriatur ex te
ſtamento minùs ſolenni, dicemus
nos latiùs infrà in hac repetitione.
num. 457. & ſequent.

79 Sed contrariã opinionẽ in articu-
lo principali tenet Bart. in.l. interdũ.
num. 6. ff. de condictio. indeb. dicẽs
quòd facultas teſtandi licèt quo ad
formam & ſolennitatem ſit de iure
ciuili, tamen quoad originem &
ſubſtantiam eſt de iure gentium &
naturali. idemq́ voluit Bart. in Rubri
ca. ff. de acq. hęredit. dicens pluribus
locis ſacræ ſcripturæ hoc probari,
maximè Geneſis 13. c. & 27. & Leui-
tic. c. 25. ibi, hæreditario iure trãſmit
tetis ad poſteros. & alibi ſæpiſsimè
vt per Barbat. in Rubrica extrà de te
ſtamen. colum. 5. & 30. & per Gui-
lierm. Benedict. in verb. teſtamen-
tum. el. 1. colum. 2. & Fortun. Garſ.
latè in. d. §. & quid ſi tantum. colum.
133. nume. 288. contendens, hoc eſſe
iure gentium & naturali, nam ſan-
cti illi patres veteris teſtamenti ſo-
lo iure gentium naturali vteban-
tur. probaturq́; etiam hoc ex Dio-
gene Laertio libro 5. de vitis Philo-
ſophorum. vbi refert teſtamentum
feciſſe Ariſtotelem & Theophra-
ſtum, & reliquos philoſophos, qui
non vtebantur legibus Romanis.
& in libr. 4. refert tertium teſtamen-
tum Archeſilao, qui nõ habuit vxo
rẽ neq; filios, his verbis. Aegroto &
corpore non rectè valeo, teſtamen-
tum conficere volo, vt ſi quid con-
tingat inopinatum, ſine tua iniuria
proficiſcar. Licèt hoc argumentum
non concludat, quia Solon primus
legem de teſtamentis condidit, vt
eſt autor Plutarchus in eius vita. &
probat hanc opinionem Coraſius
in.l. filium, quem habẽtem. in prin.
C. famil. Aercîſcund. & Tiraquel.
in.l. ſi vnquam. verb. libertis. num.
89. C. de reuocand. donat. quæ ſo-

latio pro prima communi eſt Ioannis de Monte Sferilo præceptoris Cornei in l. ſi teſtamentum. in principio, C. de teſtamentis. & hanc legem Solonis ſequuti ſunt iſti Philoſophi, & à qua lege Græcorum leges duodecim tabularum, hoc ſumpſerunt. Nihilominus tamen hæc ſecunda opinio Barto. vt verior eſt, ità & magis communis ſecundùm Fulgoſ. in dict. l. ex hoc iure. ff. de iuſtitia & iure. vbi Ioan. Oroſc. plures allegans numero 14. hanc dicit magis communem, & magis communem appellat Viglius in. §. ſed prædicta. nume. 4. Inſtitut. de teſtamentis. & Corneus in dict. l. ſi teſtamentum. & Barbatius in dict. Rubric. colum. 14. tametſi contendat contrarium eſſe verum. hanc appellat communẽ Hippolyt. Riminald. in princip. Inſtit. de donatio. numero 184. dicens ex ſententia Corſij in l. ſi teſtamento. C. de impube. & alijs toto cęlo errare tenentes contrarium, apud quos latè probatur hic communis, præcipuè per Menchac. vbi ſuprà. hanc etiam opinionem ſimpliciter tenet nonnullos referens Anton. Gomez. in l. 3. Taur. in princip. & quòd ſucceſsio filiorum ſit de iure naturali, tenet Paulus de Caſtr. in l. 1. §. ius naturale. nume. 4. ff. de iuſtitia & iur. hanc ſecundam opinionem dicit communem Iaſ. in repet. l. admonendi. nu. 171. in. 2. col. illius numeri. ff. de iur. iuran. & hanc teſtatur eſſe communem reſolutionem cum Bart. in d. l. interdum. Peralta in Rubric. ff. de hæred. inſtit. num. 139. ad fin. & ſe-
80 quent. ¶ Ex qua communi reſolutione infertur ex teſtamento minùs ſolenni de iure ciuili, perfecto autẽ de iure gentiũ vel naturali, oriri naturalẽ obligationẽ, vt infrà latiſsimè dicemus Deo ducẽ, ea nempe ratione, quia teſtamẽti factio, quo ad originẽ eſt iuris gentiũ, nec potuit quo
81 ad hoc iure ciuili infirmari. ¶ Intantum quòd dicat Couar. lib. 3. variar. reſolut. c. 6. nu. 7. non poſſe principẽ de plenitudine ſuæ poteſtatis tollere hanc facultatem teſtandi hominibus ſine cauſa, quia cõpetit iure gentium, vbi concludit, quòd iſta eſt cõmunis concluſio. & ad iura & rationes pro. 1. opinione principali ſuprà adducta poteſt reſponderi vt procedant quo ad formam & ſolennitatẽ, ſecùs verò quo ad originẽ & ſubſtãtiam, vt eſt dictum.
82 Hoc articulo principali ſic diſcuſſo & examinato vlteriùs procedẽdo in materia huius l. addẽdũ eſt, quòd nemo præter Papã poteſt alterare voluntates teſtatorum. Clem. quia contingit. de religioſis domib. quę
83 quidem ¶ Alteratio fit à Papa ex plenitudine poteſtatis, nõ verò ex poteſtate ordinaria. ità Bald. eleganter in l. ſi teſtamentum. C. de teſtamentis. Adde quòd commutatio vltimæ voluntatis non niſi ex iuſta cauſa & neceſſaria fieri debet, & priuſquàm exequat, Epiſcopus tãquã delegatus ſedis apoſtolicæ ſummariè & extra iudicialiter debet cognoſcere, nihil

in pre-

in precibus tacitá veritate vel ſugge
ſta falſitate ſuiſſe narratum, vt caue-
tur hodie in ſacro concilio Triden-
tino ſeſsione.22.in decreto de refor-
matione. cap.6. folio. 151. Ex quibus
omnibus,quę hucuſq; dicta ſunt,ap
paret manifeſtiſsimè,quanta ſit po-
teſtas teſtatorum in diſponendo de
rebus ſuis,quę nō obſunt concluſio-
ni noſtri tex.jam ſuprà deductę pro
pter rationes decidendi ſuprà etiam
poſitas & aſſignatas.

84 Primò concluſio noſtri tex. am-
pliatur vt habeat locū in edicto præ
toris,quia teſtator non poteſt diſpo-
nere,ne edictum prætoris in ſuo te-
ſtamento locū habeat.l.ſi quis inqui
linos.§.ſi quis ſcripſerit.ff.de legat.1.

85 Secundò ampliatur vt etiam ha-
beat locū in conſuetudine, quia te-
ſtator non poteſt diſponere contra
legitimam conſuetudinem,dicēdo
velle ſe,ipſam non habere locum in
ſuo teſtamēto. ita Ioannes Faber ele
gánter in.§.fi.ad fin.nu.4.Inſtit.de le
gat.pro quo faciunt optimè text. in
§.ex non ſcripto. Inſtit. de iure na
tur.gent.& ciuili.& in princ.Inſtitu.
de officio iudic.l.de quibus.ibi inue
terata.&c.ff. de legib. l. 2. C. quæ ſit
long.conſuetud.l.1.§.deniq;.ff.de a-
qua pluu.arcend.ibi vetuſtatem vi-
cem legis tenere.

86 Ex quo infert eleganter Bald. in
auth.Iubemus.num.2.C.de iudic.ꝙ
iudex qui iudicat contra conſuetu-
dinem,ita facit litem ſuam,ſicut qui
iudicat contra ius.& ſequitur Iaſ. in
d.l.de quibus.num.7.ff.de legib.

87 Tertiò ampliatur vt non ſolùm
teſtator non poſsit diſponere con-
tra leges,ſed etiam nec poſsit in ſuo
teſtamento aliquid pręcipere,quod
humanitati & ciuilibus moribus ob
uiet.tex.eſt in.l.quidā in ſuo.ff.de cō
dit. inſtitu. vbi teſtator non poteſt
diſponere, quòd reliquiæ ipſius in
mare auertātur. circa quē text. ſunt
omnino videndi Boerius deciſione
287. num. 5. Caſsiadorus in catalo-
go gloſſarum.2. parte.conſideratio-
ne.3.

88 Quartò eleganter ampliatur, vt
ſi quis principis priuilegio teſtetur,
adhuc tamen nō poteſt facere,quin
leges in ſuo teſtamento locum non
habeant.tex.eſt in.l.ſi quando.C.de
inofficioſ.teſt.vbi dicitur,quòd ſi ali
cui concedatur à lege vel à principe
facultas ad teſtandum, intelligitur
dùm tamen teſtetur ſecundùm le-
gis diſpoſitionem.

89 Primò ex ſupradicta ratiōe decidē
di infertur teſtatorē nō poſſe facere
vt ſtatuētibus legibus alimēta p̄ſtari
pro ratione facultatū,præſtentur ali
menta filijs ſuis vltra ſuas facultates.
tex.in.l.2.verſ.ſed ſi pater.ff.vbi pup.
educar. deb.

90 Secūdò infertur,ꝙ cùm de iure pre
ſcriptum ſit vt impenſa funeris fiat
attenta ratione facultatum teſtato-
ris.l.1.§.fina.ff.ad.l. Falci. non pote-
rit teſtator facere, ne hæc lex in ſuo
teſtamento locum habeat. text. in
l.at ſi quis.§. hæc actio.ff.de religioſ.

91 & ſumpt. fun. ¶ Ex quo infertur
ratio decidēdi & intellectus ad. l.13.

titulo.6.libro.5.nouæ recopil.regiæ.
qua cauetur, que la cera, y miſſas, y
gaſtos del enterramiento ſe ſaquen
cõ las otras mandas gracioſas del
quinto dela hazienda del teſtador, y
no del cuerpo de la hazienda, aunq̃
el teſtador mande lo cõtrario. nã ra-
tio illius eſt, quia teſtator nõ poteſt
facere, quin leges in ſuo teſtamento
locum non habeant, quæ præcipiũt
funeris impenſam de quinto bono-
92 rum deduci. ¶ Circa quam legẽ ad-
dendũ eſt, quòd ea tantùm loquitur
& procedit, quotieſcũq; teſtator ha
bet & reliquit filios vel alios deſcen-
dentes eorũ fauore, quia eis non po-
teſt præiudicare niſi in quinto & in
tertio, etiam inter ipſos deſcenden-
tes, vt in pluribus legibus regijs caue
tur, præcipuè Tauri. Secùs verò erit,
qñ teſtator nullos deſcendentes reli
quit, quia tũc cùm hæc ratio ceſſet,
qua lex ipſa fundari videtur, ceſſare
debet & ipſius.l. diſpoſitio. argumẽ
to glo. ſingularis in.l. 1. verb. proui-
dentia.ff. de legitim.tutor. quã eſſe
cõmuniter approbatã pluribus do-
ctoribus relatis teſtatur dominus
meus Don Antonio in.l.tranſigere.
n.78.C. de tranſact. & ità inuenio ꝙ
in ꝓprijs terminis. d.l. Regiæ tenet
Anto.Gomez in.l.30. Taur. in verſ.
hodie. dicẽs ꝙ hodie nihil eſt immu
tatum per illam legẽ non relictis fi-
lijs vel deſcẽdentibus, ſed ſtandum
eſt iuri communi, quo cauetur im-
penſam funeris fieri pro modo fa-
cultatũ, vt ſuprà dictum eſt. eandẽ
quoq; ſententiam ad prædictã. l.30.
Tauri. tenet etiã Gregorius Lopez
in.l.2.ti.11.par.6.gl. mag. col.2. illius.
93 Ex quibus omnibus ipſe nouiter
vltra oẽs (quos ipſe vſq; adhuc ſaltẽ
viderim) infero, ꝙ ſi teſtator nõ ha-
beat deſcẽdentes, habeat tamẽ aſcẽ-
dentem vel aſcendentes, quòd hoc
caſu impenſa funeris deducẽda erit
ex tertio bonorũ, in quo poteſt aſcẽ-
dẽtibus præiudicare, illud extraneo
legãdo vel relinquẽdo, vt in.l.6. Tau
ri. quæ hodie eſt.l.1.tit.3.lib.5. nouæ re
copil. nõ verò de toto corpore hære
ditatis, licèt contrariũ velit & dicat
teſtator per.d.l.30. Taur. attẽtis ſuis
rationibus ſuprà declaratis, quã per
ſuprà dicta exiſtimo procedere &
ampliandam fore & in hoc caſu, ſal
uo meliori iudicio.
94 Vltimò circa.d.l.30. Tauri, quæ ho-
die eſt.d.l.13.tit.6.lib.5.recopil. eſt vi-
dendũ, quid iuris ſit, ſi quintum bo-
norũ non ſufficiat ad omnia legata
perſoluẽda, an tunc priùs debeãt ſol
ui legata pia, quàm nõ pia? In quo re
ſolutio eſt veriſsima: quòd ante oĩa
de iſto quinto deducẽda eſt funeris
impẽſa, vt in.l. Iulianus. cũ ſequẽt. &
in.l.pen.ff.de religioſ. & ſumpt.fun.
& in.l.12.tit.13.part.1. per quæ iura ita
tenet in terminis Cyfuẽtes in. d.l.30.
n.2. & Couar. in.c. Raynaldus.§.3.col
2. de teſtam. vbi ipſe dicit, ꝙ hoc etiã
procedit, qñ quintũ nõ eſt ſufficiens
ꝓ tota funeris impẽſa, nã quod deeſt
præferri debet alijs debitis. ¶ Adeòq;
95 ſecũdũ Anto.Gomez in.d.l.30. Tau
ri impẽſa funeris præfert dictis debi
tis, etiã ſi creditores habeãt pignora
vel

vel hypothecas tacitas vel expreſſas, & quòd præferatur tacitis hypothecis teſtatur cõmunem opinionẽ eſſe Franciſcus de Ripa in l. quæſitũ. num. 8. ff. de priuileg. credit. & quòd præferatur etiã habẽtibus expreſſas hypothecas tenet Grego. Lop. in l. 30. tit. 13. par. 5. gl. fin. & idem in l. 12. per legem illã. tit. 13. par. 1. in gl. deudas. vbi dicit tenere cõmuniter doctores hanc opinionẽ. & articulum hunc diſcutit latè pro vtraq; parte Antonius de Fano in tractatu de pignor. in 2. mẽbro. 4. partis. nu. 28. per totũ. fol. 111. vbi tenet contrariũ, ſcilicet ꝙ impenſa funeris nõ præferat creditoribus habentibus expreſſas hypothecas. contrariũ etiam tenet dicẽs communẽ Rip. in d. l. quæſitũ. n. 8. ſed primã opinionẽ tenet Petrus Dueñas in reg. 397. in 7. priuileg. fol. 157. col. fi. Ipſe verò licèt dubius magis adhæreo ſecũdæ opinioni cõincgatiuæ, ꝙ nõ præferatur habẽtib⁹ expreſſas hypothecas. primã etiã opinionem tenet Roland. à Valle cõſi. 14. nu. 24. lib. 1. ideò cogitetis.

96 Præfertur etiam funeris impẽſa doti, vt teſtatur cõmunẽ Anto. Gomez vbi ſuprà. & eſt dè mẽte Cyfuẽtes ibidẽ in verſ. ſed poſteaquã. cum verſ. ſequẽ. & hãc opinionem tenuit glo. ſingularis in l. aſsiduis. in princ. verb. habeant, ibi propter funerariã. C. qui potior. in pigno. hab. & vltrà ſcribẽtes ibi, circa gl. illã videndus eſt Rip. in l. priuilegia. nu. 62. ff. de priuileg. cred. & tenuit eandem opinionẽ Bart. in l. 1. nu. 26. ff. ſolut. matr. dum allegat. l. pen. ff. de religioſ. allegatã per dict. gl. & licèt contrariũ teneat Bal. Nouel. relatus per Anto. de Fano de pignor. 2. memb. 5. partis. nu. 28. vbi aſsignat cõcordiã, tamẽ hæc eſt communis opinio cũ illa gl. vt teſtatur Anto. Gomez, vbi ſuprà. quã etiã opinionẽ ſequitur Greg. Lopez in l. 30. tit. 13. par. 5. in gl. fi. ꝓ qua opinione ipſe vltra omnes allego bonũ tex. in l. ideoq;. iuncta. l. ſeq. ff. de relig. & ſumpt. fun. vbi iſthæc opinio

97 probatur. ¶ Imò præfertur etiã hæc actio funeraria depoſito facto penes defunctũ & recepto per eũ, vt eſt bona l. 9. tit. 3. par. 5. in verſ. eſſo miſmo ſeria &c. Sed quæ dicatur funeris impẽſa, vidẽdi ſunt de hoc. dd. in d. l. 30. Taur. & in alijs locis ordinarijs, quę quia non eſt noſtra materia, omittẽda eſt vt ad noſtrã l. reuertamur.

De alijs autẽ legatis pijs & de nõ pijs cõſiſtentibus in quãtitate deducetur pro rata exceſſus quinti legatorũ. l. ſi certarũ. §. fi. & l. ſeq. ff. de teſtam. mili. tenet Iaſ. in l. ſi quis teſtamẽto. §. 1. n. 2. ff. de leg. 1. Salice. in auth. ſimiliter. nu. 6. C. ad l. Falci. & Greg. Lop. in c. 1. gl. 1. tit. 11. par. 6. licèt Paulus. d. §. 1. n. 5. & Cyfuent. in d. l. 30. Taur. n. 4. teneãt contrariũ. Si verò legata conſiſtunt in ſpeciebus, tunc eſt caſus dubius, & ideò de eo videndus eſt Iaſſ. vbi ſuprà. nu. 7. & 8. & Greg. Lopez vbi ſuprà. & idẽ Greg. in l. 26. in gl. obligados. ad fin. ti. 13. par. 5. & Anto. Gomez. 1. Tom. c. fi. de lega. n. 34. vbi latiſsimè hoc diſcutiunt & declarãt.

Solet tñ circa intellectũ huius tex.

in hac lege. Nemo poteſt. apud iuris vtriuſq; exercitatiſsimos interpretes dubitari: vtrùm teſtator in ſuo teſtamẽto poſsit ius accreſcẽdi prohibere, hoc eſt, in effectu quærere, vtrùm tex. in. l. Ius noſtrum. ff. de regul. iur. poſsit teſtator facere ne locũ habeat in ſuo teſtamento? Quem articulum ipſe latiſsimè examinaui in mea repetit. l. vnic. C. quando nõ petẽ. part. Sed quia hic eſt etiã locus ordinarius ipſius, hic iterùm eum examinabo, & quæ hic omiſſa fuerint, ibidem copioſè poterũt videri examinata, & econuerſo, non enim ad literam tranſcribo quæ ibi dixi, ſed alio modo hic examino.

98 Et primò videtur, ꝙ teſtator poſſit prohibere, nã ius accreſcẽdi prouenit ex diſpoſitione tacita teſtatoris, iuncto tamen legis miniſterio. l. ſi Titio & Mæuio. §. Iulianus. ibi quaſi ſubſtitutus. infrà de legat. 2. iũcta. l. ſi in teſtamẽto. ff. d̃ vulg. & pu. & hãc opinionẽ tenet expreſſè gl. mag. propè medium in. d. §. Iulianus. ſcilicet ꝙ ius accreſcendi proueniat ex tacita teſtatoris voluntate. quæ gloſ. eſt communiter approbata. Bal. autẽ in d. l. vnic. q. 9. nu. 23. C. quand nõ pet. part. determinat, ꝙ quando ſumus in caſu in quo inſtitutio trahitur ad vniuerſum ex legis diſpoſitione, vt quando teſtator inſtituit hæredẽ in re certa, quo caſu iuris fictione, nullo alio cohærede dato, inſtitutio trahit̃ ad vniuerſum, vt in. l. 1. §. ſi ex fũdo. de hæred. inſtit. quòd vitiatur inſtitutio hæredis propter quandam perplexitatẽ, ſi verò ſumus in caſu in quo inſtitutio trahitur ad vniuerſum ex iuris neceſsitate, vt ſi quis ſit inſtitutus in tertia vel quarta parte hæreditatis, & hoc caſu inſtitutus cõſequetur totã hereditatẽ vitiata prohibitione. hęc ſentẽtia Bald. neq; difficultatẽ abſoluit, neq; vllũ ſaporẽ habet, quare ſolet cõmuniter reprobari, & ita reprobat eam Crotus in rep. l. re cõiuncti. nu. 57. ff. de legat. 3.

99 Angel. verò de Peruſio fuit in alia ſingulari opinione, qui in. l. ſi ego. colum. 2. verſ. tu conclude. ff. de iniuſt. rupt. &c. vult pro intelligẽtia huius difficultatis, ꝙ ſi cauſa teſtati ſit hoc caſu potẽtior, quã cauſa inteſtati, ꝓhibitio nõ teneat, cõtrà tamẽ ſi cauſa inteſtati potẽtior ſit, hæc autẽ potentia vnius cauſę ad alterã ſumitur ſecũdùm illũ ex quãtitate portionũ, vt ſi inſtitutio ſit vniuerſalis exceptio verò ſit particularis, prohibitio non teneat, ſecùs exiſtimat ille dicendũ ſi inſtitutio particularis, exceptio verò vniuerſalis ſit, ꝙ ſi ęquales ſint, ex ipſius ſentẽtia cauſa teſtati tanquàm nobilior trahet ad ſe cauſam inteſtati hoc caſu, & inſtitutus totũ conſequetur. quod etiam iuuari poſſet ex regula vulgata tex. in. l. ſi pars. ff. de inoffic. teſtam. Verũ neq; hæc Angel. ſententia firmã eſſe videtur.

100 Quare Salicet. in. l. quoties. nu. 14. C. de hæredib. inſtituend. dicebat, quòd prohibitio non teneat, ſed tamen, quòd hæres totum conſequutus, reſiduum illud, quod ſibi iure accreſcendi obuenit, tenetur

iure

iure fideicõmiſsi reſtituere venietib' ab inteſtato. allegat ipſe textũ in argumẽtũ in l. peto. in princ. ff. de legatis. 2. ſed neq; hæc opinio mihi placet.

101 Bart. autem. in l. quoties. §. ſi duo. col. 2. verſi. ex quo dico. ff. de hæred. inſtit. tenet poſſe à teſtatore induci in teſtamento prohibitionẽ iuris accreſcendi, & quòd hæres ſcriptus nihil hoc caſu conſequetur ex hæreditate, imò res reducetur ad cauſam inteſtati, & prohibitio cẽſebitur facta fauore venientiũ ab inteſtato. idẽ tenet idem Bart. in l. ſi ego. n. 2. ff. de iniuſt. rup. idem Bart in l. ſi quis priore. nu. 3. ff. ad Trebell. & in conſi. 136. incip. Titius fecit teſtamentum. n. 2. Paulus de Caſtr. in l. ſi poſthumus à Primo. in princip. nu. 2. ff. de liber. & poſth. tandem hanc ſententiã Bart. cõem eſſe teſtatur Philipp. Corneus in l. quoties. C. de hæredib. inſtitu. magis communem eſſe teſtatur Iaſ. conſil. 8. nu. 2. volumine. 3. & Curt. Iunior. conſil. 12. 1. part. nu. 9.

102 Contrariam tamen opinionem, imò, quòd prohibitio nõ teneat, ſed hæres habeat vniuerſam hęreditatẽ, non obſtante dicta prohibitione, videtur primũ probare tex. in l. ſi quis ita hæres inſtitutus fuerit ex certo fundo. ff. de hęred. inſtit. vbi teſtator prohibet habere hæredem certam partem hæreditatis, quam tamẽ lex ipſa defert ipſi hæredi ſcripto contra voluntatem reſtantis. quare Dynus ibi per illum text. tenet, non poſſe prohiberi per teſtatorem ius accreſcendi. quam opinionem ſibi magis placere aſſerit Ioann. de Imol. in. l. 1. §. ſi ex fundo. nume. 69. ff. de hæred. inſtitu. hanc eſſe magis cõmunem opinio. teſtatur Alexan. in. l. ſi quis priore. nu. 6. ff. ad Trebell. Hanc eſſe cõmunem firmat Ripa in l. re coniũctí. n. 134. ff. de legat. 3. & ibi hanc magis cõmunem teſtatur Crotus. n. 61. hanc etiam tenent Ioan. Faber. in §. hæreditas. nume. 4. Inſtit. de hæred. inſtitu. vbi Angel. de Aretin. num. 5. inquit, ꝙ hæc eſt veritas in hoc puncto. hanc aſſerit communem Gualdenſ. de arte teſtand. titul. 6. cautela. 15. nume. 4. cõmunem quoque eſſe profitetur. Decius in Rubrica. C. quãdo non pet. part. 2. lectura. nume. 21. hanc eſſe communem opinionem aſſerit Ripa in. l. prima. numero. 183. ff. de vulgar. & pupill. Pro qua opinione ſecũdo loco allegatur noſter tex. in princip. Nam nemo poteſt

103 facere, quin leges, &c. ¶ Tertio loco ſolet ꝓ hac Dyn. opiniõe cõtra Bart. adduci gl. illa celebratiſsima in l. ſeruus cõmunis ab extero. ff. de acquir. hæred. verb. accreſcunt. dum ponit rationẽ, quare ius accreſcendi inductũ fuerit à lege, ne. ſ. teſtator decedat ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. idq; à teſtatore ſeruari neceſſe videtur. & quãuis Alexan. Socin. & Iaſ. & quidã alij rationem illam glo. (nihil enim eſt in iure certũ) ſubuerti poſſe cõtenderint, ea proculdubio & verior & magis cõmunis eſt, quam plures ordinarij ibi ſequũtur. & Bald. nu. 2. Salicet. prope finem. in l. 1. C. de indict. viduitat. tollend.

eamq́ue Barto.agnouit in.l.vnica.§.his ita definitis.nume.3.C.de caduc. tolléd.& in.l.re cóiunĉti.ff.de leg.3. vbi ſequũtur cæteri. cómunem eſſe rationem gloſ. præter alios reſtatur Cagnolus in.l.ius noſtrũ. col.3.ff. de regul.iur.idem in rubric.C.quando non pet.part.nu. 8. Coraſ.in.l.teſtamento.num.9.C.de impub.& alijs. Quartò pro hac opinione Dyn.contra Bart.induco tex.in.l.ſi miles vnũ ex fundo.ff.de reſtamẽt.milir.vbi teſtator miles poteſt prohibere ius accreſcendi,ergo non miles non poterit.l.ius ſingulare.ff.de legib.l.1. in fi. ff.ad municipal.& hęc ſecunda opinio principalis mihi verior & tenenda videtur.

104 Ex eadẽ collectióe noſtri tex.oportet ſanè intelligere tex.in.l.3.§.fin.ff. de annuis legat.vbi dicitur teſtatoré non poſſe eam vſurã in teſtamento permittere,quæ legibus cõtraria ſit. inquit enim Alber. in illo.§. rationẽ illius tex.eſſe,quoniã non poteſt teſtator facere,ꝙ leges non habeant locum in ſuo teſtamẽto. allegat tex.in præſenti.Imò verò cùm hodie vſuræ legibus omnino ſint contrariæ,libenter fatẽdum eſt,ceſſare iam illius tex. diſpoſitionem. & ita pro intelligẽtia illius tex.tener ibi Bart.& Lãcelot.Decius.& idẽ Bart.in.l.2. nu.3. ff.de his,quæ pœn.nomin.hanc eſſe cõmunem teſtatur Socin.conſil.56.

105 volu.1.¶ Vnde etiam illud oriri videtur,ſcilicet,quòd teſtator non pòſſit in ſuo teſtamento cauere,vt clericus conueniatur coram iudice ſeculari, vt elegãter determinauit Bald. in.l. 2.nu.4.C.vt in poſſeſ.legat.& retulit Rip.hîc.n.18.Verùm hæc Baldi ſententia nihil in ſe dubitationis habet, nam ꝙ clericus coram.iudice laico cõueniatur,lõgè lateq; iuris ſanctionibus prohibetur.tex. in authẽ.Statuimus.C. de epiſcopis & cleric.c.2. de iudic.quare dubiũ nõ eſt,quin nõ poſsit teſtator leges illas abrogare.

106 ¶ Maximè, ꝙ neq; ex renũtiatione ipſius clerici etiam iurata lex illa poteſt tolli.texr.in.c.ſi diligenti.de for. compet.imò verò neq, ex ipſius prorogatione fieri hoc poterit.c.ſignificaſti. eodẽ titu.nec conſuetudo ſatis vnquã eſſet,quæ hoc induceret.tex. in cap.qualiter,& quando.de iudic. Verùm alio ex capite ipſe exiſtimo deciſionem Bal.eſſe indubitabilem, eo videlicet,quòd cùm ſuperius diximus nõ poſſe teſtatorem facere ne leges ciuiles,vel prætoriæ locum habeant in ſuo teſtamẽto,multò minùs poterit tollere eas, quæ inuẽtu

107 iuris diuini ſunt.¶ Nam exéptio illa clericorũ à liminibus iudicij ſecularis diuini eſt nõ humani.ſicuti ſignãrer voluit gl. in.c. ſi imperator.verb. & diſcuti.96.diſt.cuius opinionẽ præter alios ſequunť Bald.& Aluarot.in c.1.§.ſtatuimus.n.1.de ſtatuis & imaginis.Abb.in.c.at ſi clerici. nu.23. de iudib. Barbat.col.9.Felin.n.6. Deci. nu.5. in.c. eccleſiæ ſanctæ Mariæ.de conſtitut.Gomezius in.c.1.nu.67.de cõſtit.lib.6.& gl.illius opin. teſtatur cõem eſſe Corſetus in repetitione.c. perpendimus.de ſententia excõmu

nicationis

nicatiõis. Alciat. in.c. cũ nõ ab hoĩe. n.20.& iterum.n.46. de iudic. & Nauarr.in.c.Nouit.eodẽ tit.& plurimã dicendo hanc cõmunem congeſsit Menchac.de ſucceſ.creatione. §. 22. n.58.& ſequitur ſimpliciter Ioã.Oroſcius in.l.de quib*.n. 144.ff.de legib. pro qua opiniõe eſt bonus tex. in.c. Syluester,& Fauſtinus ibi contra le-
108 ges diuinas.11.q.1.¶ Ex quo inferẽ ratio ad tex.in.d.c.ſi diligẽti.quatenus inualidat renuntiationem clericorũ fori proprij etiã iuratã,quia cũ exemptio ſit de iure diuino,nemo contra eũ põt venire.neq; obeſt tex.ille,ibi contra canonum ſtatuta.non enim id negat introductã fuiſſe de iure diuino,nã poſtea fuit declarata per ius canonicũ,& hæc opinio eſt tenẽda.
109 Tametſi multi teneant contrariũ, & inter eos glo.à paucißimis expenſa in auth.de ſanctißimis epiſcopis. §.ſi quis autẽ pro pecunia. verſ.ciuilem. colla.9. quatenus inquit clericos eſſe exemptos tantùm per text. in.d.c.ſi diligẽti.& non antea.& hãc opinionẽ tenet Innocẽt.in. d.c.2. de maioric.& obẽdiẽt.& Iaſ.in.l.1. in.2. lectur.colu.penult.C.de ſum.trinit. & fid.catholic.idẽ Iaſ.in auth.ſi qua mulier.in.3.notabil.C.de S.ſanct.eccleſi.& pluresalij relati per Menchac. vbi ſupr.à.& dicit cõem Curti*.Iun. in.l.penult.n.18.C. de pactis. ¶ Imò
110 etiã non deſunt qui dicant Papã nõ poſſe ſubijcere clericos iuriſdictioni ſecularium,vt inquit eſſe cõem Ioán. Oroſc.in.d.l.eſt receptum.n.12.ff.de iuriſd.omn.iudic.& Mencha.vbi ſupra.quod ipſe pro nunc non determino,cũ ſciam plenißimã eſſe Papæ poteſtatẽ. Quæ omnia ſufficiant pro ratione dubitandi, & decidendi ad hũc tex.Et antequam aggrediar difficultates gloſſarum, Bartoli ,Notabilia quędam colligam,quæ in noſtro tex.probantur.

111 ¶ *Primum Notabile.*

Primò igitur Notatur ex hoc text. quòd formæ à lege introductæ minimè poteſt renuntiari,nec quicquã ex ea mutari oportet.idem probat tex.in.l.cùm hi.§.ſi prætor.ff.de trãſactio.in.l.teſtãdi. C.de teſtamentis. ibi iuriſdictio.in.l.conſtitutionibus. ibi.conſequens eſt.ff.ad municip. in l.Diuus Adrianus.ff.de in integrũ reſtitutione.in.l.etſi in lege.ff.de regu. iur.in.l.1.C.mandat.in.§.is qui.Inſti.
112 eodem.¶ Quod etiam habet locum &ſi mutetur in melius.l.3.§.in bello. ff.de re milit.Gomezius per illũ tex.
113 in.§.fuerit.n.47.de actio.¶ Cuius rõ eſt,quia vt inquit Ioã.de Imola. in.l. quicqd aſtringẽdæ.ff.de verb.oblig. oĩs ſolẽnitas, ſeu forma ſubſtantialis eſt iuris publici.l.3.ff.de teſtamẽt.qđ quidẽ ius publicũ priuatorũ pactis tolli nõ poteſt.l. ius publicum.ff. de pactis.l.teſtandi.C de teſtamentis.l. quidã decedẽs.ff.de adminiſtra. tut.
114 Quam ob rem dicebat eleganter Bald.in.l.fi. nu.4. C.de ſuis & legiti. hæredib.ꝙ formę nihil poterit addi, nec detrahi. imò adde hinc eſſe, ꝙ forma tradita à lege, vel ſtatuto debet adimpleri ad vnguem , neque ſufficit. impleri per æquipollens, tla-

vt latiſsimè examinans tenet bene limitans Iaſ.in.l.1.n.14.cũ ſequentib. ff.de liber. & poſthum.

115 Sed contra tex.hũc in hac parte.1. oppo de tex.in.l.1.§ fin.ff.de vent. in ſpic.vbi prætor certam formã præſcripſerat de ventre inſpiciendo, vt ſcilicet ſi mortuo marito mulier ſe eſſe prægnantem dixerit, vẽter inſpiciatur, partuſque cuſtodiatur, atque oportet quædã iuris ſolẽnia præmittere, ſcilicet, vt quinq; mulieres ſint quibus hoc cõmitti debeat. item vt tria lumina ibi ſint, ne part' ſubijciatur, & quòd is, cuius intereſt, nempe proximus agnatus defuncto, præſens ſit, item quòd ei partum videndi copia fiat, quòd ſi rectè omnia ſeruẽtur, mulierem prætor, ſe in poſſeſſionem bonorum miſſurum pollicetur. dicit igitur tex.in.§.fi. quòd ſi aliquid ex his ſolẽnibus ſit omiſſum, nihilominus mulier mittetur in poſſeſſionẽ. ergo probat ille tex. quòd poteſt mutari forma à lege tradita. Ripa in præſenti intelligens quanta eſſet hæc difficultas, dicebat hæc oĩa eſſe veriſsima, & quòd tex. ille non obſtat, quoniã loquitur in homine ruſtico. Verùm hic intellectus & ſi veritatis ſpeciem præ ſe ferat, & literæ illius tex. videatur quodãmodo conuenire, eſt falſus, ſi rationẽ illius text. cõſideremus, in verſ. quale eſt enim.

116 Ex quo colligitur manifeſtiſsimè, nõ ideo formæ mutationem, ſeu potiùs defectum actũ non vitiare, quoniam ruſticitas in cauſa fuerit, ſed quia leuiuſcula illa ſolennitas fuit, quæ ibi fuit prætermiſſa. & ita illum text. intelligit, & interpretatur ibi Bald. & in alijs quampluribus locis. & hic eſt illius tex. cõmunis intellectus, vt teſtatur Iaſ.in.l.cũ hi.§.ſi prætor.nu.1.ff.de tranſact. Alexã.in Rubrica.n.12.ff.de nou.oper.nuntiat. et tenet idem Bart.in.d.l.cũ hi.§.ſi vni. in ſecũda declaratione, quæ ſit modica, & quæ ſubſtantialis ſolennitas.

117 Ex quo intellectu infert Bart. ibi, quòd etſi in conficiendo inuentario ſignũ crucis deſideretur per tex.in.l. fi.in princ.C. de iur.delib. omiſsio tamen huius formę & ſolennitatis, nõ vitiat, quoniã leuis eſt. hanc opinionem cõmunẽ eſſe omnibus doctoribus profeſſus eſt idem Bart.in.d.l.fi. §.cùm igitur.nu.3.in fine. cõmunem quoq; teſtatur Iaſ.ibi.nu.4.& Alex. in Rubrica.nu.8.ff.de noui oper.nũtiat. cõmunem quoq; aſſerit Rip.in cap. cùm eccleſia ſutrina. nu.11. de cauſa poſſeſſ. & propriet. & hæc eſt tenenda. quam etiam dicit cõmunẽ Porcelinus in tractatu de inuẽtario. cap.2.nu.5.&.6. Menchac.§.9.nu.12. Ioannes Oroſcius in.d.§.ſi vni.n.3. ſequitur idem in.l.ſi quis ex argẽtarijs. §.ſi initium.nu.9.ff.de edẽd. vbi Bart. nu.2. Iaſ.n.1. idem etiam tenent. Dixi ego in examine meo acerrimo Licẽtiatus Salmanticæ in.d.l. cùm hi. §.eam trãſactionem licèt non ita latè. Tandem refert in re hac duas cõmunes opiniones contrarias latiſsimè illuſtris præceptor meus Don Antonio in.l.ſi qua beneficia.C. de diuerſ.reſcript.

Secundò

118 Secūdò cōtra tex. hunc in hac par
te oppono text. in c. tuis quæſtioni-
bus. extra de teſtibus. vbi ex cōſenſu
partium poteſt remitti iuramētum
teſtis de veritate dicenda: conſonat
l. 23. titu. 16. part. 3. At verò iuramētū
illud formā reſpicit ipſius teſtimo-
nij. vt in l. iuriſiurandi. C. de teſtib.
119 Quod quidem pro ſubſtātia ipſius
eſt maximè neceſſariū, adeò vt quā-
tūcunq; religioſus ſit is, qui in teſtē
pducitur; adhuc iurare tenetur. tex.
120 in cap. nuper nobis. de teſtib. ¶ Imò
cardinalibus ipſis, ſi teſtimonium fe
rāt, nō creditur non iuratis. gl. eſt in
c. cùm olim eſſemus. verb. fratrū. de
121 priuileg. ¶ Itē facit q̄ mille teſtibus
non creditur, ſi modò iurati nō ſint.
ita tenet Dn̄icus per illum tex. in c.
122 multis. 44. diſt. ¶ Neq; poſſe ſummū
pōtificem ſtatuere, q̄ credatur teſti-
bus non iuratis determinat Auguſti
nus de Ancona lib. de poteſtate ec-
cleſię. q. 55. art. vltim. quem ſequutus eſt
Felinus in cap. conſtitutus. nu. 16. de
reſcript. vbi dicit hanc deciſionem
eſſe ſtupendam, & Legiſtis incogni-
tam. quam etiam refert & ſequitur
Hippolytus ſingula. 124. circa finē.
ſequitur etiam. Additio. Bart. in l. 1.
§. 1. n. 4. litera. E. ff. de ferijs. Ripa in l.
admonendi. num. 149. ff. de iur. iur.
123 Imò verò etſi alicui cōmiſſum fue
rit, vt in aliqua cauſa procedat omiſ
ſa ſolēnitate iuris ciuilis, adhuc reci-
pere non poteſt teſtes nō iuratos, vt
tenet Bald. in l. milites. nu. 5. C. de te-
ſtamēto milit. cuius opinionē magis
cōmunē eſſe teſtatur Iaſ. in §. in bo-
næ fidei. n. 29. Inſtit. de actio. quāuis
Bart. in l. filiusfa. nu. 5. ff. de donat. te-
neat cōtrariū, cui⁹ opinionē veriorē
& cōem appellat Feli. in c. dilecti fi-
124 lij. nu. 5. de iudic. ¶ Itē & teſtes, qui in
ſuæ artis peritia declarāt, iuramentū
debēt præſtare. glo. eſt in l. compara
tiones. verb. deponētibus. C. de fid.
inſtrum. tametſi cōtrariū velit gl. in
l. 1. in princ. ff. de vent. inſpic. & gl. in
l. iuriſiurādi. C. de teſtib. Tamen cir-
ca illas gl. tenenda eſt egregia Bar. di
ſtinctio in princ. proœmij. ff. veteris.
n. 8. vbi concludit, de credulitate ſal-
tim ab his fore exigēdum iuramen-
tum, licèt de veritate nō iurent; quia
neq; iurare poſſunt. hanc eſſe cōem
in hac difficultate & cōcordem ſen-
tentiam aſſerit Iaſ. in l. admonendi.
nu. 197. ff. de iur. iur. cōem aſſerit De-
cius in c. propoſuiſti. n. 15. de probat.
pro qua videtur tex. in l. hac edicta-
li. §. illud. C. de ſecund. nupt. de quo
vide Socin. in regula. 293. verb. peri-
tus. & ſecundùm hanc diſtinctionē
debet intelligi dict. l. 23. tit. 16. part. 3.
quæ cùm ita ſe habeāt, quonā pacto
poterit defendi, quòd partes poſſint
hoc iuramētū remittere: maximè cū
videamus iuramentū calūniæ remit
ti non poſſe per partes. l. 2. §. ſed quia
veremur. C. de iuramēto calum. Do
ctores in pleriſq; locis difficultatem
125 hanc attingunt. ¶ Et Bald. in c. con
ſanguinei. n. 3. de re iudic. dicebat, q̄
iuramētum in teſte non ſit de ſubſtā
tiā, ſed de ordine, quare nihil mirū ſi
remitti à partibus poſſit. Verū hæc
Bald. ſententia nō videtur eſſe vera,
nam

nam iuramentum pro forma atque
ſubſtantia ipſius teſtimonij requiri
oẽs volunt,quod ſatis inſinuat text.
in d.l.iuris iurādi.quare doctores ali
ter difficultatẽ hāc diſſoluunt, nẽpe
126 Quòd ideò partes poſſunt huic iu-
ramento renunciare,quoniā in teſte
principaliter eſt inductū in ipſarum
partium fauorem, vnde poſſunt ſe
ipſos ſummittere dicto hominis a-
alicuius,cuius integra opinio ſit,ne-
que vlla infamiæ nota ſigillata, illiq;
ſe tutò credere abſq; iuramēto, quæ
quidem ratio ꝓbata videtur in.l.28.
127 tit.18.part.3.¶ Pro qua etiam videtur
facere glo.illa celebris, licèt vulgata
in auth.de teſtib.§.& licèt.verb.ſup-
plicijs.colla.6.dicens,quòd ſi partes
rogauerint teſtem vilem atque infa-
mem,vt adſit in aliquo cōtractu per
eos celebrato, videntur illius fidē ap
probare,neq; poterūt illi opponere
aliquem defectū perſonæ. quā glo.
ſequutus eſt Bald.dicens eam eſſe or
dinariā & ſingularem in.c.in nomi-
ne dñi.nu.3.de teſtib.& eam ſequi-
tur Iaſ.alios allegans in.l.1.in prin.n.
128 13.ff.de ferijs.¶ Quam glo.ipſe intel-
ligo etiam in quacunque inhabili-
tate teſtium,ſiue ſuæ perſonæ ſiue fa
uore alterius,vt quia teſtis eſt fami-
liaris,domeſticus,vel cōſanguineus
vel alio modo repulſabilis: quia ex
quo partes cōſentiunt,vel expreſsè
eos rogādo vt adſint in teſtes,vel ta
citè ſinendo eos apponi pro teſtibus
in contractu per eos celebrato, vidē
tur quidem partes ipſæ perſonā illo-
rum teſtium approbare,& eos habi
les reddere.& ita inuenio quòd glo.
illā intelligit,& ſequitur plures. dd.
eam ſequutos allegans, & bene pro
bās fundamētis Hippolytus de Mar
ſilijs in.l.1.§.ad quæſtionem.n.44.&
45.&.47.& ſequentibus.ff.de quæſt.
qui eſt omnino videndus in propo-
ſito,quia ſupradicta intelligit in qua
cūq; inhabilitate, quæ poteſt per par
tes remitti.eandem etiā gl.& cōclu-
ſionē.ſequitur alios allegās Bernard.
diaz de Lugo in regula.746.nona li-
mitatiōe.vbi hoc intelligit & decla-
rat notabiliter cū Cepola.cautel.217.
incip. Licèt regulariter quādo par-
tes cognoſcebāt cōditionē teſtis, &
ſic quod erat domeſticus vnius par-
tis.& glo.ſupradictam ſequitur etiā
alios allegans Franciſcus Curtius in
tractatu de teſtibus.22.collat.nu.45.
vol.5.tractatuū diuerſ.docto.fo.172.
129 Et glo.illius cōcluſionem ſupradi
cto modo intellectā & ampliatā ſæ-
piſsimè habemus et approbamus in
praxi aduocati in iudicijs,quotieſcū
que vna pars litigās præſentat & exa
minare facit in ſui fauorem teſtem,
quē pars aduerſa in eodem negotio
& proceſſu produxerat & examina
ri fecerat,vel etiā producit teſtē nō
productū ab altera parte, qui teſtis
patiebatur aliquas obiectiōes,vel defe
ctus,nā qui eū producit in teſtem in
iudicio, eo ipſo videtur eius fidē ap-
probaſſe,ita vt eum repellere,vel cri
mina vel alios defectus ei obijcere
minimè poſsit per ſupradicta.& ita
ſolemus allegare,& eſt veriſsima o-
pinio,& indubitata. ex quo amplia-
tur.d.

tur dict. glo. vt non ſolùm procedat in teſtibus inſtrumentarijs, vt ipſa loquitur, &c. dd. ſuprà citati, ſed etiam in teſtibus in iudicio ꝓductis & examinatis in proceſsibus. & hoc tradit latiſsimè plures. dd. referens idē ſequutus Boerius deciſi. 245. nu. 2. & 3. vbi. n. 4. dupliciter limitat.

130 Poſſet hic examinari quęſtio bona meo iudicio & vtilis in praxi, an ex ſola productiōe teſtis in iudicio, nō ſecuta ipſius examinatiōe, prout ſæpe accidit, vt puta quia pars, quæ eū produxit, noluit, vel nō poſsit illum examinare, vel ex negligētia id omittat, videatur eius fidem approbare? Sed quia materia noſtra principalis nō præſtat locū longę examinationi huius quæſtiōis, ideò breuiter dico, ſolā ꝓductionē ſufficere ad hūc ſcilicet effectū, ne poſsit teſtis repulſari per ꝓducentē, quia per ꝓductionē oritur cōſenſus, & approbatio perſonæ teſtis, quia ꝓductio eſt actus poſitiuus & affirmatiuus conſenſus, ex quo acquiritur ius parti aduerſæ, in cuius præiudiciū producēs non pōt pœnitere productiōis nō examinādo teſtē, & ſic licèt examinari nō faciat teſtē ꝓductū, ſaluū remanet ius acquiſitū alteri parti ex productiōe ipſius teſtis, & ab eo inuito ſine facto ſuo auelli nō pōt per regulā vulgarē iuris. Ius noſtrū. &c. & cùm ipſe hāc opinionē ex ſupradicta ratione verā eſſe exiſtimaſſem, inueni poſtea, eā expreſsè tenentē Felinū in. c. præſentiū. n. 8. de teſtib. ex Speculat. & Ioā. Andrea, quos refert, dicēs quòd eā ſequūtur. dd. ibi. eā quoq; ſequitur plures dd. referens Boerius. d. deciſ. 245. n, 3.

131 Vbi. nu. 1. ampliùs tenet. ꝙ ſi pars quę teſtes ꝓduxit in iudicio, & ipſi teſtes iurauerūt, nō pōt altera parte inuita eis renūtiare, & eorū productioni, vt nō examinētur, quia per ꝓductionē effecti ſunt eōes, et altera pars pōt facere eos examinari, per qđ magis corroborat̃ nr̄a opinio ſupdicta.

132 Sed ſupradicta omnia circa teſtis productionem in iudicio, limitat ſingulariter Felin. in. d. c. præſentiū. nu. 10. de teſtib. vt non procedant, quando teſtis fuit approbatus (hoc eſt productus) in ſūmario iudicio, quia poſſet opponi exceptio in perſonam in plenario, ſecūdùm Anto. quem refert. Sed ipſe dubius ſum admodum de hac limitatione ex his quæ ſuprà proximè diximus, quòd ex ſola productione videatur producēs approbare perſonam teſtis.

133 Secundò intelligenda ſunt ſuperiora, reſpectu inhabilitatis & repulſæ quę ineſt, vel poterat opponi teſti in ſua perſona, quia reſpectu huius videtur producens eius perſonam approbare, ſecùs verò reſpectu dicti ipſius teſtis, nam ſi eſt ſibi contrarius teſtis, vel aliquam aliam obiectionem vel defectū patiatur in dicto ſuo, nō prohibebitur id allegare pars, quæ eum produxit, quia limitata cauſa limitatum parit effectum. vt in. l. age cum Geminiano. C. de tranſa. & in l. in agris. ff. de acqu. rerū domin. ſed ſic eſt, qđ pars ꝓducēs aliquos teſtes tantùm videtur perſonam eorū approbare

probare & habilitare, ergo cætera. hoc eſt, dictum ipſius remanet ſub diſpoſitione iuris cõmunis tãquam caſus omiſſus.vt in.l. cõmodiſsimè cum ſimilibus.ff.de liber.& poſthu. & per cõſequens poterit obijcere ad uerſus dictum teſtis, quẽ produxit, ſi ſibi viſum fuerit, & ita teneo & fieri vidi ſæpiùs in practica & admitti, & eſt veriſsima õpinio meo iudicio.

134 Ad propoſitũ ergo redeũdo, et ſic ad expeditionem, & intellectũ tex. in dict.c.tuis quæſtionibus.dico non deeſſe qui putent, poſſe in pũcto iuris teneri, etſi in practica non liceat à cõmuni opinione maximè lege rẽgia approbata diſcedere, non poſſe partes huiuſmodi iuramẽtum de veritate dicẽda teſtibus remittere, quoniam ex hoc iudiciorum authoritas lęderetur, cuius intereſt ne falſi quicquam in iudicio cõmittatur, quod quidem faciliùs contingit, ſi teſtes ad ferendũ teſtimonium iurati ſemper accedant. Præterea Reipublicæ intereſt maximè, ſententias ferrĩ à iudicibus ex legitimis & veris probatiõibus, in authẽ.de Tabell.in princ. cum alijs.at verò remiſſo iuramento, ſi ad humanæ fragilitatis reſpiciamus infirmitatem, parũ tuta veritas eſſe videretur, atq; proinde fortaſſis nec legitima eiũs probatio. Nec huic opinioni adhærẽti oberit tex. in. d.c.tuis quæſtiõibus.ibi, niſi à parte remittatur aduerſa.nam text.ille agit de perſonis religioſis, nempe de monachis quibuſdam propter vitæ maximã integritatem, & ideo nihil mirum, ſi partium conſenſus opera ri poſsit iuramenti remiſsionem, in illis perſonis veriſsima eſt propoſitio Imperatoris de qua in.l.fin.C. ad

135 l.Iulia.repetũd. ¶ Quod ex eo plurimùm adiuuatur, quod ſcripſit Speculat.de inſtrument.editione.§.fina. verſi.ſed quid ſi debitor. vbi eleganter nos docet, quòd etſi probationibus ſit per partes renũtiatum, adhuc produci poterit in teſtem vir religioſus monachus, hõneſtæ & probatæ fidei, & non ſolùm is, qui religioſus ſit, ſed etiam alius, dum tamen probatiſsimæ opinionis ſit, & cui nihil poſsit opponi, vt tradit bene Hippolytus in.l.1.§.ſi quis vltrò.nu.20.cum ſequentibus.ff.de quæſtioni.

136 Facit etiam, quod eleganter determinat Bald.in cap. præterea.n.4. de teſtibus cogend. dicens quòd & ſi teſtis variare minimè poſsit, quia lege Cornelia de falſis tenet', ſi quis tamẽ notæ fidei, & authoritatis ſit, qui variauit, poterit ante dediſcita teſtificata dictum ſuum corrigere. Huc etiã ſpectant pleraq; alia ex his, quæ Iaſ. aliud tamẽ agẽs, cumulauit in auth. Iubemus.col.3.C.de iudic.Ipſe verò audeo affirmare cõmunem opinionem mihi ſemper veriſsimã viſam fuiſſe, vt pote tex.expreſſo probatã in.d.c.tuis quæſtionibus.qui nõ hoc pmittit, eo quòd teſtes monachi & religioſi ſint, ſed quia conſenſus partium huiuſmodi teſtium iuramenta remittentium accedit. Igitur idẽ erit ſeruandũ in quibuſcunq, alijs teſtibus etiam non religioſis. Quia quòd ibi

ibi ſint religioſi, facti cõtingẽtia fuit, non verò iuris neceſsitas, præſertim, quia præd. lex regia in his non loquitur, ſed generaliter in quibuſcũque teſtibus partium conſenſu ſine iuramento deponentibus. Nõ obſtat fauor publicus, qui in iuramẽtis teſtiũ propter falſitatem euitandam verſatur, quia hæc falſitas cũ ſit delictum, in dubio nunquã præſumitur, vt in l. meritò. pro ſocio.

137 ¶ Item & ſecundò reſpondetur, q̃ principaliter iuramẽta teſtium introducta ſunt in fauorẽ partium propter veritatem eruẽdã, & ſecundariò fauore reipublicæ, ſed quãdo aliquid eſt introductũ principaliter in fauorem partiũ licèt ſecundariò in fauorem publicũ, bene poteſt remitti partium cõſenſu. gloſ. in c. de cauſis. in prin. de offic. delegat. quã ſequũtur docto. ibidem. & Bar. in l. 1. §. ſed ſi filius. ff. de legat. 3. Iaſ. in l. omniũ. nu. 8. C. de teſtam. Bart. pulchrè in l. ſi quis in conſcribendo. C. de epiſcopis & clericis. Decius in l. hac conſultiſsima. colum. 2. C. qui teſtam. fac. poſſ.

Ex ſuprà dicta tamen cõmuni ſententia probata in d. c. quis quæſtionibus. ſicuti iuramentum teſti remitti poſſe diximus, ſupereſt, quòd in probationibus ſubſtãtia poteſt per partes immutari, & ſicuti in hac parte, poſſunt partes derogare formæ in probationibus cõſuetæ, quã lex induxerat in l. iuriſiurandi. C. de teſtib. poterit & in alio ab eadẽ l. inducto, vt etſi dicatur ibi vnius teſtimoniũ nõ ſufficere ad faciendã fidem, etiã ſi is præclaræ curiæ honore præfulgeat,

138 poſsint nihilominus partes facere atq; cõuenire, vt ex vnius tantũ teſtimonio litis cuiuſpiam determinatio fiat, quod notauit expreſsim Bart. in l. fi. ff. de præt. ſtipul. de quo videtur tex. & gl. in l. 1. ff. de arbit. cõmunem eſſe teſtatur Alex. cõſil. 54. nu. 1. lib. 7. & Alciat. in l. 1. §. fi. n. 21. & 22. ff. de verb. oblig. vbi Socin. nu. 15. eandem opinionẽ ſequitur, & tamen tenet Gomezius in §. item ſi quis poſtulante. n. 23. in medio. verſi. ſed his nõ obſtãtibus. Inſtit. de actio. vbi latè examinat. dicit cõmunẽ Iaſ. in l. iuſiurandũ, quod ex cõuentione. n. 6. ff. de iur. iur. qui eſt omnino vidẽdus. teſtatur etiã communem Couar. lib. 2. Var. c. 13. col. 2. quem & alios referens teſtatur cõem dñs meus Antonius de Meneſes ſupremi conſilij Regalis ſenator in l. 1. n. 9. ff. de lega. 2. ſequitur etiã Matthæus de Afflic. deciſi. Neap. 91. nu. 9. & ſequẽtib. vbi nu. 12. inquit, quòd altera pars poterit probare contrariũ eius, quod dicit & declarat ille terti', cuius dicto cõuẽtũ fuit ſtari, quod profectò eſt notandum. & ita eſt tenẽdum cum ſuprà dict. cõmmuni opinione, licèt aduerſus eam cõtrarium teneat gl. in l. Theopõpus. ff. de dot. prælegat. & gl. fi. in c. veniens. & in c. licet vniuerſi. de teſtib. Sed ad communem opin. tenendę ſunt declarationes & limitationes Iaſ. in dict. §. fi. nu. 8. & Alciat. vbi ſuprà. nu. 27. & 28.

Tertiò cõtra noſtrũ tex. in hac parte hui' primi Notabilis oppono tex.

D in l.

in.l.filio præterito.ff.de iniuſto rupt. irrit.q; fact.teſtaméto.Pro cui' inductione præmitto, quòd forma eſt à lege præſcripta, vt filius inſtituatur, vel nominatim exhæredetur, vt in.l.inter cætera.ff.de lib.&poſthu.l.ſi quis eum.§.1.in fine.ff.de vulg.& pupill. tex.in princ.Inſtit.de exhæred.lib.at verò forma hæc immutatur in illa.l. filio præterito.ea enim non ſeruata, imò filio præterito, teſtamentū iure tenet,& hęreditas ex eo adiri poteſt, & legata & fideicōmiſſa præſtātur.

139 Huic tamen difficultati reſpondetur, q; id, quod diximus verū ſit, non tamen habeat locū, ſi æquitas & vtilitas aliud exigere videatur, prout eſt in caſu illius text.vbi ſi quis ſtrictiùs ex iuris ciuilis rigore caſum illū interpretetur, etiam ſi filij approbatio interueniat, iure teſtamētū, propter ipſius filij pręteritionem, defendi nō poterit. quare text. illum intelligere oportet, quòd teſtamētum illud, ibi conualeſcat iure prętorum tantùm, qui quidem æquitatis ſuæ, qua ſemper moueri ſolent, virtutem huic caſui impartiti ſunt.ita tex. illum dicitur declaraſſe Dyn.in.l.Gallus.in illa ſua magna diſtinctione.ff.de libe.& poſthu.& apertiùs idem docuit Dynus in quadā ſua diſputatione.hunc intellectum ad text.illum tenet ibi Bartol.nume.29.& eum tenuere ibi Alberic.referens Dynum.item Bal. quæſtio. 3. tandem eſſe hunc communem intellectum ad illum text. teſtantur Ioannes de Imol.ibi.nu.11. 60. Boerius deciſio.65.nume.5.dicit cōmunem Curtius Iunior in.l.2.nu. 57.C.de bon.poſſeſſ.cont.tab.dicit communem Paulus de Caſtro in repetitio.l.filius, qui in poteſtate.n.22. ff. de liber. & poſthum. & iterum numero.42.& probatur in dict.l.filio præterito.

140 Ex quo, illud infertur, quòd etiam hodie in caſu illius.text.erit neceſſaria bonorum poſſeſſio & ſolennis agnitio, cùm de iure ciuili ibi minimè hæreditas poſſit adiri. quod tenet expreſsè glo.in.l.1.ff.de pet.hæred. vbi idem tenet Bartol.reprobata gloſſ.quæ contrarium tenuit in.l. ſi duo.ff. de legat. præſtand.

141 Si tamen teſtamentum illud, in quo filius eſt præteritus, eſſet conditum coram Principe, eo ſaltim caſu poſſet hæreditas adiri de iure ciuili, nam in omnibus caſibus, in quibus adhuc eſt neceſſaria bonorum poſſeſſio ſecundùm tabulas, in illis omnibus ſi teſtamentum ſit conditum coram Principe, hæreditas poterit adiri de iure ciuili, neq; erit neceſſaria bonorū poſſeſſio. ita enim voluit gloſſ. ſingula. & ordinaria in l.omnibus.in parte, teſtibus. verſic. item, quia nō habet.C.de teſtamentis.vbi eam pleniùs ſcribentes commendarunt.& eſſe ſingulariſsimam peculiari ſuo vocabulo aſſeuerat Fulgoſius ibi.tametſi ſint, quibus gloſſ. opinio.in hoc diſpliceat; & inter cæteros Iaſ. in proprio loco. nume.16. tamen gloſ.opinionem teſtatur eſſe communem idem Iaſ. in.l.certum. nu.8.C.vnd.legitim.

Dul‑itum

142 Dubium tamen eſt non facile, an ſicut teſtamētū prçteritione filij labo rās pōt ex æquitate illa prætoria con ualeſcere, ita poſsit ipſe filius à pricipio cōſenſum ſui prçteritioni prçſta re? qđ videtur ex tex. in l. nō putauit. §. ſi quis ſua manu. ff. de bon. poſ. cōt. tab. Cōtrariū videtur ꝓbare tex. in l. Paulus. §. patroni filius. ff. de bon. lib. Gl. in l. ſi quādo. §. & generaliter. gl. magna in fi. C. de inoffic. teſtam. difficultatem hāc mouet, determinās, ꝙ cōſentiēs ipſe filius exhæredari & prçteriri poſsit. & qđ ad exhæredationem quidē pertinet, dubiū quidē non eſt, quin fieri poſsit ex ipſius filij cōſenſu. quare glo. opinionē in hoc ſequitur ibi Bar. & plerīq; oēs. tandē eſt magis cōis opinio, aſſerēte id Roderic. Suarez in l. quoniam in priori bus. in 10. ampliatiōe. n. 32. & 42. C.
143 de inoffic. teſtam. ¶ Maius tamē dubiū eſt, an & præteriri filius poſsit ex ſuo conſenſu, & ſic an text. in d. §. ſi quis ſua manu. habeat etiā locum in præteritione? In quo gl. in d. §. & generaliter. idem determinat quod in exhçredatione. Ioā. de Imola tamē in l. ſi quis poſthumos. §. ſi filiū. n. 4. ff. de lib. & poſthu. tenet tex. illū minimè habere locum in prçteritione. idem tenet Iaſ. in l. poſthumo nato, nu. 27. verſ. puto tamen ꝙ iſta limitatio. C. de bon. poſſ. cont. tab. & hanc opinionē veriorē ſibi aſſerit Guilier. Benedict. in cap. Raynutius. verb. in eodem teſtameto relinquens. el primero. n. 111. de teſtamētis. Verūtamē contraria ſentētia, imò ꝙ tex. ille habeat locum nō ſolū in exhæredatione, verùm etiam in præteritione, verior videtur. quā tenet Angel. de Peruſio. in l. qui ſe patris. nu. 13. C. vnd. lib. & Ioan. de Imol. ſibi cōtrarius in d. l. filio præterito. nu. 59. & ante eum Bald. ibi in 3. q. Paulus de Caſt. ibidē. n. 9. Roman. n. 1. Alex. in. d. l. poſthumo nato. vbi hunc intellectū ad tex. illum ſequūtur Decius. n. 9. Curtius. 49. hāc dicit putare ſe veriorem opinionē in hac difficultate Alex. in. d. §. ſi filiū. n. 8. Roderic. Suarez vbi ſuprà. n. 42. & non dubito, quin hæc ſit magis cōmunis opinio, & illam glo. cōmendat Socin. conſil. 230. lib. 2. & Iaſo. in l. inter cætera. nu. 3. & ſequentibus. & iterū. n. 10. & ſequentib. ff. de libe. & poſthu. latè examinans dicit, ꝙ opinio illius glo. videtur magis cōmunis, licèt ipſe contrariū teneat. & opinionem illius gl. modò filius præteream modò exhæredetur, cū ipſius tamen cōſenſu, teſtatur cōiter approbatam & magis cōmunē Anto. Gomez in l. 22. Taur. nu. 5. vbi latiſsimè examinat articulum hunc, & refert alias tres opiniōes pricipales in hoc, & plures difficultates mouet contra glo. & examinat etiā latiſsimè idem Anton. Gomez. 1. tomo. c. 11. nu. 14.
144 Vbi nu. 31. inquit idem eſſe, quādo filius conſentit vt apponatur grauamen in legitima. & idem tenet Palatius Rubeus in repetitione rubri. 2. §. 47. n. 2. & 3. dicens, quòd hoc modo poterit perpetuò vinculari legitima ex conſenſu ipſius filij. de quà re dixi ipſe latè in mea repet. c. quamuis pa-

ctum.de pact.in.6.quā collocādam decreui inter caſus,quibus iuramēto cōfirmātur actus aliàs inualidi; quē tractatū,Deo duce,aliquando in lucem prodā, & ad ibi ampliùs dicta circa gloſſ.d.§.&generaliter. me remit to,nunc hæc dicta ſufficiant.

Secundum Notabile.

145 SECVNDO colligere &notare licet ex litera noſtri tex.quòd verbū, poteſt,iunctū cum negatione inducit neceſsitatem,&priuat potētiam. nam cùm text.dicit,nemo poteſt,apertè omnibus,qui teſtātur,ademit facultatem,ne aliquid eorū poſsint, quæ in hoc tex. vel generaliter, vel particulariter prohibentur. & poſuit hanc doctrinam glo. ordinaria & ſingularis in cap.1. verb. non poteſt.de regul.iur.in.6.Bar.in.l.de his. nume.4.ff.de tranſact.idem Bart.in l.final.nume.7.ff.de ferijs.idem in.l. Meuius.§. duobus.nu.20.ff.de legat. 2.hanc eſſe cōmunem regulā,&ab omnibus cōmuniter approbatam affirmat Iaſ. in.l.Gallus. in princip. nume.16.&.19.ff.de liber. & poſthu. vbi optimè infert ex hoc, & ibi etiā tenet gloſſ.& eam ſequuntur infiniti authores,quos in vnum congerit Tiraquell.in legibus cōnubial.lib. gl. 2.numero.1. quos omnes refert Couarru. de pactis in. 6. ſecunda part. relect.§.4.numero.14.

Verùm contra tex. hunc in hac parte,& contra hanc communem opinionem,primò obſtare videtur tex. in.l. obligari.in princip.ff.de autho. tutor. vbi dicitur obligari ex omni contractu pupillum ſine tutoris authoritate nō poſſe,& tamen non du-
146 bium eſt, quin pupillus ſine tutoris authoritate contrahens, naturaliter ſaltem obligetur. vt in.l.1. in fine. ff. de nouat. vbi id glo. notauit.& tenet etiam Bart.nume.7.glo.in.l.fi. verb. non tuebitur.ff.de iureiurand.& aſſerit cōmunem opinionem eſſe Alex. in.l.ſi pupillus.nu.2.ff.ad.l.falcid.Iaſ. in.l.eius,qui in prouincia.§.quas verò.ff.ſi cert.pet.idem Iaſ.in.l. interdum.nume.5.ff.de condict. indebit.

147 Huic difficultati reſpondendum eſt iuxta celebrem illam doctrinam Barto.in.l.cùm lex.nume.6.ff.de fideiuſſor.dicentis, quòd multùm intereſt, an lex loquatur per verbum futuri temporis, verbi gratia, ſi dicat, non poſsit, quo caſu verum videtur Notabile,quod ex noſtro tex. deduximus, an verò loquatur per verbum præſentis temporis,& hoc caſu lex non videtur reſiſtere obligationi, ſed potiùs illi non aſsiſtere. quam Barto.diſtinctionem ſequuti ſunt Socin. in.l.1.colu.2.ff. de libe.& poſthum. Iaſ. in. l. frater à fratre.in lectura.nume.44.ff.de condictio.indebit. & dicit idem Iaſ. in.l. pacta, quæ contra.num.7.C.de pact.quod Bart.ibi nimium ſubtilizauit.tamen eius opinio ſuſtineri non poteſt. Quare Romanus in.l.ſtipulatio iſta habere licere.§. alteri.colum.3.ff.de verb.oblig.exiſtimat regulam illam non eſſe ſemper veram.& ita reprobat glo. dict. cap.1.de regul.iur.in.6. & inquit Iaſ.in d.§.alteri. quòd Bart.

in hoc

in hoc receſsit ab excellētia ſua. Sed nec hæc Romani reſpōſio tollit difficultatem, eſt enim cōtra regulam, quā ſuperiùs cōem eſſe probaui.

148 Quare pro ſolutione huius difficultatis dicere oportet, quòd d. l. obligari. loquatur reſpectu obligatiōis ciuilis, cuius reſpectu, impoſsibile eſt pupillum ſine tutoris authoritate cōtrahentem obligari, & ſic verbū illud, nō poteſt, inducit impoſsibilitatē in iure. text. verò in d. l. 1. ff. de nouat. agit de naturali obligatione, quā lex hoc caſu cùm inefficax ſit, paruipendet, neque illius natiuitatem potens eſt impedire, cùm præceſſerit cōſenſus vnde oriatur.

149 Verū ſuprà dictā cōem opinionē, quę habet, pupillū ſine tutoris authoritate cōtrahētē, obligari quidē naturaliter oportet ſanè intelligere, prçterquā ſi ſit infans, vel ſi ꝓmittat ipſi tutori, tūc enim nec naturaliter obligabitur. ita tenet gl. hoc modo intelligēs tex. ibi. in l. pupillus mutuā pecuniā. verb. ne quidem. ff. de act. & obligat. & latè glo. magiſtra. in d. l. 1. ff. de nouat. gl. fin. & gl. in l. pupillus. ff. de reg. iur. & in l. fi. verſi. nō tuebitur. ff. de iureiurād. & ſequūtur Bar. Paul. & Iaſ. in l. quod pupillus. ff. de condict. indebit. idē Bart. in d. l. 1. ff. de nouat. & in l. Marcellus. ff. de fide iuſſ. Deci. in d. l. pupillus. ff. de regul. iur. & eſt comunis reſolutio ſecūdū Anto. Gomez de cōtractib. c. 14. n. 1. & ſecundū Coraſ. in l. filius, quē habentem. n. 138. C. fam. ercis. qui tenet contra cōmunē, imò quòd nullo caſu pupillus ſine authoritate obligetur naturaliter propter tex. in d. l. pupillus. ff. de acti. & obligat. cuius verba ſunt hęc. Pupillus mutuā pecuniā accipiēdo, ne quidē iure naturali obligatur. Nā ꝙ tex. ille intelligatur iuxta glo. ibi & cōem reſolutionē, ſcilicet, vt loquatur in infante, vel quādo pupillus ꝓmiſit tutori ſuó, maximè diuinat, vnde reputat ipſe ibi eſſe text. expreſſum cōtra omnia ſuprà dicta. Qua in re veritatē contra cōem attigiſſe videtur Fulgoſ. in d. l. quod pupillus. ff. de cōdict. indebit. Sed quia ſuprà dicta omnia ſunt cōmunia, & ab eis nō licet recedere in iudicādo, & conſulendo, & vt iura iuribus cōcordētur, tenēda eſt ad illū tex. ſuprà dicta cōis reſolutio, & intellectus.

150 Vel ſecūdò poteſt illi tex. reſpōderi, quòd loquatur in mutuo tātùm, quod adeò odioſum eſt in iure, vt in eo neq; naturaliter lex velit pupillū obligari ſine tutoris authoritate, itaq; extra mutui cauſam ꝓcedat cōis opinio, quē caſum tātū lex illa excepit, & ſic remanet regula in contrariū, ꝙ pupillus obligetur naturaliter contrahēs ſine tutoris authoritate.

Sed cōtra hāc ſolutionē, imo ꝙ pupillus etiā ex cauſa mutui, ſine tutoris authoritate obligetur naturaliter, allego tex. expꝛſſum ſi bene ponderetur in d. l. fi. verſ. ſiverò creditor, ff. de iur. iur. vbi probatur, ꝙ ſi pupillus, ſe mutuā pecuniā accepiſſe nō neget, ſed hoc ſolū in ſui defēſionē alleget,

ꝙ tutoris authoritas non interuenit, hoc caſu eius fideiuſſor tenebit. Sed ſic eſt, ꝙ fideiuſſor accedere pōt ſoli obligatiōi naturali, vt in.l.fideiuſſor. §.1.ff.de fideiuſ.& ſi ipſa non ſit fideiuſſor nō obligatur, quia nō tenetur in pluſquā principalis, vt in.l.Grecè. §.illud.cū ſimilib.ff.de fideiuſſ.ergo cū in caſu illius tex. dicatur fideiuſſorē pupilli teneri ex mutuo, cōſequēs eſt ex ipſo obligari pupillū naturaliter, ſine tutoris authoritate, quia de ciuili obligatione ille tex.non poteſt intelligi, quia impoſſibile eſt minorem obligari poſſe ſine tutoris autho ritate, vt iura vbiq; proclamant.

151 Vera ſolutio videtur inter hęc iura, ſcilicet.d.l.fi.&d.l.pupillus. quòd in hac, pupill' nō habebat tutorē, ideò nec naturaliter obligatur, in illa vero habebat, verū ſine ipſius authoritate accepit mutuā pecuniā, quo caſu obligatur ſaltem naturaliter. Et ꝙ pupillus habens tutorem ſi cōtrahat, ſine ipſius authoritate obligetur naturaliter per tex.in.d.l.fi.teſtatur cōmunem opinio.eſſe Iaſ.in.l.interdū. nume.5.ff.de condict.indebit.vbi ſe dolet, quòd text.in.d.l.fin.non ponderetur per doct.ibi.Sed adhuc hæc ſolutio vera quidē meo iudicio non eſt.nam ſuprà.d.cōis opinio, quæ habet, ꝙ pupillus cōtrahēs ſine tutoris authoritate regulariter obligetur naturaliter, indiſtinctè & gñaliter loquitur, ſiue habeat tutorem, ſiue nō. tum præterea, quia maior ratio impediendæ obligationis naturalis eſſe videtur, quādo pupillus habens tutorem accepit pecuniā mutuam abſq; ipſius authoritate, quàm quādo eū non habens, eam accepit. argumento.tex. in.l.ſi curatorē habēns. C. de in integ.reſtitutione mino. ſumpto argumento ibi de obligatione ciuili in adulto ad obligationē naturalem in pupillo, in propoſito. vnde maxima eſt hæc difficultas, niſi ſequendo cōmunia intelligamus tex.in dict.l. pupillus. iuxta glo.ibi.& cōmunem reſolutionē ſuprà dictā, quòd loquatur in infante, vel quando pupillus contrahit cum ſuo tutore, qui quidē intellectus diuinat prorſus ad illum text. alius verò, quem ſuprà aſsignaui, confunditur ex ſupradictis. vnde cogitandum relinquo in hac difficultate pro eius vera intelligentia, vt dato maiori otio meliora conſideremus & excogitemus, interim ſufficiant communia.

152 Verùm adhuc cōtra hoc ſecundū Notabile huius tex.iterum oppono de tex.in.d.§.alteri. vbi poſtquā dixerat lex.alteri ſtipulari nemo poteſt, permittit tamen quòd pœna hoc caſu promitti poſsit: & tamen ſi lex ex virtute verbi negatiui iniūcti cū hoc verbo, pōt, induceret ibi actus ipſius omnimodā nullitatē, minimè valeret promiſsio pœnæ.l.non dubiū.C. de legib.l.cùm principalis.ff. de reg. iur.l.qđ de bonis.§.frater cū hærede. ff.ad.l.falc. gl. ordinaria cōiter allegata & recepta in.l.ſi patronus.verſ. ſi patronus. verb. fabiana.ff.ſi quid in fraud.pat.Huic difficultati reſpōdet Bar.in.l.ita ſtipulatus.nu 12.ff.de verb.

verb. obliga. dicens, quòd, quandò ſtipulatio deficit ab initio, ea ſolùm ratione, quia non intereſt, tunc ſubiecta pœna conualeſcit ſtipulatio, quoniam iam intereſſe cœpit: & vbi eſt pœna, non curamus de eo, quod intereſt, vt in l. fin. ff. de præt. ſtipul. quare cùm iã hic ratio. ſ. pœnæ cœperit intereſſe, ſtipulatio ipſa incipit cõualeſcere, & oppoſitio nõ obſtat, quoniam pceſsit lex illa hoc caſu, vlteriùs declarando.

153 Et in fauorẽ huius ſolutionis facit, quia lex non reſiſtit ſtipulationi alteri per alterũ factæ, nedum etiam aſsiſtit, prout tenet gl. in d. §. alteri. verb. cõueniat. & gl. in d. l. cũ principalis. & in d. l. nõ dubiũ. verb. ob id. quarum gloſſarũ opinionẽ teſtatur communẽ Couar. & cum referens Mẽchac. de ſucceſſ. creat. §. 30. nume. 57. licèt ipſi teneant contrarium.

154 Simile etiam eſt, quod dici ſolet, ꝙ etſi ſtipulatio alteri facta nõ teneat, valet tamen eo caſu, quo ipſius ſtipulantis intereſſe cœperit promiſsionẽ ſeruari. argumento ſunt textus in l. quãuis. §. ſi mulier. ff. ad Velleian. l. Stichũ. §. aliquãdo. ff. de ſolut. tex. cũ gl. in l. ſi remunerãdi. §. ſi tibi in pre intererat ff. mãdat. & tenuit hãc ſententiã Bar. in d. §. alteri. n. 10. vbi Iaſ. n. 21. teſtatur hãc eſſe cõem opinionẽ.

155 Quæ quidẽ omnia ceſſant de iure canonico. Nã illo attento ſtipulatio alteri per alterũ facta valet, & tenet ex ſententia gloſſ. in c. quoties cordis oculus. verb. & per te. infrà. q. 7. cuius opinionẽ cõem eſſe teſtatur Angel. Aret. in §. alteri. col. 1. Inſti. de inutilib. ſtipul. Iaſ. in l. huiuſmodi. i prim. nu. 20. ff. de legat. 1. Alciat. in c. cũ cõtingat. nu. 221. de iur. iur. & Couar. de pact. in 6. 2. part. n. 2. & refert in hoc duas cões opiniões cõtrarias Mẽch. vbi ſuprà d. §. 3. n. 59. de quo & de iure regio dixi ipſe latè in repetitiõe. l. vnic. n. 33. & 35. C. quãd. nõ pet. part. &c. & ad ibi p me dicta me remitto.

156 Limitari tamẽ debet Notabile hoc noſtri tex. nõ procedere, quãdo verbũ, poteſt, iunctũ cũ negatione, ponitur ab eo, qui non habet poteſtatẽ rei, de qua agitur, prohibendæ. l. nemo paciſcendo. ff. de pact. & de hoc notabili latiſsimè eſt videndus Iaſ. in d. l. Gallus. in princ. n. 16. & ſequẽtib. vbi plura infert ex eo, & pluribus modis limitat.

Tertium Notabile.

157 Tertiò colligit ex litera noſtri tex. nõ licere cuiquã vti in ſuis diſpoſitionib. clauſula, nõ obſtãte tali lege &c. hæc enim facultas ſolis pricipibus cõceditur: nã cũ cæteri oẽs legibus ſubſint. l. digna vox. C. de legib. cap. 1. de cõſtit. meritò, ꝙ eis derogare nõ poſſint. l. codicillis. §. fi. ff. de legat. 3. tex. clarus in l. teſtãdi. in fine. C. de teſtamẽtis. & ita p hæc iura hãc opinionẽ tenet, & concludit Angel. hic, cuius opinionẽ dicit cõem plures allegãs, & ponẽdo plures declaraciones etiã cões Mench. de ſucceſ. creat. §. 6. n. 2.

158 Imò verò neq, præfectus prætorio, qui loco magiſtri militũ eſt ſuffectus. l. 2. ff. de offic. præfect. prætor. à cuius ſententia nõ appellãdi, ſed tãtũ ſup-

ſupplicãdi ius cõceditur.l.1.C.de ſententijs præfect.prær.à cuiuſq; ſentẽtia nemo alius præter ipſum poteſt in integrum reſtituere.l.præfecti.ff.de minorib.is adhuc vti nõ põt clauſula,nõ obſtante,&c. tex.in.l. normã, aliàs formã.C.de officio p̃fect.præt.

159. l. Quare etiam legati,quos de latere pontificio nomine appellamus,non poſſunt cauſas cõmittere,vt illæ præter legibus modũ approbatũ,& conſuetudine munitũ decidantur.ita.n. voluit gl.ordinaria,& oĩbus nota in c.fi gl.mag.ante fin.de hæretic.in.6. eſt ſimilis in Clement.ſæpe.de verb. ſignifi.in part.mãdamus.alia in.c.in dẽnitatib⁹.verb.ſine ſtrepitu.de electiõe.in.6.Ioã.de Imol.hic col.1.qui priorẽ gl.allegat, dicẽs tamẽ eã eſſe ſingularẽ.Alex.n.3.qui addit glo.in parte,mãdamus.Aret.n.2.Iaſ.6.Rip. 9.Itẽ Angel.in pręſenti & cæteri,dd. & Hippoly.ſing.102. incip. clauſula ſummariè.Alex.in.l. duob⁹.§.fi.n.6. ff.de vulg.& pup.Felin.in.c. penult. col.3.de accuſat.Iaſ.in.l. oẽs populi. n.12.ff.de Iuſt.& iur.& hãc opinionẽ plures referẽs,& latè agẽs in materia teſtatur cõmunẽ Mench.de ſucceſſ. creat.§.6.num.5.qui eſt etiam videndus in numeris ſequentibus.

160 Solus enim Princeps hac clauſula vti poteſt.quod notauit Bald. in.l.reſcripta.n.7.C.de precib.imperat.offerend. & tenent Angel. & Imol. in præſenti.& Crotus num.8.& eſt cõmunis opinio,ſecũdùm Alciat. in.l. cauſas,vel lites.nu.2.C.de tranſact.

161 Sed eſt optimũ dubiũ in ꝓpoſito, ſi Princeps hac clauſula,non obſtãtibus,&c.vti velit,an neceſſe habeat expreſſè derogare legi,quæ derogãda eſt, an verò ſatis ſit,quòd princeps dicat,nõ obſtãte aliqua lege? Et videtur ſanè,ꝙ ſpecialiter & nominatim Princeps debeat derogare legi,aliàs p̃ſumitur vitiũ obreptiõis.argu.tex. in.l.ſi quis in prĩcipio.ff.de lega.3.& hãc opinionẽ videtur tenuiſſe gl.in verb.accipiat.in.d.l. cauſas,vel lites. C.de trãſac.per tex.in.d.l.ſi quis.idẽ quoq; voluit gl.in.l.2.§.ſed quia vetemur.gl.remitti,ante finẽ.C.de iuramẽto calum.gl.etiã in auth.ex cõplexu.glo.fina.C.de inceſt.nupt.gl.fi.in l.quominus.ff.de flumi.glo.in auth. hoc inter liberos.C. de teſtamẽ.quã opin.tenet.Bar.in.l.oẽs populi.n.31. ff.de Iuſt.& iur.vbi alios allegãs, eã ſequitur Ioannes Oroſcius.nu.105.

Cõtrariã tamẽ opinionẽ,imò ſatis eſſe ſi dixerit prĩceps in reſcripto,nõ obſtãte lege aliqua,tenuit glo. in.l.1. verb.reſcripti.C.de natur.lib.& glo. in.l.ſi non ſpeciali.C.de teſtam.quæ opinio verior de iure videt᷑. & eã tenet Bar.in.l.fi.col.fi.C.ſi cõtra ius, vl᷑ vtil.pub.& hęc opinio cõiter approbat᷑ ſecũdũ Aleber.in.l.quoties.n.2. C.de p̃cib.impera.offerẽd. cõem eſſe teſtat᷑ Paul.de Caſ.in.d.l.cauſas,vl᷑ lites.n.2.hãc aſſerit cõem Areti.in.c. 1.col.6.de reſcrip.allegat p̃les Feli.in c.nõnulli.1.&. 2.col.de reſcrip.ſequitur etiã Celſus Hugo in tractatu clauſularũ.n.25.volu.5.tractat.diuerſ.dd.

162 fo.262. ¶ Vbi tenet requiri,quòd addatur,nõ obſtãte aliqua.l.ſ.in cõtrarium fa-

tium faciẽte. & hanc opinionẽ hoc
modo intellectam teſtatur commu
nem dominus meus Antonius de
Padilla in.d.l.cauſas vel lites.nu.6.
dicens, quòd hoc iure vtimur, & re-
fert verba quæ hodie ponuntur per
regẽ quando vtitur hac clauſula.

163 Limitãda tamẽ erit hæc commu
nis ſententia doct. vt non procedat
in diſpoſitionibus iuratis, nã vt illis
derogetur virtute clauſulæ, non ob-
ſtante &c. neceſſe eſt ſpecialem mẽ-
tionem fieri, alioquin minimè cen-
ſebitur illis per verba generalia dero
gatum. ita tenet glo. ordinaria & ſin
gul. in.c. cùm nõ deceat. gl. effectus.
de elect. in.6. quæ gl. loquitur in con
ſuetudine, vel ſtatuto iuratis, quam
eſſe ſingul. exiſtimat Roma. notabil.
7. & Alex. nu.25. in.l.1. in princi. ff. ad
l. Falc. vbi teſtatur gl. illã cõmuniter
approbatã, & eam ſequũtur nõnulli
vtriuſq; iuris autores, quos in vnum
congerit Couar. in rubrica extra de
teſtam.2. parte.n.19. verſ.2. infertur.
fol.13. col.1. hanc etiã opinionẽ tenet
Rota antiqua deciſ.633. incip. Nota
ꝙ ſi aliquod. Iaſ. in.l. ſi mihi & tibi. §.
in legatis.n.5. in.1. lect. ff. de legat.1. &
Euerard. in cẽt. legal. c.36. col.2. verſ.
tunc etiã eſt. vbi inquit, ꝙ cõſtitutio
vel bulla apoſtolica tollens, pactum
vel ſtatutũ nõ cẽſetur tollere pactũ
vel ſtatutũ iuratũ, vel aliqua qualita
te vallatũ per ſupra, d. gl. & aliã quã
allegat loquentem in ſtatuto iurato
vel cõfirmato. Dominicus in.c.1. in
princi. nu.9. de filijs presbyt. in.6. &
Cagnol. in.l. ſi quis maior. nu.176. C.
de trãſact. Alciat. de verb. ſig. li.1. col.
51. n.87. dicit coẽm Curt. cõſi.98. n.7.
& ſequit᷑ Mattheus de Afflict. deciſ.
164 Neap.307. n.19. ¶ Et. d. gl. allegat A-
uendaño. li.2. c.27. præt. n.11. col.3. fo.
234. ad hoc, ꝙ in dubio non videtur
rex caſſare aut differre obligationes
165 iuratas. ¶ Et ibi ex hoc infert ad vnũ
notabile, quod poteſt cõtingere in
archiepiſcopatu Toleti, vt volentes
locare reditus eccleſiæ, iura vel re-
ditus archiepiſcopatus illius poſsint
tutò accedere & ambulare intra cer
tũ tẽpus, quo durãte nõ, poſsint capi
ob debita, quod ſolet vulgo appella
ri mãdamientos de rẽtas, nã huiuſ-
modi priuilegiũ, inquit ille, nõ extẽ-
detur ad debita iurata. & allegat Gui
lierm, Benedict. idẽ tenentẽ, loquen
tẽ in literis de ſaluo cõductu. Idẽ etiã
tenet Matthæus de Afflict. deci. Nea
pol. ſupra. ꝑ totã. qui. n.2. &.3. allegat
d. gl. & ſequitur eã plures referẽs, &
ibi eius additio. & idẽ Matth. de Af-
flict. deciſ. Neap.111. nu.3. &.14. & de
ſaluo cõductu in ꝓpoſito videndus
eſt latè Feli. in.c. cõſtitutus. n.4. &.8.
de reſcrip. & gl. in. d. c. cùm non de-
ceat. ſequitur etiã Vitalis de Cãbanis
in tractatu clauſu. in clauſ. nõ obſtã-
tibus quibuſcũq;. in prin. fol.19. col.1.
166 ¶ Vbi intelligit & ampliat ꝑd. gl. etiã
ſi dicatur, nõ obſtãtibus quibuſcũq;
ſtatutis priuilegijs vel cõſuetudini-
bus eccleſię cõtrarijs confirmatione
apoſtolica vel quacunq; alia firmita
te roboratis cum decreto & alijs. nã
per huiuſmodi clauſulam non tolli-
tur conſtitutio iurata.

167 Ex quo ſubinfert ibi ipſe, quòd per generales nonobſtantias appoſitas in collatione beneficij, quod eſt dó iure patronatus laicorum factæ alicui, nunquàm intelligitur derogatum ordinationibus factis per laicos fundatores in fundatione beneficij, quæ ordinationes ſunt per ſedem apoſtolicam vel per Epiſcopum confirmatæ, ne laici fundationem eccleſiarũ retrahãt, quæ quidẽ illatio vera meo iudicio eſt. & ꝓbatur per gl. in. d. c. cùm non deceat. cõmuniter approbatã. quã etiã glo. ſequitur Celſus Hugo vbi ſuprà. nu 23. & iterum nu. 43. ſequitur etiã Staphileus in tractatu ꝗ gratijs & expectatiuis. 4. parte. princip. in verſicu. poſt prædictas. nume. 8. vbi alios allegat, & appellat. d. gl. ordinariam. & ibi num. 2. ſequitur illationem ſuprà dictam Vitalis, licèt eum nõ referat, & eſt in. 14. volu. tract. diuerſ. doct. folio. 30.

168 Quæ communis opinio glo. in. d. c. cùm nõ deceat. ampliatur, vt procedat etiam in clauſula, non obſtãtibus capitulis vel pactis quibuſcũq;, nam non extẽditur clauſula hæc ad pacta vel capitula iurata, vt probat glo. in Clemen. dudum. verb. pacta. de ſepult. quam ſequitur alios allegans Iaſ. in. l. fi. numer. 5. C. ſi contra ius vel vti. pub. & Felin. in. d. c. cõſtitutus. nu. 3. &. 4. & Vitalis de Cãbanis vbi ſuprà. nu. 1. Celſ. Hug. vbi ſuprà. num. 23. & Staphil. vbi ſuprà nume. 8.

169 Procedit etiam præd. communis limitatio, ſiue iuramentum interueniat ſtatim in ipſo ſtatuto, vt quia iuratur ſimpliciter ſtatutũ, ſiue fiat iuramentum de ſeruando ſtatuto ſeparatim ab ipſo ſtatuto, vt tradit Dominicus de Sanct. Gemin. in. d. c. cũ non deceat. num. 6. ad fin. in verſ. ex præmiſsis. licèt aliqui teneant. d. gl. procedere tantùm, quoties iuramentum ponitur ſeparatim ab ipſo ſtatuto, ſecùs verò eſſe quando ſimpliciter eſt iuratum incontinenti. Sed ego non video bonam differentiæ rationẽ quæ iure probari poſsit, vnde teneo opinionem. d. gl. indiſtinctè, iuxta opinionem & reſolutionẽ ſuprà dictam Dominici. Præcipuè quòd nec in authentica. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vend. nec in tota eius materia, nec in. c. quãuis pactum. de pact. in. 6. nec in alijs vtriuſq; iuris locis & capitibus, vbi de valore & robore iuramenti tractatur, ego non inuenio hanc differentiam, quam aliqui in noſtro propoſito volebant cõſtituere, imò vtroq; caſu, eadem vis iuramento attribuitur.

170 Primò hæc ſuperior communis opinio dictæ glo. limitatur, quãdo ſtatuta iurata tolluntur per viam legis ſiue iuris, quia tunc ſufficit clauſula, non obſtãtibus, etiam ſi de iuramento non fiat mentio, vt videtur probari in. c. 1. de conſtit. in. 6. vbi ad tollendã ſtatutã requiritur quòd de illis fiat mentio in iure, & non exigit mentionem modorũ, per quos ſtatuta validantur. & ita hãc opinionẽ

tenet

tenet Dominicus in.d.c. nō deceat. ad fin.nu 6.& ſequitur Iaſ.in. d.l. fi. num.5.& Feli in.d.c.conſtitutus.nu. 5.vbi limitat,quādo iuramentū fuit appoſitū ſeparatim, quia tunc requiritur expreſſa mentio etiā in iure ſecūdùm eum,qui allegat Dominicū dicentem omnes ita tenere.

171 Secūdò limitatur præd.cōmunis opinio vt procedat quādo Papa ſcribit ad petitionem alterius in literis apoſtolicis,ſecùs ſi ſcribat motu proprio cum clauſula,non obſtāte &c. Ratio differentiæ eſt, quia primo caſu habetur reſpectus ad impetrantē & ipſius ambitionem, & ad finē, ad quem ponitur clauſula, nō obſtāte, eam reſtringendo,non ampliando, vt in.c.ſi motu proprio.&.c.ſequēti. de præbend.in.6. ſed in ſecundo caſu non habetur reſpectus ad prædicta,ſed ad ſcribentē ſeu conferentē, qui non arctatur legibus, & ideò ſufficit qualitercunq; ſciatur eius intentio,quæ ſatis patet, quādo motu proprio ſcribit p generalē clauſulā, nō obſtante.Hæc eſt doctrina Dominici in.c.1.nu.10.de fil. presbyt.in.6.ſequitur Rebuffus in concordata pragmat.ſanct. in tit. de form.mandat. apoſtol.in glo. motu proprio. in.23. effectu.fol.579.in paruis.licèt Dominicus vbi ſuprà non loquatur in noſtro propoſito.

172 ¶ Et ibi ſupradicta intelligit,quòd tunc prædicta clauſula tollat inhabilitates impetrantis,quę ſurgunt ſtatuto eccleſiæ,non autem illas, quæ à iure communi ſurgerēt. Sed ad noſtrum propoſitum pro limitatione dictæ communis opinionis allegat illam doctrinā Dominici Iaſ.in.d.l.fi.nu.5.C.ſi cont.ius vel vti. pub.quæ limitatio videtur cōfirmari ex præcedenti limitatione.& eam tenet etiā & ſequitur Feli.in.d.c.conſtitutus.nu.7.&.8. vbi latè examinat & defendit à quibuſdam difficultatibus,& modificat hanc limitationē vno modo.

173 Secundò principaliter cōmunis opinio ſuperiùs dicta,quæ habet ſufficere ſi princeps dicat generaliter, non obſtante lege aliqua,ad hoc vt derogatio. l.inducatur, limitatur nō procedere in cōſtitutionibus cōciliorū,nā vt illis derogetur,oportet (vt ita dixerim)ſpecialiſsimam de ipſis mentionē facere. quæ fuit ſingularis ſentētia Archid.in.c.1.de cōſtit.li.6. quam ibi alios allegans ſequitur Gomezius nu. 178.Bald.in.l humanū. in.3.notabil.C.de legib.& inquit Felin.in.c.nōnulli.nu. 3. de reſcript. q Archidiaconū in hoc videtur ſequi totus mundus. cuius opinionē tenet etiam Decius num.2.Ripa.8.in.ca.1. de iudic.Felin.in.c.1.n. 28. de conſti. Euerard. in tōpic. legalib.in præfatione.col.2.ſequitur etiam Vitalis de Cābanis in tractatu clauſul. in clauſula generali,non obſtantibus,la.1. num.2.fol.20.ſequitur etiam Alciat. lib.1.de verbo.ſignifi.nu. 87.per tex. in.d.cap.nonnulli.

174 Tertiò principaliter ſupradicta communis opinio limitatur, vt non procedat in priuilegijs redactis ſiue clauſis in corpore iuris,nam illis non

non cenſetur derogatum per generalem clauſulam, non obſtantibus, &c. vt tenet glo. expreſſa in authentica. qua in prouincia. verb. illic omni priuilegio. in verſ. dic ergo, ibi ſed non indulta per legem redactam in corpore iuris. C. vbi de crimin. agi oport. & eſt ſimilis glo. in. l. 2. §. legatis. verb. non compelluntur. ibi ſolutio. ff. de iudic. vbi etiam notat Bart. num. 5. inferens ad bonam quæſtionem. dicit communem ibi Curt. nu. 14. glo. etiã in. l. hæres abſens. in princip. gl. fi. ff. eod. vbi etiam Bart. nu. 1. dicit notabilem & menti tenẽdam, inferens ad aliam quæſtionem. ſequitur etiam Bart. in. d. auth. qua in prouincia. num. 1. & dicit approbatã Ioan. Oroſcius in. l. ſed & poſteriores. num. 3. ff. de legib. teſtatur communem plures referens inſignis præceptor meus dominus Antonius de Padilla in. l. poſt mortem. num 30. C. de fideicommiſ. ſequitur etiã Vitalis de Cambanis vbi ſuprà in dicta clauſula generali, non obſtantibus la. 1. num. 1. & Alciat. vbi ſuprà.

175 Quartò principaliter ſupradicta communis opinio poteſt limitari in priuilegio conceſſo per principem, quod tranſiuit in vim contractus, vt putà pretio mediãte, vel ob ſeruitia, & ſic quando priuilegium eſt remuneratorium, vel aliàs ſunt conceſſa priuilegia ad pias cauſas, quia tunc per generalem clauſulam, non obſtantibus &c. nõ cenſetur huiuſmodi priuilegijs ſuprà dictis derogatũ, imò eis ſine iuſta cauſa princeps derogare non poteſt, vt de priuilegio, quod tranſiuit in vim cõtractus pretio mediãte, vel ob ſeruitia, tradit bene Mat. de afflict. deciſ. Neapol. 128. nu. 10. & ibi eius Additio. & de priuilegio pecuniario, & de illo quod indulgetur ad pias cauſas, & ſic ad alimenta. tradit etiam Vitalis de Cambanis vbi ſuprà in clauſula generali, non obſtantibus la. 1. per totam. fol. 21. colum. 1. & de priuilegio ad pias cauſas, tradit etiam loquens in dote Iaſ. in. l. 1. num. 9. ff. ſolut. mat. & idẽ Iaſ. in. l. talis ſcriptura. ff. de legat. 1. & eſt bonus tex. in. l. libertis. §. poſthumus. ff. de aliment. legat. & ſuprà dicta tenet etiam Alc. lib. 1. de verb. ſignifi. nu. 88. & videndus eſt Roland. à Valle. conſ. 23. nu. 30. lib. 1.

176 Ex qua vltima limitatione ipſe infero ad practicam vnum ſingulare, ſcilicèt, quòd ſi rex vel princeps reuocet omnia priuilegia gratias & conceſsiones factas de officijs rectoriæ vt tabellionatus, vulgò dictis, de regimientos y eſcriuanias, etiã cum clauſula, nõ obſtantibus &c. per huiuſmodi reuocationem & clauſulã non cenſebitur derogatum his priuilegijs & gratijs ſupradictorum officiorum, quæ interueniente aliquo pretio vel ob ſeruitia conceſſa ſunt, quia priuilegia illa tranſierunt in cõtractum. & quòd pretio vel ob ſeruitia conceſſa ſint, probabitur ex titulo & conceſsione officij, vbi hoc ſolet apponi & declarari.

177 ¶ Imò hæc officia rex tollere nõ poſſet abſq; iuſta cauſa, vt tradũt Vitalis & Matthæus

de Afflict. vbi ſuprà. & probatur pręterea ex glo. communiter approbata, & quæ ſuper ea ſuprà latè diximus in l. fi. C. ſi contra ius vel vtil. publi. & reuocatio officiorum & priuilegiorũ Principis ſeu Regis ſupradicta ſolũ referenda eſt ad ea priuilegia, quæ gratis conceſſa fuere, & in nomine priuilegij tantùm permanſere, vt probatur ex omnibus ſuprà dictis, non verò ad ea, quæ in vim cõtractus tranſiere, vel ad pias cauſas, vt eſt dictum.

178. Quintò cõmunis opinio ſupradicta limitatur in regulis cancellariæ apoſtolicæ, nam illis non cẽſetur derogatũ per generalẽ clauſulã bullarum, nõ obſtantibus &c. quia poſtquàm non ſunt in corpore iuris clauſæ, poſſent ignorari, vt in c. 1. de conſtit. nu. 6. ideò oportet de eis expreſſam mentionẽ fieri. ita alios allegãs tenet Rebuf. in praxi benef. ti. de forma & declaratione nouæ prouiſionis. in clauſula, non obſtantibus. fol. 223. in magnis. quæ opinio licèt vera eſſe poſſit, eius tamẽ ratio mihi non placet, nam eo quòd dictæ regulæ cancellariæ non ſunt clauſæ in corpore iuris, videbatur dicendum, eis cenſeri derogatum per generalem clauſulam, non obſtãtibus &c. quia ſi eſſent clauſę in corpore iuris, requireretur ſpecialis mentio ad eas derogandas vt ſuprà dictum eſt.

¶ Quartum Notabile.

179 QVARTO Principaliter colligitur ex noſtro tex. valere argumentũ in iure de loco ad tẽpus. nã hæc duo in litera noſtri tex. ęquiparantur. idẽ probant iura ordinaria in. l. vinum. ff. ſi cer. pe. l. fi. ff. de triticar. l. ratio. §. ſi per vẽditorẽ. ff. de actio. emp. quo argumẽto vtit᷑ Bart. in l. qui plures. in prin. ff. de vulg. & pupil. idẽ Bart. in l. miles ita. nu. 1. ff. de teſtamento milit.

180 Et huic argumento enixa glo. in clemen. 2. verb. regularem. de cenſib. dicebat, quòd ſicut tempore prohibito ex cauſa neceſsitatis licitum eſt comedere carnem, vt in capitulo ſecundo. de obſeruat. ieiuniorum. ita etiam licet & in loco prohibito.

181 Ex eodẽ argumento dicębat Iaſ. in. l. vinum nu. 4. ſuprà allegat. q̃ ſicut propter ſuſpicionẽ fugæ licet apprehendere debitorem die etiã feriato, iuxta gl. ordinariam in. l. fi. verb. fideiuſſoris. C. de ferijs. quã omnes ſequuntur ſecundùm Iaſ. in. l. 2. n. 15. ff. de iuriſd. omn. iudic. & communẽ teſtatur Curt. in d. l. vinũ. nu. 11. Alciat. in. c. cùm non ab homine. n. 71. de iudic. Catelian. Cota in memora lib. iur. in parte, debitor. col. 2. & eſt communis opinio ſecundùm Couarru. libro. 2. variarum. capi. 20. nu 14. quam glo. dicit eſſe reputatam ſingularem Iaſ. in. l. plerią; num. 26. ff. de in ius vocand. & hanc glo. recepit cõſuetudo, vt ex Alber. refert idem Iaſ. in. l. fideiuſſor. §. fi. nu. 19.

182 ff. qui ſatisdar. cogantur. ¶ Quæ. gl. procedit etiam tempore induciarũ ſecũdùm Bald. in Rubrię. de tregua, & pace

& pace.num.5.& etiam in ferijs ſolenniſsimis ſecundùm Bald.in.c.fi. num.11.extra de ferijs.ſequitur Iaſ.in
183 d.l.pleriq;.num.26. ¶ Ita etiã inquit Iaſ.licebit apprehendere debitorem ſuſpectũ loco prohibito. & inquit, quod non eſſet ponere os in cœlũ tenere hanc opinionẽ.idem tenet idẽ Iaſ.in.d.l.pleriq;.num.26.quam opinionem ſequitur Zaſius ibi col.2. & Euerard.in cent.legal.c.40.col.fina.

Sed contrariam opinionem tenent in.d.l.vinum.Decius nume.7. Purpurat.num.10. Curtius.11.& Alciat.verſ. quo tempore. pagin.2. vbi dicit omnes recentiores tenere contra Iaſ.Ripa in.c.1.num.88.de iudic. in.4.ampl. dicit communẽ Couar. lib.2.variarum.c.20. nu. 14. & Ioan. Crotus in præſenti. num. 14. Socin. in.d.l.pleriq;. num. 61. dicit etiã cõmunẽ Anto.Gomez in.l.79.Taur. num.5.& tenet Greg. Lop.in.l.2.tit.
184 11.par.1. ¶ Sed Couar.& Anton.Gomez vbi ſuprà referunt quandã pragmaticam regiam penultimam in ordine in volumine pragmaticarũ, quæ iubet poſſe extrahi debitorem fugitiuum de eccleſia,factis quibuſdam diligentijs(hoc eſt) fideiuſſoribus datis iudici eccleſiaſtico de indẽnitate pœnæ corporalis, & ita tenẽt ipſi.Sed audio hodie pragmaticã illã vſui receptam nõ eſſe propter inobedientiam iudicum eccleſiaſticorum,videoq; quotidie plures eccleſias plenas eſſe debitoribus fugitiuis, & iudices ſeculares eos nõ extrahere ab eccleſijs,neq; partes(hoc eſt) creditores id petunt,cùm ſciant videlicet non practicari.d.pragmaticam, licèt iuxta.l.1. Taur. pragmaticæ regiæ debeant obſeruari,tametſi conſuetudo allegetur in contrarium, tamen cùm obſeruatio illius pragmaticæ dependeat à volũtate iudicum eccleſiaſticorum,& hi velint immunitatem eccleſiarum ſeruari, neq; ligentur lege ciuili,vt puta quia cõtra libertatem eccleſiaſticam,ac perinde non ſit ſeruanda.vt in toto titulo de immunit.eccleſ. & in auth. caſſa & irrita.C.de.S.S.eccleſ.cum ſimil. non ſinunt nec permittunt vllo modo hos debitores fugitiuos de eccleſia extrahi, nec iudices ſeculares de facto extrahunt,ne incidant in pœnam excommunionis à iudice eccleſiaſtico proferendam. Sed Anton. Gomez.2. Tom.c.11.num.55.inquit de iure regio eſſe tenendum contra communem opinionem ſuprà dictam,non per præd. pragmaticam, ſed quia debitor iuxta alias pragmaticas regias tenetur ſeruire ſuo eredi tori in recompẽſam debiti. Sed hoc etiam non obſtat ſecundùm Couar. vbi ſuprà,qui eſt videndus, nã cum Boerio,quem refert,exiſtimat quodam caſu procedere opinionẽ Iaſ. cõtra communem apud Hiſpanos. Sed regulariter ipſe teneo præd.cõmunem opinionem,& eam practicarem,non obſtantibus dictis regijs pragmaticis. Poſt hæc ſcripta renouata & approbata eſt.d. pragmatica regia per noſtrum Regem Philippũ inuictiſsimũ,& poſita pro.l.in.l.fin.

tit.2.

tit. 2. lib. 1. nouæ recop. reg. ideò ſeruanda.

185 Imò neq; in porticu eccleſiæ poteſt capi debitor, vt probatur in. l. 2. tit. 11. part. 1. Imò publicus tributorũ debitor non poteſt extrahi de eccleſia ſecundùm Cynum. in. l. fi. C. de his, qui ad eccleſ. confug. & Couar. vbi ſuprà, alios referentem. Non obſtat tex. in auth. de mandat. princip. §. publicorum. quoniam nõ poteſt ille tex. libertatem eccleſiaſticam infringere. Sed hodie hoc etiam videtur ceſſare per. d. l. fi. tit. 2. lib. 1. nouæ recopil. regiæ.

186 Ex eode argumẽto noſtri tex. determinat Bart. in. l. actus. C. de ferijs. ꝙ ſicut lex ibi permittit diebus feriatis celebrare actus ad voluntariã iuriſdictionem pertinentes, ita etiam ijdem actus poterũt celebrari in loco religioſo, nõ obſtante prohibitione tex. in. c. decet. de immunit. eccleſiarum. lib. 6. quare videtur, ꝙ & tutoris datio, ſi inquiſitione nõ egeat, poſſit in eccleſia celebrari. quod nominatim notauit Iaſ. alios allegans in. l. 1. §. ſed excipiendũ. nu. 6. ff. de ferijs. cũ hoc caſu ex voluntaria iuriſdictione explicari id videatur.

¶ *Quintum Notabile.*

187 QVINTO loco colligo ex litera noſtri tex. ꝙ teſtator nõ poteſt facere, ne obligationes durent tanto tempore, quantum illis à iure præſcriptum eſt, cùm tempore tolli nõ poſſint. l. obligationum fere. §. placet. ff. de action. & oblig. vbi ita ſcribitur. *Placet autem ad tempus, obligationem conſtitui non poſſe, non magis quàm legatum. Nam, quod alicui deberi cœpit, certis modis deberi deſinit.*

188 Cuius text. argumento dicebat gl. in. l. cùm notiſsimi. §. 1. verb. prorogari. C. de præſcript. 30. vel. 40. ann. quòd in præſcriptione obligationum, ipſæ obligationes non tolluntur ipſo iure. idem quoq; voluit glo. in. l. ſicut. verb. facultatem. C. eod. vbi Salic. colum. 2. in. 6. oppoſ. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. & idem quoq; voluit gloſ. in. l. in omnibus. ff. de action. & obligat. quam opinionem tenent multi allegati per Tiraquel. de retractu conuentionel. §. 1. gl. 2. num. 39. vbi dicit communem cum Salic. vbi ſuprà.

189 Et quẽadmodũ tẽpus obligationẽ nõ tollit, ita neq; inducit. l. creditor. C. de vſur. l. ſi certis annis. C. de pact. l. operis. ff. de oper. lib. l. quod de bonis. §. non idcirco. ff. ad. l. falcid. cùm ergo in noſtro tex. dicatur huic iuris regulæ derogari non poſſe per teſtatorem, nihil mirum, ſi neq; contrahentes poſsint temporalem obligationem ſeruitutis, vel conſtitutionem efficere. l. ſeruitutes ipſo quidem iure. ff. de ſeruit. titulo general.

190 Verùm, quę ſit noſtri tex. ratio in hac parte, inquirere oportet, cui eniti poſsit hæc iuris cõſtitutio, quam quidem videtur ſenſiſſe ipſe conſultus in dicto. §. Placet. ibi. Nam quod alicui deberi cœpit, certis cauſis

cauſis deberi deſinit.cuius ſenſus hîc eſt,quòd cùm ſint in iure noſtro certi modi conſtituti ad tollēdam obligationem, tempus inter eos nō cōputatur. quod conſtat manifeſtiſsimè ex tex.in prin.& per totum Inſti tu.quib.mod. tollitur obligatio. ergo tempus non eſt modus tollendæ neq; inducendæ obligationis. quæ quidē ratio magis videtur dicti declaratio,quàm ratio. Nam cū text. in principio dixiſſet, quòd tempus non eſt modus &c.ſubdit, quòd tēpus non computatur inter res, quæ obligationem tollunt vel inducunt. Nos verò de hoc ipſo quærimus, quæ ſit ratio, quare tempus inter huiuſmodi res non computetur.

191 Bart.in præſenti col. 3.nu.16.verſ. Venio ad ſecundam partem.& idē in.d.l.ſeruitutes.n.4.vt videtillā cōſulti rationem non ſatis ſibi facere, aliam ipſe ſubiungit dicens,ꝙ character,ſi materialiter ſumatur,& in aliquo corpore humano imprimatur, ille character neq; ex tempore,neq; ad tempus conſtitui poteſt, etiam ex voluntate imprimētis ipſum characterem, neq; etiam loco vel conditionis euentu finiri poterit, hoc enim eſſet contra naturā ipſius characteris impreſsi. ita etiam obligatio, quæ ſicut character in corpore, ita ipſa in animo ipſius, qui ſe obligauit,inhæret ad tempus, vel ex tem

192 pore conſtitui non poteſt,& Sicuti etiam ius,quod ſuitatis appellamus, inhæret oſsibus, vt ab eis ſeparari nō poſsit. Bald.in.c.eccleſia Sanctæ Mariæ.in fine.de cōſtit.& ratio hæc Barto.communis eſt ſecundùm Iaſ. hic nu.17.in.1.lect. quæ eodem morbo laborat,quo laborare diximus rationem ipſam conſulti. videtur enim exemplum quoddam, aptiſsimum illud quidē, ad ſignificandā perpetuitatē obligationis: verùm adhuc in ratione difficultatis propoſitæ nō omnino ſatisfacit. neq; enim nos negamus,quæ de charactere Barto. philoſophatur:ſed illum ipſum quærimus,cur obligatio adhæreat oſsibus noſtris ſic,vt neq; tempore tolli poſsit.Cui dubitationi Bart.non ſatisfacit,magis enim ponit exemplū quàm rationem,neq; enim hoc dubitamus,cur character ſemel impreſſus neq; ex tempore neq; ad tēpus etiam ex characterem ipſum imprimentis volūtate conſtitui poſsit:dubitamus tamē,cur obligatio in hoc characteri ſimilis videtur,vt neque tempore tolli nec cōſtitui poſsit, vnde incidimus in laqueum priorem, vt eandem rationem cū dicto Bart. videatur reddere contra legem.qui interrogatus.ff.de pet. hæred.

193 Aliam propoſitæ difficultati rationem accommodat Bald.in.l.fin. columna fin. nume.4.verſ.amplius conſidera.C. de legat.dicens, quòd obligatio perſonalis eſt ſicut anima noſtra rationalis, quæ prorſus conſumi nō poteſt,quia immortalis eſt, aliquando tamen læditur vel vulneratur, vt in homine ægrotante in membris officialibus animæ, ſicut apparet in homine vehemēter percuſſo

cuſſo in cerebro, cuius anima nihil tūc intelligit, cùm vehemēs morbus mentis virtutem infringat. l. in adverſa. ff. de teſtamentis. eodem modo inquit Bald. obligatio conſumi non poteſt, quamuis lædi poſsit ſicut anima, puta tempore præſcriptionis. vnde cùm obligatio ſit ſicut anima, tolli non poteſt. Quæ Bald. ratio, eodem morbo laborat, quo ſuperior, nam non tam ratio eſſe videtur, quàm exemplum. Præterea ſi obligatio aſsimiletur animæ (quę profectò indecens & ridicula aſsimilatio eſt) cùm illa tribus potentijs cōſtare videatur, intellectu, memoria, voluntate, ſecundùm Ariſtotelem lib. de anima. ſecundo. text. 27. nulli parti videtur magis conuenire quàm voluntati, quis tamen eſt, qui neget voluntatem & ad tempus & ex tempore conſtitui poſſe, cùm voluntas pro cuiuſcunque arbitrio mutari ac variari poſsit?

194 Quare veriſsima videtur pro huius difficultatis diffinitione, ratio illa, quam ſatis ſignificat (& ſi ſatis non explicuerit) Bald. in. l. vnic. columna quarta. numer. 7. verſic. præterea. C. quand. non pet. part. quòd ideo tempus non eſt modus tollendæ obligationis vel inducendæ, quoniam obligationes ſunt quidam effectus. l. conſilio. §. fina. ff. de curat. furioſ. effectus autem ſemper cauſas præſupponūt. l. manumiſsiones. ff. de iuſtitia & iure. tempus autem non eſt cauſa ex qua poſsit oriri obligatio, vel tolli, ſed comes potiùs quidam eſt, quia res humanæ tempore non efficiuntur, ſed temporis concomitantia.

195 Adde prædictæ rationi, quod dicit idem Bald. in. l. Aemilius Largianus in. 2. lectura. numer. 12. per text. ibi. ff. de minor. quòd tempus non ponitur inter cauſas, ſed inter media extremorum, quaſi apertiùs dicat Bald. tempus non eſt cauſa actus alicuius humani, ſed actuum ipſorum cōcomitantia.

196 Bene facit, quod eleganter ſcripſit idem Bald. in. l. precibus. num. 27. C. de impub. & alijs. quòd tempus non eſt cauſa effectiua, ſed occaſionalis, quaſi dicat, temporis effectu obligatio non reſultat, ſed con-

197 ſtituitur. ¶ Facit quod tenet idem Bald. in. l. ſi cùm Hermes. C. locat. quòd tempus non ponitur inter cauſas, ſed inter menſuras.

198 Supereſt tamen adhuc ſcrupulus, imò quòd ſit non comes, ſed potiùs cauſa ex qua poſsit oriri vel tolli obligatio, cùm per præſcriptionem dominium tollatur, & obligatio obtruncetur. vnde alibi dicebat Bald. in Rubrica, extra de conſuet. numero. 5. quòd tempus eſt de ſubſtantia præſcriptionis. cui difficultati idem Bald. ſatisfacit in. l. ſi ex cautione. columna penultima. numero. 14. C. de non numerat. pecun. dicens, quòd tempus præſcriptionis non tollit obligationem, aut inducit, ſed probat eſſe inductam, vel ſublatam.

199 Ex qua ſolutione inferri poteſt

ad intellectum duorum iurium ſibi
quodammodo repugnantium. ſ. l.
cùm de in rem verſo.ff. de vſur. quæ
probat, quòd tempus longum de-
cennalis præſtationis inducit obliga
tionem, vt in futurum quoque ſol-
uantur vſuræ, at ex aduerſo.l.ſi certis
annis.C.de pactis.probat, quòd pſę-
ſtatio certorum annorũ eius, quod
nudo pacto conuenit præſtari, non
inducit obligationem ad præſtan-
dum in futurum indebitum ſolu-
tum, niſi ſtipulatio intercesſerit. Ve-
rùm iura hæc, omiſsis alijs ſolutio-
nibus, ita concilianda ſunt, ſcilicet,
quòd aut quis vult probare pactum
nudum, quod quidem eſt inefficax
de per ſe iure communi, per decen-
nalem præſtationem, & tunc tem-
pus nihil præſtat, quia non facit nec
inducit obligationem efficacem,
idem eſſet, ſi pactũ nudum non præ
ceſsiſſet, ſed ſolùm diutina præſta-
tio, & per eã ſolã vellet quis probare
debitũ ſeu obligationẽ. & ita proce-
dũt tex. in.l.creditor.C.de vſur. & in
l.operis.C. de oper.li. Aut verò quis
allegat obligationẽ efficacem, & ſic
ſtipulationem præceſsiſſe, & ad pro
bandum id adducit diuturnitatem
temporis, & tunc ſufficit & admit-
titur talis probatio, quia hoc caſu
tempus non inducit obligationem,
ſed probat eſſe inductam, & ita pro
cedit tex. in dict. l. cùm de in rem
verſo.ff.de vſur. & hic eſt verus in-
tellectus & concordia ad illa iura,
quæ quidem conciliatio colligitur
ex dicta doctrina Bald. in dicta.l.ſi
ex cautione. Sed tenuit in effectu an
te cũ in terminis gl. in. d.l.cùm de in
rẽ verſo.glo. mag.ibi, tu autẽ breui-
ter. ad quam glo. ſe remittit glo. in
d.l.ſi certis annis. & ibi Bart. in vtra-
que lectura eandẽ. opinionem ſe-
quitur. & hunc intellectum teſtan-
tur communem ibi in d.l.ſi certis an
nis. Alex. nume. ſeptimo. Iaſ.6. De-
cius.12. Curt. Iun. 18. & Riminald.
ibi prope finem penultimæ colum-
næ teſtatur hunc eſſe communem
intellectum. & Curt. Senior. ibi in
Repet. nume.14. & Ludouic. Go-
zad. nume.7. dicunt etiam eſſe com
munem. Hunc etiam dicit eſſe com
munem Bernard. Diaz de Lug. in
reg.26. ſequitur etiam Bart. in dict.
l.cùm de in rem verſo. numero.3.
& idem Bart. in.l.ſolẽt.§.1.nu.4.ff.de
offi. procõſul. & legat. vbi Ioã.Oro
ſcius.n.13. dicit cõmunẽ, & declarat,
200 Secũdò ex ſupradictis inferri po
teſt ad iura huius regni dicentia, q
debitum præſcribatur decennio vel
alio tempore, vt intelligantur, quo-
tieſcunq; allegatur ſolutio debiti, &
ad eam probandã adducitur decen-
nium, ſeu maius tempus, quia per id
tempus præſumitur ſolutio, & tolli
tur obligatio, licèt aliàs regulariter
ſolutio cùm ſit quid facti, non præ-
ſumatur niſi probetur. vt in.l.1. C. de
probat. tradunt. dd. in. l.2. C. de iur.
emph. & in.l.in illa.ff.de verbo. obli
201 gat. ¶ Vnde ſi quis ad præſcriptio-
nem debiti tantùm allegaret tem-
pus, & non fundaret ſe in ſolu-
tione, ipſe quidem, non obſtante
long:

longi temporis curſu, condẽnarem
eum vt ſolueret debitum ac ſi tem-
pus non præteriſſet, quia hoc caſu
iniquum (meo iudicio) eſt remediũ
præſcriptionis, ſicut quando fatetur
ſolutionem minimè eſſe factã, ne-
gat tamen ſe eſſe obligatum ad ſol-
uendum, quia præſcriptum eſt tem-
pus, quia hoc caſu non ſolùm in de-
bito principali, prout .dd. tenẽt, ſed
etiã in expẽſis litis condẽnarẽ debi-
202 torẽ. ¶ Et ita quoq; ſunt intelligendę
leges ſeu pragmaticæ regiæ, quæ di-
ſponunt ſalaria famulorum præſcri-
bi hodie triẽnio, quæ omnes ſanè le-
ges hoc modo intellectæ & practica-
tæ iuſtiſsimæ eſſe videntur in odium
creditorum negligentium, & ad e-
uitandum peſsimum genus exacto-
rum, qui contra bonam fidem bis
203 idem exigunt. ¶ Sic etiam intelli-
genda eſt quædam noua pragmati-
ca & regia ſanctio per inuictiſsimũ
Philippum Regem noſtrum condi-
ta in curijs Madritijs anno. 1567. eſt
l. 9. tit. 15. libro quarto nouæ recopil.
quæ triennio quoque præſcribi de-
bita ob pharmacopolia, & alias mer-
ces ibi contentas conſtfacta iubet.
204 ¶ Admoneo tamen debitores om-
nes, vt ſemper Deum dominum no-
ſtrum præ oculis habeant, diemq; iu-
dicij ſupremi timeant, ita, vt hoc tẽ-
poris curſu non ſe tueantur in præiu-
dicium tertij, niſi cum re vera ſolu-
tio debiti iam facta eſt, & iterũ nunc
petitur, & ſic cum bona fide, non vè-
rò opponant hanc præſcriptionem
cum mala fide, quia nec iudex debet
eam admittere, quando ſibi conſtat
de mala fide opponẽtis, licèt Ciſuen
tes & alij doctores teneant contra-
riũ. Sed hæc mea opinio eſt tenenda
in iudicãdo & cõſulendo tanquã ve
205 rior & tutior animæ. ¶ Loquut⁹ ſum
de pſcriptione totali ipſius debiti, nõ
verò de præſcriptione iuris exequu-
tiui, de quo loquitur. l. 63. Taur. quæ
hodie eſt. l. 6. dict. tit. 15. lib. quarto no
uæ recopil. nam ius illud exequuti-
uum per tempus ibi expreſſum om-
nino præſcribitur, quomodocunq;
allegetur præſcriptio, quia actio re-
manet ſalua ad debitum ipſum petẽ
dum & conſequendum via ordina-
ria, & tantum præiudicatur iuri exe
quutiuo inducto per leges ipſas re-
gias, vnde per eaſdem tolli poteſt,
maximè interueniẽte temporis cur-
ſu, ſicut abſq; eo poſſet rex tollere
ius exequutiuum omnibus publi-
cis contractibus datum, cum de
iure communi regulariter cõtractus
non habebant paratam exequutio-
nem. vt in. l. minor. 25. annis, cui fidei
commiſſum. ff. de minor. & tradũt
206 doctores in diuerſis locis. ¶ Sed debi
ti ipſius præſcriptionem ipſe non ad
mitterem cum mala fide, etiam in-
ductam per mille annos vt iudicã:
quia malæ fidei poſſeſſor vllo tem-
pore non præſcribit. vt in. c. fi. de prę
ſcript. & in reg. poſſeſſor. de reg. iur.
207 in. 6. Cui iuri canonico ſtandũ eſt e-
tiam in foro ciuili in materia ſimili
peccatum concernenti, vt tradit &
probat d. c. fi.
208 ¶ Imò conſulerem ego, vt in caſu

dubio

bio hæc præſcriptio debiti non allegetur.ſ.quãdo quis eſt hæres debitoris, & ignorat, an ſit ſolutũ debitũ, licèt regula iuris ſit, quòd qui in ius ſuccedit alterius, iuſtam habet ignorantiæ cauſam. Nam licèt hoc caſu iure probari poſsit admitti hãc præſcriptionem & præſumi ſolẽnem eſſe factam ex temporis diuturnitate, tamẽ in conſciẽtia tutior opinio eſt eligẽda. Et eſſem ego huius voti, vt ſi hęres hoc caſu nõ poteſt poſt diligentẽ inquiſitionẽ ſcire an ſit ſolutum debitum nec ne, cõponeret ſe cũ creditore petẽte debitũ, ſi poſſet.

208 Tertiò ex ſupra dictis infertur ad intellectum glo.in.l.penul.C.cõmun.diuid.quæ tenet, quòd per diutinam poſſeſsionẽ decem annorũ inter præſentes & viginti inter abſentes præſumitur facta diuiſio bonorum paternorum inter fratres, licèt aliter, diuiſio facta nõ probetur, argumento tex.in.d.l.cùm de in rẽ verſo. quam glo. vltra ordinarios ibi & alibi ſequitur & teſtatur communem plures.dd.allegans & benę eam declarans Franciſcus Balbus in tractatu præſcript. tertia parte princip.quæſt.14.à num,39.cum ſequent.vſque ad numerum. 46.vol, 8.tractãtuum diuerſorum doctorũ, fol.22.colum.ipſius.3.&.4.vbi valde commendat glo. illam in practica, dicens eſſe ordinariam, & procedere etiam in minore, qui abſq; authoritate curatoris & decreto iudicis & iuramento fecit cum fratribus ſuis diuiſionem bonorum paternorum, nam ſi poſt legitimam ætatem viginti quinque annorum tacuit per decennium, præſumitur facta ſolenniter dicta diuiſio. Ait præterea, quòd in caſu dictæ glo. præſumitur etiam reddita & pſtita ratio hinc inde & calculatio rationum inter hæredes rerum hęreditariarum & earum fructuũ & redituum ita, quòd non debet poſt prædictum tempus reddi, quando prædicta rationis redditio nunquã fuit petita, etiam ſi vnus ex hæredibus bona adminiſtraſſet dũ eſſent in communione, & fructus percepiſſet, & nullam quitationem redditionis rationis habeat, & quod ita ex facto conſultus reſpondit. ideo, videndus eſt omnino circa illam glo.præd.Franciſcus Balbus vbi ſuprà, quando caſus cõtigerit. Eandẽ etiam glo. & eius opinionem ſequitur & teſtatur veriorem & communiorem Nicolaus Boerius Deciſ.58. num.2.&.3.& ſequent. ſcilicet in caſu, quo præd.glo. loquitur, quando fratres æquis portionibus decennio poſſederũt bona pro diuiſo. Teſtatur etiã communẽ ſupradictos & alios plures dd. referens dominus meus Dõ Antonius de Padilla in. l. 2.nu.34.C.de ſeruit.& aq.& Segura in.l.imperator.n.70.ff. ad Trebell,

210 Quæ communis opinio debet intelligi, quando eſt æqualitas poſſeſsionis inter ipſos fratres, vel ſi tractetur de modico præiudicio: ſecùs ſi ſit inter eos inæqualitas poſſeſsionis, vt quia vnus, vel duo, vel

plures

plures eorum plures res hæreditariis habent & poſsident quàm reliqui, & ſic quando tractatur de magno præiudicio, quia tunc dicto tempore non præſumitur neque probatur facta diuiſio inter eos, neque reddita ratio, & debet fieri de nouo diuiſio, & reddi ratio rerum hæreditariarũ, & earum fructuum. Hæc eſt communis opinio & limitatio ad dictam glo. & communem opinionem ſecundùm ſupradictos doctores, præcipuè Franciſcum Balb. & Boerium vbi ſuprà. dicentẽ etiã, quòd ſi alijs indicijs poſsit conſtare non eſſe factam diuiſionem, nõ debet præſumi facta per dictum tempus.

211 Sed videtur glo. ſupradictã communiter approbatam hodie iure regio eſſe correctam ex. l. 8. tit. 6. de las herencias. lib. 3. fori. quam. l. commẽtatus eſt latè Rodericus Suarez, cuius commentaria ad illam. l. cõmuniter rediguntur poſt repetitiones ipſius. Correctam etiam eſſe videtur ex. l. 5. tit. 13. lib. 3. ordin. quæ hodie eſt. l. 5. tit. 15. lib. 4. nouæ recopilat. cuius verba ſunt hæc. *Si herederos o otros hombres tuuieren o poſſeyeren alguna coſa de conſuno que no ſea partida entre ellos, maguer quel vno dellos ſea tenedor de la coſa, no ſe pueda defender por tiẽpo, que no de ſu derecho a cada vno delos otros quãdo quiera que ſe lo demandare.* Expreſſa igitur videtur lex hæc contra ſupra dictam gl. quid dicendum? Inuenio quòd nouus gloſſator illius legis ordinamenti Didacus Perez Salmantinus tenet per illam. l. conſigi hodie ſupradictam communem opinionem glo. & ita etiam audiui aliquos aduocatos tenere hanc opinionem.

212 Sed parcant Gloſſator noſter & quicunq; alij ij ſint, qui hanc opinionem tenent, nam ipſe teneo contrarium, imò quòd etiam hodie ſtantibus illis legibus regijs, opinio illa cõmunis glo. non ſit correcta, quia mens glo. & communis opinio diuerſa & differens eſt à deciſione dictarum legum, intelligendo. d. glo. & communem opinionem iuxta cõcordiam communem ſuprà aſsignatam inter dictam. l. cùm de in rem verſo. cum dict. l. ſi certis annis, ſcilicet, quando poſſeſſor, qui conuenitur & prouocatur ad diuiſionẽ, ſe fundat in actu valido, aſſerẽdo diuiſionẽ fuiſſe iam factam, & ad probationem illius adducit decẽnium. & in hoc caſu expreſsè loquitur illa glo. relata ad tex. ſuum. & ita iam cõſtat ex eadem, dum allegat. d. l. cùm de in rem verſo. At verò dictæ leges regiæ procedunt & poſſunt intelligi procedere & loqui, quando prædictus poſſeſſor, qui cõuenitur & prouocatur ad diuiſionem, non allegat fuiſſe factam diuiſionem, ſed dicit illam cẽſeri factam ex diuturnitate temporis, & ſic ſolùm ſe adiuuat & defendit tempore, quod non ſufficit per omnia ſuprà proximè dicta circa. d. §. Placet.

213 Vel ſecundò & bene reſpondeo, quòd communis opinio ſupradicta

procedit & loquitur eo caſu, quo diximus, ſcilicet quando eſt dubium an præceſſerit diuiſio, & allegatur factam fuiſſe, & probatur per tempus. Prædictæ verò leges regiæ loquuntur, quando cõſtat nunquam factã fuiſſe diuiſionem, ſed omnes hæredes poſsident ſimul. vt expreſsè, primùm ſcilicet non fuiſſe factam diuiſionem conſtat ex dict. l. fori. ibi. *Y el otro hijo que y fuere, tomare, o ſe apoderare de la buena que les pertenesce por herencia.* Et vtrunque probatur in dict. l. ordinamenti, in principio ipſius, dum dicit. *Si los herederos o otros hombres tuuieren o poſſeyeren alguna coſa de conſuno que no ſea partido entre ellos.* Ecce ergo verba expreſſa probantia noſtrum intellectum. at verò glo. præd. & communis opinio loquitur & procedit, quando vnuſquiſque hæredum ſeparatim poſsidet res hæreditarias, & ſic diuerſa ſunt hæc, nam in caſu dictarum legum regiarum quando non eſt facta diuiſio, & vnus administrat vel poſsidet omnia bona hæreditaria, tunc etiam doctores præd. ſuprà allegati de iure communi tenent non procedere dict. glo. & communem opinionem, quia non præſumitur hoc caſu diuiſio, vt tenent latè Boerius & Balbus vbi ſuprà. & Rodericus Suarez latiſsimè in commento dict. l. fori. num.
214 43. & ſequent. ¶ Aſſerentes, quòd licèt frater per longum tempus decem & viginti annorum videat & conſentiat alterum fratrem poſsidere omnia bona hæreditaria, & nunquam hoc tempore contradicat, nec petat diuiſionem, non videtur renunciaſſe adhuc hæreditati paternæ, nec præſcribitur contra eum dicto tempore, neque alio minore triginta annis. Sed an triginta annis præſcribatur iuri immiſcendi paternæ hæreditati, quod ius filijs competit? Hîc non examino, quia non eſt de materia huius. l. remitto me examinaturum in repetitione ſuitatum, quam conſtituam ſuper. §. ſui. Inſtitut. de hæred. qualita. & differentia.

Ex quibus infertur, dictas leges regias non ſolùm non corrigere ius commune, ſed imò concordare cũ eo, cùm in caſu, quo loquuntur, idẽ ſit diſpoſitum per ius commune, & ſic duo inferuntur ex ſupradictis. Primum. d. glo. & communem opinionem non eſſe correctam, ſed etiã hodie procedere in caſu quo loquit. Secundò, quòd dictę. ll. regiæ concordant cum iure communi in ca-
215 ſu, quo loquũtur. ¶ Tertiò infertur, quòd etiam ſi diuiſio facta ſit inter fratres aliquarum rerum hæreditariarũ, ſi tamen quædam alia res tantùm vel duæ vel plures non ſint diuiſæ, debent diuidi, non obſtante longi temporis curſu. ita probat. d. l. ordinamenti, dum loquitur in hæredibus, quia clarum eſt quòd inter eos fuerat vniuerſa hæreditas communis, & poſteà dicit. *Tuuieren o poſſeyeren alguna coſa de conſuno que no ſea partido entre ellos.*

Nam

Nam præſupponit manifeſtiſsimè lex illa, cætera bona hæreditaria iam fuiſſe diuiſa inter eos, quæ certè optima illatio & declaratio eſt in propoſito, & vera quandoquidem probatur in dict. l. regia. Item coadiuuatur & confirmatur, quia quando conſtat aliquid non eſſe diuiſum, non procedit dict. glo. & communis opinio, vt ſuprà eſt dictum, ſed quando eſt dubium an ſit facta diuiſio. Et ita hunc ſecundum intellectũ & concordiã inter. d. glo. cõmuniter approbatã & dictas. ll. regias poſuit breuiter acutiſsimè dominus meus Don Antonio vbi ſuprà, dicẽs non eſſe correctam. d. gl. & communem opinionem per dictas leges regias, & ita eſt tenendum. quę omnia ſunt notanda, quia quotidiana ſunt in praxi.

216 Sed ſuperiora quidem omnia dicta de tempore in hoc quinto notabili noſtræ legis locum habent in obligatione perſonali de qua egimus, ſecùs verò dicemus de dominio, illud enim & ad tempus conſtitui poteſt. tex. in. l. fi. C. de legat. neq; enim iura realia ita inhærent oſsibus noſtris, ſicut perſonalia adhærere dicuntur. l. quis ergo caſus. ff. de pecul. gl. in. l. 3. ff. pro ſocio. Adde ꝙ etiam per viam contractus poteſt dominium ad diem conſtitui. l. 2. C. de donat. quæ ſub mod. &c.

217 Secundò limita ſuperiora non procedere in vſufructu, ille enim ad diem conſtitui poterit. tex. eſt in. l. cùm vſusfructus. ff. de vſufruct. legat. vbi clarè probatur hoc, dicitur enim ibi, quòd ſeruitus vſusfructus fuit cuidam legata, vt alternis annis illa frueretur, dubitatur an hoc legatum ſit vnũ, an plura? Dicit tex. plura legata eſſe. Probatur igitur in illo tex. quòd vſusfructus poteſt conſtitui ad tempus, & ex tempore, cùm quolibet anno finiatur legatum, & incipiat. ad idem eſt tex. optimus in l. puto. verſ. vſusfructus. ff. famil. erciſc. & hoc rationem habet, nã cùm id in dominio ſit conſtitutum, & in vſufructu quoq; locum habere debet, eſt enim in pleriſque caſibus pars dominij. l. 4. ff. de vſufruct. cui text. conueniunt quamplurima, quæ congerit Tiraquel. de retract.

218 municip. §. 1. glo. 7. numer. 55. ¶ Quare dicebat eleganter Bald. in. l. 2. nu. 64. C. de ſeruit. & aq. quòd ſeruitus vſusfructus non ſolùm eſt qualis, ſed quanta, cùm tamen cæterę ſeruitutes ſint magis quales, quàm quantæ, vt probat text. in. l. quid aliud. ff. de verbo. ſignifi.

219 Tertiò limita ſuperiora non habere locum in iuriſdictione, quia ad tempus & ex tempore conſtitui poteſt. ita determinat nominatim Bald. in. l. qui plures. in princi.

220 ff. de vulga. & pupill. ¶ Quod & rationem habet, cùm iuriſdictio dominio æquiparetur. l. qui furere. ff. de ſtatu homin. & idem dicendum erit, ſi illam velis vſufructui comparare, ſequutus Barto. in. l. iuſto. §. non mutat. numero. 4. ff. de vſucapio. tametſi ſeruituti præd... li

çquiparauerit illam Bald.in.l.ſi ego. §.ſi de vſufructu.verſic. Bartolus tangit.ff. de public. in rem actione. & ita videmus quotidie fieri in regijs commiſsionibus, quibus conceditur iuriſdictio iudicibus, vulgò dicti, Peſquiſidores,& alijs iudicibus ad tempus certum & determinatum, & poſtea prorogatur terminus per regem. Item & ex tempore, quia ſolet communiter in prædictis commiſsionibus dici, quòd tempus & terminus earum incipiat currere à tempore requiſitionis literarum.&c. Igitur nulla dubitatio eſt in hoc.

221 Textum autem noſtrum in hac. l. Nemo poteſt.in ſua principali deciſione limita non procedere in hæreditatibus.nam etſi verum ſit iuxta regulam noſtri text. teſtatorem non poſſe præfigere tempus legatarijs intra quod agant, hæredi tamen poteſt teſtator præfigere tempus intra quod adeat hæreditatem, quòd ſi non adierit intra illud, iam adire non poterit. text.eſt in. l. ſi quis ita hæres ſcriptus. ff. de acqui. hæred. vbi hoc tenet Angel. dicens ſe ita Florentiæ ex facto conſultum reſpondiſſe. Quam opinionem ſequuntur doctores ibi & hic, quos omnes referens teſtatur communem eſſe dominus meus Don Antonio in. l. tertia. numero. 44. C. de iuris & fact. ignorant. & teſtatur communem contra Iaſonē Menchaca de ſucce. creatione. §. ſeptimo. numero ſeptimo.

222 Cuius ea eſt ratio, quia in hoc caſu tractatur de iure quærendo, cui faciliùs poteſt iure per teſtatorem præiudicium inferri, quàm in caſu huius text. cùm iam legatario eſſet ius quæſitum .l. à Titio. cum alijs. ff. de furt.

223 Iuuatur præterea communis opinio ex text in .l. ſed ſi conditioni. in principio. ff. de hæred. inſtitu. vbi poteſt præfigi terminus à teſtatore, intra quem impleatur conditio poteſtatiua, & illa non expleta, hæres ampliùs adire non poteſt. ergo poterit eodem modo terminus hæredi per teſtatorem aſſignari, intra quem adeat ipſius hæreditatem.

224 Hoc tamen ſoli ipſi teſtatori permittitur, nam mortuo ipſo etiam non poſſet à iudice terminus hæredi præfigi intra quem adeat hæreditatem, vel agnoſcat bonorum poſſeſsionem ad hoc, quòd ſi intra illum terminum non adierit, cenſeatur excluſus ab hæreditate, & ſic ei repudiaſſe, neque enim hoc vnquàm iudici licebit. quæ fuit inſignis deciſio Barto. argumento text. ibidem in .l. ſi quis inſtituatur. §. ſed ſi bonorum. numero primo. ff. de hæred. inſtitu. quem ſequitur Ioannes de Imola, ibi, dicens hoc eſſe menti tenendum. idem tenet Bartolus in .l. 1. §. ait prætor. numero quinto. ff. de iur. del. idem Bartolus in. l. ſi de vi. ff. ex quibus cauſ. maio.

&c eſt

& eſt communis opinio ſecundùm dominum meum vbi ſuprà. numero. 42. qui plures refert.

225 Quibus non obſtat text. in l. ſi curatoris. C. de iur. deliber. in illis verbis, ac ſic tempus ad deliberandum petieris, moderatum ſtatuet. Nam intelligitur moderatum, ſcilicèt à lege. Vel ſecundò reſpondeo, quòd ibi nō agitur de excludendo hærede ſcripto, ſed de edenda actione adulto volente conuenire hæredes curatoris ſui, quo caſu curatorem bonis dari oportuit, ne actio adulto periret, vel ius ſuum differretur. argumento text. in l. ſecunda. ff. de curato. bon. dand. & hæc eſt communis reſolutio, ſecundùm Dominum meum vbi ſuprà. de quo (ni fallor) dixi ipſe latè in mea repetitione. §. ſui. Inſtituta. de hæred. qualit. & differentia.

226 Et hæc eſt bona practica pro iudicibus, nam ad inſtantiam creditorum debent præfigere terminum hæredi intra quem adeat, illo admonito, quòd ſi non adierit intra dictū terminū, cōſtituēt curatorem, ſeu defenſorē bonis hæreditarijs ad hoc, vt reſpondeat creditoribus inſtantibus, & etiam ſi id non admoneant, hærede non adeunte intra dictum tempus, debent iudices dictum curatorem & defenſorem bonis dare ad dictum effectū, non verò hæredem excludere ab hæreditate, & eum repudiantem præſumere, ſeu declarare, cùm habeat de iure tempus longum hæres ad adeundam, vel repudiandam hæreditatem, & illud iudex tollere vel abbreuiare non poſsit per ſupra dicta. Et ita ſæpiſsimè admonui, vt fieret in practica, & factum eſt, & fit quotidie: licèt quidam iudices hoc ignorantes, hæredem excludant, & repudiantem vel adeuntem habeant & præſumant eum, quando prædict. termino ſibi aſsignato ad adeundum, vel repudiandum, id non facit hæres, prout meliùs expedit parti id petenti. Sed reuera licèt hoc aliquando, imò ſæpiùs fieri vidi & ſeruari à quibuſdam iudicibus, eſt contra ius, & ideò non ſeruandum, neque practicandum. vt in leg. quod non ratione. ff. de legibus. Sed eſt tenenda dicta practica iuri conſona, quòd termino aſſignato hæredi ad adeundum, vel repudiandum lapſo, Iudex conſtituat curatorem, ſeu defenſorem bonis hæreditarijs, vt reſpondeat creditoribus hæreditarijs, vel alijs ius aliquod contra bona defuncti prætendere & intentare volentibus, quo caſu ſaluum remanet hæredi ſeu hæredibus ius ad adeundam vel repudiandam hæreditatem intra terminum ſibi à iure competentem, & ſic deliberare poterunt. Expedita ſunt iam illa, quæ ad textus noſtri intellectum ſpectare videbantur, ſunt tamen multa plura, quæ ex ordine gloſſæ, & Bartol. adijciuntur, ex quibus hic noſter tex. illuſtrabitur.

227 Gloſſa prima in præſenti verbo. *Ne leges*. diuidit' in duas partes pricipales.In.1.gl.ſentit quod dam cōtrariū,quod Bart.in.1.oppoſ. apertiùs formauit.In.2.part.gl.oppo nit & ſoluit.Secūda eſt ibi.Sed argumentū contra infra.tit.1.l. codicillis.

Bart.pro ſuo claro ingenio contra tex.hunc opponit de tex.in.l. in con ditionibus . in princi.ff.de condit.& demōſtrat.ex cuius tex.generalitate videtur,nihil nō hominibus, qui teſtantur licere.hic autem dicitur eos facere nō poſſe ne leges in ſuo teſtamento locū habeant.ergo.&c. Bart. in hoc ſequutus mentem gl.reſpon det,quòd quædam ſunt, quæ pertinent ad ſubſtantiam teſtaméti, ſine quibus teſtamentum nō eſt, veluti, quòd adſint teſtes, quòd ſint liberi & rogati,& ſimilia pertinentia ad ſo lennitatem teſtamenti. Item, quòd ſit inſtitutio hæredis, ſine qua teſtamentum non eſt. vt in.l. proximè.ff. de his,quæ in teſtamento delentur. cum ſimilib.& hæc teſtator prohibe re non poteſt,vt hîc.Ratio eſt ſecun dùm Bart.quia hoc dicendo, continet repugnantiam, cùm enim hæc ſint de ſubſtantia,ſine quibus teſtamentum non eſt, ſubducere iſta, eſt facere quòd non ſit teſtamentū. Dicente igitur teſtatore, ꝙ leges nō habeant locum in ſuo teſtamento, & velle quòd ſit teſtamentū, idem eſt, ac ſi diceret, quòd ſit teſtamētum & quòd non ſit teſtamentū, quod eſſe non poteſt. vt in.l. vbi repugnātia.ff. de reg.iur.l.per ſeruum.§.1.ff. de vſu

228 & habit.quem tex.voluit Bart.induce re in verſ.deniq; ſi tibi fructus.vbi ſi teſtator leget fructū deducto vſu, inutile legatum eſſe cēſetur propter repugnantiam.& Bart in hoc cōmu niter hic omnes ſequuntur.

229 Ex hac.1. oppoſitiōe & ſolutione gloſſ.& Bart. collige, ꝙ teſtes adhibentur in teſtamento pro forma eius ſubſtantiali, non tantùm autem pro forma probatoria. quod gl.apertè indicat,& Bartolo non diſplicuit. Sūt tamen quidam, qui priuatis quibuſdā argumentis rem hàc controuertētes probare contendūt contrariam opinionem glo. noſtræ & Bartolo.imò ꝙ adhibeantur in teſtamento tantùm pro forma ipſius probatoria, non autem pro ſubſtantiali. Quinimo hanc opinionem tenuit aliquando ipſemet Bart.in.l.cū quis.colu.3.num.11.C.de iur. & fact. ignor.idem Bart.in.l.1.colu.2. nu.10. verſ.& per hoc.ff.de cōdict. indebit. quā opinionē ſequuntur plures.dd. relati per Couar.in. c. cùm eſſes.n.8. de teſtamētis. Ego verò opinionem Bart.in præſenti tenendam eſſe cenſeo,& eam ſequuntur & dicunt eſſe cōmunem plures docto.hîc & alibi, & eos referens Couar.vbi ſuprà, & ſequuntur ſimpliciter Anton. Gomez in.l.3.Taur.nu. 26. teſtatur magis cōem plurimos referens & latè examinans pro vtraq; parte & decla rans Mēcha.de ſucceſſ.creat.§.2.n.2. qui eſt omnino vidēdus in hoc. dicit cōmunem

cõmunem plures referens dñs meus don Antonio in d.l.cùm quis.nu.11. teſtatur etiam cómunem plures referens & dicens eſſe tenendam,reiecta concordia Ioannis Anibal.hic. nu.178.Tellus Fernãdez in.l.3.Taur. in.2.parte.nu.23.&.24. quæ quidem ſententia mihi magis placet,& mouent me ſequentia.

Primò tex.in.l.dictantibus.verſic. fina.C.de teſtamentis.ibi.*Teſtibus ad efficiendam voluntatem defuncti*.Ecce ergo quòd teſtes adhibentur in teſtamento pro effectu voluntatis ipſius teſtatoris,non ſolùm pro iuſta eius probatiõe,neceſſe igitur eſt vt dicamus adhiberi illos pro forma ſubſtãtiali.

Secũdò moueor ex tex.in.l.ſi vnus. C.de teſtament.in illis verbis.*Si vnus ex ſeptem teſtibus defuerit*. Iunctis his, quæ paulò pòſt ſequũtur.ibi.*Iure defuit teſtamentum*.nã ſi ſolùm adhiberentur teſtes pro forma probatoria, poſſet ibi voluntas defuncti per alios ſex teſtes probari,maximè ſi illis accederet confeſsio hæredum, qui legitimi vocantur , quod eſt falſiſsimum,adhibentur igitur in teſtamẽto teſtes pro forma etiam ſubſtantiali.

230 Tertiò mouet me, & quemcunq; mouebit tex.in.l.ſi quis legat.verſi. cæterum.ff.ad.l.Cornel.de falſis.vbi ſi quis adſcripſerit ſibi legatũ in teſtamento, quod ſeptem teſtium ſignis ſignatũ non ſit, ſenatuſconſulti pœna non tenetur, quaſi non teſtamento ſibi adſcripſerit, qui in teſtamẽto teſtibus defecto legatum ſibi adſcripſit.quaſi apertiùs diceret text.teſtes eſſe ex quibus teſtamentum cõſtet, ex quibusq́; ſubſtãtiam,ipſum teſtamentum ſibi accipiat.

Tum præterea facit ratio,quia ſi teſtes in teſtamento adhiberẽtur pro forma ipſius probatoria dũtaxat, ſequeretur,quòd etſi teſtes aliquot in teſtamento deſiderarentur,& illi,qui ab inteſtato ſucceſſuri eſſent, faterẽtur teſtamentum eſſe factum, licèt non ſolẽniter,quòd teſtamentũ valeret.

231 Nam ſi partis confeſsio adſit, non ſolet ad ſolennitatem probatoriam attendi.quæ fuit elegans deciſio Bal. in auth.ſed nouo iure.n.12. C. ſi cert.

232 pet. ¶ Ex confeſsione autẽ legitimorum hæredum non ſuppleri defectũ teſtium tenet gl. cõmuniter recepta in.l.2.verb.docere poteſt.C. de bon. poſſeſ.ſecundùm tabul. quam dicit cõmuniter approbatam Rip.in.l.ad monendi.nu.186.ff.de iur.iur.vbi limitat,quando hæres confiteretur teſtatorem pro veritate legaſſe. quam etiam limitationem tenet Mencha, de ſucceſſ.creatione.§.23.nume.1. de quibus eſt vidẽdus idem Tellus Fernandez vbi ſuprà.nu.10.&.21.

Vlteriùs facit ratio,quia ſi teſtes in teſtamento non requirerentur pro forma ſubſtãtiali, proculdubio ſi ea non ſeruaretur, teſtamentum non redderetur nullum,quoniam nõ deficeret ius, ſed probatio.l. duo ſunt Titij.ff.de teſtament. tutel.l. ſi quis ſeruum.§.ſi inter duos.ff.de legat.2. & tamen expreſſa legis diſpoſitione teſtamẽtum teſtibus defectũ dicitur nullum

nullum.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto:ibi.*Pro nullo haberi*.C.de teſtament.l.fina.ibi.*Pro nullo haberi*.C.famil.erciſcund.

233 Vltima ratio,quæ in fauorem cõmunis opiniõis adducitur,eſt ex doctrina Bart.in l.vnic.col.1.nu.5.C.de precib.imperat.offer.vbi eleganter docet Bart.ꝙ quãdo lex iubet aliquã ſolénitatem in aliquo actu celebrãdo adhiberi tempore ipſius actus,ꝙ tunc ſi aliter fiat,quaſi deficiente ſubſtantia,actus non efficitur ipſo iure. agit ergo nominatim ibi Bart.de ſolennitate ſeptem teſtiũ,qui in teſtamẽtis adhiberi ſolent.quod ſatis cõſtat dum allegat.l.hac cõſultiſsima.in princip.C.de teſtamẽtis.ex doctrina vulgata eiuſdem Bart.in.l.non ſolùm.§.ſi liberationis verba.n.7.ff.de

235 liber.legat.¶Quod multùm iuuari poteſt ex eo,quod ſentit gl.in.c.ordinationes.8.diſtinct.quòd ea dicantur eſſe ſubſtantialia alicuius actus,quæ in contineti actui debẽt adeſſe,& quòd qualitas,quam ſatis eſt poſt actũ interuenire,non videtur recipere ſubſtantiam actus.facit tex.in Clementina.cauſam.verb.deuoluta.de electione.ſuper qua dicit Ioann.de Imol.quòd illa dicuntur eſſe de ſubſtantia,quæ contemporaneè cũ ipſo actu gerendo debent interuenire.

234 Maximè,ꝙ quando lex introducit aliquam ſolennitatem,lex illa in dubio debet præſumi probatoria,non autem ſubſtãtialis,tamen,ſi lex vltrà procedit ad annullationem actus,iá ſolennitas nõ dicitur probatoria,ſed ſubſtãtialis.quæ fuit pulchra doctrina Bald.in.c.1.in princ.colu.fin.n.9.verſi.ſed in vltima volũtate.quid ſit

235 inueſtitu.in vſibus feud. ¶Quare teſtamentũ,quod à principio fuit nullum ex eo,quòd in eo teſtes deſiderantur,tractu temporis non conualeſcit.Bart.in.l.1.§.ſed ſi filius.num.3.ff.de legat.3.Ex quibus ſatis ſuperq; probatum eſſe exiſtimo veram eſſe ſententiam glo.in præſenti,dicentis teſtes in teſtamẽtis adhiberi pro forma ſubſtantiali,non pro forma probatoria tantùm.

236 Hodie autem videtur dicendum, quòd teſtes in teſtamento,& eorum ſubſcriptiones,& ſigilla,& reliqua requiſita teſtamẽtorum,pro forma probatoria tantũ requirantur,nõ autem ſubſtãtiali per.l.3.Taur.quæ hodie eſt.n.2.titu.4.lib.5.nouæ recopil. ibi.*No hagan fe,ni prueua en juyzio ni fuera del*.& ita per illam.l.tenet hanc opinionem nouiſsimè Menchac.de ſucceſſ.creatione.§.11.n.15.ad fin.ſed dubito,nec enim illis verbis inducẽda erit iuris cõmunis correctio.quare exiſtimo cõmunem opinionẽ ſupradictam etiã hodie habere locũ.

237 GLOSSA eadẽ in.2.parte opponit text.in.l.codicillis.§.fina.ff.de legat.2.qui tex.ſingularis eſt,ſecundũ Cuman.ibi.& Iaſ.in.l.eam quã.nu.11.C.de fideicõmiſſ.vbi quidã Lucius Titius teſtamentũ fecit,ſecutus ſuam potiùs animi rationem,quàm miſeram,quam ipſe appellabat,legum diligentiam,&tamen ſuſtinetur ibi illa diſpoſitio,vt ſaltẽ valeat

iure

iure codicillorũ. gl. reſpondet, ꝙ ibi interuenit ſolennitas, ea ſaltim, ex qua codicilli extare poſſent, quare ſuſtinetur ibi diſpoſitio. & gl. ſolutionẽ ſequitur etiã Barto. & hoc modo intellectus tex. ille potiùs concordat cùm noſtra l. nã ibi non potuit facere illè teſtator, quin leges in ſuo teſtamento locum haberent.

238 Aliud tamen in caſu illius tex. magis obſtare videtur, quòd nec iure codicillorum poſsit ſuſtineri illa diſpoſitio, cũm teſtator non geſsiſſet in animo codicillos facere, quod apparet, nam ibi hæredes inſtituit, vnde iure ſolùm directo voluit teſtari. l. non codicillũ. C. de teſtament. Hãc difficultatem mouet in præſenti Aretinus colu. 3. & eam ipſe reſoluit dicens, quòd cùm clauſula codicillaris ſit contra ſubſtantiam teſtamenti, ideo ſi non poteſt teſtamẽtum valere iure directo, tranſit diſpoſitio in aliam diſpoſitionem ſibi perſimilẽ, argumento. tex. in l. vbi ita donatur, ff. de donatio. cauſ. mort. cùm largo quodam modo teſtamentum codicilli dici poſsit. glo. fina. in l. 1. ff. de teſtamentis. Ex illis autem verbis, quæ teſtator ibi appoſuit, dicendo. & ſi aliquid minùs legitimè, minuſuè poritò fecero, pro iuſto & legitimo haberi debet ſani hominis voluntas. ſatis videtur permiſiſſe, ne teſtamentum ſummo iure directo valeret, & ex verbis illis videtur preces ad legitimos hæredes porrexiſſe, vt ex cauſa fideicommiſsi ſcriptis hæredibus portiones ſuas hæreditarias reſtitue-

239 rent. ¶ Eandem codicillorum coniecturam capit lex, quoties teſtator iurat ſuam diſpoſitionem. l. cùm pater. §. filius matrem ff. de legat. 2. per quem text. ita tenet Bart. ibi. & in l. ſi quis pro eo. colum. penulti. nu. 13. ff. de fideiuſſo. & ibi Iaſ. num. 14. Gomezius in §. item ſi quis poſtulante. nume. 13. de actio. & eſt communis, ſecũdùm Antonium Gomez in l. 3. Taur. numero. 74. Circa quem tex. videndi ſunt optimè eum declarantes Guiliermus Benedict. in. c. Raynutius. verb. teſtamentum. num. 21. de teſtamentis. & ibi melius omnibus Couarru. §. 3. nu. 10. Segura in l. filius dum in ciuitate. nu. 40. ff. de verb. obligat. Iaſ. in l. eam quam. nu. 17. C. de fideicommiſſ. Hippolytus ſingula. 71. Matheſclan. Notabil. 56.

240 & ibi additio noua. ¶ Et quomodo actus debeat valere meliori modo, quo poſsit, videndus eſt Alciat. in. c. cùm contingat. nume. 95. & ſequentibus. de iur. iurand.

241 Sed & ſunt alij caſus in iure, quibus præſumitur clauſula codicillaris in teſtamento, inter quos præcipuus eſt ille, quando pater teſtatur inter liberos, nulla extranea admixta perſona. gl. communiter recepta in mille locis in l. cohæredi. §. cùm filiæ. verbo, non valuit. ff. de vulga. & pupill. ſuper qua ipſe habeo reſolutionem latiſsimam, ſed quia hîc nõ multùm cõuenire videtur, ideo eam omitto, alibi volente Deo dicturus.

242 Sed fuit quæſtionis, an econuerſo ſi teſtator ſolẽniter teſtetur, adhibitis

ſeptem

ſeptem teſtibus, an ſi velit ſuā diſpoſitionem iure codicillorū tantū valere, ſit audiendus? Paulus de Caſtro. hic.nu.4.dicit Dynum quæſtionem hanc diſputaſſe, & tenuiſſe, nō poſſe hoc caſu facere teſtatorem, vt tāquā codicilli valeat ſua diſpoſitio. quam opinionē & Ioan. Andreā probaſſe fertur. Contrariā tamen opinionem veriorē eſſe exiſtimat ipſe, quā etiā & Aretin. hic probat. col.3. Pro quo videt quaſi text. in.l.fi.C. de codicill. in illis verbis. Si teſtator faciens teſtamētum in eodem pro codicillis etiā id valere complexus ſit ex quo text. patet, quòd teſtator, qui tam ſolēnitatem adhibuit, quæ etiam pro conficiendo teſtamēto ſatis eſſet, poteſt diſponere, vt ſua diſpoſitio valeat iure codicillorū. quinimò ſubdit Aret. huius opinionis fuiſſe Dynū & Ioannem Andream, quare Paulum in curia inſimulat ipſe Aretin. ſubijciens, quòd fortè dñs Paulus nō viderat de recenti dicta illorum patrum.

243 Si autem quis in codicillis diceret velle ſe eam diſpoſitionem valere iure cuiuſlibet vltimæ volūtatis, etiam ſi eſſet adhibita ea ſolēnitas, quæ pro teſtamēti ſolennitate ſatis eſſet, nunquā illa diſpoſitio valeret iure teſtamenti, vt Bart. annotauit in.l.1.q.7. nume.23.ff. de iur. codicill.

244 EXTRA GLOS. Bart. in præſenti primò opponit contra noſtrū tex. de difficilimo intellectu in.l. fin. C. de fideicōm. Et mitto quā Bartoli intellectum illi tex. propoſuit, animaduertendum eſt tex. illū multipliciter ſoleri à gloſſatoribus & doctoribus noſtris interpretari, nam ibi ſine nulla teſtium ſolēnitate relictum à teſtatore fideicōmiſſum hæres præſtare compellitur, quod eſt contra generalitatem noſtri text. & magis obſtant textus illi vulgati in.l. ſi veritas vel ſolennitas. & in.l. ex teſtamento.C. de fideicōmiſ. & in hoc glo. in.d.l. final. verb. ſubire, dicebat, quòd.l. illa corrigit.l. ſi veritas. qui intellectus prorſus falſus eſt, & cōmuniter reprobatur ſecundum Menchacam de ſucceſsionum creatione.§.23.nu.6. quia non debet vnquā legū correctio induci, quando lege expreſsè nōn inducitur.l. præcipimus. C. de appella. l. ſancimus cū alijs. C. de teſtamētis.

245 Quare glo. illa aliter tex. illū interpretatur ex ſententia Ioannis, dicēs, quòd ibi fuit relictum in minus ſolēni volūtate, & hæres conuentus à legatario ſeu fideicōmiſſario negauit relictum, conuictus tamen de mendacio, opponebat de minus ſolenni voluntate, & ex eo Bar. annotauit in.l. etiam.§.& licet.nu.3.ff. ſolut. matri. quòd ibi in pœnam negantis lex nō admittit excipientem de minus ſolēni volūtate. Hic quidem intellectus verus in ſe eſt, & ex quāpluribus iuris articulis poſſet cōfirmari. & vt Cynus & Alber. affirmant, ſeruatur cōmuniter hic intellectus in iudicijs, et tenent eum etiam gloſſæ in.d.l. ſi veritas. & gl. mag. in.§. fin. Inſtitut. de fideicōmiſſ. hæred. quæ gloſſæ in ſuis locis cōmuniter approbantur ſecundum Mencha. vbi ſupra.d.§.23.nu.5.

& hunc

& hunc intellectum teſtatur cõmu nem & in ſe veriſsimum, Epiſcopũ Couarruuias allegans dñs meus dõ Antonio in.d.l.fin.nu.1. ſed diuinat ad illum text.

246 Quare gl. ibi aliũ intellectum poſuit, dicens, quòd teſtator ibi noluit ſoléniter teſtari, ſed poſuit legatum illud in fidem hæredis, & propter hanc confidentiam, quam de ſuo hærede habuit defunctus, cogitur eius hæres præſtare relictum etiam in minùs ſolenni voluntate. Hunc intellectum plerique omnes ſequuti ſunt, & communem eſſe eum adfirmat Iaſ. in proprio loco.nume.12. & Menchac. plures referens vbi ſuprà.num.7.& dominus meus.in.d.l. fin.nume.16.& hic intellectus magis videtur conuenire literæ illius text. & eũ magis ſignificaſſe videtur text. egregius in dict.§.fi.Inſtitu. de fideicõmiſſ.hæredit.quem text. ſic induco. Dicit ibi Imperator, ꝙ cùm antiquitus fideicõmiſſa ſola fide hæredũ penderent, Diuus Auguſtus ad iuris neceſsitatem illa traxit, vt ſcilicet, ſi legitimè illa reliquãtur, iuris habeãt neceſsitatem. At verò inquit Iuſtinianus velle ſeipſum Auguſtum fauentem teſtantium voluntatibus ſuperare, & ſtatim ſubijcit caſum.d.l. fi.quaſi apertiùs diceret Imperator. Antiquitus fideicõmiſſa ex hæredũ ſola fide & voluntate pendebant, Diuus Auguſtus illa ad iuris traxit neceſsitatem, ego verò, hoc ampliùs defunctorum volũtatibus propitius ſtatuere decreui, vt ſi teſtator in fide hæredis ſui ponat fideicommiſſum, hæres cogatur illud præſtare, aut iurare, ſuæ fidei à teſtatore nõ eſſe poſitũ. Ecce qualiter tex.in.d.l.fi. debeat intelligi. Et hunc intellectum iuuãt ſingula quæq; tex. ipſius verba, dum fauorem, qui poſtremis teſtatorum iudicijs debetur, toties inculcant. Conſtat igitur tex. ille ex duobus potiſsimè, ex fauore vltimarum voluntatum, & ex cõfidentia, quã teſtator habuit de hærede, qui quidẽ tenetur ex illius text. præclara deciſione fidẽ defuncti precibus exhibere, vt hoc in loco lex ipſa graue eſſe iudicet fidem fallere.l.1.in princ.ff.de conſtit. princip.l.1.in princip.& in.l.conuentionum.ff.de pact.

247 Ex quo dicebat eleganter Bartol. in.l.ſi ita ſcripſero.ff. de conditio.& demonſtrat. quòd ſi teſtor mandet hæredi, quòd ſoluat omnia, quæ ſcripta reperta fuerint in priuata quadam ſchedula, quam ipſe teſtator habet ſcriptam apud cuſtodem fratrum minorum, quòd hæres abſque alia ſolennitate tenebit illa præſtare. ibiq; pro hac deciſione allegat Bart. text. in l.final. C. de fideicommiſſ. cuius opinionem teſtatur communem Ripa in præſenti. numero.31.& Boerius deciſio.240.colum.14.& alij relati per dominum meum in.l. cũ quidam.numero.12.ff.de legat.2.

248 Et licèt aliqui doctores teneãt illã Bart. doctrinam non habere locum in inſtitutione hæredis, quia teſtator debet ore proprio hæredẽ nominare.per.l.iubemus.C. de teſtamentis. inter

inter quos eſt Iaſ.in.l.certum.colu 1. ff.ſi cert.pet.& Guid.Pap.deciſi.459. incip.hæres vniuerſalis.verſi.nõ obſtat.&alij doct.relati per infrà allegãdos.tamen in cõtrarium eſt vera & communis opinio,vt pluribus huius opin.authoribus relatis teſtatur dñs meus Dõ Anto.in.d.l. cùm quidã. n.13.& nouiſsimè Petrus Peralta inſignis doctor atq; celebris Hiſpanus in Rubrica.ff.de hæred.inſtit.nu.76. &.77.& iterum nu.179.vbi allegat deciſio.Neapolit.144.ad fin.& dicit eſſe caſum expreſſum contra Guid. in.l.hoc articulo.in princip.ff.de hæred.inſtit.De qua re etiam videndus eſt Roderic.Sua.in ſuo tractatu quẽ fecit de captat.voluntat.fo.97.

Et hic intellectus ad dictam.l.fin. verus quidem videtur,& conuenire literæ tex.in.d.l.fin.licèt Mench. vbi ſuprà eum reprobet,dicens eſſe contra hanc.l.nemo poteſt.& ſimilia iura.Sed in effectu ſi rectè conſiderentur ſupradicta,non eſt contra hæc iura.

249 Nicolaus tamen de Matarel.vti eum refert Alberic.in.d.l.fi.lõgè aliter.l.illam intelligebat,dicens, ꝙ ibi nõ erat quęſtio de relicto,ſed de quãtitate relicti,vt hæres quidem relictum fateretur,contendente legatario maiorem quantitatem eſſe relictam,quã hęres fateretur,ſuper quo inquit ipſe delatũ ibi fuiſſe iuramentũ,& ꝙ legatarius erat perſona dilecta teſtatori,& quòd tex. illius diſpoſitio, nõ haberet locũ in hoĩe ignoto & extraneo.Sed hic intellectus diuinat prorſus,neq; generalitati illius tex.neq; rationi ſatis cõgruit,tametſi poſſet ex aliquibus iuris principijs ſuſtineri,ex eo præcipuè,quod glo. ſcriptũ reliquit in.l.in teſtamẽto.ff. de fideicõmiſ.libert.de qua nos alibi latè diximus.

250 Chriſtophorus Portius in.d.§.fina. exiſtimabat aliter tex.illũ eſſe intelligẽdum, dicens,quòd in.d.l.fi.teſtator fecerat duo teſtamenta,vnum ſolenne,aliud non ſolẽne,& quod hęres tenetur præſtare legata relicta in teſtamento non ſolenni.Hic intellectus pręterquã quòd diuinat,ſuſtineri non poteſt,nam illius tex. diſpoſitio non fundatur in hac teſtamẽtorũ inculcatione,ſed ſolùm in fidei præſtatione,vel Ioannis intellectum tenendo in hæredis negatione.

251 Maximè, ꝙ pluralitas teſtamentorum nunquã in iure pręſumitur.l. omnium.iuncta gl.C.de teſtamẽtis. l.fi.C.de reb.credit.ſicuti neq; pluralitas factorũ.c.in pręſentia.§.verũ.el ſegũdo.de probat.glo.in.l.eũ,qui.§. in popularibus.glo.magna.ff.de iur. iur.Iaſ.n.7.Decius.nu.4.in.l.2.C.de bon.poſſeſ.ſecundùm tabul.

252 Alium intellectũ nouum latè aſsignat illi tex.Mench.hac.vbi ſuprà.nu. 10.quem latiſsimè comprobat,conſtituens differentiã inter legata & fideicõmiſſa,& ideo,eum hìc non referam,poteſt enim quilibet ibi ad lõgum eum videre.

253 Bart.verò in præſenti aliter.d.l.fin. interpretatᷣ,dicẽs,quòd ideo ibi præſtatur illud relictũ,quoniã teſtator

poſuit

poſuit illud in fide hæredis, ita quòd ipſe hęres hoc promiſit defuncto, & ſic ſapit illa diſpoſitio naturam contractus, & ita hæres, qui hoc promiſit, ad hoc conuenitur. allegat Bart. tex. in l. quidā cùm filiū. ff. de hæred. inſtit. quē inducere oportet in verſi. ſi tamen. vbi ſi quis alicui promittat ſe reſtituturum hæreditatem in qua fuit inſtitutus, tenetur ex ſua promiſſione illam hæreditatem reſtituere. allegat prętereà Bart. tex. in l. Spadonē. §. 1. incipit. qui patri. ff. de excuſat. tut. vbi ex eo, quòd quis patri minoris ſe fore tutorem liberorum promiſit, excuſari à tutela non poteſt, & ſi aliter ius excuſationis ſibi competeret. & hic intellectus Bart. ad d. l. fi. eſt cōis ſecūdùm Mēch. vbi ſuprà. d. §. 23. n. 2. qui plures dd. refert, & ſecūdū dn̄m meū Dō Antonio in d. l. fi. nu. 17. vbi remiſsiuè allegat defendētem hunc intellectum ab impugnationibus aliorum, & eſt in ſe veriſsimus intellectus hic, verùm iudicio meo diuinatorius, cùm ex nulla legis illius particula hanc fidei præſtationem colligere liceat. Prætereà rationes omnes, ex quibus conſtat hęc diſpoſitio. d. l. fi. intellectui Bart. non conueniunt, cùm totum ibi fauori, qui ſupremis vltimis teſtatorum arbitrijs debetur, attribuat Imperator, nā ſi ex hac hæredis promiſsione cōſtaret illa diſpoſitio, nō id totum tribueret Imperator fauori vltimarum voluntatum.

254 Ex hac tamē Bartoli doctrina colligūtur duo, quæ ſunt notatu digna. Prius eſt, quòd poteſt in teſtamento celebrari contractus, & quòd illa diſpoſitio facta in vltima voluntate, iure valebit: ea enim eſt natura teſtamēti, vt in ſe contractum geri patiatur. quod quidem probant iura ordinaria in l. 1. §. aſsignare. iuncta. l. aſsignare. ff. de aſsignand. lib. quæ duo iura ita iuncta in hanc ſententiam experdit Oldrad. conſi. 214. nu. 2. idem probant iura optima in l. nō eſt mirum. ff. de pignorat. actione. l. eandem. in princ. ff. de duob. reis. l. ſi ſeruus. III. §. qui quinq;. ibi. *& legatum, & ſtipulatio valebit*. ff. de legat. 1. l. ſicut. §. venditionis. ff. quib. mod. pigno. vel hypoth. ſolu, & hoc in ſpecie notauit gloſ. vt ſingularis ita omnibus nota in l. hæredes palam, §. fi. ff. de teſtamēt. verb. alienum. idem tenet Bart. nu. 1. allegans Dynū. & Albericus aſſerens ſe ita vidiſſe cōmuniter ſeruari. idem ſequuntur ibi Bald. Angel. Paulus & Aretin. aſſerit cōmunem ibi Alexā. in his, quę ad Bar. adiecit. cōmunem opinionē aſſerit eſſe Roman. conſil. 171. & ſatis cōſtat eſſet cōmunem ex Tiraquel. poſt. ll. connubiales. gloſſ. 3. nu. 94. & de conſtituto poſſeſſor. 1. parte. nu. 23. & ex Tello Fernandez in l. 3. Taur. in 2. part. n. 12. qui hoc bene declarat. & hāc opinionem dicit cōmunem plures referens Mencha.
255 d. §. 23. nu. 3. & . 4. ¶ Et dict. nu. 3. infert ad elegantem illam quæſtionem, ſi quis in teſtamēto dicat alicui præſenti, dono tibi rem meam, an ſit donatio inter viuos, vel legatum, cùm legatum ſit etiam donatio, vt ſunt

 iura

iura vulgaria. Et ibi reſoluit, quòd ſit contractus inter viuos cum Angel. contra Ioãnem Fabrum, & aſsignat concordiam, quòd ſi quidem perſona donatarij ſit præſens, procedat opinio ſupradicta Angel. quia ſtatim poteſt valere in vim donatiõis: ſi autem ſit abſens, procedat opinio Fabri, quia in vim donationis valere non poteſt.

256 Quæ concordia videtur hodie ceſſare, imò quòd in vtroq; caſu valeat in vim donationis, attenta l.3. titu.8. lib.3. ordina. quæ hodie ponitur in l.2. titu.16. lib.5. nouæ recopila. quæ diſponit acquiri abſenti obligationẽ ac ſi præſens eſſet, & in ſpecie donationis factæ abſenti, quòd ſtatim valeat & teneat, attenta illa lege regia tenet Antonius Gomez. 2. tom. C. de donat. nu.3. in fin. & Didac. Perez in d.l.3. colu.1053. vbi refert idem tenentem Couarr. in duobus locis, licèt contrariũ velit tenere Greg. Lopez in l.4. tit.4. part.5. Sed in hoc vltimo dicto de l. regia ſuprad. tenẽdum eſt quod latiùs dixi in mea repeti. cap. quanuis pactum. de pact. in.6. ſuper verb. quanuis pactum patri factum. nu.53. & ſequentib.

257 Illud tamen in propoſito oportet nunquam obliuiſci, quòd etiã ſi fiat legatum in teſtamento, ſi tamen ex poſt facto res legata traditur legatario per teſtatorem non facta commemoratione legati, ſed ſimpliciter, tunc tranſit tale legatum in donationem inter viuos, & non poteſt reuocari, ſecùs verò eſt, ſi traditio fiat ex cauſa præcedente legati, quia tunc non mutat naturam legati, ſed remanet legatum reuocabile ad voluntatem teſtatoris. ita tenet gloſſ. Barto. & communiter doctores in l. legatum. ff. de legat.1. tradit latè, & bene Matthæus de Afflictis: deciſione Neapolit. 275. per totam, præcipuè numer. 5. & eſt communis opinio ſecũdùm Antonium Gomez in l.17. Taur. nume. 24. & in. 1. tom. variarum. capit. final. de

258 legat. num.4. ¶ Vbi addit bonum verbum, quòd eo caſu, quo traditio fit ſub commemoratione legati, interim, quòd non reuocatur, legatarius lucratur fructus rei ſibi traditæ. eandem etiam ſupradictam ſententiam, teſtatur cõmunem plures doctores pro vtraq; parte referens, & bene examinans Tellus Fernandez in dict. l.17. Taur. nu.83. & ſequẽtib.

259 Inferens ex eo ad intellectum d.l. 17. & ad eius ampliationem, vt idẽ ſit & procedat, quando melioratio eſt facta in teſtamento, ſi tradita eſt poſſeſsio ſimpliciter.

260 Addendum eſt ſupradictis, quòd etiam quaſi contractus poteſt in teſtamẽto celebrari. l. ſi auia. C. de iur. delib. l. Pantonius. §. pro hærede. ff.

261 de acquir. hæred. ¶ Delictum etiam poteſt cõmitti in teſtamento. quod probat text. in l. & ſi pepercerit. in princip. ff. de lib. & poſthum. vbi id notat Iaſ. in. 5. notabil.

262 Item adde, quòd contractus facti in teſtamento durant, tametſi teſtamentum fiat irritum. Bald. in l. fi. argumẽto

gumento tex. ibidē. ff. de reb. eorum &c. quem & alios referens ſequitur Mencha. vbi ſuprà. nu. 3. in fine. & iā ego de hoc ex facto conſultus ita reſpondi. ſequitur etiam Paulus de Caſtro in. l. 3. §. fi. n. 5. de lib. & poſthum. vbi vide, quod notabiliter infert ex hoc. An autem vitietur teſtamentū, videndus eſt Menchac. vbi ſuprà. numero. 4.

263 Secundò colligēdū eſt ex doctrina Bart. hîc, quòd ſicut teſtator per pactū poteſt quærere ſuo hæredi. l. vbi pactum. ff. de probat. contra regulā tex. in. §. alteri. cùm ſimilib. de inutil. ſtip. Inſtituta. ita etiam & legatatio, quia is, quodāmodo, quaſi hęres eſt. vt in. l. id tempus. §. in re legata. ff. de vſucap. l. in lege. §. 1. verſi. is aūtem. ff. de edend. facit optimè, quod poſuit Bart. in. l. huiuſmodi. §. ſi Sēpronius. verſic. quæro quid ſi legatarius. ff. de legat. 1. & quod notat Bald. quæſt. 10. Salicet. nume. 4. in. l. per diuerſas. C. mandat.

264 Ecce igitur quā optimè conſtet iā intellectus. d. l. fin. C. de fideicōmiſſ. ſed adhuc carebit omni ſcrupulo, ſi conſideres, quòd ibi nō teſtator, ſed lex ipſa remittit ipſam ſolénitatem, quam etiam ſine teſtibus cōfectam ſuo lex miniſterio in tuto cōſeruat, & non mirum id videri debet, cùm ſolennitas hæc teſtamentorum à iure ciuili introducta ſit, vt ſuprà latè cōcluſum eſt. Ergo per eandē. l. ciuilem poterit tolli, præcipuè in caſu aliquo particulari per ipſam legem deſignato, vt in caſu. d. l. final. quæ quidem non obſtat huic noſtrę. l. nemo poteſt. quia hic teſtator prohibetur legum formam ſubſtantiamq́; tollere, & eis derogare, non verò lex aufert facultatem ſibi ipſi aliud ſtatuendi. & ita eſt intelligēda materia hæc. Et ſic cum his eſt finita & expedita prima oppoſitio Bart. hîc extra glo.

265 SECVNDO principaliter, extra gloſſ. Bart. opponit contra tex. hunc text. in. l. 1. ff. de milit. teſtamento. vbi licet militibus teſtari quo modo velint, neque eorum teſtamentis obſtabit, ſi legum ſolennitas in eis non fuerit ſeruata. Et pro clariori intelligentia huius oppoſitionis Bartoli, oportet præmittere, quòd ſi milites domi agant, iure cōmuni teſtari debent. l. ne quidam putent. C. de teſtamento milit. ſi verò in militia ſint cùm teſtātur, & in territorio velint ſua teſtamenta componere, duobus teſtibus teſtamentum conſtare debet ad hoc ipſum vocatis. l. Diuus. ff. de teſtamento milit. ſi verò ſint in expeditione ipſa, quando iam vel prælium imminet, vel eſt commiſſum, nullam ſeruant ſolennitatem, ſed duos tantùm teſtes eſſe oportebit, qui probent illam fuiſſe militis voluntatem, l. Lucius. ff. de milit. teſtamēto. Quod priuilegium & ad eos pertinet, qui nomina ſua militiæ non fuerunt profeſſi, ſed ibi caſu reperiuntur. l. vnic. ff. de bonorum poſſeſſ. ex teſtamēto milit. &c. ecce igitur quòd milites in ſuo teſtamento facere poſſunt, ne leges in ſuo teſtamento locum habeant.

beant. Bartol. reſpondet, quòd per legem poteſt remitti ſolennitas iuris ciuilis, non per teſtatorem, vt hîc. & ſic videtis, inquit Bartolus, quòd principium huius legis loquitur in priuato, per ſtatutum enim bene poteſt fieri, ne leges locum habeant in teſtamento. Hæc ſunt verba Barto. in quo meritiſsimè eſt ab omnibus approbatus.

266 Vnum tamen eſt, quod Bartol. in hac ſolutione præſupponit, de cuius veritate apud multos ſæpe dubitatũ eſt. Poſſe ex ſtatuti conſtitutione introduci, vt homo priuatus teſtetur cum minori teſtium numero, quã lege cõmuni requiſitus ſit, vt ſi dicat ſtatutum conſtare ex duobus vel tribus teſtibus. & contra hanc doctrinam Bart. adeſt tex. præſtantiſsimus in l. fi. C. de teſtam. in illis verbis.

267 *Nullo modo concedimus*. per quæ verba videtur adempta inferioribus à principe facultas contrarium diſponendi: ex ſententia gloſſ. ſingula. in Clementina. vt hi qui diuinis. in parte, concedatur. de ætat. & qualit. quã ibi ſequitur Paulus de Leazar. col. 6. & cæteri antiquiores: idem repetijt glo. in eadem Clementina. verb. illi verò. in illis verbis. *Nullo modo*. vbi eã expendunt & ſequuntur Cardinal. nu. 3. Dominicus. & notabil. Angel. & Imola in l. ſi quæramus. ff. de teſtamentis. Iaſ. in. l. 1. §. ſublata. 2. lectura. nu. 13. ff. ad Trebell. quæ ſententia cõmunis videtur ex his, quæ in vnum cõgeſsit Tiraqll. in. l. ſi vnquã. verb. reuertatur. num. 94. C. de reuocand. donat. videtur igitur ex illa l. fin. prohiberi ciuitatibus, ne ſtatutũ poſsint componere, ex quo poſsit teſtamentum conſtare abſq; iuſto ſeptem teſtium numero. Secundò inducitur ille tex. contra ſententiã Bart. in verſi. in illis verò locis. vbi iuſtiſsimam approbat conſuetudinem ruſticorũ, vt poſsint quidem illi teſtari cum minori numero ſeptem teſtium. videtur igitur in præcedenti caſu cùm de non ruſticis loqueretur, illam cõſue-

268 tudinem reprobare. ¶ Quod conſtare videtur ex dictione illa, ſi verò, quæ aduerſatiua eſt, quare & in iure & in facto aduerſari videtur, hęc eſt enim ipſius peculiaris natura. l. ſed & ſi lege. in principio. ff. de petitione hæred.

269 Quare contrariam opinionem, imò, quòd ſtatutum fieri non poſsit, tenet Oldradus cõſil. 248. incipient. Præſuppoſita cõſuetudine. col. 2. n. 2. verſ. ad ſecundã quæſtionem. vbi in conſuetudine loquitur. eandem etiã opinionẽ cõtra Bart. tenet Iacob. de Aret. in. l. 3. ff. de teſtamẽtis. vbi Ioã. de Imola idẽ ſequutus. n. 3. affirmat, ꝙ hęc opinio cõtra Bart. videtur verior. & hanc opinionẽ tenent Anto. & Abbas. nu. 9. in. c. ſicut. de probat. horum quidem contra Bart. fundatur ſententia, ratione quadam non vulgari. Nam cùm teſtes in teſtamento ſeptem adhibeantur, vt falſitatis ſuſpicio abſit l. final. C. de fideicommiſ. in verſi. Lex etenim: l. iubemus. C. de teſtam. ſtatutum, vel cõſuetudo, illum numerum minuens

tanquã

tanquam inducens materiam falſitatis, valere non debet. argumento text. in cap. ex parte. de conſuetudi. & in authen. vt nulli iudic. in princi. collatione. 9.

Quæ omnia etſi vrgētia eſſe videātur argumenta, nō me mouēt, quin ſententiam Bartol. in præſenti & ſequar, & veriorem eſſe exiſtimem, quem nullus ex his, qui in hac lege cōmentaria edidere, reprobat (quod
270 ſcierim viderimq́ue.) ¶ Itaq; omnes approbaſſe videntur ex ſententia gl. vulgaris in l. inter omnes. gloſſ. 1. ff. qui ſatisdar. cogantur. communiter approbatæ, id ita teſtante Tiraquel. de retractu. conuentionel. §. 1. glo. 5. nu. 2. & in tractatu de morte. 2. parte. nu. 17. imò verò ſentētia Bart. tribus iuris rationibus firmata eſt non vulgaribus.

271 Prima eſt, nam ad hoc vt teſtamentum in ſcriptis factum iure ſortiatur effectū, requiritur eius publicatio. l. publicati. l. teſtamēta omnia. C. de teſtamē. ſed illa ſolēnitas poteſt per cōſuetudinē vel ſtatutū minui vel mutari. l. 2. ibi. vt ſecundū leges moresq́; locorū inſinuetur. C. quemadmod. teſtamenta aperiantur. ergo ita, vt ſaltem duobus vel tribus teſtibus cōſtet teſtamentum.

272 Secunda ratio eſt, nam pater naturalis poteſt inter liberos duobus tantùm teſtibus teſtamentum componére. l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtament. l. fin. C. famil. erciſc. poterit ergo & patria idem circa ſubditos diſponere, cùm poteſtas illius in liberos patriæ poteſtati æqui paretur. l. veluti. ff. de Iuſtitia & iure. l. poſtliminium. verſicu. filius. ff. de captiu. & poſtlimi. reuerſ.

273 Tertia ratio determinationis Bart. ea eſt, quoniam non inuenitur prohibitum tale ſtatutum, ergo videtur permiſſum. l. omnes populi. ff. de Iuſtitia & iur. iuncta. l. necnon. §. quod eius. ff. ex quibus cauſ. mai. quare ſententia Bart. eſt tenēda. quam eſſe cōmunem teſtantur in præſenti Crotus. n. 21. Anibal. 145. eandē ſententiā tenet idem Bartol. in l. 1. nu 22. C. de ſumma trinitat. & fide catholic. vbi idem ſequuntur Bald. Salice. & Fulgoſius. & cōmunē ibi teſtatur Areti. nu. 14. Iaſ. 37. & in 2. lectura. num. 80. hanc eſſe præterea cōmunem teſtatur Ioānes de Imol. in l. licet. num. 3. ff. de teſtament. cōmunem teſtatur Aretin. ibi. colu. 2. in princip. & idem Aretin. in cap. 2. de probat. vbi Felin. nu. 10. dicit hanc opinionem reputari veriorem. & eſſe cōmunem, & ab ea nunquam licere recedere aſſerit Decius ibi. numero. 12. in fine. ſubdens articulum eſſe diſputabilem. & hanc opinionem plures referens, ſed non hoc, dicit cōmunem Menchac. §. 2. nume. 20. contra nonnullos, quos refert, & eam probat, tandem in fine relinquit cogitandū. eandem etiam opinionem tenet idem Bart. in repet. l. de quibus. nu. 28. ff. de legib. vbi Ioan. Oroſc. n. 128. dicit opinionem Bart. eſſe receptam & in iudicijs & in ſcholis eam ſequutus.

Nec huic Bar. receptiſsimæ ſenten

tiæ óberit tex. in d. l. fi. C. de teſtamẽtis. vt ſuperius illam induximus. Nã tex. ille loquitur per verba non quidem prohibitiua, quo caſu cenſeretur adempta facultas diſponẽdi his, qui inferiores ſunt principibus, ſed loquitur per verba non permiſsiua, dicit enim imperator *Minus autẽ nullo modo concedimus*. Et ſic nõ quidẽ id prohibet, ſed potiùs non permittit, quare alij non videntur prohibiti id permittere.

Secunda conſideratio d. l. fi. in dictione aduerſatiua, ſi verò, non obſtat, quia ibi illa aduerſatiua ſtat impropriè, ne ſequatur hoc exorbitãs à iure cõmuni, ne poſsint populi ſtatuere contra d. l. omnes populi.

274 Vel ſecundò reſpõdeo, id primum libenter concedẽs, reprobari ibi illã conſuetudinem, ex quo tamen eſt tacita reprobatio à contrario legis ſeu ſu collecta, non eſt extẽdenda ad reprobationem futuræ conſuetudinis vel ſtatuti. argumẽto text. optimi in l. fi. in princ. ff. de legat. 2. Ita huic difficultati reſpondet Bart. in d. l. 1. n. 23. & idem in repet. d. l. de quibus. n. 28. & Ioanes Oroſcius ibi. num. 130.

275 Ex quibus ſatis ſuperq; iuſta determinatio Bart. poteſt conſtare, quæ tamen ita intelligẽda eſt, vt ſi dicat ſtatutum ſufficere in teſtamẽto quinq; teſtes, non ex hoc pro codicillis ſufficient tres teſtes, cùm nulla lege cautum reperiamus, quòd ſemper in codicillis requirantur duo teſtes minùs quàm in teſtamẽto. Huius doctrinæ habemus authorem Bart. in l. 2. n. 5. verſi. ſed quid ſi ſtatutũ. ff. de legat. 1. vbi idẽ ſequitur Paulus. n. 3. & Alex. 5. Iaſ. 34. qui aſſerit quòd cum Bart. tenẽt cæteri. cõmunem eſſe profitetur ibi Ripa. n. 22. & Socin. col. fi. & ſequitur plures referens Anto. Gomez in l. 3. Taur. nu. 67. ſecũdùm quos ſi ſtatutum cũ duobus vel tribus teſtibus permittat cõfici teſtamentum, totidem pro codicillis ſatis erunt.

276 TERTIO principaliter opponit Bart. text. in l. 1. C. de vſufruct. & in l. penult. C. vt in poſſeſſ. legat. vbi non licet teſtatori prohibere cautionem, quæ ab vſufructuario hæredi per prætorẽ præſtãda eſt. Hæc Bart. oppoſitio non tam tendit aduerſus tex. noſtrum, quàm aduerſus reſolutionem paulò ſuperiùs à Bartolo pernotatam, vbi dixerat, quòd in teſtamenti ſolennitatibus teſtator non poterat vel vnum Iota ex his, quæ iure præcepta ſunt, immutare, ſecùs in his, quæ tenorem teſtamenti reſpiciũt. Sed in iuribus ſuprà allegatis cautio hæredi ab vſufructuario præſtanda de vtendo & fruendo boni viri arbitrio, non eſt de teſtamenti ſolennitatibus, ſed potiùs reſpicit extrinſecum ipſius teſtamenti tenorẽ, quid igitur in cauſa eſt, quo minus poſsit teſtator cautionem illam remittere? vt probant iura allegata per Barto. & præterea tex. in l. ſi pecuniæ. in princip. ff. vt in poſſeſſ. legat. Et licèt Bald. in authent. cui relictum. numero. 22. C. de indict. viduitat. tollend. ſatis nobis inſinuet exiſtimare ſe, poſſe hodie à teſtatore,

cautionem hanc de vtendo & fruendo remitti, tametſi relinquat cogitidum, & ſic innuit apertiſsimè Bald. correctam eſſe hodie diſpoſitionem text.in.d.l.1. C. de vſufructu. tamen contra Bald. aſſerit communem opinionem eſſe Gualdeſ. de arte teſtād. tit.8. cautela.1. colu.2. dicit veram & cōmunem Mencha. de ſucceſſ. creatione.§.7. nume.33. colu.2. ad finem.

277 Vbi etiam inquit, ꝙ neq; per viā conditionis vel pœnæ poteſt prohiberi hæc cautio per teſtatorem. Eandē etiā opinionē teſtat̃ cōem plura conſilia doctorum referēs Roland. à Valle cōſi.92.nu.1.volu.2. vbi pluribus modis eam ampliat in numeris ſequentibus. ampliat etiam eam, & limitat Arias Pinel. in.l.1.2. parte. n.76.C. de bon. mater. Nunc autem ad ſolutionem cōtrarij rediens Bart. ex ſententia gl.in.d.l.1.& in.l.penul. primò reſpōdet, quòd cautio illa eſt inducta in fauorem hæredis, quare videtur quòd teſtator non poſsit illā

278 remittere. ¶ Verùm hæc ſolutio confunditur ex eo, quòd liberum ſit teſtatori de re hęredis ſicuti de propria diſponere.l. vnū ex familia.§.ſi rem. ff. de legat.2.

279 Quare Bart. ex ſententia gl.in.d.l. penul. huic ſolutioni alterā ipſi iungit, dicēs, quòd cautio illa nō ſolùm eſt in fauorē hæredis, ſed ideo eſt inducta, ne quis inuitetur ad delinquēdum, vnde per teſtatorem nō poteſt tolli.l. conuenire. ff. de pact. dotal. & iſta eſt bona inquit Bar. qui in hac ſolutiōe reſidet. cuius opinio in hoc eſt communiter approbata. quod teſtātur Ioan. Anibal in præſenti. nume. 164. Alciat. num.28. & teſtatur cōmunem Mēcha. de ſucceſſ. creatione.§. 1.n.43. in fine. quāuis eam impugnet Ioan. Oroſcius in.l. pactum inter hæredem. nu.11. ff. de pact. contra Bart. ibi. numero.3.

Quæ tamen ratio periculoſa eſt, & facilè ſubuerti poteſt, nā ex ea ſequitur planiſsimè, ꝙ neque ab hærede poſsit cautio illa remitti, nā ex hoc prouenire pōt occaſio delinquendi.

280 Sed contrarium eſt verum, imò ꝙ ab hærede remitti poſsit cautio hæc. Primò ꝑ tex in.l. poteſt. ff. ad.l. falci. melior tex.in.d.l. penul. ibi. minimè ſatisdationem teſtamento remitti poſſe, quaſi innuat extra teſtamētū, hoc eſt ab ipſo hærede remitti poſſe. & ita hanc opinionem tenet glo. in d.l.1.C. de vſufruct. verb. cautionē. verſic. ſed an hæres. quam opinionē ſequitur ibi Cynus. colu.1. verſ. iuxta hoc quæro. Bart. n.11. & eſſe opinio. gl. cōmuniter approbatam teſtatur eam ſequutus ibi Alberic. n.2. idem tenuerunt ibi Guilierm. Odofred. Fulgoſ. & Salic. n.3. inferētes ex hoc, ꝙ quando vſusfructus conſtituitur inter viuos, poſsit cautio illa remitti, quibus accedit ibi Angel. nu.6. ſubdens, ꝙ ita determināt doctores. opinionem præterea gl. cōmunem eſſe teſtatur Ripa in præſenti. n.41. quem referens dicit communem Oroſcius in dict.l. pactum inter hæredem. nu. 12. & hanc opinionem receptiſsimā eſſe plures allegans teſtatur Arias

 Pinel,

Pinel. vbi ſuprà.nume.76.requirens hoc caſu expreſſam remiſsionem. Si igitur à teſtatore cautio illa remitti non poteſt, eo quòd detur occaſio ſeu materia delinquendi, conſequens eſt, vt neque ab hærede remitti poſsit, cùm & in hac ſpecie militet eadem ratio. Præterea etiam ſi à teſtatore eſſet cautio remiſſa, non videretur data occaſio delinquendi.

281 Nam etiam ſi vſufructuarius ex propria ſtipulatione & promiſsione expreſsim interpoſita, non teneatur, tenetur tamen reiuendicatione.text. eſt expreſſus in.l.ſi vſusfructus nomine.ff.vſusfruct. quemadmodum caueat.quòd ſi vſusfructus in pecunia conſiſtat, ſi cautio non ſit interpoſita, poterit pecunia condici ab ipſo vſufructuario.l.hoc ſenatus. §.ſi pecuniæ. ff. de vſufructu earum rerum. &c. Hæc autem ſatis eſſe videntur, vt etſi cautio remiſſa eſſet vſufructuario, adhuc non videretur illi data occaſio delinquendi.

282 Maximè, quòd in rei vendicatione, qua vſumfructuarium teneri diximus, damni & deteriorationis rei ipſius ratio habenda eſt.l. non ſolùm. ff. de reiuendicatio. cùm rectè debeat colere, & quaſi bonus pater familias vti. vt in.§.ſed gregis. Inſtituta. de rerum diuiſio. Præterea etiã ſi remiſſa fuiſſet hæc cautio vſufructuario, non videtur ſtatim oblata occaſio delinquendi, quod ſi eſſet, videretur illi remiſſus dolus præſumptus, non verus, quia poſſet non malè vti, imò hoc potiùs debet præſumi. vt in.l.meritò.§.pro ſocio.

283 Dolum autem præſumptum remitti poſſe, exiſtimant Ioannes Andræas, & Antonius colu.18. in cap. fraternitatis. de teſtibus. tametſi non me lateat, id improbaſſe Paulum. numero.2. Iaſ.5. in.l.ſi quis ex argentarijs.§. illud.ff. de edend. ex text. quem vtrique allegant in.l. quod Nerua. ff. depoſit. qui tamen bene lectus nihil vrget.

284 Præterea dicunt quidam, videtur quòd iure remitti debeat cautio illa, ſi modò voluntas teſtantis id ſanciret, cùm ea remiſſa poſsit vſufructuarius ſi malè vtatur, expelli à proprietate. argumento textus in.l. hoc amplius.§.finali.ff. de damn. infect. ex quo tex. id notarunt Guilierm. de Cugno, & Paulus in authẽ. qui rem. colum.1.num.3.verſi.ſed quid in vſufructuario.C. de ſacr.ſanct. eccleſijs. Verùm hoc fundamentum (ſi hoc nomen meretur) incuria quorundã in propoſito allegatur. agunt enim Guiliermus & Paulus, quando cautio fuit expreſſè interpoſita, quod, an in vſufructuario, qui non promiſit, locum iure habere poſsit, ego non firmo.

285 Ex quibus ſunt, qui teneant, quòd quemadmodum teſtator prohibere non poteſt cautionem ſuper vſufructu interponendam, ita neque hæres poſsit, cùm & ſi remittat, is videtur præſtitiſſe occaſionem delinquendi. ita Iaſ. in præſenti. nume.94. dicens

dicens ſe ſemper putaſſe tutius eſſe tenere hanc opinionem.& in 2.lect. num.125.& etiam Crotus in præſenti.num.26.his accedit Anibal.n.175. quorum opinio videtur in puncto iuris ſuſtineri poſſe, imò quòd non tantùm teſtator, quod eſt in iure expreſſum, ſed neque hæres, neque is, qui in contractu inter viuos vſum fructum in aliqua re conſtituit, poſſit cautionem de vtendo & fruendo arbitrio boni viri remittere. in teſtatore, vt dixi, iure ſcripto eſt planiſsimum, in hærede idem exiſtimo ex

286 ſuprà notatis. ❡ Quod ipſe reſtringo, & intelligo tantùm eo caſu ſaltim, quo eſſent creditores hæreditarij, quibus bona hæreditaria eſſent obligata, tunc enim cenſeo neque expreſsè neque tacitè remitti poſſe per hæredem cautionem hanc in fraudem & præiudicium creditorum. & cùm eſſem interrogatus de hoc per amicum ita reſpõdi hic Placentiæ, & latè fundaui, & probatur per totum titulum. C. & ff. quæ in fraud. credit. Item, quia ſi teſtatori non licet remittere hãc cautionem ne data occaſione delinquendi damnum fiat eius hæredi, à fortiori neque eius hæredi licebit remittere in præiudicium & fraudem creditorũ, quibus bona erant obligata & hypothecata, cùm eis teneatur pro viribus hæreditarijs quantumcunq; inuentarium confecerit legitimum. vt in l.fina. per totam. C. de iur. de lib. maximè quòd ipſe teſtator ſi viueret, non poſſet aliquid in fraudem ſuorum creditorum facere vel omittere, vt in l.1. & 3. & per totum. ff. quæ in fraud. cred. in l.7. tit. fi. part. 5. igitur minùs id poterit eius hæres per infinitas iuris regulas quæ ſunt vulgares. Si verò non adeſſent creditores hæreditarij, quibus per remiſsionem præd. cautionis fieret præiudicium, tunc licèt poſſet etiã ſaltim in puncto iuris ſuſtineri opinio contraria communi ex ſupradictis, tamen in iudicando & conſulendo non eſt recedendum à communi opinione.

287 In eo verò, qui per actum inter viuos vſumfructũ conſtituit, idẽ videtur dicendũ, vt cautionẽ hanc remittere nõ poſsit, ex tex. in l. vſufructu. la 1. C. de vſufru. vbi agẽs tex. ibi de hac cautione, illã his clauſit verbis: nec intereſt ſiue ex teſtamento, ſiue ex voluntario cõtractu vſusfructus conſtitutus eſt. In hunc autem ſenſum hæc omnia ipſe capio, vt remitti non poſsit cautio hæc neq; à teſtatore, neq; ab hærede, neq; à contrahẽte, ita vt quoties ipſe voluerit, illã non repetat ab vſufructuario, vel ſi dñs proprietatis illã remiſerit, poterit eius hęres illam impunè exigere. Sed ſi oẽs cautionẽ ab vſufructuario nõ repetãt, ſed tacitè remittant, non video, quid vetet in hac cauſa vſum fructuariũ vti frui. Neq; his vnquã oberit tex. in illa. l. pen. C. vt in poſſeſſ. legat. in verb. teſtamento.

288 Quia non eſt ibi argumetũ à contrario ſenſu ſumendũ, cùm abſonus & iure reprobus reſultet intellectus.

l.cùm patrem.& ibi Bald.C.de condit.inſertis.cum alijs. licèt contrariū indiſtinctè,imò ꝙ conſtituens inter viuos per contractum poſsit remittere hanc cautionem, teneat Pinelus vbi ſuprà cum alijs, quos refert, cuius opinio in practica fortè erit admittenda per ea, quæ dicta ſunt de hęrede,& quia cōmunis videtur.

189 Vnde ego exiſtimo, quòd ſi teſtator mandet hæredi ſuo vt pauperem aliquem & deploratæ hominē fortunæ recipiat in fideiuſſorē pro vſufructuario, hęredem non teneri huiuſmodi voluntati obtemperare, nam cùm teſtator non poſsit directò cautionem hanc remittere,neq; obliquò poſſe id debet. ex regu. tex. vulgat.in.l.oratio.ff.de ſponſalib.& ita infero, non bene contrarium tenuiſſe Bald.in.l.1.num. 11. C. de vſufruct.de cuius veritate videndus eſt omnino Arias Pinel.in. l.1.in.2.parte.num.76.colum.3. &. 4. illius nu. C.de bonis mat.& contra Bald. etiā tenet Mench. de ſucceſs. creat.§.7. nume.31.

190 Quod verò ad conſtituentem inter viuos vſumfructum attinet, ipſe adhuc ſuperioribus non obſtantibus exiſtimo verius eſſe, poſſe & hūc cautionem hanc expreſsè remittere, quia ſi hæres id poteſt iuxta communem opinionem ſuprà poſitam, idem contrahens poterit, cùm hæres adeundo hæreditatem dicitur quaſi contrahere.vt in.§.hæres quoque. Inſtitut.de obligat.quę ex quaſi contract.naſcuntur.& prohibitio remiſsionis huius cautionis ſolùm in teſtatore & ſic in vltimis voluntatibus inuenitur, ergo extendenda nō eſt neq; trahēda extra caſum in quo loquitur.Non obſtat tex. in.d.l. vſufructu. la.1. in verb. ſuprà relatis, quia text. ille loquitur in vſufructu ſimpliciter conſtituto,non facta mētione cautionis, nam is ſiue conſtituatur in teſtamento,ſiue in contractu voluntario,præſtanda eſt cautio hæc de vtendo & fruendo arbitrio boni viri,ſalua rerum ſubſtantia. At verò nos agimus eo caſu,quo contrahens expreſsè remittit hanc cautionem, quo caſu tex. ille non loquitur.

191 Vno tamen caſu remitti poſſe hanc cautionem à contrahente ſine dubio,imò deberi,exiſtimo. Nam ſi quis alteri rem propriam donet retento ſibi vſufructu, quod licet ex text.in.l.1.& in.l. ſi quis argentum. verſic.ſed quid. C. de donat. poſſet euitare ſatisdationem hanc, impiè enim ageret donatarius, ſi illam cautionem exigeret, neque audiri deberet.argumento eſt text.optimus in.l. ad res donatas.ff.de ædilit. edict. in illis verbis, quod minimè dicēdum eſt,ne eo caſu, liberalitatis ſuæ donator pœnam patiatur. Et ita in caſu à nobis ꝓpoſito tenet Socin.in.l.omnes.ff.de except.Deci.conſil.365. incip. In inſtrumento de quo agitur. colum.fina.num.5.Ioan.Anibal hic nu.174. Decius in.l. Diuus Pius.ff.de regul. iuris. ſequitur plures referens Arias Pinel. in. l.1.in.2. parte.nu. 80. C.de

C. de bon. matern. vbi eam dicit receptiorẽ & æquiorem,& ſufficere hoc caſu donãtem promittere cum hypotheca bonorum.

292 Sed quid ſi teſtator leget vſumfructum homini inopi,qui ſatisdare hæredi non poſsit,an ſine cautione vſumfructum habere debeat? Quod videtur,nam ei, qui non poteſt ſatisdare, ſolet remitti ſolẽnitas ſatisdationis.l. cùm non facilè. ff. ſi

293 cui plus quã per.l.falc.¶ Quia licèt regulariter ex iuris præſumptione difficile reputetur inuenire fideiuſſorẽ, vt ſatis innuit gl.in.l.3.§.quanuis. in parte.quibus.ff.ſi cui pluſquã per legẽ falc. &c.vbi id notat etiã Bart.n.3. idem quoque innuit glo.in.l.2.§. ſed ſi agat.verſ.ſola promiſsione.ff.de iudic. Bart.in.l.fi. nume.2. ff. de præt. ſtipul. Angel. Imol. & Alex. in.l. diuortio. §. interdum.ff.ſolut. matrimo.in homine inope facultatibus deſtituto impoſsibile cenſetur, impoſsibilitas ergo excuſare debebit legatarium.l.ſi vehenda.§. idem iuris.ff.ad.l.Rhodiam. de iact. & ita quòd hoc caſu legatarius conſequatur legatum, tenet Petrus, Cynus, Ricardus,& hos referens Angel.in l.4.C.de vſufruct.

294 Secundò pro hac opinione facit doctrina Bald. in authen. cui relictum.numero.7.C.de indict.viduitat.tollend.vbi tenet, quòd quando aliquis prætendit proprietatem aliquam, vel etiam vſumfructum ſibi relictum, ſi non poteſt cauere propter paupertatem, ſtatur eius iuratoriæ cautioni cum hypotheca. de qua iuratoria cautione.dd. latè in l.1.&.2.ff. qui ſatisdar.cogãtur.quod ſublimitat idem Bal. ibi. numero.9. quando quis non inueniat fideiuſſorem propter ſuam doloſitatem & corruptos mores, nam tunc non debet credi iuramento iſtius,cuius mores ſunt corrupti.argumento.l. non omnes.§.à barbaris. ff.de re milit.& aliorum iurium ibi allegat.per Baldum.quam etiam limitationem ſequuntur.dd.in dict.l.2.præcipuè A-

295 lex.ff.qui ſatisdar.cog.¶ Quæ Bald. doctrina in primo dicto ampliatur, vt non ſolùm procedat in cautione, quæ præſtari debet pro ſecuritate rerum, ſed etiam in illa, quæ præſtanda eſt pro ſecuritate & defenſione perſonæ offendentis, & ſic inimici,nam licèt tunc ſit cauendum cũ fideiuſſoribus.vt in.l. denuntiamus. verſ.nam ſi quis.C.de his,qui ad eccleſ.confug. & in.l. illicitas.§.ne potentiores.ff. de offic. præſid. & in.l. æquiſsimum.ff.de vſufruct. & in. c. literas. in fin. de reſtitutione ſpoliat. vt latè tradit Anton.Gomez. 3. Tom. variarum reſol. capitulo ſexto.de iniuria. nu. 16. & vltra eum Rip. in Rubrica. ff. de damn. infecto. numero nono, & ſequentibus, vbi tenet, & fundat non ſufficere hoc caſu nudam cautionem abſque fideiuſſore, tamen ſi in hoc caſu ex qualitate perſonæ veriſimiliter apparet non poſſe dare prædictam ſecuritatem & fideiuſſores, quia fortè eſt aduena,

vel

vel pauper, tunc ſufficeret dare iuratoriam cautionem, vt tradit Anto. Gomez vbi ſuprà.num.17. argumẽto tex.in auth.generaliter.C.de epiſcopis & cleric.& text.in.§. ſed hodie.Inſtit.de ſatisdat. & eorum, quæ ibi notantur.& in.l. ſancimus. C. de verb.ſignifi.& idẽ ſequitur latè alios allegans Hippolyt.in.l.1.§.præterea. num.13.& ſequen.ff.de quæſtion.

296 De qua ampliatione ipſe dubito, eo, quòd inimicus iam eſt ſuſpectus inimico, & per conſequens maritus vxori in caſu ſæuitiæ. de quo in. d.c. literas.in fin.& in.c.ex tranſmiſſa.eodem titu. ergo non ſufficit iuratoria cautio, quãdo perſona eſt ſuſpecta. vt tenet & probat Rip.vbi ſuprà.nu. 11.& Hippolyt.vbi ſuprà.num.151.& prӕterea probatur ex limitatione doctrinæ Bal. quam ex ipſomet Bald. & aliorum doctorum retulimus. §. proximè.licèt poſſet reſponderi, ꝙ Rip. vbi ſuprà.in.d.nu.11.non loquitur in hoc caſu, ſcilicet inopiæ, quando quis propter paupertatem nõ poteſt inuenire fideiuſſorem, ſed loquitur generaliter in offenſo ab aliquo, vnde videtur præſupponere non habere hunc impoſsibilitatem inueniendi fideiuſſorem, ideo meritò ꝙ non ſatisfaciat cum nuda cautione, cùm ſit ſuſpectus offenſori, & per cõſequens maritus conuentus ab vxore de diuortio propter ſæuitiam nõ ſatisfaciat cum nuda cautione, ſed debeant hi omnes fideiuſſores præſtare, cùm id præterea videatur probari expreſsè in.d.c.literas.in fine.& in.d.c.ex tranſmiſſa.dũ faciunt mẽtionem de ſufficienti & idonea cautione. Sed ampliatio ſupradicta loquitur, quotieſcunq; quis propter paupertatem non poteſt fideiuſſorem dare, quo caſu videtur vera opinio ſuprad. Anton Gomez.d.n.17. nam ei non obſtat etiam limitatio Bal.ſuprad. quia præd. limitatio loquitur in alijs terminis, ſcilicet, quãdo quis propter ſuam doloſitatẽ vel corruptos mores non poteſt inuenire fideiuſſorem, quod eſt diuerſum.

297 Etiã habui ego in practica quæſtionem hanc huius ampliationis ſuprad. in caſu.d.c.literas.in fine. & d.c.ex tranſmiſſa. nam quædam mulier petijt diuortium à marito ſuo propter eius ſæuitiam coram iudice eccleſiaſtico huius ciuitatis & epiſcopatus Placentiæ, & ego eram & fui aduocatus & defenſor præd mariti accuſati & petiti, & obtinui vt diuortium non fieret, fuit tamen maritus condemnatus vt præſtaret fideiuſſorem de non offendendo ſuam vxorem, & de bene eam tractando ſub pœna centũ aureorum ipſi mulieri. Maritus hic erat aduena & pauper, & non poterat præſtare præd.fideiuſſorem, quia eum non inuenit, licèt fecit diligẽtem inquiſitionem, petijt vt ſibi reſtitueretur ſua vxor præſtita iuratoria cautione in locum fideiuſſoris contenti in præd.ſententia, quia ipſe erat aduena, & pauper, & non inueniebat nec inuenire poterat fideiuſſorẽ, & ità iurauit. Iudex noluit eum admittere, nec vxorem ei reſti-

ei reſtituere cum præd. cautione iuratoria, dicens eſſe ſuſpectum maritum vxori, & per conſequens non adimplere præſtando hanc iuratoriam cautionem propter opinionẽ Rip. vbi ſuprà. Ego adduxi contra ipſum opinionem Anto. Gomez vbi ſuprà, qui videtur expreſsè tenere in fauorem mariti, licèt in eo non loquatur, ſed in offenſo. Et reſpõdebam Ripæ, quòd ipſe non loquitur in homine paupere, vt ſuprà eſt dictum. nihilominus iudex prædictus non potuit ſe perſuadere ad reſtituẽdam vxorem marito niſi fideiuſſorẽ præſtaſſet, vt in d. ſententia continebatur, & maritus ob hoc appellauit, & adhuc lis pendet. Ideo non determino, ſed relinquo cogitandum, ſufficiat quòd in noſtra quæſtione vſusfructus habemus ſententiam Bald. expreſsè determinantis ſufficere iuratoriam cautionem in homine paupere, qui propter ſuam paupertatẽ non poteſt præſtare fideiuſſorem.

298 Inquit tamen idem Bald. vbi ſuprà. d. nume. 7. aliter & meliùs poſſe dici hoc caſu, ſcilicet; quòd detur optio grauato, cui non ſatiſdatur, an velit ſtare iuratoriæ cautioni, an velit ipſe poſsidere, & reditus fructuario ſoluere, vt patet in corpore illius authen. cui relictum. in. §. ſi verò vſusfructus. & licèt Bal. loquatur de cautione Mutiana in caſu illius authen. idem tamen videtur dicendum in noſtra cautione de vtẽdo & fruendo &c. cùm in vtroq; caſu militet eadem ratio.

299 Sed contrariam opinionem primæ, imò quòd huiuſmodi legatum, de quo eſt noſtra quæſtio, nõ debeatur legatario etiam inopi, niſi cauerit (hoc eſt cum fideiuſsione) tenet glo. in ead. l. 4. verb. boni viri. C. de vſufruct. quam ibi ſequuntur Odofred. & Iacob. Butric. Bald. nume. 8. dicens eam eſſe veriorem de iuris rigore. & hanc opinionem tenere multos dicit Salicet. ibi colum. 1. dicens eam procedere de iuris rigore, & eam videntur tenere doctores de iuris rigore ſecundùm Paulum ibidem. nume. 3. & eam ſequitur Ripa in. l. quod te mihi. nume. 49. ff. ſi cer. petatur. Tiraquel. de vtroq; retractu tit. de retractu municipal. §. 1. glo. 10. nume. 120.

300 Mihi placet in hac controuerſia ſententia Bart. in. l. prima. C. de vſufruct. dicentis ibi. numero ſexto. quòd ſi perſona legatarij ſuſpecta ſit (poſſet enim facilè rem ſibi legatam in maximum hæredis damnum perdere) res, cuius vſusfructus legatus eſt, ſequeſtrari debet apud bonum & grauem virum, à cuius manu legatarius capiet commoditatem vſusfructus ſibi legati: argumento text. optimi in. l. poſtquam. §. imperator. verſicu. ſed ſi nec ipſi. ff. ſi legat. vel fideicommiſſ. nomine caueat. Si verò perſona legatarij integræ opinionis ſit, neque cautionem præſtare poſsit, iuramentum præſtet ſatis erit de re benè adminiſtranda; & ita legatum conſequatur. argu-

argumento tex. in.l.1.§.ſuper peculio.verſ.ſin verò. C.de aſſert. tolléd. vbi ita ſcribitur. *Sin verò re vera datio eius, impoſſibilis eis ſit, hocque iudici maniſeſtè oſtendatur : iuratoriæ cautioni committi*. Et hanc dicit communnem opinionem Iaſ.ad Chriſtoph. in princip.Inſtit.de vſufruct.num.2. vbi Portius dicit opinionem gl. eſſe communiter reprobatã.& hæc ſententia magis communiter approbatur ſecundùm Antonium Gomez lib.2.var.reſol. c. de ſeruit.nu.3.in fi. & vera quidem eſt & tenenda.& cũ hac communi opinione in effectu videtur concordare opinio Bal. vbi ſuprà.in dict. authen. cui relictum. num.7.licèt in aliquo differat.& ſecundùm ſupradictam communem diſtinctionem intelligendus eſt Rolan.à Valle vbi ſuprà.num.11.qui. n. 22. & ſequentibus, videndus eſt de modo & practica præſtandi hanc cautionem.

301 Deinde opponit Bart.l.fi.§.de illo.C. arbit.tutel. vbi poteſt remitti confectio inuentarij,& tamen illud inuẽtarium eſt, ne quis inuitetur ad delinquendum. Huius difficultatis ſolutionem inferiùs dictorũ ſe Bart. pollicetur in quæſtionibus, vbi te remitto eius examinationem.

302 QVARTO principaliter contra noſtram legem opponit Bart.tex. in authen. ſed cũ teſtator. C. ad. l. falcid. vbi poteſt teſtator prohibere falcidiam detrahi,quætamen publicè intereſt vt detrahatur. l.quod de bonis.§.1.ff.ad.l.falc.Bart. Reſpondet, quòd falcidia duplicis conſtat fauoris capite, nam principaliter videtur inducta in gratiam ipſorum teſtatorum, vt habeant hæredem.per tex.in princip.Inſti. de.l. falc. vbi id quamoptimè probatur in verſ.idq; ipſorum. Sed quòd detrahatur falcidia, fauore teſtantis minimè cõſtet: videtur probari ex hoc, quòd priuato militũ fauore in ipſorum teſtamentis ceſſet ipſius detractio.l.in teſtamẽto.la.2.C.de teſtam. milit.l.in teſtamento. C.ad. l. falcid. l.1.§.pen.ff.ad Trebell.l.ad veterem. & l.ſi poteſt.ff.ad.l.falc.Cui difficultati dicitur reſpondiſſe Chriſtoph. de Caſtellion,in publico examine, quòd hæres militis cogatur adire hęreditatem inuitus,quod vix admitti

303 poſſet.¶ Quare Paulus & Iaſ.in illa.l. in teſtamento.de teſtam.mil.reſpõdent, hæredem militis nõ teneri creditoribus hæreditarijs vltra vires hæreditarias. quod probant ex tex. ibi in verſ. ſanè reprobãtes glo.ibi.Chriſtoph.opinionem conatur ibi defendere Decius num.7.Itẽ inducta fuit dicta falcidia in fauorem publicũ.

304 ¶ Publicè enim intereſt,vt teſtamẽta hominum ſortiantur effectũ,per tex.vulgarem in.l.vel negare.ff. quẽadmod.teſtamentã aper.facit tex.in l.Gallus.§.quòd ſi is.iuncta gl.vtilitatem.ff.de lib.& poſthum.l.ſi pars. ff.de inoffic.teſtamento.c.ſi mater de re iudic.quare ſemper in dubio præſumitur teſtamentum validum & ſolenne l.ſi poſt diuiſionem. C.de iur. & fact. igno.

Et.

305 Et hac ratione inquit Bart. antiquitus non poterat prohiberi falcidia, quia teſtator eam prohibens, videtur contra publicam vtilitatem venire, quoniam hæres ſcriptus repudiando rumperet teſtamentum: ſed hodie inquit Bart. ſi teſtator prohibet falcidiam, & hæres non adit hæreditatem, nihilominus teſtamentum remanebit validum ex diſpoſitione text. in authen. de hæredib. & falc. §. ſi verò expreſsim. collatio. 1. qui tex. vt Bart. dicit, ſingularis eſt, vbi valet teſtamentum ſine aditione hæreditatis: vnde prohibere falcidiam hodie non eſt contra publicam vtilitatem, meritò igitur prohiberi poſſe fuit inſtitutum. & hæc quidem ratio, vt inquit Bart. eſt vrgens, & alia perſuadens, nam iuriſconſulti erant pagani, & de prœmio vitæ non cogitabant, ideo exiſtimarunt, quòd ſi hæres ſcriptus nō poſſet lucrum aliquod pecuniarium conſequi ex teſtamento, quòd nollet adire hæreditatem. Iuſtinianus autem princeps catholicus conſiderauit id quod optimè dicit text. in d. authen. verſ. ſi verò expreſsim. hucuſque Bartolus.

Ex cuius dictis, duæ conſtant iuris rationes, prima eſt propter quam olim falcidia prohiberi non potuit, poſterior eſt, ex qua hodie prohiberi poteſt. Quoad primam rationem quam Bart. affert, pertinet, quòd ea parum tuta, imò falſa videatur eſſe. probatur, nam quòd teſtamenta ſuſtineātur, principaliter videtur inter eſſe ipſorum, qui teſtantur, quòd ſatis probat tex. iam allegatus in principio Inſtit. de lege falcid. ſecundariò autem, hoc ſpectat ad publicam vtilitatem. l. vel negare. ſuprà allegata, quare ex hac ratione poſſet teſtatori iuri ſuo renunciare, ac perinde, falcidiæ detractionem prohibere, argumento eorum, quæ Bart. docuit in. l. 1. ff. ſolut. mat.

306 Præterea ſi hæc ratio vera eſſet, neq; hodie lex ſtatuiſſet licere teſtatoribus quartam prohibere. quare recedenti mihi ab hac ratione Barto. magis placet ratio Cumani dicentis, quòd cùm lex falcidia expreſſim deroget volūtati teſtantis, quod ſatis conſtat ex dicto principio de lege falcid. teſtator falcidiam prohibere non poteſt, cùm nemo poſsit legi, poteſtati alicuius deroganti, derogare. text. in authen. de eccleſiaſt. titul. §. ſi quis autem pro redemptione. collat. 9. in illis verbis. *Licet præcipue à teſtatoribus, aut donatoribus inter-*
307 *dictum ſit*. ¶ Item facit, quod per manus traditur, iuri prohibitiuo renuntiari non poſſe. gloſ. in. l. à Diuo Pio. ff. de ritu nupt. & in. l. prima. C. ne fideiuſſ. dot. dentur. & ibi Salicet. numero quinto. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. idem voluit glo. in authen. imò. C. de act. & obligat. & plures doctores allegat Tiraquel. de primogenitura. quæſtio. 22. nume. 9. ſequitur plures allegans Iaſ. in. l. ius publicum. nume. 2. ff. de pact. & eſt communis opinio ſecundùm Bald. Nouellum. de

de dote.6. parte principal. priuileg. 21.num.13. vbi num.14. latè diſputat, an huiuſmodi renuntiatio firmetur iuramento. & quòd firmetur, teſtatur eſſe magis communem opinionem Ioan.Oroſcius in.d.l.ius publicum.nume.5. ff. de pact.

Ratio autem ſuadens quare hodie prohiberi poteſt, inquit Bart. eſt, quoniam & ſine ſpe lucri credẽdum eſt, hominem, Chriſtũ ipſum ſummum rerum omnium creatorem colentem, ſi hæres ſcriptus ſit, aditurum hæreditatem, vt pium pręſtet obſequium defuncto, exequu-
308 tus eius voluntatẽ. ¶ Eſt enim pium exequi defunctorum voluntates, & ſi ad cauſas pias illæ non ſpectent. quod ſatis innuit text. in verſic. ſi verò expreſsim allegat. & pręterea tex. in.l.pen.verſ. illo.C.de neceſſ. ſeru. hæred.inſtit. vbi impium iudicatur, ſi hæres non exequatur defuncti voluntatem, erit ergo pium, illam exequi plura in hanc ſententiam retulit Tiraquel.in tractatu.de mort. 7.parte.declaratione. 5. nume. 8. ad idem eſt tex. in l.in teſtamento. ff. de fidei commiſſ.libert.ibi. *Hos tamen filios debere eam manumittere*. Hęc ratio Bart. pleniſsima eſt pietate, verum etiam contra eam obſtat, quòd tempore etiam, quo legum conditores Chriſtiano nomini ſe obligauerãt, nõ poterat prohiberi falcidia. textus ſunt præter alios manifeſtiſsimi in.l.ſi vt allegas.& in.l.ſi quis quadringentorum.C.ad.l.falc. Sunt, qui dicant, vt Crotus hîc.num.27. id quidem verum eſſe, ſed vſque ad tempus noui iuris Iuſtiniani, rationem hanc in cõſiderationem non fuiſſe, quod quidem, vt Bartoli in hac ſua ratione authoritas ſalua ſit, reijciendum nõ eſt.

309 Ex his, quæ Bart. in hac quarta oppoſitione præpoſuit, maximè notari oportet caſum illum, quẽ Bart. ſingularem appellat, in quo valent relicta in teſtamento, etiam non adita hæreditate, quando ſcilicet hæres ſcriptus, hæreditatem non vult adire propter prohibitionem quartæ falcidiæ. quod probari videtur ex illo verſ. Si verò expreſsim. quem ita induci oportet. Dicitur ibi, quòd ſi hæres prohibitus falcidiam detrahere hæreditatem repudiet, quòd hæreditas deferetur primò ſubſtitutis, deinde cohæredibus, poſt hos fidei commiſſarijs & legatarijs, & alijs, qui in teſtamento ſucceſſuri ſunt. Poſtremò ſe refert tex. ille ad id, quod dixerat imperator in.§. ordinatum. vbi, etiam non adita hæreditate, legatum conſeruatur.

310 Baldus tamen (cùm nihil ſit in iure certum) in.l.1.colum.3.num.6.verſic.extrà opponitur.C. ſi quis omiſ. cauſ.teſtam.tenet in hoc cõtra Bart. per text. quem ipſe in hoc primus omnium contra hanc egregiam doctrinam Bart.conſiderauit.in.d.authen.ſed cùm teſtator.C.ad.l.falcid. in illis verbis. *Et ſi hæres in hoc defuncto non pareat*. nam inquit Bald. ꝙ text. illius diſpoſitio, cõſeruans legata & fideicommiſſa, eſt intelligenda, ſi

hæres

hæres poſt aditam hæreditatem pa rere nolit defuncti voluntati, à quo tunc temporis hæreditas auferenda eſt, quo caſu nimirum, ſi legata & fideicommiſſa præſtentur, quæ fuerunt iam aditione confirmata, nam illud verbum, hæres, poſitum in textu, id videtur ſignificaſſe ex regula text. vulgat. in .l. 3. §. ſi quis ita. ff. de hæredib. inſtit. facit optimè text. in .l. 3. §. ſi quis hæredi. ff. de lib. & poſthum. Huic fundamento adiecit Bald. rationem nó vulgarem, nam impoſsibile videtur hæreditate non adita legatum deberi, eſſe enim debet, qui illud debeat, & cui debeatur. allegat Bald. text. in .l. quidam referunt. ff. de iur. codic. eandem contra Barto. ſententiam iterum firmauit ex propoſito idem Bald. in .l. eam, quam. columna quarta. numer. 3. verſ. item adde alium caſum. C. de fideicommiſſ. vbi dicit opinionem Bald. malè defendi poſſe à text. huius .l. nemo poteſt. quam Bald. ibi nominatim inducit. idem ſequitur Angel. in repetit. dict. l. eam, quam. numer. 17. idem tenet Ioann. de Imola in .l. qui filio. §. ſeruus. colum. 3. verſic. neque obſtat prædictis. ff. de hæred. inſtituend. quorum authoritas & ſi maximi ponderis illa ſit, non me mouet, quin Barto. doctrinam in præſenti iuris rationibus non exiſtimem veriorem, per text. in verſic. ſi verò expreſsim. quem Bart. allegat. cuius opinionem magis communem eſſe, eam ſequutus, aſſerit Alex. in præſenti. numer. 10. communem eſſe teſtatur Ioan. Anibal. hic. numer. 177. ſequitur eam Crotus nume. 29. eandem opinionem tenet idem Barto. in dict. authentic. ſed cùm teſtator. columm. 2. num. 1. in fin. verſic. preterea Imperator. idem Bart. in. d. §. ſi verò expreſſim. num. 4. vbi refert hanc fuiſſe opinionem Iacob. de Bellouiſo. idem Bart. in .l. 1. in princ. in. 1. oppoſit. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſtament. idē Bart. in .l. 1. num. 67. C. de ſacroſanct. eccleſ. idem Bart. in .l. pactum inter hæredem. num. 2. ff. de pact. idem Bart. in. d. l. eam, quam. num. 1. prope finē in verſ. ego do alium caſum notabilem. C. de fideicom. vbi eam opinionem ſequuntur Fulgoſ. Angel. col. 1. in lectu. Paulus num. 6. Iaſ. 18. col. 2. admonens hanc opinionem Bart. eſſe tenendam.

311 Nec huic receptiſsimę ſententiæ obſtabit text. in dict. authenti. ſed cùm teſtator. prout ſuperiùs illum à Baldo contra eam induci admonuimus. Nam verbum, hæres, ibi poſitum in corpore vnde prodijt ille text. minimè reperitur, quòd ſi eſſet, reſponderem, quòd & ſi propriè hæres dicatur, qui adiuit iam hęreditatem, impropriè & eum hæredem dicere poterimus, qui hæres in teſtamento inſtitutus eſt, & ſi cex eo non adierit hæreditatem.

Minùs oberit ratio illa, quam cōtra Barto. Bald. aſſumpſit ex dict. l. quidam referunt. nam negat Barto. quin adiri debeat ſemper hæreditas

G vt lega-

vt legatum præſtari poſsit, ſed non eſſe neceſſe illam ab hærede ſcripto adiri, Bartoli opinio eſt, ſed adiri eã oportebit, vel à ſubſtituto, vel ab hærede coniuncto vel fideicommiſſario, vel demum ab his, qui in teſtamento ſunt ſucceſſuri, vel poſtremo
312 loco à fiſco. ¶ Nã in omnibus caſibus, quibus legata à iure debentur hæreditate non adita, neceſſe eſt ad illorum præſtationem hæreditatis aditio, ſaltem à venientibus ab inteſtato. quod voluit gloſ. ſingularis & omnibus nota in l. qui filio impuberi. §. 1. in parte, liber ex codicillis. ff. de hæred. inſtitu. quam ibi ſequuntur Barto. & cæteri poſt eum. Bald. in l. hac conſultiſsima. §. ſi quis autem in medio. C. de teſtament. idem Bald. in authen. ex cauſa. col. 7. nu. 25. verſ. Secundò oppono. C. de lib. præter. vel exhæred. vbi dicit glo. illam ſingularem & notabilem. & gl. eſſe approbatam in hac ſua celebri doctrina, affirmat in præſenti Alexan. col. 3. Iaſ. num. 23. & in 1. lectura. num. 35. idem affirmat Corneus conſi. 97. volum. 2. col. 1. Iaſ. in dict. l. eam quam. nume. 13. Couar. in. c. Raynaldus. §. 3. numer. 8. de teſtamentis. ſequitur eam Rip. in l. 3. num. 2. ſuprà hoc tit. & opinionem illius glo. dicit communem plures referens Anton. Gomez in l. 24. Taur. num. 4.

313 Vnde infertur ad intellectum. l. 1. tit. de los teſtamentos. lib. 5. ordin. nouæ recopil. vt quanuis ibi deberi & præſtari legata dicatur, etiam ſi nullus hæres ex teſtamento exiſtat, debet tamen intelligi eſſe neceſſariũ vt hæreditas adeatur à venientibus ab inteſtato, qui ſucceſſuri ſunt, vt lex illa probat. ita in terminis tenet Couar. vbi ſuprà. licèt Antonius Gomez vbi ſuprà, latiſsimè teneat contrarium, qui eſt videndus ad veritatem huius articuli. & etiam eſt videndus latiſsimè examinans, bene inferens in practica, à quo tempore debeantur fructus rei legatæ, Greg. Lopez in l. 37. in glo. los fructos. tit. 9. partit. 6. quod vltimum de fructibus, hîc nõ ex animo, quia non eſt locus huius articuli. & opinionẽ illius glo. teſtatur etiam communẽ, idem Ant. Gomez. 1. Tom. varia. reſol. C. de legatis. num. 11. vbi tenet contrarium de iure regio, & intelligit q detur curator bonis. & latiſsimè in hoc videndi ſunt Tellus Fernandez in l. 3. Taur. in 3. parte per totã. & dominus meus Dõ Antonio de Meneſes in. d. l. eam quam. num. 79. C. de fideicommiſſ.

314 Limitari tamen in vno duntaxat caſu egregiam hanc Barto. deciſionem oportebit, non procedere eam in cauſa fideicommiſsi vniuerſalis, nam propter prohibitionem quartæ, illud non ſuſtinebitur, niſi hæres ſcriptus adeat hæreditatem. Differentiæ ratio eſt manifeſtiſsima, nam fideicommiſſarius iure optimo poteſt compellere hæredẽ vt adeat hæreditatẽ & reſtituat ex permiſsione ſenatuſcõſulti Trebelliani, quod ſi non fecerit, ſibi imputet, quæ ratio ceſſat in legatarijs, & his qui ſpeciale

fidei

fideicommiſſum ſunt recepturi. Hæc fuit egregia determinatio Iacob. de Bellouiſo in authen. de hæred. & falc. §. hinc nobis. collatio. 1. quam cum maximo laudis præconio ſequutus eſt Bald. in. l. filiū quę habentem. nume. 12. C. famil. erciſc. Roman. in authen. ſimiliter. 11. ſpeciali. verſ. fallebat. C. ad. l. falci. vbi neminem allegat. idem ſequitur in præſenti Alexan. & Rip. numer. 46. Crotus nume. 29. & communem opinionem teſtatur Ioann. Anibal. hîc nume. 206. receptiorem eſſe profitetur Alciat. hîc nume. 31. idem ſequitur Iaſ. in. l. eam, quam. colum. 9. verſicu. limita tamen. C. de fideicommiſſ.

315 Quod tamen iudicio meo locum ſibi minimè vendicat, ſi hæredi ſcripto eſſet remiſſa per teſtatorem neceſsitas compulſionis, nam tunc ceſſat ſupraſcripta ratio, neque poteſt fideicommiſſario imputari, quod hæredem non compellat: quia cùm cogi non poſsit, tuebitur ſe voluntate teſtatoris, cui liberum fuit hæredem grauatum reſtituere, hac cō pulſionis neceſsitate liberare: quod innuit glo. ſingularis (ſi modò notanter legatur) in. l. debitor. in principio. verb. contra voluntatem. ff. ad Trebell. quam ibi pro hoc & inducunt & ſequuntur Angel. de Peruſio. numero tertio. dicens hoc eſſe diligenter notandum, & quòd de hoc eſt text. ibi in verſ. ſed cùm teſtator. Imola ibi numero. 3. idem ſenſit Alexan. ibi nume. 13. quia adducit pro hac ſententia text. quem ipſe optimum eſſe dicit in. l. facta. §. ſi ſub conditione. verſic. plus enim. ff. eodem titulo. idem ſequitur Alex. in. l. quia poterat. colum. 1. verſic. itē nota. eodem titulo. vbi in hoc allegat text. in. l. ſi petitioni. §. fina. ſecundùm vnam lecturam eod. titu. & hæc opinio verior mihi eſt, & communior, licèt contrarium teneat Ioan. de Imol. ſub dubio tamē, in. l. ita tamen. §. ſi pater. colum. 1. verſic. ſed fortè poteſt dici. eodem titulo.

316 Sed vt ea, quæ ad hanc oppoſitionem Barto. pertinent, omnia peragamus, dubium eſt non facile, an falcidia ex his ſuperioribus prohiberi iure optimo poſsit, ſatis ſit, vt eius detractio ceſſet, illam tacitè prohibere: vt ſi dicat teſtator, Legata, quæ in hoc teſtamento reliqui, vellem omnia præſtari, & ea quidem omnia tota, ſeu integra, an ex his verbis vel ſimilibus cenſeatur prohibita detractio quartæ? Et videtur ſanè his verbis prohibitionem induci non poſſe, cùm expreſſim illam oporteat prohiberi, ex text. in præallegat. authenti. ſed cùm teſtator. ibi, expreſsim vetuit.

317 Nam cùm lex iubet aliquid expreſsim fieri, non ſatis eſt, illud induci per coniecturas. gloſ. penult. in capitu. inquiſitores. de hæret. lib. ſexto. quare per hæc verba & ſimilia, quæ tacitam inducunt prohibitionem, prohiberi etiam hodie falcidiam non poſſe tenet Angel. in

illa authent. ſed cùm teſtator. numero ſecundo. Corneus ibi in dict. l. 1. qui tamen diſtinguit, dicens ita fuiſſe conſultum à pluribus doctoribus ſui temporis. idem tenet Angel. de Peruſio in authent. de hæred. & falcid. §. ſi verò expreſsim. idem Angel. in l. ſecunda. §. ad filiorum. C. quand. & quib. quarta pars debeatur. libr. 10. Roman. in dict. authent. ſimiliter. columna antepenultima. vbi dicit ita ſe ex facto conſultum reſpondiſſe, & omnes doctores in hoc ſecum conueniſſe, præter Paulum de Caſtro, qui contrarium conſuluit. Hanc opinionē plurimos doctores allegans teſtatur communem dominus meus Illuſtris Antonius de Meneſes in .l. poſt mortem. numer. 31. C. de fidei commiſ.

318 Sed ſunt, qui exiſtiment contrariam opinionem eſſe veriorem, imò quòd ſatis ſit vt falcidiæ detractio ceſſet, ſi teſtator dicit velle ſe legata tota ſiue integra perſolui. cuius ſententiæ videtur fuiſſe glo. in. l. decem. verbo, tota. ff. de fideicommiſ. libert. vbi ex ea glo. Angel. collegit eandem opinionem, ad quam etiam allegatur Barto. in. l. Centurio. nume. 27. ff. de vulg. & pup. ſed reuera primam opinionem ibi tenet. & ibi Rip. numer. 130. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. quam etiam teſtatur communem plurimos allegans & eam ſequutus dominus meus vbi ſuprà.

319 Quæ ſecunda opinio optimè cōfirmatur ex eo, quòd licèt qui dotem ſoluto matrimonio reddere promiſit, adhuc partem dotis ex ſtatuti diſpoſitione ſibi retinere poſſit. quod notauit Bald. per text. ibi in. l. fin. numero tertio. C. ad. l. falc. ſi tamen maritus promittat totam dotem reſtituere, non excipiet partem alioquin ſibi debitam. ita enim determinant Angel. Imola. & Roman. in. l. damni infecti. §. cùm parietem. ff. de damn. infect. Rayner. Alexan. & Iaſ. numer. 34. in. l. poſt dotem. ff. ſolut matrim. aſſerit communem Decius conſil. 195. colum. 2. & Purpurat. in. l. 1. nume. 130. C. de ſumma trinit. & fid. catholic. ſequitur eam Rip. in dict. l. centurio. num. 131. & Tiraque. in. l. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. in parte. totum. num. 1. colum. 2.

320 Præterea ſocius, vel alius ex his, qui in id, quod facere poſſunt, conueniuntur, ſi totum ſoluere promittant, videntur illi priuilegio renuntiare, quod ex alijs Iaſ. adnotauit in l. ſunt, qui in id. colum. 11. ff. de re. iudic.

321 Mihi verò, vt inter tot graues eximiosque authores meam quoque ſententiam interponam, mirum in modum arridet diſtinctio Pauli de Caſtro in præſuppoſita difficultate, is enim in dict. authentic. ſed cùm teſtator. columna ſecunda. verſic. ego autem, dicit, quòd non requiritur, vt detractio falcidiæ ceſſet, expreſſa teſtatoris diſpoſitio, ſed ſatis eſt illam prohi-

prohiberi per verba expreſsis æqui pollentia, quæ quidem non poſſent aliò cómodè referri, quàm ad prohibitionem quartæ, vt ſi dixerit teſtator legata eſſe ſoluenda integraliter, vel ſine diminutione, ſecùs verò ſi verba poſsint aliud quidpiam importare, vt ſi diceret teſtator, Volo talem fundum Titio dari per hæredem meum pleno iure. nam poſſunt verba illa intelligi reſpectu proprietatis & vſusfructus. l. fœminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. l. mater. ff. ad Tertill §. fina. Inſtitut. de vſu fructu. & ſic de ſimilibus exemplis eſſet iudicandum. Et iuxta hanc reſolutionem ego intelligendam eſſe cenſerem Regiam. l. 6. titu. 11. part tit. 6. in illis verbis. *Si el teſtador les defendieſſo ſeñaladamente que la no ſacaſſen.* Nam ego ſeñaladamente factam eſſe prohibitionem intelligo, & iudicarem, ſi per verba expreſſa, vel expreſsis æquipollentia fieret detractionis prohibitio. quòd ſi verba, ſuper quibus prohibitionis coniectura fundatur, aliò referri poſſint, non intelligerem ſeñaladaméte factam eſſe prohibitionem. & ita in terminis tenet Gregorius Gopez. ibi in gloſ. 3. vbi latè id agit. & ideo eſt omnino videndus, & ſic ſum expeditus ab oppoſitionibus.

Sequuntur nunc quæſtiones Bartoli.

PRIMA QVAEſtio Bartoli.

3:2 EXPLICITIS oppoſitionibus Barto. aggreditur quæſtiones ad text. hunc pertinentes. Primò igitur quærit Barto. an ſicut teſtator hodie poteſt prohibere falcidiam, poſsit etiam prohibere Trebellianicam, quæ de fideicommiſſo vniuerſali detrahi ſolet? Et primò arguit Barto. quòd idem ſit dicendum in Trebellianica, vt iure illa prohiberi poſsit, ſed pro cõntraria parte allegat ipſe text. in l. Titia. ff. ad l. falc. & text. in l. ſi vt allegas. C. eodem. & in. §. ſed quia, Inſtit. de fidecom miſſ. hæredita. quibus legibus cauetur non poſſe Trebellianicã prohiberi, & legum correctio eſt vitanda, nam quod non mutatur, quare ſtare prohibetur? vt in. l. ſancimus. C. de teſtamentis. & in. l. præcipimus. C. de appellatio. ex quibus Barto. concludit veriùs eſſe vt Trebellianica prohiberi non poſſit. & huius opinionis allegat authorem Albertum in Margarita, an fructus computentur in quartam Trebellianicam. hanc etiam opinionem ſequitur in præſenti Crotus, numer. 31. & ante eos tenuit gloſ. in dict. l. ſi vt allegas. quæ tamen id probat ſubobſcurè. expreſsiùs tamen firmauit hanc opinionem glo. in dict. authen. ſed cùm teſtator. in parte, ceſſat. vbi hanc opinionem conſtanter tenet Bald. column. 1. numero tertio. idem dicitur tenuiſſe Iacob. de Belloviſo in authenti. de hæred. & falc. §. ſi verò expreſsim.

collat.1. Archidiac. Ioan. Andream & Bald. prope finem. in capit. ſi pater. de teſtament. in ſexto. & hanc opinionem eſſe veriorem in puncto iuris teſtantur Alexan. numero. 8. & Iaſ. numero. 43. in. l. Marcellus. in principio. ff. ad Trebell. & eam defendit Alciat. libro quinto paradox. capit. 19. ſequuntur plures relati per Couarru. in capit. Raynaldus. §. 3. numero ſexto. de teſtament. vbi refert Iaſ. & Alciat. vbi ſuprà proximè eos allegaui, ſed Alciatum defectiuè. hác aſſerit communem opinionem additio Romani in authenti. ſimiliter. numer. 108. C. ad l. falcid.

323 Verior tamen & magis communis opinio eſt contra Barto. in præſenti, imò conſtantiſsimè eſt affirmandum, text in dict. authen. ſed cùm teſtator. debere etiam intelligi in Trebellianica, vt hæc poſsit liberè à teſtatore prohiberi, cuius

324 quidem rei ea ratio eſt. ¶ Quòd appellatione falcidiæ, Trebellianica quoque comprehendi ſoleat. l. Titia. cum alijs. ff. ad. l. falcid. & lex agens de falcidia, ad Trebellianicam etiam pertinebit. Quòd ſi dixeris impropriè, & largo quodam modo appellatione falcidiæ Trebellianicam contineri, reſpondeo quòd adhuc habet locum ar-

325 gumentum. ¶ Cùm de propria & ſtricta ſignificatione vocabuli ad impropriam & latam ſignificationem procedat quàm optimè argumentum. l. filium habeo. ff. ad Macedon. quæ regula, etiam in materia exorbitanti procedit, quod ex text. ipſius mente, id conſtat, & aſſerit communem opinionem eſſe Decius in. l. 1. nume. 27. ff. de iuriſdi. omn. iudic.

Præterea iure antiquo falcidia & Trebellianica ſunt æquiparatæ, nam in teſtamentis, in quibus falcidia ceſſat, ceſſat & Trebellianica. l. Marcellus. verſic. quod autem.

326 ff. ad Trebell. Lex igitur noua agens in vno caſu, ſcilicet in falcidia, videtur etiam in alio caſu prouidiſſe, ſcilicet in Trebellianica. ex doctrina glo. ordinariæ in. l. ſi quis ſeruo C. de furt. in. l. quod verò contra. ff. de legib. Barto. in. l. vt tantum. in principio. ff. de ſeruo corrupt. quam opinionem communem eſſe teſtatur Iacobinus in. l. pater filium. numer. 9. ff. de inoffic. teſtamento. Curt. Iun. in authent. ex cauſa. numer. 10. C. de lib. præter. vel exhæred. Couar. vbi ſuprà. & eſt communiter approbata glo. illa ſecundùm Curt. Iun. in. l. 2. nume. 12. ff. de inoffic. teſtamento.

327 Quòd ſi iterum replices, quòd text. in dict. authenti. ſed cùm teſtator. eſt lex noua & correctoria, ac perinde etiam ad caſus æquiparatos non extendenda, reſpondeo, quòd doctrina ſuprà allegatarum gloſſarum procedit, etiam ſi ſit noua & correctoria ſimul, vt eſſe communem opinionem teſtatur. Iaſ. in authentica. quas actiones. num. 19. C. de ſacroſanct. eccleſ. Curt.

Iun. in. l. tranſigere. nume. 42. C. de tranſact. & conſil. 150. nume. 4. imò procedit ſententia gloſſarum, etiam in exorbitantibus ſecundùm Socin. in. l. 2. colum. 1. ff. de legat. 1. imò verò in diſpoſitionibus odioſis locum habet, vt communem eſſe affirmat Bellonus conſil. 69. nume. 1.

328 Præterea ex ratione ſcripta in lege licita eſt extenſio in correctorijs. gloſ. eſt ordinaria in clemen. 1. in parte, eligatur. de electione. cuius opinio communis eſt authore Decio in ca. at ſi clerici. §. de adulterijs, colum. 6. de iudic. & tenent multi citati per Tiraquel. de cauſ. ceſſant. numero. 153. Ratio autem expreſſa in præallegato. §. ſi verò expreſſim, quòd teſtamentum non adita hæreditate ſuſtineatur, vel quòd lex credidit pietate motum hæredem aditurum hæreditatem, militat etiam in prohibitione Trebellianicę, igitur & ad hanc iuris diſpoſitionę porrigi oportet.

329 Præterea quando per aliquem intellectum reducimur ad ius commune, etiam in correctorijs extenſio licita, atque permiſſa eſt, iuxta gloſ. ſingul. in capit. ſtatutum. verb. numerandum. ibi, item per hanc. de præbend. in ſexto. quam ibi omnes ſequuntur. & ſolennem eam eſſe, eius ſententiam ſequutus dicit Iaſ. in. l. prima. in principio. nume. 53. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſdi. ſequitur ſimpliciter Ioannes Oroſcius in. l. pactum inter hæredem. numero ſeptimo. ff. de pact. ſequuntur eam multi relati per Tiraquel. de primogenitura. quæſtio. 24. nume. 6. Ripa in. l. ſi conſtante. nume. 61. ff. ſolut. mat. at verò diſpoſitio tex. in dict. authen. ſed cùm teſtator. reducit nos ad ius antiquũ 12. tabularum, quo iure licebat totum aſſem conſumere legatis l. verbis legis. ff. de verbor. ſignifica. ergo videtur ad prohibitionem quoque Trebellianicæ diſpoſitionē eius pertinere. Ex quibus tenendum eſt contra Barto. imò quòd hodie poſsit Trebellianica prohiberi, & hanc opinionem primus omnium, quos ipſe viderim, tenet fons ille legum vberrimus Azon in ſumma. de hæredib. & falc. columna tertia numer. 11. verſic. loquitur autem hîc de falcidia. & teſtantur cõmunem in pręſenti Crotus. num. 30. Rip. 45. Ioan. Anibal. numer. 253. idem tenet gloſ. in dicto. §. ſi verò expreſsim. verb. ſubſtitutis. & hanc opinionem ſequuntur ibi Barto. & Ang. & tenet etiam glo. in §. ſed quia hæredes. verb. licet. Inſtitut. de fideicommiſſ. hæredit. & tenet Barto. ſibi præter morem contrarius in. l. Marcellus. in princip. columna tertia. numero ſeptimo. verſ. Secunda quæſtio eſt. ff. ad Trebel. hanc opinionem infinitis authoribus relatis antiquis & modernis, qui eam ſequuntur & teſtantur communem & tenendam in praxi, ſequitur dicens eſſe veriorem & receptiorem dominus meus ſenator regij ſupremi cõſilij dominus Ant.

l.cùm patrem.& ibi Bald.C.de condit.inſertis.cum alijs. licèt contrariũ indiſtinctè,imò ꝙ conſtituens inter viuos per contractum poſsit remittere hanc cautionem, teneat Pinelus vbi ſuprà cum alijs,quos refert, cuius opinio in practica fortè erit admittenda per ea, quæ dicta ſunt de hęrede,& quia cõmunis videtur.

289 Vnde ego exiſtimo, quòd ſi teſtator mandet hæredi ſuo vt pauperem aliquem & deploratæ hominẽ fortunæ recipiat in fideiuſſorẽ pro vſufructuario, hęredem non teneri huiuſmodi voluntati obtemperare, nam cùm teſtator non poſsit directò cautionem hanc remittere,neq; obliquò poſſe id debet. ex regu. tex. vulgat.in.l.oratio.ff.de ſponſalib.& ita infero, non benè contrarium tenuiſſe Bald.in.l.1.num. 11. C. de vſufruct.de cuius veritate videndus eſt omnino Arias Pinel.in. l.1. in.2. parte.num.76.colum.3. &. 4. illius nu. C.de bonis mat.& contra Bald. etiã tenet Mench. de ſucceſs. creat.§. 7. nume.31.

290 Quod verò ad conſtituentem inter viuos vſumfructum attinet, ipſe adhuc ſuperioribus non obſtantibus exiſtimo veriuseſſe,poſſe & hũc cautionem hanc expreſsè remittere,quia ſi hæres id poteſt iuxta communem opinionem ſuprà poſitam, idem contrahens poterit, cùm hæres adeundo hæreditatem dicitur quaſi contrahere.vt in.§.hæres quoque. Inſtitut.de obligat.quę ex quaſi contract.naſcuntur.& prohibitio remiſsionis huius cautionis ſolùm in teſtatore & ſic in vltimis voluntatibus inuenitur, ergo extendenda nõ eſt neq; trahẽda extra caſum in quo loquitur.Non obſtat tex. in.d.l.vſufructu. la.1. in verb. ſuprà relatis, quia text. ille loquitur in vſufructu ſimpliciter conſtituto,non facta mẽtione cautionis, nam is ſiue conſtituatur in teſtamento,ſiue in contractu voluntario,præſtanda eſt cautio hæc de vtendo & fruendo arbitrio boni viri,ſalua rerum ſubſtantia. At verò nos agimus eo caſu,quo contrahens expreſsè remittit hanc cautionem, quo caſu tex. ille non loquitur.

291 Vno tamen caſu remitti poſſe hanc cautionem à contrahente ſine dubio,imò deberi,exiſtimo. Nam ſi quis alteri rem propriam donet retento ſibi vſufructu, quod licet ex text.in.l.1.& in. l. ſi quis argentum. verſic.ſed quid. C. de donat. poſſet euitare ſatiſdationem hanc, impiè enim ageret donatarius, ſi illam cautionem exigeret,neque audiri deberet.argumento eſt text.optimus in.l. ad res donatas.ff. de ædilit. edict. in illis verbis, quod minimè dicẽdum eſt,ne eo caſu, liberalitatis ſuæ donator pœnam patiatur. Et ita in caſu à nobis ꝓpoſito tenet Socin.in.l.omnes.ff.de except.Deci.conſil.365. incip. In inſtrumento de quo agitur. colum.fina.num.5.Ioan.Anibal hîc nu.174.Decius in.l. Diuus Pius.ff.de regul. iuris. ſequitur plures referens Arias Pinel. in. l.1.in.2. parte.nu. 80.

C.de

C. de bon. matern. vbi eam dicit receptiorẽ & æquiorem,& ſufficere hoc caſu donãtem promittere cum hypotheca bonorum.

292 Sed quid ſi teſtator leget vſumfructum homini inopi,qui ſatisdare hæredi non poſsit,an ſine cautione vſumfructum habere debeat? Quod videtur,nam ei, qui non poteſt ſatiſdare, ſolet remitti ſolẽnitas ſatisdationis.l. cùm non facilè.ff. ſi

293 cui plus quã per l.falc.¶ Quia licèt regulariter ex iuris præſumptione difficile reputetur inuenire fideiuſſorẽ, vt ſatis innuit gl.in.l.3.§.quanuis. in parte.quibus.ff.ſi cui pluſquã per legẽ falc.&c.vbi id notat etiã Bart.n.3. idem quoque innuit glo.in.l.2.§. ſed ſi agat.verſ.ſola promiſsione.ff.deiudic. Bart.in.l.fi. nume.2.ff. de præt. ſtipul. Angel. Imol. & Alex. in.l. diuortio. §. interdum.ff. ſolut. matrimo.in homine inope facultatibus deſtituto impoſsibile cenſetur, impoſsibilitas ergo excuſare debebit legatarium.l.ſi vehenda.§.idem iuris.ff.ad.l.Rhodiam.de iact.& ita quòd hoc caſu legatarius conſequatur legatum, tenet Petrus, Cynus, Ricardus,& hos referens Angel.in l.4.C.de vſufruct.

294 Secundò pro hac opinione facit doctrina Bald. in authen. cui relictum.numero.7.C.de indict.vidui tat.tollend.vbi tenet,quòd quando aliquis prætendit proprietatem aliquam, vel etiam vſumfructum ſibi relictum, ſi non poteſt cauere propter paupertatem, ſtatur eius iuratoriæ cautioni cum hypotheca. de qua iuratoria cautione.dd. latè in l.1.&.2.ff. qui ſatiſdar.cogãtur.quod ſublimitat idem Bal. ibi. numero.9. quando quis nõn inueniat fideiuſſorem propter ſuam doloſitatem & corruptos mores, nam tunc non debet credi iuramento iſtius,cuius mores ſunt corrupti.argumento.l. non omnes.§.à barbaris.ff.de re milit.& aliorum iurium ibi allegat.per Baldum.quam etiam limitationem ſequuntur.dd.in dict.l.2.præcipuè A-

295 lex.ff.qui ſatiſdar.cog.¶ Quæ Bald. doctrina in primo dicto ampliatur, vt non ſolùm procedat in cautione, quæ præſtari debet pro ſecuritate rerum, ſed etiam in illa, quæ præſtanda eſt pro ſecuritate & defenſione perſonæ offendentis,& ſic inimici,nam licèt tunc ſit cauendum cũ fideiuſſoribus.vt in.l. denuntiamus. verſ.nam ſi quis.C.de his,qui ad eccleſ.confug. & in.l. illicitas.§.ne potentiores.ff. de offic.præſid. & in.l. æquiſsimum.ff.de vſufruct.& in.c. literas. in fin. de reſtitutione ſpoliat. vt latè tradit Anton.Gomez. 3.Tom. variarum reſol. capitulo ſexto.de iniuria. nu.16.& vltra eum Rip. in Rubrica. ff. de damn. infecto. numero nono, & ſequentibus. vbi tenet, & fundat non ſufficere hoc caſu nudam cautionem abſque fideiuſſore, tamen ſi in hoc caſu ex qualitate perſonæ veriſimiliter apparet non poſſe dare prædictam ſecuritatem & fideiuſſores, quia fortè eſt aduena,

vel

vel pauper, tunc ſufficeret dare iuratoriam cautionem, vt tradit Anto. Gomez vbi ſuprà.num.17. argumēto tex.in auth.generaliter.C.de epiſcopis & cleric.& text. in.§. ſed hodie.Inſtit.de ſatiſdat.& eorum, quæ ibi notantur.& in.l. ſancimus. C. de verb.ſignifi.& idē ſequitur latè alios allegans Hippolyt.in.l.1.§.præterea. num.13.& ſequen.ff.de quæſtion.

296 De qua ampliatione ipſe dubito, eo, quòd inimicus iam eſt ſuſpectus inimico, & per conſequens maritus vxori in caſu ſæuitiæ. de quo in.d.c. literas.in fin.& in.c.ex tranſmiſſa.eodem titu. ergo non ſufficit iuratoria cautio, quādo perſona eſt ſuſpecta. vt tenet & probat Rip.vbi ſuprà.nu. 11.& Hippolyt.vbi ſuprà.num.151.& prętereà probatur ex limitatione doctrinæ Bal.quam ex ipſomet Bald. & aliorum doctorum retulimus. §. proximè.licèt poſſet reſponderi, ꝙ Rip. vbi ſuprà.in.d.nu.11.non loquitur in hoc caſu, ſcilicet inopiæ, quando quis propter paupertatem nō poteſt inuenire fideiuſſorem, ſed loquitur generaliter in offenſo ab aliquo, vnde videtur præſupponere non habere hunc impoſſibilitatem inueniendi fideiuſſorem, ideo meritò ꝙ non ſatisfaciat cum nuda cautione, cùm ſit ſuſpectus offenſori, & per cōſequens maritus conuentus ab vxore de diuortio propter ſæuitiam nō ſatisfaciat cum nuda cautione, ſed debeant hi omnes fideiuſſores præſtare, cùm id prætereà videatur probari expreſsè in.d.c.literas.in fine.& in.d.c.ex tranſmiſſa.dū faciunt mētionem de ſufficienti & idonea cautione. Sed ampliatio ſupradicta loquitur, quotieſcunq; quis propter paupertatem non poteſt fideiuſſorem dare, quo caſu videtur vera opinio ſuprad. Anton.Gomez.d.n.17. nam ei non obſtat etiam limitatio Bal.ſuprad. quia præd. limitatio loquitur in alijs terminis, ſcilicet, quādo quis propter ſuam doloſitatē vel corruptos mores non poteſt inuenire fideiuſſorem, quod eſt diuerſum.

297 Et iā habui ego in practica quæſtionem hanc huius ampliationis ſuprad. in caſu.d.c.literas.in fine. & d.c.ex tranſmiſſa. nam quædam mulier petijt diuortium à marito ſuo propter eius ſæuitiam coram iudice eccleſiaſtico huius ciuitatis & epiſcopatus Placentiæ, & ego eram & fui aduocatus & defenſor præd. mariti accuſati & petiti, & obtinui vt diuortium non fieret, fuit tamen maritus condemnatus vt præſtaret fideiuſſorem de non offendendo ſuam vxorem, & de bene eam tractando ſub pœna centū aureorum ipſi mulieri. Maritus hic erat aduena & pauper, & non poterat præſtare præd.fideiuſſorem, quia eum non inuenit, licèt fecit diligētem inquiſitionem, petijt vt ſibi reſtitueretur ſua vxor pręſtita iuratoria cautione in locum fideiuſſoris contenti in præd. ſententia, quia ipſe erat aduena, & pauper, & non inueniebat nec inuenire poterat fideiuſſorē, & ita iurauit. Iudex noluit eum admittere, nec vxorem ei reſti-

ei reſtituere cum præd. cautione iuratoria, dicens eſſe ſuſpectum maritum vxori, & per conſequens non adimplere præſtando hanc iuratoriam cautionem propter opinionẽ Rip. vbi ſuprà. Ego addixi contra ipſum opinionem Anto. Gomez vbi ſuprà, qui videtur expreſsè tenere in fauorem mariti, licèt in eo non loquatur, ſed in offenſo. Et reſpõdebam Ripæ, quòd ipſe non loquitur in homine paupere, vt ſuprà eſt dictum. nihilominus iudex prædictus non potuit ſe perſuadere ad reſtituẽdam vxorem marito niſi fideiuſſorẽ præſtaſſet, vt in d. ſententia continebatur, & maritus ob hoc appellauit, & adhuc lis pendet. Ideo non determino, ſed relinquo cogitandum, ſufficiat quòd in noſtra quæſtione vſusfructus habemus ſententiam Bald. expreſsè determinantis ſufficere iuratoriam cautionem in homine paupere, qui propter ſuam paupertatẽ non poteſt præſtare fideiuſſorem.

298 Inquit tamen idem Bald. vbi ſuprà. d. nume. 7. aliter & meliùs poſſe dici hoc caſu, ſcilicet, quòd detur optio grauato, cui non ſatiſdatur, an velit ſtare iuratoriæ cautioni, an velit ipſe poſsidere, & reditus fructuario ſoluere, vt patet in corpore illius authen. cui relictum. in. §. ſi verò vſusfructus. & licèt Bal. loquatur de cautione Mutiana in caſu illius authen. idem tamen videtur dicendum in noſtra cautione de vtẽdo & fruendo &c. cùm in vtroq; caſu militet eadem ratio.

299 Sed contrariam opinionem primæ, imò quòd huiuſmodi legatum, de quo eſt noſtra quæſtio, nõ debeatur legatario etiam inopi, niſi cauerit (hoc eſt cum fideiuſsione) tenet glo. in ead. l. 4. verb. boni viri. C. de vſufruct. quam ibi ſequuntur Odofred. & Iacob. Buttric. Bald. nume. 8. dicens eam eſſe veriorem de iuris rigore. & hanc opinionem tenere multos dicit Salicet. ibi colum. 1. dicens eam procedere de iuris rigore, & eam videntur tenere doctores de iuris rigore ſecundùm Paulum ibidem nume. 3. & eam ſequitur Ripa in l. quod te mihi. nume. 49. ff. ſi cer. petatur. Tiraquel. de vtroq; retractu tit. de retractu municipal. §. 2. glo. 10. nume. 120.

300 Mihi placet in hac controuerſia ſententia Bart. in l. prima. C. de vſufruct. dicentis ibi. numero ſexto. quòd ſi perſona legatarij ſuſpecta ſit (poſſet enim facilè rem ſibi legatam in maximum hæredis damnum perdere) res, cuius vſusfructus legatus eſt, ſequeſtrari debet apud bonum & grauem virum, à cuius manu legatarius capiet commoditatem vſusfructus ſibi legati: argumento text. optimi in l. poſtquam. §. imperator. verſicu. ſed ſi nec ipſi. ff. ſi legat. vel fideicommiſſ. nomine caueat. Si verò perſona legatarij integræ opinionis ſit, neque cautionem præſtare poſsit, iuramentum præſtet ſatis erit de re benè adminiſtranda, & ita legatum conſequatur. argu-

argumento tex. in.l.1.§.ſuper peculio.verſ.ſin verò. C.de aſſert. tolled. vbi ita ſcribitur. *Sin verò re vera datio eius impoſſibilis eis ſit, hocque iudici manifeſte oſtendatur : iuratoriæ cautioni committi*. Et hanc dicit communem opinionem Iaſ.ad Chriſtoph. in princip.Inſtit.de vſufruct.num.2. vbi Portius dicit opinionem gl. eſſe communiter reprobatã.& hæc ſententia magis communiter approbatur ſecundùm Antonium Gomez lib.2.var.reſol. c. de ſeruit.nu.3.in fi. & vera quidem eſt & tenenda.& cũ hac communi opinione in effectu videtur concordare opinio Bal. vbi ſuprà.in dict. authen. cui relictum. num.7.licèt in aliquo differat.& ſecundùm ſupradictam communem diſtinctionem intelligendus eſt Rolan.à Valle vbi ſuprà.num.11.qui. n. 22. & ſequentibus, videndus eſt de modo & practica præſtandi hanc cautionem.

301 Deinde opponit Bart.l.fi.§.de illo.C. arbit.tutel. vbi poteſt remitti confectio inuentarij,& tamen illud inuẽtarium eſt, ne quis inuitetur ad delinquendum. Huius difficultatis ſolutionem inferiùs dictorũ ſe Bart. pollicetur in quæſtionibus, vbi te remitto eius examinationem.

302 QVARTO principaliter contra noſtram legem opponit Bart.tex. in authen. ſed cũ teſtator. C. ad. l. falcid. vbi poteſt teſtator prohibere falcidiam detrahi, quæ tamen publicè intereſt vt detrahatur. l.quod de bonis.§.1.ff.ad.l.falc.Bart. Reſpondet, quòd falcidia duplicis conſtat fauoris capite, nam principaliter videtur inducta in gratiam ipſorum teſtatorum, vt habeant hæredem.per tex.in princip.Inſti.de.l. falc. vbi id quamoptimè probatur in verſ.idq; ipſorum. Sed quòd detrahatur falcidia, fauore teſtantis minimè cõſtet: videtur probari ex hoc, quòd priuato militũ fauore in ipſorum teſtamentis ceſſet ipſius detractio.l.in teſtamẽto.la.2.C.de teſtam. milit.l.in teſtamento. C.ad. l. falcid. l.1.§.pen.ff.ad Trebell.l.ad veterem. &.l.ſi poteſt.ff.ad.l.falc.Cui difficultati dicitur reſpondiſſe Chriſtoph. de Caſtellion, in publico examine, quòd hæres militis cogatur adire hæreditatem inuitus, quod vix admitti

303 poſſet. ¶ Quare Paulus & Iaſ.in illa.l. in teſtamento.de teſtam.mil.reſpõdent, hæredem militis nõ teneri creditoribus hæreditarijs vltra vires hæreditarias. quod probant ex tex. ibi in verſ. ſanè reprobãtes glo.ibi. Chriſtoph.opinionem conatur ibi defendere Decius num.7.Itẽ inducta fuit dicta falcidia in fauorem publicũ.

304 ¶ Publicè enim intereſt, vt teſtamẽta hominum ſortiantur effectũ, per tex.vulgarem in.l.vel negare.ff. quẽ admod.teſtamẽta aper. facit tex.in l.Gallus.§.quòd ſi is.iuncta gl.vtilitatem.ff.de lib.& poſthum.l.ſi pars. ff.de inoffic.teſtamento.c. ſuaſ[?]e re iudic.quare ſemper in dubio præſumitur teſtamentum validum & ſolenne l.ſi poſt diuiſionem. C.de iur. & fact. igno.

Et.

305 Et hac ratione inquit Bart. antiquitus non poterat prohiberi falcidia, quia teſtator eam prohibens, videtur contra publicam vtilitatem venire, quoniam hæres ſcriptus repudiando rumperet teſtamentum: ſed hodie inquit Bart. ſi teſtator prohibet falcidiam, & hæres non adit hæreditatem, nihilominus teſtamentum remanebit validum ex diſpoſitione text. in authen. de hæredib. & falc. §. ſi verò expreſsim. collatio.1. qui tex. vt Bart. dicit, ſingularis eſt, vbi valet teſtamentum ſine aditione hæreditatis: vnde prohibere falcidiam hodie non eſt contra publicam vtilitatem, meritò igitur prohiberi poſſe fuit inſtitutum. & hæc quidem ratio, vt inquit Bart. eſt vrgens, & alia perſuadens, nam iuriſconſulti erant pagani, & de pręmio vitæ non cogitabant, ideo exiſtimarunt, quòd ſi hæres ſcriptus nõ poſſet lucrum aliquod pecuniarium conſequi ex teſtamento, quòd nollet adire hæreditatem. Iuſtinianus autem princeps catholicus conſiderauit id quod optimè dicit text. in d. authen. verſ. ſi verò expreſsim. hucuſque Bartolus.

Ex cuius dictis, duæ conſtant iuris rationes, prima eſt propter quam olim falcidia prohiberi non potuit, poſterior eſt, ex qua hodie prohiberi poteſt. Quoad primam rationem quam Bart. affert, pertinet, quòd ea parum tuta, imò falſa videatur eſſe. probatur, nam quòd teſtamenta ſuſtineãtur, principaliter videtur inter eſſe ipſorum, qui teſtantur, quod ſatis probat tex. iam allegatus in principio Inſtit. de lege falcid. ſecundariò autem, hoc ſpectat ad publicam vtilitatem. l. vel negare. ſuprà allegata, quare ex hac ratione poſſet teſtatori iuri ſuo renuntiare, ac perinde, falcidiæ detractionem prohibere, argumento eorum, quæ Bart. docuit in. l. 1. ff. ſolut. mat.

306 Præterea ſi hæc ratio vera eſſet, neq; hodie lex ſtatuiſſet licere teſtatoribus quartãm prohibere. quare recedenti mihi ab hac ratione Barto. magis placet ratio Cumani dicentis, quòd cùm lex falcidia expreſſim deroget volũtati teſtantis, quod ſatis conſtat ex dicto principio de lege falcid. teſtator falcidiam prohibere non poteſt, cùm nemo poſsit legi, poteſtati alicuius deroganti, derogare. text. in authen. de eccleſiaſt. titul. §. ſi quis autem pro redemptione. collat. 9. in illis verbis. *Licet præcipuè à teſtatoribus, aut donatoribus interdictum ſit*.

307 ¶ Item facit, quod per manus traditur, iuri prohibitiuo renuntiari non poſſe. gloſ. in. l. à Diuo Pio. ff. de ritu nupt. & in. l. prima. C. ne fideiuſſ. dot. dentur. & ibi Salicet. numero quinto. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. idem voluit glo. in authen. imò. C. de act. & obligat. & plures doctores allegat Tiraquel. de primogenitura. quæſtio. 22. nume. 9. ſequitur plures allegans Iaſ. in. l. ius publicum. nume. 2. ff. de pact. & eſt communis opinio ſecundùm Bald. Nouellum.

de

de dote.6. parte principal. priuileg. 21.num.13. vbi num.14. latè diſputat, an huiuſmodi renuntiatio firmetur iuramento. & quòd firmetur, teſtatur eſſe magis communem opinionem Ioan.Oroſcius in.d.l.ius publicum.nume.5. ff. de pact.

Ratio autem ſuadens quarè hodie prohiberi poteſt, inquit Bart. eſt, quoniam & ſine ſpe lucri credēdum eſt, hominem, Chriſtū ipſum ſummum rerum omnium creatorem colentem, ſi hæres ſcriptus ſit, aditurum hæreditatem, vt pium præſtet obſequium defuncto, exequu-
308 tus eius voluntatē. ¶ Eſt enim pium exequi defunctorum voluntates, & ſi ad cauſas pias illæ non ſpectent. quod ſatis innuit text. in verſic. ſi verò expreſsim allegat. & prætereà tex. in.l.pen.verſ. illo.C.de neceſſ. ſeru. hæred. inſtit. vbi impium iudicatur, ſi hæres non exequatur defuncti voluntatem, erit ergo pium, illam exequi plura in hanc ſententiam retulit Tiraquel. in tractatu. de mort. 7. parte. declaratione. 5. nume. 8. ad idem eſt tex. in l. in teſtamento. ff. de fidei commiſſ. libert. ibi. *Pios tamen filios debere eam manumittere.* Hęc ratio Bart. pleniſsima eſt pietate, verum etiam contra eam obſtat, quòd tempore etiam, quo legum conditores Chriſtiano nomini ſe obligauerāt, nō poterat prohiberi falcidia. textus ſunt præter alios manifeſtiſsimi in.l.ſi vt allegas. & in.l.ſi quis quadringentorum.C.ad.l.falc. Sunt, qui dicant, vt Crotus hîc. num.27. id quidem verum eſſe, ſed vſque ad tempus noui iuris Iuſtiniani, rationem hanc in cōſiderationem non fuiſſe, quod quidem, vt Bartoli in hac ſua ratione authoritas ſalua ſit, reijciendum nō eſt.

309 Ex his, quæ Bart. in hac quarta oppoſitione præpoſuit, maximè notari oportet caſum illum, quē Bart. ſingularem appellat, in quo valent relicta in teſtamento, etiam non adita hæreditate, quando ſcilicet hæres ſcriptus, hæreditatem non vult adire propter prohibitionem quartæ falcidiæ. quod probari videtur ex illo verſ. Si verò expreſsim. quem ita induci oportet. Dicitur ibi, quòd ſi hæres prohibitus falcidiam detrahere hæreditatem repudiet, quòd hæreditas deferetur primò ſubſtitutis, deinde cohæredibus, poſt hos fidei commiſſarijs & legatarijs, & alijs, qui in teſtamento ſucceſſuri ſunt. Poſtremò ſe refert tex. ille ad id, quod dixerat imperator in.§. ordinatum. vbi, etiam non adita hæreditate, legatum conſeruatur.

310 Baldus tamen (cùm nihil ſit in iure certum) in.l.1.colum.3.num.6.verſic. extrà opponitur.C. ſi quis omiſ. cauſ. teſtam. tenet in hoc cōtra Bart. per text. quem ipſe in hoc primus omnium contra hanc egregiam doctrinam Bart. conſiderauit. in.d.authen. ſed cùm teſtator.C.ad.l.falcid. in illis verbis. *Et ſi hæres in hoc defuncto non pareat.* nam inquit Bald. ꝙ text. illius diſpoſitio, cōſeruans legata & fideicommiſſa, eſt intelligenda, ſi

hæres

hæres poſt aditam hæreditatem pa rere nolit defuncti voluntati, à quo tunc temporis hæreditas auferenda eſt, quo caſu nimirum, ſi legata & fideicommiſſa præſtentur, quæ fuerunt iam aditione confirmata, nam illud verbum, hæres, poſitum in textu, id videtur ſignificaſſe ex regula text. vulgat. in .l. 3. §. ſi quis ita. ff. de hæredib. inſtit. facit optimè text. in .l. 3. §. ſi quis hæredi. ff. de lib. & poſthum. Huic fundamento adiecit Bald. rationem nó vulgarem, nam impoſsibile videtur hæreditate non adita legatum deberi, eſſe enim debet, qui illud debeat, & cui debeatur. allegat Bald. text. in .l. quidam referunt. ff. de iur. codic. eandem contra Barto. ſententiam iterum firmauit ex propoſito idem Bald. in .l. eam, quam. columna quarta. numer. 3. verſ. item adde alium caſum. C. de fideicommiſſ. vbi dicit opinionem Bald. malè defendi poſſe à text. huius .l. nemo poteſt. quam Bald. ibi nominatim inducit. idem ſequitur Angel. in repetit. dict. l. eam, quam. numer. 17. idem tenet Ioann. de Imola in .l. qui filio. §. ſeruus. colum. 3. verſic. neque obſtat prædictis. ff. de hæred. inſtituend. quorum authoritas & ſi maximi ponderis illa ſit, non me mouet, quin Barto. doctrinam in præſenti iuris rationibus non exiſtimem veriorem, per text. in verſic. ſi verò expreſsim. quem Bart. allegat. cuius opinionem magis communem eſſe, eam ſequutus, aſſerit Alex. in præſenti. numer. 10. communem eſſe teſtatur Ioan. Anibal. hic. numer. 177. ſequitur eam Crotus nume. 19. eandem opinionem tenet idem Barto. in dict. authentic. ſed cùm teſtator. column. 2. num. 1. in fin. verſic. preterea Imperator. idem Bart. in .d. §. ſi verò expreſſim. num. 4. vbi refert hanc fuiſſe opinionem Iacob. de Bellouiſo. idem Bart. in .l. 1. in princ. in .1. oppoſit. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſtament. idé Bart. in .l. 1. num. 67. C. de ſacroſanct. eccleſ. idem Bart. in .l. pactum inter hæredem. num. 2. ff. de pact. idem Bart. in .d. l. eam, quam. num. 1. prope finé in verſ. ego do alium caſum notabilem. C. de fideicom. vbi eam opinionem ſequuntur Fulgoſ. Angel. col. 1. in lectu. Paulus num. 6. Iaſ. 18. col. 2. admonens hanc opinionem Bart. eſſe tenendam.

311 Nec huic receptiſsimæ ſententiæ obſtabit text. in dict. authenti. ſed cùm teſtator. prout ſuperiùs illum à Baldo contra eam induci admonuimus. Nam verbum, hæres, ibi poſitum in corpore vnde prodijt ille text. minimè reperitur, quòd ſi eſſet, reſponderem, quòd & ſi propriè hæres dicatur, qui adiuit iam hæreditatem, impropriè & eum hæredem dicere poterimus, qui hæres in teſtamento inſtitutus eſt, & ſic ex eo non adierit hæreditatem.

Minùs oberit ratio illa, quam cótra Barto. Bald. aſſumpſit ex dict. l. quidam referunt. nam negat Barto. quin adiri debeat ſemper hæreditas

 vt lega-

vt legatum præſtari poſſit, ſed non eſſe neceſſe illam ab hærede ſcripto adiri, Bartoli opinio eſt, ſed adiri eã oportebit, vel à ſubſtituto, vel ab hærede coniuncto vel fideicommiſſario, vel demum ab his, qui in teſtamento ſunt ſucceſſuri, vel poſtremo
312 loco à fiſco. ¶ Nã in omnibus caſibus, quibus legata à iure debentur hæreditate non adita, neceſſe eſt ad illorum præſtationem hæreditatis aditio, ſaltem à venientibus ab inteſtato. quod voluit gloſ. ſingularis & omnibus nota in.l. qui filio impuberi.§.1.in parte, liber ex codicillis.ff.de hæred. inſtitu. quam ibi ſequuntur Barto.& cæteri poſt eum. Bald. in.l. hac conſultiſsima.§.ſi quis autem in medio.C. de teſtament. idem Bald. in authen.ex cauſa.col.7.nu.25.verſ. Secundò oppono. C.de lib. præter. vel exhæred. vbi dicit glo. illam ſingularem & notabilem.& gl.eſſe approbatam in hac ſua celebri doctrina, affirmat in præſenti Alexan.col. 3.Iaſ.num.23.& in.1.lectura. num.35. idem affirmat Corneus conſi. 97.volum.2.col.1. Iaſ.in dict.l.eam quam. nume.13.Couar.in.c. Raynaldus.§.3.numer.8. de teſtamentis. ſequitur eam Rip.in.l.3.num.2.ſuprà hoc tit. & opinionem illius glo. dicit communem plures referens Anton.Gomez in l.24.Taur.num.4.
313 Vnde infertur ad intellectum.l.1.tit. de los teſtamentos.lib.5.ordin. nouæ recopil. vt quanuis ibi deberi & præſtari legata dicatur, etiam ſi nullus hæres ex teſtamento exiſtat, debet tamen intelligi eſſe neceſſariũ vt hæreditas adeatur à venientibus ab inteſtato, qui ſucceſſuri ſunt, vt lex illa probat. ita in terminis tenet Couar. vbi ſuprà. licèt Antonius Gomez vbi ſuprà, latiſsimè teneat contrarium, qui eſt videndus ad veritatem huius articuli. & etiam eſt videndus latiſsimè examinans, benè inferens in practica, à quo tempore debeantur fructus rei legatæ, Greg. Lopez in.l.37. in glo. los fructos. tit. 9. partit.6. quod vltimum de fructibus, hîc nõ ex animo, quia non eſt locus huius articuli. & opinionẽ illius glo. teſtatur etiam communẽ, idem Ant.Gomez.1.Tom. varia.reſol.C. de legatis.num.11. vbi tenet contrarium de iure regio, & intelligit ꝙ detur curator bonis. & latiſsimè in hoc videndi ſunt Tellus Fernandez in.l. 3. Taur.in.3.parte per totã.& dominus meus Dõ Antonio de Meneſes in.d.l.eam quam.num. 79. C. de fideicommiſſ.
314 Limitari tamen in vno duntaxat caſu egregiam hanc Barto. deciſionem oportebit, non procedere eam in cauſa fideicommiſsi vniuerſalis, nam propter prohibitionem quartæ, illud non ſuſtinebitur, niſi hæres ſcriptus adeat hæreditatem. Differentiæ ratio eſt manifeſtiſsima, nam fideicommiſſarius iure optimo poteſt compellere hæredẽ vt adeat hæreditatẽ & reſtituat ex permiſsione ſenatuſcõſulti Trebelliani, quod ſi non fecerit, ſibi imputet, quæ ratio ceſſat in legatarijs, & his qui ſpeciale

fideicommiſſum ſunt recepturi. Hæc fuit egregia determinatio Iacob. de Bellouiſo in authen. de hæred. & falc. §. hinc nobis collatio. 1. quam cum maximo laudis præconio ſequutus eſt Bald. in. l. filiũ quẽ habentem nume. 12. C. famil. erciſc. Roman. in authen. ſimiliter. 11. ſpeciali. verſ. fallebat. C. ad. l. falci. vbi neminem allegat. idem ſequitur in præſenti Alexan. & Rip. numer. 46. Crotus nume. 29. & communem opinionem teſtatur Ioann. Anibal. hîc nume. 206. receptiorem eſſe profitetur Alciat. hîc nume. 31. idem ſequitur Iaſ. in. l. eam, quam. colum. 9. verſicu. limita tamen. C. de fidei commiſſ.

315 Quod tamen iudicio meo locum ſibi minimè vendicat, ſi hæredi ſcripto eſſet remiſſa per teſtatorem neceſſitas compulſionis, nam tunc ceſſat ſupraſcripta ratio, neque poteſt fideicommiſſario imputari, quod hæredem non compellat: quia cùm cogi non poſſit, tuebitur ſe voluntate teſtatoris, cui liberum fuit hæredem grauatum reſtituere, hac cõpulſionis neceſſitate liberare: quod innuit glo. ſingularis (ſi modò notanter legatur) in. l. debitor. in principio. verb. contra voluntatem. ff. ad Trebell. quam ibi pro hoc & inducunt & ſequuntur Angel. de Peruſio. numero tertio. dicens hoc eſſe diligenter notandum, & quòd de hoc eſt text. ibi in verſ. ſed cùm teſtator. Imola ibi numero. 3. idem ſenſit Alexan. ibi nume. 13. quia addit pro hac ſententia text. quem ipſe optimum eſſe dicit in. l. facta. §. ſi ſub conditione. verſic. plus enim. ff. eodem titulo. idem ſequitur Alex. in. l. quia poterat. colum. 1. verſic. itẽ nota. eodem titulo. vbi in hoc allegat text. in. l. ſi petitioni. §. fina. ſecundùm vnam lecturam eod. titu. & hæc opinio verior mihi eſt, & communior, licèt contrarium teneat Ioan. de Imol. ſub dubio tamẽ, in. l. ita tamen. §. ſi pater. colum. 1. verſic. ſed fortè poteſt dici. eodem titulo.

316 Sed vt ea, quæ ad hanc oppoſitionem Barto. pertinent, omnia peragamus, dubium eſt non facile, an falcidia ex his ſuperioribus prohiberi iure optimo poſſit, ſatis ſit, vt eius detractio ceſſet, illam tacitè prohibere: vt ſi dicat teſtator, Legata, quæ in hoc teſtamento reliqui, vellem omnia præſtari, & ea quidem omnia tota, ſeu integra, an ex his verbis vel ſimilibus cenſeatur prohibita detractio quartæ? Et videtur ſanè his verbis prohibitionem induci non poſſe, cùm expreſſim illam oporteat prohiberi, ex text. in præallegat. authenti. ſed cùm teſtator. ibi, expreſſim vetuit.

317 Nam cùm lex iubet aliquid expreſſim fieri, non ſatis eſt, illud induci per coniecturas. gloſ. penult. in capitu. inquiſitores. de hæret. lib. ſexto. quare per hæc verba & ſimilia, quæ tacitam inducunt prohibitionem, prohiberi etiam hodie falcidiam non poſſe tenet Angel. in

illa authent. ſed cùm teſtator. numero ſecundo. Corneus ibi in dict. l. 1. qui tamen diſtinguit, dicens ita fuiſſe conſultum à pluribus doctoribus ſui temporis. idem tenet Angel. de Peruſio in authent. de hæred. & falcid. §. ſi verò expreſsim. idem Angel. in. l. ſecunda. §. ad filiorum. C. quand. & quib. quarta pars debeatur. libr. 10. Roman. in dict. authent. ſimiliter. columna antepenultima. vbi dicit ita ſe ex facto conſultum reſpondiſſe, & omnes doctores in hoc ſecum conueniſſe, præter Paulum de Caſtro, qui contrarium conſuluit. Hanc opinionē plurimos doctores allegans teſtatur communem dominus meus Illuſtris Antonius de Meneſes in. l. poſt mortem. numer. 31. C. de fidei commiſ.

318 Sed ſunt, qui exiſtiment contrariam opinionem eſſe veriorem, imò quòd ſatis ſit vt falcidiæ detractio ceſſet, ſi teſtator dicit velle ſe legata tota ſiue integra perſolui. cuius ſententiæ videtur fuiſſe glo. in. l. decem. verbo, tota. ff. de fideicommiſ. libert. vbi ex ea glo. Angel. colligit eandem opinionem, ad quam etiam allegatur Barto. in. l. Centurio. nume. 27. ff. de vulg. & pup. ſed reuera primam opinionem ibi tenet. & ibi Rip. numer. 139. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. quam etiam teſtatur communem plurimos allegans & eam ſequutus dominus meus vbi ſuprà.

319 Quæ ſecunda opinio optimè cōfirmatur ex eo, quòd licèt qui dotem ſoluto matrimonio reddere promiſit, adhuc partem dotis ex ſtatuti diſpoſitione ſibi retinere poſſit. quod notauit Bald. per text. ibi in. l. fin. numero tertio. C. ad. l. falc. ſi tamen maritus promittat totam dotem reſtituere, non excipiet partem alioquin ſibi debitam. ita enim determinant Angel. Imola. & Roman. in. l. damni infecti. §. cùm parietem. ff. de damn. infect. Rayner. Alexan. & Iaſ. numer. 34. in. l. poſt dotem. ff. ſolut matrim. aſſerit communem Decius conſil. 195. colum. 2. & Purpurat. in. l. 1. nume. 130. C. de ſumma trinit. & fid. catholic. ſequitur eam Rip. in dict. l. centurio. num. 131. & Tiraque. in. l. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. in parte. totum. num. 1. colum. 2.

320 Præterea ſocius, vel alius ex his, qui in id, quod facere poſſunt, conueniuntur, ſi totum ſoluere promittant, videntur illi priuilegio renunciare, quod ex alijs Iaſ. adnotauit in l. ſunt, qui in id. colum. 11. ff. de re iudic.

321 Mihi verò, vt inter tot graues eximioſque authores meam quoque ſententiam interponam, mirum in modum arridet diſtinctio Pauli de Caſtro in præſuppoſita difficultate, is enim in dict. authentic. ſed cùm teſtator. columna ſecunda. verſic. ego autem dicit, quòd non requiritur, vt detractio falcidiæ ceſſet, expreſſa teſtatoris diſpoſitio, ſed ſatis eſt illam prohi-

prohiberi per verba expreſsis æqui pollentia, quæ quidem non poſſent aliò cōmodè referri, quàm ad prohibitionem quartæ, vt ſi dixerit teſtator legata eſſe ſoluenda integraliter, vel ſine diminutione, ſecùs verò ſi verba poſsint aliud quidpiam importare, vt ſi diceret teſtator, Volo talem fundum Titio dari per hæredem meum pleno iure. nam poſſunt verba illa intelligi reſpectu proprietatis & vſusfructus. l. fœminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. l. mater. ff. ad Tertill §. fina. Inſtitut. de vſu fructu. & ſic de ſimilibus exemplis eſſet iudicandum. Et iuxta hanc reſolutionem ego intelligendam eſſe cenſerem Regiam. l. 6. titu. 11. par tit. 6. in illis verbis. *Si el teſtador les defendieſſe ſeñaladamente que la no ſacaſſen.* Nam ego ſeñaladamente factam eſſe prohibitionem intelligo, & iudicarem, ſi per verba expreſſa, vel expreſsis æquipollentia fieret detractionis prohibitio. quòd ſi verba, ſuper quibus prohibitionis coniectura fundatur, aliò referri poſſint, non intelligerem ſeñaladamēte factam eſſe prohibitionem. & ita in terminis tenet Gregorius Gopez. ibi in gloſ. 3. vbi latè id agit. & ideo eſt omnino videndus, & ſic ſum expeditus ab oppoſitionibus.

Sequuntur nunc quæſtiones Bartoli.

PRIMA QVAESTIO Bartoli.

32 EXPLICITIS oppoſitionibus Barto. aggreditur quæſtiones ad text. hunc pertinentes. Primò igitur quærit Barto. an ſicut teſtator hodie poteſt prohibere falcidiam, poſsit etiam prohibere Trebellianicam, quæ de fideicommiſſo vniuerſali detrahi ſolet? Et primò arguit Barto. quòd idem ſit dicendum in Trebellianica, vt iure illa prohiberi poſsit, ſed pro contraria parte allegat ipſe text. in l. Titia. ff. ad l. falc. & text. in l. ſi vt allegas. C. eodem. & in. §. ſed quia. Inſtit. de fidecom miſſ. hæredita. quibus legibus cauetur non poſſe Trebellianicā prohiberi, & legum correctio eſt vitanda, nam quod non mutatur, qua re ſtare prohibetur? vt in. l. ſancimus. C. de teſtamentis. & in. l. præcipimus. C. de appellatio. ex quibus Barto. concludit veriùs eſſe vt Trebellianica prohiberi non poſſit. & huius opinionis allegat authorem Albertum in Margarita, an fructus computentur in quartam Trebellianicam. hanc etiam opinionem ſequitur in præſenti Crotus, numer. 31. & ante eos tenuit gloſ. in dict. l. ſi vt allegas. quæ tamen id probat ſubobſcurè. expreſsiùs tamen firmauit hanc opinionem glo. in dict. authen, ſed cùm teſtator. in parte, ceſſat. vbi hanc opinionem conſtanter tenet Bald. column. 1. numero tertio. idem dicitur tenuiſſe Iacob. de Bellouiſo in authenti. de hæred. & falc. §. ſi verò expreſsim.

collat. Archidiac. Ioan. Andream & Bald. prope finem. in capit. ſi pater. de teſtament. in ſexto. & hanc opinionem eſſe veriorem in puncto iuris teſtantur Alexan. numero. 8. & Iaſ. numero. 43. in. l. Marcellus. in principio. ff. ad Trebell. & eam defendit Alciat. libro quinto paradox. capit. 19. ſequuntur plures relati per Couarru. in capit. Raynaldus. §. 3. numero ſexto. de teſtament. vbi refert Iaſ. & Alciat. vbi ſuprà proximè eos allegaui, ſed Alciatum defectiuè. hac aſſerit communem opinionem additio Romani in authenti. ſimiliter. numer. 108. C. ad l. falcid.

323 Verior tamen & magis communis opinio eſt contra Barto. in præſenti, imò conſtantiſſimè eſt affirmandum, text in dict. authen. ſed cùm teſtator. debere etiam intelligi in Trebellianica, vt hæc poſsit liberè à teſtatore prohiberi, cuius

324 quidem rei ea ratio eſt. ¶ Quòd appellatione falcidiæ, Trebellianica quoque comprehendi ſoleat. l. Titia. cum alijs. ff. ad. l. falcid. & lex agens de falcidia, ad Trebellianicam etiam pertinebit. Quòd ſi dixeris impropriè, & largo quodam modo appellatione falcidiæ Trebellianicam contineri, reſpondeo quòd adhuc habet locum ar-

325 gumentum. ¶ Cùm de propria & ſtricta ſignificatione vocabuli ad impropriam & latam ſignificationem procedat quàm optimè argumentum. l. filium habeo. ff. ad Macedon. quæ regula, etiam in materia exorbitanti procedit, quod ex text. ipſius mente, id conſtat, & aſſerit communem opinionem eſſe Decius in. l. 1. nume. 27. ff. de iuriſdi. omn. iudic.

Præterea iure antiquo falcidia & Trebellianica ſunt æquiparatæ, nam in teſtamentis, in quibus falcidia ceſſat, ceſſat & Trebellianica. l. Marcellus. verſic. quod autem.

326 ff. ad Trebell. Lex igitur noua agens in vno caſu, ſcilicet in falcidia, videtur etiam in alio caſu prouidiſſe, ſcilicet in Trebellianica. ex doctrina glo. ordinariæ in. l. ſi quis ſeruo C. de furt. in. l. quod verò contra. ff. de legib. Barto. in. l. vt tantum. in principio. ff. de ſeruo corrupt. quam opinionem communem eſſe teſtatur Iacobinus in. l. pater filium. numer. 9. ff. de inoffic. teſtamento. Curt. Iun. in authent. ex cauſa. numer. 10. C. de lib. præter. vel exhæred. Couar. vbi ſuprà. & eſt communiter approbata glo. illa ſecundùm Curt. Iun. in. l. 2. nume. 12. ff. de inoffic. teſtamento.

327 Quòd ſi iterum replices, quòd text. in dict. authenti. ſed cùm teſtator. eſt lex noua & correctoria; ac perinde etiam ad caſus æquiparatos non extendenda, reſpondeo, quòd doctrina ſuprà allegatarum gloſſarum procedit, etiam ſi ſit noua & correctoria ſimul, vt eſſe communem opinionem teſtatur Iaſ. in authentica. quas actiones. num. 19. C. de ſacroſanct. eccleſ. Curt. Iun.

Iun. in. l. tranſigere. nume. 42. C. de tranſact. & conſil. 150. nume. 4. imò procedit ſententia gloſſarum, etiam in exorbitantibus ſecundùm Socin. in. l. 2. colum. 1. ff. de legat. 1. imò verò in diſpoſitionibus odioſis locum habet, vt communem eſſe affirmat Bellonus conſil. 69. nume. 1.

328 Præterea ex ratione ſcripta in lege licita eſt extenſio in correctorijs. gloſ. eſt ordinaria in clemen. 1. in parte, eligatur. de electione. cuius opinio communis eſt authore Decio in ca. at ſi clerici. §. de adulterijs, colum. 6. de iudic. & tenent multi citati per Tiraquel. de cauſ. ceſſant. numero. 153. Ratio autem expreſſa in præallegato. §. ſi verò expreſsim. quòd teſtamentum non adita hæreditate ſuſtineatur, vel quòd lex credidit pietate motum hæredem aditurum hæreditatem, militat etiam in prohibitione Trebellianicę, igitur & ad hanc iuris diſpoſitionē porrigi oportet.

329 Præterea quando per aliquem intellectum reducimur ad ius commune, etiam in correctorijs extenſio licita, atque permiſſa eſt, iuxta gloſ. ſingul. in capit. ſtatutum. verb. numerandum. ibi, item per hanc. de præbend. in ſexto. quam ibi omnes ſequuntur. & ſolennem eam eſſe, eius ſententiam ſequutus dicit Iaſ. in. l. prima. in principio. nume. 53. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſdi. ſequitur ſimpliciter Ioannes Oroſcius in. l. pactum inter hæredem. numero ſeptimo. ff. de pact. ſequuntur eam multi relati per Tiraquel. de primogenitura. quæſtio. 24. nume. 6. Ripa in. l. ſi conſtante. nume. 61. ff. ſolut. mat. at verò diſpoſitio tex. in dict. authen. ſed cùm teſtator. reducit nos ad ius antiquũ 12. tabularum, quo iure licebat totum aſſem conſumere legatis. l. verbis legis. ff. de verbor. ſignifica. ergo videtur ad prohibitionem quoque Trebellianicæ diſpoſitionē eius pertinere. Ex quibus tenendum eſt contra Barto. imò quòd hodie poſsit Trebellianica prohiberi. & hanc opinionem primus omnium, quos ipſe viderim, tenet fons ille legum vberrimus Azon in ſumma. de hæredib. & falc. columna tertia. numer. 10. verſic. loquitur autem hîc de falcidia. & teſtantur cõmunem in præſenti Crotus. num. 30. Rip. 45. Ioan. Anibal. numer. 253. idem tenet gloſ. in dicto. §. ſi verò expreſsim. verb. ſubſtitutis. & hanc opinionem ſequuntur ibi Barto. & Ang. & tenet etiam glo. in. §. ſed quia hæredes. verb. licet. Inſtitut. de fideicommiſſ. hæredit. & tenet Barto. ſibi præter morem contrarius in. l. Marcellus. in princip. columna tertia. numero ſeptimo. verſ. Secunda quæſtio eſt. ff. ad Trebel. hanc opinionem infinitis authoribus relatis antiquis & modernis, qui eam ſequuntur & teſtantur communem & tenendam in praxi, ſequitur dicens eſſe veriorem & receptiorem dominus meus ſenator regij ſupremi cõſilij dominus Ant.

de Meneſes.in.l.poſt mortem.num. 28.&.29.C. de fideicommiſ.& teſtatur magis communem Greg. Lopez in. l.6.titu.11. partita.6.glo.3.in fin.& in.l.fina.glo. De los bienes.in fine.eodem titulo.& dicit communiorem Ioann. Oroſcius vbi ſuprà. numero ſexto.& veriorem & receptiorem eam eſſe aſſerit Berengarius Fernandus in.l.in quartam. nu-

330 mero.307.ff.ad.l.falc.¶ Quæ opinio intelligenda eſt vt procedat non tantùm ſi prohibitio fiat in teſtamento, ſed etiam in codicillis, vt cum alijs teſtatur dominus meus vbi ſuprà.

331 Sed vtrùm in liberis primi gradus hæreditatem reſtituere rogatis habeat locum Trebellianicæ prohibitio? articulus ſanè eſt difficilis & controuerſus, in quo etiam doctores varij & contrarij ſunt. Sed quia articulus hic latiſsimè & optimè examinatur à domino meo vbi ſuprà. numer.29.&.30. remitto me ad eius dicta, quia nihil ſupra poteſt dici.

332 Solùm aduerto, quòd ſi filij teſtatoris acceptarent expreſsè prohibitionem expreſſam Trebellian. factam per teſtatorem, minimè poſſent illam detrahere. vt plura conſilia doct. referens tenet Roland. à Valle. conſil.78. numer.13. &.14.volum.1.

333 Sed an in filijs legitimatis locum habeat prohibitio Trebellianicæ, in dubium verti ſolet. Mea quidem fert opinio illos comprehendi in illa.l.iubemus. C. ad Trebel. ſcilicet, vt in illis prohiberi non poſsit Trebellianica, cùm nihil differant à legitimis.in authent.quibus mod.nat. efficiantur legitim.§. illud. colla.6.

334 Nam legitimatus, verè legitimus dici poteſt, vt adnotauit Bar. in.l. ſi is qui pro emptore. nume. 29.ff. de vſucapio. in quo omnes concordāt ſecundùm Paulum de Caſtro in.l. final. numero quinto. C. de his, qui veniam ætat. impet.

335 Maximè, quod legitimatis, debetur eadem prorſus legitima, quæ & legitimis, vt aſſerit communem opinionem eſſe Iaſ. in Rubrica. numer.11. ff. de lib.& poſthum. Faciūt, quæ latè ipſe dixi in mea repetitione ſuitatis, quam conſtitui ſuper. §. ſui. Inſtitut. de hæred. qualit. & differentia. in materia legitimationis, ad ibi dicta me remitto. Sed an hodie practicetur vſus falcidię & Trebellianicæ, videndus eſt latè dominus meus Antonius de Meneſes in l.eam quam.numer.109. C.de fidei commiſſ.

SECVNDA quæſtio Bartoli.

336 SECVNDO principaliter quærit Bartol. an poſſit teſtator renuntiare ſeu prohibere inſinuationem requiſitam ab ſtatuto pro validitate teſtamenti, vt ſi dicat ſtatutum, teſtamentum non valere niſi inſinuetur? Et Bartol. determinat minimè hoc poſſe teſtatorem, cùm ad teſta-

menti

menti ſolennitatem prædicta inſinuatio ſpectet, & ſolennia teſtamenti prohiberi non poſsint. Caſus eſt hic. & Bartolum omnes ſequuntur in hoc, & eius opinionem communem eſſe ſcribit Ioann. Anibal hic. numero. 272.

337 In cuius rei argumentum Bartol. primò adducit opinionem quandam Cyni in. l. fin. quæſtio. 2. C. de donat. & eſt ratio, quia ea, quæ ſtatuuntur propter euitandam falſitatem, vel periculum, non poſſunt remitti, per text. in. l. comparationes. C. de fide inſtrument. qui text. induci debet in illis verbis. *Non aliter literarum comparationem vllo modo concedimus*. quæ verba habent vim clauſulæ derogatoriæ, & ex illis videtur ſublata facultas renuntiationis ex eo, quod voluit gloſſ. in Clementina. 2. in parte cõcedatur. de renũtiatione. de cuius veritate iam ſuprà dictum eſt. ſed iſtæ ſolennitates, ſcilicet inſinuationis, ſunt inuentæ vt falſitates ceſſent, vt in. l. iubemus. in fine. C. de teſtament. ergo prohiberi minimè poſ-

338 ſunt. ¶ Tum præterea, quia iuri ſtatutario renuntiari non poteſt. Bald. eleganter in. l. final. colum. 7. nume. 31. verſicu. & nota. C. de edict. Diui Adrian. tollend.

Ex Bartoli igitur doctrina illud ſupereſt, quòd tam in teſtamento, quàm inter viuos renuntiari non poteſt inſinuationi. Prior pars huius propoſitionis eſt communiter recepta, quod ſuprà admonuimus.

339 Poſterior, quæ habet, quòd legibus requirentibus inſinuationem donationis renuntiari non poteſt, eſt etiam communiter recepta, quã multùm iuuat text. in. l. ſancimus. C. de donatio. ibi, ſed hoc pro non ſcripto, vel non intellecto eſſe credatur. text. etiam in. l. illud. C. de ſacroſanct. eccleſi. ibi, *non aliter valeat, niſi actis intimata fuerit*. quæ verba cùm nimis efficacia ſint, videntur renuntiationis facultatẽ penitus ſuſtuliſſe de medio. Præterea hoc rationem habet, nam ex qua facilitate inducitur quis ad donãdum ſummam excedentem quingentos ſolidos, eadem ad renuntiationem inſinuationis facilimè trahitur. argumento text. in. l. doli mali. §. diuerſum. ff. de nouat. & Bartol. opinionem dicit communem Alexand. in præſenti. nume. 12. & ſequitur Aretinus. colum. 4. in princi. aſſerit communem Iaſ. numero. 27. tenet eam Crotus. numero. 37. aſſerit eſſe communem Ripa hic. numero. 57. eandem opinionem tenet idem Bartol. in. l. ſancimus. §. final. C. de donat. vbi Bartol. ſignificat tacitè renuntiari inſinuationi minimè poſſe, igitur neque expreſsè poterit. tenet eandem opinionem Bartol. in. l. Modeſtinus. numero. 9. ff. de donat. & ante eum Oldradus conſilio. 175. incipit. Quidam habens vnicum filium, & ante eum Iacobus de Bellouiſo, qui de hac quæſtione priuatã cõpoſuit diſputationem, quẽ refert Salic. in. l. ſi quis pro redemptione. colu. 1. nu. 4. C. de donat. aſſerit cõmunem

opinionem eſſe Angel.de Aret.in.§. aliæ.nu.8.de donat.ſequitur Felin.in cap.ſi diligenti.nu.11.de for.compet. Antonius Canarius in tractatu inſinuation. quæſt. 61.& ſunt perpauci, qui contrariam opinionem defendant.tametſi id conetur magna authoritate ſubuertere Guido de Suza, quem retulit Alber.in.d.l. illud nu. 7.qui tamen cõmunem opinionem ſequitur,dicens putare ſe eſſe veriorem,quam etiam ſequitur aliquib⁹ relatis Tiraq.in.l.ſi vnquã.in præfatione.nu.143.C.de reuocand.donat. & eſt communis opinio ſecundùm Anto.Gomez.2.tom.c.4.de donatione.nu.7.& eſt vera & cõmunis ſecundùm Menchac.de ſucceſſ.creat. §.5.numero.2.

340 Sed vtrùm cum iuramẽto inſinuationi donationis renũtiari poſsit,certãt doctores, & adhuc ſub iudice lis eſt.De hac quæſtione quæſiuit Bart. in.d.l.Modeſtinus.nu.11.& nihil determinat.Salic.in.d.l.ſi quis pro redẽptione.nu.5.poſtquã pro vtriuſq; opinionis iudicio induxit argumenta,ſubiungit,cogitandum relinquo. & dicit Angel.de Areti.in.d.§.aliæ. nu.9.quòd cùm hoc de facto illi occurriſſet,non fuit auſus ſuper eo conſulere,ſunt enim grauiſsimi vtriuſq; cenſuræ interpretes,qui vtraſq; partes tuentur.& quòd etiam cum iuramento non ſit admittenda renuntiatio inſinuationis,dicitur à quibuſdã ſenſiſſe Bart.in.l.ſi quis pro eo. in tertio membro principali.ff.de fideiuſſ. mihi tamen Barto.id non dicit. Sed hanc opinionẽ tenuit expreſſe Guiliermus de Cugno.& Bal.in d.l.illud. quæſtio.5.C.de ſacroſanct.eccleſi.ſequitur Crotus in præſenti. nu.38.pro qua dicit ſe & conſulturum & iudicaturum eſſe.& hanc opinionem tenere oẽs doctores aſſerit Raphael Cuman.eam ſequutus.in d.l.Modeſtinus. vbi eam etiam ſequitur Roman.hanc eſſe communem teſtatur Barbat.cõſil.66.incip.Sapienter.idẽ conſil.52.incip.viſo.lib.4.Calcaneus conſil.18.ad fin. refert plures Tiraq. vbi ſuprà.num.159.hanc etiam teſtatur communẽ plurimos doctores referens & eam probãs & ſequutus Petrus Dueñas in regula.224.limitatione.5.hanc opinionem dicit communem de iure ciuili & canonico plures referens Mẽcha.de ſucceſſ.creat. §.5 nu.3.&.4. & inquit ibi veriorem eſſe hanc opinionem latiſsimè eam probans.hanc dicit communem ex Andr.Sicul. & veriorem ex Paul. de Caſt.alios etiam referẽs Roland. à Valle conſil.19.numero.15.

341 Contrariam tamen partem tuentur multò plures, ſcilicet Ioan. Andreas ad Speculũ.titu.de inſtrumẽt. editione.§.fi.vltima additione. Bal. in cap.cùm contingat. colu. 4.verſi. & idem dico.de iureiurand.vbi eam opinionẽ ſequuntur Anto.& Imol. qui id latè diſputat. Abb.ibi colu.1. quo in loco Alciat.nu.170. teſtatur verè hanc eſſe cõmunẽ opinionem. ſequitur etiã Ioan.Fab.in.§. & cùm retro.colu.1.nu.3. verſi.credo, quòd ſi donans. de donat. aſſerit præterea eſſe

eſſe hanc opinionem cõmunem Iaſ. conſil.51.incip. Tota dubitatio.colu. final.volu.1 quam tenent tot tantiq; patres, vt vix eorum nomina duntaxat, duobus clauſerit colũnis Tiraq. in dict.l.ſi vnquã.in præfatione. nu. 143.vbi refert Iaſ. dicentem communem.hãc aſſerit præterea cõmunem Rip.lib.3.reſponſ.cap.5.num.2.& iterum eodem lib.cap.11.nu.11. aſſerunt eſſe cõmunem Curt. Iuni. conſil. 81. nu.6.& conſil.34.nume 9.& iterum conſil.47.n.8.Cotta in memorialib. iuris.verbo, iuramenti religio. colu. 3.ſequitur Anton.Gomez,vbi refert Tiraquel.2.tom.cap.4.de donat.nu. 8.vbi refert alios contrarium tenentes.hanc etiam dicit cõmunem, licèt contra eam teneat Menchac.vbi ſuprà.nu.4.teſtatur cõmunẽ plures referẽs Petrus Dueñas vbi ſuprà.& hęc videtur verior & cõmunior eſt opinio, nam cùm iuramentum hoc poſſit ſeruari ſine interitu & diſpẽdio ſalutis æternæ, dubio procul ſeruandũ eſt.dict.cap.cũ contingat.& in.c. debitores.de iureiurã.& in.c.2.de pact. lib.6.cum alijs.hanc etiam opinionẽ magis cõmunem dicit & eam ſequitur reſpõdendo fundamentis cõtrariæ part.& plures doctores referens Roland.à Valle.vbi ſuprà.nu.48.

341 Quam tamen opinionem limitabis, vt non procedat in donatione facta Iudæo, nam illa defectus inſinuationis ex iuramenti virtute minimè ſupplebitur.quod eleganter determinat Paulus de Caſtro.conſilio.90. volumi.2.quem & retulit & ſecutus eſt Tiraquel. de primogenitura. quæſtio.66.nume.30.de quo articulo vidẽdus eſt latè Marãta. de ordin. iudic.3.parte princip. nume.51.&.7. ſequentibus.

342 Vltimò inuenio, quòd in articulo præcedenti de renũtiatione inſinuationis cum iuramento nouam opinionem tenet Menchac.de ſucceſſ. creatione.§.29.nu.18. dicens, quòd ſi ipſe donator agnoſcat donationem factam fuiſſe, tunc benè poteſt renũtiari ſolennitati inſinuationis per interuentum iuramenti, quòd ſi neget donationem interfuiſſe, tunc per inſtrumentum donationis, vbi defuit inſinuatio, in quibus caſibus requiritur ipſa donatio, non videtur ſufficiẽter probata, licèt tabellio firmet iuramentum adfuiſſe. Sed certè ego nõ video bonam rationem differentiæ inter hos duos caſus, cũ in ſecũdo caſu etiã ſi negetur donatio, ea tamen eſt probata per inſtrumẽtũ publicũ tabellionis, cui eſt ſtandum, quia eſt probatio ꝓbata, quia in eo cõtinetur cõfeſsio ipſius donantis, igitur nihil intereſt, quòd ipſe nũc neget, cũ debeat credi & ſtari inſtrumento publico, alias de nihilo ſeruirẽt inſtrumenta publica, ſi pars poſſet negare q̃d ſemel placuit & cõceſsit. Tũ prætereà, quia difficultas articuli præcedentis ſtat in ſolo iuramẽto, an hoc caſu ſit efficax & ſeruãdum, ſed in vtroq; caſu diſtinctionis Menchac. reperitur cõfecta donatio, item & iuramẽtum, igitur non debent illi caſus diuerſimodè iudicari, imò idẽ in vtroque di-

que dicendum,ſcilicet valere donationem,& poſſe cum iuramento renuntiari inſinuationi prędictæ iuxta ſecundam magis cõmunem opinionem ſuprà relatam.

343 Quæ cõmunis opinio alio & ſecũdo caſu poſſet limitari,ſcilicet quando propter nõ factã inſinuationem aliqua fraus vel falſitas interueniſſet. idq; conſtaſſet,nam tunc non obſtãte iuramento, donatio præd. eſſet inualida,quia iuramentum non cõfirmat contractum ſimulatum & fraudulenter factum,iuxta glo.cõmuniter approbatam in.l.3.C.plus valere quod agitur &c. de qua latiùs infrà dicetur. At verò quãdo non conſtat de hac fraude & ſimulatione, quare donatio iurata cum renuntiatione inſinuationis non valebit etiam non inſinuata? cùm hoc caſu ceſſet ratio ob quã fuit inuẽta & introducta hęc inſinuatio,nam ea fuit propter falſitates & fraudes euitandas ſcilicet,vt doctores ſuprà relati concludunt.

TERTIA QVAEſtio Bartoli.

344 TERTIO quærit principaliter Bartol. an teſtator poſsit facere, ne bona ſua hæreditaria ſint tacitè hypothecata pro legatis. Et reſpondet,id licere teſtatori. allegat gl. quæ optimè id probat in.l.2.C.vt in poſſeſſ. legat. Et licèt Pet.& Cyn.in.d.l.2.diſtinguãt:tamen indiſtinctè eſt tenenda opinio Barto.ſcilicet, ꝙ ex volũtate teſtatoris tacita hypotheca, quæ pro legatis ſolet competere in bonis hæreditarijs defuncti, ipſo iure de medio tollatur. Cuius ratio eſt, quoniã hoc caſu teſtator non aufert virtutem obligationis natæ,ſed potiùs impedit ne naſcatur,quod eſt facilius.l.patre furioſo.cum ſimil.ff.de his,qui ſunt ſui vel alien. iur. Præterea hypotheca hæc à lege fuit inuenta in fauorẽ teſtatoris, vt in.l.1.ibi *vt omnibus modis voluntati eius ſatis fiat.* C. cõmunia de legat. poterit igitur teſtator illi renuntiare. vulgat.l. penulti. C.de pactis.& in.l.ſi quis in conſcribẽdo. C. de epiſcopis & cleric. Præterea cùm hypotheca tenorem ipſius teſtamẽti reſpiciat,non ipſius ſolennitatem, par eſt vt remitti illa poſsit à teſtatore ex his, quæ in prima oppoſitione expoſuimus.& ita hãc opinionẽ gl. & Bart. ſequitur hîc Paulus de Caſt. nu.9.& dicit cõmunem plures referens Menchac.de ſucceſſ. creat. §. 9. nume.8.ſequitur idem Mencha. dicens glo. illam non eſſe alibi in.§.3. nu.9.idem quoq; tenent pleriq; omnes in dict.l.2.C.vt in poſſ. legat. exceptis Petro & Cyno ibi, quibus etiã accedit Alber.ibi.tamen glo.opinionem ſequuntur ibi Bart.Bald.colu.1. verſi.quærit hîc gloſ. Angel. Fulgoſ. & Salice.& Paul.de Caſt. qui dicunt hoc eſſe menti tenendũ.& Corneus ibi.num.1.eãdem opinionem defendit Bald.in.l.vnic.C.de his,quæ pœnæ nomi.relinq.colu.5.nu.23.verſ.dicit Cyn.idem ſequitur Socinus cõſi. 75.volu.4.Ripa in.l.1.num.66.ſuprà hoc tit.

hoc titulo.de legat.1. ſequitur etiam Grego. Lopez in.l.26.tit.13.partita.5. in gl.Obligados.& eſt magis cõmunis opinio ſecundũ eundem in.l.32. tit.9.partit.6.gl.1.teſtatur etiam communẽ plures alios referẽs dñs meus Antonius de Meneſes in.l.cã,quã. numero.99.C.de fideicommiſſ.

QVARTA quæſtio Bartoli.

345 QVARTO quærit Bart. an teſtator poſsit facere, quòd legatarius poſsit ingredi poſſeſsionem rei legatæ propria authoritate? Et reſpondet licere hoc teſtatori. allegat gloſ. in.l.Titia cùm teſtamento.§.Lucius. verb.non ſic interpretandam,infrà. de legat.2.& Bart.opinionem poſt gloſſ.ſequitur in præſenti Paulus de Caſtro.num.9.verſic.quædam ſunt inuenta fauore hæredis.idem quoque voluit Bart.ſequutus ſentẽtiam gloſſ.illius in proprio loco.colum.2. num.3. verſic.Nota ergo. Imola ibi nume.6.Paul.num.2.idem quoque voluit Bartol.in.l.creditores.num.8. C.de pignor.idem Bartol.in.l.legitimos.numer.3.ff.de legitim.tutor, Bald.in.l.1.columna.4.nume.17. verſicu.erat & quintum.C.communia de legat.vbi gloſſ.illam notat.& Paulus de Caſtro.in.l.omnia.in principio.nume.2.ff.de legat.1.Alexand. in.l.non dubium.colu.2.verſic.item limita.C.de legat.& ibi idem ſequitur Iaſ.colum.1.verſicu.limita.idem Iaſ.in.l.quoties.colu.fi.C.de hæred. inſtitu. idem Iaſ.in.l.iuſtè poſsidet. nu.18.ff.de acquirẽ.poſſeſſ.Ripa in.l. hæc verba.in principio.num.29.ſuprà eodem titul.Curtius Iunior in.l. iubere cauere.num.14.de iuriſdict. omnium iudicũ.idem in.l.final.nu. 48.C.de edict.diui Adrian.tollend. Boerius deciſi.156.nu.10.Rodericus Suarez in.l.quoniam in prioribus.7. quæſtio.nu.17.fol.214.C.de inoffic. teſtament.Gualdenſ.de arte teſtãd. titul.2.cautela.3.nu.3.Tiraquel.in tractatu de conſtit.2.parte.ampliatione.23.nu.5.vbi planum hoc eſſe affirmat idem in tractatu de morte.7, parte.3.declarat.nu.1.ſequitur etiam Greg.Lopez in.l.32.tit.9.partita.6.in gl.1.dicit cõem plures ordinarios hic referens Mencha.de ſucceſſ.creatione.§.9.nu.16.quæ ſententia vera eſt, & vt vides creberrimè recepta,& tribus rationibus poteſt confirmari.

346 Prima ratio eſt, quia licitum eſt inter contrahentes pactum inire,vt quis ingrediatur rem aliquam propria authoritate.vt in.l.creditores. cum ſimilibus.C.de pignor.igitur idem poterit facere teſtator, cùm de contractibus ad vltimas voluntates legitimè argui ſoleat.l.ſeruum filij.§.cum qui chirographum.ff.de legat.1.cum alijs vulgarib.

347 Secunda ratio eſt,quę eodem conſtat genere arguendi, nam poteſt iudex alicui dare facultatem ingrediendi rem propria authoritate,argumento text.vbi id notat Bart.in.l. iuſtè poſsidet.ff.de acquiren.poſſeſſ.

poterit

poterit igitur id facere teſtator, ad cuius perſonam de iudice validum eſt argumentum.l.nõ eſt mirum.C. de pignorat.actione.

348 Tertia ratio eſt, quia interdictum, quorum legatorũ, mero conſtat hæredis fauore, vt ab eius manu legatarius capiat rem legatam. quod ſatis conſtat nobis ex tex.in.l.1.in princi. ff.quorũ legat.at verò teſtatori liberum eſt, hoc iuris priuilegiũ hæredi auferre, nam qui de re ipſius tanquã de propria poteſt diſponere, quod eſt iure compertiſsimum ex tex.in.l. vnũ ex familia.§.ſi rem.ff. de legat.2. poterit & hoc leue præiudicium inferre.argumento.l. videamus. verſi. penultimo.ff.de in lit.iurand.

349 Quæ omnia ſunt notanda pro intellectu & limitatione text.in dict.l. nõ dubium.C.de legat, quæ probat, non licere hæredi accipere poſſeſsionẽ rei legatæ ꝓpria authoritate &c. nam text.illius diſpoſitio limitatur, prætérquã, ſi ab ipſo teſtatore hæc facultas concedatur ex ſupra dictis. Secundò limitatur ante aditam hæreditatem vel etiã poſt ante appræhenſam poſſeſsionem, quia tunc legatarius occupãs propria author. rẽ legat. nõ amittet legatũ, licèt teneatur reſtituere poſſeſsionem hæredi interdicto, quorũ legatorum. ita gl. final.ibi.& gl.penult.in.c.fin.de ſucceſsion.ab inteſtat.cõmunis ſecũdũ Anton.Gom.in.l.45.Taur.nũ.132. Couar.lib.3.Varia.c.16.nu.7. Rebuf. de pacific.poſſeſ.numero.199.

350 Sed contra hanc opinionẽ gl.Bart. & aliorum receptiſsimam, ego induco & oppono huiuſmodi argumentũ, Omnis definitio ſolet in iure ſubſtantiã rei ſignificare.l.1.§.dolum.ff. de dol.quare dicebat eleganter, ſuo more Bal.in.l.cùm quis.C. de iur.& fact. ign. quòd ſubſtantialia cuiuſq; rei, ex definitione habetur: ſed legatum ita definitur, eſt donatio quędã à defuncto relicta ab hærede præſtãda, vt eſt notum, igitur non poterit hoc tollere teſtator, cùm pertineat ad ſubſtantiam per hunc tex.

351 Cui difficultati ipſe reſpondeo, ſatis eſſe in definitione compræhendi naturam regularem rei definitæ.argumento tex.in.l.ſuus quoq;.§.puto generaliter.ff.de hæred.inſtit.l.nam ad ea.ff.de legib. quare licèt hoc permittatur legatario per teſtatorem; non videtur obſtare definitio, quæ

352 in ſua regula obtinebit. ¶ Quoniam non eſt in iure nouum, legatum aliquod verè conſiſtere, quod tamen ab hærede non ſit præſtandum, quale eſt legatum liberationis, vt in.l.1.§. ſi debitori.ff.vt in poſſeſ. legat.cum ſimilib.

353 Superioribus tamen eſt addendũ, quòd non ſolùm teſtator poteſt expreſsè concedere legatario hanc facultatem ingrediendi rem legatam propria authoritate, verum etiam tacitè.argumento tex.inſignis in.l.hęc ſi res.ibi, cùm poſſeſsionem eius poſſeſſor nactus ſit ex volũtate actoris. ff.de rei vẽdicat. quem tex.ibi notat Angel.n.1.verſi.ſequitur in litera. & hoc omnes admittunt.

Sed

Sed per quæ verba videatur teſtator tacitè hanc facultatem legatario feciſſe, inter multos dubitari ſolet. Ego verò aliquot huius rei exempla in medium proponã, ex quibus, quilibet poterit cætera exiſtimare.

354 Primum illud nobis ſe offert exemplum, ſi dicat teſtator, Titio domũ lego, in qua illi vim fieri veto. nam ex his verbis videtur Titio conceſſum vt domum ingrediatur propria authoritate, argumento tex. in l. per miſceri. §. ſpecies. ff. de acqui. poſſeſ. & ita dicitur per illũ tex. tenuiſſe Bal. in l. 1. in lectura antiqua. C. communia de legat. quod notat idem ſequutus Roman. in authen. Similiter. in ſecundo ſpecial. C. ad l. falci. Alexã. in præſenti. nu. 14. Iaſ. 36. & in ſecunda lectura. num. 52. Anibal. 353. & ita dicit ſe obtinuiſſe Roman. ſingul. 89. incip. Aduerte ad me. qui tamen fatetur ſe in ea cauſa obtinuiſſe propter groſsitiem iudicis, coram quo illa cauſa agitabatur, & ita ibi ipſe tenet contrarium. cuius opinionem ſequitur Crottus hic. nume. 45. cuius opinionem etiam videtur ſequutus Ripa hîc num. 63. tametſi cogitandum relinquat. idem libenter probat Alciar. hic nu. 34. Ego verò prioribus accedere malo, quoniam multùm me mouet tex. in illo. §. Species. vbi ſpecies inducendi aliquem in poſſeſsionem eſt, ſi iudex, ingredienti vim fieri vetet, & hoc ſequor, quod etiam ſequitur Grego. Lopez in dict. l. 32. glo. 1. titu. 9. partita. 6.

355 Secundum exemplum propono, quod ſuperiori proximum, & quaſi agnatum eſſe videtur: vt ſi dicat teſtator hæredi ſuo, ne impediat legatarium in re ſibi legata, nam his verbis videtur legatario data facultas ingrediendi rem legatam propria authoritate, quod Angelus adnotauit in l. ſi res. nu. 1. ff. de rei vendic. quod admittit Anibal hic. nu. 361.

356 Tertium exemplum eſt, ſi teſtator inſtituat aliquẽ in re certa, cui poſtea dedit cohæredẽ vniuerſalẽ, quo caſu, inſtitutus in re certa, habetur loco legatarij, ex text. in l. quoties. C. de hæred. inſtituẽd. poterit igitur huiuſcemodi legatarius occupare legatum propria authoritate. ita determinauit eleganter Bartol. in l. ex facto proponebatur. nume. 2. verſic. & puto. ff. de hæred. inſtituend. Bald. tamen ibi. nume. 2. contrà cenſet, imò, quòd non poſsit legatarius, de quo agimus, rem legatam accipere propria authoritate. ſed Bart. opinionẽ ſequũtur ibidem Angel. nu. 2. Ioan. de Imola. nume. 7. quinimo, idem Bald. alibi hanc opinionem probat in cap. ſi pater. colum. 12. de teſtamẽ. in. 6. Paulus de Caſtro in l. quoties. colu. 2. verſic. quæ autem ſit verior. Alexand. ibi colum. 2. verſicu. & ſic licèt legatarius. Corneus ibi num. 4. Iaſ. numero. 8. C. de hæred. inſtitu. quam opinionem tenent plures relati per Tiraquel. in tractatu de morte. 2. parte. declaratione. 4. nu. 11. qui aſſerit opinionem hanc tenere omnes vbiq;, præter Bald. vbi ſuprà. quã etiã opinionem tenet Roderic. Suarez in

rez in l.8.titul. de las herencias.lib.3. fori.num.2.fol.444.tenet etiam Antonius Gomez.1.tom.Var.reſolut.c. 10.num.15.& Roland.à Valle.conſil. 74.nu.23.lib.2.

357 Quartum exemplum eſt, ſi teſtator dicat, Vxorem meã inſtituo dominam vſufructuariam bonorum meorum, quo caſu, extantibus liberis, cenſentur vxori relicta alimenta. quod voluit glo.in auth.hoc locum. verb.derogari.C.ſi ſecũd.nupſ.mul. vbi Bar.nu.8.in princip. dicit opinionem glo.& aliorum ex conſuetudine & mente teſtatoris cõmuniter ſeruari, & latè declarat Cepola de ſerui tut.vrban.præd.cap.4.nu.6.& Iaſ.in l.cùm hi.§.ſi in ſingulos.nu.4.ff. de tranſact.dicens, quòd eſt cõſuetudo vbiq; interpretata, dicit cõmunem ibi Ioan.Oroſc.num.2.&.3.& eſt cõmuniter recepta gloſſ.illa, vt ex alijs affirmat Paulus de Monte pic. in.l. Titia cum teſtamento.§.Titia.nu.21.

358 ff.de legat.2. ¶ Nã hæc alimẽta percipiet vxor propria authoritate. ita voluit Bar.in dict.authẽ.quod locũ. colu.3.nu.8. Alberic.ibi colu.3.poſt principium.allegat vterq; text.in. l. fundi Trebatiani. ff. de vſufruct.legat.qui eſt menti tenendus.ſequitur etiam Angel.de Peruſio in.l.1.nu.51. ff.rerum amotarũ.qui Bartolũ huius opinionis authorem non vidit, cùm dicat, ſe nuſquã hoc inueniſſe tactũ, niſi per vnum Ioann.Andreã. idem ſequuntur in præſenti Alexan.n.14. Iaſ.37.Crottus.45.communem eſſe hãc opinionem teſtatur Alciat.n.36. Anibal.363.& ita tenere doctores affirmat Paulus de Monte pico in d.§. Titia. n.49. ſequitur plures referens Roland.à Valle conſil.74.nume.20. &.21.libr.2.vbi nu.16.retulit tenẽtes contrarium.

359 Quintum exemplum, in quo teſtator videtur conceſsiſſe legatario facultatem vt occupet rem legatam propria authoritate eſt, ſi dicat teſtator, Lego Titio cẽtum, vel domum, ſeu equum, & volo hoc legatum ad ipſum liberè peruenire. ita Iaſ. hîc. nume 38.& in.2.lectura.nu.45. quoniam verbi huius, ea eſt natura, vt excludat conſenſum extrinſecum, qui in re aliqua debuit interuenire, vt eſt tex.in.c.de multa.vbi id notat Abb. col.1.de præbend.tex.in.c.1.de pœniten.& remiſſ. vbi idem notat Panormitan.& tex.in.c.quæ in eccleſiarũ. verb.libera.de conſtit. vbi Bald.col. 1.ſcribit, id eſſe liberũ, quod ab omni neceſsitate & obſeruantia eſt abſtractum.facit optimè, quod voluit glo.in ca.cùm plures.verb.liberè.de offi.deleg.in.6. Plurima his, poſſem adijcere ex diligentia Tiraque.in.l.ſi vnquam.in glo.reuertatur.nu.111.C. de reuocand.donat. vbi mirum eſt, huius determinationis non meminiſſe.

360 Contrarium tamẽ, imò quòd per hæc verba non cenſeatur poteſtas facta legatario occupandi rem legatã propria authoritate, cõſuluit Cumanus conſil.114.Cuius opinionem ſequitur Crottus hic. n. 46.Ioan.Anibal.nu.373.affirmantes contra Iaſ. hanc

hāc eſſe veriorē opinionē. Alciat. verò. n. 36. ſentētiā Iaſ. probabilem eſſe exiſtimat, niſi aliud ex cōiecturis cōſtet voluiſſe teſtatorē, potuit enim per illa verba ſentire, vt res minimè iure obligationis, aut ſeruitutis affecta legatario tradat. argumēto tex. in l. Mæuius. §. fundo. ff. de legat. 2.

Franciſcus verò de Rip. in præſenti nume. 62. fœdere quodam diſtinctionis hęc compoſuit, dicens, quòd per verbum illud, liberè, intelligitur data facultas legatario occupandi rē legatam, quæ non eſt occupata; non autem occupatā. Hoc, iudicio meo, eſt incidere in ſententiam Iaſ. nam, quo ad rem occupatam attinet; ex expreſſa etiam facultate teſtantis, legatarius illam capere non poſſet.

361 Nam, quibus caſibus licet alicui apprehendere propria authoritate poſſeſſionem, intelligi debet ſi poſſeſſio vacat, non ſi ab alio occupata ſit. quod eleganter Bald. ſcripſit in rubrica. colu. 4. nu. 12. verſi. quintò quæritur. C. qui admitti. ¶ Imò verò quādo lex ipſa ſuo miniſterio aliquo caſu, priuata quadā in animis fauorabili ratione, transfert in aliquem poſſeſſionem, quam non ſatis ciuili nomine, ſed ciuiliſsimam appellamus, intelligi debet, de poſſeſſione vacua, non verò de occupata ab alio: ita enim voluit gl. in l. cùm miles. verb. quaſi coniunctim, in finalib. verb. ff. ex quib. cauſ. maio. quam in hoc præter alios notarunt & ſequuti ſunt Cumanus in l. cùm quis. §. quæſitū. Alexand. in l. cùm hæredes. in principio. ff. de acqui. poſſeſſ. Alex. cōſil. 83. colu. 2. voluminis 2. Iaſ. in d. l. ſi ſorori. C. de iur. delib. Tiraquel. de morte. 5. parte. declaratione. 1. nu. 7. Ego verò ſententiā Iaſ. ſequi malo, quod per verbum, liberè, cenſeatur teſtator dediſſe hoc legatario, vt occupet rem legatam propria authoritate, tenet idem Iaſ. in l. Centurio. num. 47. ff. de vulga. & pupill. ſubſt.

362 (see above)

363 Quæ cum grano ſalis accipienda eſt, cum limitatione, ſcilicet Alciat. niſi contrarium cōiecturis appareat voluiſſe teſtatorem; vt in exemplis ſuprà relatis ex Alciat. cum ſimilib. Secundò intelligenda eſt dicta opinio Iaſ. quando res legata non eſt occupata ab alio, per ea, quæ ſuprà dicta ſunt, quo caſu legatarius occupans rem legatā propria authoritate non tenebitur reſtituere poſſeſsionē hæredi, ſicut teneretur, ſi dicta verba dicta nō fuiſſent per teſtatorem; vt ſuprà dictum eſt.

364 Sextum exemplum eſt, in quo videtur teſtator permiſiſſe legatario occupare rem legatam propria authoritate, ſi teſtator conſtituat ſe legatarij nomine poſsidere, nam & ſi conſtitutum, vel precarium ſuæ rei nō exiſtat, ex regula vulgari tex. in l. neque pignus. ff. de regul. iur. cenſetur tamen ex hoc facta poteſtas legatario occupandi rem legatā propria authoritate. Ita elegāter determinat Bald. in c. 1. colu. penult. nu. 13. de cōfirmat. vtil. vel inutil. verſicul. ſed ecce imperator. vbi dicit hoc eſſe nouum dictum, quod mihi placet. alle

gat tex.in.l.Lucius.ff.de legat.2.

365 Quibus ego addo, quòd adminiſtratoribus & exequutoribus teſtamẽtorum videtur facta poteſtas capiendi propria manu legata ſibi relicta, quod ex facto conſultus Decius reſpondit cõſil.416. Ecce igitur ex ſuperioribus licere teſtatoribus concedere facultatẽ legatario capiẽdi rem legatam propria authoritate. ſecũdũ opinionem glo. ſuprà allegatæ in.d. §.Lucius. ampliatũq; id fuit Primò, vt id tacitè etiã fieri poſſet, vt in exẽplis ſuprà poſitis viſum eſt.

366 Nunc verò.2. ampliabis gl. ſententiam & cõem procedere etiam in relictis vniuerſalibus, in quibus poteſt etiã teſtator præſtare facultatem accipiendi propria authoritate. Exemplum eſt in fideicõmiſſario vniuerſali, qui cùm ab hæredis manu fideicõmiſſum habere debeat, poteſt ex teſtatoris, id ita iubentis, volũtate, pro pria authoritate occupare res ſibi fideicõmiſſo relictas. ita tenẽt Angel. & Imola in.l. Paulus.ff. ad Trebell. Alexã. ibi colu.2. in verſi. item addit aliam. & hoc verius eſt.

367 Tertiò ampliabis præallegatã glo. vt poſsit teſtator imponere pœnã hæredi, quã hæres, niſi voluntati ſtet teſtatoris, facilimè incurret. ita determinat Ioan. Faber in.§.fin. prope fin. Inſtit. de legat.

3 Vlteriùs ſuperioribus addendũ eſt quoddã circa opinionẽ illius glo. mirabile, ſcilicet, quòd etſi apud iuris vtriuſq; interpretes variè certetur, an fructus rei legatæ, qui iacẽte hæredi tate ſunt pcepti, cedãt cõmodo lega

368 tarij, an magis hæredis. Et ea ſententia magis obtinuit, vt hæredi cedãt. quã opinionẽ tenuit glo. in.l. Herennius. & in.l. equis.ff. de vſur. & eſt cõmunis opinio, vt plures gloſſas & doctores allegãs teſtatur Greg. Lopez in.l.37. in gl. los fructos. tit.9. parti.6. quã ibi limitat quinq; modis: eandẽ etiã plures allegans teſtatur cõmunẽ dñs meus Antonius de Meneſes in.l. eam, quã. nu.86. C. de fideicõm. quæ opinio etiã hodie eſt appbata in.d.l. 37. in verſic. Otroſi dezimos. eã dicit cõem plures allegãs, & de iure regio approbatã Mencha. de ſucceſ. creat. §.21.n.125. & ſequẽ. licèt cõtrariã opinionẽ, imò quòd à die mortis defuncti fructus ſint legatarij, teneat gloſſ. per tex. ibi in.l. Herẽnius. la.1. de vſur. quã opinionẽ dicit veriorẽ & cõem Anto. Gõm.1. tom. c.12. de legat. n.22. vbi non meminit legis regiæ, neque etiam quòd præcedens contraria opinio ſit communis: quem etiam & alios pro hac opinione refert dñs meus vbi ſuprà. dicit etiã cõem hãc ſecũdã opinionẽ Mench. vbi ſuprà. & Gualdẽſ. de art. teſtãd. tit.6. cautela.11. quãuis hodie attẽta.l.1. tit.4. lib.5. ordin. noui. videatur hęc.2. opinio tenẽda, quãdoquidẽ ad validitatem legatorũ non requiritur aditio per illã.l. vt ſuprà dictum eſt in.4. oppoſitione. & ita hãc ſecundã opinionẽ attẽta illa.l. videt tenere Greg. Lop. vbi ſuprà, licèt tandem relinquat cogitãdũ, tamen deliberatè, eã ſibi placere dicit dñs meus, vbi ſuprà.n.87.

Si tamen

369 Si tamen teſtator cõcederet legatario facultatem occupãdi rem legatã propria authoritate, hoc caſu dubio procul fructus cedẽt cõmodo legatarij à die mortis defuncti, quod eleganter determinauit Bald. in l. fi. C. de vſu. & vſufruct. legat.

370 Vlterius eſt addendum, quòd etſi teſtator permittat legatario apprehẽdere rẽ legatam propria authoritate, non ex hoc videtur in illa re legata, falcidiæ detractionem ꝓhibuiſſe. argumentó tex. in l. irritum. vbi hoc notat Salic. C. ad l. falc.

371 Sed vtrùm hodie ſtante l. 1. titu. de los teſtamentos. lib. 5. ordin. nouiſſ. correcta d. l. non dubiũ: vidẽdus eſt omnino dominus meus Don Antonio in d. l. nam quam. nu. 15.

QVINTA quæſtio Bartoli.

QVINTO principaliter quærit dominus Bart. an renunciatio exceptionis ſimulationis & fictionis contractus iure conſiſtat? Et reſpondet renuntiationem hanc non valere, nã ſi inter nos agitur, inquit Bart. ꝙ contractus ſit ſimulatus, & ſic deficiat in ſubſtantia, nõ eſt cõtractus. l. imaginaria. la. 1. ff. de regu. iur. l. ſimulatę. ff. de rit. nupt. l. emptor. ff. de aqua pluu. arcend. & ſi in eodem contractu renuntiatum eſt exceptioni ſimulationis, idem eſt, ac ſi partes dicerent, quòd contractus ſit ſimulatus, & nõ ſimulatus, meritò inquit Bart. non valet renuntiatio, vt in hac lege iuncta ſolutione, quã Bart. adſignauit ad primum contrarium. Præterea inquit Bart. ſicut cõtractus ipſe fuit ſimulatus, ita etiam & ipſa renũtiatio, ergo non eſt renũtiatio. oppo nam igitur, dicit Bart. exceptionem, quòd totus ille contractus ſit ſimulatus, & quicquid in illo continetur, ſi tamen pactum illud, ſiue renũtiatio eſſet facta ex interuallo, valeret, vt in l. 2. C. quod met. cauſ. hæc Bart.

372 Ex cuius doctrina. Primò, vt ſigillatim ſingula quæq; examinemus, colligẽdũ eſt, quòd contractus ſimulatus non dicitur contractus: quod Bart. trium legũ probat teſtimonio, quas induci nõ oportet, quoniã probant id apertiſsimè. Ratio, quam adfert Bart. eſt, quoniã deficit in cõſenſu, ac proinde in ſubſtãtia, nõ eſt igitur cõtractus. Idẽ quoq; docet Bar. in l. poſt cõtractũ. n. 4. ff. de donat. vbi præter tria iura, quæ hîc allegat, citat inſuper alia duo in l. nuda. ff. de contrahend. empt. & in l. & qui ſub imagine. C. de diſtrac. pigno. idẽ videtur ſignificaſſe idẽ Bart. in l. iuſiurãdũ. §. procurator. n. 6. ff. de iur. iur. idem Bart. in l. filios. C. de reuocãd.
373 his quæ in fraud. credit. ¶ In quibus
locis docet Bart. elegãter hoc intereſſe inter contractũ ſimulatũ & geſtũ in fraudẽ alicuius, quia vt ſimulatus reſcindatur, ſatis eſt de ſimulatione conſtare, alterũ verò reſcindi oportet actione reuocatoria. Altera differentia inter hos contractus ex Bart. ibi eſt, quòd in ſimulato contractu,

admittitur quis allegãs ſimulationẽ, neq; propriã turpitudinem allegaſſe videtur, vt audiri nõ debeat, ſecùs eſt in contractu geſto in fraudem alicuius. Hanc differentiã ſequitur Paulus de Caſtro.in.l.per diuerſas.nu.8. C.mandat.& ambas differentias ſuprà dictas ſequitur dñs meus Anto. de Meneſes in.d.l.cum ea quæ.ſtatim alleganda.nu.15.

374 His tu addere poteris, quòd ex cõtractu ſimulato neq; pretium venditionis exigetur, neq; aliud quicquã, cũ cõtractus in ſui ſubſtãtia deficiat. l.cũ ea quæ.C.de trãſact.vbi ita ſcribitur.his, quæ ſimulatè gerũtur, pro infectis habitis, fruſtra ficti pretij numeratio poſtulabitur.

Sed & plura alia in deteſtationẽ & nullitatem cõtractus & inſtrumẽti ſimulati tradit dominus meus in dict.l.cũ ea quæ. nu.3. qui eſt omnino videndus.

375 Ex quibus vnũ tãtũ referã, ſcilicet reprobari oportere ſingularẽ illã ſententiã Bar.in.l.1.§.& parui refert.col.3. n.4.ff.qđ vi aut clam.vbi dicit, q̀ ſtante ſtatuto, vt nulla exceptio admittatur cõtra inſtrumentum publicum, præter exceptionem falſitatis, remiſſionis, & ſolutionis, quod iam apud nos cautum habemus in.l.4.tit.8.lib. 3.ordin.quæ hodie eſt.l.1.titul.12.lib. 4.nouæ recopil.exiſtimat Bart. ſtãte prædicto ſtatuto, admitti nõ debere exceptionem ſimulationis contractus: nam cùm exceptio hæc ſubſtãtiam ipſius contractus inficiat, & prędictus contractus ſimulatus & eius inſtrumentum eſſentia careant, ita vt verè inſtrumẽtum dici nõ poſsit neq, contractus ex ſupradictis, non videtur ex ſtatuti verbis mente vel excluſa exceptio ſimulationis. quare contra opinionem Bartol. tenet Bald.in.l.ſi non verum.verſic.Nota C.de donat.inter virum &.vxor. & hanc opinionem contra Bartol. ſequitur Iaſ. in præſenti in.1.lectura. nu.43.& Rip.n.66.qui hanc opinionem cõmunem eſſe affirmat. Hanc etiam opinionẽ contra Bart.referẽs d.l.regiã & in eius terminis teſtatur cõmunẽ dominus meus vbi ſuprà nu.4.quam etiã ſequitur Auendañ. in ſuo dictionario, verb.Falſedad.licèt Bart.nõ referat.

376 ¶ Imò etiã neq; expreſsè poſſet tolli huiuſmodi exceptio per ſtatutum ſecundũ Bald. conſil.117.vol.4.quòd ſi ſtatutũ id faceret, cenſeretur iniquum & inualidum, & propter eius iniquitatẽ recurreretur ad ſubſidium eccleſiæ vel papæ, vt cum Bald. tradit dñs meus vbi ſuprà d.num.4.

377 SECVNDO principaliter colligé ex doctrina Barto. hic in hac.5.q. quòd non valet renũtiatio exceptionis ſimulationis, quin poſsit adhuc allegari. Bar.opinio in hoc cõiter approbatur per doctores hîc & alibi, vt eos refert teſtatus eſſe cõmunem dñs meus vbi ſuprà in dict.l.cùm ea quæ.nume.8.& Mencha. de ſucceſſ. creatione.§.9.nu.17.

Solus Iaſ.in.1.lect.n.58.ſubtili ſe conſideratione dicit moueri contra Bart.dicẽs poſſe admitti huiuſmodi renun-

renunțiationem, neq; hîc adeſſe ali-
quã repugnantiã, quia hæc propoſi-
tio ex ſentẽtia Iaſ. ſtare poteſt, quòd
velimus cõtractum eſſe ſimulatũ, ac
perinde nullũ, & quòd nõ poſsit op-
poni exceptio ſimulatiõis & ſic nul-
litatis, quoniã multa ſunt, quæ ſunt
nulla, & tamen eorũ nullitas allegari
per partes minimè põt. l. poſt mortẽ.
ff. de adopt. quod expſsè Angel. de
Peruſio tenere dicit conſil. 187. incip.
378 A. & B. contraxerunt. ¶ Vbi tenet,
quòd ſentẽtiæ nullitas allegari nõ po
teſt, propter expreſſam partiũ cõuẽ-
tionem. quod idẽ in caſu nõ abſimili
repetijt Alex. conſil. 12. volu. 2 incip.
Opportunè cõſiderato themate. hęc
ſunt argumẽta Iaſ. quibus Ripa ſatiſ-
fecit. n. 67. dicens prædicta nõ obſta-
re, quoniã intelligũtur vbi ex pacto,
quo promittitur nullitatem nõ eſſe
allegandam, oritur conſenſus, qui ſa-
tis eſſe poſsit ad validãdum actũ, ſal-
tim in vim pacti argumẽto glo. opti
mæ. in. l. 2. C. cõmunia vtriuſq; iudi.
ſed quãdo ex pacto actus nullum ro
bur accipit, tunc pactum nihil valet.
379 Facit quod notat Abb. in. c. exami
nata. col. fin. de cõfirmat. vtil. vel in-
util. vbi dicit, quod per pactũ nũquã
tollitur vitium nullitatis, de qua con
trahentes non poſſunt diſponere.
380 Superiora limitat Bart. non proce
dere, ſi pactum renuntiationis inter-
ponatur ex poſt facto; nam tunc, ea
iure optimo valeret. allegat Bartol.
text. in. l. 2. C. de his, quæ vi, met. ve
cauſ. fiũt. qui tex. ita induci debet. di-
citur ibi, quòd quidã pecuniam per
metũ promiſit, quam poſtea ſoluit,
quæritur, nũquid poſsit pecuniã illã
repetere actiõe, quod metus cauſa?
Reſpõdet Imperator minimè poſſe,
quoniã ſolutione videlicet ſpõte ex
interuallo facta, purgatũ eſt vitium
381 metus. ¶ Nam text. ille in hoc inter-
uallo tẽporis conſiſtit, neq; locũ ſibi
vendicaret, ſi ſtatim, ꝙ fuit pecunia
ꝓmiſſa, eſſet & ſoluta, vti eſſe cõem
opinionem affirmat Alex. ibi. n. 5. &
eam tenet Bart. in. l. penult. n. 6. ff. de
cõdic. ob turp. cauſam. quẽ ſequun-
tur doctores ſecũdũ Iaſ. ibi nu. 5. pro
quo facit text. optimus in. l. 4. §. ſi ab
ignoto. ff. de manumiſſ. vbi interual
lum tẽporis excludit ſimulationẽ. &
hãc ſententiã Bart. hîc in hoc plerię;
oẽs ſequũtur. & Menchac. vbi ſupra
& inquit dominus meus vbi ſupra
quòd Bart. in hoc frequenti omniũ
cõſenſu eſt approbatus. ſequitur Ro
landus à Valle bene probãs cõſil. 83.
nu. 40. & ſequentibus lib. 2.
382 Quod ego vltra omnes ex eo adiu-
uari exiſtimo, quòd ſi quis confiteat,
ſe dotem aliquã cũ vxore recepiſſe,
ad ſciendũ vtrũ poſsit renũtiari exce
ptioni nõ numeratæ pecuniæ dotis,
diſtingui debet, an renuntiatio ſit fa
cta incõtinenti, ſeu ex interuallo, vt
priori caſu minimè valeat, poſterio-
ri verò optimè iure cõſiſtat, ita enim
voluit eleganter Bart. agens genera-
liter, de exceptionis non numeratæ
pecuniæ renuntiatione in. l. ſi ex cau
tione. C. de non numerat. pecun. vbi
cæteri eum ſequuntur. & cõmunem
opinionem eſſe affirmat Iaſ. in. §. fue

rat.nu.80.Inſtitu.de action.licèt hodie iure regio per.l.9.titu.1.partita.5. aliud ſit diſpoſitum in renũtiatione exceptionis nõ numeratæ pecuniæ.

383 Sed verùm cũ iuramento poſsit renũtiari exceptioni fictionis ac ſimulationis dubium eſt: vt ſi partes poſtquã cõtractum aliquem ſimularũt, illi iuramentũ ſuperimponãt. Et videtur ſanè iuramẽtũ defectũ ſimulationis nõ ſupplere. argumẽto tex. vulgati in.l.fi.C.de nõ num. pecu.facit præterea text.in.l.nõ dubiũ.C.de legib.vbi iuramentũ nõ validat contractũ inualidũ à iure reprobatũ. ex quo tex.notauit elegãter gl.in.l.3.gl. maiuſcula.verſ.quid autẽ ſi hoc iurauerit.C.plus valet.quod agitur.&c. quòd cõtractus ſimulatus iuramẽto non veſtit̃,neq; ex eo vllũ virtutis ſumit robur.& gl.illius ſentẽtiã ſequũtur ibi doctores & alibi ſæpiſsimè, vt plurimos referens teſtatur cõmunẽ dñs meus Antonius de Meneſes.vbi ſuprà nu.5.dicit etiã cõmunẽ plures referẽs Mench.de ſucceſſ.creat.§.9. nu.18.dicit cõem plurimos allegans Didac.Perez Salmãtinus in.l.1.tit.8. lib.3.ordin col.1026.vbi eã ſequitur. & dicit notabilẽ & ordinariã Anto. Gomez.2.tom.c.de reſtitu.minorũ. n.2.& Alciat.limitãs aliquib' modis in.c.cũ cõtingat.nu.72.& duobus ſequẽtibus de iur.iur.qui eſt videndus. dicit cõiter approbatã idem Anton. Gomez in.l.45.Tau.n.27.vbi plures allegat,& ponit rationẽ.& latiſsimè agit an ex cõtractu ſimulato, ſequuta traditione, transferatur poſſeſsio.

384 Ampliat vt nõ ſit neceſſariũ petere relaxationẽ iuramẽti ſecũdũ Iaſ. vbi ſuprà.dicit cõem Alcia.d.l.cũ ea.n.9

385 Ratio ſupradictæ gl.receptiſsimæ eſſe poteſt.nã cũ iuramẽtũ debeat habere tres comites, iuſtitiã, iudiciũ,& veritatem, iuxta gl.in auth.quod eis. C.de repud.quæ omnia in cõtractu ſimulato deſiderantur, meritò igitur iuramẽtum in illo nihil operabitur.

386 Supradicta tamẽ gl.& cõis opinio limitat̃,vt nõ pcedat,ſi ptes poſtquã cõtractũ ſimularũt,iurẽt oĩa ĩ eo cõtẽta eſſe vera, neq; ſe cõtrauẽturos, tũ ẽo caſu nõ poſſẽt allegare ſimulationẽ cõtractus, quoniã vix hoc caſu audiri deberẽt allegãtes turpitudinẽ ſuã.ita videt̃ innuiſſe Bar. in.l.fi.in.1. lectu.verſ.quæro quid ſi inſtrumẽto. C.de nõ numerat.pecu.quã opinionẽ plures.dd.hîc & alibi allegãs teſtatur cõẽm dñs me' vbi ſuprà.n.6.vbi etiã dicit eſſe verã.aſſerit præterea eſſe cõem & ab ea nõ eſſe recedẽdum, Bartholom.Socin.cõſ.81.in duabus primis colũnis.lib.3.adde etiã Mẽch, vbi ſuprà.quã limitat Imol.nõ pcedere,ſi priùs petat̃ abſolutio iuramẽti,qđ Aret.& Iaſ.meritò im pbarũt.

387 Superior cõcluſio limitãda eſt,vt nõ procedat,ſi à tertio de ſimulatiõe opponat̃,nã & ſi ptes iuraſſẽt, oĩa ac ſingła cõtẽta ĩ cõtractu illo eſſe vera, poterit quilibet opponere de ſimulatiõe,ſi iuramẽtũ partiũ in ipſi' vertat̃ præiudiciũ.ita tenet Salic.in.d.l.emptione.ſequit̃ in præſenti Iaſ. allegãs Aret.n. 46. Rip.78.dñs meus.d.n.6.

388 Pro qua opinione faciunt ſequentia.

tia.Primò tex.in.c.ſuper eo.de offic.
de legat.in illis verbis.*Quia nõ illis,ſed*
partibus,&c. vbi probatur quòd clau
ſula,appellatiõe remota,intelligitur
tantum inter partes litigantes, ſecùs
verò reſpectu tertij opponẽtis ſe pro
ſuo intereſſe.quia ipſe poterit appel
lare,& ſua appellatio ſuſpendet effe-
ctum ſententiæ.iuxta tex.in.c.cùm
ſuper controuerſia de reiudic. & ita
tenet glo.per illum tex.in.d.c.ſuper
eo.verb.tenebit.vbi limitat,quando
appareat malitioſè appellari, quia
tunc præſtita cautione exequetur,ſi-
cut aliàs videmus in reſtitutione in
integrũ,vt in.c.ſuſcitata.de in integ.
389 reſtitutione.¶ Et ita etiam motus ex
illo tex.dixit.Bart.in.l.1.§.interdum.
nu.4.ff.à quib. appell.non lic.quòd
ſi Imperator committat cauſam ap-
pellatione remota,non prohibetur
tertius appellare pro eo quod ſua in
tereſſe probauerit.idem etiam ex il-
lo tex.tenent ibi & inferũt Cardinal.
Abbas.Anton.Andreas Siculus, &
Philip.Decius.numero.5.
390 Dicẽtes,quòd ſi ſtatum diſponat,
quòd à ſentẽtia lata vigore inſtrumẽ
ti confeſsionati non poſsit appellari
(prout hodie in hoc noſtro regno
habemus diſpoſitũ.per.l.64.Taur.
quæ hodie eſt.l.3.&.l.19.ad fin.tit.21.
lib.4.nouæ recopil.regiæ,quibus ca-
uetur,vt ſentẽtia de remate vulgò di
cta,exequatur nõ obſtãte,quacunq;
appellatione,vel nullitate,quę cõtra
dictã ſentẽtiã allegetur) intelligitur
quoad ipſos litigãtes,non verò quo-
ad tertiũ volẽtem appellare pro ſuo
intereſſe, de quo debet aliquo mo-
do apparere,& cõſtare,licèt per ad-
uerſam partẽ contradicatur.vt tenet
Felin.in.d.c.cũ ſup.n.16.&.Roderic.
Suarez in.l.poſt rem iudicatam.in.2.
limitat.l.regiæ.nu.2.fol.295.ff.de re-
iudicat.& in terminis.d.l.64.tenet
doctor Caſtellus ibidẽ.nu.96.vbi in-
quit,quòd ſententia interim non eſt
mãdanda exequutioni,ſed ſuſpendi
tur exequutio,neq; vendũtur bona,
neq; adiudicantur creditori petenti
exequutionẽ,& ſi iudex aliter faciat,
punitur pœna.l.Iuliæ.de vi publica.
391 licèt p̃dicta nõ alleget.¶ Secũdò ex
illo tex.in.d.c.ſuper eo.infertur ad in
tellectũ.l.1.&.2 tit.21.lib.4.nouę reco
pilat.regiæ.dũ probant via exequuti
ua procedendũ eſſe contra debito-
res obligatos per cõtract⁹ publicos,
& decem dierũ terminũ tantũ eis da
ri ad oppoſitionẽ probandã &c.q̃d
non procedãt reſpectu tertij oppoſi
toris pro ſuo intereſſe opponentis ſe
exequutioni,quia cũ eo via eſt ordi-
naria,& termini ordinarij ſunt ei aſsi
gnãdi,& via exequutiua ſuſpẽditur
reſpectu ipſius; & exequutio habet
tantũ locum reſpectu debitoris obli
gati. vltra quod ita tenet exp̃ſsè Bal.
in.l.1.n.3.C.cõia de legat. quẽ plures
alios referẽs ſequitur Felin.in.d.c.cũ
ſuper cõtrouerſia.nu.15.de reiudica.
Deci.in.d.c.ſuper eo.per tex.ibi.n.5.
idẽ Decius in.c.cũ teneamur.n.6.de
appella.Roderi.Suar.vbi ſuprà in.d.
1.limitat.n.2.fol.290.& iterũ.n.3.Pro
quo etiã facit bonus tex.in.c.cõſtitu-
tus.de teſtibus,quẽ quotidiæ practi-

camus, ſecũdũ Roder. Suar. vbi ſup. in.d.2.limitat. n.2. ad fi. fo. 295. vbi eſt caſus, quòd ſi tertius cõparet pro ſuo intereſſe ad proceſſum agitatũ inter duos, põt ꝓducere teſtes poſt publicationẽ. & in terminis tenet etiã eandem opinionẽ, nõ data malitia tertij oppoſitoris Auendaño. c.16. pretor. nu.6. in 2. parte. & in practica idem affirmat Monterroſo in ſua practica in.3. tractatu. fol.38. colu.2. qui eſt videndus. & ita vidi ſæpè hic Placẽtiæ practicari. debet tamen de intereſſe tertij aliquo modo apparere, vt ſuprà eſt dictum, aliàs præſtita cautione per creditorem exequutio fiet. vt in.d.c.ſuſcitata. & eſt pro ſupradicta opiniõe.l. regia expreſſa. 41. tit.4. lib. 3. nouæ recopil. regiæ, quæ ita dicit. Mandamos que quando cõtra alguna execuciõ ſe oppuſiere alguna muger por ſu dote, o otras perſonas, no ſe mãde dar informaciõ ſummaria, ſino que reciban luego a prueua con termino ordinario a los oppoſitores por via ordinaria. &c. Et licèt illa.l. ſi tuetur in titulo ſpeciali & locali, de los adelãtados y merinos, y alcaldes mayores de los adelantamientos y merindades y ſus officiales, tamen idem erit in quibuſcunq; iudicibus, cùm nulla ſpecialitas in illis inueniatur magis quã in alijs, præcipuè quia quando rex vel Imperator reſcribit vni præſidi, ex hoc videtur reſcriptũ omnibus, vt tenet Bart. in.l. relegatorum. §. interdicere. n.3. ff. de interdict. & relegat. ex quibus primo loco remanet cõfirmata ſupradicta opinio, ꝙ licèt partes iurauerint oĩa contẽta in inſtrumẽto eſſe vera nihilominus tertius ꝓ ſuo intereſſe poſsit opponere exceptionẽ ſimulatiõis, quia iuramẽtũ partiũ in eius præiudicium cõperta veritate nihil obeſſe potuit.

392 Secũdo loco cõfirmatur dicta opinio ex eo, ꝙ licet cõtractus vſurarius iuramẽto cõfirmetur, vt in.c.1. & in cap. debitores. de iur. iur. non tamen iuramentũ tertio obſtabit vnquam, quin cõtractũ vſurariũ dicere poſsit. vti Bald. ſcriptum reliquit in authẽ. ad hæc. colu.2. C. de vſur. ergo ita in propoſito dicendum eſt.

393 SECVNDO principaliter limitãda eſt ſuperior cõcluſio, vt nõ procedat in hærede partis, quæ iurauit oĩa & ſingula in inſtrumẽto cõtenta eſſe vera, nã ille dicere poterit cõtractũ ſimulatũ, neq; periurij periculũ ad eũ pertinebit. c. veritatis. cũ alijs de iur. iur. dñs meus vbi ſuprà nu.7.

394 Quod ego intelligo reſpectu periurij, vt minimè hæres cõtrauenicns cẽſeatur periurus, attamẽ cõtractus ipſe firm⁹ manet & efficacia iuramẽti ſup cõtractu interpoſiti, qui cõtractus aliàs erat nullus ſine iuramẽto, ligat ſucceſſores reſpectu obſeruãtię ipſius cõtractus. & ita eſt intelligẽda hæc limitatio. & tex. in.d.c. veritatis. vt tenet expreſsè, licèt nõ in ꝓpoſito, Paulus de Caſt. in.l. ſi grege. n.4. & .5. hoc eodẽ tit. & ita intelligendum eſt quod tradit Felin. in cap. de cauſis. n.2. de offic. delegat. vbi tenet, quòd ſi plures de populo vel collegio iurãt aliquid adimplere, licèt null⁹ illorũ

viuat,

viuat, ſucceſſores obligantur illo iuramento, nam debet intelligi reſpectu obſeruantiæ ipſius promiſsionis.
395 ¶ Quia populus idem hoc tempore putari debet, qui ab hinc centum annis fuit, etiam ſi ex illis nemo nunc viuat, vt probat text. in l. proponebatur. ff. de iudiciis. imò & qui ab hinc mille annis fuit ſecundùm glo. in. c. deniq;. 7. q. 1.
396 At verò reſpectu periurij, quod eſt pœna, minimè obligantur ſucceſſores. iſte eſt text. in ca. veritatis. de iur. iur. vbi Innocent. ita notat. & ita etiam clarè tenet alibi. idem Felin. in. c. cùm ſit generale. num. 9. de for. competent. vbi dicit quòd iuramentum repreſentat rempublicā maiorem vt non reſtituatur. hanc etiam opinionem ſupradictam cū Paulo de Caſtr. tenet Cardinal. in clemen. 1. §. nos itaque. nu. 16. de iur. iurand. & quòd reatus periurij non tranſeat ad hæredes licèt obligatio ſic, eſt communis opinio ſecundùm Auendañ. 2. parte. c. 27. prætor. nume. 11. in fine, qui. n. 12. idem tenet in ciuibus, quorum respublica aliquid iurauit. Et generaliter ꝓ regula traditum eſt, quòd effectus iuramenti reſpectu contractus confirmationis, de qua in authent. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. cum ſimilib. trāſeat ad hęredes. tenet alios allegans Bernard. Diaz de Lugo in regul. 386. in. 1. limitatione. eſtq; cōmunis opinio, & tenēda in iudicando & cōſulendo ſecundū Ant. Gomez. 2. tom. c. de reſt. min. nu. 19. quia hæres non poteſt venire cōtra factū ſui defuncti, cùm repreſentet eius perſonam. vt in. l. cùm à matre. iuncta ſua gl. & quæ ibi tradunt. dd. C. de reiuendic. cum ſimilib. tum prætereà, quia actiones tā actiuæ quàm paſsiuæ in hæredes & contra hæredes tranſeant. vt in tit. C. vt actiones &c. ergo ita in propoſito dicendū eſt in noſtra limitatione, ꝙ licèt hęres cōtraueniendo cōtractui ſimulato geſto per defunctū & iurato modo ſupradicto quo diximus cōfirmari contractū ſimulatū, ita, ꝙ non poſsit cōtraueniri iuxta communē opinionē ſuprà proximè poſitā, nō incidat in pœnā periurij, tenebitur tamē, illū contractū adimplere pro ea parte, pro qua eſt hæres, vel in totū, ſi fortè eſt poſſeſſor, iuxta. l. 2. C. de hæredit. action. cū ſimil. & aliud obijciēs repelletur. dixi etiā latè in repet. dict. authent. ſacramenta puberum. nume. 15. & ſequent.
397 Tertiò limitāda erit ſupradicta cōmunis opinio vt nō procedat, ſi turpitudo eſſet iā detecta aliūde, quā ab ipſo, qui iuramēto vallati contractus opponit ſimulationē. quod deducit᷑ quā optimè ex tex. in. l. aliàs, in fi. ff. de iur. iur. vbi probatur licere alicui, propriā turpitudinē allegare, quæ tamen ab alio detecta eſſet. & ita tex. illum intelligendum eſſe exiſtimauit Petrus de Bellaperti. ibi, quem intellectum Bart. ibi probat. num. 5. & communem eſſe facilè colligit᷑ ex Alexan. n. 8. Iaſ. 18. & hæc

limitatio eſt communis ſecundùm dominũ meum vbi ſuprà, qui plures refert. Ex qua limitatione infertur declaratio ad primam limitationem ſupra poſitã, qua habetur, poſſe à tertio de ſimulatione opponi, nam cùm ab eo detecta ſit, iam partes, qui aliàs non poſſunt contrauenire aperta ſibi via per tertium, iure optimo, ea vti poſſent.

398 Quartò limitabis communẽ opinionem non procedere, ſi quis repeteret ſoluta, dicens ſe ſoluiſſe ex cõtractu ſimulato, nam ſi fuerit oppoſitum de iuramẽto, replicabitur de ſimulatione, quòd ſi iterum dicatur, non poſſe hoc caſu allegari turpitudinem propriam, reſpondebitur, id quidem licere, ſi turpitudo allegetur ad coadiuuandum intentionem duntaxat. quod videtur probari ex text. in l. de tutela. C. de in integ. reſt. minor. quem in hoc citauit Bart. vbi paulò ſuperius eum allegaui num. 5. Hãc limitationem poſuit Rip. hic num. 79. quæ quidem mihi dubia videtur, nam ex ea ſubuerteretur ſemper communis opinio ſupra dicta, quæ habet, quòd ſi partes iurent ſeruare omnia contenta in inſtrumento, & vera eſſe, & non cõtrauenire, valet quidem cõtractus, neque poſſe allegari hoc caſu per contrahentes ipſos, turpitudinem, hoc eſt, ſimulationem, nam ſoluendo contenta in inſtrumento, daretur via, per quam contra iuramentum veniretur, & ſic aduerſus contractum, quia certum eſt, quòd, cò quòd reperit ſolutum, debet ſe fundare in ſimulatione, & ſic directò contrauenit. Sed defendendo ſupra dictam limitationem poteſt dici, contractum prædictum iuratum iã impletum fuiſſe, ſolutione facta, vnde licitum eſt repetere ſoluta, propter ſimulationem contractus, quę ſublato iuramento remanet. argumento text. in cap. 1. & in c. debitores. de iur. iur. vbi probatur, quòd ſi quis promittat vſuras cum iuramẽto, tenetur quidem illas ſoluere, ſolutas verò poteſt repetere, propter vitium vſuræ, quod remanet, ſublato iuramento de medio.

399 Superioribus addendum eſt, ꝙ neque ex contractu ſimulato pœna debebitur, neque peti poterit. argumento tex. in l. non dubium. C. de legib. l. nihil. §. cùm principalis. ff. de regul. iur. quod in hac ſpecie, de qua agimus, nominatim Cynus determinat in l. emptor. 2. C. plus vale. quod agitur. &c. & ſequitur dominus meus vbi ſuprà. nu. 9.

400 Pro quo, nihil magis crediderim opportuniꝰ induci poſſe, quàm ſententiam glo. ordinariæ in l. ſi patronus. verſic. patronus. in parte fauiana. ff. ſi quid in fraud. patron. quã ſequitur Bald. in l. Imperator Titus. col. 3. num. 4. C. de inoffic. donat. & glo. illam eſſe ſolennem & approbatam affirmat Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. num. 48. ff. de verb. obligat. & aſſerit glo. illius opinionem communiter approbatam Curt. Iun. in l. pen. n. 20. C. de pact.

Sed

Sed & ſunt alij plures authores, qui etiam ſequuntur, & teſtantur communem, quos refert dominus meus Antonius de Meneſes in. l. 2. nu. 74. C. de reſcind. vendit.

401 Item addendum eſt in materia, quòd in dubio nunquã præſumitur, ꝙ cõtractus ſit ſimulatus, niſi probetur, maximè quando de cõtractu eſt factum inſtrumentum: & qui dicit contractum eſſe ſimulatum ſiue agẽdo, ſiue excipiendo, debet dicere ſpeciem & cauſam ſimulationis, & illã probare, aliàs ſuccumbet, ſi tamẽ id apertè opponatur. ita alios allegans tenet Greg. Lopez in. l. fi. tit. 11. parti. 5. gloſ. penulti. & final. & dominus meus in dict. l. cum ea, quæ. nume. 16.

402 Vltimò loco illud notandum eſt, quòd ad probandum aliquem contractum eſſe ſimulatum, ſatis eſt, ſi adſint veroſimiles coniecturæ. argumento. text. vulg. in. l. dolum. C. de dol. ita eleganter determinat Paulus de Caſtr. conſil. 82. incip. Viſis his. quod vnico duntaxat verbo ſequitur in præſenti Ioann. Crotus nu me. 48. in fin. idem tenet Iaſ. in dict. l. cum ea, quæ. colum. 1. num. 4. verſ. tertiò aduerte. C. de tranſact. & ibi dominus meus. nume. 11. bene id agens. idem Iaſ. in. l. ſi quis ex argentarijs. §. prætor ait, nume. 26. ff. de edend. & inquit Gregor. Lopez vbi ſuprà. glo. fin. quòd ſimulatio poteſt probari per indicia & argumenta.

403 Et hoc rationem habet, nam in his, quæ ſunt probationis difficilis, admittuntur præſumptiones & indicia, & cenſentur plenæ ac legitimæ probationes. text. eſt egregius licèt vulgaris in. l. non omnes. §. à Barbaris. in illis verbis. *Sed licèt hoc liquidò conſtare non poſſit, argumentis tamen cognoſcendum eſt.* ff. de re milit. facit text. in. l. filium eum eſſe definimus. ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. de quo latè eſt videndus dominus meus vbi ſuprà. nume. 12. & latè & bene Carrerius in ſua practicã. criminali in. §. incipienti, in textu ergo ibi. &c. nu. 32. & ſequent. fol. 73. vbi hoc limitat & declarat multis modis. & Aegidius Boſſius in ſua practica criminal. tit. de homicidijs & conſiderat. ante torturam. num. 167. & ſequentibus. fol. 191.

SEXTA QVAESTIO Bartoli.

404 SEXTO principaliter quęrit Barto. an teſtator poſſit remittere tutori confectionem inuentarij, quod tenetur facere, iuxta text. in. l. tutor, qui repertorium. ff. de adminiſtrat. tuto. & in. l. tutores. C. de adminiſtra. tutor. & in. l. fina. C. arbit. tutel. & determinat optimè poſſe ſequutus ſententiam Dyni, ex text. in dict. l. fina. §. illo. quod limitat Barto. ex ſententia Martini Syllaniani & aliorum, quos refert, quando huiuſmodi remiſsio eſſet contra vtilitatem pupilli, quia tũc iudex nõ debet

ſequi voluntatem teſtatoris, ex iuribus, quæ hic allegat. ex cuius dictis colliguntur duæ concluſiones.

405 Primò ex Barto. colligitur, quòd poteſt teſtator remittere tutori confectionem inuentarij bonorum pupilli, quod aliàs tenebatur facere. ita probat tex. expreſſus in. d. §. illo, & eandem opinionem tenet idē Bart. in d. l. tutor, qui repertorium. in principio. nume. 18. ſequuntur in præſenti Paul. de Caſt. num. 10, Iaſ. 51. Rip. 80. Alciat. alios allegans. num. 44. dicit communem Iaſ. hic in. 2. lectura. nu. *66*. &. *69*. cuius quidem reirationem aſsignauit Ripa hic. n. 51. ex Bart. hic, & ſequitur Salicet. in. d. §. illo. nu. 4.

406 Primò hæc concluſio ampliatur, vt non tantùm procedat in tutore teſtamentario, cuius fidem teſtator viſus eſt approbare, ſed etiam in legitimo & datiuo. ita tenet expreſsè glo. in. l. tutores vel curatores. verb. publicarum, in fine. C. de adminiſtr. tut. cuius opinionem ſequuntur hic Iaſ. d. nu. 51. & in. 2. lectura. n. 70. qui dicit eam notabilem & ordinariam. item & Ripa. num. 82. dicit communem eam ſequutus Salicet. in. d. l. fi. §. illo. num. 5. C. arbit. tutel.

407 Secundò videtur poſſe ampliari hæc communis concluſio Bart. non tantū ſi teſtator expreſsè vetuerit cōfectionem inuentarij, ſed etiam ſi tacitè remittat ſimpliciter. Sed contra hoc facit text. in. d. §. illo. in illis verbis. *Niſi teſtatores, qui ſubſtantiam tranſmittunt ſpecialiter, inuentarium, confici vetuerint*. Quibus verbis hoc videtur expreſsiſſe imperator. Nam quando aliquid expreſsè & ſpecialiter fieri debet, non ſufficit ſi tacitè vel per cōiecturas id fiat iuxta glo. in ca. inquiſitores. de hæret. lib. 6. Secundò contra præd. ampliationem videtur facere, nam quādo teſtator confectionem inuentarij expreſsè prohibet, colligitur, id quidem fauore pupilli

408 prohibuiſſe, ¶ ne eius paupertas detegeretur, quæ maxima vtilitas eſt. vt in. l. fi. C. de aliment. pupill. præſtand. tex. pulcher. in. l. 1. C. quād. & quib. quarta pars debeatur. in illis verbis. Quid enim tam durum, tāq; inhumanum eſt, quàm publicatione pompaq; rerum familiarium & paupertatem detegi, vilitatem, & inuidiæ exponere diuitias?

409 Cuius text. argumēto dicebat ſibi eleganter Ioan. de Platea. num. 3. quòd publicanus & gabellarius non poteſt compellere tranſeuntem viatorem vt diſſoluat fardelos ſuos, ne pōpa, aut vilitas eius detegatur. quē ſequitur Rip. hic. n. 81. Quando verò ſimpliciter teſtator remittit, videtur fauore tutoris id facere, & ſic inuitaretur ad ſpoliandum pupillū ipſum, data ſibi occaſione per teſtatorē. Vnde eadem ratione iam ſupra dictum fuit, non poſſe teſtatorem remittere vſufructuario cautionem de vtēdo & fruendo ſalua rerum ſubſtantia, per text. in. l. penult. & ibi glo. C. vt in poſſ. leg. & in. l. 1. C. de vſufruct. & ita hanc opinionem quòd teſtator non poſsit remittere ſimpliciter tutori hanc confectionem inuentarij,

tenet

tenet Salicet. motus illo text. in d. l. fi. §. illo procul dubio num. 6. dicẽs; quòd cùm ſit exorbitans, nõ debet extendi: quem & alios allegans ſequitur eandem opinionem Angel. de Aret. in §. præterea. el. 2. num. 21. Inſtit. de except. vbi dicit, quòd non exeat hoc mentem noſtram, quia vidit in hoc multos peritos errare. hanc etiam opinionem tenent Ioã. Andreas & alij allegati per Rip. hic num. 85. Sed his omnibus nõ obſtãtibus, tenenda eſt ſupradicta ſecunda ampliatio ad illũ tex. imò quòd etiam tacitè remittere poſsit teſtator huiuſmodi cõfectionem. quod conſtare videtur ex glo. in d. l. tutores. & in l. 3. §. tutores. verb. nõ fecerunt. ff. de ſuſpect. tut. quæ gll. ſimpliciter dicunt remittere poſſe teſtatorem hanc confectionem inuentarij, & non exigunt, quòd expreſsè remittat. & hanc opinionem expreſsè tenuit Cynus in d. §. illo. & eã ſequitur Iaſ. hic n. 54. & in 2. lectura. n. 73. vbi nu. 74. dicit cõmunẽ. & eſt cõmunis ſecũdùm Salic. in d. §. illo. nu. 6. eandem etiam opinionẽ communẽ dicit Alciat. hic. d. n. 44. & eã eſſe magis cõmunẽ teſtatur Ripa in præſenti. n. 85. prope finẽ. & ita eſt tenendũ. hãc etiã opinionẽ plures dd. referẽs teſtatur communẽ eã ſequutus & bene probãs doctus quidẽ & clari ingenij aduocatus Granatenſis Gaſpar Baeça in tractatu de decim. tut. hiſp. iur. prot. capit. 2. numero. 48.

Non obſtat text. in dict. §. illo. in illis verbis iam ſuprà relatis, quia paria ſunt dicere, remitto inuentarium, vel vero fieri: argumento text. in l. ſi hæres vetitus. iuncta. l. cùm tale. §. Titius. in fine. ff. de condit. & demõſtra. Item, quia nihil intereſt, quibus verbis vtatur teſtator, ſi de volũtate eius apparet, vt in l. 2. C. communia de lega. & in l. 2. C. de formul. ſublat. Non obeſt & ſecunda ratio ſuprà adducta, nam huiuſmodi præſumptio in patre reſpectu filij, non eſt accipienda, cùm ipſum, ſemper veroſimilius ſit vtilius filio conſilium accepiſſe & approbaſſe. argumento tex. in l. nec in eã. §. 1. ff. de adulter. Item quia ſi ſuſpicio aliqua ſit de tutore, aliquid ex hoc contra vtilitatem minoris facturum, iudex poterit prouidere, vt conficiat inuentarium, non ſequendo voluntatem defuncti, vt tradit Barto. hic & infrà dicetur in 2. eius concluſione. & ita eſt tenendum.

410 TERTIO principaliter concluſio Barto. hic & text. in dict. §. fi. ampliatur, vt non tantùm teſtator, tutori poſsit remittere confectionem inuentarij, ſed etiam hæredi, quæ remiſsio tantùm nocet legatarijs, non verò creditoribus hæreditarijs. ita tenet Iaſ. in l. cùm neceſsitate. C. de fideicommiſſ. & ante eum tenuit Bald in l. cùm tale. §. Titius. ff. de condition. & demonſtration. idem in l. final. in princip. numero. 19. C. de iur. delib. Paul. de Caſtr. in præſenti, numer. 10. verſ. vnde puto. Alex. n. 18.

Aret.

Aret. col.5. innuit eam eſſe communem, eam ſequutus Rip. nu.82. ſequitur ſimpliciter Iaſ. nu.55. dicit communem Alciat. num.44. & eſt communis ſecundùm Couarr. in cap.1. de teſtam. nu.17. ſequitur Bernard. Diaz de Lugo in reg.740. Sed contrarium reſpectu legatariorum, imò ꝙ eorum etiã reſpectu non valeat remiſsio, tenuit Iaſ. hîc num.96. itẽ & Crotus num.51. & Porcellinus in tract. de inuent. in prin. nu.15. vol.7. Alciat. autẽ hîc nu.44. videtur has opiniones quodam diſtinctionis fœdere componere, vt opinio Iaſ. procedat, quãdo ſimpliciter teſtator remiſit, communis verò opinio, quando expreſsè dixit parari præiudiciũ ſe velle ex illa remiſsione legatarijs. Sed ego communem opinionem ſequi indiſtinctè malo. Primò, quia teſtator ſicut legauit, potuit non legare, vnde & meliùs legatum minuere. argumento tex. in l. videamus. §. iurare. ff. de in lit. iur. Cui fundamento non ſatisfacit reſponſio Iaſ. quia ſecũdùm hoc poſſet teſtator vſufructuario remittere cautionem, ſicut potuit ei non legare vſumfructum. Nam reſpõdeo eo caſu alia ratione, teſtatorem id nõ poſſe, ne ſcilicet detur occaſio delinquendi: quæ eſt cõmunis ratio, vt ſuprà non ſemel dictum eſt. Item & ſecundò communis opinio iuuatur ex ſecunda ampliatione ſupradicta magis cõmuni, qua probatũ fuit d. §. illo. habere locũ ſiue teſtator expreſsè, ſiue ſimpliciter illud iuberet, & ita eſt tenendũ.

411 Vnum tamen ſingulare addendum eſt in materia, nõ quidem vulgare, quòd licèt teſtator remiſerit tutori confectionem inuentarij, debet tamen patefieri deſcriptionem bonorum ad faciliorem probationẽ, & ne bona baratentur, ita enim refertur tenuiſſe Bald. in conſil. ſuo incip. In Chriſti nomine ãmen. Petitus tutor à matre, quem refert & ſequitur dicens eſſe menti tenendũ Curtius in tractatu de ſequeſtris. in princip. num.16. volum.5. tractat. fol.37. col.3. illius folij. argumento tex. in l. defenſionis facultas. C. de iure fiſc. lib.10. quam opinionem tenet etiã alios allegans Caſſaneus in conſuet. Burgund. Rubrica.6. §.6. verb. par inuentaire. num.37. & eum referens Baeça vbi ſuprà num.50.

412 SECVNDO principaliter ex Bart. in hac.6. queſtione colligit, ꝙ ſupradicta prima concluſio limitatur, vt remiſsio confectionis inuentarij facta per teſtatorem nõ valeat, quotieſcunq; eſſet contra vtilitatem pupilli, quia tunc poteſt iudex iubere, vt illud conficiat, & ſic voluntatẽ teſtatoris non ſequi. allegat Bart. tria iura, per quæ eandem opinionem ſequitur Salicet. in d. §. illo nume.5. ſequũtur in præſenti Iaſ. nu.52. Rip.84. eſt communis ſecũdùm Alciat. hîc num.44. qui illud intelligit, cùm talis cauſa ſubeſt, quam ſi teſtator ſciuiſſet, veriſimile ſit nõ fuiſſe eam neceſſitatem remiſſurum. Pro quo facit text. in l. in confirmando. & in l. vtilitatẽ. quas hîc allegat Bart. Ripa.

tamen licèt huius opinionis Angelum referat, reſidet tamen in contraria opinione cum Aretino indiſtinctè tenente ex text. in l. 3. §. quantitis. ibi, ſi pater minus perpenſo cõſilio. ff. de adminiſtrat. tut. quæ opinio & mihi magis placet, cùm id tantùm inſpiciendum ſit, ne contra vtilitatẽ pupilli aliquid fiat, quia tunc ceſſat ratio ſuprà adſignata, quare teſtator poſsit remittere, & non obſtante prohibitione & remiſsione teſtatoris poterit & debet cogere tutorem ad inuentarium faciendum, vt in dictis iuribus. & tenet Barto. in d. l. in confirmãdo. & doctores in d. §. illo. & Rolánd. Paſagerius in floſcul. teſtament. in Rubrica. de tutor. in teſtamentis vel codicill. dand. nume. 17. volum. 7. tractat. diuerſ. doct. fo. 75. item quia iura, quæ Alciat. pro ſe allegat, id probant argumento à cõtrario ſenſu, quod quidem fundamentum non eſt in præiudicium pupilli tanquàm abſonum. & vltra ſupra dictos, opinionem Bart. hic ſequitur Bernard. Diaz de Lugo in regula 769. in 1. limitatione. vbi allegat Securam & alios. ſequitur etiã Gaſpar Baeça vbi ſuprà. cap. 2. nume. 49. plures referens.

413 Et ex hac limitatione Bart. infertur planiſsimè, poſſe iudicẽ, ſi expediens pupillo viſum fuerit (vt puta, eadem ratione, qua & teſtatori licet, ne paupertas aut pompa detegatur) illam confectionem inuentarij tutori remittere. ita tenet expreſsè Barto. in dict. l. tutor, qui reperto-rium. numer. 19. ff. de adminiſt. tut. quem ſequitur Rip. hic. nume. 81. & ita eſt expedita hæc ſexta quæſtio Bart. ſequitur etiam hoc vltimum Porcellinus in tractatu de inuẽtar. in princip. nume. 13. volum. 7. tract. diuerſ. doct. fol. 176.

414 Sed vltra Bart. tu adde aliam limitationem (ſi limitatio vocari poteſt) ſcilicet in inuentario, quod tenetur facere vſusfructuarius, per tex. in l. 1. §. rectè. ff. vſusfruct. quemadmod. cau. Paulus de Caſtr. conſilio. 221. volumine. 2. ſequitur plures referens Arias Pinel. in l. 1. 2. parte. nume. 22.
415 C. de bon. mat. ¶ Nam hanc inuentarij confectionem teſtator remittere non poteſt ſecundùm Paulum vbi ſupra in dict. conſil. & ſequitur Curtius in tractatu de ſequeſtris in princip. nume. 17. volum. 5. tractatuum diuerſ. doct. fol. 27. col. 3. illius folij. Pinelus vbi ſuprà nu. 76. & teſtatur hanc opinionem communẽ Mench. de ſucceſſ. creat. §. 10. n. 668. & ſequitur plura cõſilia doctorum ad idem referens Rolandus à Valle conſil. 91. num. 17. volum. 1. Cuius ratio eſt, quia nõ poſſet aliàs bene ſciri an vſusfructuarius vſus fuerit arbitrio boni viri, & an plenã faciat reſtitutionem rerũ, quæ ad manus ſuas peruenerũt, niſi de illis eſſet factum inuentarium. & ibi ampliat hãc opinionem duobus modis.

416 Et inſuper addit in nu. 20. q remiſſio teſtatoris operabitur, quòd non teneatur facere inuentarium ſecundùm ſolennitatem text. in l. fi. §. ſin

§.ſin autem.C.de iur.delib.ſed ſufficit facere aliquam deſcriptionem, quæ inuentarium appellatur, vt dicit tenere Paul. in dict. conſili.221.colum.1.& in dict.l.cùm tale.§. Titius. ff. de condition. & demonſtration. & ibi etiam refert alios plures doctores ita tenentes, & Paulum Pariſium teſtantem hanc opinionem eſſe communem. quod profectò eſt notandum, & menti tenendum. ¶ Adde quòd etiam ſi teſtator inhibeat vſufructuario inuentarium facere ſub pœna, nihilominus conficere tenetur, vt cum Abbate concludit Boerius deciſ.61. num.11.

SEPTIMA quæſtio Bartoli.

SEPTIMO principaliter Bart.quęrit, an per pactum effici poſsit, vt à ſententia arbitri appelletur? Et relatis hinc inde contrarijs antiquorum opinionibus, Bart. ad intellectum huius quęſtionis, pręſupponit aliam, an ex ſententia arbitri oriatur actio? Item, an quibus caſibus illa oritur, liceat appellare, etiam ſi pactum non interuenerit? Et ex omnibus hic dictis per eum in hac longa ſua quæſtione, colliguntur quatuor principales concluſiones, quas ipſe hic latè explanabo, & inſuper alia vtilia in praxi addam.

Prima concluſio Bart. hic eſt huiuſmodi. In caſibus, in quibus hodie ex ſententia arbitri oritur actio, in illis, ab ea licet citra pactum appellare.

417 Et pro intellectu huius concluſionis eſt præſupponendum, quòd regulariter ex ſententia arbitri, nõ oritur actio. text. eſt in.l.1. C.de arbit.cũ ſimil.& eſt communis opinio ſecundùm Mencha.de ſucceſſ.creat.§.10. nume.3.& approbatur in.l.17. tit.23.

418 partita.3. ¶ Eaq; ratio eſt, quare à ſententia arbitri non poſsit appellari, vt inquit text. ille, quia cùm nullum iuris pariat effectum, non eſt neceſſarium, eam per appellationem retractare. & licèt rationem hanc text. illius, pluribus inſtantijs conetur ſubuertere Iaſ.in.l.arbitro, n.10.ff.qui ſatiſdar.cogantur. tamen illam optimè defendit Rip. hic. numero.90. eamq; optimè declarat Alciat.numer.47.

419 Primò text.in dict.l.1.fallit in duobus caſibus, ſcilicet, quando compromiſſum factum eſt ſine pœna, & ſententia arbitri eſt homologata expreſsè (hoc eſt approbata per partes, qui ſe ſubſcripſerunt). Item & quando tacitè ſcilicet per lapſum decem dierum. hic eſt tex.in.l.cùm antea.per totam illam legem.C.de arbitr.& in.l.final. titul.4. partit.3. vbi Gregor.Lopez in glo. Las partes, tenet hodie, idem eſſe etiam ſi compromiſſum ſit pœnale. declarat benè Roderic. Suarez in l.poſt rem iudicatam.verſ. eſt alius caſus. fol.262. & ibi eius additio.ff.de re iudic.

420 Hoc ſic præhabito, dicit nunc

Bart.

Bart. quòd in his duobus caſibus licita erit appellatio citra pactum, cùm iam deficiat ratio.l.1.eandem opinionem tenet idem Bart.in.l.arbitro.n.6.ff.qui ſatisdar. cog. vbi eius additio.litera.D.in fine.inquit nullã eſſe in hoc contrarietatem. ſequitur etiã Paul.ibi.nu.4.& tenet idem Bart. in d.l.1.nu.3.& in.l.2.num.2.ff.de arbit. vbi dicit, quòd ipſe eſt in hac opinione contra omnes doctores.

Sed contrariã ſententiã, imò ꝙ etiam his duobus caſibus non poſsit appellari à ſentẽtia arbitri, tenet glo. in.d.l.1.gl.mag.ĩ medio, verb. actio. ſimilis in.d.l.arbitro.verb.appellare. quarum gloſſarum opinionẽ ſequitur Cynus in.d.l.1.nu.1.& eam teſtatur communem Bart.in locis ſuprà relatis. communem quoq; teſtatur Iaſ.in.d.l.arbitro.num.11.vbi Ioann. Oroſc.nu.7.teſtatur eam communiorem alios allegans.eandem etiã opinionem communem eſſe teſtantur in præſenti Iaſ.plures allegans n. 56.& in.2.lectura.n.85.Ripa.nu. 90. Alciat.48.&Marãt. de ordin. iudic. 6.parte princip.2.actu, de appellationibus.nu.259. vbi dicit Bart.in prædictis locis communiter reprobari.dicit etiam communẽ plures allegans Mench.de ſucceſſ.creat.§.10.num.5. vbi dicit veram.Mouentur gll.ſupra dictæ & omnes poſt eas, ꝙ quando ſententia arbitri tacitè eſt homologata per lapſum decẽ dierũ, non naſcitur actio, niſi poſt illos decẽ dies, at tunc non appellatur, quia fera eſt appellatio, vt in auth. ſed hodie. C. de appel.& in.c.concertationi.de appel.lib.6.Præterea facit, quia in altero caſu, quando ſententia expreſsè eſt homologata, & ſic ſubſcripta & approbata, iam tranſit in rem iudicatã ex voluntate ipſarum partium, ac perinde poſtea, eis non poteſt diſplicere.Neq; obſtat reſponſio Bart.hic dicentis, ꝗ quando partes homologantur ſentẽtiam, videntur eam approbare tanquam latam, non tamẽ tanquam bene latam, ac perinde nõ ſibi cõtradicunt, ſi poſtea appellent. argumento tex.in.l.3.§.falſus.ff.rem rat.hab.vbi domino appellãte à ſententia, qua condemnatus fuit falſus procurator, qui ratum ad non habere promiſit, non committitur ſtipu-

421 latio. ¶ Quia in caſu illius tex.approbatio & reprobatio tendunt circa diuerſa, quia dominus approbat ſentẽtiam falſi procuratoris, vt habeatur perinde ac ſi fuiſſet verus ꝓcurator à principio, ſed improbat ſententiam iudicis, dicens eam eſſe iniuſtam, vnde nihil repugnat, quia in duobus ſubiectis poſſunt eſſe duæ qualitates contrariæ.l.ancillam.C. pro ſuo.ſed in caſu noſtro, de quo agimus, approbatio & reprobatio tendunt circa idem ſubiectũ, ſcilicet ſententiã, quod eſſe non poteſt, & hæc eſt veritas.& circa intellectũ.d.l.3.§.falſus. videndus eſt omnino Iaſ.in præſenti.n.56.& in.2.lectura.nu.87.qui bene agit.

422 Alius & tertius caſus eſt, in quo Barto. hic in principio.nume.14.voluit ex ſententia arbitri homologata

I oriri

oriri actionem,etiã ſi ſit pœna,videlicet,ſi ſit adiecta clauſula, rato manente pacto,tunc enim inquit Bart. videntur duo compromiſſa eſſe, alterum pœnale, quod committitur per contrauẽtionem, alterum abſq; pœna, quod remanet exacta iam pœna,& per conſequens ſi homologetur, producit actionem ex ſupra dicta.l.cùm antea.quæ lex & in hoc caſu debet extendi. eandem opinionem tenet idem Barto. poſt gloſ.ibi in.l.2.nume.2.& in.l.ſi duo.in princip.nume.1.ff.de arbit. & Alex.in.d. l.2.nume.2.teſtatur magis communem.tenet idem Bart. in dict.l.cùm antea.nu.3.& in.l. de quibus. nu.18. ff.de legib.& in.l.ait prætor.in princip.ff.de re iud.hãc opinionem plures allegans dicit magis communẽ Iaſ.hic.num. 58. vbi refert plures tenentes contrarium. & in.2.lectura. num.88.cum ſequentibus. communem quoq; teſtatur Ripa hic.nu. 93. dicit receptiorem, eam ſequutus Alciat.hic.nu. 48. ſequitur Marant. de ordi.iudic.6.parte princip. in.1.actu de appellat.n.257.communẽ quoq; teſtatur Greg. Lopez in.d.l.ſi. tit.4. partita.3.in glo. Las partes por bueno.vbi concludit,idem eſſe hodie attẽta pragmatica. 42.del reyno. verſ. 45.etiam ſi non ſit clauſula,rato manente pacto.

423 Et ratio ſupradictæ communis opinionis eſt.Nã clauſula hæc, rato manente pacto,id operatur, ꝙ licèt ea non appoſita,alterum tantùm peti poſſet, vel pœna vel debitum,tamen ſi apponatur, facit vtrunq; deberi.vt in.l.qui fidem.ff.de tranſact. & in.l.cùm proponas. C. eod, ſic in propoſito facit, & quòd pœna debeatur, & ꝙ pareatur arbitrio per homologiam,& per cõſequens naſcatur actio,aliàs enim nihil operaretur,quod non eſt dicendum. Ad fundamenta contrariæ partis reſpõdent Iaſ.& Rip. vbi ſuprà. Et eſt aduertendum,quòd hoc caſu,non erit licita appellatio, ſicut in alijs ſimilibus dictum fuit ſecundùm veriorẽ & communiorem opinionem. licèt contrarium etiam in hoc caſu ſicut in alijs ſenſerit Bart.hic.ſed malè. ita aduertit in ſpecie Alciat.vbi ſuprà.

424 SECVNDA concluſio Bart. eſt.A ſententia arbitri,quæ authoritate ſtatuti parit actionem,poteſt appellari.tenet etiam idem Bart.in.d.l. 1.C.de arbit.in fin. ſequitur Rip. hic num. 91.& eſt receptiſsima ſententia ſecundùm Alciat.num. 48. in fine.&.49.in princip. qui Felinũ allegat,& optimè defendit eam.

425 Verùm ſuperioribus addendum eſt,quòd iure canonico,à quacunq; ſententia arbitri poteſt appellari. ita tenet gl.in.c.à iudicibus. 2. q.6.verb. ordinarij, in principio. dum exiſtimat,quòd iure canonico confirmatur notio arbitrorum ex text.in.cap. 2.de arbit.& ſic aliàs videmus,quòd oritur actio ex pacto nudo, quæ de iure ciuili non oriebatur. & ita hanc opinionẽ expreſsè in arbitro de iure canonico dicit cõem eã ſequutus Ripa hic.n.91.vbi dicit gl.ſuprad. eſſe ſingula

ſingularem ad hoc.tenet etiã Ioan.
Oroſc.in.d.l.arbitro.num.7.& Pau-
lus de Caſtro in.l. nam & poſtea.§.ſi
minor.nu 8.ff.de iur. iur. & eſt ma-
gis cõmunis opinio ſecũdùm Alex.
in.l. ait prætor.in princip.num.3.ff.
de re iudic.licèt eã reprobet Alciat.
hic.num.50. vbi reſpondet ad dictũ
cap.2.

426 Sed tenendo communẽ opinio-
nem ſupradictam, ex ea nouiſsimè
inferri poteſt, ꝙ eodem fundamẽto,
quo communis opinio determina-
uit hoc de iure canonico, codẽ dicẽ
dum ſit; idem de iure regio, vt eo at-
tẽto, à ſentẽtia arbitri oriatur actio,
& poſsit appellari, cùm per. l.3. tit.8.
lib.3.ordin.quæ hodie eſt.l.2. tit. 16.
lib.5. nou. recopil. naſcitur ex pacto
nudo actio efficax, ſicut d' iure cano
nico. & hæc cõſideratio mea eſt, &
ideo eam nõ audeo affirmare, quia
dicta lex regia tantùm ſupplet defe-
ctum pacti nudi, ita vt eiuſdem effe
ctus ſit hodie pactum nudum, ꝙ ſti
427 pulatio. ¶ Sed in propoſito habeo,
quòd ſi compromiſſum factum ſit
per ſtipulationem, adhuc ex ſenten
tia arbitri non oritur actio, ſed con-
dictio incerti competit, non ex ſen-
tentia, ſed ex ſtipulatione ad intereſ-
ſe. vt in.l. diem proferre.§.fi.ff.de ar-
bit.per quem text: ita tenet Bart. in
d.l.cùm antea.num.3. Alex. in. d. l.
ait prætor.in princip.nu. 2.in fin.vn-
de adhuc attento iure regio rema-
net eadem ratio quare non poſsit
appellari data ad.l. 1. ideo cogitetis
ſuper hoc. Sed poſtquàm hæc ſcri-
pſeram inueni, quòd eandem meã
opinionẽ ita ſubtiliter cõſideratã.ſ.
ꝙ attenta.d.l.ordinamenti, oriatur
actio ad intereſſe ex ſentẽtia arbi-
tri, etiã ſi pacto nudo factum ſit cõ-
promiſſum, tenet Greg.Lopez in.d.
l.fi.tit 4.parti.3.glo.3.vnde & ex hoc
concedi debet appellatio hodie,
quod eſt multùm notandum.

428 Verùm tu adde, ꝙ cùm hodie ſen-
tentia arbitrorum ſtatim poſsit man
dari exequutioni ex. d. pragmatica
42.del reyno.verſ.45.& in ordinatio
ne noua Toleti anni.1539.quæ hodie
ponuntur & referuntur in.l.4. tit.21.
lib.4.nouæ recopil.regiæ.ſub fideiuſ
ſoribus, quòd ſi ſentẽtia retractetur
reſtituentur res, quòd hodie poterit
appellari à ſententia arbitri, ſiquidẽ
datur iam ex illis regijs conſtitutio-
nibus actio ex tali ſententia. ita no-
uiſsimè aduertit Oroſcius in.d.l.arbi
tro.num.8. & Greg. Lopez in.d.l. fi.
glo.1.idem Greg. Lopez in.l.5.tit. 2.
par.1.verb.dos juyzios. in fine.& idẽ
Ioan. Oroſ.in.d.l. de quibus.nu. 87.
ff.de leg. & Auiles latè in hac mate-
ria agens in .c.10. verb. excommu-
nion.nu.9.&.26.in capitibus præto-
rum.Couarr.latè lib.2.var.reſol.cap.
12.per totum.vbi plura circa eius in-
429 tellectum tradit. ¶ Et an etiam à iu-
dice, qui cognoſcit de reductione
ad arbitrium boni viri, poſsit appel-
lari, vide eum omnino, & additonẽ
Roderic Suarez, vbi iam eum alle-
gaui ſuprà in prima concluſione
Barto.huius quæſtionis. & Auen-
dañ .ca.1.prææt.nu.26.& ſequentibus,

Itē ſi velis videre alias limitationes de iure communi ad.d.l.1.C. de arbit. vide latè Ripam hic. n. 90. & ſequentibus.& Alc.nu.48.& Marant. vbi ſuprà.quē vide à nu.261. vbi teſtificatur de vſu contrario ſui regni, & allegat pragmaticas regias ſui regni.

430 Quia tūc ex neceſsitate ſtatuti ſumitur arbiter,quo caſu licet ab eius ſententia appellare, iuxta gl.in.d.c.à iudicibus.2.q.6.Iaſ.hic in.2.lectura.n.92.

431 alios allegās.¶ In quo eſt aduertendū, ꝙ ſecūda limitatio, quā aſsignat Rip.vbi ſup.ex.d.l.arbitro. iuxta primū intellectū gl.ibi,quādo fert ſententia ſuper vno articulo incidēti,reſeruata cognitione iudicii in reliquis, eſt cōiter reprobata ſecundū Iaſ. in d.l.arbitro.n.6.vbi latè ꝓbat contra eā.& dicit magis cōmuniter reprobatā Oroſ.ibi.n.1.licèt illū intellectū dicāt verū Iaſ.&alij relati per Mech. §.10.nu.3.qui eſt videndus pro illis intellectibus gl.in.d.l.arbitro.

Et anteaquā ad cæteras Bartoli cōcluſiones huius ſeptimæ quæſtionis veniā, nonnulla hic inſerere & agere libuit,quę in practica vſui eſſe poſſunt, circa intellectū. d.pragmaticæ. 42.de la ordē judicial.verſ.45.quę eſt

432 d.l.4 .tit.21.lib.4.nouę recopil.Et primò videndū eſt,an dū regia illa conſtitutio requirit obligationē & fideiuſsionē ad hoc ꝙ ſententia arbitraria mandetur exequutioni, ſit intelligendū,quòd antequā exequatur petens eius virtute executionē, debeat offerre & dare prædictā obligationē & fideiuſsionē, etiā parte nō petēte, ad effectum de quo ibi,vel ſit valida exequutio prædicta, etiā non præſtita dicta fideiuſsione,ſi aduerſa pars id non poſtulauerit? In qua. q. videtur quidē dicēdum, petentē exequutionem virtute ſententiæ arbitrariæ non teneri præſtare dictā obligationem & fideiuſsionē niſi altera pars id poſtulauerit,& quòd exquutio ſit valida,vt probat gl.iuncta tex. in .l. vniuerſa.verb.præbeatur.C. de precib.imper.offerend.Nam cū tex.ille probet, quòd reſcripta ſeu priuilegia regia , quæ in debitorum cauſis ſuper præſtandis dilationibus promulgantur,non aliter valeant,niſi fideiuſsio idonea ſuper debiti ſolutione præbeatur, inquit glo. illa, hoc procedere ita demum, ſi aduerſarius poſtulet, igitur non poſtulante aduerſario prædictā fideiuſsionē, habebunt ſuum effectum prædict. reſcripta. Ergo ita in propoſito dicēdum eſt,quòd licèt ſupradicta lex regia , requirat obligationem & fideiuſsionem ad hoc vt ſententia arbitraria exequatur & ſatisfiat parti in cuius fauorem pronuntiatū fuit, debeat tamen intelligi, ſi pars condemnata petat dictam obligationem & fideiuſsionem . & ita inuenio quòd glo.illā ſequitur & extollit in proprio loco Paulus de Caſtr.

433 Dicens per eam,quòd quando lex vel ſtatutum mandat fideiuſſores præſtari aliàs annullat actum, valet proceſſus geſtus ſine fideiuſsione, ſi illa non fuerit petita per alteram partem , & ita dicit ex facto, conſul-

conſultus reſpondiſſe, & allegat pro hac opinione bonum tex. in l. pen. § fratre. ibi, ſi cautio non fuerit poſtulata. ff. de legat. 2. ſequitur etiam gloſſ. illam Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, in 10. ampliatione. ti. C. de inoffi. teſtamento, & Didacus Perez Salmantinus in l. 4. tit. 8. lib. 3. ordin. col. [illegible] Ergo idem à fortiori dicendum eſt in noſtro caſu, cùm per d. l. regia non admittitur executio-

434 nem aliter factam. ¶ Secundò pro hac eadem opinione facit doctrina Pauli de Caſt. per tex. ibi & per gloſ. ſupradictam in dict. l. pen. § fratre. vbi expreſsè videtur tenere hanc opinionem in noſtris terminis: Nam inquit, quòd ſi ſtatutum dicat, quòd appellans, vel petens reſtitutionem debeat cauere [illegible] fideiuſſores de reſtituendis expenſis, & aliter proceſſus factus non valeat, quaeritur, ſi cautio non fuit petita, neque [illegible], ſed in cauſa proceſſum eſt, vtrùm proceſſus ſit nullus? & dicit quòd ille tex. facit quòd non, & quòd ſtatutum debet intelligi, ſi fuit petita & non praeſtita: & hanc Pauli deciſionem latè confirmans & probans ſequitur Hippolyt. de Marſiliis in l. vnic. § ſi cognitionum. nume. 11. & duobus praecedentibus & ſequentibus. C. de quaeſtionibus ergo expreſſam habemus deciſionem in caſu noſtrae regiae pragmaticae, cùm illa praed. fideiuſſionem requirat ad effectum, vt ſi praed. ſententia arbitraria, cuius executio petitur, fuerit per ſuperiorem retractata, reſtituentur res cum fructibus ſubornii

435 ¶ Tertiò pro hac opinione facit, quod in ſimilibus terminis hodie tradit Petrus Nuñez Auendaño c. de praetoribus. lib. 1. vbi tenet, quòd in caſu & terminis l. 5. tit. 8. lib. 3. ordin. & l. 64. Tauri quae hodie ponuntur in l. 2. & 15. tit. 21. lib. 4. nouae recopil. quibus cauetur, quòd ſi debitor, contra quem eſt facta executio per inſtrumentum guarentigium vel aliud habens paratam executionem non probet exceptionem legitimam intra decem dies à die oppoſitionis, ferri ſtatim per iudicem ſententiam de remate vulgò dictam, & fit ſolutio debiti creditori, praeſtando fideiuſſores creditore ad effectum ibi diſpoſitum, nam inquit Auendaño vbi ſuprà hoc procedere, ſi fideiuſſoria cautio petatur à parte, vt notat Angel. in l. diuortio. § quod autem. ſolut. matri. legat. & Iaſ. in d. l. vniuerſa. ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtro caſu.

436 ¶ Sed in contrario, quòd idem Auendaño c. de praetoribus. num. 29. tenet expreſsè contrarium in terminis noſtrae l. regiae, quae de ſententia arbitraria executione loquitur & ſic ad intellectum l. ſi de Madrid, quae reformatur in d. l. regia, dicens, quòd iſta praeſtatio fideiuſſorum debet eſſe etiam ſi non petatur. & ratio eſt, inquit ille, quia cum principaliter à lege de Madrid requiritur, quod praecedat actum, vt notat Bal. in l. nec ei. § ſatiſdatio. [illegible] idem in d. [illegible] ordinam. nu. 34. Et vt hoc melius intelligatur, verba l. de Madrid ita ſe habent non praeſtita fideiuſſione reſcinda

Porende queriendo en eſto proueer y proueyendo mandamos, q̃ luego que la tal ſentencia arbitraria fuere dada de q̃ la parte pidiere execución, ſe execute libremẽte, pareſciẽdo ẽ preſentãdo ſe el cõpromiſſo y ſẽtẽcia ſignada de eſcriuano publico, y pareſciendo q̃ fue dada dentro del termino del dicho cõpromiſſo y ſobre las coſas que fue cõprometido, e que la parte ſea ſatisfecha de aquello ſobre lo que fue ſentenciado en ſu fauor, haziendo obligacion, è dando fiãças llanas y abonadas &c.

Ecce ergo, quómodo illa verba haziendo obligacion, è dando fianças &c. ſunt conditionalia, quaſi innuat, non aliter fiat præd. exequutio & ſatisfactio, quàm ſi dederit fideiuſſiones, & fecerit obligationem. & hæc in effectu eſt inductio Auẽdañ. vbi ſuprà. Poteſt etiã põderari, q̃ illa verba ſunt gerundij in do, quod importat neceſsitatẽ, vt tradũt doctores in Rubrica. C. & ff. de edendo.

Quid dicendum in hoc articulo? Ego (ſi verum dicere fas eſt) primam opinionem veriorem eſſe exiſtimo, (parcat mihi vir doctiſs. & practicus Auendañ.) per omnia ſupradicta pro ea, quæ expreſsiſsima ſunt, imò procedunt à fortiori in noſtro caſu, in quo non exprimitur, quòd proceſſus aliter factus, quàm præſtita præd. obligatione & fideiuſſione ſit nullus, licèt ex verbis & mente legis id colligatur, nam etiã ſi id expreſſum foret, adhuc valeret proceſſus factus non præſtita fideiuſſione requiſita per ſtatutum, quando ipſa petita nõ fuit, vt ſuprà dictum eſt, quo nihil expreſsius aut fortius inueniri poteſt.

Præcipuè, quia ipſemet Auẽdañ. vbi iam ſuprà eum allegaui, hãc etiã opinionem primam teneat in terminis d.l. 5. tit. 8. lib. 3. ord. & l. 64. Taur. quæ ll. ſimilimę ſunt d.l. de Madrid, & per eadem verba loquitur d.l. 5. quibus vtitur d.l. de Madrid. nam etiam dicit, dãdo fianças el tal mercader &c. ergo idem in vtroque caſu dicendum & determinandũ eſt, quia vbi eſt eadem ratio, idem iuſtatui debet, vt in iuribus vulgatis.

Non obſtat q̃ verba d.l. de Madrid ſunt conditionalia, vt inquit Auendañ. & q̃ importent neceſsitatem, quia ſunt gerũdij in do, vt ipſe addidi, quia hoc verum eſt, & procedit parte petente, quia ſi pars petat, non aliter fiet exequutio, quàm forma tradita in dict. l. per omnia ſuprà tradita pro 1. opinione. Quòd quidẽ rationem habet. Nam omiſsis alijs plurimis, quæ in fauorem huius primæ opinionis adduci poterant, illud præcipuè facit eam verã. Nã certum eſt, q̃ hæc præſtatio fideiuſſorũ eſt in fauorem eius, cui fit exequutio ad hoc vt ſecurus ſit, quòd ſi probauerit poſtea exceptionem legitimam, vel ſi ſententia del retratẽ vel arbitraria fuerit reuocata per ſuperiores, ſibi reſtituentur res captæ cum fructibus, at verò, nemini dubium eſt licere vnicuique iuri pro ſe introducto renunciare, vt ſunt iura vulgaria,

vulgaria? ſed non petendo reus hác fideiuſsionem, videtur tacitè ei renũtiare, & taciti & expreſsi idem eſt iudicium, vt in.l.cùm quid.ff. ſi cert. petat. igitur &c. Et licèt hæc opinio vera ſit, cautiùs tamen erit actori, vt antequàm petat exequutionem vir tute ſententiæ arbitrariæ, offerat, & præſtet obligationem & fideiuſsiones ad effectum de quo in dict.l.fin. de Madrid, & poſtea petat exequutionem ad tollendum omne dubiũ, & ita conſulo vt ſemper fiat, & ita ego ſoleo facere, ſi tamen aliter fiat, & à parte aduerſa non opponatur, in rigore iuris exiſtimo valere proceſſum & exequutionem, & ſi pars poſtea petat ſibi præſtari. d. fideiuſsionem, deberi præſtari.

436 Exiſtimo tamen ego, quòd hoc caſu ſufficiet, ſi reus opponat per verba generalia, quæ in libellis communiter dicuntur, ſcilicet, non eſſe petitum per partem, neq; contra partẽ, nec tempore, nec formà, nec modo debitis, licèt aliud non exprimat, nam hoc caſu ſi actor non præſtiterit fideiuſsionem & obligationem ſupradictam, exequutio erit nulla, præcipuè ſi reus appoſuerit clauſulã ſalutiferam, ſuper quibus omnibus peto mihi ius & iuſtitiã miniſtrari.

437 In fideiuſsione autem, quæ præſtari debet iuxta formam legis Toleti, ſupradicta practica eſt, quòd ſi cõtra exequutionem pars ſe opponit, & non obſtante ſua oppoſitione iudex mandat fieri venditionẽ pignorum, & ſatisfieri parti, & ſic profert ſententiam de remate in eadẽ ſententia, etiam parte non petente dicit, dãdo fianças la parte executante conforme a la ley de Toledo para el effecto en ella diſpueſto. & ſic pars, quæ exequutionem petijt, debet dare fideiuſſorem legis Toleti, antequàm ſibi ſatisfiat. & ita fit & practicatur cõmuniter in iudicijs. & ita ipſe ſæpiſsimè practicaui, & ſemper practicari vidi hic Plazentiæ, quæ practica hodie approbatur in.l.19. ad fi. tit. 21. lib. 4. nouæ recopil. regiæ. & ſic in terminis. d.l. Toleti, debet præſtari ſaltim attẽta practica fideiuſsio, etiam parte non petente, & aliter non fit ſatiſfactio parti, exequutio autem fit ſine ea, quia ad exequutionem faciendã non requiritur ſatisdatio præſtanda per. d.l. Toleti, ſed tãtùm ad ſolennitatem faciendam. Si verò pars nõ ſe opponat exequutioni, tunc fieri video, ꝙ non iubeatur præſtari. d. fideiuſsio, quia lex Toleti non iubet eam præſtari niſi eo caſu, quo debitor ſe opponat & allegat exceptionem legitimam. Hodie autẽ etiã ſi pars nõ ſe opponat, debet iuberi præſtari fideiuſsio, vt dicitur in. d.l.19. ad fi. Cuius ratio poteſt eſſe, quia poteſt pars condemnata appellare, & reuocari ſententia.

438 Vnde teneo, ꝙ etiã in terminis. d.l.fin. de Madrid, fideiuſsio præſtetur ad ſolutionẽ faciendã, & ꝙ in ſententia de remate ea iubeatur præſtari etiam nõ petita, ſiue pars ſe oppoſuerit exequutioni, ſiue non, quãdoquidem ea fit, per inſtrumenta habẽtia

paratam exequutionem per .d.l. de Madrid, & .d.l.2. Toleti. & .l.1. præcedens loquatur in exequutionibus quæ fiunt per quodcunq; inſtrumẽtum habens paratam exequutionẽ, & etiam in exequutione compromiſsi, licèt vt ſuprà dixi conſultiùs ſit antequàm petatur exequutio virtute ſentẽtiæ arbitrariæ præſtari obligationẽ & fideiuſsionẽ, de quibus in d.l. de Madrid, vt ſatisfiat vtriq; .l. & illi, & legi Toleti.

Secũdò ꝓ intellectu .d.l.fi. de Madrid, quæ in .d. pragmatica de la ordẽ judicial cõtinetur, aduertendum eſt, ꝙ dũ loquit' in iudicibus arbitris arbitratoribus, intelligẽda eſt etiã in quocũq; arbitro vel arbitratore nominato vel electo de cõſenſu partiũ. ita prædictã legẽ intelligit & declarat pragmatica Toleti, petitione. 8. ann. 39. relata in .l.1.tit.4.lib.3. repertorij veteris, & hodie omnes hæ .ll. referuntur in .d.l.4.tit.21.lib.4. nouæ recopil. regiæ.

439 Tertiò amplia bis idẽ eſſe in trãſactione ſecundùm Rodericũ Suarez in .l. poſt rei iudicatã, in .10. notabili, ff. de re iudic. fo. 263. pro quo ipſe allegat .d.l. regiã de Madrid, quæ expreſsè id probat in illis verbis. E eſto miſmo mandamos q̃ ſe haga y execute en las trãſactiones hechas entre partes por ante eſcriuano publico. quæ lex licèt hoc non diceret, adhuc ego tribuerem viam exequutiuã huiuſmodi tranſactioni factæ per partes, & coram tabellione publico, per text. in .d.l.2. tit 21. li.4. ordin. noui, in illis verbis, cartas y cõntractos publicos. Nã clarum eſt, quòd ſi trãnſactio, vel aliud quodlibet inſtrumẽtũ fiat coram tabellione publico, quod eſt publicum inſtrumentũ, attento iure regio. Omitto nunc examinare, an ſit neceſſarium, quòd inſtrumentum publicum habeat clauſulã guarentigiam ad hoc vt habeat exequutionem paratam, an ſufficiat, ꝙ ſit publicum, quia non eſt præſentis ſpeculationis.

440 Quartò amplia d.l. Reg. de Madrid, vt procedat, etiã ſi pars immodicè lædatur in ſententia arbitraria, nã adhuc debet fieri exequutio ſecũdùm formã .d.l. vt ex ea videtur conſtare, & tenet præterea Andreas Alciat. in .l. quidam cùm filium. nu.31. ff. de verb. oblig.

441 Quintò amplia, quòd iudex ordinarius cuiuſq; loci, competẽs tamẽ, abſque requiſitione arbitrorum poteſt & debet exequi ſententiam arbitrorum, in caſibus, in quibus de iure communi meretur præd. ſententia exequutionem, & hodie in regno regulariter, vt cum Bart. & alijs tradit latè Rodericus Suarez in dict. l. poſt rem iudicatam, verſic. circa iudicem. num.10. & ſequentibus fo. 312. & ſequenti.

442 Item & ſextò poteſt ampliari d.l. Reg. de Madrid, vt etiam ſi contra exequutionem huius arbitramenti & ſententiæ virtute compromiſsi latæ opponatur exceptio vſuraria, non ſuſpendat dictam exequutionem. ita latè fundans de iure

commu

cómuni cum Petro Anchar. & iure
etiá regio hác. l. de Madrid allegans,
& ita eam intelligés tenet Auiles in
cap. 50. prætor. in gl. vſuras. nu. 5. fol.
150. colu. fin & ſequenti. vbi id ſequi
tur, non obſtãte. l. 4. tit. 8. lib. 3. ordin.
quæ iubet admitti contra exequutio
nem exceptionem vſurariam. Sed
parcat mihi vir doctiſsimus. Nã ego
de iure regio teneo cõtrarium, imò
quòd hæc exceptio vſuraria admitta
tur & impediat exequutionem ſen-
tẽtiæ arbitrariæ, & interim quòd pro
batur, ſuſpendat eam, ſicut ſuſpẽdit
etiam & impedit exequutionẽ, quæ
fit virtute alterius inſtrumẽti haben-
tis paratam exequutionem. & hoc
per expreſſam. l. 1. titu. 21. lib. 4. ordin.
noui; quæ id dicit, & loquitur expreſ
ſe, quãdo fit exequutio per compro-
miſſum, & meritò, quia nullam con
gruam rationẽ diuerſitatis ego inue-
nio in hoc caſu, imò lex illa ordina-
menti, idem diſponit generaliter, vt
prædict. exceptio vſuraria admitta-
tur contra las obligaciones, contra-
ctos, compromiſſos, ò ſentẽcias, o o-
tras qualeſquier eſcripturas que ten
gan aparejada execucion. & cùm ha
beamus legem expreſſam loquen-
tem in compromiſſo, nõ eſt cur iam
diſputemus de hoc, nec amplius di-
ſputandum eſt. Præcipuè, quia per
dict. l. ordinamenti excluditur ratio
& fundamentum Anchar. & Auiles
tenentium contrariũ: nam dicebant
ipſi, quòd ſi debitum, quod deſcen-
dit ex ſentẽtia arbitramẽtali dicatur
habere originem ex cauſa vſuraria,

debuit corã arbitratoribus tunc op-
poni, non autem poſt laudũ ad eius
exequutionem impediendam: quia
ſicut per ſententiam eſt præcluſa via
exceptiõibus perẽptorijs, vt in. l. per
emptorias. C. ſententiã reſcind. non
poſſ. & in cap. ſuborta. de re iudic. ita
poſt laudũ eſt præcluſa via exceptio-
nibus, quæ habent eius effectum im
pedire, nam hoc fundamentũ exclu
ditur per. d. l. regiã, quandoquidẽ in
ea dicitur expreſſè admitti hãc exce
ptionẽ vſurariã contra exequutionẽ
ſentẽtiæ. Facit etiã pro hac mea ſen-
tẽtia (& veriſsima meo iudicio) quia
ſentẽtia arbitraria mandãda eſt exe-
quutioni per iudicẽ ordinariũ cõpe-
tẽtẽ, vt ſuprà dictũ eſt. & Auiles vbi
ſuprà nõ reſpõdet. d. l. ordin. quæ eſt
expreſſa cõtra ſe, & pro hac opiniõe.
443 Item in propoſito addendum eſt,
quòd ſi arbiter vel arbitri ferant ſen-
tentiam partibus præſentibus & ho-
mologantibus, (hoc eſt conſentien-
tibus & approbantibus) poterit peti
exequutio laudi, licèt de cõpromiſ-
ſo nullatenus doceatur, quia partes
potuerũt tũc facere illum arbitrũ. ita
cũ Angel. tenet Matthæus de Afflic.
deciſi. Neapolit. 117. nu. 5. quod profe
ctò eſt optimũ pro intelligẽtia & li-
mitatione tex. in dict. l. regia. de Ma-
drid. ibi, parcſciendo è preſentando
ſe el compromiſſo. nã hoc limitari
debet modo ſupradicto. ſequitᷣ no-
uiſsimè Petrus Nuñez de Auẽdaño
in. l. 4. & 5. tit. 3. lib. 4. ordinamẽt. ve-
teris. n. 35. quia iã hoc caſu partes cõ-
fitentur cõpromiſſum præceſsiſſe.

444 Vltimò in p̃poſito eſt animaduertendum, quòd recurſus ad arbitriũ boni viri, de quo in illa.l. regia de Madrid. à laudo arbitratoris, poteſt haberi intra triginta annos, vt his clapſis, ſententia tranſeat in rem iudicatam, antea verò non, vt tradit idem Matth. de Afflict. deciſ. Neapoli.132. & cum his me expedio à dictis regijs conſtitutionibus & earũ declaratione, vt ad Bart. declarationẽ reuertar.

445 TERTIA principalis concluſio Bart. eſt. In caſibus, in quibus ex ſententia arbitri non naſcitur actio, poteſt fieri per pactũ, vt ab ea liceat appellare, ſumẽdo appellationem largè & impropriè pro quadam reuiſione, non tamen quantum ad appellationem propriè ſumptã, ex rationibus & iuribus de quibus p̃ Bart. hic, & ſic ipſe ſequitur opinionem Dyni. Sed eſt aduertendũ, quòd Speculat. quem ipſe Bar. allegat pro hac opinione, tenet contrariam, verùm intelligenda eſt eius opinio iuxta diſtinctionem Bart. hic, quã plurimos allegans teſtatur eſſe cõmunem Iaſ. hic nu.66. dicit magis cõmunem idẽ Iaſ. in.2. lectu.n.93. cõmunem quoq; dicit Rip. nu.86. qui latè diſputat pro vtraq; parte. ſequitur Alciat. nu.50. dicit cõem plures referens Menchac. de ſucceſſ. creat. §.10. nume.4.

Illud tamen eſt hic aduertẽdũ ex Iaſ. n.67. quòd tex. in. d.l. arbitro. ſecundùm ſecundã lecturã glo. quã hic allegat Bart. pro hac diſtinctiõe, hoc non probat, quia nos loquimur in arbitris electis per partes, quibus pacto priuatorum iuriſdictio concedi non poteſt. vt in.l. priuatorũ. C. de iuriſd. omn. iudic. & q̃ hoc ita ſit, patet ex dict.l. cùm antea. in princip. ibi. Neq; iudex dederat. ſed. d.l.2. & eius 2. lectura, loquuntur in arbitro dato à iudice, & ſic in propria appellatione, à quo tanquã à iudice delegato poteſt appellari, quia fuit datus ab habente poteſtatem, & ita etiã procedat.l. conſenſu. allegata hic per Barto. Sed adhuc teneo opinionem Bart. quia nõ propriè erit appellatio, ſed quędam reuiſio. quod hadie procedit citra dubium, cũ etiam ſi non ſit pactũ de hoc poſſit appellari, vt ſuprà eſt dictum.

446 Quarta & vltima concluſio Bart. eſt, q̃ ab exequutore, qui nullam habet iuriſdictionem, poteſt appellari. allegat duo iura, ex quibus cõſtat regulam eſſe in cõtrarium, niſi quãdo exequutor mandatum & modũ ſententię excedat. & ſecundũ hanc limitationẽ voluit Barto. hic allegare illa iura. idem probat regia.l.52. in fi. tit. 18. partit.3. & ita regulã hanc cũ pluribus fallẽtijs cõſtituit doctor Didac. Perez in.l.1. tit.16. lib.3. ordin. col.280. verſi. ſed vtrùm.

447 Verũ tu adde, q̃ in caſibus, quib⁹ non licet appellare ab exequutione ſentẽtiæ, in illis, licet, ſi appelletur nõ ab ipſa exequutione, ſed à mandato iudicis de exequẽdo. ita tenẽt gloſſæ in legibus hic allegatis per Bartol. & ſunt cõmuniter reputatę ſingulares, & practicantur in Hiſpania, ſecũdũ Roderic. Suarez in.l. poſt rem iudicatã

ratã in declaratione l. regni. 6. q. n. 2.
vbi tñ ipse. n. 3. allegãs plurimos cõtra
glossas tenẽtes, credit æquius, et veri⁹
illud esse: qđ etiã tenet gl. in l. si cũ ex
ceptiõe. §. hęc aũt, verb: datã, in fine,
ff. qđ met. caus. & licèt primã opinio
nẽ glossarũ dicat cõiter approbari plu
res referẽs: Philip. Decius i. c. nouit.
n. 4. de appellat. ibidẽ tamẽ plures re
ferẽs dicit cõtrariũ, & sic secũdã opi-
nionem esse magis cõem ex testimo
nio Alex. eandem etiã opinionẽ cõ-
tra supradictas glossas dicit cõmunẽ
plures allegãs additio. Roderic. Sua-
rez vbi suprà. nu. 3. dicit etiam cõem
cum eã transiens Marant. de ordin.
iudic. 6. parte. princip. 2. actu de ap-
pellat. n. 149. ex testimonio Cornei.
hãc eandẽ opinionẽ sequitur & dicit
cõem plures allegans Bernard. Diaz
de Lugo in regul. 43. vbi tripliciter li
mitat. & dicit veriorem eã sequutus
Didac. Perez in. l. 5. tit. 8. lib. 3. ordin.
col. in. 3. & ita video practicari quic-
quid dicat Roderi. Suarez vbi suprà,
præcipuè attenta. d. l. 64. Taur. hodie
d. l. 3. &. 19. titu. 21. lib. 4. nouæ recopil.
quibus cauetur, à sentẽtia de remate
vulgò dicta, non admitti appellatio-
nẽ, quoad effectũ suspẽsiõis. igitur à
fortiori nõ admittetur à mãdato de
exequẽdo, quia per hoc daret locus
fraudãdi. d. l. & q via exequutiua esset
certior & ciscior ordinaria, si prędictæ ap
pellationi esset deferẽdũ cõtra mente
tem oĩm iuriũ in materia loquẽtiũ.
448 Ex quibus etiã opinor nõ esse verã
nec cõem practicam, quã affirmat
Roderic. Suarez vbi suprà, dicens eã
esse, q ab exequutione instrumento
rũ guarentigiorũ possit appellari, nã
preterquã quòd est cõtra supradicta
sua opinió, contrariũ seruatur quoti
die in practica, & ita fieri video. Et cũ
his remanet expedita hæc difficilis
quæstio Bartoli, qui cũ his, quæ dixit
huc vsque, expedit se ab hac prima
parte hui⁹ tex. vsq; ad vers. quia neq;.
449 Ego verò antequã ab ea me expe
diã, hîc inserere decreui quæstionẽ
illã, an testator, qui construi iussit &
mãdauit capellã & capellaniam fun
dauit, possit aliquo casu eius regimẽ
auferre episcopo ordinario loci, pro
ut multi faciunt quotidie, præcipien
tes, vt episcopus loci ordinarius non
se intromittat in regimine & admi-
nistratiõe suæ capellaniæ, vel in quic
quam ipsius, aliàs quòd mãdat eam
non fieri, & quòd relictũ cõuertatur
in alios vsus pios vel profanos, vel re
uertatur ad aliquã vel aliquas perso
nas per eos noiatas? In quo articulo di
cẽdum est, argumẽto huius tex. hoc
testatorẽ minimè posse facere, nec
valere huiusmodi prohibitionẽ testa-
toris, vtpote cũ sit cõtra iura canoni
ca, quæ in quãplurimis locis dicũt et
disponũt institutionẽ capellaniæ, itẽ
& eius administrationem, ordinario
episcopo loci, & nõ alij ptinere, etiã
450 si testator aliud pcipiat. ¶ Qui quidẽ
testator circa spũalia eiusdẽ capella-
niæ nihil põt disponere citra episco-
pi consensum, vt puta, quòd dicãtur
tot missæ in vnaquaq; hebdomada,
vel q adsint tot clerici, et similia cęte
ra oia, quia episcop⁹ potest se in his
intro-

intromittere, & diſponere iuxta teſtatoris voluntatem, faciendo eam adimplere, quod procedit etiam reſpectu oratorij priuati & hoſpitalis, quę poſſunt conſtrui abſq; epiſcopi conſenſu, iuxta tex. in. c. vnicuique. de conſecrat. diſtinct. 1. & in. c. inter dilectos. & ibi notatur. de donat. Pro quibus etiam præſtant bonum argumentum text. in. c. tua nobis. & in. c. 44 requiſiſti. de teſtamẽt. & ſupradicta omnia latiſsimè tenẽt & fundant atque probant doctores ſequẽtes. Bar. breuiter in. l. quoties. §. fina. ff. de administrat. tuto. & eſt optima deciſio Rotæ in propoſito in antiquis. 868. quæ eſt poſita hodie in titu. de teſtament. in antiquis deciſi. 10. incip. Factum tale eſt. folio mihi. 61. colu. 3. & ſequẽtibus latiſsimè Roq. de Curt. de iur. patron. verb. pro eo quod. quarta [illegible] fol. 34. & ſequentibus, vbi allegat Felin. [illegible] in c. cum venerabilis. colu. [illegible] de except. & idem etiam tenet latè Cæſar Lambertin. de iur. patronat. in. 9. princip. quæſtionis primæ partis primi lib. colu. [illegible] n. 40. verſi. amplia iſtam quæſtionẽ. Franciſcus [illegible] de Ripa in præſenti nu. 87. latè [illegible] idem tenet Couar. in 4. parte [illegible] nu. 20. & idem in. [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
45 [illegible]
omni

nia cum Roq. de Curt. vbi ſuprà, præterquàm ſi epiſcopus ordinarius loci, tempore quo conditur teſtamentũ, in quo erigitur & iubetur cõſtrui capellania, oratoriũ, vel hoſpitale conſentiat diſpoſitioni teſtatoris prædicta præcipientis, tunc enim valet huiuſmodi diſpoſitio, & ſeruãda eſt ſecundùm ipſum, quia poſt teſtamentum cõditum epiſcopus non poſſet conſentire in præiudicium & derogationẽ iuris acquiſiti epiſcopatui; potuit enim in iure quæſito [illegible] præiudicare teſtamẽti tempore, non verò quæſito iam poſt teſtamẽtũ, vt ſunt iura vulgaria, & ita eſt tenendum in ſupradictis omnibus, licèt Mẽchac. vbi ſuprà. n. 17. aduerſus communes ſententias & doctorũ receptiſsimas traditiones velit tenere, quòd eo caſu, quo teſtator prohibeat adminiſtrationem [illegible] & regimen ſuæ capellaniæ epiſcopo, & inſuper addit, quod ſi epiſcopus ſe intromittat, capellania habeatur pro infecta, vel à fortiori ſi dixerit, quod hoc caſu bona capellaniæ [illegible] in alium vſum cõuertantur, valeat huiuſmodi diſpoſitio, & ſic [illegible], itaque quòd ſtatim, quod epiſcopus ſe intromittat in capellania, pro infecta habeatur, & bona conuertantur [illegible], quia à teſtatore [illegible] proceſſit, & [illegible] legare, & tempore [illegible] poteſt quolibet, quibuſcunq; pactis & quæcunq; grauamina adijcere, iuxta [illegible] ſimilib. ff. de pactis. [illegible] ipſe Mẽchac. nõnulla alia fundamenta, dicens ſe habere conclusionem

cluſionem olim Salmanticæ publicè contra cōem inter multas alias ſuſtinuiſſe. Sed, eius opinio præterquā eſt ſingularis contra cōmunem, nō eſt vera, quia teſtator nō poteſt facere, quòd leges & generales canones non habeant locū in ſuo teſtamēto, per tex. hic. & in d. c. requiſiſti. pręcipuè in ſpiritualibus, quorū fauore hoc ſtatutum eſt, vt etiam ſi ſit præd. pœna annullationis, ſeu adēptionis & tranſlationis, epiſcopis remaneat ius ſuum illæſum. tum etiā, quia ſtatim q teſtator cōſtruit capellaniam, ſortitur effectū eius diſpoſitio poſt mortem ſuā: cùm igitur incipiat valere, licèt epiſcopus ſe poſtea in eius regimine & adminiſtratione ſe intromittat, non deſinit ſubſiſtere prædicta capellaniæ cōſtitutio in præiudiciū pietatis, hoc eſt, cauſæ piæ atq; animæ defuncti, ſed reijcitur conditio illa de medio tāquā turpis & impoſsibilis, vt potè cōtra ius. argumēto tex. in l. obtinuit. ff. de cōdit. inſtit. cū ſimili. & remanet pura diſpoſitio teſtatoris. & quia hoc eſt cōſtitutiſsimum atq; receptū, & docto. vbi ſuprà latiſsimè declarant & examinãt, vt per eos poteſt videri, ampliùs ſuper hoc non inſiſtam, dicta ſufficiãt.

452 In quo hodie, circa id, quod poſſint epiſcopi in iure patronatus, vidēdum eſt Sacr. ſanct. Concilium Tridentin. ſeſſeſ. 25. cap. 9. de reformatio.

453 ne. per totū. ¶ Et vide caſum, in quo ſeruanda eſt inſtitutio & ordinatio eccleſiæ, ſeu fabricæ; præcipiens ne adminiſtratores reddere teneantur rationem epiſcopo in concil. Tridētino. Seſs. 22. cap. 9. de reformatione.

❧ Sequitur nunc ſecūda pars huius. l. in verſ. Quia nec. & gl. mag. ſuper ea

454 ACCEDAMVS nunc ad ſecundā partē huius. l. ibi, quia nec. &c. ſuper qua glo. magna in præſenti verſic. quia nec, latè procedit, ideo clarioris intelligentiæ gratia, eā in ſeptem partes diuido. In prima enim gl. declarat, hāc ſecundā partē tex. in genere, quare non poſsit facere teſtator q obligatio, quæ ſui natura eſt perpetua, certo tēpore finiatur. In. 2. declarat illud in ſpecie. In. 3. agit quoad locū. In. 4. quoad conditionē. In. 5. contra primū de tēpore format duas oppoſitiones. In. 6. allegat quinque cōcordātias, quæ tendūt ad principiū huius tex. In. 7. & vltima oppo nit & ſoluit. Prima de ſe patet, cū ſit in princip. Secūda eſt in verſi. dic tēpore. Tertia ibi, item nō finitur obligatio. Quarta ibi, itē qđ dicit. Quinta ibi, itē ad id. Sexta ibi, itē facit. Septima & vltima eſt ibi. item argumētū contra. Gloſſ. igitur hæc in. 1. & 2. parte declarat tex. hūc in verſi. quia nec, dicens q cū teſtator nō poſsit facere vt obligatio, quę noīe legatorū cōpetit tēpore, loco, vel cōditione finiatur, veluti, quæ eſt perpetua & ſic duratura ꝑ triginta annos, duret viginti tātū. ita & in ſimilibus pręcedētibus, quæ cōtinentur in. 1. parte huius tex, vt puta,

vt puta, quia non poteſt minuere ſolennitatem & numerum teſtium, vt ſuprà ſatis ſuperq́; dictũ eſt, in quo Barto.hic.nu.17.nimis torquetur ſuper vera ratione, quare tẽpore finiri non poſsit obligatio. de qua re iam ſupra latè egimus in.5.Notabili.

455 Vlteriùs & ex.2.parte huius glo.in fine, ibi.ſed tantũ exceptione, colligit Bart.hic & omnes, ꝙ licèt voluntas teſtatoris iubentis actionem certo tẽpore finiri ipſo iure non teneat, ope tamen exceptionis valet, vt in.l. obligationũ fere.§. placet.ff. de act. & obliga.& in.l.4.ff.de ſeruit.

Ex quo primò infertur, ꝙ in præſcriptione actionum ipſæ quidẽ actiones non tolluntur ipſo iure, ſed ope exceptionis.ita tenet glo.iam ſuprà examinata in.l.5.ff. de act. & oblig. allegans.d.§.Placet.

456 SECVNDO principaliter ex eadem concluſione inferunt Barto, Iaſ.Rip. & cæteri omnes hic, quòd cùm hoc ita ſit, in hac.2.parte.tex.ſcilicet, quòd licèt voluntas teſtatoris ipſo iure non teneat, ope tamen exceptionis valeat, idem ſit dicendum reſpectu primæ partis, & ſic quando prohibuit teſtator ſolennitatem teſtium requiſitorũ interuenire in ſuo teſtamento, licèt ipſo iure nõ valeat teſtamentum tanquã minùs ſolẽne, & tanquã contra leges factũ, tamen ope exceptionis bene valebit, quandoquidem à ſimili procedunt.1.&.2. pars huius tex.& ita dicit Bart.quòd quando teſtamentum eſt minùs ſolenne defectu teſtium, oritur obligatio naturalis, & per cõſequens legatarius habet exceptionẽ & ſic ius retinendi, ſi poſsidet rem ſibi legatam & debitã naturaliter ſine vitio, licèt non habeat actionẽ.argumẽto text. in.l.militis.§. veteranus.ff.de milit. teſtamẽt.& in.l.etiã.ff.de compẽſat. vbi naturaliter debitũ licèt peti non poſsit, poteſt in compenſationẽ opponi & excipi.

457 Hic articulus, an relicta in minùs ſolenni voluntate debeantur naturaliter, eſt nimis difficilis, & magis omnibus, qui in hac.l. diſcutiuntur, & ideo eum hic ad plenum examinare libuit. Et hãc opinionem, ꝙ ex teſtamento minùs ſolenni oriatur obligatio naturalis, tenet gl magna in verſ. item in legato.in.l.1.ff.de condict.indebit.ſimilis, quæ idem voluit in.l. cùm quis.C.de iur. & fact. ignor.in glo.mag.in princip.dum allegat.l.ſi deicõmiſſum.ff.de cond.indeb.ſimilis, quæ cæteris expreſsior eſt in.l.ſi poſt diuiſionem. verb. in medio.C. de iur.& fact.ignor.ſimilis in.l.cùm teſtamentum.verb.non potuerunt. C.eodem.& in.l.2.glo.1 C.ſi aduerſ. ſolut.quam rem ex propoſito diffuſè & cõfusè nimis parũq; ſibi cõſtãs tractat Bal.in.d.l.cũ quis.n.4.5.& 6.

Gloſſę igitur ſupradictæ, imò earũ tantũ vltima, ſcilicet in d.l.ſi poſt diuiſionẽ.hanc opinionẽ vnico ſuſtinet fundamento, ſcilicet, ꝙ ſicut ſe habet contractus minùs ſolenis quo ad obligationem, ita etiam & vltima voluntas minùs ſolennis ſe habere debet.argumento regulæ vulgat. quòd

quòd valeat argumentum de cõtractibus ad vltimas volũtates.tunc ſic, ex pacto nudo oritur obligatio naturalis.l.iuris gẽtium.§.ſed cùm nulla. verſi.igitur nuda.ff.de pact.& in.l.ſi vnus.§.pactus,ne peteret.ff.de pact. igitur ex minùs ſolenni teſtamento illa produci debet.

SECVNDO principaliter facit, quia obligationem naturalem, nullus eſt,qui nõ fateatur ex iure gẽtium prouenire.tex.eſt in.l.cùm autẽ.§.is natura debet.ff.de reg.iur.ſed iure gentium nulla ſolennitas requiritur.l.1.ff.de teſtam.milit.l.verbis legis.ff.de verb.ſignifi.ergo deficiente ſolennitate requiſita in teſtamento, non impeditur ortus naturalis obligationis,cùm teſtamentũ quoad originem ſit inuentum de iure gẽtium & naturali,licèt quoad formam & ſolennitatem,de iure ciuili,vt ſuprà latè dictum eſt.

Tertiò pro hac opiniõe facit tex. in.l.in teſtamento.ff.de fideicõmiſſ. libertat.vbi in teſtamẽto,quod iure perfectum nõ erat,fuit relicta libertas fideicõmiſſumq; cuidã alumnæ, atque nihilominus dicit tex.pios hæredes voluntatem illam defuncti adimplere debuiſſe,ergo ecce,quo pacto in illo tex.manifeſtiſsimè probetur, obligationem pietatis ex teſtamento minùs ſolenni, & ſic naturalem oriri.

Quartò hæc opinio ꝓbatur apertiſsimè in.l.2.C.de fideicommiſ.quo in tex.magis quàm alibi hæc opinio probari videtur.próbat nãq; illa lex, quòd fideicõmiſſum prædiorum ſolutum ex minùs ſolenni teſtamento repeti non poteſt.idem probat text. in.l.ſi veritas vel ſolennitas.C.eod. de fideicõmiſſ.Sed hãc repetitionẽ, quidnam impedit,niſi obligatio naturalis, cuius hæc eſt natura, vt in.l. naturaliter.ff.de condict.indeb? Vnde ex hoc nemo negabit eſſe veriſsimam hanc opinionem.

Verùm alio & ſecundo modo inducta fortiùs probat hanc opinionẽ dict.l.2.dum aſsignat rationẽ.ideo enim(inquit cõſultus)impeditᵉ repetitio huiuſmodi fideicõmiſsi inutiliter relicti, quia magis ex cõſcientia quã ex ſcriptura ſolutũ fuit.ergo patẽtiſsimè cõſtat teneri in conſciẽtia hæredem ſcriptum in minùs ſolenni voluntate ad ſolutionem relictorum,atque perinde naturaliter.

458 Quia cõſcientia neminem ligat, quem natura non obliget. vti pulchra verba hæc ſunt Bald.in.l.2. numero.2.in fine.C.de vectigal.& com.

Quintò pro eadẽ parte facit text. in.l.fideicommiſſum.C.de condict. indebit. vbi probatur, quòd fideicõmiſſum indebitum, ſi facti ignorantia ſoluatur, repeti poteſt. inſinuat igitur manifeſtiſsimè text. ille, quòd ſi non ignorantia facti, ſed iuris errore ſolueretur, repeti minimè poſſet, ergo debetur naturaliter,quia ſi nullo iure deberetur,quocunq; errore ſolutum repeti poſſet, vt in toto titulo.C.&.ff.de condict. indebit.

Sextò

Sextò hęc opinio ꝓbatur in.l.fi.ff. de reb.eorũ.vbi hæc ſpecies fingitur. Fecerat quidam teſtamentũ,in quo iuſsit prædium ruſticum filij ſui vendi per tutores curatoreſue eiuſdem filij,teſtamentum tamẽ irritum fuit, ꝓpter capitis diminutionem ipſius teſtantis,aliamue quãlibet cauſam: tutores verò prædium ex teſtamento irrito iuſsi venundare, vendiderunt,inquit text.nihil contra orationem diuorum principũ feciſſe,quãdoquidem ſecundùm voluntatem defuncti,id fecerũt. igitur probatur ibi,ad id fuiſſe obligatos ex teſtamẽto licèt irrito, ſiquidem,eo facto,nihil præter officium fecerint.& ita inuenio, quòd hãc opinionẽ gloſſarũ ſequitur Bald.in.l.ſi poſt diuiſionẽ. nu.5.C.de iuris & fact.ign. dicens cõmunem.hanc etiam opinionem ſequuntur & dicũt cõmunem Grego. Lopez & Menchac.& alij relati per dñm meum Anton. de Meneſes in d.l.cùm quis.nu.7.C.de iur. & fact. ign.& teſtatur magis cõmunem Iaſ. in.l.ſi creditoris.n.9.C.de fideicõmi. hanc etiam opinionem tenet Bart. in tractatu minoricar.lib.1.c.3.nu.3. idem Bart.latiſsimè fundans in.l.1.à nu.6.vſque ad nu.13.ff.de condic. in deb.& Iaſ.& Rip.in præſenti.nu.96. qui dicit,ꝗ Bartol.hic & vbiq; tenet hanc opinionem.& eã dicit cõmunem Ioan.Anibal.in rep.huius.l.nu. 115.& .461.dicit cõmunem Iaſ.in.l.lecta.nu.12.ff.ſi cert.pet.eandẽ tanquã cõem probat Corneus cõſi.219.lib.3. col.9.& plures,quos citat Tiraquell. poſt.ll.cõnubiales glo.4.nu.20.cum ſequentib.maximè.n.22.dicit cõmunem Iaſ.in.l.ſi duo patroni.in princ. nu.6.ff.de iur.iur.dicit magis cõmunem Iaſ.in.l.planè.§. ſi coniunctim. nu.15.ff.de legat.1.& Alc.in.c. nouit. n.30.de iudic.in veteri impreſsione. & inquit Greg. Lopez in.l.31.titu.14. partit.5.verb.acabadamẽte. hãc opinionem in illa.l.approbari,ſed meo iudicio non approbatur illa lege, nã dicit idẽ quod.d.l.2.C.de fideicõmi. & ſic præſtat illa lex regia argumentum & fundamentum pro hac opinione, non verò expreſsè eam approbat.hanc etiam opinionem magis cõmunem dicit cũ Couar.& alijs Ioan.Baptiſta in ſuo ærario commu. opin.litera.L.nu. 24. fol.102.vbi numeris ſequentibus limit.

459 Contrariã tamẽ opinionem, imò quòd ex teſtamento minùs ſolenni non oriatur obligatio naturalis, primus omniũ tenet Pet.de Bellaperti. atq; Vltramontani omnes, vt teſtatur Greg.Lopez vbi ſuprà. & inquit Iaſ.in.d.l.ſi veritas. ꝗ ex illo text. eſt falſa magis cõmunis opinio ſupradicta,aut ſi vera eſt, deſtruitur per illũ text. hãc etiã.2.opinionẽ ſequuntur Corneus,Bart. Iaſ. Petrus Loriot. & Couar.quos refert Mẽch. de ſucceſ. creat.§.1.n.22.vbi ipſe,& in.§.2.nu.2. hãc opinionem latiſsimè probat & ſequitur.verũ præter ipſum hãc opinionem ſequitur Cynus in.d.l.cùm quis.n.2.ſequit᷑ etiã Iaſ.in.d.l.1.n.17. ff.de cõdict.indeb.dicens eſſe veriorem in puncto iuris.hanc opinionẽ latiſsimè

latiſsimè per plura fundamenta probat eũ ſequutus cũ Fulgoſ. & Paul. de Caſt. quos refert dñs me⁹ Antonius de Meneſes in d. l. cũ quis. nu. 11. dicẽs eſſe veriſsimã, vltra quos, inuenio, ꝙ hanc opinionem ſequitur Romañ. in l. 1. nu. 16. ff. de condic. indeb. Et licèt hæc. 2. opinio poſſet teneri in pũcto & ſubtilitate iuris, tamẽ in rei veritate prior opinio eſt verior, & tenẽda, & receptiſsima per fundamenta ſuprà adducta, quibus non rectè reſponderi poteſt.

460 Sed an venientes ab inteſtato teneantur reſtituere hæreditatem hæredi ſcripto, & ſoluere legata legatarijs relicta in minùs ſolenni voluntate ſaltim in foro conſcientiæ, videndus eſt omnino dominus meus vbi ſuprà nume. 8. & 12.

461 Et an hæres inſtitutus in minùs ſolenni voluntate erit tutus ſi poſsideat bona hæreditaria, videndus eſt omnino Anto. Gomez in l. 13. Taur. nume. 120. & ſequentibus. vbi latè diſputat pro vtraq; parte plures doctores allegans, & tandem cõcludit veriorem & cõmuniorem opinionem eſſe, quòd prædictus hæres ſcriptus non erit tutus in foro animæ ſi poſsideat, & non reſtituat venientibus ab inteſtato. eandem opinionem, eum non referens, ſed alios plures & latè probans dici cõmunem eam ſequutus Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 2. nu. 10. vbi aſsignat quandam limitationem contra Couarru.

462 Et quòd legatarius rem ſibi legatã in minùs ſolenni voluntate poſsidẽs ſit tutus exceptione, vt excludat venientes ab inteſtato illam repetẽtes, tenet Bart. hic. nu. 13. atq, eius opinio cõmunis eſt, licèt Couatr. teneat cõtrariũ in c. cùm eſſes. nu. 10. de teſtamentis. quem refert & ſequitur Mẽchac. dict. §. 2. nu. 13.

463 Et an legatarius poſsit huiuſmodi teſtamento minùs ſolẽni rem ſibi legatã propria authoritate furari, aut illam petere per denũtiationem euãgelicam, videndi ſunt de hoc latè Mencha. vbi ſuprà. n. 16. & 17. & dominus meus etiam vbi ſuprà nu. 15. & ſequentibus.

464 Verũ, quęret aliquis, quid de hęreditate relicta ĩ minùs ſolẽni teſtamẽto, an ea debeat̃ naturaliter? In quo caſu procul dubio eſt tenendũ, minimè deberi nec ciuiliter nec naturaliter. & hæc eſt cõis opinio, vt refert Iaſ. in præſenti in 1. lectura. nu. 75. & Rip. 102. & eſſe veriorẽ & cõem teſtatur Mẽch. vbi ſuprà. d. §. 2. nu. 15. licèt gl. in d. l. ſi poſt diuiſionẽ. verb. obtineas in medio. C. de iuris & fact. ign. teneat expreſſe contrarium. quã ſequuntur latiſsimè probantes Iaſ. & Rip. hic, quos acriter reprehendit Mench. vbi ſuprà. vltra quos pro cõmuni ipſe pondero bonum tex. in l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtam. vbi portio relicta extraneo in teſtamẽto minùs ſolẽni cõdito inter liberos, accreſcit liberis, quorũ reſpectu valet teſtamentũ minùs ſolenne, ergo debetur naturaliter.

465 Quia ad hoc vt portio accreſcat portioni, debet vacare omnino &

ipſo iure.vt eſt glo.ſingularis in l.ſi duo patroni.in princip. verb iuraſſet.ff.de iur.iura. quæ eſt cõmuniter approbata per doct. vt dicã latè in rep.l.vnic.C.quãd.nõ pet.part. &c.

Sequitur nũc tertia pars gl.in verſi item non finitur. quæ declarat,qua non poſsit teſtator facere, vt certo loco finiatur obligatio.Tamen antequã ad hoc perueniamus,primò de tẽpore videdum eſt,& ſic neceſſe eſt,hic quintã particulam gloſſ.interponere & declarare,in qua glo.duas oppoſitiones format adhoc de tempore,& quia glo. diſtinctè non procedit,ipſe diſtinctiùs agam.Primò glo.opponit de.l. fin.C.de legat.vbi teſtator poteſt legare dominium rei ſuæ ad certum tempus.in quo Barto.hic.num.18.in verſic.ad ſecundã oppono.aſsignat ſolutionem,ex quo ſequens colligitur concluſio.

466 Tex.hic in.2.parte in eo, quod dicit de tempore,procedit reſpectu actiõis perſonalis,quæ oſsibus noſtris inhæret,vt character impreſſus, illã etenim certo tẽpore finiri teſtator iubere nõ poteſt,ſecùs verò in actionibus realibus,in quibus poteſt teſtator id facere.pro quo Bar.exemplũ, de anulo in digito immiſſo proponit,ille enim & pro tempore poteſt portari,& pro tempore non ſecundùm voluntatem immittẽtis. hanc ſolutionẽ Bart.teſtatur eſſe cõmunẽ eam ſequutus Iaſ.hic.nu.91.& in.2.lectura.num.c.124.

467 Quod eſt limitandum ex eodem Bart.hic.d.nu.18.vt procedat tãtùm reſpectu iuris merè realis,vt puta dominij, non verò miſti realis & perſonalis,vt puta ſeruitutis, quia tunc nõ poſſet teſtator abbreuiare.ex.l.4. ff.de ſeruit.quod Bart. latiùs hic declarat,cum quo tranſeunt omnes.& in effectu tenuit gl.licèt non ita clarè in.d.l.fi.ver.confirmare,in fine.

PRIMA QVAESTIO Bartoli ſecundæ partis.

SED circa hãc partem ponit Bart.hic tres elegantes quæſtiones, quarũ prima eſt in nu.19.An valeat pactũ, ne ſeruitus, quam habeo in fundo tuo, præſcribatur,& ſic,an vſucapio vel præſcriptio poſsit per pactum impediri. In quo articulo Bart.arguit ad partes,& tandem ipſe nu.20.in verſi.ego dico.ponit ſuam opinionem .& ex eo colliguntur duæ concluſiones.

468 Prima cõcluſio Bart.eſt.Nõ valet pactũ,per quod impeditur præſcriptio lõgiſsimi tẽporis,in qua non requiritur bona fides. Hãc cõcluſionẽ ſequitur plures allegãs & latè eã defendens ab oĩbus impũgnationibus Iaſ.hic.n.80.cũ ſequẽtib.& in.2.lectura.nu.111.eandẽ etiã ſequi videtur & dicit cõem plures allegans Rip. hic. n.104.eandem etiã cõmunem dicit Alciat.in Rubrica.extra de præſcrip. n.21.ꝑ hac opiniõe allegat Bart. hic

469 & oẽs poſteũ tale fundamẽtũ.¶ Nã vſucapio & præſcriptio eſt inducta propter

inducta propter bonum publicum principaliter,ne dominia rerum eſſent incerta,atq; in pendenti.tex.eſt in.l.1.ff. de vſucap. iuri autẽ publico derogari,notiſsimum eſt non licere ex.l.ius publicum.ff.de pact.&per.l. noſtram,cum ſimilibus.

470 Contrariam tamen opinionem, imò quòd prædictum pactum valeat, & ita præſcriptio nullo modo procedat,tenet Dynus hic,quem refert Bartol. & pro eo ipſe Bart. facit plura fundamenta,licèt eis reſpondeat. hanc opinionem dicit cómunem Bald.hic,& eam ſequitur,& dicit cõmunem plures allegans Iaſ. in præſenti in.1. lectura. nu. 80. & in.2. num.111.& hanc opinionem dicit ab omnibus fuiſſe approbatã ante Bar. Rip.hic num.105.in fine. idem dicit Alciat.in Rubrica de præſcript.n.22. vbi inquit,eã eſſe veriorem,& quòd poſt tempora Barto.eam etiã plures docto.ſequuntur, imò,quod ego ſuſpicor ex numero authorũ,hæc opinio Dyn.cõmunior eſt,& licèt eius fundamenta non multũ aſtringant, tamen adducta pro Barto. & prima cõmuni tantũ abeſt,vt non tantùm pro eo non faciant, ſed imò contraria ſint.Et primò ad ſuũ fundamentum reſpondeo in genere,quòd nõ ſequitur,lex dicit vſucapionem eſſe introductam pro bono publico,ergo illi renuntiari non poteſt, nam omnes leges pro bono publico introductæ ſunt.cap. erit autem lex.4. diſtinctione.l.1.&.2.ff.de legib.& tamen in eis habet locum renuntiatio.l.ſi quis in conſcribendo. C. de pactis.

471 Item reſpondeo in ſpecie, nam præſcriptio principaliter reſpicit fauorem priuatum ipſorum præſcribentium,ſecundariò verò ius publicum,de quo in dict.l.1. ne dominia

472 rerum ſint incerta.¶ Sed quãdo aliquid reſpicit principaliter fauorem priuatum,ſecundariò verò ius publicum,ſeu inciden ter, bene poteſt ei renuntiari,iuxta gloſſ.quam doctores vbique ſequuntur in cap.de cauſis.de officio delegat. Neq; his obe rint reſponſiones plures Iaſ. hic defendentis primam opinionem, qui dicit,quòd etiam reſpicientia ſecundariò ius publicum renuntiari non poſſunt, per.l.de die.ff. de pact. dotalib. vbi pacto fieri non poteſt,vt in reddenda dote mulieris conditio deterior facta ſit.& tamen notum eſt, cauſam dotis & vtilitatem priuatam mulieris continere, & publicam,ne mulieres maneant indotatæ. l. 1. ff.

473 ſolut.matrimo.¶ Nam reſpondeo, quòd ibi vtilitas publica, ſeparari non poteſt à priuata, tamen in noſtro caſu optimè ſeparari poteſt, nã publica vtilitas in præſcriptione eſt, ne dominia rerum ſint incerta,hæc tamen vtilitas iam deſinit eſſe, quan do factum eſt pactum ne præſcribatur aliqua res, quia tunc certum eſt, cuius ſit dominium, & ſic nulla vtilitas publica læditur, & ceſſat ratio text. in dict.l. 1. & per conſequens ceſſare debet & eius diſpoſitio. vt in.l. quod dictum. ff. de pact. cum ſimilib.

ſimilib.Diſtinctio hæc in materia renuntiationis iuris priuati & publici ſimul cõcutrentis colligitur ex Bart. in.l.penult.n.3.C. de pact.in qua ſimul cũ alijs ibi per eum dictis cõmuniter approbatur ſecũdũ Riminald. ibi.colum.4.paulò poſt mediũ.Præterea contra Barto.facit, quia etiam ſi illi præſcriptioni propter fauorem publicum minimè renuntiari poſſet,non fateor, tamen adhuc in hac præſcriptione.30. vel.40. annorum, nullum bonũ publicum verſari probabo. nam dict.l.1.ff.de vſucap. quæ ad hoc allegatur,minimè de hac prę ſcriptione intelligi poteſt.

474 Cùm ſecundùm illa iura digeſtorum huiuſmodi præſcriptio nõ fuiſſet cognita,adnotãte ita gl.in authẽ. vt eccleſ.Rom.cent. ann. gaud. &c. verſi.antiqua.ſimilis in.l.ſi quis emptionis.§.primo. verb. munitus.C. de præſcript.30. vel. 40. ann.& in.l. qui occidit. verb. amiſerat. ff. ad.l. Aquil.& in.l. Iulianus. & ibi Barto. ff. quibus ex cauſ.maio.glo.in principio.verb.conſtitutionibus.Inſtitu. de perpetu. & temporal. actio. & eſt cõmunis opinio ſecundùm Bart. in dict. authent. vt eccleſ. Romañ. nume. 7. & ita eſt tenendum. licèt Menchac.de ſucceſſ.creat.§.10.nu.6. referens has duas opiniones cõmunes cõtrarias dicat opinionem Bart. eſſe receptiorem. & plurimos allegans eam ſequatur, qui numero.9. cum ſequentibus plutibus modis limitat eam.

475 Quæ ſecunda cõmunis opinio & verior ampliari poteſt, vt nõ ſolùm procedat,quando expreſsè apponitur pactũ de nõ præſcribẽdo,ſed etiã ſi tacitè ponatur verbũ,quòd debitor ſe obligat perpetuò,vel quòd quandocunq; poſsit compelli,quia tunc obligatio neque ius exequutiuum decẽnio præſcribitur,etiã ſtante ſtatuto,quod alias præſcribatur dicto tẽpore, prout hodie habemus.l.63. Taur.quæ poſita eſt in.l.6.tit.15. lib. 4.nouæ recop.& alias infrà referendas.ita hanc opinionem tenet Bald. in.l.quod ſi nolit.§.ſi quid ita venierit.in lectura antiqua. ff. de Aedilit. edict.quem refert & ſequitur Atiles in cap.10.prætor.in gl. Execució. nu.69.ad finem.fo.147. vbi dicit notandum, vt ponãtur dicta in inſtrumentis obligatorijs,ſcilicet,promitto ſoluere ad talem diem, & poſtea poſsim quandocunque compelli ad ſoluendum. & iam ipſe vidi inſtrumẽta,quibus debitor erat obligatus perpetuò.& eſt bona cautela hæc cõtra præſcriptionem dict.l.63. Tauri. quæ hodie eſt dict.l.6.

476 Et quanuis quæſtio ſupradicta Bart.olim diſputabilis fuerit, tamen hodie non eſt dubiũ,quin iure canonico & in foro ciuili ſit tenenda opinio Dyni,quia nulla præſcriptio procedit cũ mala fide.vt in.c.fin.de præſcrip.&in.c.poſſeſſor.de regu.iur.in 6.&,ita in ꝓpoſito tenẽt Rip. hic.n. 105.& Alciat.n.45.qui plures allegãs innuit eſſe cõmunem. & in concernẽtibus peccatum ſtandũ eſt iuri canonico,etiã in foro ciuili.vt in.d.c.fi.

Nec

476 Nec huic opin. oberit doctrina. Bart.in l.ſequitur.§. ſi via.nu.2.ff.de vſucap.vbi dicit,quod actiones perſonales,& ſic illæ,quę.30.annis pręſcribũtur,etiam hodie cũ mala fide procedũt,quia talis præſcriptio currit ſine vlla poſſeſsione, ſed ſola negligẽtia non vtentis,at iura canonica requirẽtia bonam fidem loquuntur & procedunt in his,quæ poſſeſsionem requirunt ad præſcribendum,vt patet in regula ſuprad. poſſeſſor.nam illa doctrina Bart. cõmuniter reprobatur ſecundũ Rip. hic. nu.105.& dicit cõmuniter reprobari Menchac.plures allegans.§.10.n.11.&.34.vbi dicit veriorem & receptiorem opinionem cõtra Bart.in hoc,& latiſsimè id probat,licèt opinionem Bart,plures allegans etiam cõmunem dicat, & has duas cõmunes opinio.contrarias poſteriores refert nouiſsimè illuſtris præceptor meus regius conſiliarius Antonius de Meneſes in.l.1.n.42.C. de ſeruit.& aq.vbi etiã refert Didac. Perez. Vnde patet,quòd iure canonico opinio Dyn.cõtra Bart.in præſcriptione.30.vel.40.annorum,ſit indubitabilis, cùm per pactũ initum conſtituatur debitor in mala fide. & de iure ciuili etiam tenenda. Vnde non erit neceſſariũ hic diſcutere plures limitationes, quas doctores tradunt latè & diffuſè ad dictam doctrinã & opinionẽ Barto.cùm illa tã iure ciuili quàm canonico ſit falſa,et non accipienda in praxi. Videndus tamen eſt Iaſ.hic in .1.lectura.nu. 83. & in.2.nu.114.item & latè Rip. n.105. cum ſequentib.& latiùs Alciat.in.d. Rubrica de præſcriptio.nu. 22.cum ſequẽtib.vbi prædictas limitationes aſsignant & referunt, vt ſi velis illas ſcire & videre,notos habeas numeros.Ex quo infertur reſpuẽdam omnino eſſe opinionẽ. Mencha. d.§.10. nu.12.&.13.qui priuatis quibuſdam argumentis vult,quòd etiam hodie attento iure canonico procedat opinio Bart.hic.

477 Secunda prĩcipalis cõcluſio Bart. eſt,quòd præſcriptio decem & viginti annorum,in qua bona fides requiritur,non poteſt procedere,ſi pactum ſit factum,quòd non præſcribatur, licèt tunc non virtute pacti, ſed malæ fidei interuentu non procedat præſcriptio. Hæc opinio, ſaltim de iure canonico, & in foro ciuili practicanda, veriſsima eſt, attentis prædictis iuribus & rationibus, atque eam ſequitur Rip. hic.nu.105. & dicit eam eſſe ſine dubio Alciat. num.45.in princip.& ſequitur Menchaca,Felinum allegans.§.10. de ſucceſſ.creat.numero.11.

478 Ex quo infert Barto. hic, quòd ſi res tranſiret in alium,qui bonam fidem haberet, bene præſcriberet,nõ obſtante tali pacto, quia non valuit, imò meliùs diceret, quia hoc caſu huic tertio, qui nunc poſsidet, pactum ſui anteceſſoris nocere non debet, vt pote ipſe nihil pactus fuerit. & hanc opinionem ſequitur expreſſè Iaſ. hic in.2. lectura.nume.109.neque alius eius meminit.

479 Neque oberit quòd mala fides

authoris nocet eius ſingulari ſucceſſori in præſcriptione long. temporis decem & viginti annorum, ex text. in authen. malæ fidei poſſeſſor. C. de præſcript. long. tempo. Nam tex. ille loquitur in præſcriptione dominij, nos verò de præſcriptione ſeruitutis, & ſic iuris incorporalis, in quibus diuerſum eſt ſecundùm Iaſo. in dict. nu. 109. qui eſt addendus dict. authen. malæ fidei poſſeſſor. & cum his finita eſt hæc quæſt. Bart.

SECVNDA quæſtio Bartoli.

ſecundæ partis.

SEcunda principalis quæſtio Bart. eſt in hac parte, an ſtatuto præcipienti, vt debitũ præſcribatur decẽ annis, poſsit renuntiari? Et determinat, quòd non, quia hæc præſcriptio currit negligentia non petentis, vt in l. fi. in fin. C. de edict. Diu. Ad. tollẽd. ergo debitor non poterit renũtiare iuri introducto in odium creditoris, ſicut aliàs i Macedoniano videmus. vt in l. tametſi. ff. ad Macedon. verùm eſſe quandam cautelam Barto. affirmat, ſi agatur, vt finita præſcriptione, iterum deberi incipiat. & ex traditis hic per Bart. tres colliguntur concluſiones.

480 Prima cõcluſio. Valet ſtatutũ, ꝗ debitũ præſcribatur per decẽnium. Et ſic infertur, quòd cùm hodie per l. 3. titu 13. lib. 3. ordin. ita in noſtro regno cautũ ſit, valebit optimè illa lex, & ſeruanda erit, licèt iure nouiori id intelligatur in actionibus perſonalibus, reſpectu tantùm iuris exequutiui, non verò remedij ordinarij, nã illud præſcribitur, niſi per aliud decennium ſimul, et ſi ſit ius mixtum ſimul reale & perſonale per triginta annos. ex text. in l. 4. eiuſdem titu. & l. 63. Taur. quæ hodie nouiſsimè eſt. l. 6. titu. 15. lib. 4. nouæ recopil. eandem opinionem Bart. hic, ꝗ huiuſmodi ſtatutum valeat, tenet idẽ Bar. in l. ſequitur. §. ſi viam. n. 3. ff. de vſucap. & in alijs pluribus locis. & licèt hæc ſit cõmunis opinio pluribus doctoribus approbantibus eam: tamẽ contrarium tenet idem Bartol. in l. omnes populi. nu. 24. ff. de Iuſtitia & iur. quæ opinio verior & cõmunis eſt, vt pluribus etiam relatis teſtatur Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 10. nu. 26. eam ſequutus. eandem etiam, latiſsimè has duas cõmunes opinio, referens, ſequitur, & dicit veriorem Didac. Perez. in l. 3. colum. 1231. cum ſequentibus.

481 Cuius opinionis ea eſt ratio, quia huiuſmodi ſtatutum tanquam genitiuum peccati ſeruandum non eſt, cùm præbeat materiam peccati debitori, qui eſt in mala fide, ſciens ſe non ſoluiſſe, ex tex. in capit. ſi diligenti. ibi, quia nulla antiqua dierũ poſſeſsio. &c. & in capit. final. ibi, vt nulla valeat abſq; bona fide præſcriptio. de præſcriptio. vnde dicunt prædicti Doctores, & ab eis relati, quòd ſupradicta iura, talem præſcriptionem inducentia cum mala fide

non

non valent. quæ eſt vera & cõmunis ſententia, ſecundùm Menchac. vbi ſuprà. n. 29. Nam huiuſmodi præſcriptio ſubrogata eſt in locum præſcriptionis. 30. &. 40. annorum. Didacus Perez. vbi ſuprà in princip. illius columnæ. vnde ſicut illa permiſſa non eſt de iure canonico cum mala fide ex dictis iuribus, & quæ ſuprà adnotauimus, neque hæc decem annorũ
482 permittenda erit. ¶ Niſi in caſu, in quo debita præſcribens bonã fidem haberet, quo caſu etiam de iure canonico licita erit ſecũdùm Mench. vbi ſuprà nu. 26. verſic. deniq;. & in nu. ſequẽti: & eũ referẽs Dida. Perez
483 vbi ſuprà col. 1233. ¶ Bona autem fides præſumitur ex eo, quòd quis ſucceſſerit in bonis debitoris, item ſi debeat ex contractu geſto per procuratorem vel negotiorum geſtorem, & ſimiles perſonas, nam tunc iuſta cauſa eſt ignorantiæ. & hæc exempla ponunt & ſequuntur multi relati per Menchac. vbi ſuprà. nu. 28. vbi teſtatur videri communia. Sed in hærede vniuerſali debitoris contrarium tenet & probat Balbus de præſcript. 2. parte. 3. partis principal. q. 14. nu. 5. & iterum in. 4. parte. 4. partis principal. 7. q. n. 4. vbi teſtatur cõmunẽ volu. 8. tract. diuerſ. dd. quia mala fides authoris nocet ei⁹ vniuerſali ſucceſſori. vt in authẽ. malæ fidei poſſeſſore. C. de long. tẽp. pſcript. 10. vel. 20. ann. cũ materia. & in. d. n. 4. inquit ſecùs eſſe in ſucceſſore particulari habẽte titulũ & bonã fidẽ, quia is bene præſcribit. vt in exẽplo ibi per eũ poſito. Sed põt meo iudicio concordia aſsignari inter has opiniões, vt prima procedat, quãdo nõ cõſtaret de mala fide authoris, quia is, qui in ius ſuccedit alterius, iuſtam habet ignorãtiç cauſam. vt in regula iuris. & ideo bonã fidem ſemper præſumitur habere, dũmodo non conſtet de cõtrario. ſecũda verò opinio ſuprad. Balbi procedat, quãdo cõſtat de mala fide authoris, quia tunc meritò quod noceat eius vniuerſali ſucceſſori: vt in. d. auth. malæ fidei poſſeſſore.
484 Illud tamen in practica ſeruari video, vt illæ leges regiæ in foro ſeculari ſeruentur, aſſerente debitore ſe ſoluiſſe, & ad probandam ſolutionem adducit decẽnium, cùm hac ratione fuerint conditæ, ne iterum atque iterũ debita exigantur, vt conſtat ex dict. l. 3. quod ſi fiat bona fide approbo.
485 Nam ſi debitor expreſsè fateretur ſe non ſoluiſſe, dicat tamen tranſactum eſſe iam decennium vel ſufficiens tempus, ita quòd ex ſolo curſu temporis velit ſe adiuuare cum mala fide, non audietur tanquam turpitudinem ſuam allegans, neque enim ad hunc caſum ſunt extendendæ, nec intelligendæ illæ leges: cùm imò loquantur in caſu, quo ſoluta ſunt debita, vt probatur in dict. l. 3. ibi. Siendo les pagadas. ita tenet & verè Didac. Perez, ibi colum. 1235. & Menchac. vbi ſuprà. nume. 33. licèt Cyfuentes in dict. l. 63. Taur. num. 1. teneat, quòd illa lex procedat cum mala fide. ſed eius opinio poteſt eſ-

 ſe vera

ſe vera in caſu illius.l.63. ſcilicet in executiui iuris præſcriptiõe,quia eo pręſcripto,remanet ius ordinarium, vnde nimirũ,ſi tali caſu ius exequutiuum præſcribatur cum mala fide, cùm ſit modici pręiudicij,at verò in præſcriptione ipſius debiti contrariũ eſt dicendũ,& tenẽdum, vt minimè præſcribatur cũ mala fide,quę in dubio nũquã præſumitur,ſed bona,niſi mala ꝓbetur.Ideo vnuſquiſq; ante oculos habeat animam ſuam, vt eam non dãnet:cum mala fide vtẽs huiuſmodi præſcriptione,licèt ſibi probari non poſſit mala fides.

486 Nam animæ hominum,quibuſcũque vaſis & veſtimentis & ſic diuitijs pręferri debent,vt in.l. ſancimus. ad fin.C.de ſacroſanct.eccle.

487 Ex quibus infertur,ſecũdũ Menchac.vbi ſuprà.nu.33.ita eſſe intelligendam iuxta ſupradictam diſtinctionem.l.157.de Madrid. anni.1528. quæ hodie eſt.l.fin.titu.15.lib.4.nouę recopil.vbi probatur dominum præſcribere ſalarium famuli,ſi non petatur poſt triennium. & ita eſt tenendum. quod nouiſſimè Menchac.& Oroſciũ referẽs tenet etiã inſignis ille & literarum & timoratæ conſciẽtiæ vir dominus Antonius de Meneſes in.l.1.nu.43.&.44.C.de ſeruit.& aq.qui eſt omnino videndus. & præter hos idem ſequitur Didac.Perez vbi ſuprà.colu.1233. & iterum colu. 1235.in fine.vbi refert etiam Petrum Dueñas in regula.306.incip. Famulus.in.6.&.7.limitatione.qui eſt etiam omnino videndus pro declaratione dict.l.157.nam ibi ponit.12. limitationes, & in regula. 6.incip. Actio perſonalis.de quibus iã ſuprà hac eadem.l. aliquãtulum egimus.

488 Item etiam ex ſupradictis intelligenda eſt dict.l.63.Tauri,nam debet limitari,præterquam,ſi pars etiã lapſo decennio, fateatur eſſe debitum,quia tunc poterit peti exequutio,& fieri,non obſtante lapſu decennij per illam confeſsionem in iudicio factam per pragmaticam fina. de Madrid. an.1534. quæ hodie eſt.l. 5.titul.21.lib.4.recopil.nouæ.& ita in terminis tenet Auiles in dict.cap.10. præt.in glo.execucion.n.69.fo.147.

489 Quæ eſt bona cautela contra præſcriptionem dict.l.63.Tauri.ſcilicet, vt creditor petat in iudicio, vt debitor iuret ſi debet dictum debitum, nam ſi in iudicio fateatur, cõſtat ſuã confeſsionem habere executionem paratam per.d.l.de Madrid. & tunc virtute dict.cõfeſsionis fiet exequutio,non verò virtute inſtrumẽti guarentigij,quia eius ius exequutiuum eſt iam præſcriptum per curſum decem annorum.vt in dict.l.Tauri. & in dict.l.6.ſuprà allegata.

490 Omitto hic nũc declarare quãdã controuerſiam,ſeu potiùs contrarietatem, quam inter ſe videntur habere dictæ leges,quæ de præſcriptione decennali loquuntur,non enim hic eſt locus,alibi annuẽte Deo dicem'. interim vidẽdi ſunt Ant.Gomez in dict.l.63.Tauri.nu.2.& Petrus Dueñas in dict.regula.6 & Roderic. Suarez in.l.poſt rẽ iudicatã.7.limitatiõe

per to-

per totam.fol.305.ff.de re iudic.&Di dac.Perez in.d.l.3.&.4.tit.13.lib.3.ordin.& bene Auendañ.in.2.parte capitum prætorum.c.30.num.11.& ſequentibus.vbi verum intellectũ vi-
491 detur aſsignare ad præd.leges.¶ Hodie autem nouiſsimè per.d.l.6.tit.15. lib.4.nouæ recop.corriguntur dictę ll.ordinamenti veteris,præcipientes debitum & actionem perſonalem præſcribi decennio,nam viginti an ni requiruntur,vt in.d.l.6.& ſic hodie ceſſat controuerſia dictarũ legũ.
492 Secunda concluſio Bart.eſt, huiuſmodi ſtatuto renuntiari non poteſt.mouetur Bart.quia hæc præſcriptio,eſt inducta in odium creditoris non petentis,vnde ei debitor renun
493 tiare nõ poteſt.¶ Vt ſimile eſt in Macedoniano,nam cùm ſit non tantũ introductũ in fauorẽ filiorum famil. ſed etiam in odium credentium illis pecunias,non poterit illud renuntiari per filios,vt tenet glo.1.in.l.tacitſi. ff.ad Macedon.quam ſequitur Bart. in.l.pen.n.3.C.de pact.ad finẽ diſtin. in qua cõmuniter approbatur, vt ſupra dictũ eſt. Neq; obſtat ſi dicatur, ꝙ hæc præſcriptio decem annorum nõ eſt odioſa,ſed tãtùm illa, quæ.30. &.40.annorũ ſpacio præcluditur,cũ procedat ſine titulo, & cum mala fide ex ſola negligentia non petentis.
494 Nam reſpõdeo,quòd preſcriptio hæc ſtatutaria ſubrogata eſt in locũ illius; vt tenet Iaſ. hic alios allegans in.2.lectura.num.116.qui hanc concluſionem Bart.ſequitur.ſequitur e-
495 tiam Ripa nume.117.¶ Ex quo infertur,quòd cùm huiuſmodi ſtatutum tanquã præbens occaſionẽ peccãdi, nõ ſit ſeruandũ,vt ſuprà dictũ eſt,iuxta veriorẽ & magis cõem ſentẽtiã, ꝙ hodie iure canonico bene poterit renũtiari prędicto ſtatuto,cũ ꝑ prædictã renuntiationẽ iam debitor cõſtituatur in mala fide.Itẽ & hoc probatur ex his,quæ diximus ſuper.1.q. Bart.ſuprà proxima.Nã licèt ſecundùm opinionẽ Bart.n.20.non valeat pactũ,per quod impediatur præſcriptio.30.&.40.annorũ, tamẽ iure canonico bene valet ſecundùm cõem ſententiã iã dictã. ideo ita crederem in noſtro caſu quoq; tenendũ,& eſt nouũ & ſine dubio.tũ præterea,quia & ſecũdùm ius ciuile, etiã doctrina illa Bart.n.20.nõ eſt vera, licèt communis ſit.ſed contraria opinio Dyn. eſt veriſsima & cõmunis, vt ibi probaui ex optima & clara ratione,quę etiam hoc caſu militat.
496 Tertia & vltima concluſio Bart. eſt,retẽta ſecũdã cõcluſione eiuſdẽ Bart.ꝙ non poſsit renuntiari huiuſmodi ſtatuto.Datur optima cautela vt fiat pactum, quòd finita præſcriptione decem annorum, iterum deberi incipiat. & cum hac cautela trãſit Iaſ.hic in.1.lectura. num.85.alios allegans. & dicit communem idẽ Iaſ.in. 2. lectura.numer.118. & innuit eſſe communem plures allegans Menchac. dict.§.10. nume. 23. vbi cum ea tranſit. allegant hi omnes text.in.l, ſicut in annos.in principio .ff. quibus modis vſusfruct. amitt. vbi probatur, quòd licèt vſus fructus

fructus amittatur capitis diminutione, id tamen fallit, ſi in conſtitutione ipſius ſit dictum, quòd toties, quoties ſit amiſſus per capitis diminutionem denouo legatur. ergo ita & eodem modo in noſtro caſu dicendũ eſt, licèt Iaſ. in. d. 2. lectura. nu. 118. & Rip. nu. 120. eam limitationẽ & alias reprehendant latè, ſed leuibus fundamentis, nec rectè ſatisfit tex. in. d. l. ſicut. Verùm meliùs erit dicere, nõ eſſe neceſſariam vllam cautelam, cũ ſupradicta doctrina Bart. non ſit tenenda, ſiue iure ciuili, ſiue canonico loquamur.

TERTIA QVAEſtio Bartoli ſecundæ partis.

TERTIA & vltima quęſtio Bart. eſt, an præſcripta aliqua re, remaneat naturalis obligatio. & ſe remittit ad dicta in. l. ſi. ff. rem rat. haber. quod & nos item facimus.

497 Sequitur nunc tertia pars noſtræ glo. quæ interpretatur ſecundùm exemplũ noſtri text. de loco, dum probat, quòd teſtator non poteſt facere, quòd petitio legati, quæ generalis eſt reſpectu loci, finiatur aliquo loco. Nam dicit gloſ. non poterit teſtator dicere. nolo ꝙ hæres poſsit conueniri in ſuo domicilio, nam ſi hæres hic, alibi non inueniatur, benè poterit ibi conueniri, non obſtante prohibitione teſtatoris. Sed glo. hæc in alijs codicibus nõ ponit exemplum negatiuum, ſed affirmatiuum, vt puta, volo conueniri hæredem in ſuo domicilio, & nõ alibi, nam tunc ſi ibi nõ inueniatur, benè poterit alibi conueniri, & ſecundùm hanc literam meliùs intrant alia exempla gl. ſcilicet, ꝙ etiam ſi de facto mutauerit poſtea domiciliũ, vel per dignitatem, vel quia de laico effectus eſt clericus, vel quia de pagano miles, bene poterit vbi habet domicilium tempore petitionis, cõueniri. addit gl. in fine huius particulæ, quòd ſupradicta omnia procedunt de rigore iuris, nam de æquitate ope exceptionis reſtringet petitio ad locum vbi teſtator voluit, ſicut aliàs fuit dictum in tempore, & in alijs. hanc glo. ſequuntur omnes indiſtinctè hic, & eam maximè commendat Bald. & dicit ſingularem ad plura, quæ refert Iaſ. in. 1. lectura. nu. 89. & in. 2. 121. cum ſequentibus.

498 Verùm hoc de exceptione limitat Bart. hic, quando hæres dolo faceret, ne ibi poſsit conueniri, vbi tantùm teſtator voluit poſſe cõueniri, tunc enim non habet exceptionem hæres, in alio loco, vel ſi eam oppoſuerit, replicabitur de dolo. vt in. l. ſi dictum. §. fi. ff. de euict. quem ſequitur Iaſ. dicens ita alios tenere in. 1. lectura. nu. 86. & in. 2. lectura. num. 120. Rip. 123.

499 Adde idem eſſe, ſi hæres in primo loco fuerit in mora, per text. in l. in bonæ fidei. ſecundùm vnam lecturam, quam ad hoc ibi ponderat Bart.

Bart.ff.de eo,quòd cert.loc.vbi probatur ſecundùm gl.ibi. verb.condicturum, verſ.ſed.1.lectura.quod ſi in ſtipulatione nõ ſit adiectus locus ſolutioni,ſed petitioni,vt puta,promiſiſti mihi dare centũ,& ego,ea petere promiſi Placentiæ,nam ſi ibi non te inueniam,poſſum te alibi conuenire ratione arbitrariæ actionis, & ita vertitur hoc caſu officium iudicis propter locum. quam lecturam ſequitur ibi Bart.num.4.& teſtatur cõmunẽ Iaſ.ibi n.9.qui latè eam defendit.Vnde ex illo tex.apertiſſimè cõſtat,quòd in noſtro propoſito ſi hæres non ſit in loco vbi debebat cõueniri, iam eſt in mora,& per cõſequens poterit conueniri vbi inueniatur,non obſtãte exceptione loci incompetentiæ,cùm iam ex mora agatur.& ita hanc opinionẽ ex illo text. tenet Bart.ibi.nu. 4. qui dicit,ita eſt intelligẽda.l.nemo poteſt. quod eſt valde notandũ.ſequitur ibi Iaſ.alios allegans.nume.9.idem hic.num.88.

Aduertendum tamen ſubtiliter eſt,quòd omnia exempla glo. & doctorum ſuprà iam examinata,nõ videntur bona ad propoſitum huius.l. nam cùm ipſa tractet de obligatione finienda vel non finienda certo loco,incõpetẽs videtur eſſe adducere,ſigna de exequutione legati certo loco fienda contra hæredem, & ſic de exequutione reſtringenda vel moderanda ad certum locum.

500 Vnde optimum exemplum videtur, quod Angel. hic propoſuit, ſcilicet, cùm teſtator dixit ſe velle vt hęres tantùm teneretur ad legatũ in ciuitate Bononiæ,non verò alibi,
501 eſſet obligatus. ¶Nã cùm iure obligatio nullo loco circunſcribatur: vt in.l.Caius.88.in ordine.cum ſimilib. ff.de legat.2.meritò, quòd non valeat huiuſmodi voluntas teſtatoris, cùm per eam ius alteretur.& circa illam.l. Caius. videndus eſt omninò ſubtilis & doctiſſimus Luſitanus Arias Pinel.in repetitio. Rubricæ. C. de bon. mat.in.1.parte.nume.10.vbi omnia de mundo congerit circa illam.l.

502 Secundò placet mihi exemplum Cumani hic, ſcilicet,quando teſtator dixit,cùm hęres peruenerit ad talem locum,nõ teneatur ampliùs ad legatum. hoc caſu bene agitur de obligatione finienda certo loco, & per conſequens non valebit huiuſmodi teſtatoris diſpoſitio per hunc tex.ſaltim ipſo iure, licèt ope exceptionis valeat, niſi aut dolo aut mora hæredis fiat,quo minus hæres cõueniatur in loco, quo teſtator iuſsit eum tantùm poſſe conueniri,vt ſuprà dictum eſt in exemplis gloſſæ.

503 Sequitur nunc quarta pars gloſſæ,quę verſatur circa verbum conditionis huius text: dum probat, quòd teſtator non poteſt facere, vt obligatio conditione finiatur, nam inquit gloſſ. quòd poteſt intelligi de conditione tacita, quæ in primo vel ſecundo anno deficit, vt in.l.1.§. final.ff. de condit. & demon-

& demonſtrat. & in. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verb. oblig. nam ex hoc, non deſinit obligari hæres. ſed hanc glo. reprobat Bart. hic nu. 24. verſic. venio ad tertium. & eſt cõmuniter reprobata ſecundùm Iaſ. hic in. 1. lectura. num. 91. & in. 2. lectura. num. 124. & fundamentum Bart.

504 hic eſt. ¶ Quoniã ſicut conditio expreſſa impedit naſci obligationem, vt in. l. cedere diem. ff. de verb. ſigni. ita & tacita. ita tenet gl. in. l. itẽ quia. §. 1. verb. malè petit. ff. de pact. & ibi Bart. glo. ſimilis in. l. 2. §. fi. verb. poſt nuptias. ff. ſi cert. petat. vbi Bart. nu. 4. eandem opinionem ſequitur. dicit communem plures allegans Iaſ. in. d. l. item quia. nu. 21. Oroſcius ibi num. 7. ergo non eſt dicendum neq; dubitandum vtrùm talis cõditio impediat obligationem vel non. teſtatur præterea gl. opinionẽ in. d. l. item quia. communem plures referens, dominus meus Anton. de Meneſes in. l. 1. nu. 18. ff. de legat. 2. dicit etiam communem Marant. in. 10. diſputatione. num. 13. & Antonius Gomez lib. 1. var. reſol. tit. de legat. num. 24. & ſequuntur valde commendantes plures allegati per eundem Anton. Gomez lib. 2. var. reſol. c. de qualit. contract. nu. 18.

505 Sed quanuis glo. noſtra in præſenti communiter reprobetur, vera quidem eſt, & optimè procedit. Nam Bart. opinio & gloſſarum procedit, quando conditio tacitè ineſt obligationi, ſi verò inſit exequutioni, non impedit ortum & natiuitatem obligationis. ita tenet glo. quæ ſic eſt intelligenda per tex. ibi in. l. ita demũ. verb. conditione. ff. de arbit. & in. l. 3. C. eodem. ſequitur Iaſ. plures allegans in. d. l. item quia. num. 21. in fine poſt Bart. ibi etiam in fine, qui dicit, quòd ita limitatur opinio ſupradictarum gloſſarum. & hæc limitatio eſt communis ſecũdùm Ioan. Oroſ. ibi num. 9. ſic in propoſito in caſu gl. d. l. item qui. 2. §. 1. verb. malè petitur. ineſt tacita conditio obligationi, nã cùm promittitur dos, ita demũ promittitur tacitè, & obligatur promittens, ſi nuptiæ ſequantur, aliàs non, ideo meritò, quod obligatio neq; actio naſcantur, antequam nuptiæ ſequãtur, impediente earum ortum tacita

506 conditione, quę eis ineſt. ¶ In noſtro verò caſu quãdo legauit teſtator decem corbes frumenti ex fundo ſuo, ineſt tacita conditio ex. d. §. ſacram. vt ſi in hoc anno vel illo, non naſcantur, in alterum debeat expectare legatarius, nam tunc obligatio legati non eſt ſuſpẽſa, vtpote, cùm ipſi nõ inſit conditio illa tacita, neq; expreſſa, ſed eſt ſuſpẽſa exequutio, cui ineſt præd. conditio, nam non debẽt præſtari decem corbes frumenti illo anno, quo natum non eſt, ſed in alium differtur ſolutio. & ſic gl. noſtra benè potuit dubitare, an in noſtro caſu extinguatur obligatio per conditionem tacitam, & vult, quòd cùm ſecundùm leges tacita conditio, quæ ineſt exequutioni, nõ impediat obligationis ortum, non poterit facere teſtator & diſponere, quòd hæ. ll. & præcepta

præcepta gloſſarum & communia non habeant locum in ſuo teſtamento,& ſic; quòd impediatur ortus & natiuitas obligationis, cùm contrarium de iure ſit.& hæc eſt vera mens gloſ. noſtræ, quæ hucuſq; nunquam fuit ita interpretata & intellecta.

507 Verùm in alio & ſecundo dicto vult Barto. hic reprehendere gloſ. hãc, quatenus vult gl. noſtra, quòd in caſu.d.§.ſacrani. non expectatur magis quàm biennium, nam imò inquit Bartol. quòd expectatur donec naſcantur fructus, & in hoc fortaſsis Bartol. rationem habet. & eandem gloſ. in hoc reprobauit idẽ Bartol. in dict. §.ſacram. numer. 6. verſicul. quæro. & eſt communis cum eo contra gloſ. ſecundùm Iaſ. ibi. numero. 27. Zaſ. 30. & vera per illum text. niſi gloſ. hic quoque ſaluemus dicendo, quòd non fuit contrariæ intentionis in hoc glo. dum exemplificauit in biennio vel triennio,quia non negauit vltrà deberi.

508 Aliud & ſecundum exemplum ponit glo. in conditione expreſſa, in quo non confidit ipſamet gl. Aliud & tertium & vltimum ponit in ſeruitute prædiali, nam non poteſt eam conſtituere & legare teſtator purè, ita vt extinguatur, ſi nauis ex Aſia venerit, quia etiam ſi deficiat conditio, obligatio ſeruitutis non finitur, imò durat. vt in. l. ſeruitutes ipſo quidem iure. ff. de ſeruit. vbi gloſ. verb. ſub conditione. ita expreſſè intelligit noſtrum text. & dicit communem Barto. ibi. nume. 1. ſequitur idem Barto. in præſenti in fine, qui addit ſecùs eſſe, ſi apponatur huiuſmodi conditio in legatis perſonalibus; vt puta, Lego centum, quoad Imperator venerit in Italiam, nam hoc eſſet legatum annuum, pro primo anno purum, & pro ſequentibus conditionale, vt in. l. legatum. in principio. ff. de annuis legat. & in. l. Stichum. §. ſtipulatio. ff. de verbor. obligation. ex quo text. conſtat in ſtipulationibus aliud eſſe, ac perinde in illis bene habebit locum huiuſmodi exemplum. & cùm his finitur hæc pars gloſ. & commentum Bartol. ſuper hac lege. Verùm licèt hoc exemplum ſit verum, tamen non eſt generale ad omnia legata, ſicut noſtra lex loquitur in omnibus legatis, ideò melius & generalius exẽplum eſt, primum ſuprà poſitum ex gloſſa hac rectè intellecta, vt ſuprà vidimus. Inſuper, quinta, & ſexta, & ſeptima particulæ huius gloſſæ iam ſunt declaratæ, & cætera omnia, quæ hic habentur.

509 Vltimò pro intellectu huius materiæ, ſemper præ oculis habenda eſt diſtinctio Pauli de Caſtr. hic in fine, ad cognoſcendum, quæ poſsit teſtator prohibere, & quæ non, dicentis, quòd illa poteſt teſtator facere in ſuo teſtamento, quæ poſſunt contrahentes, & quibus renuntiare vel derogare poſſunt, quæ autem illi non poſſunt, neque teſtator poterit.

Quæ autem ſint illa, colligitur ex lõga diſtinctione Bart.in.l.pen.C. de pact.communiter approbata, vt ſuprà dictum eſt, & eiuſdem in. l.ius publicum. ff.eodem titulo.

Sed quia ſuprà num.93.dixi nouiter vltra omnes (quos tunc ſaltem vidiſſem) quòd impenſa funeris eſt deducenda de tertio bonorum defuncti, non verò de toto corpore hęreditario quãdo teſtator deceſsit nõ relictis deſcendentibus, ſed aſcendẽte vel aſcendentibus, licèt contrariũ velit & dicat teſtator, & poſt ſupradicta ſcripta vidi Greg.Lopez in.l.2.in gloſ.magna poſt medium, in verſic. limitabis.&c.tit.11.partita.6.idẽ priùs tenentem per dict.ll.regias.6.&.30. Tauri.licèt nõ loquatur eo caſu, quo teſtator dicat contrarium. & etiam Roder.Suarez in repet.l. quoniam in prioribus.in declaratione.l.regiæ. fol.127.nu.8.ad fin.C.de inoffic. teſt. vbi idem vult de iure communi ex quodam Baldi conſilio, licèt non loquatur Suarez in terminis noſtrarũ legum Regiarum, hic eos addere decreui, vt lector optimus hoc adiungat, his quę ibi dixi, & certior ſit in ſupradicta mea opinione, & eam confirmet authoritate tantorum virorum.

Finis huius ſolennis repetitionis.

LAVS DEO OPTIMO MAXIMO.

IOANNIS GVTERRII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI IN SALMANTICENSI VNIVERSITATE GRAduati, atque aduocati Placentini repetitio ſuitatum ſuper.§. Sui. Inſtituta. de hæredum qualitate & differentia.

1 *SVITATIS nomine licitũ eſſe nobis vti.*

2 *Omnis definitio periculoſa eſt in iure.*

3 *Suitatis Angel. de Perigl. cõmunis definitio.*

4 *Suitatis definitionis vnumquodq; verbum declaratur.*

4 *Patria poteſtas requiritur ad ſuitatem.*

5 *Poſthumus antequam naſcatur, non eſt in patria poteſtate, & nihilominus habet ſuitatem.*

6 *Clericus per conſtitutionem ſacrorum ordinũ non eximitur à patria poteſtate.*

7 *Clerici poſſunt teſtari, licèt ſint filij familias.*

8 *Filium familias iure regio poſſe teſtari.*

9 *Clericus quoad ſpiritualia non retinet patriam poteſtatem.*

10 *Epiſcopalis dignitas liberat filiumfamil. à patria poteſtate.*

11 *Epiſcopus filiusfamil. non amittit ſuitatem.*

12 *Epiſcopus filius ſi prætereatur in teſtamento à patre, habet ius dicendi nullum.*

13 *Poſthumus quomodo poſſit habere ſuitatem, prima ratio.*

14 *Poſthumus, quòd in fauorabilibus habeatur pro nato procedit ex fictione.*

15 *Verbum, Sum, es, fui denotat veritatem.*

16 *Lex in his, quæ ſunt iuris, poteſt fingendo diſponere.*

17 *Poſthumus, quomodo habeat ſuitatem, ſecunda ratio.*

18 *Poſthumus dum eſt in ventre, non habet ſuitatem.*

19 *Poſthumus natus habet ſuitatem, eo caſu, quo ſi viuo patre naſceretur, ſuus foret.*

20 *Poſthumi appellatione in dubio intelligitur de illo, qui propriè poſthumus eſt, hoc eſt de illo, qui poſt humationem patris naſcitur.*

21 *Iaſſon cauendus in duobus hic poſitis.*

21 *Suitas licèt non poſſit produci ſine patria poteſtate, producta tamen cum patria poteſtate bene valet & tenet, deficiente etiam poſtea patria poteſtate.*

22 *Dos non poteſt eſſe ſine matrimonio, & quomodo hoc intelligatur.*

23 *Pater habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum ratione patriæ poteſtatis, quã habet.*

24 *Pater habet hunc vſumfructum etiam mortuo filio, & ſic finita patria poteſtate.*

25 *Pater non amittit vſumfructum bonorum per ingreſſum religionis ipſius filij.*

26 *Patria poteſtas requiſita ad acquiſitionẽ vſusfructus, intelligitur à principio, & poſtquam ſemel eſt operata effectum, licèt ceſſet & finiatur, non extinguitur vſusfructus ſemel quæſitus.*

27 *Animus qui requiritur in acquirenda poſſeſſione, poſtquam eſt acquiſita, non eſt neceſſarius in ea conſeruanda.*

28 *Speciale eſſe in epiſcopo, vt licèt liberetur à patria poteſtate per dignitatẽ, habeat ſuitatẽ.*

29 *In fauorabilibus non dicitur quis exiſſe à patria poteſtate per dignitatem.*

30 *Subſtitutio pupillaris non expirat per conſtitutionem dignitatis.*

31 *Adoptatus ab extraneo non intrat in eius poteſtatem, & nihilominus habet ſuitatem, ſaltem ab inteſtato.*

32 *Ratio prima quare huiuſmodi adoptatus ſit ſuus cùm non habeat patriam poteſtatem.*

33 *Ratio ſecunda ſupradicti.*

34 *Omnis ſimilitudo eſt quoddam figmẽtum rei, non autem res ipſa.*

35 *Monachus per ingreſſum religionis amittit patriam poteſtatem, atque in monaſterij & illius abbatis ditionem tranſit, & nihilominus retinet ſuitatem.*

36 Mo-

36 *Monachus præteritus à patre habet ius dicendi nullum.*

37 *Ratio, quàre monachus retineat ſuitatem, licèt amittat patriam poteſtatem.*

38 *Francigenæ an habeant filios in poteſtate, & an ipſi filij ſint ſui.*

39 *Suitatis alias plures definitiones remiſſiuè.*

40 *Suitas quo iure ſit inuenta.*

41 *Suitatem triplicem eſſe, ſemiplenam, plenã, & pleniſſimam. Semiplena eſt, quando filius ſuus ſe abſtinet ab hæreditate patris.*

42 *Suitas ſemiplena eſt potens ad confirmandam ſubſtitutionem pupillarem.*

43 *Sed hoc procedit, quando idem ipſe filius abſtinens fuit ſubſtitutus fratri pupillo, ſecus ſi extraneus fuiſſet ſubſtitutus.*

44 *Suitas plena eſt, cùm filius, cui eſt delata hæreditas, eſt tacens, vel ignorans, vel deliberans.*

45 *Suitas pleniſſima eſt, quando filius ſe immiſcet hæreditati paternæ.*

46 *Diuiſio tex. in hoc. §. Sui. & eius caſus poſitio.*

47 *Sui & neceſſarij hæredes, qui dicantur?*

48 *L. ſi filius hæres. ff. de lib. & poſthum. declaratur. & numeris ſequentibus.*

49 *Suitas quòd tollatur per dationẽ ſubſtituti vulgaris, & hoc eſt primus intellectus. d. l. ſi filius hæres.*

50 *Neceſſitas, quæ eſt in filio, tollitur per ſubſtitutionem vulgarem.*

51 *Suitas quòd non tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris, ſecunda opinio.*

52 *Neceſſitas, quæ eſt in ſeruo, an tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris?*

53 *Pendentia natiuitatis poſthumi tollit ſuitatẽ, & impedit hæreditatis aditionem per hæredem ſcriptum fiendam, & hic eſt ſecundus intellectus. d. l. ſi filius hæres.*

54 *Suitas non tollitur per dationem ſubſtituti vulgaris reſpectu legitimæ, & aliæ plures limitationes remiſsiuè.*

55 *Suitas quòd tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris quoad omnes effectus ſuitatis, & ſic quoad tranſmiſſionem.*

56 *Ius tranſmiſſionis ex potentia iuris deliberandi & ex potentia ſanguinis, præfertur ſubſtitutioni vulgari.*

57 *L. fi. C. de repud. hæred. quòd non habeat locũ in filio ſuo, cui eſt datus ſubſtitutus vulgaris.*

58 *L. fi. C. de repud. hæred. non habet locum in filio ſuccedente in maioratu.*

59 *Suitas an tollatur per dationem cohæredis extranei?*

60 *Prouiſio legis, quæ eſt fundata in iure ſpeciali, tollitur per prouiſionem hominis, ſecùs ſi prouiſio legis ſit fundata in iure communi.*

61 *L. apud Iulianum. § idem Iulianus. ff. ad Trebell. intellectus.*

61 *Contra communes opiniones non eſſe paſſim tenendum, ſed rariſſimè, idque iuſtiſſimè.*

62 *Tranſmiſſio ex potentia ſuitatis non impeditur datione cohæredis extranei.*

63 *Suitas non tollitur datione cohæredis extranei quoad ea, quæ ſunt extra teſtamentum.*

64 *L. fi. C. de repud. hæred. habet etiam locum in filio ſuo dato cohærede extraneo.*

65 *Sui hæredes fiunt etiam ignorantes, & quaſi domini dicuntur in vita patris.*

66 *Poſſeſſio an continuetur in ſuos ſicut dominium abſque noua apprehenſione?*

67 *L. 2. §. ſi. ff. pro hærede. intellectus.*

68 *Poſſeſſio non transfertur abſque naturali apprehenſione in caſibus, in quibus dominium transfertur ſine traditione.*

69 *Gll. quædam ſaluantur & concordantur.*

70 *L. cùm hæredes. in princip. ibi, niſi naturaliter apprehenſa. ff. de acq. poſſ. intellectus.*

71 *Poſſeſſio vera non datur in iuribus incorporalibus, ſed fictam quaſi poſſeſſionem dari.*

72 *L. de Soria vulgo dicta. quæ eſt. l. 3. tit. 13. lib. 4. ordin. nouæ recop. declarata. & numeris ſequentibus.*

73 *Exequutiuum remedium hodie iure regio ſucceſſori ab inteſtato competit. & nu. 74.*

74 *Exequutiuum remedium ante. d. l. de Soria non competebat ſucceſſoribus ab inteſtato, ſed officium iudicis tantùm ſuis, & ſic idẽ operabatur exiſtentia ſuitatis, quod tabulæ teſtamenti.*

75 *Filius, vel alius hæres in teſtamento ſcriptus, poteſt intrare propria authoritate bona hæreditaria iacentia abſque eo quod incurrat in pœnas. d. l. de Soria.*

76 *Filiu*

76 *Filius poſt mortẽ patris poteſt ingredi propria authoritate poſſeſsionem bonorum paternorum, & ea vti.*

77 *Poſſeſsio defuncti transfertur in eius hæredem abſque actu apprehẽſionis, ſi defunctus poſſidebat per colonum, & colonus defuncto domino cõtinuet poſſeſsionẽ nomine heredis.*

78 *Sui an poſsint vſucapere pro herede? & nume riſſequẽtibus. hoc numero ponitur. 1. opinio negatiua.*

79 *Suus ſi nol. ſuccedere ex primo capite vnde liberi, ſed ex ſecundo vel tertio tanquã agnatus vel cognatus, an poſsit vſucapere pro hærede? & nu. 80. & 86.*

80 *Sui in iure triplex caput habent ad ſuccedendũ, vnde liberi, vnde agnati, vnde cognati.*

81 *Sui, quòd poſsint vſucapere pro herede, ſecunda opinio affirmatiua.*

82 *L. 2. §. fi. ff. pro hæred. intellectus.*

83 *L. Nihil. C. de vſucap. pro hæred intellectus.*

84 *Nouus intellectus eiuſdem. l.*

85 *Exiſtentia ſui heredis nõ eſt ſufficiens ſine immiſtione ad inducendã confuſionẽ actionũ.*

86 *Suitatem habet filius ſuccedẽs tanquam agnatus vel cognatus.*

87 *Suus heres gabellam ſoluere non tenetur ex hæreditate patris ſibi delata, ſtante. l. vel ſtatuto, quòd de qualibet hæreditate, quæ alicui obuenerit, ſoluatur gabella.*

88 *Rationes quædam explicantur, quare teſtamẽtum, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, ſit ipſo iure nullum.*

89 *Legitima filijs in vita patris non eſt debita, ſed quaſi debita, & ipſi filij non dicuntur domini, ſed quaſi domini.*

90 *Pater non tenetur ſoluere legitimam in vita ſua pro condemnatione delicti filij ſui.*

91 *Hoc limitatur, quando ſtatuto cauetur, vt pater teneatur ſoluere condemnationẽ pro filio.*

92 *Huiuſmodi ſtatutũ ſi ſit, quomodo debeat intelligi.*

93 *Pater licèt non teneatur ſi ſoluit ex voluntate condemnationem pro filio, an poſtea ipſe filius cõferre tèneatur poſt mortẽ patris alijs fratribus, quod pro ſuo delicto pater communis ſoluit?*

94 *Confiſcatis bonis filij propter aliquod delictum an cenſeatur etiam confiſcata legitima ſibi quaſi debita in bonis patris viuentis?*

95 *Filius qui deliquit, an poſsit repudiare hæreditatẽ matris ſibi delatã poſt delictũ in præiudiciũ offenſi & iuris ſibi competentis per ſententiam. &c?*

96 *Suus filius an poſsit repudiare hæreditatem patris retenta ſibi legitima?*

97 *Filius melioratus poteſt acceptare meliorationẽ & prælegatũ, cæteraq; bona repudiare.*

98 Hæreditas iacẽs nõ datur, vbi eſt ſuus heres.

99 *Curator an debeat dari hæreditati iacenti? & nume. 107. & 109.*

100 *Beneficium abſtinendi datum filijs ſuis eſt de iure prætorio.*

101 *Prætores quare hoc beneficium conceſſerint?*

102 *Creditores an habeant intentionem ſuam fundatam aduerſus filium ſuum, licèt non conſtet de aditione vel immiſtione? & numeris ſequentibus. & in hoc numero ponitur prima opinio affirmatiua.*

103 *Fideicommiſſarius creditor eſt.*

104 *Argumentum à coniunctione duarum legũ, validum eſt in iure.*

105 *Creditores, quòd non habeãt intentionẽ ſuã fundatã aduerſus filiũ ſuum. 2. opinio negatiua.*

106 *Ampliatur quod ſuprà proximè dictum eſt.*

108 *Ius adeundi & immiſcendi durat. 30. annis.*

109 *Iudex non poteſt abbreuiare tp̃s adeũdi a iure datũ et cõpetẽs, et quomodo hoc intelligatur.*

110 *Filij ſuccedentes in feudum patris, non acquirunt ſuccedendo, ſed acquiſitum capiunt cũ libera adminiſtratione.*

111 *Filius regis an rex vocari debeat, licèt regnum non habeat?*

112 *Gl. ſeu dictum doctoris debet intelligi ſecundùm iura, quæ allegat.*

113 *Habens priuilegium ab imperatore legitimandi quoſcunque ſpurios exceptis filijs Comitum & Baronum, an poſsit legitimare filios ſpurios filij Comitis viuentis?*

114 *Aeſtimum patris cenſetur æſtimum filij. & ibi infertur ex hoc.*

115 *Hoc procedit in publicis muneribus, ſecùs in priuatis.*

116 *Filius litigans, qui non habet immobilia, nõ excuſatur à ſatiſdatione. l. ſciendum. ff. qui ſat. dar. cog. propter immobilia patris.*

117 *Emancipatus deſinit eſſe in patris poteſtate, et*

ſuus eſſe per emancipationem.

118 Filius vel filia per cõtractũ matrimonij, de iure cõmuni nõ liberatur à patris poteſtate.

119 Sed iure fori liberatur, quibuſdã cõcurrẽtibus

120 L. Tauri liberatur etiam illis concurrentibus, ſed tantùm quòd ſit velatus.

121 An præd. L. procedat tantũ in fauorabilibus, vel etiam in odioſis?

122 Filius vel æusſi exiſtat ingratus patri, an poſſit reuocari in patriam poteſtatem?

123 Filio exhæredato nepos non efficitur ſuus auo, & ideo poteſt præteriri.

124 Filius exhæredatus amittit ſuitatem per exhæredationem.

125 L. qui in aliena. §. interdũ. ff. de acq. hæred. intellectus.

125 Pater poteſt in teſtamento tollere ſuitatem filij.

126 Nepos ſi inſtituatur ab auo præterito filio patre nepotis, eſt ſuus auo.

127 Exhæredatio ita demum valet, ſi hæreditas adeatur.

128 L. ſi quis poſthumos. §. ſi filium. ff. de lib. & poſthu. & l. ſi quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniuſt. rupt. intellectus.

129 Filio exhæredato quare pater poſſit ſubſtituere pupillariter.

130 Res quæ habet iam effectum ſuum, licèt perueniat ad caſum, a quo incipere non potuit, non vitiatur.

133 Sublata eſt differentia hodie emancipationis & patriæ poteſtatis.

132 Emancipatus hodie eſt ſuus ab inteſtato, ſecùs verò condito teſtamento.

133 Emancipato rumpente teſtamentum patris per contra tabulas, omnes filij tam ſui quàm emancipati, eodem iure ſuccedunt.

134 Titulus. ff. de coniungend. cum emancip. lib. eius. an hodie ſit correctus? & numeris ſequentibus.

135 Titulus ff. de coniungend. cum emancip. lib. eius, ad quid fuerit introductus?

136 Titulus. ff. de coniungend, cum emancip. lib. eius. ab inteſtato tantùm eſt correctus.

137 Correcta ratione legis, cenſetur correcta & ipſa lex.

138 Titulus ff. de coniungend. cũ emancip. lib eius. eſt etiã correctus, qñ filius emãcipatus præteritur in teſtamento ſine cauſa inſertione.

139 Emancipatus filius præteritus ſine cauſa inſertione, eſt ſuus, & habebit hoc caſu ius dicẽdi nullam.

140 Emancipatus filius inſtitutus, nepote ab eo præterito, eſt ſuus. (teſtato

141 Ius rũpendi regulatur à iure ſuccedendi ab in-

142 Stante ſtatuto, quòd filia dotata non ſuccedat ab inteſtato, ſi ipſa præterita ſit in teſtamento, vel exhæredata, non poterit illud rumpere.

143 Bart. & opinio in. l. Gallus. §. quid ſi tantũ. nu. 7. ff. de lib. & poſthu. fundata.

144 Pater non poteſt ſubſtituere pupillariter filio emancipato.

145 Differẽtia emãcipationis & patriæ poteſtatis, in quibus hodie ſit ſublata, & in quo duret?

146 Emãcipatus nõ tranſmittit etiam hodie hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis.

147 Filius vxoratus & velatus etiã hodie non trãſmittit hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis.

148 Emancipatus etiam hodie non gaudet beneficio. l. ſi. C. de repud. hæred.

149 Emancipatus filius, etiam hodie. non habet tria capita ad ſuccedendum ſicut filius ſuus.

150 Adoptatus filius eſt ſuus adoptanti.

151 Adoptatus filius tranſmittit hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis.

152 Adoptatus ab extraneo, tantùm ſuccedit ab inteſtato & dicitur ſuus ei, non verò ex teſtamento.

153 Adoptatus ab auo ſuccedit contra teſtamentũ ipſius, & ita intelliguntur duo iura.

154 Adoptionis & arrogationis differentia.

155 Arrogato debetur quarta pars bonorum arrogatoris, & an in adoptato ab extraneo idẽ ſit dicendum? & numeris ſequentibus.

156 Adoptato ab auo an debeatur dicta quarta?

157 Quarta, quæ debetur filijs arrogatis, quorum bonorum intelligatur, & quomodo arrogatus ſuccedat cum alijs filijs naturalibus?

158 Arrogatio ſiue adoptio facta ab eo, qui liberos vel nepotes non habebat, natiuitate filiorũ irritatur. l. regia. prælterquã in adoptatis ab auo paterno vel materno. & num. 160.

159 Legitimatio facta per reſcriptum principis ad ſuccedendum tempore, quo alij legitimi

non

non extabant, irritatur per natiuitatem legitimorum & naturalium.

161 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit cum legitimis.*

162 *Arrogatus vel adoptatus ab eo, qui alios filios habet, an ſuccedat cum eis?*

163 *Habens filios legitimos & naturales an poſsit legitimare alios naturales tantùm? remiſsiuè.*

164 *Legitimatus per oblationem curiæ vel per ſubſequens matrimonium ſubintrat in patris poteſtatem, & efficitur ſuus.*

165 *Legitimatio ſupradicta erit ſecundùm veritatem & non ſecundùm fictionem.*

166 *Pater poteſt ſubſtituere pupillariter filio legitimato.*

167 *Legitimatus ad feuda cum clauſula derogatoria generali omnium legum & conſtitutionum & quorumcunque in contrarium facientium, an poſsit ſuccedere in feudo, in quo certæ qualitates requiruntur?*

168 *Legitimi efficiuntur liberi antea nati per ſubſequens matrimonium, licèt nuptiæ contrahantur ab eo, qui in extremis ſit.*

169 *An id procedat vt legitimati huiuſmodi excludant ſubſtitutum datum in caſu, quo hæres decederet ſine liberis?*

170 *Legitimatus ita demum excludit ſubſtitutum ſi ipſe ſubſtitutus citatus fuerit.*

171 *Citari debet in quocunque actu præiudiciali ille cuius intereſt.*

172 *Citari debent illi, quibus eſt aliquod ius quæſitũ, quando filius naturalis legitimatur poſt mortem patris, imò conſenſus illorum requiritur.*

173 *Legitimi an efficiantur filij antea nati per ſubſequens matrimonium, quando in eo adeſt impedimentum ſuſcipiendæ prolis?*

174 *Legitimatus tranſmittit hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis.*

175 *Legitimatis filijs debetur eadẽ legitima, quæ debetur filijs legitimis & naturalibus.*

176 *Legitimati an excludant fœminas ſtante ſtatuto, quòd ſtantibus filijs maſculis, filiæ fœminæ non ſuccedant?*

177 *Legitimatus filius præteritus à patre in teſtamento vel exhæredatus habet omnia remedia, quæ filius legitimus & naturalis habet contra teſtamentum patris.*

178 *Legitimatione rumpitur teſtamentum antea factum, ſicut agnatione poſthumi.*

179 *Legitimati filij, an admittantur ad emphyteuſim eccleſiaſticam ſuſceptam pro ſe & filijs ſuis?*

180 *Legitimatione filij naturalis, an reuocetur donatio in caſu l. ſi vnquam. C. de reuocand. don. remiſsiuè.*

181 *Legitimatus per reſcriptum principis, quòd non ſubuertat donationem in caſu d. l. ſi vnquã.*

182 *Legitimati an faciant deficere fideicommiſſum in caſu l. cùm acutiſsimi. cũ ſimilibus. C. de fideicommiſ.?*

183 *Legitimati an ſuccedant & habeant ſuitatem ſtantibus legitimis & naturalibus, & an eo caſu, quo cum eis ſuccedant, poſsint meliorari?*

184 *Text. in l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtam. an habeat locum inter filios legitimos?*

185 *Text. in l. cum filiofamil. ff. de legat. 1. an habeat locum in filio legitimato?*

186 *Omnia iura loquentia in filijs legitimis habẽt etiam locum regulariter in filijs legitimatis.*

187 *Legitimati filij an gaudeant nobilitate patris (hoc eſt hidalguia vulgo dicta) & muneris ſequentibus.*

188 *Filius licèt quoad libertatem ventrẽ ſequatur, hoc eſt, matrem, tamen quoad honores patrem ſequitur.*

189 *Filius natus ex damnato coitu licèt legitimetur, non conſequitur nobilitatem patris.*

190 *Filij ſpurij illuſtrium perſonarum, Ducum Comitum & Marchionum, an gaudeant nobilitate parentum?*

191 *Filij naturales, legitimantur per ſubſequẽs matrimonium.*

192 *Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ poſt natiuitatem filij legitimi & naturalis, natu tamen maior an præferatur d. filio legitimo in ſucceſsione maioratus vel econuerſo?*

193 *Legitimatio non retrotrahitur in præiudicium aliorum, quibus eſt iam ius quæſitum.*

194 *Legitimati filij poſt mortem patris, an auferant hæreditatem venientibus ab inteſta-*

ro, quibus eſt iam ius quæſitum in ea?

195 *Legitimatio ſimplex facta poſt mortem patris non facta mentione eorum, quibus hæreditas erat quæſita, non nocet eis, ſiue fuerit adita hæreditas, ſiue non.*

196 *Tex. in. c. ſi pro te. de reſcript. in. 6. inducitur pro bona & eleganti opinione & quæſtione.*

197 *L. quoties. C. de rei vendic. bonus intellectus.*

198 *Nepos ex filio naturali an legitimus & ſuus efficiatur auo, qui poſt mortem. d. ply ſui naturalis contraxit matrimonium cum concubina ex qua habuerat. d. filiū naturalē? & numeris ſequentibus.*

199 *Inhabilitas medij per quod fit tranſitus de vna perſona ad aliam, impedit iuris effectum & acquiſitionem.*

200 *Medium inhabile impedit extrema coniungi.*

201 *Argumentum de adoptione ad legitimationem bene valet.*

202 *Legitimatio eſt immediata cauſa & neceſſaria conſequentia ſucceſſionis.*

TEX.

TEX. IN. §. SVI. INSTITVTA. de hæredum qualitate & differentia.

PRIMO pro intelli-
gentia huius difficilis
1 materię pręmitto, ꝙ
licèt ſint, qui exiſti-
ment, hoc nomẽ Sui
tas, non eſſe latinũ neq; iuridicũ, Al-
ciatus tamẽ lib. 5. parerg. c. 19. inquit
ſe pluries, eo vſum fuiſſe. & licitum
eſſe nobis eo vti inquit dñs meus
Ant. de Meneſes in initio ſui operis
priorũ cõmentariorum in epiſtola
ad lectorem.

Secundò pręmitto plures in iure
2 aſsignari definitiones Suitatis. qua-
re cùm omnis definitio periculoſa
ſit in iure, parũ enim eſt, quod ſub-
uerti nõ poſsit, vt in. l. omnis defini-
tio. ff. de reg. iur. nõ multũ ſuper hoc
inſiſtam, ſed vnã tãtùm latè exami
nabo, ſuisq; (quod aiunt) coloribus
depingam, cęteras verò remiſsiuè.

¶ Prima igitur eſt definitio An-
3 gel. de Periglis, quem omnes refe-
runt in. l. in ſuis. 1. q. nu. 24. ff. de lib. &
poſthu. & eiuſdem in tractatu Suita
tis. 1. q. ſcilicet ꝙ, Suitas eſt ius quod
dã intellectuale & directũ propter
patriã poteſtatem & quandã dome
ſticitatẽ, dominij, bonorum, aſcen-
dentiũ, in deſcendentes proximos
poſt mortem immediatè inducẽs.

Quòd ſitius, probatur in. l. poſthu
4 morũ. ff. de iniuſto rupt. &c. ibi. is ſo
lus iura ſui hęredis habet. & in. § poſt
humorũ. Inſtit. de exhęredat. liber.
in eiſdẽ verbis. Dicitur q, eſt intelle
ctuale, quia eſt inuiſibile, & non po-
teſt corporaliter apprehendi. l. 3. in
princip. ff. de acq. poſſeſſ. tex. in prin
cip. Inſtit. de rebus corporalib. & in
corporalib. Dicitur directum, quia
non eſt vtile, non flexibile ſiue obli-
quum, (hoc eſt) non mediatè, ſed im
mediatè cõſiſtẽs in primo loco. tex.
eſt in. d. l. poſthumorum. & in. d. §.
poſthumorum. in verbis iam ſuprà
relatis. l. 1. §. ſciendum. ff. de ſuis & le
gitim. hęredib. l. ſcripto. ff. vnd. lib.
tex. in pręſenti in hoc. §. ſui. tex. in. §.
ita demum. Inſtit. de hęredit. quę ab
inteſt. deferunt. Dicitur, propter pa
triam poteſtatem, quia ad ſuitatem
patria poteſtas requiritur. tex. in hoc
§. ſui. & in. § 1. de hæredit. &c. melior
tex. in. l. lege Cornelia. in fine. ff. de
teſtam. vbi hæc verba habentur *Quã
uis ſuus hæres dici non poſsit, qui in pote-
ſtate morientis non fuit.* Dicitur & quã-
dam domeſticitatẽ, hoc eſt, propter
quandam identitatẽ, quia domeſti-
ci appellantur. tex. hic. hoc eſt, eiuſ-
dem domus. Cætera verba definitio
nis, ꝙ ſuitas inducat continuationẽ
dominij & reliqua, probat. l. in ſuis.
ff. de lib. & poſthu. & tex. hic. & in. §.
ſui. de hæredit. infrà. ſup quo infrà la
tiùs dicem' in hac eadẽ repetitione.

Sed hæc definitio quãuis ita pro-

 bata

bata ſit,ingẽtes patitur difficultates, & nonnullas refert Mench. de ſucceſſ.creat.§.19.n.2.qui propter eas ab hac definitione recedit, ſed illæ difficultates, quas ipſe refert, non tanti ſunt, vt meruerit ob eas prædicta definitio reprobari. vnde fortioribus medijs eam impugnat Corneus in.l.3.nu.14.C.de iur. delib.

5 Et Primò dũ in definitione probatur ſuitatem requirere patriam poteſtatẽ, vt de hoc eſt tex. expreſſus in d.l.lege Cornelia.& text. hic, oppono. Nã poſthumus antequã naſcatur, nõ eſt in patria poteſtate, vt apertè conſtat. & præterea eſt tex. clarus in.l.fi.ff.de collat. bonor. & in.l.fi. ff. de agnoſcend.lib.& tamẽ habet ſuitatẽ.tex.quem allegat Corneus in.l. ſcripto.ff.vnd.lib. qui quidem text. minimè hoc probat, & non bene à Corneo ad hoc allegatur.ſed eſt tex. qui hoc probat in.l.ſi quis filio exhæredato.in princip.ff.de iniuſt. rupt. &c.& vltra : omnium,eſt tex.expreſſus in.§. ita demum. verſ. Poſthumi quoq;,qui ſi viuo parẽte nati eſſent, in eiuſdem poteſtate futuri forẽt ſui hæredes ſunt.infrà de hæreditat.quę ab inteſt. deſer. quem tex.dicit meliorem Decius in.l.qui ſe patris. n.2. C.vnd.lib.& inquit Iaſ. per illũ text. in.l.ſub conditione.n.2. ff. de lib. & poſthu.quod ad hoc vt quis ſit ſuus, non requiritur patria poteſtas.& idẽ Iaſ.in.l.Gallus. §.ſi eius.num.8.ff. de lib.& poſthum.

6 Secũda principalis difficultas eſt, quia licèt clericus per conſtitutionẽ ſacrorum ordinum non eximatur à patria poteſtate, vt tradit Couar. in c.quia nos.nu.5. de teſtament. & eſt tex.expſſus in.l.ſacroſanctæ.32.C.de epiſcopis & cleric.per quem tex.hęc eſt cõis opinio, vt cõtra nõnullas gll. teſtatur Didac.Perez in.l.1.tit.3.lib.1.

7 ordin.col.112.verſ.fi.¶ Vbi concludit eſſe etiã cõem opinionẽ, quòd poſſint teſtari, licèt regulariter eſſet contrarium diſpoſitum in filiofamilias, vt in.l. qui in poteſtate.ff.de teſtam, in princip. Inſtitut. quib. non eſt permiſ. facere teſtamentum.

8 Hodie tamen correctum eſt, nam quilibet filius fam.poteſt facere teſtamẽtum per.l. quintã. Taur. vbi Anton. Gomez numer. 1. latè agit de intellectu illorũ iurium. hodie.d.l.5.ponitur in.l.4.tit.4.lib.5. no

9 uæ recopil.regiæ.¶ Verùm ſuperiorã omnia ſunt accipienda, vera quidem eſſe quoad temporalia nõ exire clericum à patria poteſtate, non verò quoad ſpiritualia, nam ipſorum reſpectu non retinet patriam poteſtatem. hæc eſt communis opinio & intellectus ſecundùm Iaſ. column.fina.& Ioan.Oroſc.numer.11. in l.patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alien.iur. Licèt tamen omnia ſupradicta ita ſint in clerico,

10 Epiſcopalis tamen dignitas, bene liberat filiumfamilias à patria poteſtate. text.in authent. ſed epiſcopalis dignitas. C. de epiſcop. & cleric. & in ſumma, verſic. la tercera.titu.18. partit. 4. & tenet Barto. in dict. l. patre furioſo. ad fin. vbi

vbi Iaſ. num. 48. dicit communem.

11 Et tamen epiſcopus filius non amittit ſuitatem. tex. eſt in authen. cõſtitutio, quæ de dignitatibus. §. illud. per totum tex. collatione. 6. per quẽ tex. hanc teſtatur eſſe communem opinionem Anton Gomez. 1. tom. c. 9. de tranſmiſsione hæreditat. nu. 11. ergo non requiritur ad ſuitatẽ patria poteſtas.

12 Vnde & illud eſt, quòd ſi epiſcopus filiusfamil. prætereatur in teſtamento à patre, habebit ius dicendi nullum ex præd. ſuitate, quam habet, licèt non ſit in poteſtate patris. ita tenet eleganter Paulus de Caſt. in rep. l. ſi filius, qui in poteſtate. num. 16. ff. de lib. & poſthum.

13 Ad primã difficultatem de poſthumo. primò reſpondet Decius in l. qui ſe patris. 1. colum. nu. 3. C. vnd. lib. & in. l. poſthumo nato. num. 3. C. de contra tab. & in. l. poſthumo præterito. C. de collat. quòd poſthumus fauore ipſius, dum eſt in ventre, fingitur habere ſuitatem, etiam ſi verè non ſit in poteſtate patris, nam poſthumus in ſibi fauorabilibus habetur pro nato. l. qui in vtero. 1. & 2. ff. de ſtat. homin. Sed hic intellectus falſus prorſus videtur.

14 ¶ Quia quòd poſthumus in fauorabilibus habeatur pro nato, procedit ex fictione, vt ex illis iuribus manifeſtè patet, & præterea ex eis colligit Barto. in rep. l. ſi is qui pro emptore. num. 27. ff. de vſucap. cuius opinionem dicit magis communem Ioan. Oroſc. in. d. l. qui in vtero. la. 2. ſtatim in princip. licèt ipſe aliter ſentiat. & tamen text. in. d. §. poſthumi quoq; inquit. ſui hæredes ſunt.

15 ¶ Et verbum, Sum, es, fui. denotat veritatem in. l. ſi maritus. §. legis Iuliæ. & ibi Bart. ff. de adult. & in. l. mercis appellatione. vbi etiam Bart. ff. de verborum ſignificatione. licèt huic reſponſioni ſatisfaciat Decius in. d. l. poſthumo nato. dicens, quòd ſuitas eſt iuris, vt patet.

16 ¶ Et in his, quæ ſunt iuris, lex poteſt fingendo diſponere. vt tenet latè Barto. in. d. l. ſi is, qui pro emptore. in. 3. q. princip. & vltra ordinarios ibi Tiraquel. in. l. ſi vnquam. verb. ſuſceperit liberos. nu. 93. C. de reuoc. donat. Sed hæc ſatisfactio non ex toto placet, quia licèt lex poſsit diſponere, id tamen eſt fingendo. nam quod in veritate nõ eſt, vt ſit, lex diſponere non poteſt, niſi, vt dixi, per fictionem.

17 Secundus intellectus ad hanc primam difficultatem eſt Fortunij Garſia in. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. n. 45. & ſequentibus. ff. de lib. & poſthum. quòd poſthumus dum incipit naſci, retro fingitur fuiſſe in patris poteſtate, & habere ſuitatem. Sed hic intellectus, eodem morbo laborat, quo intellectus præcedens Decij, & maiori, dum exiſtimat, poſthumum eſſe fingendum fuiſſe in patris poteſtate, & ſic, ſunt duæ fictiones, quas minimè patitur text. in dict. §. ita demum. ibi. ſui hæredes ſunt. quia, vt ſuprà dictum eſt, verbum, Sum, es, fui, denotat veritatẽ, & non fictionem.

18 Pro vera igitur reſolutione dicen-

dum eſt,quòd poſthumus dum eſt in ventre cùm non ſit in patria poteſtate,vt in dictis.ll.final. non habet ſuitatem .tex.in.l.poſthumo. C. de collat. vbi expreſsè dicit text. Poſthumi, qui ſui futuri eſſent,ſi viuo patre nati fuiſſent.quem tex.ad hoc optimum, & ſe neſcire meliorem illo dicit Iaſ.in.l.ſi à primo.nu. 17.ff.de lib.& poſthu. qui hanc opinionem tenet. ad idem eſt bonus tex.in.l.1.§.toties.ff.de vent.in poſſ. mitt. ibi. & id, quod in vtero erit, inter ſuos hæredes futurum erit.ergo non eſt ſuus.& hanc opinionem per illum tex. teſtatur cõem plura iura & doctores allegans Arias Pinelus in Rubrica. C. de bon. mat. 2. parte.num. 37. ſequitur etiam latè Antonius Gomez.1.tom.c.11.de ſucceſſ. contra teſtamentum. nume.3. in.4.effectu.ſed vltra eos,eſt tex. optimus pro hac opinione in .§. cùm autem.ad fin.Inſtitut. de tutel.

19 Vnde non obſtat text. in dict. §. poſthumi, ibi.ſui hęredes ſunt.nam intelligitur ſcilicet, nati (hoc eſt) quòd poſthumi,qui ſi viuo parente naſcerentur, in poteſtate eius futuri forent, nunc nati ſunt ſui.quaſi dicat,quòd ad hoc vt poſthumi nati ſint ſui, requiritur, quòd tempore mortis patris nullus alius,eos prę cedat. nam in ſuitate, hoc eſt præcipuum, vt primum locum obtineat, vt ſupra dictum eſt. Neque obſtat, quòd tunc mortuo patre, non poteſt dari patria poteſtas, quia ſufficit in habitu eſſe potuiſſe in patris poteſtate ſi naſceretur viuo patre, nam quòd in natis patre viuente, requiritur in actu (hoc eſt) cum effectu, id in poſtea naſcituris ſufficit potentialiter, vt ita dicam, cùm aliter eſſe non poſsit, & non debeant eſſe deterioris conditionis, quia omnes ſunt filij & cognati de iure. & hoc eſt, quod text.ille requirit, recaſum patriæ poteſtatis, ſi viuo patre nati eſſent. & ita intellectus text. ille potiùs concordat cum noſtra definitione, quam diſcordat, imò eſt text. pro ea, requirens patriam poteſtatem ſaltim in potentia ad ſuitatem. Hunc intellectum licèt non ita declaratum poſuit primus omnium Curt. Iunior in dict. l. poſthumo nato. numero .24. & ſequuntur Antonius Gomez & Arias Pinel. vbi ſuprà, quorum neuter alterum refert, præter Curtium, dicens vnuſquiſque, quòd antequam vidiſſet Curtium ita ſoluerunt & veriſsimè hanc difficultatem. Sequitur etiam idem Anton. Gomez in .l.13.Taur. numer.3. & in 1.tom. capit.1.nume.6.& capit.9.nume.14. & Menchaca neminem referens, de ſucceſſ.creat. §.19. numer. 66. Et quòd hic intellectus ſit verus, probatur duplici ratione. Primò, quia text.in dicto.§. poſthumi. primò agit de poſthumo nato. ibi, qui ſi viuo patre nati eſſent &c. & ſic eſt poſita conditio, ſi nati eſſent, ergo, idem referri debet ad ſecundum caſum tex.mortui patris, ſi enim eo viuo requiritur potentia nati-

natiuitatis vt filius ſuus dicatur, multò magis in ſecundo caſu, requiritur ipſa natiuitas, cùm iam parẽs deeſt. & ſic tex. ille, ſemper agit in poſthumo nato, & hæc eſt profectò ſubtilis, & optima ponderatio Pineli vbi

20 ſuprà. ¶ Secundò probant Anton. Gomez & Pinel. vbi ſuprà, quia in dubio appellatione poſthumi, intelligitur de illo, qui propriè poſthumus eſt, hoc eſt, de illo, qui poſt humationem patris naſcitur. de quo eſt glo. in. l. Gallus in princip. verb. poſthumos. ff. de liber. & poſthum. quam eſſe communem reſoluunt ſu prad. & eſt tex. expreſſus pro illa gl. in. l. 3. verſic. poſthumos. ff. de iniuſt. rup. ibi. Poſthumos autẽ, dicimus, eos duntaxat, qui poſt mortem patris naſcuntur. & ibi notat etiam glo. & cõmuniter doctores. glo. etiam in d. §. ita demum. dict. verſi. poſthumi quoque. verb. ſui. ex qua colligi poteſt, quòd cùm ipſa in ꝓpoſito illius tex. intellexerit poſthumũ dici tantũ, eum, qui natus eſt, ſenſiſſe prius intellectũ ſuprà adſignatũ ad illum tex. & hęc eſt vbiq; cõis opinio, licèt aliqui cõtrarium teneãt, inter quos eſt Alciat. in. d. l. Gallus. in princip. & lib. 8. parer. iur. cap. 13. cuius fundamẽtis latiſsimè reſpõdet Forcatulus, in ſua necyomãtia iuris. dialog. 8. nu. 2. cũ ſequentibus. ſed cõis opinio approbatur in. l. 20. titu. 1. partit. 6. & ſic remanet reſoluta hæc. 1. difficultas.

21. Ex quo cauendus eſt Iaſ. in. d. l. ſi à primo. nu. 19. qui cũ præd. veriſsimũ intellectum ignorauerit, dixit oportere aliquam violẽtiam fieri ad dict. §. poſthumi. ne obſtet ſuperioribus, imò magis idem Iaſ. vbi ſuprà. exiſtimans propter illum tex. ad ſuitatem non requiri patriam poteſtatem.

Secunda difficultas ſupra poſita, de epiſcopo, non etiam obeſt. Nam ipſe epiſcopus habuit poteſtatem à principio, quæ ſufficit, licèt nunc nõ habeat. argumẽto tex. in. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, &c. vbi probatur, quod faciliùs quid a principio impeditur, quam ex poſt facto tollitur: nã caſus illius text. eſt, quòd furioſus licèt non poſsit contrahere matrimonium, contractum tamen tempore ſanæ mentis, bene retinet.

21 Ergo ita in propoſito, quòd ſuitas licèt non poſsit produci, ſine patria poteſtate, producta tamen ſemel cum patria poteſtate, bene valet & tenet, etiam poſtea deficiente patria poteſtate.

22 Quod vltra omnes ipſe confirmo hoc ſimili. Nam videmus, quòd dos non poteſt eſſe ſine matrimonio, ne què dicitur dos, quæ eſt ſine illo. l. 3. in fine. ff. de iur. dot. & tamen inquit Rubrica. ff. ſolut. mat. quemadmod. dos petatur. & in. l. 2. in princi. ff. eod. titu. & ſic datur dos vbi non eſt matrimonium. Nam ratio ad illa iura eſt, quòd quãdo fuit ab initio matrimoniũ, eo diſſoluto, poteſt appellari dos quouſq; reſtituat᷑, & habet quã plurima priuilegia, de quibꝰ in toto iure, præcipuè. in. l. 1. ff. ſolut. mat. per doct. ibi. at verò quãdo nullũ matrimoniũ fuit, nõ poteſt dici dos, & hoc

caſu loquitur dict.l.3.in princip. ita reſoluit Iaſ.in Rubrica.ff.ſolut.mat. in.1.lectura.nu.4.& dicit cōmunem idē Iaſ.ibi.in.2.lectura. quæ eſt fo.26. nu.1.cū ſequētibus.vbi latè cōfirmat.

23 Secundo ipſe confirmo prædictam ſolutionem primam,optimo ſimili. Nam pater habet vſumfructum in bonis aduētitijs filiorum ratione patriæ poteſtatis,quam habet.tex.in.l. 1.&.2.C.de bon.mat.& in.l.1.&.2.& in.l.cū oportet.in princi.verſi.ſi quis itaq;.& in.§.cùm autem.C.de bonis quæ lib.tex.in.§.igitur.in fine.Inſtit. per quas perſonas &c.& cum toto illo.§.igitur. conſonat.l.5.6.&.7.ti.4. partita.5.& circa illa iura in ſua mate ria videndus eſt Anton.Gomez.in.l.

24 48.Taur.per totam.¶ Et tamen hūc vſumfructum habet pater etiā mortuo filio,& ſic finita patria poteſtate. ita tenet gl.in.l.3.verſi.fin.C.de vſuf. glo.in.l.2.verb.defuncto.C.de bon. mat.& hæc eſt cōmunis opinio ſecū dū Antoñ.Gomez in.l.6.Taur.n.11.

25 Vnde infertur,quòd licèt filius per ingreſſum religionis amittat patriā poteſtatem,iuxta cōmunem opinionem infra referendā,ob hoc tamen nō amittit pater vſumfructū bonorū filij,ſed retinebit per tēpus vitæ ſuæ: ſi enim naturalis mors illum non impedit,à fortiori neque ingreſſus monaſterij impediet ita alios allegans tenet Anton.Gomez in dict.l.48. Taur.numero.7.ad fin

26 Quorum quidem ea eſt ratio,quia licèt patria poteſtas ſit neceſſaria ad acquiſitionem huius vſuſfructus, tamen id intelligitur à principio,quæ ſcilicet patria poteſtas, cùm ſemel operata fuerit ſuum effectum acquirendo,licèt poſtea ceſſet & finiatur, non extinguitur vſuſfructus ſemel quæſitus.hæc ratio Bald.eſt in.d.l.3. C.de vſufruct.& eam ſequitur & cō mendat Anton.Gomez in dict.l.48. Taur.nu.5.& repetit idem in.l.40. nume.22.& in.l.53.nu.59.colu.2.illius numeri.argumento tex.in.d.l.patre furioſo.& in.l.ſi is,qui animo.ff.de acqui.poſſeſſ.

27 Vbi probatur, quòd licèt in acquirenda poſſeſsione,requiratur animus acquirētis,tamen poſtquàm ſemel eſt acquiſita poſſeſsio, non eſt neceſſarius dictus animus in ea conſeruanda.ergo ita in propoſito dicendū eſt,quòd cùm ſemel epiſcopus habuerit patriam poteſtatem,et ſic ex illa ſit producta ſuitas, ipſa cōſeruetur ſemel quæſita, licèt patria poteſtas extinguatur.& in ſpecie ita ad hāc difficultatem de epiſcopo reſpondet plures allegans Anton.Gomez.1.tom.c.9.de tranſmiſ.hæred. numero.13.

Nec obſtat,quòd Iaſ.in dict.l. Gallus.§.ſi eius.n.12.ff.de libe.& poſthu. reprobet hāc primam ſolutionem, ex eo,quòd in dict.l.lege Cornelia. videatur probari,ſuitatem ſuſtineri,nec induci poſſe ex patria poteſtate præcedente,quæ nunc non durat: quia reſpondeo,hoc eſſe falſum.nā d.l.lege Cornelia.hoc dicit,quāuis ſuus hæres dici non poſsit,qui in poteſtate morientis non fuit,ergo potiùs

tiùs illis verbis contra Iaſ. impugnationem probari videtur, quàm eius dictum, quia cùm huiuſmodi filius epiſcopus, fuerit ſemel in poteſtate, poterit dici ſuus, iuxta d. l. lege Cornelia. & cætera iura ſuprà allegat.

28 Secundò ſupradictæ ſecundæ difficultati de epiſcopo, poteſt reſponderi, ſpeciale quidē eſſe in adipiſcente dign. .atem epiſcopatus, in fauorem ſuperuenīētis dignitatis, vt probatur in dict. §. illud. cum quo conſo nat. l. 7. titu. 18. partit. 4. ne quod fauore alicuius conceditur, in eius diſpendiū retorqueatur. vulgat. l. quod fauore. C. de legib. l. vnic. §. accedit. C. de rei vxor. act. regula. quod ob gratiam. de regu. iur. in 6. item quia dignitas ſuperueniens non tollit priuilegium antiquum. text. in. l. penulti. ff. de ſenat.

29 Tertiò, poteſt reſponderi ſupradictæ difficultati, quòd in fauorabilibus, non dicitur quis exire à patria poteſtate per dignitatem, ſicut videmus in ſuitate, & ſic ipſa nō datur in epiſcopo, ſine patria poteſtate, ne qđ fauore. &c. ita in ſpecie tenet Barto. in. l. 3. nu. 6. ff. de his, qui ſunt ſui. &c. cuius opinionē teſtatur cōmunem Iaſ. in. l. 2. in principi. num. 22. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtitu. ſequitur etiam plures referēs Ant. Gomez. d. c. 9. de tranſmiſſ. hæred. num. 13. dicit cōmunem plures referēs Couar. in. c. quia nos. numero. 5. de teſtam.

30 Præterea ex ſupradictis omnibus infertur, bene determinaſſe Bart. (qđ & in fauorē noſtræ ſolutiōis facit) in d. l. 2. nu. 17. quòd ſubſtitutio pupillaris nō expirat per cōſtitutionē dignitatis in pſona pupilli, licèt ipſa ſubſtitutio patriam poteſtatē requirat, ex tex. in. d. l. 2. in princ. & in pric. Inſtit. de pupil. ſubſt. quia cū hæc ſit puiſio filij, & ei' fauor, meritò, ꝙ hui' reſpectu, nō dicatur exiſſe a patria poteſtate. & illā Bart. opinionē teſtat' cōiter approbatā Alex. ibi. n. 20. Iaſ. 22. Rip. 27. licèt hæc Bar. doctrina nullo caſu verificari poſsit, cū pupillus non poſſit habere dignitatem, licèt maior ea ætate, minor verò. 25. annis poſsit, vt reſoluunt doctores ſupradicti.

31 Tertiò principaliter cōtra prædictā definitionē ſuitatis facit. nā filius adoptatus, nō intrat in poteſtatē pris extranei adoptātis. tex. in. l. cū in adoptiuis. in princ. & melior in. §. ſed ne articulū. eiuſdē legis, ibi. & remaneāt in ſacris patris naturalis. C. de adopt. et eſt tex. expſſus in. §. ſed hodie. Inſt. de adopt. l. 7. verſ. la. 2. tit. 7. parti. 4. & tamē huiuſmodi filius habet ſuitatē ſaltim ab inteſtato. tex. in. d. §. ſed ne articulum. ibi. habere eum ſui hęredis ius. & infrà latiùs dicemus. igitur datur ſuitas abſque patria poteſtate. & hæc eſt fortiſsima difficultas, cui reſpōſum congruum non inuenio.

32 Bald. etenim in dict. l. cùm in adoptiuis. in fine principij. inquit. Nota mirabile, ꝙ ſit ſuitas ſine patria poteſtate. idē dicit Iaſ. in. l. qui ſe pris. n. 11. C. vnd. lib. Ioā. verò Oroſcius inquit in. l. ſi arrogator. n. 18. ff. de adopt. nō mirum eſſe hoc, cùm etiam poſthumus et monachus ſint ſui ſine patria

poteſtate

poteſtate. Sanè ſi vir doctiſsimus ſupradicta in materia poſthumi vidiſſet, nó daret caſum in poſthumo ſuitatis ſine patria poteſtate, neq; etiam in monacho, vt infrà videbimus in quarta difficultate. idem in effectu dicit Matthæ. Syl. de ſucceſſ. ab inteſtato. in princip. nu. 6. vbi dicit, quòd fallit in filijs adoptatis ab extraneo, in quibus datur ſuitas ſine patria poteſtate. Sed Anton. Gomez. 1. tom. c. 9. de tranſmiſſ. hæred. nu. 12. & 13. allegans plures, qui tex. illum dicunt mirabilem, reſpondet ei, quòd cùm patria poteſtas ſit de iure ciuili, item & ſuitas, nimirum ſi idem ius poſsit dare aliquo caſu ſuitaté ſine patria poteſtate. ſed nihil valet hic intellectus, quia in effectu non datur ratio ſufficiẽs. vnde nihil, quod verè ſatiſfaciat, huic difficultati inuenio, niſi reſpondeas eſſe caſum ſpecialiſsimũ ibi propter legitimationem factam à lege per adoptioné, ne aliàs inutilis, inanis & ſine fructu ſit totus adoptiõis tractatus reſpectu adoptati ab extraneo, prout eſſet, ſi ab inteſtato non ſuccederet. vt cõſtat ex. d. §. ſed ne articulũ. Verùm poſſet quis ſubtiliter inſtare, iam, quòd quis ſuccedat ab inteſtato, ſuccedat tanquam legitimus, non tanquam ſuus, cùm nó habuerit vnquã patriã poteſtaté.

33 Ideò ſecundo modo reſpódeo veriùs, quod tex. in. d. §. ſed ne articulũ. non dicit huiuſmodi filium eſſe ſuũ, & ſic nó obſtat difficultas, ſed tãtùm dicit habere eum ſui hæredis ius, quaſi dicat, ꝙ ſicut ſuus hæres habet primam cauſam in ſucceſsione ab inteſtato, ita & huiuſmodi filius adoptatus, quia omne ſimile nó eſt idem. l. quod Nerua. ff. depoſit. cum ſimilib.

34 Nã vt inquit elegãter Bald. in. l. 1. C. de patrib. qui filios diſtrax. in fina lib. verb. omnis ſimilitudo, eſt quoddam figmentum rei, non autem propriè ipſa res. item facit, nã aliud eſt, quem eſſe talem, vel haberi pro tali, vt ſunt iura vulgaria. item etiam, idẽ videmus in filio emãcipato, qui hodie habet & retinet iura ſuorũ. text. in. l. meminimus. C. de ſuis & legit. hæred. & tamen non habet patriam poteſtatem, vt conſtat in hoc tex. & in. §. ita demũ. infrà. de hæredit. quæ ab inteſt. def. & cùm hunc intellectũ ex meo Marte fabricauerim, gaudeo quidem, quòd poſtea apud Iaſ. eum inuenerim, licèt non ita fundatum. in. l. Gallus. §. ſi eius. nu. 10.

35 Quartò principaliter eodem themate retento contra præd. definitionem oppono. nã monachus per ingreſſum religionis amittit patriã poteſtatem, atq; in monaſterij & illius abbatis ditionem tranſit. glo. eſt ſingularis in l. ſi ex cauſa. §. Põponius, verb. cùm ſtatum mutat. ff. de minorib. quam dicit approbatam Iaſ. in. l. 2. in princip. nu. 22. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Boerius deciſ. 121. in fine. cõmunem quoq; teſtatur Anton. Gomez in. l. 6. Taur. nu. 41. in fine. & in. l. 48. nu. 7. & idem in. 1. tom. c. 9. de tranſmiſſ. hæredit. nu. 10 & cõmunem plures allegans, inter quos Pinelũ & Oroſc, teſtatur dñs meus Antonius de Meneſes

neſes in.l.tranſigere. nu.36.C.de tranſact.ſequitur Couar.in cap.quia nos.nu.5.de teſtam.& tamen monachus retinet ſuitatem, vt probat tex. in.l.deo nobis.§.hoc etiã, ibi. ſibi defendant.C.de epiſcopis & cleric.per quem tex. hãc opinionem ſequitur Iaſ.in.d.l.Gallus.§.& quid ſi tantùm. n.7.ff.de lib.& poſthum.cõmunem dicit idem bene defendens in.d.l.pa tre furioſo.n.47.& idem.in.l.ſub cõditione.nu.1.ff.de lib.& poſthum. & latiſsimè Anton.Gomez.d.nu.10.& Mench.de ſucceſ.creat.§.21.n.212. vnde datur ſuitas ſine patria poteſtate.

36 Ex quo infert eleganter Paulus de Caſt.in repet.l.ſi filius, qui in poteſtate.n.15.ff.de lib. & poſthu.quòd licèt qui exiuit à patria poteſtate, & ſic emãcipatus præteritus à patre, non habeat ius dicendi nullũ, ſed bonorum poſſeſsionẽ contra tabulas.vt in toto. tit.ff de bon.poſſ.cõt.tab.tamen monachus præteritus licèt nõ ſit ĩ patris poteſtate, bñ habet prædictũ ius dicẽdi nullũ ex præd.ſuitate quã habet.

37 In hac difficultate inuenio ꝙ Alex. in.l.ſi filius, qui patri.n.13.cũ ſequẽtibus.ff.de vulg.&pupill.inquit, quòd retẽtis prædictis cõmunibus opinionibus, hic eſt vnus caſus, in quo datur ſuitas ſine patria poteſtate. idem affirmat Ioan.Oroſcius in.d.l.ſi arrogator.nu.18.Sed hoc eſt contra iura expreſſa, imò primam opinionem, quòd monachus exeat de patria poteſtate, falſiſsimã eſſe cõtendit Mateſyl.de ſucceſſ.ab inteſt.in princi.n.7. & illam etiã de ſuitate quòd monachus eam habeat, latiſsimè reprobat Fortunius in.d.§.& quid ſi tantũ.n.5. Sed tenendo cõmunia, huic difficultati poteſt reſpõderi eiſdem modis, quibus fuit ſatisfactum difficultati de epiſcopo, quòd ſit ſpeciale in fauorẽ monachi, ne quod in ipſius fauorem introductum eſt.&c.& in expreſſo in monacho reſpectu patriæ poteſtatis ita tenet Ant.Gomez, qui alios allegat, licèt nõ in propoſito, in l.48.Taur.n.8 in fi.& meliùs idẽ, vbi prædictis modis reſpõdet.d.c.9.n.13. &.1.tom.c.11.nu.19.colu.3.ad fin.

38 Ex qua cõmuni definitione ſic latè defenſata infertur optimè, quòd Francigenæ cùm non habeant filios in poteſtate, iuxta gl.in.§.1.verb.Romanorũ.in fine.ſuprà de pat.poteſt. cuius opinionẽ ſequũtur plures, quos refert Alex.in.l.penul.C.qui teſtam. fac.poſ. Segura in.l.Imperator.n.97. ff.ad Trebel.dicit cõem Rip.in.l.2.in princ.n.22.ff.de vulg.&pup.infertur inquã, ꝙ nõ ſunt ſui, neq; habẽt ſuitatẽ. Sed cõtrariũ eſt tenendũ, imò ꝙ ſint ſui, & gaudeãt cæteris bñficijs & priuilegijs emanãtibus ex patria poteſtate ſcdm Deciũ in.l.qui ſe patris.n. 4.C.vnd.lib.quia illa gl.quę cõtrariũ tenuit, falſa eſt. prout latiſsimè pro vtraq; parte diſcutiẽs ſequitur dicẽs glo illam magis cõmuniter reprobari Arias Pinel.in Rubric. C. de bon. mat.2.parte.n.9.cũ multis ſequẽtib.

39 Alias duas definitiões ſuitatis ponit Bald.in.l.quidã elogio. circa mediũ. C.de iur.delib.aliã ponit ipſe Bal.quã reprobat in.l.apud hoſtes.C.de ſuis & legit.

legit.hæred.de qua vidēdus eſt Ant. Gomez.d.c.9.nume.16.aliam ponit Roman.in.l.apud Iulianum.§.idem Iulianus.ff.ad Trebell.ſex ponit Fabius à Corombon.in.d.l. qui ſe patris.nu.3.ſeptem ponit Petrus Loriotus in ſuo tractatu. de apicibus iuris. in Rubrica.de conſangui.& affinit. axiomat.15. aliã ponit Fortunius in dict.§.& quid ſi tantùm.nu.7.aliam Alciat.lib.5.parerg.iur.c.19.quę videtur nimis periculoſa aliam ponit nouiſsimè Menchac.de ſucceſſ.creat.§. 19.nu.2.ſcilicet,quòd ſuitas,eſt ius ſingulare ſuorum hæredum,& ibi eam probat.Sed peſsima omniũ eſt,quia eſt ignotum per ignoſcens,neq; conſtat ex genere & differentijs,neq; demonſtrat rei ſubſtantiam,vt requiritur ex tex.vulgari in.l.1.§.dolum.ff. de dolo.

40 Secūdò principaliter præmitto ſuitatem eſſe inuentam de iure duodecim tabularum.text.in.§.1.infra. de hæredit.quæ ab inteſtat. defer. & in hoc.§.ſui.verſi.neceſſarij.vbi probatur,ꝙ hæreditates ab inteſtato morientium ex lege duodecim tabularum deferuntur ad ſuos. Per quæ iura hanc opinionem tenet Angel. de Periglis in rep.d.l. in ſuis.2.q.nu.25. & Corneus in.l.3.nu.18.C.de iur. delib.& Menchac.ſimpliciter neminē referens de ſucceſſ.creat.§.19.nu.3.

Sed cōtra hanc opinionē obſtat. 1.quia text.in.d.§.1.& hic nō dicunt, ſuitatem eſſe de iure.12.tabularũ,ſed ſucceſsiones deferri ſuis ex illo iure, quod diuerſum eſt. Secundò obſtat l.cùm ratio.in princip.ff.de bon.dãnat.ibi,ꝓpter quod.& in iure ciuili, ſuorum hæredum nomen,eis inditũ eſt.vbi probat tex.totum contrariũ, imò,quòd iure gentium & naturali ſint inuentæ ſucceſsiones & ſuitas.

Ideo vera reſolutio eſt,quòd inuentione ſuitas eſt de iure gētium & naturali.& ita procedit tex.in.d.l.cũ ratio.quæ clarè hoc ꝓbat,approbatione verò eſt de iure.12.tabul.& hoc eſt,quod probant textus in dictis.§§. nam dum defertur ſucceſsio ſuis,approbatur ſuitas.& per illa iura hãc reſolutionē teſtatur eſſe cōmuniter approbatam Fabius in.d.l.qui ſe patris. nũ.6.licèt Viglius in præſenti teneat nu.3.inuentione,ſuitatem eſſe ex iuris ciuilis ſubtilitate & fictiōe. quod probat optimis argumentis.nam ſi iure naturali inuenta eſſet, nō mutaretur id ius in emãcipatis, & filij etiã matribus ſui hæredes exiſterēt, cùm latiùs pateat ius naturale. at cōtrariũ videmus,nam neq; emancipatus eſt ſuus,imò ignot' & incognitus de iure ciuili,vt ſuprà dictũ eſt,& ꝓbatur hic,& in d.§.emãcipati.& in quãplurimis iuris partibus.item neq; filij ſui hęredes matribus exiſtũt ob defectũ patriæ poteſtatis,quã fœminę nō habēt.§.fœminæ.Inſtit.de adopt.ideo pro ſolutione dicendũ eſt,quòd cōmunis reſolutio ſupradicta eſt vera, intelligendo,ꝙ præter approbationem de iure ciuili,certa forma & ſolennitas tradita eſt ſuitati hoc eſt,reſtrictio quædã,vt patet in definitione & hic in hoc.§.ſui.

Tertiò

41 Tertiò præmitto ſuitatem triplicē eſſe, quædam enim eſt ſemiplena, quædā plena, quædam verò pleniſſima. Hæc doctrina elegās & Bald. eſt in. l. quidam elogio. nume. 15. C. de iur. delib. Semiplenā ſuitas dicitur, quando filius ſuus ſe abſtinet ab hæreditate patris, quod hodie iure prætorio facere pōt, vt infrà videbimus in verſ. ſed & his pmiſit prætor. huius text. quæ ſuitas dicitur aliàs eliſa per abſtēſionē. de hac loquitur text. in. l. cū quaſi. §. ſed etſi ſuus. ff. de fideicōmiſſ. lib. vbi probatur, q̄ hæc ſuitas cōfirmat dationē libertatis, & inquit tex. quòd non decedit ſine hærede, qui ſuū hæredē habet, licèt abſtinen
42 tem ſe. ¶ Hæc etiā ſuitas eſt potēs ad cōfirmandā ſubſtitutionem pupillarem in. l. ſi filius, qui patri. ff. de vulg. & pup. quæ aliàs nō tenet, ſi adita hæreditas nō ſit. tex. in. l. 2. in princ. verſ. adeò. ff. de vulg. & pupil. & per. d. l. ſi filius qui patri. ita tenet Bart. ibi & cōmuniter doctor. & eſt cōmunis opinio ſecūdū Mench. de ſucceſſ. creat. §. 21. nu. 85. & . 263. licèt. d. nu. 85. teneat
43 cōtrarium. ¶ Quod eſt intelligendū, quando idem ipſe filius abſtinēs fuit ſubſtitutus fratri pupillo, & ſic in fauorem ipſius filij abſtinētis eſt introducta hæc confirmatio tabularū pupillarū ex ſola exiſtētia ſuitatis, licèt eliſæ per abſtenſionem, aliàs ſi extraneus eſſet ſubſtitutus, nō cōfirmarentur tabulæ pupillares. ita Bart. in. d. l. ſi filius, qui patri. nu. 7. vbi Alex. n. 25. Iaſ. 20. Socin. 26. teſtantur hanc eſſe cōmunem opinionem. licèt Bald. in dict. l. in ſuis. teneat contrariū, cuius opinionē dicit veriorem Angel. de ſuitat. q. 9. numero. 5. & . 13.

44 Plena ſuitas eſt, cùm filius, cui eſt delata hæreditas, eſt tacens, vel ignorās, vel deliberans, de qua loquitur tex. in. l. 3. C. de iur. delib. ex qua ſuitate prouenit tranſmiſsio hæreditatis, licèt non adita ſit. vt in. d. l. 3. & in l. vnic. §. in nouiſſimo. verſi. hæreditatem. C. de caduc. tollend. in. l. apud hoſtes. C. de ſuis & legitim. hæred.

45 Pleniſſima ſuitas eſt, quando filius ſe immiſcet hæreditati paternæ, de qua loquitur tex. in. l. conditionibus pupillus. ff. de condit. & demōſtrat. & illam auream Bald. doctrinam trimembrem ſuitatis ſequitur Angel. in dict. l. in ſuis. num. 42. Corneus in dict. l. 3. num. 20. Guiliefm. Bened. in rep. c. Raynutius. verb. mortuo itaq; teſtatore. el. 2. nu. 156. de teſtamentis. Curt. Iun. in dict. l. qui ſe patris. & ibi Fabius. n. 6. vbi doct. ponūt quàplures effectus ſuitatis. ſequitur etiā dn̄s me' in. l. 2. n. 4. C. de iur. & fact. ignor.

Sequitur nūc tex. in hoc. §. Sui.

46 Qvem tex. ego clarioris intelligentię quadrifariam partibor gratia. In prima ponitur qui dicantur ſui hæredes & neceſſarij. In. 2. quare dicti ſint ſui. In. 3. quare neceſſarij. In. 4. & vltima ponitur beneficiū prætoris conceſſum ſuis. Prima eſt in principio. Secunda ibi, ſed ſui. Tertia ibi, neceſſarij. Quarta in verſicu. ſed & his

& his permiſit prætor &c. Viſa ſic in genere diuiſione, caſus in ſpecie ita poteſt adaptari. Cùm Imperator Iuſtinianus in principio huius tituli, ꝓpoſuerit triplicem eſſe hæredum differentiam. & in.§.1. ſuprà huius tituli egerit de prima ſpecie, ſcilicet de neceſſarijs tantùm, ſupereſt nunc videre de ſecunda, quæ eſt de ſuis & neceſſarijs ſimul. Et inquit, quòd ſui hæredes & neceſſarij dicũtur filius filiáue, nepos neptiſue, & cęteri deiceps, qui primũ locũ obtinẽt in patria poteſtate tẽpore mortis defuncti. Sed dum dictum eſt de nepotibus, intelligendum eſt, ꝙ ad hoc vt ipſi cæteriue deſcendentes ſint ſui, oportet, vt pater eorum, & ſic perſona, quæ eſt in medio, viuo p̃re deſierit eſſe ſuus, & ſic quòd de medio exiuerit, aut morte interceptus, vel alia qualibet ratione liberatus à patria poteſtate. Rurſus in ſecũda parte dubitabatur, quare dicantur ſui hæredes ſuperiores perſonæ. Ad hoc reſpondet text. ſuos hæredes ideo dici, quia domeſtici hæredes ſunt, & viuo quoq; patre quodammodo domini exiſtimãtur. Vnde infertur, quòd ſiquis inteſtatus moriatur, prima cauſa in ſucceſsione eſt filiorũ. In tertia verò parte dicitur, neceſſarios ideo appellari, quia omnino ſiue velint, ſiue nolint ex lege duodecim tabularũ, ſiue ex teſtamẽto, ſiue ab inteſtato hæredes fiũt. Sed hodie, eis permiſit prętor, vt volẽtes poſsint abſtinere ab hæreditate, & ſic neceſsitas ſublata eſt, vt potiùs patris bona quã ipſorũ à creditoribus poſsideantur. Et hæc eſt vltima pars, & qđ totus iſte tex. cõtinet.

47 Concluſio ſummaria talis eſt. Sui hæredes & neceſſarij dicuntur filius & filia, & cæteri deſcendentes, qui tẽpore mortis teſtatoris in eius poteſtate primum locum obtinent. Itaq; ad hoc vt nepotes auo ſuo ſint ſui, requiritur vt pater, qui eos præcedit, tẽpore mortis aui non ſit ſuus ex aliqua cauſa legitima. Et ſui hæredes dicuntur, quia domeſtici hæredes ſunt, & viuo quoque patre quodãmodo domini exiſtimantur, neceſſarij verò, quia etiã inuiti hæredes fiũt. idẽ probãt alia plura iura, quæ infrà videbimus. &. l. 21. tit. 3. part. 6. vbi dicitur, ꝙ ideo appellãtur ſui. Porq̃ ſon como vna perſona, è vna coſa con el teſtador. Licèt in. d. l. regia de primo loco non fiat mentio. Greg. Lopez ibi dicit, neceſſariò eſſe intelligendã illã. l. ſecundùm tex. hic.

48 Pro ratione dubitandi contra iſtã concluſionem, oppono tex. difficilimum in materia in. l. ſi filius hęres. ff. de lib. & poſthu. in. 1. ei' parte. vbi pater inſtituit filiũ, & ei ſubſtituit nepotẽ, inquit tex. mortuo filio poſt mortem aui, nepotem tam patri quã auo ſuũ hæredem futurũ. Ergo ecce, quomodo nepos eſt ſuus hæres auo, etiã ſi tẽpore mortis aui, filius aui, hoc eſt pater nepotis ſit in medio. quod eſt contra noſtrum tex. igitur ex tex. ille adeò difficilis eſt, vt Bart. ibi in finalibus verbis dicat hæc verba. habes difficilem legem, non video qualiter poſsit tranſire, ſi ſcires, audirẽ libenter, &

tet, & in toto Inforciato, non videtur mihi obſcurior lex.

49 Ideo primus intellectus poteſt illi tex. aſsignari, quòd licèt filius (hoc eſt) pater nepotis fuerit in medio, eius ſuitas fuit ſublata per dationem ſubſtituti vulgaris, qui fuit nepos, nã ſi ob hoc non fuiſſet ſublata, filius teſtatoris trãſmitteret ad nepotem patris ſui, eundemq; filium, hæreditatẽ nõ aditam, & ſic filius idemq; nepos ſuccederet in ea iure ſuitatis tantum patri ſuo, non verò auo, ergo cũ tex. dicat etiam auo ſuccedere, cõſequẽs eſt, ſuitatẽ filij, qui erat in medio, ſublatam fuiſſe hac ratione. & ita hanc opinionem, & intellectum ad illum tex. refertur tenuiſſe gl. in l. Papinianus. §. quarta autem. verb. ad ſubſtitutum. ff. de inoffic. teſtamento. quã dicit ordinariam & in mille locis receptiſsimam dñs Antonius de Meneſes in l. 2. nu. 5. C. de iur. & fact. ignor. & hanc opinionem ex illo tex. tenẽt Bart. & cõiter. d.d. ibidẽ, vt benè probans & plures allegãs teſtatur magis cõem Ant. Gomez. 1. tom. c. 3. de ſubſtitutione vulg. nu. 15. & latiſsimè idẽ, dicens eſſe magis cõem opinionẽ in d. 1. tom. c. 9. n. 34. vbi hanc opinionẽ probat, & poſtquã eam probauit cõtra nonnullos, in fine. d. n. 34. inquit. Sed licèt iſta ſit cõis opinio, tamen ego tenui cõtrarium in materia ſubſtitut. vulg. vbi te remitto. Sed longè plures, imò infinitos allegãs teſtatur cõem Mencha. de ſucceſſ. creat. §. 21. n. 183. vbi. n. 185. nouem fundamentis illã cõprobat. vltra quos, hãc opinionem dicit magis cõmunẽ Iaſ. in l. cũ quid in. 2. lectura. n. 12. ff. ſi cert. pet.

50 Cuius rei rationem, eã aſsignat gl. vbi ſuprà. & Bart. in l. ſi filius, qui patri. nu. 5. ff. de vulga. & pup. quia per ſubſtitutionem vulgarẽ, quæ ſit forma tradita in l. 1. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitu. & in l. cùm proponas. C. de hæred. inſtit. tollitur neceſsitas filio adeũdi, quæ datur in ſuo. tex. in l. verba. ff. de condit. inſtit. l. Cornelius. ff. de hæredib. inſtit. melior tex. in l. 1. §. ſi proponatur. ff. ſi quis om. cauſ. teſtamenti. vnde filius reducitur ad inſtar extranei. Sed hæc ratio mihi nõ ſatisfacit, quia licèt per ſubſtitutionẽ ſublata ſit neceſsitas, vt in dictis iuribus, remanet tamẽ ſuitas, prout hodie videmus, quia licèt iure prętorio ſublata ſit hæc neceſsitas, vt in hoc tex. in verſ. ſed & his pmiſit prętor. remanet ſuitas, vt ſuprà dictũ & viſum eſt.

51 Vnde falſa videtur cõis opinio ſupradicta, & intellectus ad. d. l. ſi filius hæres. & ita inuenio, ꝙ cõtra eum tenet expreſsè Bald. in d. l. ſi filius, hæres. & Paulus optimè probãs, ibi in lectura. n. 6. & in rep. nu. 11. & 12. vbi latè & optimè inducit cõtra cõem. l. ſi. ad ſi. ff. de cõdit. inſtit. quã opinionẽ cõtra cõem latè probãs & plures allegãs ſequitur & dicit veriorẽ Ant. Gomez vbi ſuprà. & Mẽcha. etiã vbi ſuprà. n. 184. vbi dicit hãc ſecũdam eſſe cõem opinionẽ Modernorũ ex teſtimonio Cuman. & Alciat. quos refert, & ibi n. 185. viginti & quatuor fundamẽtis eam probat, quæ hic non referam.

52 Ex quo infert Paulus de Caſt. vbi ſu-

M prà

prà in repet.n.22.q; per dationẽ ſubſtituti vulgaris ſeruo factã bene tolli tur neceſsitas, quæ in eo tantũ eſt.licèt contrarium teneat glo. in.l.inde Neratius.§.1.in gloſſ. l.ber.ff.ad.l.Aquiliã.vnde reſtat nũc difficultas.d.l.ſi filius hæres.contra noſtrũ tex.

53 Ideò ſecunda ratio decidendi & intellectus ad illũ tex.ſit, q; ibi filius medius non fuit ſuus poſt mortẽ patris, quia deceſsit ante natiuitatem poſthumi, vt in illo.tex.probatur, & ſic propter pendentiam natiuitatis poſthumi, non fuit ſuus hæres, nõ verò propter ſubſtitutionem vulgarem. Quia quãdiu poſthumus naſci ſperatur, tandiu hæres ſcriptus, non poteſt eſſe hęres, neq; iure aditionis, neq; immiſtionis, per tex.in.l. illud.§.fina.ff.de bon.poſſeſſ.cont.tab. melior text.in.l. ventre. verſi. ego.ff.de acq.hæred. expreſſã.l.16.tit.6. partit 6.ita reſpondet Mencha. vbi ſuprà, qui nullũ refert. Sed hic intellectus ante omnes fuit Chriſtoph. Caſtell. in.d.l.ſi filius hæres.vbi Paul.in repe. nu.8.ſequitur eum, dicens quòd hic eſt verus intellectus illius.l.ſicut De eſt.& ſequuntur alij, quos refert ibi Iaſ.nu.18.vbi in numeris ſequẽtibus latè impugnat & defendit, dicẽs eſſe veriorem & planum.ſequitur etiam & probat Alciat.ibi in principio. & Angel.etiam in tractatu ſuitat.q.10. nu.33.ad fin.& ſic intellectus tex. ille non obeſt noſtro tex. neque probat primam opinionem cõmunem ſuprà relatam, quã diximus falſam videri.& illi tex.alium & tertium intellectum nouiſsimũ adſignat Iacob. Cuyacius lib.3. obſeruat. iur.cap.12. ne probet præd.cõem opinionem.

54 Sed ea retentã tãquam magis cõmuni, limitatur pluribus modis per ſcribẽtes ibidem.& .20. limitationes refert Mencha.reſoluẽdo cõmunes opiniones vbi ſupra.nu.189.cum ſeqũẽtibus.& .6.limitationes ponit reſoluendo etiam cõmunes opinion. Anto.Gomez.d.c.9.nu.35.& ſequentibus, quarum illius nõ oportet obliuiſci, quam dicit veram eſſe & cõmunem ipſe ibi.nu.40.ſcilicet, q; hodie reſpectu legitimæ nõ valet prædict. ſubſtitutio vulgaris, neq; tollit ſuitatem.& latiùs idem.d.c.3.nu.16. & ſequentibus.qui.n.17.dicit eſſe cõmunẽ præd. limitationẽ de legitima.& nu.21.colu.fi.illius numeri ponit ſuã opinionẽ q; in caſu nolũtatis valeat, quia nullũ affert grauamen, in caſu autem impotentiæ minimè valeat.

55 Sed ego amplio illã cõem opinionẽ, vt pcedat quoad oẽs effectus ſuitatis, & ſic quantũ ad trãſmiſsionẽ, vt per dationẽ ſubſtituti vulgaris, hæc omnia tollantur.ita tenet Iaſ.in.d.l.ſi filius, qui patri.n.17.& teſtatur cõem. Socin.in.d.l.1.n.18.ff.de vulg.& pup. cõem quoq; teſtatur Ioan. Oroſcius in.l.ſi arrogator.nu. 137.ff.de adop. quod probatur ex tex.in.l. vnic.§. cũ autẽ.C.de caduc.tollend. Nam cùm in.d.§.in nouiſsimo.illius.l.in verſic. hæreditatem. dictum eſſet, hæreditatem non aditam tranſmitti ex potentia ſuitatis, inquit text. in dicto.§.cùm autem.hoc procedere, niſi

fuerit

fuerit datus ſubſtitutus, nam tunc ad eum pertinebit. ergo ceſſat tráſmiſſio per ſubſtitutionem.

56 Aliæ verò tráſmiſsiones ex potentia iuris deliberandi, de qua in.l. cùm in antiquiorib. C. de iur. delib. & ex potentia ſanguinis, de qua in.l. vnic. C. de his, qui ant. apert. tab. nó impediútur, imò præfertur ius tráſmiſsionis ex iſtis capitibus ſubſtitutioni vulgari. ita bene probás tenet Bart. in.l.1.n.20.ff. de vulgár. & pup. vbi Socin. nu. 18. Iaſ. 40. & 41. Rip. 131. teſtantur eſſe cóem opinio. cóem quoq; dicit Lancelot. in tractatu ſubſtit. in.3. parte. q. 44. nu. 84. & 90. vbi latiſsimè defendit. dicit etiá cóem Guilierm. Benedict. in.c. Raynutius. verb. ſi abſq; liberis. n. 69. de teſtam. cómuné dicit Alciat. in. d.l. ſi fili', qui patri. n. 52. & cóem præterea teſtatur Ioan. Oroſc. vbi ſuprà n. 138. teſtatur magis cóem & tenendá in iudicádo & cóſulendo Anto. Gomez. 1. tom. c. 9. n. 50. plures referés. & in fine illius numeri infert in terminis, quòd quádo eſt ſublata ſuitas per dationem ſubſtituti vulgaris, non tollatur tráſmiſsio ex potétia ſanguinis ex prædicta cói doctrina Bart. licèt Salic. in. d.l. cú in antiquioribus. n. 11. dicat periculoſam eſſe hanc doctrinam, & contra eá plura adducens tenet Imol. in. l. iam dubitari. ff. de hæred. inſtit. & Angel. in. l. 1. §. ſubſtituere. num. 4. ff. de vulg. & pup. dicit veriorem Rip. vbi ſuprà. n. 139.

57 Vlteriùs ex illa ſupradicta receptiſſima ſententia doctorum & omnibus ſupradictis infertur ad intellectú tex. ſingul. in materia in. l. ſi quis ſuus. quæ eſt. l. fi. C. de repud. hæred. cum qua conſonat. l. ſi titu. 6. parti. 6. quibus iuribus, hoc priuilegium filijs ſuis datur, vt tametſi hæreditaté paréntum repudiauerint, ex beneficio prętoris, de quo in verſi. ſed & his permiſit prætor. huius tex. poterunt tamen illam abſtenſionem reuocare infra triennium, ſi res alienatæ non ſint, infertur inquam, quòd cùm per dationé ſubſtituti vulgaris tollatur ſuitas; & ille tex. loquatur in filio ſuo, nó habebit locum in filio ſuo, cui eſt datus ſubſtitutus vulgaris. ita tex. illum interpretatur glo. ibi. verb. reſeruetur, ibi, vel hic nó habebat ſubſtitutum. cuius opinionem teſtatur cómuné & veriorem plures allegás dominus meus Antonius de Meneſés in. l. 2. n. 7. C. de iur. & fact. ignor. cómunem quoq; teſtatur hác opinioné Méch. de ſucceſſ. creat. §. 21. nu. 187. vbi teſtatur contrariam eſſe cómunem, eam ſequutus. Sed fallitur in duobus vir aliàs diligentiſsimus. Primò, quia remiſsiones, quas allegat pro & cótra, non loquuntur hoc caſu, ſed in alio, ſcilicèt, quando filius habet cohæredem extraneum. an tex. in. d. l. fin. habeat locum in eo. nos verò agimus, quando eſt datus ſubſtitutus, quod eſt diuerſum, & de cohærede extraneo infrà videbimus. Secundò fallitur, quia in hoc articulo de ſubſtituto contraria opinio nó eſt cómunis, neque eſt, qui hoc dicat. ſed tantùm eam tenét Fulgoſ. & Paul. & ipſe Méchac. vbi ſuprà. & ita eos refert pro

M 2 cótra-

contraria parte dñs meus vbi ſuprà, ſed cótra ipſos eſt verior & communior opinio.

58 Ex qua optimè infertur & in praxi ſecũdùm Greg. Lopez & dñm meũ vbi ſuprà.n.8.q.d.l.fi.& eius ſingula re beneficiũ,nõ habebit locũ in filio ſuccedẽte in maioratu,nã ſi illud repudiauerit ſemel,non poterit ſuã ab ſtenſioné reuocare, quoniã ſemper in maioratus ſucceſsione ſolet dari ſubſtitutus. Addo ipſe aliã rationé, quia.d.l.fin.eſt fundata in ſuitate, at ſucceſsio maioratus,nõ prouenit iure ſuitatis, ſed potiùs iure ſanguinis proximioris,& cuiuſdam maioritatis:vnde eſt,vt ad filiũ emãcipatum quoq; pertineat,vt notum eſt, & tamen forſan in emãcipato nõ haberet locum illa lex fin.vt aliàs dicetur annuente Deo.

59 Vltimò ſuperioribus addendũ eſt, q ſicut per dationem ſubſtituti vulgaris tollitur ſuitas,ita etiam datiõe cohæredis extranei.text. eſt, qui ad hoc cõiter allegatur in.l.apud Iulianum.§.idem Iulianus.ff.ad Trebell. vbi exiſtentia ſui hæredis,nõ confirmat tabulas pupillares,qđ eſt contra text.in.l.ſi pupillus.ff.de acq.hæred. vnde nulla alia ratione ſublata fuit ſuitas in.d.§.idẽ Iulianus.niſi per dationem cohæredis extranei.& ita ex illo text.tenet Bart.in.l.filius, qui patri.n.4.ff.de vulg.& pupill.limitãs in cohærede fratre per text.ibi;& aſsignans rationẽ præd.opinionis principalis,quia dando cohæredem extraneum,videtur teſtator diſcedere à prouiſione legis.& hæc opinio per tex in.d.§.idẽ Iulianus.& ratio Bart. eſt cõiter approbata ſecundũ Alex. in.d.l.ſi filius qui patri.nu.11.&.20.& Socin.nu.20.Iaſ.in.d.l.ſi filius hæres. num.16.& ibi Paul.nu.20.in repet.& diſcutit pro vtraque parte Angel.de ſuitate.q.fina.nu.4.dicit præterea cõmunem plures referens Mencha.de ſucceſſ.creat.§.21.nu.83.vbi ipſe cum aliquibus tenet contrariã opinioné. & nu.88.dicit eſſe cõmunem limitationem Bart. vbi ſuprà. contrarium etiam tenet Paulus in dict.l.ſi filius hæres.nu.20.&.21.& Iaſ.in.d.l.ſi filius hæres.nu.16.licèt Mencha.vbi ſuprà dixerit Paulum ibi tenere cõem,nã imò tenet contra eã,& ita cõtra hãc cõmunem & receptiſsimam ſententiam obſtant plures difficultates,ob quas prædictis doctoribus viſa fuit contraria ſententia verior.Prima difficultas eſt de tex. expreſſo in.l.3.C. de iur.delib.in illis verbis.ſiue ex parte.vbi probatur,quòd nepos, qui tẽpore mortis aui erat in ſua poteſtate etiam ſi ſit hæres ex parte,& ſic habeat cohæredem,ſtatim ſuus hæres ei exiſtit,& tranſmittit hæreditatem iure ſuitatis.ecce ergo text.expſſum contra cõmunem.idem etiam probat tex.noſter,dum generaliter & in diſtinctè probat, nepotem eſſe ſuũ auo,qui tẽpore mortis ipſius aui primum locum habet in eius poteſtate, nec facit tex.differentiam,an ſit hæres in totum vel pro parte.Secundò cõtra cõem ſententiã eſt tex.expreſſus in.l.2.§.fin.in fin.ff.de vſucap.pro hæred.

hærede. tex. in. l. nihil. C. pro hæred. per quẽ tex. hæc eſt cõis opinio, vt infrà latiùs dicetur, & de eius veritate agetur. q̃d ampliat tex. in. d. §. fin. etiã ſi filius habeat cohæredem, ergo datio cohæredis non ſuſtulit ſuitatẽ, nã aliàs poſſet filius vſucapere, quod ibi negatur, igitur. &c. Tertiò contra cõmunẽ eſt tex. bene inductus in. l. pro hæred. §. Papinian⁹. ff. de acq. hæred. vbi probatur, quòd filius ſuus habẽs cohæredem, & abſtinẽs ſe iure prętorio, debet cõſequi idẽ, quod emancipatus, qui repudiauit: ſi ergo ibi filius ſuus, qui habebat cohæredẽ, habuit neceſſe vti iure prætorio cõcedente filijs ſuis beneficiũ abſtenſionis, vt in hoc tex. in verſic. ſed & his permiſit prætor. & in l. neceſſarijs. ff. de acqui. hæred. nõ fuit ſublata ſuitas ꝑ extranei cohæredis dationẽ, nã aliàs ſi ſublata fuiſſet, vt quilibet extraneus poſſet abſq; iure ꝑtorio repudiare, quia ſi nõ eſſet ſuus, nõ haberet neceſſitatẽ, vt in hoc. §. cũ ſimilibus. & ad idẽ ſunt optimi textus, qui eadem inductione cõſtãt, in. l. filio, q̃uẽ pater. 89. in ordine. & in. l. nã nec emãcipatus. 91. ff. de legat. 1. ex quibus iuribus inquit Angel. de Periglis ibi audiſſe Paduæ in publica repetitione Raphael. Cuma. ſolitũ eſſe dicere, ꝙ ibi erat caſus ineuitabilis cõtra cõem ſentẽtiã.

Neq; omnino ſatisfaciũt duæ ſolutiones, quas illi tex. aſsignat Iaſ. in. d. l. filio. ff. de legat. 1. n. 23. & 24. Primò, ꝙ ibi nõ apparet cohæredẽ fuiſſe extraneũ, quia reſpõdeo generaliter loqui tex. illũ, vnde ita gñaliter eſt intelligẽdus. imò ſi de ſuo loqueretur, id expreſsiſſet Iurecõſultus, cùm nõ ſit veriſimile omiſiſſe id, in quo tota ſubſtãtia cõſiſtit. Secũda ſolutio Iaſ. eſt, quòd per beneficiũ prætoris tantùm eſt ſublata neceſsitas, nõ verò ſuitas, vnde meritò, quòd licèt fili⁹ ſuus habeat cohæredem, & ſic ſit ſublata ſuitas, egeat beneficio prætoris ad ſe abſtinendũ, quod tantùm tollit neceſsitatem. Nã huic ſolutioni reſp. quòd ſi filius nõ fuiſſet ſuus, nõ haberet neceſsitatem. vnde ſublata ſuitate, non remanet neceſsitas, & ita beneficio prætoris nõ eſſet opus, niſi dicamus, ꝙ ſuitas duret, dato etiã cohęrede extraneo. Tum præterea, quia Iaſ. dum tenet per beneficiũ prætoris tolli tantùm neceſsitatem, non verò ſuitatẽ, eſt in ſingulari opinione contra oẽs, vt ibi ipſe dicit. n. 20. ideo ſuſpectus.

Sed & ſunt alia iura quàmplura, quæ cõtra cõmunẽ inducũtur, quæ nunc omittam, relata enim à me ſuprà ex preſsiora ſunt. vnde videtur quidem cõmunẽ opinionẽ nõ verã eſſe, neq; iure ꝓbari, nã eius fundamẽtis reſpõdet Mench. vbi ſuprà n. 83. quĩ tandẽ inquit cõem opinionẽ tantũ diſtare à mẽte Iuriſcõſultorũ, quantũ diſtat lucis occaſuſq́; ſolis ab ortu. Neq; videtur obſtare, tenẽdo opinionẽ contrariã, ratio cõiter approbata ꝓ inducta pro cõi, quòd teſtator dando cohæredẽ, videatur à prouiſiõe legis recedere. argumẽto tex. in. l. fina. C. de pact. cõuent, quia ei reſp. ꝙ cohæres magis videtur datus vt interuẽtu plurium perſonarũ, magis teſtamẽtum

confirmetur, vnde nõ debet tollere neceſsitatem & ſuitatem filij, nã ſic minùs firmũ teſtamẽtũ redderetur, quod eſt cõtra iura vulg. probantia, quòd inducta ad augmentũ, non debet diminutionẽ operari.

60 Item & ſecũdò reſpõdeo, quòd regula. d. l. ſi procedit, quãdo prouiſio eſt fundata in iure ſpeciali, ſecùs ſi in iure cõi. vt tenet gloſ. magna in. l. 2. verb. repellere. verſ. & dicta lex. infrà. de pact. C. de iur. emph. quia facilius pereũt ea, quę ſunt de iure ſpeciali, quã quæ ſunt de iure cõi. l. eius militis. §. militia miſſus. ff. de re milit. & illã gl. ſequitur, plures referẽs, Iaſ. ibi, n. 143. & idẽ Iaſ. in. l. 3. n. 11. ff. de legat. 1. dicit cõem Socin. in. l. ſi filius qui patri. nu. 20. ff. de vulg. & pup. ſequitur etiã Bald. ponderãs pro illa glo. text. ibi. in. l. ſi pupilli. §. item ſi procuratori. ff. de negot. geſt. ſed ſuitas eſt fundata iure cõi, quia conceditur omnibus, qui primũ locũ obtinent in patria poteſtate, per hũc tex. & ſimiles, ergo non ceſſat per prouiſionem hominis, præcipuè quia ſuitas, vt ſuprà dictũ eſt, inuẽtione eſt de iure gentium & naturali, approbatione verò de iure. 12. tabul.

61 Non obſtat etiam tex. in. d. §. idem Iulianus. in quo cõis opinio capitale fundamẽtũ facit. nã illi tex. ſeptẽ intellectus aſsignat Corneus in. l. 3. nu. 11. C. de iur. del. aliũ ponit Paulus de Caſt. in repet. d. l. ſi filius hæres. nu. 21. aliũ & nouiſsimũ ponit Mench. vbi ſuprà. n. 84. ad quem ſupplico aduertatis, ſcilicet, quòd ibi, ideo requiritur aditio ſubſtitutorum, pro validitate fideicommiſsi vniuerſalis ab eis relicti, nam ſicut ſi ipſe pupillus condidiſſet teſtamẽtum, dato quòd poſſet, hæredemque rogaret reſtituere, tunc, eo recuſante, fideicommiſſarius vniuerſalis, eum compelleret adire & reſtituere, vt per totum titulum. C. & ff. ad Trebell. ita & ibi ſubſtituti pupillares, id eſt, hæredes impuberis, rogati reſtituere, ſuſpectam hæreditatem dicentes, cõpelluntur per fideicõmiſſarium. Nã poſito, quòd in illo text. abſq; aditione ſubſtitutorum teſtamẽtum patris & ſubſtitutio pupillaris ſint confirmata exiſtentia ſuitatis, tamen quid prodeſt valuiſſe, ſi hæres pupilli repudiet, & ſic fideicommiſſarius vniuerſalis decipiatur. vt in. l. ille à quo. §. ſi de teſtamento. ff. ad Trebell. & in. l. eam quam. cum ſimil. C. de fideicõm. quem intellectũ iuuat, quia lex illa ſituatur ſub titulo ad Trebellianum. & non eſt nouũ, vt leges debeant intelligi ſecũdùm titulum, cui ſubſunt, iuxta. l. Imperator. ff. de in diem adiec. Neq; obſtant verba tex. in. d. §. idẽ Iulianus. ibi, hoc enim facto cõfirmatiſq; patris tabulis. & ibi, poterũt ex ſubſtitutione ambo cogi adire. quibus verbis requiri videtur aditio ſubſtitutorum ad cõfirmationem teſtamẽtorũ patris & filij. Nam reſp. hoc requiri, non ad hoc vt ſubſtitutio pupillaris valeat tantùm ſimpliciter, ſed ad hoc et irreuocabiliter habeat effectum teſtamentũ patris, ſcilicet, vt fideicõmiſſum vniuerſale

relictũ

relictum in eo reſtituatur. & hic intellectus verus quidem videtur ad dict. §. idē Iulianus. quo fit, vt opinio contraria cōmuni verior quoq; videatur, & ſic quòd per dationem cohæredis extranei non tollatur ſuitas. Quid tenēdum? Ego ſemper ſolitus ſum tenere & defendere cōmunes opiniones doctorū, quia vt in plurimū veriores ſunt, ita & grauioribus authoribus approbatæ, præſertim cū in iudicando & conſulendo non poſsimus cum bona conſciētia neq; in iuſtitia ab eis diſcedere, & ſæpe dū aliqui dd. præcipuè Moderni ſubtiliores effici volunt, tenent contra cōmunē, vt ingenia ſua oſtendant amici nouitatū magis, quàm vt veritatē doceant, ideo cauendum eſt ab iſtis ſubtilibus, qui à cōmunibus opinionibus facilè diſcedūt, & aduerſus eas tenent, & fugiendum ab extorſionibus, quas iuribus faciūt, vt in ſuas ſingulares opiniones ea condeſcendere faciant, ſomnia ex eis deducentes. Et ſanè ſi in aliquo caſu licet tenere cōtra cōmunem opinionem, hic eſt vnus præcipuus, in quo videtur manifeſtè decepta cōmunis opinio, ſcilicet in hoc articulo ſuprà proximè examinato, an per dationē cohæredis extranei tollatur ſuitas. Nam primò videmus cōtra præd. cōmunem opinionem tot iura exp̄ſſa, quibus vt aduerſus eā probēt, violētia nō fit, tū præterea vidimus deſtructā rationē cōis opinionis. & tex. in quo cōis opinio fundatur, aliter intellectū, quinimo nō probare cōem opinionē. nā per ea quæ ſuprà dixi aduerſus tenētes contra cōes opiniones, non intendo præiudicare bonis & grauibus viris, qui iuſtis & veris moti fundamentis & rationibus, cōmunes opiniones impugnāt, vt puta textibus exp̄ſsis, quos cōis opinio ignorauit, aut ſi ſciuit, eis non bene ſatisfecit, præcipuè cū aliquando videmus aliquas cōes opiniones dd errore ſcribentiū ſecutas & approbatas, ſequēdo vnū alterū, & ſic deinceps nō aduertentes ad rei veritatem nec eā diſcutientes, ſed non ideo paſsim tenendū eſt contra cōes opiniones, ſed rariſsimè, idq; iuſtiſsimè, & in caſibus à iure approbatis. nam regula hæc, quòd ſtandū eſt cōi opin. certas quaſdā limitationes habet, vnde poſſet eſſe iſte vnus caſus, in quo liceret tenere cōtra communē; & certè in pūcto iuris ita ſuſpicor & opinor tenendū. ſed in iudicādo & cōſulendo nō audeo cōſulere, vt diſcedamus à præd. cōi opinione.

62 Et tenēdo hanc opinionē cōem, eā limitari oportet reſpectu trāſmiſsionis, quia tranſmiſsio non impeditur per dationē cohæredis extranei, vt probat tex. in d. l. 3. C. de iur. del. quæ hoc modo pōt intelligi, vt nō faciat cōtra cōem. ibi enim fuit datus filio ſuo cohæres, & nihilominus fit tranſmiſsio ex potētia ſuitatis hæreditatis nō agnitæ. per quem tex. hęc eſt cōis opinio ſecundū Mēch. vbi ſuprà nu. 87. vbi numeris ſequētib. plures alias limitationes refert, reſoluendo cōes opin. ſequitur etiam dn̄s meus in. l. 2. n. 6. C. de iur. & fact. ignor. & ſic quo

ad ea,quæ ſunt extra teſtamẽtum,vt eſt trãſmiſsio,ſuitas nõ tollitur ex ſu prad.cõi opinione. &in ſpecie teſtatur cõem opinionem eſſe Paulus de Caſt.in repet.d.l.ſi fil us hæres.n.20.

64 Ex quo infertur planiſsimè,quòd cũ quoad ea,quæ ſunt extra teſtamẽtum,vt eſt trãſmiſsio,ſuitas nõ tollatur.tex.in.l.fi.C.de repud. hæred. de qua dudũ mẽtionem fecimus,habebit etiã locum dato cohærede extraneo.quã opini plures allegãs ſequit̃ & dicit cõem Mech.vbi ſuprà.n.99. vbi.n.100.dicit,à fortiori ꝓcedere,tenẽdo ſuã opinionẽ,ꝙ datione cohæredis extranei nõ tollat̃ ſuitas.& idẽ nu. 188.& vtrobiq; refert Mayneriũ dicentẽ contrariã eſſe cõem opinionẽ.& eũ reprobat.eandẽ etiã opinionẽ dicit cõem & tenẽdã dñs me' vbi ſuprà.nu.5.vbi etiã refert Mayneriũ.

Prima ampliatio.

VIſis ſupradictis pro introitu noſtri tex.& repetitionis,ꝓcedo vlteriùs ad declarationẽ ipſius per ampliatiões,in quibus tota & præcipua materia ſuitatis declarabitur,nonnullaq; inſerentur ad practicã conducibilia,quę ex ſuitate reduci poſsint ad praxim,& hũc ordinem elegi,vt materia hæc,quæ iuris difficilior eſt,plana reddatur,annuente Deo. Cuius auxiliũ & fauorẽ ipſe ante oĩa & inuocaui,& nũc inuoco,vt ſemp ſit in adiutoriũ meũ.&c.

65 Primò igitur cõcluſio ſuprà deducta ex noſtro.§. Sui.ampliatur in.§. Sui.infrà de hæredit.quæ ab inteſtat. deſer.vbi dicitur & probatur, quòd ſui hæredes fiunt,etiam ignorantes, & ſtatim à morte patris continuatur in eos dominiũ,& ideo neq; tutoris, ſiue curatoris authoritate opus eſt ad acquiſitionem,cùm etiã eis ignorãtibus acquiratur.ex quo tex.& cõfirmatur & ampliatur noſtra concluſio,vt videmus.nã tex.hic in verſ.ſed ſui.idem etiã de dominio probat.nã inquit,quòd ſui hæredes dicuntur, quia domeſtici hæredes ſunt,& viuo quoq; patre quodãmodo dñi exiſtimãtur.idẽ probat tex.capitalis in materia in.l. in ſuis.ff.de lib. & poſthu. cuius verba ſunt hæc.In ſuis hæredibus euidentiùs apparet, continuationem dñij,eò rẽ perducere, vt nulla videatur hæreditas fuiſſe,quaſi olim hi domini eſſent,qui etiã viuo patre, quodãmodo dñi exiſtimãtur, vnde etiã filiusfamil.appellat̃ ſicut pr̃ſamilias,ſola nota hac adiecta,per quã diſtinguitur genitor ab eo qui genitus ſit.itaq; poſt mortẽ patris, non hæreditatẽ percipere vidẽtur, ſed magis liberã bonorũ adminiſtrationẽ cõſequũtur.hac ex cauſa licèt nõ ſint hæredes inſtituti, domini tamen ſunt. neque obſtat,quòd liceat eos exhæredare,quos & occidere licebat.

Ecce igitur tex.optimum, declarantem effectum ſummum ſuitatis.quam legem famoſam & vtilem appellauit ibi Iaſ. in primis verbis. Circa quem text. & materiã noſtrã ſuitatis in propoſito,quod dominiũ bonorum paternorũ mortuo patre quaſi cõtinuetur in filiũ, & eo viuo filius

filius dicatur quodámodo dñs, mul ta tractanda ſunt & inferéda, ſingula ria profectò & nō minùs quotidiana in practica & vtilia, quàm difficilia.

66 Primò ergo quæro, an ſicut in ſuis cōtinuatur dominiū, ita & poſſeſsio continuetur, vt abſq; noua apprehé ſione, illa acquiratur: hoc eſt in effe-ctu quærere, an.l.cū hæredes facti ſu mus.in princ.ff.de acq. poſſ. quæ di cit ꝙ nobis factis hæredibus adita hę reditate oĩa ad nos tranſeunt præter quàm poſſeſsio, quæ naturaliter ap-prehédi debet, procedat in ſuo: Et vi detur quidé minimè in eo habere lo cū, quia ſicut trāſit & cōtinuatur do miniū ſine noua apprehenſione per ſupradicta iura, ita & poſſeſsio. Secū dò pro hac opinione eſt tex. expreſ-ſus in.l.2.§.fi.ff.ꝓ hęred. vbi ꝓbat tex. ꝙ filius ideo nō poteſt donatā rem à patre vſucapere ꝓ hærede ſecundū iurecōſultū Seuerinū, quia exiſtima bat naturalé poſſeſsioné penes eum fuiſſe viuo patre. & ita per illū. text. hanc opinioné in terminis tenet gl. in.d.l.in ſuis.verb. quodámodo. idé etiā tenet gl.in præſenti in verb. exi ſtimâtur. quā opinioné ſequitur & defendit Mēch.de ſucceſ.creat.§.21. n.107.&.n.109.in fine. vbi infert ele-gáter, ꝙ datur filio remediū recupe randæ, contra eum, qui medio tépo re occupauerit ipſius patrimonium.

Sed contrariā opinioné, imò ꝙ.d. l.cùm hæredes.in princip. procedat etiā in ſuis, tenet gl. ibi, verb. non per tinet.& ibi Bart.gl.etiā in.l. cùm mi les.in princip.ff.ex quib.cauſ.mai.in verb. quaſi coniunctim.& hanc ſecū dam opinioné ſequitur idé Bart. in d.l.in ſuis.n.5. quam teſtatur cōmu-niter approbatā Mēch.de ſuc. creat. §.19.nu.19.vbi alios refert.& idé in.§. 21.n.107.&.109.vbi dicit eſſe etiā cō-munem opinioné contra ſuā illatio nem nouiter factā, iam ſuprà relatā, de remedio recuperandæ. hanc etiā opinioné teſtatur eſſe cōem Greg. Lopez in.l.a.tit.14.parti.6.gl.mag.ad medium. dicit præterea communé Bernard. Diaz de Lugo in reg. 562. incip. poſſeſsio rerū hęreditariarū. in 3.limitatione. eſt etiā cōmunis opi-nio ſecundùm Roderic. Suarez in.l. 8.tit.de las herencias. lib.3.for.nu.12. &.13.folio.447.

67 Neq; obſtat tex. qui videbatur ex-preſſus pro prima opinione in.d.l.2. §.fi. quia Bart.in.d.l.in ſuis.n.5. reſpō det fatendo, ꝙ nouus titulus poſſeſ-ſionis nō videtur obuenire filio. vt in l.nihil pro hærede.C.de vſucap.pro hæred.& ita procedat tex.in.d.§.fin. noua tamen apprehenſio bene eſt neceſſaria: qui intellectus eſt verus ad illum tex. meo iudicio.

Poteſt & ſecundo modo reſpon-deri illi tex. ne probet primā opinio nem, ꝙ tex. ille nō loquatur in omni bus bonis patris, prout noſtra quæ-ſtio eſt, ſed in quibuſdā donatis a pa-tre, ergo nō facit ad caſum. quē intel lectū adſignat Iaſ.in.d.l.in ſuis.n.31. ſequitur Viglius in præſenti.n.4.qui nu.5. reprobat ſupradictā primā opi nioné. eundé etiam intellectū ſequi tur bene commédans Arias Pinel.

in repet. Rubricæ. C.de bon.mat. 2. part.num.40.in fine.

68 Item pro hac ſecunda opinione facit,quia in omnibus caſibus, quibus transfertur dominiũ ſine traditione, quorum plures enumerat gl. magiſtra in gl.ſi ager.l.fi.ff de reiuẽdic. quã ita appellat Iaſ.in. §.ſed iſte quidem. nu. 75. Inſtitut. de action. & gl.in.l.traditionibus.C.de pact.& ibi communiter Moderni. poſſeſsio tamen abſque naturali apprehenſione non trãsfertur, quia cùm ipſa plurimum facti habeat, meritò ꝙ à nobis ſine facto noſtro auelli nõ poſſit.& hanc opinionem tenet gl. in.l. ſi fratres. §. idem reſpondet Socius. verb.dominium.ff.pro ſoc. & eſt cõmunis opinio, vt latè reſoluit Anto. Gomez.3.tom.c.2.num.3.& tenet etiam gl.in.l.fi.verb.in rem.C.de S.S. eccleſ.& gl. etiam loquens in publiciana.in.l.Celſus.gl.mag.paulò poſt medium.ff.de vſucap.quam dicit ordinariam ibi Balb.in.2.parte.nu. 4. ſequitur latè Iaſ.in.d.§. ſed iſte quidem.num.75.vbi Zaſius num.13. dicit eſſe notabilem. ergo ita in propoſito dicendum eſt.

69 Sed inter has gll.cõtrarias & opiniones ſibi inuicem repugnãtes operæpretium erit concordiam aſsignare, ne alterutras cõdemnemus, imò vnæquæq; ſint veræ & mero iure ꝓcedant, ſi rectè intelligantur. Et concordia talis eſt, quòd gloſſæ primo loco allegatæ, loquãtur in quaſi poſſeſsione, non autem in vera poſſeſſione.& iſta fuit mens & intentio gl. in.d.l.in ſuis, quæ non dicit vt poſſeſſio bonorum paternorum continuetur in filium, ſed quòd ſicut filius, viuo patre, eſt quodammodo dominus. vt in illo tex. cum ſimilib. ſuprà allegatis, ita etiam & quodammodo poſsidet. Et quòd iſta ſit intentio gl.patet, quia gl.dicit, ꝙ talis poſſeſſio conſiſtit in nudo & puro intellectu, & ſic non in actu poſsidendi, & ita eſt magis imaginaria quàm vera poſſeſsio hæc.& eundem intellectũ habet alia gl.in præſenti, quæ dicit. item poſſeſsionem viuo patre habere videtur filius. ergo non habet verè.at verò gloſſæ ſecundo loco allegatæ, loquuntur & procedunt in vera poſſeſsione, quæ minimè transfertur ſine naturali apprehẽſione, iuxta tex.in.l.cùm hæredes. ibi.niſi naturaliter apprehenſa, ad nos nõ pertinet.

70 Et naturaliter in propoſito intelligitur hoc modo, vt licet in iure ſint plures modi, per quos poſſeſsio acquiritur fictè ſine naturali apprehenſione, vt in.l. quod meo. in princip. ff.de acq.poſſeſſ.& in.l.1.C.de dona. & in.l.clauibus.ff.de contrah. empt. cum alijs pluribus.l.7.&.8.&.9.in fi. tit.30 part.3. quorum iurium materiam latiſsimè tractat Anton. Gomez in.l.45.Taur.per plures numeros & columnas, tamen in acquirenda hac poſſeſsione requiritur naturalis actus apprehenſionis, illiq; ficti non ſufficiunt.ita in terminis verba illa intellexit Anto. Gomez in. d.l. 45.Taur.nu.54.ad fin.& ita hæc eſt veriſsima concordia & ſine violẽtia

ad illas

ad illas gll. quæ quidē non ſunt contrariæ. & reperio eam tenuiſſe ipſummet Bart. in. d. l. 2. §. fi. ante numerum 1. & ſequitur alios plures allegās Iaſ. in. d. l. in ſuis. num. 21. vnde non cum iudicio Bart. in. d. l. in ſuis. num. 5. reprobauit gl. ibi.

71 Solùm reſtat ſcire, quid operetur, iſta quaſi poſſeſsio? Ad hoc reſpondeo. Scitis enim in iuribus incorporalibus non dari verā, ſed fictā quaſi poſſeſsionem. argumento text. in. l. ſeruus §. incorporales. ff. de acq. rer. domin. & tenet expreſsè gl. in. l. ait prætor. §. is autem. verb. quaſi. ibi, & nota. ff. ex quib. cauſ. mai. pro qua glo. eſt text. expreſſus in illo. §. ibi, vel vſusfructus quaſi poſſeſsionem. quē tex. ad hoc allegauit Iaſ. in. l. 1. in principio. n. 30. ff. de acq. poſſ. & tex. ille eſt celebrior ad hoc, quā ſit in iure ſecūdùm Rip. in Rubrica. de cauſ. poſſeſ. & propriet. num. 21. & eſt gl. ſimilis in. l. ædes mei. §. fi. per tex. ibi. ff. de ſeruit. vrban. præd. gl. etiam in. l. 1. in gl. 1. verſ. & quod dicit, poſsidet. C. de ſeruit. & aq. gl. etiam ita intelligēdo tex. ibi in. l. 1. §. item ſi quis. C. de his, qui pot. nom. & eſt communis opinio ſecūdùm Ripam in. d. l. 1. in princip. nume. 34. ff. de acq. poſſeſsione. Modò proderit hæc quaſi poſſeſsio, vt ſi qua ſint iura incorporalia in hæreditate patris, vt puta ſeruitutes, & alia ſimilia, eorum quaſi poſſeſsio cēſeatur tranſlata ſine alio actu & vſu. Et hæc eſt noua conſideratio, ideo eam non firmo, cogitetis ſuper ea. Et cum his, quieſcit animus meus in hoc articulo de poſſeſsione, in quo tanta varietas reperitur.

72 Hodie tamen per quandam legē regiam, ſingularem de Soria nuncupatam, filius poſt mortem patris efficitur poſſeſſor bonorum eius, ſaltē quoad effectum, vt remedium poſſeſſorium ei competat. & eſt. l. 3. tit. 13. li. 4. ordi. nou. recopil. regiæ. per quam ita tenet Roderic. Suarez vbi ſuprà, & numeris ſequētibus. qui eſt omnino videndus. Ad quem eſt aduertendum, dum tenet verba illius l. ſonare, quòd occupans poſſeſsionem rerū vacantium teneatur eam reſtituere dicto filio hæredi, nā lex hoc non dicit, ſed ſimpliciter, ꝙ talis occupans teneatur reſtituere bona, & non dicit cui, imò conſtat contrarium ex. l. illa, dū poſtea inferiùs, dicit, iudicem illius loci comperta veritate, ſummariè debere ponere in poſſeſsionem illorum bonorum prædictum filium. & illud primum aduertit additio Roderic. Suarez. vbi ſuprà. licèt non hoc ſecundum aduertat.

73 Ex quo infertur, quòd hodie de iure iſtius regni per illam. l. 3. tit. 13. li. 4. ord. noui. non ſolùm filio, ſed etiā alteri ſucceſſori ab inteſtato competit remedium exequutiuum illius l. pro adipiſcenda poſſeſsione bonorum hæreditariorum, ſicut de iure communi competit præd. remedium hæredibus ſcriptis in teſtamēto perfecto, non rupto, neque cancellato. vt in. l. fina. C. de edict. diu. Adrian. toll. & in. l. 2. tit. 14. parti. 6. quod

quod de iure communi non erat diſpoſitum neque prouiſum. ¶ Nam remedium.d.l.fi.& legis partitæ, quæ cum.d.l.fi. conſonat, tantùm habet locum condito teſtamento, non verò ab inteſtato. vt teſtatur communem opinionem eſſe Alex.in. d.l.fi. & eum & alios referens Gregorius Lopez in.d.l.2.in gl.1.in verſ.an autẽ iſtud remedium detur venientibus ad inteſtato &c. vbi refert Bald.dicẽtem, quòd competit tunc officium iudicis filio vt ponatur in poſſeſsione vacante, quia ſi filius eſt, ergo hæres, vnde idem operatur exiſtentia ſui hæredis, quod operantur tabulæ teſtamẽti, quod certè notatu dignũ eſt, vt inquit Bal.per eum ibi relatus, & magni momenti in noſtra materia ſuitatis. Et ꝙ remedium. d.l.fi. C. de edict.diu. Adrian.tollend.nõ cõpetat venientibus ab inteſtato, teſtatur communem opinionem Rolandus a Valle conſil.1.num.5.in 1.parte conſiliorum.vbi.nu.7. agit, an filius ex officio iudicis poſsit tunc immitti in poſſeſsionem.& ſequitur opinionem Bald.ſupradict. vt filio ſuo cõpetat tantùm officium iudicis ab inteſtato vt mittatur in poſſeſsionem, non verò extraneo. Hodie verò per d.l.regiam de Soria ad ius commune id redactum eſt, vt ſcilicet venientibus ab inteſtato competat remedium illius.l. quod eſt ſummatium & exequutiuum, vt mittatur in poſſeſsionem rerum hæreditariarum, & eam adipiſcantur, quod non ſolùm in ſuis locũ habet, prout Bald. & cæteri de iure communi in officio iudicis exiſtimabant, ſed etiam in quibuſcunque venientibus ab inteſtato propinquis, qui ius habeant ſuccedendi in bonis defuncti. vt probat.d.l.regia in ſui principio.nam dicit. Si alguno finare y dexare hijos legitimos o nietos, o dende ayuſo, o otros parientes propinquos q̃ ayan derecho de heredar ſus bienes por teſtamento y ab inteſtato. Et poſtea in alio verſiculo eiuſdem.l.ibi. y que las juſticias do eſto acaeſciere, q̃ luego informados de la verdad, pongã en la poſſeſsion pacifica de los dichos bienes deſpues de la muerte del defuncto a los dichos ſus herederos, procediẽdo en todo ſummariamente ſin figura de juyzio.&c.ex qua.l.non ſolùm datur præd. remedium venientibus ab inteſtato, ſed etiam hæredibus ſcriptis in teſtamẽto, vt probat.l.ibi.por teſtamento o ab inteſtato.itaque approbat in hoc quod dicit de teſtamento.d.l.fi.&.d.l.partitæ.in eo verò quod dicit de venientibus ab inteſtato, nõ erat diſpoſitum ſic de iure communi, imò cõtrariũ diſpoſitũ, vt ſuprà viſum eſt, præterquam de iudicis officio ſuis tãtùm competenti propter exiſtentiã ſuitatis, quę idem operabatur in propoſito, quod teſtamentum iuxta doctrinam celebrem Bal. ſuprà relatã & ſequacium, non verò alijs quàm ſuis competebat dictũ officium iudicis. hodie verò omnibus generaliter venientibus ab inteſtato competit præd. remedium poſſeſſoriũ per d.l.de

d.l. de Soria. & ſic omnia dicta & extra dicta per doctores in d.l.fi. & alibi ſæpiſsimè circa intellectum & materiam d.l.fi. quæ ex teſtamento loquitur, habebunt etiam locum ab inteſtato & in caſu d.l. de Soria. quam l. de Soria quotidie fecit practicari Roderic. Suarez, vt ipſe dicit vbi ſuprà: in d.l.8.tit. de las herencias, lib.3. for. num.12. fol.447. & non dubiū quin ſit practicanda, quia eſt l. regia & ordinamenti regalis. vt in l.1. Tauri. Etiam ego tanquā aduocatus deduxi remedium illius l. in practica, petēs meam partem tanquam hæredem ab inteſtato proximiorem mitti in poſſeſsionem bonorū defuncti ſummariè & executiuè per d.l. de Soria, & per alios etiā aduocatos huius ciuitatis vidi imploratū remediū illius l.

75 Vlteriùs circa intellectū illius l. eſt aduertendū, q̄ in pœnas illius l. non incidit filius vel alius hæres in teſtamento ſcriptus, qui propria authoritate intrat bona iacentia, quia id impunè poteſt facere, vt in l.2. ad fi. ti.7. li.3. fori. imò ſi tēpore mortis patris vnus filius eſt abſens, & reuerſus inueniat fratrē poſsidere, poterit ipſe propria authoritate ingredi poſſeſſionem. vt in l.8. tit. de las herencias, lib.3. for. quā latè commentatus eſt & declarat Roderic. Suarez. cuius cōmentaria cōmuniter nūc habentur, & ſunt poſt ſuas repetitiones.

76 Ex quibus ipſe infero in practica, q̄ ſi filius poſt mortem patris ꝓpria authoritate ingreſſus eſt bonorū paternorum poſſeſsionem, & in ea eſt, vel remanſit in ea poſt mortē patris, & ea vtitur ſine contradictione, tūc iam videtur eā poſſeſsionē poſt mortē patris apprehēdiſſe, quandoquidē eſt in ea, & ea vtitur, & per cōſequēs licèt non fuerit tranſmiſſa præd. poſſeſsio in eum per defunctū, neq; in filium fuerit continuata ipſo iure ſine apprehenſione, vt ſuprà latè conclusum eſt cū cōmuni opinione, tamē hoc caſu, quādo filius remāſit in poſſeſsione bonorū per mortem patris, & ea vtitur, nō eſt neceſſaria noua apprehenſio, & ſi filius non remāſerit in poſſeſsionē, poterit eam ingredi propria authoritate per dictas leges fori, neq; opus eſt petere & intentare remediū d.l.fi. neq; d.l. Soriæ, quandoquidem filius eſt iam in poſſeſsione, niſi quando non poſſet eam ingredi ſine contradictione & rixa, quia tunc conſultiùs eſt, q̄ filius præd. remedia coram iudice intentet & proponat, qui iudex ſtatim ſine dilatione, ſed breuiter & ſummariè habita informatione filiationis & bonorum defuncti, mittet filium in poſſeſsionem bonorum patris ſui pro indiuiſo cum alijs fratribus, iuxta dict. iura. & ita fit quotidie & fieri vidi ſæpiſsimè. Omitto nunc declarare, quid faciendum eſt, quādo eſt legitimus contradictor, de quo in dict. l. final. & in dict. l. partitæ, quia non eſt noſtra materia, ſed dict. l. fin.

77 Vltimò ꝓ cōplemento huius quæſtionis de poſſeſsione bonorū defuncti addendū eſt verbū ſatis ſingulare & no-

& notandũ in praxi, quòd.d.l.cùm hæredes. in princip. & omnia ſupra dicta dum dicunt requiri naturalem apprehenſionẽ poſſeſsionis per hæredem fieri debere, limitantur, præterquã ſi defunctus poſsidebat animo ſuo & corpore alieno, puta per colonum, quia ſi colonus defuncto domino, cuius nomine poſsidet, cõtinuet in poſſeſsione nomine hæredis, bene transfertur per hoc in hæredem poſſeſsio, abſque alio actu apprehenſionis, per id, quod dicũt doctores. & præcipuè Alex. in.l. qui vniuerſas.§. quod per colonum.ff.de acquir. poſſeſſ. ſequitur Matthæus de Afflict. deciſ. Neapolit. 167. nu.5. & 6. dicens ita fuiſſe votatum & ſententiatum in conſilio Neapolitano.

78 Secundò principaliter ex ſupradicta cõtinuatione dominij noſtri tex. & d.§.ſui.& d.l. in ſuis. infert eleganter gl. in.l. nihil. in gl.1.C. de vſucap. pro hæred. quòd cùm filij ſui, dicantur in vita patris domini, & poſt mortem patris continuetur in eos dominium, non poterunt vſucapere titulo pro hærede. & hoc ſecundo loco probat gl. illa per tex. in.d.l. nihil. vbi lex dicit: *Nihil pro hærede poſſe vſucapi, ſuis hæredibus exiſtentibus magis obtinuit*. qui tex. apertus videtur. Tertiò pro eadem opinione allegat gl. text. in.l.2.§.fina.ff. pro hæred. de qua.l. dudum mentionem fecimus. vbi probat text. ille, quòd cùm poſſeſsio rerum donatarum à patre filio, naturalis ſit penes ipſum filium, non poterit eas res vſucapere pro hærede, ſi à patre hæres inſtituatur pro parte cohæredis. atque ita per hæc iura ſupra dicta eſt communis opinio & receptiſsima ſecundùm Arias Pincl. vbi ſuprà. num. 38. qui quàmplurimos doctores refert, & latè agit de eius rei veritate, & ideo ipſe non multùm insiſtam, ſed breuiter, quæ magis ad huius rei cognitionem & veritatem attinere videantur, attingam, quia eſt locus hic materiæ, cætera doctiſsimo Pinelo relicturus. vltra quẽ eamdem opinionem dicit communem plures referens Anton. Gomez.1. tom.c.9.num.18.verſ.4. infero. qui etiam eſt videndus.

Et huius cõmunis opinionis rationem aſsignauit Paul. de Caſt. in.d.l. in ſuis. num.5. per tex. ibi. quam ibi ſequitur Iaſ. nu.7. ſcilicet, quia filius ſuccedendo patri, non dicitur habere de nouo aliquam cauſam acquirẽdi dominium, ſed continuat, quod prius habebat, extraneus autem hæres habet cauſam acquirendi dominium, quod prius non habebat, & iſta cauſa vocatur titulus, qui adeſt in perſona hæredis, licèt deficeret in perſona defuncti.

Sed eſt aduertendum, quòd Anton. Gomez.1.tom.c.3.num.20. exiſtimat, q licèt iure ciuili filius ſuus nõ poſsit vſucapere pro hærede, de iure tamen prætorio bene poterit. vt ibi ipſe fundat. ſed idem author immemor ſui in.d.1.tom.c.9.num.19. col. 2. in fin. & col.2. illius. nu. in fine. & columi. ſequenti tenet contrarium.

79 Et retenta ſupradicta communi opinione

opinione, quòd filius ſuus non poſ-
ſit vſucapere pro hærede, eam limi-
tat ſubtiliter quidem & ſuo ſolito in
genio Bald. in Rubrica. extra de præ
ſcript. nume. 15. ſcilicet, quãdo filius
nollet ſuccedere ex primo capite vn
de liberi, ſed ex ſecundo vel tertio tã
80 quã agnatus vel cognatus. ¶ Nã filij
ſui in iure triplex caput habẽt ad ſuc
cedendum, caput vnde liberi, vnde
agnati, vnde cognati, ita vt excluſi
vno capite, tempore vel repudiatio-
ne, alio ſequenti admittãtur. text. eſt
de hoc in. l. 1. §. ſed videndum. ff. de
ſucceſ. edict. de cuius tex. intellectu
latiſsimè agunt Anton. Gomez. d. 1.
tom. c. 9. num. 19. & dominus meus
Antonius de Meneſes in. l. 3. nu. 38.
& ſequent. C. de iur. & fact. ignor.
quia iſto caſu, inquit Bald. filius ſuc-
cedens vno ex his duobus poſterio-
ribus capitibus, bene poterit vſuca-
pere pro hærede. quam Bald. opinio
nem & limitationem ſequuntur plu
res relati per Arias Pinel. vbi ſuprà.
nu. 44. & vltra eum ſequitur Alex.
in. l. 1. nu. 17. C. qui admitt. vbi illam
ſequitur Iaſ. nu. 25. & Ioan. Igneus. n.
33. Decius in. 2. lectura. nu. 90. dicens
veriſsimum dictum Bald. & ibi vber
tim Zucard. num. 114. Sapia. 68. & di
cit communem ibi Iacob. de Nigris
nume. 63. ſequitur etiam Iaſ. in Ru-
brica. ff. de acq. hæred. numer. 8. &
Anton. Gomez. hos non referens,
ſed alios. 1. tom. c. 3. numer. 20. tranſit
ſimpliciter cum Bald. & Alex. Ro-
deric. Suarez in. d. l. 8. fori. tit. de las
herencias. nu. 56. fol. 455. Hæc ſunt,
quæ communiter à doctoribus re-
cepta traduntur.

81 Nunc verò in puncto iuris ſi quis
voluerit tenere contra communem
opinionẽ gl. ſupradictæ, ſciat effica-
ciſsima & vrgentia fundamenta pro
contraria parte eſſe, ſcilicet, quod filius
ſuus non minùs quã extraneus, imò
magis, vſucapiat rem hæreditariam
titulo pro hærede, & ſic rem alienã,
quam teſtator habebat in bonis ſuis
tempore mortis. Primò per iura ſu-
prà allegata pro cõmuni, quæ nunc
cõtra eam retorqueo, ſcilicet, noſtrũ
tex. & d. §. ſui. & l. in ſuis. Nã dũ pro-
bant, filios quaſi dominos eſſe, & in
eos mortuo patre continuari domi-
nium, id planè eſt, eos magis hære-
des facere, non autem eis aliquid adi
mere, quod extraneis concedatur,
nam ſuitas prodeſſe poteſt, non ve-
rò nocere iuxta communem reſolu
tionem doctorum per tex. ibi in. l. ſi
filius, qui patri. ff. de vulg. & pupill.
vnde ſuccedit regul. vulgar. vt quod
fauore &c.

Secundò hæc ſententia probatur
cõtra cõmunem ex vi verborũ, quia
ipſi ſui, magis hæredes dicũtur, quã
extranei, ergo magis eis conuenit ti
tulus pro hærede, quàm extraneis.

Tertiò probatur hac conſidera-
tione, nam ſi conſideremus vſuca-
pionis effectum, nihil facit quaſi
dominium quod filij habent in vi-
ta patris, & continuatio eo mor-
tuo neque impedit, quia id proce-
dit in bonis teſtatoris, at effectus hu
ius vſucapionis eſt, vt res, quæ non
erant

erate teſtatoris,ſed alienæ, præſcribantur,ergo nihil commune habet, imò ad hoc vt aliquid iuris in eis habeant filij, & ſic magis verificentur dicta iura de dominij continuatione loquentia,eſt neceſſarium, vt filij poſsint vſucapere hoc titulo. per quod ceſſat ratio ſuprà adducta pro communi opinione. & ita inuenio contra communem opinionem renuiſſe Viglium, licèt non per prædicta in præſenti num.4. & tenent alij relati per Pinel.vbi ſuprà. nume. 39. qui etiam eam ſequitur, & communem opinionem errorem appellat, & ibi bene fundat. vltra quem contra communem tenet etiam Anto. Rub. in.l. pater filium.num. 100. ff. de inoffic.teſtam.& tanquam nouũ id probat Aemilius Ferretus in l. 3. ff.de vſucap. ¶ Et certè meo iudicio hic eſt alius caſus,in quo communis opinio videtur errore decepta,& nõ tenenda.

82 Sed contraria,quæ eſt veriſsima, vtpote bene iure probata, communis verò malè. Nam tex. quẽ communis pro ſe magni facit in. d. l. 2. §. fi.tãtum abeſt vt non ſolùm nõ probet communem ſententiam ad quã allegatur,vt ſubtiliter & verè ei reſpondet Viglius in præſenti.num.4. ſed etiam vt aduerſus communem probet fortiſsimè ſecundùm Arias Pinel.vbi ſuprà.nu.40.& intellectus Viglij eſt,ꝙ tex. ille tantùm agat in rebus à patre donatis, quas cùm ex cauſa donationis filius naturaliter ſemel poſsidere cœperit, vt probatur in.d.§.fi.pro hærede eaſdam deinde poſsidere nequit,ob regulam iuris, quæ dicit,neminẽ ſibi cauſam poſſeſsionis mutare poſſe.l.3.§.illud.ff. de acq.poſſ.quo fit,vt ſecũdùm hũc intellectũ (quod aduertit Pinel. vbi ſuprà)tex.ille ſit expreſſus pro veriore opinione cõtra communem. Nã ſibi eſt caſus ſpecialis, in quo propter poſſeſsionem quam filius habet,denegatur ei beneficium vſucapiendi pro hærede, per locũ ab ſpeciali conſtat,filio non poſsidente in vita patris,regulam eſſe in cõtrariũ, ſcilicet,ꝙ poſsit vſucapere, ſicut regulariter verè non poſsidet,vt ſuprà dictum eſt,niſi ſequuta apprehẽſione, nam aliàs ſi regulariter ſuus vſucapere non poſſet,inepta eſſet dubitatio iuriſconſulti ibi, vanoq; labore oſtendere conaretur in ea ſpecie ceſſare vſucapionem pro hærede. quæ profectò ſubtilis & vera conſideratio eſt, & tanti ingenij viro digna, ſi præ oculis habemus ſemper intellectum Iaſ.quem ſuprà adſignaui ad illum tex.dum loquitur in poſſeſsione, quam filius habet viuo patre,vt ſcilicet intelligatur, rei tãtùm donatæ,non verò rerum hæreditariarum.tex.verò in. d.l. nihil. quem communis expreſſum pro ſe putat,minùs obeſt. nam text. ille iuxta communem intellectum ſuprà aſsignatum præpoſterè legitur. Vnde verior intellectus eſt Viglij in præſenti num.4. & Pineli vbi ſuprà.nu. 41.qui latiùs declarat,ſcilicet, quòd text.planè legatur prout iacet,ita vt ſi exi-

ſi exiſtant ſui hæredes, alius extraneus non poſsit, illo titulo pro hærede errore ductus, aliquam rem hæreditatis ſuorum vſucapere, cùm dominium ipſius penes ſuos ſit radicatum, & acquiratur eis ignorantibus ſine noua agnitione. & certè ſubtilis & verus hic intellectus videtur. pro quo bonum text. ipſi conſiderant, ſcilicet, in. l. 2. C. vnd. lib. vbi probatur ex teſtamento vel ab inteſtato exiſtente filio, vel nepote ſuo hærede, neminem poſſe ab inteſtato hæredem eſſe, ergo ita in propoſito hoc voluit dicta. l. nihil. vt exiſtentibus ſuis hæredibus, nemo alius poſsit vſucapere pro hærede.

84 Poteſt vltra omnes alius nouus intellectus ad illum text. adſignari non minùs elegans. vt text. ille hoc tantùm velit & dubitet, habito pro conſtanti, quòd filius ſuus poſsit vſucapere pro hærede iuxta ſupradictã veriorem ſententiam, an exiſtentia ſui hæredis ſola ſine immiſtione ſufficiat ad hoc, quòd filius ſuus vſucapere poſsit? Et reſpondet text. quòd non, his verbis. nihil pro hærede vſucapi poteſt, ſuis hæredibus exiſtentibus, id eſt, exiſtentia ſui hæredis non ſufficit ad vſu-

85 capiendum. ¶ Sicut etiam videmus, quòd ſola exiſtentia ſui hæredis nõ eſt ſufficiens ſine immiſtione ad inducẽdam confuſionem actionum, quæ inducitur in extraneis aditione hæreditatis. l. debitori. C. de pact. l. cùm ſecundùm. C. de fideicommiſ. cum ſimil. & hanc opinionem de confuſione voluit gloſ. in. l. frater à fratre. in verb. poſt mortem. ff. de condict. indebit. teſtantur cõmunem ibi Socin. colum. 1. Iaſ. 41. Coraſ. 19.

Quantum verò attinet ad opinionem Bald. exiſtimantis communem ſententiam limitari, quoties filius ſuccederet ex 2. vel. 3. capite, quia tunc non ſuccedit vt ſuus, illa eſt indubitabilis, & non neceſſaria, quia etiam ſi ſit ſuus ſecundùm veriorem ſententiam, poterit vſuca-

86 pere. ¶ Sed in eo fallitur Bald. dũ tenet filium ſuccedentem tanquam agnatum vel cognatum non habere iura ſuitatis, atque perinde ſi vera eſſet communis, nullas eo caſu ſibi reliquias ſuitatis ſupereſſe, ob quas impediretur vſucapio. nam contra id eſt text. expreſſus in. l. de bonis. in princip. ff. de carbon. edict. vbi probat text. quòd etiam ſi filius ſuccedat ex inferioribus capitibus, & petat bonorum poſſeſsionem, qua legitimi vocantur, eſt ſuus, ſi ergo ſuitas eſſet cauſa prohibendæ vſucapionis, ita prohiberetur vſucapere hoc caſu, cùm habeat ſuitatem, ſicut quãdo ſuccedit ex primo capite tanquàm filius, & ita error eſt in hoc, & aſſumptum ratioque Bald. ſunt falſa, licèt rei veritate attenta dictũ ſuum procedat. Solùm reſtat, quòd text. in dict. l. de bonis. videtur potiùs probare totum cõtrarium eius, quod diximus, nam dicit, quoniam ſui non ſunt. Sed reſpondeo, quòd

eſt corruptus text. ille, & communiter in alijs codicibus deeſt, non. & ita eſt in pandecta Florentina, ſine, non. hocque magis conuenit ſenſui text. illius, & conſtat prœterea ex omnibus doctoribus cum text. allegantibus, & etiam ex his, qui ſuſtinent dictum Bald. nam allegant tex. illum in hunc ſenſum. & ita per illum text. contra Baldum tenet Iaſ. in dict. l. in ſuis. numer. 8. dicens, quòd totus mundus non reſpondebit illi text. pro Bald. reprobat etiam Curt. Iun. in. l. 1. nume. 71. C. qui admitt. & Arias Pinel. vbi ſuprà numer. 44. & alij relati per Anton. Gomez vbi ſuprà numer. 18. qui in hoc articulo non firmat pedes.

87 VLTERIVS, & tertiò principaliter ex hoc text. & ſimilibus ſuprà allegatis infertur ſingulariter, quòd ſi lege vel ſtatuto caueatur, quòd de qualibet hæreditate, quæ alicui obuenerit, ſoluatur gabella, debet intelligi in hærede extraneo, nó verò in hærede ſuo, quia propter hæreditatem patris ſibi delatam ex teſtamento vel ab inteſtato, non tenetur ſoluere aliquam gabellam, quia non dicitur nouam hæreditatem acquirere, ſed potiùs dominium bonorum in eum continuari. ita tenét Angel. Imol. Iaſ. & hos referens Anton. Gomez. t. rom. cap. 9. num. 28. in principio. & idem in. l. 45. Taur. nu. 55. ad fin. vltra quem, tenet idem Angel. in præſenti numer. 7. in finalib. verb. quod eadem ratione procedet in quacunque collecta vel tributo per ſtatutum impoſitis hæreditati obuenturæ alicui.

88 VLTERIVS & quartò hinc infert eleganter Bartol. rationé, quare teſtamentum, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, ſit ipſo iure nullum, iuxta text. in. l. inter cætera. ff. de lib. & poſthu. & in. l. cùm apud. ff. eod. tex. in. l. 1. ff. de iniuſt. rupt. & in princip. ſuprà de exhæredat. lib. nã cùm dominium bonorũ paternorũ neceſſariò per legẽ in filiũ continuetur, non poteſt pater alium hæredẽ & dominum facere, niſi priùs priuet filium tali dominio, quia aliàs videretur teſtari de rebus alienis, & duos hæredes in ſolidũ facere, & ſic duos dominos eiuſdem rei, quod eſt contra ius. ita Bart. in. d. l. in ſuis. num. 7. idem Bart. in rep. l. pater filium. nu. 8. & in lectura. num. 3. ff. de inoffic. teſtam. quam eſſe communem teſtatur Anto. Gomez. d. nu. 18. & ſic inquit Bart. vbi ſuprà. cùm hæc ratio ceſſet in matre & in aſcẽdentibus ex linea materna, quia dominium bonorum ipſorũ non continuatur in deſcendentes, ex defectu ſuitatis, nõ eſt neceſſaria in eis exhæredatio, ſed præteritio pro exhæredatione habetur, vt ſunt iura vulgaria. Sed rationem hanc Bart. & communem latè reprobat Paulus de Caſtro in dict. l. in ſuis. num. 6. & 7. & latiùs idem in repet. l. ſi filius, qui in poteſtate. numé. 3. ff. de liber. & poſthum. pluribus fundamentis. & inquit Iaſ. in dict. l. in ſuis. nume. 34. quòd eam omnes

omnes alij ibi indifferenter reprobant. & quòd communiter reprobatur. & idem Iaſ. in dict. l. inter cætera. num. 11. vbi tranſit cum reprobatione.

Primò, quia filius in vita patris nō habet dominium rerū ſuarum, ſed ſolùm inaginariè eſt dominus habitu & non actu, vt probat. d. l. in ſuis. quia viuo patre nullum ius habet in eius bonis. l. 1. §. ſi impuberi. ff. de collatione bonor. ibi, præmatura enim hæc eſt ſpecies. &c. & l. 2. §. interdū. ff. de vulg. & pupill. ſi igitur pater alterum inſtituit, videtur potiùs impedire acquiſitionem fiendam in filium, quàm eum priuare, quod faciliùs fieri poteſt, argumento. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. item quia ſi præd. ratio cōmunis eſſet vera, ſequeretur ea attenta, quòd cùm dominium omnium bonorum continuetur in filium, oporteret ſi pater relinquat legitimā tantùm filio, eum exhæredare in reliquo, quod tamen eſt falſum, vt in. l. Papinianus. §. quoniam autem quartam. ff. de inofficio. teſtam. quinimo ſi non totam quartam pater filio relinquebat olim, teſtamentum non erat nullum, ſed agebatur querela, hodie per ius agendi ad ſupplementum. vt probat text cum ſua materia in. l. omnimodo. C. de inoffic. teſtamento. item quia ſi conſiderationem ſupradictam per Barto. iura habuiſſent, non conſtituerent differentiam inter præteritiones maſculorum & fœminarum, cùm in vtroſque continuetur dominium, & tamen olim fiebat hæc differentia. vt in. l. maximum vitium. C. de lib. præt. vel exhæred. item etiam & poſtremò, quia ſi communis ratio eſſet vera, ſequeretur, quòd ſi in hæreditate nulla eſſent bona, præteritio filij non redderet teſtamentum nullum, quod eſt falſum, argumento tex. in. l. libertus, qui ſoluendo. ff. de bon. libert. vbi probatur, quòd præterito patrono à liberto, qui non erat ſoluendo, competit bonorum poſſeſsio contra tabulas aduerſus ſcriptos hæredes. & reddit text. rationem, quia multi caſus euenire poſſunt, quibus expediat patrono petere bonorum poſſeſsionem, quam ius ęris alieni magnitudo, quam libertus reliquit, facultates patrimonij eius excedat, veluti ſi prædia ſint aliqua ex bonis liberti, in quibus maiorum patroni ſepulchra ſunt &c. ergo ita in propoſito dicendum eſt. de quo intereſſe rerum maiorum eſt text. ordinarius in. l. ſi in emptione. ff. de minorib. vbi eſt materia.

Et ideò idem Paulus de Caſtr. in repet. dict. l. ſi filius, qui in poteſtate. numer. 6. ponit ſuam rationem, quare teſtamentum, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, ſit ipſo iure nullum. Et inquit ipſe, quòd pater prætereundo filium dupliciter peccat, primò contra officium pietatis & naturæ, nam hæreditas patris eſt debita filio iure ſanguinis & naturæ. l. ſcripto. ff. vnd. lib. & in

l.fina.C.de codicill. l.cùm ratio. ff. de bon.damn. Item peccat veniendo contra ſolennitatem iuris, nam inter cætera, quę ad teſtamenti ſolennitatem requiruntur, eſt curare de filijs inſtituendis vel exhæredandis.vt in.d.l.inter cætera.cum ſimilibus. Vnde infertur primò ſecundùm Paulum,quòd cùm remittitur ſolennitas hæc iuris ciuilis in teſtamento,prætereundo filium,non facit teſtamentum nullum,prout eſt in milite.l. ſicut certi.C. de teſtam. milit.Secundò infertur, quòd cùm in relictis ad pias cauſas remittatur iuris poſitiui ſolennitas, & ſtetur in terminis merè iuris gentium,præteritio filij non redдát teſtamentum nullum,dum tamen, ne pater contra officium pietatis teſtetur,aliquid ſaltem iure legati filio relinquat,aliter enim eccleſia talem inſtitutioné non reciperet, quia qui filium exheredare vult,eccleſiam autem inſtituere, alium quærat pro conſilio quàm Auguſtinum. vt in cap.fi. 17. quæſt.4.gl.in. l. Papinianus.§. Imperator.ff.de inoffi. teſtam. at verò mater, inquit Paulus, prætereundo filium,teſtatur contra officium paternum tantùm, quia talis ſolennitas de iure ciuili non requiritur in teſtamento matris,quia magis debita eſt hęreditas patris filio, quàm matris: quia pater eſt principium generationis,præbet enim materiam, mater formam, & prior eſt materia quàm forma.& ibi latiùs ipſe Paulus philoſophatur.et hanc rationem Pauli de Caſtro, in ſumma,quare teſtamentum in quo filius in poteſtate eſt præteritus ſit nullum,dicit communem in effectu Iaſ.in. d.l.in ſuis. num. 41. Sed aduerte, quòd ſecundùm philoſophos,in generatione mulier præbet materiam, & pater formam, vt tradit Boerius deciſ. 241. num. 7. & prætereа ita audiui à quodam philoſopho.& ita Paulus in hoc fallitur.

Ecce igitur in re hac duas rationes cõmunes, vnuſquiſq; ſequatur quam maluerit,& quæ ſibi verior viſa fuerit, mihi verò poſterior verior videtur,ſi autem prima placuerit alicui,ſciat,eam ab impugnationibus Pauli defendi per Iaſ.in.d.l.ſi filius, qui in poteſtate.num.16.&.17. poſt Alex. quem refert, & eundem Iaſ. latiùs in dict.l.in ſuis.nume.41.& ſequentibus.qui dicit.d.n.41.quòd illa 1.ratio Barto.eſt de mente & viſceribus illius.l. & fundamentalis & tenéda,ratio auté Pauli perſuaſiua, licèt idem Iaſ.in.d.l.inter cætera.nu.11.trãſeat cũ cõmuni reprobatione Bart.

89 VLTERIVS & quintò principaliter ex regula noſtri tex. & ſimilium intulit eleganter gl. in authen. de trient.& ſemiſ.§.1.verb.debitum. collatione.3.quòd legitima non tantùm eſt debita filijs in vita patris,ſed etiam filius dicitur dominus patre viuente. idem etiam tenet gl. in auth. de hæred. & falc.in.§.ſi quis autem nõ implens. verb. auferri. collatio.1. ſed hæ gloſſæ falſæ ſunt,nam imò legitima, non eſt debita filijs in vita patris, ſed quaſi debita, & ipſi, patre vi-

viuente, non dicuntur domini, ſed quaſi domini, vt clarè conſtat ex his iuribus, quæ per dictionem, quaſi & quodā modo, loquūtur. & præterea eſt tex. expreſſus & optimus in. l. fin. §. pen. C. de curat. furioſ. ibi. quæ quaſi debita ad poſteritatem ſuam deuoluitur. ad idem eſt tex. in. l. vnic. ibi, tanquā debita. C. de his, qui ant. apert. tab. & ita gll. illas teſtatur magis cōmuniter reprobari dominus meus Anton de Meneſes in. l. 3. nu. 32. ad fin. C. de iur. & fact. ignor. poſt Imol. Cepol. & Iaſ. quos refert. & teſtatur communiter reprobari Paulus de Montepico in. l. in quartam. nume. 56. ff. ad. l. falc. & Ioan. Oroſc. in l. non impoſsibile. nūm. 22. ff. de pact. & ita in ſpecie per ſupradicta iura, quòd legitima filijs in vita patris non ſit debita ſed quaſi debita, tenet glo. ordinaria, & quæ cōmuniter allegari ſolet in. d. l. 3. C. de iur. & fact. ignor. in verb. nullis rationibus. quam ibi pluribus relatis, teſtatur eſſe communiter approbatam dominus meus. nu. 32. & ſequitur glo. illā Bart. in rep. l. ſi arrogator. nu. 14. ff. de adopt. vbi Ioan. Oroſc. num. 129. teſtatur communem.

90 Ex quibus omnibus infertur optimè, quod cùm filius non ſit verè dominus in vita patris, neque ei ſit debita legitima, ſi delinquat filius, non tenebitur pater legitimam ſuam ſoluere pro condemnatione delicti ipſius filij, quia pater adhuc nihil debet. & præmatura eſt ſpecies &c. ita tenet Barto. per text. ibi in. l. §. ſi impuberi. verſic. vltimo iſte text. ff. de collatione bon. cuius opinionē plures referens teſtatur eſſe communiter approbatam dominus meus in d. l. 3. nume. 35. qui exiſtimāt grauiter errare Martinum Laudenſem tenētem contrarium in filio committentē crimen læſæ maieſtatis. eandem etiam opinionem teſtatur communiter approbatam Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 20. nume. 285. verſic. fallit. & ſequitur Couar. alios allegans lib. 2. var. reſol. cap. 8. num. 7. colum. 2. illius numeri. & ſequitur etiam Iaſ. in. l. 1. nu. 3. ff. ne quis eum, qui in ius voc. eſt vi exim.

91 Quæ tamen communis opinio limitari debet, niſi ſtatuto caueatur, vt pater teneatur ſoluere condēnationem pro filio, quia tunc tenetur. ita glo. in Rubrica. C. de decret. de cur. lib. 10. cuius opinionem plures referens ſequitur & teſtatur communem contra Bald. qui dicebat nō valere huiuſmodi ſtatutum, dominus meus vbi ſuprà. num. 34. & glo. illius opinionem teſtatur eſſe magis communiter approbatam & laudatam Ioan. Oroſc. in. d. l. non impoſsibile. num. 22. vbi alios refert. & teſtatur cōmuniter approbatam plures etiam referens Mench. vbi ſuprà. numer. 286. vltra quos teſtatur communiter approb. plures referens Petrus Dueñas in regula. 356. nūme. 2. vbi latè agit, cuius temporis ratio haberi debeat quo ad æſtimationem legitimæ.

92 Quod ſtatutum licèt valeat, intel

N 3 ligi.

ligi tamen debet de pœna pecuniaria, ſecùs verò de corporali, quia huiuſmodi ſtatutum obligans patrem ad pœnam corporis, non valeret ſecundùm Ioan. Oroſc. vbi ſuprà. & teſtatur communem plures referens dominus meus vbi ſuprà, qui etiam alia dicit in propoſito, ſcilicet, quòd poſſet quidem ſtatutum obligare patrem pecunialiter vltra legitimam, & quòd tale ſtatutum eſt intelligendum de filijs legitimis tantùm, vel de naturalibus tantùm.

93 Sed vnum eſt, quod in propoſito ſcitu dignißimum cenſeo, quòd ſi pater licèt non teneatur, ſoluit tamen ex voluntate condemnationem pro filio, an poſtea filius conferre teneatur poſt mortem patris alijs fratribus, quod pro ſuo delicto pater communis ſoluit? Elegans eſt profectò & practicabilis quæſtio, quam vidi iam ex facto ſemel agitari. & in hoc Bart. in.l. Stichus. num. 2. ad fin. ff. de pecul. legat. ponit elegantem diſtinctioné, ſcilicet, quòd aut pater ſoluit ex neceßitate, quia fideiuſsit pro filio, & tunc computabitur in partem legitimam ipſius filij, & ſic conferre tenetur, per iura, quæ ibi allegat. Aut ſoluit non ex neceßitate, ſed voluntariè, quia pro eo non fideiuſſerat, neque per ſtatutum ciuitatis cogebatur, hæc eſt nostra quæſtio, & tunc inquit Barto. pater videtur cauſa pietatis concedere, nec à filio poterit repeti, neq; tenetur conferre, argumento. l. 1. C. de negot. geſt. cuius Barto. opinionem in hoc ſequuntur Bald. in authenti. ex teſtamento. nume. 13. C. de collat. & ibi Roman. nume. 19. dicit communem Alexand. in. l. in quartam. nume. 23. ff. ad. l. falcid. ſequitur ſimpliciter Paulus de Montepic. ibi. numer. 286. hanc etiam dicit magis communem, & ſequitur Anton. Gomez in. l. 29. Taur. numer. 20. quæ opinio in regno Portugal: approbata eſt lib. 4. ordin. §. 77. numer. 6. incip. nec menos. & ita eſt tenendum. licèt contrariam opinionem teneat & dicat communem Fabianus in authentica. nouißima. num. 106. C. de inoffic. teſtam. & eam dicat veriorem Rip. in dict. l. in quartam. nume. 185. vbi refert Fabian. vbi ſuprà, dicentem eſſe communem. ſequitur hos duos referens Petrus Dueñas in regula. 222. limitatione. 4. Sed prima opinio eſt tenenda in iudicando & conſulendo, & ita iam ipſe ex facto conſultus reſpódi non ſemel. ¶ Quod ipſe (ſaluo meliori iudicio) limitarem, eo caſu, quo pater priùs feciſſet meliorationem tertij & quinti bonorum ſuorum in alterum filium vel nepotem irreuocabiliter, illis modis, quos refert. l. 17. & l. 44. Taur. hodie. l. 1. titu. 6. & l. 4. titu. 7. libr. 5. nouæ recopilatio. nam tunc cùm pater non poſsit facere duas donationes tertij & quinti metam excedentes, & non poſſet vllo modo præiudicare filijs in pluſquã in vno tertio & quinto, vt in. l. 28. Taur. hodie. l. 12. d. ti. 6. & in alijs regijs legibus proba-

probatur, huiuſmodi filius delinquens tenebitur conferre condẽnationem quã pro eo ſoluit pater. etiã volens. & hoc caſu meo iudicio poterit ſaluari ſecunda communis opinio ſupradicta. hac verò melioratione non facta, non tenebitur conferre condemnationem tanquã ſibi do natam, ſed imputabitur in tertium & quintum, in quibus eũ poterat pa ter meliorare, & ſi excedat, exceſſus cõputabitur in legitimã. vt in. l. 26. Taur. hodie. l. 10. d. tit. 6. Si verò pater priùs fecerat præd. meliorationẽ reuocabiliter, exiſtimo quidem ſatis videri reuocatã pro quãtitate condẽ nationis, qua voluntariè ſoluit pro hoc filio delinquente, & hæc quanti tas cõdemnationis ſoluta & melioratio priùs facta, reducentur ad vnum tertiũ & quintũ bonorũ patris, & in amplius nõ valebit melioratio, quã reliquum fuerit, dẽpta condẽnatione ex tertio & quinto. argumento. d. l. 28. Taur. quæ hodie eſt. d. l. 12.

94 Erit tamen non incongruum videre, iam ꝙ pater non teneatur ſoluere condemnationem pro delicto filij, vtrùm confiſcatis & publicatis bonis filij, cenſeatur cõfiſcata legitima ipſius ſibi quaſi debita in vita patris, cùm pater tempore ſententię viueret, ita vt poſt eius mortem fiſcus poſsit capere præd. legitimam ex cõdemnatione facta in vita patris? In quo dicendum eſt ꝙ non, ex omnibus ſupradictis, quia tẽpore delicti & ſentẽtiæ filius nihil habebat, neq; eius pater pro eo tenebatur. Itẽ & ſecundò, quia cõfiſcatio ad bona futura non extenditur, vt reſoluit Anto. Gomez. 3. tom. c. fi. nu. 1. & in ſpecie in quæſtione noſtra, hanc opinionẽ tenet Couar. poſt tres doctores, quos refert lib. 2. var. reſol. c. 8. nu. 7. col. fi. illius nu. Vnde infertur perperàm dixiſſe Martin. Laudenſ. in tractatu de crim. læſæ maieſt. quòd filius committens crimẽ læſæ maieſtatis amittit legitimam ſibi obuẽturam in bonis patris. & ita inuenio quòd cum reprobat dominus meus in dict. l. 3. nu. 33. & 34. C. de iur. & fact. ignor. & quòd confiſcatio non extendatur ad bona futura, nec fiſcus etiam hærede repudiante ſuccedat in iure adeundi delinquenti competente, etiam ſi ſit in crimine ſodomiæ, videndus eſt Tellus Fernandez in. l. 4. Taur. nume. 48. & ſequentibus.

95 Sed an in præiudiciũ iniuriati offenſi & iuris ſibi cõpetentis per ſentẽtiam condemnatoriam tranſactam in rem iudicatam aduerſus delinquentem latam ob delictum poſsit filius hęreditatem matris ſibi poſtea delatam repudiare, vel non obſtante præd. repudiatione poſsit fieri exequutio pro illa condemnatione virtute dictæ ſententię in bonis illius hęreditatis maternæ delatæ filio delinquenti? Vidẽdus eſt omnino Greg. Lopez in. l. 12. tit. 10. part. 5. in glo. Engañoſamente. vbi refert quæſtionẽ hanc in conſilio regali ſe vidiſſe agitari, & deciſum fuiſſe, quòd fieret exequutio in dictis bonis, nõn obſtante præd. repudiatione, per ea

quæ ibi ipſe adducit. Egi ipſe latiùs alibi de hoc vltimo, & ideò ampliùs hic ſuper eo non immoror.

96 Vltimò ex communi reprobatione dictarum gloſſarum infero ſingulariter ad intellectum text. in. l. vt debitum. C. de hæredit. act. quæ lex dicit & probat, quòd creditor inſtitutus à debitore poſsit acceptare & retinere debitum ſuum, & repudiare hæreditatem, vt text. ille minimè procedat in filio ſuo reſpectu legitimæ, quam non poterit retinere repudiata hæreditate, nam cùm lex illa loquatur in vero creditore, extendenda non eſt ad improprium, prout eſt filius in vita patris. cui text. ita reſpondet Alexan. in addit. ad Barto. in. l. gerit. numer. 22. ff. de acqui. hæred. ſub litera. F. columna. 2. illius additionis. vbi Barto. tenet hanc illationem. & idem Bartol. in. l. quia poterat. numer. 5. ff. ad Trebell. idem Barto. in. l. pro hærede. §. 1 ff. de acquirend. hæred. quam opinionem plurimos, imò infinitos allegans & bene amplians teſtatur eſſe communem dominus meus vbi ſuprà. numer. 35. & Couarr. in capit. Raynutius. §. 11. numer. 11. de teſtam. dicit etiam communem Rip. in. l. 1. nume. 157. cum duobus ſequentibus. ff. de vulga. & pupill. & Tiraquel. de primogenitura. quæſt. 77. n. 5. vbi affirmat in puncto iuris non eſſe recedendum ab hac opinione: quam etiã defendit Ioan. Crotus in. l. nemo poteſt. nume. 89. ff. de legat. 1. ſequitur Maranta in repet. l. 1s poteſt. nu. 62. ff. de acq. hæred. dicit veriorem & receptiorem plures allegans Mench. de ſucceſſ. creat. §. 20. num. 202. vbi refert plures tenentes contrarium. alios etiam refert pro contraria parte dominus meus vbi ſuprà. & Tiraquel. vbi ſuprà. q. 55. colum. 2. vbi innuit hanc ſecundam opinionẽ eſſe communẽ. & tenet eam Fabianus in. d. auth. nouiſsima. nu. 150. ſed eorum fundamẽtum, ſcilicet. d. l. vt debitum. corruit vt ſuprà dictum eſt, ſicuti etiam nihil probat. l. ſi quando. §. & generaliter. C. de inoffic. teſtam. cui reſpondet Couar. de pact. in. 6. in. 3. parte. §. 3. num. 3. fol. 120. colum. 1. cuius ſolutionem nõ referam, vt ad aliud progrediamur.

97 Illud tamen addendum eſt, quod iure regio in alio caſu per. l. 21. Taur. quæ hodie eſt. l. 5. tit. 6. lib. 5. nouæ recop. diſpoſitum eſt, quòd filius melioratus poſsit acceptare melioratio nem & prælegatum, cæteraq; bona repudiare. Cui legi plurima circa eius neceſſariã intelligentiam accõmodare poſſem, ſed quia nec locus nec tempus occaſionẽ præſtãt, omíttam ea, alibi volente Deo dicturus.

98 VLTERIVS & ſextò principaliter ex noſtro tex. cum ſimilibus infertur id, quod eleganter Bald. tradit in. l. cùm hæreditas. C. depoſit. colligens id ex gloſ. ibi. verb. ſucceſſeritis. ſcilicet, quòd vbi eſt ſuus hæres, ibi nunquam datur hæreditas iacens, quia exiſtentia ſui hæredis inducit continuationẽ dominij ſine

ſine aliquo medio per hæc iura. quã opinionem tenet glo. expreſsiùs in l. ſi alienũ. §. in extraneis. verb. hæreditatem. ff. de hæred. inſtitu. ibi. quia poſt mortem ſtatim eſt hæres, etiam ſi non adeat. gloſſ. optima in l. quæſitum. §. præſente. glo. fin. ff. de legat. 1. vbi inquit, quòd in hærede neceſſario inter mortẽ & hæreditatis acquiſitionem, nullũ eſt mediũ. & ibi notat Bart. in fina lib. verbis. pro qua ſententia & cõcluſione eſt præterea tex. optimus in l. ſi poſt mortẽ. in principio. ibi, præterquam. & c. ff. de legat. 1. vbi probatur, quòd legatum factũ ſeruo alicuius poſt mortem dñi ſui, ſi in eadem cauſa durauerit ſeruus, pertinet ad hæredem domini, etiã ſi testamento domini libertatem ſeruus conſequatur, quoniam antè cedit legatum, quàm hæres aliquis domino exiſtat, quo fit, vt legatũ acquiratur hæreditati iacenti, & in ſecũdo caſu nõ, quia nulla hæreditas iacebat; ſed ipſimet legatario, qui ſtatim poſt mortem dñi eſt hæres. & ita notat ad hoc tex. illũ Bart. ibi. n. 1. Iaſ. n. 6. & 7. dicens quotidie allegari ad hoc text. illum ſecundũ Bald. & illam glo. in d. l. cùm hæreditas. dicit notabilem Iaſ. in l. ſi filius hæres. nu. 10. ff. de lib. & poſthum. vbi non meminit alterius glo. quæ expreſsior eſt. ſequitur etiam amplians Mencha. de ſucceſſ. creat. §. 21. n. 246. vltrà quem dicit cõmunem plures referens Anton Gomez. 1. to. c. 9. n. 17. quem & Mencha. referens teſtatur verã & cõiter approbatã opinionẽ illius glo. dãs meus in l. eam quã. nu. 27. C. de fideicõm. eandem etiam gl. dicit valde notabilem idem Iaſ. in dict. l. in ſuis. nume. 10.

99 Et ex ea infert ad practicã cũ Bald. vbi ſuprà, quòd ſi quis ageret eo caſu cõtra hæreditatem iacẽtem ſuccũberet. & per hoc infert & 2. cũ Aret. dicens eſſe valde notabile, quòd non debet dari curator huiuſmodi hæreditati, quia exiſtentia ſui hæredis inducit continuationem dominij ſine aliquo medio, & inquit in hoc vltimo eſſe hanc quæſtionẽ pro amico, quia Salic. & Paul. de Caſtr. in d. l. cũ hæreditas. tenẽt cõtrariũ, imò quòd poſsit dari curator. & reuera Salice. ibi. nu. 2. & Paul. de Caſt. n. 3. tenent, quòd propter beneficium abſtinendi. quod hodie à prætore habet fili', de quo infrà ſtatim dicam, redigitur ad inſtar emãcipati, & ita poterit dari curator eius hæreditati, quia filius à creditoribus conueniri non poterit, niſi probetur immiſtio vel aditio, quos ſequitur Anton. Gomez. d. num. 17. & ſic inquit Paulus de Caſt. quòd dictũ Bald. ibi eſt potius inutile, quàm vtile. & dicit Salic. cautelã eſſe ad tollendum omnẽ dubium, vt filius. ſuus conueniatur à creditoribus, & ſi dicat ſe deliberare, vel nondum hæredẽ eſſe, ſequitur quòd vtitur beneficio ſibi conceſſo, & poterit curator dari. Hæc ſunt, quæ doctores dicunt in hoc articulo.

Ego verò latiùs intendo articulũ hunc tractare, & oſtendam, quomodo hæc non ſit quæſtio pro amico, neq; quodlibetica, ſed in quo ei veritas

conſiſtens in vno tantùm caſu, & vt eam dignoſcamus,videtur mihi longiùs aliquantulum trahẽdum, & ita pendere ab intellectu illius quæſtionis,quam doctores ſuprà citati pro conſtituta habent.

100 An hodie attẽto iure prætorio, ſecundùm quod beneficiũ abſtinendi datur ſuis, iuxta magis cõem & veriorem ſententiã, quæ habet eſſe introductum de iure prætorio & non ciuili,vt per iſtum tex.in verſi.ſed & his permiſit prætor. quam alijs iuris partibus & argumẽtis latiſsimè oĩm cõcludit Ant.Gomez.1.tom.c.9.nu.21.creditores hæreditarij poſsint ſtatim cõuenire ipſum filiũ tãquã hæredẽ neceſſariũ patris, etiã antequã ſe immiſceat,necne: Nã ſi poſſunt,conſtat quidẽ,curatorem dari non poſſe ſi verò non poſsint, conſtat poſ-

101 ſe dari. ¶ Pro cuius rei intelligentia, præſuppono priùs prætores hoc beneficium ſuis conceſsiſſe, ne obſtricti bonis & debitis patris eſſent,vt volentes poſſent abſtinere ab eius hæreditate.text. eſt in verſi.ſed & his permiſit prętor.infrà proxim.aliàs eſt.§. per ſe.& in.l.neceſſarijs.cum ſimili-

102 bus.ff.de acq.hæred. ¶ Hoc ſic breuiter præhabito,in quęſtione præ fata, videtur quidem primò dicendum, quòd creditores habeant intentionẽ fundatam contra filium, iuxta illud Pauli.filius,ergo hæres.& per text.in d.l.neceſſarijs.in princip.vbi probat tex.ideo ſuis datum eſſe hoc beneficium,vt quanuis creditoribus hæreditarijs iure ciuili teneantur,ſi velint derelinquere hæreditatem &c.ecce ergo tex.expreſsè probantem,quòd ad hoc vt contra eos actio nõ detur, debent ſe priùs abſtinere,ergo antequam id declarent,etiam ſi ſe nõ immiſcuerint, poterunt conueniri, vt probat clarè tex.dum dicit.vt quanuis creditoribus hæreditarijs iure ciuili teneantur.& ita dicit gl. ibi verb. teneantur.facit hoc valde pro ſentẽtia quorundam,qui dixerunt filium exiſtentem in poteſtate effici ſuũ hæredem & neceſſariũ,& ſtatim teneri creditoribus,licèt glo. ibi hanc opinionẽ non teneat, & ſic hæc prima habet,quòd licèt filius ſuus poſsit ſe iure prætorio abſtinere & ſic nõ teneri creditoribus, tamẽ dum deliberat & ſe non abſtinet,poterit conueniri. Secũdò facit,quia de iure ciuili filius ſtatim ipſo iure eſt hæres patris, vt probat noſter tex.cũ ſimilib. & licèt beneficiũ abſtinendi ſit ei cõceſſum à iure prætorio, non tamen per hoc deſinit eſſe hæres antequã de abſtenſiõe cõſtet.vt eſt tex. pulcher in.l.1.§. qui ſunt in poteſtate.ff. ſi quis omiſ. cauſ.teſtam. vbi dicitur. qui ſunt in poteſtate,ſtatim hæredes ſunt ſeu ab inteſtato,ſeu ex teſtamento, nec ꝗ ſe abſtinere poſſunt,quicquam facit, ergo &c. Tertiò facit text.in.l. ita tamen.§.ſi pater.ff.ad Trebel.vbi fidei cõmiſſarius hoc poteſt,igitur & cre-

103 ditor. ¶ Quia fideicõmiſſarius creditor eſt,vt probo per coiunctionem

104 duarũ legum. ¶ Quod argumẽtum validũ eſt in iure,vt ſolet ad hoc allegari tex.in.l.Gallus.§.ille caſus.ff.de lib.&

lib. & poſthu. & tradit latè Euerard. in centuria legal. c. 11. fo. 61. Nam dicit tex in. l. creditores. 10. ff. de verbo. ſignific. creditores eſſe, quibus aliquid debetur ex quacunq; áctione vel perſequutione, & tamen olim ſi deicómiſſa petebantur perſequutione & officio iudicis. vt eſt tex. in. l. pecuniæ. 178. in ordine. verſi. perſequutionis. ff. de verb. ſign. igitur & c. & ita inuenio, quòd hanc primam opinionem ſenſit & voluit gl. ordinaria in authé. vt hi, qui obligatas, ſe perhib. hab. res min. §. vt autem. verb. parentes. colla. 6. quam opinionem ſequũtur plures relati per Anton. Gomez 1. tom. cap. 9. numer. 25. & vltra eum adde, quòd hanc opinionem dicit cómunem Vltramótanorũ Angel. in tractatu ſuitat. in. 9. quæſtione: numero. 65.

105 Sed, his omnibus non obſtãtibus, in contrarium eſt verior & communior opinio, imò ꝙ ſi creditores agãt contra filium, & in proceſſu non cóſtet de immiſtione, etiam ſi de abſtéſione nó appareat, filius abſoluatur, & nihil valeat præd. petitio. Primò quidem & principaliter per text. in dicto. §. ſed & his permiſit prætor. & in. l. ſi filius, qui patri. ff. de vulg. & pupill. vbi probatur, ideo prætorem cóceſſiſſe huiuſmodi beneficiũ ſuis, vt potiùs patris bona, quàm ipſius filij inquietarentur à creditoribus, & vt ab oneribus eos liberaret, igitur c[illegible] teniri non poſſunt, ſecundũ Paul. de Caſt. in. d. l. ſi filius, qui patri. qui ita inducit tex. illũ, quẽ ad hoc dicit meliorem iuris Anton. Gomez vbi ſuprà. Secundò facit, quia cùm iſtud beneficium abſtinendi ſit à iure inductum, non requiritur, quòd exprimatur, vel apponatur ab homine, ſed ſemper operatur effectum ſuum, niſi conſtet de immiſtione filij. vt probat text. pulcherrimus in propoſito. l. ei, qui ſe. ff. de acquiré. hæred. cuius verba ſunt hæc. Ei, qui ſe non immiſcuit hæreditati paternæ ſiue maior ſit, ſiue minor, non eſt neceſſe prætorem adire, ſed ſufficit ſe non immiſcuiſſe hæreditati. ergo expreſsè probatur ibi hæc opinio. Tertiò eſt text. expreſſus in. l. 1. C. ſi mino. ab hæred. ſe abſtin. vbi probatur, quòd ſi filius non ſe immiſcuit hæreditati patris, non tenetur, quia tutus eſt ipſo iure propter beneficium abſtinendi conceſſum à prætore, neq; requiritur aliqua proteſtatio, vel declaratio filij. ſed & ſunt alia, quæ ſatis vrgent, licèt hæc magis, quæ referuntur per doctores infrà allegandos. & ita hanc opinionem tenet gloſſ. ſuprà allegata in dict. l. neceſſarijs. reſpondens text. ibi, quem ſuprà induxi pro contraria parte, dicens eſſe intelligẽdum iuxta ſupradicta. & ibi quoque eandem ſententiam tenet Bart. & idem Bartol. in dict. l. ſi filius, qui patri. numero: 6. tenet etiam gloſſ. final. in. l. ſi cùm dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolut. matrim. vbi Paulus, numero. 3. inquit, quòd omnes ita tenent. & tenet etiam gloſſ. 2. in dict. l. prima. & in dicto. §. ſi

pater.glo.1.& hæc eſt cõmunis opinio,vt plurimos referẽs teſtatur Antonius Gomez vbi ſuprà. vltra quẽ hanc dicit eſſe veritatem Angel. in præſenti.nu 8.& hanc dicit magis cõmunem opinionẽ Iaſ. in.d. l.ei, qui. num.1.& ante eum Alex.in.d.§.ſi pater.colu.1. & teſtatur eſſe receptiorẽ ſententiam Viglius in præſenti.n.8. & final.& ita eſt tenendum.per quæ patet reſponſum ad omnia iura ſupra allegata pro prima opiniõe. hãc etiam opinio.tenet & dicit cõmunẽ & magis cõem pluribus relatis Roland. à Valle cõſi. 20.n.18.&.20.lib.1.

106 Quæ cõmunis opinio intelligitur vt procedat,non tantùm quando filius cõuentus à creditoribus non cõparet in iudicio,vel negat ſe hæredẽ, ſed etiam ſi ſubeat iudicium, & offerat ſe liti,reſpondendo & litigando cũ creditoribus,quia intentio & propoſitũ cõmunis opinio.eſt hoc,quia aliàs ſi filius negat ſe hæredẽ,vel confiteatur,res eſt clara.& ita tenet poſt alios,quos refert Anto.Gom. vbi ſuprà ad fin.d.nu.25.contra Bald. dicẽs eſſe notãdum & vtile in practica. & hãc opinionem in terminis teſtatur magis cõem alios allegans Roland. à Valle dict.cõſi.20.n.20. Et ita fit & ſeruatur cõmuniter in practica,qu a niſi probetur & cõſtet in proceſſu filium adiſſe hæreditatem,vel ſe ei immiſcuiſſe,non fit aduerſus eum condemnatio,ſed abſoluitur à petitis. Et ita ſoleo ſemper ipſe cũ ſum aduocatus actoris facere interrogationes & poſitiones aditionis hæreditatis vel immiſtionis factæ per filium.

107 Et ex omnibus ſupradictis iuxta iſtã ſecundã veriorem & receptiorẽ ſententiam infertur veram quidem eſſe opinionem Salic. & Paul.in. d.l. cùm hæreditas.cõtra Bald.& Iaſ.vbi ſuprà,exiſtimantium bene poſſe dari curatorẽ hodie hæreditati ſuorũ, propter beneficium abſtẽſionis prætoris eis conceſſum,cùm non ſtatim tanquam hæredes cõueniri poſsint. Sed contra hoc eſt vrgens difficultas in propoſito,nam ſi debet dari curator.huiuſmodi bonis, neceſſariò debet requiri filius ſuus vt adeat & reſpondeat debitis hæreditatis.

108 Vnde cùm ius adeundi duret.30. annis,vt eſt glo.per tex. ibi in.l.licet. C.de iur. delib.& ibi cõmuniter.dd. gl.etiam in.l.2.ff.de acq.hæred.& ibi etiã cõmuniter. dd. & hæc eſt cõmunis opinio,vt plurimos referẽs teſtatur dñs meus Anto.de Meneſes in.l. 3.nu.4.C.de iur.& fact.ignor. & numeris ſequentibus.vbi etiã dicit eſſe cõmunem,quod ius immiſcendi in ſuis duret alijs.30. annis. & latiſsimè etiam Anto.Gomez.1.tom.c.9.n.28. vbi ampliat & limitat. cùm hoc igitur ita ſit,videtur ꝙ nunquã aut ſerò poſsit dari curator prædictis bonis, & ſic creditores hęreditarij maximè moleſtabũtur in dilatione ita longa petitionis ſuorum debitorũ, & præiudicantur ob temporis moram.

109 Quia iudex , huiuſmodi tempus adeũdi abbreuiare minimè poterit, vt eſt bonus tex.in.l.ſi quis inſtituatur hæres.§.1.ff.de hæred. inſtitu.vbi probatur

probatur, quòd ſi hæres ſcriptus ſub conditione poteſtatiua diſtulerit illā adimplere, erunt partes prætoris, vt inquit text. vt immittetur edictum ſuum, illud nempe, quo præfinit tēpus, intra quod adeatur hæreditas. per quem text. hoc tenet ibi Barto. num.1. dicens per hoc ſe feciſſe caſſare mille proceſſus. & idem Bartol. in l.1.§. ait prætor. nu.5. ff. de iur. delib. Quid dicendum?

Sed contra illum tex. & Bart. opinionem, eſt tex. expreſſus in l. ſi curatoris. C. de iur. delib. vbi probatur, quòd iudex poteſt moderare tempus datum ad deliberandū. Ideo pro vera concordia & reſolutione huius difficultatis dicendum eſt, quòd iudex poteſt abbreuiare præfictum tēpus ad inſtantiam creditorum, ad hunc effectum ſcilicet, quòd ſi hæredes ſcripti intra illud tempus breue aſsignatum per iudicem, non adierint, detur curator & defenſor bonis, qui reſpondeat omnibus ſuum intereſſe petentibus, & prætendentibus cōtra illa bona, ſed hoc facere minimè poterit iudex ad hoc, vt minori ſpatio & tempore, quàm iure ſtatutū eſt, excludatur hæres ab hæreditate, & alius ſequens in gradu admittatur. Hanc concordiam & veriſsimam reſolutionem tenent & dicunt communem plures authores, quos habebam congeſtos, & poſtea cumulauit dominus meus in dict. l. 3. nume. 43. & 44. C. de iur. & fact. igno. vbi limitat in teſtatore, qui poteſt ad vtrunq; tempus coarctare. de quo ipſe dixi in rep. l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. ex quibus remanet defenſata, & declarata opinio Salic. & Pauli in d. l. cùm hæreditas. circa curatorem bonis dandum. Vlteriùs quæ requirantur ad hoc vt detur curator & defenſor bonis, videndus eſt Bald. in Rubrica. C. de ſucceſſ. edict. & melius Anton. Capicius deciſione. 8. vnde infertur contra Iaſ. non eſſe quæſtionem pro amico, prout ipſe Iaſ. exiſtimabat, ſed imò neceſſarium eſſe ad inſtantiam creditorum dare curatorem bonis defuncti nolente filio intra tempus aſsignatum per iudicem hæreditatē adire. & prædicta omnia ſunt notanda & menti tenenda, quia ſunt vtilia & quotidiana in practica.

110 VLTERIVS & ſeptimò principaliter ex noſtro text. cum ſimilibus infert eleganter glo. notabilis in cap. fi. glo. fin. in fine de feud. cognit. quòd filij ſuccedentes in feudum patris, non acquirunt ſuccedendo, ſed acquiſitum capiunt cum libera adminiſtratione. quam gloſſ. notat Bald. ibi, & commendat modum pulchrum & ſapidum dicendi. & ſequitur alios allegans & dicens notabilem Iaſ. in dicta. l. in ſuis. numero. 12. & 13. ff. de liberis & poſthumis.

111 VLTERIVS & octauò principaliter infertur, quod determinat gloſſ. final. in capit. final. 24 quæſtione. 1. quòd filius regis rex vocari debet, licèt regnum non habeat, & ſic eſt argumentum pro

Comitibus

Comitibus Teutoniæ & Italiæ,iam
enim domin' eſt,& ſola adminiſtra-
tio deeſt,ex.d.l.in ſuis.quam glo.ibi
allegat.& illam gl.latè examinat Iaſ.
in.d.l.in ſuis.nu.19.& ſequẽtibus.plu
res pro vtraq; parte allegans,& tan-
dem nu.21.concludit,ꝙ filij regum
& Comitũ,viuis parentibus impro-
priè & largè,dicũtur reges & Comi-
tes,vt patet in his iuribus in verb.qua
ſi,& verb.quodammodo,in quibus
112 ſe fundat gl. ¶ Nã debet intelligi iux
ta iura,quæ allegat.vt eſt vulgare di-
ctum Bart.in.l.non ſolùm.§.ſi libera
tionis verba.nu.7.ff.de lib.legat. quẽ
ſequitur plures referẽs idem Iaſ.in.l.
eum,qui.§.in popularibus n.9.in fin.
ff.de iur.iur.quem nõ ibi,ſed alibi re
ferẽs ſequitur eandem opinionem
Gomezius in §.pœnales.n.43.Inſtit.
de act.& idem Iaſ.in.d.l.in ſuis.n.21.
& idem in.l.frater à fratre.in.1.lectu-
ra.n.35.ff.de condict.indeb.idem in
l.cum filiofam.nu.129.ff.de legat.1.
113 Et vtilitas in practica erit ſecundũ
Iaſ.in.d.l.in ſuis.nu.23.nam ſi aliquis
habeat ab Imperatore priuilegiũ le-
gitimandi quoſcunq; ſpurios exce-
ptis filijs Comitũ & Baronũ,illa ex-
ceptio de filijs Comitũ vel Baronũ,
intelligitur de his,qui ſunt Comites
propriè,vnde ſi eſſet filius ſpurius ali
cuius filij Comitis viuentis,certè poſ
ſet eum legitimare,cùm filius Comi
tis viuente patre,non ſit propriè Co-
mes.& opinionem ſupradictã gl.in
d.c.fin.Iaſ.& alios allegans dicit cõ-
muniter approbatam Ant.Gomez
in.1.tom.c.1.nu.5.vbi dicit,quòd ita
practicatur,& ſic videmus ſeruari.&
refert gl.ſimilem in.c.Adrianus.63.
diſtinct.gl.2.dicentem,idem eſſe in
filijs Imperatoris,vt Cæſares quoq;
appellentur viuo patre. Sed in hoc
ipſe probo determinationẽ Iaſ.vbi
ſuprà,cuius non meminit Anto.Go
mez,quod intelligatur impropriè
& largè.
114 Nonò & vltimò infertur ad id
in quod allegatur gloſ.ſingularis in
l.2.C.qui ætat.vel ꝓfeſsione ſe excuſ.
lib.10.quæ tenet & probat,ꝙ cùm pa
ter & filius,cenſeantur vna eademq;
perſona,& eorum ſit idem patrimo
nium,ſufficit patris patrimoniũ,ad
hoc vt filius nihil aliud habens poſsit
frui aliquo munere vel dignitate,ſtã
te ſtatuto,lege,vel conſuetudine,
quòd qui non fuerit diues in tanta
quantitate,ad illud nõ poſsit admit-
ti,nam licèt filius pauper ſit,pater au
tem diues,ſufficit patrẽ munera ſubi
re poſſe ex idẽtitate perſonarũ,& pa-
trimoniorũ.& ſic gl.illa profectò ce
lebris eſt,& ad quàplurima in practi
ca neceſſaria,& ideo menti tenenda
ad hoc,quòd æſtimũ patris cenſetur
eſſe æſtimũ filij.& ad hoc eã dicit no
tabilem Iaſo.in.d.l.in ſuis.nu.15.& li
cèt contra illam gl.aliqui teneant ta
men vera eſt & cõmuniter approba
ta ſecundùm eundẽ Iaſ.in.l.ſciendũ.
111 in princip.n.25.ff.qui ſat.dar.cog.vbi
ex illa glo.infinitas doctorum deci-
ſiones cõgerit,optimas in practica.
& Cepola in rep.authẽ.ſed nouo iu-
re.n.82.& ſequẽti.C.de ſeru.fugiti.
115 Illud tamen hic referam ex eodẽ

Iaſ.vbi

Iaſ. vbi ſuprà nu. 29. quòd hæc communis opinio tantùm procedit in publicis muneribus, ſecùs verò in priuatis.

116 Vnde infero, quòd filius litigans, qui non habet immobilia, non excuſabitur a ſatisdatione. l. ſciendum. in princi. ff. qui ſat. dar. cog. & l. 41. tit. 2. parti. 2. & l. 2. tit. de los emplazamiẽtos. lib. 2. for. propter immobilia patris, quia licèt filius viuo patre loco domini habeatur, vt in his iuribus, propter quod videbatur ceſſare præſumptionem fugæ, tamẽ multa poſſunt accidere, ne ſucceſsio patris perueniat ad filium. argumẽto. l. natura lem. §. 1. ff. de acq. rer. dominio. & ita tenet in terminis Gulierm. de Cugno, & eum referens Bart. in. d. l. ſciẽdum. in princip. nu. 2. quæ eſt cõmunis opinio ſecundùm Iaſ. ibi. nu. 24. & 25. & ſequuntur cæteri ſecundùm Ioã. Oroſc. ibi nu. 4. ſequitur Roder. Suarez in dict. l. fori. nu 30.

Secũda ampliatio materiæ emancipationis.

117 SECVNDO principaliter concluſio noſtri tex. quæ habet, nepotes neptesue, cæteriq́; deinceps, ad hoc vt ſint ſui, non ſufficere vt ſint ĩ poteſtate aui mortis tẽpore, ſed opus eſſe vt pater eorũ nõ ſit in medio, & ſic deſierit eſſe ſuus, viuo pr̃e eius, aut morte intercept', aut qualibet alia ratione liberatus à patria poteſtate, cõfirmatur, ampliatur, & declaratur, in. l. poſthumorũ. ff. de iniuſt. rupt. irrit. q; fact. teſtam. & in. §. poſthumorũ. Inſtit. de exhæred. lib. & in. §. ita demũ infrà. de hęrede dit. quæ ab inteſtat. deferunt. vbi ad literã idem probant illa iura, & tex. in. d. §. ita demum. hoc declarat exẽplificans, verbum illud, vel alia ratione noſtri tex. in emãcipatione. & ſic eſt tex. ibi, quòd per emancipationẽ quis exit à patria poteſtate, & deſinit eſſe ſuus. idem etiã expreſsè probat tex. in. l. 1. §. ſi filius. ff. de ſuis & legitim. hæred. & in. l. 1. & 15. titul. 18. partita. 4.

118 Sed illud hic dubitatur, an ſufficiat, ad hoc vt nepotes ſint ſui, quòd eorum pater, qui eſt in medio, exeat de illo loco per cõtractum matrimonij? In quo articulo dicendum. 1. eſt, quòd de iure cõmuni, filius vel filia per contractum matrimonij non liberetur à patria poteſtate, ac perinde nõ exeat de medio, vt nepotibus locum faciat. Primò per text. in. l. ſi vxorem. C. de condit. inſert. vbi dicit lex. ſi vxorem tuam tempore nuptiarũ in patria poteſtare fuiſſe monſtretur &c. & ibi tenet expreſsè gloſ. 2. Secundò per text. meliorem in. l. ſi liæ licèt. C. de collat. vbi tex. loquens in filia nupta, quæ recepit dotem, inquit, filiæ licèt maneat in ſacris. & ſic in patria poteſtate. Tertiò per text. expreſſum in princip. Inſtitut. ad Tertyll. ad finem. vbi loquens in matre, quæ filios habebat ex marito, inquit text. licèt in poteſtate parentis ſit. & ibi notat gloſſ. idem de iure regio probat. l. 1. tit. 18. partit. 4.

Sed

119 Sed iure fori per contractum matrimonij eximitur quis à patria poteſtate, vt probat.l.8.tit.11.lib.1.for. tribus cócurrentibus, ſcilicet, matrimonio, ſeparatione bonorum, & ætate completa, quorum alterũ ſi deficiat, non exit à patria poteſtate ſecũdùm Montalu.ibi in glo.fueren caſados. quæ tria bene conſiderat & declarat Didac.Segura in.l.vnum ex familia. §.ſed ſi fundum.nu.24.ff.de legat. 2.

120 Hodie tamen etiam illis non concurrẽtibus liberatur filius à patria poteſtate per cõtractum matrimonij, per.l.47.Taur.hodie eſt.l.8.tit.1.lib. 5.nouæ recop.regię.cuius verba ſunt hæc. El hijo o hija caſado y velado ſea auido por emancipado en todas las coſas para ſiempre.&ſic infertur, quod nepotes efficientur ſui auo. & ita ibi Ant.Gomez plurima infert ex hac emancipatione.Sed vt vides, ex illa lege requiritur copulatiuè, q̃ ſea caſado y velado.nam non ſufficeret, quòd eſſet deſpõſatus per verba de præſenti, niſi eſſet etiam velatus, vt conſtat ex.illa.l.

121 Sed ſunt, qui exiſtiment.l.illã.47. Taur.intelligendam eſſe tantùm in fauorabilibus ipſis filijs, ſecùs verò in odioſis, ita vt ſi magis expediat filijs fuiſſe in poteſtate patris, non habeantur pro emancipatis per contractum matrimonij, ſi verò magis expediat eis eſſe ſui iuris, habeãtur pro emancipatis. itaq; ſecundùm ſubiectam materiam hæc emãcipatio habeat effectum, vel non habeat.& ita intellexit Roderic. Suar. in.l.9.tit.11. lib.1.for.fol.77.pag.2.& alij, quos refert Baeça de nõ melior.ratione dot. filia.c.16.n.35.Sed cõtrariũ eſt tenendum, imò q̃ in omnibus & per omnia procedat.l.illa, vt conſtat ex eadem in illis verbis, en todas las coſas para ſiempre. nam aliàs ſecundùm intellectum Roderic. Suarez. præd. emãcipatio illius.l. non eſſet omnimoda, neque perpetua, prout lex iubet.Præterea, quia quãdo oratio vniuerſalis in vno deficit, redditur in totum falſa, per text.in.l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub. & ita bene fundantes contra Roderic. tenent Caſtell.& Anton.Gomez in.d.l.47. Taur. nu.3.

122 Secundò circa dictam.l.47.Taur. eſt vidẽdum, an ſi hoc caſu filius exiſtat ingratus patri, poſsit reuocari in patriam poteſtatem, ſicuti quando eximitur ab ea per emãcipationem patris? Qua de re videndus eſt omnino Ioan.Oroſcius in.l.qui liberos.n. 4.&.5.ff.de adopti. qui quidẽ determinat, minimè quidẽ hoc licere patri, quia non ab ipſo, ſed à lege emãcipatus eſt.

Sed cõtra text.in.d.§.ita demum. & noſtrum tex.dum probant, quòd per mortem deſinit filius eſſe in poteſtate patris, & nepotes ex eo ſubintrãt illum locum & habẽt ſuitatem,

123 eſt terribilis difficultas.¶ Nã filius exhæredatus habetur pro mortuo.tex. eſt expreſſus in.l.1.§.ſi pater.ff.de cõiung.cum emancip.lib.eius.& tamẽ inquit & probat tex.in.l.ſi quis poſthumos.§.ſi filiũ.ff.de lib.& poſthum. & in.l.

&in.l.ſi quis filio exhęredato.in principio.ff. de iniuſt.rupt.quòd ſi pater exhæredet filium inſtituto extraneo & præterito nepote, etiam ſi filius exhæredatus decedat antequam inſtitutus hæres adierit hæreditatem, teſtamentum non rumpitur præteritione & agnitiõe ipſius nepotis poſthumi. & reddit text.rationẽ, cũ nec exhęredari huiuſmodi nepos debuerit ab auo, quem pater præcedebat. Ergo ecce quomodo licèt pater, qui nepotes præcedit, deſinat eſſe in medio morte, hoc eſt exhæredatione, quæ pro morte habetur, nepotes nõ efficiuntur ſui auo, contra noſtrum text.ex dict.§.ita demum. & omnia ſupradicta.

124 Augetur difficultas, quia filius huiuſmodi exhæredatus, amittit ſuitatem, quã habebat per exhæredationem, vt de hoc eſt text.in.l.1.§.ſciendum.ff.de ſuis & legitim. hæred. vbi filius exhæredatus nõ tranſmittit hęreditatem non agnitam ex potentia ſuitatis, etiã repudiante hærede ſcripto. ad idem allegantur alia iura, ſed tex.capitalis, qui adhoc allegari ſolet, eſt.l.qui in aliena.§.interdum.ff. de acqui.hæred.quem ſic pro hac opinione induco. Dicitur ibi, quòd ſi filius ſit exhæredatus, & nepos ex eo inſtitutus, prædictus nepos eſt ſuus & neceſſarius auo, & facit patrem hæredem neceſſarium, ergo filius exhæredatus amiſit ſuitatem, quia aliàs ſuitas non poſſet eſſe penes nepotem, cùm ſolùm occupet primũ gradum, per noſtrum tex.& per.d.§. ita demum. per quæ iura & alia plura, hanc opinionem, quòd exhæredatione tollatur ſuitas, teſtatur communem plures allegans Anton. Gomez.1.tom.cap.11.num.19.& conſtat eſſe cõmunem ex Menchac. plures etiam allegãte in.§.21. num.211. ergo ſi filius exhæredatus habetur ꝑ mortuo & amittit ſuitatem, nepotes ex eo debent eſſe ſui, recuperando primò locum per exhæredationem patris.

125 Sed illud in propoſito imprimis eſt aduertendũ, quòd licèt cõmunis ſit illa opinio, quòd per exhæredationẽ tollatur ſuitas, & an ſit vera hic non agam, tamèn (meo iudicio) ea minimè probatur in. d.§.interdum. quia ibi pręter exhęredationem, fuit præterea inſtitutio nepotis, quæ duo ſimul faciũt & operantur, vt ſuitas filij trãsferatur in nepotem, qui erat in poteſtate etiam ex voluntate teſtatoris volentis priuare filium, & inſtituere nepotem, & ſic tollere ſuitatem filij, quod facere poteſt iuxta cõmunem opinionem relatam per Menchac. dict.§.21.nu.215. licèt ipſe contra teneat, & ita, quòd exhæredatio ſola ibi tollat ſuitatem; nõ probatur in illo tex.ita text. illum intelligit expreſsè Bartol. ibi nume.1.& ſenſit idem Bartol. in.l.final.num.4. ff.de condi.& inſtitut.& hunc intellectum dicunt communem ad.d.§. interdum. Alexand.num.2. Iaſ.5.ibi, & idem Iaſ. in.l.qui ſe patris.colu.1. C.vnd.lib. vbi dicunt etiam cõmunem Gozadin. numero.34. Fabius à

Corobon.num.12.qui duo poſteriores aſsignat vnuſquiſque alium intellectum. aliũ nouiorem aſsignat Curt.Iuni.ibi.nume.19.& hic intellectus communis probatur etiam in text.quem Bart.allegat in dict.l.fin. numero.4.

126 Et ſic ex hoc communi intellectu infertur optima & ſingularis limitatio ad noſtra iura,dicẽtia nepotẽ non eſſe ſuum auo, dũ pater eius eſt in medio, nam hoc procedit ab inteſtato, vel contra teſtamentum, ſecùs verò eſt ex teſtamento, quia tũc ſi inſtituatur nepos exhæredato filio,dicitur ſuus nepos.& ita tenet expreſsè Iaſ.in dict.l.ſi quis poſthumos.§.ſi filium.num.22.&.23.quæ eſt optima declaratio in propoſito.

127 Ad rem igitur deueniendo, & ſic ad acrem difficultatem ſuprà formatam.Primò reſpondetur,quòd exhęredatio, ſicut cætera in teſtamento contenta, ita demum valet,ſi hæreditas adeatur,aliàs eſt nullius momẽti.tex.eſt expreſſus,& ibi notat Bart. & omnes in.l.filium.§.ſed cùm exhęredatio.ff.de bon.poſſeſ.cont.tabul. vbi dicitur,ſed cùm exhæredatio nõ adita hæreditate ex teſtamento nullius ſit momenti &c.idem probat expreſsè.l.2.titul.7.partit.6.& ibi notat Gregor.Lopez.in gloſſ.entrar la heredad. vbi latè examinat, an hodie attenta.l.1.titul.de los teſtamentos. lib.5.ordina. hoc procedat,& tandẽ relinquit cogitandum. De quo vltimo videndus eſt Dominus meus in l.eam, quam .numero. 72. C. de fideicommiſſ.idem etiam probat textus in.l. Papinianus. §.ſi conditioni.ff. de inoffic.teſtament.

128 Ergo ideo in caſu iurium ſuprà allegatorum in contrarium, filius exhæredatus,non habetur pro mortuo, & non amittit ſuitatem, neque facit locum in ea nepotibus ex ſe natis, quoniam deceſsit ipſe ante aditionem hæreditatis, & ſic antequam confirmaretur exhæredatio, quo caſu cùm eſſet in ſuſpenſo, dubiumque eſſet, an eſſet valitura necne, cùm non ſit ſequuta aditio, ſuitas quoq; per conſequens eſt in ſuſpenſo, nec adhuc eneruata à perſona filij, & ideo meritò, quòd non tranſeat ad nepotem. ita tenet Iaſſ.in dicto.§.ſi filium.numero.21.qui numero præcedenti alias ſolutiones refert & reprobat. Neque obſtat ſi replicet quis, ergo ſecundùm hæc, ſi hæres inſtitutus adeat, & ſic prædict.exhæredatio cõfirmetur, nepos efficietur ſuus, & per conſequens tanquam præteritus rumpet, & ſic nimis reſtringuntur & limitantur iura ſuprà allegata,præterquàm quòd ſit contra mentem plurium iurium. Quia reſpondeo, quòd pater ad hoc tantùm tenetur ſecundùm leges,vt filium inſtituat, vel exhæredet,non verò nepotem, per text.in principio. ſuprà. de exhæredat. lib. & in. l. inter cætera.cum ſimilibus. ff. de lib.& poſthumis. vnde cùm poſt aditionem filius reperiatur legitimè exhæredatus,meritò, quòd nepos ex perſona ſua

ſua non admittatur iure præteritionis, licèt per ſucceſſorium edictum non admittatur ſit alius articulus; de quo latiſsimè ipſe dixi in mea repetitione.l.pater filium.ff.de inoffic.teſt. Et ex ſupradictis poteſt alio & ſecundo modo reſponderi ad primam difficultatem ſupradictam, quòd licèt verum ſit per exhæredationem filium exire de medio, & nepotes ſubintrare eius locum, tamen leges non tanti habuerunt ſuitatem hoc caſu; vt ob eam velint rumpi teſtamentum legitimè factum, ſcilicèt exhæredato filio, & ſic difficultas hæc remanet expedita.

129 Ex quibus omnibus optima cum ratione dubitauit Anton. Gomez.d. cap.11.num.24.colu.penult.ad med. quare filio exhæredato poſsit pupillariter ſubſtitui: vt in.§.non ſolùm. cum ſimilib. Inſtitut. de pupill. ſubſtitutione: cùm per exhæredationē tollatur ſuitas, item & filius habeatur pro mortuo, vt ſuprà dictū eſt. imò etiam æquiparatur emācipato filius exhæredatus. text. in.l.10.ff. quod cū eo &c.& tamen ad hoc vt valeat ſubſtitutio pupillaris, requiritur; vt pupillus ſit in poteſtate patris, per text. in princip. Inſtitu. de pupill. ſubſtitu. & in.l.2.in princi.ff. eod. cum ſimil. Huic difficultati aſsignat tres rationes decidendi Anton. Gomez vbi ſuprà. cui illa placet, quòd per exhæredationem nō tollatur patria poteſtas. quod ipſe probat, quia tutor in teſtamento poteſt ei tantùm dari, quem quis in poteſtate habet, & tamen poteſt dari exhæredato & non emancipato, igitur ita in ſubſtitutione pupillari. & dicit quòd in terminis hanc rationem poſuit Bartol. in.l.ex facto.n.19.ff.de vulg. & pupi. & Iaſ. in locis allegatis per eum. Sed hæc ſolutio mihi non placet, quia per hoc non demonſtratur, ꝙ exhæredatus ſit in patria poteſtate, ſed imò augetur difficultas, quæ eſt in ſubſtitutione pupillari, vt eadē detur in tutela, quæ duo in iure à pari procedunt, & tamen ratio decisiua non datur.

Mihi verò ex omnibus ſupradictis videtur colligi vera ratio, quare ſubſtitui poſsit pupillariter, & dari tutela in teſtamento filio exhæredato, ſcilicet, quia ante aditionem hæredis inſtituti exhæredatio non ſumit effectum, & per conſequens nō eximit filium à patria poteſtate, vt ſatis dictū eſt ſuprà. ergò meritò, quòd ei poſsit pater pupillariter ſubſtituere, & dare tutorem teſtamēto. Neq; obſtat, quòd Anton. Gomez reprobet hanc rationem vbi ſuprà, ex eo ꝙ aditio ſuperueniens retrotrahitur ad tēpus mortis, per iura vulgaria, & ſic retrotrahitur effectus exhæredationis. Quia reſpondeo ſufficere, quòd tēpore ſubſtitutionis conditæ prædictæ retractio fieri nō incœperit, & ſic tempore, quo fuit facta prædicta ſubſtitutio & tutela data, filius habebat ſuitatem & patriam poteſtatem, vel ſaltem non erant ſublata hæc duo, licèt poſtea ſubferantur per retrotractionem aditionis hæreditatis, quæ retrotractio obeſſe non

potuit tertio, cui erat ius quæſitum per ſubſtitutionem pupillarem vel dationem tutelę. argumento eorum quæ infrà dicentur in. 4 ampliatione principali in materia legitimationis, in illa ſolenni quæſtione Bartol. in. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. nu. 14. ff. de liber. & poſthum. quod legitimatio facta poſt mortem patris, licèt retrotrahatur, non tamen nocet illis, quibus eſt iam ius quæſitum, & per conſequẽs non aufert hæreditatem ab illis, qui eam legitimo iure occupauerant. Item facit decisio alterius quęſtionis ibi latè examinãdæ, quòd legitimatio facta per ſubſequẽs matrimonium eius, qui priùs natus fuerat, licèt retrotrahatur, non tamen aufert maioratum quæſitum iam legitimo & naturali poſteriùs nato; ſecũdùm veriorem & magis cõmunẽ
130 ſententiam. ¶ Item etiam & ſuperiora pbantur alio ſimili, quia licèt quãdocũq; res peruenit ad caſum, à quo incipere nõ potuit; vitietur actus, vt in. l. pluribus. §. & ſi placeat. cum ſimilib. ff. de verb. oblig. tamẽ id locum non habet, quotieſcũq; res antequã ad illum caſum perueniret, conſummatum habet iam effectum ſuũ; tũc enim minimè actus vitiatur, vt conſtat in præſcriptione, in qua per totũ tempus præſcriptionis præſcribẽtis debet habere bonam fidem, & tamẽ ſi impleto tempore illi mala ſuperueniat, nõ corruit præſcriptio, imò nec etiam in doli ſcientia tenebitur reſtituere rem illam legitimo tempore præſcriptam, quia iam res illa ſuum effectum conſummauerat, quando superuenit mala fides. hæc eſt communis opinio tam ſecundùm doctores Iuriſtas quàm theologos, vt aliàs latiſsimè dixi in commentarijs ad. l. 49. Taur. Ergo ita in propoſito, cùm ſubſtitutio pupillaris & datio tutelæ in teſtamento factæ habuerint iã cõſummatum ſuũ effectum, quantum ad patriam poteſtatem & ſuitatem, quia eo tempore factæ fuerunt, quo filius exhęredatus, eam habuerit, meritò quòd nõ euaneſcãt, licèt poſtea perueniat caſus, ſcilicet aditio hæreditatis, ob quã patria poteſtas ſit ſublata. & ita bene (meo iudicio) remanet explicata hæc difficultas.

Vltimò circa intellectum. d. §. ita demum. & noſtri text. dum dicunt, per emancipationem liberari filium à patria poteſtate, ita vt locum faciat nepotibus, vt ſubintrent primum locum & habeant ſuitatem.

131 Illud reſtat hic examinandum, an hodie hoc ſic correctum, vt emancipatus non exeat de patria poteſtate, & per conſequens non amittat ſuitatem, cùm iure nouo ſit ſublata hodie omnis differẽtia emancipationis & patriæ poteſtatis, & emancipati ad ſimilitudinem ſuorum ſuccedant. text. eſt in authent. de hæredib. ab inteſtat. venient. §. nullam verò. tex. in. l. meminimus. C. de legitim. hæred.

132 In quo articulo dicendum eſt, iura illa deberi intelligi, quòd hodie emancipatus ſit ſuus ab inteſtato, non verò condito teſtamento. ita

tenet

tenet expreſſa gloſſ. in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. in verb. emãcipatus eſſet. ad finem. ff. de libe. & poſthum. idem tenet glo. magna. in authen. ex cauſa. C. de lib. præter. vel exhæred. & eſt etiam de mente glo. in l. filius emancipatus. ff. de minor. & approbat Bart. in d. §. & quid ſi tãtùm. n. 8. & in alijs locis allegatis per Iaſon. ibi in. 2. lectura. nu. 19. qui aſſerit iſtã eſſe cõmunem omnium ſententiam. dicunt etiam cõmunem cæteri repetẽtes in. d. §. & quid ſi tãtùm. poſt quos dicit veriorem & receptiorem Emanuel Coſta ſubtilis Luſitanus ibi in repetitione. in. 3. part. nu. 208. dicit etiã cõmunẽ Alciat. lib. 3. paradox. c. 10. qui tenet contra cõmunem, contra quam etiam tenent alij relati per Coſtam vbi ſuprà, qui eam defendit. ſequitur etiã Viglius in. §. ſed hęc quidẽ vetuſtas. nu. 8. Inſt. de exhæredat. lib. & ex mente omnium tenentium cõmunem eſt, ꝙ condito teſtamento non ceſſet differẽtia, ſed quòd emancipatus ſuccedat per eadẽ remedia quæ ante habebat, vt tenẽt omnes ſuprà allegati, & etiam Bald. in auth. in ſucceſsione. num. 3. C. de ſuis & legitim. hæred. & idem in authen. ex cauſa. nume. 12. C. de lib. præterit. vel exhæred. vbi Ioannes Igneus. nu. 59. aſſerit iſtam eſſe veritatem verã. hãc dicit omnino tenẽdã Rolandin. Paſagerius in Floſculo teſtamẽt. Rubrica. 13. nu. 2. & hanc teſtatur eſſe eõem opinionem plures referens Mench. de ſucceſſ. creat. §. 19. numero. 7. & 8.

133 Et ſic ſi emancipatus rumpat per contra tabulas, rupto iam teſtamento, omnes filij tam ſui quàm emancipati eodem iure ſuccedũt, quia iam cauſa eſt ab inteſtato, & tunc ſuccedit cõmunis opinio ſupradicta, ꝙ ab inteſtato ceſſat differentia. ita in terminis tenet Barto. in l. 1. num. 3. ff. de coniung. cum emãcip. lib. eius. & ſic ex omnibus ſupradictis manifeſtè infertur, quòd emancipatus ab inteſtato eſt ſuus hodie, quæ eſt cõmunis opinio vltra ſupradicta ſecũdùm Iaſ. in l. emancipata. nu. 6. C. qui admitt. & Ioan. Crot. in d. §. & quid ſi tantũ. nume. 100. & dicit veriorem & receptiorem Coſta vbi ſuprà. defendens illam contra Ioan. Crot. contra quã etiam tenet Mench. d. nu. 7.

134 Et ex omnibus ſupradictis in propoſito infertur ad quæſtionem gloſſ. in Rubrica. ff. de coniungend. cum emancip. lib. eius. an titulus ille ſit hodie correctus, cùm ceſſet differentia emancipationis & patriæ poteſtatis.

135 Pro cuius quidem quæſtionis intellectu prę ſupponendũ eſt, quòd olim cùm iure ciuili emancipati nõ eſſent cogniti, imò per emancipationem fiebat locus in ſuitate nepotibus, qui ſoli obtinebant primum locum & hæreditatem aui. per text. in dict. §. ita demum. & in. §. emancipatos. cum ſimilib. ſuprà de exhæredat. lib. prætor tamen prędictos emãcipatos admittebat tanquam primo loco conſtitutos per bonorum poſſeſſionem contra tabulas: vt in toto titul. C. & ff. de bon. poſſeſſ. contra tabu. & in. §. emancipati. infra de hæ

redit.quæ ab inteſtat.per hoc remedium prætorium, fiebat magnum præiudicium nepotibus ſuis cognitis & admiſsis de iure ciuili, nā ab eis filij emancipati auferebant per contra tabulas totam hæreditatem, & ſic erat maximum diſcrimen inter vtrunque ius, vnde ius prætorium videns hanc diſcordiam & repugnātiā inter ſe & ius ciuile, ſtatuit æqualitatem & concordiam, vt hoc caſu liberi emancipatorum, hoc eſt nepotes ſui coniungerentur cum ipſo patre, & ſic vt pro dimidia emancipatus, & pro alia dimidia liberi eius admitterentur. & iſte eſt titulus.ff. de coniungend.cum emancip.lib.eius. qui ad hoc venit, vt in Rubrica. patet, & præterea in l.1. in princip.ff. eod.hodie autem cùm emancipatus ſit ſuus, ceſſat hæc æqualitas, & filius emancipatus tāquam proximior debet preferri. ita tenet glo.in dict.Rubrica.tenet etiam gloſſ.in.l.ſi ponas. verb.iungetur.in fine.ff.de inoffic. teſtamento.vbi Bartol.ſe remittit ad ea, quæ dixit in dict. Rubrica.tenent etiam aliæ gloſſ. allegatæ per Barto. in dict.§.& quid ſi tantùm.nume.7. vbi Ioan.Crotus.nu.105.teſtatur cōmunē eſſe & ſequitur Paul.de Caſtr. in dict.l.ſi ponas.nume.1.

136 Sed eſt aduertendum, quòd hæc cōmunis opinio procedit ſanè iuxta omnia ſupradicta.nam cùm ab inteſtato tantùm & non ex teſtamento ſit ſublata differentia emancipationis & patriæ poteſtatis, eo tantùm caſu titulus ille erit correctus, vt eſt de mente cōmunis opinio. ſupradictæ.& ante eos tenuit expreſsè Bart. in præſenti, qui latè examinat in hoc §.ſui.nam ipſe habui ad manus eius lecturam, ita nuncupatam ſuper Inſtituta.& idem Bart.in.l.1 nu.3.ff. de coniung.cum emancip.liber.eius.& ſequitur Paul.de Caſtr. vbi ſuprā. & in dict.§.& quid ſi tātùm. nu.11.& ibi Iaſ.bene.n.54.in.1.lectura.vbi Coſta in.3.parte.in repetitione.n.223.teſtatur eſſe cōmunem & eam defendit contra alios.eandem etiam ſententiam dicit omniū ferè calculis & ipſo vſu probatā Viglius in.d.§. ſed hæc quidem vetuſtas.nu.8.aſſerens ab ea non eſſe recedēdum, cuius quidem ratio ea eſt.Nam ratio & mens illius tituli, fuit propter differentiam emācipationis & patriæ poteſtatis, quæ erat illo iure, nam aliàs non eſſet ne-

137 ceſſarius titulus ille. ¶ Vnde correcta ratione legis, cēſetur correcta & ipſa lex.vt tenet glo.ſingularis in.l.1. verb.prouidentia.ff.de legitim.tut. quam dicit ſingularem & cōmuniter approbatam plures referens Dn̄s meus Antonius de Meneſes in.l.trāſigere nume.78.C.de tranſact. vnde cùm præd.differentia tantùm ceſſet, & ſit correcta ab inteſtato & non ex teſtamento, iuxta ſuprà relatas receptas ſententias, meritò, quòd leges, quæ in ea fundantur, in eo tantùm & non in amplius ſint correctæ, ne ſit maioris potentiæ tacitum, quàm expreſſum, contra iura vulgaria.

138 Bene verū eſt, quòd doctores ſupradicti, qui tenēt cōmunē declarationem

tionem ad glo. cõmuniter approbatam in. d. Rubrica. Fatentur vno caſu etiam ex teſtamento eſſe ſublatum titulum illum, in quo etiã datur ſpecialitas ad primam cõmunem diſtinctionem ſupradictam, vt emancipatus condito teſtamento ſit ſuus, ſcilicet, quando ipſe præteritur ſine cauſæ inſertione, quia tunc emãcipatus huiuſmodi etiam contra teſtamentum eſt ſuus, & habebit remedium conceſſum ſuis ad rumpendum, vt eſt ius dicẽdi nullum, de quo ſtatim dicã, & per conſequens prædicto caſu etiam condito teſtamẽto erit correctus dictus titulus de cõiungend. &c. vt tenent doctores ſupradicti. et in ſpecie Iaſ. & Viglius vbi ſuprà.

139 Sunt tamen duo potiſsimi caſus, in quibus, etiam condito teſtamento, filius emancipatus eſt ſuus. Primus eſt, quando ipſe præteritur ſine inſertione cauſæ, quia iſto caſu habebit ius dicendi nullum ſicut ſuus. iſta eſt gl. ſingularis, & expreſſa in authẽ. de hæred. & falcid. §. exhæredatos. verb. noluit. in verſic. vnde apparet. colla. 1. quæ tenet quòd ſi emancipatus prætereatur cum cauſa, habebit contra tabulas, & ſic non erit ſuus, ſi verò ſine cauſa, habebit ius dicendi nullum, & ſic erit ſuus. & illam glo. ſequũtur & commendant multùm doctores varijs in locis. eam etiam ſequitur Paulus de Caſtr. in Rubri. C. qui admit. num. 1. & quòd habeat contra tabulas, quando eſt præteritus cum cauſa. etiam hodie teſtatur communem eſſe, idem Paulus in. l. ſi filius, qui in poteſtate. in. 1. lectura. nume. 74. ff. de lib. & poſthum. qui tenet contrarium. & in. 2. lectura. n. 11. & glo. illam bene examinat Bartho. Socin. in. d. l. ſi filius. colum. 2. ſequitur Corneus. in. l. 3. nume. 2. C. de iur. delib. & glo. illam in propoſito, quã do filius emancipatus ſine cauſa eſt præteritus, dicit magiſtram & approbatam Iaſ. in dict. §. & quid ſi tantùm. in. 1. lectura. nume. 54. vbi Ioan. Crot. nume. 101. dicit cõmunem pluri moſq; allegãs ſequitur eam Anto. Gomez. 1. rom. cap. 11. num. 34. vbi infert in terminis, hoc caſu eſſe etiam ſublatam differentiam condito teſtamento, & per conſequens hoc caſu ceſſabit coniunctio, de qua in dict. tit. de coniungend. &c. vt ſuprà dixi.

140 Secũdus caſus principalis, in quo teſtamento condito emãcipatus habet ſuitatem, eſt in caſu. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. ff. de lib. & poſthu. putà ſi pater inſtituat filium emancipatum, & nepotem ex eo retentum in poteſtate prætererit: nam teſtamentum non rumpetur præteritione nepotis, imò filius tanquam primum locum obtinens excludet nepotem, & ſic non habetur reſpectus ad ſuitatem nepotis ex filio emancipato. Neque obſtat text. contrarius in dict. §. & quid ſi tantùm. quia ille eſt correctus hodie per pręd. iura. ita determinat Bartol. ibi. nume. 8. contra gloſſ. ibi. verb. emancipatus eſſet. ad fin. pro qua opinione contra glo. primò facit, quia ſecũdùm communem opinionem ab inteſtato ſubla-

ta eſt differentia,ſi ergo ab inteſtato nepos non habet ius ſuccedẽdi,quia ei præfertur filius propter ſimilitudinem ſuorum,quam habet ab inteſtato,vt in dictis iuribus,igitur neq; cõ-
141 tra teſtamentum. ¶ Quia ius rumpẽdi regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato,vt in.l.poſthumus.§.ſi quis ex his.ff.de inoffi.teſtamen.tex.in.l.1.§.ſi filium.& in.l.illud.§.1.ff.de bon.poſſeſſ.cont.tab.text.in.§.eadem.in verſi.itẽ adoptiuos.Inſtit.de hæredi.quæ ab inteſtat defer.quem tex.meliorem iuris ad hoc dicũt Iaſ.in.d.§.& quid ſi tantùm.in.1.lectura.nu.57.& Anton.Gomez in.l.22.Taur.n.9.vbi alios text.allegat.

142. Quorum iurium argumento infert eleganter Bart.in.l.fin.nu.5.ff.ad Tertyll.quòd ſtante ſtatuto,quòd filia dotata,non ſuccedat ab inteſtato,ſi ipſa præterita ſit in teſtamento,vel exhæredata,nõ poterit illud rũpere,quia cùm per ſtatutum priuetur iure ſuccedendi ab inteſtato,per conſequens & iure rumpendi priuatur.& ita opinionem illam Barto.per regulam dictorum iuriũ,ſequuntur Bal.Angel.& Fulg.in.d.§.ſi quis ex his.& tenuit Paulus de Caſt.bene declarãs in.l.2.num.1.ff.de inoff.teſtamento.tenet idem Barto.in.l.1.§.ſciendum in fine.ff.de ſuis & legitim.hæred.dicit cõmunem Iaſ.in authen.nouiſſima.nume.56.C.de inoffi.teſtam.dicit communem Antõ.Gomez.in.1.tom.var.cap.11.nu.9.vbi plures allegat.dicit etiam cõmunẽ idem Anto.Gomez in.l.22.Taur.nume.9.ad fin.

ſequitur vltra eum Paulus de Caſtr.in dict.§.& quid ſi tantùm.nume.10.vbi Iaſ.in.1.lectura.n.58.teſtatur eſſe cõmunem plures allegãs,quem alio numero corruptè allegauerat Anto.Gomez,ſaltem in mea impreſsiõe.ſic igitur in propoſita quæſtione cũ nepos ab inteſtato ſecũdùm iura hodierna excludatur per filium emancipatum,conſequens eſt,vt etiam iure rumpẽdi priuetur.& opinionem Barto.in.d.§.fin.teſtatur etiam communem,& tenendam Alciat.lib.3.paradox.cap.11.per totum.vbi refert duas limitationes,& eas examinat.

143. Secũdò principaliter opinio Bar.fundatur eodem themate retento,quia cùm filius emancipatus in totũ præferatur nepoti ab inteſtato ſecundùm iura hodierna & cõmunes traditiones,& ſic teſtator tacitè videatur relinquere venientibus ab inteſtato.vt in.l.cõficiũtur.& in.l.ſi quis cùm teſtamentum nullum.ff.de iur.codicill.à fortiori teſtamento facto,& inſtituto ipſo filio emancipato,quia non debet eſſe deterioris conditionis voluntatem patris expreſſam habens,quàm ſi tacitam tantùm haberet,prout cõtingit ab inteſtato.argumento tex.in.l.Titia Seio.§.fin.ff.de legat.2.& teſtator nõ videtur culpãdus,qui expreſsè reliquit ei,qui ab inteſtato tacitè ex legis diſpoſitione habiturus erat.& ita opinionẽ Bar.in dict.§.& quid ſi tantũ.his fundamentis ſequitur ibi Paul.de Caſt.nu.9.reprobans opinionem quorũdam tenẽtium,quòd licèt huiuſmodi teſta-

mentum ſit validum de iure ciuili & & ſic poſsit adiri hæreditas, ſed poſt hæreditatem aditam poſsit contratabulare nepos, & inquit quòd contra eos ſæpe ipſe conſuluit, & alij. & opinionem præterea Bart. teſtantur communiter approbatã ibi Fortunius Garſia. num. 116. & Carolus Ruynus nu. 132. & . 136. Iaſ. 1. lectura. nu. 5. & . 56. & in. 2. lectura. nu. 19. & Alciat. lib. 3. paradox. c. 10. ad fin. n. 6. & opinionẽ Bar. teſtatur eſſe receptiſsimã Coſta in dict. §. & quid ſi tantum. in. 3. part. repet. n. 117. vbi latè probat. ſequitur etiam Vigliusq; dict. §. ſed hæc quidem vetuſtas. ad fin.

144 Vltimò ex diſtinctione cõmuni gloſſarum infertur, quòd cùm ex teſtamento non ſit ſublata hodie differentia emancipationis & patriæ poteſtatis, non poterit pater ſubſtituere pupillariter filio emancipato, cũ ſubſtitutio huiuſmodi nõ poſsit fieri niſi filio, qui ſit in poteſtate patris, vt ſuprà dictũ eſt. & ita in terminis tenet Bart. in. l. 2. in princip. n. 7. ff. de vulg. & pup. vbi dicit ita omnes tenere. & tenent omnes indifferẽter ſecũdùm Alex. ibi. n. 14. & eſt cõcluſio ſine exceptione ſecundùm Iaſ. ibi. nu. 18. & eſt cõmunis ſecũdùm Socin. ibi. nu. 6. dicit cõmunem plures allegans in ſignis præceptor meus dñs Anto. de Meneſes in. l. 3. nume. 14. C. de iur. & fact. ign.

145 Vltimò eſt aduertendum iuxta proximè dicta de emancipatione, quòd licèt filius emancipatus hodie ab inteſtato ſuccedat ad ſimilitudinem ſuorũ, & ſic tanquã ſuus habeatur, tamẽ hoc pcedit hoc modo, vt emancipatus, qui olim erat incognitus de iure ciuili, hodie cognoſcatur: item, quòd ſibi debeatur legitima in bonis patris ſicut filio in poteſtate: item, quòd tanta legitima debeatur filio emancipato, ſicut filio ſuo: item quòd habeat remedia ciuilia, ſi non relinquatur ſibi legitima prædicta, ſcilicet eo caſu, quo ſine cauſa præteritur, vt ſuprà dictum eſt. item quòd poſsit adire intra. 30. annos, nec excludatur per lapſum anni, ſicut excludebatur de iure prætorio. Sed nõ eſt ſublata differentia ad hoc vt ſuccedat cum priuilegio & prærogatiua, quia ſuccedunt filij ſui, qui ſunt in poteſtate. ita hæc omnia tenet in ſpecie Anton. Gomez, qui bene probat in. 1. tom. cap. 9. nu. 24. & tenent & ſentiunt gloſſ. & . dd. cõmuniter, qui tenẽt ſupradictã cõmunem opinionem, quòd ſit ſublata differentia ab inteſtato, nõ ex teſtamento. & in ſpecie Bald. in authẽ. in ſucceſsione. nu. 3. & in. d. authen. ex cauſa. n. 12. & Roland. Paſagerius vbi ſuprà. & ſentit bene gloſ. in. l. ſi emancipati. C. de collat. in verb. veniente. in verſi. quia illud. vbi tenet, quòd hodie eſt ſublata differentia quoad ſuccedendũ, nõ verò quoad conferendũ, quia emancipatus ita hodie confert ſuis, ſicut olim. & hanc opinionẽ allegãs ſuprà d. gll. & plures dd. teſtatur cõiter approbatã dñs meus in. d. l. 3. n. 11. C. de iur. & fact. ignor. & teſtatur cõmunẽ Mench. de ſucceſ. creat. §. 19. nu. 7.

146 Ex qua communi & recepta ſententia infertur, quòd cùm qualitas tranſmittendi hæreditatem nõ aditam ex potentia ſuitatis,ſit merus effectus & qualitas ſuitatis, vt probat text.in.l.vnic.§.in nouiſsimo. verſi. hæreditatem.C.de caduc.tollend.l. 3.& ibi communiter doctores.C.de iur. delib. emancipatus etiam hodie minimè tranſmittet prædicto modo hæreditatem non aditã etiã ab inteſtato,licèt in hoc articulo cogitandum reliquerit Bart.in.l.ventre.num.24.ff.de acq. hæredit.& cõtrarium innuit idem Bart.in. l.cùm quidam.§.ſuum hæredem. verſ.vltimò nota.ff.de acq.hæred.idẽ Bart. in auth.ſi qua mulier.n.5. C.de.S.S. eccleſ. Contraria tamen opinio eſt verior & communior, imò quòd non trãſmittat ex potentia ſuitatis, quam tenet Bald.in dict. authen. in ſucceſsione.nu.3.& in dict.l.3.nu.5. & eſt communis hæc opinio, vt infinitos allegans teſtatur Anton. Gomez.d.1.tom.c.9.num.24.eandem plures referens teſtatur communẽ dominus meus vbi ſuprà. nume.12. & eandem opinionem ſequitur Segura in repet.l.cohæredi.§.cùm filiæ.num.11.ff.de vulg.& pup.& ibi eius additio plures allegat.dicit etiã communem Mench.d.§.19.num.6.

147 Ex quo infertur eleganter ſecundùm dominum meum vbi ſuprà. cum Anton Gomez, quem refert, ꝙ licèt hodie filius vxoratus,modo & forma traditis in.l.47.Taur. habeatur pro emancipato, vt ibi dicitur,tamen talis emancipatus etiam hodie non tranſmittet ex potentia ſuitatis hæreditatem non aditã. quã opinionem iterum tenuit Ant. Gomez.d.num.24.ad fin.quem nõ ibi, ſed in dict.l.47. allegauit dominus meus vbi ſuprà.quæ.l.47.Taur. hodie eſt.l.8.tit.1.lib.5. nouæ recopila. regiæ.

148 Itẽ ex ſupradictis infertur, quòd emancipatus etiam hodie non gaudebit beneficio.l.fi.C. de repud. hæred.conceſſo ſuis,vt infra triennium poſsint reuocare abſtenſionem à ſe factã ab hæreditate paterna. de qua l.ſuprà dictum eſt.nam cùm hæc ſit qualitas ſuitatis,meritò,ꝙ in emancipato locum non habeat etiam hodie.hæc eſt communis opinio ſecundùm Mench.d.§.19.num.6.& latiſsimè ſecundùm dominum meum in l.3.num.10. C. de iur.& facti. ignor. contra glo.in dict.l.fi.quæ contrariũ tenebat,cùm eſſet hodie ſublata differentia.Sed in quo ſit ſublata, iam vidiſtis.& ita eſt tenendum, quanuis Iaſ.relatus per dominum meum vbi ſuprà.dixerit opinionem gloſ. eſſe communem.

149 Item & vltimò addendum eſt,ꝙ etiam hodie durabit differentia tex. in.l.1.§.ſed videndum.ff.de ſucceſſ. edict.vt ſcilicet licèt filius in poteſtate, repudians vel excluſus tempore vno capite vnde liberi, admittitur per vnde cognati,& vnde legitimi, id tamen non habebit locum in filiò emancipato etiam hodie, quia hæc eſt qualitas ſuccedẽdi.ita tenet ele-

eleganter Alciat. lib. 4. paradox. cap. 4. contra alios, quos refert. & ante eum tenuit Alexand. in. l. certum. nu. 4. ad fin. C. vnd. legit. Sed & ſunt aliæ plures differētiæ, quæ hodie durant, quas cōgerit Segura vbi ſuprà. nu. 8. & ſequētibus. & Emanuel Coſta in. d. §. & quid ſi tantùm. in. 3. parte repet. nu. 207. vſque ad num. 232.

Tertia ampliatio.

Materia adoptionis.

150 TERTIO principaliter concluſio noſtri tex. ampliatur, vt procedat etiam in filio adoptato, is enim ſuus hæres efficitur patri adoptanti. ita probat & ampliat tex. in. §. 1. in fine infra. de hæredit. quæ ab inteſtat. defer. vbi tex. probans cōcluſionem ſupradictam noſtri text. inquit non intereſſe, an naturales, vel adoptiui ſint filij. idem probat tex. in princip. Inſtit. quib. mod. teſtam. infirmētur. vbi probatur, quòd ſi quis adoptet poſt teſtamentum à ſe conditum, rūpitur teſtamētum, & inquit tex. quaſi agnatione ſui hæredis. idem probat tex. in. §. adoptiui. Inſtit. de exhæredat. liber. vbi probatur, quòd quādiu ſunt in poteſtate patris adoptiui, eiuſdem iuris habētur, cuius ſunt ex iuſtis nuptijs quęſiti, ac perinde exhęredādi aut inſtituendi ſunt. text. in. §. ſed hodie. Inſtitu. de adopt. l. cùm in adoptiuis. in princip. C. de adopt.

151 Ex quibus iuribus infertur optimè, quòd cùm adoptatus ſit ſuus, & filius ſuus tranſmittat hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis. l. vnic. §. in nouiſsimo. verſicu. hæreditatem. C. de caduc. tollend. cum ſimilib. ita & filius adoptatus illam tranſmittet. ita tenet expreſsè gloſſ. ſingula. in. l. 3. §. qui fideicommiſſam. verb. non mutat. in fine. ff. de hæred. b. inſtitu. quam ita ſingularem dicit Aretin. in. l. ventre. nu. 10. ff. de acqui. hæred. & illam glo. teſtatur cōmuniter approbatam plures referens illuſtris Præceptor meus dominus Antonius de Meneſes in. l. eam quā. n. 7. C. de fideicommiſsis. Quod quidem verum erit & indiſtinctè locum habebit in adoptato ab auo ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, vel contra teſtamētū. vt in dict. §. ſed hodie. & in. d. l. cū in adoptiuis. in princip. & in. §. aliqua. qui eſt. §. penult. verſi. fina. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtat.

152 de fer. ¶ Sed adoptatus ab extraneo tantùm ſuccedit patri ab inteſtato, et dicitur ſuus ei: quia ex teſtamēto nihil tenetur ei relinquere, neque ſubintrat eius patriam poteſtatē. ita probat expreſsè tex. in dict. l. cùm in adoptiuis. §. ſed ne articulum. per totū. & ibi, ſi inteſtatus pater extraneus adoptiuus deceſſerit, habere eum ſui hæredis ius ad eius tātummodo ſucceſsionem. & tex illum dicunt mirabilem Bald. Iaſ. & Anton. Gomez, quos ſuprà retuli in. 3. difficultate cōtra cōmunem definitionē ſuitatis. & cū illo tex. conſonat. l. 8. &. 9. tit. 16. partit. 4. idē probat text. in. §. penult. & in. §. ſed hodie. ſuprà allegatis. & ita

ita,quòd adoptatus ab extraneo trãſmittat hoc caſu ex potentia ſuitatis, tenet Bald.in.d.l.eam,quam.colu.1. C.de fideicõmiſ.& Ioan.Oroſc.in.l. ſi quis nepotem.nu.2.ff.de adopt.& ita hãc materiam intelligit dominus meus vbi ſuprà.nu.6.&.7.

153 Neque obſtant textus in.d.princi. Inſtitu.quibus mod.teſtam.infirm. & in dict.§.adoptiui. vbi indiſtinctè ſuccedunt contra teſtamẽtum, quia neceſſariò intelligẽdi ſunt in adoptatis ab auo.ita glo.in.d.princip.verb. conſtitutionem.& gl.in.§.tam autẽ: verb.adoptati.de inoffic.teſtament. & ſequitur Iaſ.in.l.qui ſe patris.n.11. C.vnd.lib. Et adde, quòd hoc caſu adoptatus hic ab extraneo præfertur ab inteſtato aſcendentibus patris adoptiui de iure cõmuni ſecundùm cõmunem opinionem. de iure verò regio per.l.6.Taur.ſecùs ſecundùm Greg.Lop.in.l.fin glo.fin.tit.16.part. 4.& in.l.17.tit.1.part.6. gl. magna ad fin.& ſecundùm Ioan.Baptiſt.in ſuo ærario cõmuniũ opinionũ.litera.F. nu.136.fo.73.in princip.

Et ex tex.in.d.§.penul.dũ dicit,nã & in huiuſmodi caſu neq; quarta ei ſeruatur,conſtat,quòd filio adoptato ab extraneo non debetur quarta

154 ex cõſtitutione Diui Pij. ¶Pro cuius intellectu præſuppono, quòd adoptio cadit in his, qui ſunt ſub patria poteſtate, & fit authoritate iudicis, arrogatio verò in his, qui ſunt ſui iuris,& fit ex reſcripto principis.ita probat tex.in.§.1.Inſtit.de adopt.l.2.ff.de adopt.l.7.tit.7.part.4.& his arrogatis,debetur quarta pars bonorum arrogantis,quia ſubintrãt poteſtatem eiuſdẽ patris arrogantis.tex.in.§.fin. de adopt.& hæc quarta pro legitima à lege eis aſsignatur. tex. eſt.in.l.Papian⁹.§.ſi quis impubes.ff.de inoffic. teſtamento.tex.capitalis in materia in.l.ſi arrogator.ff.de adopt.l.1.§.ſi impubere.de collat.bon.text.in.§. cũ autẽ.verſi.item nõ aliter.ſuprà de adopt.& probatur in.l.9.tit.5.part.6.

155 Nũc dico,quòd hæc quarta tantũ debetur filio arrogato modo ſupra dicto,quod quidem æquum eſt, cũ huiuſmodi arrogatus intret poteſtatem noui patris,vt diximus,adoptatus autem ab extraneo minimè,ſed imò iura patris naturalis illæſa ſibi manent.& ita hoc probat text. expreſſus in.d.§.penulti.ſcilicet,quòd non debeatur quarta dict.filio adoptato,quod eſt profectò notãdum, quia ſolet decipere peritos viros,præcipuè cùm contra hoc ſit tex.in.l.fin. ff.ſi quid in fraud.pat.vbi ꝓbat text. quòd conſtitutione Diui Pij cauetur de impubere adoptando,vt detur ei quarta ex bonis adoptantis. Sed reſpondeo,quòd ibi impropriè ponitur adoptio pro arrogatione,vel ponitur tanquam genus pro ſpecie,nã adoptio eſt genus,quod diuiditur in adoptionem & arrogationem.vt in l.1.ff.de adopt.vnde nimirum ſi vnũ pro altero ponatur.vt notat Ioann. Oroſc.per tex.ibi in dict.l.ſi arrogator.numero.8.

156 Et adeò procedunt ſupradicta,vt neq; etiam adoptato ab auo debeatur

ſit hæc quarta. vt ex tex. in dict. §. pe
nul. tenet glo. in dict. l. cùm in ado-
ptiuis. in princip. verbo reuerti, ad
medium. quam ſequutus dicit val-
de notabilem Iaſo. in dic. l. ſi arroga
tor. nu. 9. dicens eſſe tex. expreſſum.
Sed aduertatis, quòd tex. in dic. §. pe
nul. loquitur in adoptato ab extra-
neo, præterea adoptatus ab auo in
omnibus ſuccedit, vnde non eſt ne-
ceſſaria ei quarta, quæ ex conſtitu-
tione Diui Pij ſolet dari arrogatis.

157 Sed ego conſidero maximũ cõ-
modũ ex hoc, quòd repeatur auus
adoptans nepotem, relinquere ne-
ceſſariò quartam filio adoptato, nã
ſi nõ teneretur, & habet alios filios,
pariter ſuccedent cum adoptato. vt
eſt tex. expreſſus in. l. ſi te parens. C.
de ſuis & legitim. hæred. & in. l. pe-
nul. titu. 16. partit. 4. & ſic poterit cõ-
tingere, quod non habeat quartam
partem bonorũ aui, at verò ſi tenea-
tur auus ei relinquere quartam præ
dict. intelligitur ſecundũ veriorem
opinionem de iure cõmuni de quar
ta omnium bonorum, licèt ſint alij
plures filij, & ſic poterit hoc modo
plus conſequi adoptatus, quàm cæ-
teri filij naturales & legitimi. Et q̃
intelligatur quarta pars omniũ bo-
norum etiam extantibus alijs filijs le-
gitimis & naturalibus, tenuit Vulga
tus Gloſſator antiquus, relatus p gl.
infrà allegãdas, & ſequũtur et latè p
bant Guilier. et Bar. in repet. d. l. ſi ar
rogator. nu. 8. quã etiã ibi ſequitur
Ioã. Oroſcius dicẽs probabiliorẽ. nu.
78. et ſequit præterea Salic. in. l. 2. nu.
7. C. de adopt. pro qua opin. ſunt bo
næ leges. 8. tit. 16. par. 4. & l. 9. ti. 5. par
tit. 6. vbi dicit, la quarta parte de to-
do quãto ouiere. & ita eſt tenẽdum,
licèt contrariã opin. imò quòd quã-
do ſunt alij filij naturales, nõ intelli-
gatur quarta omniũ bonorũ, ſed ei⁹
partis, quã habiturus eſſet filius ab in
teſtato, ne aliàs ſit deterioris cõditio
nis filius naturalis quàm arrogatus,
teneat gl. in. d. §. cùm aũt. verſ. quar-
tam partẽ. ſimilis in. d. l. ſi arrogator.
ver. quartam partẽ. vbi Bar. in lectu
ra. col. fin. tenet eandẽ opinionẽ ſibi
cõtrarius. & eſt ſimilis glo. in authẽ.
de hæred. & falc. §. 1. verb. quale eſt fi
lijs collatio. 1. ſequitur. & dicit cõem
Portius in. d. §. cùm aũt. nu. 16. cõem
quoque teſtatur Iaſ. in. d. l. ſi arroga
tor. num. 52. vbi aliqua contra cõem
adducit in fauorẽ primæ opin. verio
ris. dicit magis cõem Ioã. Oroſc. ibi
num. 77. & ſecundũ hanc opinionẽ
magis cõem de iure cõmuni, dice-
bat Gregor. Lopez in dict. l. 8. ver. la
quarta parte, intelligendas eſſe illas
leges regias, quas diximus probare
quartã partem eſſe de todos los bie-
nes, ſcilicet, vt intelligãtur, quãdo a-
lios filios nõ habet, aliàs ſi habeat, in
telligatur, quartã partem eius, quod
habiturus erat filius arrogatus ab in-
teſtato. neq; nouũ eſt, vt leges regiæ
intelligant̃ ſecũdũ ius cõe, vt plurimũ
enim cũ illo cõcordãt. et ita ſaltẽ de
iure cõi ſecũdũ veriorẽ opin. eſt maxi
ma differẽtia, an auus teneat̃ relinque
re filio adoptato quartã. & cõtrà gl.
et Iaſ. dicẽtes nõ teneri facit, nã eadẽ

ratio militat in filio adoptato ab auo;
quæ in arrogato ab extraneo, nam ſi
cut arrogatus tranſit in familiam pa
tris arrogatoris, & amittit iura pa-
tris naturalis, ita etiam adoptatus ab
auo; vt probant iura ſuperiùs allega-
ta. & ita poſſet teneri contra gloſ. &
Iaſo. in puncto iuris. niſi huic funda-
mento reſpondeas, legem illam de
conſtitutione Diui Pij aſsignantem
quartam filijs arrogatis, eſſe exorbi-
tantem, ac perinde nõ extendendã;
vt in. l. ſi verò. §. de viro. cũ ſimilib. ff.
ſolut. matrim.

158 Hodie autem ſi quis arrogauerit
vel adoptauerit aliquem cùm libe-
ros non habeat neque nepotes, nati-
uitate poſtea filiorũ adoptio vel arro
gatio irritatur. vt probat. l. 1. titul. 22.
lib. 4. for. & l. 5. titu. 6. lib. 3. for. & ibi
notat Montaluus. & notat etiam per
illa iura Grego. Lopez in dicta. l. 8.
159 glo. fina. ¶ Sicuti etiam videmus in
legitimatis per reſcriptum principis
ad ſuccedendum tempore, quo alij
legitimi & naturales nati non erant,
nã legitimati huiuſmodi, excludun
tur poſteà ſucceſsione per natiuitaté
legitimorum & naturalium per. l. 12.
Taur. quæ hodie eſt. l. 10. titu. 8. lib. 5.
nouæ recopil. & ſic hodie non erit
neceſſaria quæſtio gloſſarũ ſupradi-
160 ctarum. ¶ Quæ leges regiæ limitan-
tur in adoptatis ab auo paterno vel
materno, ij enim cum legitimis &
naturalibus poſtea natis ſuccedunt,
ex omnibus, quæ ſuprà in hac mate
ria dicta ſunt. & ita nouiter dictã. l.
primã limitat Mench. dict. §. 19. nu

161 mer. 5. ad fin. ¶ Limitatur etiam. d. l.
12. Taur. in legitimato per ſubſequẽs
matrimonium, is enim, etiam cum
legitimis & naturalibus poſtea natis
ſuccedit; quia verè legitimus eſt. vt
in dict. l. 12. Tauri.

162 Sed quæritur quid iuris, ſi cùm ha
beret quis filios ſuos, alios adoptaue
rit vel arrogauerit? In quo dico, ꝙ
ſi arrogauit, ſciente principe, qui ar-
rogationem confirmauit, ſciente in
quã, quòd filios naturales habebat,
adhuc ſuccedit filius arrogatus cum
naturalibus, & tunc erit neceſſaria
examinatio quæſtionis gloſſarũ ſu-
prà diſcuſſæ; de quibus bonis quarta
intelligatur. Ita tenet glo. in dict. l. 8.
in gl. la quarta parte. ſi verò adopta-
uerit cùm haberet filios legitimos et
naturales, tunc adoptatus non ſucce
dit cum eis, quia iudex, cuius decre-
to fuit facta illa adoptio; non potuit
præiudicare filijs natis. & ita expreſ-
ſè tenet Grego Lopez in dict. l. 8. gl.
fin. & Ioan. Bapt. in ſuo ærario com-
mun. opin. litera. F. nu. 135. fol. 72. co-
lũ. fin. vbi tenet, ꝙ pater hoc caſu po
teſt huic filio adoptato legare quin
tam partem bonorum ſuorum, quã
pro anima poterat diſtribuere, &
hoc eſt ſine dubio.

163 Sed an habens filios legitimos &
naturales poſsit legitimare alios na-
turales tantùm? Videndus eſt omni
no Iaſo. in. l. Gallus. §. & quid ſi tan-
tum. num. 90. & pluribus ſequenti-
bus. ff. de lib. & poſthum. et hæc om
nia in materia adoptionis et arroga
tionis ſunt menti tenenda, quia ſunt

præci-

præcipua in materia, difficilia, & quotidiana.

Quarta ampliatio.

Materia legitimationis.

164 QVartò principaliter cõcluſio huius tex. amplia tur, vt procedat nedũ in filio legitimo, ſed etiam in legitimato per oblationem curiæ, vel per ſubſequens matrimonium, nam huiuſmodi legitimatus poſt legitimationem in patris ſubintrat poteſtatem, et ſuus efficitur. tex. eſt in. §. quibus cõnumerari neceſſe eſt. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtat. def'e. ibi, hæredum ſuorum iura náciſcuntur. idem probat tex. in auth. quibus modis natur. effic: legit. in. §. ſit igitur licentia collat. 6. vbi probatur, q ſi quis habuerit filios ex muliere, quam in vxorem accipere nõ poteſt, ex eo, quòd torum concubinatu violauerit, vel ob alios defectus prohibentes eam duci in vxoré, & ſic non poſſunt filij legitimari p matrimonium, poteſt filijs naturalibus prouidere, offerendo eos Imperatori, & petendo eos legitimari ſecundùm formam illius tex. & tunc filij legitimati nihil different à legitimis filijs, & per conſequens habebunt iura ſuitatis, & cætera omnia, vt probat tex. in illis verbis. nihil à legitimis differentes. idem etiam probat tex. in auth. quib. mod. nat. effic. ſui. in. §. et quoniá variè. ibi. nihil diſsimiles legitimis. et in. l. 2. Taur. ad finé. q eſt. l. 10. tit. 8. lib. 5. nouæ recop. regiæ vbi dicitur, Mandamos q en ninguna coſa difiera de los hijos naſcidos de legitimo matrimonio.

165 Ex quibus iuribus ſatis cõſtat, q hæc legitimatio erit ſecundũ veritatem, & eadem, quã habẽt legitimi, & non ſecundũ fictioné, vt tenet alijs rationibus Bar. in repe. l. ſi is qui pro emprore. nu. 29. ff. de vſucap. cuius opin. ſequitur Iaſ. in. l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. in princip. C. de teſta. & ſequitur Paul. de Caſt. in. l. fin. nu. 5. C. de his, qui veniã ætatis impe. teſtatur cõem Iaſ. in Rubr. nu. 11. ff. de lib. & poſthum. & Alciat. ibi nu. 5. dicit etiam cõem plures referens Tiraquel. in. l. ſi vnquã. verb. ſuſceperit liberos. nu. 77. C. de reuocand. donat. & vltra ipſum dicit cõmunem Decius cõſil. 52. nu. 1. in princip. viſo. &c. & ita eſt tenendũ. licet plurimi teneant contrarium, quos refert Tiraquel. vbi ſuprà num. 96. è quibus vnus eſt Iaſo. in. l. filio, quem pater. num. 13. & ſequent. ff. de liber. & poſthum. vbi allegat aliqua iura cõtra Barto. & cõem opin. ſupradictam tenet alios referens Petr. Dueñas. in reg. 350. ampliatione. 1. fol. 130. teſtatur etiam cõem Couarr. in. 4. 2. parte. c. 8. §. 8. nu. 3. cũ numeris ſequẽtibus. latiſsimè agit de hoc articulo, ideo videndus eſt omnino.

166 Ex ſupradictis oibus infertur etiã bene determinaſſe Bar. in. l. 2. in prici. nu. 10. ff. de vulg. & pup. q ſicut pater põt filio ſuo, quẽ in poteſtate habet, dare ſubſtitutũ pupillaré, ita etiã & filio legimato, q a ipſe nihil differt à le-

à legitimis. quã opinionẽ firmã appellat Alex. ibi. nu. 17. & cõem teſtať Rip. ibi nu. 27. & eã ſequunť oẽs. dd. ſecundũ Lãcelot. Politũ in tractatu ſubſtit. in Rubr. de pupil. numer. 37.

167 Et an filius legitimatus ad feuda cum clauſula derogatoria generali omnium legũ & conſtitutionũ & quoruncũq; in contrarium facientium poſsit ſuccedere in feudo, in quo certæ qualitates requiruntur, videndus eſt Matthæ. de Afflict. deciſ. Neapol 195 per totã. vbi tenet, quòd ſic, et eſt cõmunis opinio hęc in legitimatis per ſubſequẽs matrimoniũ, in alijs ſecùs ſecundùm Couarru. in. 4. 2. parte. c. 8. §. 2 nu. 27. & fundari poteſt hæc opinio ex omnibus ſupra dictis. Succedit etiam filius legitimatus in emphyteuſi eccleſiaſtica, vt plurimos referẽs tradit Pet. Dueñas vbi ſupra ampliatione. 7. dico infrà numer. 179. ¶ Vlteriùs ſuperiora de legitimatis filijs optimè probantur in. l. Diui Cõſtãtini. C. de naturalib. lib. vbi loquens ille tex. in filijs legitimatis per ſubſequens matrimoniũ, inquit, mox poſtquàm nuptiæ cum matribus eorum fuerint celebratæ, ſuos patri & in poteſtate fieri.

168 Ex quo tex. dum dicit, mox &c. infertur quoddã optimum & ſingulare, vt etiam ſi nuptiæ contrahãtur ab eo, qui in extremis ſit, adhuc liberi antea nati efficiãtur legitimi. hęc eſt receptior opinio, licèt plures contradicant ſecundũ Ioan. Oroſc. in. l. benignius. num. 3. ff. de legibus. vbi Iaſ. tantũ allegat. et eſt cõis ſecũdũ eundem Oroſc. in. l. Paulus. nu. 5. ff. de ſtat. homin. eſt etiam cõis ſecũdùm Couarr. in. 4. 2. parte. c. 8. §. 2. numer. 10. et hæc eſt cõis opin. ſecundũ Iaſo. in. l. ſed & eſt quæſitum. num. 6 & ſequẽtibus. ff. de lib. et poſthum.

169 Ibi num. 11. ex hoc infert cũ Bald. et Felin. contra Angel. quòd huiuſmodi legitimatus excludet ſubſtitutũ, qui deberet admitti in caſu, quo hæres decederet ſine liberis. q́d eſt optimum pro intellectu. l. generaliter. §. cũ autem. C. de inſtit. & ſubſti. & iurium ſimilium, iunctis his, quæ infrà dicemus, quòd filij legitimati in caſu illorum iuriũ, per ſubſequẽs matrimonium faciant deficere fidei cõmiſſum, iuxta cõem opinionẽ, vt procedat, etiam ſi ſubſequens matrimonium cõtrahatur ab eo, qui eſt in articulo mortis conſtitutus. ſequitur alios allegans Couarr. vbi ſuprà dict. nume. 10. & 11. Sed cũ opin. Angel. tenentis cõtrarium tranſit ſimpliciter Roderic. Suarez in. l. 9. titul. 11. lib. 1. for. fol. 74. colum. 2. vbi dicit eſſe mirabile dictum ad eos, qui poſſident maiorias. & eam quoque ſequitur Anton. Gomez. in. l. 9. Taur. num. 58. et. 59. de qua opin. Ang. videndus eſt Matthæ. de Afflict. deciſio. Neapo. 386. per totam, vbi plures doctor. pro & cõtra refert. Sed hæc opin. Ange. & ſequacium nõ eſt cõtraria, qa loquitur et procedit, quando matrimoniũ cõtraheretur in extremis in fraudem prædicti ſubſtituti, et hoc conſtaret tacitè vel expreſſè per modos et vias poſitos per Anto. Go-

to.Gomez vbi ſuprà.quo caſu valet matrimoniũ, & legitimatio induci tur per id,ſed ſubſtitutus nõ excludi tur ſecũdũ oẽs ſupradictoꝝ.opinio ve rò ſuperior,pcedat,quãdo matrimo niũ cõtrahitur ab eo,qui eſt in extremis ſimpliciter abſque fraude,& iſta eſt vera cõcordia meo iudicio. & eã plurimis allegatis tenet ita intelligẽs materiam hãc Pet.Dueñas.d.regula 350.limitatione.1.per totã.fo.132.quẽ inueni poſtquã ſupradicta ſcripſerã.

170 Sed eſt addendum notabiliter in practica, quòd ita demũ in caſu illo rũ iuriũ legitimatus excludit ſubſtitutũ,ſi ipſe ſubſtitutus citatus fuerit. ita tenet expſsè alios allegãs Iaſ.in.l. Gallus.§.& quid ſi tantũ.in.1.lectura nu.139.& .140.ff.de lib.& poſthu.cõis ſecũdũ Couar.in.4.de ſponſal.2.par te.c.8.§.9.n.8.qui eſt vidẽdus in hoc.

171 Quod poteſt primò probari ex regula vulgat.iuris,quę habet,quòd in quocũq; actu alteri præiudiciali,debet citari ille,cuius intereſt,& prætẽ ditur præiudicari.vt in.l.nã ita diuus. ff.de adopt.& in.l.de vnoquoq;.ff.

172 de re.iudic. cùm ſimil. ¶ Secundò probatur hæc opinio ex dict.doctrina Bart. in dict.§. & quid ſi tantùm. n.14.in fine.tenẽtis,quòd quando filius naturalis legitimatur poſt mortem patris, requiritur, quòd citẽtur illi,quibus eſt aliquod ius quęſitum, imò plus,quòd requiritur conſenſus corũ.argumẽto.l.penul.ff. de natur. lib.vbi ad hoc,vt libertus reſtitui poſ ſit natalibus, requiritur cõſenſus patroni.& illã Bart.doctrinã ſequit ibi alios allegãs Iaſ.n.139. Galiaul. n.84. & Matheſyl.de ſucceſ.ab inteſtat.ar. 3.mẽbro.1.n.20. qđ intellige reſpectu legitimationis per reſcriptũ principis,vel oblationẽ curiæ,ſecùs de illa, de qua nunc proximè loquebamur, quæ fit p ſubſequens matrimoniũ.vt conſtat ex ſupradictis docto. & an pꝗrd.citatio requiratur,quãdo legiti matio fit in vita pris,vidẽdus eſt omnino Couar.in.4.2.par.c.8.§.9. nu.7. eãdẽ etiã opinionẽ ſupradictã,quòd etiã ſi nuptię cõtrahãtur ab eo,qui in extremis ſit,adhũc liberi antea nati legitiment,dicit cõiorẽ Tiraq.vbi ſu prà nu.77.hanc etiã opinionẽ ſequitur plurimos referens Anto.Gomez in.l.9.Taur.nu.57.vbi latè agit & re-

173 fert contrarium tenẽtes. ¶ Et limitat quãdo huic matrimonio ineſſet cer tũ impedimentũ ſuſcipiẽdæ prolis, vt quia ſit cõſtitutus homo in poſtrema & decrepita ætate,ex gl.in.c.2.de frigid.& malef.quam dicit cõiter ap probatã Ant.Gomez in princ.illius numeri.Sed ſalua pace, gl.d.c.2. con trariũ probat,imò quòd ſenex poſsit cõtrahere matrimoniũ,per. d.l. nuper.& ita idẽ Anto.Gomez in præd. nu.57.ad finem relinquit cogitandũ. Mihi verior videtur opinio cõtraria huic limitationi.quã meam opinionẽ quã hic ſequor teſtat cõem plurimos referẽs Pet.Dueñas vbi ſuprà.d. 1.limitatione p r totã.vbi limitat, & ante eũ cõem ꝛiã dicit Couar.in. 4. 2.parte.cap.8.§.2.num.10.

174 Ex hac ſupradicta ampliatione ad cõcluſionem noſtri tex. & omnibus

in ea dictis infertur, quòd cùm filius legitimatus ſit ſuus, trãſmittet etiam hæreditatem nõ aditã ex potẽtia ſuitatis, nã ſuus, eã tranſmittit, vt ſuprà ſatis ſuperq; dictũ eſt, ergo & legitimatus cũ ſit ſuus. ita primus omniũ tenuit Bald.in.l.eam, quam. nu.1.C. de fideicõmiſſ. quem ſequitur Ioan. Oroſc.in.d.l.ſi arrogator.nu.19.ff.de adopt, & Anto.Gomez.in.l.29.Tau. nu.6. colu.2.illius numeri. idẽ latiùs probans ex omnibus ſupradictis in l.9.Taur.num.66. vbi plura infert.ſ. quòd tali legitimato debetur legitima .quod plurimos referens tenet Tiraquel. vbi ſuprà.nu.79.

175 Addo ego, quòd eadem legitima, quæ debetur filijs ſuis legitimis & naturalibus, debetur etiam legitimatis. ita hanc opinionem poſt longam diſputationem teſtatur cõmunem Iaſ. in Rubrica.n.11.ff.de lib.& poſthu.

176 Sed eſt pulchrũ dubiũ in præſenti, quid ſi ſtatuto caueatur, vt ſtantibus filijs maſculis filiæ fœminæ non ſuccedãt, an ſtantibus legitimatis filiæ excludãtur? Et ex ſupradictis omnibus rectè infert, ita filios legitimatos excludere fœminas, ſicut excludũt eas legitimi. atq; ita hãc opinionem tenuit Bal.in.d.l.eã, quã. col.6. verſ.item fuit, quæſitũ.C.de fideicõmiſſ. & in.l.cùm acutiſsimi. nu.7.C. eod. cuius opinionẽ ſequũtur ibi Iaſ. colu.1. qui dicit ita ſe bis cõſuluiſſe & fuiſſe iudicatũ. & hanc opinionẽ dicit cõmunem Curt.Iun.cõſi.153.nu. 12.& tenet plures allegãs Tiraq.in.d. l.ſi vnquam.verb.ſuſceperit liberos. nu.82. quicquid in cõtrariũ tenuerit Bald.in.c.per tuas. nu. 2.de maiorit. & obed. cuius opinionẽ dicit cõem Curt.Senior cõſil.16.n.13.& Crotus in.d.l.Gallus.§.&.quid ſi tantũ.n.75. ff.de lib.& poſthu. dicit magis cõmunem plurimos referẽs Tiraq. vbi ſuprà.nu.98. vbi refert plures famoſos doctores ſecundũ hanc opinionem cõſuluiſſe. hanc etiã ſecundã opinionẽ plures referens teſtatur eſſe cõem & magis cõem Tellus Fernandez in l.9, Taur.n.18.& ſequẽtibus. qui.n.15. retulerat plures authores primæ opinionis. & tandẽ numeris ſequẽtibus diſtinguit plures caſus, inferẽs ex eis ad intellectũ.d.l.9. Taur. an ſtãtibus filijs legitimatis tantùm, excludãtur ſpurij vel naturales tantùm, ideò videndus eſt omnino ſuper hoc articulo controuerſo. quæ.l.9. Taur. hodie eſt.l.7.tit.8.lib.5.nouæ recopil.regiæ. & primã opinionẽ plures referẽs tenet etiam Pet. Dueñas dicta regula. 350.ampliatione 15.

177 Vlteriùs infert Ant.Gomez in.d. l.9.n.66. quòd ſi filius legitimatus eſt prœteritus, habebit ius dicendi nullũ de iure ciuili, & bonorũ poſſeſsionẽ contra tabulas, de iure prætorio, & ſi ſit exhæredatus, habebit querelã, & deniq; omnia alia remedia cõtra teſtamentũ patris, quæ filius legitimus & naturalis habet. text. eſt expreſſus in authẽ. de inceſt. nupt.§. dubitatũ. verſic. quid enim. collat.2.

178 Imò & legitimatione rumpitur teſtamentum antea factum ſicut agnatione poſthumi. ita etiam

præd.omnia plurimos referēs tenet Tiraque.vbi ſuprà.nu.80.&.81.& teſtatur hanc eſſe magis cōmunē opinionem Alex.in Rubrica.ff.de libe. & poſthu.& eā refert Iaſ.ibi.n.2.& ſequentibus.latè probans & limitās, ad quem eſt recurrēdum in materia.

179 Ex quibus omnibus ipſe infero optima cū ratiōe dubitaſſe Bernard. Diaz de Lugo in regula.231.incipit. emphyteuſis eccleſiaſtica.de cōmuni illa opinione, quam ibi ipſe pluribus relatis ponit, quæ habet, quòd emphyteuſi eccleſiaſtica ſuſcepta pro ſe & filijs ſuis, non veniunt filij naturales etiam legitimati.de quo etiā vidēdus eſt Matthæus de Afflict.deciſ. Neapo.386.per totam.de cuius veritate hic non agam, ne immoremur, & ibi ipſe epiſcopus quatuor modis limitat præd.cōmunem opinionē, inter quos vnus eſt in legitimato per ſubſequēs matrimonium, quod eſt notandum.pro qua limitatione facit dict.l.11.Taur.dum ibi probatur ad ſuccedendum admitti filios legitimatos per ſubſequens matrimonium excluſis filijs antea legitimatis per reſcriptum ad ſuccedendū: quæ l.12.Taur.hodie eſt l.10.titul.8.lib.5. nouæ recopil.regiæ: & ſuprad.limitationē, plures referens ſequitur Pet. Dueñas in regula.350.ampliatiōe.7. fol.136.vbi inquit ſecus eſſe in legitimato per reſcriptū principis.& ante eum idem facit Couar.in.4.2.parte. cap.8.§.1.numero.23.

180 Item an legitimatione filij naturalis reuocet donatio in caſu.d.l.ſi vnquā.vidēdus eſt latiſſimè Tiraq.ibi, verb.ſuſceperit liberos.n.64.vſq; ad numerū.101.qui nu.70.refert plurimos tenentes, quòd nō reuocetur.& nu.75.& ſequēti refert etiā plurimos tenētes contrariū, imò quòd reuocetur, ideo vidēdus eſt in hoc articulo. ex præcedentibus tamen videtur verior hæc vltima opinio, quòd reuocētur, quam rem latiſſimè pro vtraque parte examinat Rip.in.d.l.ſi vnquā. q.30.per totā.& tandē in fine nu.82. diſtinguit & cōcordat has duas opiniones, vt ſi filius natus & legitimatus ſit, poſt donationē reuocetur donatio, ſi verò fuerit natus ante donationem & legitimatus poſt, tunc nō reuocetur: ſequitur poſt alios Tiraq. vbi ſuprà, nu.109.ne ſit huiuſmodi filius melioris conditionis, quā legitimus, qui ſi extaret ante donationē, non eā reuocaret in totū, licèt poſſet dicere inofficioſam, & pro parte nō legitima reuocare ſecūdū Tiraq.ibi in verb.liberos nō habēs.n.1.& ſequētibus.vbi agit, quid in poſtea natis.ergo idē in legitimatis dicamus.ſequitur plures referens Pet.Dueñas.in regula.350.ampliat.13.fol.131.& Couar. in.4.de ſpōſal.2.part.c.8.§.2.n.19.vbi idem tenet quod in legitimo.in.2. caſu diſtinctionis ſupradictæ.

181 Sed quòd legitimatus per reſcriptum principis minimè ſubuertat donationē in caſu.d.l.ſi vnquā.tenet cū Bal. & Salic.Greg.Lop.in.l.8.tit.4.par.5. in gl.de ſu muger legitima: quæ lex hodie tollit dubitationem, nam requirit, vt liberi ſint nati ex vxore legi-

tima,aliàs ſecùs,qua attenta,dubitat Greg.ibi,qui eſt vidêdus,quid in legi timato per ſubſequẽs matrimoniũ.

182 Item an legitimati faciant deficere fideicõmiſſum, de quo in.l.cùm acutiſsimi.C.de fideicõmiſſ.& in.l. generaliter.§.cũ autẽ.C.de inſtit.& ſubſt.ſub cond.fact.&.l.Cùm auus.ff.de condic.& demõſt.& in regia.l.10.titu.4.part.6.vidêdus eſt Tiraql. vbi ſuprà.nu.84.vbi plures allegans, teſtatur cõmunem opinionem eſſe excludi ſubſtitutum,& optimè probatur ex omnibus ſupradictis.dicit etiam cõmunem Rip.in.l.ſi vnquã.quæſt.30.n.81.licèt aliqui cõtrarium teneat,quos refert Tiraq.vbi ſuprà. nu.9.dicens ex illis cõſtare rem hãc eſſe dubiam. ſed primam opinionẽ dicit cõmunẽ Iaſ.in.l.ſed & eſt quæſitum.ff.de lib.& poſthu.& ampliat vt prędixi modò,ſcilicet in legitima to per ſubſequens matrimoniũ con tractum ab eo,qui in extremis erat. dicit etiam cõmunem plurimos alle gans dominus meus Antonius de Padilla in.l.cùm acutiſsimi.num.17. C.de fideicõmiſ.vbi ampliat in cõditione expreſſa,ſi grauatus ſine filijs legitimis deceſſerit.cõmunẽ dicit Pet.Dueñ.vbi ſuprà amplia.8.

183 Sed an legitimati ſuccedant,& habeant ſuitatem extantibus legitimis & naturalibus,& an eo caſu,quo cũ eis ſuccedãt,poſsint meliorari in tertio & quinto per leges regias,quæ id permittunt in filijs legitimis? Videndus eſt Anton.Gomez.vbi ſuprà. nu.67.& 68.vbi tenet & dicit eſſe cõmunem opinionem & reſolutionẽ plures docto.referẽs,quòd legitimati per ſubſequens matrimoniũ bene ſuccedãt cũ ſuis legitimis & naturalibus,legitimati verò ꝑ reſcriptũ nõ, niſi expreſsè à principe cõcedatur.licèt hoc vltimo caſu aliqui docto.maximę authoritatis teneãt cõtrariũ,inter quos eſt Roder.Suarez.in.l.quoniam in prioribus.in.12.limitatiõe.l. regiæ.nu.2.C.de inoffic.teſtamẽto. fol.194.Sed præcedens cõmunis opinio approbatur in.d.l.12.Taur.Itẽ tenent Anton.Gomez & Roderic. Suarez vbi ſuprà,quòd legitimati poſsint meliorari ĩ caſibus in quibus poſſunt ſuccedere cũ legitimis.Sed & ſunt hic alia nõnulla,quæ poſſent tractari,ſed ea omittam,ne diuertamur a cturi de ſuitate.Sed adhuc nõ prætermittam quædam alia notabilia in materia.

184 Primò,quòd tex.in.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.C.de teſtament.concedens patri teſtanti inter liberos hoc beneficium & priuilegium,vt eius teſtamentum & vltima voluntas minùs ſolenniter conditum valeat & teneat.& idem probat tex.in.l.fin.C.famil.erciſc.&.l.7. titul.1.&.l.34.titu.9.partit.6.habeant etiam locum & in patre teſtante inter filios legitimatos,& à fortiori inter filios legitimos & legitimatos, cùm omnes ſint legitimi verè.ita in ſpecie tenet Iaſ.in.l.2.in princip. ff.de vulga.& pupill.Tiraquel.vbi ſuprà plures referens.numero.79.& bene Anton.Gomez vbi ſuprà.n.6.

colu.

colum.2.Illius numeri.& dixi ego in mea lectura.d.§.ex imperfecto. quã olim feci,licèt Decius relatus per Tiraquel. tenuerit contrarium. hodie autem hoc ceſſat per.l.3.Taur.vbi eadem ſolénitas requiritur in teſtaméto inter liberos,quæ in teſtaméto cõdito inter extraneos. &.d.l.3. Taur. hodie eſt.l.2.titu.4.lib.5.nouæ recopilat.regiæ.

185 Infertur etiàm optima illatio ex omnibus ſupradictis ad difficilem illam.l.cum filio familias.ff.de legat.1. vt omnia ibi dicta reſpectu filij legitimi & naturalis habeát etiam locum in filio legitimato,vt latè per omnia ſupradicta fundis tenet in terminis ibi Iaſ.nu.159.cum ſequentibus.

186 Vnde facienda eſt regula cum Tiraq.vbi ſuprà.nu.85.quòd omnia iura loquentia de filijs legitimis,habeant etiam locum regulariter in filijs legitimatis ex regula,quę de ęquiparatis traditur,& quod ſine dubio diſpoſitũ in vno,habeat locũ in alio.

187 Vltimò illud tantùm hic nõ prætermittendum duxi tanquam notatu digniſsimum, & vſui quotidiano neceſſarium. an filij legitimati gaudeãt nobilitate patris,(hoc eſt hidalguia vulgò appellata?) Et ex ſuperioribus omnibus conſtat gaudere,quãdoquidem verè legitimus eſt.

188 Secúdò pro hac opinione & parte affirmatiua facit,quia licèt quoad libertatem partus,hoc eſt filius,ventré ſequatur.vt in.l.naturalis.in principio.ff.de præſcript.verb.& in.l.partum.C.de rei vendicat. & in.l.fin.C. de liberal.cauſ.tamen quantũ ad honores & dignitates,filius patrem ſequitur,non verò matré.tex.in.l.exéplo.C.de decurion.lib.10.& in.l.nobiliores.C.de cõmerc.& mercat.lib. 11.l.liberos.in fine.ff.de ſenat. ergo ita & eodé modo filius legitimatus gaudebit honoribus & nobilitate patris.& in ſpecie hanc opinionem tenet glo.arguens ad partes in.c.tanta eſt vis.in gl.legitimi.qui fil.ſint legit. & hanc opinionem probat etiam.l. 4.& fi.tit.15.part.4.vbi dicit lex.e hã todas las honrras y las proes, que hã los hijos que naſcen de caſamiento derecho.& in dict.l.fi.dicitur.& aun les naſce otra pro dela legitimacion, ca pueden ſer cabidos a todas las hõras,y a todos los fechos temporales tambien como los otros hijos q̃ naſcen de las mugeres legitimas. idem expreſsè probat.d.l.12.Taur.ad finé. vbi dicit,Pero en todas las otras coſas anſi en ſucceder a los otros pariétes como en honras y preeminécias, que han los hijos legitimos,mandamos que ninguna coſa diffieran de los hijos naſcidos de legitimo matrimonio.quæ.l.vt ſuprà eſt dictũ, hodie eſt.l.10.titu.8.lib.5.nouæ recopil. reg. Cõtrariam tamen opinionem, tam de iure cõmuni cum Hoſtieſ.& Ioan.And.in cap.fi.de filijs presbyt. & cum Guilier.de Cugn.imò quòd debeat fieri métio nobilitatis in legitimatione,quàm etiam iure regio tenet Greg. Lop.in.d.l.4.in gl.Todas. ad medium, vbi inquit, quòd vidit ſuper hoc conſuli regiam celſitudi-

nem per dominos de regali cōſilio, & fuiſſe reſcriptum, vt tales generales legitimationes non expreſſa nobilitate, non extēderentur ad talem prærogatiuā nobilitatis, & quòd ita fuit reſcriptū regalibus auditorijs. & eandem etiam opinionē tenet Matthæus de Afflict. deciſ. Neap. 195. n. 9. dicens nō gaudere nobilitate patris legitimatum, niſi per principem reſtitutus eſt natalibus. de quo etiā videndus eſt Bald. in cap. per tuas. de maior. & obed.

Sed non obſtāte opinione Greg. Lopez & ſequaciū, prima opinio ſuprà poſita eſt tenenda per iura regia expreſſa ſuprà allegata. & ita tenet Cyfuētes in d. l. 12. Taur. n. 18. & latiſsimè Ioā. Oroſc. mordēs tacitè Greg. Lopez, eo non relato in. l. cùm legitimę. nu. 4. cū pluribus ſequentibus. ff. de ſtat. homin. vbi inquit, quòd ſolū reſpectu collectarum & cōtributionum, vt puta pechos, & cætera id genus, nō ſunt nobiles, ex regia ſchedula ſuper hoc expreſsè data & confirmata Pinciæ ann. 1542. de qua forſan Grego. Lopez vbi ſuprà, fecit mentionē de viſu, in alijs verò omnibus ſunt nobiles ſecundùm eum ibi latè probantem. hāc etiam opinionem, quòd in alijs gaudeat nobilitate patris, probat expreſsiùs regia. l fin. ad fin. titu. 22. lib. 4. for. vbi loquens in legitimatis inquit. Y el hijo q̃ anſi fuere recebido aya honrra de fidalgo, ſi ſu padre fuere fidalgo.

189 Limitatāmē hanc opinionē in filio nato ex dānato coitu, qui licèt legitimetur, non cōſequitur nobilitatē patris ex d. l. fina. dū in fine dicit. Y eſto ſe entiende de los hijos naturales. Ergo ſi non ſunt naturales, ſed nati ex damnato coitu, non erunt nobiles, etiam ſi legitimētur, & parens eorū fuerit nobilis. ita tenet expreſsè Cyfuētes in. d. l. 12. Tauri. n. 19. in fine. & Oroſc. vbi ſuprà nu. 22. & 23. & tenet etiā nouiſsimè inſignis magiſter meus dominus Antonius de Meneſes in. l. naturalis. in princip. nu. 12. ff. de præſcript. verb. qui ad hoc allegat petitionem. 9. ānni. 1542. Pinciæ latam, dicens ex teſtimonio Couar. in. 4. de ſponſalib. 2. part. c. 8. §. 4. nu. 4. ſecundùm eā petitionem fuiſſe non ſemel in Granatenſi prætorio pronunciatū contra hos legitimatos prætendētes exemptionem. tenet etiam eandem opinionem per illam pragmaticam Didac. Perez. in. l. 1. tit. 1. lib. 4. ordina. colu. 1328. in fin. & illa pragmatica eſt iuſtiſsima, & procedit, ſiue damnatus coitus ſit ex parte patris, ſiue ex parte matris ſecundùm Auendañ. in ſuo dictionario. verb. Spurio. & in verb. hijo natural. vbi inquit & tenet requiri, quòd ſit natus ex damnato & punibili coitu, aliàs ſecùs.

Vnde infertur perperam & falſò tenuiſſe contrariam ſententiam Petrum Dueñas in regula. 69. incip. Baſtardi. folio. 24. colum. 3. & 4. vbi tenebat, etiā baſtardū legitimatū gaudere nobilitate patris, deceptus per d. l. 12. Taur. in fi. & per. l. 9. in fi. tit. 15. part. 4. nam leges illas in filio naturali legitimato loqui manifeſtum eſt. & ita.

& ita tenet idem ipſe Petrus Dueñas folio vltimo, quod eſt ante ſuas regulas, dicens hodie non procedere ſuã opinionem per præd. pragmaticam petitione. 9. licèt ipſe non aduertat, ſuperiores leges regias minimè loqui in caſu, in quem eas adducit.

Ex quibus infertur d. pragmaticam. 9. ann. 1542. habere duos intellectus. Primus fuit Ioannis Oroſcij vbi ſuprà intelligentis eam reſpectu tantùm collectarum & cõtributionum, non verò reſpectu aliorum, ne obſit veræ & approbatæ ſentẽtiæ ſupradictæ. Secũdus intellectus eſt, vt regia illa diſpoſitio loquatur & procedat in filijs ſpurijs: & ſic in natis ex damnato & punibili coitu poſtea legitimatis: vt tenent doctor. ſupra citati. Vnum tamẽ remanet ſub dubio, quòd ſecũdũ intellectũ Oroſcij legitimatus etiã natus ex dãnato coitu, non erit nobilis quoad has contributiones ex ſuprad. petitione. 9. Nam dñs meus vbi ſupra eam intelligit in legitimato nato ex dãnato & punibili coitu, & generaliter reſpectu omniũ inquit hunc eſſe ignobilẽ, quod quidem veriſſimũ eſt, tam ad dictã regiam. 9. reſponſionẽ, quæ loquitur tantùm in natis ex dãnato coitu, quã ad. l. fori ſuprà allegatam, & opinionem Cyfuẽt. & Oroſc. vbi ſuprà idẽ tenentium, & ſic conſtat opinionem Oroſc. non eſſe verã, dum exiſtimat legitimatũ naturalem nõ eſſe nobilem reſpectu contributionũ ex dict. petitione & reſponſione. 9. nam illa in huiuſmodi legitimato nõ loquit', ſed in legitimato nato ex dãnato coitu, vt iam dictũ eſt. & ſic meliùs & veriùs eſt tenere indiſtinctè cũ cõmuni & recepta ſententia, ſcilicet, quòd generaliter & indiſtinctè reſpectu omniũ etiam contributionum, legitimatus gaudeat nobilitate & honoribus patris. & tenet in terminis Mõterroſo in ſua practica in. 7. tractatu. fo. 211. colũ. 1. in fi. & hoc procedebat bene antequã conderetur noua recopilatio legum huius regni. hodie verò ea cõdita, cõtrariũ eſt dicendum, imò ꝙ legitimatus licèt nõ ſit natus ex dãnato coitu, non ſit immunis ab his cõtributionibus, imò in eis teneatur cõtribuere per. l. 12. tit. 2. lib. 6. nouæ recop. & in. l. 20. titu. 11. lib. 2. eiuſd. recop. vbi ſimpliciter & generaliter in omnibus legitimatis hoc ſtatuit.

190 Illud tamen & vltimò in propoſito addit dñs meus vbi ſuprà num. 13. eſſe, qui exiſtiment filios illuſtriũ perſonarum Ducum, Comitũ, & Marchionum ſpurios, liberos eſſe à cõtributione tributorum, atque paterna nobilitate perfrui, quod ſi verum eſſet, optima ſublimitatio daretur ad exceptionem ſuprà poſitam, & ad dictã. l. fori. & ad petitionem. 9. iam ſæpiùs dictã. Sed inquit dominus meꝰ vbi ſuprà, quòd neque iure probari ſcit, neq; verum eſſe arbitratur. Idem ego cum eo ſentio.

191 Tertiò & vltimò ſupradicta quarta ampliatio ad noſtrũ text. in legitimatis, ꝓbatur in. c. tãta eſt vis matrimonij. extra qui filij ſint legiti. qui tex. famoſus & capitalis eſt: vbi ꝓbatur, ꝙ

ſi quis habuerit liberos naturales, & poſtea duxerit in vxoré eorũ matré, filij prædicti legitimantur, & legitimi habẽtur: ergo filij legitimati ſunt ſui & legitimi. idem probant plura alia iura cógeſta per glo.ibi.& in.l.1. in fine. tit.13.part.4. Et circa materiã illorum iuriũ de legitimatione per ſubſequens matrimoniũ, eſt videndus latiſsimè Anto. Gomez. in.l.9. & ſequẽtibus Tau.nu.55.& pluribus ſequẽtibus. vbi latè declarat. Solùm hic circa materiã illorũ iurium duo examinabo, quæ ſicut ſunt pulcherrima in caſus fictione, ita in eius deciſione ſunt vtilia & quotidiana, & non minùs difficilia.

192 Primò enim fingamus habui filium naturalẽ ex cócubina, & poſtea habui filium legitimum & naturalé ex legitima vxore, qua mortua duxi cócubinã in vxorem legitimam, ex qua habueram priorem filiũ naturalem, qui per hoc matrimonium ſubſequens legitimus efficitur, quæritur quis in maioratu meo præferatur, qui quidé maioratus habet conditionem expreſſam vel ſubintellectam à iure, vt primò natus ex legitimo matrimonio præferatur: an fili' naturalis & per ſubſequens matrimonium legitimatus tanquã natu maior? an verò ſecundo loco natus, ſed primò ex legitimo mřimonio? Et primò quidem in hac eleganti quæſtione, videtur naturalem legitimatum præferendum ex dict.c. tanta.& ex omnibus ſupradictis, dum probant legitimatum eſſe verè legitimum, iuncta regula eorũdem iurium.& ibi notant cõiter doctores in dic.c.tanta. quòd matrimoniũ factum cũ cócubina, retrotrahitur ad tempus, quo quis habuerit cũ ea acceſſum, ſed illo tempore præd. filius naturalis natus ex ea erat prior, ergo præfertur.& ex hoc fundaméto hãc opinio. tenent plures doctores relati per infrà allegandos in contraria opinione.

Sed contraria opinio & verior et cõmunior eſt, imò ꝙ natus ex legitimo matrimonio præferatur, quia re vera, ille eſt primò natus ex legitimo matrimonio, licèt legitimat9 ſit etiam verè legitimus, tamen in quæſtione propoſita poſt natiuitatem legitimi fuit effectus legitimus primò natus, ac per cóſequens ei debet præ-

193 ferri primò legitimus. ¶Neq; obſtat, quòd legitimatio retrotrahitur, &c. quia id procedit alijs filijs legitimis non extantibus, ipſis enim extãtibus, in eorum præiudicium legitimatio non retrotrahitur, vt pote cũ ipſis ſit iã ius quæſitũ, ita probat tex. in authén. quib. mod. natur. effic. legi. in.§. liceat igitur ibi, & ſuos de cætero & ſub poteſtate habere. collat. 6.& in.§. ſit igitur licentia. eiuſdem authen. ibi, & hoc facto exinde frui tali ſolatio. Per quæ iura ita tenet Bart. in.l.2. in princip. nume.10. ff. de vulgar.& pupil.& idem Barto. in.l. Gallus.§.& quid ſi tantùm. num.14. ff. de lib.& poſthum.& eſt cóis reſolutio ſecundũ Fortunium Garſia in dict.§.& quid ſi tantũ. nume. 155. vbi

per

per hoc concordat opiniones cõtrarias doctorũ, dicit etiam cõmunem ibi Galiaul. nu. 81. & ſequitur ibi alios allegans Iaſ. in. 1. lectura. nume. 89. & 90. & Anton. Gomez in. d. l. 9. Taur. nu. 64. & dicit cõmunem Alciat. lib. 3. paradox. cap. 12. & facit. l. 4. titul. 15. part. 4. ibi, ſon dende en adelante legitimos. in quo verbo Grego Lopez ibi notat. & hanc opinionem cõmunem gll. ſequitur & Petrus Dueñas in dict. reg. 350. limitatione final. quæ eſt. 14. fol. 135.

194 Ex quo poſſet inferri ad elegantẽ illam & ſummè difficilem quæſtionem Bart. in. d. §. & quid ſit tantùm. n. 14. an filij legitimati poſt mortem patris auferant hæreditatem venientibus ab inteſtato, quibus eſt iam ius quæſitũ in ea. Et per prædicta determinat ibi Bart. quòd non, quia legitimatio licèt retrotrahatur, non tamẽ id habet locum in præiudicium eorum, quibus eſt iam ius quæſitũ. Sed in hac quæſtione Bart. breuiter communis opinio & reſolutio eſt, q̃ ſi legitimi nõ adierãt hæreditatem quãdo legitimatio facta fuit, talis legitimatus bene auffert ab eis præd. hæreditatem. Si verò iam erat adita hæreditas, & ſic ius quæſitum irreuocabiliter, non auffert. hæc eſt cõmunis reſolutio ſecũdùm dominum meum in. l. 2. num. 14. C. de iur. & fact igno. eſt etiam cõmunis, vt plures allegãs teſtatur Couar. in. 4. de ſponſalib. 2. parte. cap. 8. §. 9. nume. 9.

195 Cui addendum eſt, quod ex mente doctorum, quos ipſe allegat, & cõmunis opinio eſt, vt hæc diſtinctio, ſit adita hæreditas nec ne, intelligitur, quando in legitimatione fuit facta mentio de iure illorum, ad quos pertinet hæreditas, aliàs enim ſi ſimplex legitimatio in hoc fuit, ſiue adierint, ſiue non, nõ poteſt legitimatus auferre ab eis præd. hæreditatem, cũ legitimatio facta fuerit ſubreptitiè, nõ facta mẽtione eorũ, & ſic ſuppreſſa veritate. & in expſſo ita tenet Paul. de Caſt. in. d. §. & quid ſi tantũ. nu. 19. quem pro cõmuni allegat Iaſ. ibi. nu. 111. & 112. vnde credendum eſt communem ita ſenſiſſe. & dicta in hac quæſtione Bart. intelligo ipſe in legitimato per reſcriptum principis, vel per oblationem curiæ, nã de ſucceſſione filij legitimati per ſubſequens matrimoniũ, iam ſuprà dictum eſt. Sic igitur in propoſito dicẽdum eſt, quòd cùm hic legitimus & naturalis habeat iam ius quæſitum ad maioratũ, legitimatus poſtea per ſubſequẽs matrimoniũ, non auferat ab eo huiuſmodi ius

196 Secũdò pro hac opiniõe induco tex. in. c. ſi pro te. de reſcript. in. 6. vbi probatur, quòd ſi alicui prouideatur ſub conditione præbenda aliqua primò vacatura, & poſtea alicui prouideatur purè, ſi iſte ſecũdus impetrãs, priuſquã veniat conditio primi, à papa vel ab exequutore canonicatum obtineat, prǽfertur primo, licèt poſtea veniat conditio. ergo ita & eodem modo in propoſita quæſtione, filius naturalis eſt ſub cõditiõe adepturus maioratum, ſi legitimetur, attamen,

pendente iſta conditione fuit natus alius ſecundo loco procreatus ex legitimo matrimonio, habens ius in maioratu purum, ergo præferri debet dicto primo nato, qui habebat ius ſub conditione; licèt poſtea exiſtat conditio legitimationis, ſcilicet per ſubſequens matrimoniũ, argumento dic.ca.ſi pro te. quod profectò vrgens & concludens argumentum præſtat in propoſito.

197 Cuius tex.argumẽto in dic.ca.ſi pro te.infero elegãter ad intellectũ text.in l.quoties.cum ſimilib.C.de rei vendic.(quod & in fauorem noſtræ opin.facit) ſcilicet, quòd licèt verum ſit, vt tex.ille dum probat in re duobus vendita præferri, cui priùs traditio facta fuerit, debeat intelligi, vt procedat, etiam ſi per clauſulã cõſtituti primo emptori ſit tradita ſecundùm Bernard.Diaz plures allegantem in reg.129.& Anto.Gomez.in l.45.Taur.nu.92.& eundẽ in.2.tom.c.2.nu.20.tamen id procedit, prætterquàm ſi prima venditio & cõſtitutũ fiat ſub conditione, & interim ea pẽdente fiat ſecunda venditio, ſequuta traditiõe ex ea, & poſtea adimpleatur conditio primæ vẽditionis, quia tunc præfertur ſecũdus emptor, cui eſt iam quæſitum ius; neque prima venditio debuit retrotrahi; in præiudicium ſecũdi emptoris, cui erat ius quæſitum.ita tenet idem Anto.Gomez.in dict.l.45.Taur.numer.93.ergo ita in propoſito dicendũ eſt.

Tertiò, pro hac parte facit, nam voluntas teſtatoris ea fuit, vt primò natus ex legitimo matrimonio præferatur; at negari non poteſt, quòd licèt legitimatus ſit verè legitimus in omnibus, tamen ipſe; qui primò legitimus eſt, priùs & veriùs dicitur legitimus; vt per facti euidentiã apparet, ergo pleniùs exhibetur & adimpletur voluntas defuncti, ſi hic legitimus & naturalis à principio cõſequatur maioratũ, & præferatur legitimato. & hęc eſt viua rõ. Nã licèt legitimatus hmõi ſit legitimus, nihil intereſt, qa primus legitimus debet cõſequi maioratũ, ſicut conſequeretur, ſi oẽs filij nati poſt eũ eſſẽt à principio legitimi & naturales.

Et in expreſſo hanc ſecundã partem & opinio.latè agens ad partes (quia plura argumenta ſunt pro & contra, quæ referre non curo, quia congeſta ſunt, & quia potiùs eſſet laborioſum, quàm ex me aliquid addere; ſuperiora enim tantùm poſui; & retuli, vt lector præſentis articuli, non careat pro nunc fundamentis huius veritatis) tenet Ioan. Andreas in regu.ſine culpa.in mercurialibus. colũ.10. verſ.ad ſolutionẽ.fol.123.col.1.illius folij.de regu.iur.in.6.vbi dicit, & hanc partem teneo, ſed tremulus, propter illorum authoritatẽ qui tenuerũt contrariã, tamen hãc partem eligo deliberato conſilio, & reſponſo trium doctorũ legum ſolennißimorum huius ſtudij, quos in diſputatione nominaui. Doctor etiam meus in theologia hanc partẽ deliberatus prætelegit à me conſultus. Hactenus ille. quam opinio. di-

cunt

cunt cōem Alexan.nu.25.Iaſo.91.in dict.§ & quid ſi tantùm. item Paul. nume.4.Salic.6.Iaſ.40.in.l.quoties. C.de rei vendic.& plures referens te ſtatur cōem Couarru.in.4.in.2.part. ca.8.§.2.nu.28.& latiſsimè & eleganter Anto.Gomez.in.l.9.Taur.num. 63.&.64.dicit cōem eximius doctor Petrus Peralta in Rubric.ff.de hæredi.inſtit.n.122.in verſ.Secūda eſt. vbi ampliat,vt iſte ſecundus præferatur nepoti nato ex primo illo filio naturali maiore,etiam ſtante.l.40.Taur. quod clarum eſt.& opin. ſupradict. cōis procedit,ſiue legitimatus ſit per reſcriptum,ſiue per ſubſequens matrimonium,licèt in hoc vltimo quidam contradicant,tamen cōis opinio eſt contra eos,vt conſtat ex omnibus ſupradictis,& in ſpecie ex Couarru.vbi ſuprà.tamen in legitimato per reſcriptum principis minus dubium eſt,cùm princeps non poſſit per illam legitimationem priuare ſine cauſa iure quæſito ſecūdò natum ex legitimo matrimonio, iuxta glo.cōiter vbique approbatam in.l. fina.C.ſi contra ius vel vtil.pub. vbi doctores cōiter.& in.l.1.ff. de conſti tut.princi.& in alijs mille locis.Hæc ſufficiant in hoc articulo lectori, vt intelligat hāc ſentētiā amplectendā eſſe,quia licèt difficultas eius altiorē indaginem & examen requirat, tamen quia notum eſt hanc eſſe magis cōem opin.& ſecundū eam eſſe iudicandum, & quia doctores vbi ſuprà latiſsimè in eodem articulo agunt,& ne diuerti videamur,nō amplius dicā.& cōem opin.ſuprà ſequitur et dicit cōmunē plurimos authores referens Petrus Dueñas.dic.limitat.fin.regul.350.

198 Secunda principalis quæſtio eſt in materia dic.ca.tanta. Habeo filiū naturalem,& ex eo nepotem legitimum & naturalem,qui nepos, quo ad me non habet iura legitimi.l.fin. ad finē.C.de natural.lib. mortuo filio meo naturali,contraxi matrimonium cum cōcubina,ex qua habueram filium naturalem, qui deceſsit, quæritur an per huiuſmodi ſubſequens matrimonium nepos ex filio meo fiat mihi ſuus & legitimus, ſicut efficeretur pater eius ſi viueret, & per cōſequēs ipſe nepos quoque mihi efficeretur legitimus? Pulchra certè & difficilis quæſtio eſt, in qua ſi calamū protenderem,non ita facilè me ab ea expedirem. Tamē quia doctores tranctantes articulū hunc latè diſputant, ipſe tantū reſoluam, quænam ſit cōis opinio, & quæ tenēda. Et primò ex dic.c.tanta.infertur,quòd prædic.nepos non efficiatur mihi legitimus,quia in illo text. de perſona filij & eius legitimatione tractatur, vnde in eius perſona debet incipere fundamentū, ſicut domus & quodlibet aliud ędificium ſuſtinetur fundamēto,quod intus terram iacitur,& eo deſtructo,et nō extante,deſtruitur domus.ſic ergo nō extante filio meo,filius eius non legitimatur,nec ſuſtinetur legitimatio, cùm non habeat ſubiectum fundamenti ex perſona patris.

Secundò

Secundò pro hac opinione facit tex.in.l.qui libertinus.§.Poſthumus. ff.de oper.libert.vbi probatur, quòd licèt libertus à promiſsione operarū facta patrono liberetur per natiuitatem filiorū, vt in princi.illius.l.tamē ſi liberat⁹ deceſsit relicto poſthumo in vētre vxoris, qui poſtea natus eſt poſt mortem liberti patris eius, non liberantur hæredes ab illa obligatione operarum, quia liberatio, quæ ſolet contingere natiuitate liberorum, debet incipere & fundari in perſona ipſius liberti, qui cùm non extet tēpore natiuitatis filij ſui, non potuit radicari, neq; vires ſumere liberatio. ſic igitur in propoſito legitimatio non tenet in nepote, quia nō eſt vnde proficiſcatur deficiente patre, & ſic tex.ille maximè vrget in ꝓpoſito

199 Tertiò facit vulgare fundamentū. Nā inhabilitas medij, per quod fit trāſitus de vna perſona ad aliam, impedit iuris effectum & acquiſitionem.l.1.§.cæterum.ff.de acquirend. poſſeſſ.vbi præſuppoſito, quod dicit tex.in.§.item acquirimus.eiuſdem. l.ſcilicet, quòd per ſeruū poteſt nobis acquiri poſſeſsio, inquit tex.in.d. §.cæterum.quòd iſte ſeruus debet habere poſsidendi intellectum, aliàs ſi ſit furioſus, & inhabilis, nō adipiſcimur poſſeſsionem per eum, & ſic inhabilitas medij.&c.ergo ita & eodē modo impediet legitimationem.

200 Item, quia medium inhabile impedit extrema cōiungi.l.qui ſella.§. fi.eū ſimilib.ff.de ſeruit.ruſtic.præd. cuius verba ſunt hæc.in ruſticis autem prædijs impedit ſeruitutem medium prædium, quod non ſeruit. & in expreſſo hāc opinionem ante oēs tenuit Guilierm.de Cugn.in.l.benignius.ff.de legib.cuius opinionē ſequuntur ibi Paulus.num.6.& Ioan. Oroſc.num.4.qui pluribus relatis teſtatur hāc eſſe magis cōmunem opinionē.& ſequuntur plures relati per Anto.Gomez in.l.9.Taur.nu.61.& per Couar.in.4.2.parte.c.8.§.2.n.19. hanc etiam opinionem tenet plures alios allegās Petr.Dueñas vbi ſuprà dicta regula.350.limitatione.2. Sed ſunt alij authores non minores authoritate, qui contrarias partes tuentur, ſcilicet, ꝙ nō obſtāte defectu & morte patris, nepos efficiatur mihi auo legitimus.quā opinionē tenent Bal.Soci.Guilier.Bened.Alciat. & hos referēs Couar.& Anto.Gomez vbi ſuprà.n.62.qui Præpoſitū addit.

201 Pro qua ſententia illud magis vrget.nam valet argumentum de adoptiōe ad legitimationē, vt de hoc eſt gl.ſingular.in.l.1.§.fi.gl.fi.in princip. ff.ad municipal.vbi dicit gloſſ.illa, quòd ſicut filius legitimus ſequitur patrē, vt ſuprà dictū eſt.ita legitimatus ſicut adoptiu⁹.ergo ęquiparat gl. illa, legitimatum & adoptatū, in qua æquiparatiōe gl.illā ſequūtur plures relati per Anton.Gomez vbi ſuprà. num.62.qui aliam gl.cōſimilem allegat, ſed adoptare bene poteſt quis aliquem in nepotem, etiam mortuo filio, & ſic hoc modo legitimare.vt in.l.adoptare.ff.de adopt.§.licet Inſtituta.cod.ergo ita & in legitimatione per

ne per ſubſequens matrimoniū dicē dum eſt: quia æquiparatorum. &c. Secūdò bene etiā vrget pro hac opinione tex. in. d. c. tanta. vbi indiſtinctè & generaliter dicit, vt qui antea ſunt geniti, poſt contractū matrimonij legitimi habeantur, ſed nepotes etiā dicūtur geniti & liberi ipſius aui, vt eſt vulgatum, ergo &c. præcipuè cùm fauor hic legitimationis tātū ex matrimonio procedat, vt probat tex. ille dū dicit. tāta eſt vis matrimonij &c. ergo ſubſiſtente matrimonio, licèt filius deficiat, nepos efficietur legitimus. Quartò pro hac opinione facit tex. in. l. ſi Titiū. ff. de gradi. vbi dicit tex. in verſ. ſi. ſi filio meo mortuo Titium adoptauero, videri eū defuncti fratrē eſſe Arrianus ait. ergo ecce, quō in legitimatione & agnatione habetur ratio filij mortui, tametſi deficiat.

202 Quinto & vltimò vltra oēs in propoſito ego ſtringo quoddam fundamentū. Nam videmus, q in materia ſucceſsiōis, cuius eſt immediata cauſa & neceſſaria cōſequētia legitimatio, vt probat tex. in. l. ſi. verſ. ſi. C. de naturalib. lib. vbi nepos naturalis qa nō eſt legitimus nō ſuccedit auo, ergo vbi nō eſt legitimatio, nō eſt ſucceſsio regulariter. Idq; probant alia iura vulgaria, & tamen videmus, q in pręd. ſucceſsione patrē mortuū filius repreſentat vt auo ſuccedat. tex. in. §. cùm autē filius. infrà de hæredit. quæ ab inteſtat. defer. cum ſimilib. ergo ita & eodē modo, in legitimatione hac per ſubſequens matrimoniū filius (hoc eſt) nepos ad hoc beneficiū conſequendū, repræſentet perſonā patris, ad hoc vt ipſius nomine & nomine proprio efficiatur legitimus, & ſic ſuccedat auo, quia qui vult cōſequens, neceſſariò vult & comprehēdit antecedens. vt in. l. quanuis. C. de fideicōmiſſ. & in. l. illud. ff. de acq. hæredita. & vtrobiq;. dd. & alibi ſæpiſsimè. ergo cū in ſucceſsione, quæ eſt conſequens, vel etiam antecedens legitimationis, admittatur hæc repræſentatio, & in ipſa quoq; legitimatione admittenda erit, ſi regulas iuris ſeruare debemus. & ita hæc opinio mihi magis placet, & forſan tenenda in practica, quia eam tenēt plures, & eſt magis fauorabilis filijs & matrimonio, ergo tenenda. vt in c. fina. de re iudic. cum ſimilib. Neq; obſtant fundamenta contrariæ partis, quia eis ſatisfaciunt Anton. Gomez & Couar. vbi ſuprà. Sed durū eſſet diſcedere in praxi à cōi & recepta

203 ſententia. ¶ Et ea retēta eſt notādū, q pred. nepos poterit legitimari principis reſcripto ſcdm Bar. in. d. l. Gallus §. nūc de lege Velleia. nu. 5. ff. de lib. & poſthu. cuius opinionē ſequuntur oēs ſecūdùm Ioan. Oroſc. in. l. benignius. [illegible] de legib. & teſtatur cōiter approbatā Couar. vbi ſuprà. n. 20. & Anto. Go. etiā vbi ſuprà. n. 62. in fi. ¶ Sed & alia plurima in materia legitimationis, quæ in propoſito faciūt, poſſunt videri per dd. vbi ſuprà. pręcipuè per Pet. Dueñas, & Tiraq. & Ludouic. de Sardis vbi ſuprà.

Finis huius Repetitionis.

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI IN SALMANTICENSI VNIVERSITATE GRAduati, atque aduocati Placentini repetitio.l.Pater filium. ff. de inoffic. teſtament.

1 *PATRI præterito à filio emancipato, competit querela inofficioſi teſtamenti.*

2 *Querela inofficioſi teſtamenti eſt remedium ſubſidiarium & non competens, niſi quando aliud deeſt.*

3 *Primus intellectus huius.l.& n.5.*

4 *Verbum in legibus poſitum, aliquando impropriatur.*

5 *Idem verbum ſemel poſitum propriè & impropriè intelligitur.*

6 *Secunsus intellectus huius.l.*

7 *Tertius intellectus huius.l.ex Bartolo.*

8 *Auus, qui à nepotibus ex filio non præfertur, quia eos non habebat, debet exhæredari, vel inſtitui à filio, qui à præterito hoc caſu non habetur pro exhæredatione, & ſi prætereatur, competit ei contra tabulas.*

9 *Reprobatio tertij intellectus Bart. ex Menchaca facta.*

10 *Quartus intellectus huius.l.pater filium.*

11 *Remedium ſubſidiarium & extraordinarium licèt cum ordinario non concurrat, id tamè fallit, quando extra ordinarium plenius conſulitur.*

12 *l.1.§.fi.ff.ſi à parēt.quis ſuer.man.intellectus.& n.12.*

13 *Querela inofficioſi teſtamenti non competit niſi, quando datur exhæredatio vel præteritio, quæ pro exhæredatione habetur.*

13 *Quintus intellectus huius.l.Menchaca.*

14 *Reprobatio dicti quinti intellectus.& l.1.in fin. tit.8.part.6.declaratur.*

15 *Defenditur intellectus communis Bart.& numeris ſequentibus.*

16 *l.filio.§.cōtra tabulas.ff.de inoff.teſt.intelligitur.*

17 *Contra tabulas, quæ competit filio emancipato præterito, rumpit teſtamentum in totum.*

18 *l.3.§.ſi emancipatus filius.ff.de bon.poſſ.contra tab.intellecta.*

19 *Vincens in querela inofficioſi teſtamenti, non eo ipſo efficitur hæres, aliter, quòd abſtinere non poſſit.*

20 *Patre præterito à filio agente querela & vincente an ipſi præferātur in cauſa inteſtati liberi exhæredati defuncti, vel an eis præferatur dictus pater? & numeris ſequentibus.*

21 *Ius querelandi teſtamentum regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato.*

22 *Filia dotata præterita vel exhæredata in teſtamēto, non poterit illud rumpere, ſtante ſtatuto, vt filia dotata non ſuccedat ab inteſtato.*

23 *Renuntians hæreditati cum iuramento & ſic ſe ipſum excludens, non poterit poſtea ſi prætereatur vel exhæredetur rumpere teſtamentum.*

24 *Succeſſorium edictum an habeat locum in querela inofficioſi teſtamenti? & numeris ſequen.*

25 *Succeſſorium edictum quando locum habeat?*

26 *Succeſſorium edictum quòd locum habeat in querela inofficioſi teſtamenti, verior & magis communis eſt, & numeris ſequentibus.*

27 *Differentia quæ eſt, quando nepos admittitur ad querelam non præparatam ex perſona patris, et quando iure proprio per ſucceſſorium edictum, ponitur.*

28 *Differentia.2.inter dictos duos caſus ponitur.*

29 *l.3.§.ſi emancipatus filius.ff.de bon.poſſ.contra tab.intellecta.*

30 *l.ſi quis filium.C.de inoffic.teſtamēto.intellectus.*

31 *l.ſcripto ff.vnde lib.intellectus.*

32 *Differentia inter hos caſus ponitur, quando pater inſtituit filium in legitima & præterijt nepotē, & quando exhæredauit filium & præterijt nepotem.*

33 *Nepos quare vocetur ad querelam per ſucceſſorium edictum?*

34 *Secunda ratio eiuſdem rei.*

35 *Exhæredare vel præterire liberos hodie non licet ſine cauſæ inſertione.*

36 Querela

36 *Querela etiam hodie datur ei, qui eſt habitus pro exhæredato ſine cauſa inſertione in caſu peregrino hic poſito.*

37 *Inſertio cauſæ in exhæredatione vel præteritione quòd requiratur.*

38 *Nepotem, intendentem querelam inofficioſi teſtamenti, in quo ſucceſſit per ſucceſſorium edictum, poterit remouere hæres ſcriptus, probando cauſam ingratitudinis contra eum.*

39 *Filio exhæredato approbante teſtamentum, ſequẽs in gradu an poſſit querelare per ſucceſſorium edictum.*

40 *Succeſſorio edicto eſt locus in bonorum poſſeſſione contra tabulas.*

41 *Succeſſoriũ edictum an habeat locum in iure dicendi nullum?*

42 *Succeſſorio edicto eſt locus in iure agendi ad ſupplementum.*

TEX. IN. L. PATER FILIVM.
ff.de inoffic.teſtamen.

QVIA lex hæc altam & ſubtilem materiã habet ſecundùm Paulum de Caſt: hic in principio, & ſummè difficilem iudicio meo, ideò, eam in duobus articulis principalibus declarare latè intẽdo. Et primò de intellectu huius.l. agã, quare hic patri præterito cõpetat querela inofficioſi teſtamẽti: & regulariter, quid iuris ſit. Secũdò, an in querela ſit loc' ſucceſſorio edicto. Huic nonnulli alij ſimiles articuli adnectentur, ex quibus & noſtræ legis verus intellectus omnibus patebit: & vtilis in quamplu ribus het volente Deo. Litera talis eſt.

Pater filium emancipauit, & nepotẽ ex eo retinuit, emãcipatus ſuſcepto poſtea filio, ambobus exhæredatis, patre præterito, vita deceſſit. in quæſtione de inofficioſo teſtamento, præcedente cauſa filiorum, patris intentio adhuc pendet, quòd ſi contra filios iudicetur: pater ad querelam vocatur, & ſuam intentionem implere poteſt.

Caſus verus ad hanc literam talis eſt. Quidam emãcipatus à patre ſuo fecit teſtamẽtum, in quo, duos filios, quos habebat, alterum ante emancipationem natum, & in aui poteſtatẽ conſtitutum, alterum poſt emancipationem habitum exhæredauit: & patrem, à quo emancipatus fuit, prę terijt, quæritur quis habeat querelã contra teſtamentum, an duo filij exhæredati? an pater præteritus? inquit tex: liberos admitti & pręferri, quòd ſi contra ipſos fuerit iudicatum, ad querelam vocatur pater, atq; ita implebit intentionem ſuam.

1 Ex qua textus contextura primò colligitur, quòd patri præterito à filio emancipato, competit querela inofficioſi teſtamenti. Quæ concluſio adeò difficilis eſt, vt variationes ſcribẽtium tot ſint; quòd veritatem penè in hoc articulo obũbrauerint,

vt ex

vt ex infrà dicendis apparebit.

Nanque contra eam, eſt tex. fortiſſimus in l. 1. §. fin. ff. ſi à parent. quis fuer. manumiſ. vbi probatur clarè et apertè bonorum poſſeſſionem contratabulas, patri præterito à filio emãcipato competere. ¶ Sed querela inofficioſi teſtamenti eſt remediũ ſubſidiarium, & non cõpetens, niſi quãdo aliud deeſt in. §. tam autem. Inſti. de inoffic. teſtamẽt. & in. l. qui de inofficioſo. ff. eodem. & in. l. maximum vitium C. de libe. præt. vel exhæred. igitur querela minimè locũ habere poteſt in noſtro caſu & propoſita quæſtione. Quid dicendum?

2 In hac antinomia & controuerſia. primus intellectus eſt glo. in præſenti, quæ in verbo, ad querelã, in principio. & in verſi. ſed ſecundùm nos tenet, quòd huiuſmodi patri detur contratabulas, & ita exponatur text. hic, ibi, querelam, id eſt, contratabulas. nec mirum id videri debet, cùm de querela, & ſic remedio reciſorio ad contratabulas, & ſic remediũ etiã reciſorium fiat tranſitus & tranſportatio, quia in habentibus ſymbolũ, facilis eſt tranſitus. l. in rem. §. item quæcunque. ff. de reiuendic.

3 Item aliquando in legibus, imò ſæpe verbum impropriatur, nam verbũ, manumitti, ad ſeruos, non ad filios pertinet, & verbum, emancipari, ad ſolos liberos, vt hiſce verbis inquit tex. in. l. 1. in princip. verſi. alienatio autem. ff. quand. actio de pecul. annal. ſit. & tamen videmus titulum illum. ff. ſi quis à parẽt. fuer. manum. vbi manumiſſio ad filios refertur cõtrà regulam d. l. 1. Item & idem conſtat in. l. 1. C. de patrib. qui filios diſtrax. & alibi ſæpiſsimè. ¶ Imò idem

4 verbum ſemel poſitum, vt puta manumitti, propriè & impropriè ponitur. vt eſt tex. de hoc in. l. 1. ff. de officio proconſul. & legat. in illis verbis. vt ecce manumitti apud eos poſſunt tam liberi quàm ſerui. & ſic verbum illud, manumitti, prout refertur ad liberos, ſtat impropriè, prout verò ad ſeruos, ſtat propriè. & ita notat Accurſius ibi verb. manumitti, dicens, Nota ergo verbũ, ſemel poſitũ propriè & impropriè poni. & illi glo. vltra locum, in quo Accurſius ſe ibi refert, eſt alia ſimilis, quæ non ſolet allegari i. l. 1. verb. amittat. C. de pœn. iudic. qui mal. iudic. quam opinionem teſtatur eſſe cõmuniter approbatam Ioan. Oroſc. in. d. l. 2. n. 3. dicit præterea cõmunem Ant. Gomez. 1. tom. Var. c. 11. nu. 5. & idem quoque voluit glo. in authẽ. ingreſsi. verb. ad ducat. in principio. C. de S. S. eccleſi. quibus tu adde Tiraquel. oĩa in propoſito congerentem de retractu. 1. parte. §. 1. gl. 18. nu. 22. Si igitur hoc in legibus verũ eſt, vt aliquãdo impropriè verba ponãtur, imò idem verbũ partim ꝓpriè & partim impropriè, non erit inconueniens, ſi verb. querelam, huius. l. exponamus, id eſt cõtratabulas ſecundùm glo. præcipuè, cùm per hoc iura reducantur ad cõcordiam. & ita inuenio, quòd eandẽ expoſitionẽ in caſu huius. l. fecit glo. etiam. in. l. poſthumorũ. verb. viuo in me-

in medio. ibi, non agnatione, ſed per contratabulas. ff. de iniuſt. rupt. quam nemo antea allegauit. & hûc intellectum gloſſ. teſtatur communiter per omnes approbatum. Bart. in l. in ſuis. nume. 9. ff. de lib. & poſthum. item Alciat. & eum referens Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 30. numero. 138. Sed tamen idem Bartol. in hac. l. pater filium. tam in lectura. numero. 1. quàm in repetitione. num. 8. reprobat hunc intellectum. item Paulus num. 14. & alij, quos refert Menchac. vbi ſuprà. tum propter improprietatem, quæ in dubio eſt euitanda, tum vel ex eo maximè, quòd non aliter recedendum ſit à propria ſignificatione verborum, quàm ſi de mente conſtituentis vel diſponentis conſtiterit. l. non aliter. ff. de legat. 3.

6 Secundus principalis intellectus in hac difficultate eſt Alberti, relati per gloſſ. in præſenti, qui hoc modo ſoluit: quòd patri præterito detur contra teſtamentum filij querela, & etiam contratabulas, filio autem præterito à patre vel exhæredato detur querela tantùm. & ita procedat text. in dict. §. tam autem. de quo fuit oppoſitum cum ſimilibus. qui intellectus peior multò eſt priore. atque præter Bartol. & alios vbi ſuprà communiter reprobari teſtatur Menchac. dict. §. 30. nume. 139. nam præterquam quòd argumentum oppoſitionis noſtræ contra noſtrum text. generale ſit, vt ſemper querela ſit remedium ſubſidiarium, abſurdum & maximum eſt, melioris conditionis eſſe parentes, quibus iure miſerationis debetur ſucceſſio in bonis filiorum, quàm filios ipſos, quibus iure naturali debetur, quod contingeret, ſi plura remedia parentibus, quàm liberis pro conſequenda ſua legitima darentur.

7 Ideo tertius & potiſsimus intellectus in hac difficultate eſt Bartol. in hac. l. pater filium. in lectura. numero. 3. & in repetitione nume. 8. dicentis verbum, querelam, poſitum in hac. l. pater filium. propriè poni, nam loquitur quando pater præceditur à nepotibus ſuis exhæredatis, nam tunc præteritio habetur pro exhæredatione: text. verò in d. d. primâ. §. ſi à parentib. quis fuer. manumiſſ. loquitur quando teſtator tantùm patrem habebat, & cum præterijt, tunc enim cùm filius à patre emancipatus non habeat liberos, competit patri bonorum poſſeſſio contratabulas. & hunc Bartol. intellectum innuit communem eſſe Viglius in principio Inſtitut. de inofficioſ. teſtamento. numero. 4. & teſtatur communem pluribus, alijs relatis Menchac. vbi ſuprà dict. §. 30. nume. 141. quem intellectum Bartolus vbi ſuprà tali fundamento elegâti, longo licèt, probat.

8 Nam ratio quare præteritio matris habetur pro exhæredatione, patris autem non, fundatur in ſuitate, quæ non reperitur in fœmina matre, ex qua ſuitate cauſatur dominiũ,

quod filij habent in vita patris in eius bonis, eo viuo, ex.l.in ſuis.ff.de liber. & poſthum. vnde pater filium illo dominio priuare non poteſt, alterum inſtituendo, niſi eum exhæredet expreſsè, & priuet illo dominio, ne dentur duo domini eorũdem bonorum inſolidum, ſi pater eum non exhæredaſſet: at in matre neceſſaria non eſt hæc exhæredatio reſpectu filij, cũ filius reſpectu bonorum matris nõ habeat dominiũ in vita matris defectu ſuitatis, & ſic non datur incõueniens ſupradictum, licèt mater eum non exhæredet. Nunc ad propoſitum, cùm nepotes præcedũt auum, vt in caſu huius.l.illi tantùm habent ſuitatem, quæ obtinet primum locum. vt in.§.ſui.de hæred. qualit.& differẽtia.& ſic habent dominiũ, & non auus, vnde in eis neceſſaria eſt exhæredatio & priuatio dominij, ne detur inconueniens ſupradictum duorum dominorum in ſolidum: non tamen in auo, cùm dominus non ſit, ac perinde in eo præteritio habetur pro exhæredatione, eadem ratione, qua in præteritione 9 facta à linea materna, atque ita competet optimo iure querela inofficioſi teſtamenti, ſicut præteritis à matre competere notum eſt, per.l.mater decedens.cùm ſimilibus.hoc titulo.ff. & hæc eſt vera mens verborum Bartol.hic, licèt non ita diſtinctè ipſe dicat. & tenet expreſſè omnia ſupradicta idem Barto.in dict.l. In ſuis.nume.7.8.9.&.10. dixi ego latiſsimè de hac ratione Barto. in mea repetitione dict.§.ſui.nume.88.de hæred.qualita.&differentia.ideo ad ibi per me dicta me remitto ſuper hoc articulo.

8 Ex quibus omnibus ſequitur planiſsimè, quòd ſi iſte auus non præcederetur à nepotibus, vt puta, quia filius qui teſtamentum fecit, liberos non habebat, habebat auus quaſi dominium, & per conſequens erit neceſſaria exhæredatio, & ita hoc caſu præteritio non habebitur pro exhæredatione, & competet contratabulas. nullum autem teſtamentum non erit hoc caſu, ſicut quando filius in poteſtate eſt præteritus. vt in princi.Inſtitũta.de exhæredat. lib.cum ſimilib. quia hic filius erat emãcipatus à patre, & propterea cõpetit bonorũ poſſeſsio cõtratabulas. & hic eſt verus intellectus text.in.d. l.1.§.fin. dum probat patri præterito à filio emancipato competere contratabulas, intelligendo ſecundùm ſupradictum cõmunem intellectũ Bart.quòd ibi non exiſtebant nepotes ex filio emancipato.

9 Et hunc intellectum Bart.& communem, cùm nemo ſcribentium, quos contigerit videre Menchac.reprobauerit, ipſe vltra omnes falſiſsimum eſſe credit, duplici ratione. Primò per text.expreſſum & prima quidem facie difficilem ſummè in propoſito, in.l.filio.§.contratabulas.ff.de inoffic.teſtamento. vbi pater præteritus, quem neptis exhæredata præcedebat, contratabulas bonorum poſſeſsionem accepit.

& ſic contradicere videtur text. ille omnibus ſuperioribus, quæ circa legis noſtræ intellectum adduximus, dum probauimus hic ideo competere querelam, quia nepotes erant in medio, quorum perſonæ faciebant præteritionem patris pro exhæredatione haberi, atque proinde competere inofficioſi querelam, cuius contrarium probari videtur in dict. l. filio. §. contratabulas. Secundò mouetur Menchac. quia per querelam rumpitur teſtamentum totũ. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. ff. de inoffic. teſtamẽto. per contratabulas autem tantùm pro legitima. per. l. primam per totam. ff. ſi à parent. quis fuer. manum. meliùs tu adde. l. 3. ff. eodẽ. ergo ſequitur quòd magis cõſequatur pater præteritus quando præceditur, quàm quando ſolus eſt; quod eſt contra rationem naturalem. ſecundùm ipſum, cùm magis peccaſſe filium conſtet, quando patrem præterijt, nullo alio ſtante in medio, quàm ſi præterijſſet habens filios, vt puta cùm non habuerit neceſſum parentem tunc inſtituere. argumento text. in. l. ſi quis filio exhæredato. ff. de iniuſt. rupt. & hæc ſunt, quæ Bartoli tertium intellectum falſitatis redarguant.

10 Ideo quartus principalis intellectus eſt ex Viglio in princip. Inſtitu. de inofficio. teſtamento. numero. 5. & 6. exiſtimantis ſemper competere patri præterito, ſiue nepotes eum præcedant, ſiue non, bonorum poſſionem contratabulas, & querelam ſimul, & ſic remedia harum legum coniunguntur, atque eſſe ius ſingulare hoc caſu affirmat, quòd querela cum alio remedio concurrat, cõtra regulas iuris communis, quia bonorum poſſeſsio contratabulas haud plenum remedium eſt, cùm non niſi pro legitima parte rumpat teſtamentum. vt in. l. Pantonius. ff. ſi à parent. quis fuer. manum. vnde ne quòd fauore ipſius patris introductum eſt, &c. meritò quòd concurrant hæc duo remedia. Item pro hoc intellectu allegatur text. de quo fuit oppoſitum contra hanc l. pater filiũ. & qui controuerſiam in hac materia facit in. l. prima. §. final. ff. ſi à parent. quis. &c. vbi dicit tex. patrem autem accepta contratabulas bonorum poſſeſsione, ius antiquum, quod & ſine manumiſsione habebat, poſſe ſibi defendere Iulianus ſcripſit. ibi ius antiquũ, quod & ſine manumiſsione habebat. nam quid aliud eſſe potuit, inquit Viglius, niſi querela inofficioſi teſtamenti, quæ datur & patri & matri etiam non manumittentibus? Hic intellectus ſubtilis quidem eſt, & tanti ingenio viri dignus, & poſſet teneri. Mihi tamen ſemper ſcrupulus adfuit ex eo, quòd ſecundùm hunc intellectum querela cum alio remedio concurrat aduerſus regulas iuris communis, ideo eum non teneo. Et ad primum fundamentum Viglij, dum dicit bonorum poſſeſsionem cõtratabulas non eſſe plenum remedium, & ideo dari quere-

lam, ne quod fauore &c. Ego reſpondeo, nihil in præſenti ſpecie cũ datur contratabulas retorqueri in odium patris, ſed non ita plenè ei conſulitur: ſed replicari poteſt, igitur ſi non ita plene conſulitur, ergo detur ei querela etiam.

11 Quia remedium ſubſidiarium & extraordinarium licèt cum ordinario non concurrat. l. in cauſæ. la ſegunda. ff. de minor. tamen id fallit, quando per extraordinarium plenius conſulitur, nam tunc bene poteſt concurrere. ita tenet Bartol. in l. Aemilius. in princip. ff. de minor. ſequitur Iaſ. in. l. Diuus. numer. 9. ff. de re iudicat. & eſt communis doctrina ſecundùm Curt. in. l. teſtamento. C. de impube. & alijs ſubſt. & ſequitur Couarru neminem allegans libro primo Varia. reſolut. cap. 3. nume. 11. verſic. tertio. & ita in propoſito aduertit idem Viglius in dict. §. tam autem. Inſtitut. de inoffic. teſtamento ſtatim ante numerũ. 1.

Cui obiectioni non aliter rectè reſponderi poteſt, niſi quòd ſupradicta communis opinio non habeat locum in querela, in qua expreſsè deciſum eſt tunc demum competere, quando nullo alio iure ſuccedi poteſt. vt in dict. §. tam autem. in illis verbis. ſi nullo alio iure ad defuncti bona venire poſsint. nam cùm competat contratabulas, iam eſt aliud ius, ergo querela locum habere non poterit, iuxta illum text.

Vel ſecundo modo poteſt reſpõderi, quòd plenius non ſit hoc caſu remedium querelæ, quàm contrata bulas. vt infrà nouiter aduertam in defenſione communis opinio. Bart. in verſic. vel ſecundò reſpondeo.

Ad ſecundum fundamentum & difficile tex. in dict. l. 1. §. fin. qui maximè obeſt ſecũdùm intellectum ſubtilem Viglij. Reſpondeo, verba illa. ius antiquum quod & ſine manumiſsione habebat. &c. non poſſe referri ad querelam inofficioſi teſtamenti, prout Viglius vult, nam ſi de illa intelligeremus, oportet præſupponere, exhæredationem patris à filio in poteſtate factam, quando non habet alios, qui cum præcedat, nam aliàs ſi eſſet pater præteritus à filio in poteſtate, teſtamentum eſſet ipſo iure nullum, ſicut præteritione filij, l. prima. ff. de iniuſt. rupt. & in princip. Inſtituta. de exhæreda. lib. ſed in caſu dict. l. primæ. §. final. exhæredatio non datur, neque præteritio, quæ interuenit, habetur loco exhæredationis, cùm à nemine pater præcedebatur, igitur verba illa ad querelam minimè referri potetunt. Repeto clarius.

12 Querela de iure non competit, niſi quando datur exhæredatio, vel præteritio, quæ pro exhæredatione habetur. vt in toto titulo. C. & ff. de inoffic. teſtamẽto. & ſpecialiter doctores in. l. inofficioſum. quæ eſt. l. 3. ff. de inoffic. teſtamento coniuncto §. mater. de exhæredat. lib. ſed in dicta. l. 1. §. fi. hic caſus non datur, quia nõ cõſtat an præcedatur pater, quo caſu præteritio habetur pro exhæ-

reda

redatione. vt in hac l. pater filium. igitur verba illa non poſſunt intelligi de querela.

Reſtat igitur, vt verba illa referantur ad bonorũ poſſeſſionem, quæ deferebatur patri iure antiquo inteſtato auo emancipante nepotem, non cõtracta fiducia, vt ibi gloſſ. interpretatur. vel ſecundùm Barto. ibi, ad ius quod habebat ab inteſtato ſuccedendi ante manumiſsionem, cùm eſſet teſtamentum nullum, quod etiam ſibi defendit accepta contra tabulas bonorum poſſeſsiõe, quia poteſt ad illud redire.

13 Quamobrem Modernus Mench. qui huius Viglij intellectus non meminit, alium nouiſsimum in propoſito aſsignat vbi ſuprà, num. 142. vbi, præhabitis quinq; ſibi neceſſarijs, inquit, quòd patri à filio præterito datur querela inofficioſi teſtamenti, & hoc limitat duobus modis. Primò, quando emancipatio facta fuit expreſsè, ita, vt ius agnationis extingueretur. Item & 2. limitat inſpecto iure veteri, etiã ſi ſimpliciter facta fuiſſet emancipatio. & hãc opinionem veriſsimam eſſe in terminis iuris cõmunis affirmat, & indubitanter iure regio adprobatam in l. 1. in fine, titu. 8. partita. vbi nihil refert, an pater à filio emancipato exhæredatus ſit, an verò præteritus.

14 Sed hic intellectus ideo apud me malè audit, quia difficultatem non eneruat, nec ſatisfacit iuribus hinc inde adductis. Præterea circa intellectum l. partitæ maximè lapſus eſt, nam lex illa agit in patre, qui habet filium in poteſtate, vt cõſtat ex principio legis. item & tunc fit differentia inter exhæredationem & præteritionem, nam primo caſu querelam, in ſecundo ius dicendi nullum competere clariſsimè probat, poſtea in fine dicit, idem eſſe in parentibus à filijs iniquè exhæredatis vel præteritis, ergo debemus reddere ſingula ſingulis ſicut in principio illius. l. fuit dictum in deſcendentibus, quando quidem ad illud ſe refert. l. in fine. & hæc eſt veriſsima non tantùm, verum etiam aperta illius. l. mens. & ſic non eſt verum dicere in dict. l. regia probari nihil referre, verùm exhæredatus vel præteritus parens ſit. & ita hodie ex dict. l. 1. verſic. final. manifeſtè colligitur, quòd hodie patri præterito à filio competit idem remedium, quod competit filio præterito à patre, ſcilicet, ius dicendi nullum. vt in dict. l. 1. dicitur.

Vnde in articulo iuris difficilimo, ego, qui omnium intellectus improbarim, nolo iudicium meum interponere vt potè iuſtius atque nõ minus meritò, meus intellectus reprehendi queat.

15 Verùm cùm ipſe & magiſtri communis Bartoli ſemper amicus fuerim, & veritatem præ omnibus in hoc articulo (ſicut in reliquis) oſtendat & doceat, ideo veriſsimũ puto eius intellectũ & cõmuniorem, eũq; defendã, ſcilicet, vt diſtinguatur, ne poſsit in medio necne, vt primo quidẽ caſu detur patri præterito querela

 inoffi-

inofficioſi teſtamenti. & ita procedat tex. in hac dict. l. pater filium. ſecundo autem bonorum poſſeſsio cōtratabulas, & ita procedant omnia in cōtrarium allegata, quæ ſanè diſtinctio optimis & his veriſsimis iuris rationibus cōprobatur, atq; ni fallor veritas eſt, vt vel homini probatæ mentis conſtare poſsit ex ſupra adiūctis ſuper hoc eodē intellectu & latè ratiocinatis, neque eſt alius, qui expreſſè eum carpat præter Mēch. erit tamen neceſſariū eius impugnationibus reſpondere.

Et primò non obeſt tex. in. l. filio §. cōtratabulas. ff. de inoffic. teſtamē. vbi probatur parenti præterito competere contratabulas, etiam ſi neptis ſit in medio. Quia reſpondeo, quòd ibi pater intentauit & propoſuit bonorum poſſeſsionem contratabulas indebitè, duplici cauſa. Prima, quia non competebat ei hoc caſu bonorum poſſeſsio cōtratabulas, ſed querela, quandoquidem extabat in medio filia defuncti, cuius cauſa præcedebat eum, per hanc. l. pater filium. Secundò, quia in petitione bonorum poſſeſſ. contratabul. vllam mentionem de filia defunctinō fecit, ſed ita petijt, ac ſi filia in medio nō eſſet, quam bonorum poſſeſsionem nec etiā querelam proponere poterat, donec filia eſſet excluſa, & adhuc pēdebat eius intētio, ſicut in hac. l. & ita probat hæc duo tex. in dict. §. contra tabulas. in illis verbis. poſſeſsio, quā pater accepit in irritum recedit. atq; ita expreſſe difficultatem hanc diſſoluit Part. in dict. §. contratabulas & Paulus de Caſtro ibi nu. 3. & idem Paulus in hac. l. Pater filium. num. 16. & idem Paulus in. l. ſi non mortis. §. fin. nume. 1. ff. de inoffic. teſtament. quos vidiſſe oportuit regium Senatorem, aut ſi vidit, huius ſolutionis meminiſſe ſuæ difficultatis excluſiuæ, vt ei ſatisfaceret, ſi adhuc vellet tenere contra Bartol. intellectum & magis communem. Ad ſecundum fundamentum Menchac. reſpond. quatenus tenet dari inconuenienus ſecundùm intellectum Bartol. magis conſequuturum patrem, qui præcedentibus nepotibus præteritus eſt, quàm ſi ſolus eſſet. quod hoc non ſit curandum in ſpecie noſtra, cùm ex diuerſis remedijs illud proueniat, & propter naturam & effectus remediorum. imò per contrarium magis peccare videtur, qui patrem præterijt, eo caſu, quo non ſortitur effectū exhæredatio, quæ per præteritionē hoc caſu inducitur, quàm qui tantùm præterierit eo caſu, quo non inducitur exhæredatio, cùm primo caſu dicatur iniuria fieri, vt in. l. Papinianus. in principio. ff. de inoffic. teſtamen. ibi, 71 ipſius enim iniuria eſt. ff. de inoffic. teſtament. vbi probatur, patrem inuito filio ideo non poſſe agere inofficioſi querela, quia ipſius tantùm filij exhæredati iniuria eſt. in ſecūdo verò caſu vllam fieri nuſquam relatum eſt, atque ideo meritò quòd primo caſu magis habet pater, quā ſecundo.

Vel

Vel ſecundò reſpondeo,quòd licèt verum & regulare ſit, querelam in totum rumpere teſtamentum, niſi in certis quibuſdam caſibus, vt puta quando frater vel ſoror exhæredati vel præteriti eſt inſtitutus, exhæredati inquam à linea paterna, præteriti à linea materna,quæ præteritio habetur pro exhæredatione, vt ſuprà non ſemel à me dictum eſt, item & alijs ſimilibus, quos refert gloſſ. in .l. Pantonius. ff. ſi à parent. quis fuer. manum. & ita procedit tex in dict.l.Papinianus.§.ſed neque impuberis.& in.l.mater decedẽs. & in.l.ſi non mortis.§.final.& in.l. circa.& in.l.nam & ſi parentibus. §.final. ff. de inoffic. teſtament. vbi querela pro parte & non inſolidum rumpit teſtamentum : tamen iura illa & omnia ſimilia dicentia rumpere teſtamentum inſolidum, procedunt & loquuntur in filio querelante. at nos agimus in parente, in quo videtur nouè & ſubtiliter dicendum,quòd rumpat tantùm pro legitima portione, etiam ſi inſtitutus ſit extraneus.

17 Quod probo, nam ita etiam contratabulas, quæ cõpetit filio emancipato præterito rumpit teſtamentum in totum, vt tenet glo. per tex. quem allegat in dicto.§.ſed neque impuberis . verb . obtentum.gloſſ. etiam in .l. penultim. ff. de iniuſt. rup.& melius gloſſ.in.l.ſi is qui.in principio . verſicu . nihil intereſt. ff. de inoffic. teſtament. vbi in hoc æquiparat querelam & contratabulas. & ibi etiam expreſsè Paulus in final . verb . & tamen videmus, quòd contratabulas, quæ patri datur, rumpit teſtamentum pro parte,vt in dicta.l. Pantonius. igitur ſecundùm hanc nouam conſiderationem non magis vno caſu per querelam conſequetur, quàm alio, per contratabulas,& ſic ceſſat inconueniens Mench.contra Barto. niſi magis fidas primæ ſolutioni ſuprà poſitæ,vt quia hæc ſecũda tanquã noua ſuſpecta præſumatur, ſi tamen hæc ſecunda placet, magis ſatisfacit.

18 Ex omnibus ſupradictis (vt text. declaremus ſubtilem in materia) infertur ad intellectum tex.in.l. 3.§. ſi emancipatus filius.ff.de bonorum poſſeſſ.contratabulas.vbi probatur, quòd ſi filius tã ignominioſam vxorem duxerit, vt tam ipſi quàm patri ſit dedecori , mulierem talem habere , nepos ex ea natus admittitur ab bonorum poſſeſsionem aui, cùm poſsit auus, inquit textus, ſuo iure vti , eumque exhęredare, nec enim minus in hoc nepote, is, qui de inofficioſo cogniturus eſt,merita nepotis quàm patris, eius delicta perpendet. Nam ibi videmus filium exhæredatum , & nepotem præteritum ſecundùm gloſſ. ibi in verb. exhæredare. cuius intellectum cõmunem dicit Iaſ.in.l.in ſuis.n.55. ff.de libe.& poſthum.ſicut in noſtro caſu in patre & nepote dictũ fuit,& tamen dubitatur,quo remedio agere debeat nepos ibi. vnde gl.ibi verb. merita,inquit ei competere cõtratabulas

bulas,ſicut in noſtro caſu patri præte rito ſecundùm ſuum intellectū hic. Sed ſecundùm intellectum Bart.& cõmunem infertur non competere niſi querelam per omnia ſupradicta in patre,& ita innuit tex.ille in verſi. ſuprà relato ibi. qui de inofficioſo cogniturus eſt. atq; in ſpecie ita tex. illum contra gl.hic intelligit Bartol. in repe.huius.l.Pater filium,in nu.9. ad finem.

Viglius tamen in.d.princip.Inſti. de inoffic.teſtaméto,nu.7.aliter tex. illum interpretatus eſt,nã inquit caſum diuerſum ibi poni ab eo,quem gl.&cõiter.dd.ibi ponunt,quia imò ille tex. in nepote exhæredato loquitur,& filio præterito,idq; conſtat ex tex. nã dicit nepoté admitti ad aui bonorum poſſeſsioné,& poſtea ſubdit,cùm poſsit auus ſuo iure vti eum que exhæredare:ergo manifeſtè loquitur in nepote,& proinde, nepotem exhæredatum per querelam admittendum fore,filium autem præteritum,quia emancipatus erat, per contratabulas.

Ego verò tam caſum gloſ.& cõmunem, quàm intellectum Barto. contra glo.ad illum tex.ſequor,imò quòd loquatur in filio exhæredato, & in nepote præterito, atque perinde verba illa,cùm poſsit auus ſuo iure vti,eumq́, exhęredare,ad filiũ eſſe referenda.quaſi dicat.ideo nepos admittitur ad bonorum poſſeſsionem aui,quia ipſe poteſt ſuo iure vti,& filium exhæredare, quia inuito patre ignominioſam vxoré duxit, & hoc eſt ius aui.item ſequor intellectum Bart.contra gloſſ.quòd nepoti præterito competat querela inofficioſi teſtamenti ex rationibus ſupradictis in patre præterito.Sed ego vltra omnes, eodem caſu retento, pondero text. ibi contra Bartol.intellectum, & pro intellectu glo.dum priùs dicit ille text. nepotem poſſe admitti ad bonorum poſſeſsionem aui, igitur nõ agit querela,& ſic videtur, quòd intellectus gl.ibi,ſcilicet quòd competat bonorum poſſeſsio contratabulas,ſit verus.Neque tunc obſtabit verſiculus ille, qui de inofficioſo cogniturus eſt. in quo ſe fundat Barto. Nam reſpondeo referendum eſſe ad querelam filij exhæredati, non nepotis.ac ſi diceret text. in querela filij non tantùm iudex perpendere debet eius delicta, ſed etiam merita nepotis. Sed ſuſtinendo Bartoli intellectum, qui longè cæteris verior eſt, reſpondeo, quòd verbum illud, de inofficioſo, ad vtramque querelam referri poteſt. Præterea illud, quod dicitur ibi de bonorum poſſeſsione, non eſt intelligendum de contratabulas, ſed vnde liberi, quam ab inteſtato filius vel agnatus agnoſcere debent. vt in toto titulo. C.&.ff. vnd. lib. vnde text. ille hoc vult,quòd nepos ad bonorum poſſeſsioné admittitur, rupto priùs temento per querelam. vel intelligas ad bonorum poſſeſsionem,id eſt ad poſſeſsionem bonorum aui, nam illa bona habebit & poſsidebit intentata querela.

Ex quo

19 Ex quo quidem intellectũ reſultat, quòd non eo ipſo, quo quis vincit in querela, efficitur hæres, taliter, quòd abſtinere nõ poſsit, quod eſt verum ſecundùm gl. in l. quemadmodum, verb. hæreditatis. ff. de inoffic. teſta. ſcilicet diſtinguendo, an animo tantùm faciendi ſibi viam intentauerit querelam, an verò vt ſtatim fieret hæres, quam gloſſę opinionẽ ſequitur ibi Bart. & teſtatur communem Fulgo. ibi, qui late impugnat. præſertim cùm idem Bart. in l. gerit. n. 19. ff. de acquir. hęred. teneat indiſtinctè, per propoſitionem querelæ, non induci aditionem hæreditatis. Et ſic expeditus remanet articul' hic difficilimus circa intellectum huius. l. pater filiũ. relictis alijs duob' intellectibus Pauli, & Fabri, quos referre nõ curo, quia non bene quadrant.

20 Vltima difficultas, quæ remanet in materia eſt, quia cùm pater agat querela, & per eam reducatur res ad cauſam inteſtati, iam filij reperiẽtur proximiores, atq; per cõſequens excludent auum præteritum, & qui teſtamentum rupit. vt in auth. in ſucceſsione. cum ſimilibus. C. de ſuis & legitim. hæred. & ſic nihil commod affert querela parentibus, magiſq; i verbis quàm rebus lex imponetur.

Secũdò pro hac opinione, quòd filij præferantur, eſt tex. in. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. ff. de inoffi. teſta. vbi rumpente illo, qui ius nõ habet, quia ab alijs præferebatur, victoria prodeſt proximoribus ab inteſtato, excluſo rumpente. & ita hanc opinionẽ, in caſu huius l. quòd filij præferantur, tenebat Albertus relatus per gl. in hac. l. pater filium. & in. l. ſi non mortis. §. fi. ff. de inoffic. teſtam. vbi cum eo videtur tranſire.

Sed contrarium eſt tenẽdum cũ Vulgaro, imò quòd, cùm iſti liberi ſint iam excluſi, poſtea ab inteſtato non admittantur, ſed pater præferatur. pro qua opinione induco tex. in hac. l. pater filium. ibi. pater ad querelam vocatur, & ſuam intentionem implebit. qualiter ergo hoc continget, niſi in ſucceſsione obtinuerit?

21 Item & ſecundò hoc probatur. nã ius querelandi teſtamentum regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato, vt probat text. in. d. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. tex. in §. eadem. Inſtitut. de hæred. quæ ab inteſt. def. quem tex. meliorem iuris adhoc dixit Anto. Gomez in. l. 22. Taur. n. 9. vbi alios textus allegat. ſed patri hoc caſu cõceditur querela inofficioſi teſtamenti, vt in hac. l. igitur neceſſariò datur ei ſucceſsio ab inteſtato.

22 Ex quibus infert eleganter Bart. in. l. fi. n. 5. ff. ad Tertyll. quod ſtante ſtatuto, vt filia dotata non ſuccedat ab inteſtato, ſi ipſa præterita ſit in teſtamẽto vel exhæredata, non poterit illud rumpere, quia ius rumpendi regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato, quod propter ſtatutum non habet, igitur. &c. & ita opinionẽ Bar. in hoc per regulam tex. ibi ſequuntur Bald. Angel. & Fulgo. in d. §. ſi quis ex his. & tenet Paul' de Caſt. bene declarãs in. l. 1. n. 2. ff. eod. tenet idem Bar. in. l. 1. §. ſcien-

1.§.ſciendũ.in fine.ff.de ſuis & legiti. hæred: & eſt cõmuniter approbata doctrina illa Barto.vt dixi ego alios allegans in repetitione mea ſuitatũ. ideo hic non repeto.

23 Hinc etiam eſt, quòd ſi quis renunciet hæreditati cum iuramẽto, & ſic ſeipſum excludat, nõ poterit poſtea ſi prætereatur, vel exhęredetur rumpere teſtamentum. ita tenet idem Bart.in.l.1.§.qui habebat.nu.6.ff.de bon.poſſeſſ.contratab.cuius opinionem teſtatur eſſe cõmuniter approbatam Anton.Gomez.1.tom.c.11.n.9. Sic igitur in propoſito dicendũ eſt per contrarium, quòd cùm cõpetat patri querela, ab inteſtato admittat.

Tertiò & principaliter ꝑ hac opinione eſt tex.in.l.nã & ſi parentibus. in princip.ff.eod.vbi non tantũ querelam, ſed etiam hæreditatem parẽtibus debitam eſſe innuitur.

Quartò allego tex.in.l.ſi nõ mortis.§.fi.ff.eod.vbi probatur, quòd ſi is qui de inofficioſo agere non poteſt, ad querelam admiſſus pro parte rũpere teſtamẽtum tentet, & ipſe vnũ hæredem, contra quem velit agere, ſibi eligat: cũ effectu dicitur querelã inſtituiſſe, cùm præcedentes eũ perſonæ ſint excluſæ, & teſtamentum pro parte valeat. Ergo ecce quomodo ibi, qui de facto teſtamentum rũpit, præfertur in ſucceſsione ab inteſtato, proximioribus excluſis repudiatione, vel ſentẽtia, ſicut in caſu noſtro fuerant excluſi. Neq; admittendũ erit, ſi aliquis dicat cũ gl.ibi. ideo ibi illud, quia teſtamentum pro parte valuit, aliàs ſecùs. ꝑ quo facit text. ille ibi. quia teſtamentũ pro parte valet. Nam cũ ratio diuerſitatis cõgrua reddi nõ poſsit, idem iudicãdum eſt de parte reſpectu totius, quod de toto reſpectu partis, vt ſunt iura vulgaria. vnde verba illa nõ denotant vllũ iuris myſteriũ ſecũdũ Paulũ de Caſt. ibi.n.2. & ita hãc.2. opinionem cõtra primã, quòd in caſu huius text. teſtamento rupto per querelã prę feratur ab inteſtato pater præteritus illud rũpens, alijs proximioribus, ſcilicet, filijs excluſis, tenet & dicit veriorẽ bene probãs Bart in hac.l.n.3.&.8. Paulus.n.9.dicens quòd cõtraria opinio nõ tenetur, quia eſt cõtra text.in hac l.& iterum nu.14.& tenet idem Paulus in dict.l.ſi nõ mortis.§.fi.nume.2. Neq; obſtant argumenta contrariæ partis: quia procedunt, quando proximiores non ſunt aliàs excluſi: nam tunc præferũtur proximiores, ſecùs ſi iam ſint excluſi per repudiationẽ, vel ſententiam, vt in noſtro caſu.

24 Secũdus articulus principalis, qui intellectum huius.l. difficilimæ concernit & reſtat examinandus eſt, an pater & nepos in caſu huius.l. admittantur ſuo iure ad querelam inofficioſi teſtamenti? Et ſic an in querela inofficioſi teſtamenti ſit locus ſucceſſorio edicto?

25 Quod quidem locum habet, quotieſcunque filius vel alius, qui primum locum in patria poteſtate obtinet, eſt exhæredatus, & à querela excluſus, repudiatione tacita vel expreſſa, vel alio modo, vt puta quia victus

victus eſt, nam nepos vel ſequens in gradu, admittitur per ſucceſſorium edictum ad illam querelã iure proprio. vt cõſtat ex. l. 1. & per totum. C. de ſucceſſ. edict. & ff. eodem. qui articul' eſt ſubtilis, diſputabilis ad vtrãq; partem, repetibilis, & eſt paſſus de apicibus iuris, & punctus difficillimus, vt conſtat ex traditis per dd. infra allegandos. & in ſpecie ex Iaſ. in l. in ſuis. nu. 45. ff. de lib. & poſthum. qui inter exteros articulum hũc examinantes, latiùs & bene poſt Alex. diſcutit. Ipſe tamẽ, cùm viderim tot ſcribentes, itaque latè procedentes, quot in re hac difficile eſſet enumerare, non omnia, quæ ſcripta ſunt, referam, ſed potiora difficilioraque, neq; ea attingerem, niſi difficultates ſubterfugere atq; euadere videter, qui huius l. cõmentaria ſuſceperim. Inuocato igitur diuino auxilio. Primò dico, videri, vt in querela nõ ſit locus ſucceſſorio edicto, & ſic quòd in caſu huius. l. non admittatur pater ad eã filijs teſtatoris excluſis per ſententiam primò omiſsis alijs per tex. qui videtur expreſſus & ſummè difficilis in materia in. l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſtam. vbi caſus ita poteſt figurari. Quidam cùm conderet teſtamentum, filium ſuum, ex quo nepotem habebat, exhæredauit, & extraneum hæredem inſtituit: filius exhæredatus, deliberante hærede extraneo inſtituto, nullaq; petitione facta ſuper querela, deceſsit. & ſic inquit tex. quòd omne adiutorium nepoti dereliquit, ita, quòd nepos nullum ius habeat, & quod ita nonnulli iuriſconſulti inhumanè reliquerũt, ipſe tamẽ Iuſtinianus, nouè in illa. l. prouidet nepoti, dando ei omnia iura, quæ pater habebat ad inoffictoſi querelam præparandam, etiam ſi ipſa non præparata pater eius deceſſerit, modo & forma traditis in illa l. ergo ecce tex. manifeſtè probãtem, quòd nepos non admittatur ad querelam per ſucceſſorium edictũ, quandoquidem ipſe erat omni remedio deſtitutus, ſi à Iuſtiniano nõ daretur ei querela tranſmiſſa etiam non præparata. Item dicit tex. ibi, quòd nonnulli iuriſconſulti inhumanè articulum hunc indeciſum reliquerũt, ſed nulla eſſet inhumanitas, ſi nepos poſſet venire per ſucceſſorium edictũ.

Secundò principaliter pro hac eadem parte, quòd in querela nõ ſit locus ſucceſſorio edicto, eſt tex. fortis in. l. ſcripto. ff. vnd. lib. in verſ. cæterum. vbi probatur, quòd filius exhæredatus moriens obſtat nepoti in cauſa teſtati, quia extraneus hæres inſtitutus poteſt adire, ergo ſi poteſt adire, & filius exhæredatus obſtat nepoti præterito, nepos vllo iure nõ admittitur ſuo iure, nam aditio in caſu illius tex. ad excludendum nepotem intelligẽda eſt cum effectu, ita quòd reſcindi non poſsit. argumento tex. in. l. 3. §. hæc verba. ff. de negot. geſt. nam alias lex verbis & non rebus imponeretur, & eſſet fruſtratoria & inanis ejus diſpoſitio, contrahenteſque per legem deciperentur, quę omnia contra. ll. ſunt. Tertio facit, quia pater tan-

teſt tantùm tenetur pro forma & validitate teſtamẽti filium inſtituere vel exhæredare, non autem cæteros vlteriores. tex. iu. l. inter cætera. ff. de lib. & poſthum. in princip. Inſtituta. de exhæred. lib. §. ita demum. Inſtituta. de hæredi. quæ ab inteſt. def. neq; vlteriores præteriti rumpunt, etiam ſi filius exhæredatus deceſſerit ante aditam hæreditatem ab inſtituto. l. ſi quis poſthumos. §. 1. ff. de lib. & poſthu. l. ſi quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniuſt. rup. cùm ergo pater ſatisfecerit huic formæ, riteq; & rectè filium exhæredauerit, & filius iuſtè ſit excluſus à querela, ſententia vel repudiatione, meritò quòd iudicium patris ſit ſecurũ, & non controuertatur ab alio, aliàs ſequeretur inconueniens ſupradictum in ſecũdo fundamento. Et hæc ſunt, quæ præcipuè vrgẽt pro hac prima opinione, omiſsis alijs leuioribus, quæ videre poterit lector per cæteros ſcribẽtes. Et in expreſſo, quòd nepos non admittatur ad querelam iure proprio, poſtquam pater eius legitimè eſt excluſus, tenet gl. in d. l. ſcripto. ff. vnd. lib. in verb. adiri potuerit. tenet etiã gl. in d. l. ſi quis poſthumos. §. ſi filiũ. verb. fuerit. ff. de lib. & poſthum. & gl. in; l. poſthumorum. ff. de iniuſt. rupt. & tenent ſubtiles vltramontani Petrus, Iacob. de Aret. Gulierm. de Cug. Iacob. But. & Salic. in d. l. ſi quis filium. & Aret. in. l. ſ. C. de ſucceſſ. edict. & ex recentioribus, hanc opinionẽ latè probans tenet Anton. Gomez. 1. Tom. c. tun. ...

26 Sed, his omnibus non obſtantibus, contraria ſententia & verior & magis communis eſt, imò quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto, & quòd pater & nepós præteritus in caſu huius. l. & regulariter, admittatur ad querelãdum iure proprio, nõ tantùm ex perſona patris, prout hodie poteſt per. d. l. ſi quis filium.

27 Et antequam vlteriùs procedam, aduertendum eſt, quòd eſt maxima differentia, an nepos præteritus admittatur ad querelam non præparatam ex perſona patris, vt hodie admittitur ex. d. l. ſi quis filiũ, an ex perſona propria per ſucceſſorium edictum ſecundùm veriorem & magis communem ſententiam doctorũ. quia in primo caſu tantùm admittitur, quoties pater eius nepotis nõ eſt excluſus tempore vel repudiatione, vel etiam ſit victus, nam aliàs quãdo pater eſt excluſus, & nullum ius habet, nepos ex patris perſona non admittitur, cùm patris ius ſit extinctũ. ita probat. d. l. ſi quis filium. ad fin. & l. 4. tit. 8. part. 6. at verò ſi admittatur per ſucceſſorium edictum, etiam ſi pater fuerit excluſus legitimè, ad querelã admittetur nepos, quia non iure patris, ſed nepotis venit, vt ex iuribus infrà allegandis patet, & ſic hodie multũ intereſt, etiam attenta deciſione Iuſtinianũ in d. l. ſi quis filium. quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto.

28 Tum etiam alia eſt differentia, quia quando nepos venit ex perſonã patris, merita ipſius patris ſunt proſpi-

proſpicienda in querela inofficioſi teſtamenti, vt in.d.l.ſi quis filium. at verò, quando ex perſona propria, propria etiam merita attendenda ſunt. vt in.l.3.§.emancipatus filius. in fine.§.ff.de bon. poſſeſſ.cont. tab. cũ ſimilib. His ſic breuiter præhabitis; Primò hæc opinio, quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto, probatur optimè in.l.ſi is qui.ff. de inoffic.teſta. qui tex. eſt expreſſus, & non poteſt cauillari, cuius verba ſunt. Si is, qui ad accuſationem admittitur, nolit aut non poſsit accuſare, an ſequens admittatur, videndum eſt: & placuit poſſe, vt fiat ſucceſsioni locus. Textus adeò clarus eſt, vt non egeat inductione, nam ad hoc principaliter venit tex. ille. & dicere, text. illũ debere intelligi, vt ſequens admittatur ex perſona primi excluſi, violat literam tex. præterquam quòd diuinat, ſicut etiam diuinat dicere, quòd ibi fuit exhæredatus nepos ſecundũ conſilium Galli Aquilij, qui ſicut introduxit inſtitutionem nepotis ne ſubuerteretur teſtamentum aui, ita & exhæredationem ipſius conſuluiſſe præſumendum eſt. eadem ratione dicit Anton. Gomez vbi ſuprà in fine illius numeri, ſubdens eſſe ſubtilem intellectum.

19 Secundò principaliter pro hac opinione eſt tex. optimus in.l.3.§. emancipatus filius.ff.de bon.poſſ.cõt. tab. in fine. de quo tex. ſuprà latè egimus. vbi probatur, quòd nepos ex filio emancipato & exhæredato, patre excluſo admittitur ad querelam. & inquit tex. quòd tunc iudex, qui de inofficioſo cogniturus eſt, non tã delicta patris, quàm nepotis merita perpendet. ergo patet, quòd ibi nepos iure proprio admittitur, non verò ex perſona patris, cùm nepotis de merita inſpiciantur magis quàm patris, quod ſecus eſſet, ſi ex perſona patris admitteretur, vt in ſæpe allegata l.ſi quis filium. ¶ Vnus ſcrupulus mihi ſupereſt de tex. illo, quòd omnes dd. ſuprà citati allegantes in propoſitõ tex. illum, præſupponunt & intelligunt tex. illum, vt probet, quòd iudex tantùm cognoſcat de meritis filij, non verò de delictis patris, & ſic intelligendo, bene probat opinionẽ ſupradictam: tamen reuera ſaltim, quod in meo libro vidi, tex. ille potiùs dicit, quòd debet iudex inſpicere, non minùs merita nepotis, quàm delicta patris eius. & ſic videt, quòd in illo tex. admittatur ex vtriuſq; perſona. Sed poteſt ſubmoueri hæc obiectio, ſi conſideremus, quòd etiam ſi hoc probet illa lex, adhuc probat, quòd ex propria ſui perſona nepos admittatur, quandoquidem ſua merita perpendi etiam debent. verùm vltra hanc, alias tres obiectiones, ne probet hanc ſententiam, ponit tex. illi Alex. in.d.l.ſi quis poſthumos.§. 1. Prima, quòd text. ille loquatur in bonorum poſſeſsione contra tabulas, & non in querela, vt dicit text. ibi. dicemus, & ex ea natum ad bonorum poſſeſsionem, &c. & tenet gl. ibi verb. merita. & fuit latè dictum ſuprà ſuper intellectu huius.l. ſed verior

rior intellectus eſt, iſq; cómunis, vt intelligatur tex. ille in querela, vt probat ille text. ibi. qui de inofficioſo cogniturus eſt. &c. & dum dicit perpendenda eſſe merita nepotis, quod in cótratabulas nó eſt neceſſe. & ita tenet Bar. cuius intellectus eſt cómunis, vt ſuprà dictum eſt hac. l. in verſ. ex quibus omnibus ſupradictis. vt text. declaremus ſubtilé in materia. Secundò dicit Alex. vbi ſuprà, quòd ibi filius emancipatus & exhæredatus deceſſit viuo patre auo nepotis. Sed reſpondeo, quòd hoc eſt verum in primo caſu illius text. vt ibi patet, non verò in ſecúdo. ita reſpond. Iaſ. in. d. l in ſuis. n. 54. Tertiò dicit Alex. quòd ibi tam filius quàm nepos, erat exhæredatus, & ſic meritò, quòd nepoti detur querela. quod vltra ipſum probatur in illo text. dum dicit. cùm poſſit auus ſuo iure vti, eumq; exhæredare. Nam vt bona ſit & concludens ratio tex. verbum, eú, eſt intelligendum de nepote, & ita intelligit Viglius. Sed cómunis intellectus eſt, vt intelligatur in filio, vt ſuprà dictum eſt in. d. verſi. ex quibus omnibus. ¶ Tertiò & vltimò pro hac opinione eſt tex. in hac. l. pater filiū. quá pręmanibus habemus, vbi dicit tex. quòd ſi contra filios iudicetur, pater ad querelam vocatur, & ſuam intentionem implere poteſt, intelligédo ſecundùm Bartoli intellectum & cómunem & veriorem ſupradictum, quòd verb. querela, ſtet propriè in hoc tex. per ſupradictas rationes. & ita eſt tex. expreſſus hic. & tenet glo. fin. in fine. & ante omnes hác opinionem tenuit Azo in ſumma. C. de inoffic. teſtamento. nu. 16. vbi dicit notatu dignum. tenet etiam Bartol. hic nu. 9. & teſtatur communem Paulus hic num. 15. tenet idem Bart. in. d. l. ſi is qui. & idem in Rubrica. C. de ſucceſſ. edicto. 1. quæſt. vbi hanc dicunt cómunem Alexā. & Iaſ. n. 5. Decius 6. Curt. 10. Sapia. 6. dicunt etiam cómunem Paulus. nu. 7. Alex. 5. in. d. l. ſi quis poſthumos. §. 1. vbi inquit articulum hunc eſſe inuolutum. hanc opinionem dicit cōmunem, eam ſequutus & bene defendens Roderic. Suarez in. l. quoniam in prioribus. in 10. ampliatione. nu. 59. & ſequentib. C. de inoffic. teſtamento. vbi bene loquitur. tenet etiā glo. ordinaria, Bar. & cómuniter doctores in. d. l. ſi quis filium. & hanc teſtatur magis cómunem plures referens Anto. Gomez vbi ſuprà ex Iaſ. quē refert in dict. l. in ſuis. n. 45. in meo libro eſt in nu. 51. & ſequentibus. hanc etiā magis cómunem dicit plures doctores allegans Mencha. de ſucceſſ. creat. §. 20. nume. 133. & ita meo iudicio eſt tenēdum cum hac opinione, quæ eſt vera & communior.

30 Primò non obſtat huic receptiſſimæ ſententiæ tex. difficilis in dict. l. ſi quis filium, vbi dicit tex. omne adiutorium nepoti dereliquit. Nam tex. ille ſi rectè inſpiciatur, intelligitur ex perſona patris, quia olim querela non præparata, nó tranſmittebatur. tex. in. l. 3. §. fin. cum. l. ſequenti. ff. de inoffic. teſtament. non verò loquitur tex.

tur tex. ille ex perſona propria, quo caſu nos loquimur, quod conſtat ex tex. ibi. Primò dū dicit, quòd eſt agēdum de meritis patris; ergo patet quòd tractatur de querela ſuæ perſonæ. Secundò quia text. in fine dicit, quòd ſi pater ſuperſtes tacuit per quinquennium ab adita hereditate, vel repudiauit expreſſè, non fit tranſmiſſio dictæ querelę ad nepotem. & idem probat. l. 10. tit. 8. part. 6. ergo loquitur in querela patris, nam ſi eſſet querela nepotis per ſucceſſoriū edictum, non excluderetur præd. querela repudiatione tacita vel expreſſa, imò ſucceſſorium edictum tunc propriè locum habet, quando pręcedens eſt excluſus tacitè vel expreſſè, vel per ſententiam. vt in d. l. ſi is qui. & in hac. l. & ſic optimè probatur & conuincitur text. illum loqui tātùm in querela ex perſona patris, à qua erat deſtitutus nepos, non verò iure proprio. ita tex. illum intelligūt gloſſæ vbiq; tam cōtrariæ, quàm hæ, quę tenent communem opinionē. & ſequitur Paulus de Caſt. in. d. l. ſi quis poſthumos. §. 1. n. 7. & ſequitur Roderic. Suarez vbi ſuprà. n. 56. qui nu. 58. inquit, hunc eſſe omnium intellectum, quem defendit & dicit communem Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 46. & 47

¶ Vel ſecundò & optimè, hoc modo poteſt illi tex. reſpōderi, quòd ibi de nouo hoc inducitur, vt querela licèt non fuerit præparata tranſmittatur, quanuis nondum cœperit competere, cùm illa competat demū adita hæreditate, & non ante. vt in. l. Papinianus. §. ſi cōditioni. ff. de inoffic. teſtam. cum ſimilib. & in. d. l. ſi quis filium. pater nepotis deceſſerat, deliberante adhuc hærede ſcripto, & ſic nunquam incepit competere. d. querela, cùm non eſſet adita hæreditas, & nihilominus hoc ibi deciditur, vt etiam nondum competens patri & nōn præparata tranſmittatur. & ſic ante. l. illam, non potuit in illo caſu habere locum ſucceſſorium edictū, quia illud habet locum in iure iā delato. iuxta text. in. l. 1. C. de ſucceſſ. edict. ibi, delatam. cum ſimili. hunc intellectum referunt poſt Cuman. Paulus. n. 7. & Alex. in d. §. 1. l. ſi quis poſthumos. & dicit communem Sapia in Rubrica. n. 6. C. de ſucceſ. edic. ſequitur plures referens Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 47. & 48. & ita remanet optimè diſcuſſa difficultas illius tex. & iā cōnſtat nō obſtare, imò dilucidatus eſt eius verus intellectus.

31 Non obſtat ſecundum fundamētum de. l. ſcripto. ff. vnde lib. cū omnibus ſupradictis. quia debet intelligi vtroq; modo dicto ad. d. l. ſi quis filium. ſcilicet, quòd ibi loquitur vt patet obſtet nepoti, ne poſsit nepos ſuccedere ex perſona patris, non verò ex perſona ſua, ſecundùm Roderic. Suarez vbi ſuprà n. 57. col. 2. illius numeri. licèt Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 49. referens hunc intellectum ex Alex. dicat quòd eſt debilis reſponſio. quia tex. dicit, quòd pater obſtat nepoti ī cauſa teſtati, ergo valet teſtamentū, & ſic non habet locum ſucceſſoriū edictum in querela. niſi reſpondeas vt infrà

vt infrà dicemus in tertio intellectu.

Ideo ſecundo modo poteſt dici, quòd ibi deceſsit pater exhæredatus deliberãte hærede ſcripto, & ſic querela nunquam fuit delata, & ideo iure illo non potuit habere locum ſucceſſorium edictum, licèt hodie poſſit, iuxta dict. l. ſi quis filium. iuxta ſecundùm intellectum communiter approbatum ſuprà aſsignatum. ita in ſpecie reſpondet Iaſ. in. d. l. in ſuis. nu. 50. qui ponit alium & tertium intellectum, ſcilicet, quòd ideo tex. ibi dixit, ſcriptum hæredem poſſe adire, vt oſtenderet teſtamentum non eſſe nullum, quandoquidem filius exhæredatus fuit, & ſatis factum formæ & ſolennitati legis. Secundùm quem intellectum, non eſt ſatisfactũ verbis tex. dum probat, quòd pater obſtat nepoti. & ideo reſpõde vt ſuprà dictũ eſt alijs duobus modis.

Tertia difficultas contra magis cõmunem nõ obſtat, quia loquitur & procedit, quando nepos vult venire ex cauſa præteritionis, nam tũc attenditur ſtatus nepotis tempore mortis aui, quo attẽto, non debebat inſtitui vel exhæredari, vt in dictis iuribus, ſed poterat præteriri, ſecùs ſi velit venire per querelam, vbi habet locum edictum ſucceſſorium ſecundùm magis cõmunem opinionẽ. ita in ſpecie reſpondet Roderic. Suarez vbi ſuprà. n. 56. ¶ Neq; obſtat vnum, quod ſemper in re hac fecit dubium Paulo de Caſtro in dict. l. ſi quis filium. ad finem. de. l. 1. §. ſi parens. ff. ſi à parent. quis fuer. manum. vbi ſi pater ſit inſtitutus, & nepos ſit præteritus, talis nepos non poteſt querelare, nec dicere nullum teſtamẽtum. ſic igitur in propoſito videbatur dicendum, quando pater eſt exhæredatus, nam à pari procedunt, vel quòd ſit inſtitutus, vel exhæredatus. vt in. l. inter cætera. cũ ſimilib. ff. de lib. & poſthum.

31 Sed reſpondet Paulus vbi ſuprà notabiliter, eſſe maximam differentiã inter hos caſus, quia quãdo pater filium inſtituit in legitima, licèt prætereat nepotem, ſatisfecit ſolennitati iuris, & etiam debito naturali, ideo nepos de præteritione non poteſt conqueri, vt poſsit dicere nullum, nec cõtratabulare teſtamentum. tu adde, etiam ſi filius inſtitutus repudiet ſecundùm Roderic. Suarez vbi ſuprà num. 59. Sed quando pater exhæredat filium & præterit nepotẽ, vt in noſtro caſu, licèt ſatisfaciat ſolennitati iuris, non tamen ſatisfacit naturali debito, poſito quòd filius meruerit exhæredari, cùm etiam de iure naturæ delictum patris non debeat nocere filio, iuxta illud, Anima quæ peccauerit ipſa morietur. & alibi. Non portabit filius iniquitatem patris. & Cicero lib. Epiſtolarũ ad Brutum, acerbum eſſe cenſet, parentum ſcelera filiorum pœnis lui. & etiam ſecundùm ius noſtrum pœna ſuos debet tenere authores. l. ſancimus. C. de pœnis. ideo, attenta æquitate naturali, poterit conqueri de teſtamento aui ex propria perſona, & hoc eſt quod dicitur, vt in querela ha-

rela ha-

rela habeat locum ſucceſſorium edi
ctum. tenet etiam Paulus in. d. l. ſi
quis poſthumos.§.1.n. 8. quam ſolu-
tionem Pauli ſequitur & maximè cō
mendat Roderic. Suarez vbi ſuprà
n.57. qui dicit, quod bene notes tu,
qui nunquam audiuiſti, neq; vnquā
ab alijs reperies ita declaratum, aliàs
ſi prædicta non conſideres, ſecundū
eū videtur tibi ſomniare in hoc arti
culo. Et ſic reſolutę ſunt omnes diffi
cultates, & defenſata remanet ma-
gis communis & vera opinio, à qua
non eſt recedendum neque in iudi-
cando neq; in conſulendo.

33 Ratio autem quare ad querelam
vocetur nepos per ſucceſſorium edi
ctum, refertur duplex à doctoribus.
prima Bald. & Pauli in hac.l. & eorū
dem in.d.l.ſi quis poſthumos.§.1.&
in.d.l.in ſuis. quoniam querela eſt re
medium ſubſidiarium, vt in. d. §.tā
autem naturales. Inſtit. de inoffic. te-
ſtamento. & ſuprà dictum eſt, & ſi
hoc remedium non daretur, eſſet
omni remedio deſtitutus nepos, &
ideo prouiſum fuit per ſucceſſoriū
èdictum. pro quo facit dictum Bald.
in præſenti.4.col.ad fin. & col. ſequē
ti vbi dicit, quòd ad ſubſtantiā que-
relæ, non requiritur exhæredatio,
ſed ſufficit inofficioſitas; & ideo ea
datur præteritis à linea materna.

34 Alia & ſecunda ratio eſt Imolæ,
qui præcedentem reprobat in. d. §.1.
ſcilicet, quòd iura voluerunt, vt ex
quo apta eſt via ad rumpendum te-
ſtamentum per querelam vel per cō
tra tabulas excluſo primo, illud ius
rumpendi tranſiret per ſucceſſoriū
edictum ad ſequentem, qui erat ta-
lis, quòd ſi primū gradum obtinuiſ-
ſet, habuiſſet illud remedium. & has
duas rationes referunt & cum eis trā
ſeunt Iaſ.in.d.l.in ſuis.n. 62. & .63. &
Roderic. Suar. vbi ſuprà. n.57. & hi
alios allegant ſequentes eas.

35 Reſtat nunc vnum dubium, quia
videtur quòd hodie non ſit locus ſuc
ceſſorio edicto in querela, imò
quòd nepos præteritus rumpat ipſo
iure, quia hodie non licet præterire
liberos, imò neque exhæredare ſine
cauſæ certæ inſertione & probatio-
ne. vt in authen. vt cùm de appellat.
cognoſc.§.aliud.coll.8.tex. in authē.
non licet. C. de liber. præter. vel exhę
red. ſed nepos huiuſmodi in noſtro
caſu eſt præteritus, & licèt habeatur
pro exhæredato, nulla eſt adiecta
cauſa, ergo ei non competit querela
inofficioſi teſtamenti.

36 Iaſ.in.d.l.in ſuis.n.45.&.46.cum
alijs, quos refert, dicit hunc eſſe ca-
ſum vnicum & peregrinum, in quo
etiam hodie datur querela ei, qui eſt
habitus pro exhæredato ſine inſer-
tione cauſæ, ſcilicet in eo, qui ſucce-
dit per ſucceſſorium edictum, ea nē-
pe ratione, quia ſecundùm ius, ei nō
debetur legitima, præcedente iuſta
exhæredatione patris eius. Et in hoc
huiuſmodi præteritus differt à præte
rito à linea materna, quia licèt habea
tur pro exhæredato, & competebat
ei querela olim, tamen hodie requi
ritur inſertio cauſę, alias erit teſtamē
tum nullum, ea ſcilicet ratione, quæ

obtinet primum locum, & debetur
ei legitima, non tantùm ſecundùm
naturam, ſed etiam ſecundùm ius,
prout notum eſt.

37 Et quòd requiratur inſertio cau-
ſæ, tenet gl. reputata ſingularis in au-
then. de hæred. & falcid. §. exhæreda
tos. verb. noluit. collatione prima.
quam dicit ſignandam & approba-
tam Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 65. & illius gl.
opinionem teſtantur eſſe commu-
nem Iaſ. in. l. 2. n. 18. C. de bon. poſ-
ſeſſ. cont. tab. Curt. in authen. ex cau
ſa. n. 14. C. de lib. præt. vel exhær. &
idèm Curt. in. l. 1. ff. de inoffic. teſta-
mento. poſt Paulum ibi. n. 2.

38 Ideoque quando huiuſmodi ne-
pos ſuccedens per ſucceſſorium edi-
ctum intendat querelam, poterit
eum remouere hæres ſcriptus, pro-
bando cauſam ingratitudinis con-
tra eum, licèt expreſſa nõ ſit ſecundũ
Iaſ. vbi ſuprà. n. 66.

39 Et retenta communi opinione
ſupradicta, eam limitat Bald. in re-
pet. d. l. in ſuis. in. 11. oppoſ. quando
filius exhæredatus approbaret teſta-
mentum, & iſto modo excluderetur
à querela, quia tunc ſequens in
gradu non poterit querelare, argu-
mento. l. Papinianus. in princip. ff.
de inoffic. teſtamẽto. ibi. ipſius enim
iniuria eſt. ergo poterit ei renuntia-
re. ſecundò argumento tex. in. l. filiò
præterito. ff. de iniuſt. rupt. vbi teſta-
mentum à principio inualidum re
conualeſcit de iure prætorio appro-
batione filij præteriti, ergo à fortio-
ri, quod validum eſt, irreuocabile
fiet, vt puta quando filius eſt exhære
datus, ſed diuerſa hæc ſunt, præter-
quam, quòd lex illa eſt exorbitans,
ac perinde non extendenda, quia
ibi in filij approbantis præiudicium
bene reconualeſcit teſtamẽtum, hîc
verò in præiudicium aliorum non
eſt æquum vt valeat, præcipuè cùm
eo ipſo, quòd filio exhæredato dela-
ta eſt querela, aperta ſit via querelan
di cæteris ſucceſſoribus, atq; perinde
in eorum præiudicium non poterit
conſentire exhæredationi, argumẽ-
to. tex. in. l. ſi poſt mortem. §. fi. ff. de
contra tabul. Vlteriùs contra præd.
limitationem eſt tex. expreſſus in. l. ſi
is qui. ff. de inoffic. teſtamento. vbi
probatur, quòd ſucceſſorium edi-
ctum habet locùm, quando filius ex
hæredatus noluit agere querela, &
ſic tacitè approbauit teſtamentum.
& ideo dicta limitatio Bald. non eſt
tenenda, quam poſt aliquos, quos re
fert, reprobat Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 55.
&. 56. & latiſsimè Roderic. Suarez
in. d. 10. ampliatione. n. 60. qui. n. 61.
inquit fortè poſſe ſuſtineri limitatio
nem Bald. quando in ipſo actu teſtã
di filius conſentiret exhæredationi
patris, iuxta. l. non putauit. §. ſi quis
ſua manu. ff. de bon. poſſ. cont. tab.
gl. ordinaria & communiter appro
bata in. l. ſi quando. §. fi. C. de inoffic.
teſtam. in verb. iudiciũ. & etiã hoc ca
ſu relinquit cogitandũ Rode. Suarez
vbi ſuprà, qui etiã in numeris ſequẽti
bus alias limitationes ponit ad ſucceſ
ſorium edictũ, præcipuè quando fi-
lia renuntiauit hæreditati paternæ

cum

cum iuramentis, iuxta.c.quanuis pactum.de pactis.in.6.de quo articulo videndus eſt ipſe ibi latè.nume.62.

40 Vlterius hic eſt notandum, quòd ſicut in querela eſt locus ſucceſſorio edicto, ita etiam in bonorum poſſeſſione contratabulas.ita tenet Bartol. in Rubrica.C. de ſucceſſ. edict. 2. q. numero.1.per tex.quem allegat in.l. 3.§.emancipatus filius.ff.de bon. poſſeſſ. contratabul. cuius opinionem teſtatur cõmunem Alexan.ibi.nu.5. Curt.15.dicit magis cõmunem Roderic.Suarez in dict.decima ampliatione nume.6.in.3.colum. illius numeri.¶ Vnum tamen eſt, quòd text. in dict.§.emancipatus filius.non benè allegatur adhuc à Bart. nam imò ille tex.loquitur in querela, vt ſuprà latè dictum eſt.imò idem met Bart. eum intellexit in querela, vt ſuprà diximus in allegato verſi. ex omnibus ſupradictis.quod eſt notãdum, quia in effectu Barto.ſibimet videtur contrarius in hoc.

41 Adde etiam eſſe maximũ dubiũ, an in iure dicendi nullum habeat etiam locum ſucceſſorium edictũ? Et articulus hic ſatis difficilis eſt, ſed quia non principaliter tangit intellectum noſtri tex.ideo remiſsiuè in eo procedã, & refertur Bald. in pluribus locis tenuiſſe quòd non. tenet etiam Angel.de Periglis in dict.l.in ſuis.& tenet multi allegati per Alex. in dict.l.ſi quis poſthumos.§.1. nu.4. & hanc ſuſtinet pluribus fundamentis Aretinus conſil.49.quam eſſe cõmunem ex Aretin.teſtatur Curt.in dict.Rubrica.de ſucceſſ.edict.nu.16. eſt etiam communis ſecũdùm Roderic Suarez vbi ſuprà nume.50.qui plures eam tenentes refert, & eam ſequitur. ſed cõtrariam opinionem tenent plurimi allegati per Alexan. vbi ſuprà.& tenet etiam Paulus in.d. §.1.nume.2. & ibi Iaſ.latè agit nu.12. &.13. tenet etiam Corneus in dicta Rubrica numero.2.eſt communis ſecundùm Menchac. de ſucceſſ.creat. §.20.nume 131.qui huius contrarietatis non meminit.

42 Vltimò adde, quòd in iure agendi ad ſupplementum, eſt locus ſucceſſorio edicto, vt tenet bene Barto. in hac.l.pater filium. numero.14. & Paulus.15. & Roderic.Suarez vbi ſuprà nume.58. Et per hæc cum laude Dei, impoſitus eſt finis Commentarijs huius difficilimæ.l.Pater filium. in qua magnoperè inſudaui.

FINIS.

LAVS DEO.

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI, IN SALMANTICENSI VNIVERSItate graduati, atque aduocati Placentini Repetitio. l. Vnicæ. C. quando non petent. part. petentib. accreſcant.

1 SOLIS perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiantium.

2 Teſtator cenſetur relinquere hæreditatem hæredibus inſtitutis ſub tacita coditione, ſcilicet, ſi adierint illam, aliàs deferenda eſt venientibus ab inteſtato.

3 Hæreditas non adita, quare ad hæredes non tranſmittatur, rationes aliquæ ſubijciuntur.

4 Ius accreſcendi fuit inductum, ne quis decederet pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.

5 Inſtitutus ex ſemiſſe, nullo alio cohærede dato, habebit totum aſſem.

6 Miles poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.

7 Fauore cauſæ piæ poteſt quis etiam paganus decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.

8 Ius accreſcendi habet etiam locum inter hæredes legitimos, & ſic inter venientes ab inteſtato.

9 Tacitam illam defuncti voluntatem quam habent venientes ab inteſtato, intelliguntur habere, qui ſunt in loco proximiori, ſecus, qui ſunt in vlteriori.

10 L. ſolus. in princip. ff. de acquiren. hæred. intellectus.

11 Ex poſt facto, hoc eſt poſt aditam hæreditatem, poteſt quis decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.

12 Querela inofficioſi teſtamenti, minimè competit niſi demum adita hæreditate, & inde incipit currere, quinquenniumque durat.

13 Ius accreſcendi nõ habet locũ in contractibus.

14 L. fundus ille. ff. de contrahend. empt. intelligitur.

15 Ius non decreſcendi habet locum in contractibus.

16 Ius accreſcẽdi habet locum in re donata duobus à principe.

17 Aliæ rationes quare ius accreſcẽdi fuerit introductum.

18 Teſtator an poſſit prohibere ius accreſcendi? & numeris ſequẽtib. hic ponitur prima opinio communis negatiua.

19 Ius accreſcẽdi prouenit ex tacita mẽte defuncti.

20 Opinio, quæ ſaltem teſtamento ſemper eſt tenenda.

21 Sententia vnius doctoris pro ſuſtinendo teſtamento an ſit tenenda contra communem?

22 L. quoties. § ſi duo. ff. de hæred. inſtit. intellect.

23 Ius accreſcẽdi fuit interpretatiõe à lege mediante tacita teſtatoris voluntate.

24 Teſtator poteſt prohibere ius accreſcẽdi in legatis.

25 Inſtitutus iuſſus per teſtatorem non vltra petere, nõ poteſt ſalua conſcientia vltra retinere.

26 Ius accreſcendi non habet locum inter legatarios omnino disiunctos

27 Ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis, & numero. 28.

28 Donatio cauſa mortis prout eſt in fieri, æquiparatur contractibus, et poſtquã eſt facta æquiparatur legatis, & ſic vltimis voluntatibus.

29 Ius accreſcendi an habet locũ in illo, quod datur gratia conditionis implendæ.

30 Ius accreſcendi quare non habeat locum in contractibus ratio breuiter aſſignatur.

31 Ius accreſcendi habebit locum in contractibus & ſtipulationibus in omnibus caſibus in quibus valet ſtipulatio alteri per alterum facta.

32 Ius accreſcendi de iure canonico habet locũ in contractibus. & nu. 33. & 34.

33 Stipulatio alteri per alterum facta iure canonico valet.

34 Quando verba ſtipulationis hoc eſt obligationis ſunt directa ad ſtipulantem, & executiuè ad abſen-

di deſcenderit, eſt ibi obligatio naturalis.

35 Stipulatio alteri per alterum facta valet hodie de iure regio.

36 Ius accreſcendi, quòd habeat locum hodie in contractibus.

37 Iuri accreſcendi non eſt locus inter ſuccedentes diuerſo iure.

38 Ius accreſcendi vt locũ habeat, requiritur, quòd ſuccedat iure communi, non verò iure ſpeciali.

39 Ius accreſcendi vt locũ habeat, requiritur vt portio quæ accreſcit, ſit vacans, neq; fuerit adita; nam ſi fuit adita, etiã ſi poſtea vacet, nõ accreſcit, e contra.

40 Ius accreſcendi vt locum habeat, requiritur vt portio quæ accreſcit, vacet ipſo iure prorſus, ita quòd neq; ciuiliter, neq; naturaliter debeatur.

41 Intellectus ad. l. vnic. C. ſi imperial. lib. ſoc. ſine hæred. dec. eſſ.

42 Ius ſubſtitutionis vulgaris præfertur iuri accreſcẽdi.

43 Quod procedit etiam in tacita ſubſtitutione.

44 Procedit etiam de iure regio.

45 An id procedat, quando cunq; ille, qui venit per ius accreſcendi, eſt perſona valde dilecta teſtatoris, vel cohæredis, de cuius portione quæritur, verum ei ſubſtitutus vulgaris tacitus præferatur necne?

46 Inutilis ſubſtitutio impedit ius accreſcendi.

47 Subſtitutus vulgaris expreſſus excludit coniunctũ etiam filium teſtatoris.

48 Subſtitutus vulgaris non præfertur iuri accreſcendi, quando id voluit teſtator expreſsè vel tacitè.

49 Subſtitutio non transfertur ad hæredes, ius verò accreſcendi ſic.

50 Intellectus l. qui patri. ff. de acq. hered.

51 Illud quod conſequor ex iure accreſcendi, dicor habere ex iure meo.

52 Portio vacans & accreſcens poſſidetur ab hærede eodem iure & modo, quo principalis portio.

53 Prohibitus alienare portionem ſuam, cenſetur etiã prohibitus alienare portionem accreſcentem.

54 Intellectus infertur ad. l. pater filium. §. quindecim libertis. ff. de legat. 3.

55 Differentia maxima eſt inter prohibitionem realẽ & perſonalem.

56 Portio accreſcens, an accreſcat hæredi vẽdenti, vel ipſi emptori hæreditatis: & numeris ſequentibus hic ponitur opinio in fauorem emptoris.

57 Qui tenetur reſtituere portionem ſuam, tenetur etiam reſtituere portionem accreſcentem.

58 Vendens portionem ſuam, non videtur vendere id, quod ad ſe poſtea peruenerit ex pupillari ſubſtitutione.

59 Intellectus huius l. vnicæ, ibi. his ſolis.

60 Portio vacans accreſcit hæredi, qui vendidit, non verò hæreditatis emptori, ſecunda opinio cõmunis.

61 Pretium in vniuerſalibus ſuccedit loco rei.

62 Hæres qui vendidit hæreditatem, non cenſetur vendidiſſe, niſi ea, quæ habebat tempore cõtractus.

63 Qui ſemel eſt hæres, licèt vendiderit hæreditatem, amplius deſinere eſſe hæres non poteſt.

64 Hæres etiam poſt venditionem hæreditatis poterit conueniri à creditoribus hæreditarijs.

65 Fiſcus ſuccedens in bonis alicuius, an ſemper ſuccedat vt hæres vniuerſalis, ita quòd ei accreſcat portio vacãs, et quid teneatur ad debita hæreditaria?

66 Fideicommiſſarius quodammodo hæres eſt.

67 Hæres vendens hæreditatem, an teneatur reſtituere portionem ſibi accreſcentẽ emptori hæreditatis eiuſdem?

68 l. venditor ex hæreditate. verſ. at cum hæreditas võ ſidatur. ff. de hæred. vel act. vend. intellecta.

69 Hæres qui vendidit hæreditatem cum omni ſigni[illegible] vel alijs verbis æquipollentibus, tenetur reſtituere emptori portionem accreſcentem.

70 Emptori hæreditatis, ſi mandentur ei actiones, accreſcit portio vacans, & non hæredi qui vendidit.

L. VNICA. C. QVAND. NON petent.part.&c.

Repetitio hæc breuis erit, in qua præcipui & ſelecti articuli atq; difficiliores in materia iuris accreſcẽdi declarabũtur annuente Deo. Tex. hic nõ diuiditur cõmuniter, quia vnica cõſtat contextura, & ideò caſus figura talis eſt in eo. Pluribus liberis fuit delata quędam bonorũ poſſeſsio, quorũ aliqui, illã omiſerũt, dubitatur, quibus nã portiones nõ petentiũ cõpetant, an ſcilicet petẽtibus, vel venientibus ab inteſtato? Ad quod reſpõdet Gordianus imperator, dicens prædictas portiones accreſcere illis ſolis, qui bonorum poſſeſsionem agnouerũt, non verò alijs.

1 Concluſio, quæ ex hoc tex. colligitur, talis eſt. Solis perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiantiũ. Idem probat tex. expreſſus in. §. cùm igitur plures. ibi. eiuſdẽ gradus. Inſtituta. de bon. poſſeſſ.

2 Sed cõtra hãc concluſionẽ obſtat huiuſmodi ratio & conſideratio. Nã teſtator cenſetur relinquere hæreditatẽ hęredibus inſtitutis ſub tacita cõditione, ſcilicet, ſi adierint illã, aliàs deferẽda eſt illa hęreditas veniẽtibus ab inteſtato. tex. eſt in. l. 3. ff. de legat. 1. cum ſimilibus. ſi igitur hoc tacitè cenſetur velle teſtator, ergo portiones non adeuntium debent pertinere ad venientes ab inteſtato, non verò ad cohæredes adeuntes, cùm voluntas teſtatoris primum locum obtinere debeat. vt. in. l. in conditionibus primum locum. in principio. ff. de cond. & demonſt. in authen. de nupt. §. diſponat. collatione. 4. cum ſimilib.

3 Ex qua quidem ratione dubitandi infertur ratio ad difficilem illam quæſtionem, quare hæreditas non adita ad hęredes non tranſmittatur. vt in. l. vnic. §. in nouiſsimo. verſ. hæreditatem. C. de caduc. tollend. in. l. quoniam ſororem. C. de iur. de lib. l. emancipata. C. qui admitt. cuius rei plures redduntur per doctores rationes in. d. l. emancipata. quas cumulat Iaſ. ibi. nu. 13. Dec. & cæteri Moderniores. alias congerit Bald. Nouel. in rep. l. cum filio. num. 50. cum quinque ſequentibus. ff. de legat. primo, vnam obiter attingit dominus meus inſignis Antonius de Padilla in. l. non idcirco. n. 3. C. de iur. & fact. ign. Ex ſuperioribus tamẽ colligitur verior ratio, quare hæreditas non adita non trãſmittatur, ſcilicet, quia cùm teſtator cenſeatur relinquere hæreditatem hæredibus ſub ea conditione, ſi illam adierint in vita ſua. ex tex. in. d. l. 3. ff. de legat. primo. hæredibus non adeuntibus, deficit conditio, & reſoluitur totum ius

ius hæreditarium, vnde ad hæredes
hæredis hæreditas nõ trãſmittitur,
ſed veniẽtibus ab inteſtato defertur,
vel ſi ſint cohæredes, ipſis accreſcit.
4 Ratio decidendi eſt, quòd in caſu
huius tex.& ſimilium portiones non
agnitæ accreſcunt agnoſcentibus &
non veniẽtibus ab inteſtato, ne aliàs
demus inconueniens, videm in pa-
ganis decedere pro parte teſtatũ &
pro parte inteſtatũ cõtra l.ius noſtrũ
ff.de reg.iur.& hãc fuiſſe rationẽ iu-
ris accreſcẽdi inductã, affirmat ex
preſſè gl.in l.ſeruus cõmunis ab ex-
tero.ff.de acq.hære. verb. accreſcũt.
eandẽ opinionẽ tenet gl.in l.Celſus
§.quod alicuius.ff.de legat.2.verb.ca
pit.& hãc rationẽ poſuit Bar.in.l. re
coniuncti.n.25. & iterũ eam repetit.
n.59.ff.de legat.3. & idem Bart. in.l.
vnic.§.his ita.n.3.C.de cad.tollen.te-
ſtatur communem eſſe hanc ratio-
nem plures. dd. referens dominus
meus in.l.eam, quam.n. 96.C. de fi-
deicommiſſ.vbi.n.95.tenet, non eſſe
correctum nec ſublatum hodie ius
accreſcendi etiam attenta.l. 1.tit. de
los teſtamentos.lib.5.ordin.quæ lex
hodie eſt.l.3.tit.4.de los teſtamentos
lib.5.nouæ recopil.regiæ. Eandem
etiam rationem ſequitur Menchac.
de ſucceſſ.creat.§.3.n.10.vbi col. 3. il-
lius numeri etiam dicit eam commu
niter approbatam. & eſt vera & cõ-
munis ſecundũ An.Gomez.1.Tom.
var.reſol.c.10.n.8.& neminem alle-
gat, ſed aſsignat rationẽ rationis, &
ſecundũ eundẽ ibi.n.27.qui eam &
aliam, quam ibi refert reprobat. ean
dem etiam rationem plures.dd. alle
gans teſtatur communiter approba-
tã Ludoui.de Villalõga in rep.d.l.re
cõiuncti.in princi.in.4.quæſt.n.12.
5 Primò pro hac ratione communi
allego tex.quaſi expreſſum in.§. hæ-
reditas. verſ.non autem.Inſtitutã.de
hæred.inſtit.vbi probatur, quòd in-
ſtitutus ex ſemiſſe, nullo alio cohere
de dato habebit totũ aſſem.& reddit 8
text.rationẽ.Neq; enim idẽ ex parte
teſtatus & ex parte inteſtatus decede
re poteſt. manifeſtiſsimè igit ibi pa-
tet, hãc fuiſſe potiſsimã rationẽ qua-
re hoc ius accreſcẽdi fuerit inductũ.
6 Secundò, pro eadem ratione cõ-
muni induco tex. in. l. ſi duobus. ff.
de milit.teſtamento.quem tex.indu
co à ratione ceſſante, nam dicit tex.
ille, quòd quidam miles cùm teſta-
mentum faceret, inſtituit duos hære
des, quorũ vnus omiſit portionem
ſuam.dubitatur, vtrum ne portio il-
lius accreſcat alteri cohæredi adeun
ti. Reſpondet Conſultus dicens, pro
ea quidem parte inteſtatum videri
deceſsiſſe defunctum, ea nempe ra-
tione, quia miles, & pro parte teſtari
poteſt, igitur ſi ea ratione ceſſat ius ac
creſcendi in teſtamẽto militis, quia
miles poteſt decedere pro parte teſta
tus & pro parte inteſtatus, in teſta-
mento pagani illud habebit locum,
cùm præd. ratio ceſſet in eo. ex ſu-
pradicta regula ius noſtrũ.ff. de reg.
7 Et tex. in. d.l. ſi duobus. procedit
etiam fauore cauſæ piæ, ob quam
poteſt paganus pro parte teſtari, vt
declarat illum text. Tiraquel. de

1.§.ſciendũ.in fine.ff.de ſuis & legiti. hæred. & eſt cõmuniter approbata doctrina illa Barto.vt dixi ego alios allegans in repetitione mea ſuitatũ. ideo hic non repeto.

23 Hinc etiam eſt,quòd ſi quis renunciet hæreditati cum iuramẽto,& ſic ſeipſum excludat,nõ poterit poſtea ſi prætereatur,vel exhæredetur rumpere teſtamentum. ita tenet idem Bart.in.l.1.§.qui habebat.nu.6.ff. de bon.poſſeſſ.contratab.cuius opinionem teſtatur eſſe cõmuniter approbatam Anton.Gomez.1.tom.c.11.n. 9. Sic igitur in propoſito dicendũ eſt per contrarium,quòd cùm cõpetat patri querela,ab inteſtato admittat.

Tertiò & principaliter ꝓ hac opinione eſt tex.in.l.nã & ſi parentibus. in princip.ff.eod.vbi non tantũ querelam,ſed etiam hæreditatem parẽtibus debitam eſſe innuitur.

Quartò allego tex.in.l.ſi nõ mortis.§.fi.ff.eod.vbi probatur,quòd ſi is qui de inofficioſo agere non poteſt, ad querelam admiſſus pro parte rũpere teſtamẽtum tentet,& ipſe vnũ hæredem,contra quem velit agere, ſibi eligat:cũ effectu dicitur querelã inſtituiſſe,cùm præcedentes eũ perſonæ ſint excluſæ,& teſtamentum pro parte valeat. Ergo ecce quomodo ibi,qui de facto teſtamentum rũpit,præfertur in ſucceſsione ab inteſtato,proximioribus excluſis repudiatione,vel ſentẽtia,ſicut in caſu noſtro fuerant excluſi. Neq; admittendũ erit,ſi aliquis dicat cũ gl.ibi. ideo ibi illud,quia teſtamentum pro parte valuit,aliàs ſecùs.ꝓ quo facit text. ille ibi.quia teſtamentũ pro parte valet. Nam cũ ratio diuerſitatis cõgrua reddi nõ poſsit,idem iudicãdum eſt de parte reſpectu totius,quod de totõ reſpectu partis,vt ſunt iura vulgaria:vnde verba illa nõ denotant vllũ iuris myſteriũ ſecũdũ Paulũ de Caſt. ibi.n.2.& ita hãc.2. opinionem cõtra primã,quòd in caſu huius text.teſtamẽto rupto per querelã præferatur ab inteſtato pater præteritus illud rũpens,alijs proximioribus,ſcilicet,filijs excluſis,tenet & dicit veriorẽ bene probãs Bart in hac.l.n.3.&.8. Paulus.n.9.dicens quòd cõtraria opinio nõ tenetur,quia eſt cõtra text.in hac l.& iterum nu.14.& tenet idem Paulus in dict.l.ſi nõ mortis.§.fi.nume.2. Neq; obſtant argumenta contrariæ partis:quia procedunt,quando proximiores non ſunt aliàs excluſi:nam tunc præferũtur proximiores,ſecùs ſi iam ſint excluſi per repudiationẽ, vel ſententiam,vt in noſtro caſu.

24 Secũdus articulus principalis, qui intellectum huius.l. difficilimæ concernit & reſtat examinandus eſt, an pater & nepos in caſu huius.l. admittantur ſuo iure ad querelam inofficioſi teſtamenti? Et ſic an in querela inofficioſi teſtamenti ſit locus ſucceſſorio edicto?

25 Quod quidem locum habet,quotieſcunque filius vel alius, qui primum locum in patria poteſtate obtinet, eſt exhæredatus, & à querela excluſus, repudiatione tacita vel expreſſa,vel alio modo,vt puta quia

victus

victus eſt, nam nepos vel ſequens in gradu, admittitur per ſucceſſorium edictum ad illam querelā iure proprio. vt cōſtat ex. l. 1. & per totum. C. de ſucceſſ. edict. & ff. eodem. qui articul eſt ſubtilis, diſputabilis ad vtrāq; partem, repetibilis, & eſt paſſus de apicibus iuris, & punctus difficillimus, vt conſtat ex traditis per dd. infra allegandos. & in ſpecie ex Iaſ. in l. in ſuis. nu. 45. ff. de lib. & poſthum. qui inter exteros articulum hūc examinantes, latiùs & bene poſt Alex. diſcutit. Ipſe tamē, cùm viderim tot ſcribentes, itaque latè procedentes, quot in re hac difficile eſſet enumerare, non omnia, quæ ſcripta ſunt, referam, ſed potiora difficilioraque, neq; ea attingerem, niſi difficultates ſubterfugere atq; euadere viderer, qui huius l. cōmentaria ſuſceperim. Inuocato igitur diuino auxilio. Primò dico, videri, vt in querela nō ſit locus ſucceſſorio edicto, & ſic quòd in caſu huius l. non admittatur pater ad eā filijs teſtatoris excluſis per ſententiam primò omiſsis alijs per tex. qui videtur expreſſus & ſummè difficilis in materia in. l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſtam. vbi caſus ita poteſt figurari. Quidam cùm conderet teſtamentum, filium ſuum, ex quo nepotem habebat, exhæredauit, & extraneum hæredem inſtituit: filius exhæredatus, deliberante hærede extraneo inſtituto, nullaq; petitione facta ſuper querela, deceſsit. & ſic inquit tex. quòd omne adiutorium nepoti dereliquit, ita, quòd nepos nullum ius habeat, & quod ita nonnulli iuriſconſulti inhumanè reliquerūt, ipſe tamē Iuſtinianus, nouè in illa. l. prouidet nepoti, dando ei omnia iura, quæ pater habebat ad inofficioſi querelam præparandam, etiamſi ipſa non præparata pater eius deceſſerit, modo & forma traditis in illa l. ergo ecce tex. manifeſtè pro ſ arem, quòd nepos non admittatur ad querelam per ſucceſſorium edictū, quandoquidem ipſe erat omni remedio deſtitutus, ſi à Iuſtiniano nō daretur ei querela tranſmiſſa etiam non præparata. Item dicit tex. ibi, quòd nonnulli iuriſconſulti inhumanè articulum hunc indeciſum reliquerūt, ſed nulla eſſet inhumanitas, ſi nepos poſſet venire per ſucceſſorium edictū.

Secundò principaliter pro hac eadem parte, quòd in querela nō ſit locus ſucceſſorio edicto, eſt tex. fortis in. l. ſcripto. ff. vnd. lib. in verſ. cæterum. vbi probatur, quòd filius exhæredatus moriens obſtat nepoti in cauſa teſtati, quia extraneus hæres inſtitutus poteſt adire, ergo ſi poteſt adire, & filius exhæredatus obſtat nepoti præterito, nepos vllo iure nō admittitur ſuo iure, nam aditio in caſu illius tex. ad excludendum nepotem intelligēda eſt cum effectu, ita quòd reſcindi non poſsit. argumento tex. in. l. 3. §. hæc verba. ff. de negot. geſt. nam alias lex verbis & non rebus imponeretur, & eſſet fruſtratoria & inanis ejus diſpoſitio, contrahenteſque per legem deciperentur, quę omnia contra ll. ſunt. Tertiò facit, quia pater tan-

tertantùm tenetur pro forma & validitate teſtamẽti filium inſtituere vel exhæredare, non autem cæteros vlteriores. tex. in.l. inter cætera. ff. de lib. & poſthum. in princip. Inſtituta. de exhæred. lib. §. ita demum. Inſtituta. de hæredi. quæ ab inteſt. def. neq; vlteriores præteriti rumpunt, etiam ſi filius exhæredatus deceſſerit ante aditam hæreditatem ab inſtituto. l. ſi quis poſthumos. §. 1. ff. de lib. & poſthu. l. ſi quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniuſt. rup. cùm ergo pater ſatisfecerit huic formæ, riteq; & rectè filium exhæredauerit, & filius iuſtè ſit excluſus à querela, ſententia vel repudiatione, meritò quòd iudicium patris ſit ſecurũ, & non controuertatur ab alio, aliàs ſequeretur inconueniens ſupradictum in ſecũdo fundamento. Et hæc ſunt, quæ præcipuè vrgẽt pro hac prima opinione, omiſsis alijs leuioribus, quæ videre poterit lector per cæteros ſcribẽtes. Et in expreſſo, quòd nepos non admittatur ad querelam iure proprio, poſtquam pater eius legitimè eſt excluſus, tenet gl. in d. l. ſcripto. ff. vnd. lib. in verb. adiri potuerit. tenet etiã gl. in d. l. ſi quis poſthumos. §. ſi filiũ. verb. fuerit. ff. de lib. & poſthum. & gl. in. l. poſthumorum. ff. de iniuſt. rupt. & tenent ſubtiles vltramontani Petrus, Iacob. de Aret. Guliermus de Cug. Iacob. But. & Salic. in. d. l. ſi quis filium. & Aret. in. l. 1. C. de ſucceſſ. edict. & ex recentioribus, hanc opinionẽ latè probans tenet Anton. Gomez. 1. Tom. c. 11. n. 21.

26 Sed, his omnibus non obſtantibus, contraria ſententia & verior & magis communis eſt, imò quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto, & quòd pater & nepos præteritus in caſu huius. l. & regulariter, admittatur ad querelãdum iure proprio, nõ tantùm ex perſona patris, prout hodie poteſt per. d. l. ſi quis filium.

27 Et antequam vlteriùs procedam, aduertendum eſt, quòd eſt maxima differentia, an nepos præteritus admittatur ad querelam non præparatam ex perſona patris, vt hodie admittitur ex. d. l. ſi quis filiũ, an ex perſona propria per ſucceſſorium edictum ſecundùm veriorem & magis communem ſententiam doctorũ. quia in primo caſu tantùm admittitur, quoties pater eius nepotis nõ eſt excluſus tempore vel repudiatione, vel etiam ſit victus, nam aliàs quãdo pater eſt excluſus, & nullum ius habet, nepos ex patris perſona non admittitur, cùm patris ius ſit extinctũ. ita probat. d. l. ſi quis filium. ad fin. & l. 4. tit. 8. part. 6. at verò ſi admittatur per ſucceſſorium edictum, etiam ſi pater fuerit excluſus legitimè, ad querelã admittetur nepos, quia non iure patris, ſed nepotis venit, vt ex iuribus infrà allegandis patet. & ſic hodie multũ intereſt, etiam attenta deciſione Iuſtiniani in. d. l. ſi quis filium. quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto.

28 Tum etiam alia eſt differentia, quia quando nepos venit ex perſona patris, merita ipſius patris ſunt proſpi-

proſpicienda in querela inofficioſi teſtamenti, vt in d. l. ſi quis filium. at verò quando ex perſona propria, propria etiam merita attendenda ſunt. vt in l. 3. §. emancipatus filius. in fine. §. ff. de bon. poſſeſſ. cont. tab. cũ ſimilib. His ſic breuiter præhabitis; Primò hæc opinio, quòd in querela ſit locus ſucceſſorio edicto, probatur optimè in l. ſi is qui. ff. de inoff. teſta. qui tex. eſt expreſſus, & non poteſt cauillari, cuius verba ſunt. Si is, qui ad accuſationem admittitur, nolit aut non poſſit accuſare, an ſequens admittatur, videndum eſt: & placuit poſſe, vt fiat ſucceſſioni locus. Textus adeò clarus eſt, vt non egeat inductione, nam ad hoc principaliter venit tex. ille. & dicere, text. illũ debere intelligi, vt ſequens admittatur ex perſona primi excluſi, violat literam tex. præterquam quòd diuinat, ſicut etiam diuinat dicere, quòd ibi fuit exhæredatus nepos ſecundũ conſilium Galli Aquilij, qui ſicut introduxit inſtitutionem nepotis ne ſubuerteretur teſtamentum aui, ita & exhæredationem ipſius conſuluit ſe præſumendum eſt. eadem ratione dicit Anton. Gomez vbi ſuprà in fine illius numeri, ſubdens eſſe ſubtilem intellectum.

19 Secundò principaliter pro hac opinione eſt tex. optimus in l. 3. §. emancipatus filius. ff. de bon. poſſ. cõt. tab. in fine. de quo tex. ſuprà latè egimus. vbi probatur, quòd nepos ex filio emancipato & exhæredato, patre excluſo admittitur ad querelam: & inquit tex. quòd tunc iudex, qui de inofficioſo cogniturus eſt, non tã delicta patris, quàm nepotis merita perpendet. ergo patet, quòd ibi nepos iure proprio admittitur, non verò ex perſona patris, cùm nepotis de merita inſpiciantur magis quàm patris, quod ſecùs eſſet, ſi ex perſona patris admitteretur, vt in ſæpe allegata l. ſi quis filium. ¶ Vnus ſcrupulus mihi ſupereſt de tex. illo, quòd omnes dd. ſuprà citati allegantes in propoſito tex. illum, præſupponunt & intelligunt tex. illum, vt probet, quòd iudex tantùm cognoſcat de meritis filij, nõn verò de delictis patris, & ſic intelligendo, bene probat opinionẽ ſupradictam: tamen reuera ſaltim, quod in meo libro vidi, tex. ille potiùs dicit, quòd debet iudex inſpicere, non minùs merita nepotis, quàm delicta patris eius. & ſic videt, quòd in illo tex. admittatur ex vtriuſq; perſona. Sed poteſt ſubmoueri hæc obiectio, ſi conſideremus, quòd etiam ſi hoc probet illa lex, adhuc probat, quòd ex propria ſui perſona nepos admittatur, quandoquidem ſua merita perpendi etiam debent. verùm vltra hanc, alias tres obiectiones, ne probet hanc ſententiam; ponit tex. illi Alex. in d. l. ſi quis poſthumos. §. 1 Prima, quòd text. ille loquatur in bonorum poſſeſsione contra tabulas, & non in querela, vt dicit text. ibi. dicemus, & ex ea natum ad bonorum poſſeſsionem, &c. & tenet gl. ibi verb. merita. & fuit latè dictum ſuprà ſuper intellectu huius. l. ſed verior

rior intellectus eſt, isq; cómunis, vt intelligatur tex.ille in querela, vt ꝓbat ille text. ibi. qui de inofficioſo cogniturus eſt.&c. & dum dicit perpendenda eſſe merita nepotis, quod in cótratabulas nó eſt neceſſe. & ita tenet Bar.cuius intellectus eſt cómunis, vt ſuprà dictum eſt hac.l.in verſ. ex quibus omnibus ſupradictis. vt text.declaremus ſubtilè in materia. Secundò dicit Alex.vbi ſuprà, quòd ibi filius emancipatus & exhæredatus deceſsit viuo patre auo nepotis. Sed reſpondeo, quòd hoc eſt verum in primo caſu illius text. vt ibi patet, non verò in ſecūdo. ita reſpond. Iaſ. in.d.l in ſuis.n.54. Tertiò dicit Alex. quòd ibi tam filius quàm nepos, erat exhæredatus, & ſic meritò, quòd nepoti detur querela. quod vltra ipſum probatur in illo text. dum dicit. cùm poſsit auius ſuo iure vti, cumq; exhæredare. Nam vt bona ſit & concludens ratio tex. verbum, cū, eſt intelligendum de nepote, & ita intelligit Viglius. Sed cómunis intellectus eſt, vt intelligatur in filio, vt ſuprà dictum eſt in.d.verſi. ex quibus omnibus. ¶ Tertiò & vltimò pro hac opinione eſt tex.in hac.l.pater filiū. quā pre manibus habemus, vbi dicit tex. quòd ſi contra filios iudicetur, pater ad querelam vocatur, & ſuam intentionem implere poteſt, intelligēdo ſecundùm Bartoli intellectum & cómunem & veriorem ſupradictum, quòd verb; querela, ſtet propriè in hoc tex. per ſupradictas rationes. & ita eſt tex. expreſſus hic. & tenet glo. fin.in fine.& ante omnes hāc opinionem tenuit Azo in ſumma.C.de inoffic.teſtamento.nu.16. vbi dicit notatu dignum.tenet etiam Bartol.hic nu.9.& teſtatur communem Paulus hic num.15.tenet idem Bart.in.d.l. ſi is qui.& idem in Rubrica.C. de ſucceſſ.edicto.1.quæſt. vbi hanc dicunt cómunem Alexā.& Iaſ.n.5. Decius 6.Curt.io.Sapia.6.dicunt etiam cómunem Paulus. nu.7.Alex.5. in.d.l. ſi quis poſthumos.§.1. vbi inquit articulum hunc eſſe inuolutum. hanc opinionem dicit cómunem, eam ſequutus & bene defendens Roderic. Suarez in.l.quoniam in prioribus.in 10.ampliatione.nu.59. & ſequentib. C.de inoffic.teſtamento.vbi bene loquitur.tenet etiā glo.ordinaria, Bar. & cómuniter doctores in.d.l.ſi quis filium.& hanc teſtatur magis cómunem plures referens Anto. Gomez vbi ſuprà ex Iaſ.quē refert in dict.l. in ſuis.n.45.in meo libro eſt in nu.52. & ſequentibus. hanc etiā magis cómunem dicit plures doctores allegans Mencha.de ſucceſſ. creat.§.20. nume.133.& ita meo iudicio eſt tenēdum cum hac opinione, quæ eſt vera & communior.

30 Primò non obſtat huic receptiſsimæ ſententiæ tex. difficilis in dict.l.ſi quis filium, vbi dicit tex. omne adiutorium nepoti dereliquit. Nam tex. ille ſi rectè inſpiciatur, intelligitur ex perſona patris, quia olim querela non præparata nó tranſmittebatur. tex.in.l.3.§.fin. cum.l.ſequenti.ff. de inoffic. teſtament. non verò loquitur tex.

tur tex. ille ex perſona propria, quo caſu nos loquimur, quod conſtat ex tex. ibi. Primò dũ dicit, quòd eſt agẽdum de meritis patris; ergo patet quòd tractatur de querela ſuæ perſonæ. Secundò quia text. in fine dicit, quòd ſi pater ſuperſtes tacuit per quinquennium ab adita hęreditate, vel repudiauit expreſſè, non fit tranſmiſsio dictæ querelę ad nepotem. & idem probat. l. 10. tit. 8. part. 6. ergo loquitur in querela patris, nam ſi eſſet querela nepotis per ſuççeſſoriũ edictum, non excluderetur præd. querela repudiatione tacita vel expreſſa, imò ſucceſſorium edictum tunc propriè locum habet, quando pręcedens eſt excluſus tacitè vel expreſſè, vel per ſententiam. vt in. d. l. ſi is qui. & in hac. l. & ſic optimè probatur & conuincitur text. illum loqui tãtùm in querela ex perſona patris, à qua erat deſtitutus nepos, non verò iure proprio. ita tex. illum intelligũt gloſſæ vbiq; tam cõtrariæ, quàm hæ, quę tenent communem opinioné. & ſequitur Paulus de Caſt. in. d. l. ſi quis poſthumos. §. 1. n. 7. & ſequitur Roderic. Suarez vbi ſuprà. n. 56. qui nu. 58. inquit, hunc eſſe omnium intellectum, quem defendit & dicit communem Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 46. & 47

¶ Vel ſecundò & optimè, hoc modo poteſt illi tex. reſpõderi, quòd ibi de nouo hoc inducitur, vt querela licèt non fuerit præparata tranſmittatur, quanuis nondum cœperit competere, cùm illa competat demũ adita hæreditate, & non ante. vt in. l. Papinianus. §. ſi cõditioni. ff. de inoffic. teſtam. cum ſimilib. & in. d. l. ſi quis filium. pater nepotis deceſſerat, deliberante adhuc hærede ſcripto, & ſic nunquam incepit competere. d. querela, cùm non eſſet adita hæreditas, & nihilominus hoc ibi deciditur, vt etiam nondum competens patri & non præparata tranſmittatur. & ſic ante. l. illam, non potuit in illo caſu habere locum ſucceſſorium edictũ, quia illud habet locum in iure iã delato. iuxta text. in. l. 1. C. de ſucceſſ. edict. ibi, delatam. cum ſimili. hunc intellectum refetunt poſt Cuman. Paulus. n. 7. & Alex. in d. §. 1. l. ſi quis poſthumos. & dicit communem Sapia in Rubrica. n. 6. C. de ſucceſ. edic. ſequitur plures referens Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 47. & 48. & ita remanet optimè diſcuſſa difficultas illius tex. & iã cõnſtat nõ obſtare, imò dilucidatus eſt eius verus intellectus.

31 Non obſtat ſecundum fundamẽtum de. l. ſcripto. ff. vnde lib. cũ omnibus ſupradictis. quia debet intelligi vtroq; modo dicto ad. d. l. ſi quis filium. ſcilicet, quòd ibi loquitur vt pater obſtet nepoti, ne poſsit nepos ſuccedere ex perſona patris, non verò ex perſona ſua, ſecundùm Roderic. Suarez vbi ſuprà n. 57. col. 2. illius numeri. licèt Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 49. referens hunc intellectum ex Alex. dicat quòd eſt debilis reſponſio. quia tex. dicit, quòd pater obſtat nepoti ĩ cauſa teſtati, ergo valet teſtamentũ, & ſic non habet locum ſucceſſoriũ edictum in querela. niſi reſpondeas vt infrà

vt infrà dicemus in tertio intellectu.

Ideo ſecundo modo poteſt dici, quòd ibi deceſsit pater exhæredatus deliberâte hærede ſcripto, & ſic querela nunquam fuit delata, & ideo iure illo non potuit habere locum ſuccesſorium edictum, licèt hodie poſsit, iuxta dict. l. ſi quis filium. iuxta ſecundùm intellectum communiter approbatum ſuprà aſsignatum. ita in ſpecie reſpondet Iaſ. in d. l. in ſuis. nu. 50. qui ponit alium & tertium intellectum, ſcilicet, quòd ideo tex. ibi dixit, ſcriptum hæredem poſſe adire, vt oſtenderet teſtamentum non eſſe nullum, quandoquidem filius exhæredatus fuit, & ſatis factum formæ & ſolennitati legis. Secundùm quem intellectum, non eſt ſatisfactũ verbis tex. dum probat, quòd pater obſtat nepoti. & ideo reſpõde vt ſuprà dictũ eſt alijs duobus modis.

Tertia difficultas contra magis cõmunem nõ obſtat, quia loquitur & procedit, quando nepos vult venire ex cauſa præteritionis, nam tũc attenditur ſtatus nepotis tempore mortis aui, quo attẽto, non debebat inſtitui vel exhæredari, vt in dictis iuribus, ſed poterat præteriri, ſecùs ſi velit venire per querelam, vbi habet locum edictum ſucceſſorium ſecundùm magis cõmunem opinionẽ. ita in ſpecie reſpondet Roderic. Suarez vbi ſuprà n. 56. ¶ Neq; obſtat vnum, quod ſemper in re hac fecit dubium Paulo de Caſtro in dict. l. ſi quis filium. ad finem. de. l. 1. §. ſi parens. ff. ſi à parent. quis fuer. manum. vbi ſi pater ſit inſtitutus, & nepos ſit præteritus, talis nepos non poteſt querelare, neq; dicere nullum teſtamẽtum. ſic igitur in propoſito videbatur dicendum, quando pater eſt exhæredatus, nam à pari procedunt, vel quòd ſit inſtitutus, vel exhæredatus. vt in l. inter cætera cũ ſimilib. ff. de lib. & poſthum.

31 Sed reſpondet Paulus vbi ſuprà notabiliter, eſſe maximam differentiã inter hos caſus, quia quãdo pater filium inſtituit in legitima, licèt prætereat nepotem, ſatisfecit ſolennitati iuris, & etiam debito naturali, ideo nepos de præteritione non poteſt conqueri, vt poſsit dicere nullum, nec cõtratabulare teſtamentum. tu adde, etiam ſi filius inſtitutus repudiet ſecundùm Roderic. Suarez vbi ſuprà num. 59. Sed quando pater exhæredat filium & præterit nepotẽ, vt in noſtro caſu, licèt ſatisfaciat ſolennitati iuris, non tamen ſatisfacit naturali debito, poſito quòd filius meruerit exhæredari, cùm etiam de iure naturæ delictum patris non debeat nocere filio, iuxta illud, Anima quæ peccauerit ipſa morietur. & alibi. Non portabit filius iniquitatem patris. & Cicero lib. Epiſtolarũ ad Brutum, acerbum eſſe cenſet, parentum ſcelera filiorum pœnis lui. & etiam ſecundùm ius noſtrum pœna ſuos debet tenere authores. l. ſancimus. C. de pœnis. ideo, attenta æquitate naturali, poterit conqueri de teſtamento aui ex propria perſona, & hoc eſt quod dicitur, vt in querela ha-

rela habeat locum ſucceſſorium edi
ctum. tenet etiam Paulus in. d. l. ſi
quis poſthumos. §. 1. n. 8. quam ſolu-
tionem Pauli ſequitur & maximè cõ
mendat Roderic. Suarez vbi ſuprà
n. 57. qui dicit, quod bene notes tu,
qui nunquam audiuiſti, neq; vnquã
ab alijs reperies ita declaratum, aliàs
ſi prædicta non conſideres, ſecundũ
eũ videtur tibi ſomniare in hoc arti
culo. Et ſic reſolutę ſunt omnes diffi
cultates, & defenſata remanet ma-
gis communis & vera opinio, à qua
non eſt recedendum neque in iudi-
cando neq; in conſulendo.

33 Ratio autem quare ad querelam
vocetur nepos per ſucceſſorium edi
ctum, refertur duplex à doctoribus.
prima Bald. & Pauli in hac. l. & eorũ
dem in. d. l. ſi quis poſthumos. §. 1. &
in. d. l. in ſuis. quoniam querela eſt re
medium ſubſidiarium, vt in. d. §. tã
autem naturales. Inſtit. de inoffic. te-
ſtamento. & ſuprà dictum eſt, & ſi
hoc remedium non daretur, eſſet
omni remedio deſtitutus nepos, &
ideo prouiſum fuit per ſucceſſoriũ
edictum. pro quo facit dictum Bald.
in præſenti. 4. col. ad fin. & col. ſequẽ
ti vbi dicit, quòd ad ſubſtantiã que-
relæ, non requiritur exhæredatio,
ſed ſufficit inofficioſitas, & ideo ea
datur præteritis à linea materna.

34 Alia & ſecunda ratio eſt Imolæ,
qui præcedentem reprobat in. d. §. 1.
ſcilicet, quòd iura voluerunt, vt ex
quo apta eſt via ad rumpendum te-
ſtamentum per querelam vel per cõ
tra tabulas excluſo primo, illud ius
rumpendi tranſiret per ſucceſſoriũ
edictum ad ſequentem, qui erat ta-
lis, quòd ſi primũ gradum obtinuiſ-
ſet, habuiſſet illud remedium. & has
duas rationes referunt & cum eis trã
ſeunt Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 62. &. 63. &
Roderic. Suar. vbi ſuprà. n. 57. & hi
alios allegant ſequentes eas.

35 Reſtat nunc vnum dubium, quia
videtur quòd hodie non ſit locus ſuc
ceſſorio edicto in querela, imò
quòd nepos præteritus rumpat ipſo
iure, quia hodie non licet præterire
liberos, imò neque exhæredare ſine
cauſæ certæ inſertione & probatio-
ne. vt in authen. vt cùm de appellat.
cognoſc. §. aliud. coll. 8. tex. in authẽ.
non licet. C. de liber. præter. vel exhę
red. ſed nepos huiuſmodi in noſtro
caſu eſt præteritus, & licèt habeatur
pro exhæredato, nulla eſt adiecta
cauſa, ergo ei non competit querela
inofficioſi teſtamenti.

36 Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 45. &. 46. cum
alijs, quos refert, dicit hunc eſſe ca-
ſum vnicum & peregrinum, in quo
etiam hodie datur querela ei, qui eſt
habitus pro exhæredato ſine inſer-
tione cauſæ, ſcilicet in eo, qui ſucce-
dit per ſucceſſorium edictum, ea nẽ-
pe ratione, quia ſecundùm ius, ei nõ
debetur legitima, præcedente iuſta
exhæredatione patris eius. Et in hoc
huiuſmodi præteritus differt à præte
rito à linea materna, quia licèt habea
tur pro exhæredato, & competebat
ei querela olim, tamen hodie requi
ritur inſertio cauſę, aliàs erit teſtamẽ
tum nullum, ea ſcilicet ratione, quia

obtinet primum locum, & debetur ei legitima, non tantùm ſecundùm naturam, ſed etiam ſecundùm ius, prout notum eſt.

37 Et quòd requiratur inſertio cauſæ, tenet gl. reputata ſingularis in authen. de hæred. & falcid. §. exhæredatos. verb. noluit. collatione prima. quam dicit ſignandam & approbatam Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 65. & illius gl. opinionem teſtantur eſſe communem Iaſ. in. l. 2. n. 18. C. de bon. poſſeſſ. cont. tab. Curt. in authen. ex cauſa. n. 14. C. de lib. præt. vel exhær. & idem Curt. in. l. 1. ff. de inoffic. teſtamento. poſt Paulum ibi. n. 2.

38 Ideoque quando huiuſmodi nepos ſuccedens per ſucceſſorium edictum intendat querelam, poterit eum remouere hæres ſcriptus, probando cauſam ingratitudinis contra eum, licèt expreſſa nõ ſit ſecundũ Iaſ. vbi ſuprà. n. 66.

39 Et retenta communi opinione ſupradicta, eam limitat Bald. in repet. d. l. in ſuis. in. n. oppoſ. quando filius exhæredatus approbaret teſtamentum, & iſto modo excluderetur à querela, quia tunc ſequens in gradu non poterit querelare, argumento. l. Papinianus. in princip. ff. de inoffic. teſtamẽto. ibi. ipſius enim iniuria eſt. ergo poterit ei renuntiare. ſecundò argumento tex. in. l. filio præterito. ff. de iniuſt. rupt. vbi teſtamentum à principio inualidum reconualeſcit de iure prætorio approbatione filij præteriti, ergo à fortiori, quod validum eſt, irreuocabile fiet, vt puta quando filius eſt exhæredatus, ſed diuerſa hæc ſunt, præterquam, quòd lex illa eſt exorbitans, ac perinde non extendenda, quia ibi in filij approbantis præiudicium bene reconualeſcit teſtamẽtum, hîc verò in præiudicium aliorum non eſt æquum vt valeat, præcipuè cùm eo ipſo, quòd filio exhæredato delata eſt querela, aperta ſit via querelandi cæteris ſucceſſoribus, atq; perinde in eorum præiudicium non poterit conſentire exhæredationi, argumẽto. tex. in. l. ſi poſt mortem. §. fi. ff. de contra tabul. Vlteriùs contra præd. limitationem eſt tex. expreſſus in. l. ſi is qui. ff. de inoffic. teſtamento. vbi probatur, quòd ſucceſſorium edictum habet locum, quando filius exhæredatus noluit agere querela, & ſic tacitè approbauit teſtamentum. & ideo dicta limitatio Bald. non eſt tenenda, quam poſt aliquos, quos refert, reprobat Iaſ. in. d. l. in ſuis. n. 55. & 56. & latiſſimè Roderic. Suarez in. d. 10. ampliatione. n. 60. qui. n. 61. inquit fortè poſſe ſuſtineri limitationem Bald. quando in ipſo actu teſtãdi filius conſentiret exhæredationi patris, iuxta. l. non putauit. §. ſi quis ſua manu. ff. de bon. poſſ. cont. tab. gl. ordinaria & communiter approbata in. l. ſi quando. §. fi. C. de inoffic. teſtam. in verb. iudiciũ. & etiã hoc caſu relinquit cogitandũ Rode. Suarez vbi ſuprà, qui etiã in numeris ſequẽtibus alias limitationes ponit ad ſucceſſorium edictũ, præcipuè quando filia renuntiauit hæreditati paternæ

cum

cum iuramentis, iuxta c. quanuis pa ctum. de pactis. in 6. de quo articulo videndus eſt ipſe ibi latè. nume. 62.

40 Vlterius hic eſt notandum, quòd ſicut in querela eſt locus ſucceſſorio edicto, ita etiam in bonorum poſſeſſione contra tabulas. ita tenet Bartol. in Rubrica. C. de ſucceſſ. edict. 2. q. numero. 1. per tex. quem allegat in. l. 3. §. emancipatus filius. ff. de bon. poſſeſſ. contra tabul. cuius opinionem teſtatur cõmunem Alexan. ibi. nu. 5. Curt. 15. dicit magis cõmunem Roderic. Suarez in dict. decima ampliatione nume. 6. in. 3. colum. illius numeri. ¶ Vnum tamen eſt, quòd text. in dict. §. emancipatus filius. non bene allegatur adhuc à Bart. nam imò ille tex. loquitur in querela, vt ſuprà latè dictum eſt. imò idem met Bart. eum intellexit in querela, vt ſuprà diximus in allegato verſi. ex omnibus ſupradictis. quod eſt notãdum, quia in effectu Barto. ſibimet videtur contrarius in hoc.

41 Adde etiam eſſe maximũ dubiũ, an in iure dicendi nullum habeat etiam locum ſucceſſorium edictũ? Et articulus hic ſatis difficilis eſt, ſed quia non principaliter tangit intellectum noſtri tex. ideo remiſſiuè in eo procedã, & refertur Bald. in pluribus locis tenuiſſe quòd non, tenet etiam Angel. de Periglis in dict. l. in ſuis. & tenet multi allegati per Alex. in dict. l. ſi quis poſthumos. §. 1. nu. 4. & hanc ſuſtinet pluribus fundamentis Aretinus conſil. 49. quam eſſe cõmunem ex Aretin. teſtatur Curt. in dict. Rubrica. de ſucceſſ. edict. nu. 16. eſt etiam communis ſecũdùm Roderic Suarez vbi ſuprà nume. 50. qui plures eam tenentes refert, & eam ſequitur. ſed cõtrariam opinionem tenent plurimi allegati per Alexan. vbi ſuprà. & tenet etiam Paulus in. d. §. 1. nume. 2. & ibi Iaſ. latè agit nu. 12. & 13. tenet etiam Corneus in dicta Rubrica numero. 1. eſt communis ſecundùm Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 20. nume 131. qui huius contrarietatis non meminit.

42 Vltimò adde, quòd in iure agendi ad ſupplementum, eſt locus ſucceſſorio edicto, vt tenet bene Barto. in hac. l. pater filium. numero. 14. & Paulus. 15. & Roderic. Suarez vbi ſuprà. nume. 48. Et per hæc cum laude Dei, impoſitus eſt finis Commentarijs huius difficilimæ. l. Pater filium, in qua magnopere inſudaui.

FINIS.

LAVS DEO.

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI, IN SALMANTICENSI VNIVERSItate graduati, atque aduocati Placentini Repetitio l. Vnicæ. C. quando non petent. part. petentib. accreſcant.

1 *SOLIS perſonis adeuntibus accreſcũt portiones repudiãtiũ.*
2 *Teſtator cẽſetur relinquere hæreditatem heredibus inſtitutis ſub tacita cõditione, ſcilicet, ſi adierint illã, alias deferenda eſt venientibus ab inteſtato.*
3 *Hæreditas non adita, quare ad heredes non tranſmittatur, rationes aliquæ ſubijciuntur.*
4 *Ius accreſcendi fuit inductum, ne quis decederet pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*
5 *Inſtitutus ex ſemiſſe, nullo alio cohærede dato, habebit totum aſſem.*
6 *Miles poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*
7 *Fauore cauſæ piæ poteſt quis etiã paganus decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*
8 *Ius accreſcendi habet etiam locum inter heredes legitimos, & ſic inter venientes ab inteſtato.*
9 *Tacitam illam defuncti voluntatem quam habent venientes ab inteſtato, intelliguntur habere, qui ſunt in loco proximiori, ſecus, qui ſunt in vlteriori.*
10 *L. ſolus. in princip. ff. de acquiren. hæred. intellectus.*
11 *Ex poſt facto, hoc eſt poſt aditam hæreditatem, poteſt quis decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*
12 *Querela inofficioſi teſtamenti, minimè competit niſi demum adita hæreditate, & inde incipit currere, quinquenniumque durat.*
13 *Ius accreſcendi nõ habet locũ in contractibus.*
14 *L. fundus ille. ff. de contrahend. empt. intelligitur.*
15 *Ius non decreſcendi habet locum in contractibus.*
16 *Ius accreſcẽdi habet locum in re donata duobus à principe.*
17 *Aliæ rationes quare ius accreſcẽdi fuerit introductum.*
18 *Teſtator an poſsit prohibere ius accreſcendi? & numeris ſequẽtib. hic ponitur prima opinio communis negatiua.*
19 *Ius accreſcẽdi prouenit ex tacita mẽte defuncti*
20 *Opinio, quæ dicit teſtatorẽ poſſe prohibere, eſt tenenda.*
21 *Sententia vnius doctoris pro ſuſtinendo teſtamento an ſit tenenda contra communem?*
22 *L. quoties. § ſi duo. ff. de hæred. inſtit. intellect.*
23 *Ius accreſcẽdi fuit interpretatum à lege mediãte tacita teſtatoris voluntate.*
24 *Teſtator poteſt prohibere ius accreſcẽdi in legatis.*
25 *Inſtitutus iuſſus per teſtatorem non vltra petere, ideo poteſt ſalua conſcientia vltra retinere.*
26 *Ius accreſcendi non habet locum inter legatarios omnino diſiunctos*
27 *Ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis. & numero. 28.*
28 *Donatio cauſa mortis prout eſt in fieri, æquiparatur cõtractibus, et poſtquã eſt facta æquiparatur legatis, & ſic vltimis voluntatibus.*
29 *Ius accreſcendi an habe. locũ in illo, quod datur gratia conditionis implendæ.*
30 *Ius accreſcendi quare non habeat locum in contractibus ratio bene aſsignata.*
31 *Ius accreſcendi habebit locum in contractibus & ſtipulationibus in omnibus caſibus in quibus valet ſtipulatio alteri per alterũ facta.*
32 *Ius accreſcendi de iure canonico habet locũ in contractibus. & nu. 33. & 34.*
33 *Stipulatio alteri per alterum facta iure canonico valet.*
34 *Quando verba ſtipulationis hoc eſt obligationis ſunt directa ad ſtipulantem, & executio ad abſen-*

d. deſcenderit, eſt quid obligatio naturalis.

35 Stipulatio alteri per alterum facta valet hodie de iure regio.

36 Ius accreſcendi, quòd habeat locum hodie in contractibus.

37 Iuri accreſcendi non eſt locus inter ſuccedentes diuerſo iure.

38 Ius accreſcendi vt locũ habeat, requiritur, quòd ſuccedat iure communi, non vero iure ſpeciali.

39 Ius accreſcendi vt locũ habeat, requiritur vt portio quæ accreſcit, ſit vacans, neq; fuerit adita, nam ſi fuit adita, etiã ſi poſtea vacet, nõ accreſcit contra.

40 Ius accreſcendi vt locum habeat, requiritur vt portio quæ accreſcit, vacet ipſo iure prorſus, ita quod neq; ciuiliter, neq; naturaliter debeatur.

41 Intellectus ad. l. vnic. C. ſi imperial. lib. ſoc. ſine hered. dec.

42 Ius ſubſtitutionis vulgaris præfertur iuri accreſcẽdi.

43 Quod procedit etiam in tacita ſubſtitutione.

44 Procedit etiam de iure regio.

45 An id procedat, quotieſcunq; ille, qui venit per ius accreſcendi, eſt perſona valde dilecta teſtatoris vel cohæredis, de cuius portione quæritur, vtrum ei ſubſtitutus vulgaris tacitus præferatur necne?

46 Inutilis ſubſtitutio impedit ius accreſcendi.

47 Subſtitutus vulgaris expreſſus excludit coniunctũ etiam filium teſtatoris.

48 Subſtitutus vulgaris non præfertur iuri accreſcendi, quando id voluit teſtator expreſſè vel tacitè.

49 Subſtitutio non transfertur ad hæredes, ius vero accreſcendi ſic.

50 Intellectus l. qui patri. ff. de acq. hered.

51 Illud quod conſequor ex iure accreſcendi, dicor habere ex iure meo.

52 Portio vacans & accreſcens poſſidetur ab hærede eodem iure & modo, quo principalis portio.

53 Prohibitus alienare portionem ſuam, cenſetur etiã prohibitus alienare portionem accreſcentem.

54 Intellectus infertur ad. l. pater filium. §. quindecim libertis. ff. de legat. 3.

55 Differentia maxima eſt inter prohibitionem realẽ & perſonalem.

56 Portio accreſcens, an accreſcat hæredi vẽdenti, vel ipſi emptori hæreditatis? & numeris ſequentibus hic ponitur opinio in fauorem emptoris.

57 Qui tenetur reſtituere portionem ſuam, tenetur etiam reſtituere portionem accreſcentem.

58 Vendens portionem ſuam, non videtur vendere id, quod ad ſe poſtea peruenerit ex pupillari ſubſtitutione.

59 Intellectus huius l. vnicæ, ibi. his ſolis.

60 Portio vacans accreſcit hæredi, qui vendidit, non vero hæreditatis emptori, ſecundũ opinionẽ communis.

61 Pretium in vniuerſalibus ſuccedit loco rei.

62 Hæres, qui vendidit hæreditatem, non cenſetur vendidiſſe, niſi ea, quæ habebat tempore cõtractus.

63 Qui ſemel eſt hæres, licet vendiderit hæreditatem, amplius deſinere eſſe hæres non poteſt.

64 Hæres etiam poſt venditionem hæreditatis poterit conueniri à creditoribus hæreditarijs.

65 Fiſcus ſuccedens in bonis alicuius, an ſemper ſuccedat vt hæres vniuerſalis, ita quòd ei accreſcat portio vacãs, et quòd teneatur ad debita hæreditaria?

66 Fideicommiſſarius quodammodo hæres eſt.

67 Hæres vendens hæreditatem, an teneatur reſtituere portionem ſibi accreſcentẽ emptori hæreditatis eiuſdem?

68 l. venditor ex hæreditate. verſ. at cum hæreditas vẽditur. ff. de hered. vel act. vend. intellecta.

69 Hæres qui vendidit hæreditatem cum omni ſignificato vel alijs verbis æquipollentibus, tenetur reſtituere emptori portionem accreſcentem.

70 Emptori hæreditatis, ſi mandentur ei actiones, accreſcit portio vacans, & non hæredi qui vendidit.

L. VNICA. C. QVAND. NON petent.part.&c.

Repetitio hæc breuis erit, in qua pręcipui & ſelecti articuli atq; difficiliores in materia iuris accreſcẽdi declarabũtur annuente Deo. Tex. hic nõ diuiditur cõmuniter, quia vnica cõſtat contextura, & ideò caſus figura talis eſt in eo. Pluribus liberis fuit delata quędam bonorũ poſſeſsio, quorũ aliqui, illã omiſerũt, dubitatur, quibus nã portiones nõ petentiũ cõpetant, an ſcilicet petẽtibus, vel venientibus ab inteſtato? Ad quod reſpõdet Gordianus imperator, dicens prædictas portiones accreſcere illis ſolis, qui bonorum poſſeſsionem agnouerũt, non verò alijs.

1 Concluſio, quæ ex hoc tex. colligitur, talis eſt. Solis perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiantiũ. Idem probat tex. expreſſus in. §. cùm igitur plures. ibi. eiuſdẽ gradus. Inſtituta. de bon. poſſeſſ.

2 Sed cõtra hãc concluſionẽ obſtat huiuſmodi ratio & conſideratio. Nã teſtator cenſetur relinquere hæreditatẽ hęredibus inſtitutis ſub tacita cõditione, ſcilicet, ſi adierint illã, aliàs deferẽda eſt illa hęreditas veniẽtibus ab inteſtato. tex. eſt in. l. 3. ff. de legat. 1. cum ſimilibus. ſi igitur hoc tacitè cenſetur velle teſtator, ergo portiones non adeuntium debent pertinere ad venientes ab inteſtato, non verò ad cohæredes adeuntes, cùm voluntas teſtatoris primum locum obtinere debeat. vt. in. l. in conditionibus primum locum. in principio. ff. de cond. & demonſt. in authen. de nupt. §. diſponat. collatione. 4. cum ſimilib.

Ex qua quidem ratione dubitandi infertur ratio ad difficilem illam quæſtionem, quare hæreditas non adita ad hęredes non tranſmittatur. vt in. l. vnic. §. in nouiſsimo. verſ. hæreditatem. C. de caduc. tollend. in. l. quoniam ſororem. C. de iur. de lib. l. emancipata. C. qui admitt. cuius rei plures redduntur per doctores rationes in. d. l. emancipata. quas cumulat Iaſ. ibi. nu. 13. Dec. & cæteri Moderniores. alias congerit Bald. Nouel. in rep. l. cum filio. num. 50. cum quinque ſequentibus. ff. de legat. primo. vnam obiter attingit dominus meus inſignis Antonius de Padilla in. l. non idcirco. n. 3. C. de iur. & fact. ign. Ex ſuperioribus tamẽ colligitur verior ratio, quare hæreditas non adita non trãſmittatur, ſcilicet, quia cùm teſtator cenſeatur relinquere hæreditatem hæredibus ſub ea conditione, ſi illam adierint in vita ſua. ex tex. in. d. l. 3. ff. de legat. primo. hæredibus non adeuntibus, deficit conditio, & reſoluitur totum

ius

ius hæreditarium, vnde ad hæredes hæredis hæreditas nó trãſmittitur, ſed venietibus ab inteſtato defertur, vel ſi ſint cohæredes, ipſis accreſcit.

4 Ratio decidendi eſt, quòd in caſu huius tex.& ſimilium portiones non agnitæ accreſcunt agnoſcentibus & non venietibus ab inteſtato, ne aliàs demus inconueniens, eúdem in paganis decedere pro parte teſtatũ & pro parte inteſtatũ cõtra d.l.ius noſtrũ ff.de reg.iur.& hãc fuiſſe rationẽ iuris accreſcẽdi inductiuã, affirmat expreſſè gl.in l.ſeruus cõmunis ab extero.ff.de acq.hære. verb. accreſcũt. eandẽ opinionẽ tenet gl.in l.Celſus §.quod alicuius.ff.de legat.2.verb.capit.& hãc rationẽ poſuit Bar.in.l. re coniuncti.n.25. & iterũ eam repetit. n.59.ff.de legat. 3. & idem Bart.in.l. vnic.§.his ita.n.3.C.de cad.tollen.teſtatur communem eſſe hanc rationem plures. dd. referens dominus meus in.l.eam, quam.n. 96.C. de fideicommiſſ.vbi.n.95.tenet, non eſſe correctum nec ſublatum hodie ius accreſcendi etiam attenta.l.1.tit. de los teſtamentos. lib.5.ordin.quæ lex hodie eſt.l.1.tit.4.de los teſtamentos lib.5. nouæ recopil.regiæ. Eandem etiam rationem ſequitur Menchac. de ſucceſſ.creat.§.3.n.10.vbi col. 3. illius numeri etiam dicit eam communiter approbatam. & eſt vera & cõmunis ſecundũ An.Gomez.1.Tom. var.reſol.c.10.n.8.& neminem allegat, ſed aſsignat rationẽ rationis, & ſecundũ eundẽ ibi.n.27.qui eam & aliam, quam ibi refert reprobat. eandem etiam rationem plures.dd.allegans teſtatur communiter approbatã Ludoui.de Villalõga in rep.d.l.re cõiuncti.in princi.in.4.quæſt.n.12.

5 Primò pro hac ratione communi allego tex.quaſi expreſſum in.§. hæreditas. verſ.non autem.Inſtituta.de hæred.inſtit.vbi probatur, quòd inſtitutus ex ſemiſſe, nullo alio cohærede dato habebit totũ aſſem.& reddit 8
text.rationẽ.Neq; enim idẽ ex parte teſtatus & ex parte inteſtatus decedere poteſt. manifeſtiſsimè igit. ibi patet, hãc fuiſſe potiſsimã rationẽ quare hoc ius accreſcẽdi fuerit inductũ.

6 Secundò, pro eadem ratione cõmuni induco tex.in.l.ſi duobus. ff. de milit.teſtamento.quem tex.induco à ratione ceſſante, nam dicit tex. ille, quòd quidam miles cùm teſtamentum faceret, inſtituit duos hæredes, quorũ vnus omiſit portionem ſuam.dubitatur, vtrum ne portio illius accreſcat alteri cohæredi adeunti. Reſpondet Conſultus dicens, pro ea quidem parte inteſtatum videri deceſsiſſe defunctum, ea nempe ratione, quia miles, & pro parte teſtari poteſt, igitur ſi ea ratione ceſſat ius accreſcendi in teſtamẽto militis, quia miles poteſt decedere pro parte teſtatus & pro parte inteſtatus, in teſtamento pagani illud habebit locum, cùm præd. ratio ceſſet in eo. ex ſupradicta regula ius noſtrũ.ff. de reg.

7 Et tex.in. d.l.ſi duobus.procedit etiam fauore cauſæ piæ, ob quam poteſt paganus pro parte teſtari, vt declarat illum text. Tiraquel. de

priuileg.cauſæ piæ.c.13.& Archidia,
& canonicus Maioricenſ.Ludou.de
Villalóga in rep.l. re cõiuncti.fol.31.
col.1.ampliatione.2. vbi plures alle-
gat,& alias ampliationes refert.ff.de
legat.3.

His tamẽ omnibus non obſtãtibus
rationem hanc communem fragilẽ
eſſe teſtatur Alex. in præſenti n.7.

8 Et primò quidẽ ipſe adducit text.cõ
tra eã in l.ſi ex plurib⁹.ff.de ſuis & le-
giti.hæred.& tex.in §.fi. Inſtituta. ad
Orfic. vbi dicit tex. quòd ius accre-
ſcendi,habet locum etiam inter hæ-
redes legitimos; & ſic inter veniẽtes
ab inteſtato,quia hęreditas legitima
ea tantùm dicitur, quæ ab inteſtato
defertur. vt in.l.3.§.de illo.ff. pro ſoc.
vnde omittentibus quibuſdam ex
venientibus ab inteſtato,illorũ por-
tiones accreſcunt cæteris, qui adie-
runt, vti iura ſupradicta probant.er-
go in hoc caſu non poteſt habere lo
cum ratio communis inductiua iu-
ris accreſcendi,cùm omnes ſuccedãt
ab inteſtato.& ſic eam communiter
reprobatam dicit Corneus in præ-
ſenti col.2.reprobat Gulierm.Bene-
dict.in rep.c. Raynutius.in verb. &
vxorem.n.130.de teſtament. ¶ Verũ
huic difficultati defendendo com-
munia ipſe reſpondeo, quòd inter
venientes ab inteſtato alia ratione ſit
introductum ius accreſcendi,ne ſci-
licet portio vacans deuoluatur ad vl
teriores gradus præter defuncti vo-
luntatem.

9 Nam tacitam illam defuncti vo-
luntatem, quam habent venientes
ab inteſtato. vt in.l.cõficiuntur.verſ.
conficiuntur. verſ. quoniam credi-
tur.& in.l.ſi quis cùm teſtamentum
nullum.ff.de iur.codicill.tantùm in
telliguntur habere, qui ſunt in loco
proximiori,ſecùs,qui ſunt in vlterio
ri.gl.celebris eſt in.l.non iuſtã.verb.
repetitam.C.ad Trebell. quam eſſe
communiter approbatam teſtatur
Iaſ.in.l.licèt Imperator.n.40.ff.de le
gat.1.& Anton. Gomez in.l.3. Taur.
n.98.licèt me non lateat contrariam
partem aduerſus gl. illam ſuſtinuiſ-
ſe viros grauiſsimos, ſcilicet,Couar.
in.c.Raynaldus.§.3.n.8.de teſtam.&
optimè Arias Pinel in.l.1. in.1.parte
n.73.C.de bon.mat. ¶ Miror tamen
viros grauiſsimos doctiſsimoſq; ſu-
ſtinere opinionem contrariam illi
gloſſæ,cùm ſit expreſſa.l.5.tit.9.part.
6.pro opinione illius gl. vbi apertiſsi
me probatur communis opinio.
¶ Poteſt etiam alio &.2.modo ad ſu
prad. difficultatem reſponderi, ſcili
cet, quòd ideo in ſucceſsionibus ab
inteſtato habet locũ ius accreſcẽdi,
ne portio repudiata mutet gradũ,
quia perſonis eiuſdem gradus debet
accreſcere,& nõ aliàs.vt probat tex.
in.d.§.cùm igitur.prope fin.

10 Secundò & principaliter contra
communem rationẽ, qua diximus
introductum fuiſſe ius accreſcendi,
eſt tex.difficilis in.l.ſi ſolus. in princi
pio.ff.de acqui.hæred. vbi quidã te-
ſtator inſtituit hæredem ex diuerſis
portionibus,& in quibuſdam dedit
ſubſtitutum.dubitatur in caſu illius
tex.vtrùm ne illas portiones, in qui-

bus

bus habet ſubſtitutum, poſsit repudia re, & cæteras adire: Et videbatur poſ ſe, iuxta ſupradict. rationem cómunem, cùm portiones repudiatæ poſsint accreſcere ſubſtituto, & ſic non decedet teſtator pró parte teſtatus & pro parte inteſtatus. nihilóminùs tamen tex. decidit cótrariú; imò quòd præd. hæres minimè poſsit repudiare partes in quibus habet ſubſtitutú; & cæteras adire. ergo eſt text. ibi expreſſus, in quo habet locum ratio có munis; & tamen ius accreſcendi nó eſt inductú. ¶ Cui difficultati reſpondet Paulus de Caſtr. ibi. in .2. colu. dicens, quòd ibi datio ſubſtituti nó ſuſtulit ius accreſcendi, quoniam teſtator nó dedit ſubſtitutum vt impediret ius accreſcendi, ſed dedit timens ne hæres inſtitutus repudiaret. quem intellectum tenent alij, quos allegat Cagnolus in. d. l. ius noſtrum. n. 2. ff. de regul. iur.

Secundò & veriùs reſpondeo vltra omnes, quòd cùm vna atque eadem hæreditas non poſsit ſcindi per hæredem inſtitutú partem adeundo & partem repudiando, vt in. l. 1. & 2. ff. de acquir. hæredit. ne vna atq; eadem res diuerſo iure ceſeatur. vt in. l. eum. qui ædes. ff. de vſucap. ideo in caſu. d. l. ſi ſolus. hæres inſtitutus pro diuerſis partibus, non poteſt quaſdá adire & quaſdá repudiare: quod fuit potiſsimum impedimentú iuris accreſcédi. Neq; obſtat diuiſio facta à teſtatore in caſu. d. l. ſi ſolus. quia cú teſtator in caſu illius tex. vnú tátùm ſolùm inſtituerit in hæreditate, ſiue numerentur partes, ſiue non, hæreditas non videtur per eum diuiſa, ſed talis enumeratio partiú potiùs videtur facta cauſa demonſtrandi quàm diuidendi ſecundùm Paulú de Caſt. in rep. l. ſi filius hæres. nu. 7. ff. de lib. & poſthum. & ita cómunis ratio remanet defenſata à fortiſsima illius text. difficultate: de quo latè agit in próposito Ant. Gomez. 1. tom. Var. ca. 10. nu. 20. reprobando intellectum Pauli, & aſsignádo rationem nouá, quæ mihi non placet. videndus eſt etiam Villalonga vbi ſuprà fo. 3. col. 1. verſicu. tertio.

11 Tertia principalis difficultas contrà ſupradictam cómunem rationé eſt de tex. in. l. circa. ff. de inoffic. teſtamento. vbi quidá cú teſtamentú códeret, filium & extraneum hæredes inſtituit, alterumq; filium exhæredauit, qui quidem exhæredatus agens querela, in ea obtinuit, teſtamentúq; pro parte extranei hæredis inſtituti cum altero fratre ruptum fuit, pro altera verò parte filij hæredis inſtituti teſtamétum valuit. & ſic eſt ibi caſus, vbi ex poſt facto póteſt quis decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ergo non eſt inconueniens &c. idem probat etiam tex. in. l. cum duobus. iúcta gl. verb. reſolutum. C. de inoffic. teſtamento. Sed huic difficultati reſpondeo, quòd in caſu illorum iurium ex poſt facto, accipitur poſt aditam hæreditatem, hic verò tractamus ante aditam hæreditaté, quo caſu tantùm habet locum ius accreſcendi. vt infrà latiùs dicetur. ita

ad hanc difficultatem reſpódent doctores antiqui ſecundũ Rip. in.l. re coniuncti.nu. 78.ff. de legat.3. & ita etiam reſpondet Decius in præſenti in.1.lectura.nu.4. & quòd hoc caſu illa iura loquantur, probatur apertiſsimè. nam ibi dicitur teſtamétum pro parte fuiſſe ruptum per querelá

12 inofficioſi teſtamenti. ¶ Sed querela minimè competit niſi demum adita hæreditate. tex. eſt expreſſus in.l. Papinianus.§.ſi conditioni.ff.de inoffi. teſtamento. tex. etiam in.l. is, qui hæres in princip. ff. de acqui. hæred. vnde eſt, quòd quinquennium datum in iure ad intentandam querelam in officioſi teſtamenti incipit poſt aditioné hæreditatis; vt in.l.ſi quis filiũ. in fine. & in.l. ſcimus.§.penul. & fina. C. de inoffic. teſtament.

13 ¶ Quartò & finaliter contra ſupradictam cõmunem rationem eſt text. in.l. fund⁹ ille.ff. de cõtrahẽd. empt. vbi quidam ſtipulatus eſt ſibi & Titio fundũ emptum eſſe, dubitatur, an in partem, vel in totum venditio cõſiſtat. Reſpondet tex. ſuperuacuã eſſe adiectioné Titij, quia alteri per alterum obligatio non quæritur, vt eſt tex. in.l. ſtipulatio iſta habere licere.§.alteri.ff. de verb. oblig. & in.§. alteri. inſtituta. de inutilib. ſtipul. ac proinde totum fundũ emptum eſſe illi, qui ſtipulatus eſt. ergo eſt tex. ibi expreſſus, vbi ius accreſcendi habet locum in contractibus in quibus ceſſat inconueniens.d.l. ius noſtrum. ergo falſa eſt cõmunis ratio, quæ ob id introductũ eſſe ius accreſcendi affirmat. ¶ Verùm huic difficultati facilimè reſpondendũ eſt, negãdo aſſumptũ, imò quòd in cõtractibus nõ habeat locũ ius accreſcẽdi. quòd ꝓbat tex. pulcherrimus in.l. ſi mihi & Titio.ff. de verb. oblig. vbi dicit text. ꝙ ſi mihi & Titio, in cuius poteſtate nõ ſim, ſtipulor decem, nõ tota decem, ſed ſola quinq; mihi debentur, quia ſtipulatio reſpectu extranei adiecti minimè valet, vt ſuprà eſt dictũ, neque illa auget portioné meã, vt text. ille expreſſè dicit. & ita illũ tex. ſummat Bart. ibi, & idem in.l. re coniuncti.nu.65.ff. de legat.3. idem expreſſè

11 probat tex. in.l. aquam.ff. quemadmod. ſeruit. amitt. & text. in.l. ſi duo patroni. in princip.ff. de iur. iur. per quæ iura, hæc eſt cõmunis opinio ſecundùm Paulum de Montepic. hic nu.5. & Decium in.2. lectu.nu.19.

14 Neq; obſtat tex. in.d.l. fundus ille.ff. de contrah. empt. vbi in contractibus, habuit locũ ius accreſcẽdi, quoniã ibi eſt caſus ſpecialis, ex eo, quòd intererat venditoris qui totum fundum vendidit, ne cogeretur ſtare in cõmunione contra tex. in.l.fi. C. cõi diuid. & in.l. cũ pater.§. dulciſsimis.ff. de legat.2. & ita illũ text. intellexit Bart. in proprio loco. idem Bart. vbi cæteri poſt eum in.d.l. re coniuncti. nu.65. tenet etiam glo. in.d.l. fundus ille. & in.d.l. ſi mihi & Titio. vbi Iaſ. nu.4. Alex.3. teſtantur hanc eſſe cõmunem opinioné. & defendit Ripa. in.d.l. re. coniuncti.n. 227. eſt cõmunis etiam ſecundùm Anto. Gomez. 1.tom. Varia.cap.10.numero,5.

Summè

15 Summè tamen in propoſito illud notandum eſt, quòd licèt in contractibus non habeat locum ius accreſcēdi, habet tamen locum ius nō decreſcendi, vt probat optimè tex.in.l. proprium.ff.cōmun.prædi.vbi text. dicit, quòd ſi proprium ſolum vendidero, & mihi & alteri extraneo ſeruitutem in eo ſtipulatus fuero, vel etiā ſi cōmune ſolum vendidero, & mihi & ſocio, prædictā ſeruitutem ſtipuler, adiectio extranei vel ſocij pro ſuperuacua habenda eſt, ita vt ſeruitus tota ad me, qui ſtipulatus ſum, pertineat. ergo conſtat ex illo tex. ius non decreſcendi habere locū in contractibus. quod quidem tunc habet locū, quoties duobus inſolidum relinquitur res, & alter eorum illam repudiat, nam alter acceptans habebit totam rem, quæ ſibi inſolidum legata fuit, quaſi ſibi nihil diminutum ſit per repudiationem alterius. & ita illū tex. intellexit in proprio loco Bar. & idemmet Bart.in.d.l.ſi mihi & Titio.nu.2.ff.de verb.oblig.vbi Iaſ.n.5. & Ioan. Crottus.n.18. teſtantur hūc eſſe cōem illius text. intellectū. eūdē etiā intellectū licèt per alia verba poſuit idē Bart.in.d.l. re cōiuncti.n.65. dicēs, quòd in indiuiduis etiā in contractibus habet locū ius accreſcēdi, nam voluit dicere ius nō decreſcendi, cum quodāmodo idem ſit in caſu, quo habet locū ius nō decreſcēdi.

16 Secundò eſt aduertendum, quòd licèt in contractibus non habeat locum ius accreſcendi, in re tamen donata duobus à principe bene habet locum, repudiante, vel omittēte, & ſic decedente vno ex ſocijs ſine hærede, eius portio accreſcit alteri, neque enim ad principē reuertitur. tex. eſt in.l.vnic.C.ſi imperial.liberalit. ſoc. ſine hære.deceſſ.lib.10. cuius tex. hic eſt cōmunis intellectus ſecundùm Rip.in.d.l. re coniuncti.nu.158. vbi Bartol.nu.65. eundem intellectū tenet. & idem Bart.in dict.l.vnic. & eſt cōmunis ſecundùm Anto. Gomez vbi ſuprà.n.2. ſequitur Iaſ. plures allegans in.l.fi.nu.31.ff.de cōſtit. princip.

Sed eſt optima & difficilis quæſtio, an illa lex habeat locum in feudo conceſſo pluribus ſimul ab imperatore. quam latè examinat Ripa in d.l.re coniuncti.nu.158. qui eſt omnino videndus, nam ipſe nō examino quæſtionē hanc, vt alia materiæ præſentis aptiora examinemus. & hæc ſufficiant pro prima ratione decidendi ad noſtrum text.

17 Secunda ratio decidendi colligi poteſt, quare ſit introductum ius accreſcēdi, ex tex.in.l.vnic.§. his ita. C. de caduc.tollend. quoniam eſt abſurdum partem eiuſdem hæreditatis agnoſcere & partem repudiare: quæ quidem ratio, eo ſuſtinenda eſt, quia eſt Imperatoris, patitur tamen nonnullas difficultates, quas nunc ꝑpter tēporis anguſtiam, & vt ad vlteriora me conuertam, omittam. Alias.8. rationes refert huius rei & eas reprobat Archidiacon. Maioricenſ. Villalóg. vbi ſuprà.fo.3.&.4.

18 Primò ex ratione cōmuni ſupradicta infertur ad deciſionem quæſtio-

nis illius ſummè difficilis; an teſtator poſsit prohibere ius accreſcendi? Et quæſtionem hanc ipſe latè examinaui in mea repetitione.l.nemo poteſt. ff.de legat.1. Sed quia hic etiam eſt locus ordinarius ipſius, hic etiam examinabo, aliter tamen quàm in.d.l. nemo poteſt. Et primò videtur quidem ex ſuprad.ratione communi iuris accreſcẽdi inductiua minimè poſſe teſtatorem ius accreſcendi prohibere, ne decedat pro parte teſtatus & pro parte inteſtatus. Secũdò pro hac opinione ipſe allego tex.in.l.ſi quis ita hęres inſtitutus fuerit.ff.de hęred. inſtit. vbi quidã ex certo fundo fuit hæres inſtitutus excepto vſufructu, dubitatur in caſu illius text. an talis prohibitio teſtatoris aliquid operetur? & inquit tex.perinde eſſe, atque ſi ſine eare inſtitutus eſſet. Ergo bene conſtat ex illo tex. minimè poſſe teſtatorem prohibere ius accreſcendi, nam ſi ſimpliciter quis ex fundo ſolo eſſet inſtitutus nullo dato cohæ rede, detracta fundi mentione haberetur hæres totius hæreditatis defuncti, per text. in.l.1.§.ſi ex fundo.ff.de hæred. inſt. & in.l.14.tit.3.partit.6. & ita hanc opinionem per illum text. tenuit Dyn. ibidem in dict.l. ſi quis ita hæres, quem refert, dicens hanc eſſe veriorem Imol.in dict.l.1.§.ſi ex fundo.num.68.vbi refert quinq; opiniones in hoc articulo. hanc etiã opinionem ſequitur in præſenti Salicet. nu.16.Roman.30.& Alex.plures allegans in l.quoties.nu.11.ff.de hæred. inſtit. hanc opinionẽ dicit cõmunẽ Decius in Rubrica ſuprà hoc tit.1.lectura.n.3.& in.2.n.21.hãc dicit cõem Alexan.in.l.ſi quis priore.nu.9.ff.ad Trebell.dicit cõem Rip.in.d.l.re cõiũcti.nu.134.ff.d.de legat.3.& ibi Ioã. Crott.n.61.dicit etiã cõem Ripa in.l. 1.n.183.ff.de vulg.& pup.ſubſt.cõem quoq; teſtat Gualdẽſ. de arte teſtãd. tit.6.cautel.15.n.4.magis cõem dicit Anto.Gomez.1.tom.d.c.10.nu. 10.

Sed contra hanc cõmunem opinionem eſt tex.fortiſsimus in.l.quoties.§.ſi duo.ff.de hæredib. inſtit. vbi duo fuerunt hæredes inſtituti in eodem teſtamẽto, vnus ex parte tertia fundi, alius ex beſſe, inquit text. detracta fundi mentione, ambos hæredes hæreditate potituros, quaſi ſine partibus ſcripti eſſent, niſi manifeſtiſſimè voluntas teſtatoris refragatur. ergo conſtat ex illo text. clariſsimè quòd ius accreſcendi habet locum, niſi teſtator prohibuerit.

50 Secũdò vltra oẽs doctores contra hanc cõem opinionẽ facio talẽ cõſiderationẽ. Nam ius accreſcendi prouenit ex tacita mẽte defuncti, vt probat expreſſè tex.in.l.ſi Titio & Mæuio.§.Iulianus. ibi quaſi ſubſtitutus. ff.de legat.1. vbi illũ, cui accreſcit portio vacans, quaſi ſubſtitutũ appellat, ſi igitur eſt quaſi ſubſtitutus, ergo venit ex tacita defuncti volũtate. & ita notat expreſſè glo.ibi verb.cum ſuo onere.in vbi.l.& ex tacita quã cõmuniter approbatã teſtatur Sebaſtianus Sapia in repet.huius.l.nu.4.ſequitur
51 Alex.in.l.ſi ſeruus cõmunis ab extero.ff.de acq.hæred.& Imol.in.l.Celſus.§.

ſius.§.quod,alicuius.ff.de legat.2.& hac opinionem teſtatur-cõmuniter approbatam Rip.in.l.3.nu.17.ff.de legat.1. ¶Pro qua opinione allegatus etiam tex.in.l.qui ex duabus.§.fin.ff. de acq.hæred.vbi tex.probat,quòd qui ſemel hæres extitit,deficientium 22 partes etiam inuitus recipit,ergo innuit text.quòd eadem volũtate,qua vocatur ad portionem propriã,vocatur etiam ad accreſcentem. ¶Sed ego vltra eos allego text.expreſſum in.l.Lucius,ff.de fideicõm.libert.vbi cõiunctum ſubſtitutum appellat,cũ tamẽ nullus qui verè eſſet ſubſtitutus præceſsiſſet in caſu illius tex,tunc ſic: ſi igitur ius accreſcendi prouenit ex tacita defuncti volũtate,quare teſtator non poterit per expreſſam id impedire?cùm nihil tam naturale ſit,vt eodem genere,quo colligatũ eſt,nõ diſſoluatur.vt in regula,nihil tã naturale.ff.de reg.iur. Præterea,quia ſicut obligatio cõſenſu cõtrahitur,ita & contrario diſſenſu ſoluitur,vt eſt tex.pulcher in.l.prout quiſque,ff.de ſolut.igitur cùm ius accreſcendi proueniat ex voluntate teſtatoris,& tacita,quare expreſſa magis nõ poterit? argumento text.in.l.cum,qui certarum.§.tibi,quia diuerſa cauſa eſt voluntatis expreſſæ,& eius quæ ineſt.ff. de verb.obligat.& ita inuenio,quòd ex.d.l.quoties.§.ſi duo,contrariam opinionẽ tenet Bart.ibidem.ſcilicet,quòd teſtator poſsit prohibere ius accreſcendi,& quòd tunc tota cauſa deuoluatur ab inteſtato hæredibus inſtitutis nihil penitus habentibus.& eandem

eorũ

opinionem tenet idem Barto.in.d.l.rẽ coniunctim.nu.83.& in.l.ſi ego.n.2.ff.de iniuſt.rupt.& in.d.l.ſi quis priore,n.3.& idem Bart.in repet.l.pater filium.nu.18.ff.de inoffic.teſtament.& idem cõſil.156.nu.2.& in cõſil.176.nu.1.& hanc opinionem contra Dynum dicit cõmunem Corneus in.l.quoties.nu.47.C.de hæred.inſtitu.ſequitur Curt.Iun.cõſil.11.nu.8.vbi dicit Bartol.opinio.eſſe magis cõmunem.Ego verò priorem ſententiam & veriorem & cõmuniorem eſſe exiſtimo,licèt ſecundã hanc vltimã ſe- 23 quatur etiã Anto.Gomez.d.1.tom.c.10.n.10.vbi Corneũ tantũ allegat,& etiã Menchac.nonnullos referens de ſucceſſ.creat.§.3.nu.6.vbi ampliat etiam tacitè,qui eſt vidẽdus iterum d.§.5.n.10.quia ſecundũ vtranque opinionem datur inconueniens,quòd voluntas teſtatoris nõ valeat nec ſeruetur,in 1.opinione,quòd prohibitio teſtatoris nõ valeat & habeatur ac ſi nõ prohibuiſſet,& hoc non dicitur incõueniens propriè,imò iuridicũ eſt,quia nemo poteſt facere,quin leges ſibi ſuo teſtamẽto locũ habeant.in ſecunda verò opinione,datur maximũ incõueniens,quòd tota cauſa deuoluatur ab inteſtato,quod eſt abſurdũ,quid enim peccauit voluntas teſtatoris in ea parte,qua fuit ſolennis,vt propter illam particularem teſtamenti non quidem contrariam,qua teſtator prohibet jus accreſcẽdi,deſtruatur totum teſtamentum? maximè quia ſecundũ primam opinionem ſupradictam ſuſtinetur teſtamentum,& ſecundũ opinionem

nionem ſecundam illud deſtruit.

20 Et ſemper accipienda & tenenda eſt illa opinio quę fauet teſtamento; vt in.l.ſi pars.ff.de inoff.teſtam. quia publicè intereſt, vt teſtaméta valeāt & conſeruētur, vt in.l.vel negare.ff. quemadmod. teſtam. aper. ❡ Vnde idem erit in quácunq; cauſa fauorabili ſecundùm Alexan.in.l.duo iudices.nu.9.ff.de re iudic.maximè cùm ſupradict.1.opinio ſit cómunis & magis cóis,& eam teneant & ſequātur tot graues authores, vt ſuprà vidim⁹.

21 Præcipuè ſi teneamus opinionem Andreæ Barbatij cóſil.6.volu.1. vbi extendit quod ſuprà dictū eſt per.d.l.ſi pars.quòd etiam ſententia vnius doctoris pro ſuſtinendo teſtamento ſit ſeruanda contra cómunem. quā opinionem ſequitur etiam Iaſ.in.l.Gallus.§.quid ſi is.1.lectura.nu.14.ff.de libe.& poſthum. & Auiles in.c.1.correctorum in gloſſ.fiel.nu.15.in.3.colu.illius numeri. ❡ Sed licèt ſuperiora omnia per me dicta & ſequuta vera ſint, tamen hæc opinio & extēſio Barbat. & ſequaciū mihi nó placet, contrariamq; ſententiam tenet Alciat.lib.3.paradox.c.7.idē Alciat. præſumpt.40.primæ regulæ.num.2.tenet etiam Catelian.Cotta in ſuis memorabil.verb.nuptiarum.& Ioā.de Neuizan.in ſua ſylua nuptial.lib.5.n.73.& contra Barbat.teſtatq; eſſe cómunem opinionem Dec.in cap.ii.colum.fina.de conſtit.& hanc opin.aliquos ex ſupradictis allegās ſequitur Ioā.Oroſc.in.l.a.n.17.ff.de offic.quæſt.ſubdēs idem eſſe in matrimonio. & licèt hęc ita vera ſint, nó tamē cótradicunt noſtro intētui, cū prima opinio nó ſit ſingularis, ſed cómunis etiam & magis cómunis ſicut ſecunda, vnde in dubio tenēda & ſequenda vt in.d.l.ſi pars.

22 Et tenēdo ſupradictā primā cóem opinionē non obſtat tex. difficilis in d.§.ſi duo. nam eius ſenſus ne obſit, hic eſt, ſcilicet, quòd etiā ſi inſtituti in certis rebus ad portiones vacantes pro rata portionis, quā habuerūt in prima inſtitutione admittātur, hoc eſt intelligendum, niſi cótrarium teſtator diſponat. quem intellectū ſuſtinet Paulus de Caſtr.in.d.§.ſi duo.n.3.quāuis Bart.ibi eum intellectum improbet.& eundē defendit optimè Crottus in.d.l.re cóiunct.n.60.qui quidē intellectus expreſsè eſt cótra literam illius tex. nā imò ibi fuerunt duo inſtituti pro diuerſis partibus, & nihilominus dicit text. æqualiter fore ambos admittendos; niſi contrarium manifeſtiſsimè velit teſtator.

Vnde verus intellectus eſt, quòd ibi, illa manifeſtiſsima defuncti voluntas non eſt ad impediendum ius accreſcēdi, ſed ad hoc, quòd licèt regulariter, quando duo inſtituuntur in certo fundo pro diuerſis partibus, ſit ſpeciale, vt detracta fundi mentione, quaſi ſcripti ſine partibus videantur, & æqualiter ſuccedant, iuxta tex. in.l.ex facto.poſt pricip.ff.de hęred. inſtitu.tamen id fallit, quotienſcūq; contrarium velit manifeſtiſsimè teſtator, hoc eſt, vt omnes ſuccedāt & vocentur ad portionem vacantem

pro ea

pro ea parte, qua hæredes instituti ſunt, ſicuti regulariter fit, quoties nõ in certo fundo, ſed in alijs bonis pro diuerſis portionibus duo inſtituuntur. itaque illa manifeſtiſsima defuncti volũtas non impedit vllo modo ius accreſcendi, ſed portionem vacantem diſtribuit certo modo inter hæredes. & ita putarem text. illum fore intelligendum, ſalua correctione meliùs ſentientis.

Non obſtat & ſecundò argumentum, quod ipſe feci de tacita illa defuncti volũtate qua prouenit vt probaui ius accreſcendi, nam illa mutari non poteſt propter inconueniens dict. l. ius noſtrum ob quod introductum fuit ius accreſcendi.

23 Vel meliùs & magis in forma reſpondeo, quòd licèt ius accreſcendi proueniat ex tacita defuncti volũtate, nemo tamen eſt, qui neget, illud interpretatum fuiſſe à lege, ſicq; non tantùm ex tacita defuncti voluntate venire, ſed etiam ex legis interpretatione, vti optimè ſic intelligendo eum recenſet Bart. in. l. 3. nu. 1. oppoſitione. 3. ff. de legat. 1. pro quo eſt text. in. l. ſi teſtamento. in fine. ff. de vulg. & pupill. ibi. per legem aliquam. & ibi notant Bart. & Iaſ. nu. 25. tunc ſic, licèt igitur tacitam illam volũtatem poſsit mutare teſtator per alterã expreſſam contrariam, non tamen poterit diſpoſitioni legis derogare, quæ interpretata eſt mentẽ defuncti, propter inconueniens maximũ. d. l. ius noſtrum. argumẽto. l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. vnde veriſsima remanet prima cõmunis opinio, quòd teſtator minimè poſsit prohibere ius accreſcendi.

24 Hæc tamẽ veriſsima cõmunis opinio limitari debet in legatis, nam in illis cùm non militet ratio cõmunis, optimè poterit teſtator ꝓhibere ius accreſcendi. ita voluit gl. ſingul. in. l. dominus. §. primo. ff. de vſufruct. & illam gloſſ. communiter approbatã pluribus relatis, qui eam ſequuntur, dicit Menchac. de ſucceſſ. creatione. §. 10 numero. 61.

25 Secundò limatur ſuprad. 1. cõmunis opinio in foro conſcientiæ ſecundũ Federic. de Senis. conſil. 126. incip. caſus talis eſt. vbi dicit quòd inſtitutꝰ iuſſus per teſtatorem non vltra petere, non poteſt ſalua conſcientia vltra retinere, ex quo eſt contra voluntatem teſtatoris, & reliqua alia bona debentur venientibus ab inteſtatõ. ſequitur hanc opinionem plures referens Villalonga in repet. dictę. l. re coniuncti. fol. 41. columna. 1. & 4. Sed hoc conſultiùs erit relinquere voto Theologorum, vt potè meliùs conſulere in hoc poſsint, quàm Iuriſtæ. & ideo, iudicio eccleſiæ me ſubmitto.

26 Secũdò & principaliter ex eadem ratione cõmuni iuris accreſcendi inductiua infertur inter legatarios omnino diſiunctos non habere locum ius accreſcendi, nam in illis ratio ſuperior non militat, cùm pars, quæ vacat, reuertat ad hęredẽ. tex. eſt in d. & Proculo. ff. de legat. 2. vbi inquit text. & Proculo placebat, & à patre ſi accepi

cepi,quod ſeruo cõmuni legatũ ſit,
ſi alter dominorum omitteret, alte-
ri non accreſcere,non enim coniun
ctim,ſed partes videri legatas inquit
tex.quoniam ſi domini vendicarent
legatum , vnuſquiſq; pro portione
dominica eſſet partem habiturus.
idẽ probat expreſsè tex.in.l.1.in prin
cipio.ff.de vſufruct.accreſc.verſi. ce
terũ.vbi dicit text.quòd quotieſcũq;
ſeparatim pluribus pars vſusfructus
legata eſt,ceſſat ius accreſcendi.per
quæ iura hanc regulã cõſtituit Bart.
in.d.l.re cõiuncti.n.25.vbi Rip.n.75.
dicit quòd ſolus Beſurtius tenet in
hoc contra Bart.qui quidem Beſur-
tius ibi.n.34.tantũ diſputando tenet
contra Bart.& opinionẽ Bart tenere
omnes,&eſſe cõmunem & tenendã
teſtat Villalõga in repet d.l.re cõiũ-
cti.fo.3.col.1.verſi.pria.eſt cõcluſio.
27 Tertiò,& principaliter ex eadem
tatione cõmuni infertur in donatio-
ne cauſa mortis eſſe locũ iuri accre-
28 ſcẽdi. Quia licèt illa prout eſt in fie-
ri aſsimiletur cõtractibus,prout ſunt
iura vulgaria,tamen poſtquã eſt fa-
cta æquiparatur legatis & ſic vltimis
volũtatibus.l.illud.ff.de donat.cauſ.
mort.per quẽ tex.hæc eſt magis cõ-
munis opinio ſecundũ Ioan.Oroſc.
in.l.cũ hi.§.ſolẽt.in princip.ff.de trã-
ſact.& ita concordãtur gloſſæ ſibi in
uicẽ repugnantes.Accurſius etenim
in.l.ſi mortis cauſa.gl.1.ad medium.
C.ad.l.falc.tenebat donationem cau
ſa mortis aſsimilari legatis.cuius opi
nionẽ magis cõmunẽ dicebat Hip-
polytus ſingul.136.Rurſus idem Ac-
curſius in.l.2.in princip.verb.legatũ.
ff.de dot.prælegat.cõtrarium tenet,
imò quòd cõtractibus æquiparetur,
nam hæ gloſſæ debent concordari,
& diſtingui vt ſuprà dictum eſt.quæ
concordia vltra Ioan.Oroſc.vbi ſu-
prà eſt cõmunis ſecũdùm Iaſ.in.l.2.
nu.11.ff.de legat.1.vbi inquit,quòd to
tus mundus eam ſequitur. ſequitur
etiam & dicit cõmunem plures refe
rens Anto.Gomez.2.tom.Var.c.4.
de donat.n.16.vbi etiam addit,quòd
reſpectu cõfirmationis æquiparatur
vltimæ volun ati.nunc ad propoſi-
tum.cùm igitur in legatis habeat lo-
cum ius accreſcẽdi,vt in.§.ſi eadem
res.Inſtitut.de legat.ita & in donatio
ne cauſa mortis illud locum habere
debet.text.eſt in.l.vnic.§.hęc autem
omnia.C.de caduc.tollend.vbi om-
nia ſupradicta in.§.§.præcedentibus
eiuſdẽ.l. dicitur & probatur habere
locũ,& in donatione cauſa mortis,
& tamen in.§.§.præcedentibus actũ
eſt de iure accreſcendi,quomodo il
lud locum habeat in vltimis volunta
tibus.igitur habet etiam locum eo-
dem modo in donatione cauſa mor
tis.& ita tex.illum ad hoc notant ibi
Barto.& Bald.qui dicit eſſe vnicũ ad
hoc idem Bald.in preſenti.nu.35.Ro
man.nu.27.tenet idem Barto.in.l.re
coniuncti.n.69.ff.de legat.1.vbi Iaſ.
nu.251.ſequitur eãdem opinionem.
& dicit cõmunem Rip.ibi nu.232.cõ
munem quoq; teſtantur ibi Crottus
nu.146.& Ludouic.de Villalõg.col.
fi.ſequitur Ant.Gomez.1.tom.c.10.
nu.7.& Ioan.Oroſc.vbi ſuprà.nu.3.
& Bart.

& Bart.in.d.l.cùm hi.in princip.n.2. & ibi Paul.de Caſtr.num.7. & idem Anton.Gomez.2.tom.Varia.cap.4. de donatio.nume.17.

29 Elegans tamen eſt in præſenti diſputatio, an in mortis cauſa capione, hoc eſt, in illo quod datur gratia cõditionis implẽdæ, ius accreſcendi locũ habeat? In quo quidẽ difficilimo articulo, videtur primò dicẽdum ꝙ locum habeat ex text. optimo in.l. Thais.§.Stichus ſeruus.ff.de fideicõ. libertat.vbi quidã in teſtamento Sticho ſeruo ſuo libertatẽ dedit, ſub ea conditione, ſi decẽ filiæ & vxori teſtatoris hęredib9 ſuis daret, poſtea vxor abſtinuit ſe ab hæreditate viri, dubitatur, an tota decẽ ſint præſtãda filiæ hæredi, an tãtũ dimidia pars. probat text. in ſolidũ præſtari debere. igitur manifeſtiſsimè cõſtat ex tex. illo habere locũ ius accreſcendi in dato gratia cõditionis implẽdæ. & ita per illũ tex. hãc opinionem tenet Bart.in.l.ſi mihi.& Titio.n.3.ff.de verb.oblig.& ibi etiã ſequitur Paulus de Caſt. ſequitur etiã Bald.in præſenti nu.30.verſi. ſed quid in patre.

Sed prædictis nõ obſtãtibus cõtraria ſentẽtia & verior & cõior eſt. imò quòd in mortis cauſa capione nõ habeat locũ ius accreſcẽdi. moueor ex text. expreſſo in.l.penult.in princip. verſi.item ſi Symphoro & Ianuario. ff.de condit. & demõſtrat. vbi caſus ita poteſt figurari. Quidam cũ cõderet teſtamentũ, Titio fundũ reliquit ea conditione, ſi centũ Symphoro & Ianuario præſtaret, dubitat̃ Symphoro mortuo, an legatũ periſſet, inquit tex. benigna interpretatione dicẽdũ eſſe Titiũ prædictũ dimidiam partẽ Ianuario dantẽ dimidiã partem fundi eſſe conſequuturũ, ſi non poſt moram Titij Symphorus deceſſerit. ergo ecce quomodo iſto caſu, portio illius qui deceſſit nõ accreſcit alteri ſocio, imò tantùm dimidia pars eſt ei præſtãda. & ita per illũ tex. hanc opinionem tenent ibi Bald. Cuman. & Imol. item Roman. hic. nu.27. & hãc opinionem dicit cõmunem Alex.in d.l.ſi mihi & Titio.n.9.& Iaſ. ibi.n.8. Zaſ.2. dicit etiã cõem Ripa in.l.re cõiuncti.nu.232.ff.de legat.3. magis cõmunem dicit Ioan. Oroſc.in.l.cùm hi.§.ſolet.n.5.ff.de trãſact. & hæc opinio veriſsima eſt. ¶ Difficultas tamen maxima verſatur in reſpõſione ad.d.l.Thais.verſ.Stichus ſeruus. vbi prima opinio clarè ꝓbari videbatur. vnde verus intellectus eſt, quòd ideo ibi habet locũ in mortis cauſa capione ius accreſcendi, ratione ſcilicet cõpẽſationis iniũcti grauaminis, quod ſolùm remãſit apud filiã hæredem, hoc eſt, manumittere ſeruum, vnde duplicato damno, hoc eſt illo facto manumittendi indiuiduo, duplicari debet & cõmodum, vt & ipſi totum cõmodum pecuniarium deferatur. hunc intellectũ poſuit Cuman. in.d. l.penult. & ſequitur Alex. vbi ſuprà. ſequitur etiam optimè declarãs tex. illum Socin. in.l. qui duobus. in fine primæ columnæ. ff. de condit. & demonſtrat. pro quo intellectu veriſsimo eſt tex. exp̃ſſus in.d.l.penul.ff.de

condit.& demonſtrat.in.d.verſic. vbi ex eo,quòd factum explicandũ erat diuiduũ,hoc eſt, præſtatio fundi,nam poterat dimidium eius præſtari ſicut totus,non habet locum ius accreſcendi in pecunia danda gratia conditionis implendæ,in perſona Ianuarij, qui ſolus ad mortis capionẽ cauſa vocabatur.vnde ſi in caſu illius text.factũ eſſet indiuiduũ,meritò haberet locũ ius accreſcẽdi ex ſuprad. l.Thais.in verſi.Stichus ſeruus.& ſic debet intelligi & limitari præd.communis opinio veriſsima.

Vltimò principaliter ex ſupradicta cõmuni ratione infertur in cõtractibus minimè habere locum ius accreſcẽdi ex tex.in.l.ſi mihi & Titio. ff.de verb.oblig.quam eſſe communem reſolutionem ſuprà cõcluſum eſt in.4.difficultate contra cõmunẽ.

30 Maxima tamen adeſt in hac re difficultas,quæ nam fuerit ratio potiſsima & originalis,quare in contractibus non ſit locus iuri accreſcẽdi?In quo inuenio Imolam in.d.l.ſi mihi & Titio,eã aſsignaſſe,quia in vltimis voluntatibus ſit latior interpretatio, in contractibus autem ſtricta.l.in teſtamentis.cũ ſimilibus.ff.de reg.iur. l.quicquid adſtringendæ.ff.de verb. obligat.& hanc rationẽ eſſe de mente omnium doctorũ affirmat Areti. in.d.l.ſi mihi & Titio.dicit cõmunẽ Rip.in.l.re coniuncti.nu.219.quæ ratio corroboratur ſecũdũ Alex.in.d. l.ſi mihi & Titio.in princip.ex eo,ꝙ in contractibus,ſemper poſsint contrahentes declarare,quæ ſibi conueniant,vnde ſi non faciant,ſibi imputetur.vt in.l.veteribus.ff.de pact.at in vltimis voluntatibus, non ſic imputatur teſtatoribus,qui metu & cogitatione mortis non potuerunt declarare,ex glo.vltima in.l.vnic.C.de pecul.eius,qui libert.mer.& ita hãc rationem adiunctã adſignauit Guiliermus Benedict. in.c.Raynutius. verb.& vxorem.n.144.de teſtamẽt.

Aliam rationem refert Imol.vbi ſuprà ex Angel.quã ipſe reprobat. aliam refert Iaſ.ibi ex Cumano, quã etiam ipſe reprobat.aliam aſsignat Rip.in.d.l.re coniuncti.n.219.in qua tamen ipſe non conſiſtit tranſeundo ad aliam.

Vera tamen ratio eſt in hoc, quã refert Conſultus in.d.l.ſi mihi & Titio.ff.de verb.oblig.ex defectu,ſcilicet,cauſę efficientis,quia in cõtractibus non poteſt quis alteri prouidere neq; ſtipulari,vnde in eius parte habetur ſtipulatio pro non aſcripta. quam rationem ſentit idem Conſultus ibi, inquantũ figurat caſum, quãdo ſtipulor mihi & alij,cuius iuri ſubiectus non ſim.ita hanc rationem cõſiderat Rip.in.d.l.re cõiuncti.n.220. quæ quidem veriſsima eſt.

31 Ex qua quidem ratione infertur, quòd in omnibus caſibus,quibus valet ſtipulatio alteri per alterũ facta, vtputà quando filius vel ſeruus patri vel domino ſtipulantur,habebit etiam in contractibus & ſtipulationibus locum ius accreſcendi, quantumcunque in eis ſit facienda ſtricta interpretatio.

Ex

32 Ex quo ſingulariter ſub infertur, ꝙ
de iure canonico in contractibus ha
33 bebit locū ius accreſcēdi. ¶ Nā eo iu-
re regulariter ſtipulatio alteri per al-
terū facta valet, vt tenet gl. optima in
c. quoties cordis oculus. 1. q. 7. verb.
& parte. quæ gl. ſing. eſt ad hoc ſecū-
dū Felin. in. c. ſi cautio. n. 27. de fide in
ſtrumēt. & illā gl. ſequūtur plures re-
lati per Iaſ. in. d. l. ſtipulatio iſta habe
re licere. §. alteri. n. 5. ff. de verb. obl. &
illius gl. opinionem tenēt pontificij,
vt inquit Alciat. in rubrica. n. 15. ff. de
verb. oblig. ſed illā gl. reprob. Alexā.
in. d. §. alteri. n. 9. reprobāt etiā plures
relati per Iaſ. ibidē. n. 5. vbi ipſe dicit
cōiter reprobari ꝑ text. in. c. quāquā
de vſur. & duas cōes opiniones cōtra
rias, licèt ſupradict. doctores nō refe
rat. cōgerit in hoc Ioā. Oroſ. in. l. tale
pactū. in princ. n. 16. & 17. ff. de pact.
34 Verū illa gl. vera eſt & ꝓcedit rectè
eo caſu, quo loquitur, videlicet quā-
do verba obligatiōis ſunt directa ad
ſtipulantē, & exequutiuè ad abſentē.
verbi grā, ſi promiſi tibi dare cētum
Sepronio, quia hoc caſu oritur obli-
gatio naturalis. ita declarat Abb. in
d. c. ſi cautio. n. 6. quia talis obligatio
ſufficit ad efficaciter obligandū de iu
re canonico. ꝑ tex. in. c. 1. de pact. iux-
ta eius cōem intellectū. & quòd hoc
caſu oriat̄ obligatio naturalis. glo. in
d. §. alteri. quæ gl. ſic intelligēdo eam
in hoc caſu cōis eſt ſecūdū Iaſ. ibidē.
nu. 26. & Fortun. Garſ. in. l. Gallus. in
princ. nu. 43. ff. de lib. & poſthu. vnde
cū de iure canonico ſtipulatio alteri
facta valeat, ſaltim exequutiuè, cōſe
quēs eſt, ꝙ in cōtractibus de iure ca-
nonico habeat locū ius accreſcēdi. &
ita tenet Rip. in. d. l. re cōiūcti. n. 223.
35 Secūdò & principaliter ex eadē ra
tione veriore ſubinfertur, quòd cùm
hodie de iure regio ſtipulatio alteri
per alterū facta valeat. per tex. in. l. 3.
titul. 8. lib. 3. ordin. veter. quę. l. hodie
eſt. l. 2. tit. 16. lib. 5. nouæ recop. regiæ.
& per eā ita tenet Roderic. Suarez in
l. quoniā in prioribus. quæſt. 8. colu.
4. C. de inoffic. teſtam. & Couar lib.
1. Var. reſolu. c. 14. n. 13. & Grego. Lo-
pez. in. l. 8. tit. 11. part. 5. gloſſ. 1. & idem
in. l. 48. gloſſ. magna. titu. 5. partit. 5.
36 Infertur inquā, quòd ius accreſcē-
di habebit locū hodie iure regio in
cōtractibus. & ita in expreſsis termi-
nis nouiter notat Rip. in. d. l. re con-
iuncti. n. 223. licèt Anto. Gomez ſim
pliciter teneat contrariū. 1. tomo. Va
riarium. c. 10. nu. 1. Et ſic ex ſuperiori-
ribus omnibus ſatis remanet defen-
ſata cōis concluſio huius tex. à ratio
ne dubitandi, ſcilicet, quòd ſolis per
ſonis adeuntibus accreſcunt portio-
nes repudiantium.

Verùm ꝓ perfecta huius iuris ac
creſcendi cognitione, & ad ſciēdum
quando poſsit habere locum ius ac-
creſcēdi, & quomodo ſit intelligen
da concluſio huius tex. ipſe quatuor
requiſita conſidero, quæ neceſſariò
debent concurrere, vt illi ſit locus.
37 Primò enim debet cōcurrere, quòd
ſuccedētes, inter quos volumus dare
ius accreſcēdi, ſuccedāt eodem iure:
nam inter ſuccedentes diuerſo iure
non eſt locus iuri accreſcendi. tex. eſt

ſingularis in.l. ſed cum patrono.in princip.ff. de bon. poſſeſſ. vbi inter patronum ſuccedentem per contra tabulas,& ſcriptum hæredem ſuccedentem per ſecundùm rabulas non habet locum ius accreſcẽdi.& ita ex illo text.hanc regulam conſtituit gl. ordinaria. ibi verb. cæteri,in fine.ad idem eſt tex.iuncta gl. verb.non poterit.in.l.ſiue.ff.de iur.par.& hanc regulã optimè examinat Alciat.lib.4. paradox.cap.9.

38 Secundò requiritur vt ſuccedatur iure cõmuni,non verò iure ſpeciali. tex.eſt in.l.mulieri & Titio.ff.de cõdit.& demonſtrat. vbi Titio & mulieri ſi nõ nuberet fuit relictũ legatũ, dubitatur,ſi mulier nubat,an debeat habere legatum illud? Reſponder tex.debere, non tamen iuris rigore, ſed ſi Titius repudiet legatum, non debere mulieri,quæ nõ nupſerit, accreſcere,nulla alia ratione niſi, quia ibi mulier iure ſpeciali ad illud legatum admittebatur.

39 Secundum requiſitum eſt,vt portio,quæ accreſcit,ſit vacans,neq; fuerit adita,nam ſi fuit adita etiam ſi poſtea vacet,non accreſcit inuito. tex. eſt in.l.ſi minor.ff. de acquir. hæred. vbi probat text.quòd ſi minor poſtquàm adierit hæreditatem ſe reſtituerit in integrum,illa portio hæreditatis non pertinet ad cohæredem inuitum,ſed bonorum poſſeſsio creditoribus defertur. ergo ecce quomodo poſt aditam hęreditatem etiã ſi portio adita vacet,non accreſcit inuito.¶ Qui tex.ſingularem recipit limitationem,ſcilicet quando reſtitutio ibi impetraretur propter dolum cohæredis,qui induxit minorem ad adeũdam hæreditatẽ, tunc enim accreſceret poſt aditam hæreditatem. ita illum tex.declarat Bartol.in.l.qui res. in princip.ff.de ſolur.Iaſ. hic nu. 41.Rip.in.d.l.re coniuncti.n.187.

40 Quartum & vltimum requiſitum eſt, vt portio, quæ accreſcit, vacet ipſo iure prorſus, itaq; neq; ciuiliter neq; naturaliter debeatur. ita tenet gl.in.l.ſi duo patroni. in princ. verb. iuraſſet.ff.de iur.iu.quam dicit mirabilem Bart.ibi.nu.1.Paulus.4.allegar plures Iaſ.ibi.n.6.dicens cõmunem. & illam gl.dicit cõmuniter approbatam Iaſ.in præſenti.nu.34. idem Iaſ. in.d.l.re coniuncti.n.201.ff.de legat. 3.dicit ordinariam.& cõmuniter approbatam idem Iaſ.in.l.cũ quis.n.13. C.de iur.& fact.ignorãr. dicit etiam cõmuniter approbatã Curt.Iun.in.l. hac conſultiſsima.§.ex imperfecto. colu.penult.C.de teſtamen.ſequitur etiam allegans alios Tiraquell.in.l.ſi vnquã. verb.reuertatur.nu.285.C.de reuocand.donat. dicir cõmunẽ dñs meus Antonius de Padilla in.l.ſi poſt diuiſionẽ.n.7.C.de iur. & fact.igno.

Et pro illa gl.ſolet allegari text.in l.planè.la primera.§. ſi coniunctim. ff. de legat.1. vbi Iaſ.nume.15.teſtatur eſſe approbatam,&ibi ampliari,etiã ſi portio vacans omni iure ſuſtineretur de æquitate,nã videmus quòd ibi legatum factum proprio ſeruo ſine libertate non valet,& tamen quia de æquitate hæredes debenr ſoluere.

vt.in

vt in.l.penulti.§.illo.C.de neceſſari ſeru.hæred.inſtit.impeditur ius accreſcendi ſecundùm gl.ibi, quam ſequitur Bart.& eſt cõmunis ſecundũ Iaſ.ibi,numero.13.&.14.

Secundò pro illa gl.allegatur tex. in.l.vnum ex familia.§.ſed ſi vnio. verſicu.verùm.ff.de legat.2.

Scio tamen contra hanc gl.& cõmunem opinionẽ eſſe fortem text. in.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.C.de teſtamẽt.vbi naturalis obligatio,quæ oritur ex minùs ſolẽni teſtamento pro relictis in eo,iuxta magis cõmunem opinionem doctorũ in.l.2.ff.de condict.indebit.&in alijs plurimis locis,prout latiſsimè dixi& reſolui in mea repetitiõe.l.nemo poteſt.ff.de legat.1.non impedit ius accreſcendi.Breuiter de illius tex.intellectu ipſe etiã dixi in.d.repet.l.nemo poteſt.vbi concludi tex.illum loqui in hæreditate relicta in minùs ſolẽni teſtamento,quæ quidem minimè debetur naturaliter,cuius tex.hic eſt cõmunis intellectus ſecũdùm Iaſ.in 1.lectura.n.75.in.d.l.nemo poteſt.& ibi Rip.nu.102.dicit etiam communem plures allegans Menchac. de ſucceſſ.creat.§.2.num.15.idem ſequutus contra Iaſ.& Rip. vbi ſuprà.& contra gloſſ.mag.in dict.l.ſi poſt diuiſionem.

41 Et ex hoc vltimo requiſito infero ad intellectum tex.in.l.vnic.C.ſi im perfect.liberal.ſoc.&c.quo tex.vt ſuprà diximus,eſt ſpeciale,vt ius accreſcendi habeat locum in contractibus, quando ſocius Imperialis liberalitatis portionem ſuam repudiat, nec ad principem reuertatur:vt text. ille intelligatur eo caſu, quo portio vacat ipſo iure, & ſic repudiatione, ſecùs ſi ope exceptionis, vt per ſententiam,vel iureiurando,vel alia exceptione,quia tunc non eſt locus iuri accreſcẽdi iuxta ſupradictã glo. & cõmunem opinionẽ. & ita inuenio, quòd in expreſſo tex.illum interpretantur Bartol.num.2.Iaſ.nu.6.in.d.l. ſi duo patroni.in princip.qui infert ad aliam optimam quæſtionẽ, quã hic diſputare non expedit.

42 Vltimò antequàm ad articulum principalem condeſcendam eſt notandum,quòd ius accreſcendi non habet locum quotieſcunq; eſt ſubſtitutio vulgaris, ius enim ſubſtitutionis præfertur iuri accreſcendi.tex. eſt expreſſus in.l.2.§.ſi duo.ff.de bon. poſſeſſ.ſecũdùm tabul.text.ad idẽ in l.vnic.§.in primo.&.§.pro ſecundo. &in.§.ſin autem.in fine.C.de caduc. tollend. ſumpto argumento ab ordine literæ, quod valet,vt in.l.quoties.ff.de vſufruct. text. qui eadem inductione conſtat in authent. hoc ampliùs.C.de fideicommiſſ.& hæc eſt communis opinio ſecũdùm Anton.Gomez.1.tom.cap.3.nume.26. teſtatur communem plures allegãs Villalonga in repet.dict.l.re coniuncti.folio.38.colum.2.vbi latiſsimè fundat contrarium gratia diſputationis,dicit tamen non eſſe recedendum à cõi.cuius quidẽ hæc ratio eſt, quoniam qui venit per ius accreſcẽdi,dicitur venire per tacitã quãdam

 ſub-

ſubſtitutionem. vt in. d.l. ſi Titio & Mæuio.§.Iulianus. ibi.quaſi ſubſtitutus.ff.de legat.2.quem text. ſuperiùs allegaui.ſed ſubſtitutus venit ex expreſſa ſubſtitutione,quæ facit ceſſare tacitam.per tex.in.l.fi.C.de pact.cõuent.& in.l.cùm ex filio.§.filio impu
43 beri.ff.de vulgar.& pupill.¶ Quæ regula non tantùm procedit in ſubſtitutióe expreſſa, verũ & in tacita, quæ excludit ius accreſcendi.tex. eſt in.l. fi.ibi,partemuè.C.de hæred. inſtitu. vbi ſubſtitutio facta à teſtatore, quæ pro tacita ibi interpretatur ab Imperatore excludit ius accreſcẽdi.& ita illum text.notat ibi Bald. nu.53.& dicit meliorem iuris ad hoc Iaſ.in.l. cũ quid.in ſecunda lectura.nume. 4 .ff. ſi cert. pet. & alios plures referens Anton.Gomez dict.cap.3.nu.26.& eſt communis,vt plures referens teſtatur Villalonga vbi ſuprà. fol.39. colum.3.&.4.& fol.40.columna.1.

Et tex.in dict.l.final.iudicio meo procedit etiam in tacita vulgari cõpræhẽſa ſub expreſſa pupillari. nam illa prædict.ius accreſcẽdi excludet. & ita poſtea inueni tenere optimè fundantem Anton. Gomez. d.cap. 10.n.36.& idem.d.cap.3.n.26.vbi mouet terribilem difficultatem,& ſoluit, ideo videndus ęſt,licèt Villalonga vbi ſuprà.fol.40.colum.1.contrarium in hoc vltimo teneat.

44 Verùm ſi ſtamus inductioni tex. in dict.l.vnic.in.§§.ſuprà allegatis.& dict.authen.hoc amplius.ad probãdum regulam ſupradictã,quòd ſubſtitutio vulgaris impediat ius accreſcendi,iure regio habemus probatũ contrarium,ſcilicet,in.l.34. ad fi. tit. 9.partit.6. vbi in defectum inſtituti, ſeu legatarij, priùs vocatur coniunctus quàm ſubſtitutus. per quam.l. voluit in hoc articulo cõſtituere differentiam inter ius commune & regium tractatus quidam de differentent.inter ius commune & regium in vltim.voluntat. differentia.15. vbi dubitat ex eo,quòd dict.l.34. tãtùm hoc probet ab ordine literæ. & meritò quidem,quia in dubio vitanda eſt legum correctio.

45 Sed ſupradicta prima ampliatio de ſubſtitutione tacita,quã fecimus, vt ipſa quoq; ius accreſcendi excludat,videtur poſſe limitari,quotieſcũque ille,qui venit per ius accreſcendi ,eſt pſona valde dilecta teſtatoris vel coheredis,de cuius portione quę ritur,quia tunc præfertur ſubſtituto vulgari tacito,vt pbare videtur text. in.l. final. C. de inſtitut. & ſubſtitu. ſub condit. fact. iuxta intellectum Bartol.ibi,& eiuſdem in.l.1.num.43. ff.de vulgar.& pupill. Sed ille intellectus communiter reprobatur ,quia text.ille non loquitur in vulgari tacita, ſed in pupillari tacita, quæ non excludit matrem.ita tenet gl.ibi,eſtque cõmunis opinio,vt latè concludit Anto.Gomez.d.c.3.nu.27.&.28.

46 Secundò ſupradicta regula ampliatur,vt etiã inutilis ſubſtitutio impediat ius accreſcendi. text. eſt elegans in.l.penulti. incip. ſi ego. ff.de iniuſt. rupt . &c. vbi caſus ita poteſt figurari, Inſtituit quis duos hæredes

Titium

Titium, ſcilicèt & Mæuium exhæredato poſthumo, & ſic ſatisfecit formæ, de qua in. l. inter cætera. ff. de lib. & poſthum. & in princip. Inſtitu. de exhæredat. liber. poſtea ſubſtituit alios duos, à quibus non exhæredauit poſthumū, itaq; reſpectu ſubſtitutorū fuit inutilis ſubſtitutio, nō verò fuit nulla, quia non præteritione poſthumi, ſed ipſius agnitione rumpitur teſtamentū, per tex. in princip. Inſtitu. quib. mod. teſtam. infirmentur. cùm ſimilib. poſtea deceſſit prædict. Titius, hæres ſubſtitutus, ad cuius portionē vocabatur ſubſtitutus, qui quidem admitti non potuit, quia inutilis fuit ſubſtitutio, vt potè præterito poſthumo, dubitatur an Mæuius cohæres iam quòd ceſſat ſubſtitutio, ſit admittendus per ius accreſcendi: Ad quod reſpōdet tex. quòd nō niſi ipſe poſthumus, quia iam propter inſtituti perſonam, à quo poſthumus exhæredatus eſt, in cuius locum ſubſtitutus vocabatur, à quo poſthumus exhæredatus non eſt, teſtamentum ruptum eſt, ergo manifeſtiſſimè tex. ibi probat ſubſtitutionē quātumcunq; inutilem excludere ius accreſcēdi. per quē tex. ita notat Barto. in d. l. re coniuncti. nu. 37. & ſequitur ibi Rip. & dicit veriorem. nu. 181. & alios allegans Villalonga ibi. fol. 40. colu. 1. ampliatiōe. 2. qui latiſſimè eſt videndus de hoc. fol. 41. colu. 4. & ſequentibus. ſequitur etiā Angel. quē refert Socin. in. l. 1. nu. 15. ff. de vulg. & pup. idem probat tex. in. l. ſi poſthumus. in princip. in verſicu. nam & cū duobus. ff. de lib. & poſthum. ſecundùm Paul. ibi. nu. 1. in verſi. ſed quare non peruenit. Iaſ. n. 2. 3. & 4.

47. Tertiò ſupradicta regula ampliatur etiam ſi volens venire per ius accreſcendi eſſet filius teſtatoris, nam etiam ipſe excluditur per ſubſtitutum expreſſum, per tex. optimū in l. ſi poſthumus. §. quod vulgo. verſi. ideoque. ff. de liber. & poſthum. vbi ſubſtitutus admittitur, etiam ſi filius teſtatoris eſſet cohæres eius, cui ſubſtitutio facta fuit. & ibi notat in ſpecie Iaſ. nu. me. 8. dicens caſum illum ad hoc eſſe menti tenendum.

48 Sed ſupradict. cōmunis regula limitanda eſt, præterquam ſi contrarium appareat ex expreſſa, vel tacita defuncti voluntate, vt probat tex. & ibi notant Barto. & cæteri in. l. quidā teſtamento. ff. de vulg. & pupil. tenet alios referens Anto. Gomez dict. c. 3. num. 26. in fine, teſtatur cōmunem latiſſimè declarans Villalōga vbi ſuprà fol. 40. colu. 2. & ſequētibus. qui ponit quinque ampliationes & alias quinque limitationes ad ſupradictam regulam, & ideo videndus eſt omnino.

49. Eſt tamen elegans differentia inter ſubſtitutionem & ius accreſcendi, nam illa quidem minimè tranſmittitur ad hæredes, ius tamen accreſcendi benè tranſmittitur, ex tex. in. l. ſi pluribus. ff. de ſuis & legitim. hæred. §. fi. Inſtit. ad Orfic. l. hæc ſcriptura. §. fi. ff. de condit. & demōſtrat. l. 3. & l. qui liberis. §. hæc verba. & in l. Lucius. §. fi. ff. de vulg. & pup.

50 Eſt tamen caſus, in quo ius ſubſti-
tutionis pupillaris pertinet ad hære-
des, videlicet ſi ſit vnitum cum iure
accreſcẽdi. vt in.l. qui patri.ff.de acq.
hæredit. vbi quidam fuit inſtitutus;
idemq́; ſubſtitutus datus filio impu-
beri, qui quidem deceſsit viuo pupil
lo, poſtea pupillus deceſsit intra pu-
pillarem ætatem, ſicq́; habuit locum
ſubſtitutio prædicta, inquit tex. illam
hæreditatem pupilli cum paterna in
iunctam ad hæredes ſubſtituti pupil
laris tranſire. & ita hunc intellectum
ad illum text. ſcilicet, quòd pupilla-
ris ſubſtitutio iuncta cum iure accre
ſcendi tranſmittatur ad hæredes, po
ſuerunt ibidem Alexand. & Angel.
& prius Bartol. in.l. vnic.§. ſin autem
aliquid ſub conditione.C.de caduc.
tollend. vbi dicit mirabilem illũ tex.
& ibi Bald. num.8. defendit hunc in-
tellectum. tenet idem Bart. in.l. is po
teſt. num.11.ff.de acqui. hæred. ſequi-
tur etiam Bald. in.l.11. colu.1. C. de te-
ſtamento milit. Platea in.§. igitur. de
pupillar. ſubſtitutione. & hunc intel
lectum dicit cõmunem Rip. in.l. re
coniuncti. num. 202.ff.de legat.3. ra-
tio autem huius communis intelle-
ctus eſt, quoniam ibi non potuit ad-
mitti ſubſtitutus hæres per ius accre-
ſcendi, quia illud locum non habet
in diuerſis hæreditatibus. tex. eſt in.l.
ſi ſub cõditione.ff. quibus mod. vſuſ-
fruct. amitt. diuerſa autẽ eſt hæc hæ-
reditas pupillaris à paterna, licèt ſit
vnum teſtamentum. tex. in.§. igitur,
Inſtit. de pupill. ſubſtitutione.

Sed nihilominus hic intellectus
quantumcunq; cõmunis non eſt te-
nendus ad illum tex. nã magis incõ-
uenit, ſubſtitutionem ad hæredem
trãſmitti poſſe; quã in diuerſis huiuſ-
modi hæreditatibus habere locum
ius accreſcendi; cùm propemodum
eadem ſint, tũ prætereà, quia quòd
ibi iure accreſcendi tranſmittatur,
non verò iure ſubſtitutionis, magis
congruit literæ illius tex. vbi expreſ-
ſè dicitur, iure accreſcendi. & ita hũc
intellectum tenet glo. magna ibidẽ.
& Bart. ibi ſibimet contrarius. tenet
idem Bartol. in dict.l. re coniuncti.
nume.58. idem Bartol. in.l.4.§. Cato.
nume.3. verſicu. quid dicemus? ff. de
verb. obligat. tenet etiã Bald. ſibi con
trarius in.l. quidam elogio. nu.18. C.
de iur. delib. tenet Portius in.d.§. igi-
tur. & hunc intellectum dicunt cõ-
munem ibi Paul. nu.9. Imol. colum.
fina. in dict. l. qui patri. quem intelle
ctum & ipſe probo.

51 Tandem in re hac illud notatu di-
gniſsimum cenſeo, ſcilicet, quòd il-
lud quod conſequor ex iure accre-
ſcendi, dicor habere ex iure meo, &
ex meo legato. ita probat text. in.l. ſi
mihi & tibi. in princip. ibi, & ex meo
legato. & ibi notat Iaſ. nu.7. & teſta-
tur communem ibi idem Iaſ. nu. 10.
52 ff. de legat.1. ¶ Pro quo etiam facit,
quia portio vacans & accreſcẽs poſ-
ſidetur ab hærede eodem iure & mo
do, quo poſsidetur principalis por-
tio. text. eſt in.l. ſi in teſtamento.ff. de
vulgar. & pupill. ſubſtit. vbi hæredes
ſcripti in teſtamẽto vocantur ad ſub
ſtitutionem, vnuſquiſq́; pro ea par-
te, qua

te,qua hæredes extitiſſent, ſiue iure inſtitutionis,ſiue per legem aliquã, alicuius portionem vedicaſſent,hoc eſt,ius accreſcendi. ecce igitur quomodo ibi, par ratio habetur portionis in inſtitutione relictæ,& portionis accreſcentis.

53 Ex quo text. inferunt eleganter ibi Cynus & Bald. quòd prohibitus alienare portionem ſuam, cenſetur etiã prohibitus alienare portionẽ accreſcentem, nam cùm eodem iure vtreq; poſsideantur, diſpoſitum in vna,debet & in alia locum habere. & ita hanc opinionem ſequitur Alex.in d.l.ſi in teſtamento.n.3.dicens ità fuiſſe pronunciatum Florentiæ.ſequuntur etiam ibi Aretin.1.notab.Iaſ.n.3.& dicit communem plures referens dominus meus Antonius de Padilla in l.voluntas.n.29.C. de fideicommiſſ.

54 Quod eſt vtile pro intelligentia tex.in.l.pater filium.§.quindecim libertis.ff.de legat.3. vbi prohibitus alienare portionẽ ſuã, nõ cẽſetur prohibitus alienare portionẽ quã redemit ex ſocijs ſuis. Nã quãtumcunq; illam portionem redemptam alienare minimè cenſeatur prohibitus, portionem tamen accreſcẽtem nullomodo poterit alienare, vt ex ſupra dicta communi opinione conſtat.

55 Vlteriùs pro illius tex.in.d.§.quindecim libertis. perfecto intellectu, eſt notandum, quòd ideo ibi prohibitus alienare portionem ſuam, nõ cenſetur prohibitus alienare portionem redemptam à collibertis ſuis, quia fuit prohibitus alienare pro parte ſua tantùm, vnde partem ſibi obuenientem à ſocio bene poterit alienare, quia non eſt prohibitum, ſecùs verò erit, quando prohibitio ſimpliciter fieret in rem, ſcilicet, ne domus alienetur, nam tunc, minimè etiam portionẽ ſocij alienare poterit, per tex. in.l.peto.§.fratre.ff.de legat.2. aliud enim eſt dicere, prohibeo ne alienes, vel prohibeo ne Titius alienet. ita eleganter tex. illum interpretatur Bart.in.l.voluntas.C.de fideicommiſſ.& ibi Paulus.n.7.Iaſ.n.11.idem Bart.in d.§.fratre.n.2.verſ.venio ad quartam partem.& ibi Imola n.7,idem Bar.in.l.Sceuola in fine.ff. ad Trebell.& tenet Iaſ.in.l.filius famil.§.diui.n.95.ff.de legat.1.ſequitur & dicit communem plures referens dominus meus Antonius de Padilla vbi ſuprà.ſequitur etiã & dicit cõmunẽ Ant.Gomez in.l.40.Taur.n.47.

56 QVIBVS omnibus viſis, tanquã ad noſtri tex.neceſſariã intelligẽtiam ex concluſione huius text. qua habetur, quòd ſolis perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiãtium, infertur planiſsimè, quòd portio accreſcens accreſcit hæredi tantùm, non verò emptori hæreditatis. Articulus hic difficilis eſt, in quo dd. varias ſententias ſequuti ſunt, ideo latiſsimè hic intendo eum declarare & examinare, annuente Deo.

Pro cuius quidem recta expeditione, priùs firmo concluſionem in contrarium, quam optimè iuribus & rationibus defendam, tandem po-

nis illius ſummè difficilis, an teſtator
poſsit prohibere ius accreſcendi? Et
quæſtionem hanc ipſe latè examina-
ui in mea repetitione.l.nemo poteſt.
ff.de legat.1. Sed quia hic etiam eſt lo-
cus ordinarius ipſius, hic etiam exa-
minabo, aliter tamen quàm in.d.l.
nemo poteſt. Et primò videtur qui-
dem ex ſuprad.ratione communi iu-
ris accreſcēdi inductiua minimè poſ-
ſe teſtatorem ius accreſcendi prohi-
bere, ne decedat pro parte teſtatus &
pro parte inteſtatus. Secūdò pro hac
opinione ipſe allego tex.in. l. ſi quis
ita hæres inſtitutus fuerit.ff.de hæred.
inſtit. vbi quidā ex certo fundo fuit
hæres inſtitutus excepto vſufructu,
dubitatur in caſu illius text. an talis
prohibitio teſtatoris aliquid opere-
tur? & inquit tex. perinde eſſe, atque
ſi ſine ea re inſtitutus eſſet. Ergo be-
ne conſtat ex illo tex. minimè poſſe
teſtatorem prohibere ius accreſcen-
di, nam ſi ſimpliciter quis ex fundo
ſolo eſſet inſtitutus nullo dato cohæ-
rede, detracta fundi mentione habe-
retur hæres totius hæreditatis defun-
cti, per text. in.l.1.§.ſi ex fundo.ff.de
hæred. inſt. & in.l.24.ei qd'3.partis.6;
& ita hanc opinionem per illum text.
tenuit Dyn. ibidem in dict.l. ſi quis
ita hæres, quem refert, dicens hanc
eſſe veriorem Imol.in dict.l.1.§.ſi ex
fundo nu.n.68.vbi refert quinq; opi-
niones in hoc articulo. hanc etiā opi-
nionem ſequitur in præſenti Salicet.
nu.16.Roman.30.& Alex.plures alle-
gans in.l.quoties nu.11.ff.de hæred.
inſtit. hanc opinionē dicit cōmunē
Decius in Rubrica ſuprà hoc tit.1.le- 18
ctura.n.3.& in.2.n.21.hāc dicit cōem
Alexan.in.l.ſi quis priore.nu.9.ff.ad
Trebell.dicit cōem Rip.in.d.l.re cō-
iūcti.nu.134.ff.d.de legat.3.& ibi Ioā.
Crott.n.61.dicit etiā cōem Ripa in.l.
1.n.183.ff.de vulg.& pup.ſubſt. cōem
quoq; teſtat Gualdēſ. de arte teſtād.
tit.6.cautel.15.n.4.magis cōem dicit
Anto.Gomez.1.tom.d.c.10.nu. 10.

Sed contra hanc cōmunem opi-
nionem eſt tex. fortiſsimus in.l.quo-
ties.§.ſi duo.ff.de hæredib. inſtit. vbi
duo fuerunt hæredes inſtituti in eo-
dem teſtamēto, vnus ex parte tertia
fundi, alius ex beſſe, inquit text. de-
tracta fundi mentione, ambos hære-
des, hæreditate potituros, quaſi ſine
partibus ſcripti eſſent, niſi manifeſtiſ-
ſimè voluntas teſtatoris refragatur.
ergo conſtat ex illo text. clariſsimè
quòd ius accreſcendi habet locum,
niſi teſtator prohibuerit.

19 Secūdò vltra oēs doctores contra
hanc cōem opinionē facio talē cōſi-
derationē. Nam ius accreſcendi pro-
uenit ex tacita mēte defuncti, vt pro-
bat expreſſè tex.in.l.ſi Titio & Mæ-
uio.§.Iulianus. ibi quaſi ſubſtitutus.
ff.de legat.1. vbi ille, cui accreſcit por-
tio vacans, quaſi ſubſtitutū appellat,
ſi igitur eſt quaſi ſubſtitutus, ergo ve-
nit ex tacita defuncti volūtate. & ita
notat expreſſè glo.ibi verb.cum ſuo
onere.in vbi l.& ex tacita quā cōmu-
niter approbatā teſtatur Sebaſtianus 21
Sapia in repet.huius.l.nu.4.ſequitur
22 Alex.in.l.ſi ſeruus cōmunis ab exte-
ro.ff.de acq.hæred.& Imol.in.l.Cel-
ſus.§.

ius.§. quod,alicuius.ff. de legat.2.& hæc opinionem teſtatur communiter approbatam Rip.in.l.3.nu.17.ff.de legat.1. ¶Pro qua opinione allegatur etiam tex.in.l.qui ex duabus.§.fin.ff. de acq.hæred.vbi tex.probat, quòd qui ſemel hæres extitit, deficientium partes etiam inuitus recipit, ergo innuit tex. quòd eadem voluntate, qua vocatur ad portionem propriã, vocatur etiam ad accreſcentem. ¶Sed ego vltra hæc allego text. expreſſum in.l.Lucius,ff.de fideicõm.libert.vbi cõiunctum ſubſtitutum appellat, cũ tamẽ nullus qui verè eſſet ſubſtitutus præceſsiſſet in caſu illius tex. tunc ſic; ſi igitur ius accreſcendi prouenit ex tacita defuncti volũtate, quare teſtator non poterit per expreſſam id impedire? cũ nihil tam naturale ſit, vt eodem genere, quo colligatum eſt, nõ diſſoluatur. vt in regula, nihil tã naturale.ff.de reg.iur. Præterea, quia ſicut obligatio cõſenſu cõtrahitur, ita & contrario diſſenſu ſoluitur, vt eſt tex.pulcher in.l.prout quiſque.ff. de ſolut. igitur cum ius accreſcendi proueniat ex voluntate teſtatoris & tacita, quare expreſſa magis nõ poterit? argumento text.in.l.cum,qui certã.§.ſi ibi, quia diuerſa cauſa eſt voluntatis expreſſæ,& eius quæ ineſt.ff. de verb.obligat. & ita inuenio, quòd ex.d.l.quoties.§.ſi duo. contrariam opinionẽ tenet Bart.ibidem.ſ.quòd, ſi teſtator poſsit phibere ius accreſcendi,& quòd tunc tota cauſa deuoluatur ab inteſtato hæredibus inſtitutis nihil penitus habentibus. & eandem

opinionem tenet idem Barto.in.d.l. ré coniuncti.nu.85.& in.l.ſi ego.n.2. ff.de iniuſt.rupt.& in.d.l.ſi quis priore.n.3. & idem Bart.in repet.l.pater filium.nu.18.ff.de inoffic. teſtament. & idem cõſil.156.nu.2.& in cõſil.176.

22 nu.2 & hanc opinionem contra Dynum dicit cõmunem Corneus in.l. quoties.nu.27.C.de hæred.inſtitu.ſequitur Curt. Iun.cõſil.11.nu.8.vbi dicit Bartol.opinio.eſſe magis cõmunem. Ego verò priorem ſententiam & veriorem & cõmuniorem eſſe exiſtimo, licèt ſecundã hanc vltimã ſequatur etiã Ant. Gomez.d.1.tom. c.10.n.10. vbi Corneũ tantũ allegat, & etiã Menchac.nonnullos referens de ſucceſſ.creat.§.3.nu.6.vbi ampliat etiam tacitè, qui eſt vidẽdus iterum d.§.3.n.10. quia ſecundũ vtranq; opinionem datur inconueniens, quòd voluntas teſtatoris nõ valeat nec ſeruetur in opinione, quòd phibitio teſtatoris nõ valeat & habeatur ac ſi nõ prohibuiſſet, & hoc non dicitur incõueniens pprie, imò iuridicũ eſt, quia nemo poteſt facere, quin leges ſui ſuo teſtamẽto locũ habeant. in ſecunda verò opinione, datur maximũ incõueniens, quòd tota cauſa deuoluatur ab inteſtato, quod eſt abſurdũ, quod cũ non peccauit voluntas teſtatoris in ea parte, qua fuit ſolemnis, vt patet ad dictam particulam teſtamenti non quidem contrariam, qua teſtator prohibet ius accreſcẽdi, deſtruatur totum teſtamẽtum: maximè quia ſecundũ primam opinionem ſupradictam ſuſtinetur teſtamentum, & ſecundũ opinionem

nionem ſecundam illud deſtruit.

20 Et ſemper accipienda & tenendā eſt illa opinio quę fauet teſtamento, vt in.l.ſi pars.ff.de inoff.teſtam. quia publicè intereſt, vt teſtaméta valeāt & conſeruētur, vt in.l.vel negare. ff. quemadmod. teſtam. aper. ¶ Vnde idem erit in quacunq; cauſa fauorabili ſecundùm Alexan.in.l.duo iudices.nu.9.ff.de re iudic.maximè cùm ſupradict.1.opinio ſit cōmunis & magis cōis, & eam teneant & ſequātur tot graues authores, vt ſuprà vidim⁹.

21 Præcipuè ſi teneamus opinionem Andreæ Barbatij cōſil.6. volu.1. vbi extendit quod ſuprà dictū eſt per.d.l.ſi pars.quòd etiam ſententia vnius doctoris pro ſuſtinendo teſtamento ſit ſeruanda contra cōmunem. quā opinionem ſequitur etiam Iaſ.in.l.Gallus.§.quid ſi is.2.lectura.nu.14.ff. de libe.& poſthum. & Auiles in.c.1. correctorum in gloſ.fiel. nu. 15.in.3. colu.illius numeri. ¶ Sed licèt ſuperiora omnia per me dicta & ſequuta vera ſint, tamen hæc opinio & extēſio Barbat. & ſequaciū mihi nō placet, contrariamq; ſententiam tenet Alciat.lib.3.paradox.c.7.idē Alciat. præſumpt.40.primæ regulæ.num.11. tenet etiam Caſtellan.Coraſ.in ſuis memorabil.verb.nuptiarum. & Ioā. de Neuizan.in ſua ſylua nuptial.libo 4.n.73.& contra Barbat.teſtatur eſſe cōmunem opinionem Dec.in cap.1. colum.fina.de conſtit.& hanc opin. aliquos ex ſupradictis allegās ſequitur Ioā.Oroſc.in.l.a.n.17.ff. de offic. quæſt.ſubdēs idem eſſe in matrimonio.& licèt hęc ita vera ſint, nō tamē cōtradicunt noſtro intētui, cū prima opinio nō ſit ſingularis, ſed cōmunis etiam & magis cōmunis ſicut ſecunda, vnde in dubio tenēda & ſequenda vt in.d.l.ſi pars.

22 Et tenēdo ſupradictā primā cōem opinionē non obſtat tex. difficilis in d.§.ſi duo. nam eius ſenſus ne obſit, hic eſt, ſcilicet, quòd etiā ſi inſtituti in certis rebus ad portiones vacantes pro rata portionis, quā habuerūt in prima inſtitutione admittātur, hoc eſt intelligendum, niſi cōtrarium teſtator diſponat. quem intellectū ſuſtinet Paulus de Caſtr.in.d.§.ſi duo. n.3.quāuis Bart.ibi eum intellectum improbet.& eundē defendit optimè Crottus in.d.l.re cōiuncti.n.60.qui quidē intellectus expreſsè eſt cōtra literam illius tex. nā imò ibi fuerunt duo inſtituti pro diuerſis partibus, & nihilominus dicit text. æqualiter fore ambos admittendos; niſi contrarium manifeſtiſsimè velit teſtator.

23 Vnde verus intellectus eſt, quòd ibi, illa manifeſtiſsima defuncti voluntas non eſt ad impediendum ius accreſcēdi, ſed ad hoc, quòd licèt regulatiter, quando duo inſtituuntur in certo fundo pro diuerſis partibus, ſit ſpeciale, vt detracta fundi mentione, quaſi ſcripti ſine partibus videantur, & æqualiter ſuccedant, iuxta tex. in.l.ex facto.poſt pricip.ff.de hęred. inſtitu. tamen id fallit, quotienſcūq; contrarium velit manifeſtiſsimè teſtator, hoc eſt, vt omnes ſuccedāt & vocentur ad portionem vacantem pro ea

pro ea parte, qua hæredes inſtituti ſunt, ſicuti regulariter fit, quoties nõ in certo fundo, ſed in alijs bonis pro diuerſis portionibus duo inſtituuntur. itaque illa manifeſtiſsima defuncti volũtas non impedit ullo modo ius accreſcendi, ſed portionem vacantem diſtribuit certo modo inter hæredes. & ita putarem text. illum fore intelligendum, ſalua correctione melius ſentientis.

Non obſtat & ſecundò argumentum, quod ipſe feci de tacita illa defuncti volũtate qua prouenit vt probaui ius accreſcendi, nam illa mutari non poteſt propter inconueniens dict. l. ius noſtrum. ob quod introductum fuit ius accreſcendi.

23 Vel meliùs & magis in forma reſpondeo, quòd licèt ius accreſcendi proueniat ex tacita defuncti volũtate, nemo tamen eſt, qui neget, illud interpretatum fuiſſe à lege, ſicq; non tantùm ex tacita defuncti voluntate venire, ſed etiam ex legis interpretatione, vti optimè ſic intelligendo eum recenſet Bart. in l. 3. nu. 1. oppoſitione 3. ff. de legat. 1. pro quo eſt text. in l. ſi teſtamento. in fine. ff. de vulg. & pupill. ibi. per legem aliquam. & ibi notant Bart. & Iaſ. nu. 25. tunc ſic, licèt igitur tacitam illam volũtatem poſsit mutare teſtator per alterã expreſſam contrariam, non tamen poterit diſpoſitioni legis derogare, quæ interpretata eſt mentẽ defuncti, propter inconueniens maximũ. d. l. ius noſtrum. argumẽto. l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. vnde veriſsima remanet prima cõmunis opinio, quòd teſtator minimè poſsit prohibere ius accreſcendi.

24 Hæc tamẽ veriſsima cõmunis opinio limitari debet in legatis, nam in illis cùm non militet ratio cõmunis, optimè poterit teſtator ꝓhibere ius accreſcendi. ita voluit gl. ſingul. in l. dominus. §. primo. ff. de vſufruct. & illam gloſſ. communiter approbatã pluribus relatis, qui eam ſequuntur, dicit Menchac. de ſucceſſ. creatione. § 20 numero. 61.

25 Secundò limatur ſuprad. 1. cõmunis opinio in foro conſcientiæ ſecundũ Federic. de Senis. conſil. 126. incip. caſus talis eſt. vbi dicit quòd inſtitutꝰ iuſſus per teſtatorem non vltra petere, non poteſt ſalua conſcientia vltra retinere, ex quo eſt contra voluntatem teſtatoris, & reliqua alia bona debentur venientibus ab inteſtatò. ſequitur hanc opinionem plures referens Villalonga in repet. dictę. l. re coniuncti. fol. 41. columna. 3. & 4. Sed hoc conſultiùs erit relinquere voto Theologorum, vt potè meliùs conſulere in hoc poſsint, quàm Iuriſtæ. & ideo, iudicio eccleſiæ me ſubmitto.

26 Secũdò & principaliter ex eadem ratione cõmuni iuris accreſcendi inductiua infertur inter legatarios omnino diſiunctos non habere locum ius accreſcendi, nam in illis ratio ſuperior non militat, cùm pars, quæ vacat, reuertat ad hęredẽ. tex. eſt in l. & Proculo. ff. de legat. 2. vbi inquit text. & Proculo placebat, & à patre ſi accepi

cepi, quod ſeruo cōmuni legatū ſit, ſi alter dominorum omitteret, alteri non accreſcere, non enim coniunctim, ſed partes videri legatas inquit tex. quoniam ſi domini vendicarent legatum, vnuſquiſq; pro portione dominica eſſet partem habiturus. idē probat expreſsè tex. in l. 1. in principio. ff. de vſufruct. accreſc. verſi. cæterū. vbi dicit text. quòd quotieſcūq; ſeparatim pluribus pars vſusfructus legata eſt, ceſſat ius accreſcendi. per quæ iura hanc regulā cōſtituit Bart. in d. l. re cōiuncti. n. 25. vbi Rip. n. 75. dicit quòd ſolus Beſurtius tenet in hoc contra Bart. qui quidem Beſurtius ibi. n. 34. tantū diſputando tenet contra Bart. & opinionē Bart tenere omnes, & eſſe cōmunem & tenendā teſtat Villalōga in repet d. l. re cōiūcti. fo. 3. col. 1. verſi. pri a. eſt cōcluſio.

27 Tertiò, & principaliter ex eadem ratione cōmuni infertur in donatione cauſa mortis eſſe locū iuri accre-
28 ſcēdi. Quia licèt illa prout eſt in fieri aſsimiletur cōtractibus, prout ſunt iura vulgaria, tamen poſtquā eſt facta æquiparatur legatis & ſic vltimis volūtatibus. l. illud. ff. de donat. cauſ. mort. per quē tex. hæc eſt magis cōmunis opinio ſecundū Ioan. Oroſc. in l. cū hi. §. ſolēt. in princip. ff. de trāſact. & ita concordātur gloſſæ ſibi inuicē repugnātes. Accurſius etenim in l. ſi mortis cauſa. gl. 1. ad medium. C. ad l. falc. tenebat donationem cauſa mortis aſsimilari legatis. cuius opinionē magis cōmunē dicebat Hippolytus ſingul. 136. Rurſus idem Accurſius in l. 2. in princip. verb. legatū. ff. de dot. prælegat. cōtrarium tenet, imò quòd cōtractibus æquipararetur, nam hæ gloſſæ debent concordari, & diſtingui vt ſuprà dictum eſt. quæ concordia vltra Ioan. Oroſc. vbi ſuprà eſt cōmunis ſecūdùm Iaſ. in l. 2. nu. 11. ff. de legat. 1. vbi inquit, quòd totus mundus eam ſequitur. ſequitur etiam & dicit cōmunem plures referens Anto. Gomez. 2. tom. Var. c. 4. de donat. n. 16. vbi etiam addit, quòd reſpectu cōfirmationis æquiparatur vltimæ volun ati. nunc ad propoſitum. cùm igitur in legatis habeat locum ius accreſcēdi, vt in. §. ſi eadem res. Inſtitut. de legat. ita & in donatione cauſa mortis illud locum habere debet. text. eſt in l. vnic. §. hęc autem omnia. C. de caduc. tollend. vbi omnia ſupradicta in. §. §. præcedentibus eiuſdē. l. dicitur & probatur habere locū, & in donatione cauſa mortis, & tamen in. §. §. præcedentibus actū eſt de iure accreſcendi, quomodo illud locum habeat in vltimis voluntatibus. igitur habet etiam locum eodem modo in donatione cauſa mortis. & ita tex. illum ad hoc notant ibi Barto. & Bald. qui dicit eſſe vnicū ad hoc idem Bald. in præſenti. nu. 35. Roman. nu. 27. tenet idem Barto. in l. re coniuncti. n. 69. ff. de legat. 1. vbi Iaſ. nu. 251. ſequitur eādem opinionem. & dicit cōmunem Rip. ibi nu. 232. cōmunem quoq; teſtantur ibi Crottus nu. 146. & Ludouic. de Villalōg. col. fi. ſequitur Ant. Gomez. 1. tom. c. 10. nu. 7. & Ioan. Oroſc. vbi ſuprà. nu. 3. & Bart.

& Bart.in.d.l.cùm hí.in princip.n.2. & ibi Paul.de Caſtr.num.7. & idem Anton.Gomez.2.tom.Varia. cap.4. de donatio.numc.17.

29 Elegans tamen eſt in præſenti diſputatio, an in mortis cauſa capione, hoc eſt, in illo quod datur gratia cõditionis implẽdæ, ius accreſcendi locũ habeat: In quo quidẽ difficilimo articulo, videtur primò dicẽdum ꝙ locum habeat ex text. optimo in.l. Thais.§.Stichus ſeruus.ff.de fideicõ. libertat. vbi quidã in teſtamento Sticho ſeruo ſuo libertatẽ dedit, ſub ea conditione, ſi decẽ filiæ & vxori teſtatoris hęredibꝰ ſuis daret, poſtea vxor abſtinuit ſe ab hæreditate viri, dubitatur, an tota decẽ ſint præſtãda filiæ hæredi, an tãtũ dimidia pars. probat text. in ſolidũ præſtari debere. igitur manifeſtiſsimè cõſtat ex tex. illo habere locũ ius accreſcendi in dato gratia cõditionis implẽdæ. & ita per illũ tex. hãc opinionem tenet Bart.in.l.ſi mihi.& Titio.n.3.ff.de verb.oblig.& ibi etiã ſequitur Paulus de Caſt. ſequitur etiã Bald.in præſenti nu.30.verſi. ſed quid in patre.

Sed prædictis nõ obſtãtibus cõtraria ſentẽtia & verior & cõior eſt. imò quòd in mortis cauſa capione nõ habeat locũ ius accreſcẽdi. moueor ex text. expreſſo in.l.penult.in princip. verſi.item ſi Symphoro & Ianuario. ff.de condit. & demõſtrat. vbi caſus ita poteſt figurari. Quidam cũ cõderet teſtamentũ, Titio fundũ reliquit ea conditione, ſi centũ Symphoro & Ianuario præſtaret, dubitatᷣ Symphoro mortuo, an legatũ perijſſet, inquit tex. benigna interpretatione dicẽdũ eſſe Titiũ prædictũ dimidiam partẽ Ianuario dantẽ dimidiã partem fundi eſſe conſequuturũ, ſi non poſt moram Titij Symphorus deceſſerit. ergo ecce quomodo iſto caſu, portio illius qui deceſſit nõ accreſcit alteri ſocio, imò tantùm dimidia pars eſt ei præſtãda. & ita per illũ tex. hanc opinionem tenent ibi Bald. Cuman. & Imol. item Roman. hic. nu.27. & hãc opinionem dicit cõmunem Alex. in d.l.ſi mihi & Titio.n.9.& Iaſ.ibi.n.8. Zaſ.2.dicit etiã cõem Ripa in.l.re cõiuncti.nu.232.ff.de legat.3. magis cõmunem dicit Ioan. Oroſc.in.l.cùm hi.§.ſolet.n.5.ff.de trãſact.& hæc opinio veriſsima eſt. ¶ Difficultas tamen maxima verſatur in reſpõſione ad.d.l.Thais.verſ.Stichus ſeruus. vbi prima opinio clarè ꝓbari videbatur. vnde verus intellectus eſt, quòd ideo ibi habet locũ in mortis cauſa capione ius accreſcendi, ratione ſcilicet cõpẽſationis iniũcti grauaminis, quod ſolùm remãſit apud filiã hæredem, hoc eſt, manumittere ſeruum, vnde duplicato damno, hoc eſt illo facto manumittendi indiuiduo, duplicari debet & cõmodum, vt & ipſi totum cõmodum pecuniarium deferatur. hunc intellectũ poſuit Cuman.in.d. l.penult.& ſequitur Alex. vbi ſuprà. ſequitur etiam optimè declarãs tex. illum Socin. in.l. qui duobus. in fine primæ columnæ. ff. de condit. & demonſtrat. pro quo intellectu veriſsimo eſt tex. exꝓſſus in.d.l.penul.ff.de

S con

32 Ex quo ſingulariter ſub infertur, ꝙ
de iure canonico in contractibus ha
33 bebit locũ ius accreſcẽdi. ¶ Nã eo iu-
re regulariter ſtipulatio alteri per al-
terũ facta valet, vt tenet gl. optima in
c. quoties cordis oculus. 1. q. 7. verb.
& partc. quæ gl. ſing. eſt ad hoc ſecũ-
dũ Felin. in c. ſi cautio. n. 27. de fide in
ſtrumẽt. & illã gl. ſequũtur plures re-
lati per Iaſ. in d. l. ſtipulatio iſta habe
re licere. §. alteri. n. 5. ff. de verb. obl. &
illius gl. opinionem tenẽt pontificij,
vt inquit Alciat. in rubrica. n. 15. ff. de
verb. oblig. ſed illã gl. reprob. Alexã.
in d. §. alteri. n. 9. reprobat etiã plures
relati per Iaſ. ibidẽ. n. 5. vbi ipſe dicit
cõiter reprobari ꝑ text. in c. quãquã
de vſur. & duas cões opiniones cõtra
rias, licèt ſupradict. doctores nõ refe
rat. cõgerit in hoc Ioã. Oroſ. in l. tale
pactũ. in princ. n. 16. & 17. ff. de pact.
34 Verũ illa gl. vera eſt & ꝓcedit rectè
eo caſu, quo loquitur, videlicet quã-
do verba obligatiõis ſunt directa ad
ſtipulantẽ, & exequutiuè ad abſentẽ.
vt ibi gr̃a, ſi promiſi tibi dare cẽtum
Sepronio, quia hoc caſu oritur obli-
gatio naturalis. ita declarat Abb. in
d. c. ſi cautio. n. 6. quia talis obligatio
ſufficit ad efficaciter obligandũ de iu
re canonico. ꝑ tex. in c. 1. de pact. iux-
ta eius cõem intellectũ. & quòd hoc
caſu oriat̃ obligatio naturalis. glo. in
d. §. alteri. quæ gl. ſic intelligẽdo eam
in hoc caſu cõis eſt ſecũdũ Iaſ. ibidẽ.
nu. 26. & Fortun. Garſ. in l. Gallus. in
princ. nu. 43. ff. de lib. & poſthu. vnde
cũ de iure canonico ſtipulatio alteri
facta valeat, ſaltim exequutiuè, cõſe
quẽs eſt, ꝙ in cõtractibus de iure ca-
nonico habeat locũ ius accreſcẽdi. &
ita tenet Rip. in d. l. re cõiũcti. n. 223.
35 Secũdò & principaliter ex eadẽ ra
tione veriore ſubinfertur, quòd cùm
hodie de iure regio ſtipulatio alteri
per alterũ facta valeat. per tex. in l. 3.
titul. 8. lib. 3. ordin. veter. quę l. hodie
eſt l. 2. tit. 16. lib. 5. nouæ recop. regiæ.
& per eã ita tenet Roderic. Suarez in
l. quoniã in prioribus. quæſt. 8. colu.
4. C. de inoffic. teſtam. & Couar. lib.
1. Var. reſolu. c. 14. n. 13. & Grego. Lo-
pez. in l. 8. tit. 11. part. 5. gloſſ. 1. & idem
in l. 48. gloſſ. magna. titu. 5. partit. 5.
36 Infertur inquã, quòd ius accreſcẽ-
di habebit locũ hodie iure regio in
cõtractibus. & ita in expreſsis termi-
nis nouiter notat Rip. in d. l. re con-
iuncti. n. 223. licèt Anto. Gomez ſim
pliciter teneat contrariũ. 1. tomo. Va
riarum. c. 10. nu. 1. Et ſic ex ſuperiori-
bus omnibus ſatis remanet defen-
ſata cõis concluſio huius tex. à ratio
ne dubitandi, ſcilicet, quòd ſolis per
ſonis adeuntibus accreſcunt portio-
nes repudiantium.

Verùm ꝓ perfecta huius iuris ac
creſcendi cognitione, & ad ſciẽdum
quando poſsit habere locum ius ac-
creſcẽdi, & quomodo ſit intelligen
da concluſio huius tex. ipſe quatuor
requiſita conſidero, quæ neceſſariò
debent concurrere, vt illi ſit locus.
37 Primò enim debet cõcurrere, quòd
ſuccedẽtes, inter quos volumus dare
ius accreſcẽdi, ſuccedãt eodem iure:
nam inter ſuccedentes diuerſo iure
non eſt locus iuri accreſcendi. tex. eſt

ſingularis in.l. ſed cum patrono.in princip.ff. de bon. poſſeſſ. vbi inter patronum ſuccedentem per contra tabulas,& ſcriptum hæredem ſuccedentem per ſecundùm tabulas non habet locum ius accreſcẽdi.& ita ex illo text.hanc regulam conſtituit gl. ordinaria.ibi verb. cæteri,in fine.ad idem eſt tex.iuncta gl.verb.non poterit.in.l.ſiue.ff.de iur.pat.& hanc regulá optimè examinat Alciat.lib.4. paradox.cap.9.

38 Secundò requiritur vt ſuccedatur iure cõmuni,non verò iure ſpeciali. tex.eſt in.l.mulieri & Titio.ff.de cõdit.& demonſtrat. vbi Titio & mulieri ſi nõ nuberet fuit relictũ legatũ, dubitatur,ſi mulier nubat,an debeat habere legatum illud? Reſpondet tex.debere, non tamen iuris rigore, ſed ſi Titius repudiet legatum, non debere mulieri,quæ nõ nupſerit, accreſcere,nulla alia ratione niſi, quia ibi mulier iure ſpeciali ad illud legatum admittebatur.

39 Secundum requiſitum eſt,vt portio,quæ accreſcit,ſit vacans,neq; fuerit adita,nam ſi fuit adita etiam ſi poſtea vacet,non accreſcit inuito. tex. eſt in.l.ſi minor.ff. de acquir. hæred. vbi probat text.quòd ſi minor poſtquàm adierit hæreditatem ſe reſtituerit in integrum, illa portio hæreditatis non pertinet ad cohæredem inuitum,ſed bonorum poſſeſſio creditoribus defertur. ergo ecce quomodo poſt aditam hęreditatem etiã ſi portio adita vacet,non accreſcit inuito.¶ Qui tex.ſingularem recipit limitationem,ſcilicet quando reſtitutio ibi impetraretur propter dolum cohæredis,qui induxit minorem ad adeũdam hæreditatẽ, tunc enim accreſceret poſt aditam hæreditatem. ita illum tex.declarat Bartol.in.l.qui res. in princip.ff.de ſolut.Iaſ.hic nu. 41.Rip.in.d.l.re coniuncti.n.187.

40 Quartum & vltimum requiſitum eſt, vt portio, quæ accreſcit, vacet ipſo iure prorſus, itaq; neq; ciuiliter neq; naturaliter debeatur. ita tenet gl.in.l.ſi duo patroni. in princ. verb. iuraſſet.ff.de iur.iu.quam dicit mirabilem Bart.ibi.nu.1.Paulus.4.allegat plures Iaſ.ibi.n.6.dicens cõmunem. & illam gl.dicit cõmuniter approbatam Iaſ.in præſenti.nu.34.idem Iaſ. in.d.l.re coniuncti.n.201.ff.de legat. 3.dicit ordinariam, & cõmuniter approbatam idem Iaſ.in.l.cũ quis.n.13. C.de iur.&fact.ignorãt. dicit etiam cõmuniter approbatã Curt.Iun.in.l. hac conſultiſsima.§.ex imperfecto. colu.penult.C.de teſtamen.ſequitur etiam allegans alios Tiraquell.in.l.ſi vnquã. verb.reuertatur.nu.285.C.de reuocand.donat. dicit cõmunẽ dñs meus Antonius de Padilla in.l.ſi poſt diuiſionẽ.n.7.C.de iur. & fact.igno.

Et pro illa gl.ſolet allegari text.in l.planè.la primera.§.ſi coniunctim. ff.de legat.1.vbi Iaſ.nume.15.teſtatur eſſe approbatam,&ibi ampliari,etiã ſi portio vacans omni iure ſuſtineretur de æquitate,nã videmus quòd ibi legatum factum proprio ſeruo ſi ne libertate non valet,& tamen quia de æquitate hæredes debent ſoluere.

vt.in

vt in l. penulti.§. illo. C. de neceſſari ſeru.hæred. inſtit. impeditur ius accreſcendi ſecundùm gl.ibi, quam ſequitur Bart.& eſt cõmunis ſecundũ Iaſ.ibi,numero.13.&.14.

Secundò pro illa gl.allegatur tex. in.l. vnum ex familia. §. ſed ſi vnoi verſicu.verùm.ff.de legat.2.

Scio tamen contra hanc gl.& cõmunem opinionẽ eſſe fortem text. in.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.C.de teſtamẽt.vbi naturalis obligatio,quæ oritur ex minùs ſolẽni teſtamento pro relictis in eo,iuxta magis cõmunem opinionem doctorũ in.l.1.ff.de condict.indebit.&in alijs plurimis locis,prout latiſsimè dixi& reſolui in mea repetitiõe.l. nemo poteſt.ff.de legat.1.non impedit ius accreſcendi.Breuiter de illius tex.intellectu ipſe etiã dixi in.d.repet.l.nemo poteſt.vbi concludi tex. illum loqui in hæreditate relictã in minùs ſolenni teſtamento,quæ quidem minimè debetur naturaliter,cuius tex.hic eſt cõmunis intellectus ſecũdùm Iaſ.in 1.lectura.n.75.in.d.l.nemo poteſt. & ibi Rip.nu.102. dicit etiam communem plures allegans Menchac. de ſucceſſ.creat.§.2.num.15.idem ſequutus contra Iaſ. & Rip. vbi ſuprà. & contra gloſſ. mag.in dict.l. ſi poſt diuiſionem.

41 Et ex hoc vltimo requiſito infero ad intellectum tex.in.l.vnic.C. ſi imperfec.liberal.ſoc.&c.quo tex.vt ſuprà diximus,eſt ſpeciale,vt ius accreſcendi habeat locum in contractibus, quando ſocius Imperialis liberalitatis portionem ſuam repudiat, ne ad principem reuertatur:vt text. ille intelligatur eo caſu, quo portio vacat ipſo iure, & ſic repudiatione, ſecùs ſi ope exceptionis, vt per ſententiam,vel iureiurando,vel alia exceptione,quia tunc non eſt locus iuri accreſcẽdi iuxta ſupradictã glo. & cõmunem opinionẽ. & ita inuenio, quòd in expreſſo tex. illum interpretantur Bartol.num.2.Iaſ.nu. 6.in.d.l. ſi duo patroni. in princip. qui infert ad aliam optimam quæſtionẽ, quã hic diſputare non expedit.

42 Vltimò antequàm ad articulum principalem condeſcendam eſt notandum,quòd ius accreſcendi non habet locum quotieſcunq; eſt ſubſtitutio vulgaris, ius enim ſubſtitutionis præfertur iuri accreſcendi.tex. eſt expreſſus in.l.2.§.ſi duo.ff.de bon. poſſeſſ.ſecũdùm tabul.text. ad idẽ in l.vnic.§. in primo.&.§.pro ſecundo. &in.§.ſin autem.in fine.C.de caduc. tollend. ſumpto argumento ab ordine literæ, quod valet, vt in.l.quoties.ff. de vſufruct. text. qui eadem inductione conſtat in authent. hoc ampliùs. C. de fideicommiſſ. & hæc eſt communis opinio ſecũdùm Anton.Gomez.1. tom.cap.3. nume.26. teſtatur communem plures allegãs Villalonga in repet.dict.l.re coniuncti. folio.38. colum.2. vbi latiſsimè fundat contrarium gratia diſputationis,dicit tamen non eſſe recedendum à cõi.cuius quidẽ hæc ratio eſt, quoniam qui venit per ius accreſcẽdi,dicitur venire per tacitã quãdam

ſubſtitutionem. vt in. d.l. ſi Titio &
Mæuio.§.Iulianus. ibi.quaſi ſubſtitu
tus.ff.de legat.2.quem text. ſuperiùs
allegaui.ſed ſubſtitutus venit ex ex-
preſſa ſubſtitutione,quæ facit ceſſare
tacitam.per tex.in.l.fi.C.de pact.cõ-
uent.& in.l.cùm ex filio.§.filio impu
43 beri.ff.de vulgar.& pupill.¶ Quæ re-
gula non tantùm procedit in ſubſti-
tutiõe expreſſa,verũ & in tacita,quæ
excludit ius accreſcendi.tex. eſt in.l.
fi.ibi,partemuè.C.de hæred. inſtitu.
vbi ſubſtitutio facta à teſtatore, quæ
pro tacita ibi interpretatur ab Impe
ratore excludit ius accreſcẽdi. & ita
illum text.notat ibi Bald. nu.53. & di
cit meliorem iuris ad hoc Iaſ.in.l. cũ
quid.in ſecunda lectura.nume. 4.ff.
ſi cert. pet. & alios plures referens
Anton.Gomez dict.cap.3.nu.26. &
eſt communis,vt plures referens te-
ſtatur Villalonga vbi ſuprà.fol.39.
colum.3.&.4.& fol.40.columna.1.

Et tex.in dict.l.final.iudicio meo
procedit etiam in tacita vulgari cõ-
præhẽſa ſub expreſſa pupillari. nam
illa prædict.ius accreſcẽdi excludet.
& ita poſtea inueni tenere optimè
fundantem Anton. Gomez. d.cap.
10.n.36.& idem.d.cap.3.n.26.vbi mo
uet terribilem difficultatem,& ſol-
uit, ideo videndus eſt,licèt Villalon
ga vbi ſuprà.fol.40.colùm.1.contra-
rium in hoc vltimò teneat.

44 Verùm ſi ſtamus inductioni tex.
in dict.l.vnic.in.§§.ſuprà allegatis.&
dict.authen.hoc amplius.ad probã-
dum regulam ſupradictã,quòd ſub-
ſtitutio vulgaris impediat ius accre-
ſcendi,iure regio habemus probatũ
contrarium,ſcilicet,in.l.34. ad fi. tit.
9.partit.6. vbi in defectum inſtituti,
ſeu legatarij, priùs vocatur coniun-
ctus quàm ſubſtitutus. per quam.l.
voluit in hoc articulo cõſtituere dif-
ferentiam inter ius commune & re-
gium tractatus quidam de differen-
rent.inter ius commune & regium
in vltim.voluntat. differentia.15. vbi
dubitat ex eo,quòd dict.l.34. tãtùm
hoc probet ab ordine literæ. & meri
tò quidem,quia in dubio vitanda eſt
legum correctio.

45 Sed ſupradicta prima ampliatio
de ſubſtitutione tacita,quã fecimus,
vt ipſa quoq; iùs accreſcendi exclu-
dat,videtur poſſe limitari,quotieſcũ
que ille,qui venit per ius accreſcen-
di, eſt pſona valde dilecta teſtatoris
vel cohęredis,de cuius portione quę
ritur,quia tunc præfertur ſubſtituto
vulgari tacito,vt pbare videtur text.
in.l.final. C. de inſtitut. & ſubſtitu.
ſub condit. fact. iuxta intellectum
Bartol.ibi,& eiuſdem in.l.1.num.43.
ff.de vulgar.& pupill.Sed ille intelle
ctus communiter reprobatur, quia
text.ille non loquitur in vulgari taci
ta, ſed in pupillari tacita, quæ non
excludit matrem.ita tenet gl.ibi,eſt-
que cõmunis opinio,vt latè conclu-
dit Anto.Gomez.d.c.3.nu.27.&.28.

46 Secundò ſupradicta regula am-
pliatur,vt etiã inutilis ſubſtitutio im
pediat ius accreſcendi. text. eſt ele-
gans in.l.penulti. incip. ſi ego. ff.de
iniuſt. rupt. &c. vbi caſus ita poteſt
figurari, Inſtituit quis duos hæredes
Titium

Titium, ſcilicet & Meuium exhæredato poſthumo, & ſic ſatisfecit formæ, de qua in l. inter cætera. ff. de lib. & poſthum. & in princip. Inſtitu. de exhæredat. liber. poſteà ſubſtituit alios duos, à quibus non exhæredauit poſthumũ, itaq; reſpectu ſubſtitutorũ fuit inutilis ſubſtitutio, nõ verò fuit nulla, quia non præteritione poſthumi, ſed ipſius agnitione rumpitur teſtamentũ, per tex. in princip. Inſtitu. quib. mod. teſtam. infirmentur. cùm ſimilib. poſtea deceſſit prædict. Titius, hæres ſubſtitutus ad cuius portionẽ vocabatur ſubſtitutus, qui quidem admitti non potuit, quia inutilis fuit ſubſtitutio, vt potè præterito poſthumo, dubitatur an Meuius cohæres iam quòd ceſſat ſubſtitutio, ſit admittendus per ius accreſcendi: Ad quod reſpõdet tex. quòd nõ niſi ipſe poſthumus, quia iam propter inſtituti perſonam, à quo poſthumus exhæredatus eſt, in cuius locum ſubſtitutus vocabatur, à quo poſthumus exhæredatus non eſt, teſtamentum ruptum eſt, ergo manifeſtiſsimè tex. ibi probat ſubſtitutionẽ quãtumcunq; inutilem excludere ius accreſcẽdi, per quẽ tex. ita notat Barto. in d. l. re coniuncti. nu. 37. & ſequitur ibi Rip. & dicit veriorem. nu. 183. & alios allegans Villalonga ibi. fol. 40. colu. 3. ampliatiõe. 2. qui latiſsimè eſt videndus de hoc. fol. 41. colu. 4. & ſequentibus. ſequitur etiã Angel. quẽ refert Socin. in l. 1. nu. 15. ff. de vulg. & pup. idem probat tex. in l. ſi poſthumus. in princip. in verſicu. nam & cũ duobus. ff. de lib. & poſthum. ſecundùm Paul. ibi. nu. 1. in verſi. ſed quare non peruenit. Iaſ. n. 2. 3. & 4.

47. Tertiò ſupradicta regula ampliatur etiam ſi volens venire per ius accreſcendi eſſet filius teſtatoris, nam etiam ipſe excluditur per ſubſtitutum expreſſum, per text. optimũ in l. ſi poſthumus. §. quod vulgo. verſi. ideoque. ff. de liber. & poſthum. vbi ſubſtitutus admittitur, etiam ſi filius teſtatoris eſſet cohæres eius, cui ſubſtitutio facta fuit. & ibi notat in ſpecie Iaſ. nume. 8. dicens caſum illum ad hoc eſſe menti tenendum.

48 Sed ſupradict. cõmunis regula limitanda eſt, præterquam ſi contrarium appareat ex expreſſa, vel tacita defuncti voluntate, vt probat tex. & ibi notant Barto. & cæteri in l. quidã teſtamento. ff. de vulg. & pupil. tenet alios referens Anto. Gomez dict. c. 3. num. 26. in fine. teſtatur cõmunem latiſsimè declarans Villalõga vbi ſuprà fol. 40. colu. 2. & ſequẽtibus. qui ponit quinque ampliationes & alias quinque limitationes ad ſupradictam regulam, & ideo videndus eſt omnino.

49 Eſt tamen elegans differentia inter ſubſtitutionem & ius accreſcendi, nam illa quidem minimè tranſmittitur ad hæredes, ius tamen accreſcendi bene tranſmittitur, ex tex. in l. ſi pluribus. ff. de ſuis & legitim. hæred. §. fi. Inſtit. ad Orfic. l. hæc ſcriptura. §. fi. ff. de condit. & demõſtrat. l. 3. & l. qui liberis. §. hæc verba. & in l. Lucius. §. fi. ff. de vulg. & pup.

50 Eſt tamen caſus, in quo ius ſubſti-
tutionis pupillaris pertinet ad hære-
des, videlicet ſi ſit vnitum cum iure
accreſcēdi. vt in.l.qui patri.ff.de acq.
hæredit. vbi quidam fuit inſtitutus,
idemq́; ſubſtitutus datus filio impu-
beri, qui quidem deceſsit viuo pupil
lo, poſtea pupillus deceſsit intra pu-
pillarem ætatem, ſicq́; habuit locum
ſubſtitutio prędicta, inquit tex. illam
hæreditatem pupilli cum paterna in
iunctam ad hæredes ſubſtituti pupil
laris tranſire. & ita hunc intellectum
ad illum text. ſcilicet, quòd pupilla-
ris ſubſtitutio iuncta cum iure accre
ſcendi trānſmittatur ad hæredes, po
ſuerunt ibidem Alexand. & Angel.
& prius Bartol. in.l. vnic.§. ſin autem
aliquid ſub conditione.C. de caduc.
tollend. vbi dicit mirabilem illū tex.
& ibi Bald. num. 8. defendit hunc in-
tellectum. tenet idem Bart. in.l.is po
teſt. num. 11.ff.de acqui.hæred. ſequi-
tur etiam Bald. in.l.1.colu.1. C. de te-
ſtamento milit. Platea in.§.igitur. de
pupillar. ſubſtitutione. & hunc intel
lectum dicit cōmunem Rip. in.l. re
coniuncti. num. 202. ff. de legat.3. ra-
tio autem huius communis intelle-
ctus eſt, quoniam ibi non potuit ad-
mitti ſubſtitutus hæres per ius accre-
ſcendi, quia illud locum non habet
in diuerſis hæreditatibus. tex. eſt in.l.
ſi ſub cōditione.ff. quibus mod. vſuſ-
fruct. amitt. diuerſa autē eſt hæc hæ-
reditas pupillaris à paterna, licèt ſit
vnum teſtamentum. tex. in.§. igitur,
Inſtit. de pupill. ſubſtitutione.

Sed nihilominus hic intellectus
quantumcunq; cōmunis non eſt te-
nendus ad illum tex: nā magis incō-
uenit, ſubſtitutionem ad hæredem
trāſmitti poſſe, quā in diuerſis huiuſ-
modi hæreditatibus habere locum
ius accreſcendi, cùm propemodum
eædem ſint, tū præterea, quia quòd
ibi iure accreſcendi tranſmittatur,
non verò iure ſubſtitutionis, magis
cōgruit literæ illius tex. vbi expreſ-
ſè dicitur, iure accreſcendi. & ita hūc
intellectum tenet glo. magna ibidē.
& Bart. ibi ſibimet contrarius. tenet
idem Bartol. in dict.l. re coniuncti.
nume. 58. idem Bartol. in.l.4.§. Cato.
nume. 3. verſicu. quid dicemus. ff. de
verb. obligat. tenet etiā Bald. ſibi con
trarius in.l. quidam elogio. nu. 18. C.
de iur. delib. tenet Portius in.d.§. igi-
tur. & hunc intellectum dicunt cō-
munem ibi Paul. nu. 9. Imol. colum.
fina. in dict. l. qui patri. quem intelle
ctum & ipſe probo.

51 Tandem in re hac illud notatu di-
gniſsimum cenſeo, ſcilicet, quòd il-
lud quod conſequor ex iure accre-
ſcendi, dicor habere ex iure meo, &
ex meo legato. ita probat text. in.l. ſi
mihi & tibi. in princip. ibi, & ex meo
legato. & ibi notat Iaſ. nu. 7. & teſta-
tur communem ibi idem Iaſ. nu. 10.
52 ff. de legat.1. ¶ Pro quo etiam facit,
quia portio vacans & accreſcēs poſ-
ſidetur ab hærede eodem iure & mo
do, quo poſsidetur principalis por-
tio. text. eſt in.l. ſi in teſtamento.ff. de
vulgar. & pupill. ſubſtit. vbi hæredes
ſcripti in teſtamēto vocantur ad ſub
ſtitutionem, vnuſquiſq; pro ea par-
te, qua

te,qua hæredes extitiſſent, ſiue iure inſtitutionis,ſiue per legem aliquã, alicuius portionem vẽdicaſſent,hoc eſt,ius accreſcendi. ecce igitur quomodo ibi, par ratio habetur portionis in inſtitutione relictæ,& portionis accreſcentis.

53 Ex quo text. inferunt eleganter ibi Cynus & Bald. quòd prohibitus alienare portionem ſuam, cenſetur etiã prohibitus alienare portionẽ accreſcentem; nam cùm eodem iure vtrãq; poſsideantur, & diſpoſitiue in vna,debet & in alia locum habere. & ita hanc opinionem ſequitur Alex.in d.l.ſi in teſtamento.n.3. dicens ità fuiſſe pronuntiatum Florentiæ.ſequuntur etiam ibi Aretin.1.nõ tab.Iaſ.n.3.& dicit communem plures referens dominus meus Antonius de Padilla in.l.voluntas.n.29.C. de fideicommiſſ.

54 Quod eſt vtile pro intelligentia tex.in.l.pater filium.§.quindecim libertis.ff.de legat.3. vbi prohibitus alienare portionẽ ſuã, nõ cẽſetur prohibitus alienare portionẽ quã redemit ex ſocijs ſuis. Nã quãtumcunq; illam portionem redemptam alienare minimè cenſeatur prohibitus, portionem tamen accreſcẽtem nullomodo poterit alienare, vt ex ſupra dicta communi opinione conſtat.

55 Vlteriùs pro illius tex.in.d.§.quindecim libertis. perfecto intellectu; eſt notandum, quòd ideo ibi prohibitus alienare portionem ſuam, nõ cenſetur prohibitus alienare portionem redemptam à collibertis ſuis, quia fuit prohibitus alienare pro parte ſua tantùm, vnde partem ſibi obuenientem à ſocio bene poterit alienare, quia non eſt prohibitum, ſecùs verò erit, quando prohibitio ſimpliciter fieret in rem, ſcilicet, ne domus alienetur, nam tunc, minimè etiam portionẽ ſocij alienare poterit, per tex. in. l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2. aliud enim eſt dicere, prohibeo ne alienes, vel prohibeo ne Titius alienet.ita eleganter tex. illum interpraetatur Bart.in.l. voluntas. C.de fideicommiſſ.& ibi Paulus. n. 7. Iaſ. n. 11. idem Bart.in d.§.fratre.n.10.verſ.venio ad quartam partem.& ibi Imola n.7, idem Bar.in.l. Sceuola.in fine.ff. ad Trebell.& tenet Iaſ. in.l.filius famil.§.diui.n.95.ff.de legat.1.ſequitur & dicit communem plures referens dominus meus Antonius de Padilla vbi ſuprà.ſequitur etiã & dicit cõmunẽ Ant.Gomez in.l. 40.Taur.n.47.

56 QVIBVS omnibus viſis, tanquã ad noſtri tex. neceſſariã intelligẽtiam ex concluſione huius text. qua habetur, quòd ſolis perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiãtium, infertur planiſsimè, quòd portio accreſcens accreſcit hæredi tantùm, non verò emptori hæreditatis. Articulus hic difficilis eſt, in quo dd. varias ſententias ſequuti ſunt, ideo latiſsimè hic intendo eum declarare & examinare, annuente Deo.

Pro cuius quidem rectà expeditione, priùs firmo concluſionem in contrarium, quam optimè iuribus & rationibus defendam, tandem po-

ſtea, illa reiecta, & omnibus difficultatibus ſublatis, primam cõcluſionem ſupradictam pro virili ſuſtinebo. Ad rem igitur deueniens ſtatuo concluſionem, quæ quidem, vt ex inferioribus apparebit, veriſsima videtur: ſcilicet, quòd emptori hæreditatis accreſcit portio vacans, non verò hæredi vendenti.

Primò principaliter in probationẽ & cõfirmationẽ huius ſecũdæ cõcluſiõis eſt tex. pulcher in l. ſi totã. ff. de acq. hæred. vbi probat, quòd ei, qui rogatus eſt reſtituere hæreditatẽ alteri, nihil accreſcere poteſt, & reddit tex. rationem, quia rem non videtur habere. ex quo tex. cõſtat, quòd portio accreſcit portioni & nõ perſonæ, vt ex illo tex. colligit ibi Bart. addẽs, quòd qui perdit portionem perdit ius accreſcendi, licèt nomen hęredis retineat. ſic igitur in propoſito dicendum eſt, quòd hæres ex eo quòd vẽdiderit portionem hæreditariã perdiderit ius accreſcendi, quantumcũque nudum nomẽ hæredis retineat, & illud ius pertinebit ad illũ qui rem habet, hoc eſt ad emptorem, vt ex illo tex. manifeſtiſsimè colligitur.

Secũdò principaliter in fauorem huius cõcluſiõis & opiniõis accedat tex. in l. hæc ſcriptura. §. fi. ff. de cõdi. & demõſtrat. vbi caſus ita põt figurari. Fuit duobus relicta hæreditas vel legatum, vni purè, alteri ſub cõditione, poſtea defecit conditio, dicit tex. quòd portio hæreditatis vel legati deficiente cõditione pertinet ad hæredem meius, cui fuit legatum relictũ, vel hæreditas purè, & ſic ad quemcũque, qui habuerit illam portionẽ purè relictam: igitur cùm ibi ius accreſcendi ſequatur ſuam portionem penes quẽcunq; vadat, nimirũ ſi in caſu ſupradictæ concluſionis ius accreſcendi ſequatur emptorem, cũ apud ipſum remaneat portio, cui adhærere debet portio accreſcenda. idẽ probat tex. in l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis et legit. hæred. & in. §. fi. incip. ſi ex pluribus. Inſtitut. ad Orfician. cum multis iuribus ſuperiùs allegatis.

Tertiò & principaliter in cõfirmationem ſupradictæ concluſionis facit, nam portio accreſcit portioni ſicuti per alluuionem. vt eſt tex. in l. ſi Titio. in fine. ff. de vſufruct. ſed alluuiõ ſequitur ius fundi. vt in l. quòd in rerum. §. ſi quis poſt. ff. de legat. 1. & in l. egi. §. fin. ff. de except. rei iudic. ergo portio accreſcens debet accreſcere & ſequi ius portionis, cui accreſcit, & ſic effici emptoris.

57 Quartò in confirmationem huius opiniõis accedat tex. in l. Papinian9 ff. ad Trebellia. vbi quidã pro æquis partibus duos hæredes inſtituit, videlicet Titium & Sempronium, prædictumq; Titium grauauit de reſtituẽda hæreditate (hoc eſt) ſuam partem Mæuio, qui quidem Titius compulſus per Trebellianum hæreditatem reſtituit, poſt quam reſtitutionem Sempronius cohæres repudiauit ſuum ſemiſſem, dubitatur vtrum prædictus Mæuius fideicõmiſſarius habeat opus alia actione ad cõpellẽdum grauatũ, vt portionẽ accreſcentem re-

tem reſtituat? Reſpondet text.ſecurum eum eſſe poſſe, magiſq, dubiũ eſſe, an ſit opus noua reſtitutione, poſtquam portio accreuit.& in meã ſententiam tex.procliuior eſſe videtur,vt minimè ſit opus.quod aliquibus iuribus ibi cõprobat gl.& cõmunẽ teſtatur Ripa in.d.l.re coniũcti.n.92.igitur ex illo text. manifeſtiſsimè probatur, quòd qui tenetur reſtituere portionẽ ſuã hæreditariã, tenetur etiã reſtituere portionẽ accreſcentẽ.

Quinimò & quod fortius eſt, vt dixi non eſt opus noua reſtitutione, ſed ſtatim portioni vbicunq; illa ſit accreſcit ſecundùm veriorem ſententiam,quæ etiã in ſupradictis iuribus probatur. ergo ita etiam portio accreſcens debet pertinere ad emptorem,cũ penes ipſum ſit portio principalis,cui adhærere debet, & nõ ad hæredem vendentem, qui nihil portionis habet.

Præterea quòd grauatus reſtituere portionem ſuam cenſeatur etiam grauatus reſtituere portionem accreſcentem ex.d.l.Papinianus.expreſſè notat Bart.in l.Marcellus.§.quidam liberis.n.7.ff. ad Trebell. cuius opinionẽ in hoc ſequuntur ibi Imol.& Roman.n.4.qui dicit,quòd Bart.ſequũtur alij.quam opinionẽ dicit cõmunem Corraſ.in.l.cum virum.n.89.C.de fidei cõm. cui & conſonare videtur, quod ſuprà diximus, ſcilicet quòd prohibitus alienare portionem ſuam,cenſetur etiam prohibitus alienare portionem accreſcentẽ, ergo ita etiam per contrarium vendens portionem ſuam, accreſcentẽ videtur quoque vendere.

58 Secundò in cõfirmationem huius opinionis,quòd emptori & non hæredi vendenti accreſcat portio vacans,induco text. pulcherrimum in l.2.§.illud.ff.de hæred.vel action.vẽdit.vbi vendens ſuam portionẽ,non videtur vẽdere id,quod ad ſe ex pupillari ſubſtitutione poſtea perueneri t,quoniam licèt vnum teſtamentũ ſit patris & filij,tamen alia atque alia hęreditas eſt pupillaris à paterna,igitur inſinuat in illis verbis manifeſtiſſimè tex.quòd ſi eadem hæreditas eſſet, pertineret ad emptorẽ,ſicut hæreditas principalis. igitur ita in propoſito dicendum eſt,quòd cùm portio accreſcens,& ipſa, cui accreſcit, ſint eædem, ambæ pertineant ad emptorem hæreditatis.

Et ita inuenio quòd ex.d.l.ſi totã. hanc opinionẽ tenet expreſſè Bart. in.d.l.re coniuncti.n.26. cuius ſententiam ſequuntur Curt.Iun.in præſen. n.12.& Sebaſtian.Sapia in Repet.huius.l.n.20.& hanc opinionem communem eſſe teſtatur Decius in præſenti in.2.lect.n.43.idem quoque affirmat Corraſ.in.l. in teſtamento.n.19.&.38.C.de impub.& alijs ſubſt. tenent alij relati per Anton.Gomez.1. Tom.c.10.n.44.& ſequitur eam & latiſsimè probat & defendit dicens eſſe tenendam Archidiac. Maiori cenſ.Ludouic.de Villalonga in rep. d.l.re coniuncti. fol.31.col.3.& ſequẽtibus.quæ ſententia communis veriſsima videtur,tum & potiſsimùm ex ſu-

ex ſupradictis quinq; iuriſconſulto rum deciſionibus & argumentis, tũ etiam ex authoritate magna Bartol. & ſequacium.

59 Neque his omnibus oberit tex. noſter in hac.l. vnic. ſecundùm inductionem ſupradictam, quatenus dicit & probat, quòd portiones repudiantium, accreſcunt his ſolis, qui adierunt; & ſic non alijs. Nam reſpondeo, quòd his ſolis intelligitur, id eſt, ad eorum vtilitatem ſecundùm Philip. Decium in Rubrica huius titul. num. 8. Vel alio & ſecundo modo, quòd ſatis dicitur accreſcere hæredi, accreſcendo emptori, cùm in eius locum ſit poſitus & conſtitutus emptor. Hæc ſunt, quæ pro hac opinione principaliter faciunt.

60 Superiora tamen omnia non me mouerit, quin hodie, annuẽte Deo, contrariam opinionem, & ſic primo loco poſitam veriſsimam eſſe oſtendam, ſcilicet, quòd portio vacans accreſcit ipſi hæredi & non emptori hæreditatis. Primò hæc opinio probatur in præſenti.l. vbi portio vacans tantùm ei accreſcit, qui adiuit, non verò alij, igitur non pertinet ad emptorem. Neque obſtat intellectus, quem ad hunc text. ſuprà aſsignauimus, dicentes, q̃ his ſolis intelligitur, id eſt ad eorũ vtilitatem, nam eodem ipſo conuincitur prædict. communis opinio, quia ſi ſoli hæredi adeunti, & ad eius commodum non alterius accreſcit portio, ergo falſum eſt dicere, quòd pertineat ius accreſcendi ad emptorem, quia ſi aliud diceremus, minimè lucro hæredis inſtituti ceſsiſſe videretur. Non etiam obſtat dicere, quòd emptor eſt poſitus in locum hæredis, quia iura non habent conſiderationem, neque reſpectum ad emptorem, ſed ad hæredem, cui ſoli competit hoc ius accreſcendi, at verò ipſe hæres poterit poſt acquiſitionem, portionem, quæ accreuit, cedere in emptorem ſi velit.

Secundò & principaliter in fauorem huius concluſionis, & contra primam communem, & ſic quòd portio accreſcens pertineat ad hæredem vendentem, non verò ad emptorem facit, nam etiam apud ipſum hæredem adeuntem & vendentem eſt res, cui adhæreat portio, cùm pretium quidem habeat.

16 Quod in vniuerſalibus ſuccedit loco rei, & efficitur hæreditarium. vt in.l. Imperator Antoninus.§.fi.ff. de legat. 2. ad idem eſt text. in.l. Labeo & Sabinus.ff. de verbo. ſignific. vbi dominus, qui rem ſibi ſubtractã redemit id ignorans, licèt poſtea ſciuerit, dicitur non habere rem, quia neq; rem vel pretium habet. idem quoq; probat tex. in.l. ſi rem & pretium.ff. de petitione hæredit. vbi pretium factum ex re hæreditaria vendita ſuccedit in locum ipſiuſmet rei hæreditariæ. & ibi notant gloſſ. Bartol. & cæteri. gloſſ. etiam & cæteri in.l. ſi eum ſeruũ.ff. ſi cert.

pet.

pet.vbi Iaſ.n.4.& ſequenti infert ad plures & elegãtes quæſtiones. idem probat optimè.l.planè.la.2.§.qui rogatus.ff.de legat.1.ergo cùm hoc ita ſit,quòd ipſe hæres vendens habeat licèt non verè repræſentatiuè tamẽ, portionem,cui adhæreat portio accreſcens,cõſequens eſt dicere, quòd ad eum tantùm pertineat,non verò ad emptorem hæreditatis, cùm iam non abſit,quod diximus abeſſe fundando præcedentem opinionem.

62 Tertiò principaliter pro hac opinione ipſe conſidero, quia hæres nõ cenſetur vendidiſſe, niſi ea tantùm quæ habebat tempore contractus, ſed hæres cùm vẽdidit ſuam portionem hæreditariam, nõ habebat portionem, quæ poſtea accreuit, igitur, ea ad emptorem minimè pertinet. quòd autem hęres non cenſeatur vẽdere niſi tantùm ea, quæ habebat tẽpore cõtractus, probatur optimè ex tex.in.l.hæredem.ff.mandat.vbi hæres cuiuſdam fideiuſſoris, vendidit ejus hæreditatem,emptor illius, cũ cõueniretur à creditoribus, quibus fideiuſſor tenebatur, cuius bona venũdata fuere, ſoluit. dubitatur in caſu illius tex. vtrùmne hic emptor habeat actionem mandati ad recuperandum quod ſoluit à reo principali tranſmiſſam, recuperandum ſcilicet ab hærede vendẽte? dicit tex. minimè quidem, poſſe tamen cogere hæredem, vt ſibi eam actionem cedat. ergo ecce, quomodo in caſu illius tex. eo quòd hæredi vendenti tẽpore contractus non competebat actio mandati cõtra reum principalem, ex eo, quòd non ſoluerat, illa quidem ad emptorem minimè tranſit niſi poſtea per ceſsionem. Sed ſi tẽpore contractus illa hæredi competeret, bene tranſmitteretur in ipſummet emptorẽ, vt probat tex. expreſſus in. l. emptor. C. de hæredit. vel act. vend. & ita interpretatur gl. in d.l.hęredem.verb.actiones ſuas.

63 Quartò & principaliter in confirmationem huius opinionis veriſsimæ facit, nam venditor hic hęres, de quo eſt quæſtio, etiam poſt vẽditionem remanſit hæres. text. eſt in. l. ei qui ſoluendo.ff.de hæred.inſtit. vbi ille, qui ſemel eſt hęres, ampliùs deſinere eſſe hæres non poteſt. ad idem eſt tex.in.l.ſi fine.§.ſed quod Papinianus.ff.de minorib. quod quidem optimè iuuari ex eo videtur, ſi rectè verba iuris accreſcendi intueamur, nã portio prout notum eſt accreſcit portioni hæreditariæ, quæ portio non tantum conſideranda eſt reſpectu corporis quàm iuris, quia hæreditas nihil aliud eſt, quàm ſucceſsio in vniuerſum ius, quod defunctus habuit. &c. vt ſunt iura vulgaria. vt in.l.hæreditas.ff.de reg.iur. & in.l.nihil aliud. ff.de verb.ſignifi.ſed ſic eſt, quòd hęres, quantumcunq; hæreditatem vẽdiderit, habet hoc ius incorporeum, ergo manifeſtiſsimè patet, ad eum portionem accreſcentem pertinere debere, non autem ad emptorem.

Ex

64 Ex quibus omnibus infertur, quòd cùm hæres etiam poſt venditionem remaneat hæres, quòd poterit conueniri à creditoribus hæreditarijs. tex.eſt in.l.2.C.de hæred.vel actione vendit.& in.l.2.C.de pact.& ita his fundamentis apertiſsimè redditur vera hæc opinio.

Quæ quidem vt iuris argumentis non caret, ita neq; multorum authoritate, quin imò & eam communio rem eſſe exiſtimo. quam tenet Petrus de Bellaperti.relatus per Bar. in.d.l.re coniuncti.n.26.& eã ſequitur Salicet.in præſenti.n.15.Iaſ.20.& Decius vbi ſuprà.& hanc opinionẽ affirmat eſſe communem Hieronymus Cagnolus in repet.huius.l. n.16.& dicit communem Iaſ. in.d.l. re coniuncti.n.141.& ibi Ioan.Crottus.n.47.dicunt communem præterea ibi Ripa.n.92.& Polit.n.53.Villa long.fol.31.col.3.& tenet eam Iaſ.in d.l.2.n.9.C.de pact.& eam communem eſſe reſtatur vir non contemnẽdæ authoritatis Doctor Ioan. Oroſcius in.l.fi.n.7.ff.de tranſact.eſt magis communis etiam ſecundùm Anton.Gomez.d.c.10.nu.44.qui illam ſequitur & probat.

Non obſtat.1.text.adductus pro prima opinione in.l.ſi totam.ff.de acq.hæred.vbi portio non accreſcit ei, qui debet reſtituere, ſed ei, cui reſtituitur, igitur emptori ementi, & non hæredi vendenti. Nam tex. ille nõ loquitur in emptore, ſed in fiſco, qui quidem ſuccedit in bonis vacantibus vt hæres vniuerſalis. text. eſt in l.2.C.ad.l.Iuliam de vi.vbi actio tutelæ poteſt intentari contra fiſcum, cui vendicata fuit tertia pars bonorum tutoris, lege Iulia de vi priuata damnati.& reddit tex.rationem, nam ſucceſſor hic, hoc eſt fiſcus, pro onerib' portionis ſuæ reſpondet. igitur cùm ibi ſucceſſerit fiſcus vt hæres vniuerſalis, meritò, quòd ei, & non alij, tanquam non habenti portionem accreſcat.

65 Verùm adeſt in hac re optimum dubium, an hoc verum ſit, quòd fiſcus ſuccedat vt hæres vniuerſalis, adhoc, vt ad eum pertineat portio quę accreſcit, quando ſuccedit in bonis vacantibus, & etiam quando ſuccedit in bonis alicui ablatis tanquam ab indigno & fiſco delatis, vel vtroq; caſu? In quo quidem tenendum eſt ſemper prædicto modo ſuccedere fiſcum (hoc eſt) in vtroq; caſu. quam opinionem tenet Bal.in.l.eam, quã. q.2.C.de fideicommiſſ.cuius opinionẽ dicit communem Salic.in l.vnic. §.cùm autem.n.39.C.de caduc.tollend. quæ opinio dubia videtur ex d.l.2.nam ibi loquitur in fiſco ſuccedente in bonis damnati, & ſic in bonis ſublatis ab indigno, propter delictum legis Iuliæ de vi priuata. & ita contra Bald.imò quòd tantùm ſuccedat fiſcus vt hæres vniuerſalis, quando repetit bona ab aliquo tanquam ab indigno & non aliter, tenet Paulus de Caſt. in. d. l. eam quã. n.5.cuius opinionem dicit communem Iaſ.in.d.l.eam quam.n.13. dicit etiam communem Alex.in.l.recuſare.§.

re. §. meminiſſe. nu. 2. ff. ad Trebell. ſed prima opinio eſt tenenda, & per eam ampliari debet. d. l. 2. vt procedat reſpectu huius articuli, eo caſu quo loquitur non tantùm, ſed etiam quando fiſcus occupat bona tanquã vacantia, nam adhuc tenebitur reſpondere creditoribus hæreditarijs. quæ quidem etiam in propoſitum dict. l. ſi totam faciũt. nam ſi verum eſt, quòd fiſcus ſuccedit, vt hæres vniuerſalis, ei accreſcit portio vacãs, aliàs ſecùs. & ita materia hæc intelligi debet.

Secundò non obſtat tex. in. d. l. ſi Titio. ff. de vſufructu. vbi accreſcit portio portioni tanquam per alluuionem, & ſic quòd portioni, quam habet emptor, debeat accreſcere, nã imò eodem argumento debet accreſcere venditori, apud quem eſt portio virtualiter in pretio, etiam ſi non ſit materialiter.

Tertiò minùs obeſt text. in. l. hæc ſcriptura. §. final. ff. de condit. & demõſtrat. vbi portio accreſcens non tantùm pertinet ad hæredem adeuntem, ſed etiam ad quemcunque illa portio adeuntis peruenerit, igitur ad emptorem. Nam reſpondeo, quòd ibi nihil aliud dicitur, quàm quòd ius accreſcendi tranſmittitur ad hæredes. vt in. l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis & legitim. hæredi. non verò dicitur ad alium, quemlibet portionis poſſeſſorem pertinere, & ſic non probatur, ibi ad emptorem pertinere.

Quartò non obeſt text. in. l. Papinianus. ff. ad Trebellia. vbi portio non accreſcit hæredi reſtituenti hæreditatem ex Trebelliano, ſed fideicommiſſario, cui hæreditas reſtituta eſt, & ſic videbatur, quòd emptori non verò hæredi accreſcat. Nam reſpondeo, illud quidem verum eſſe, quia emptor non ſuccedit vt hæres ex voluntate defuncti, quia prouenit ius accreſcendi, ſed text. ibi loquitur in fideicommiſſario.

66 Qui quodammodo hæres eſt, præcipuè, cùm ei ſit reſtituenda portio ex defuncti expreſſa voluntate. text. eſt in. l. id tempus. §. in re legata. ff. de vſucap. & in. l. ſi filius. §. 1. ff. quod cum eo. &c.

Quintò & finaliter non obeſt tex. in. l. 2. §. illud. ff. de hæred. vel actio. vendit. vbi ex eo, quòd hæreditas paterna & pupillaris nõ ſunt eædem, in eis non habet locum ius accreſcendi. ergo ſi eſſent eædem &c. Nam reſpondeo, quòd ita etiam in propoſito, diuerſa eſt portio, quæ accreſcit ab ea, quæ vendita eſt, & eodem argumento non debet accreſcere emptori, ſed ipſi hæredi, nam inter ſuccedentes diuerſo iure non eſt locus iuri accreſcendi, vt ſuprà dixi, & probat text. in. l. ſed cum patrono. in principio. ff. de bon. poſſeſſ. vnde cum hic, cuius portio vacat, deberet ſuccedere iure hæreditario, emptor verò ratione emptionis, & ſic diuerſimodè, nullomodo dicendum eſt, quòd inter hos habeat locum ius accreſcendi.

Ex

67 Ex quibus omnibus ſingulariter infertur, falſam eſſe ſententiam illã Bart.in.l.qui hæredi.§.cùm hæreditas.n.2.ff.de condit.& demonſtrat. dicentis teneri hæredem vendẽtem reſtituere portionem ſibi poſtea accreſcentem emptori hæreditatis.cuius opinionem ſequitur Sebaſtian. Sapia in repetitione huius.l.n.21.& teſtatur eſſe communiter approbatã Corraſ.in.l.teſtamento.n.40.C.de impub.& alijs ſubſt. quo caſu & modo, poſſe ſaluari opinionem primã communem ſupradictam Bart.exiſtimabat Iaſ.in.l.2.in fin.C.de pact. & hęc doctrina.Bar.pro ſe habet elegãs fundamentũ ex tex.in.l.vẽditor ex hæreditate.verſ.at cùm hęreditas venditur.ff.de hæredit.vel act.vend. vbi probatur,quòd quando hæreditas aliqua venit,id tacitè agi intelligitur,vt quicquid hæres tanquam hæres fecerit,teneatur reſtituere emptori hæreditatis eiuſdem tanquam ipſius negotiorum geſtor.

Verùm hæc Bart.ſententia quantumcunq; communis ſit,vera nõ videtur ſimpliciter & indiſtinctè ex omnibus ſupradictis pro veriore & magis communi ſententia. nam ſi prout concluſum eſt, verior & communior ſententia eſt, vt ipſa portio accreſcat hæredi,non verò emptori, verbalis potiùs eſſet hæc opinio quã realis,ſi poſtea acquiſitam teneretur reſtituere portionem. ¶ Præterea vltra omnes ſupradictos pro hac opinione contra Bart. ipſe induco text. optimum in.d.l.qui hæredi.§.cũ hæreditas. ff.de condit.& demonſtra. vbi probatur,quòd datum gratia cõditionis implendæ,debet adimpleri in perſona hæredis,etiam ſi hæres ſit grauatus reſtituere hæreditatem,eo amplius,vt ipſe hæres minimè teneatur id reſtituere,etiam ſi generalem rerum hæreditariarum reſtitutionẽ alteri facere debeat. ergo ſic in propoſito dicendum optima ratione eſſe videtur, quòd portio accreſcens accreſcat hæredi vendenti, & quòd ipſe hæres, eam reſtituere emptori minimè teneatur,imò à fortiori,cũ ibi fideicommiſſarius ſuccedat ex voluntate defuncti, & nihilominus hæres ei nõ tenetur illud reſtituere, emptor verò non ſuccedit ex voluntate defuncti,ſed præter volũtatem. Præterea quia ipſe hæres tantùm cẽſetur vendere, quæ ipſe habet tẽpore contractus,non verò,quæ habiturus eſt poſtea,vt ſuprà dictũ eſt, igitur.& ita inuenio,quòd hanc opinionem contra Bart.& communem,ſcilicet,quòd hæres non teneatur reſtituere emptori hanç portionem accreſcentem,tenent Rip.in.d.l.re cõiuncti.n.98.& Ioan.Oroſc.in.d.l.fi.n.7.ff.de tranſact.

68 Non obeſt tex.in.d.l.venditor ex hæreditate.verſ.at cũ hæreditas venditur.quatenus ibi probatur, hæredem haberi tanquã negotiorũ geſtorẽ ipſius emptoris,atq; proinde quicquid ad eũ peruenerit ex cauſa hæreditaria reſtituere teneri. nã reſpondeo, quòd loquitur circa ea, quæ in hæreditate erant tempore venditionis,nos

nis, nos verò loquimur in portione, quæ accreſcit de nouo, de qua non eſt cogitatũ in venditione, & ſic veriſsima videtur hæc opinio cõtra Barto. & communem, eo caſu, quo ſimpliciter vendita fuit hæreditas.

69 At verò opinio ſupradict. Barto. & communis ſuprà proxima poteſt ſaluari & intelligi & declarari, vt procedat quotieſcunque actũm fuit, vt hæreditas veniret cum omni augmẽto, vel quando alijs verbis æquipollentibus contrahẽtes vtuntur, nam tunc lex contractui data ſeruanda eſt iuxta iura vulgaria.

70 Ampliùs addit Ioann. Oroſcius in dict. l. fin. in fin. quòd ſi emptori mandentur actiones, æquiparatur omnino fideicommiſſario, & ſicut, ipſi accreſcit portio, vt in dict. l. Papinianus. ita & illi, ſcilicet emptori accreſcat, quæ noua eſt ipſius opinio. & hoc modo poterit etiam ſuperior doctrina Bartol. intelligi & ſaluari, aliàs enim ſi venditio ſimpliciter fieret, ſupradictis non actis, aut dicendum eſt doctrinam Bart. non eſſe hoc caſu veram, aut limitãdam fore hoc caſu. & ita intelligenda eſt hæc materia. & cum his ſolẽnis hæc, breuis tamen, repetitio expedita eſt ad laudem omnipotentis Dei, eiuſque ſacratiſsimæ matris virginis Mariæ.

¶FINIS.

LAVS DEO.

T IOAN.

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI IN SALMANTICENSI VNIVERSItate graduati, atque aduocati Placentini Repetitio breuis in authentica. Sacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit.

1 *PVBERES in iure dicũtur maſculi poſt completum. 14. annum, fœminæ verò poſt. 12.*

2 *Rationes differentiæ inter mares & fœminas in pubertate mutanda.*

3 *Differẽtia nulla eſt inter mares & fœminas in ætate virili & maiori, quia vtriq; poſt. 25. annum egrediuntur ætatem minorem, & ingrediuntur maiorem.*

4 *Ætas ad matrimonium requiſita.*

5 *Malitia ſupplet ætatem, quo ad matrimonium de præſenti & ſponſalia de futuro.*

6 *Malitia an ſuppleat ætatem ad matrimonium ſpirituale contrahendum?*

7 *Ætas hodie per Sacrum concilium Tridentinum requiſita ad profeſſionem religionis.*

8 *Sacramenta puberum ſuper contractibus rerũ ſuarum non retractandis cuſtodiri debent.*

9 *Intellectus l. 1. & huius authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vẽd. & numeris ſequentibus.*

10 *Intellectus communis Martini ad dicta iura.*

11 *Quod nullum eſt, reſcindi non poteſt.*

12 *Pubes habens curatorem æquiparatur impuberi.*

13 *Intellectus huius tex. in verbo. non retractandis.*

14 *Intellectus l. non dubium. C. de legib.*

14 *Iuramentum, quod poteſt ſeruari abſq; interitu ſalutis æternæ, ſeruari præcipitur iure canonico, & ſeruandum eſt etiam in foro ciuili ſeculari.*

15 *Hæredes iurantis non ſunt periuri licèt contraueniant actui vel contractui iurato per defunctũ, tenentur tamen obſeruare prædictum contractũ iuratum & numeris ſequentibus.*

16 *Hæredes iurantis non poterunt conueniri ad implementum contractus ſeu pacti iurati in foro epiſcopi.*

17 *Hæres iurantis ciuiliter ad pœnam poteſt accuſari ſi non obſeruat id quod defunctus iurauit, non verò poteſt criminaliter accuſari de periurio ex iuramento defuncti.*

17 *Pluribus de populo vel collegio iurantibus aliquid adimplere, licèt nullus illorum viuat, ſucceſſores obligantur ad obſeruantiam contractus iurati.*

18 *Populus idem reputatur nunc qui ab hinc centum vel mille annis fuit.*

19 *Iuramentum repræſentat rempublicam maiorẽ vt non reſtituatur.*

20 *Relaxatio vel abſolutio iuramenti ad effectum agẽdi & excipiendi non operatur reciſionem cõtractus, ſed ipſe firmus remanet.*

21 *Hoc fallit, quando contractus eſt omnino nullus, et iuramento non firmatur, ſed iurans compellitur tantùm iuramentum ſeruare.*

22 *Secundò fallit, quando abſolutio vel relaxatio iuramenti non ſolùm conceditur ad effectum agendi & excipiendi, ſed etiam ad reciſionem contractus & obligationis.*

23 *Alienatio ſeu venditio rerum immobilium puberũ facta citra curatorum licentiam & ſine decreto prætoris, firmatur iuramento.*

24 *Iuramentum in caſu huius authen. ſacramenta puberum. quoad tantùm ſit ſeruandum, non verò firmet contractum, ſecundùm opinionem ſingularem Chriſtopoh Portij.*

25 *Iura correctoria debent interpretari & intelligi vt lædant minùs quàm poſſint ius commune.*

26 *Iuramentum ſortitur naturam contractus ſuper quo interponitur.*

26 *Effectus nonnulli ex prædicta opinione Portij.*

27 *Iuramentum confirmare actum vel contractum ſuper quo interponitur cõtra opinionem Portij.*

28 Iura-

28 *Iuramento confirmatur contractus nullus.*

29 *Iuramentum confirmare contractũ iure regio.*

30 *Effectus opinionis Portij ſupradictos falſos eſſe.*

31 *Iuramentum tantùm validat contractum eo caſu, quo erat nullus ratione minoris ætatis, ſecùs ſi contractus fuiſſet inualidus alia ratione quam minoris ætatis.*

32 *Cautela vt iuramentum vtrumq; comprehendat.*

33 *Iuramentum filij famil. non firmat ipſius alienationem in præiudicium vſusfructus patri pertinentis.*

34 *Iuramentum non confirmat conceſſionem feudi factã per minorem nõ adhibentem pares curiæ.*

35 *Iuramentum, an confirmet contractum minoris, quando prohibitio legis vel ſtatuti dirigitur in perſonam minoris.*

36 *Mirandum nõ eſt, quòd doctor vel aduocatus mutato conſilio, aliud iudicium vel conſilium diuerſum ab eo, quod prius dederat in cauſa ſibi commiſſa vel conſulta dederit. & nu. ſequenti.*

37 *Iudici licèt mutare & reuocare, quod prius interloquendo protulit.*

38 *Saticum emanans per viam præcepti fauore perſonæ, cui ſit præceptum, cenſetur potius habere vim conſilij quàm præcepti, & hoc caſu tranſgreſſio præcepti non obligat ad pœnam.*

39 *Iuramentum mulieris nuptæ, an firmet contractum ipſius factum ſine licentia viri? & numeris ſequentib.*

40 *Iuramentum confirmat contractum mulieris factum ſine ſolennitate ſtatuti requirentis præſentiam conſanguineorum ad contrahendum.*

41 *L. reg. 2. titu. 3. lib. 5. nouæ recopil. quòd procedat etiam interueniente iuramento mulieris.*

42 *Maritus conſtante matrimonio eſt dominus dotis, & in præiudicium ipſius mariti iuramentum mulieris abſque licentia viri nihil valet, nec eſt ſeruandum.*

43 *Iuramentum confirmat contractum perſonæ prohibitæ contrahere, in reſpicientibus tãtum damnum, & præiudicium iurantis, ſecùs verò in præiudicium alterius.*

44 *L. 50. Tauri, quæ hodie eſt. l. 2. titu. 2. lib. 5. nouæ recopil. regiæ, an poſſit renunciari cũ iuramẽto?*

45 *Iuramentum an poſſit per legem vel ſtatutũ indirectè & per circuitum tolli, inducendo prius ſimulationem & dolum.*

46 *Iuramentum, an poſſit directò tolli per legem vel ſtatutum.*

47 *Intellectus cap. 78. de Valladolid. ann. 1555. quod hodie eſt. l. 22. titul. 11. lib. 5. nouæ recop. regiæ. & numeris ſequentib.*

48 *Iuramentum, an confirmet contractus factos in 2. caſu illius. l. ſcilicet, quando aliquid in creditum accipitur, vt ſoluatur tempore quo quis vxorem ducat, vel hereditatem conſequatur.*

49 *Filius qui habet peculium caſtrenſe, vel quaſi, poterit contrahere, non obſtante dict. l. 22.*

50 *Macedonianum Senatuſconſultum ceſſat quotieſcunq; filiusfamil. habet peculium caſtrenſe vſque ad quantitatem peculij.*

51 *Idem eſſe ſi pater & filius contrahant ſuper peculio aduentitio in caſibus exceptis, in quibus patri non acquiritur vſusfructus.*

52 *Lucra quædam, quæ quaſi caſtrenſia. per. l. 7. titu. 17. partita. 4. declarantur.*

53 *Filijfamil. quòd poſſint liberè diſponere de prædictis lucris.*

54 *Quaſi caſtrenſia dicũtur, quæ acquirunt filijfamil. aduocati in ſuo officio aduocationis, & non acquirũtur patribus ipſorum, ſed ſunt ſua propria, & poſſunt de eis liberè diſponere in vita.*

55 *Filiusfamil. qui tempore contractus interrogatus, an habeat patrem vel curatorem &c. hoc negauit cõtra veritatem, tenetur adimplere cõtractũ à ſe factum propter ſuum mendacium.*

56 *Minor, qui gratia decipiendi aduerſarium, vt cum eo contraheret, dixit ſe eſſe maiorem, non debet reſtitui, licèt lædatur ex illo contractu, & probet ſe minorẽ. & hoc limitatur vno modo n. 57.*

58 *Secunda limitatio eſt reſpectu eorũ, quæ vt maior poſſet opponere.*

59 *Iuramentum an confirmet contractum pupilli proximi pubertati, qui etiam tempore, quo contrahit, iurauit ſe eſſe puberem dolo, vt ſecum contraheretur.*

60 *Conuentus reiuendicatione negans ſe poſſidere, ſi coniungatur ac mendacio, transfertur poſſeſſio in actorem per iudicem ex ſolo mẽdacio, licet actor ſuum eſſe non probauerit.*

61 *Dolus negãtis requiritur ad hoc, vt conuentus reiuendicatione negans ſe poſſidere, & conuictus de mendacio condemnetur in amiſſione prædicta poſſeſſ. hoc eſt, quod ſciat ſe poſſidere.*

62 *Dolus requiritur ad hoc, vt quis puniatur del falſo vel periurio.*

63 *Doli allegatio in accuſatione ſufficit ad ſuprà proximè dictum, quia probato delicto præſumitur dolus.*

64 *Dolus requiritur in negante ſe habere patrem vel curatorem vt teneatur ex ſuo mendacio, & ſufficit doli allegatio.*

65 *Accuſatus de delicto, negans ſe illud commiſiſſe, ſi conuincatur de mendacio, an poſſit vllam defenſionem opponere? & numeris ſequentibus.*

66 *Ll fori non ſeruantur, niſi earum vſu probato, & idem eſt in legibus ſtyli.*

66 *Qualitas, quæ ineſt in lege declarata & relata, in eſſe debet in declarante & referente.*

67 *l.100.ſtyli an ſeruetur Placentiæ?*

68 *Reus, qui negaut delictum, quod poſtea probatur aduerſus eum, bene admittitur ad probandum fuiſſe factum ad ſui defenſionem, & ſi id probauerit, abſoluetur, vel ſaltem extraordinaria aliqua pœna plectetur.*

69 *Negans ſe poſſidere, ſi reuocet ſuam confeſſionem, an priuari debeat poſſeſſione conuictus de mēdacio?*

70 *Filius ſi tempore, quo ſecum contrahitur, ſe mentitus eſt patrem famil. datur contra eum in ſolidum actio.*

71 *Scholari mutuans vel vendens aliquid contra volūtatem patris, vel eius, qui illum alit in ſtudio, non poteſt id repetere à prædictis perſonis.*

72 *Mutuans ſcholari, poteſt de iure communi id à patre repetere.*

73 *l.4.tit.7.lib.1.nouæ recopil. & l.22.tit.11.lib.5.nouæ recopil. declarantur.*

74 *Mutuantes filijs ſtudentibus contra voluntatem patris, poſſunt ab eo repetere expenſas pro ea parte, quam pater cum filijs eſſet domi expenſurus.*

75 *Licitum eſt ſumere argumentum à legibus abrogatis, ſi tamen ipſæ ll. inſertæ ſint in corpore iuris.*

76 *Lex noua generaliter loquens, non corrigit caſus ſpeciales l. antiquæ, imò d.l. noua determinatur & declaratur per l. antiquam:*

77 *l.4.tit.7.lib.1.ordin.noui, an hodie ſit correcta?*

78 *d.l.4. limitatur, ſi clariſſimè conſtiterit, quòd pater non prouidebat filio ſcholari de alimentis neceſſarijs in ſtudio. &c.*

79 *Caſus in practica contingens circa ſupradictam l. 4. regiam.*

80 *d.l.4. loquitur tantùm, quando illud, quod mutuatur, vel creditur ſcholari, eſt ſuperfluum, & numero ſequenti.*

81 *Reſponſio in iure debet intelligi iuxta interrogationem.*

82 *Æquitas. l. ſi me & Titium. cum ſimilib. ff. ſi cert. pet.*

83 *Filius famil. cum bona conſcientia poteſt opponere exceptionem Macedoniani.*

84 *Id fallit, quando pecunia mutua fuit conuerſa in vtilitatem filij fam. talem ad qualem pater tenebatur.*

85 *Quando lex ciuilis fauet lucro in odium tertij, & continet quemdam rigorem, non eſt ſeruanda in foro canonico.*

86 *Minor iurans ſimpliciter non contrauenire contractui, ſi decipiatur in præd. contractu iurato vltra dimidiam iuſti pretij, minimè cenſebitur excluſus ab illo remedio propter dictum iuramentū.*

87 *Filius vel filia quæ renuntiauit cum iuramento futuræ ſucceſſioni paternæ vel maternæ aliquo pretio ſibi dato vel promiſſo, ſi fuerit deceptus vltra dimidiā iuſti pretij, poteſt agere remedio. l. 2. C. de reſcind. vendit.*

88 *Cautela vt iuramentum hūc quoq; caſum & alios comprehendat.*

89 *Intellectus ad. l. 56. ad fin. tit. 5. part. 5.*

90 *Concordia inter hāc authen. ſacram. puberum. & d.l. 2. C. de reſcind. vend.*

91 *d.l. 56. partitæ intelligitur.*

92 *Enormiſſima læſio nunquā cōprehenditur nec cenſetur excluſa per iuramentum quacunq; forma præſtetur.*

93 *Læſio cōtingens ſimul cum metu reuerentiali operatur contractus reciſionem, licèt iuramentum conuentioni acceſſerit.*

94 *Metus reuerentialis ſolus non eſt ſufficiens ad reciſionem contractus iurati.*

95 *Abſolutio vel relaxatio iuramenti an ſit neceſſariò petenda quando eſt enormiſſima læſio ne incurratur periurium? & numeris ſequentibus.*

96 *Iuramentum non obligat, quando adeſt dolus in contractu iurato, ſed eſt nullius momenti.*

97 *Enormiſſima læſio vt per iuramentum excludatur, primum remedium licèt non tutum.*

98 *Enormiſſima læſio vt per iuramentum excludatur, ſecundum remedium licèt non tutum. & in numero ſequenti.*

99 *Velleianum ceſſat muliere bis pro vna eademque perſona*

perſona intercedente.

100 *Enormiſſima læſio, vt excludatur per iuramentum, tertium remedium.*

101 *Clauſula generalis, quod pluris eſt contrahentem donare propter multa bene merita &c. non eſt ſufficiens ad excludendam læſionem enormiſſimam.*

102 *Clauſulæ conſuetæ apponi in inſtrumentis, cenſentur appoſitæ ex voluntate contrahentium.*

103 *Minor. 25. annorum habens curatorem, ſine eius authoritate contrahens, & iurans contractum, remanet obligatus, & contractus validatur iuramento.*

104 *Minor curatorem habens æquiparatur pupillo, & quomodo hoc intelligatur?*

105 *Argumentum à ſimili data diſſimilitudine perit.*

106 *Minor curatorem habens, non poteſt deferre alteri iuramentum. & numero ſequenti.*

107 *Iuramentum, de quo in hoc tex. differt à iuramento, quod minor alteri defert.*

108 *Adultus non habens curatorem poteſt deferre alteri iuramentum.*

109 *Iurans non petere relaxationem iuramenti, poterit eam petere, ſi eã quoque petat ab hoc ſecundo iuramento.*

110 *Iurans relaxationem iuramenti non petere, cum ſola relaxatione à iuramento principali ſuper obligatione, non poterit agere aduerſus contractum abſque periurio.*

111 *Citatio partis aduerſæ an requiratur ad relaxationem vel abſolutionem iuramenti concedendam. & numeris ſequentib.*

112 *Præiudicium an verſetur alteri parti, quando petitur relaxatio à iuramento?*

113 *Certiorari an debeat de beneficio reſtitutionis ſibi competenti minor iurans contractum, vt excludatur ab eo? & numeris ſequentib.*

114 *Iuramentum ſuper facto, extenditur ad omne ius reſultans ex illo facto.*

115 *Leges regiæ ponderantur.*

116 *Adultus ſufficit ſi iuret contractum hoc modo, quia ſum minor. 25. ann. maior autem. 14. iuro me non contrauenturum contractui.*

117 *Iurare an poſſint impuberes doli capaces, vt in eis habeat locũ tex. in hac authentica. ſacramẽta puberum?*

118 *Iuramentum confirmat quaſi contractus puberum, & ſic donationem, & ſtipulationem.*

119 *Confirmat etiam fideiuſſionem.*

120 *Donationes à puberibus non poſſunt nec cum decreto celebrari, niſi certis quibuſdam caſibus.*

121 *Donatio minoris ad hoc, vt ſilentio temporis roboretur, requiritur decennium ſilentij ſuper legitima ætate. 25. annorum, licèt alienatio onerosa roboretur per quinquennium.*

122 *Tranſactio minoris iuramento ipſius cõfirmatur etiã ſup. re immobili ſine authoritate curatoris.*

123 *Lex correctoria exorbitans & pœnalis ex identitate rationis extenditur fauore animæ.*

124 *Compromiſſum factum à minore ſine curatoris authoritate, & etiam abſque decreto prætoris valet, ſi iuratum ſit.*

125 *Tranſactio ſuper re, quæ poteſt alienari ſine decreto, valet cum tutoris authoritate.*

126 *Minor læſus ex compromiſſo valido abſq; decreto & iuramento poteſt reſtitui.*

127 *Tex. in hac authentica. ſacramẽta puberum. procedit etiam in iudicijs.*

128 *An procedat etiam in muliere litigante in iudicio per procuratorem cum iuramento conſtitutum? remiſſiuè.*

228 *Limitatur tex. in. l. clarum. C. de auth. præſtand. quotieſcunq; minor promiſit & iurauit ſe non contrauenturum iudicio nec ſententiæ ferendæ, nec alicui actui iudiciali ratione minoris ætatis, neque alia quacunque ratione.*

129 *Tex. in hac authen. ſacramenta puberum. an procedat tantum quotieſcunque minor iurauit ſpecialiter ſuper aliquo actu iudiciali, vel etiam ſi iurauit in principio iudicij generaliter de ſeruando totum iudicium.*

230 *Iuramentũ generale minoris, quo affirmat ſe nunquam contrauenturum alicui contractui quem fecerit, an valeat?*

131 *Minor, qui in iudicio confeſſus eſt delictum, quãdo de eo non conſtat per probationem aliam quàm per ſuam confeſſionem, eo ipſo cenſetur læſus, & poterit reſtitui in integrum, non conſtito aliter de læſione.*

132 *An hoc procedat quando minor iurauit ſuam confeſſionem?*

133 *Tex. in hac authentica. ſacramenta puberum. procedit quoties præſtitum eſt iuramentum de futuro, & ſic de non contraueniendo, ſecus tamen eſt quando præſtitum eſt iuramentum de præterito vel de præſenti.*

134 *Tex. in hac authent. ſacramenta puberum. proce*

dit & loquitur in ciuilibus, ſecùs verò eſt in criminalibus in confeſſione minoris iurata.

135 *Remiſſio iniuriæ facta cum iuramento à minore ſine licẽtia & authoritate ſui curatoris, bene valet. & numeris ſequentib.*

136 *Actio ſemel extincta amplius non reuiuiſcit.*

137 *Remiſſiones (hoc eſt perdones vulgò dictæ) in cauſis criminalibus non debere nec poſſe eſſe conditionales, & quomodo hoc intelligatur?*

138 *Reſtitutio nulli perſonæ conceditur ad accuſandũ, vel crimina obijcienda.*

139 *Iuramentum Syndici ciuitatis conſtituti ad cõtrahendum cum iuramẽto, excludit reſtitutionem, quæ alias competeret ciuitati & vniuerſitati, licèt ciuitas contrauenîendo non ſit periura, quia non habet animam.*

140 *Reſpublica & minor æquiparantur.*

141 *Eccleſiæ tamen bene reſtituitur aduerſus contractum ſui procuratoris iuratum nomine & mandato eccleſiæ celebratum.*

142 *An idem ſit quando prælatus eccleſiæ contrahit.*

143 *Adulti contractus iuramento confirmatur, licèt iudex interdixerit adulto ne contrahat.*

144 *Fidei præſtatio an firmet contractum geſtum per adultum ſicut iuramentum? & nu. 145.*

146 *Homagium an confirmet contractum ſicut iuramentum. & numeris ſequentib.*

147 *Homagium eſt quædam promiſſio ſimplex inter generoſos.*

148 *Intelligitur l. 26. titu. 11. parti. 3.*

149 *Homagium an confirmet contractum. diſtinctio authoris.*

150 *Quid ſibi velint verba illa appoſita per regẽ in titulis de las mercedes de las eſcriuanias, que los tales eſcriuanos no puedan hazer ſcripturas en que ſe obliguen las partes a buena fe y ſin mal engaño?*

151 *Agitur de l. 11. tit. 1. lib. 4. noui ordin. regiæ recopilat.*

152 *Ratio prædictæ l. regiæ.*

153 *Dict. l. regia, an iuſtè potuerit condi?*

154 *Dicta l. regia merito per Chriſtianiſſimos reges Ferdinãdum & Eliſabelem eius cõiugem fuiſſe reuocatam, & denouo ſtabilitam, alijs tamen rationibus.*

155 *Lex vel diſpoſitio qualibet, quando vnica ratione fundari poteſt, illa ratio habetur pro expreſſa.*

156 *L. illa regia non loquitur nec habet locum in contractibus, quibus ad firmitatem & validitatem ipſorum contractuum requiritur iuramentum, vt in contractibus puberum.*

157 *L. illa regia nõ procedit in reditibus eccleſiarum, & monaſteriorum, & prælatorum, & clericorum.*

158 *L. illa regia excipit alios caſus, in quibus poteſt apponi iuramentum.*

159 *Iuramentum apponi poſſe in ſcriptura publica teſtamenti, quoties eſt neceſſarium iuramentum, vt dicta in eo valeant in vim contractus.*

160 *Iudex ſecularis poteſt adiri, vt cõpellat illum, cui iuratum eſt, vt iuramentum relaxet, quãdo fuit appoſitum contra l. prohibentem apponi.*

161 *Contrahentes qui iurauerunt ſcripturam contra prohibitionem legum regiarum, vt liberentur à pœna illarum, quæ cautela adhiberi poſſit?*

161 *Tabellio non incurrit in pœnam illarum legũ ex receptione ſola iuramenti ſed ex ſigno à ſe facto ſuper illo iuramento.*

162 *Cautela an ſit aliqua creditori, cui iuratum eſt in ſcriptura contra prohibitionem dict. l. regiæ, vt ea non obſtãte habeat & conſequatur executionem ipſius ſcripturæ?*

163 *Creditor non prohibetur debitum petere via ordinaria probando debitum teſtibus, quando ſcriptura iurata exequi non poteſt.*

164 *Declaratur l. 1. titu. 17. lib. 8. nouæ recopil. & numero ſequenti.*

165 *Dicta l. regia an procedat in peierante ſe in lite.*

AVTHENTICA. SACRAMENTA PVBERVM.

C. Si aduerſus venditionem.

PLVRES ſunt in iure caſus, in quibus iuramentum confirmat, robur, vireſque præſtat actui, vel contractui, aliàs de per ſe inualidis, quorum materiã ipſe latioribus alijs cõmentarijs, annuente Deo, proſequi intendo. Sed inter eos, duos potiſsimos declarabo in præſenti, quorum præcipuus eſt tex. in hac authentica. Sacramenta puberum. C. ſi aduerſus vẽdit. alius in cap. Quãuis pactũ. de pactis. lib. 6. de quo infrà ſeparatim dicemus. & horum duorũ caſuũ materiã ideo elegimus, quia frequẽtior eſt in practica in iudicijs & extra. Ideo, inuocato diuino auxilio, aggredior expoſitionem huius authẽticæ. Sacramenta puberum. In nomine Patris, & Filij, & Spiritusſancti. Amen Ieſus. Et in primis quicquid dixero, ſubmitto correctioni ſanctæ matris Eccleſiæ Romanæ.

1 Et pro intelligentia huius tex. & infrà dicendorum neceſſariò oportet præmitti, Puberes in iure dici, maſculos quidem poſt cõpletum quatuordecimum annum, fœminas verò poſt duodecimum, exploſa iuris veteris indagatione, atq; in fœminis impudica, ſcilicet per inſpectionem habitudinis corporis. ita probat text. expreſſus in. l. fina. C. quãd. tutor. vel curat. eſſe deſin. tex. in princip. Inſtit. quib. mod. tutel. finiatur. l. 1. tit. 5. partita. 6. tex. in. c. puella. 20. quæſt. 2. l. 12. & final. titu. 16. partita. 6.

2 Illud autem hic in tranſitu prætereũdum non duxi, quò tendat differentia hæc marium & fœminarum, in pubertate initianda, vt maſculi à quatuordecimo anno completo incipiant pubeſcere, fœminæ verò à duodecimo, cuius contrarium ratio flagitare videbatur, nẽpe vt longiùs fœminis, quàm maſculis poneretur ad conſultandum tempus, cùm ipſę leuioris ſint iudicij & prudẽtiæ. Quã in re, nullus ſcribẽtium in prædictis locis ordinarijs, hoc declarat. inuenio tamen Fratrem Dominicum de Soto de Iuſtitia & iur. lib. 7. quæſt. 3. articul. 2. poſt quartam concluſionem. pagi. 642. colu. 1. verſi. hinc autẽ forſan nos &c. dicentem, forſan hãc differentiam cõſtitutam fuiſſe inter mares & fœminas, quòd in fœminis acceleratiùs feſtinat rationis vſus, fructus enim, quo excelſioris ſunt naturæ, ſeriùs matureſcũt, & quòd legitima cauſa fuit, quòd in viro, qui præeſſe debet vxori, præſtantior requiritur prudentia, quàm in fœminis, quibus gubernatio familiæ non adeò incumbit, præſtantior enim ſapientia requiritur ad gubernandum, quàm ad obediendum. Hæc ille. Eandem

penè rationem videtur prius ſenſiſſe Macrobius lib.1. in ſomnio Scipionis.cap.6.vbi dicit, quòd in fœminis maturius feſtināt vota, quàm in maribus,& ob hanc cauſam leges biennium ante in fœminis quàm in maſculis adijciunt ad hanc pubertatem initiandam. Et votorū feſtinatio appellatur, doli capacitas, aut malitia ætatem ſupplens. Cuius rei alias rationes ponit idem Macrobius lib.7. ſaturn.cap.7.

Alias duas rationes aſsignat gloſ. in.l.2.verb.octauum & decimum.C. de his,qui veniam ætat.impet.quare fœmina cùm ſit.18.annorum poſsit impetrare veniam ætatis,maſculi autem non niſi.20.ann. vt in illo text. dicitur, & prima ratio ridicula quidem eſt,ſcilicet,quia herba mala citò creſcit, altera conuenit rationi ſupradictæ, quia citius eſt ſubdola mulier & auara.vt in.l.ſed ſi ego.in fine.ff.ad Velleian. eandem rationem ſequitur ibi Cynus in dict.l.2. dicens hanc eſſe rationem differentiæ tam in noſtro propoſito, quo agimus,quàm in caſu.d.l.2.quia mulier citius eſt diſcreta quàm maſculus, quantum ad diſcretionem, quæ cadit in ea,quia eā citius colligit,quàm maſcul° colligit illā diſcretionē, quæ cadit in eo. & rationis huius rationē aſsignat, quia naturaliter debilior eſt ſexus fœmineus, & minus viuit. quia minus habet caloris naturalis, ideoque quantò citius finitur, tantò citius naturaliter perficitur. & hanc rationem pro ratione principali differentiæ ponit Bartol. in dict.l.2. dicens, quod mulier cùm ſit minoris vitæ quā maſculus, citius perficitur, ſicut videmus in quolibet animali, quia quantò res eſt breuioris vitæ, tātò citius perficitur. & dicit hanc eſſe propriam rationem, quem etiam ſequitur Bald. ibidem & Salicet. numero.3. dicens eſſe rationem rationis gloſſ. & quòd minus habet caloris fœmina, quàm maſculus, licèt plus calliditatis & humiditatis. de qua re videndus eſt latiſsimè Tiraquell.in.l.9.connubial.per totam. itaque omnes hæ rationes in hanc vnam concordant,ſcilicet,quòd citius efficitur diſcreta fœmina quàm maſculus ratione ſupradicta.eadem rationem, pluribus authoribus relatis tam humaniſtis & philoſophis, quàm iuriſtis, ſequitur Tiraquell. in l.6.connubial. nume.38. & breuius idem.l.1.nume.57.

3 Vnū tamen eſt,quòd reſpectu ætatis virilis,nulla eſt differētia inter maſculos & fœminas,vtrique enim per vigeſimumquintum annum egrediuntur ætatem minorem,& ingrediuntur maiorem, & virilem poſt lapſum vigeſimiquinti anni.ita probat text. expreſſus in.l.1.C.ſi minor ſe mai. dix.per quem ita tenent Cynus in dict.l.2. ad fin. & ibi Paul. de Caſtr. nume.5. & eſt veriſsimum & ſine dubio.

4 Reſpectu tamen matrimonij contrahendi,non attēditur numerus annorū,vt puberes dicātur,ſed ex habitu corporis,& quòd poſſint genera-

re, iudicatur. itaq; etiã ante. 14. annũ mares ſunt apti ad matrimoniũ contrahendũ, ſi in eis adſit poteſtas generandi, & eodem modo in fœminis iudicatur, ſi poſſunt copula carnali cũ hominibus coniungi, quo caſu malitia (hoc eſt) diſcretio ſupplet ætatẽ. vt in. c. puberes. & in. c. de illis. el. 2. de deſpõſat. impub. & vtrobiq; gloſſæ & doctores. & eſt expreſſa l. 6. ad fin. verſ. mas por caſamiẽto. tit. 1. parti. 4. vbi Greg. Lopez. gl. 3. refert beatum Gregorium narrantẽ in dialogo, de puero nouem annorum, qui impræ gnauit nutricẽm. & notat gl. in ſumma. 20. q. 1. & idem dicit beatus Hieronymus de puero decẽ annorũ, & quod de Salomone traditur in vndecimo anno genuiſſe filiũ. & tandem concludit ibi cum Abbate & Præpoſito in cap. cõtinebatur. de deſponſ. impub. relinqui hoc arbitrio iudicis, quod ſatis vult lex illa regia. eãdem quoq; ſententiã, ſcilicet, vt quis dicatur ꝓximus pubertati & doli capax, relinquatur arbitrio iudicis, relatis opinionibus, inter quas, & cõmuni & regio iure approbata tenet bene declaris Couar. in. 4. de ſponſalib. 2. parte. c. 3. in princip. nu. 5. qui nu. 3. declarat bene, quomodo hæc malitia intelligatur in matrimonijs ante prędict. ætatem. & nu. 4. refert ſupradictos caſus & alios, quibus referuntur minores multò, ea ætate generaſſe: de quibus & de ætate requiſita tam marium quàm fœminarum ad matrimonia contrahenda, videndus eſt latè Tiraquell. in l. 6. connubial. nu. 36. & ſequentibus.

5 Duo tamẽ circa hoc breuiter ſunt notãda. Primum, quòd ſicut malitia supplet ætatem quoad matrimoniũ, vt in dictis iuribus, ita etiam eadem malitia ante ætatem proximã pubertati, vt putà in ſeptẽnio vel plus, ſupplebit ætatem quoad ſponſalia de futuro; iuxta gl. primã in verſi. verũtamen. in. c. Iuuenis. de ſponſalib. ita intelligẽs tex. illum. quam ſolutionem cõmunem eſſe teſtatur Abb. ibi. n. 4. & Couar. illo lib. 4. 1 parte. c. 2 nu. 2. licèt ipſe Abb. poſt Cardinal. & Anto. reprobet eundem intellectũ, & poſt eos Præpoſit. ibi.

6 Secundum eſt, quòd ſuperiora dicta in matrimonio intelliguntur, & procedũt in matrimonio carnali, ſecùs verò eſt in matrimonio ſpirituali, in quo malitia nõ ſupplet ætatem à iure requiſitam, ſcilicet. 14. annorum ad faciendam profeſsionem. ita tenet gloſſ. fina. in cap. poſtulaſti. de regular. & tranſeunt. ad religionem, quę cõmuniter approbatur ſecundũ Couar. vbi ſuprà. n. 2. ¶ Quod tamen ſublimitandũ eſt, niſi cũ malitia concurreret diſpenſatio Papæ: & ita intelligẽda eſt opinio Bart. in. l. in pupillari. n. 7. ff. de vulg. & pupil. exiſtimantis Papã diſpẽſare poſſe ſuper hac ætate in propoſito, nam debet intelligi in pupillo doli capace ſecũdũ Aret. ibi. cuius opinio. optimè fundat Frãciſcus Rip. in. l. 2. n. 67. ff. eodẽ. de vulg. & pupil. & ſic hæc eſt vna differẽtia inter alias, quæ dãtur inter matrimoniũ carnale & ſpirituale, nota-

bilis fallentia ad. c. inter corporalia. de tranſlat. prælat. cum ſimilibus. vbi ſtatutum eſt valere argumentum de vno ad aliud. quã prætermiſit, licèt aliàs retulerit Euerard. in topic. legal. lib. in hoc argumét. quod eſt. nu. 33.

7 Hodie verò per S. S. Cócilium Tridentinũ ſeſsione. 25. tit. de regularib. & monial. c. 15. ſtatutũ eſt, vt ante. 16. annum expletum nõ fiat profeſsio, ſiue in monaſterio virorum, ſiue mulierum, & quòd profeſſio aliter facta ſit nulla.

His ſic breuiter præhabitis, hæc authẽtica notabilis & famoſa eſt, & eſt clauis & magiſtra in noſtro iure ciuili in materia iuramenti contractus firmatorij ſecundùm Imbertũ de Bouenco doctorem antiquum in præſenti. & deſumpta fuit. ex corpore. de pace iuraméto firmand. §. item ſacraméta. & fuit cóſtitutio Federic. Imperatoris, qui poſtea per eccleſiã fuit reprobatus, vt hic dicunt docto. & inquit Cyn. hic, & eum referens Paulus de Caſtro, quòd multas animas deducit ad inferos, ſcilicet, illorum, qui inducũt minorem ad iurãdum, vt excludãt eos à beneficio minoris ætatis, & multa patrimonia minorum exhauſit. & inquit Albericus quòd Imperator Henricus ſeptimus audiẽs multas querelas de iſta authẽtica, ppoſuerat ipſam corrigere, ſed morte præuentus non fecit. Quarè cauendum eſſe exiſtimo ab illicita huiuſmodi iuramenti exactione, & ne læſa conſcientia contrahentes cũ minoribus, propter læſionem patrimoniorum minorum, ad hæc iuraméta facienda & præſtanda inducãt & perſuadeant minores ipſos.

8 Caſus & litera huius text. talis eſt. Sacramenta puberum ſponte facta ſuper contractibus rerum ſuarũ non retractandis inuiolabiliter cuſtodiãtur. itaque ſi minor. 25. annis, maior autẽ. 14. (quia hic pubes appellatur in iure vt ſuprà dictum eſt) cõtractũ ſuum aliàs inualidum iuret, validus omnino efficitur talis contractus, & cũſtodiri debet, præterquã, ſi vis vel iuſtus metus interueniat, quia tunc etiã maioribus ſubuenitur, vt inquit tex. hic in. 2. parte. ¶ Tex. hic lõgam exigit declarationem, ſed quia plures doctores tam antiqui quam Moderni latiſsimè hanc materiã legũt, ipſe omnia dicta eorum non referã, neq; trãſcribam, ſed aliqua dubia in propoſito præcipua declarabo, & procedam per quæſtiones.

Primò ergo aduertẽdũ eſt, quòd hic caſus iure regio eſt approbatus in. l. 16. in princip. titu. 11. partit. 3. & in l. 6. titu. fina. partit. 6. in verſi. Eſſo miſmo ſeria. vbi Greg. Lopez aliqua in materia ponit.

Secundò eſt vidẽdum, quid hæc authen. addat. l. primæ. C. eod. tit. vbi diſpoſitũ videtur idem, quod in hac authen. deciditur. cùm leges omnes debeant ſeruire de dubio, & aliquid noui adducere. vt in. l. quod Labeo. ff. de carbon. edicto. & in iure nihil ſuperfluũ debet eſſe, vt in. §. quibus. in prima conſtitutione. C. cũ ſimil.

9 In hoc dubio gl. i. in. d. l. 1. refert opinionem.

men Vulgar. gloſſatoris antiqui, exiſtimantis legem. C. in eo tantùm caſu loqui, quo prædium minoris fuit alienatum cum decreto prætoris, & inſuper minor iurauit, nullam de cætero ſe facturum controuerſiã, quia tunc etiam per viam reſtitutionis, quæ competeret, non præſtito iuramento. vt in l. ſi quidem. C. de pręd. & alijs reb. min. non poterit venire contra præd. alienationem, & ſic in effectu dicit, quòd præd. l. Codicis loquitur, quando iuramentum minoris. 25. annis, accedit contractui valido, licèt retractabili per reſtitutionem, ſecùs verò ſi decretum non interueniſſet, quia tunc contractus eſt nullus, & contra legem iuramento non roboratur. vt in. l. non dubium C. de legib. at verò authen. ſacramẽta puberum. hoc addit, quòd etiam ſi contractus ſit nullus, vt puta nõ interueniente decreto in alienatione rei immobilis minorum, prout requiritur, iuramento tamen confirmetur.

Addo ipſe aliud, quòd hæc authentica, ampliùs diſponit quàm lex Codicis, ſcilicet, quia lex. C. loquitur in iuramento accedenti venditioni prædij minoris, & ſic in hoc caſu ſpeciali, authentica verò noſtra loquitur generaliter in contractibus rerum minorum, dum tamen puberes ſint, qui iurent, non venire cõtra ſuam alienationem, neque eam retractare. & hæc opinio Vulgar. eſt magis communis ſecundùm Curt. Iun. hic. num. 8. & .92.

10 Sed contra hunc intellectum Vulgari tenet Martinus relatus in. d. gl. exiſtimans quòd ſecundùm legem C. alienatio prædij minoris etiã abſque decreto firmetur iuramento ipſius, quia lex illa indiſtinctè loquitur ſiue cõtractus ſit nullus ſiue validus, & quod lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, vt ſunt iura vulgaria. qui intellectus Martini cõmuniter approbatur à gloſſatoribus noſtris & à doctoribus Citramõtan. ſecundùm Iaſ. hic. n. 3. & approbatur hodie in hac authentica, dum dicitur in ea, inuiolabiliter cuſtodiantur. non faciens diſtinctionem an ſint validi vel nulli. licèt Cynus hic. num. 9. dicat, quòd Mundus errando ſequitur hanc opinionem Martini.

11 Bene tamen verum eſt, quòd ſi rectè conſideremus verba huius authenticæ, tantùm videtur loqui in contractibus validis iuramento puberum firmatis, dum dicit. Super contractibus rerum ſuarum non retractandis. præſupponi igitur videtur, quòd contractus ſit validus, quãdoquidem minor iurat non retractare, nam quod nullum eſt, reſcindi non poteſt, etiam citra iuramentum. vt in. l. nam & ſi ſub cõditione. ad fin. cũ ſimilibus. ff. de iniuſt. rupt. quia cõtractus nullus nõ eſt contractùs. argumẽt. l. 4. §. condemnatũ. ff. de re iudic. quia priuatio præſupponit habitũ. vt in. l. decem ſtipulatus. cũ ſimilibus. ff. de verb. obligat. neq; in integrũ reſtitutio neceſſaria eſt, vt

ſunt

ſunt plura iura vulgaria.ergo cũ tex. noſter dicat puberes debere iurare ſe non retractaturos cõtractus rerũ ſuarum,conſtat loqui de contractibus validis,nã aliàs non eſſet neceſſaria retractatio ad inualidandum cõtractum,ſed tantùm petere declarari nullum.Sed hoc non obſtante ,in contrariam ſententiam itum eſt cõmuniter per omnes doctores, imò quòd hæc authẽtica loquatur etiam in contractibus minorum in ſe nullis,putà quia non interuenit decretũ iudicis cum cauſæ cognitione in alienatione rerum immobilium minorum,vel authoritas curatorũ in obligationibus puberum,vel in alijs contractibus ſuper rebus immobilibus.

12 Quia,ea ſcilicet authoritas curatorum exigitur, & eſt neceſſaria, ſi pubes habet curatorem,quia æquiparatur impuberi.vt in.l.ſi curatorem habens.C.de in integ.reſtitu.minor. & in.l.4.&.5.titu.11.partit.5.itaque hæc eſt communis & receptiſsima opinio & ſententia omnium ſcribentium hic,& in dict.l.1.ſuprà eodem à gl.vſque ad moderniores.qui omnes tenent,quòd hæc àuthentica approbet opinionem Martini ſupra dictam,ſcilicèt, quòd iuramentum firmet cõtractum nullum minoris, & quòd Imperator Federicus conditor huius authent.ſciens has differentias eſſe inter prædictos Gloſſatores,ex certa ſcientia voluit approbare opinionem Martini ſupradictam ſecũdùm magis cõem opinionem, vt teſtatur Iaſ.hic.num.1. licèt numeris ſequentibus teneat contrarium: tenet etiam Petrus de Vnciola in tractatu . de practica artis notariat⁹.ſub Rubrica,an de contractibus ſuis teneantur puberes reſpondere. nu. 4. volumine. 7. tractat. diuerſ. doctor. fol.136.

13 Vnde vltra omnes poteſt reſponderi ſupradictis verbis huius text . Super contractibus rerum ſuarum non retractandis. ſcilicet, quatenus de facto, licèt non de iure proceſſerunt, nam ſi minor alienet in caſu prohibito, licèt cõtractus ſit nullus, certum tamen eſt , quòd ſi tradat rem contentam in eo, ſaltim nuda detentatio ipſius rei alienatæ tranſit in aduerſarium , vnde opus erit huic minori, ſi non iurauit contractum, petere annullationem huius contractus. & hoc eſt , quod meo iudicio vult text. hic dicere, ſuper cõtractibus rerum ſuarum non retractandis, hoc eſt non annullandis, vel contra eos non venire petendo annullari . vt igitur hoc non faciãt minores, neceſſarium eſt, quòd iuramentum præſtent, vt in noſtro text. quem ita oportet intelligere, vt ſuſtineatur communis opinio ſupradicta. & poſtquàm hoc ita ſcripſeram, inueni, eodem modo intelligere noſtrum text. Cyn. Angel. & Salicet. in præſenti, & hos referens Curtius Iunior hic. numero. 92. licèt ſic non declarent. pro quo facit gloſſ. in. l. 1. verb. infirmabitur. ff. de ferijs. ibi. vel dic infirmabitur quatenus de facto proceſsit,

& lara

& lata fuit. vbi illis verbis ita intelli-
git gloſſ. tex. illum dicentem ſenten-
tiam nullã infirmari. & ſequitur ibi
Barto. nu. 4. in fine. & nu. 5. dicit eſſe
menti tenẽdam ad hoc vt poſsit im-
plorari officium iudicis, vt declaret
ſententiam nullam. & ſequũtur ibi
Paul. de Caſt. nu. 6. Iaſ. 26. & eſt appro
bata ſecundùm Oroſcium ibi. nu. 4.

14 Reſtat nunc reſpondere ad dict. l.
non dubium. C. de legib. vbi probã
tur, quòd contractus factus contra
legis prohibitionem adeò eſt nul-
lus, vt iuramento minimè firmetur.
cui text. reſpondet Martinus, quòd
procedit in perpetuò prohibitis, at
verò alienare rem ſine decreto præ-
toris, aliquibus caſibus eſt permiſ-
ſum, vt in l. ob æs alienum. iuncta.
glo. ibi, & quæ ibi tradũt doctores. &
in alijs locis. C. de præd. & alijs reb.
mino. licèt regulariter ſit prohibi-
tum, vt in tit. C. & ff. de reb. eorum
&c. vnde nimirum, cùm aliqui ca-
ſus à regula inueniant excepti, quòd
ſit alius caſus, quando interuenit iu-
ramentum, cui hoc robur tribuitur.
& alia plura operatur, quæ annuen-
te Deo videbimus in alijs commen-
tarijs.

Vel ſecundò poteſt reſponderi,
quòd l. illa nõ dubium loquatur de
iure veteri, hodie verò ſecus eſt. vt in
dict. l. 1. ſuprà eod. & in hoc tex. præ-
cipuè attento iure canonico præci-
piente ſeruari omne iuramentum,
quod abſque interitu ſalutis æternæ
ſeruari poſsit. vt in cap. quanuis pa-
ctum. de pact. in. 6. in c. 1. & in cap.
debitores. cum ſimilib. de iur. iur.
quod eſt ſeruãdum etiam in foro ci-
uili ſeculari, quando quidem tracta
tur de materia peccati, vt eſt periu-
riũ, iuxta tex. in cap. fi. de præſcript.

15 Superiora omnia ſunt magni effe
ctus pro intelligentia tex. in. c. verita
tis. & quæ ibi notant Innocen. & cæ-
teri doctores. de iureiuran. exiſtimã-
tes, iuramentum eſſe perſonale, &
non tranſire ad hæredes, nam ſi lex
hæc, præcipit iuramenta puberum
ſponte facta ſuper contractibus re-
rum ſuarum non retractandis inuio
labiliter cuſtodiri, conſequens eſt, vt
etiam hæredes ipſius iurantis teneã-
tur illud obſeruare, aliàs enim ſi non
tenerentur, non diceretur obſeruari
inuiolabiliter, nam text. in dict. cap.
veritatis. & doctores ſupradicti de-
bent intelligi reſpectu periurij, quia
hæredes iurantis ſi non adimpleant
promiſsionem vel contractum ſui
defuncti iuratum, non erunt periu-
ri, poterunt tamen compelli obſer-
uare prædictam promiſsionem &
contractum iuratum, quia robur
ipſi contractui iam eſt præſtitutum
per iuramentum, hoc eſt clariùs di-
cere, quòd licèt pœna ipſius iura-
menti, ideſt, periurium, non tran-
ſeat ad hæredes, effectus tamen ip-
ſius attributus contractui licèt aliàs
nullo, & obſeruantia ipſius contra-
ctus ſeu promiſsionis bene tranſit
ad hæredes. & ita vult Paulus de Ca
ſtro in præſenti numero. 3. & 9. licèt
ſic non declaret. & Bald. hic nume-
ro final. & eius additio.

Et ad-

16 Et addit Bald.d.n.fi.qui eſt nu.17. bonum verbum,ſcilicet,quòd hæredes iurantis non poterunt conueniri ad implementum cõtractus,ſeu pacti iurati in foro epiſcopi, quia hoc eſt vinculum ſpirituale iuraméti,& id non tranſit. Quod eſt notandum pro intellectu. c.fin.de for.compet. in.6.& opinionẽ ſupradictã Pauli & Bald.in terminis noſtræ authent.& generaliter in alijs quibuſcunq; caſibus tenet Bernard. Dias de Lugo in regula.386.in.1.limitatione. eſtq; cõmunis opinio & tenenda in iudicando & conſulendo ſecũdùm Anton. Gomez.2.tom.c.de reſtitut.min.nu. 19.vbi refert plures docto.eam tenẽtes,& cæteros ordinarios hic,& ſecũdum Auendañ.lib.2. de exequend. mandat.reg.c.27.nu.11.in fine.ſequitur plures allegans Couar.in.c.quanuis pactum. de pact.in.6.in.1. parte relect.§.5.n.4.fol.37.vbi numeris ſequentibus hinc plura infert & agit de vero intellectu.d.c.veritatis.& an tranſeat iuramentũ ad hæredes eius, cui iuratur, videndus eſt omnino.ſequitur etiã plures allegans Matthęus Afflict.deciſ.Neapo.381.nu.8.&.9.

17 Vbi dicit,quòd hæres ciuiliter ad pœnam poteſt accuſari,ſi non obſeruat id quod defunctus iurauit, nõ verò poteſt criminaliter accuſari de periurio ex iuraméto defuncti, quia illud non tranſiuit ad eius hæredes. Hanc etiam opinionem ſupradictã ſequitur Alex.conſil.146.nu.4.volu. 7.tenet etiam plures docto. allegans Roland.à Valle.cõſi.17.n.15.&.2. ſequẽtib.lib.1.qui etiam tenet quod ſupra diximus ex Bal.hic.nume.fina.

Et ſic eſt intelligendum, quod dixit idẽ Paulus de Caſtr.in.l. ſi grege. nu.4.ff.de legat.1.vbi tenet, quòd hęredes iurantis non obligantur reſpectu periurij,vt ex eodẽ Paulo ibi.n.5. conſtat, dicente, quòd efficacia iuramenti contractus, qui aliàs erat nullus, bene eos obligat.

Ita etiam eſt intelligẽdus Felinus in.c.de cauſis.n.2.de offic. deleg. vbi dicit, quòd ſi plures de populo, vel collegio iurant aliquid adimplere, licèt nullus illorum viuat, ſucceſſores obligãtur ad obſeruãtiam iuraméti.

18 Pro quo eſt bonus tex.in.l. proponebatur.verſi.& populũ.ff. de iudic. vbi dicitur,& populum eũdem hoc tempore putari, qui ab hinc cẽtum annis fuiſſet, cùm ex illis nemo nũc viueret, imò etiam, & qui ab hinc mille annis fuiſſet. vt tenet glo.in.c. deniq;.7.q.1.nã hoc debet intelligi reſpectu efficaciæ ipſius iuraméti & roboris per ipſum præſtiti cõtractui & promiſſioni, ſecùs verò reſpectu periurij,vt ſuprà eſt dictum.

19 Et ita clarè tenet alibi idem Felinus in.c.cùm ſit generale.n.9.de for. compet.vbi dicit, quòd iuramẽtum repreſentat rempublicam maioré, vt nõ reſtituatur.idẽ tenet Cardin.in Clemẽt.1.§.nos itaq;.n.16.de iur. iur. & Auendañ.vbi ſuprà.nu.12.qui loquitur in ciuib⁹,quorũ reſpublica aliquid iurauit.de quo vltimo, videndus eſt etiã latè Bartholom. Brixenſ.in. queſt.incip.Bononienſes iurauerũt.

20 Ex quibus ipſe infero vnum ſingulare & in practica quotidianũ, quod cùm ex ſupradictis conſtet, contractum ſeu promiſsionem nullã, poſt quàm iuramento firmãtur, adeò validari, vt ſemota obligatione periurij, hoc eſt iuraméti ſeruãdi, ſucceſſores teneantur ſeruare contractum, ſeu promiſsionem, licèt non teneantur reatu periurij, ppter robur & firmitatem attributum eis: ita etiam, ſi minor petat abſolutionem & relaxationẽ iuraméti præſtiti in caſu huius authenticæ citata ſiue non citata parte ad effectum agendi & excipiendi, quæ eſt preteẽda coram iudice eccleſiaſtico. vt in cap. fina. de for. compe. tent. lib. 6. etiam ſi ſibi concedatur, non ex hoc contractus remanet inualidus, ſed validiſsimus, ſicut ſi non fuiſſet cõceſſa, & hoc propter robur & firmitatem illi iã præſtitum. operabitur igitur hæc relaxatio & abſolutio iuramenti, vt quanuis ille qui iurauit, velit venire aduerſus cõtractũ hunc ex aliqua iuſta cauſa, periurus nõ exiſtimetur, nõ verò vt detrahat vires contractui. quòd eſt profectò menti tenẽdum, & quod multi vulgares ignorãt, putãtes ſtatim contractũ infirmari, na nno infirmatur. ſed. lis agitur de nouo aduerſus cõtractũ illum. & ita in terminis noſtræ authẽticæ inuenio tenere Couar. lib. 1. Van. reſolutc. 4. n. 6. idem etiã tenet Felin. in cap. 1. n. 26. de iur. iur. ſequitur etiã plures referẽs Ãto. Gomez. 2. tom. cap. 14. de reſtit. min. nu. 21. tenet etiã plures refereus idem Couar. de pact. in. 6. 2. parte. §. 1. n. 7. fo. 70. per totum.

21 Vbi limitat, quando cõtractus eſt omnino nullus, & iuramento nõ firmatur, ſed iurans compellitur iuramentum ſeruare, vt in. c. debitores. de iur. iur.

22 ¶ Item etiam & quãdo abſolutio non ſolùm conceditur ad effectum agendi & excipiẽdi, ſed etiã ad reciſionẽ cõtractus & obligatiõis.

23 Item ex his, quæ ſuprà latè dicta ſunt circa controuerſiã & differentiã Bulgar. & Martin. colligitur manifeſtiſsimè, quòd tam olim tenẽdo opinionem & intellectũ Martin. cõiter approbatũ à gloſsis & doctor. Citramontan. quã hodie ſecũdùm magis cõem opinionẽ, quę habet, quòd noſtra authẽtica approbet opinionem Martin. vẽditio, ſeu alienatio rerum immobiliũ puberũ facta citra curatorũ licẽtiam & ſine decreto prętoris firmatur iuraméto. & ita in terminis vltra ſupradicta tenet gloſ. 1. in. l. 1. ſuprà eodẽ. & gl. hic verb. cõtractibus. in pric. quia aliàs nihil adijceret hæc cõſtitutio, veteri Codicis cõſtitutioni, quod non eſt dicẽdũ. & hanc opinionem tenẽt omnes, & cõſuetudo approbat ſecundũ Barto. hic nu. 3. & ſecundũ Curt. Iun. n. 8. & tenent oẽs Citramontan. ab antiquis vſq; ad nouiſsimos omnes incluſiuè ſecũdùm Iaſ. hic. nu. 33. & hæc cõis eſt opinio, & in practica vbiq; obſeruatur ſecũdùm eundem Iaſ. hic. n. 36. eſt etiam cõis opinio Citramontan. ſecũdùm Curt. Iun. hic. nu. 86. & 87. & inquit nu. 106. quòd ſemper conſuluit & tenebit cõmunem. dicit etiã cõmunẽ Citramonta.

Citramontan. Christophorus Portius in. §. extraneis. nu. 10. Inſtitut. de hæred. qualit. & differentia. ſequitur etiam alios allegans Anton. Gomez de reſtit. min. vbi ſuprà. nu. 18. eandē etiā opinionem plurimos allegās teſtatur cōmunem Couar. in. c. quanuis pactum. de pact. lib. 6. 2. parte. §. 1. nume. 7. qui exiſtimat nō eſſe aliquo pacto ab opinione Bart. recedēdum in iudicio, neq; in priuatis reſponſis. & ita eſt tenendum, quanuis contrariam opinionem, imò quòd iuramē tum non firmet contractum huiuſmodi, teneāt Vltramontan. & Cyn. hic. quorum fundamenta, quia plura ſunt, gratia diſputationis poterūt videri per Iaſ. hic. nu. 34. & ſequentibus. vbi dicit videri hāc veriorem & ſubtiliorem opinionē. & Curt. Iuni. nu. 90. & ſequentibus. & hāc opinionem Vltramontani cōmuniter imitati fuerunt ſecūdùm Portiū in. d. §. extraneis. nu. 10. Sed reuera. 1. opinio eſt magis cōmunis, & approbata, tā de conſuetudine, quàm in practica, vt atteſtantur doctores ſupradicti. et eam ſequitur etiā alios allegans Decius conſi. 403. numero. 1.

24 Verùm adeſt in hoc pūcto. 3. principalis opinio ſubtilis quidem, & tanti ingenij viro digna, ſcilicet, Chriſtopho. Portij vbi ſuprà nu. 11. dicentis ſe ab vtraq; opinione diſceſsiſſe, cuius noua hæc eſt opinio, quòd iuramentum non firmet contractum inualidum, neque etiam contractum validum reuocabiliter, firmet irreuocabiliter, ſed ipſum iuramentum tantùm eſt ſeruandum, & contractus remanet in ſua inualiditate, vel in ſua validitate reuocabili. quam opinionē ipſe elegantibus comprobat fundamentis. Primò, quia nullibi in toto iure inuenietur lex, quæ dicat iuramentū confirmare cōtractū, nā tex. noſter & ſimiles, quo vtriuſq; partis docto. nitūtur, totum contrariū probant, nam nō dicunt contractum iuramento confirmari, ſed ipſum iuramentum eſſe ſeruandum, & debere cuſtodiri. & primò noſter tex. inquit ſacramenta puberum &c. inuiolabiliter cuſtodiantur, non verò dicit cōtractum confirmari, ac perinde debere cuſtodiri. item tex. in. c. cùm cōtingat. de iur. iur. dicit, iuramentum ſeruari. & idem probant tex. in. c. ſignificāte. de pignor. & tex. in. c. debitores. de iur. iur. idem etiam reperies probatum iure regio, ſi ad prædictā l. regiam. 6. tit. 19. partit. 6. reſpicias dicentem. Eſſo miſmo ſeria, quādo el moço fuere mayor de. 14. años, e jurare, que la vendida y el pleyto, o la poſtura que fazia cō otro no la deſataria por razō de menoredad, ca deſpues que aſsi ouiere jurado, deue ſer guardada ſu jura.

Secundò, quia omnia iura, quæ dicunt iuramentum ſeruari, ſunt iuris cōmunis correctoria, népe. l. non dubium. C. de legib. vbi totum contrarium dicebatur; quòd iuramentū ſuper contractu reprobato ſit nullū, & non ſeruandum. & quòd lex illa corrigatur per hæc iura, tenent doctores vbiq;. 25 ¶ Vnde cū hæc iura ſint correcti-

correctiua,debent intelligi & interpretari,vt lædant minùs quàm poſſint iuſcōc,& ſic in caſu tātùm,quo loquuntur,ſcilicet,vt iuramentū ſeruetur,non verò vt contractus valide tur,vel qui validus eſt, irreuocabilis efficiatur,argumento text.in.l.ſi verò.§.de viro.cū ſimilib.ff.ſolut.matr.

Item & tertiò,quia eadem facilitate & imbecillitate, qua minor inducitur ad contrahendū, eadem inducitur ad iurandum,ergo vtrobiq; contractus non debet confirmari,licèt iuramentū valeat,argumēto tex. in.l.doli.verſ.diuerſum.ff.de nouat.

25 Item & quartò,quia iuramētum ſortitur naturam contractus ſuper quo interponitur, ita vt ſi cōtractus ita demum intelligitur celebratus,ſi interuenerit pecuniæ numeratio,ea deficiēte, contractus iuramento nō confirmatur.vt in.l.fi. C. de non numerat.pecun.& in.l.fi.ff. qui ſatiſda. cogantur.Ergo ita & eodem modo in propoſito dicendum erit, quòd contractus in ſe ſit nullus,propter defectum formæ ſubſtantialis à iure requiſitę in alienatione rei immobilis minoris,vt in toto titul.ff.de reb.corum.&.C. de præd. & alijs reb. min.

Item cùm contractus de ſui natura ſit validus, reuocabilis tamen per reſtitutionem in integrum,quæ minoribus competit, vt in toto titu C. &.ff.de minoribus.& de in integ.reſtitutione min.iuramentū ſuper huiuſmodi contractibus interpoſitum, non debet egredi eorum naturā,eos validos & irreuocabiles efficiendo, ſed ſufficit,quòd iuramētum ipſum ſeruetur & impediat reſtitutionem prædictam.

Hæc opinio Portij fuit priùs ſubtilis Raphael.Cuman.in.l.ſi quis pro eo.in princip.in.3.colum.ff.de fideiuſſorib.& eam tenet Ioan Faber.& idem Portius in princip.Inſtit. quib. aliena.licet vel non.& hanc opinionem contra cōmunem Citramont. & contra communem etiam Vltramontan.tenet Iaſ.in præſenti.nu.36. &.37.tenent etiam alij relati per Couarru.vbi ſuprà.& ſecūdùm eos, ſeruiet de maximis effectibus,quod ſeruari & cuſtodiri debeat ipſum iuramentum,non verò contractus.

Et primus effectus eſt,quòd ſi iuramentum tantùm ſeruandum eſſet non verò contractus, cùm iuramentum ſit perſonale.vt in dict.cap. veritatis. & quæ notant ibi Innocent. Abb.& cæteri doctor.de iur.iurand. non ligaret hæredes iurantis, neque ad ipſos tranſibit, quod erit ſecùs, ſi contractus ipſe cōfirmatur,quia tūc obſeruantia ipſius contractus, licèt non reatus periurij obligat eos ſecūdùm cōmunem opinionem ſuprà poſitam & declaratam.hunc effectū ponunt Portius vbi ſuprà. nu.12. Iaſ. hic num.38.&.40.Curt. Iun.nu.106. qui alios referūt. Certè maximus eſt effectus, ſi eſſet verus.

Secundus effectus eſt, quòd impetratā abſolutione à prædicto iuramento, contractus remanebit ſicut ſi non fuiſſet iuratus, & per conſequens inualidus, vel validus, reuoca-

bilis tamen per reſtitutionem in integrum,& ita non remaneret obligatus iurans, vel ſaltim poſſet reſtitui. ita additio Portij vbi ſuprà, quæ eſt Iaſ.idem Iaſ hic nu.42.Curt. Iun. nu.102.vtilis profectò eſt hic effectus minoribus, qui ſtatim confugient ad iudicem eccleſiaſticum, & conceſſa ſibi abſolutione & relaxatione iuramenti,quæ faciliter ſolet concedi, erunt liberati à ſuo contractu & iuramento,ſi verus eſſet hic ſecundus effectus.

Tertius effectus eſt, quòd ſi iuramentum tantùm eſt ſeruandum,ſolutum virtute ipſius poſſet repeti tanquam ſolutum ſine cauſa, vt in cap. debitores.de iureiur. at verò ſi contractus eſſet validus, vel irreuocabilis, iam repeti non poſſet, quia præceſsit cauſa.ita doctores vbi ſuprà.

Et ex primo effectu ſupradicto infert Portius vbi ſuprà.num.12. quòd ſi ſtatuto caueatur,quòd mulier non poſsit obligari ſine conſenſu parentum,& ipſa ſe obligauerit abſq; prædicto conſenſu,& iurauerit, tenebitur ſeruare iuramentum, ſed ea mortua, hęredes non obligabuntur,quia iuramentum eſt perſonale, & non tranſit ad hæredes iurantis, contractus autem fuit nullus, & neq; contrahentem obligauit, igitur neque eius hæredes. eodem modo inquit ipſe in caſu huius tex.& in caſu tex. in cap.quãuis pactum. de pact.in.6. hæredes minoris iurantis contractum, vel filiæ renuntiantis cum iuramento ſucceſsioni patris dote contentæ,non tenebũtur obſeruare prædicta iuramenta.

EGO VERO, in hac controuerſia noſtrorum ſemper tam in theorica & puncto iuris, quàm in conſulendo & iudicando, & ſic in practica tenebo opinionem gloſſarum Citramontanorum contra opinionem Vltramonta.per fundamẽta ſuperius adducta, & quia opinio Citramontan.magis communis eſt, & ſemper obſeruata fuit in practica, vt conſtat ex doctoribus, & fundamentis præcipuis Vltramontan.iam eſt ſatisfactum ſupra. Tertiam verò opinionem Cuman. Portij & Iaſ.reſpuendam eſſe cenſeo tanquam falſam,iuriq; contrariam.

27 Primò,quia tex. noſter & ſimiles ſupra allegati pro opinione Portij ſatis præſupponunt & inſinuant iuramentum confirmare actum, ſuper quo interponitur, nam & ſi verbis non exprimant, ſenſu tamen & intellectu id ſignificant. Quid enim eſt aliud, iuramentum in prædictis caſibus obſeruari, quàm etiam ſub eo contentum, hoc eſt contractum, & quemcunque actum licitum? aliàs enim eſſet continens ſine contento, quod eſſe non poteſt. Item vna atque eadem res diuerſo iure cenſeretur,contra regulam tex. in.l.eum qui ædes. cum ſimilibus.ff. de vſucap. Et quòd hæc ſit mera veritas, ipſe in caſu noſtri text. comprobo ex text.in.l.1.ſuprà eodem, vbi probatur & dicit Imperator Alexand.quòd ſi minor.25.annis venditionem

tionem prędij ſeruare iuramento cō firmauit, ipſe non vult eſſe author perfidiæ, hoc eſt contra fidem pacti, ſecundū glo. ibi, neq; periurij. Ecce igitur ibi text. expreſſum, iuncta ſua gloſſ. qui non ſolùm conſiderat periurium & fractionem iuramenti, ſi contractus non ſeruetur, ſed etiam ipſius contractus violationem. ergo iuramentum in caſu illius text. qui eſt ſimilis noſtro, præſtitit fidem cō tractui. Neque huic inductioni vnquam oberit, ſi dixeris eam procede re iuxta intellectū Martini, de cuius veritate nunc agimus, exiſtimantis text. illum indiſtinctè loqui, tam in contractibus nullis, quàm validis, quia ſecundùm hunc intellectū ma gis vrget hæc ponderatio, quia ſi in caſu illius tex. cōtractus erat nullus, & iuramentum ſuper illo præſtitum non ſeruatur, Imperator non vult eſſe author fractionis pacti, hoc eſt contractus, conſequens eſt, vt in nō ſtro met caſu iuramētum præſtet robur contractui, & ipſe contractus ſit etiam ſeruandus. ¶ Præterea ſi text. illū intelligeremus iuxta intellectū Bulgar. exiſtimantis loqui & procedere tantùm in cōtractibus de ſe validis licèt reuocabilibus, etiam hoc modo intellectus text. ille facit pro magis cōmuni opinione Citramōtan. contra opinio. Cuman. & ſequacium, nam ex illo text. manifeſtè oſtenditur, quòd in caſu ipſius, contractus efficiatur irreuocabilis per iuramentum, & ſic non competat reſtitutio, dum dicit, neque perfidiæ me authorem futurum, hoc eſt, contra fidem pacti, iuxta gloſſ. ibi, & ſic contractus huiuſmodi iuramēto vallatus minimè violabitur. & ita intelligit tex. illum glo. 1. ibi in princip. & omnes doctores ibi, & in præſenti. vt infrà latiùs videbimus. Præſtitit igitur ibi iuramentum robur contractui etiam valido, quandoquidem efficitur irreuocabilis, & ita vtroque modo intellectus text. ille eſt optimus & expreſſus, ſic inducendo eū pro noſtra opinione magis communi, quòd iuramentum confirmet cō tractum etiam nullum, & validum faciat irreuocabilem contra opinionem Cuman. & ſequacium.

28 Secundò ipſe hoc probo per tex. expreſſum in cap. quanuis pactum. de pact. in. 6. vbi probatur, quòd pactum, de quo in illo text. quanuis ſit in ſe nullum, quia id improbat lex ciuilis, vt ibi dicitur, firmatur iuramento, & ipſum pactum ſic iuramento firmatum, omnino ſeruari præcipit text. ille. ecce igitur text. ad literam, quo expreſſior inueniri nō potuit pro noſtra magis communi opinione, & contra opinionem Cuman. & ſequacium, quo tex. prędict. noua opinio confunditur. & per illum tex. hæc eſt communis opinio ſecundùm Curt. hic. nu. 106. ſcilicet, quòd per iuramentum confirmetur contractus nullus, & ex eo clarè con ſtat, eiuſdem mentis & intellectus fuiſſe Papam in dictis. cc. cum contingat. & ſimilib. quanuis expreſsè non declarauerit. & ita glo. in. d. cap.

quanuis pactum.in verb. ſeruari debebit.tenet opinionem noſtram Citramontan.& huic tex.in.d.c.quanuis pactũ.neſcit dare reſponſum Iaſ. qui eſt de ſequacibus Portij.& nu.4. inquit,tamen vnus tex. facit me aliqualiter dubitare in cap.quanuis pactum.de pact.in.6.&c.& ex his textibus remanet ſatisfactum fundamentis ſuprà adductis pro.3.opinione in effectu.

29 Vlteriùs &.3.iure regio idem probo per.l.16.titu.11.partit.3.cuius verba ſunt hæc. Eſto ſeria, como ſi alguno que fueſſe mayor d̃ catorze años y menor de veynte y cinco fizieſſe alguna poſtura, o pleyto, y juraſſe que no vernia contra ella por razon de q̃ era de menor edad, ca deſpues no la podria deſatar, maguer moſtraſſe que era fecho daño, o menoſcabo. ponderanda ſunt verba, ca deſpues no la podria deſatar.nam verbum,la, refertur ad verbum præcedens,la poſtura.& ſic contractus remanſit confirmatus per iuramentũ. & ita eſt etiam intelligẽda altera lex regia,quæ in contrariũ fuit adducta, nam idem voluit dicere & probare.

30 Ex eadem radice infertur falſos prorſus eſſe tres effectus & illationẽ ſuprà poſitos ex prædict.3. opinione præterquàm quòd ſunt contra communes & veras ſententias ſuprà traditas.nam ſuprà probauimus, quòd licèt reatus periurij non tranſeat ad hæredes,obſeruantia tamen contractus & efficacia iuramenti bene tranſit,quæ eſt cõmunis opinio,vt ſuprà dictum eſt.& fundatur ex hac magis cõi opinione Martin.& Citramont. exiſtimantium contractum nullum confirmari iuramento.& in ſpecie, quòd in caſu.d.c.cùm contingat.hæredes mulieris teneantur obſeruare contractũ iuratũ per ipſam mulierẽ, eſt cõmunis opinio ſecundũ Couar. de pact.in.6.2.parte.§.1.nu.7.colu.3. illius num.fol.69.col.4.vbi reprobat opinionem Abbatis in.d.c. cùm cõtingat. exiſtimãtis,quòd etiam ſi cõtractus non firmetur iuramento, teneantur hæredes iurantis ſeruare cõtractum.

Item circa ſecũdũ effectũ ſupradictũ,iã ſuprà probauimus cõtrariũ cũ Felin.Couar.& alijs,quorum opinio fundatur etiam ex hac noſtra magis cõmuni ſententia Martini.& Citramõtan.quæ obſtat ſuprad.2.effectui.

Item tertius effectus etiam cõfunditur ex ſupradict.magis communi opinione,& illationes etiam cõfunduntur ex ea, præterquã quòd ſunt cõtra cõem opinionem expreſſam, de qua ſuprà mentionem fecimus.

Reſtat nunc ſatis defenſata & probata opinio Martin.& Citramõt. cæteris exploſis,ſcilicet, quòd iuramentum cõfirmat contractũ nullũ, videlicet, quia minor vendidit rem ſuam immobilẽ ſine decreto prætoris, & abſq; authoritate curatoris.hãc opinionẽ limitãt Bart.& cæteri ſcribẽtes hic aliquibus modis, qui poſſunt videri per ipſos: è quibus vnum tantùm vel duos inſerere & examinare placuit,quia vtilis eſt.

Scilicet

31 Scilicet, quòd iuramentum tãtùm validat, & confirmat cõtractum, eo caſu, quo erat nullus ratione minoris ætatis, vt quia ſine decreto prætoris vel authoritate & licentia curatoris fuit celebratus, vel quia minor ex eo eſſet læſus, ita vt non poſsit petere in integrum reſtitutionem, quia iuramentum, cum repræſentat maiorem, ſecùs ſi contractus fuiſſet inualidus alia ratione, quã ætatis, quia in iſtis terminis non procedit præd. communis opinio & noſtra authentica. ita Bartol. in præſenti nume. 14. & cæteri omnes, præcipuè Iaſ. num. 47. & Curt. Iuni. n. 107. dicens ita ſentire omnes hic. & eſt communis opinio ſecundùm Tellum Fernãdez in l. 17. Taur. nume. 108. ſequitur etiam Grego. Lopez in l. 6. titu. 19. partit. 6. in glo. Por razon. & idem in l. 16. titu.
32 11. partit. 3. in glo. 2. ¶ Et omnes cõcludunt eſſe cautelã, vt iuretur non contrauenire ratione minoris ætatis, neque alia quacunq; ratione, vt omnia remedia tollantur. & ita intelligendæ ſunt. d. leges regiæ ſuprà allegatę, dicentes & probantes, quòd ſi puberes iurent non contrauenire contractibus ſuis ratione minoris ætatis, debeat ſeruari iuramentum, nam intelligi debent eo tantùm caſu, quo contractus ſit nullus, vel reuocabilis ratione minoris ætatis, non verò ex alia cauſa, vnde vt omnia remedia excludantur, ſeruari debet & practicari præd. cautela, quòd dicãt, & iurent non contrauenire ratione minoris ætatis, neque alia quacunque ratiõe, iuxta ſupradicta. & tenet etiã Tellus Fernandez vbi ſuprà nu. 111.

Sed oportet hic nunc breuiter videre, quænam ſit alia ratio vel cauſa, qua contractus minoris ſit nullus præter illam, quæ ratione minoris ætatis fauorabilis ſolet eſſe minoribus ad hoc vt contractus firmus & irreuocabilis vndique ſit, vt de illa quoque ſaltim ſigno quodam generali ſupradicto mentionem facere oporteat? In quo doctor. hic duo exempla præfigunt, quibus id de-
33 monſtrant. ¶ Quorum primum eſt in caſu text. in l. final. §. filijs autem. C. de bonis quæ lib. vbi probatur, quòd filius famil. non poteſt alienare, quocunque titulo id fiat, vel hypothecare, vel pignoris iure ſubmittere res ſuas, quarum vſumfructum pater habet, nam hoc caſu etiam ſi filius iuret huiuſmodi contractum & alienationem, minimè ſeruabitur iuramentum, neque contractus ipſe iuramento firmabitur, quia iam hic alia ratio quàm minoris ætatis, propter quam infringatur & ſit nullius momenti contractus, adeſt, ſcilicet, præiudicium tertij, hoc eſt, patris in ſuo vſufructu per legem ſibi in prædictis bonis competenti, cauſato & effecto à patria poteſtate, quod fieri non poteſt. ita Bald. Angel. Salicet. & Paulus in dict. §. filijs autem. & Iaſ. hic. nume. 47. Curt. Iunior. nu. 108. & optimè Paulus de Caſtr. in l. & hæredi. §. filia famil. nu. 4. & 5. ff. de pact. vbi dicit ita ſe conſuluiſſe, licèt iudex aliter pronuntiauit. quæ

opinio concors omnium eſt ſecundùm Ioan. Oroſc. ibi.nu.5. qui alios allegat. ſequitur etiam dicens veriorem & tenendam ſine diſtinctione quadam Imolæ Anton. Gomez. 2. tom.C.de ſeruit.num.10. vbi allegat bona iura in argumentum pro hac opinione.

34 Secundum exemplum, quod doctores ponunt, eſt in minoribus concedentibus feudum non adhibentibus pares curiæ, nam hoc caſu licèt iurent, conceſsio non firmatur prædict. iuramento, ex eo, quòd defecit ſolennitas requiſita. ita referũt cum Bald. Iaſ. hic. n.48. Curt. Iunior. 109. & ſic poſsũt in alijs ſimilibus caſibus exempla fingi, hæc duo ſufficiũt, vt intelligantur quæ ſuprà dicta ſunt.

35 Secundò principaliter ſupradicta opinio receptiſsima Citramontan. limitatur, vt procedat de iure cõmuni, quo iura inhibent & prohibent contractus minorum, & ſic dirigũt prohibitionem in ipſorum contractus. ſecùs verò erit, ſi per ſtatutum prohibeatur, ne minores contrahant ſinè præſentia conſanguineorum, vel quòd nullus audeat contrahere cum minoribus abſque prædicta præſentia conſanguineorum, prout dicunt doctores eſſe ſtatuta per multas ciuitates Italiæ, & ſic quando ſtatuta principaliter dirigunt ſuam prohibitionem in perſonam, itaque multùm intereſt, vtrùm prohibeatur contractus minoris, vel perſona ipſius minoris ſit prohibita contrahere, nam priori caſu ſicut eſt prohibitum de iure communi & regio, quod commune etiam appello in hoc propoſito, iuramẽto firmatur, vt in noſtro text. probatur, & in legibus regijs, poſterior verò non, ſecundùm Bartol. hic num.15. qui reputat eſſe menti tenendum per fundamentum, quod ipſe facit, quod quidem non magis videtur limitare in vno caſu, quàm in alio. eandem opinionem tenet expreſsè idem Bart. in.l. ſi quis pro eo. nu.11.ff. de fideiuſſ. ad quem locum ſe remittit idem Bartol. in.l. non dubium. in finalibus verbis. C. de legib. vbi dicit hanc materiam ſe ibi pleniùs explicuiſſe, quàm aliquis homo de mũdo. idem, licèt in alio propoſito, tenet idem Bartol. in.l. decernimus. nume.1.C. de recept. arbit. idem Bartol. in terminis noſtri text. in.l.2. in finalibus verbis. C. ne fideiuſſor. dot. dentur. & hanc opinionem Bartol. ſequuntur Bald. & Angel. relati per Curt. Iunior. hic numero.109. qui dicit, quòd ipſe ſemper legendo & conſulendo tenuit hanc opinionem. pro qua opinione facit etiam, quia quoties lex reſiſtit actui, iuramentum ſuper eo poſitum eſt nullum, & non debet ſeruari. text. in dicta.l. non dubium. C. de legib. & hanc Bartol. opinionẽ ſequuntur communiter Legiſtæ ſecundùm Couarru. qui id aſſerit ex teſtimonio Ioann. de Imol. & Roderic. Suarez de pact. in ſexto. 2. parte relection. §.2. in princip. & in numero.1. vbi allegat eandem opinionem

tenen-

tenentes Calderin. & Ancharran. imò eſt communior & meliùs fundata ſecũdùm Roderic. Suar. allegatum per Couar. ſcilicet, in titu. de las arras. in. 3. quæſtione.

Contrariam tamen opinionem, imò quòd ſupradicta differẽtia Bart. non ſit vera, ſed quòd vtroq; caſu iuramentum ſit ſeruãdum, videtur tenere idem Barto. in l. omnes populi. in. 3. quæſt. princip. nu. 25. ff. de Iuſt. & iure. licèt re vera ſi bene inſpiciatur, ibi non contradicit ſuæ differentiæ poſitæ per eũ vbi ſuprà, quia ibi non format quæſtionem, quando ſtatutum dirigitur in perſonam minoris, ſed quando dicit ſtatutum, quòd minoris contractus non valeat niſi interuenerit conſenſus duorum propinquorum, quia hoc caſu vbiq; fatetur Bart. nõ valere ſtatutum, & ſeruandum eſſe iuramentum. Sed nihilominus hanc ſecundam opinionem contra Bart. differẽtiam vbi ſuprà tenet in præſenti Paul. de Caſtr. num. 11. ad fin. dicens ſe ita pluries cõſuluiſſe de facto, & vidiſſe alios conſulentes, & quòd Raphael adhæret huic opinioni, dicẽs ſe vidiſſe cõſilia contra Barto etiam canoniſtarum, contra quem tenet etiam Salicet. in præſenti. n. 27. dicens, quòd differẽtia Bart. potiùs eſt verbalis, quàm realis. nam ſtatutum annullans contractũ abſq; certa ſolennitate factum cum minore, videtur prohibere ipſum minorem cõtrahere abſq; illa ſolennitate, & ſic in effectu & implicitè prohibet perſonam ipſam contrahere, quia qui diſponit de effectu, diſponit de cauſa, & qui vult cõſequẽs, vult & antecedens neceſſarium. vt in. l. ad rem mobilem. & in. l. ad legatum. ff. de procurat. cum ſimilib. & in. l. illud. ff. de acq. hæred. vnde inanis eſt differentia Bart. inter verb. ſtatuti prohibentis perſonam minoris contrahere ſine certa ſolẽnitate, vel annullantis contractum etiam iuratum celebratum abſque eadem ſolennitate, & lex rebus & non verbis imponenda eſt. vt in. l. 2. C. communia de legat. & hanc partem contra Bartol. ſequitur optimè eam probans per decem argumẽta, ad quem eſt ſemper recurrẽdum, Alex. cõſil. 27. incip. viſo libello producto per procuratorem Petri. in antepenulti. colu. volu. 1. n. 5. & ſequẽtib. vbi dicit, quòd ferè omnes docto. canoniſtæ, & legiſtæ tenẽt hanc opinionẽ cõtra Bart. & ſequitur idem Alex. cõſil. 38. n. 10. & 11. vol. 3. hãc etiã opinionẽ cõtra Bart. tenet & dicit cõem legiſtarũ & canoniſtarũ plures doctor. referẽs Iaſ. in præſenti. n. 51. & duobus ſequẽtibus. & tenent plurimi relati p Curt. Iun. in præſenti. nu. 113. & 114. vbi inquit non eſſe recedendum à cõmuni opinio. contra Bart. & quòd ita ipſe ſæpe conſuluit, ſequendo Bartol. in dict. l. omnes populi. Aduertatis ſupplico ad diuerſa & cõtraria conſilia eiuſdem doctoris in eodem articulo, nam priùs dixerat, ſe primam opinionem Bartol. ſemper in legendo, & conſulendo tenuiſſe, & nunc dicit ſæpe conſuluiſſe contra Bartol.

36 Vnde non eſt mirandum, quòd doctor vel aduocatus, mutato conſilio, aliud iudicium vel conſilium diuerſum ab eo, quod prius dederat in cauſa ſibi commiſſa vel conſulta, dederit.

37 Nam & iudici licet mutare & reuocare, quod priùs interloquendo protulit. vt in. l. quod iuſsit. ff. de re iudic. & in. c. cùm ceſſante. de appella. iuxta illud, non pudeat vos errores veſtros corrigere. de quò quando liceat homini ſuum dictum corrigere, & emendare, & ſic variare, videndus eſt omnino Iaſ. in. l. ſi ex toto. §. fi. n. 27. & ſequentibus. ff. de legat. 1. plura adducens. Et in aduocato, qui pro vna parte cõſuluit, liceat ne ei variare & mutare errorem ſuum, vidẽdi ſunt Iaſ. & Decius in. l. edita. in quinto notabil. & ibidẽ Curt. iun. n. 43. C. de edend. & l. 2. tit. 16. lib. 1. ordinam. noui. nouæ recopilat. legum regni. Sed caueant iudices & aduocati, ne hoc faciãt ob alium reſpectum, quã vt errorem ſuum corrigant, videntes non eſſe ſecuram partem quam priùs ſumpſere, ſecuram inquam in iuſtitia, & in conſciencia. nam tunc meritò quòd mutent iudicium ſeu conſilium, quia ſapientis eſt mutare conſilium, non verò id faciãt vel donis corrupti, vel amore, odio, vel timore affecti, ſed ſemper veritas in ore eorum eluceſcat. Et vt ad rem reuertamur, eandem etiam ſecũdam opinionem teſtatur communem Alex. conſil. 29. n. 14. vol. 7. loquentẽ in muliere prohibita cõtrahere per ſtatutum ſine præſentia conſanguineorum.

38 Hæc communis opinio fulcitur hoc potiſsimo fundamento, p quod ſatisfit fundamentis Bart. ſcilicet, quia huiuſmodi ſtatutum emanat per viam præcepti fauore perſonæ cui fit præceptum, hoc eſt, minoris, quo caſu, tranſgreſsio præcepti non obligat ad pœnam, quia cenſetur potiùs habere vim conſilij, quàm præcepti. vt in. l. 2. §. fi. ff. mandat. & in. l. cùm pater. §. mando. ff. de legat. 2. l. Titio cẽtum. in princip. & in. l. cùm tale. §. pen. ff. de condit. & demõſtra. & ita faciens contra conſilium ſuperioris, non peccat. at verò. d. l. nõ dubium. & fundamenta Bart. loquuntur & procedunt, quando ſtatutum huiuſmodi reſpicit principaliter vtilitatem publicam, quod non eſt in noſtro caſu, licẽt Bart. ad eum applicet. & vltra ſupradicta, eandẽ etiam ſententiam cõmunem contra Bart. dicit communem Ioan. Oroſ. in. d. l. omnes populi. n. 79. & 80. dicit etiã communem cõtra Bart. eam ſequutus plures referens, & bene defendẽs & reſpondens fundamentis contrariæ partis Couar. vbi ſuprà. n. 7. verſ. Primò m falſam eſſe Bart. opinionẽ. & inter alios. dd. quos refert, vnus eſt Alciat. in. c. cùm contingat. n. 96. de iur. iur. qui eſt omnino videndus, quia aſsignat qualdã interpretationes huic communi opinio. hanc etiã opinionem ſequitur & dicit cõmunem, aſſerẽs opinionem Bar. eſſe cõmuniter damnatam ex teſtimonio

Alex,

Alexan.Menchac. de ſucceſſ.creat. §.26.numero.43.

39 Quæ cõmunis ſententia, meo iudicio, veriſsima eſt per ſupradicta, & tenenda in iudicando & conſulẽdo. ex qua inferri poteſt ad intellectum l.55. Taur.præcipiẽtis, mulierem nuptam minimè poſſe contrahere vel diſtrahere abſque licentia viri. quæ lex hodie per inuictiſsimum Philippum. II. regem noſtrum poſita eſt in.l.2.tit.3.lib.5.ordinam.noui in recopilatione noua regali. nam hoc caſu iuxta ſupradictam cõmunem ſententiam videtur dicendum iuramẽtum in caſu.d.l.regiæ validare cõtractũ mulieris nuptæ celebratũ abſq; licentia viri ſui.

40 Præcipuè attenta cõmuni opinione, quam refert Alexã.d.conſil.29. num.14.volum.7. vbi dicit, quòd eſt cõis opinio, vt ſtante ſtatuto, quòd mulier non poſsit cõtrahere ſine prę ſentia conſanguineorum, iuramentum tamen mulieris confirmet contractum per ipſam celebratum abſque prædict. ſolennitate. ergo ita in propoſito videtur neceſſariò dicendum in noſtro caſu, cùm dicta.l.regia præcipiat & prohibeat, ne mulier nupta poſsit aliquem contractũ vel diſtractum facere & celebrare abſq; licẽtia viri, quòd ſi ipſa iuret cõtractum vel diſtractum ſuum celebratum ſine licentia viri, valeat prædict. contractus, & confirmetur iuramento. eandem etiam opinionem Alexand.in propoſito tenet Paul.de Caſt.in.l.fin.nu.4.ff.qui ſatiſdat.cogantur. & in expreſsis terminis. d.l. regiæ hanc opiniõnẽ tenet Palatius Rubeus in repet.Rubri.de donat.inter vir.& vxor.§.68.nu.30.vbi ad hoc allegat plures docto. iuris cõmunis.

41 His tamen non obſtantibus, contrarium eſt tenendũ, imò ꝙ in caſu d.l.regiæ iuramentum mulieris non confirmet contractum vel diſtractũ geſtum per ipſam abſq; licentia viri. & ita inuenio, quòd in terminis ſtatuti de iure cõmuni tenet Bald.in Rubrica.de iur.iur.in volumine decret. quẽ refert & ſequitur Roderic.Suar. in lectura.l.fori.ritu.de las arras.in.3. quæſtione. & hanc opinionẽ in terminis huius.l.regiæ tenet etiam Cyfuentes in.l.56.Taur.in.4.columna. in verſic. quod primò limita. vbi ad hoc allegat Ioan.Fab.& alios. eandẽ etiam opinionẽ ſimpliciter ad hanc l.regiam tenet Menchac. de ſucceſſ. creat.§.26.n.42.&.43.& quod magis eſt, eandem opinionẽ tenet expreſſè ad.d.l.regiã Palatius Rub.ibidem in d.l.55.n.18.& Couar.in.4.2.parte.c.7. §.1.n.3.& Petrus Nuñez de Auẽdañ. 2.parte.c.27.præto.n.15.& iterum in ſuo dictionario, verb. Otorgamiẽto. fol.25.colu.2.ad fin.& Anto.Gómez in.d.l.55.Taur.nu.8.vbi tantùm Fabrum & Cyfuẽtes allegat. tenet etiã Iaſ.in.l.2.nu.16.ff.de legat.2.ſequitur etiam.D.Didac.Perez in.l.1.tit 8 lib. 3.ordin.colu.1015.in princip. vbi tantùm allegat Couarr. vbi ſuprà.

Hæc opinio duo habet fundamẽta. Primũ, doctrinã Bart.cõmuniter approbatam, vt ſuprà dictum eſt.in

V 5 d.l.

d.l.ſi quis pro eo.n.11.ff.de fideiuſſor. vbi quando lex vel ſtatutum dirigit prohibitionem ſuam in perſonam minoris vel mulieris, cõtractus non firmatur iuraméto.ſed noſtra lex regia prohibitioné dirigit in mulieri nuptã, vt minimè contrahat vel deſtrahat ſine licentia mariti, ergo ſi cõtrahat & iuret, nihilominus contractus non valebit. Sed huic fundaméto poteſt reſpõderi, quòd illa doctrina Barto. non eſt vera, nec tenenda, ſed imò contraria opinio eſt verior & cõmunior, vt ſuprà latè dictum, & probatum eſt. vnde ex hoc reſultat, nõ ſolùm fundamentum primũ ſupradictum huius noſtrę opinionis ad.d.l.regiam, eſſe nullius momẽti, ſed etiam fundamẽtum contrarium noſtræ opinionis dari, quod fuit adductum pro prima opinione ſuprà poſita ad dict.l.regiam.

42 Ideo ſecundũ fundamentũ huius opinio. veriſsimæ, & id quidem vrgentiſsimum tale eſt, quòd ideo iuramentũ in caſu.d.l.regiæ non cõfirmat contractũ mulieris, quia eſt in præiudiciũ alterius tertij, ſcilicet, mariti ſui, ſiue loquamur in rebus proprijs & patrimonio ipſius mariti, ſiue in rebus dotalibus, quia maritus cõſtante matrimonio eſt dominus dotis, vt in.l.doce ancillam.C.de rei vendic. quia dos datur pro ſuſtinendis oneribus matrimonij. vt in.l. pro oneribus.C.de iur.dot.

Vnde in præiudicium & dãnum mariti iuramẽtum mulieris abſq; licentia ipſius viri nil valet, nec eſt ſeruandũ, vt probat tex.in.c.quãuis pactum.de pact.in.6.in finalib. verbis, ibi. nec redũdet in alterius detrimentũ. & in.c.cũ cõtingat.ad fi.de iur.iur.

Pro qua etiam opinione facit cõmunis opinio & ſententia doctorũ, quam ſuprà tradidimus, dicentes filium famil. non poſſe alienare bona aduentitia, in quibus pater ipſius habet vſumfructum etiam cũ iuramẽto in præiudiciũ patris, hoc eſt, vſus fructus ad eum pertinentis ex legis diſpoſitione, ergo ita & eodem modo dicendum eſt in propoſito, quòd mulier nupta nõ poſsit ſine licentia viri etiam cũ iuramento alienare aliquam rem, vel contractum præiudicialem marito facere.

43 Ex quibus remanet reſponſio & ſolutio ad fundamẽtum ſupradictũ, quod faciebat contra hanc noſtram opinionem adductũ pro prima contraria, ſcilicet magis communis opinio ſupradicta contra Bart. quæ habet, quòd etiam ſi lex dirigat prohibitionem in perſonã mulieris vel minoris, nihilominus tamen cõtractus factus cõtra huiuſmodi ꝓhibitioné firmetur iuramento, quia id verũ eſt & procedit in reſpicientibus tantùm damnum & præiudicium iurantis, ſecùs verò eſt quando tractatur de alterius præiudicio, vt in noſtro caſu & quæſtione, per. d.c.quãuis pactũ in fine. & ita tenendum in iudicando & conſulendo.

44 Ex quibus omnibus infertur intellectus

lectus etiã ad.l.50. Taur. quæ hodie eſt.l.2.tit.2.lib.5. noui ordin. recopil. ll.reg.vbi cauetur, quòd maritus nõ poſsit dare ſuæ vxori arrhas excedẽtes decimam partem bonorũ ſuorũ, ſed vſq; ad decimã partem tantũ,& quod lex fori hoc prçcipiẽs nõ poſsit renũtiari,infertur inquã,quòd ſi maritus promittat maiorẽ quantitatem nomine arrharũ vxori ſuę quã lege illa taxatũ eſt,& inſuper iurauerit promiſsionẽ,nihilominus tamen,huiuſmodi iuramentũ nõ firmabit præd. promiſsionẽ & contractũ,quia prohibitio ſuprad.l. regiæ eſt in fauorẽ nõ ipſius promittẽtis arrhas,ſed eius cõſanguineorũ, quibus defertur ius repetẽdi arrhas iſtas, quæ fuerũt promiſſæ aut datæ vltra quãtitatem à lege definitam. vnde in præiudicium horum, non valet iuramentum, vt ſuprà dictum & probatum eſt.& ita hanc opinionem optimè tenẽt. Vincent.Epiſcop.Montalu.& Rod.Suarez,& hos referens doctiſsimus Couar.in.d.c.quãuis pact.2.part.relect. §.2.n.8.fol.80.verſ.quinto.&c.& Mench.vbi ſupra.d.§.26.n.42.&.43. & illuſtris ac inſignis præceptor me* Antonius de Padilla in authen. res, quæ. n.29.C.communia de legat. contra Palat.Rub.Mench.alibi, Didac. Perez & Segur. quos ibi dominus meus refert. contrarium etiam tenet Anton.Gomez in.l.69. Taur. n.4.in verſ.ex quibus infertur.omitto quandam.l.fori Iuzgo expreſſam pro hac noſtra opinione, quam allegant pro ea Couar. & dominus meus vbi ſuprà.quia lex illa iam hodie non eſt lex, imò eſt abrogata vt conſtat quia non reperitur poſita in noua recopilatione legum huius regni tempore noſtri regis Philip.ſecũdi facta. vt cauetur in regia prouiſione poſita in princip. d. recopilationis.

45 Sed redeundo ad communem opinionem ſupradictam, & tenendam contra diſtinctionem Bart.vbi ſuprà,eſt aduertendum,quòd idem Bart.in.d.l.omnes populi.n.25. limitat ſupradictam communem ſententiam vt nõ procedat,quotieſcũq; ſtatutum præciperet,quòd minores vel mulieres,non poſsint cõtrahere abſq; certa ſolennitate, & quòd contractus aliter factus ſit nullus & præſumatur ſimulatus & minores dolo fuiſſe inductos ad contrahendum etiam ſi iurauerint, nam tali caſu valebit huiuſmodi ſtatutum, quia indirectè & per circuitum bene poteſt tollere iuramentum, inducendo priùs ſimulationem & dolum. & hanc opinionem ſequitur Paulus de Caſt.in præſenti.n.11. exiſtimans, quòd huiuſmodi ſtatutum procedat etiam de iure canonico, quia ſi ita verum eſſet quòd contractus eſſet ſimulatus vel dolo celebratus & ſic non haberet verum conſenſum partis etiam iure canonico,non confirmaretur iuramento vt in.c.ſecundo de pact. in.6. & in.c.cùm contingat. de iur. iur. & text. in præſenti, & vtrobique notant omnes doctores, ergò idem hoc caſu dicendum

dum eſt, quia fictio ſtatuti idem operatur, quod veritas in caſu vero. eandem etiam opinionem Bart. tenet Bald. in præſenti. n.5. & ſequitur Ioã. Oroſcius in.d.l. omnes populi.n.81. quam dicit magis cõmunem Alex. & eum referens Iaſ.in.l.fi.n.27.ff.qui ſatisdar. cog. vbi refert alios tenentes contrarium. dicit etiam communem Ioan.Oroſc. in.l. Iuris gẽtium. §.ſi paciſcar.n.9.ff.de pact. tenet etiã plures referens D.idac. Perez in.l.1. tit.8.lib.3.ordin.col.1026. quę opinio tenẽda eſt in praxi quia communis, & in iure vera videtur, quæ iam eſt probata, eo caſu, quo ſtatutum præſumit talem contractum dolo factum. & quando præſumit eum ſimulatum probatur, argumento gl. optimę & ordinariæ in.l.3.gl.vnic.in fin.C. plus val. quod agitur quam quod ſimulat.concip. quam gl. dicunt ordinariam & communiter approbatam plures. dd. varijs in locis, & eam limitant aliquibus modis; dixi ego in repet.l. nemo poteſt. ff. de legat.1. ſuper quinta quæſtione Bart. Interim vt cæteros omittam, opinionem illius gl. dicit communem limitans aliquibus modis Alciat.in.c.cùm contingat.n.72. & duobus ſequẽtibus. extra de iur. iurand. qui omnino eſt videndus circa illã gl. quam dicit notabilem & ordinariam Anton.Gomez.2.Tom.c.de reſtitut. min. n. 20. dicit communiter approbatam idem Anton. Gomez in.l.45.Taur.n.27. vbi latiſsimè agit de illa gl. dicit etiam communem plures allegans.D.Didac.Perez in.l.1.tit.8.lib.3.ordin.col.1026. vltra quẽ dicit etiam communem Ioan.Campeſcius in tractatu de dote.1. part. q.53.n.3. ſequuntur plures relati per Tiraquel. in tractatu.de conſtit.poſſeſſ. in.3.part.princip.in.7.limit.n. 31. dicit etiam communem plurimos allegans dominus meus in.l. cum ea, quæ.n.5.C.de tranſact.

46 Imò, quod magis eſt, nõ tantùm per circuitum, vt ſuprà dictum eſt, ſed etiam directò poteſt lex ciuilis remittere iuramentum, vt videmus in caſu.l.non dubium.C.de legib. & in l.fi.C.de non numera.pecun. & in.l.fi.ff.qui ſatiſd. cogantur. vbi gl. hanc opinionem tenet. tenet etiam gl. in l.adigere.§.fi.gl.fi.ff.de iur.pat. vbi inquit. Nota legem vim apoſtolicam obtinere vt remittat iuramẽtum, & hanc opinionem ſequuntur plures relati per Iaſ.in.d.l.fi. ff. qui ſatisdar. cogantur.n.23. vbi & in numeris ſequentibus latè fundat hanc opinionem. ſequitur etiam pluribus modis eam declarando Ioan. Oroſcius in d.§.ſi paciſcar.n.6. & ſequentibus. Sed contrarium eſt tenendũ in hoc articulo, contra gloſſas illas & ſequaces, imò, quòd lex nullo modo poſſit directò tollere ſeu remittere iuramenti vim, quod quidem ſeruandũ eſt vbicunq; non vergit in diſpendiũ ſalutis æternæ, vt in. d.c. quamuis pactum.de pact.in.6.cum ſimilib. & in his, quæ concernunt peccatum ſtandũ eſt iuri canonico & non ciuili, vt in.c.fi.de pręſcrip. Secũdò facit, quia cùm

cùm iuramenti religio, ad reuerentiam & fidem Deo præſtádam pertineat, ratione quadam conſequenti ad iudices ac prælatos eccleſiaſticos veluti res ſpiritualis ſpectare videtur eius declaratio. text. optimus in.c. venerabilis. de electione. & in cap.nouit.de iudic.&in.c.cùm cótingat.& in cap. debitores.de iur.iur. & ita hanc opinionem tenet Hoſtienſ. & eum & alios referés Iaſ.vbi ſuprà in dict.l.fina.vbi refert alias duas opiniones in hoc,& latè fundat reſpondendo argumentis contrariæ partis. ſequitur hanc opinionem cótra gloſſas.& Bald.& Paul.de Caſt.hic nu.11. vbi dicit opinionem cótrariam eſſe falſam,licèt de facto ſeruetur vbiq;, & ibi fundat hanc ſecūdam opinionem.eádem opinionem plures allegans ſequitur Couar.de pact.in.6.1. parte.§.3.n.7.fol.22. vbi & in num.9. &.10.hoc intelligit,niſi lex ciuilis ꝓhibeat præſtari iuramentū, non verò illud tollat poſtquàm fuerit præſtitum, vel interpretatur iuramentū iuxta naturam contractus,quia hoc poteſt,vt in caſu.d.l. final. C. de non numeratæ.pecun.& in.l.fina.ff.qui ſatiſda.cog.& in caſu.d. l. adigere.§.fi. vide eum omnino.hanc etiam ſecūdam opinionem cótra gloſſas ſupra dictas tenet Alexā.cóſil.38.n.11.lib.3. vbi duobus modis ſaluat.d.gloſſas, vt procedant quoties iuramentum eſſet contra publicam vtilitatem, vel quòd dū dicunt quòd lex habet vim apoſtoli ī remittédo iuraméto,intelligātur de lege canonica,aliàs ſecùs.

47 Ex ſupradicta limitatione Bartol. & comuni,quæ habet poſſe legē vel ſtatutū annullare & tollere vires iuramenti non quidem directè, ſed per circuitum, vt puta præſumendo contractū,aliter quā lex præcipiat celebratum ſimulatum, vel doloſum, infertur ad intellectū & validitatem regiæ pragmaticæ in.c.78.de Valladolid. anni.1555. cujus verba ſunt hæc. Mādamos que aora ni de aqui adelante ningun hijo familias que eſte debaxo del poder de ſus padres mayor o menor, y que ningun menor que tenga tutor, o curador ſin licencia de los ſuſodichos, no puedan comprar ni tomar, ni ſacar en fiado por ſi, ni otros en ſu nombre, plata ni mercaduria, ni otro ningun genero de coſas, ni ningun platero, ni mercader, ni otra qualquier perſona lo pueda vender ni dar en fiado, ſin la dicha licencia. Y qualeſquier contractos, fianças, y ſeguridad, y mancommunidad que ſobre ello ſe hizieren y otorgaren, con qualeſquier clauſulas y firmezas en qualquier manera todo ſea ninguno, y por virtud dello no ſe pueda pedir en juyzio ni fuera del, en ningun tiempo coſa alguna a los dichos hijos familias ni menores, ni a ſus fiadores, ni principales pagadores, ni a otras qualeſquier perſonas que por ellos ſe obligaren, o en ſu nombre lo ſacaren, y tomaren, y ſean libres de todo ello. Y porque para defraudar lo de ſuſo contenido ſe procura q̄ los dichos contractos ſe juren

para

para ſu validacion, y por ſer contractos prohibidos por eſta nueſtra ley y ſimulados y doloſos y hechos en gran daño y fraude y perjuyzio de los dichos hijosfamilias y menores, mandamos a los dichos plateros y mercaderes, y a otras qualeſquier perſonas de ſuſo declaradas, q̃ no fagan otorgar los dichos cõtractos, ni atraygan a ninguna de las dichas perſonas a que los juren, ni los dichos hijosfamilias, ni menores no los otorguen, ni juren, ni los eſcriuanos den lugar a q̃ ante ellos ſe otorguẽ y juren, ſo pena que pierdan ſus officios, y no puedan vſar mas dellos de ay adelante, y anſi miſmo los dichos mercaderes y plateros, de mas de perdimiento de ſus officios incurran en pena de cient mil marauedis, y lo miſmo ſe diſpone en la dicha prematica, quando las perſonas que ſon mayores, que no eſtan debaxo de poder paternal, o tutor, o curador toman en fiado para quando ſe caſarẽ, o heredarẽ, o ſuccedieren en algun mayorazgo, o para quando tuuieren mas renta, o hazienda. quæ tota pragm. refertur in.l.20.tit.3.lib.5.repertorij noui, quod compoſuit & ordinauit valde amicus meus & conciuis Alphonſ. de Azeuedo & cõtemporaneus in ſtudio & in practica aduocatus Placentinus timoratæ conſcientiæ, & bonis literis præditus. quæ pragmatica hodie ponitur pro lege in.l.22.tit.11.lib.5. noui ordi. regal. in recopilatione noua legum regni. infertur inquã, quòd lex hæc eſt valida & ſeruãda, dum annullat & tollit vires iuramenti appoſiti ſuper huiuſmodi contractibus ex rationibus ſupradictis. licèt meo iudicio, lex hæc non annullet nec tollat vires iuramenti, quia tantùm dicit quòd non iuretur, & vlteriùs nõ procedit nec diſponit, quid erit ſi iuretur? licèt alij exiſtiment legem illam tollere iuramentum, ſed ex ſupradictis apparet, quòd etiam ſi lex vel ſtatutum non auferat iuramentum, & eius vires, ſi tamen apponitur ſuper contractu ſimulato vel doloſo, non valet, nec eſt ſeruandum etiam iure canonico præd. iuramentum, vt ſuprà dictum eſt. ex tex. in. d. c. quãuis pactum. cum ſimilibus. & ex gl. illa communiter approbata in. d.l.3. C. plus val. quod agitur. &c. & in terminis. d.l. regiæ ita tenet. D. Didacus Perez in.l.1.tit.8.lib.3. ordin. col. 1026. quia hæc.l. regia, vt ex eius litera cõſtat, reddit contractus aduerſus eius tenorem celebratos ſimulatos & doloſos.

48 Vnde infertur non bene dixiſſe, (meo tamen iudicio) eũdem. D. Salmantinum vbi ſuprà col. 1058. dum exiſtimat contractus in ſecundo caſu illius.l. regiæ, nempè, quãdo ſe toma fiado para quando heredaren. &c. firmari iuramento, nam prætorquam, quòd contra hoc facit, quod ibi ipſe retulit, ſcilicet, quia alias ex confirmatione iuramenti præſtaretur occaſio inſidiandi vitæ illorum, ex quorum facultatibus ſolutio faciẽda eſt, & ſic daretur votum captãdæ mortis

mortis cōtra omnia iura, & præterea lex illa contra eiuſdem doctoris deciſionem in duobus locis. Primò dū in ipſius. 2. parte inquit. Y los contractos que ſobre ello ſe hizieren, o fianças, o ſeguridad ſean ningunas, en la manera ſuſo dicha. Nam ſuprà in primo caſu illius. l. dicitur adeò nullos eſſe contractus, vt præſumantur ſimulati & doloſi, ſed his caſibus iuramento non confirmantur, vt ſuprà probatū & concluſum eſt, igitur nec in hoc ſecundo, nec debuit dominus doctor diſtinguere inter prædictos duos caſus, cùm idem ſtatuatur in vno quòd in alio. Secundò cōtra opinionem prædictam, faciunt verba eiuſdē. l. in prędict. 2. eius parte: ibi. E mandamos a los dichos plateros e mercaderes, y a otras qualeſquier perſonas y eſcriuanos, que no den lugar que ſe otorguen ni juren ſo las meſmas penas de ſuſo declaradas al que lo contrario hiziere. Nam eiſdem verbis vtitur prædicta lex in. 1. ipſius caſu ad annullandum iuramentum. & per illa verba tenuit prędictus doctor vbi ſuprà legem illam tollere vires iuramenti in primo ipſius caſu, ergo ita & eodem modo, idem dicendum eſt in ſecundo. Nec obſtat fundamētum quod ipſe adducit de cap. quanuis pactum. de pact. in. 6. quia etiam attēto illo text. contractus ſimulatus & doloſus iuramento nō firmatur, vt ſuprà dictum eſt. & probatur in illo tex. & in præſenti quando cōtractus eſt doloſus, & quādo eſt ſimulatus, probatur ex dict. gl. cōmuniter approbata in d. l. 3. C. plus vale. quod agitur. &c. & ſic teneo in ſecundo caſu illius pragmatic. & legis, etiam iuramento contract⁹ nō firmari ſicut neq; in primo.

Vlteriùs plures quæſtiones & declarationes cica dict. l. regiam, & pręcipuè nouem limitationes vide omnino per Didac. Perez. vbi ſuprà col. 1023. & pluribus ſequentibus. vbi latiſſimè, & vtiliter examinat materiam, & legit illā regiam deciſionē, ideo videndus ipſe, quia nolui tranſcribere.

49 Sed vnum tātùm verbum ipſius, quod in tranſitu ſimpliciter ibi dixit colu. 1032. hic comprobare libuit, ſcilicet, quòd filius, qui habet peculium caſtrenſe, vel quaſi, poterit contrahere, non obſtante dict. l. 22. hæc enim deciſio & limitatiō probatur optimè in. l. 1. §. final. & in. l. 2. ad Macedon. Præſuppoſito, quòd prohibitio Macedoniani, quæ tantùm loquitur in mutuo, extenditur per. d. l. regiam ad omnes alias res.

50 Hoc ſic præhabito, probatur in illis iuribus, quòd prædict. ſēnatuſcōſultum Macedonianum ceſſat, quoties filius famil. habet peculium caſtrenſe vſque ad quantitatem ipſius, quia filius famil. in caſtrenſi peculio vice patrisfamilias fungitur. Facit etiam. l. 6. titul. 11. partita. 5. in principio, vbi probatur, quòd licèt inter patrem & filium in eiuſdem poteſtate conſtitutum, nulla cadat obligatio, hoc tamen fallit, niſi fiat ſuper his rebus, quæ proueniunt ex pe-

ex peculio caſtrenſi vel quaſi caſtrenſi. cuius ratio eſt, quia filius in his pater famil. exiſtimatur, vt ſuprà dictum eſt, & plenum ius habet.

51 Vnde infert eleganter Ioan. Faber in. §. item inutilis. Inſtituta. de inutil. ſtipul. idem eſſe ſi pater & filius contrahāt ſuper peculio aduentitio, in caſibus exceptis, in quibus patri non acquiritur vſusfructus. quā doctrinam refert & ſequitur Gregor. Lopez in. d. l. 6. in. gl. caſtrenſe.

Ex quibus infertur primò declaratio ad ſupradicta, vt intelligatur tā tùm hæc limitatio, reſpectu eius quātitatis, quæ eſt in peculio caſtrenſi vel quaſi, vt eſt tex. expreſſus in. d. l. 2

Secundò infertur ampliatio ad ſupradicta, vt procedant etiam in peculio aduentitio, quoties patri in eo non quæritur vſusfructus, ex ſupra dicta doctrina Ioā. Fab. & octo caſus in quibus vſusfructus non quæritur patri, ponit gl. in authē. Idē eſt. C. de bon. quæ li. quā gl. dicit magiſtrā & ordinariā Iaſ. in. §. pœnales. n. 88. Inſtitut. de act. & vidēda ſunt circa eā, quæ ſcribit Gomezius in. §. actiones autem. n. 17. verſ. quarta ſpecies. Inſtituta. de action.

52 Vlteriùs ex ſupradictis infertur manifeſtiſsimè, quòd cùm omnia lucra quæ acquirunt perſonæ de quibus in. l. 7. tit. 17. part. 4. ſcilicet. lo que dan a los maeſtros de qualquier ſciēcia que ſean de la camara del rey, o de otro lugar publico en razon de ſoldada de ſalario, e lo que dan a los juezes y a los eſcriuanos del rey por razon de ſu officio, e lo que dan a otros qualeſquier deſta manera. cū huiuſmodi lucra dicātur & ſint quaſi caſtrenſia, y ſon quitamente de aq̃llos, que las hizieron, vt in. d. l. 7.

53 Infertur inquam, quòd perſonæ ſupradictæ licèt ſint ſub patria poteſtate, poterunt reſpectu ipſorum intra eorum tantùm quantitatem, prędictos contractus facere, non obſtāte prædicta regia cōſtitutione, cùm in eis patres famil. exiſtimētur per ſu prædictam. l. 2. ff. ad Macedon.

54 Et ex illa. l. 7. ſolet communiter dici, idem eſſe in his, quæ acquirunt filijfamil. aduocati vt ſint quaſi caſtrēſia, & per conſequens non acquirantur patribus ipſorū, ſed ſint ſua propria, & poſsint liberè de eis diſponere in vita. & ita tenet Greg. Lopez in d. l. 7. in gl. 2 otros qualeſquier. & Celſus in ſuo repertorio in parte hijos. verſic. 12. ad fin. & videndus eſt optimè Palatius Rub. in Repet. Rubricæ de donat. inter vir. & vx. §. 62. n. 20. & n. 21. & Anton. Gomez in. l. 53. Taur. n. 72. ad fin. & Nauar. in Manual. c. 17. n. 142. vbi ponit alia quæ ſunt de peculio quaſi caſtrenſi. & Monte Roſ. in ſua pract. in. 7. tractatu. fo. 116 col. 1. & iterum fol. 147. col. 2. idem tenet Bertachinus in tractatu de Gabell. 2. parte princip. 26. q. n. 16. vol. 11. tract. fol. 24. ad fi.

Prò quo facit, nam aduocati ſeu patroni cauſarum dicūtur militare, vt in. l. aduocati. C. de aduocat. diuerſ. iudiciorum. quæ omnia ſunt ſummè notāda in practica. & pro eis conſide-

conſidero optimam .l. regiam, ad hoc ſcilicet, vt his caſib' filiusfamil. poſsit contrahere. & eſt.l.4.titul.1. partit.5. in verſi. Otroſi dezimos, que qualquiera que tuuiere algun officio publicamente del rey, o de otro ſeñor, o de algun concejo, o el que fueſſe meneſtral de qualquier meneſter que vſaſſe a labrar publicamente, o tuuieſſe tienda de cambio, o de paños, o de otra mercaduria en que vſare a labrar e a mercar, bien e anſi como home que no eſta en poder de otro: porque creen los homes que eſte tal eſtaua ſobre ſi, es tenudo de pagar lo que tomare empreſtado, maguer que eſte en poder de otro. Nã ſicut ibi in mutuo, quod eſt prohibitum in filijsfamil. per Senatuſcõſultum Macedonianum, datur limitatio in ſupradictis caſibus, idem etiã dicendum eſt in cæteris rebus reſpectu noſtræ l. regię, cùm ea veniat ampliatiuè ad Senatuſcõſultum Macedonian. quod tãtùm in pecunijs mutuis loquitur, vt procedat etiã in quibuſcunq; contractibus ad creditum aliarum rerum, vt ſuprà dictum eſt, & ita eſt tenendum.

55 Et ex ſuprad. l.4. regia partitæ infertur ad alios plures caſus ibi cõtentos, quibus hæc pragmatica, & regia noua deciſio limitabitur, inter quos, præcipuus eſt ille, quotieſcunq; filius vel nepos famil. tẽpore contractus interrogatus, an haberet patrẽ vel auũ ſub cuius poteſtate eſſet hoc negaſſet dicendo quòd non, nam ex ſolo mẽdacio tenetur ſtare contractui, quia negauit veritatem. vnde idem dicendum puto argumento illius tex. iunctis his, quæ ſuprà dicta ſunt in noſtro caſu, vt minimè iuuetur beneficio huius regiæ deciſiõis filiusfamil. qui cùm tempore contractus interrogatus, an habeat patrẽ vel curatorem, vel aliam perſonam, ſub cuius poteſtate ſit, hoc negauit contra veritatem, quia propter ſuum mendacium in hoc punietur, vt teneatur ad implere cõtractum à ſe factum. quæ quidem opinio optimè vltra illam l. fundatur, & probatur ex pluribus ſpecialibus, quæ in iure deciſa ſunt contra mentientes.

56 Et primò quidem probatur, quia minor. 25. annis, qui gratia decipiendi aduerſarium, vt cum eo contraheret, dixit ſe eſſe maiorem, ſi lędatur ex eo contractu, & probet ſe minorem, nõ debet reſtitui, quia hoc caſu malitia ſua hoc eſt dolus ſupplet ætatem, & ſibi patrocinari non debet. ita probant tex. in. l.2. & .3. C. ſi minor ſe mai. dixer. quia errantibus & non fallentibus iura ſubueniunt. vt in. d.l.2. & idem de iure regio diſpoſitũ eſt in l.6. in princip. tit. fin. partit. 6. vbi reddit rationem. Porque las leyes ayudan a los engañados y no a los enganadores.

57 ¶ Ex qua. l. & ex dict. l.2. C. ſi minor ſe mai. dixer. hoc reſtringitur, vt procedat eo caſu, quo minor qui ſe maiorem per mendacium dicit, eo tempore per ſuum aſpectum id appareat, ſcilicet, eſſe maiorem, nam ſi clarè conſtaret eum eſſe minorem, licèt ipſe, ſe dolo maiorem

X diceret,

diceret, tunc hoc caſu poſſet reſtitui, quia ſecum contrahens potuit id præuidere, & cum illo non contrahere, ergo meritò, quòd ſibi imputetur ſi contraxit & reſtituatur minor. & ita debent intelligi ſupradicta iura.

58 Quæ ſecundo loco limitat Greg. Lopez poſt alios, quos refert in. d.l. 6. in glo. deſatado. reſpectu eorum, quæ vt maior poſſet opponere aduerſus contractũ, nam ſolùm punitur in eo, in quo mentitus fuit & deliquit, non verò in plus, imò etiam ſi iuraſſet ſe eſſe maiorem cùm tamen non ſit, ſed minor, adhuc non excluderetur à remedijs maioribus cõpetentibus, vt putà quòd contractus fuit nullus, ſecundùm Gregor. Lop. vbi ſuprà. vel alijs de cauſis ſuprà relatis iuxta cõmunem opinionem ſuprà relatam & examinatam cum gl. in. l. 1. ſuprà eodem. & in hac authen. quæ habet, quòd contractus puberis iuratus tantùm excludit remedia ratione minoris ætatis cõpetentia, non verò ea quæ cõpetunt maioribus, vt maioribus. poterit etiam poni exemplum in remedio. l. 2. C. de reſcind. vendit. quòd minimè cenſebitur ſublatum in hoc caſu, vt latiùs infrà videbimus volente Deo. Nunc ad propoſitum, ſicut ergo minor, qui mendacio ſe maiorem dicit cùm ſit minor non reſtituitur, & amittit beneficium minoribus conceſſum, ita etiam filiusfamilias dolo & mendacio ſe patremfamil. dicendo amittere debet priuilegium & beneficium filiisfamil. in noſtra regia deciſione conceſſum.

59 Secundò principaliter ſupradicta limitatio ad noſtram. l. regiam de filiofamilias mendacio dicente ſe non eſſe filiumfamil. comprobatur ex eleganti illa Guilierm. de Cugn. deciſione in. l. qui iuraſſe. in principio. ff. de iur. iurand. vbi tenet, quòd licèt dubium ſit vtrùm pupillus doli capax poſſit iurare contractum in caſu huius authenticæ, vt latiùs infrà videbimus, attamen ſi ipſe pupillus proximus pubertati iuraret cùm contrahit ſe eſſe puberem, & hoc doloſè, vt ſecum contrahatur, & poſtea iuret ſe non venire aduerſus contractum, habebit locum hæc authentica. ſacramenta puberum. ſicut ſi eſſet pubes, qui iurauit, licèt nõ loquatur de impuberibus, quoniam habetur pro pubere poſtquàm ita iurauit, argumẽto. d. titu. C. ſi minor ſe maiorem dix. ergo ita & eodem modo dicendum eſt in propoſito, vt hic filiusfamil. qui mẽdacio dixit ſe eſſe patremfamil. teneatur ac ſi eſſet paterfamilias, quoniam habetur pro patrefamil. poſtquàm ita iurauit. & illam Guilierm. deciſionem ſequitur maximè commendans Paulus de Caſtr. in dict. l. qui iuraſſe. in principio. num. 5. vbi eius additio allegat eundem Paulum de Caſtr. ad idem in conſilio. 223. ſequitur etiam Matthæus de Afflict. deciſio. Neapolita. 322. nume. 3. vbi refert Alexan. hoc limitantem, præterquàm ſi contrahens cũ tali impubere doli capace eſſet

eſſet ipſius coniunctus, quia tunc
non eſt veroſimile, ipſum ignorare
ætatem pupilli doli capacis iurantis.
quod quidem non ita verum indi-
ſtinctè eſſe cenſeo, potuit enim con
iunctus vel diu abeſſe à patria, vbi
minor natus fuit, vel non eſſe conuj-
cinum ei, vel talem aſpectum habe-
re minorem, vt appareat maiorem
eſſe, vel ita remotum eſſe coniun-
ctum, vt cõmuniter inter tales con-
iunctos non ſoleat haberi ratio æta-
tis alterius. eandem quoq; ſententiã
Guilierm. ſequitur Greg. Lopez in
d.l.6. in gl. engañoſamente. vbi dicit
non eſſe mirandum, ſi teneamus opi
nionem illam, quæ habet, quòd etiã
pupillus doli capax obligetur ex iura
mento, de quo latiùs infra. vtcunq;
ſit, mihi illa deciſio mirabilis vide-
tur, quia licèt inquantum ampliat
tex. hunc non ſit ita mirabilis, eſt ta-
men magnifaciẽda, quia declarat &
ampliat totum titulum. C. ſi minor
ſe mai. dix. quia titulus ille & ibi do-
ctores tantùm loquuntur in adulto
maiore. 14. annis & minore. 25. dicen
te ſe maiorem cauſa aduerſarij deci-
piẽdi, vt ex eius legibus cõſtat, & ita
etiã loquitur & procedit d.l.6. regia,
licèt prima facie aliud videret Greg.
Lopez ibidẽ, hoc enim caſu adultus
habetur propter iuramentum ſuum
ꝓ maiore, quia decepit. at Guilierm.
vult illud idem eſſe in pupillo aſſerẽ
tè ſe eſſe adultum, quia hoc cadit in
delictũ cùm decepit, & pupillus ex
delicto obligatur cũ eſt doli capax.
vt in.c.1. de delict. puer. & in.l. pu-
pillum. ff. de regu. iur. & in.l.9. titul.1.
partita.7.l.15. titul.1. partit.1.l.6. titu.5.
partita.6. & latè Anton. Gomez.3.
tom. cap.1. de delict. nu.58. & ſequen
tibus. & in hoc profectò ſingularis
eſt deciſio Guilierm. quod non con
ſiderauit Gregor. Lop. vbi ſuprà. ſed
bene declarauit hoc modo mentem
Guilierm. Paulus de Caſtr. in d.l. qui
iuraſſe. in princip. num.5. &.6. dicẽs,
quod perpetuò tene menti, quia nõ
recolo alibi iſtud legiſſe, neq; docto
res aliquid dicunt in iſto titulo. ſi mi-
nor ſe maior. dix. & poſt Paul. de Ca
ſtro. videndus eſt ibi bene ſuper hoc
Alexand. ſequitur etiam Matthæus
de Afflictis deciſi. Neapoli. 393. nu.
12. vbi limitat quando minor dolo
aduerſarij fuiſſet inductus ad id iu-
randum, prætei quàm ſi iuraſſet ad
ſacra Dei euangelia tactis ſcripturis,
quia tunc nullo modo poteſt proba
re ſe fuiſſe minoris ætatis, vt in.l.3.C.
ſi minor ſe mai. dix.

Hinc poſſumus dicere proueniſ-
ſe practicam hodiernam, vt quan-
do dubitatur an contrahens ſit ma-
ior vel minor. 25. annis, ipſe iuret ſe
eſſe maiorem, ne poſtea probet, mi-
norem fuiſſe tempore cõtractus, &
contractus ſit nullus, vel aduerſus eũ
reſtituatur, quòd ſi quidem ipſe di-
cit eſſe minorem, tunc iuret ſe non
contrauenturum contractui ratio-
ne minoris ætatis, nec alia qualibet
ratione. vt in hoc text. & his modis
contractus firmiſsimi fiunt.

60 Tertiò principaliter ſupradicta li
mitatio ad regiam deciſionem com

probatur ex eleganti deciſione text. in.l.fina.ff. de reiuendic.vbi dicitur, quòd ſi conuentus reiuendicatione, neget ſe poſsidere rem pro qua conuenitur, & aduerſarius probauerit contrarium, conuincendo reum de mendacio, hoc eſt, quòd poſsidet eãdem rem, transfertur poſſeſsio in actorem per iudicem ex ſolo mendacio, licèt actor ſuam eſſe non probauerit. Ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtro caſu, quòd cũ filiusfamil. tempore contractus interrogatus, an ſit filiusfamil. id neget, meritò, quòd in hoc puniatur, vt nõ gaudeat beneficio filijsfamil. cõceſſo. & cũ d.l.fina. concordat expreſſa.l.3.titu.3.partita.3.vbi hoc additur, quòd reus, poſtquàm eſt tradita poſſeſsio actori, poteſt petere dominium illius rei. vtrũq; etiam probat text. in authent. de trient. & ſemiſſ.§.illud quoq; in iudicijs. el ſegũdo.collatione.3.

61 Circa quæ iura pauca hic examinare libuit, quæ conducunt ad noſtram limitationem, quã fundamus, & præterea ſunt quotidiana in practica. Et primò pro intellectu illorũ iurium aduertendum eſt, quòd ad hoc vt procedãt requirur quòd reus negans ſe poſsidere, ſciat ſe poſsidere, ſecùs verò erit ſi ignoret. itaque in effectu dolus negãtis requiritur, potuit enim ignorare ſe poſsidere, vt putà ſi per ſeruũ vel alium poſsideat, vel alio modo habeat iuſtam ignorantiæ cauſam ſuæ poſſeſsionis, quo caſu licèt conuincatur, non punitur, neq; amittit ſuam poſſeſsionem. ita tenet in effectu gl. licèt ſic non declaret in.d.l.fin.gl.fi.in verſi.hic autem quando fuit ſciens. quam ſequitur Bart.ibi.nu.9.& Grego. Lopez alios allegans in.d.l.3.gl.1.& generaliùs inquit Alexan. alios allegans in.l. qui cum ſe.ff.de re iudic.& Felin.in cap. cæterum.nu.18. de iud. quòd pœnæ impoſitæ à iure propter mẽdacium habent locum ſolùm quando dolus interuenit in mẽdacio, aliàs ſecùs, vt probat tex.in cap.1.§.ſi fuerit. quæ ſit prima cauſ.benefi.amitt. & in.c.1.§: vaſallus. &.§. ſi vaſallus. ſi de feud. fuer.controuerſi.in vſib.feud.eandẽ etiam opinionem in propoſito dictarum legum tenet plures allegans in ſignis Præceptor meus Antonius de Padilla y de Meneſes in.l.fin.n.13.C. de fideicõmiſſ.& hoc quidem rationem habet, cùm ex eo ſolo, quis illis legibus puniatur, quòd mendacium dixerit, quia non erit aliàs pœna infligenda, niſi quoties adeſt culpa. vt in.l. Sancimus. C. de pœnis. culpa autem eſt, quando ſcienter quis negat veritatem.

62 ¶Pro quo etiam faciunt quæ tradit Doctor Franciſcus Auiles in cap. 48. prætor. glo.1.nu.3. fol.246. vbi tenet, quòd ad hoc, vt quis puniatur de falſo, requiritur dolus. item etiam in periurio ad hoc, vt quis periurij pœna puniatur, requiritur dolus, hoc eſt, quòd dolo malo & animo nocendi quis ſe periurauerit. & hæc eſt cõmunis & vera opinio, ſecũdùm Iaſ.in.l. videamus. in princip.n.6.& ſequẽtibus.ff. de in lit.

lit.iurād.quod latè diſcutit idem Iaſ. in.l.qui iuraſſe.in princip.num. 4.& ſequentibus.ff.de iureiurand.

63 Vbi Paulus de Caſt.n.7.&.8. vnū verbum notabile dicit,ſcilicet,quòd ſufficit allegatio doli in accuſatione, quia eo ipſo quòd probatum ſit falſum dixiſſe,præſumitur doloſè id dixiſſe.pro quo facit text.in.l.1.cum ſimilibus.C.ad.l.Cornel. de ſicar. vbi probatur, quòd licèt allegās dolum vel culpam teneatur id ꝓbare. vt in.l. quoties.§.qui dolum.& ibi gl. & doctores.ff.de probat.cū ſimilib. tamē ſecùs eſt in delictis, prout eſt negare veritatem,quia hoc caſu probato delicto,vel mēdacio,præſumitur dolus.Certè optima eſt hæc Pauli deciſio, & quæ plurimùm in praxi conducet,& omnia ſupradicta notanda ſunt valde ad leges huius regni, quæ plures ſunt punientes teſtes falſarios & periuros , vt requiratur dolus in eis, & ſufficiat ſolùm allegatio doli, niſi contrarium probetur.

64 Ex ſupradictis infertur ad intellectum limitationis ſupradictæ ad regiam deciſionem,vt prędict. limitatio intelligatur, quotieſcunque filius famil. ſciens patrem habere , id negauit,vt deciperet ſecū contrahentes, quod eſt præſumendum per ſolam allegationem probato mendacio, ſecùs verò erit ſi aliquam iuſtam cauſam habeat credendi & affirmādi,quòd non habet patrem, vt quia ſibi nuntiatum eſt eſſe mortuum cū ſit viuus per ſupradicta.

65 Secundò circa dict.l. final,de rei-uendica. cum ſimil.eſt aduertendū, quòd per.l. 100 . ſtyli ampliatur, vt procedat in delictis, nam lex illa diſponit, quòd ſi accuſatus de maleficio, neget ſe illud commiſiſſe,ſi conuincatur de mendacio , non poterit vllā defenſionem opponere,vel exceptionem, ſed ſecundùm probata debet condemnari.

66 Sed aduertēdum eſt , quòd leges fori , quarum declarationes ſunt leges ſtyli non ſeruātur, niſi quatenus earum vſus probatur. vt in.l.1. Taur. ac per conſequens neque ipſæ leges ſtyli debent ſeruari niſi earum vſu probato. vt tenet Ioannes Oroſcius in.l.de quibus.nūme.40.& num.97. ff.de legibus.& Rodericus Suarez in procœmio legum for . nam qualitas quæ ineſt in lege declarata & relata ineſſe debet in declarante & refe- rente , vt præcipuè reſpectu vſus tenet Anton Gomez in.1.tom.cap. 9. nume.21.ad finem.

67 Vnde dict.l.100. ſtyli non debet ſeruari,niſi probato eius vſu , quod audeo affirmare in practica,hic Placentiæ,eſt quòd lex illa non ſeruatur imò eſt ſtylus communis aduocatorum,quando reus non confitetur delictum dicere,nego, & caſu negato quòd feciſſem, eſſet ad meam defenſionem neceſſariam , vel alijs modis ſaluatur delictum, qui rei de qua agitur quadrant & conueniunt . & ita inuenio etiam tenere Didac . Perez in. l.1.titul. 4 . libr . 3 . ordina. colum. 932 . ad finem. vbi refert Bald.ita tenentem in.l.ſi quidem.colu.2.nu.4.

C.de except.& inquit quòd ita communiter vti ſolent cauti aduocati.

68 Et ſi hoc caſu probaretur delictũ, & reus probaret factum fuiſſe ad ſui defenſam neceſſariam, exiſtimarem reum ipſum abſoluendum, vel ſaltim extraordinaria aliqua pœna tantùm plectendum, iuxta id, quod ex proceſſu cõſtaret. & poſtquàm hæc ſcripſeram trãſactis aliquibus diebus inuenio ita tenentem expreſsè Doctorem Anton. Aluarez in tractatu, quem fecit ſuper.l.partitæ, loquente de eo quod tenentur facere arcium cuſtodes. in lingua materna. in.4 parte affirmatiua. fol. 85. quod in ordine eſt antepenulti. vbi inquit, quòd reus debet audiri ſuper hac noua defenſione, & ſi eam probauerit abſolui, etiam ſi priùs negauerit ſimpliciter delictum, & probatum fuerit delictum, nam poteſt poſtea dicere, occidi, ſed ad meam defenſionem. vnde infertur differẽtiam quidẽ eſſe in hoc in ciuilibus & in criminalibus.

69 Vlteriùs & tertiò eſt aduertendũ, quòd dict.l. final. cùm ſimilib. non procedit quotieſcunque negans reuocauit ſuam negationem. ita tenẽt Angel. Salicet. & Paul. de Caſt. contra Bart. ibi in.l. eum qui. in princip. ff. de iur. iuran. & eſt communis opinio, ſecundùm Felin. in d. cap. cæterum. nume. 18. de iudic. qui hoc intelligit, quotieſcunq; reuocatio fieret re integra antequàm eſſet conuictus de mẽdacio, ſecùs verò ſi iam eſſet conuictus de mendacio, quia tunc in præiudicium iuris acquiſiti; non poteſt reuocare ſuam negationem, & hoc caſu ſaluatur opinio Bartol. vbi ſuprà. & ita eſt intelligenda vna ex limitationibus, quas ad illam.l. poſuit Alexand. in.l. non tantùm. §. hoc autem. num. 1. & ſequentibus. ff. de re iudic. quæ habet, vt lex illa non procedat, quando quis non perſeuerauit in negatione, ſed diſceſsit ab ea, & pars contraria velit ſe iuuare illa reuocatione & confeſſione aduerſarij, ſecùs tamen ſi nolit, ſed per teſtes ſuos tantùm, quia tunc tanquam negans punitur. hæc Alexand. vbi ſuprà. hoc inquam debet intelligi, quando per teſtes fuit conuictus antequàm reuocaret negationem, quia ſi antequam conuinceretur teſtibus de mendacio, ipſe qui negauit ſe poſsidere fateatur cõtrarium reuocando ſuam negatiónem priùs factam, non punietur pœna dict.l. fina. iuxta ſupradicta, quia tunc pars aduerſa, non grauatur iam onere probandi. quæ quidem ſunt notanda in propoſito, & cõducunt ad limitationem ſupra aſsignatam ad dict. l. regiam. 22. nouæ recopilationis de qua agimus, & ideo, ea poſui, & examinaui. Sed & alia plurima pro intellectu dict.l. final. ponit & examinat Dominus meus, vbi ſuprà in. d.l. fin. C. de fideicommiſſ. num. 2. & plurib. ſequentib. & ideo, ea omitto.

70 Vlteriùs & quartò principaliter, vt ad propoſitum, quo digreſsi aliquantulum fuimus, reuertamur, ſcilicet ad comprobationẽ ſupradict. limita-

limitationis ad noſtram.l. regiã, quã nunc interpretamur, quæ limitatio habet, vt lex illa regia non procedat quotieſcunq; filius famil. cùm contrahit ſe affirmat eſſe patrem famil. negando ſe eſſe filium famil. vt decipiat ſecum contrahentes. hæc limitatio probatur per tex. expreſſum in l. ſed & ſi ex parte, in verſicu. interdum. ff. quod cum eo &c. vbi probatur, quòd ſi filius tempore, quo ſecum contrahitur, ſe mentitus eſt patrem famil. dabitur contra eum inſolidum actio, etiam ſi ſit exhæredatus vel emãcipatus à patre, in cuius rem ceſsit contractus, quæ aliàs non daretur, ſi non mentitus eſſet. Certè text. illo, expreſsior ad noſtrum propoſitũ inueniri nequit. eſt itaq; veriſsima ſupradicta limitatio, præcipuè fundata ſupradictis iuribus & fundamentis. Sed deſunt alia ſpecialia in iure contra mendaces, de quibus videndi ſunt relati per Didac. Perez in. l. 10. titu. 2. lib. 1. ordina. colu. 85. in gl. lo negare.

71 Vltimò circa dict. l. regiam, quæ hodie eſt. 22. eſt aduertendum, quòd idem erat antea deciſum in ſcholaribus per reſpõſionem ad petitionem cap. de Valladolid. anni. 1542. quæ hodie ponitur pro lege. in. l. 4. titu. 7. lib. 1. noui ordinamenti regalis in noua recopilatione legum huius regni: cuius verba ſunt hæc. Mãdamos que quando alguno preſtare dineros, o vendiere fiado a algun eſtudiante eſtante en algun eſtudio, ſin voluntad de ſu padre, o del q̃ alli le tiene a ſu coſta, que no le pueda pedir ni tener recurſo contra el padre, ni la madre, ni otra perſona que lo ouiere alli embiado, ni los pueda citar ſobre ello ante el conſeruador del eſtudio, ni ante otra juſticia alguna: ſino ala miſma parte.

72 De iure communi erat contrarium diſpoſitum, nam hic erat vnus caſus, in quo filiofamil. poterat dari mutuum, & pater eius tenebatur. ita probat text. in. l. ſed Iulianus. § pro inde. ff. ad Macedon. & ibi gloſſ. & Bartol. gloſſ. etiam in. l. Macedoniani. verb. non recuſaret. C. eodem titulo. & de iure regio partitarũ eſt. l. 6. titul. 1. partit. 5. de quo latiſsimè videndus eſt Petrus Dueñas in regula 370. vbi ponit regulam cum ampliationibus & limitationibus, tamen hoc ius commune corrigitur hodie per dict. regiam. l. 4.

73 Sed hæc. l. 4. regia, ampliatur in pluribus per dict. l. 22. vt videmus in eius litera & contextura, in vno tamen videntur contrariæ, ſcilicet, in eo quòd dict. l. 4. dicit in fine, ibi. Si no a la miſma parte. cuius totũ contrarium probat dict. l. 22. etiam ſi ad ſit iuramentum, vnde videtur quòd dict. l. 22. cũ ſit poſterior, tam tempore, quo cõdita fuit, quia eſt pragmatica. 68. ann. 1555. & dict. l. 4. eſt ann. 1542. quàm in ordine recopilationis nouæ qua ponuntur pro legibus ambæ, vt conſtat, corrigat dict. legem quartam. & ita pro hac opinione eſt expreſſa regis deciſio. 79. dict. ann. 1555. quia cùm fuiſſet petitum

regi, quòd ſtatutum in dict. cap. 78. reſpectu ipſius filij famil. extenderetur & prouideretur in ſcholaſticis, reſpondet rex noſter, quòd ex contento in dict. cap. 78. reſpõdetur ad hoc, & ſic quòd ſit idem, & per conſequẽs corrigatur hodie dict. l. 4. in d. finalibus verbis.

Rurſus videtur correctionẽ hanc eſſe cuitandam argumento legum vulgarium, & quòd hæ duæ leges ita concordentur, ſcilicet, quòd dict. l. 22. loquatur & procedat generaliter in omnibus filijsfamil. vel in conſtitutis ſub tutela vel cura, & nón debeat intelligi in caſu ſpeciali, quo loquitur d. l. 4. ſcilicet in ſcholaribus.

74 Primò, quia videmus, quòd etiã ſi de iure cõmuni & regio cõtrà mutuantes filijsfamil. competat exceptio Macedonian. vt in toto titul. C. & ff. ad Macedonian. & in dict. titu. 1. partita. 5. tamen id non procedit in mutuo facto filijsfamil. ſtudentibus fauore ſtudij, vt ſuprà eſt dictũ, imò etiam ſi contra volũtatem patris ſtudeant, tenentur tamen patres ſoluere expenſas filijs, perſonis mutuantibus & expendentibus pro eis, pro ea parte, quam domi eſſent cum eis expenſuri. ita tenet expreſsè Petrus Vnciola, & eum referens Petrus Dueñas vbi ſuprà in 2. ampliatiõe. nec obſtat hæc iura iam eſſe correcta per dictã. l. 4. ac perinde non eſſe trahenda ad conſequentiam.

75 Nam licitum eſt ſumere argumẽtum à legibus abrogatis, ſi tamẽ ipſæ inſertæ ſint in corpore iuris, put ſunt ſupradictæ leges. hæc eſt communis opinio, & tenenda ſecundùm Gomecium in. §. in perſonam. num. 17. in verſi. iſtud tamen dictum. Inſtitu. de action.

76 Secundò pro hac opinione facit, quia lex noua generaliter loquens non corrigit caſus ſpeciales legis antiquę, imò dict. l. noua determinatur & intelligitur per. l. antiquam. vt in. l. ſed & poſteriores. ff. de legib. & in expreſſo ita tenet gl. relata ad ſuum text. in. l. 3. C. de ſilentiarijs & decurion. eorum lib. 12. idem rectè inſpecta probat glo. 3. in. l. hac conſultiſſima, in princip. C. qui teſtament. fac. poſſunt. quam opinionem ſequitur ſimpliciter Bartol. inferens ad quæſtionem in dict. l. ſed & poſteriores. & ibi Ioann. Oroſc. num. 2. idem ſequitur allegãs Paul. de Montepico in repetit. l. in quartam. n. 104. ff. ad. l. falc. qui nu 280. dicit hanc opinionẽ cõmunem. ſequitur etiam, eum & alios allegans idem Ioan. Oroſc. in. l. 1. num. 33. ff. de conſtit. princip. & ibi Iaſ. n. 16. & latè Felin. in. c. 1. n. 10. & ſequentibus. de reſcript. Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 3. nu. 16. Iaſ. in. l. cùm antiquitas. num. 6. C. de inoffic. teſtamẽto. Sed & eſt alia gloſſ. optima & ordinaria, quæ idem tenet in. l. ſciendum. in princip. gloſſ. 1. verſi. 2. ff. qui ſatiſdat. cogan. quæ hoc modo probat, nam dubitat, an dict. l. ſciẽdum. quæ præcepit, reos in iudicio vocatos, qui non poſsident immobilia ſatiſdationem præſtare, corrigatur per authẽt. offeratur. C. de lit. conteſtat.

ſtat. quæ indiſtinctè dicit, quòd ſatiſ detur? & reſpondet gl. quòd nó, quia d. authen. offeratur. licèt ſit noua, determinatur per. l. veterem; ſciẽdum: vt in. d. l. ſed & poſteriores. nam ecce expreſſam gl. quæ tenet, ſpecialẽ l. veterem, non corrigi per genpralem nouam, ſed ipſam nouam determinari per veterem: & illi gl. in ſuo caſu eſt alia ſimilis in. §. ſed hodie. gl. ff. de ſatiſdat. & in authen. de exhibend. reis. §. ſuſcepto. verb. perſonali. & in. d. authé. offeratur. verbi fideiuſsione. & in. l. ideoque. 26. ff. de legib. & ibi. Paul. de Caſt. num. 3. ſequitur & dicit approbatam Ioannes Oroſcius in. d. l. ſed & poſteriores. num. 2. & tenet Bart. in extrauag. ad reprimendum. verb. non obſtantibus. in verſ. ſed ſi ſtatutum præcedés. ſequitur Iaſ. in. d. l. ſciendum. in princip. num. 4. qui num. 5. inquit ſemper illam gl. allegari ad hoc, quòd lex generaliter corrigens non corrigat caſus ſpeciales. l. antiquæ. & ibi Ioan. Oroſc. n. 6. teſtatur gl. illius opinionem communiter approbatam. communem quoque dicit Anton. Gomez in. l. 9. Taur. n. 10. communẽ & approbatam dicit Iaſ. in. l. 1. n. 9. ff. ſolut. mat. de quo vltimo videndus eſt latiſsimè Roderic. Suarez. in. l. 2. tit. de los emplazamientos. lib. 2. for. in princi. n. 3. & iterum in procemio legum for. fol. 5. per totum.

Ergo ita & eodem modo videtur dicendum in noſtro caſu, quòd d. l. 21. cùm ſit generalis, nó corrigat d. l. 4. cùm ſit ſpecialis, & ita videtur tenendũ, quòd hodie ſi quis mutuet vel credat filiofamil. ſtudenti licèt nó habeat recurſum contra eius patrem vel matrem vel perſonam quę eum miſit ad ſtudium, habebit tamẽ contra ipſum filium ſcholarem qui recepit, non obſtante. d. l. 22. quæ contrarium videbatur diſponere, nam ipſa non eſt accipienda in filijsfamil. ſtudentibus, per ſuprà dicta.

77 Et tenendo hanc opinionẽ, quæ certè verior eſt & tenenda hodie, non obſtat dicta regia deciſio. 79. anni. 55. nam illa non eſt recopilata in noua huius regni recopilatione, ſed illa de ſcholaribus, quæ ponitur in d. l. 4. & altera de filijs famil. quæ ponitur. in. d. l. 22. vnde attento quòd dicitur in regia prouiſione poſita in principio. d. recopilationis, ſcilicet, quòd leges poſitæ in illo libro ſeruentur & exequantur, & per eas iudicentur & decidantur omnes cauſæ & negotia in his regnis occurrentia, licèt ſint differentes & contrariæ alijs legibus & capitulis curiarum & pragmaticis, quæ antea conditæ erant, nam, quæ ibi non ponuntûr authoritate carere ibi præcipitur, & non iudicari per eas, ſed per leges illius libri, & attento, quòd in. d. nouo libro ponuntur hæ due leges, ſcilicet dict. l. 4. & dict. l. 22. manifeſtiſsimè conſtat hodie non eſſe correctam. d. pragmaticã. 6. anni. 42. quæ refertur & ponitur in. d. l. 4. ſed quòd ſit ſeruãda, in ſuo caſu ſpeciali, quo loquitur, ſcilicet in

ſcholaribus &c.d.l.22. ſit etiã ſeruãda in alijs filijsfamil. & minoribus qui non ſint ſcholares,licèt ipſa generaliter loquatur.quia ſi vellet corrigere d.l.4. in finalibus verbis ſupradictis,hoc eſt.d.prag.6.ann.42.in.d.l.4.relatam nõ recopilaretur. d. prag. in.d.l.4.vel iam quòd recopilata fuiſſet,adnotaretur ſuper ea correctio, ſicut fit in alijs quæ ſunt correctæ. quod ibi non eſt adnotatum, vnde ambæ.ll.ſunt ſeruandę,cùm poſsint reduci ad concordiam modo ſupra dicto.

78 His ſic declaratis.d.l.4.nouæ recopilationis,dum habet patrem vel matrem non teneri in illo caſu, debet limitari præterquam, ſi clariſsimè conſtiterit,quòd pater non prouidebat filio ſuo de alimentis neceſſarijs in ſtudio, quia tunc bene poſſet peti à patre vel alia perſona quæ miſit ſcholarem ad ſtudium, mutuum ei factum pro ſua ſuſtentatione,non obſtante.d.l. 4. vt in terminis eiuſdẽ tenet Petrus Dueñas in reg.370. in final.limitatione.licèt hoc caſu etiam licentiam patris vel curatoris requiri teneat per.d.l.Didac.Perez.vbi ſuprà.col.1032.in verſ. fallit. 6. ſed ego teneo primam opinionem Petri Dueñas.

79 Et hunc caſum habui in terminis in practica aduocãdo hic Placentię, ſicut nunc omnium minimus facio. nam anno.1566.ad vicarium Epiſcopi Placentini,venit cauſa commiſſa per reſcriptum apoſtolicum inter quendam licentiatum Lemos,medicum cathedraticum Salmanticæ, in gradu appellationis & ſecunda inſtãtia appellatum,ex vna parte,& Ioannem Gomez de Salinas minorem & ſuum curatorem vicinos ex villa de Vejar appellantes ex alia parte, in qua cauſa ipſe fui aduocatus in hac ſecunda inſtantia.d.licentiati Lemos, qui coram iudice ſcholaſtico Salmantino, petijt à dicto minore ſcholari ibi Salmanticæ,&ab eius curatore,certam ſummam & quantitatem pecuniarum.20.ſcilicet ducatorum ex pretio quarundam veſtiũ quas ipſe licentiatus rogitu & importunatione. d. ſcholaris cõparauit & extraxit à quodã mercatore Salmantino,& eas dictus licentiatus dedit dictõ ſcholari ad ſuum propriũ vſum & neceſsitatem,facto credito & ſecuritate.d.mercatori,per ipſum licentiatum,quia dicto ſcholari fuerunt ſubtracti nocte heſterna ſui veſtitus, quos antea habebat à domo ſua,& egebat alijs vt poſſet exire ad audiendas lectiones & ſtudendum, ad quam rem erat miſſus per ſuum curatorem & commendatus dicto licentiato,qui quidem licẽtiatus ſoluit pretium,pãnorum mercatori ad ueniẽte tempore ſolutionis, & ideò id petijt a. d. minore ſcholaſtico & eius curatore, qui quidem ſe defendebant ex.d.prag. poſita in .d.l.22. quia dictus curator non præſtitit licentiam authoritatem nec conſenſum ad præd.veſtitus & pannos extrahendos,ipſe verò licentiatus allegauit illos fuiſſe neceſſarios illi ſcholari

lari propter prædictũ caſum fortuitum furti ſibi contingẽtem, & quòd illis egebat attenta qualitate ſuæ perſonæ, quia erat nobilis, & quia ſimilibus veſtibus ſemper vſus fuit & ibat cum eis ad lectiones & ſtudebat, & ſic fuit factus locupletior, & de ſuo patrimonio excuſauit tantundẽ. Iudex Salmantinus protulit ſententiã in fauorem dict. licentiati, qua condemnauit dictum ſcholarem & eius curatorem ad ſolutionem dictorum 20. ducatorum in veſtibus & in pecunijs mutuò datis ipſi ſcholari ad ſe alendum conſumptis, cum expenſis proceſſus. ex qua ſententia fuit appellatum pro parte dicti minoris & eius curatoris, & in hac ſecũda inſtantia ipſe fui aduocatus. d. licentiati, & in ipſius fauorem allegaui ſequẽtia, in formãdo verbo & ſcripto iudici.

Primò ſupradictam limitationẽ Petri Dueñas. ſecundò. d. l. ſed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedonian. & ibi gloſſ. & Barto. & gloſſ. etiam in l. Macedoniani. verbo. non recuſaret. C. eodem titu. & d. l. 6. titu. 1. partit. 5. in verſicul. Otroſi dezimos.

80 Quæ iura in hoc caſu non corriguntur per dict. l. 4. nouæ recopilationis, quia loquitur, eo tantùm caſu, quo illud, quod mutuatur vel creditur ſcholari, eſt ſuperfluum, vltra id, quod indiget ad ſuum ſtudium, vt aſſeritur in verbis petitionis. 6. anni. 42. quibus fundatur reſponſio poſita in dict. l. 4.

81 Quia in iure reſponſio debet intelligi iuxta interrogationem. vt in l. Titia. §. idem reſpondit. ff. de verb. obliga. & in l. final. C. de hæred. inſtit. & ita quando ſcholari mutuatur vel creditur, non quidem ſuperfluum, ſed quo verè indiget, iam caſus iſte differens eſt a caſu dict. l. & debet ſolui, quandoquidem fit bona fide, & ſcholaris eſt factus locupletior cum illo. & in terminis dict. pragmaticæ attento eius prooemio ita tenet licèt ſub dubio Gregor. Lopez in dict. l. 6. titul. 1. partit. 5. in gloſſ. e aũ de mas. ad finem. & eodem modo reſpondetur ad dict. pragmaticam. 78. relatam in dict. l. 22. nouæ recopilationis regiæ, ſcilicet, quòd loquatur tantùm, en caſo que los hijosfamil. y menores toman coſas fiadas para hazer mohatras de vender las tales mercadurias que tomã fiadas mas barato de lo que les cueſta, de q̃ viene gran daño a la republica y a los hijosfamil. y menores y eſtudiantes, porque el dinero que ſacan de las tales mercadurias que compran por exceſsiuos precios, lo conuierten en juegos, y en otros malos vſos, lo qual es cauſa de que ſe hagan vicioſos. Et quòd hoc caſu loquatur illa. l. conſtat ex petitione, cui reſpondetur, & reſponſio debet intelligi iuxta interrogationem, vt ſuprà dictum eſt, quo quidem caſu iuſtiſsimè id diſponitur, at in noſtro caſu ceſſant omnia ſupradicta, quia bona fide fuit creditum ſcholari in ſuam propriam vtililitatem & neceſsitatem, & ex eo fuit factus locupletior. vnde ceſſante ratione

l. ceſſare

l.ceſſare debet & eius diſpoſitio.vt in l.quod dictum.cum ſimilibus.ff. de pact.& in.c.cum ceſſante. de appellat.& ita loquendo in his terminis tenet & intelligit.d. c.78. quod hodie eſt.l.22.d.tit.& lib.noui ordinaméti. doctor Didac.Perez in.l.1.tit.8. lib.3. ordinam.veteris.col.1027.in verſ.fallit tamen.dicens,quòd fallit regia illa deciſio,vbi contractus eſſet celebratus bona fide ſecundùm terminos iuris naturalis,&ſic ceſſaret fraus & læſio, quo caſu recipiés debitum, exceptionem pro ſe allegare non poſſet,quia in eo foro non eſt curandú de apicibus iuris,ſed de mera veritate,attenta æquitate & excluſo rigore,ne quis locupletetur cum iactura aliena.

82 Tertiò adduxi & allegaui in fauorem dicti licentiati æquitatem, de qua in.l.ſi me & Titium.& in.l.ſi eũ ſeruum.ff.ſi cert.pet.cum ſimilibus. vbi probatur,quòd ſi res mea peruenit ad te ſine cauſa,& cum ea factus ſis locupletior,etiam ſi non habeam actionem ad eã,quia inter nos nullum negotium eſt geſtum ex quo oriatur obligatio ciuilis nec naturalis,adhuc tamen ex æquitate illius.l. poſſum te conuenire & repetere ré meam condictione ſine cauſa vel in certi condictione generali,quæ concurrit cum ea.& ibi notant Bart. & cæteri communiter.dd.ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtro caſu,quòd etiam ſi prædictæ.ll. regiæ loquerentur in eo & ſic non eſſet obligatio ciuilis nec naturalis ex qua poſſet peti, ex æquitate tamen d.l.haberet locum repetitio.

83 Quartò allegaui,quòd licèt filius familias cum bona conſcientia poſſit opponere exceptionem Macedoniani,vt non ſoluat mutuum,quod accepit,etiam ſi ad id mutuum reddendum teneatur ciuiliter & naturaliter,vt teſtatur communem opinionem eſſe Anton.Gomez.2.Tom.c. 6.de mutuo.n.2. & idem Anto.Gomez in.l.3.Taur.n.124.

84 Tamen id fallit,quotieſcunq; pecunia fuit conuerſa in vtilitatem filij famil.talé,ad qualem pater tenebatur,quia tunc pater & filius tenentur vtroq; iure & in conſcientia ſecundùm Anton.Gomez.d.c. de mutuo n.2.in.9. limitatione. in verſ.ex quibus datur notabilis intelligentia.ergo ita & eodem modo dicendú eſt in propoſito,cùm curator teneatur ex bonis & reditibus ſui minoris,ei prouidere de veſtibus & alijs ei neceſſarijs,præcipuè cùm appellatione victus & alimentorum contineantur veſtitus,vt in.l.verbo victus.ff.de verb.& rer.ſignifi.Hæc omnia ſupra dicta & alia dedi in ſcriptis in fauorem.d.licentiati.dicto iudici Placentino,& licèt antea erat dubius in hac cauſa poſt maximam reuolutioné librorum,vt mihi agenti cum eo de eodé negotio ipſe ſignificauit, poſtquam vidit hanc meam informationem iuris.

85 Et doctrinam abbatis in.c.filius noſter.num.3.de teſtament. vbi dicit,quòd quando lex ciuilis fauet lucro

cro in odium tertij,& continet quędam rigorem,non eſt ſeruanda in foro canonico.protulit aliam ſententiam in cauſa confirmatoriam primæ,& ſic obtinui.& illam doctrinã Abb.poſtea inueni Felin.in.c.eccleſia ſanctę Marię.n.52.de conſtit.eã ſe quutum,maximè commendantem ad limitationem.c.1.de noui oper.nunc.& ad plura alia. poteſt tamen aduerti,quòd.d.doctrina Abba.nõ multùm conuenit in hoc caſu, quia d.l.regia.22.eſt iuſta,& debet ſeruari in foro canonico in caſu, quo loquitur, vt ſuprà eſt dictum & probatũ. ſed nos non ſumus nec loquimur in eo proprio caſu, ſed in alio diuerſo, & ſi lex ciuilis in noſtro caſu, idem quòd in illo diſponeret, tunc haberet locum doctrina Abb. vbi ſuprà. ſed non videtur nunc neceſſaria vel ſaltim expreſſa,quia in eo non loquitur.d.l.regia, licèt adhuc optimum argumentum præſtet in propoſito.

86 Sed vt ad noſtrum tex.in hac authen.ſacram.puberum.& ad eius declarationem reuertamur,dum diximus limitandum eſſe in cõtractibus inualidis alia ratione quàm minoris ætatis etiam iuratis.ex hoc infertur, quòd cùm remedium competẽs ex l.2.C.de reſcindend. vendit. & in.c. cum cauſa.de empt.& vendit. cũ ſimilib. ſit cõmune etiam maioribus 25.annis,vt patet in dictis iuribus & ibidem notãt. dd. ſi minor iurauerit ſimpliciter non contrauenire contractui, & ipſe minor decipiatur in præd.contractu iurato vltra dimidiã iuſti pretij, minimè cenſebitur excluſus ab illo remedio propter dictũ iuramentum, præcipuè cùm generalis renunciatio non impediat remediũ ſpeciale. vt in. l.ſed & ſi quis §.quæſitum.ff.ſi quis caut.& non videtur quis renũtiare iuri, quod ignorat ſibi competere, de quo non fuit actum, vt in.l.mater decedens.ff. de inoffic.teſtam.& in.l. Aquiliana. & in.l. qui cum tutoribus. ff. de tranſact. & in terminis noſtris, ita tenet Alberic.in præſenti. & etiam Paulus de Caſt.nũm.10. Iacobin.43. Iaſ. 55.& tenuit gl.& ibi doctores in.d.c. cum cauſa.gl.etiam in.d.l.ſecunda. in gl.mag.in verſ.ſecus dico in minore.& ibi eam ſequuntur & recipiunt Alberic.num.9.Cyn.q.6.Salic.num.22 Barto. num. 10. & cæteri communiter doctores.& hanc opinionem ſequitur etiam Petrus de Vnziola in tractatu de practica artis notariatus.ſub Rubr.an de contractibus ſuis teneantur puberes reſponde re.n.12.vol.11.tractatuum diuerſ.doctorum.fol.136.eandem etiam opinionem ſequitur & dicit communẽ plures referens Couar.de pact.in.6. 3.parte.c.4 n.6.ſequitur Gregor.Lopez in.d.l.6.tit.19.part.6.in gl.por razon de menor edad.& eſt cõmunis vt plures referẽs teſtatur Arias Pinel in rep.d.l.2.3.parte.c.1.n.9. C. de reſcind.vendit.vbi dominus meus dõ Antonio.n.33.plures referens teſtatur etiam eſſe cõmunem. eandẽ etiã communem dicit Anto.Gomez. 2. Tom.c.de reſtitut.min.n.20.

Vbi

87 Vbi infert, quòd ſi filius vel filia renunciauit cum iuramento futuræ ſucceſsioni paternæ vel maternæ aliquo pretio ſibi dato vel promiſſo, & fuit deceptus vltra dimidiam iuſti pretij, quia opulentam hæreditatem pro modico dimiſit, poteſt agere remedio dict.l.2.C. de reſcind. vend. quia tale iuramentum principaliter interponitur ad validitatem actus, qui de per ſe erat inualidus de iure, quia fit ſuper hæreditate & iure de futuro, & intentio iuris canonici, de quo in c. quãuis pactũ. de pact. in 6. & partis iurãtis eſt cõfirmare actũ, vel contractum iuramẽto reſpectu prædictæ cauſæ, non verò alia ratione, ergo ſi vltra hoc interueniat deceptio vltra dimidiam iuſti pretij, bene poterit agi remedio. d.l. 2. quia virtus iuramenti & intentio iurantis nõ extenditur ad aliud per ſupradicta. alias tres illationes ex ſupradictis deducit Anto. Gomez, vbi ſuprà, quas vide per ipſum.

88 Vnde cautela & remedium erit ad hoc, vt iuramentum comprehendat omnes defectus & læſiões, vt minor iuret non contrauenire ratione minoris ætatis, nec læſionis vltra dimidiam, nec alia quacunq; ratione, vt ſuprà eſt dictum. & in ſpecie. d.l.2. tenet gl. ibidẽ. gloſ. magna. in d. verſ. ibi. niſi & ipſe iuraſſet. quã ibi ſequitur Bart. nu.11. & cæteri poſt eum, & multi allegati per Decium cõſil. 403. nu.21. ſequuntur etiam Couar. & Petrus de Vnziola vbi ſuprà. & idẽ Petrus de Vnziol. meliùs in. d. tractatu ſub Rubric. vltimus caſus in quo minor non reſtituitur. n. 6. fol. 138. & eſt cõmunis opinio, vt plures allegans ſequitur Arias Pinel. vbi ſuprà. vbi ampliat ex cõmuni opinione, etiam ſi expreſsè nõ ſit renunciatũ læſioni, ſed dicatur & iuretur nõ cõtrauenire ratione ætatis, nec ex alia cauſa. dicit cõmunem Alciat. in c. cùm contingat. nu.81. de iur. iur. hanc etiam opinionem teſtatur cõmunẽ plures referens & rationem differentiæ inter hunc caſum & præcedentẽ aſsignãs Roland. à Valle cõſil. 59. nu. 22. & ſequentibus. lib.1.

89 Ex quibus infertur vetus intellectus ad. l. regiã. 56. ad fin. tit. 5. partit. 5. quę diſponit, vt maior. 14. annis iurãs contractum non poſsit agere remedio læſionis vltra dimidiam iuſti pretij, quia lex illa debet intelligi quãdo maior. 14. ann. iurauit non contrauenire ratione maioris vel minoris valoris rei emptæ vel venditæ, & ita cõſtat ex ipſamet. l. ſecùs verò erit, quãdo maior. 14. annis minor autem. 25. iurauit non contrauenire ratione minoris ętatis, vel iurauit ſimpliciter nõ cõtrauenire, nulla expreſſa ratione, quia tantùm intelligitur ratione minoris ætatis. & ita legem illam interpretati ſunt Greg. Lopez ibi in gloſ. mayor. de. 14. años. & Couar. et Arias Pinel. vbi ſuprà. vnde vt omnia comprehendat iuramentum, debet fieri & præſtari modo ſupradicto in verſ. præcedenti.

90 His ſic declaratis infertur nullam eſſe iam difficultatem neq; contradictionem

ctionem noſtræ authenticæ cum.d. l.2.C. de reſcind.vendit.quia licèt in præſenti dicatur quòd iuramenta puberum ſuper contractibus rerũ ſuarum inuiolabiliter cuſtodiantur,& in.d.l.2.hoc limitatur,preterquã ſi ſit læſio vltra dimidiã,& hoc procedat etiã in caſu.d.authen.quo cõtractus minoris.25.annis ſit iuratus. vt ſuprà eſt viſum,non repugnãt hæc duo inter ſe,ſed potiùs ſunt diuerſa & differentia,quia iuramentum in caſu noſtri tex.tantùm cenſetur appoſitũ & validat contractum ratione minoris ætatis,& eius tantũ ratione debet inuiolabiliter cuſtodiri, vt inquit noſter tex.non verò læſionis vltra dimidiũ,vt ſuprà eſt dictum,niſi verba iuramẽti generalia & pręgnãtia eſſent apta comprehẽdere remedium. d.l. 2.vt latè eſt dictũ ſuprà.& hic eſt veriſsimus intellectus horum iurium: nec erit bona reſponſio dicere,quòd hæc.l. procedat ratione iuramenti, quod confirmat contractũ, illa quãdo non eſt iuramentum,quia videmus,quòd procedit etiam ſi interueniat iuramentum, quando tãtùm interuenit ratione minoris ætatis, vel ſimpliciter.

91 Vnum tamen reſtat ex ſupradictis ad intellectum.d.l.56.ad fin.tit.5. partit.5.dum loquitur in maiore.14. annis iurante non contrauenire ratiõe maioris vel minoris pretij, quia ſi talis maior.14.ann. eſſet minor.25. annis, non ſufficeret ad irreuocabilitatem contractus iuramentum de quo in illa.l.ſed eſſet neceſſarium iurare etiam ſe non contrauenturum ratione minoris ætatis, quia ſi hoc non iurat, licèt minor.25.ann. non poſsit contrauenire in caſu dict.l.regiæ, ex.d.l.2.C.de reſcind. vend. pòterit tamen tanquam minor venire aduerſus contractum illum ex.c.reſtitutionis in integrum, vel etiã abſque ea, poterit inualidare contractum ratione minoris ætatis, quãdo contractus eſt talis naturæ,quòd ſit nullus tanquam celebratus ſine authoritate curatoris & decreto iudicis, vt in alienatione rei immobilis. vnde practicanda eſt ſupradict.cautela,& remedium ſumendum quod ſuprà dixi, vt maior.14.ann. minor tamen.25.ann.ſemper iuret ſe non contrauẽturum ratione minoris ætatis, nec alia quacunque ratione vel cauſa.

92 Superioribus addendũ eſt, quòd adhuc,eo caſu,quo iuramentũ maioris vel minoris.25. ann. comprehendat minorem ætatem & læſionem vltra dimidiam iuſti pretij, vel reciſionem contractus, quacunque alia ratione, ſi læſio enormiſsima interueniat, poterit impetrata priùs abſolutione à iuramento præſtito,contractus reſcindi, & eſt iuſta cauſa eum reſcindẽdi enormiſsima læſio. & ſic hoc modo limitatur ſupradicta cautela, & remedium datum, & aſsignatum, vt latiſsimè plures referens tradit Alciat.in dict.cap. cùm contingat.nume.77. in fine,& ſequentib.vbi latè probat pro & contra, ampliat & limitat & Couarru.

vbi

vbi ſuprà.nume.3.5.7.&.8.& Arias Pinel.vbi ſuprà.nu.7.&.8.& Grego. Lopez in.d.gl.mayor de.14.años.& dominus meus in.d.l.2.n.43.&.44. C.de reſcind.vẽdit.& Roland.à Valle plures referens conſ.59.n.25.&.26. lib.1.conſil.& idem Couar.lib.2.var. reſol.c.4.n.5.apud quos eſt videndũ, quomodo ſit cõſideranda hæc enormiſsima læſio, quia latè id agunt & plurimos.dd.referunt,& ideo hîc, id non examino. eandem etiam opinionem quòd hæc authent. limitetur quando interuenit enormiſsima læſio, plures allegans pro & contra bene probans ſequitur & defendit Matthęus de Afflictis deciſ.Neap.322 n.8. & ſequẽtibus. vbi.dicit ita fuiſſe votatum & determinatum in conſilio Neapolit. vbi inquit, quòd licèt hoc caſu abſolutio iuramenti tantũ ſit conceſſa ad effectum agendi, operatur etiam reciſionem contractus probata læſione enormiſsima cum citatione partis aduerſæ. & ibi etiam ponit vnum caſum enormiſsimæ lęſionis, quem vide.

93 Addit inſuper Couar. vbi ſuprà n.7.aliam limitationem ad noſtrum tex. & ad ſuprad. in læſione, maiori vel minori contingente vltra dimidiam iuſtæ æſtimationis ſimul cum metu reuerentiali & obſequio paterno, aut maritali, quia hæc duo ſimul operantur contractus reciſionem ratione metus, licèt iuramentum conuentioni acceſſerit, ea ratione, quia dolus præſumitur in ea conuentione adhibitus, & oppreſsio quædam ſaltim reuerentia patris vel mariti, alioquin non eſt veriſimile, quòd tãtæ læſioni filius filiaue vel vxor conſenſiſſet, vt ipſe ibi probat. & inquit, eius ſe quoq; meminiſſe lib.4.de ſpõſalib.2.parte.c.3.§.6.n.4.& vltra eum inuenio, quòd eandem opinionem tenet etiam Alciat.in.d.c.cùm contingat.n.2.& iterum.n.81.

94 Quia licèt ſolus metus reuerentialis patris vel mariti non ſit ſufficiens ad hanc reciſionem fiendam, vt tenent.dd. in. c. cauſam matrimonij. de offic. delegat. Abb.& cæteri in.d. c.cùm cõtingat. vbi Alciat.n.1.teſtatur hàc eſſe communem opinionẽ, tamen ſi cum hoc metu reuerentiali adſit præd.enormis læſio, bene poteſt reſcindi contractus iuratus, impetrata priùs abſolutione à iuramẽto, ſecundùm ſuprà relatos. & ita vidi iam in facti contingentia vti hoc remedio hic Placentiæ per quendã nobilem.

95 Sed in propoſito conuenit examinare, an data enormiſsima læſione in aliquo contractu iurato, expedito iam, quòd propter eam poteſt & debet reſcindi huiuſmodi contractus iuratus, an ſit neceſſariũ vt priùs petatur relaxatio ſiue abſolutio iuramẽti, an verò abſq; ea ſine reatu periurij poſsit contraueniri contractui ratione prædicta enormiſsimæ lęſionis? In quo dubio videtur primò, quòd poſsit agi abſq; relaxatione iuramenti, quia cùm adeſt huiuſmodi læſio, præſumitur dolus & fraus interueniſſe, arg.tex.in.l.Lucius.§. omnes

nes.ff.quæ in fraud.creditor.& tradit bene Alciat.in.d.c.cũ cõtingat.n.77.

96 Sed quãdo adeſt dolus in cõtractu iurato, iuramentũ nõ obligat, ſed eſt nullius momenti, vt probat text. in præſenti.& tenent doctores hic.tex. expreſſus in.c.quãuis pactũ.de pact. in.6.&ibi Couar.in.3. parte relectio. §.4.n.2. & ita inuenio quòd hãc opinionem, ſcilicet, vt data enormiſsima læſione non requiratur iuramenti relaxatio ad hoc, vt poſsit contrauenire contractui iurato, tenet Caſſaneus conſil.fina.& Ioan. de Amicis cõſil.33.nu.42.& eſt cõmunis opinio ſecũdũ Iaſ.cõſil.133.nu.8.lib.4.&eam ſequũtur plures doctores relati per Arias Pinel.in repe.l.2.C. de reſcind. vendit.3. parte.cap.1.nu.8. vbi inter alios refert Philip. Deciũ conſil. 379. colu.fin.dicentem hanc opinionem eſſe magis communem.

Sed his non obſtantibus cõtraria ſententia verior & ſecurior eſt in animæ iudicio, & cõmunis, imò quòd etiã hoc caſu ſit neceſſaria iuramenti relaxatio, aliàs enim periurus eſſet, qui abſq; prædicta abſolutione & relaxatione contra iuramentũ veniret. quia licèt quando dolus adeſt in læſione, iuramẽtum nõ ſit ſeruandũ, neq; obliget, tamen hoc intelligitur de dolo vero, vt probatur in iuribus ſuprà adductis & allegatis, ſecùs verò eſt in dolo præſumpto ex enormiſſima læſione, quia hoc caſu huiuſmodi præſumptio non eſt admittenda in animæ iudicio, nec etiam in foro iudiciali canonico cõſtito de veritate, iuxta. c. veritate.8. diſtinct. & in materia concernenti peccatum prout eſt hæc, ſtandum eſt etiam in foro ciuili, diſpoſitioni iuris canonici. vt in cap.fina.cum ſimilib.de præſcript.& ita inuenio quòd hanc ſecũdam opinionem tenent & præſupponunt pro vera & communi Abb. in dict.c. cũ contingat.nu.21.&.23.& Iacob.de ſanct.Georgio in præſenti. & Matthæus de Afflict.deciſio.Neapolitan.322.num.9.&ſequentibus.& Couar. de pact. in.6.3.parte relect. §.4.nu.3. & eam teſtatur cõmunem Paulus Pariſius conſil.45.nu.52.volu. 1.& eum referens,& alios plures, qui eam ſequuntur, dicit opinionẽ hanc ſecundam veriorem & tutiorem eſſe Arias Pinel.vbi ſuprà dict. num.8. & petẽdam eſſe hoc caſu præd.relaxationem conſulit cũ Socino Rolãdus à Valle. conſil.59. num.27.libr.1. atque ita in praxi ſemper fieri video, vt petatur priùs abſolutio & relaxatio à iuramento, etiam ſi enormiſsima ſit læſio, quæ prætenditur,& nõ vidi hucuſq; agi contra iuramentũ, hoc eſt aduerſus contractum iuratũ ſine prædicta abſolutiõe, ſaltim ſciẽter.& profectò ſi ego eſſem aduocatus in huiuſmodi cauſa, non conſulerem, vt ageretur ad reciſionem cõtractus iurati, abſque eo, quòd priùs petatur & impetretur abſolutio à iuramento contractus, & ſi eſſem iudex, non admitterem huiuſmodi petitionem conſtito mihi de iuramẽto petentis, ſuper cõtractu, niſi priùs oſtenderet abſolutionem, & relaxa-

Y tionem

tionem ipſius iuraméti. Quomodo enim, cùm præſentattur petitio, ſeu libellus contra huiuſmodi contractum iuratum allegando enormiſsimam læſionem, poteſt iudex ipſe ſcire vel intelligere, an illud ſit verũ, verſari, ſcilicet, enormiſsimã læſionem in contractu illo iurato, necne, antequàm id probetur: cùm etiam ſi probetur, habeamus cõmunem opinionem veriorem & ſecuriorem & ſeruandam in vtroq; foro, quòd etiam ſi ſit enormiſsima læſio, debeat præcedere iuraméti relaxatio, ad hoc vt aduerſus contractũ poſsit agi? Et ita cõcludo in hoc ſine dubio iudicem minimè debere admittere huiuſmodi petitionẽ à principio, abſq; eo, quòd conſtet de iuraméti ipſius relaxatione, quia iudex ex officio ſuo poteſt & debet repellere agẽtem ſine actione, iuxta gl. cõmuniter approbatam in. l. vbi pactum. C. de tranſact. maximè in hoc caſu, quòd datur occaſio periurij, quia ſicut res iudicata & trãſactio impediunt litis ingreſſum & progreſſum. vt in. c. 1. de lit. conteſtat. in. 6. ita etiam & iuramentũ debet impedire, quia iuramentũ ſpeciem trãſactionis cõtinet, & maiorem authoritatem habet quã res iudicata. Si verò admittatur huiuſmodi petitio, & poſtea tempore ſententiæ diffinitiuæ ferendæ non conſtet de relaxatione iuramenti, tunc ſeruanda eſt ſecũda opinio ſupradicta verior, & cõmunis, quòd expellatur pars agens de iudicio, & non audiatur. & ita eſt intelligenda hæc materia.

97 Quod igitur dabitur remedium, ſeu quæ cautela hoc caſu, ad excludendum enormiſsimam læſionem, quandoquidem iuramentum non ſufficit, vt ſuprà vidim^9. Et Antonius Gomez. 2. tom. cap. de reſtit. minor. num. 20. prope finem. in verſi. tertiò infero. huic quæſtioni ſatisfacit dicẽdo, quòd in prædictis caſibus contineatur in iuramento, quòd nõ poſſit contrahens venire aduerſus cõtractum etiam ratione enormiſsimæ læſionis, vel alia quauis cauſa, nã hoc caſu, vt ipſe inquit neminẽ referens, non poterit annullari vel reſcindi cõtractus remedio. d. l. 2. C. de reſcind. vendit. nec alio quouis remedio, & ideo admonet contrahentes & tabelliones in hoc eſſe cautos, vt ſecũdùm eorum intentionem verba ponãtur. quæ opinio videtur teneri per gl. & cõmuniter doctores in. d. l. 2. dum tenet quod ſuprà eſt dictum, ſcilicet, quòd ſi iuretur nõ veniri aduerſus cõtractum etiam ratione læſionis vltra dimidiam, nec alia quacũq; ratione, non poterit reſcindi præd. cõtractus.

Sed nihilominus in noſtro caſu, ſalua pace tanti viri, contrarium cenſeo eſſe tenendum, imò quòd etiam ſi renuntietur cum iuramento enormiſſimæ læſioni, adhuc tamẽ ſi ipſa interueniat, poſsit ob eam reſcindi cõtractus, impetrata priùs abſolutione à iuramento, vt tenet bene fundans Alciat. in. d. c. cùm contingat. nu. 87. & 88. præcipuè, quia qua facilitate cõtraxit, eadẽ præſumitur dicta verba appoſuiſſe, argumẽto. l. doli. §. diuerſum

diuerſum.ff. de nouat. & Alciat. vbi ſuprà dict.nu.88.cũ Abbate ampliat etiam ſi eſſet maior, qui cum iuramento renuntiauit enormiſsimæ læſioni,& hoc latè probat & defendit: neq; obſtat communis opinio gloſſ. & doctorum in dict.l.1.ſuprà relata pro prima opinione, quia ea procedit in enormi læſione, quæ etiam eſt vltra dimidiam, non verò in enormiſsima conſiderata ſecundùm id, quod dicũt doctores: vbi ſuprà.& ita reſideo in hac opiniõe, ſaluo iudicio meliùs ſentientis.

98 Sed excluſo hoc remedio reſtat aliud, ſcilicet, quando renũtiatio hæreditatis paternæ delatæ, vel deferendæ facta à filia etiam minore.25.annis fuerit geminata, iuramento præſtito, quia hoc caſu non poterit reſcindi prætextu grauiſsimæ læſionis, cui per geminationem renuntiatum eſſe præſumitur, argumento text. in authent. ſiue à me. & in.l. ſi mulier. la ſegunda.C. ad Senatuſconſultum Velleian. quibus conſonat.l.3.titu.12. 99 partita.5. ¶ Vbi probatur, quòd licèt mulier fideiubendo pro alio non obligetur in effectu, quia ſibi competit exceptio Velleiani, vt in toto titulo.C.&.ff. ad Vellei. tamen ſi bis, id faciat pro eadem cauſa, bene obligatur & ceſſat Velleianum. ergo ita & eodem modo videtur dicendum in noſtro caſu, vt geminata renuntiatio enormiſsimæ læſionis, eam excludat, quia duo vincula fortiora ſunt vno. vt in.l. Balliſta.ff. ad Tebell. & plura de verbis geminatis tradit Corſetus in tractatu de verb. geminat. & Hippolyt. in.l.1. nume.38. & ſequentibus.C. ad.l. Cornel. de Sicar. & in terminis noſtris hanc opinionem tenet Philippus Decius con ſilio.181.colum. penulti. & final. & Alciat. in. d.c. cùm contingat. nu.89. de iureiuran. & Couar. vbi ſuprà in d.cap. quamuis pactum. 3. parte.§.4. nume.6 ad finem.

Sed ſi benè conſideremus text. in dictis legib. ſiue à me.& ſi mulier. nõ ita ſimpliciter loquuntur, ſed quotieſcũq; mulier poſt primam interceſsionem à ſe factam biennio iam elapſo fecit ſecundã interceſsionem pro eadem cauſa, vel dedit pignus, vel intecerſſorem, quia tunc iam oritur iuris præſumptio, quòd in ſuam vtilitatem debitum cedit, ex huiuſmodi temporis prolixitate iũcta geminatione ſuæ obligationis, quod ſecùs erit, ſi intra biennium id faciat, quia tunc eadem conſequentia fragilitatis, qua priùs interceſsit, in ſecundam iacturam incidere præſumitur, ac perinde non tenetur, vt in dict.l. ſi mulier. & in.l. doli.§. diuerſum.ff. de nouat. & in.l.1.§. ſi onerandæ. verſicu. ſed ſi poſt interuallum.ff. quar. rerum actio non detur. vnde ita videtur dicendum in propoſito noſtro, vt ita demum procedat hæc renuntiatio enormiſsimæ læſionis, & effectum habeat, ſi inter primam & ſecundam renuntiationem biennium intercelſerit, ſecùs ſi in eodem inſtrumento id fiat, vel poſt intra biennium, cùm leges, in quibus

ſe fundant docto. in hoc caſu loquã-tur, quia dictum doctoris, ſeu gloſſæ debet intelligi ſecundùm cottam, quam allegat, vt tenet Bart. in l. non ſolùm. §. ſi liberationis verba. nu. 7. ff. de liber. legat. & alij doctores. & ita in terminis noſtris intelligit rem hãc Alciat. vbi ſuprà.

100. Aliud & tertium remedium ponit Alciat. ibidem, in propoſito, ſcilicet, vt apponatur clauſula, quòd omne; quòd plus valet donat, ſi ex aliquĩbus coniecturis appareat renuntiantem velle donare, vt quia eſſet ſeruata ſolennitas ex forma ſtatuti requiſita in donatione, vel quando contraheret cum valde cõiuncto, quia hoc caſu ſatis eſt præſumendũ, quòd mẽs concordet cum verbis, in quo ſecundùm eum multum operabitur arbitrium iudicis, qui ex qualitate cõtrahentiũ cõſiderabit, an error, vel dolus, vel timor reuerẽtialis interuenerit. & idem erit ſi conſtaret, quòd renuntians haberet certam ſcientiam valoris ipſarum rerũ de quibus agitur, vt quia incoleret agrum, cui renuntiauit, vel adminiſtrauit diu bona paterna, quibus renuntiauit, & ſciebat eorum valorem, quo caſu non ſufficiet clauſula generalis, quã notarij ſolent apponere, quòd ſciẽs, non per errorem iuris, vel facti renuntiat ſecũdùm Alciat. vbi ſuprà.

101 Vnde exiſtimo ego, quòd etiam ſi notarius dicat, quod pluris eſt, contrahẽtem donare propter multa bene merita & ſeruitia ſibi facta, prout quotidie ponitur in inſtrumentis, adhuc hoc non ſufficeret, quia hæc potiùs generalis quàm mentalis eſt renuntiatio, & ex conſuetudine potiùs notariorum appoſita, & ideo nihil operatur, iuxta id, quòd notat Barto. in l. 1. 6. quæſtio. nume. 10. ff. de iur. codicill. & ſic non colligitur prædictus verus animus donandi, quem Alciat. vbi ſuprà requirit.

202 Non obſtat ſi dicatur, quòd clauſulæ conſuetæ apponi in inſtrumentis cenſentur appoſitæ ex voluntate contrahentium ex text. in l. fin. C. de fideiuſſo. quem text. in hoc allegarunt multi relati per Couarru. in Rubrica. de teſtamentis. in. 2. parte. num. 14. & hæc eſt communis opinio, ſecundùm Menchac. plures allegantem de ſucceſſ. creat. §. 6. num. 53. de quo latè Iaſ. in. l. certi condictio. §. ſi numos. num. 24. & ſequẽtib. ff. ſi cert. pet. & Euerard. in Centuria legal. loco. 26. dicit meliorem iuris text. illum ad hoc Anton. de Fano in tractatu. de pignor. primò memb. 3 partis. nu. 25. & hoc præcipuè procedit, cùm notarij & tabelliones, cõmuniter tempore quo legunt & recitant ſcripturam in præſentia partium volentium eam concedere, & in publicam formam redigi, poſtquã legũt principalia ipſius ſcripturæ & conditiones, & pacta ſpecialia, quæ contrahentibus placuet apponi, inter alia, quę verbis recitant, dicũt. Y otorgays ſcriptura, qual pareſciere ſignada de mi ſigno. & partes concedunt. itaque clauſulæ appoſitæ & conſuetæ apponi per notarios, poſt illam inter-

interrogationem partibus factam, iam cenſentur inſeri ex voluntate & rogitu partium, imò ad eas apponen das pręcedit ſolennis ſtipulatio, licèt hodie non requiratur. Sed adhuc hæc non obſtat, quia & ſi in genere ſaltim interueniat partiũ volũtas in huiuſmodi appoſitione clauſularũ conſuetarum apponi, hoc tamen non ſufficit, cùm verus animus donandi requiratur in noſtro caſu & propoſito, qui ex coniecturis ſupradictis, & ſimilibus colligi debet, non verò ex generalitate verborum, præcipuè cùm in eis, quando partes annuunt notario dicenti prædicta verba non exprimatur aliquid de donatione, cũ etiam ſi expreſsiùs conſtaret, adhuc in dubio non eſſet præſumenda donatio. vt in l. cũ de indebito. cum ſimilibus. ff. de probat. maximè in noſtro caſu, in quo vltra verba donationis requiritur mẽs & animus donandi.

103 Vlteriùs, vt ad opinionẽ Martin. & Citramontan. magis cõmunem redeamus aduerſus Vltramõtan. ſententiam, quæ habet, vt hæc lex confirmet contractũ in ſe nullum per iuramenti appoſitionem, ex ea infertur, quòd ſi minor. 25. annis habens curatorem fecerit aliquem contractum ſine licentia ſui curatoris, & eũ iurauerit, validatur talis contractus, & minor remanet obligatus ex eo, & cõueniri poterit, quia licèt minor non poſsit aliquem contractum gerere ſui obligatorium ſine authoritate curatoris, & contractus aliter factus ſit nullus, vt in toto titu. C. & ff. de author. tut. vel curat. tamen ſi ipſe minor iuret ipſum contractum, bene valet, & tenet huiuſmodi contractus. ita tenet in præſenti Petrus de Bellaperti. & eum referens ſequitur, & bene probat Cynus hic. nume. 8. vbi inquit huic opinioni

104 Non obſtare, quòd minor curatorem habens ſimiletur pupillo. vt in l. ſi curatorem habens. C. de in integr. reſtitutione minor. at pupilli iuramentum nihil operatur ſuper contractu ſuo, vt ſuprà eſt dictũ, & infrà latiùs dicetur. igitur &c. Quia huic difficultati reſpondetur, verum quidem eſſe, minorem curatorem habentem æquiparari pupillo in hunc effectum, vt ſicut contractus pupilli factus ſine authoritate ſui tutoris eſt nullus, ita & eodem modo & factus ſine ſuo curatore, quia per dationem curatoris, videtur ipſi adulto bonorum adminiſtratio interdicta. vt in dict. l. ſi curatorem. at interueniente iuramento differens quidem ratio eſt ac multùm diuerſa in contractibus borũ, ſcilicet pupilli & adulti, quia in pupillo eſt defectus ætatis ad iurandum, ac per conſequens deficit iudicium & diſcretio, quæ requiritur in iurante, quia intellectus ipſius eſt imbecillis, adultus verò habet ætatem. & iudicium integrum ad iurandum.

105 Ac perinde nimirum ſi argumẽtum à ſimili & ab æquiparatis data diſsimilitudine pereat, vt in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verbo. oblig.

oblig.ibi,ſed hæc diſsimilia ſunt &c.

105 Item & ſecũdò reſpõdetur, quòd ad hoc vt ſit bona ſimilitudo & procedat argumentũ eius, ſufficit, quòd conueniat in caſu de quo agitur, vt probat text.in.l.fina.C.de collat. per quẽ text. ita tenet Iaſ.in. d.§. ſacram. num.22. & Euerard. in centur. legal. loco. 10. & Bernard. Diaz de Lugo in regula.52. ampliatione. 2. cùm ergo adultus habens curatorem æquiparetur pupillo, ſolùm in hoc, vt cõtractus ipſorum facti ſine authoritate tutoris vel curatoris ſint nulli ipſo iure, meritò, quòd in hoc tantùm caſu procedat ſimilitudo, non verò quoties interuenit iuramentum, cùm hoc caſu non inueniatur prædicta æquiparatio, maximè militante diuerſa ratione, quia pupillus non poteſt iurare, adultus autem poteſt.

His tamen non obſtantibus, Salicet.in præſenti contrarium tenet, imò quòd iuramentum hoc caſu nõ firmet contractum adulti habentis curatorem ſine eius authoritate celebratum, quia ſicut ei eſt interdicta adminiſtratio bonorum ſine curatore, ita & poteſtas iurandi, argumento dict.l.ſi curatorem.

106 Item & ſecundò argumento glo. in.l.iuſiurandum, quod ex conuentione.§.pupillus.verb. debet. in fine. ff. de iureiurand. quæ habet, quòd minor curatorem habens non poteſt deferre alteri iuramentum, quia in eius detrimentum iuratur, ergo fortiùs nec ipſe contra ſe poterit iurare, ſaltim conuentionaliter, omitto nunc an iudicialiter poſsit.

Tertia eſt opinio aliorum exiſtimantium, quòd ſi quidem adultus interrogatus an habeat curatorem, negauerit ſe eum habere, cùm tamen veritas ſit in contrarium, tunc bene valeat contractus iuratus ex eo, quia voluit decipere contrahentem ſecum, vt in.l.3.C. ſi minor ſe maior. dixer. faciunt ea quæ ſuprà latè diximus, de filiofamilias negante ſe eſſe talem filiumfamil. tempore contractus: ſi verò non interrogetur an habeat curatorem, vel interrogatus reſpondeat, quòd ſic, & abſque eo contrahat & iuret, tunc contractus ſit nullius momenti, per textum in.l.3. C. ad Macedonian. & hanc diſtinctionem cõmunem appellat Cyn. in præſenti numero.8.

Sed profectò prima opinio eſt verior, & communis, & tenenda, quæ apertiſsimè comprobatur ex opinione Martini & Citramont. quæ eſt magis communis, & practicatur, quæ habet, quòd ſi minor alienet rem ſuam immobilem ſine decreto prætoris, & iuret prædict. contractum aliàs nullum, valet & tenet. ergo ſi deficiente forma & ſolennitate decreti prætoris, quod eſt neceſſarium in rerum immobilium minorum alienatione, contractus firmatur ſolo iuramento adulti, eodem pacto firmabitur deficiente authoritate curatoris, cùm vtroque caſu contractus de per ſe abſq;

abſque iuramento ſit ipſo iure nullus. & ita in his terminis dictum eſt ſuprà hanc opinionem eſſe eommunem. & vltra ea quę dicta ſunt ſuprà, eandem opinionem in terminis teſtatur cõmunem Anton. Gomez. 2. tom. c. de reſtitut. min. nu. 18. in verſi. Tertiò extende. & eõem quoq; teſtatur Gregor. Lopez in d. l. 6. titu. final. partit. 6. in glo. mayor de 14. años. in verſic. procedit etiam dictũ huius l. & ita eſt tenendum tam de iure quã in practica. & ſæpiùs vidi ita fieri & conſului, & vidi conſulere alios bonos practicos aduocatos.

Non obſtat primum motiuum Salicet. tenentis contrarium, quia iã fuit reſponſum, & ſatisfactum prædictæ difficultati.

107 Nec etiam ſecundum eius fundamẽtum aliquid facit, quia preterquã quòd glo. illa hoc non dicit, clarum eſt, quòd ſicut adultus habens curatorem, ſine eius authoritate non poteſt aliquid facere, ex quo remaneat ipſe obligatus, ita etiam non poteſt deferre iuramentum alteri, vt aduerſus ſe iuret abſque licentia ſui curatoris, quia poſſet (imò eſt credendum) pars aduerſa iurare cõtra minorem, atq; perinde remaneret adultus obligatus virtute prædicti iuramenti delati per ſe, abſque ſui curatoris authoritate & licentia. & in expreſſo hanc opinionem teſtatur cõmunem Petrus Nuñez Auendan. reſponſo. 4. nu. 11. vbi dicit probari in l. 3. titul. 11. partita. 3. At verò in noſtro caſu licèt minor iurando præiudicetur & remaneat obligatus, hoc operatur virtus & robur ipſius iuramenti facti per ipſum, etiam ſine curatoris authoritate, & hoc eſt quod diſponit noſtra authentica cũ ſimilibus, quia iuramentum, de quo in hoc text. ligat ipſum adultum iurantem, & eſt diuerſum à iuramento, quod alteri defertur per adultum, quia hoc nõ reſpicit perſonam adulti, neq; eſt de non contraueniendo, ſed tantùm adultus abſque iuramento permittit aduerſario ſuo, vt iuret veritatem ſuper negotio de quo contenditur, & quòd ipſe ſtabit ſuo iuramẽto, non verò iurat ſtare, ſed promittit abſq; iuramẽto, vnde hæc promiſsio cùm non ſit iurata, & ſine authoritate ſui curatoris, nihil valet, neque obligat adultum promittentem, vnde diuerſiſsima hæc ſunt, & non trahenda ad conſequentiam. & ita non ſolùm cõmunem, ſed etiam veriſsimam exiſtimo eſſe opinionem primam ſupradictam affirmatiuam, vt iuramẽtum adulti ſuppleat defectum licentiæ & authoritatis curatoris.

108 Ex quibus infertur, quòd ſi adultus non haberet curatorem, poſſet deferre alteri iuramentum. Hæc eſt magis cõmunis opinio, vt cum Iaſ. concludit Roland. à Valle. conſil. 54. numero. 2. lib. 2.

Nec obſtat etiam quòd Cynus dicat tertiam opinionem & diſtinctionem ſupradictam eſſe cõmunem, quia ego non video doctores tenentes eam, & licèt vſque ad ſua tempora fuiſſet cõmunis, poſtea verò ipſe

Cynus & plerique alij contrarium tenuere, atq; in practica ſeruatur cõtraria opinio affirmatiua ſine diſtinctione.

109 Vlteriùs quia ſuprà dictum eſt de abſolutione & relaxatione, quæ eſt petenda à iuramento, quando eſt enormiſsima læſio, eſt aduertẽdum, quòd etiam ſi is qui iurauit contractum, iuraſiet etiam ſe abſolutionẽ aut relaxationem ab illo iuramento non petiturum (vt cõmuniter ſolet fieri & apponi per notarios in inſtrumẽtis, prout ipſe vidi ſæpiſsimè, imò rarò inuenietur ſcriptura publica iurata, quæ hoc non habeat) adhuc tamen hoc caſu, huius etiam ſecũdi & poſterioris iuramenti poterit iurans petere abſolutionem atq; relaxationem, vt notat eleganter Bald. in. l. 2. col 28. verſi. & quoad primam quæſtionem. ff. de iur. iur. & Felin in cap. debitores. nu. 9. de iur. iur. & eos referens dominus meus in. l. 2. n. 33. C. de reſcind. vend.

110 . Eſt tamen neceſſariò hoc caſu petenda relaxatio ab hoc ſecũdo iuramento, nec enim poterit is qui iurauit abſq; periurio cum ſola relaxatione a iuramento principali ſuper obligatione agere aduerſus cõtractũ, vt tradit poſt alios, quos refert Matthę. de Afflict. deciſio. Neapolit. 30. nu. 5. vbi nu. 6. inquit, quòd ſi fuerit in periurio ante litem motam ſuper relaxatione, non poterit eam petere. ſequitur etiam idem Matthęus de Afflict. deciſio. Neapolit. 220. nume. 11. & 12. vbi tenet, quòd abſolutio conceſſa à principali iuramẽto, non facta mentione poſterioris iuramenti, non tenet, & eſt ſubreptitia, etiam ſi concedatur à Papa, & hæc obreptio poteſt allegari & tractari coram iudice ſeculari, vt per eum ibi. num. 8. & 9. qui eſt videndus omnino, & omnia ſupradicta circa hanc relaxationem petendam, & quòd ſit neceſſarium tot relaxationes petere quot ſint iuramenta, & quòd ſuo ordine debent peti, tenet latiſsimè & optimè ſupra dictos, & alios plures doctores referens Roland. à Valle. conſil. 34. nu. 5. & ſequentib. lib. 1.

111 Reſtat nunc examinare, an ad huiuſmodi relaxationem concedendam requiratur citatio partis aduerſæ, cui lædi prætenditur ex huiuſmodi iuramenti relaxatione? In quo articulo varietas doctorum inuenitur. Et primò videtur dicendum requiri citationem, per text. in. l. de vnoquoq;. ff. de re iudica. & in cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. & proprie. & in Clementina Paſtoralis. de re iudic. cum ſimilibus. vbi probatur, citationem eſſe neceſſariam, quotieſcunque tractatur de alterius præiudicio, quia contra inauditam partem ſententia proferri non poteſt. & ita hanc opinionem primam tenent & teſtantur communem plures doctores relati per Couar. lib. 1. Var. cap. 4. num. 5. & eam teſtatur receptiſsimam Ioãnes Oroſcius in. l. ne quicquam. §. vbi decretum. n. 60. ff. de offic. proconſul. teſtatur etiam cõmunem plures referens. D. Didac. Perez in. l. 1. titul. 2. lib.

lib.3. ordina. colum.824. verſic. quæ ro.16. & Ioan. Oroſci. vbi ſuprà hoc ampliat, etiam ſi huiuſmodi relaxatio concedatur à Papa. Sed hæc communis opinio procedit ſanè, eo caſu quo petitur ſimul abſolutio & relaxatio iuramenti, item & quòd conceſſa abſolutione declaretur contractus nullus, & per conſequens, is qui iurauit, petit à contractu liberum & immunem iudicari, quo caſu nimirum ſi citatio requiratur, cùm merè tractetur de præiudicio tertij, & ſit interponenda ſuper eo cauſæ cognitio, & ita procedunt iura ſuprà allegata. & c. d. §. vbi decretū. & ita intelligit materiam hanc Couar. vbi ſuprà dict. nu.5. qui latè agit coram quo iudice ſit hoc petẽdum, item & an huiuſmodi forma agendi, qua cumulãtur hæc duo, ſcilicet, petitio abſolutionis à iuramento præſtito, & petitio reciſionis cõtractus, procedat & admittatur de iure, licèt Didac. Perez vbi ſuprà concludat, quòd ſiue petatur relaxatio iuramenti ad effectum agẽdi, vel excipiendi tantùm, ſiue ad reciſionem contractus, requiratur citatio partis aduerſæ.

112 Sed re vera ipſe conſidero, quòd quotieſcunq; petitur relaxatio & abſolutio iuramenti ad effectum agendi, vel excipiendi tantùm coram iudice eccleſiaſtico, non verò ad reciſionem contractus, de nullo præiudicio eius, in cuius fauorem iuramẽtum interpoſitum eſt, tractatur: quia etiam ſi concedatur dicta abſolutio, & relaxatio à iuramento præſtito, remanet ita validus contractus & fortis, ſicut erat ante conceſſam abſolutionem, quia per eam nihil detrahitur, vel diminuitur validitati ipſius contractus iurati, ſed tantùm conceditur ad hunc effectum, quòd etiam ſi is, qui iurauerit, egerit & venerit aduerſus prædictum contractum non ſit periurus, remanet tamen obligatus ad obſeruantiam contractus, ſicut erat antea, vt iam ſuprà latè concluſum & probatum eſt. vnde cùm nullum præiudicium verſetur in hoc illi, cui iuratum eſt, & etiam eo inuito & contradicente debeat concedi, videtur meritò, eius citationem non requiri: quia regula iuris eſt, quòd qui poteſt inuito aliquo aliquid facere, poterit etiam, & eo ignorante facere.

Licèt poſſet obijcere quis, quòd præiudicium ſit alteri parti ex ſola abſolutione, & eius conceſsione, quia cum ea poterit is, qui iurauerit, mouere actionem contra eum aduerſus contractum, & ſic iniuſtè eum moleſtare, quod ſecùs eſſet, ſi ſibi conceſſa non fuiſſet dicta abſolutio, & ita verſatur in hoc præiudicium ſibi, & ita videtur, quòd debeat citari ad prædictam abſolutionem & relaxationem iuramenti concedendam per iura ſuprà allegata. Ad hoc poteſt reſponderi, quòd ſi in contractu eſt læſio enormiſsima, concedenda eſt neceſſariò abſolutio & relaxatio iuramenti, imò & reciſio contractus fieri debet iuxta ſuprà latè dicta, & ad hanc

enormiſsimam læſionem liquidandam, tunc citabitur altera pars, quando tractabitur de contractus reciſione ob eam, ſed ad iuramentum relaxandum tantùm non eſt neceſſaria citatio, quia ſi poſtea non probauerit enormiſsimam læſionem, quam allegauit, condennabitur in expenſis partis aduerſæ, & ſic prouidebitur ei, cui iuratum eſt, quia hoc eſt remedium à iure inuentum contra calũnioſè & iniuſtè litigantes, non enim eſt in manu mea impedire iuſtè litigantem, quouſq; legitimè conſtet, an iniuſtè vel iuſtè litigauerit, quo caſu ſi conſtiterit iniuſtè litigaſſe, condemnabitur quidem in expenſis. vt in l.eum, quem temerè. cum ſimilibus. ff. de iudic. & ita non eſt conſiderabile huiuſmodi præiudicium. ſiverò poſtea citato reo, probauerit prædictam enormiſsimam læſionem, & fuerit locus ſuæ petitioni, bene litigauit, & per cõſequens non habet reus de quo ſe conqueratur, quandoquidem fuit citatus ad litem principalem. & ita inuenio quòd hoc caſu, ſcilicet quando petitur abſolutio & relaxatio iuramenti ad effectum tantùm agendi vel excipiendi, non verò ad reciſionem contractus, quòd non ſit neceſſaria citatio partis aduerſæ. tenet Oldrad. cõſil. 120. & alij plures. dd. & eam ſequitur & teſtatur magis communem Matthæus de Afflict. deciſ. Neapol. 220. num. 10. eam quoq; ſequuntur & teſtantur communem plures. dd. relati per Couar. vbi ſuprà. n. 6. vbi eam videtur ſequi, & inquit, quòd fortaſsis magis conueniens ſit in praxi hæc opinio. licet etiam hoc caſu ſint alij doctores, qui contrariam ſententiam teneant & dicant communem relati per Couar. vbi ſuprà. d. n. 6.

Sed, meo iudicio, ſupradicta opinio negatiua, quòd non ſit neceſſaria citatio, hoc caſu eſt verior & tenẽda & communior, quia nullum, aut ſaltim leuiſsimum præiudicium paratur alteri parti ex iuramenti abſolutione conceſſa. & hanc opinionẽ teſtatur communem & receptam in practica & tenendam in iudicando & conſulendo plurimos. dd. allegans latiſsimè & meliùs omnium, quos ipſe viderim, examinans & reſoluens ſupradicto modo materiã hanc Rolandus à Valle conſil. 2. per totum lib. 2. qui omnino eſt vidẽdus, vbi etiam allegat Couar. vbi ſuprà. teſtatur magis communem eam ſequutus idem Roland. conſ. 52. n. 28. lib. 1. & iam ipſe vidi in practica in quadam cauſa in qua eram aduocatus concilij villæ de Serrejon, quoddam breue illuſtriſsimi ac reuerendiſsimi nuntij Hiſpan. impetratum, in quo committebatur cauſa relaxationis & abſolutionis à iuramento per d. concilium (hoc eſt per homines illius) præſtito ſuper quodam cõtractu ſeruando, Priori monaſterij ſancti Vincenti huius ciuitatis Placẽtiæ, vt ipſe Prior poſſet prædictam relaxationem & abſolutionem à iuramento concedere, ſi res prout narratum fuit, ſe haberet, nõ citata parte contra-

contraria, ad effectum tantùm agendi. & ipſe Prior viſo contractu iurato, & quòd fuit facta vera narratio domino nuntio, abſq; eo quòd partem aduerſam citaret, conceſsit præd. abſolutionem & relaxationẽ d. concilio, quod ipſe vidi & intellexi; & legi. videndus eſt etiam ad idẽ Rolandus à Valle conſ.13.n.25.&.38. lib.1. vbi refert duas communes opiniones contrarias in articulo ſupradicto, & tenet negatiuam quòd non requiratur citatio.

113 Vlteriùs ſe offert nunc examinãda quæſtio illa, an ad hoc vt adultus iurãs ſeruare contractũ ſuũ excludatur ab in integrũ reſtitutione data læſione, ſit neceſſariũ, quòd certioretur de illo beneficio ſibi cõpetẽti, & quòd ei renuntiet, an verò ſufficiat iurare ſe non venturum aduerſus contractum à ſe factum?

Et primò quidem videtur dicendum eſſe neceſſariam certiorationem prædictam, quia nemo videtur renuntiare ei, de quo non cogitauit, vt in. l. mater decedens. ff. de inoffic. teſtamen. cum ſimilib. ſed minor nõ cogitat cùm iurat, ſibi cõpetere reſtitutionẽ, ergo ei nõ videtur renũtiare, & iuramentum nõ porrigitur ad aliud, de quo nõ eſt cogitatũ. vt in. l. fi. C. de non numerar. pecun. & in. l. fi. ff. qui ſat. cogãtur. cũ ſimilib. & ita inuenio quòd hanc opinionem tenent Dyn. & Cyn. in. l. 2. C. de reſcind. vend. & Ioan. Andreas in. c. penultimo. de emptione & vendit. vbi Anton. de Butrio dicit hanc eſſe communem opinionem. dicit etiam communem Alex. in. l. ſciendũ. n. 36. ff. de verb. oblig. ſequuntur etiam & dicunt cõmunem plures relati per Tiraquel. in præfatione. l. ſi vnquã n. 151. C. de reuocand. donar. hãc etiã opinionẽ ſequũtur & dicũt communem alij plures relati per dominum meum in. l. 2. n. 34. C. de reſcind. vend.

Sed nihilominus his non obſtantibus contraria ſententia, imò quòd non ſit neceſſaria certioratio, ſed iuramentum ſimpliciter præſtitum ſuper obſeruationẽ contractus excludat minorem ab in integrum reſtitutione, abſque eo, quòd certioretur, eſt verior communior & tenenda in iudicando & conſulendo. & primo per tex. expreſſum meo iudicio in. l. 1. ſuprà eod. & in hac authen. ſacramẽta puberũ. ſi rectè conſiderentur, quia hæc iura, quæ firmitatem & robur præſtant contractibus puberum iuratis, non requirũt huiuſmodi certiorationem, ſed dicunt, ſacramenta puberum ſuper contractibus rerum ſuarum ſponte facta inuiolabiliter cuſtodiantur. itaque nõ dicitur in hoc text. quòd debent iurare dicti puberes reſtitutionem non petere, vnde generaliter debent intelligi iuxta iura vulgaria, & profectò optimum fundamentum eſt hoc.

114 Secundò pro hac opinione facit, quia iuramẽtum ſuper, facto extẽditur ad omne ius reſultans ex illo facto, vt probat tex. in l. ſi duo patroni

§. idem

§.idem Iulianus. & in.§.ſi quis iurauerit. & ibi notāt.dd.& in.l.duobus. §.1.ff. de iur. iur. ergo cū minor iurat ſuper hoc facto, hoc eſt, ſe nō cōtra uenturum cōtractui,ſed eum obſeruaturum,non poterit contrauenire ea ratione quòd non fuerit certiora tus de beneficio reſtitutionis ſibi cōpetenti,quia ſuum iuramentum ſuper facto extenditur ad hoc ius,de quo in genere cogitauit,quandoqui dē iurauit ſe nō cōtrauenturum,nā aliàs eſſet periurus non implendo ſuum contractum & iuramentum. & ita inuenio quòd Alberic. de Roſatis maximus quidē vt refertur practicus,non minus quàm iuridicus in hac authen.ſacramenta puberum.3. col.&.4.inquit ſe communiter vidiſſe ſeruari,quòd contractus celebrati per minores cum iuramento ſunt reputati validi etiam ſine alia certioratione.ſed quia opinio tanti doctoris Dyni eſt tot iuribus fulcita,ad omne dubium tollēdum dicit Alberic. ſe credere eſſe tutum, quòd in contractibus minorum adijciatur quòd certiorati fuerint, &quòd ita fecit in pluribus apponi.eandem quoq; ſententiam,quòd non ſit neceſſaria aliqua certioratio,tenet Bart. in præſenti.n.16.dicens,quòd quicquid dixerint Dynus & Cyn. communiter ſeruatur cōtrarium, & quòd ipſe cōtrarium etiam conſuluit, & ibi eius additio litera.D.inquit hoc Bart. cō ſuluiſſe conſil.77.& refert alios .dd. id tenentes.aliàs eſt conſil.90. incip. dilecto domino.n.1.tenet etiam idē Bart.in.d.l.idem Iulianus.n.6. & ibi Paul.de Caſt.n.12.&.13.& idem Bart. in.d.l.2.n.12.&.13.C.de reſcind. vendit.& idem Bart.in.d.l.ſciendum.n. 8.ff.de verb.oblig.vbi Iaſ.n.33. ad finem dicit hanc eſſe magis communem opinionem.dicit etiam magis communem Alex.conſil.42.n. 10. lib.1.dicit communem Anton. de Burgos in c.cum cauſa.num.42.de emptione & vendit. & ibidem Bart. bat.latè diſcutit hanc opinionem.n. 21.ſequuntur plures relati per Tiraquel.vbi ſuprà.n.135. hanc etiam opinionem pluribus relatis teſtatur cōmunem Anton.Gomez.2.Tom.c. de reſtitutione. min.n.18. in verſ. quintò extende.dicit etiam communem,& ab hac communi non videri eſſe recedendum Gregor. Lopez in.l.6.tit.19.par.6.in gl.iuraſſe.ad medium.vbi dicit tutū eſſe facere,quod dicit Albericus,&quòd planè procedit in certioratione iuris, & ibi refert, quid de certioratione facti. eādem etiam teſtantur communiter approbatam plures.dd.quos in vnū congeſſit dominus meus in.d.l.2.n. 34.C.de reſcind. vendit. qui omnino eſt videndus,vbi dicit,quòd omnes. dd. hoc intelligunt procedere, ſiue minor iuret cum curatoris authoritate, ſiue ſolus, excepto Bald. ibi.q.9.n.12.qui hanc Bart. opinionē communem vult reſtringere quotieſcunq; minor iurat cum authoritate curatoris, ſed quòd eius opinio communiter reiecta eſt. allegat etiā ibi bonum tex.pro hac opinione in. c.ex 12

cap. ex reſcripto.de iureiurand.vbi probatur, quòd valet renunciatio Velleiani facta à muliere iurante, etiam ſi de illo beneficio certiorata minimè fuerit. de quo text. alibi dicam latiùs annuente Deo. hanc etiam opinionem ſequitur Arias Pinel. in repetit. dict. l. 2. C. de reſcind. vendit. 3. parte. cap. 1. num. 30. poſtquàm retulit plures doctores pro & contra, & inquit; ſe non dubitare ſtante. l. 1. ſuprà eodem. & hac authentica, maximeque ex deciſione iuris pontificij circa obſeruandum iuramentum, non poſſe recedi ab hac opinione Bartol. iura enim à pertè, eam vim tribuunt ſoli iuramento, nulla expectata certioratione minoris, cuius ignorantiam & imbecillitatem præſupponunt, plus tribuendo obſeruationi iuramenti, quàm fauori ætatis, nec eam reſtrictionem admittunt illa iura. Hactenus ille.

115 Pro hac etiam opinione ipſe vltra omnes ſupradictos conſidero leges regias, quæ conſonant authen. noſtræ. ſcilicet. l. 16. in princip. tit. 11. partita. 5. & c. d. l. 6. titu. 19. partita. 6. vbi dicitur, quòd ſi minor. 25. ann, maior autem. 14. annis iurauerit ſe non contrauenturum contractui à ſe facto ratione minoris ætatis, non poterit poſtea contrauenire, etiam ſi poſt apparuerit fuiſſe læſum & damnificatum. Ecce ergo, iura regia expreſſè probantia non eſſe neceſſariam certiorationem beneficij reſtitutionis minoribus competentis ad hoc, vt minor excludatur à prædict. reſtitutione etiam ſi læſus fuerit. Nec obſtat, ſi replicet quis dicens, quòd imò illa iura regia manifeſtè dicunt contrarium, dum probant quòd minor debet iurare ſe non contrauenturum ratione minoris ætatis. Ergo præſupponunt ſcientiam & ſcertiorationem beneficij reſtitutionis propter eam ætatem ſibi competentis. Quia ad hoc reſpondeo, quòd in illis legibus, de certioratione minoribus facienda tempore iuramenti verbum nullum, & licèt dicant quòd minor debet iurare ſe non contrauenturum ratione minoris ætatis, etiam ſi id non dixiſſent, deberet adhuc intelligi, quia clarum eſt, minores ideo iurare, quia ſunt minores, quia ſi eſſent maiores. 25. annis, non eſſet neceſſarium eos iurare, vnde licèt exprimatur quod in eſt, non debet nos alterare, vt ſunt iura vulgaria.

116 Vnde infero ipſe, quòd etiam ſi adultus in ſuo iuramento dicit ſe non côtrauenturum contractui à ſe geſto ratione minoris ætatis, ſed tantùm dicat, quia ſum minor. 25. annis maior autem. 14. iuro &c. me non contrauenturum huic contractui per me geſto, ſufficere quidem, & idem operari, ac ſi dixiſſet, ratione minoris ætatis, quia eo ipſo, quòd dicit ſe eſſe minorem vigintiquinque ann. fatetur ea ratione ſe iurare contractus obſeruantiam. iſte eſt textus in præſenti expreſſus quidem, & in dict. l. 1. ſuprà eodem

eodem.& ſic debent intelligi & declarari dictæ leges regiæ,quæ verè & realiter hoc volunt dicere & ſignificare. & hæc eſt veritas meo iudicio, quia iuramentum ſuper facto,comprehendit omne ius ſubintellectũ in facto, vt ſuprà dictum eſt.licet hodie communiter copioſiùs ſoleāt minores iurare, & eſt cautela vt ita iurent, ſcilicet ſe non contrauenturos ratione minoris ætatis nec alia quacunq; cauſa & ratione,vt excludatur remedium d.l.2.C.de reſcind.vēdit. & alia remedia, quæ etiam maioribus competũt,vt ſuprà dictum & declaratum eſt.

Eſt tamen aduertendum,quòd licèt ſupradicta omnia ita ſe habeant & debeat iudicari & conſuli iuxta ſupradictam Barto. magis communiter receptam ſententiam contra opinionem.Dyn.& ſequacium, conſultiùs tamen eſt ad tollendum omne dubium,quòd minor certioretur;vt inquit Alberic.vbi ſupra.& ita ſolet fieri communiter per notarios, prout continetur in huiuſmodi inſtrumentis, quia certiores fiunt de huiuſmodi remedio reſtitutionis in integrum ſibi cōpetenti,& ei renuntiant cum iuramento. Si tamen hoc forſan omittatur,firmus erit contractus nihilominus,& iuramenta puberũ ſi ſponte facta ſint,inuiolabiliter cuſtodientur.vt probat noſter text. vnde non eſt neceſſariũ examinare, quod Iaſ.examinat in. d. §.idem Iulianus. nu.19. ſcilicet an credatur tabellioni dicenti ſe certioraſſe minorem de hoc beneficio ſibi competenti. Et cum his meo iudicio rectè & clarè remanet examinatus & dilucidatus articulus hic dubius,in quo . dd . nimis varij ſunt.

Nec obſtat fundamentum contrariæ partis,ſcilicet quòd iuramentum & renuntiatio non extenditur ad incogitata tempore renuntiationis,quia ex his,quæ in fauorem huius ſecundæ magis communis opinionis adduximus,patet reſpōſum, ſcilicet , quòd quotieſcunq; minor quia minor eſt, iurat non contrauenire contractui,ſaltim in genere cogitat de remedio competenti minoribus , prout eſt beneficium reſtitutionis in integrum,& ei videtur renuntiare, cùm huiuſmodi ius comprehendatur ſub facto iurato. Explicitus eſt articulus hic .Laus Deo.

117 Vlteriùs proſequendo materiam hanc eſt aduertendum , quòd licèt gl. Cyn. & alij in præſenti dicant & teneant, quòd text. hic & ſimiles non habeant locum nec procedant in impubere etiam proximo pubertati & doli capaci,& non deſint, qui hanc opinionem dicant communẽ, inter quos eſt Couar . in . c. quanuis pactum.3 parte.§.1.n.3.de pact.in.6. vbi alios refert , & teneant alij relati per.dd. infrà allegādos in.2.opinione.id fundātes ex tex.in præſenti,dũ ad validitatem contractuum iuratorũ requirit quòd ſint facta & emiſſa iuramenta à puberibus, item etiam eam probant ex legibus regijs ſuperiùs adductis, quæ quidem omnes loquun-

loquuntur in puberibus iurantibus.

Verior tamen cõmunis & magis cõmunis & tenenda in iudicando & conſulendo opinio eſt, quòd tex. hic & ſimiles procedant etiã in impuberibus proximis pubertati & doli capacibus, maximè attẽto iure canonico, cui eſt ſtandũ in materia iuramẽti tanquã concernenti periurium & peccatum, argumento.c.fi.& ibi notant gl.& doctores.de præſcript.quę etiam opinio probatur in.c. quanuis pactum.de pact.in.6.& in.c.ex literis in.2.de ſpõſalib.atq; ita hanc opinionem tenent ibi gl. Abb. & alij doctores. item Bart. teſtatus eam cõmunẽ eſſe in præſenti, & Salicet. & Paul.de Caſt.ſequitur etiam plures allegans, & dicens quòd ita fuit votatum in toto cõſilio Neapolit.quòd hęc opinio Bart.& canoniſtarum ſit obſeruanda Matthæus de Afflict.deciſi.Neapol. 322.nume.3.& ſequentibus. ſequitur etiam, & teſtatur communiorem & veriorẽ Grego.Lopez in.d.l.6.parti. titu.fina.partita.6.in gl.mayor de.14. años.dicit cõem, & quòd ab ea nõ eſt recedendũ in iudicando & cõſulendo, licèt in pũcto iuris dicat eam eſſe falſam Anton.Gomez.2.tom.Var.c. de reſtitu.minorum.n.18.refert alios eandem opinionem tenẽtes Couar. vbi ſuprà.& vltra ſupradictos, articulum hũc latiſsimè omniũ examinat pro & contra Curtius Iunior in præſenti nu.54.& pluribus ſequentibus. qui nu.73.teſtatur hanc ſecundã opinionem cõem eſſe.& nu.85.inquit q durum eſſet recedere in iudicãdo ab iſta vltima opinione fauore animæ. eandem etiã opinionẽ tenet à nemine allegatus Imbertus de Bouenco doctor antiquus in ſuo tractatu quẽ fecit ſup hac authẽ.n.9.vbi bene cõſiderat, maiorem fauorẽ verſari in eo, quòd hoc caſu iuramentũ adimpleatur, quia reſpicit animã, quàm vt nõ ſeruetur propter beneficium minoris ætatis, quod eſt fauorabile ſolùm perſonæ minoris, non animæ ipſius. & ita conſulo tenẽdã eſſe hanc ſecũdam opinionem tanquam magis cõmunem & veriorem attento iure canonico, & ſecuriorẽ animæ. & quia apud hos doctores poſſunt latiùs videri fundamenta pro & cõtra, & eorum reſpõſiones, ampliùs ſuper hoc non inſiſtam.

118 Præterea tex.in præſenti procedit nedum in contractibus in quibus loquitur, ſed etiam in quaſi contractibus, nã procedit in donatione & ſtipulatione puberũ, cùm hæ appellentur quãdoq; contractus, vt in.l.ſi donationis.in principio.C.quod met. cauſ.& in.l.ſi quis emptionis.in principio.C.de prę́ſcript.30.vel.40.annorum. cũ ſimilibus.atq; ita hãc opinionẽ tenet gl.in præſenti.verb.cõtractibus, ibi nos contra.& ſequit' Bart.hic & Iaſ.in.l.1.n.6.ff.ſi quis in ius vocat. non ierit.& licèt Angel.ibi.num.5.& Curt.Iun.nu.4.& Petrus & Cyn.hic teneant cõtrarium, tamen opinionẽ huius gl.teſtatur cõem alios referens Curt.Iun.hic.n.132.qui eſt [illegible]dẽdus à n.127.& eſt etiam vidẽdu ſuper hoc Tiraql.poſt leges cõnub[illegible]les gl.3.n.

196

196. & hæc opinio probatur in. c. in præſentia. de probationibus. qui eſt tex. expreſſus in verſ. præterea. & ita tenet Imbertus de Bouenco in præſenti. n. 15.

119 Qui. n. 16. infert idem eſſe in fideiuſſione minoris iuramento ipſius vallata pro alijs intercedentis.

Quod profectò eſt mirabile, ſi bene cõſideretur, vt donatio rei immobilis facta per minorem. 25. annis licèt maiorem. 14. confirmetur iuramento ipſius, nam plus roboris præſtat hoc caſu iuramentum minoris donationi huiuſmodi, quàm venditioni rei immobilis ipſius minoris, vel alteri contractui oneroſo, quia quòd iuramentum confirmet cõtractum & alienationem rei immobilis minoris factam ſine decreto prætoris, non mirum eſt, quoniam iuramentum hoc caſu æquiparatur decreto prætoris, quo interueniente poſſunt res immobiles minorũ alienari, vt in Rubrica. & per totum. C. de præd. & alijs reb. min. ſine decret. non alienandis vel obligãdis. & per totum. ff. de rebus eorum. & c. quod quidem iuramentum aliàs maiorẽ vim habet quàm res iudicata. vt in. l. 2. ff. de iur. iur. at verò quòd iuramẽtum confirmet donationem minoris, hoc eſt adulti, mirabile eſt atque maximi habendum.

120 Cùm donationes à puberibus nõ poſſint nec cũ decreto celebrari niſi certis qu buſdã caſib' vt probat tex. in. l. fi. in verſ. cũ autẽ. C. ſi maior factus alien. at. fact. ſine decret. ratam habu. & ibi gl. in verb. celebrari poſſint. & ſic multò magis operatur hoc caſu iuramentum quàm in alienatione, & dãtur ex hoc maxima extẽſio ad tex. noſtrum loquentem in cõtractibus, vt procedat etiam in donatione.

121 Quod patet alia ratione ex tex. in d. l. fi. nam ibidem probatur, quòd licèt alienatio rei immobilis minoris facta abſq; decreto roboretur ſi minor maior factus per quinquenniũ poſt completum. 25. annum ætatis ſuæ tacuerit & nihil conqueſtus ſit ſuper tali alienatiõe, ita quòd ampliùs per ipſum vel ipſius hæredes nõ poſſit retractari, in donatione tamẽ minoris ſecùs eſt, quia requiritur ſilentium. 10. annorum ſuper. d. legitima ætate, ergo magis confirmat & ſupplet iuramentum minoris in donatione, quã in alienatione titulo oneroſo, quod profectò eſt notandũ & menti tenendum, vnde forſan hac ratione motus, & alijs quas exprimit Cynus hic in 12. q. tenet contra ſupra dictam communem opinionem. ſed communio nis eſt tenenda, & eã bene defendit ab argumentis & rationibus contra eam adductis Curt. Iun. vbi ſuprà.

122 Vnde infero idẽ à fortiori eſſe in tranſactione facta à minore ſuper re immobili ſine authoritate curatoris, nam interueniente iuramẽto ipſius minoris firma quidẽ remanebit, ita vt neq; beneficio reſtitutionis reſcindi poſſit, ex his, quæ ſuprà dicta ſunt in quæſtione proximè examinata de dona-

donatione,nam ſi donatio cõfirmatur,quæ eſt gratuita,à fortiori confirmabitur tranſactio,quæ non procedit,niſi aliquo dato,vel retento,vt in l.tranſactio.cũ vulgat.C.de tranſact.

123 Præcipuè cum hæc opinio faueat animæ,quo caſu etiam lex correctoria exorbitans & pœnalis ex identitate ratiõis extẽditur,vt cõcludit cõem opinionẽ eſſe Curt.Iunior.hic.n.130.&.135.& ita in terminis tranſactionis tenet Bald.in.d.l.ſi donationis.& idẽ in.l.ſi maior.C.de dolo.refert & ſequitur Curt.hic.nu.132. & tenet ante eos Imbertus hic.nu.25.& ita eſt tenẽdũ, & fit quotidie, quia donationes & tranſactiones,& alij quicunq; cõtractus minorum iurantur. & datur ex hoc maxima limitatio ad titulũ. C.ſi aduerſ.tranſact. vt nõ procedat quando minor iurauerit tranſactionem, per ſupradicta.

124 Vnde infertur,quòd cũ compromiſſum ſit quædã tranſactio. vt in.l. non diſtinguemus.§. Iulianus.ff.de arbit.&ibi.dd.valebit cõpromiſſum factum à minore.25.ann.ſine curatoris authoritate,& etiã abſq; decreto prętoris, ſi iuratum ſit, cũ tamẽ aliàs ſine iuramẽto non valeret,ſi fieret ſuper re immobili,licèt ſuper re mobili valeat ſine iuramento & abſq; decreto,vt tradit plures allegãs Anton. Gomez.c.de reſtitut.minor.nu.15.

125 Et vltra eũ,idem probatur ex glo. in.l.1.C.ſi aduerſ. tranſact.gl.fina.in princip. quæ tenet, ꝙ trãſactio ſuper re, quæ poteſt alienari ſine decreto, valet cũ tutoris authoritate. & ibi eã ſequũtur Bart.Bald.& Salic.& cæteri omnes.& inquit ibi Bal.quòd illud, quod dicit gl.illa in trãſactione, procedit etiam in compromiſſo.

126 Verum eſt,quòd eo caſu,quo valet compromiſſum abſq; decreto & iuramẽto,ſi minor ex eo lędatur,poteſt reſtitui,vt tenet Anton. Gomez dict.c.de reſtitut.min.nu.1.in fine.& quod arbitrium & arbitramentum minorum irreuocabiliter iuramẽto cõfirmẽtur,tenet Imbertus hic.n.25.

127 Itẽ deciſio noſtræ authẽticæ procedit etiã in iudicijs,quia in eis quaſi contrahitur,vt in.l.3.§. idem ſcribit. ff.de peculio. & valet argumentum de cõtractibus ad iudicia,vt in.l.omnem.ff.de iudic.& in.l.non eſt mirũ. ff.de pignorat.action.Neque obſtat quòd tex.noſter requirat, quòd iuramenta ſint ſpontanea,& iudicia reddantur in inuitum.vt in.l.inter ſtipulãtem.§.ſi ſtichum.ff.de verb.oblig. Quia reſpondeo, quòd licèt iudicia reddantur in inuitum,attamen iuramentum ſponte præſtatur.& ita hãc opinionem,quòd tex.hic habeat locum in iudicijs licèt non reſpondeat difficultati text.in.d.§.ſi ſtichum.tenet gl.in præſenti.verb. cõtractibus. in verſi.item qui in iudicio.& eam ſequitur Imbertus in præſenti.n.23.& 24.contra Cyn.& ſequitur etiã Bart. hic.& idem Bar.in.l.minor.25.annis. omiſſam allegationẽ.ff.de minorib. & ſequũtur ſcribẽtes hic.& eſt cõmunis opinio,ſecundùm Curt.Iun. hic. nu.148.& teſtatur etiam cõmunem cum Iaſ.hic. num.76.Petrus Nuñez

Auendañó in reſponſo.4.nu.4. vbi hoc exemplificat, quotieſcunq; minor conſtituit procuratorem ad iudiciũ, & promiſit & iurauit ſe habere ratũ & non contrauenturum inſtantiæ, neq; his, quæ per procuratorem geſta fuerint, nam hoc caſu proceſſus geſtus cum procuratore minoris hoc modo conſtituto valebit, & non dabitur minori reſtitutio, vt tenet Bartol. in dict. l. minor. 25. ann. omiſſam allegationem. quam etiam opinionem ſequitur Marant. de ordin. iudic. 6. parte princip. cap. de appell. nu. 92. fo. 567. licèt Bald. in. l. vnic. nu. 26. C. de confeſſ. teneat contra gloſſ. hanc & contra ſupradicta.

128 Et an idem ſit in muliere litigante in iudicio per procuratorem cum iuramento conſtitutum, vidẽdus eſt Marant. vbi ſuprà. nu. 94. & ſequẽti. Ex quibus omnibus infero elegantẽ declarationem & optimum intellectum & limitationem ad tex. in. l. clarum. C. de auth. præſtand. cui conſonat. l. 11. titu. 2. part. 3. & ad tex. in. l. nõ ideo minùs. C. de procurat. & ad totum titulũ. C. de his, qui legitim. perſonam non habent ſtandi in iudic. cum ſimilibus. quibus iuribus probatur, quòd minori litigaturo debet ꝓuideri curator ad litem, & quòd aliàs iudiciũ, & acta cauſæ facta cõtra minorẽ indefenſum ſint ipſo iure nulla, vt illa iura minimè procedãt, quotieſcunq; minor promiſit, & iurauit ſe non cõtrauenturum iudicio, neq; ſententiæ ferendæ, neq, alicui actui iudiciali ratione minoris ætatis, neq; alia quacunq; ratione, nam hoc caſu valebit quidem optimo iure proceſſus, iudicium, & ſententia etiã cõtra minorem indefenſum. quod patet ex ſupradictis. & erit cautela, vt aduerſarius litigãs cum minore, hoc agat cum eo, ſcilicet, vt præſtet huiuſmodi iuramentũ. & ita dicit eſſe intelligendã gl. noſtrã in præſenti, quæ ampliat noſtrũ text. vt procedat etiã in iudicijs, Auendañ. vbi ſuprà. & hãc cautelã teſtatur cõem Curt. Iun. in præſenti. nu. 149. dicens procedere hoc ſine ſcrupulo, ſi iudex & aduerſarius, ſeu tabellio publica ꝑſona reciperẽt iſtud iuramentũ nomine oĩm quorũ intereſſe poſſet, ſcd̃m Cyn & Salic. hic. Sed inquit Cyn. in prĩcip. huius authẽticę, quòd authẽtica hæc multas animas deducit ad inferos, illorũ. ſ. qui inducũt minores ad iurandũ, vt excludãtur à remedio reſtitutiõis in integrũ ſibi cõpetẽti. ego idẽ dico, qđ dixi in prĩc. huiꝰ repetitiõis, circa hoc dictũ Cyn quod ibi retuli.

129 Hanc cõmunem limitat Paulus de Caſt. in præſenti in repet. vt procedat quotieſcunq; minor iurauit ſpecialiter ſuper aliquo actu iudiciali, ſecùs ſi iuraret in principio iudicij generaliter de ſeruando totum iudiciũ. ſed de hac limitatione Pauli dubitat Curt. Iun. hic. n. 150. qui eſt vidẽdus.

130 & meritò. ¶ Quia iuramẽtũ minoris generale, quo affirmat ſe nũquã contrauenturũ alicui contractui, quẽ fecerit valet, & tenet quando fit in præſentia tabellionis recipiẽtis illud noĩe omnium, quorũ intereſt, & hoc caſu

minor

minor reſtitui non poteſt, vt teſtatur cómunem eſſe hác opinionem Iaſ. hic nu. 76. licèt Imbertus hic. n. 17. & ſequétibus latè in hoc diſtinguat, & ppterea bene dubitauit Curt. Iunior de dicta limitatione Pauli. nam ſi tabellio, vel iudex, prædictum iuramẽtum minoris litigantis recipiat nomine eorum, quorũ intereſt, ſine dubio valebit, etiam ſi ſit generale, & minor nõ reſtituetur etiam indefenſus. quod probatur ex dicta cõmuni opinione Iaſ. & hoc eſt ſine ſcrupulo ſecundùm Curt. vbi ſuprà. nam dato quòd limitatio Pauli fuiſſet vera, procederet quãdo nullus reciperet prædictũ iuramentũ nomine eorũ, quorũ intereſt, aliàs ſecus. vnde cũ hodie iure regio. l. 2. tit. 16. lib. 5. noui ordinament. recopilationis regiæ nõ requiratur præſentia partis, cui aliquid promittitur, ſed in abſentia ei acquiratur, maximè in iuramento de iure canonico. vt in. c. quoties cordi. 1. q. 7. opinio Pauli nullo modo poteſt procedere, & cómunis opinio ſupradicta procedet indiſtinctè, ſiue tabellio recipiat iuramẽtum, ſiue non. & ita ſentit Imbertus hic. nu. 21. qui eſt videndus à numero. 19.

131 Vltimò ex ſupradictis infertur ad limitationem cõmunis opinio. quæ habet, q ſi minor etiam cũ authoritate ſui tutoris vel curatoris cõfeſſus eſt in iudicio delictum, de quo non conſtat per probationẽm aliam, quã per ſolam ſuam cõfeſsionem, quòd eo ipſo cenſetur læſus, & poteſt in integrum reſtitui, nõ conſtito aliter de læſione. hæc opinio fuit originàliter Angel. de Perufio per tex. ibi, in. l. certum. §. in pupillo. verſic. minorem. ff. de confeſſ. quã opinionẽ plures allegans & latè examinãs dicit cómunẽ Anton. Gomez in. 3. tom. c. 1. de delictis. nu. 66. licèt ipſe cum alijs quos refert teneat contrarium. ſed cómunẽ opinionem tenet Didac. Perez in. l. 1. titu. 3. lib. 3. ordinam. colu. 872. tenet & dicit cõmunem idem Didacus Perez in. l. 9. titu. 11. lib. 3. ordinam. colu. 1170. ſequitur etiam infinitos authores referens eã ſequutus inſignis Præceptor meus Dñs Antonius de Padilla in. l. error. nu. 29. C. de iur. & fact. ignor. vbi nu. 30. reſpõdet dupliciter l. 4. titu. 19. partit. 6. quæ videtur probare contrarium, vbi Gregor. Lopez eſt etiam videndus. & ſecundũ hanc cõem opinionem iam ipſe iudicaui.

132 Nam hæc cõmunis opinio intelligenda & limitanda eſt, præterquã ſi minor ipſe iurauerit hanc confeſsionem, nam hoc caſu etiã ſi de delicto aliter non conſtet quã per ſolam ſuã confeſsionem, non competit ſibi reſtitutio aduerſus eã ratione ſui iuramẽti, per tex. hũc. ita expreſsè tenet Ioan. Faber in. d. l. clarum. col. 2. verſi. ſi tamen confiteretur. C. de author. præſt. quem ſequitur dominus meus vbi ſuprà. numero. 30.

Sed meo iudicio (ſalua pace tanti viri, qui fortè alijs melioribꝰ iudicijs placebit) cõtrarium eſt veriùs, imò, quòd hoc caſu detur reſtitutio huic minori aduerſus ſuam cõfeſsionem etiã iuratam, nã aliàs illuſoria redderetur

Z 2

retur præcedẽs cõis opinio, quod nũ
quã aut rarò eueniat, quòd minor di
cat ſuam cõfeſsionẽ in iudicio abſq;
iuramento. & ita hãc opinionem te-
nuit priùs Antonius Gomez vbi ſu-
prà, & Auendaño in. 4. reſponſ. n. 6.
idem in reſponſ. 11. num. 6. vbi refert
alios ita tenentes, qui bene inſpecti
reuera id non tenent, ſed nihilomi-
lominus exiſtimo veriorem, & tenẽ
dam hanc opinionem ſecundam.

133 Non obſtat tex. noſter in præſenti
cum ſimilibus, quia procedunt quo-
ties præſtitum eſt iuramentum de fu
turo, & ſic de non contraueniendo,
ſecùs tamen eſt quádo præſtitum eſt
iuramẽtum de præterito vel de præ-
ſenti, ſcilicet quòd res ſic ſe habet, vel
poſitionem eſſe veram, quo caſu læ-
ſione probata, nõ impeditur minor
petere reſtitutionem. ita expreſsè in-
telligit & declarat noſtrum tex. Bart.
in cõſi. 101. incip. Girardus. in fine. in
verſi. ſuper ſexto. nu. 10. licèt de eius
dicto dubitent valde in præſenti Iaſ.
num. 77. & Curt. Iun. nu. 149. & 150.

134 Ideò ſecundò reſpondeo, quòd
hic procedit & loquitur in ciuilibus,
ſecùs verò eſt in criminalibus in con
feſsione minoris iurata, qui nõ iurat,
ſe nõ contrauẽturũ, atq; ideò meritò
poterit petere reſtitutionẽ in integrũ
probata læſione, quæ cẽſetur ꝓbata,
eo ipſo, quo de delicto nõ cõſtat ali-
ter quã per eam, iuxta ſupradictam
cõem opinionẽ. Et his duobus mo-
dis reſpõdet Ant. Gomez vbi ſuprà.

135 Ex qua ſecũda ſolutione infertur,
quòd etiam in criminalibus quando
minor iurat ſe nõ contrauẽturũ, vt
putà quando minor, qui aliquem de
delicto accuſauit, ei remiſit delictum
vel iniuriã, & iurauit ſe nõ cõtrauen
turũ ratione minoris ætatis, nec alia
quacũq;, valebit quidẽ talis remiſsio
cũ iuramẽto facta etiã ſine licentia &
authoritate ſui curatoris. quod etiã
probatur per tex. noſtrum, & omnia
ſupradicta præcipuè opinionẽ gl. no
ſtræ cõit er approbatã, ſcilicet, quòd
hæc authẽtica procedat etiam in iu
dicijs. nam hoc modo poteſt verifi-
cari, & exẽplificari hæc cõis opinio
glo. Imò etiam ſi remiſsio iniuriæ cũ
iuramento fieret antequã accuſatio
deduceretur in iudicium, idem eſſet
136 per noſtrũ tex. ¶ Pro quo etiã facit,
quia actio ſemel extincta ampliùs
nõ reuiuiſcit, vt in. l. qui res. §. aream.
ff. de ſolut. præcipuè in actione in
iuriarum, quæ ipſo iure tollitur etiã
pacto nudo. vt in. l. ſi tibi decem. §.
quædam. & in. l. ſi vnus. §. pactus ne
peteret. in verſic. ſed ſi pactum. ff. de
pact. & in. l. 22. ad fin. titu. 9. partit. 7.
adde, quòd etiam ſi partes paciſci ve
lint poſtea vt agi poſsit, non valeat
prædicta pactio, quia remiſsio iniu-
riæ eſt res fauorabilis, vt probatur in
137 dict. verſi. ſed ſi pactũ. ¶ Ex quo tex.
ꝓbatur quod vulgò dicit ſolet, nẽpè
remiſsiones (hoc eſt los perdones) in
cauſis criminalibus non debere eſſe
nec poſſe eſſe cõditionales, qđ quidẽ
intelligẽdũ eſt hoc modo, vt paciſci
nõ poſsit, remitto tibi talẽ iniuriam
quã mihi feciſti, hoc additamẽto &
cõditiõe, ſi tale quid feceris vel ſerua

ueris

ueris, vel dederis, ſin minus, remaneat mihi ius meum (hoc eſt actio & accuſatio) ſaluũ, vt iterum agere, vel accuſare poſsim, nam hac pactione non obſtante, etiamſi fides ex parte delinquentis remiſsi nõ ſeruetur, nõ poterit iterum offenſus ad accuſationem redire, ſed cõpelletur offenſor adimplere ꝓmiſſa. hic eſt tex. expreſſus in. d. §. pactus ne peteret. in dict. verſi. ſed ſi pactum. qui profectò eſt notabilis & menti tenendus ad hoc. ſuper quo tex. in propoſito ſunt vidẽdi doctores ibi, præcipuè Bart. n. 26. Iaſ. nu. 46. & Ioan. Oroſcius. n. 66.

Cùm hęc ergo ita ſe habeant, conſequens eſt, vt minor. 25. ann. maior autem 14. qui iniuriã ſibi illatam remiſit & promiſit cum iuramento ſe non contrauenturum ratione minoris ætatis, nec alia quacunque, nullo modo admittatur, nec audiatur ad accuſandum de nouo.

138 Quia minori vel aliæ perſonæ quę fungetur vice & iure minoris nõ datur, nec cõpetit reſtitutio ad accuſandum, vel crimina proponenda, vel obijcienda, vt tradit Anton. Gomez in 3. tom. c. 1. de delict. n. 7. & Couar. in practic. quæſt. c. 26. nu. 4. & Matth. de Afflict. deciſi. Neapolit. 390. nu. 3. & 6. Felin. in. c. fraternitatis. n. 6. fallẽtia. 3. de teſtib. & Greg. Lopez in. l. 4. titu. 19. partit. 6. gl. 2. ¶ Abſq; iuramẽto autem adultus ſi habet curatorem poteſt cũ ipſius authoritate remittere iniuriã, ſi autẽ eſt pupillus, nõ, ſed eius tutor, & cõtra hãc remiſsionem non reſtituitur. Anton. Gomez, c. de homicid. n. 66. Dñs meus Antonius Meneſius in. l. tranſigere. n. 65. & 66. cap. de tranſact.

139 Vlteriùs in hac materia probãda venit opinio Bald. in. l. gñaliter. col. 2. verſi. pone enim. C. de reb. cred. &c. qui tenet per tex. hũc, quòd ſi ciuitas cõſtituit vnũ procuratorem, ſeu ſyndicum ad contrahendum cum iuramento, & ille ſyndicus contrahat nomine ciuitatis, vel vniuerſitatis, & iuret, licèt tale iuramentum nõ operetur, vt ſi cõtraueniatur vniuerſitas ſit periura, quia vniuerſitas non habet animam, bene tamen operabitur, vt aduerſus talem contractũ non poſsit vniuerſitas petere reſtitutionem propter iuramentũ. quod dictũ eſt menti tenẽdum, quia eſt notabile & quotidianũ, vt adfirmat idem ſequutus Marãta. vbi ſuprà. n. 93. ſequitur etiã Gregor. Lopez in. l. 6. in gl. mayor de 14. años. ad finem. titu. 19. partit. 6.

140 Quia reſpublica & minor æquiparãtur, vt in. l. rẽpublicã. C. de iur. rei publ. lib. 11. & in. l. 10. tit. 14. part. 6.

141 Quod tamen non procedit in eccleſia fauore ipſius eccleſiæ ſecũdũ Bald. vbi ſuprà. & gl. in. c. 1. de in integrum reſtitu. lib. 6. verb. cõtractũ. & Greg. Lop. vbi ſuprà. & Iaſ. in pręſenti. nu. 64. qui alios refert ita tenentes. ſequitur etiam alios referẽs Bernard. Diaz de Lugo in regul. 219. 4. fallẽtia. fo. 122. refert alios Curt. Iun. in pręſenti. nu. 182. dicens ſe nõ inuenire cõtra dicentẽ, & tamen ipſe cẽſet idẽ eſſe dicendũ in eccleſia, quod in republica, hoc caſu, & ſic tenet cõtrariã opinio-

nionem. ſed tenẽda eſt ſuperior opinio tanquã cõis, quandoquidẽ non eſt qui contradicat præter Curt. cũ in hoc caſu reperiat̃ priuilegiata eccleſia magis quã reſpublica & minor.

142 Quinimò idẽ Iaſ. n. 62. exiſtimat, idem eſſe iu prælato eccleſiæ, quia licèt ſit validus contractus per eum geſtus, tale iuramẽtum non tollit beneficiũ reſtitutiõis in integrum, per gl. in d. cap. 1. de in integ. reſtitut. lib. 6.

Quod ipſe intelligo, quando contractus prælati fuit ſuper re eccleſiæ. vt in d. gl. cõtinetur. & ſequitur Paul. de Caſt. hic. n. 4. dũ dicit quòd prælati cõtractus eccleſiæ fuit in dãnũ eccleſiæ. & Bernard. Diaz vbi ſuprà.

143. Item adde, quòd ſi iudex interdicat adulto ne contrahat, tunc adulti contractus iuramento firmatur, ſi iudex alia ratione quàm minoris ætatis id præcipiat, ſecundũ Bald. in. §. itẽ ſacramẽta. in fin. de pact. iurament. firm. vbi agit quid in filio ſic interdicto à patre? ſequitur Greg. Lopez in l. 5. gl. fin. titu. 11. partit. 5.

Sed & adſunt quamplures aliæ ampliationes & limitationes noſtri tex. quas docto. hic & in alijs locis ordinarijs pónũt, ipſe verò, eas nõ examinabo, quia præcipua & difficiliora huius materiæ dicta & declarata ſunt iam ſuprà, reliqua ſunt ordinaria & clara. duo tamen pro complemento huius materiæ dicam & examinabo, quæ rei, de qua agimus, mirè concinere videntur.

144 Primum eſt, quòd text. noſter nõ ſolùm procedit quãdò iuramẽtum expreſsè apponitur ſuper contractibus puberũ, ſed etiam ſi expreſsè nõ apponatur, ſed minores præſtent ſuã fidem ſuper eis, nã huiuſmodi fidei præſtatio, & interpoſitio confirmat contractum ſicut iuramẽtum. ita ex preſsè probat tex. in. c. ad aures. & ibi notant docto. de his, quæ vi met. ve cauſ. fiunt. in illis verbis, niſi fortè iuramento vel fide interpoſita ſit firmata. quem tex. ad hoc notarũt & commẽdant Iaſ. in. §. item ſi quis poſtulãte. nu. 54. Inſtitut. de action. & Felin. ñ. 7. & alij in. c. querelã. de iur. iur. & Matthæus de Afflict. deciſi. Neapol. 389. relati per Arias Pinel. in. l. 2. in. 3. parte. c. 1. nu. 13. C. de reſcind. vendit. tenent etiam alij allegati per Couar. in. c. quanuis pactum. 1. parte. §. 2. n. 2. de pactis. in. 6. tenet etiam allegans Capellam Toloſanam, & loquẽs in terminis noſtræ authẽticæ ſic intelligens eã Auẽdaño in. 2. parte. c. 27. prætor. n. 6. vbi agunt, an teneatur pœna periurij, qui cõtrauenerit huiuſmodi fidei interpoſitæ. tenet etiã Greg. Lopez in. l. 26. titu. 11. partit. 3. glo. magna in medio.

145. Sed Couar. vbi ſuprà bene quidẽ diſtinguit meo iudicio, ſequutus doctrinã quorũdã doctorũ tã Iuriſtarũ quã Theologorũ, quos ibi ipſe refert in hũc modũ, ſcilicet, quòd ſi quidẽ quis interponat fidẽ ſuã humanam, vel eã, quæ nobilitatis iure ac titulo conuentionibus accedere ſolet pro obſeruantiã contractus, tunc quidẽ nõ eſt iuramentum hæc fidei præſtatio, quia non ad deũ, neq; ad rẽ ſacrã refertur

refertur vel præſtatur prout eſt natura iuramenti, ſi verò fides Chriſtiana interponatur, tunc quia refertur ad Deum, eſt iuramẽtum, & operatur effectus iuramenti. in dubio autem quando non conſtat de qua fide ſenſerit contrahens, tunc de humana eſt intelligendum, ac proinde non erit iuramentũ ſecundũ Caietanũ quem ibi refert. quàm diſtinctionẽ ſequitur Arias Pinel. vbi ſuprà, addẽs quòd ſi non ſimpliciter fides, ſed bona fides interponeretur, tũc hęc verba magis referenda ſunt ad veram & catholicam fidem, quàm ad particularem veritatem loquentis, & ſic erit iuramentum. vnde ea quæ ſuprà dixi in principio huius articuli extendẽdo tex. hunc in cõtractibus confirmatis fidei interpoſitiõe, intelligẽda, & declaranda ſunt iuxta ſupradictã diſtinctionem. & ita etiam debet intelligi text. in d. cap. ad aures. cum ſimilibus. quod eſt ſummè notãdum in propoſito & in practica.

146 Ex quibus infertur, quòd cùm l. 26. in verſicu. E aun dezimos. titul. 11. partit. 3. probetur, que el que hiziere pleyto omenaje a otro de cumplir alguna coſa, ſi lo falleſciere es perjuro, como ſi lo juraſſe. & ſic lex illa æquiparat homagium & iuramentum, quòd ſi minor ſuper contractu interponat homagiũ forma ſolita, & conſueta, firmatur talis contractus, ſicut firmaretur cum iuramẽto. & ſic ampliatur hoc modo mirabiliter diſpoſitio huius authenticæ ex diſpoſitione & deciſione tex. in d. l. 26. & ita ibi Greg. Lopez in gl. magna in principio, verbo, o le hiziere pleyto omenaje. infert ex illa. l. ad terminos noſtri tex. & allegat in eius cõfirmationem plures doctrinas doctorũ, qui ſunt videndi.

147 Sed contra hanc opinionem ipſe Greg. Lopez inſurgit & allegat plura iura & rationes, ſcilicet, quia per homagium non fit iuramentum per Deum vel rem ſacrã, quæ eſt ſubſtãtia iuramenti, ſed eſt quędã promiſſio ſimplex inter generoſos, vt ꝓbatur in c. grandi. de ſupplend. neglig. prælat. vbi iuramentũ & homagium ponũtur tãquã diuerſa. inſuper allegat alias leges regias, vbi idẽ ꝓbatur.

148 Et præcipuam ipſe allego eãdem l. 26. vbi ponuntur etiam tanquã diuerſa, vt probatur ibi. E aun dezimos otra razõ, q̃ ſi alguno jurare a otro, o le hiziere pleyto omenaje &c. ecce literam. o. quæ ponitur inter diuerſa. nec obſtat eadem lex, dum poſtea dicit. que tal como eſte ſi lo falleſciere es por ende perjuro. quã l. ſuprà allegauimus pro ampliatione noſtri tex. Nam reſpõdet Gregorius, quòd hęc verba. es porẽde perjuro. referuntur ad illum, qui iurauit aliquid adimplere & poſtea fefellit, de quo lex priùs loquuta fuit, & verba inferiora legis, ibi. e ha por pena de no ſer creydo en ningũ teſtimonio, ni ſer par de otro, aſsi como adelãte ſe mueſtra en el titulo de los q̃ fazen alguna coſa porque valen menos. referuntur & correſpondent ad fractorem homagij, de quo ſecũdo loco loquuta eſt illa. l.

 & ſic

& ſic ꝙ ſingula ſingulis reddantur, itaq; ſi interueniat iuramẽtũ,fractor ſit periurus,fractor verò homagij nõ ſit periurus, ſed notetur infamia. vt in l.2.tit.5.partit.7.ad quam.l.iſta lex ſe refert, cùm ſe remittit ad leges in hoc loquentes,in quibus non reperitur quòd fractor homagij ſit fractor iuramenti & periurus,ergo cùm iuramentum, de quo loquitur noſtra authentica,eſt,& debet eſſe tale,per quod concernatur religio,non ſufficere,quem iurare per caput ſuũ, vel animã ſuam,vt in præſenti notãt doctores,præcipuè Iacobus Butricarius & Salic.minimè habebit locũ noſter tex.in faciente homagium tantùm, quandoquidem,id non reſpicit religionem Chriſti,ſed noſtrã fidem humanam,&ita videtur reſidere in hac opinione Gregor. Lopez contra id quod priùs dixerat. Eandem opinionem tenet etiam dominus meus Antonius de Padilla in l. ſi quis maior. numer.36.C.de tranſact. Inuenio etiam eãdem opinionem in effectu tenere Petrum Nuñez de Auendaño in.2.parte.cap.87.prætorum.n.6. &7. vbi inquit,quòd ſolum homagium de per ſe non eſt iuramentum, neq; fractor illius eſt periurus, ſicut eſt fractor iuramenti, & ibi intelligit dict.l.26.vt procedat tantùm quando in homagio interuenit interpoſitio bonæ fidei,quo caſu iam videtur iuramentum adeſſe,iuxta ſuprà latè dicta. ¶ Secundo modo intelligit.l. illam dicens,quòd fractor homagij ſit periurus,id eſt,promiſsionis ſolennis fractor,non tamen reatum periurij incurrit. ¶ Vel tertiò quòd homagiũ dicatur publica fides, vt tenet Nebriſſenſis in ſuo dictionario verb. omenaje,quam frangẽs ſit periurus. vt tenet Oldradus cõſi.93.&ibi Auẽdaño.d.nu.7. ponit formã homagij.

149 Vnde pro vera reſolutione huius articuli meo iudicio dicendum eſt, quòd ſi quidem in homagij præſtatione interponatur fides Chriſtiana, vel alio modo fides interpoſita referatur ad Deum,vel ad rem ſacram, vel interponatur bona fides,tunc ſine dubio dicendum eſt huiuſmodi homagium eſſe iuramentum,& firmare contractus puberum , ſicut ſi expreſsè iuraſſent. Si verò nulla fides vel fides humana, vel nobilis interponatur in forma huiuſmodi homagij, tũc quia deficit ſubſtantia ipſius iuramenti,non eſt iuramentũ, neq; confirmat huiuſmodi homagiũ cõtractus puberum,neq; fractor illius eſt propriè periurus,& idem erit ſi ſola fides interponatur, eo caſu, quo non cõſtet ad quã fidem fieri debeat relatio.ita colligo & teneo ex diſtinctione Caietani,& aliorum ſuprà in articulo præcedenti poſita: & etiam ex Grego.Lopez & Auendañ.vbi ſuprà.qui ita tenent,licèt non ita clarè diſtinguãt.Neq; obeſt.d.l.26.in verbis ſuprà relatis, quia intelligẽda eſt modis ſupradictis per Greg.& Auẽdañ.& ita remanet clara, & reſoluta materia hæc.

150 Ex omnibus ſupradictis reſultat vnũ,de quo iã fui conſultus, quid nã ſibi

ſibi velint verba illa, quæ per regẽ ſolent apponi & apponuntur in titulis de las mercedes d las eſcriuanias, ſcilicet, que los tales eſcriuanos no puedan hazer eſcripturas en que ſe obliguen las partes a buena fe, y ſin mal engaño. nam certè clara reſpõſio eſt ei, qui ſupradicta ſcierit vel viderit. nam cùm interpoſitio bonæ fidei habeat vim iuramenti, vt ſuprà latè dictum & probatum eſt, & iuramentũ ſit prohibitũ hodie per. l. 11. tit. 1. lib. 4. noui ordinamenti recopilationis regiæ, de qua ſtatim dicemus, tabellionibus apponi in ſcripturis publicis, ne ratione iuramẽti defraudetur iuriſdictio regalis, & cauſa vertatur inter laicos coram iudicibus eccleſiaſticis, qui ſunt competentes in cauſa iuramenti, vt in. c. fi. de for. compet. in. 6. optimo iure præcipitur tabellionibus in creatione ipſorum, ne talia verba apponant in ſcripturis coram ſe celebratis ſub eiſdem pœnis, ac ſi appoſuiſſent iuramentum expreſſè, & ita in. d. l. regia. 11. præcipitur, que en las cartas que ſe libraren de eſcriuanias y notarias, ſe mande q̃ el eſcriuano no põga en ellas juramento, ni que las partes ſe ſometan a la iuriſdiction eccleſiaſtica. & eadem ratione præcipitur & apponitur hodie, quòd non faciant ſcripturas, in quibus partes ſe obligent, a buena fe, y ſin mal engaño. & hoc colligitur etiam maniſeſtiſſimè ex ſerie & tenore ipſorum titulorum, qui ad hanc ſententiam & ..tionem concinunt. & ita ipſe reſpondi, & vidi pluries de intellectu dictorum verborum dubitari, & poſtea inueni ita expreſſè intelligentem & declarantem quendam notarium practicum Monterroſo in ſua practica ciuili & criminal. quam fecit in ſeptimo tractatu in. c. quod inſcribitur. declaració en que caſos los eſcriuanos publicos y reales pueden tomar juramento en los contractos que ante ellos paſſaren. fol. 153. quod quidem facit in confirmationem diſtinctionis ſuprà poſitæ, dum dixi ſolam fidei præſtationem in dubio non inducere iuramẽtum, niſi bonæ fidei fiat mentio, vel referatur ad Deum vel ad rem ſacrã, prout eſt de ſubſtantia iuramenti.

151 Vltimò reſtat nunc examinare l. regiã, qua hodie videtur correcta tota noſtra materia huius authen. & aliarum legum regni cum ea concordantium. nam. l. 11. tit. 1. lib. 4. noui ordinamenti regiæ recopilationis, eſt prohibitum apponi iuramenta in contractibus, adeò, quòd ſi apponantur, contractus ipſi ſint nulli, & exequi non poſsint nec debeant, & tabellio incurrit pœnas in. d. l. ordinamenti contentas, ideo videnda eſt eius litera & contextura, quæ eſt huiuſmodi.

Porque ſomos informados, que las leyes y ordenãças de nueſtros reyes que defienden que ninguno, ni algũ lego no fagan cõtractos por do ſe obliguẽ cõ juramẽto, por do ſe ſometã a la juriſdictiõ eccleſiaſtica, no ſe guardã cũplidamente, ni ſe executã las penas eñllas cõtenidas cõtra las

partes, ni contra los eſcriuanos que vienen contra ellas; de lo qual ſe ſiguen grandes peligros y daños a las conſciencias por los perjurios en q̃ a menudo incurren los legos que ſe obligan con juramento, y por las excommuniones que por las tales deudas communmente ponen los juezes eccleſiaſticos; y por los grandes daños y coſtas que ſe les recreſcen, y la nueſtra juriſdiction real a cauſa dello recibe detrimento. Porende ordenamos y mādamos que de aqui adelante las dichas leyes ſe guarden y cumplan, y en guardandolas, defendemos que ningun lego, chriſtiano, judio, ni moro no haga obligacion, ni ſe ſometa a la juriſdiction eccleſiaſtica, ni haga juramento por la tal obligacion junta, ni apartadamente ſo las penas contenidas en las dichas leyes, y que la obligacion no vala, ni haga fe, ni prueua. Y mandamos a todas y qualeſquier juſticias q̃ no la executen, ni manden, ni hagā pagar. Y defendemos que eſcriuano alguno no la reciba, ni ſigne la tal obligacion, ni juramento, quier ſe haga junta, o apartadamente, ſo pena que el eſcriuano, que la ſignare pierda el officio, y dende adelāte ſus eſcripturas no hagan fe, ni prueua, y pierda la mitad de ſus bienes, y deſtos ſea vn tercio para el que lo acuſare, y los dos tercios para la nueſtra camara. Y mandamos a los nueſtros ſecretarios que cada y quando librarē cartas de eſcriuanias y notarias para qualeſquier perſonas, pongan en ellas que ſi ſignare el tal eſcriuano obligacion entre lego y lego por dōde ſe ſometa el deudor a la juriſdiction eccleſiaſtica, o ſignare juramēto della, que pierda el officio. Pero permittimos que los contractos de las rentas que ſe arrendaren de las ygleſias y monaſterios y perlados y clerigos dellas, que puedan interuenir juramentos y ponerſe en ellas cēſuras, ſi las partes las conſentieren al tiempo que ſe hizieren los recados.

Hæc profectò lex videtur deſtruere & corrigere totam noſtram materiam, niſi cum grano ſalis intelligatur, ſecundùm mentem eorum qui eam ſanxerunt. ideo pro eius intelligentia nonnulla ſunt hic videnda & declaranda.

Primò, an hæc lex ſit iuſta, & an cōditores eius potuerint vel poteſtatē habuerint eam cōdendi, videtur enim lex illa cōtra libertatem eccleſiaſticam, cùm tollat iuramēta, quæ lex ciuilis tollere non poteſt, & ſi tollat; non eſt ſeruāda, vt in. l. caſſa & irrita. cum vulgat. C. de. S.S. eccleſ. & in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de cōſtit. præcipuè in concernentibus peccatum, prout eſt non ſeruari iuramēta, nam hoc caſu ſtandum eſt iuri canonico, etiam iure ciuili repugnāte, vt in. c. fi. & ibi gl. & dd. de præſcript. cū ſimilibus. dixi latè ſuprà circa interpretationē. l. 22. tit. 11 lib. 5. ordinam. noui, regiæ recopilationis. Sed ius canonicum diſponit iuramenta, quæ non vergunt in diſpendium ſalutis æternæ, etiam ſi lex ciuilis improbet

ſeruanda eſſe, vt in. c. quamuis pactum. de pact. in. 6. cum ſimilib. ergo hęc. l. regia minimè eſt ſeruanda, cùm in caſu ipſius poſsint ſeruari iuramenta ſine interitu ſalutis æternæ.

152 Et hæc eſt vera ratio quare noſter tex. in hac authen. ſacramenta puberum. diſponit ſeruanda eſſe huiuſmodi iuramenta appoſita ſuper contractibus nullis de iure ciuili. nam cùm in iuramentis Deus Optimus Maximus & ſumma veritas adducatur in teſtem, iuſtiſsimum eſt iuramenta, quæ quidem licita & non contra bonos mores ſunt, ſeruari & adimpleri, quicquid aliàs leges ciuiles dicant & diſponant, quæ minimè ſunt admittẽdæ in hoc caſu. Dixi licita & non contra bonos mores, quia ſi illicita ſunt & contra bonos mores, hoc eſt, quòd promiſsiones ſuper quibus interponuntur tendant in malum finem, vt puta in rem turpẽ vel aliàs illicitã, quæ inducit peccatum, & ſic non poſſunt ſeruari ſine periculo animæ, tunc eadem ratione, qua diximus ſeruanda eſſe iuramenta licita, ſcilicet vt euitetur peccatum, eadem inquam nõ ſunt obligatoria iuramenta, ſi apponantur ſuper rebus & promiſsionibus illicitis & contra bonos mores, vt in regula, non eſt obligatorium. de reg. iur. in 6. & in. d. c. quãuis pactum. de pact. eodem lib. vbi latè Couar. exemplificat.

153 Sed inuenio quòd Petrus Nuñez de Auendaño, vir quidem literatus admodum & maximè practicus in ſecunda parte de exequend. mãdat. regum. c. 27. n. 14. verſ. ſed qualiter ſu pradicta lex. fol. 236. col. 2. illius folij ſentiens hanc difficultatem aſſignat noſtræ. l. regiæ rationem decidendi, dicens rectè ac iuſtè regem Caſtellæ eam potuiſſe ſtabilire in tutamen proprię iuriſdictionis, ne laici iurando efficiantur fori eccleſiaſtici, vetando ſubditos, ne alienam iuriſdictionem directè vel indirectè prorogent, ex doctrina Barto. & Modern. in. l. 1. §. & poſt operis. ff. de nou. oper. nunt. & aliorum, quos ibi refert, præcipuè Guilerm. Benedict. in repet. c. Raynutius. de teſtamẽtis. in parte, duas. ſub. n. 247. qui vt ipſe Auendañ. refert in proprio caſu loquitur. cùm ergo dictæ. ll. inquit ipſe concernant propriam defenſam regiæ iuriſdictionis, & non æmulationem eccleſiaſticæ iuriſdictionis, nemini dubium eſſe debet, eas iuſtiſsimè conditas, ex generali ratione text. in. l. prima. §. denique. ff. de aqu. pluu. arcend. cum ſimilibus. hactenus ille. Inuenio etiam, quãdam regiam pragmaticam conditam en Talauera ann. 1482. quæ eſt in volumine veteri pragmaticarum fol. 158. ſecundùm impreſsionem Metymnæ. quæ inquit. d. l. ordinamenti potuiſſe bene de iure condi, & non eſſe contra libertatem eccleſiaſticã; quæ pragmatica hodie ſituatur in. l. 11. tit. 1. lib. 4. nouæ recopilationis legum regni.

Sed quæ nam ratio quæſo eſt, quæ in caſu

in caſu huius.l.regiæ impediat iuramenta ſeruari,quæ cõtra bonos mores dici poſſit:nam licèt damnoſum ſit & præiudiciale regali iuriſdictioni huiuſmodi iuramenta ſeruari, attamen non eſt turpe nec contra bonos mores,nec inducit peccatũ,imò non ſeruare ea, eſſet peccatum. Et quòd non ſit turpe neque illicitum ſeruari huiuſmodi iuraméta, etiam ſi ſit damnoſum regiæ iuriſdictioni, probatur ex deciſione text.in.c.fi.de for.cõpet.in.6.vbi probatur, quòd laicus ratione iuramenti efficitur de foro eccleſiaſtico,ergo &c. quia ius canonicũ,nihil diſponit quod nó ſit iuſtũ & honeſtũ, igitur non ob hoc quòd ex iuraméto defraudetur iuriſdictio regalis,iuramentũ dicitur illicitum, nec deſinere debet ſeruari, ſequendo,quod ſanius eſt. in dubio & ita videtur.d.l.regiam annullantem contractus,ſuper quibus apponuntur iuramenta, nullá eſſe tãquam cõtra libertatem eccleſiaſticam & ius canonicum in materia concernenti peccatum.

154 Vnde meritò per chriſtianiſsimos reges Ferdinandum & Eliſabel, eius coniugem ſecutos ſecutiorem partem.d.l. regia reuocata & annullata eſt, idem de nouo ſtabiliẽdo, alijs tamen rationibus vrgentiſsimis.vt cauetur in veteri pragmatica condita en Madrid anno domini. 1502. quæ eſt in volumine antiquo pragmaticarũ.fol.129.& ſequenti.vbi poſtquã retulit. d. legem regiam,inquit hæc verba. E que anſi miſmo algunas de las cauſas que en la dicha ley eſtã expreſſadas que dizen que mouieron a la hazer dizque parecen ſer alguna manera cõtra la libertad de la yglеſia,a la qual nueſtra intenciõ no fue ni es de perjudicar en coſa alguna. Y como quiera que algũos letrados de ſciencia y conſciencia de nueſtros reynos,nos han dicho y certificado que la dicha ley como eſta, y anda imprimida es buena, y que juſtamente ſe pudo vſar della, pero queriendo eſcojer la parte mas ſana y ſegura,tenemos por bien de mandar reuocar la dicha ley, y reuocamos y caſſamos y annullamos la ſolennemente ſegun que eſta,y mandamos que por virtud de ella no ſe haga,ni execute coſa alguna, y que ſea quitada y teſtada de las dichas leyes,y que qualquiera que la tuuiere la rieſgue y quite dellas. Et poſtea in eadẽm et pragmatica,ijdem chriſtianiſsimi principes, idem quod in d.l.erat deciſum de nouo ſanxerũt, moti alijs cauſis iuſtiſsimis,quæ ſufficientes ſunt,vt non directò ſed obliquò proptérea lex ciuilis impediat contractibus robur præſtari ex iuramentis,ſcilicet. Porque de los juramentos que ſe hazen en los contractos ſe hã ſeguido y ſiguen grandes coſtas y daños y peligros a las animas y conſciencias y bienes de nueſtros ſubditos y naturales por los perjurios en que a menudo incurrẽ en poco temor de ſus almas y conſciencias,los legos que ſe obligan con juramento, y por las fraudes engaños y ſimu-

y ſimulaciones que en los ſemejantes contractos ſe hazen y cometen; ſegun la experiẽcia lo ha moſtrado. quam pragmaticam ipſe non inuenio recopilatam in noua recopilatione legum huius regni, ſed tantùm inuenio poſitam legẽ regiã ordinamẽti veteris relatam in dict.l.n.& ſic hodie d.l.u.debet defendi & validari ex rationibus ſupradictis, quæ omnes licèt ibi non exprimantur, habẽtur pro expreſsis, quãdoquidem ſcimus eis fuiſſe antea fundatam & roboratam.

155 Quia quando aliqua l.vel diſpoſitio vnica ratione fundari poteſt, illa haberur pro expreſſa, vt in d.quãuis. & ibi gloſſ. C. de fideicommiſſ. & vt ſupra latè dictum eſt, & concluſum eſt ex doctrina Bartol. in l. omnes populi num.25.ff.de Iuſtitia & iur. lex ciuilis per circuitum bene poteſt tollere iuramenta, prohibendo priùs contractus certo modo fieri, & inducendo ſimulationem & dolum in huiuſmodi contractibus ſi aliter fiat, nam hoc caſu certum eſt, quòd neque ius canonicum præſtat firmitatem iuramento præcedente dolo, vel ſimulatione, quia non adeſt cõſenſus vt in d. cap. quãuis pactum. cùm ſimilibus. & ita debent his rationibus & fundamentis adiuuari Couarr. & alij relati per Didac. Perez in l.6.titu.1.lib.3.ordin. colum.795.verſi.dubitatur prętereà. qui defendunt hãc l.regiam, eo ſolo fundamento, quo Auendaño vbi ſuprà. & ita ex ſuperioribus omnibus remanet reſolutio vera, quòd. d. l.regia.n. eſt iuſta & ſeruanda, nõ verò ex ratione, quã aſsignat Auẽdañ. ſcilicet, ne defraudetur iuriſdictio regalis, ſed ex alijs rationibus ſuprà relatis. & ita eſt tenendum, ſaluo iudicio ſanctæ matris eccleſiæ, cui me in omnibus ſubmitto.

156 Viſo hoc, dict. l.regia debet ſeruari. Secundò principaliter eſt aduertẽdum, quòd eadem lex nihil detrahit noſtræ authẽ. ſacramenta puberũ. cũ materia, neque in vllo corrigit eam; Nam lex illa regia tantùm loquitur, & procedit in caſibus & contractibus, quibus ad ſui firmitatem non requiritur iuramentum, nam in hoc caſu lex illa loquitur, non verò in caſibus, quibus ad firmitatem & validitatem contractuum requiritur iuramentum, nam in his caſibus lex illa non loquitur, neque locum ſibi vendicat, vnde minores puberes tamen poterunt iurare ſuos contractus, & valebunt & tenebunt iurati irreuocabiliter, neque tabelliones, qui prædictos contractus & iuramenta receperint, & ſignauerint à minoribus, aliquam pœnam, imò nullam incurrent. ita inuenio tenere & intelligere expreſsè, & concordare noſtrum text. cum dictis legibus regijs pluribus fundamentis Didacus Perez, vbi ſuprà. columna. 795. cùm ſequenti poſt Seguram in repetitione.l.1.§.ſi vir vxori.num.138. & ibi additio.ff. de acquir. poſſeſſ. & Palat. Rub. in rep. cap. per veſtras. §. 11.nu.30. de donat. inter vir. & vxor. & Couar.

&Cpuar. in repe. d. c. quãuis pactũ. §. 3. nu. 8. fo. 23. quos refert Didac. Perez vbi ſuprà quos etiam refert idem ſequutus dñs meus in. l. 2. num. 35. C. de reſcind. vend. dicens ita cõmuniter acceptam eſſe. d. l. regiã. & refert præterea ita tenentem Anton. Gom. in præallegato. c. 14. de reſtitut. minor. nu. 11. ad fin. & Gregor. Lopez in. l. 6. titu. 4. in. gl. por no pueſta. partit. 6. & Notarium Granateſ. in fine notarũ. licèt Arias Pinel. ibidem. 3. parte. c. 1. nu. 11. fol. 128. teneat contrarium. quæ opinio & intelligentia cõis ad noſtrũ tex. expreſsè hodie approbata eſt in pragmatica illa de Talauera relata in dict. l. 11. tit. 11. lib. 4. nouæ recopilationis, & in. l. 61. del quaderno de las alcaualas, relata in. l. 6. tit. 10. lib. 9. eiuſdẽ recopil. itaq; leges ſupradictæ regiæ nihil obſunt noſtræ authenticæ.

157 Sed antequã me expediam ab illis regijs deciſionibus, aduertendum eſt, alio & ſecũdo caſu non loqui eas neq; procedere, vt ipſęmet dicunt & diſponunt, ſcilicèt, quanto a las rẽtas de las yglesias y moneſterios y perlados, y clerigos dellas, porq̃ en eſtos caſos bien ſe permitte que interuengan juramentos en los recados, y ſe pongan en ellos cẽſuras, ſi las partes las conſintieren al tiempo q̃ ſe hizieren los recados. vt in. d. l. 11. cauetur.

158 Item etiam per. d. l. 11. regiam excipiũtur alij caſus, quibus poteſt apponi iuramentum impunè, & valent iuraméta etiam ſi ſint adhibita à maioribus. 25. annis. ſcilicet, quando vno de los contrayẽtes es cleirgo. Item en los compromiſſos y contractos y dotes, y arras, y vẽdidas, y enagenamiẽtos, y donaciones perpetuas. quod eſt notandum.

159 Alium caſum ponit Auendañ. in 2. parte. ec. prætorum. c. 19. n. 12. col. 1. ad finẽ. fol. 249. vbi poteſt apponi iuramentũm in ſcriptura publica, ſcilicet, in teſtamẽto, quoties eſt neceſſarium iuramentum, vt dicta in eo valeant in vim contractus. exemplum vide per ipſum ibi. num. 11. & 12.

160 Eſt etiam aduertẽdum, quòd vbicunq; de facto extra caſus permiſſos in. d. l. 12. fuerit iuramentum interpoſitum, poteſt iudex ſecularis adiri, vt compellat illum, cui iuratum eſt, vt iuramentum relaxet, quia contra l. prohibentem fuit interpoſitum, vt pluribus allegatis tenet Auendañ. in dict. cap. 27. 2. partis numero. 15.

161 Quinimò cõtrahentes, qui aduerſus prohibitionem dictarum legum iurauerunt contractum, liberabũtur à pœna earum, ſi renuntiẽt huiuſmõdi ſcripturis à ſe celebratis, & relaxent iuramentum, vt bene probat Didac. Perez vbi ſuprà. colu. 796. in verſi. vtrum autem. dicens hanc eſſe optimam cautelã, vt partes id faciãt antequam producant ſcripturam in iudicio, tabellio autem non incurrit pœnam illius. l. ex receptione ſola iuramenti, ſed ex ſigno à ſe facto ſuper illo, vt probat clarè. d. l. 11.

162 Sed eſt alia cautela elegans, qua conſulitur creditori, cui iuratum eſt in ſcriptura cõtra prohibitionem. d. l. vt ea non obſtante habeat & conſęquatur

quatur executionem ipſius, ſcilicet quòd adeat iudicem eccleſiaſticum vt compellat ſeculares iudices ad obſeruantiam contractuum in quibus tale iuramentum interuenit, & ſic exequetur tales contractus, vt cum Alex. conſil. 39. volumine. 4. & Bald. in. l. prima. in fine. C. de reb. credit. &c. tenet Auendaño. d. c. 27. num. 14.

De quo ipſe valde dubito. Primò quia iudex eccleſiaſticus, non debet hoc præcipere, cùm vt iam ſuprà habemus probatum, huiuſmodi lex prohibens iuramenta interponi in contractibus propter ſuprà dictas rationes ſit iuſta & ſeruanda.

Secundò, quia etiam ſi iudex eccleſiaſticus id præciperet iudicibus ſecularibus, iudices ſeculares non tenerentur obedire in hoc, quia facerent contra dictam. l. ſic que ipſa lex defraudaretur quotidie & paſsim, itaque ſum dubius de hac cautela, ſummitto me tamen iudicio eccleſiæ.

163 Vltimò inuenio, quòd etiá ſi præd. ſcriptura & inſtrumẽtum iuratũ exequi non poſsit, attamen creditor nõ prohibetur debitum petere via ordinaria, probando debitum teſtibus, vt probat & tenet Didac. Perez vbi ſuprà col. 796. verſ. quid verò. pro quo allego bonam. l. in argumentum in. l. 1. tit. 25. lib. 4. nouæ recopil. ibi. aunque bien permittimos. &c. & cum his remanet ſatis expedita & clara. d. l. regia, deueniamus ad alia vt vltimam manum huic materiæ imponamus.

164 Poſtremò in hac materia non eſt omittenda. l. 1. tit. 17. lib. 8. nouæ recopil. quæ imponit pœnam non ſeruantibus iuramenta appoſita per ſe ſuper contractibus. nam inquit præd. lex. Por quitar que algunos ſe atreven en peligro de ſus animas a quebrantar ligeramente los juramẽtos que hazen, mãdamos que qualquiera perſona o perſonas de qualquier eſtado preeminencia y dignidad que ſean que quebrantaren, o no guardaren el juramento que hizieren ſobre qualquier contracto en que aya lugar ponerſe, que por el miſmo hecho pierdan e ayan perdido todos ſus bienes para la nueſtra camara. Sed hæc. l. loquitur de pœna ordinaria, nam extraordinaria frequenter periuria per humanos iudices puniuntur, ſecundùm Couar. de pact. in. 6. 1. parte. §. 7. nu. 4. qui eſt omnino videndus in materia per totum illum. §.

165 Item eſt etiam aduertendum, quòd præd. l. regia prima non procedit in peierãte ſe in lite, vt probat. l. 26. in princip. tit. 11. part. 3. & ibi Greg. Lop. gl. 1. in fin. & in fine illius. l. dicitur, quòd periurus extra iudicium eſt infamis. & de peierante ſe in iudicio, tam de partibus principalibus quã de teſtibus, vidẽdus eſt omnino Auẽdañ. latè in. d. c. 27. præt. ſecũda parte. n. 16. verſi. tertia cõcluſio. & n. 17. & ſequentibus. & quia ibi ipſe latè agit, & diſtinctè per caſus procedit, ideo nõ repetam neq; transcribam. Sed

Sed & de intellectu. d. l. 1. de los perjuros latiſsimè omnium & diſtinctiùs procedens per caſus ſpeciales, & de pœna, quæ hodie practicatur contra periures in contractu, & quæ requirantur vt dicantur & ſint periuri, videndus eſt omnino Auendaño vbi ſuprà à num. 8. cum ſequentibus vſque ad dictum num. 17. vbi latiſsimè & ex propoſito declarat. d. l. primam. de los perjuros. & ideo ipſe omitto. Et cum his (licèt multa alia ſint in materia, quæ poteram dicere, examinare, & declarare, ſed quia ordinaria ſunt & clara, ea omitto) remanet meo iudicio bene explicata authentica hæc. ſacramenta puberum. cum principali ſua materia, & redditur iudicibus & aduocatis ſatis vtilis. Totum hoc ſit ad laudem & gloriam domini noſtri Ieſu Chriſti: & ſi quid boni dixero, ipſe Chriſtus laudetur, ſin verò mali, attribuatur mihi, & corrigant & emendent ſapientiores.

FINIS.

LAVS DEO.

IOANNIS

IOANNIS GVTERII IN IVRE CAESAREO LICENTIATI IN SALMANTICENSI VNIVERSItate graduati, atque aduocati Placentini breuis Repetitio.c.Quanuis pactum.de pactis libro.6.

1 *PActum de futura ſucceſſione lege ciuili improbatū eſt, de iure autē canonico iuramento confirmatur.*

2 *Pactum ſeu renuntiatio hæreditatis futuræ cum iuramento facta in fauorem fratrum vel ſororum, an valeat?*

3 *Reuocato conſenſu pacto ſiue renuntiationi per patrem præſtito, pactum etiam iuratum non valebit.*

4 *Pactum de futura ſucceſſione in caſu.l.fi.de pact. non firmatur iuramento.*

5 *Reuocato conſenſu per patrem præſtito pacto ſeu renuntiationi iuratæ, filiæ, factæ in fauorem fratrum, an huiuſmodi filia ſit excluſa à ſucceſſione patris qui reuocauit conſenſum?*

6 *Pater an poſſit præſtare licentiam & conſenſum vt filius renuntiet cum iuramento hæreditati à ſe profecturæ in fauorem alterius filij, vel duorū etiam alijs filijs præteritis vel prætermiſſis?*

7 *Renuntiatio ſororis hæreditatis paternæ facta vni fratri præſenti & recipienti, an omnibus alijs fratribus acquiratur? vel illi tantùm, cui renuntiatum eſt? & numero ſequenti.*

9 *Cautela vt renuntiatio illi tantùm acquiratur, cui fit.*

10 *Filius, in cuius fauorem renuntiatū eſt ab alio fratre, an vltra hoc poſſit per patrem meliorari in tertio & quinto bonorum.*

11 *Pater an poſſit diſponere de legitima in ſe renuntiatā in filium vel filios, quos voluerit vltra tertium & quintum ſuorum bonorum, nihil relinquendo de præd. legitima cæteris alijs filijs, quando renuntiatio ſuit facta hac facultate ſibi data per filium vel filiam, qui renuntiauit? & numeris ſequentibus.*

12 *Renuntiatione legitimæ per filium in patrem ſimpliciter facta, non data d. facultate, omnes filij habebunt æquale ius in illa legitima renuntiata, excepto in tertio & quinto illius legitimæ, de quo poteſt pater liberè diſponere ſicut de ſuis bonis.*

13 *Renuntiās ſuam legitimam in fauorem patris vel alterius, poteſt ei in legitima apponere grauamina & fideicommiſſa. &c. & vti facultate conceſſa per l.27. Tauri parentibus.*

14 *Renuntiatio hæreditatis vel legitimæ facta ab eo, qui habet aſcendentes vel aſcendentem, an eis præiudicet?*

15 *Pater an poſſit in præiudicium cæterorum filiorum concedere filio vel filiæ teſtantibus facultatem teſtandi, ita vt bona ſua iam quæſita poſſint quibuſdam ex filijs relinquere, alijs præteritis, vel extraneis? & an præd. filius teſtans poſſit de licētia patris, eidem patri prædicta bona relinquere ſupradicta conditione & facultate? & numeris ſequentibus.*

16 *Filius an poſſit conſentire grauamini in ſua legitima appoſito in præiudicium liberorum?*

17 *Filius an poſſit renuntiare ſuam legitimam in præiudicium creditorum? & n.24.*

18 *Omnia bona filij decedentis ſine deſcendentibus legitimis ſunt legitima parentum, excepto tertio quæ eis neceſſariò relinquenda eſt.*

19 *Iura & actiones inter bona connumerantur.*

20 *Debitor poteſt repudiare hæreditatem ſibi delatā in præiudicium creditorum.*

21 *Pater in vita non tenetur aſſignare nec dare filijs ſuis legitimas ſibi competituras poſt mortem ipſius patris.*

22 *Ius adeundi hæreditatem non eſt in bonis noſtris.*

23 *Nō eſt par ratio lucra non capere, & quæſita perdere.*

24 *Filius quòd poſſit renuntiare legitimam in præiudicium creditorum.*

25 *Filius præteritus in teſtamento patris, poteſt id approbare, & tunc reconualeſcit teſtamentum iure prætorio.*

26 *Filius, in cuius fauorem pater fecit ſcripturam publicam non meliorandi alios, poteſt conſentire*

meliorationem aliorum fratrum factam, & renunciare præd. ſcripturæ in præiudicium ſuorum filiorum.

27 *Filius tempore, quo pater teſtatur, poteſt conſentire ſe præteriri, vel exhæredari.*

28 *L. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. an habeat locũ in hæreditate non adita, & ſic in iure quærendo?*

29 *Differentia inter renuntiare & repudiare hæreditatem.*

30 *Decedentibus ſimul patre & filio in bello, non cognito, quis priùs deceſſerit, præſumitur patrem priùs deceſſiſſe.*

31 *Pater poteſt remittere tacitè vel expreſſè vſum fructum filio, etiam ſi alios filios habeat.*

32 *Filius poteſt conſentire grauamini in ſua legitima appoſito, etiam ſi habeat filios.*

33 *Deſcendẽtibus debetur legitima iure naturæ, aſcendentibus verò iure miſerationis.*

34 *Maioratus poteſt conſtitui in legitima filij modo & forma hic poſitis.*

35 *Tex. in l. fi. C. de pact. procedit etiam in filijs paciſcentibus inter ſe de hæreditate patris diuidenda certo modo.*

36 *Procedit etiam. d. l. fina. in aſcendentibus paciſcentibus ſuper hæreditate filij.*

37 *Alius caſus, in quo poteſt grauamen apponi ſecurè in legitima filij.*

38 *Tertius caſus, in quo poteſt ſecurè apponi grauamen filio in legitima.*

39 *Vinculari quomodo poſſit legitima filij.*

40 *Conſenſus filij ſuper onere vinculis & grauaminibus in legitima appoſitis, an noceat eius filijs?*

41 *Conſenſus patris decedentis in vita filij, cui dedit licentiã ad teſtãdum, præiudicat cæteris filijs.*

42 *Frater non admittitur contra teſtamentum fratris niſi turpi perſona inſtituta.*

43 *Mater poteſt approbare teſtamentum filij in præiudicium aliorum filiorum.*

44 *Pater an poſſit licentiam & conſenſum à ſe præſtitũ filio ad teſtãdũ reuocare, & nũ. eris ſequẽtib.*

45 *L. fina. C. de pact. declaratur.*

46 *Primogenium à duobus cõſtitutum, an poſſit per ſuperſtitem altero defuncto reuocari?*

47 *Iure regio, quid hodie in hoc dicendum ſit?*

48 *Marito cõſtituẽte maioriam de re vxoris cũ ipſius conſenſu, & poſtea reuocante talem maioriam, ad quem pertineant res maioriæ?*

49 *Pater quòd poſſit reuocare conſenſum, & licẽtiam à ſe præſtitam filio ad teſtandum.*

50 *Præterquam ſi adeſſet iuramentum, quia tunc nõ poſſet reuocare.*

51 *Filius vel pater, nõ poteſt poſt mortem teſtatoris cõſentire grauamen in ſua legitima appoſitũ in præiudiciũ filiorũ, licèt poſſit in præiudiciũ ſui ipſius.*

52 *Præſentia eius, cui fit renuntiatio hæreditatis, an requiratur ad validitatẽ ipſius renũtiationis iuratæ?*

53 *Donatio gratuita, an hodie iure regio acquiratur abſenti, taliter quòd reuocari non poſſit ante acceptationem etiam?*

54 *Donatio abſenti facta quotieſcunq; notarius nomine ipſius ſtipularetur & acceptaret eã, an poſſit reuocare ante ratihabitionem abſentis?*

55 *Donatio facta cum iuramento de nõ reuocando eã, an poſſit reuocari ante acceptationem?*

56 *Per traditionem ſcripturæ donationis vel tituli rei donatæ videtur tradita poſſeſſio ipſius, & donatio erit certa, & noc perturbabitur.*

57 *Donatario decedẽte ſine acceptatiõe donationis hæredes ipſius an poſſint acceptare donationem, vel ecõuerſo decedente donatore ante acceptationem donatarij, an donatarius poſſit poſtea acceptare donationem inuitis hæredibus donatoris?*

58 *Donatarius ſi ſit præſens tempore donationis, an requiratur acceptatio?*

59 *Quoad validitatem donationis ſine priuilegij ſola ſcientia donatarij ſufficit, non verò, quoad irreuocabilitatem ipſius, quia ad id acceptatio quoque requiritur.*

60 *Donatio facta alicui ità, vt poſt certum tempus acquiratur eccleſiæ, vel alteri pio loco, an poſſit reuocari à ſolo donatore antequam ab eccleſia vel pio loco accepetetur? remiſſiuè.*

61 *Renuntiatio cum iuramento, de qua in hoc tex. intelligitur habere locum ſi renuntianti delata fuerit hæreditas aliàs ſecùs.*

62 *Renuntiatione hæreditatis maternæ facta cum iuramento in fauorem patris tantùm, vel patris & ſuorum hæredum, an hæreditas prædicta poſt mortem patris pertineat ad filios duorum, vel trium matrimoniorum, vel ad eos tantũ, qui fuerunt ex eo matrimonio, ex quo fuit renũtians? remiſſiuè.*

TEXTVS IN CAP. Quãuis pactum. De pactis. Lib. 6.

SECVNDVS caſus principalis, in quo iuramentum cõfirmat actum aliàs de ſe inualidum, eſt in caſu cap. quãuis pactũ. de pact. in. 6. cuius verba ſunt hæc.

Quamuis pactũ patri factũ à filia dum nuptui tradebatur, vt dote contẽta nullum ad bona paterna regreſſum haberet, improbet lex ciuilis: ſi tamen iuramento non vi, nec dolo præſtito firmatum fuerit, ab eadẽ omnino ſeruari debet: cùm non vergat in æternæ ſalutis diſpendium, nec redundet in alterius detrimentum.

Tex. hic nõ eget ſummario, quia breuiter ſeipſum ſummat, & materiam eius doctores pluribus in locis declarant. Præcipuè Georgius Natã & Couarru. hic ſuper hoc tex. qui lõga commentaria ediderunt, & ideò ipſe ne videar potiùs relator quã inuentor, calamum in huius text. enucleatione non protendam, quia benè enucleatus eſt per ſupradictos. Sed quia ipſe iam ſuprà vnum caſum potiſſimum declaraui, in quo iuramẽtum confirmat actum aliàs nullum, & in eo poſui & conſtitui breuem repetitionem ſuper authẽtica. ſacramenta puberũ. C. ſi aduerſ. vendit. & alius & ſecundus caſus potiſſimus ſit in hoc c. quãuis pactum: in quo iuramentum etiam cõfirmat actum nullum & reprobatum à iure ciuili, ideo aſſumpſi declarandum tex. hunc. & nonnulla circa eius intellectum præfigere placuit, breuiter quidem & reſolutiuè ac ſatis diſtinctè, quia quotidiana & practicabilia ſunt quæ in hoc cap. traduntur, reliqua conſultò miſſa faciemus, cõtenti breui Repetitione, & in expoſitione huius. c. & materiæ hũc ordinẽ ſeruabo. ſcilicet, declarabo vnãquãque particulam eius ſigillatim, & nonnullas quæſtiones practicas annectã vſq; ad verba finalia huius tex.

Adeſt igitur hic ſecundus caſus, in quo iuramentum robur vireſque præſtar actui aliàs inualido, imò per legem ciuilẽ reprobato, ſcilicet, pacto de non ſuccedendo, nam ſi illi iuramentum ſuperaddatur, cùm tamen non vis, nec dolus intercedat, ſeruari omnino debet huiuſmodi pactum, cùm non vergat in diſpendiũ ſalutis æternæ.

1 Et primò dicitur in hoc text. *QUANUIS pactum Patri factum. &c.* Verba hæc duabus orationibus ſeruiunt, ſcilicet, quòd lex ciuilis improbet huiuſmodi pactum, & quòd iure canonico per tex. hunc iuramento confirmetur, ſi non vi,
2 nec dolo præſtitum fuerit iuramentum. Quantum ad primum, lex ciuilis, quæ improbat hoc pactum, eſt

lex.pactum dotali,C. de collat. &.l. pactũ,quòd dotali.C.de pactis.quarum legum rationes cõgerit Couar. hic in.3.parte. in princip. n.1. Quantum ad ſecundùm de iuraméto,hæc deciſio noua eſt in ſua ſpecie, quãuis in genere poſsit cófirmari per plura capita iuris canonici, ſcilicet. c.licèt mulieres.de iur.iur.lib.6.& in.c.cùm contingat. de iur.iur.& in.c.1.& in.c. debitores.eodẽ tit.cũ ſimilib.quibus cauetur,ꝙ iuramétũ,quod poteſt ſeruari ſine periculo animę,eſt ſeruãdũ.

2 Sed primò circa hæc verba & particulam tex.quæro de optima quęſtione,quæ multùm cõuenit noſtræ matériæ,& ſæpe vertitur in practica.an quemadmodum huiuſmodi pactũ factum patri valet, ita etiam valeat ſi nõ fiat ei,ſed fratribus & ſororibus renuntiãtis?In quo vera, & cómunis reſolutio omnium eſt,per quam opiniones doctorũ,quæ videbantur cõtrariæ, reducũtur ad cócordiã.quòd ſi quidem in hac renuntiatione interuenit cóſenſus pr̃is,in quo perſeuerauit vſq; ad mortem, valet quidem renuntiatio, ſi verò non interuenit cõſenſus patris, tunc eſt nullius mométi,argumẽto text.optimi in.l.fi.C.de pact.ita tenet & concludit Georgius Nata.hic nu.17.& Alex.in.l. ſtipulatio hoc modo concepta.nu.12.ad finem.ff.de verb.oblig.& Couarru.in præſenti in.3.parte.in princip.n.5.& hoc modo intelligẽdus eſt Roderic. Suarez in.l.quoniam in prioribus.in.5.quinta limitatiõe ad.l.regiam.nu.3.C.de inoffic.teſtaméto.qui videbatur tenere contrarium,imò quòd nó valet huiuſmodi pactũ fratribus factum etiã cũ iuraméto,nã intellligitur nó accedẽte cõſenſu patris, ſecùs ſi adſit.vnde dum tex.noſter inquit, patri factũ,ſupplendũ eſt, idem eſſe ſi fratribus fiat cũ cóſenſu tamen patris in eo perſeuerãtis vſq; ad morté.

3 Vnde infertur,quòd etiã ſi ipſe pater ſemel præſtiterit hunc cõſenſum ſi tamen poſtea reuocet, huiuſmodi pactum etiam iuratum non valebit, & filia,eo non obſtante,poterit patri ſuccedere.hæc eſt vulgata doctrina Bal.in.c.ad noſtrã.el.1.n.9.de iur.iur. & licet Iaſ.in.d.l.fi. nu.13.C. de pact. reprobet eã,tamẽ opinio Bald.eſt veriſsima, cõis,& tenenda.vt plures referens teſtatur Couar.vbi ſuprà. n.7. &.8.& præter eum Anton. Gomez in.l.22.Taur.nu.31.pro quo meo iudicio eſt tex.in.d.l.fi.C.de pact.vbi probatur,quòd ad hoc vt valeat pactum de futura ſucceſsione,requirit,quòd is,de cuius hæreditate agitur,conſentiat,& in eodẽ conſenſu vſq; ad mortem ſuã permanſerit,aliàs ſi non permanet,nullum eſt pactum.

4 Iuncta cõi opinione gl.& doctorũ in.d.l.pactũ dotali.C.de collat. & in.d.l.fi.& in.d.l. ſtipulatio hoc modo cóccpta.quæ habet, quòd in caſu d.l.fi.etiã iuraméto nó firmat̃ pactũ. & fundamẽtis Iaſ.qui tenebat cõtrariũ,reſpõdẽt & ſatisfaciũt bene Roderic.Suarez & Ant.Gomez.vbi ſuprà.

5 Bene verũ eſt ꝙ Couar.vbi ſuprà. nu.8.in.4.&.5.caſu.fol.10.exiſtimat, ſub dubio tamẽ, quòd quãdo pactũ

huiuſmo-

huiuſmodi ſit fratribus, cōſentiente
patre, vel quādo ipſi fratres inter ſe
paciſcuntur cum conſenſu patris de
ipſius hęreditate certis portiōibus di
uidenda, licèt ipſemet pater poſtea
reuocet cōnſenſum ſuū, attamen vir
tute iuramēti filia erit excluſa ab hu-
iuſmodi ſucceſsione, & in ſecūdo ca
ſu fratres tenentur ſtare pactioni à ſe
initę cū cōſenſu pr̄is, licet ſit reuoca-
tus conſenſus ex eo, quòd pactū hoc
valuerit cū cōſenſu pr̄is abſq; iuramē-
to, vt in.d.l.fin.C.de pact. vnde licèt
pater reuocet cōſenſum, & ſic pactū
non valeat, remanet tamen iuramē-
tum, quod aliquid debet operari. &
& ſic ipſe Couar. limitādā cenſet do-
ctrinā Bald. ſupradictā & receptiſsi-
mā, & veriſsimā, his duobus caſibus.
7 Sed certè miror virū grauiſsimū
doctiſsimūq;, quòd hāc opinionē te
nere tentauerit. Nā præterquā quòd
iſthæc ſua opinio ſit cōtra cōem opi-
nionē Bald. ſupradictā, & cōtra aliā
etiā cōem opinionē ſupradictā, quæ
habet, quòd iuramentū nō cōfirmat
pactū, de quo in.d.l.fi. eſt etiam præ-
terea cōtra.d.l.fi. vbi requiritur perſe
uerantia cōſenſus, quia aliàs pactum
interpoſitū improbum, & cōtra bo-
nos mores exiſtimatur, & ideo iura-
mēto nō firmatur, & eſt etiam omni
fundamēto deſtituta: cùm ſciamus,
quòd quādo ex natura cōtractus, ei
ineſt aliqua conditio, eadem etiā in-
eſt in iuramēto ſuper cōtractu inter-
poſito, & iuramētū nō ſubſiſtit, neq;
operatur ſuā firmitatem, ſed ſortitur
naturā cōtractus ſuper quo interpo-
nitur, vt in.l.fi.C.de nō numera.pec.
quē tex. in hoc conſiderat Bald. in.c.
quę in eccleſiarū.n.32.de cōſtit. & Iaſ.
in.l.qui pecuniā.col.penul.ff.ſi cert.
pet. & ipſemet Couar. in loco vbi eū
retuli ſuprà in primo caſu principa-
li, ſcilicet, in repet.tex. in auth. ſacra-
mēta puberū. nu.26. vnde nimirum,
ſi hoc caſu iuramētū nihil operetur.
& ita cū alijs doctoribus in his ꝓprijs
terminis & caſibus, tenet cōtrariū ad
uerſus Couar. licèt eū nō referat Ant.
Gomez vbi ſuprà, & eſt ſine dubio.
6 Vnde infertur poſſe quidē patrē
præſtare licentiā & conſenſum, vt fi-
lius renunciet cū iuramēto hęredita-
ti à ſe profecturæ in fauorem alterius
filij, vel duorū, hoc eſt, fratrū renun-
tiare volētis, etiā alijs filijs, fratribus,
præteritis vel prætermiſsis, nec enim
filius vel filij prætermiſsi vel pręteriti,
habebūt ex hoc cauſam, aut ius què-
relādi ſe de licētia, & cōſenſu pr̄is ex
eo, ꝙ pater præſtiterit. d. cōſenſum,
vt filius renūciaret in fauorē reliquo-
rum fratrū, ſe præteritis, quandoqui-
dem nullū pręiudiciū in hoc eis fece
rit, cū pater ipſe nihil haberet in legi
tima filij renūciantis, neq; aliquid ex
ea poterat ſibi acquirere, vt in eo, oēs
filij haberet partem; ſed tantū habet
& debet præſtare conſenſum & licē-
tiam ad validitatem pacti & renun-
tiationis, quia legitima, quæ renūtia-
tur cū cōſenſu patris, eſt ꝓpria ipſius
filij, ſibi competitura in bonis patris
poſt ipſius patris obitum, & etiā ſi pa
8 ter nō præſtaret præd. licētiam & cō-
ſenſum, & ſic renunciatio fieri non

 poſſet,

poſſet,& facta eſſet nulla, adhuc pri nihil remaneret, neq; acquireretur ex legitima ſui filij volētis renūtiare, vel renuntiātis, nā eſt propria filij, & licèt viuēte eius patre, de ea nō poſsit diſponere abſq; ipſius cōſenſu, tamē poſt ei' mortē liberè poterit diſponere in quēcunq; velit. vnde pater præſtādo cōſenſum & licētiā filio vel filię, vt renūtiet ſuā legitimā ſibi cōpetitu tā in bonis ipſius in quēdā, vel quoſdā alios ex filijs, nō facit iniuriā alijs filijs, cū imò legitima ex bonis pris ſit quaſi debita filio in vita pris iuxta gl. cōiter approbatam in l.3.C.de iur.& fact. ignor.& ipſe filius reputet' quaſi dñs pre viuēte in bonis ipſius, vt latè diximus in repetitione.§.ſui.Inſtit.de hæred.qualit.& differētia.in.1.ampli.

7 Sed cōtra hāc opinionē & illationē obeſt doctrina Bal.in.l.pactū dotali. C.de collat.in.8.q.nu.6.vbi inquit q; ſi ſoror renuntiauit hereditati paternæ vni fratri præſenti & recipiēti (intellige, ſcilicet, cum conſenſu patris) acquiritur nō ſolū illi fratri, in cuius tantū fauorem eſt renuntiatum, ſed etiam alijs omnibus fratribus ipſius. & ibi refert Dynum ita cōſuluiſſe, & eū ſequutum Ioan. Andream in addit. ad Speculū in titulo de teſtibus.§.1.in additione, quæ incipit.de præcedenti.in fine illius additiōis.ſequitur etiā Roderic.Suarez in repet.l.quoniā in prioribus.C.de inoffic.teſtamēto.in 4.limitatione.l.regiæ.nu.1.fol.149.& ſequenti.ea ratiōe, quia quoties vnus ex his, quibus ſucceſsio defertur, vel per mediam perſonā alterius, per repudiationē excludītur à iure petēdi, eius portio defert' alijs iure accreſcendi aliquādo volētibus, & aliquādo inuitis.vt in.l.3.§.vt bonorū.cū tribus legib.ſequētib.ff.de acq.hæred.& in.l. vnic.C.quād.nō pet.part.& i.l.vnic. §.his ita.C.de caduc.tollend.vnde ita videbatur dicendū in noſtro caſu.& ſupradict. opinionē Bald. tenet etiā plures allegās Boer.deciſi.184.nu.3.

Sed non obſtat hæc opinio & doctrina ſupradicta, meæ ſuprad.ſententiæ, quia fundamentū Roder.Suarez clarè loquitur & procedit quādo repudiatio vel renuntiatio nulli fit, ſed tantū ſimpliciter fit, nō explicito nec declarato cui fiat, quia hoc caſu meritò, quòd omnibus fratribus accreſcat, at verò quoties renuntiatio fit fauore vnius vel duorū fratrū pluriūue cū conſenſu patris, iā iſthæc ratio & fundamentū ceſſat, quia renuntiās, expreſsè voluit illi vel illis tantùm acquiri, non verò omnibus, quia ſi aliud vellet, expreſsiſſet, repudiando vel renuntiando ſimpliciter, vel expreſsè in fauorem omniū, vnde cū hoc non fecerit, ſed imò in fauorem vnius vel duorū renuntiauerit, ſi hęc renuntiatio extēderetur in fauorem cæterorum fratrum, quibus non eſt renuntiatum, eſſet contra volūtatem renūntiantis, & ius accreſcendi procedit ex tacita quadam defuncti voluntate, & nō cōtra eam, iuxta cōem reſolutionem per nos traditam in.l. vnica.C.quand.non pet.part,&c.

8 Præterea & ſecundò reſpōdeo ad dictam Bal.doctrinā & ſequacium, quòd

quòd p̄cedit, prçterquã ſi appareat præſumptio donationis collatæ in illo fratre recipiente dictam renũtiationem, quia tũc, illi ſoli quæritur, vt in.l.in ædibus.verſic.veluti.ff. de donat.& in.l.ſi actionem.C.de pact.ita ſeipſum declarat idẽmet Bald.vbi ſuprà.& etiã Roderic.Suarez in dict.5.limitatiõe.n.1. Sed hoc ſatis apparet quãdo renũtiatio fit in fauorẽ vnius fratris cum cõſenſu patris, nã renuntians, hoc ipſo, manifeſtã & notã facit ſuã voluntatẽ, vt ſolus ille frater, vel fratres, quibus renũtiauit, habeãt hęreditatem, nõ verò alij, quibus nõ renuntiauit, præcipuè cũ fundamentum Bald.loquatur eo caſu, quo eſt renuntiata, & repudiata hæreditas ſimpliciter, non expreſſo in cuius fauorem. & ita ipſe tenerem & iudicarem ſi caſus accideret.

9 Sed ad tollendum omne dubiũ, et vt magis cõſulatur ei, vel his, in quorum fauorem renuntiatũ eſt, alijs fratrib⁹ prætermiſsis oportet, quòd hoc exprimatur in renuntiatione, vt illi vel illis ſolis acquiratur, cui, vel quibus renuntiatur, nã voluntas renuntiantis ea eſt, vt donatio fiat ei, vel eis tantùm, non verò alij vel alijs ſuis fratribus, & ita erit res explicita & ſine dubio. vnde conſulo, vt hoc fiat, & apponantur in huiuſmodi renuntiationibus verba ſupradicta, vt nullus remaneat ſcrupulus, licèt reuera, ſi omittantur, tenendũ eſt valere renũtiationem, & acquiri tãtùm his, quibus eſt renuntiatum prout voluit renuntians per ſupradicta.

10 Ex omnibus ſupradictis in hac illatione ſubinfertur primò, quòd filius 11
in cuius fauorẽ eſt renuntiatũ ab alio fratre, vel fratribus habebit illã portionem vltra meliorationẽ tertij & quinti, quam meliorationem poteſt pater facere in illũ filiũ, nõ obſtante quòd prædictus filius habeat iã vltra ſuam legitimã prædictã partem ſibi à fratre renũtiatam. quod eſt vtile & ſingulare pro declaratione.l.fori & aliarũ legum huius regni, quæ prohibẽt filio poſſe relinqui vltra legitimã & tertiũ & quintũ, aliquid aliud, nã portionẽ ſiue partem à fratre ſibi renuntiatam cũ conſenſu patris, bene poterit habere vltra ſuã legitimã & meliorationẽ tertij & quinti. nec hęc declaratio cõtradicit dictis legibus, quia illæ loquũtur & procedũt in patre, vel matre & cæteris aſcẽdẽtibus, vt ipſi minimè quidẽ poſsint in præiudiciũ aliorũ filiorũ, vel nepotũ alteri filio, vel nepoti pluſquã tertium & quintũ melioratiõis relinquere vltra legitimam, at in noſtro caſu, pater nihil plus relinquit, ſed alter filius partem ſuã legitimã, quæ ad ſe pertinebat ex eiſdem legibus, in cuius præiudiciũ pater tam iure cõi quã regio nõ poterat aliquid diſponere, renuntiat eã cum iuramento & cũ conſenſu patris, in illũ fratrem, cui, nec patri cõſentienti fit iniuria, nec cæteris fratribus, quãdoquidẽ ipſi nihil in legitima renũtiantis habẽbãt. & ita inuenio, quòd in expreſsis terminis, licèt ſic non declaret, tenet Anto.Gomez in.l.22.Tauri.num.31. vbi refert hoc

idem tenentem Roderic. Suarez.
11 Secũdò ſubinfertur idem eſſe, ſi filius, vel filia cũ conſenſu patris renũtiẽt legitimã hæreditatem eiuſdem patris & etiam matris ſibi deferendã in ipſummet patrem, hoc addito, vt ipſe pater poſsit liberè de prædicta ſua hæreditate & legitima diſponere relinquendo eam vni, vel duobus ex fratribus ſuis, filijs eiuſdẽ patris, quibus voluerit, & in suprad. parte & legitima poſsit ei, vel eis meliorationẽ facere vltra legitimas ſibi in bonis eiuſdem patris debitas, item & vltra tertium & quintum bonorum ipſius pr̃is, de quo in filios, vel nepotes per leges regias poteſt facere meliorationem, ita quòd cæteris filijs nõ teneatur aliquid relinquere de prædicta parte legitima patri renuntiata, nam huiuſmodi renuntiatione, ita copioſè & diſtinctè facta, crederem profectò, poſſe patrem diſponere de legitima in ſe renuntiata, in filium vel filios, quos voluerit, vltra tertium & quintum ſuorum bonorum, non obſtantibus dictis legibus regijs diſponentibus omnia bona parẽtum eſſe legitimã filiorum, excepto quinto, de quo poteſt pro anima ſua, & in extraneos diſponere, & tertio, in quo poteſt filios, vel nepotes meliorare. Nam hæ leges regiæ, vt ſuprà dictũ eſt, loquũtur & procedunt in bonis ipſius patris, at verò nos loquimur in legitima alterius filij, quæ fuit in patrem renuntiata, his facultatibus, vt pater poſsit diſponere de ea, vt ſuprà dictũ eſt, hæc enim legitima filij debita ſibi poſt mortem patris, nõ eſt bona ipſius patris libera, ſi filius ſuperuiuit patri, nec pater aliquid in ea habet, licèt pcedat ex bonis ſuis, quia neceſſariò tenetur filio relinquere prædictã legitimam ſine onere & cõditione, & ita ſunt bona ipſius filij de quibus põt liberè diſponere, quia tẽpore quo ſortitur effectũ hæc renũtiatio (hoc eſt poſt mortẽ patris) cũ pater ſit mortuus, poterat de illis bonis filius liberè diſponere, ergo & in vita patris, idem poterit cũ cõſenſu ipſius pr̃is, quãdoquidẽ refertur ipſa renũtiatio in ſuo effectu ad tempus mortis patris, & ſtatim eo mortuo incipit operari ſuum effectũ, & ſic poteſt filius tempore traditionis rei ſuę, vel propriùs, quæ ſua futura eſt (hoc eſt) tẽpore renũtiatiõis adijcere quæcũq; onera, & facultates voluerit, argumẽto. l. in traditiõibus. ff. de pact. cum ſimilib. & ideò pater, in quem eſt renũtiata hæc legitima, facultate ſupradicta ſibi cõceſſa, vt poſsit liberè de ea diſponere relinquendo vni, vel duobus ex filijs ſuis vltra tertij & quinti ſuorũ bonorũ meliorationẽ, poterit vti hac facultate, quia dicta legitimã nõ fuit ſibi acquiſita ſimpliciter & liberè ad hoc, vt cæteri filij tanquã de alijs bonis patris poſsint petere in ea partem ſuam, ſed cum illa facultate, quæ quidem facultas reſpectu, & in fauorem filiorũ, quibus fit, eiuſdem legitimæ melioratio per patrem videtur cõdictio, vnde cæteri filij nõ poterũt ſe cõqueri de hoc, neq; aliquid de prædicta legitima petere.

Fateor

12 Fateor tamen, quòd ſi filius vel filia, ſimpliciter renuntiaret dictam ſuam legitimam in patrem non data nec conceſſa ſibi facultate ſupradicta, quòd tunc tanquam in bonis patris ei acquiſitis ſicur in alijs bonis eiuſdem patris, omnes filij habebũt æquale ius, neq; pater poterit de illa diſponere vltra tertium & quintum, & idem iudicabitur de hac legitima renuntiata ſimpliciter, tunc temporis, quod de cæteris bonis ipſius patris, nam ille filius qui in eum præd. modo renuntiauit, habetur pro mortuo, ac per conſequens cæteris filijs accreſceret ius illud pro portionibus hæreditarijs ſibi deferendis.

13 Item etiam ſupradicta amplian-tur, quòd ſicut filius renuntians in patrem legitimam ſibi competituram in bonis ipſius patris, poteſt apponere dictam facultatem & libertatem patri, ita etiã poterit apponere grauamina & fideicõmiſſa & ſummiſſiones & prohibitionem alienationis, tandem maioratum in forma facere & conſtituere, non ſolùm quãdo renuntiat patri, ſed etiam quãdo renuntiat fratribus, vel etiam ſi non apponat hæc onera & grauamina, poterit concedere facultatem patri vel fratribus, in quorum fauorem renuntiat, vt ea apponanr & faciant, itaque poterit vti facultate conceſſa parentibus in caſu.l.17.Taur: quę hodie ponitur in.l.11.tit.6.lib.5.nouæ recopilat. regiæ, meliorantibus filios ſuos in tertio bonorũ ſuorũ, nã huiuſmodi filius vel filia renuntians poterit in tota ſua legitima hoc facere, per ea quæ ſuprà dicta ſunt, cùm nõ habeat deſcendentes, nec aſcendentes legitimos, quibus aliquid iure teneatur relinquere, ſed poſsit relinquere prædictam ſuam legitimam ſibi competituram in bonis patris poſt ipſius mortem, cuilibet extraneo, cum conſenſu tamen patris vel eius, de cuius hęreditate tractatur, ne aliàs detur votum captandę mortis, vt in.d.l.fi.C.de pact. quia licèt habeat patrem tempore renuntiationis, intelligitur tamẽ quòd pater debet præmori, aliàs nihil valebit renũtiatio, vt infrà dicetur.

14 Vnde infertur limitatio ad omnia ſupradicta in hoc articulo, ſcilicet, quòd ſi hic filius vel filia renuntians haberet matrem vel alios aſcẽdentes vel deſcendentes legitimos vel aliquem eorum tempore, quo prædicta renuntiatio ſortitur effectum, hoc eſt tempore mortis eius, cuius hæreditas renuntiatur, & ipſe renuntians decedat in vita prædictorum ſuorum aſcendentium vel deſcendentium vel cuiuſlibet eorum, ſupradicta omnia hoc caſu non procederent, nec valet renũtiatio in præiudicium ipſorum, quia eis tenetur relinquere legitimas iuxta diſpoſitionem legum huius regni, ſcilicet deſcendentibus omnia bona, excepto tertio & quinto, & tunc de illo tertio debet diſponere inter dictos ſuos deſcẽdẽtes vt in.d.l.11.tit.6 lib.5.nouæ recopil.& aſcendentibus, excepto tertio, de quo poteſt liberè diſpone-

ſponere,& de quinto etiam, quãdo habet deſcendentes legitimos. vt diponunt iura huius regni. Sed ſi tempore renuntiationis non habet deſcẽdentes, poſtea tamen ei naſcantur, an ſupradicta procedant? videdum eſt ſuper glo.fi. huius.c. quanuis pactum.& ibi latè tractabitur. quare ſuperiora omnia maximè ſunt notanda, quia quotidie in practica contingunt,& ea non inuenio ſic declarata per doctores noſtros Hiſpanos, nec per alios. Relinquo tamen cogitandum ſuper his, quæ dicta ſunt in hac ſecunda ſubillatione, vt deliberationi locus ſit meliùs ſentientibus, & intelligentibus, meo tamen iudicio ſupradicta vera ſunt,& optimis cõſtãt & probantur rationibus.

15 Maior autem dubitatio eſt & verſatur, an dicta ſuprà in.1.&.2. proximis ſublimitationibus, procedant etiam quãdo filius vel filia condit teſtamẽtum de bonis ſibi iam quæſitis ex ſucceſsione matris defunctæ, vel alterius, vel alio quocunq; titulo, an pater poſsit in præiudicium cæterorum filiorum concedere filio, vel filiæ teſtantibus facultatem,& licentiã teſtamentum condendi & relinquendi præd. bona ſibi iã quæſita, quibuſdam ex filijs, eiſdemq; fratribus teſtãtis cæteris fratribus præteritis & prætermiſsis, vel etiã extraneis, quibus voluerit filius vel filia teſtans? Item an ipſi filij teſtantes de licentiã patris poſsint relinquere prædicta ſua bona ipſimet patri cũ ſupradicta facultate, vt poſsit pater de eis liberè diſponere in fauorem vnius vel duorũ pluriumuè fratrũ, eorundemq; patris filiorum, cæteris filijs præteritis vltra tertium & quintum bonorum patris, de quibus tertio & quinto ipſe aliàs poterat diſponere, ita vt in his caſibus, cæteri filij, quibus nihil relinquitur ex his bonis, non poſsint ſe cõqueri de ſuo patre, dicentes non potuiſſe patrem in præiudicium ſui ipſorum dictam licentiam conceſſiſſe, nec facultate ſupradicta per filium ſibi conceſſa vti, ſed quòd tenebatur omnibus ſuis filijs æqualiter relinquere tanquam bona ipſius patris ſibi acquiſita excepto tertio & quinto ipſorum bonorũ, in quibus licitum eſt ſibi per leges regias meliorare vel filium, vel nepotem, vnum vel plures, quos voluerit? Certè grãdis, pulchra,& optima dubitatio eſt. quia nos loquuti ſumus ſuprà in renuntiatione, quæ fit per viam contractus,& in eo caſu præſupponit prius decedendum fore patrem, quàm filium vel filiam renuntiantem, vnde cùm filius vel filia renuntians ſuperuiuit patri, pater ipſe nihil habere poteſt in illa legitima filij renuntiantis, ita vt ex ea tanquam de bonis patris poſsint cæteri filij aliquid petere, neque ipſe filius renuntians teneatur patri relinquere ſupradicto caſu, cùm ipſe pater prædeceſſerit,& ipſe filius renuntiat, quod habiturus eſt ex patris ipſius bonis poſt mortem ipſius patris. At verò noſtra præſens quæſtio eſt,& loquitur in teſtamẽto, quod facit filius de bonis ſibi

iam

iam quæſitis, concedente patre licē-
tiam & facultatem filio teſtādi prout
voluerit etiam in ſui præiudiciū, hoc
eſt partis legitimæ ſibi debitæ, quo
caſu præſupponitur, filiū vel filiā te-
ſtantē priùs deceſſurū, quā patrē ip-
ſius, quo etiam caſu, pater habet ſuā
legitimam in bonis filij, & ita ſibi de
betur, ſicut debetur filijs in bonis pa-
rentum, vt in.l.nam & ſi parentibus.
ff.de inoffic.teſtam.& in.l.ſcripto.ff.
vnd.lib. & de iure regio erat olim.l.
6.Tauri, hodie eſt.l.1.tit.8.lib.5.reco
pilation: nouæ legum huius regni;
vbi præcipitur & declaratur, omnia
bona filiorum decedentium abſq; fi
lijs vel deſcendentibus alijs legitimis
eſſe legitimam aſcendentiū, excepto
tertio, de quo poteſt filius liberè di-
ſponere. vnde cùm pater in hac ſecū
da præſenti quæſtione renunciet &
cedat iuri ſibi quærendo, videtur prę-
iudicare in eo cęteris filijs, & per con
ſequens, quòd hoc nō poſsit facere;
quid dicendum?

Et licèt quæſtio hæc extra termi-
nos noſtræ materiæ aliquantulum
videatur, tamen quia aliquo modo
ei concinere videtur, & quia ſubtilis
& quotidiana in practica eſt, eam
hic examinare & decidere libuit pro
viribus meis tenuibus licèt.

Et primò quidem videtur non va
lere huiuſmodi licentiam & faculta
tem in præiudicium cæterorum fi-
liorum, imò quòd ea non obſtante,
& non obſtante etiam teſtamento
filij, qui teſtatus eſt cum licentia pa-
tris, & defunctus eſt in vita ipſius, cæ
teri filij habeant integram & æqua-
lem portionem cum alijs fratribus
in legitima, quæ ex bonis filij defun-
cti pertinebat patri, præterquam re-
ſpectu tertij & quinti, in quibus pa-
ter poterat meliorare quęcunq; vel
quoſcunq; vellet filiorū vel nepotū
ex permiſsione legū regni, quia pa-
ter, in cuius fauorem filius teſtatus
eſt, concedendo ei prædictam facul
tatē, nō potuit pręiudicare filijs in illa
legitima ſibi debita in bonis filij præ
decedētis pluſquā in tertio & quinto

16 Ex his, quæ tradit Couar.in.c.Ray
naldus.§.2.n.4.de teſtamen.vbi dicit
quòd filius nō poteſt cōſentire gra-
uamini in ſua legitima appoſito in
præiudiciū liberorū, & quòd eius cō
ſenſus reuocabitur ab eius filijs ex ti-
tulo inofficioſæ donationis vel ex ra
tione.l.ſi vnquā.C.de reuocand.do-
nat.ſiquidē inofficioſa renūtiatio aut
remiſsio reuocatur tanquā inofficio
ſa donatio ex traditione doctorum
per eū ibi relatorū, ſubdēs; quòd quā
uis hic cōſenſus reſpiciat ius quæren
dū, quod minimè eſt cōſideratione
dignū ex remiſsionibus ibi allegatis
per eum, tamen attenta doctorum
dubitatione, an filius poſsit grauami
ni adiecto in legitima cōſentire, præ
dicto modo temperabitur, vt in præ
iudicium liberorum non valeat præ
dictus conſenſus, & inquit idem eſ-
ſe in conſenſu adhibito ad exhære-
dationem. hactenus ille. ergo idem
erit in legitima debita aſcendenti-
bus quandoquidem æquiparantur,
tam iure cōmuni quā regio, quantū
ad hoc

ad hoc vt debeantur, vt ita etiam pater non poſsit cõſentire grauamen in præiudicium filiorum, qui nõ participant de illa, ac per conſequẽs nõ poſsit dictam licentiam & facultatẽ concedere, vel ipſe teſtari de legitima ſibi debita in bonis filij, dãdo vni filiorum ampliùs quàm alteri vltra tertium & quintum.

17 Secũdò pro hac opinione facit doctrina Petri de Ancharan.conſil.101. vbi tenet, quòd filius non poteſt renunciare ſuam legitimam in præiudicium creditorum, ſed ſic eſt, quòd filius eſt creditor, vel ſaltim quaſi creditor, imò quaſi dominus legitimæ ſibi competentis in bonis patris, etiã patre viuente, & è conuerſo, iuxta gl. communiter approbatam in.l.3.C. de iur.& fact.ignor. quæ licèt in legitima filij tantùm loquatur, tamẽ idẽ eſt in legitima patris in bonis filij, vt in.d.l.nam & ſi parentibus.ff.de inoff.teſt.& in.d.l.1.tit.8.lib.5.nouæ recopil. igitur non poterit renuntiare eam in præiudicium filiorum, quibus eſt quaſi debita.

18 Tertiò & præcipuè pro hac opinione facit.d.l.1.tit.8.lib.5.ordin. nouiregalis, vbi probatur, quòd omnia bona filij decedentis ſine deſcendẽtibus legitimis, excepto tertio, ſunt legitima patris, adeò, quòd ſicut parẽtibus non licet exhæredare vel præterire filios extra cauſas à iure expreſſas, ita nec filijs parentes, quia neceſſariò tenentur filij parentibus legitimam relinquere, vt ex dicta.l. regia colligitur, ſed nemo dubitat, quòd hoc ius legitimæ patri debitæ in bonis filij dicitur bona ipſius patris.

19 Quia iura & actiones inter bona cõnumerantur, vt tradit latè Pinelus in Rubrica.C.de bon.mat.ſtatim in princip. ergo pater non poterit præiudicare in illo alicui filio.

Sed his non obſtantibus, contraria ſententia eſt verior meo iudicio & tenenda, imò quòd pater quantũcunq; habeat alios filios, etiam in eorum præiudicium poſsit concedere licentiam & facultatem filio teſtandi vt poſsit ad libitum teſtari & diſponere, & inſuper poſsit ipſe pater de illa legitima liberè diſponere in vnũ vel plures filiorum alijs filijs præteritis ex facultate ſibi à filio conceſſa.

20 Fundatur primò hæc opinio per tex.in.l.qui autẽ.in verſ.proinde.ff. quæ in fraud.credit. vbi probatur poſſe verum debitorem repudiare hæreditatem ſibi iam delatam non ſolùm teſtamentariam, ſed etiam legitimam in præiudicium creditorum, nec ex hoc creditores poterunt reuocare prædictam repudiationem, imò quod fortius eſt, & legatum poterit debitor repudiare. ¶ In quo tex. plura ſunt conſideranda & ponderãda, quæ magis aſtringunt & probãt hanc ſecundã opinio. Primò, quòd ibi erat iam hæreditas delata, in noſtro verò caſu non, ſed deferenda. nã regula iuris eſt, quòd delata hæreditas eſt, quam adeundo quis poteſt conſequi, ſed patri, quando ipſe præſtat licentiam & facultatem filio teſtandi prout voluerit, non eſt delata hære-

hæreditas, quia non poteſt eã adeundo cõſequi quia filius adhuc viuit & ſuperſtitis nulla eſt hęreditas, vt in l. qui ſuperſtitis. ff. de acq. hæred. ergo ſi debitor iam delatam hæreditatẽ poteſt repudiare ſine querela creditorũ, hoc eſt, quòd ex eo non poſſint ſe cõqueri creditores, à fortiori poterit deferendã vel grauamẽ in ea cõſentire in præiudicium liberorũ.

Secũdò ponderandũ eſt, quòd in tex. illo, debitor eſt verus & proprius debitor, & creditores ſunt proprij creditores tẽpore, quo debitor repudiat

21 Sed pater in vita eſt improprius debitor legitimæ filiorũ, quia in vita non tenetur pater aſsignare nec dare filijs ſuis legitimas ſibi cõpetituras poſt mortẽ ipſi' patris, vt in. l. 1. §. nec caſtrẽſe. ibi, præmatura etenim hæc ſpecies eſt collationis. ff. de collat. bon. & per cõſequẽs filij in vita patris non ſunt proprij creditores, ſed quaſi & improprij iuxta. d. gl. cõmuniter approbatã in. d. l. 3. C. de iuris & fact. ignor. igitur ſi verus & propri' debitor in præiudiciũ propriorũ creditorum poteſt hæreditatem legitimam repudiare, à fortiori poterit id pater in præiudicium filiorum, qui ſunt improprij creditores.

Tertiò ponderãdus eſt tex. ille in quantũ dicit idem reſpectu legati, vt debitor poſsit repudiare legatum ſibi relictum, nam hoc plus eſt, quàm quòd poſsit repudiare hæreditatem legitimam vel teſtamentariam.

22 Nam ius adeundi hæreditatẽ nõ eſt in bonis noſtris, vt in. l. pretia rerũ ff. ad. l. falc. cũ ſimilib. & hęreditas antequã adeatur nõ eſt acquiſita, quia opus eſt aditione, vt in quãplurimis iuris partibus probatur, at verò legatũ ſtatim à morte defuncti abſq; agnitiõe trãſit recta via in legatariũ, vt in. l. à Titio. ff. de furt. & in. l. 35. tit. 9. part. 6. l. 1. §. ſed verum. ff. ſi quid in fraud. patron. & in pluribus alijs iuribus vulgarib', eſtq; receptiſsima hęc ſentẽtia, igitur ſi dominiũ iã acquiſitũ & radicatum in perſona debitoris poteſt debitor repudiare in præiudicium creditorum, nimirum ſi poſsit pater ius quærendum renuntiare in præiudicium filiorum.

23 Quia nõ eſt par ratio, lucra nõ capere & quęſita perdere, vt in. d. l. qui autẽ. & in. l. fi. C. de codicill. & in. l. ſi ſpõſus. §. ſi maritus. ff. de donar. inter vir. & vxor. ergo tex. ille in. d. l. qui autẽ. iunctis ponderationibus ſuprà factis expreſſus eſt pro hac opinione.

24 Ex quo cõfunditur manifeſtè opinio Petri de Anchar. d. conſil. 101. de qua fecimus ſecundũ fundamentũ pro parte cõtraria, dicẽtis, quòd fili' non poteſt renũtiare ſuã legitimã in præiudiciũ creditorum, nam ibi videmus tex. expreſſè probantẽ cõtrarium, & contra Anchar. tenet prætereà ex illo tex. Franciſcus de Rip. in. l. 1. n. 7. ff. de pignorib. & per gl. in l. ſcimus. verbo. ipſo iure. C. de inoffic. teſtam. & contra Anchar. eſt etiã bonus tex. in. d. l. 1. ff. de pignor. per quem eandem opinionem tenet Paul. de Caſt. ibi. num. 2. licèt ipſe Rip. relinquat cogitandum propter autho-

authoritatem Anchar. Sed reuera opinio Anchar. falſa eſt, & contra tex.expreſſum in.d.l.qui autẽ.& contra eam etiam per illum text. & per tex.in.l.patrem.eodem titulo.tenet additio Palatij Rubei in repet.Rubr. §.47.n.8.litera D.fol.mihi.60.

25 Secundò & principaliter pro hac opinione facit bonus text. in.l.filio præterito.cum materia.ff.de iniuſt. rupt.irrit. que fact.teſtam. vbi probatur, quòd ſi filius conſentiat & approbet teſtamẽtum patris poſt mortẽ ipſius patris, in quo ipſe filius præteritus eſt, æquitate prætoria reconualeſcit & ſuſtinetur teſtamentum, licèt aliàs, ſi nõ approbaret, eſſet nullum.vt in.l.inter cętera.cum ſimilib. ff.de exhæred.lib.ergo ita & eodem modo poterit pater conſentire præteritionem de ſe faciendam, concedendo filio licentiam vt teſtetur liberè ſicut voluerit, nec cæteri filij poterunt de hoc ſe conqueri, quia pater in quærendis, potuit illis præiudicare, per ea quæ ſuprà dicta ſunt.

26 Vnde infertur ſecundùm Antonium Gomez in.l.22.Tauri.n.24.pręcipuè ad finem illius numeri, quòd ſi pater fecerit ſcripturam publicam vni filio non meliorandi cæteros filios, nec vllum eorum, iuxta diſpoſitionem.d.l.22.quæ hodie eſt.l.6.titu. 6.lib.5.ordin.noui regiæ recopil.poterit filius hic, in cuius fauorem facta eſt huiuſmodi ſcriptura, conſentire meliorationem in fauorem aliorũ fratrum, & renuntiare dictæ ſcripturæ publicæ, etiam in præiudiciũ ſuoꝝ filiorum.

27 Facit etiam gl.in.l.ſi quando.§.fi. gl.fi.C.de inoffic.teſtam. quæ tenet poſſe filium tempore, quo fit teſtamentum per patrem vel matrẽ, conſentire ſe præteriri vel exhæredari. & licèt aliqui. dd. teneant contra illam gl. eſt tamen magis communis opinio cum ea, vt latiſsimè concludunt Roderic. Suarez in repet.l. quoniam in prioribus.in.10.ampliatione.n.31.&.32.& ſequentibus.C.de inoffic.teſtam.& Anton. Gomez in d.l.22. Taur.n.5.& idem in.1.Tom. c.11.n.14. vt alios plures omittã, qui de illa gl.loquuntur & agunt. & ibidem.dd.præcipuè Anto.Gomez.d. c.11.n.31.concludunt eadem ratione poſſe filium conſentire grauamini appoſito in ſua legitima. & opinio gl.ſuprad.probari videtur in.l.6.tit. 8.part.6.

Tertiò & principaliter pro hac opinione facit gl.fi.in hoc.c. quanuis pactum.communiter approbata, vt infrà ſuper ea videbimus, qua probatur, pactum iuratum, de quo in hoc tex.nocere filijs renuntiantis, ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtro caſu.

28 Quartò hæc opinio probatur optimo ſimili & argumẽto, ſcilicet, quia deciſio tex.in.l.ſi vnquam.C.de reuocand.donat.quæ habet, quòd donatio omnium bonorum vel maioris partis reuocatur natiuitate filiorũ, procedit & habet locum in bonis iã radicatis in patrimonio donantis, & ſuis effectis, ſecùs verò in hæreditate

non

non adita per renuntiātem, quia cū
huiuſmodi hæreditas nondum fue-
rit quæſita, ſed ſit ius quærendū, tunc
enim, renuntiatio ipſius iuris quærē-
di & donatio non reuocatur poſtea
natiuitate filiorum, argumento. d.l.
qui autem.ff.quæ in fraud.cred.& in
l.ſi ſponſus.§. ſi maritus.ff. de donat.
inter vir.& vxo.& ita hanc opinionē
in terminis.d.l.ſi vnquā.tenent pluri
mi doctores relati per Ripam ibi in
11.q. nu. 22. & latiùs per Tiraq.ibi in
verb.donatione largitus.n.180. cum
pluribus ſequentibus.¶In quo, meo
iudicio, ponit veram reſolutionem
Rip.vbi ſuprà in hunc modū, quòd
ſi quidem ius quærendum, quod re-
nuntiatur, eſt radicatum de præſenti
ſpe certa & probabili, & hoc caſu na
tiuitate filiorum reuocatur renuntia
tio, quia eſt propriè donatio, vt in.l.
pactū curatoris. C. de pact. & in.l.ſi
mulier. C. de cōdict. ob cauſ.de qua
donatione loquitur.d.l.ſi vnquā. &
ideo ſi filia renūtiaret hæreditati ma-
tris defunctæ, locus eſſet diſpoſitioni
tex.in.d.l.ſi vnquā. vt prædicta renū-
tiatio nihil valeat in præiudiciū filio-
rum poſtea natorum, tum quia renū
tiaret hæreditati iā delatæ, & ſic iuri
radicato de præſenti.

29 Tum quia renuntiando videtur
adire, argumento.l. rem mobilem.
& in .l. ad legatum.ff. de procurat.
eſt enim maxima differentia inter re
nuntiare & repudiare hæreditatem,
nam renuntiando aditur, non verò
repudiando, vt declarat Paulus de
Caſt.in.l.ſi actionem. C de pact. &
in.l.pactū, quod dotali. C. de collat.
& ita conſuluit Socin.cōſil.54. incip.
Viſa renūtiatione.lib.4.ſi verò renū-
tiatur iuri quærēdo, nō radicato vlla
ſpe certa, tūc nō erit locus diſpoſitio-
ni.d.l.ſi vnquā.& ideo ſi quis renun-
tiet hæreditati patris vel matris viuē-
tis, non reuocabitur renuntiatio pro-
pter ſuperuenientiam filiorum, quia
hæreditas viuentis nō dicitur debita
filijs ſpe certa ſecundū Bart.in.l.poſt
emācipationem.§.illud. per illū tex.
ff.de liberat.legat.cū filij poſsint præ
mori, & ſic nihil habituri ſint, vt in.l.
nam & ſi parentibus.ff.de inoffic.te-
ſtament.& pater poſsit teſtari, & aliū
hæredem vniuerſalem inſtituere, fi-
lio ſuo præmortuo, vt in.l.1. & in .l.
ſcimus.C.de inoffic.teſtam.præma-
tura enim eſt ſpes filij anhelātis ante
diem hæreditatem parentū, vt in.l.1.
§.ſi impubere.ff.de collat.bonor.ha-
ctenus reſolutio & diſtinctio Ripæ.
quam reſolutionem & diſtinctionē
refert ad literam, & ſequitur Rolād.
à Valle conſil.11.num.44.& ſequenti
bus lib.1.¶Vbi plus dicit & refert ex
Carolo Ruino conſil.170. 3. colum.
verſicu.non obſtat.&c. volumine.1.
& in conſil.140.colum.fina.volumi-
ne. 4. quòd renuntiatio facta per fi-
liam patri ad formā huius cap.quan
uis pactū.nō reuocatur propter libe-
ros ſuſceptos, quia per talem renun-
tiationē filia fuit excluſa à iure quæ-
rendo, & nōn à iure quæſito. & ibi
allegat alios doctores hoc ſequen-
tes.quod profectò maximè facit &
concludit pro hac ſecunda principa
li no-

li noſtra opinióe. ¶ Ergo ita & eodē modo, imò à fortiori dicendum eſt in noſtro caſu in linea aſcendentiū, quòd pater poterit præſtare licentiā & facultatē filio ſuo teſtanti, vt teſtetur prout voluerit, & relinquat bona ſua cui voluerit, cùm hoc ſit renūtiare ius quærēdum non radicatum, neq; ſpe certa debitū, quia poteſt pater renūtians præmori, & ſic nihil renuntiauerit, imò magis congruū naturæ eſt, & frequentiùs accidit, vt pater priùs decedat quā filius, vt in.d.l. nam & ſi parentibus.

30 ¶ Et decedentibus ſimul patre & filio in bello, non cognito quis priùs deceſſerit, præſumitur patrē priùs deceſsiſſe ordine naturæ, vt de hoc eſt optimus tex. in l. qui duos.§.in bello.&in.§.ſi Lucius. ff.de reb.eorum. vnde ſicut renuntiatio filiæ vel filij hæreditatis aſcendentium nondum ſibi delatæ præiudicat filijs ſuis, hoc eſt nepotibus eius, cuius hæreditas fuit renūciata, ita etiā & à fortiori præiudicabit renūtiatio pris hęreditatis filij ſui viuētis nōdū ſibi delatæ, cæteris filijs per rationes ſuprà proximè dictas. & pfectò hoc fundamentum ſatis vrget pro hac.2. opinione.

31 Secundò & vltimò pro hac opinione facit, quia pater, qui eſt legitimus adminiſtrator filij, quem in ſua poteſtate habet, & ratione patriæ poteſtatis competit ſibi vſusfructus bonorū omnium aduentitiorum filij, poteſt tacitè vel expreſsè remittere filio ſuo prædictū vſumfructum ſibi debitū, etiā ſi alios filios habeat, & etiā vltra tertiū & quintum, neq; alij filij poterunt petere, vt prædictus filius conferat dictum vſumfructum, ſed præcipuū habere debet, etiā ſi pater aliàs fecerit tertiū & quintū meliorationis in aliū vel alios filios, vt latiſsimè plura iura & doctores referēs probat, & tenet Ant. Gomez in.l.29.Taur.n.29. & idem in.l.48.Taur.nu.9.&.10. vnde ita & eodem modo dicendū eſt in noſtro caſu. quod certè ſatis expreſſum videtur in propoſito, & notādū in practica pro limitatione legum huius regni, quę prohibent parentes meliorare poſſe filios vltra tertium & quintum bonorum ſuorum.

32 Et ita inuenio quòd hanc ſecundam opinionem fundat latiſsimè licèt non in proprijs terminis tamen in alijs fortioribus Palatius Rub. in repetit. Rubricæ. de donat. inter vir. & vxor.§.47.n.2.& ſequentib. vſq; in finem.§.fol.mihi.59. vbi dicit, quòd ſi pater grauamen fideicōmiſsi impoſuit filio in ſua legitima, vt reſtituat poſt mortē filio ſuo primogenito, & ille etiam ſuo, vt fieri ſolet, & filius expreſsè conſentiat, valebit tale grauamen, nec dicetur hoc fieri in fraudem filiorum. & pro hac parte plura iura & doctores allegat, precipuè noſtrum text. in hoc.c. quāuis pactum. & l.6.titu.8.partit.6. ergo ſi hoc ſtatutum eſt in filio reſpectu patris, à fortiori idem dicendum erit in patre reſpectu filij.

33 Quia licèt tam aſcendentibus quā deſcendētibus ſit debita legitima, vt in iuribus ſuprà allegatis, tamē deſcē-

dentibus

dentibus debetur iure naturæ, & aſcẽtibus iure miſerationis, vnde fortius ius eſt deſcẽdẽtibus quã aſcẽdẽtibus reſpectu legitimæ ſibi debitæ, vt in l. ſcripto. ff. vnd. lib. & licèt Palat. Rub. vbi ſuprà. n. 2. dicat multò plura adduci poſſe ꝓ cõtraria parte, quæ breuitatis cauſa, & quia lis ſub iudice eſt, omittit, remittẽs ſe ad ſcripta ꝓ vtraq; parte per maximos iuris vertices, neutrã firmãs ſententiã, tamẽ ſtatim per totum illũ §. latiſsimè fundat hãc opinionem, eã ampliãs, vt etiã poſt mortem patris poſsit filius cõſentire prædictũ grauamen, de quo vltimo ego malè ſuſpicor, & inquit quòd hoc modo dicũt aliqui, quòd legitima filij poteſt perpetuò vinculari de cõſenſu filij, quia poteſt per talẽ conſenſum ſibi & ſucceſſoribus præiudicare renũtiãdo iuri ſibi cõpetẽti, non ſolũ mortuo pr̃e quãdo radicatũ eſt efficaciter ius legitimæ in eo, ſed etiã eo viuo, quãdo tale ius nõ habet in legitima, quę nõ eſt ſibi debita, ſed qua ſi debita, iuxta ſæpe allegatã gl. l. 3. C. de iur. & fact. ignor. & poſtea dicit, quòd nõ poteſt ex hoc filius cõqueri quòd pater renũtiet vel remittat ius vel lucrũ, quod ſperat futurũ. & ibi latè fundat, vt dictũ eſt, quod ꝓfectò exp̃ſſum eſt in noſtra quęſtiõe, licèt loquatur Pala. Rub. in filio cõſentiẽte grauamen in legitima, nã idem eſt à fortiori in pr̃e cõſentiẽte filiũ teſtari prout voluerit ipſe filius, vel quòd leget vni vel pluribus filiorũ, alijs prætermiſsis, vel quòd faciat vinculũ. eãdem ſententiã ſupradictã expreſsiùs firmauit idẽ Palat. Rub. in l. 27. Taur. n. 16. eandẽ quoq; ſentẽtiã dicit ſatis ſuſtentabilẽ Roder. Suarez in l. quoniã in prioribus. in. 10. ampliatiõe. n. 48. C. de inoffic. teſtam. fo. 72. ſcilicet quòd poſsit apponi grauamen maioratus in legitima de cõſenſu ipſius filij, licèt dubitet de hac opinione, & relinquat cogitãdum.

34 ¶ Inquit tamen nu. 49. quòd in duobus caſibus hæc concluſio erit ſine ſcrupulo. Primus eſt, vbi vltra dictã approbationẽ, & expreſſum conſenſum teſtamẽti & grauaminis ſibi appoſiti, inter fratres fieret dicta cõuẽtio & bonorũ paternorũ vinculatio patre cõſentiente & perſeuerante in eadẽ voluntate vſq; ad mortẽ iuxta. l. fi. C. de pact. & hoc dicit menti tenendũ, quia eſt nouũ, & tãdem dicit, cogita ſuper ea, & poſtea, eã tenet, dicens ſic vidiſſe factũ in quadam ſucceſsiõe antiquiſsima cuiuſdã nobiliſsimi militis huius regni ciuitatis Abulẽſis, & fundatur ex gl. quã dicit cõiter approbatã in d. l. fin. C. de pact.

35 ¶ Quæ ampliat, eam. l. in liberis, ſcilicet, quòd filij de cõſenſu patris poſsint paciſci inter ſe de hęreditate patris certo modo diuidẽda, & cõuentiones, quas voluerint facere ſuper ea, patre perſeuerante in eadem voluntate vſq; ad mortem. & illam glo. ſequitur Bart. ibi ſtatim in princip. poſt diuiſionem tex. & dicũt eam cõmunem ibi Iaſ. n. 5. Purpurat. n. & Anton. Gomez in. 1. tom. c. 11. num. 31. & Menchac. plures allegans de ſucceſſ. creat. §. 1. in principio. n. 5. verſic. vt per hoc. in fine. & refert plu

res eam ſequentes in dict.§.1.verſic. quoad quartum.nu.16.

36 Sed & magis aſtringit pro hac opinione & primo caſu Roderici Suarez.l.illa finalis. ſi conſideremus procedere non tantùm in filijs paciſcentibus ſuper hæreditate patris ipſo cõſentiẽte, vt ſuprà dictum eſt, ſed etiã in aſcendentibus paciſcẽtibus ſuper hereditate filij, hoc eſt, deſcendentis ipſo conſentiẽte, nam per hanc ampliationem magis accedimus ad noſtram quæſtionem & materiam. & quòd hæc ampliatio ſit vera, tenent ibidem Bald.colu.2.Alexã.in princ. 2.colu.Iaſ n.5.dicit cõmunem Curt. Iun.ibi.nu.9.vbi etiam teſtantur cõmunẽ Cagnolus.nu.68.& Purpurat. 23.quicquid aliàs teneant in contrarium Fulgoſius ibi ſuper gl.magna. Aretin.& Lãcelot. Decius colum.2. & Philip.Decius. num. 15.nam præcedens opinio eſt vera cõmmunis & tenenda.

37 Secundus caſus Roderic. Suarez vbi ſuprà.nu.15. in quo poteſt ſecurè filio apponi grauamen in legitima ipſo conſentiente, eſt, quando conſenſus filij & approbatio grauaminis interueniret etiam poſt mortem patris, per tex.in.l.ſi quando.§.illud. & fin.§.generaliter.C.de inoffi. teſtam. de quo alibi latiùs dicemus annuente Deo.

38 Addit Roderic.Suarez vbi ſuprà. num.51.tertium caſum, ſcilicet, vbi filius in vita patris approbaſſet teſtamentum, in quo fuit ſibi appoſitum grauamen in legitima, & filius iuraſſet de non contraueniendo, nec impugnando teſtamẽtum ratione grauaminis in legitima ſibi appoſiti, per text.apertum in præſenti.c. quanuis pactum.& per alios docto. quos ibi refert.& ſic licèt quæſtio noſtra prima facie non videatur nimis concinere noſtro tex. attamẽ de ipſius materia eſt, & quæ deciditur per eũ ſaltim in argumentum.

Si igitur hoc in filijs ſtatutum eſt, multò fortiùs in parẽtibus idem dicendum erit per rationem ſuprà aſsignatam. & ſic bene ex hoc tertio caſu comprobatur noſtra opinio iunctis ſupradictis, & quæ infrà dicentur ex eodem Roderico Suarez.

39 Vnde ipſe infert ex prędictis vnũ famoſum ad conſulendum, vbi pater vult vinculare bona, quæ pro legitima relinquit filio ſuo cum prohibitione alienationis, & cum ſubſtitutionibus & alijs grauaminibus, ita vt omnis ſcrupulus ceſſet, ſcilicet, quòd filius in ipſa confectione teſtamenti conſentiat, & approbet teſtamentum, & ſupradictum vinculum, & onus ſibi appoſitum in legitima, promittens & iurans non contrauenire teſtamento & cõditionibus in eo appoſitis occaſione legitimæ, vel eius ſupplemẽti, vel alterius cuiuſlibet grauaminis, & in hoc cõſentiãt omnes alij filij ſi ſunt, nam per hoc videtur manere firmũ vinculum.¶ Ergo ita & eodem modo, imò à fortiori dicendum videtur in noſtro caſu, quod pater poſsit

tempore

tempore teſtamenti,quod filius ſuus facit,conſentire grauamini & vinculis in legitima ſua impoſitis per filiũ, & etiam conſentire quòd alteri legitur & relinquatur, inſuper & teſtari liberè de prædicta ſua legitima ſibi relicta per filium hac facultate, vt poſsit liberè de eadẽ teſtari,ſicut ipſe filius poterat eum prædict.conſenſu patris extraneo legare eandem legetimam cum grauaminibus & conditionibus,quæ vellet. licèt in hac noſtra quæſtione non ſit neceſſarium iuramentum,quod Roderic.Suarez requirit in quæſtione ſua, ſed ſi interueniat,firmius erit,ex his,quæ infrà dicentur in quæſtione illa,an pater poſsit reuocare licentiam à ſe ſemel præſtitam ad dictum effectum.

40 Sed propriùs accedendo ad noſtram quæſtionem, idem Roderic. Suarez ibi.nu.53.& pluribus ſequentibus vſque ad finem. d. ampliationis decimæ, tractat nouiter quæſtionem, an huiuſmodi conſenſus filij ſuper onere,vinculo,& grauaminibus ac ſubſtitutionibus & fideicommiſsis cum prohibitione alienationis appoſitis in ſua legitima præiudicet filijs conſentientis (hoc eſt) nepotibus, eius,qui appoſuit grauamina,an verò, eo conſenſu non obſtante,poſsint petere, vt tota legitima diuidatur æqualiter inter omnes reiecto prædicto grauamine & vinculis? Et tandem ibi concludit,quòd ſi quidem filius conſentiens decedit in vita patris,tunc hic cõſenſus non obſtat nec p̃iudicat nepotibus, quia tenetur eis auus integrã & liberam abſque onere relinquere legitimam ſui patris, quia ipſi ſunt hæredes ex perſona ſua propria,repræſentando perſonam patris. Si verò filius conſentiens ſuperuiuat patri, tunc aut conſentit in vita patris,& præiudicat filijs ſuis: aut poſt mortem, & non præiudicat, eo, quia ſtatim mortuo patre fuerunt filio acquiſita bona illa liberè,& abſq; onere,reiecto prædicto vinculo, & quocũq; alio onere, per tex. in dict.l.quoniam in prioribus. vnde filius ipſe poſt mortem patris, cùm ſibi iam ſint quæſita bona ipſius liberè, non poteſt conſentire vinculo,nec alicui grauamini in præiudicium filiorum, & conſenſus reuocabitur prætextu inofficioſæ donationis (omitto, quòd poteſt pater vnum vel plures ex filijs,vel nepotibus iure regio meliorare in tertio & quinto bonorum). & in hac diſtinctione reſidet Roderi.Suarez, licèt quia nouum timidus & dubius. & ampliùs dicit, quòd licèt ſit communis opinio, quòd ſucceſſorium edictum habeat locum in querela inofficioſi teſtamenti, (quod ipſe latiſsimè egi in repetitione.l.pater filium.ff.de inoffic.teſtament.) tamen in caſu ſupradicto,quo diximꝰ conſenſum filij nocere nepotibus, eius filijs,non poterunt admitti nepotes ex ſucceſſorio edicto, quod ſucceſſorium edictum propriè locum habet, quoties primus eſt excluſus repudiatione, vel morte, vel tempore,ſecùs ſi eſſet inſtitutus,licèt

repudiaſſet, vt in noſtro caſu.

Ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtra quæſtione, vt obſtante conſenſu patris, eius filij non poſsint conqueri, nec annullare neque querelare, neq; ex perſona patris, neq; ex perſona ſua per ſucceſſo
41 rium edictum, nec alio modo iudicium & voluntatem patris, dum tamen conſentiat pater in vita filij teſtantis, ſecùs ſi poſt eius mortem conſentiat, quia tunc eius cõſenſus, quia eſt ſuper iure iam quæſito, nõ præiudicat filijs, præterquã in tertio & quinto, in quibus poteſt meliorare vnum vel plures ex deſcendentibus ſuis, attentis legibus huius regni; ſi verò pater conſentiens decedat in vita filij, cui cõſentijt, putò adhuc præiudicare filijs, quia in hoc caſu non militat eadem ratio, quæ in filio conſentiente grauamen in ſua legitima decedẽte in vita patris.

42 Nã ſublatis aſcendentibus de medio, quia prædeceſſerint, frater nõ tenetur inſtituere fratres, & ſic fratres non ſuccedunt fratri cõtra ſuam voluntatem, & teſtamentum, niſi turpibus perſonis inſtitutis, iuxta tex in.l. fratres.cum ſimilibus.C. de inoffic. teſtament. licèt hoc caſu, fratres non tam excludantur ex cõſenſu patris, quàm ex legis authoritate, quia etiã ſi pater non cõſenſiſſet, (eo quòd deceſsit in vita filij ſui, qui teſtamẽtum condidit) non admitterẽtur fratres ad ſucceſsionem fratris defuncti cũ teſtamento, niſi ex ipſius voluntate, vel turpibus perſonis inſtitutis, quia tunc admitterentur etiam contra teſtamentum & voluntatem fratris, vt in.d.l. fratres. cũ ſimilibus. At verò nepotes, mortuo eorum patre in vita aui ſuccedũt neceſſariò ſi volũt tam ex teſtamẽto quàm contra, & ab inteſtato, vnde pactum & conſenſus patris ſui eo decedente in vita aui nepotum, eis nõ præiudicat, quia nunquam fuit hæres patris, hoc eſt, aui, & hæc eſt maxima ratio differentiæ in hoc tantùm caſu.

43 Pro hac etiam noſtra opinione facit quod tradit Boerius deciſ.96.nu.10. vbi vult, quòd mater poteſt approbare teſtamentum filij in præiudiciũ aliorũ filiorũ ex doctrina Bald. conſ. 81. volumine.4.

Ex quibus omnibus reſultat reſponſio ad adducta per Couar. pro.1. parte, nã videmus contrariũ eius, q̃d ipſe dixit, & licèt ſuper eo eſſet dubietas doctorum, tamen in noſtro caſu, (hoc eſt) in patre conſentiente, non deberet eſſet ea dubietas, vt ſuprà dictum eſt, & dicetur ſtatim.

Non obſtat etiã.l.1.tit.8.lib.5. noui ordina. regal. adducta pro.1. opinione, quia agit in iure quæſito, nos verò loquimur in quærẽdo, quorũ nõ eſt eadẽ ratio, vt ſuprà dictũ eſt. nec obſtat q̃d per illã.l. infert Palat. Rub. in repet. Rubric. de donat.§.63.nu.6. dicens q̧ in præiudiciũ patris nõ poterit filia renũtiare bonis quæſitis cõſtãte matrimonio, quia debet intelligi, vt ipſe loquitur, quãdo id faceret in fraudem, aliàs ſecùs, quia eſſet contra dict.l.4. qui autem.

Non

Non obſtat etiam doctrina Petri de Anchar. d. cõſi. 101. quia iam fuit ei reſponſum ſuprà in principio huius ſecũdæ opinionis: & ſic remanet ſatis explicitus & declaratus articulꝰ hic, meo iudicio, & nullibi eũ inueni tactũ in terminis huius quæſtionis ſuprà tactæ & figuratæ, & ideo ſupra dicta omnia cõgeſsi, & excõgitaui, vt lector doctus & prudẽs eligat ex his opinionibus, omnibus hinc inde perſpectis, veriorẽ. Mihi hæc .2. opinio verior videtur per fundamenta ſuprà adducta pro ea, quia licèt Palat. Rub. & Roderic. Suarez vbi ſuprà loquãtur ſub dubio, & relinquant cogitandum in ſua quæſtione, loquentes in filijs conſentiẽtibus grauaminꝰ in ſuis legitimis, in noſtra tamen quæſtione non adeſt tanta dubitatio, eo quòd, vt ſuprà nõ ſemel dixi, licèt parentibus & filijs debeatur legitima, tamen non ita debita eſt parentibus hæreditas filiorum, ſicut filijs hæreditas parentum; quia illis debetur iure miſerationis, his verò iure naturali, & ex parẽtum cõmuni voto, vt in. l. ſcriptoꝝ. ff. vnde lib. vnde nimirum, quod faciliùs parentes excludere ſe poſsint, & à ſe abdicare ius hoc, etiã in præiudicium filiorum, quàm filij. Licèt tamen hæc ita ſe habeant, quia articulus hic nouiter per me eſt diſcuſſus, & in eo, quod ipſe legerim, neminem inuenerim ſcribẽtem, & iuſtũ eſt correctioni, & limæ melius ſentientis me ſubmittere, id libenterq; facio, & cogitandum relinquo, vt deliberationi locus ſit, exemplo doctiſſimorum virorum noſtræ Cæſareæ, & Pontificiæ facultatis, ſatis eſt aperuiſſe viã, & laborem ſumpſiſſe, ſpiritũq; fatigaſſe in excogitationibus & fundamẽtis vtriuſq; opinionis, & meam ſententiam atque iudicium ſignificaſſe in hac contingibili quæſtione.

44 Sed vt vltimam manum huic negotio imponamus, remiſsiuè ſaltim videndum erit, an retenta .2. opinione ſupradicta, pater poſsit licentiam & conſenſum à ſe præſtitum filio ad teſtandum, reuocare? De quo quia calamus plus debito protenſus eſt, videndi ſunt omnino Rodericus Suarez in dict. l. quoniam in prioribus in .11. ampliatione. num. 10. fol. 102. & Tellus Fernandez in. l. 6. Taur. num. 64. & 65. dicens ſe iã bis vidiſſe hoc in practica.

45 Illud tamen aduertendũ eſt, quòd in hoc caſu, non bene quadrat, quatenus ad perſeuerantiam, vel conſenſus præſtiti reuocationẽ deciſio text. in. l. fina. C. de pact. quæ requirit perſeuerantiam in conſenſu pacti vſq; ad mortem eius præſtantis, nam ſi reuocat, non valet pactum etiam iuratum, vt iam ſuprà late dictum eſt, quia lex illa loquitur in conſenſu illius, de cuius hæreditate agitur, at verò nos agimus de conſenſu & facultate illius, cui debetur hæreditas, quod longè diuerſum eſt, vnde non poteſt ſupradicta vltima quæſtio decidi per hanc. l. final. C. de pact. nec bonum fundamentum ſumi ex ea, quia in caſu d. l. fina. deficiente con-

 ſenſu,

ſenſu ei, de cuius hæreditate agitur; vel quia nullus interfuit, vel quia qui adfuit, fuit per eundē reuocatus, & ſi hoc non obſtāte valeret pactum in caſu.d.l.fina.dareturvotum reprobū captandæ mortis contra volūtatem ipſius, quod eſt cōtra bonos mores; atq; perinde nullius momēti, nec iuramento confirmatur, at verò in noſtro caſu ſupradicta ceſſant, quia nullum datur votum captandæ mortis, præcipuè cū ipſe, de cuius hæreditate agitur, conſentiat, & nō reuocauerit ſuum cōſenſum, quandoquidem teſtatus eſt, & non mutauit volūtatem ſuam, vnde videbatur dicēdum omnino valere prædictum teſtamentū filij per conſenſum & approbationē patris ſemel præſtitū, licèt poſteà reuocaſſet, quia ſibi præiudicauit conſenſus ſemel præſtitus, & quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt. præcipuè, quia à principio fuit voluntarium patri cōſentire, at verò ex poſt facto poſtquā ſemel conſenſit & facultatem præſtitit filio teſtādi prout vellet, eſt neceſſariū in eadem volūtate permanere, vt in.l.ſicut ab. initio.ff.de action.& oblig.

46 Pro quo facit opinio pulchra doctorum tenētium, quòd licèt cōſtituto à duobus; ſcilicet, viro & vxore vel alijs, primogenio ex vtriuſq; patrimonio, vel facta melioratiōe poſſit alter eorum, quoad própria bona pœnitere inuito altero vel mortuo, & maioratū, quoad ſua bona reuocare, tamen ſi maritus ex legitimo conſenſu vxoris maioratum inſtituat ex bonis vtriuſque, morte ſolius mariti confirmatur maioratus iſte & vinculum huiuſmodi, adeò, quòd vxor non poteſt reuocare id, etiam quoad ſua bona, operante hanc confirmationem, & irreuocabilitatem cōſenſu ab vxore legitimè ſemel præſtito, vt latè ex Oldrad.& alijs fundat, & tenet Roderic. Suarez in repetit. dict.l.quoniam in prioribus.in.5. limitatione ad.l.regiam. nume.12.fol. 165.& in nume.14.fol.166.C.de in offic.teſtamēt.& Didac.Couar.Præſul Segouienſ.meritiſſimus in repet. Rubricæ.de teſtament.2.parte. nu.8. fo.5.& Tellus Fernādez in.l.17.Taur. num.14.ergò ita in propoſito videbatur dicendum, vt pater, qui ſemel cōſenſum præſtitit filio teſtandi prout vellet, non poſſet reuocare prædict. conſenſum.

47 Sed quia ſupradictam opiniionē & diſtinctionem in materia vinculi vel maioratus retulimus, duo ſunt aduertenda & notanda circa eam, antequam ad propoſitū reuertamur. Primò, quòd videtur hodie iure regio, ſecundum caput & membrum ſupradictæ diſtinctionis non procedere, imò corrigi per.l.17.Tau.quæ hodie nouiſſimè ſituatur in.l.1.tit.6. lib. 5.nouæ recop.legū regni.&per.l.44. quæ hodie eſt.l.4.titu.7.eiuſdē lib.5. quibus legibus deciditur & probatur, quod melioratio tertij ſiue fiat in teſtamento ſiue in contractu inter viuos poteſt reuocari, niſi in tribus caſibus ſpecialibus ibi poſitis.ſ.quādo tradit in vita poſſeſſio bonorū dicti tertij meliora-

meliorato vel eius procuratori per conſtituentem.item quando traditur ſcriptura meliorationis corã tabellione.item & tertiò quãdo.d.melioratio tertij fit ob cauſam matrimonij,vel ob aliam cauſam oneroſam. ergo videtur hodie dicendũ attentis ſupradictis legibus regijs,quòd etiã, quando maritus conſtituit maioratũ vel vinculum cum legitimo conſenſu vxoris de vtriuſq; patrimonio,poſſit vxor etiam mortuo marito,reuocare præd.maioratum & vinculum, quoad ſua tãtùm bona, ſicut poſſet, ſi ipſa ſola condidiſſet dictum maioratum,ſeu vinculum,pręterquam in ſupradictis tribus caſibus per dictas leges regias,quia nõ debet plus operari conſenſus ſuus præſtitus marito, quàm ſi ipſa ſola conſtituiſſet dictũ maioratum ſiue vinculum,vel ſimul cũ marito,quo etiam caſu poſſet reuocare, licèt conditum eſſet in cõtractu inter viuos, vt in dictis legibus regijs. & præterea tenet Couar. vbi ſuprà,vnde hæ leges regiæ reddunt me dubium de ſupradict.opinione. Sed relinquo cogitandum,quia viri grauiſsimi Roderic. Suarez, Couar. & Tellus Fernandez, vbi ſuprà, qui præd.opinionẽ tenuerunt,non ignorabant dictas leges regias, præcipuè Couar.& Tellus Fernãdez, quia ille in eodẽ numero allegauit.d.l.17.& per eã idem tenuit in primo caſu ſuprad.diſtinctionis,quãdo vir & vxor ſimul faciũt maioratum & vinculũ; hic verò legit & cõmentatur.d.l.17. dum tenuit ſuprad. opinionẽ.& ſic præ oculis illã habebãt, & nihilominus,reſidẽt in ſuprad.opinione, quãdo maritus ſolus de conſenſu vxoris maioratũ vel vinculum cõſtituit de vtriuſq; patrimonio,ideo ſi vultis tenere horũ opinionẽ,cogitetis bonũ reſponſum ad dictas leges regias, quia ipſe nõ inuenio,ſaltim ſufficiẽs.

48 Vlteriùs & ſecundò circa ſupradicta eſt videndum,quid ſi maritus de conſenſu vxoris faciat maioriam de re vxoris ipſa conſentiente,ita vt maritus diſponeret ſicut de re ipſius mariti, & poſtea maritus reuocet talem maioriam, ad quem pertineant res maioriæ? De qua quæſtione videndus eſt omnino Grego.Lopez in.l.9. titulo.13.partita.5.in gloſſ.el ſeñor lo conſintieſſe.

49 His tamen omnibus nõ obſtantibus Roderic.Suarez,& Tellus Fernãdez,vbi ſuprà eos allegaui in verſ.ſed vt vltimam manum.n.44.in noſtra propoſita ibi quæſtione idẽ decidũt, quod.d.l.fina.C.de pact.in ſuo caſu, alijs tamen fundamentis.

50 Bene tamẽ verum eſt,quòd ſi prædicta licẽtia & cõſenſus patris in materia & quęſtione de qua agimus, eſſet iuramẽto vallatus, nõ poſſet reuocari,& parens omnino excluderetur ſecundũ Tellum Fernandez in.d.l.6. Taur.nu.64.&.65.qui dicit ſe vidiſſe iam in vna cauſa matrem, quæ cũ iuramento conſenſit,& licentiã præſtitit,excluſam fuiſſe,& in alia, quia nõ iurauit admiſſam,& obtinuiſſe,non obſtante quòd licentiam prębuerat, quia eã rẽuocauerat,quod eſt profe-

ctò notãdũ. & pro hac opinione eſt tex.expreſſus in præſenti,licèt loquatur in filijs,quia idẽ eſt in parentibus. idemq́; probat.l.ſi quando.§.illud.& §.generaliter.C.de inoffic. teſtamento.vnde conſulo,vt ſemper in hac licentia,& conſenſu patris apponatur iuramentum.licèt ſecùs eſſet in conſenſu,vt fiat pactum de hæreditate viuẽtis.vt dixi in prĩcipio huius repetitiõis.n.3.4.&.5.quia nos in hac præſente quæſtione agimus de reuocatione conſenſus præſtiti cũ iuramento,vt filius liberè teſtetur,nullam relinquẽdo patri legitimam, quod eſt diuerſum,vt ſtatim dicam.

Circa quæ iura duo ſunt potiſsimè aduertenda.Primò quòd licèt in caſu.d.l.fi.C. de pactis reuocato conſenſu etiam pactum iuratũ nihil valeat,vt ſuprà dictum eſt,tamẽ id eſt ideò,quia pactum eſt contra bonos mores,in noſtro tamen caſu licentia à patre præſtita filio teſtandi & conſenſus non eſt contra bonos mores, vt ſuprà dictum eſt,& ideo iuramento firmatur & efficitur irreuocabilis, præterquã,quòd in.d.l.fi. licentia & cõſenſus eius,de cuius hęreditate agitur,nõ fuit iuratus, ſed pactũ ipſum, in noſtro verò caſu licentia & conſenſus fuit iuratus,vnde diuerſiſsimi quidẽ ſunt hi duo caſus , & minimè trahendi ad conſequentiam nec ſimilitudinem.quod nota.

51 Vlterius & ſecundò circa ſupradicta iura eſt aduertendum,quòd licèt in illis pbetur & præterea Tellus vbi ſuprà dicat,poſſe filium vel patrem poſt mortem teſtatoris cõſentire grauamen ſibi in legitima impoſitum, dum tamen expreſsè & ſpecificè cõſentiant,eſt tamen illud intelligendum reſpectu ſui ipſorum,non verò reſpectu filiorum,quia cùm iam ſit ius quæſitum,non poſſunt in eo eis præiudicare, vt iam ſuprà diximus. & hoc modo eſt etiam intelligendũ illud de quo ſupra dixi me malè ſuſpicare,dum adduxi ampliationem Palat.Rub. dicentis poſſe filium etiã poſt mortem patris conſentire grauamen ſibi in ſua legitima appoſitũ, idemq́; retuli etiam ex Roderic. Suarez,nam intelligi debet reſpectu ſui ipſius,non verò reſpectu filiorũ ſuorum,præterquam in tertio & quinto inter filios, & reſpectu quinti tãtùm inter extraneos.

52 Vlterius vt ad interpretationem aliorum verborum huius cap.deueniamus,videndum nunc erit , an ad validationem renuntiationis iuratæ,de qua in noſtro text. requiratur præſentia patris vel eorum, quorum fauore fit renuntiatio,& quòd ab eis acceptetur? Qua de re. videndus eſt Couar.in præſenti.3. parte relect. in initio.num.4.vbi de iure communi concludit requiri,id probans rationibus & authoritatibus,& inquit ſufficere ſtipulationem notarij pro abſente,vel ratihabitionem ſubſequutam ipſius abſentis. de iure verò regio attenta.l.3.titu.8.lib.3.ordin. veteris,quæ hodie eſt.l.2.titu.16. lib.5. ordinamẽt.noui,regiæ recopil.inquit, forſan non eſſe neceſſariam notarij

nomi-

nomine abſentis ſtipulationẽ ex his, quæ ipſe Couarru. tradit lib. 1. Varia. reſolut. cap. 14. ſed & abſq; d. l. regia inquit Couar. non deeſſe, qui opinentur, iuramenti religionem ſufficere, vt etiam abſente patre, hæc renunciatio valida ſit. rurſus adhuc videri quibuſdã putat, oportere quòd pater ſit pſens in hac ſpecie, vt ipſius conſenſus intercedat, ſine quo pactio iſta ſiue renuntiatio etiam iurata iniquiſsima cẽſetur, alioquin etiã notario pro patre ſtipulante poſſe filiam renũtiationem reuocare, priuſquam pater pactum ratum habeat. in hoc articulo de iure regio teneo veriſsimam eſſe opinionem, quam Couar. ſub dubio affirmauit, ſcilicet quòd valeat, etiam ſi ſit abſens pater, huiuſmodi renuntiatio, quia mihi videtur expreſſa dict. l. regia, dum probat valere pactum, ſiue obligationẽ alteri factam, ſiue inter abſentes, ſiue inter præſentes factum ſit pactũ. 52 addo tamen, quòd præceſſerit conſenſus patris, licèt in alia ſcriptura ſeorſum, nam aliàs pactio iſta ſiue renuntiatio ſine dicto cõſenſu eſt nulla, vt in dict. l. fina. C. de pact. ſi tamẽ præceſſerit, & eius virtute filius vel filia in abſentia patris vel fratrum, in quorum fauorem renuntiat cũ iuramento renuntiauerit, valebit quidẽ, & tenebit renuntiatio, neq; poterit 57 reuocari etiam ante acceptationem, maximè ratione iuramenti appoſiti, quia ita firmat roburq; præſtat actui inualido, vt nullo modo reuocari queat (ſeruatis ſeruãdis, hoc eſt, præcedẽte cõſenſu pris licèt ſeorſum in alia ſcriptura) per text. in præſenti. c. quãuis pactũ. cũ ſimilib. & per tex. in auth. ſacramẽta puberũ. C. ſi aduerſ. vendit. de qua latè egimus ſuprà.

53 Ex quibus ipſe idẽ inferre poſſem, in mera & gratuita donatione, q hodie ſtante. d. l. regia acquiratur etiam abſenti & non poſsit reuocari etiam ante acceptationem, quia lex illa nõ tãtũ loquitur in pacto, ſed in quocũq; gñe obligatiõis, in qua quis ſe velit obligare alteri, nã remanet obligat9 etiã in fauorẽ abſẽtis ſiue pacto nudo ſiue alio modo, ſicut ſi interueniſſet ſtipulatio, ſed quando interuenit ſtipulatio, nõ eſt neceſſaria acceptatio, nec põt reuocari, quia obligatus per ſtipulationẽ, eſt firmiter obligatus, vt in toto titu. ff. de verb. oblig. & Inſtituta eodem. igitur &c. & in terminis per dict. l. regiã ita tenet Anton. Gomez. 2. tom. c. 4. de donat. num. 3. ad finem, & idem voluit in. d. 2. tom. cap. 11. num. 18. ad fin. eandem etiam opinionẽm tenet expreſsè doctor Didacus Perez Salmantinus in. l. 3. titul. 8. lib. 3. ordina. veteris. colu. 1053. & 1058. vbi refert Couar. idem tenentem. ſed aduerte quòd Couarru. non idem tenet, ſed potiùs contrarium, vt infrà dicetur. Pro hac etiam opinione facit quod tradit Petrus Dueñas in regula. 119. limitatione. 2. ad finem. vbi inquit hodie videri per dict. l. 3. non requiri acceptationem confeſsionis extraiudicialis. pro hac etiam opinione faciunt quæ latè tradit Rodericus Suarez in repetitio.

l.quoniam in prioribus.in.8.q.princip.n.1.& ſequentibus.fol.216.C.de inoffic.teſtam.

Sed his non obſtantibus contrarium in noſtris terminis donationis factæ abſenti & non acceptanti, tenet etiam attenta.d.l.regia Gregor. Lopez in.l.4.tit.4.part.5.in gl. no lo puede hazer.per totá, vbi latiſsimè fundat hanc opinionem. & reſpondet ad.d.l.regiam.vbi limitat in duobus caſibus,primò,quotieſcunq; notarius ſtipularetur & reciperet nomine abſentis,ſecundò quotiesdonans iurauit donationem, quia his duobus caſibus ſecundùm eum non poterit reuocari donatio, etiam ſi non fuerit acceptata per donatariũ.hanc etiam ſecundam opinionem tenet & ſequitur Couar.lib.1.var.reſol.c.14.num.13.& Petrus Nuñez de Auẽdaño ſecunda parte.c.29.prætor.n.11 eandem etiam opinionem tenet & ſequitur notarius Monterroſ. in ſua practica.in ſeptimo tractatu.fol.115. ad finem. vbi eam appellat magis vulgarem, vbi limitat fauore eccleſiæ vel alterius cauſæ piæ. & hæc opinio ſecunda mihi videtur tenenda ex fundamentis & rationibus de quibus per ſuprad.dd.

54 Sed quantum ad primam limitationem ſuprà poſitam Gregorij Lopez,ſcilicet quotieſcunque notarius nomine abſentis ſtipularetur & acceptaret donationẽ, inuenio, quòd eam plures allegans ſequitur etiam Couar. in Rubrica de teſtament. in tertia parte.nu.13. vbi inquit eſſe communem opinionẽ, dd. acquiri hoc caſu abſenti actionem vtilem abſq; ceſsione,eſſe tamen neceſſariam ad hoc ipſius donatarij ratihabitionẽ, licèt ante huiuſmodi ratihabitionẽ donator non poſsit reuocare prædictã donationẽ ſecundùm cõem opinionem. dd. quos ibi refert,licèt aliqui etiam per eum relati teneant cõtrarium. & hæc limitatio prima eſt vera & tenenda,licèt contra eam teneat Alciat. in. c. cùm contingat. n. 111.ad finem.de iur.iurand. & inquit n.112.eſſe hanc ſuam opinionem cõmunem.& primam opinionem ſequitur & latiſsimè probat agens pro & contra & dicit communem plures referens Roland.à Valle conſ.19. per totum,præcipuè.n.21.lib.1.vbi reprehendit Alc. vbi ſuprà, & tenet non requiri acceptationem ſiue ratificationem.

55 Secunda limitatio Greg. Lopez vbi ſuprà eſt etiã vera, ſcilicet interueniente iuramento in donatione, de non reuocando eam ſecundùm Couar.d.c.14.n.13. ſequitur etiã plures allegans & bene probans tam iure canonico quàm ciuili Roland. à Valle conſil.19.n.29.& ſequentibus lib.1.& ita eſt tenendum, licèt Alciatus vbi ſuprà.d.n.112.dicat contrariã opinionem eſſe veriorem.

56 Admonet tamen Monterroſ. vbi ſuprà tabellionem de bono cõſilio, vt partes admoneat vt tradatur ſcriptura donationis donatario, vel titulus rei donatæ, quia per traditionem huiuſmodi videtur tradita poſſeſsio

ſectum donatarum, & donatio erit certa, & nõ perturbabitur. quod probatur in l. 1. C. de donat. & in l. 8. titu. 30. parti. 3. & in l. 10. tit. de las donaciones lib. 3. for. quæ iura bene declarat Anton. Gomez in l. 45. Taur. nu. 56. vſq; ad numerum. 60. & Tellum Fernandez in l. 17. Taur. nu. 65. & ſequẽtibus. in melioratione & donatione tertij hodie habemus leges regias expreſſas, quæ hoc dicunt & probant, ſcilicet l. 1. titu. 6. & l. 4. titu. 7. lib. 5. nouæ recopil. regiæ. vnde eſt cautela ad hoc, vt donatio ſit irreuocabilis, vel quod acceptetur ſtatim à donatario, vel quòd tradatur ſcriptura donationis coram tabellione donatario noie poſſeſſionis, & melius erit quòd fiat vtrũq;.

57 Sed an quo caſu donatarius decedat ſine acceptatione, ipſius hæredes poſsint acceptare prædictam donationem, vel econuerſo decedẽte donatore ante acceptationem donatarij, an donatarius poſsit acceptare poſtea donationem, inuitis, & reclamantibus hæredibus donatoris, dubium eſt? De quo vidẽdi ſunt Alciat. in d. c. cũ contingat. n. 111. & Gregor. Lop. in d. l. 4. tit. 4. parti. 5. gl. mag. ad fi. vbi tenent in vtroq; caſu non poſſe fieri acceptationem. & alios dd. allegãt. tenẽt etiã alij doctores relati per Couar. in d. Rub. de teſtamẽt. in. d. 3. parte. d. n. 13. col. ii. antepen. & penul. & fin. illius numeri. vbi ipſe tenet cõtrariũ, eo caſu, quo notarius ſtipulatus eſt, & acceptauit donationem nomine abſẽtis, quo caſu limitauit ipſe Couarr. ſecundã opinionem principalem ſuprà poſitam in materia donationis abſenti factæ.

58 Vlteriùs addendum eſt, quòd ſi donatarius ſit præſens tempore donationis, nõ requiritur acceptatio, licèt melius ſit, & ſecurius quòd tunc etiam acceptetur donatio, ſecũdùm Montetoſ. vbi ſuprà. & meliùs Couarru. dict. nume. 13. in 3. parte repet. Rubric. de teſtament. vbi plures doctores id tenentes allegat. & dicit cõmunem, & iuramentũ operatur præſentiã donatarij ſecũdùm Roland. à Valle cõſil. 19. nu. 33. & 34. lib. 1. & an in dubio præſumatur præſentia donatarij, licèt non fuerit aliquid dictũ de præſentia ipſius, videndus eſt Boerius deciſio. 353. num. 3.

59 Adde vltimò in propoſito, qđ tradit Aud. dañ. 2. part. c. 1. ptetor. n. 2. vbi dicit eſſe cõem opinionẽ, q ad validitatẽ donationis vel priuilegij ſola ſciẽtia donatarij ſufficit. & ibi refert plures caſus, in quibus tacita præſumitur ſciẽtia & acceptatio. ſequit̃ Rolãd. à Valle vbi ſuprà, pximè cũ ſeqq. vbi etiã refert quomodo pſumitur ſcientia. quæ cõis opinio debet intelligi vt procedat quo ad validitatẽ tantũ donationis, nõ verò quo ad irreuocabilitatẽ ipſius, nã ad hoc requiritur acceptatio donatarij, vt ſuprà dictũ eſt. ſed cogita ſuper hoc vltimo, quia Rolãd. vbi ſuprà dicit, q ſcientia operat̃ ratificationẽ. quæ omnia ſunt menti tenẽda, quia ſunt quotidiana in practica. & hac rõne, & quia depẽdẽtia ſunt ab his, quæ, p intellıgẽtia nři tex. adducta ſũt, examinaui hic & poſui.

Vltimò

60 Vltimò in materia donationis nõ acceptatæ, an donatio facta alicui ita vt poſt certum tempus acquiratur eccleſiæ vel alteri pio loco vel cauſę, poſsit reuocari à ſolo donatore, antequam ab eccleſia vel pio loco acceptetur. videndus eſt Bar. in. l. qui Romę. §. Flauius Hermes. n. 1. ff. de verb. oblig. & Roderic. Suarez vbi ſuprà in. d. q. 8. princip. & Anto. Gomez in l. 40. Taur. n. 29. & ſequentibus. & Didac. Perez in. l. 3. tit. 8. lib. 3. ordin. col. 1056. & ſequenti. & Couar. lib. 1. var. reſolut. c. 14. n. 7. & quia ipſi copioſè & latè id examinant, ego omitto. Etiam ipſe & alij aduocati huius ciuitatis conſuluimus in hoc puncto & artic. contra Bart. vbi ſuprà cum communi et veriore opinione.

61 Penultimò circa expoſitionẽ horum verborum huius tex. quæ nunc examinamus, eſt aduertendũ, quòd ad hoc vt tex. iſte locum habeat, requiritur quòd filia vel filius renuntians ſuperuiuat ei, vel eis, quorum hæreditates & legitimas renuntiat, nam prædicta renuntiatio hanc tacitam habet cõditionem, ſcilicet, ſi renuntianti delata fuerit illorum hæreditas, aliàs ſecùs, vnde ſi renuntians decederet viuo patre vel matre, quorum hæreditates renuntiauit, renuntiatio hæc eſt nullius momenti, & non nocet nepotibus ex filia renũtiante, licèt ſint hæredes matris, quia ipſi hoc caſu admittuntur, non tanquam hæredes matris, ſed ex perſona propria. & ſi non ſunt deſcendentes renuntiantis, multò minùs nocebit. d. renuntiatio alijs fratribus, imò ea non obſtante omnes filij æqualiter ſuccedunt in bonis parentũ, prætérquã ſi parẽtes diſpoſuerint de tertio & quinto quod poſſunt. nã hęc tacita cõditio, quę ineſt renuntiationi, ſcilicet, ſi delata fuerit hæreditas, ita impedit ortum & natiuitatem actionis, ſicut expreſſa, iuxta gl. vulgaré & communiter approbatam in. l. ité quia. verb. malè petitur. ff. de pactis, præterea conditio debet adimpleri in ſpecifica forma, vt in. l. Mæuius. & in. l. qui hæredi. ff. de condit. & demonſtrat. & iuramentum ſortitur naturam contractus ſiue actus ſuper quo interponitur, & habet eandem conditionem, vt in. l. ſi cum ſimilib. C. de non numer. pecun. ergo cùm ſupradicta conditio non fuerit adimpleta, ſcilicet, quòd hæreditas fuerit delata renuntianti, quia ipſe præmortu' eſt, & nulla ſit hęreditas viuẽtis vt in. l. qui ſuperſtitis. ff. de acq. hęred. nec pater in vita teneatur aſſignare filio legitimam, vt ſuprà eſt dictum, & conſenſus patris nihil operetur hoc caſu, quia in eo etiam ſubintelligitur. d. tacita conditio, ſi hæreditas renuntiata deferatur renuntianti, conſequens eſt, vt huiuſmodi renuntiatio ſit nullius momenti. & licèt Roman. in. d. l. qui ſuperſtitis & Decius & nonnulli alij velint tenere contrarium, tamen præcedens opinio verior & magis communis eſt & tenenda meo iudicio in iudicando & conſulendo, vt pluribus allegatis tradit Couar. in præſenti in. 3. parte. §.

te.§.2.n.4. eandem etiam pluribus doctoribus relatis teſtatur communem Tellus Fernandez in l.6. Taur. nu.61. vnde menti tenẽda eſt hæc declaratio ad noſtrum tex. quia contingibilis eſt.

62 Vltimò circa hæc verba, patri factum, huius tex. eſt videnda optima quæſtio deciſa per Nicolá. Boerium deciſ.184. per totam, ſcilicet, quãdo filiæ dote contenta renuntiat vniuerſam hæreditatem matris in fauorem patris tantùm, vel patris & ſuorum hæredum, an ſi iſte pater habeat alios filios, fratres & ſorores renuntiantis, item & alios filios ex alio, & ſecundo vel tertio matrimonio, vtrùm hæc hæreditas renuntiata, mortuo patre diuidatur inter filios vtriuſque matrimonij, vel ſolùm pertineat ad fratres & ſorores filiæ renuntiantis ex vno eodemque matrimonio, & non ad cæteros alterius matrimonij? videndus eſt ipſe Boerius, quia refert in hoc diuerſas opiniones doctorum, & ſecundùm quã fuerit iudicatum in ſenatu Neapolitano.

1 *TEx. hic procedit etiam in filia minore 25. annorũ, maiore tamen. 12. ann.*

2 *Certioratio non requiritur minori faciendi in caſu huius tex.*

3 *Tex. hic procedit non tantùm in filia emancipata, ſed etiam in conſtituta in patris poteſtate.*

4 *Tex. hic procedit etiam in filio ob aliquam cauſam renuntiante cum iuramento hæreditati parentis.*

5 *Pater in vita non compellitur filio aſsignare legitimam.*

6 *Pater volens bene poteſt filio in vita aſsignare legitimam.*

7 *Legitima filio in vita patris aſsignata & tradita, an creſcentibus poſtea facultatibus patris poſsit filius petere ſupplementum & incrementum ſuæ legitimæ, & quid è conuerſo? & num. ſequentibus.*

8 *Legitima conſideratur attentis bonis, quæ ſunt tempore mortis defuncti, non verò ante.*

9 *Tex. in l. ſi quando. §. 1. & 2. C. de inoffi. teſtam. declaratur.*

10 *Legitimæ exceſſus receptæ per filium in vita patris, diminutis poſtea facultatibus patris poterit repeti ab ipſo filio.*

11 *Filius in caſu huius tex. excluditur à petitione ſupplementi & incrementi ſuæ legitimæ auctis poſtea facultatibus patris, & per contrarium, diminutis facultatibus non poterit ab eo repeti exceſſus.*

12 *Filius, qui in vita patris non recepit integram legitimam, poteſt poſtea auctis facultatibus reſiduum petere.*

13 *Filius qui in vita patris coacti per ſtatutum, recepit legitimam pro condemnationem delicti ſoluendam, an etiam auctis poſtea facultatibus patris poſsit aliquid aliud conſequi.*

14 *Statuta ſunt ſtricti iuris, & non ſunt extendenda in præiudicium filiorum, ſed imò interpretanda vt quam minimè lædant ius commune.*

1 *Filia*, In hoc verbo, à filia, eſt aduertẽdũ, quòd procedit deciſio hæc, etiã ſi filia ſit minor 25. annis, maior tamen. 12. ann. vt probatur in authen. ſacramenta puberum. iã ſuprà latè declarata, eſtq; communis opinio ſecundùm Couar. in præſenti tertia parte. relection, §. 1. nu. 3. vbi plures dd. allegat.

Sed an procedat in filia impubere doli tamen capaci? videnda ſunt, quæ latè diximus in d. authen. ſacramenta puberum. n. 117. & ad ibi per me dicta me remitto.

Vbi

2 Vbi etiam latè examinauimus in nu.13.& ſequentib.an minor iurans debeat certiorari. de quo in ſpecie huius tex.Couar. hic nume.4, tenet cum Guido.Papa & Guilier. Bened. non requiri certiorationem iuris ciuilis improbantis hoc pactum.

3 Qui nu.5.tenet etiam tex. hũc procedere in filia non tantùm emancipata,ſed etiam in conſtituta in patris poteſtate.

4 Sed & tex.hic non ſolùm procedit in filia renuntiante dote contenta,ſed etiã in filio maſculo,vel cauſa litis,aut donatiõis propter nuptias, vel alia ratione recipienti aliquid, & renuntiante paternæ hęreditati cum iuramento,&ita nos in hoc capite indifferẽter loquuti ſumus,tam in filia quàm in filio renuntiantibus,& hæc eſt communis omnium doctrina in præſenti.

5 Sed eſt hic examinãdus articulus ſatis difficilis in iure, in quo doctores ſibi ipſis valde contradicunt.nam habemus,quòd licèt pater in vita nõ cõpellatur filio aſsignare legitimã, vt in.l.1.§.ſi impubere.ff.de collatiõe bon.& eſt cõmunis opinio ſecũdùm Imol.& Alex.in.l.lex Cornelia.ff.de vulg.& pupill.Fabian.in authen. nouiſsima.in.7.q.C.de inoffic.teſtam.

6 Tamen volens pater bene poteſt filio etiam volenti aſsignare & tradere in vitã legitimam, vt probat text. in.l.1.§.ſi parẽs.ff. ſi quis à parẽt. fuer. manumiſ.& in.l. cum quo de peculio.§.fin.ff.ad.l.falcid.& eſt cõmunis opinio, ſecũdũ Tellũ Fernãdez in.l. 23.Taur.n.11.de quo vltra ipſum vidẽdus eſt latè Iaſ.in lectura.l.frater à fratre.n.44.ib.5 col.illius numeri. in.7. limitatione.& in repet.nu.45. ad fin. ff.de condict.indebit.& Roder.Suarez vbi ſuprà.n.3. ad finem.

7 Sed eſt dubium,ſi aſsignata huiuſmodi legitima in vita,&filio tradita, poſtea facultates patris augeãtur,an filius poſsit petere ſupplemẽtum ſuę legitimæ in eis?Et quòd non poſsit, nec etiam per contrariũ diminuatur legitima ſibi aſsignata ſi facultates pris decreuerint,tenet Iacob.Buttic. primus omniũ & magiſter Bart.in.l. pactũ.C.de collat.in verſ.modò quęro.argumẽto tex.in.l.penul.C.de ſo lut. vbi probatur,quòd ſi fundus datus in ſolutũ pro debito,induſtria & opera creditoris melior factus ſit, debitor nihil ex hac melioratione põt petere,ſicut econuerſo creditor conqueri non poſſet,ſi deterior factus eſſet.inſuper inquit Iacob.Butr. quòd in noſtro caſu filius non excluditur virtute pacti de non ſuccedẽdo,quia hoc reprobatũ eſt à iure ciuili,ſed ex vi perceptionis partis,quæ ſibi competebat,vnde ſi poſtea facultates patris auctæ ſint non poterit petere ſupplementum,quia recepit quod ſuũ erat,& ex ſolutiõe eius,quod ſibi debetur,excluditur,&nõ ex vi pacti de non ſuccedendo. & ibi addit aliam rationem. & ita inuenio quòd hanc opinionẽ Iacob.Butri.teſtãtur cõem in proprio loco Roma.colum.6. &. Georgius Natan in præſenti colu.2. & Roder.Suarez in.l.quoniã in prioribus,

ribus in.4.limitatione ad.l.regiā.n.4.
fol.151.C.de inoffic.teſtam.quē refe-
rens hanc dicit cōem Couar.in præ-
ſenti in.3.parte.§.1.nu.2.cōem etiā te-
ſtātur Ant.Gomez.in.l.22.Taur.n.4.
& Mencha.plures allegās de ſucceſſ.
creat.§.20.n.291.hāc etiā cōem,& ma
gis cōem plurimos doctor.referens,
verā & tenendā dicit & ꝓbat nouiſsi
mè Tellus Fernā.in.d.l.22.Tau.n.16.
vltra quos oēs hāc dicit cōem Ioan.
Crot.a nemine allegatus in rep.d.l.
frater à fre.n.17.ff.de cōdict.indebit.
hāc teſtatur cōem,& magis cōem vi
deri oim poſtremus Gaſpar Baeça in
tractatu,quē fecit de non meliorād.
rōe dot.filiabus.c.5.n.30.vbi nūeris ſe
quētibus,eā tenet cū modificatione
quadā,& loquitur ipſe in filia dótata
cōpetēter.eādē etiā opinionē nouiſſi
mè dicit cōem cū Roma.Curt.et Boe
rio.deciſ.6.Ioā.Baptiſta in ſuo ærario
cōmu.opinion.litera.f.n.166.fo.74.
Sed meo iudicio cōtraria opinio eſt
verior & tenēda,imò quòd filius poſ
ſit poſtea petere legitimā & eius ſup-
plemētum in bonis poſtea auctis.&
hoc duobus p̄cipuè fundamētis omiſ
8 ſis alijs.¶ Primò,quia legitima cōſide
rat̃ attētis bonis,quæ ſūt tēpore mor
tis prīs,& nō ante.vt in.l.cū quæritur
C.de inoffic.teſtam.& in.l.3.&.7.tit.
6.lib.5.nouæ recop.regię.quæ,ll.licèt
loquant̃ in melioratiōe tertij & quin
ti,tamen idē eſt in legitima,cū tertiū
inter liberos ſit legitima,q̄a extraneo
relinqui nō pōt,vt in.l.11.d.tit.6.lib.5.
vnde nō pōt filius,etiā ſi tēpore aſsi-
gnationis legitimæ in vita prīs ſibi fa
ctæ recipiat ſuā legitimā cōpetētem,
& integrā,attēto valore bonorū pa-
tris,illo tēpore renunciare ius futurū,
hoc eſt,quod poſtea auget̃,quia eſt
pactū de futura ſucceſsione,q̄d iure
ciuili eſt improbatū.& hoc fundamē
to reſpōdetur fundamētis contrariæ
partis.item etiā reſpōdetur.d.l.1.§.ſi
parens.&.d.l.cum quo de peculio.§.
fi.quia in his iuribus,nō ſupponitur
facultates prīs eſſe auctas poſtea,ſed
ſolū affirmatur id,ad quod dicta iu-
ra adduximus,ſcilicet,poſſe patrem
præuenire tempus mortis,& ſoluere
ligitimas filijs in vita.quod quidem
non mirum eſt,nam &.l.fi.C.famil.
erciſcund.hoc expreſsiùs dicit,nam
inquit poſſe patrē in vita diuidere bo
na ſua inter filios,& quòd valet huiuſ
modi diuiſio,nō tamē ideò ſequitur,
quòd ſi poſt dictā diuiſionē alia bo-
na aucta fuerint,nō debeant diuidi.
9 Secūdò,& principaliter hęc opinio
affirmatiua ꝓbatur ex tex.optimo in
l.ſi quādo.§.1.&.2.C.de inoffic.teſta.
vbi ꝓbatur,quòd etiā ſi pr̄ filio in vita
det & aſsignet aliquas res ꝑ legitima
ſua,vel pro parte ipſius,nō ꝓhibetur
filius poſtea ſupplementū petere.Ne
que obſtat intellect9,quē ad illū tex.
ex pluribus doctorib.aſsignat Tellus
Fernādez vbi ſuprà.d.n.16.ad finē.ſ.
ꝙ ibi filius nō accepit integrā legiti-
mā,ſed partē ipſius,ideò nō prohibe
tur reſiduū petere,at verò nr̄a quæſt.
eſt,quādo filius in vita integram le-
gitimā,eo tempore ſibi cōpetentem
accepit.Nam reſpōdeo,quòd idem
eſt,etiā ſi integrā legitimā accipiat,
quia

quia reſpectu bonorum poſtea quæſitorum, non integram legitimam accepit, vnde licèt reſpectu eius legitimæ, quæ ſibi competebat tempore receptionis nihil poſsit petere ex bonis patris, quia iam recepit ius ſibi competens, tamen reſpectu cæterorum bonorum poſtea quæſitorũ non prohibetur petere legitimam, ſicut videm' in dictis.§.§.1.&.2.quia licèt reſpectu illius partis quã filius in vita patris recepit non poſsit poſt mortem patris aliquid petere, reſpectu tamen reliquæ partis ſibi pro cõplemento legitimæ competentis in bonis patris, bene poteſt petere, vt in dictis iuribus probatur, quia huic iuri non poteſt renuntiari, cùm ſit improbatum pactum de renuntianda futura ſucceſsione. vnde cùm valeat argumentum de parte quo ad totũ & de toto quo ad partẽ, vt in.l. quæ de tota.cum ſimil.ff. de reiuendic. conſequens, eſt vt in illis.§§. hæc ſecunda opinio bene probetur, nõ obſtante intellectu & reſponſione illis iuribus aſsignatis per Tellum Fernandez vbi ſuprà.

Et ita inuenio quòd hanc ſecundam opinionem tenet expreſſè cõtra Iacobum But.Bald.in.d.l.pactũ dotali.in.6.oppoſit.C.de collat.&dicit hanc opinionem communẽ Iaſ. in.d.l.cùm queritur.& in authen.nouiſsima.n.9.& in.d.l.ſi quando.§.1. incip.illud.C.de inoffic.teſtam.& communiorem dicit idem Iaſ.in.l. quod Seruius.col.fi.n.12.ff.de condict.cauſ.dat.&c. dicit etiam communem eã ſequendo Couar.vbi ſuprà.& hanc dicit magis communẽ & eã ſequitur Menchac.vbi ſuprà. hanc etiam dicit magis cõmunem & eã ſequitur idem Couar.in c.Raynutius.§.1.n.8.de teſtamẽtis.& dicit magis cõmunem idẽMench.de ſucceſſ.creat.§.18.n.84.quã opinionẽ tenent etiã Bald.& Rip.n.38 per tex. ibi in.c.cũ.M.Ferrarieñſis.de cõſtit.& ſequũtur eã & dicũt cõmunem alij relati por Tellum Fernandez vbi ſuprà.n.15.ſequuntur plures relati per Baeçã vbi ſuprà.n.27.dicit cõmunem Ioan.Bap.vbi ſuprà cũ Couar. hic.Iaſ.& Grãmat.quos tãtũ refert.

10 Vnde per contrariũ idem erit diminutis facultatibus patris tempore mortis ipſius, nã poterit repeti à filio exceſſus legitimæ iam præſtitæ & receptæ ſecundùm Paul.de Caſt.in.l. in ratione.la.3.n.5.ff.ad.l.Falc.& ibi Alex.n.7.& eſt ex mente cõmunis opinionis affirmatiuæ ſecundo loco ſuprà poſitæ, licèt prima communis habeat contrariũ.& in ſpecie Tellus Fernãdez vbi ſuprà.d.n.16.col.ante pen. Nam retenta ſecũda opinione debet retineri opinio Pauli ſuprad. quia contrariorũ, eadem eſt diſciplina.& retẽta prima opinione principali debet teneri contra Paul. ſed vt dixi, meo iudicio, ſecũda opinio eſt verior & tenẽda, & per conſequẽs ſui pradicta illatio, licet ambæ opiniones communes & magis cõmunes ſint ſecundùm quòd.dd.dicunt.

11 Vnũ tamẽ eſt ſine dubio, quod deducitur in propoſita quæſtione ex noſtro

noſtro tex. ſcilicet, quòd ſi filius hic, qui in vita patris accepit legitimam ſibi tunc competentem, cũ iuramento renuntiauit hæreditati patris futuræ, tunc omnino excludetur, etiam auctis poſtea facultatibus patris, & per contrarium ſi diminuatur, nihil repeti poterit ab eo filio, per text. in hoc cap. quanuis pactum, qui expreſſus eſt in hoc. & plures doctores allegans teſtatur hanc eſſe magis cõmunem opinionem Couar. in præſenti, 3. parte. d. §. 1. num. 2. colum. penul. & fina. illius numeri. eandem quoq; ſententiam tenet Tellus Fernandez, vbi ſuprà nu. 12. qui nu. 13. & 14. alios duos caſus cõſiderat in materia. Hãc teſtatur etiam magis cõmunem Ioã. Baptiſtà vbi ſuprà, qui alios allegat, non verò ſupradictos, & inquit hãc eſſe concordiam inter ſupradictas opiniones.

12 Primus caſus eſt Telli vbi ſuprà, quando filius in vita patris non recepit integram legitimam, nam inquit Tellus cũ alijs, quos refert, quòd tũc auctis facultatibus patris, poteſt filius reſiduum petere, ex. d. l. ſi quando. §. 1. C. de inoffic. teſtam. quod ſanè veriſsimum ipſe quoq; eſſe cenſeo. Sed videtur aliquo modo in hoc ipſe Tellus reincidere in opinionem hãc noſtram ſecundã principalem, nam ſi filius nõ recepit integram legitimã, etiam & reſpectu bonorum, quæ id temporis pater habebat, clarum eſt, quòd etiam ſi facultates patris nõ augeant, poterit petere poſtea reſiduũ, igitur cùm Tellus Fernandez nu. 13. dicat quòd auctis facultatib' quãdo filius non integram legitimam in vita patris accepit, poteſt filius petere reſiduũ, loquitur etiam reſpectu bonorum poſtea auctorum, nam ſi firmus erat author ſupradictus in opinione Iacob. Butric. quæ fuit primo loco ſuprà poſita, non debebat dicere in. d. num. 13. quòd auctis facultatibus, filius, qui non recepit in vita patris integram legitimam, poteſt reſiduum recuperare, quia etiam ſi non auctæ fuiſſent, ſed eadem bona fuiſſent, quæ erant tẽpore aſsignationis & receptionis, poſſet illud petere.

13 Secundus caſus Telli Fernandez in. d. nu. 14. eſt, quando pater in vita coactus fuit vi ſtatuti ſoluere legitimã tunc filio competentem pro delicto ipſius filij, nam tunc etiam auctis poſtea facultatibus patris, filius nihil aliud conſequi poterit. & ibi allegat doctores hoc tenẽtes. hæc opinio vera videtur, quia hoc caſu iã lex, hoc eſt ſtatutum, contenta videtur illa legitima non inſpecto tempore mortis. licèt poſſet ſubtiliter inſtari, quòd ſtatutum huiuſmodi non præcipiat legitimam conſiderari tempore cõdẽnationis, neq; tempore mortis patris, ſed tantùm dicit, quòd pater teneatur ſoluere legitimam filio in vita pro condẽnatione ipſius, vnde nõ aufert ius filio competens in bonis poſtea futuris.

14 Et ſic cùm ſtatuta ſint ſtricti iuris, non ſunt extendenda in præiudiciũ filiorum, ſed imò interpretanda, vt quàm minimè lædant ius cõmune,

 vt in

vt in.l.2.C.de noxal. act. cum ſimili. quia debet intelligi ſecundùm ius, vt in.l. nã & poſteriores.ff. de legibus. præcipuè, quia eſt euitanda legũ correctio, vt ſunt iura vulgaria, propter quæ dubius ſum in hoc vltimo caſu, tu cogita, & dato maiori ocio delibera.

1 *TEx. hic an procedat in filia intrante religionem renuntiãte hereditati patris cum iuramento aliqua dote recepta.*

2 *Renuntiatio intrantis religionem qualiter & quo tempore hodie fieri debeat.*

3 *Ingrediens monaſterium ſi lædatur enormiſſimè ex ſua renuntiatione iurata, quã fecit, an poſsit huiuſmodi renuntiatio iurata reſcindi per reſtitutionẽ in integrum.*

4 *Teſtamentum ingredientis religionem, ante ingreſſum factum, an valeat hodie ſtante quodam decreto ſacri Concilij Tridentini.*

5 *Donatio inter viuos facta aliquibus diebus ante ingreſſum, an valeat ſtante dict. decreto ſacri Concilij Tridentini.*

1 DUM nuptui tradebatur. Adde idem eſſe ſi filia renũtiet dum religionẽ intrare vult, & ſic, quòd monaſterium nihil petere poſsit, ex iuris vulgari regula, quòd valet argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale & econtra, vt in.c. inter corporalia.&.c.fi.de trãſlatione prælat. præcipuè cũ in hoc differentia nõ inueniatur. & ita in terminis tenent Bart. in.l.fin.n.6.in fin. & ibi alij doctores. C.de pact. præcipuè Cagnolus in repetit. illius.l.nu.115.& teſtatur eam videri magis communem opinionem Couar. in præſenti lib.3.parte.§.2.nu. 3. qui eam ſequitur, & inquit procedere, etiam ſi non reciperet omnem quantitatem ſibi competẽtem, dum tamen congruam dotem recipiat. & tandem inquit eſſe admodum vtile, & deniq; cautiſsimum, ad euitandas doctorum opiniones in hac controuerſia, vt prædictum pactum fiat ex conſenſu monaſterij, id eſt, prælati, & conuentus, qui in quærendis poſſunt monaſterio præiudicare, vt in ſpecie aſſerit tenere Purpurat. & Cagnol. in.d.l.fi.nu.194. & ita eſt tenenda hæc cautela, quia contra cõmunẽ ſupradictã tenet Corneus conſil.272. lib.3.& eſt etiam cõmunis opinio in contrarium, vt latiſsimè pro vtráq; parte plures allegãs tradit Tellus Fernandez in.l.6.Taur.n.53.& pluribus ſequẽtibus, qui eſt omnino vidẽdus in hoc articulo.

2 Hodie verò per ſacrum conciliũ Tridentinum ſeſsione.25.cãp.16.aliter in hoc ſtatutum eſt, his verbis. Nulla quoq; renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia epiſcopi, ſiue eius vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſsionẽ, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſequuta profeſsione, aliter verò facta etiam ſi cum huius fauoris expreſſa renuntiatione etiam iurata ſit irrita & nullius effectus. & ſic hæc forma ſeruanda erit in renuntiationibus, quæ deinceps fient, quæ traditur in hoc decreto.

Sed

3 Sed, an ſi ſedatur ex renuntiatione ingrediens monaſterium enormiſſime, quia renunciauit opulentiſſimæ hæreditati, modica dote, ſufficienti tamen cótenta, poterit reſcindi huiuſmodi renuntiatio iurata per reſtitutionem in integrum: Qua in re, quicquid ſit in alijs caſibus, vt dictum eſt à me in auth. ſacramēta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. in hoc tamen ſpeciali, quando renuntians ingreditur monaſterium, nullo modo reſcindi debet dicta renũtiatio (ſi tamen fiat ſecundùm formam hodie traditam in dicto ſecreto ſacri concilij) etiã ſi læſionem enormiſſimam cõtineat, vt tenet latè fundans & probans Couar. in præſenti dict. §. 2. nu. 5. ſequutus opinionẽ Decij & Aymon Sauill. in conſilijs per eũ ibi allegatis.

4 Sed vidi iam, quendam ſatis acuti ingenij Iuriſperitũ intelligere prædictum decretum ſacri cõcilij ſuprà relatum in renuntiatione & obligatione, quæ fit inter viuos, ſecùs verò in teſtamento, quod ingrediẽs ante ingreſſum poteſt iure facere teſtando de omnibus bonis ſuis prout voluerit, neque ingreſſu monaſterij teſtamentum rumpitur, vt in auth. de monach. §. illud. & in §. nũc autem. & in auth. ſi qua mulier. C. de ſacro ſanct. eccleſ. & in authen. nunc autẽ. C. de eſpicopis & cleric. & in cap. ſi qua mulier. 19. quæſt. fina. vnde cùm ſacrum concilium tãtùm loquatur in renuntiatione & obligatione, quę quidem inter viuos fiunt, non debet extendi ad teſtamentum, quod eſt actus morientis & deambulatorium vſque ad mortem, cùm per hunc intellectũ euitetur legum correctio, & quod non mutatur, quare ſtare prohibetur? vt in l. Iubemus. C. de teſtament. & in l. præcipimus. C. de appellat. Certè hic intellectus ſi verus eſt, prout videtur, optimus eſt, & qui plurimùm cõducit in practica, licèt non ſit remedium firmum conſanguineis vel alijs, quibus in teſtamento ingredientis relinquitur hæreditas, quia poſtea ingreſſus poterit reuocare & annullare teſtamentum perſuaſione monachorum & conuentus. Sed quicquid ſit, non audeo affirmare hũc intellectum relinquo ſub declaratione Summi noſtri Pontificis, qui habet authoritatem declarandi. Illud ſcio, præd. Iuriſperitum qui ita intelligebat ſic practicaſſe in ſuamet perſona, quia ingreſſus fuit monaſterium ſancti Franciſci Salmanticæ, & antequàm intraret, fecit teſtamentum, & diſpoſuit de bonis ſuis in fauorem ſuorũ fratrum prout voluit, ſed de eius teſtamenti firmitate dubito, attento dicto decreto ſacri concilij, quod aliàs per hũc modum defraudaretur. Item etiam, quia ſunt diuerſæ opiniones inter gloſſas & doctores in iuribus ſuprà alleg. an monachus ante ingreſſum poſsit condere teſtamentũ, præcipuè attenta l. 17. titul. 1. partita. 6. quæ poſt ingreſſum prohibet teſtari. de cuius l. intellectu vltra Gregor. ibi gloſſ. 1. videndus eſt Couar. in c. 2. n. 5. ad fin. de teſtam.

5 Cogitabam, an poſſet dici, quòd

ingreſſurus, ſiue ingreſſura religionē, aliquibus diebus ante ingreſſum, faciat donationē firmam & ſolennē ſuorum bonorum inter viuos, cui velit, reſeruata ſibi aliqua parte competente pro ſuis neceſsitatibus, nō facta mentione, nec renūtiationis, nec ingreſſus religionis, quia cū quis exiſtit in ſeculo non cogitans de ingreſſu religionis, etiam hodie nō videtur prohibitum per quintū cōcilium, quòd donet, dum tamen alia ſolennia ſeruet, & in fraudem concilij id non faciat; præcipuè, quia decretum ſupra dict. 5. concilij attentis præcedentibus decretis tantùm videtur loqui in renūtiatiōe facta ab ingreſſo religionē. Sed adhuc de hoc dubito, ſi fraus huiuſmodi donationis præſumi poſſit. quod poteſt cōſtare, vel ex modico interuallo temporis inter donationem prædictam & ingreſſum religionis, vel ex alijs etiam coniecturis. ideò conſulo, vt ſemper in renuntiationibus huiuſmodi ſeruetur forma tradita in hoc à ſacro cōcilio Tridentino. vbi ſuprà.

1. *TEx. in hoc cap. quamuis pactum procedit etiam, ſi nulla dote recepta renuntiatio fiat.*

2 *Matrimonium, an valeat & eſſe poſsit abſque dote.*

1 VT DOTE contenta. Idem ſi nulla dote recepta renūtiationem hanc iuratam, de qua in hoc text. faceret, quia tunc alia ratione ſuſtinebitur hæc renuntiatio, ſcilicet, quia iuramentum poteſt ſeruari abſque diſpendio ſalutis æternæ, quæ ratio etiam militat in hoc caſu; ſicut quando filia renuntiauit accepta aliqua dote. & hæc eſt communis opinio, licèt aliqui doctores teneant contrarium, ſecundùm Couar. hic dict. §. 2. num. 6. vltra quem eandem opinionem dicit magis communem plures doctores referens Anton. Gomez in. l. 22. Tauri. num. 7. quæ eſt tenenda. licèt vltra allegatos per ipſos contrarium etiam teneant Anchar. conſil. 39. nu. 2. & Imol. conſil. 1. colu. 2. & Barbat. conſil. 21. nume. 5. & 6. lib. 2. & Matthæus de Afflict. in cap. 1. §. ſi quis inueſtiuerit, de feud. dat. in vic. l. cōm. num. 23. qui poſt Iaſ. conſil. 133. nu. 15. in fin. lib. 4. limitat communem opinionem ſupradictam, ſi renuntiatio cum iuramēto fieret hæreditatis maternæ nihil recepto, de quo ipſe dubito propter cōmunem opinionem ſupradictam.

2 Et ex ſupradict. cōmuni opinio. infertur valere quidem matrimonium & poſſe contrahi abſque dote. quod probatur etiam ex text. in. l. quod ſi nulla. ff. de religioſ. & ſumpt. fun. in concilio tamen Arelatenſ. cauetur, quòd nullum ſine dote fiat coniugium. quod legitur in cap. nullum. 30. quæſtione. 5.

Tex.

1 *TEx. hic procedit etiam in renuntiatione hæreditatis maternæ,*
2 *Renũtiatio hæreditatis maternæ, an noceat patri habenti in ſua poteſtate renuntiantem, quoad vſumfructum ſibi debitum in bonis renuntiantis & quoad alia? & numeris ſequentibus,*
3 *L. fina in princip. C. de bon. quæ lib. declaratur.*
4 *Diſpoſitio illius. l. non procedit quando teſtator, de cuius hæreditate agitur, tacitè, vel expreſſè voluit patrem non ſuccedere ſed quòd repellatur.*
5 *Pater in caſu illius tex. præfertur ſubſtituto.*
6 *Sed hoc procedit in ſubſtituto extraneo, ſecus in cõiuncto*
7 *Subſtitutio pupillaris tacita excludit matrem quãdo ſubſtitutus eſt frater pupilli vel aliàs coniunctus.*
8 *Idem eſſe quando ſubſtituta eſt pia cauſa ad exonerandam conſcientiam teſtantis.*
9 *L. 2. C. ad Orfician. intelligitur.*
10 *Renuntiatio filij hæreditatis maternæ cum iuramento, an valeat & noceat patri, quando mater extraneum hæredem fecit?*
11 *Renuntiatio filij hæreditatis maternæ, an noceat patri, quando mater decedit inteſtata.*
12 *Renuntiatio hæreditatis maternæ facta ſimpliciter, in dubio cenſetur facta fauore fratrum vel ſororum.*
13 *Renuntiatio hæreditatis maternæ, decedente matre inteſtata, & ſine alijs deſcendentibus legitimis, excepto renuntiante, non impedit quin hæreditas ipſius deferatur ipſi renuntianti.*
14 *Renuntiatio filij hæreditatis maternæ facta cum iuramento, an noceat patri quoad vſumfructum. & numeris ſequentibus.*
15 *Filij famil. non poſſunt teſtari de rebus in quibus parentes eorum habent vſumfructũ, nec eas alienare citra voluntatem parentum.*
16 *Filiusfamil. non poteſt hodie facere pactum de non petendo legatum ſibi relictum ſub conditione in præiudicium vſusfructus patri in eo debiti.*
17 *Peculium filijfam. in quo pater habet uſumfructũ, non publicatur ob delictũ filij, non ſolùm reſpectu vſusfructus, ſed nec etiam quoad proprietatẽ ne fiat patri præiudicium.*
18 *Patri non quæritur vſusfructus in bonis, quæ filijs famil. dantur, vel relinquuntur conditione adiecta, vt ad patrem non perueniat vſusfructus.*
19 *Mater poteſt apponere filio prædict. conditionem, ſcilicet, ne vſusfructus perueniat ad patrem, quãdo malè ſuſpicatur de moribus mariti.*
20 *Mater, an regulariter poſſit apponere dictã conditionem, ne ſcilicet patri quæratur vſusfructus, etiam ſi malè non ſuſpicetur de moribus mariti?*
21 *Difficultas quædam ex. l. quoniam in prioribus. C. de inofficioſ. teſtamen. not. mota diſſoluitur.*
22 *Renuntiatio filij hæreditatis maternæ nocet patri ſine dubio, quando ipſe pater conſenſit prædictæ renuntiationi.*

NULLUM ad bona paterna regreſſum haberet. Adde idem eſſe reddendo ſingula ſingulis, ſi filia vel filius renuntient cum iuramento hæreditati maternæ, promittentes ad bona materna nullum regreſſum habituros, nam valebit huiuſmodi renuntiatio iuramẽto vallata, cæteris, quæ requiruntur, ſeruatis, ſicut valet quando fit renuntiatio bonorum paternorum, de quibus in hoc tex. eiſdem rationibus, quæ æquè militant in bonis maternis, ſeruatis ſeruandis. & hoc eſt ſine dubio meo iudicio. 1

Dubium autem verſatur in hoc puncto, an huiuſmodi renuntiatio facta cum iuramento de bonis maternis, noceat patri, qui in ſua poteſtate habet filium, vel filiam renuntiantem, ſi mater decedat in vita patris, quia ſi pòſt decedat, etiam non eſt dubium. Itaq; dubium eſt, quando mater, cuius bonis filius vel filia renuntiauit cum iuramento, decedat 2

in vita patris filij, vel filiæ famil. renuntiantis, an huiuſmodi renuntiatio p ̃æiudicet, vel noceat patri in aliquo?

In hoc dubio inuenio doctrinam Pauli de Caſtro in.l.final.in princip. C.de bon.quæ lib.nu.5. in hunc modum diſtinguentis, quòd aut filius, qui repudiauit cum iuramẽto, mortuus eſt viuente matre, & tunc pater non poteſt ibi aliquid acquirere, nam etiam ſi non repudiaſſet, per mortem eſſet excluſus, quia repudiatio non fuit ſortita effectum, nam cẽſetur habere in ſe tacitam conditionem, ſi ſibi deferretur, & non fuit delata. aut filius ſuperuixit matri, & tũc eodem inſtanti ſibi defertur, & per repudiationem præcedentem ab eo abdicatur, quæ tũc incipit effectum ſortiri, quod ibi, quodam ſimili comprobat, & ideò pater tunc poteſt eam ſibi acquirere, ſi deceſsit inteſtata, ſecùs ſi teſtata, & alium fecit hæredem. quia diſpoſitio dict.l. fina. C. de bon. quæ lib. non habet locum ſi teſtator, de cuius hęreditate agitur, aliter prouidit, & ad patrem noluit peruenire, quia poteſt derogare diſpoſitioni dict.l.fina. argumẽto text. in authẽ. excipitur. C. eodẽ. de bon. quæ lib. tam expreſsè quàm tacitè. hæc Paulus. vnde miror Tellum Fernandez, qui in.l.6. Taur. num.55. allegans dictam doctrinam Paul. aliter eam refert, & nihil ſuper ea dicit. miror etiam virũ doctiſsimum Couar. qui eam falſam eſſe exiſtimat, aliter etiam Paulũ intelligẽs, Præſul enim meritiſsimus in.3. parte relect. huius cap.§.2.nu.3. in princip. illius numeri. refert Paulum in ſupradicta facti ſpecie tenere, non nocere huiuſmodi renuntiationem iuratam patrifamil. ſub cuius poteſtate manet filius, qui renuntiauit, ſi mater mortem obierit viuente patre, & nondum finita patria poteſtate, nam vt clarè apparet ex litera Pauli ſuprà relata, ipſe hòc non tenet, ſed quòd ſi mater deceſsit inteſtata, tunc pater poteſt ſibi acquirere eius hæreditatem filio competentem & delatam, ſi verò deceſsit teſtata, & alium hæredem fecit, tunc Paulus expreſsè inquit excludi patrem propter filij renuntiationem præcedentem, vnde diuerſum eſt hoc ab eo, quod Couar. exiſtimauit Paulum dicere.

Vnde ipſe Couarru. adhuc exiſtimans mentem Pauli eſſe, quam ipſe retulit in dict.num.3. in princip. poſtea in eodem nume.3. in penulti. & vltim. colũnis, inquit opinionem Pauli non omnino admittẽdam eſſe, & ipſe in hunc modum diſtinguit pro intelligentia caſus ſupradicti per Paulum poſiti, ſcilicet, quòd aut pater conſenſit renuntiationi factæ per filium, & tunc res eſt admodum expedita, quòd ſibi nullum ius in hac re cauſa patriæ poteſtatis cõpetat, cùm eidem per conſenſum renuntiauerit, nec filio deferri poſsit hæreditas tempore mortis illius, de cuius agitur ſucceſsione, quia eidem validè renuntiauerat, & ideo pater non poteſt hæreditatem illam petere

petere ex perſona filij. & ſanè in hoc caſu Couar.bene dicit, nec enim loquutus eſt Paulus de Caſt. in eo. aut pater nõ cõſenſit renũtiationi ſupra dictę, & hoc caſu loquitur Paulus, & ſecundùm intellectũ, quem Couar. dicit habere verba Pauli, non nocet renuntiatio patri hoc caſu, ſed ipſe Couar.inquit quòd valet & nocet renuntiatio quoad cætera, patri tamen non nocet quoad vſumfructũ neq; quoad alia iura, quæ ratione patriæ poteſtatis habere in eiſdẽ bonis poterat. Sed ſi bene aduertam' ad Paulũ, ipſe non inquit indiſtinctè, non nocere patri renũtiationem in hoc caſu. ſed diſtinguit, an mater, cuius hæreditati fuit renuntiatum per filium cũ iuramento, deceſſerit teſtata necne, nam ſi deceſsit teſtata, & aliũ hæredem fecit, non verò filium, qui renuntiauit, inquit Paulus, pater non admittitur, quia mater potuit patri, hoc eſt, marito ſuo tollere prædictã hæreditatem, & alij relinquere & de rogare. d.l.fi. tam expreſsè quã tacitè, ſi verò deceſsit inteſtata, tunc pater poteſt acquirere hæreditatẽ, quia illo tẽpore, quo decedit mater ab inteſtato, defertur filio ſuo hæreditas, & patri acquiritur ratione patriæ poteſtatis, & ideo ſi bene perpendantur verba & mens Pauli non meretur reprehẽdi, & opinio Couar. in effectu videtur cõcordare in vno caſu cum opinione Pauli, ſcilicet, quando deceſsit mater teſtata & alium hæredẽ fecit, nam tunc & Paulus & Couarr. concludunt nocere patri renũtiationem, præterquã in vſufructu, quia reſpectu eius Couar.dicit, patri nõ nocere renuntiationem, licèt dubius ſit in hoc; Paulus verò generaliter tenet nocere patri renũtiationem, nec excipit vſumfructum. Sed pro intelligentia ſupradictorum circa dictam doctrinam Pauli duo ſunt hic videnda. Primò, an doctrina Pauli ſit vera. Secundò, an iure procedat limitatio Couar.in vſufructu.

3 Quoad primum circa illud membrum Pauli, quando mater deceſsit teſtata & alterũ hæredem fecit quòd noceat patri renuntiatio præcedens facta à filio, contra hãc opinionẽ videtur tex. expreſſus in.d.l.fi. in princ. C.de bon.quæ lib. vbi probat, quòd filiofamil. recuſante adire hæreditatem ſibi delatam, poteſt pater eam ſibi adire ſuo periculo & cõmodo. ergo licèt filius renunciet & nolit hæreditatem patris, pater ipſe non obſtãte renuntiatione & recuſatione filij, poterit eam ſibi adire. Sed nihilominus ego exiſtimo hanc opinionem Pauli eſſe veram. Neq; obſtat. d.l.fin. in princip. quia text. ille loquitur & procedit in hæreditate iam delata filio, & ſic in hæreditate præſenti, nos verò agimus in hæreditate futuro deferenda, & ſic in iure quærendo, at quidem diuerſa ratio eſt, iuris quæſiti, & quærendi, & qui non poteſt renuntiare ius quæſitum in præiudicium alterius, poteſt renuntiare ius quærendum, & valet renuntiatio, vt in debitore filio & prælato, qui poſſunt præiudicare in quęrendis crediCc 4 toribus

toribus filijs & eccleſiæ, vt ſuprà ſatis ſuperq; dictum eſt. ergo meritò quòd renuntiatio filij de hæreditate materna iurata noceat omnino patri, cùm iuramentum non fuerit vi nec dolo præſtitum, & poſsit ſeruari ſine periculo ſalutis æternæ, vt in hoc tex. nec obſtant verba finalia huius tex. dum dicit, nec redũdet in alterius detrimentum, quæ eſt exceptio & limitatio huius tex. quia hoc procedit de detrimento principali, ſecùs de ſecundario, vt expreſſè tenet gl. fi. hic, quæ intelligit ſecundariò dici etiam ſi noceat filijs renuntiantis, quia valet renuntiatio. quæ gl. communiter eſt approbata, vt infrà videbimus. ergo ſi in præiudiciũ filiorum valet renuntiatio, à fortiori valebit in præiudicium patris, quia fortius ius habet filius in bonis patris quàm pater in bonis filij, vt ſuprà dictum eſt.

4 Secundò, reſpondeo cum Bald. in.d.l.fi.n.4.&.13. vbi tenet, quòd diſpoſitio illius.l. non procedit, ſi teſtator, de cuius hæreditate agitur, voluit patrem nõ ſuccedere, ſed quòd repellatur, nõ ſolùm ſi expreſſè hoc dixerit argu. tex. in.d. authentica. excipitur. C. eod. ſed etiam, ſi tacitè & per indicia cõſtet, eam fuiſſe defuncti voluntatem, ſicut videmus in tacita pupillari, quæ non excludit matrem, niſi per indicia probetur teſtatorem contrarium voluiſſe, arg. l. Lucius. ff. de vulg. & pupill. & in. l. in teſtamento. C. de teſtam. mil. & notatur in. l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſt. & in alijs pluribus locis. ergo ita & eodem modo ſi conſtet de voluntate matris teſtantis ſaltim tacitè per indicia voluiſſe excludi patrem à ſucceſsione & hæreditate filio deferenda, non admittetur pater. quòd ſatis conſtat, ſi mater in teſtamento vnum ex filijs vulgariter ſubſtituit alteri filio in communi poteſtate poſito, nam talis ſubſtitutus præfertur patri, & idem erit à fortiori, ſi expreſſè mater prohibeat hæreditatem ad patrem venire, argumento dict. authen. excipitur. eundem etiam intellectũ ſequitur Paulus de Caſtr. ibidem. nume. 6. vbi ex hoc infert, matrem poſſe tacitè & expreſſè derogare diſpoſitioni illius.l.

5 Sed contra hunc intellectum facit opinio gl. in.d.l.fi. in princi. verb. recuſante. quæ tenet, quòd pater in caſu illius tex. præfertur ſubſtituto, & ſic illi, qui ex voluntate teſtatoris debebat habere hæreditatem in defectum inſtituti. quam ſequitur Bartol. ibi & cæteri doctores. ſequitur idem Bartol. in. l. 1. nume. 22. ff. de vulga. & pupill. ſubſtitu. duplici fundamento. Primò per. §. ſimilique modo. eiuſdem. l. fina. vbi dicit tex. perinde ad patrem hęreditatem pertinere repudiãte filio, ac ſi ipſe pater ab initio fuiſſet inſtitutus. Secundò per text. in. l. ſi pater famil. ff. de hæred. inſtit. vbi probatur, quòd ſubſtitutio vulgaris intelligitur, ſi inſtitutus hæres non erit, vel alium hæredem fecerit, ſed filius famil. legis miniſterio

niſterio, hoc eſt per. d. l. fi. facit patrem hæredem eo nolente adire, igitur.&c.& ideò opinio.gloſſ.& Bart. vbi ſuprà teſtantur communiter approbatam in dict.l.1.Iaſ.nu.43.Rip. 145. & Socin.26.& Guilierm.Benedict.in cap.Raynutius. verb.ſi abſque liberis moreretur. nume.86. de teſtamētis. licèt cōtra cōmunem velint tenere Iaſ. ibi.nu.44.& Alex. numero.23.

6 Sed hec cōmunis opinio licèt vera ſit, non obeſt ſecundo intellectui, quem ſuprà aſsignauimus. d.l.final. in princip.ex Bald.& Paulo ibidem. Nam communis opinio ſupradict. procedit in ſubſtituto extraneo, non verò in ſubſtituto tam coniuncto, prout eſt alter filius, & ſic voluntas teſtantis, & coniunctio ſanguinis operantur patris excluſionem.

7 Pro cuius confirmatione duo fundamenta adduco. Primum, nā quod ſuprà diximus, ſubſtitutionem pupillarem tacitam excludere matrē, quando id conſtat ex coniectura tacita mente teſtatoris, tunc procedit & conſtat ex teſtatoris voluntate, quando eſt ſubſtitutus frater pupilli, vel aliàs cōiunctus. ita teſtatur communem opinionē eſſe Decius in dict.l. precibus. nume.14.C.de impube.& alijs ſubſtit.

8 Ex quo dicebat Paulus, idem eſſe quando ſubſtituta eſſet pia cauſa. ſed eius opinio eſt intelligenda, quando ſubſtitutio piæ cauſæ fuit facta ad exonerandam conſcientiam teſtantis, & non aliàs, ſecundùm Decium vbi ſuprà.& Coruar.in d.c.Raynutius.§. 4.nu.6.& de opinione cōmuni ſupra dicta Deeij & de alijs coniecturis, videndus eſt latè Barto.in l.2.num.40. vſque in finem.ff. de vulg.& pupill. & ibi doctores.& Anton. Gomez.1. tom.cap.4.num.18.

9 Secundū fundamentū pro ſupradicto intellectu ſecundo ad.d.l.fi.eſt ex tex. optimo in.l.2.C. ad Orfician. incip.nō pro numero. vbi probatur, quòd decedēte matre, quatuor filijs relictis, duobus in poteſtate patris, & alijs duobus emancipatis, & decedentibus cōſtitutis in poteſtate pr̄is, antequam ſibi quæreretur hæreditas materna, hoc eſt, antequā eam adirēt, tota hæreditas materna quęritur & pertinet ad duos filios emancipatos ſuperſtites pro virilibus portionibus, & patri eorū, nihil quæritur de portionibus quæ competebant filijs decedentibus poſt matrem & conſtitutis ſub patria poteſtate eiuſdem patris. ergo ecce tex. expreſſum, vbi pater excluditur ab hęreditate filijs ſuis famil. delata, eo, quòd præd. filij habeant cohæredes alios fratres eiuſdē mr̄is, & ſic ex tacita teſtatoris volūtate, quod ſanè nō ita fuiſſet, ſi cohæredes fuiſſent extranei, nā poſſet pater tūc adire hæreditatem filijs delatam per dict.l.final. licèt Imol.in.l.ſi filius famil.ff. de hæred. inſtitu. intelligat in tex. illo ideo patrem non admitti, quia filij illi, qui deceſſerunt, non adierunt hæreditatem, nec repudiarunt. Ipſe tamen exiſtimo, etiam in cauſa expulſionis patris fuiſſe, con-

iectura tam mentem ipſius teſtatricis, quia erant cohæredes filij etiam eiuſdẽ ijdemq; fratres decedentiũ. ergo ſi hoc ibi in cohæredibus coniunctis ſtatutum eſt, à fortiori idem erit in ſubſtitutis cõiunctis, quia fortius eſt ius ſubſtitutionis vulgaris quàm ius accreſcẽdi, vt probat tex. in l. 2. §. ſi duo. ff. de bon. poſſeſſ. ſecundùm tabul. cum alijs ſimilib.

10 Vnum tamen reſtat in noſtro proprio caſu, de quo agimus, quando filius renuntiauit cum iuramento hæreditati maternæ, quòd etiam ſi mater alium hæredem extraneum faciat, adhuc videtur valere renuntiationem, & nocere patri. & hoc addo ipſe ampliando doctrinam Pauli, qui hoc tantùm intelligebat habere locum, quando mater inſtituit alterum coniunctum, & innuebat ſecùs eſſe ſi inſtitueret extraneum, & hoc timore gl. communiter approbatæ in. d. l. fi. ſed ego gl. illam & communem opinionem, in præſenti noſtro caſu non timeo, quia inter hos caſus eſt diuerſa ratio. nam in noſtro caſu filius cum iuramẽto renuntiauit hæreditati matris in eius fauorem, quæ renuntiatio nocet patri, quia iurata, & quia ſuper iure quærendo & non quæſito, vt ſuprà dictum eſt, vnde mater poterit liberè de ſua hæreditate diſponere etiam in extraneos. at verò, in caſu d. l. fi. & gl. ibidem & cõmunis opinionis, filius ante delatã ſibi hæreditatem nunquam renuntiauit, ſed poſtquam ſibi delata fuit, renuit & recuſat adire, quod non poteſt facere in præiudicium patris, nã eo non obſtãte pater poterit ſuo periculo adire, vnde meritò quòd in hoc caſu ſubſtitutus extraneus datus à matre, non priuet patrem hac facultate adeundi, præterquam ſi ſubſtitutus ſit cõiunctus, vt ſuprà dictũ eſt. & hæc ampliatio ad doctrinam Pauli vera videtur, non tamen eam omnino affirmo. Et cum his eſt expeditus primus caſus diſtinctionis Pauli, ſcilicet, quando mater, cuius hæreditati filius cum iuramento renuntiauit, decedit teſtata.

11 Supereſt nunc alius caſus Pauli, ſcilicet quando mater decedit inteſtata, an renũtiatio filij noceat patri? Et Paulus tenet quòd acquiratur hoc caſu hæreditas patri per ei' agnitionem, vt in. d. l. fi. quia ſtatim mortua matre inteſtata eius hæreditas defertur filio, vnde eo renuntiante poteſt pater adire. Sed hoc ipſe intelligo verum, prętérquam ſi renuntiatio hæreditatis fieret in fauorem fratrum, matre conſentiẽte, nam ſicut poteſt renuntiari in fauorem eius, cuius hæreditas renuntiatur, ita etiã & in fauorem fratrum, vt ſuprà eſt dictum, vnde ſi in eorum fauorem renuntiatio fiat, exiſtimo quidẽ nocere patri eiſdẽ rationibus, quibus diximus ſuprà cum Paulo nocere renuntiationem factam in eiuſdẽ matris fauorem, quãdo mater deceſsit teſtata, imò à fortiori, quia à principio emanauit renuntiatio in fauorẽ fratrum principaliter.

12 Quin imò etiam ſi renuntiatio hæredita-

reditatis maternæ fieret ſimpliciter, adhuc videtur in dubio facta fauore fratrum, vel ſororum, & ſic etiam ſi teſtator decedat ab inteſtato, filia, quæ renuntiauit cũ iuramento eius hæreditati ſimpliciter, non admittitur ad ſucceſsionẽ ipſius, imò repellitur, vt teſtatur receptiſsimam eſſe, & cõmunem opinionẽ pluribus doctoribus relatis Couar. in præſenti in 3. parte. §. 3. nu. 5. vnde cùm excludatur per ſuam renuntiationem præcedentem iuratam ab ea hæreditate, & renũtiatio ſit iuris quærendi, meritò quòd etiam hoc caſu valeat & præiudicet patri. & ſic malè ſuſpicor de doctrina & opiniõe Pauli, vbi ſuprà in hoc ſecũdo caſu, ſcilicet, quãdo mater decedit inteſtata per ſupradicta. & huius meæ opinionis videtur fuiſſe Couar. vbi ſuprà. d. §. nu. 5. dum ſimpliciter tenet valere renuntiationem ſupradictam, & non diſtinguit, an teſtata, vel inteſtata decedat mater.

13 Vno tamen caſu poſſet procedere opinio Pauli, ſcilicet, quando mater, cuius hæreditati renũtiatum eſt, non haberet alium filium vel filiam nepotem, vel neptem, præter eũ, qui renuntiauit, quia hoc caſu defuncta matre ab inteſtato, cùm non habeat alium deſcendentem, præter illum, qui renũtiauit, videtur, quòd eidem deferatur hæreditas ipſius, non obſtãte ipſius renuntiatione, quia ea haberet effectũ, ſi mater decederet teſtata, vel ſi inteſtata, cũ hæredibus tamẽ deſcendẽtibus, vnde eis non relictis videtur, quòd re acquiratur filio, qui renuntiauit, & per conſequens pater ipſius admittatur ad eã per. d. l. fi. & iſto ſolo caſu poſſet ſaluari opinio Pauli.

14 Vltimò reſtat in hoc articulo, vt expediamus doctrinã Pauli, vbi ſupra, hic agere, an vera ſit limitatio Couar. in vſufructu, quia ipſe tenet, quòd licèt renũtiatio hæreditatis maternæ cum iuramento facta valeat quoad alia, patri tamen non nocet quoad vſumfructũ, & poſtea dicit, quòd licèt ſit dubius, tamen adhuc eam admittendam eſſet cenſet.

15 Pro hac opinione & limitatione allego tex. in. d. l. fin. §. filijs autem. C. de bon. quæ lib. vbi probatur, quòd filij famil. dum parentes viuunt, non poſſunt teſtari de rebus, in quibus ad patres vſusfructus pertinet, nec dominium earum vllo modo alienare citra voluntatem parentum, nec hypothecæ tradere, vel pignori aſsignare. & reddit tex. rationem his verbis. Meliùs enim eſt coarctare iuuenilles calores, ne cupidini dediti triſtẽ exitum ſentiãt, qui eos poſt diſperſum expectat patrimonium. ergo ita & eodem modo non poterit filius famil. renuntiare hæreditati maternæ in præiudicium vſusfructus eius patri debiti, & legitimis ſanctionibus ratione patriæ poteſtatis citra conſenſum, & voluntatem ipſius patris. confirmatur etiam, quia in caſu. d. §. filijs. etiam ſi iuramẽtum intercedat, adhuc alienatio non valet, vt tenet gl. ibi verb. voluntatem, de qua alibi latè dicemus annuente Deo.

16 Et ex dict. §. filijs autẽ. dixit eleganter gl.

ter gl.ordinaria in.l.& hæredi.§.filia famil.verb.legatũ.verſ.ſed quid hodie.ff. de pact. quòd hodie filia fam. non poteſt facere pactum de non petendo legatum ſibi relictum ſub cõditione in præiudicium vſusfructus patri in eo debiti. ergo ita & eodem modo non poterit renuntiare hæreditati materne, & ſi renuntiet, renuntiatio nõ nocebit patri, quo ad vſum fructum, quia clarũ eſt, quòd ea continet pactum de non petẽdo, vt probatur ex noſtro text. & illi gl. eſt alia ſimilis in.l.cõtra iuris.§.fi. verb.inutile eſt.in fine.ff.eod.de pact. quas gll. ſequitur Paulus de Caſt. in.d.§. filia famil.n.2.& cæteri poſt eum, ſecundùm Ioan.Oroſc.ibi.n.3.

17 Confirmatur etiam iſthæc opinio & limitatio, quia filius famil.etiã delinquẽdo, non poteſt patrem priuare vſufructu ſibi debito & pertinẽti in peculio aduentitio, quia id peculium ob patris præiudicium euitãdum non publicatur ob delictum filij, non ſolùm reſpectu vſusfructus, ſed neq; etiam quo ad proprietatẽ, vt pluribus doctoribus relatis teſtatur communem opinionem eſſe Couar.lib.2.variarum reſol.c.8.n.7.col. penul.illius numeri.ad fin.quam opinionem ſequitur plures.dd. allegãs & latè fundans Anton. Gomez. 2. Tom.c.de ſeruit.n.22.23.&.24. & teſtatur etiam communẽ Petrus Dueñas in reg.275.limit.7.fol.98. vbi alia in materia tradit. ergo nec per renũtiationẽ poterit filius priuare patrem hoc vſufructu ſibi debito in bonis maternis.

Nec tenendo hanc opinionem, oberit noſter text. quia imò probatur in eo hæc limitatio in vltimis verbis tex.ſcilicet, quia eſt in præiudiciũ alterius.

Sed his omnibus non obſtãtibus meo iudicio cõtraria opinio verior eſt, imò quòd hæc renũtiatio noceat etiam patri reſpectu vſusfructus ſibi acquirendi in bonis maternis. & hęc eſt intentio & mens Pauli, dum indiſtinctè & generaliter tenet nocere patri renuntiationem, eo caſu, quo mater teſtata decedat.

18 Quæ opinio probatur expreſſè in authen.excipitur.C.de bon.quæ lib. vbi in expreſsis terminis vſusfructus probatur, quòd patri non quæritur vſusfructus in his bonis, quæ filijs famil.dantur & relinquũtur ab aliquo parentũ, conditione hac adiecta, ne ad patrem perueniat vſusfructus, ergo mater, in cuius fauorem filius renuntiauit, relinquendo hæreditatẽ alteri filio vel extraneo, expreſsiſsimè videtur patrem priuare vſufructu, quia magis facto, quàm verbis voluntas declaratur.

Et hæc opinio procedet non tantùm quando mater deceſsit teſtata, ſed etiam ſi inteſtata deceſſerit, quia licèt tunc non militet ratio tex.in.d. authen.excipitur.militat tamen alia ratio ſufficiens, quæ efficit validam prædictam renuntiationem, ſcilicet, quòd ſit iuris quærendi, in quo filius poteſt præiudicare patri, vt ſuprà latè dictum & probatum eſt. maximè quia

quia eo tempore, quo filius renuntiauit, non eſt certum, patrem habiturũ vſumfructum bonorũ maternorũ, eo tempore, quo filio deferatur hæreditas, ſi ei non renuntiaſſet, quia poterit contingere, quòd pater decedat priùs, quàm mater renuntiantis, vel etiam ſi ſuperuiuat pater, poterit cõtingere, quòd filius qui renuntiauit, tempore mortis matris exierit à patris poteſtate, aliqua de pluribus cauſis à iure expreſsis, & ſic patri nullo modo vſusfructus acquireretur, etiã ſi eius filius hæreditati prædictæ non renũtiaſſet. vnde tñ ea ratione, quòd renuntiatio ſit iuris quærendi, quàm euentus, & incertitudinis acquiſitionis vſusfructus, valebit optimo iure prædicta renũtiatio, & præiudicabit patri, etiã ſi pater poſtea ſit in ea cauſa, vt ſibi quæreretur vſusfructus, ſi prædict. renuntiatio facta nõ fuiſſet.

Non obſtant huic ſecũdæ opinio. fundamenta ſuprà adducta pro prima, nam eis omnibus patet reſpõſio ex ſupradictis in hac ſecũda opinione, ſcilicet, quòd procedũt, quando patri eſt iam quæſitus vſusfructus, vt conſtat ex eiſdemmet iuribus & fundamentis, nam tunc meritò, quòd filius nullo modo poſsit pr̃i in eo præiudicare, noſtra verò quæſtio loquitur & procedit in vſufructu & iure quærendo, non verò in quæſito. per quod datur bona declaratio ad iura & doctrinas gloſſarum, & doctorũ ſuprà adducta.

Non obeſt etiã huic ſecundæ opinioni tex. in hoc. c. quanuis pactum. in fine, quia ei iã ſuprà reſpondimus cum gl. fin. in præſenti cõmuniter ꝑprobata, ſcilicet, quòd procedat de principali detrimento, ſecùs verò de ſecundario, prout eſt id, quod patri fit in vſufructu, vel filijs renuntiantis per ſupradictam gl.

Sed cõtra hãc ſecũdã opinionem veriorẽ, eo caſu, quo mater decedit teſtata, & ſit cõtra auth. excipitur. fortiter obſtat tex. in. l. quoniã in prioribus. C. de inoffic. teſtam. cui cõſonat l. 17. tit. 1. par. 6. & l. 11. tit. 4. eadẽ parti. vbi probatur, quòd filio in legitima nullũ onus, nec grauamen ſiue cõditio apponi poteſt, & ſi apponatur, reijcitur, & ꝓ non appoſito habetur. ergo mater nõ poterit apponere cõditionem filio in legitima, ne ſcilicet vſusfructus acquiratur patri eius.

19 Sed huic difficultati poteſt dupliciter reſponderi. Primò, quòd mater poſsit apponere hanc conditionem quando malè ſuſpicatur de moribus mariti, quia tunc potiùs tendit cõditio ad prouidentiam filij, quàm ad ipſius dãnum, nec grauamen, vt probat tex. in. l. filijs matrẽ. C. de inoffic. teſtam. bonꝰ tex. in. l. multi nõ notꝫ. ff. de libe. & poſthu. quæ iura nõ ſunt

12 correcta per d. l. quoniã in prioribus. prout tenet præfatus hanc eſſe cõem reſolutionem Roderic. Suarez in. d. l. quoniã. in. 1. limitatione ad illã. l. in princip. & nũeris ſequẽtibus, & n. 12. teſtatur etiã cõem opinionẽ Mench. de ſucceſſ. creat. §. 10. nu. 239. & 406. ſequitur Alciat. regula. 1. præſumptione. 2. n. 3. vbi plures doctores refert.

Imò

20 Imò quod fortius eſt tex.in.d.authen.excipitur.procedit etiam ſi mater non ſuſpicetur malè de moribus mariti, nam indiſtinctè in legitima potent apponere filio hanc conditionem, ne ſcilicet vſusfructus patri acquiratur, quia vtroque caſu eſt fauor & prouiſio filij, quòd eius pater non habeat vſumfructum. & ita tenet gl. in authen. vt liceat matri & auiæ.in principio, verb. participium. quam gl. ſequutus fuit Bald.in.l.filiæ cuius. final.col.ad fin.C.famil.erciſc.& Salic.in.d.l.filijs matrem. dicens ſe approbare dictam gl. quam ſui maiores tenuere. & inquit Roderic. Suarez vbi ſuprà.n.11. quòd audiuit ſecũdùm hanc opinionem fuiſſe iudicatum in cancellaria. eandem etiam opinionem ſequitur & latiſsimè defendit aduerſus tenẽtes contrarium Menchac. vbi ſuprà.n. 234. vbi dicit communem eſſe. eandem quoq; dicit magis communem Salic. vbi ſuprà, & eum referẽs Anton.Gomez in.l.48.Taur.n.11.

Sed Bart. in. d.authen.excipitur. reprobat ſupradictam gl.& tenet cõtrariam opinionem, quia aliàs eſſet in voluntate matris priuare patrem vſufructu ſibi debito per leges in bonis maternis filiorum ſuorum famil. hanc etiam ſecundam opinionem latiſsimè ſequitur & defendit Roderic. Suarez vbi ſuprà.n.11. eandem dicit magis communem Anton. Gomez in primo Tom.c.11.n.27. & idẽ in.d.l.48.Taur.d.n.11.eam ſequutus. vbi plures.dd. huius opinionis referẽt. vnde redditur difficilis articulus hic & dubius, ſcilicet quando mater non ſuſpicatur malè de moribus mariti, quia quando malè ſuſpicatur, cõmunis eſt reſolutio & vera ſine dubio, quòd hoc poteſt facere vt ſuprà dictum eſt, ideo relinquo cogitandum ſuper dicto articulo, quando mater non ſuſpicatur malè de marito, an poſsit prohibere vſumfructũ acquiri patri? ſufficiat me adduxiſſe remiſsiuè, quę in hoc puncto ſcripta inueni tã pro parte affirmatiua quã negatiua, quia locus iſte non exigit altiorem indaginem: licèt, vt meum iudicium declarẽ in hoc, mihi ſemper verior viſa fuit ſecunda magis cõmunis opinio ſuprad. ſcilicet, quòd mater non poſsit prohibere patri acquiri vſumfructum, quia is ex legũ diſpoſitionibus ei competit tanquã legitimo adminiſtratori, ratione & virtute patrię poteſtatis, vnde mater hoc ius tollere non poteſt, argumento.l.nemo poteſt.ff.de legat.1. & per alia fundamenta, quæ me mouẽt ad tenendam hanc opinionẽ, quæ nũc omitto; atque difficile putarem, poſſe obtineri ſecundùm primam opinionem ſupradictam.

21 Secundò & veriùs in propoſito reſpondetur dictæ difficultati motę ex tex.in.d.l.quoniã in prioribus. quòd illa procedit reſpectu.d.authen. excipitur. nõ verò in noſtro caſu & quæſtione, quia nos non agimus quando mater inſtituit ipſummet filium, ſed quando filius in vita matris & cũ eius conſenſu renuntiauit cum iuramento

mento hæreditati matris,& mater ipſa inſtituit alios hæredes,non verò filium renuntiantem, vnde mater cùm in ſui fauorem fuerit facta renuntiatio,bene poterit diſponere ad libitum de ipſius bonis.ad quod præſtat argumentum ratio tex.in.d.authen.excipitur. caſus verò illius tex. non eſt idem,de quo nos agimus.& quòd filius potuerit renuntiare hæreditati maternæ in hoc caſu in præiudicium vſusfructus patris,probatur manifeſtiſsimè ex his, quæ ſuprà nõ ſemel dicta ſunt, ſcilicet,quia eſt ius quærendum,cuius quidem non par ratio eſt cum iure quæſito.Item & ex gl.in.d.l.ſi quando.§.fi.C. de inoffic. teſta.communiter approbata, vt ſuprà dictum eſt, quæ tenet poſſe filiũ in præiudicium liberorum renuntiare hæreditati patris,& conſentire ſe præteriri & exhęredari,& vinculum & quæcunq; alia onera in ſua legitima apponi,maximè interueniẽte iuramẽto, vt ſuprà latè dictum eſt. igitur à fortiori, id habebit locum in filio renuntiante in præiudiciũ patris, quia magis debita eſt hæreditas patris filijs,quàm hæreditas filij,patri, item & quàm vſusfructus,quia legitima debetur filijs iure naturæ,vt dictum eſt, vſusfructus verò debetur patri ex diſpoſitione ciuili,hoc eſt legali,vnde cũ fortius ſit ius filiorũ quã patris,& in præiudicium filiorum valeat renuntiatio,valebit & fortiùs in præiudicium patris.

22 Quando verò pater conſenſit renuntiationi huic per filium factæ de bonis maternis, clarum eſt & abſq; dubio nocere in totum patri,quia ipſe conſenſit.& ita tenet Couar.vbi ſuprà.& probatur præterea à fortiori, hoc eſt,in iure iam quęſito in.d.l.fi.§. filijs autẽ.C.de bon.quę lib.& in alijs pluribus iuribus, quibus probatur, poſſe quem iuri pro ſe introducto renuntiare.quæ iura vulgaria ſunt, & ideo ea non refero.& cum his remanet bene declarata tota opinio & doctrina Pauli de Caſt.in.d.l.fi.in princip.quã nunquã ſic declaratam vidi, neq; inuenies alibi huc uſq;,quia.dd. hic nec alibi nõ examinant eã, licèt ſit articulus difficilis quotidianus & optimus,quia Couar. & Tellus Fernandez vbi ſuprà,qui de ea mentionem fecerunt,aliter,quàm in meo libro ſe habeat, literã Pauli retulerũt, licèt ob hoc non ſint arguendi, quia credendum eſt in ſuis libris literam Pauli eſſe prout ipſi retulerunt,& nõ ita latè declararunt. ideo menti ſunt tenenda omnia ſupradicta,quia honorem & pecunias tibi afferre poterunt.

1 *Leges ciuiles,quæ improbãt pactũ de quo in hoc tex. referuntur & earũ rationes remiſsiuè.*

2 *Pactum ſiue renuntiatio de non ſuccedendo an firmetur iuramento de iure ciuili?*

3 *Pactum ſiue renuntiatio de ſuccedendo an firmetur iuramento de iure ciuili?*

4 *Diſpoſitio huius tex. eſt ſeruanda etiam per iudices ſeculares laicos.*

5 *Ius canonicum eſt ſeruandum etiam in foro ciuili & per iudices laicos, in concernentibus peccatum.*

Impro-

1 IMPROBE lex ciuilis. Hæc.l.ciuilis, eſt.l.fi. & in.l. pactũ quod dotali.C.de pact. & in.l.pactum dotali.C. de collat.&in.l.ſi quando.§.1.&.2.C. de inoffic.teſtam. quarum legum ratiões aſsignat & ponit Couar. in pręſenti in initio tertię partis relect.ideo eas non referam.

2 Eſt tamen in hoc dubium, ſcilicet, an attento iure ciuili pactum huiuſmodi de non ſuccedendo, hoc eſt renuntiatio, firmetur iuramento? In quo gl.in.d.l.ſi quando.§.illud.verb: prægrauari.C.de inoffic.teſtam. tenet, quòd ſiue pactũ iſtud ſit de ſuccedendo, ſiue de non ſuccedendo, non firmetur iuramento. eandem opinionem tenet gl.in.d.l. pactum dotali.verb. improbatur. quæ refert Petrum tenentem contrarium, imò quòd huiuſmodi renuntiatio iuramento firmata valeat & teneat. eſt etiam ſimilis gl. in.l. qui ſuperſtitis. verb.repudiat.ff.de acquir. hæred. ſed opinionem Petri quòd valeat, tenet Bart.in.l.ſi quis pro eo.n.fi.ff.de fideiuſſ.& idem Bart.in.d.l. pactum dotali.vbi Decius.n.5.teſtatur eſſe cõmunem opinionem.dicit etiam cõmunem Boerius deciſ.62.n.13.& hãc opinionẽ tenet & declarat Roman. in.d.l.qui ſuperſtitis.n.1. Cagnol. in repet.d.l.fi.n.15.C.de pact.volumine ſeptimo repetitionum.& Anto. Gomez in.l.22. Taur.n.6.& hæc communis opinio procedit hodie & probatur attenta diſpoſitione iuris canonici in hoc.c. quanuis pactum. opinio verò contraria gll. attenta diſpoſitione iuris ciuilis, quod improbat huiuſmodi pactum, & iuramentũ, id non confirmat tanquam factum contra prohibitionem legis. vt in.l. non dubium.C.de legib.ita has duas opiniones concordat Bald.in.d.l. pactum dotali.n.1.& Salic.ibi.nu.1. & eam dicit communem Gozadinus conſil.97.n.13.tenet idem Barto. in rep.l.ſi poteſt.n.7.ff.de acq.hęred. vbi Maranta.n.218.teſtatur eã Bart. opinionem eſſe communiter approbatam.& tenuit ante omnes gl. hic, verb.ſeruari debebit.

3 Sed ſupradicta procedunt in pacto de non ſuccedendo iurato, de quo loquitur noſter text. nam cùm non ſit contra bonos mores, bene firmatur iuramento, & ſic quãtum ad hunc caſum bene reprobantur dictæ gll. tamen quatenus loquuntur in pacto affirmatiuo de ſuccedẽdo, bene dicunt gll.quòd huiuſmodi pactum non firmetur iuramento, quia tractatur de hæreditate viuẽtis, quod eſt reprobatum, quia contra bonos mores, ne detur votum captandæ mortis.vt in.d.l.fi. & ibi notatur.C. de pact. & iuramentum contra bonos mores non eſt obligatoriũ, etiã attento iure canonico.vt in.c.nõ eſt obligatorium.de regul.iur.in.6. de quo pacto noſter tex.non loquitur, ſed de pacto de non ſuccedendo. & ita inuenio quòd hanc opinionem gll.in pacto affirmatiuo de ſuccedẽdo tenent & ſequuntur.dd. ibidem.

vltra

vltra quos, eã opinionẽ gll. in hoc dicit cõmunẽ Alex. in l. ſtipulatio hoc modò cõcepta. col. 3. ff. de verb. obligat. ſequuntur & dicunt cõmunem plures relati per Tiraquel. in l. ſi vnquã. in princip. n. 157. & ſequẽt. C. de reuocãd. donat. ſequitur alios referẽs Gre. Lo. in l. 33. ti. 11. par. 5. in gl. no deue valer. & ita hãc materiã intelligit Bar. in d. l. fi. n. 9. C. de pact. & ibi. dd.

4 Vltimò eſt notandũ, quòd diſpoſitio huius tex. eſt ſeruãda etiam per iudices ſeculares laicos, per tex. in. c. licet. de iur. iur. lib. 6. & ita tenet gl. in hoc. c. quamuis pactum. verb. ſeruari debebit. ad fin. dicens, quòd iudices ſeculares compelli poſſunt per cenſuras eccleſiaſticas ad obſeruantiam huius text.

5 Cuius ratio eſt, quia cùm ſimus in concernentibus peccatum, ius canonicum eſt ſeruandum, etiam in foro ciuili, & per iudices laicos, vt in. c. fi. & ibi gl. & dd. de præſcrip. & ita hãc opinionem in terminis noſtri tex. tenet Georgius Natan. in repet. huius tex. n. 10. & Guilier. Benedict. in rep. c. Raynutius. de teſtamẽt. verb. duas habens filias. n. 247. fol. 33. in. 1. parte. & teſtatur communem opinionem eſſe ex teſtimonio Pau. Parif. Couar. in præſenti in. 3. parte relect. §. 4. n. 9. & ita eſt tenendum.

1 *REnuntiatio non firmatur cum iuramẽto dolo præſtito.*

2 *ENormiſsima læſio in caſu huius text. an ſit cauſa ſufficiens ad reſcindendã renuntiationem iuratam de qua in hoc text. & quod remedium ſiue cautela adhiberi poſſit ad hoc remiſsiue.*

SI tamen iuramento non vi nec dolo præſtito firma cum fuerit ab eadẽ. Formam huius iuramenti vt cõprehendat oẽs defectus & læſiones, poſui latè ſuprà in repet. auth. ſacram. puberũ. C. ſi ad uerſ. vẽd. & ad ibi dicta me remitto.

Senſus igitur horum verborum eſt iunctis infrà proximis, quòd ſi iuramentum, de quo in hoc text. præſtetur vi vel dolo, non firmatur cum eo renũtiatio. idem probat tex. in. c. cùm contingat. de iur. iur. & in. d. authen. ſacramenta puberũ. cũ alijs ſimilibus. de quo vidẽdi ſunt bene materiam hãc examinantes vltra. dd. in locis ordinarijs, ſcilicet, an cõtractus vel renuntiatio, iuramẽto per metũ vim vel dolũ præſtito ſit nullius momenti, & an opus ſit relaxatione & abſolutione. Couar. hic in. 3. parte. §. 4. n. 2. & idem Couar. lib. 1. var. reſol. c. 4. n. 7. & idẽ in quarto de ſpõſalib. 2. parte. c. 3. §. 5. & Matthæus de Afflictis deciſ. Neapol. 263. & 322. n. 6. & ibi eius additio. & 393. n. 11. & Nauar. in rep. c. accepta m. de reſtitutione ſpoliat. in. 5. oppoſ. n. 11. & Grego. Lopez in. l. fi. tit. 11. part. 3. gl. 2. ad fin. vidẽda eſt etiam. d. l. fi. partitæ. & l. 28. tit. 11. part. 5. quæ. ll. videntur ſibi inuicẽ contrariæ. Sed Greg. Lopez in. d. l. 28 verb. jurando, ponit concordiam. videndus eſt etiam in materia Roland. à Valle conſil. 2, n. 76. & ſequentibus lib. 1. vbi omnes agunt de materia. c. ſi verò. de iur. iurand. & quia ipſi bene hoc declarant, ideo ego omitto.

2 Sed an enormiſsima læſio contingens in huiuſmodi renuntiatione iurata ſit iuſta cauſa, propter quam poſſit retractari ipſa renũtiatio, & quod remedium ſiue cautela poſsit adhiberi, ne renuntiatio ſiue contractus iuratus reſcindatur, prætextu huius læſionis enormiſsimę, obtenta priùs relaxatione iuramenti ad effectum agendi & excipiendi? dixi latè in. d. authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. n. 97. & ſequentibus. ad ibi dicta me remitto.

3 Vltimò poterat hic examinari quæſtio illa, an ſolus metus reuerentialis ſit ſufficiens ad reſcindendum contractũ vel renuntiationẽ iuratã? Sed omitto, alibi volẽte Deo latiſsimè dicturus, ne dum breuis eſſe cupio in hac repetitione, longus eſſe videar.

1 *Filia renuntians in caſu huius tex. excluditur ab hæreditate patris etiam inteſtati decedentis.*

2 *Hoc limitatur, quãdo parẽs nullos alios filios habet.*

3 *Hoc ſublimitatur, ſi adſint nepotes, vel nepos.*

4 *Renuntiatione facta, non quidem contemplatione filiorum, ſed vt is, in cuius fauorem renuntiatur, poſsit liberè diſponere, non admittitur renuntians ad hæreditatem parentis decedentis, etiam ſine alijs deſcendentibus.*

5 *Filius in caſu huius tex. etiam ſi renuntiauerit iuri petendi alimenta, poterit nihilominus ſi indigeat ea petere.*

6 *Filius vel filia renuntians in caſu huius tex. excluditur à legitima quæ ſibi competeret ſi non renuntiaſſet.*

7 *Renuntians hæreditatem parentis, non prohibetur ſuccedere fratri, etiam ſi frater ipſe ſucceſſerit parenti, & eius bona habeat.*

8 *Hæreditas poſtquam eſt adita, non dicitur amplius hæreditas, ſed efficitur propriũ patrimonium hæredis.*

9 *Renuntians hæreditatem parentis, non prohibetur ſuccedere fratri, qui ſuit hæres eidem parenti, licet deceſſerit ante aditionem hæreditatis.*

10 *Cautela, vt renuntiatio vtrumque comprehendat.*

11 *Renuntiatio in caſu huius tex. non impedit renuntiantẽ, quin capiat, quod ſibi relictum eſt in teſtamento alterius, cuius hæreditati renuntiauit.*

12 *Procedit hoc, etiam ſi filia renuntiauerit ſucceſsioni ex teſtamento.*

13 *Procedit etiam ſi renuntiatio fiat fauore fratrum, patre conſentiente.*

14 *Renuntiatio, de qua in hoc tex. facta alijs filijs exiſtentibus, & decedentibus poſtea in vita parentum, non impedit quin renuntians admittatur ab inteſtato & contra teſtamentum eius, cuius hæreditati renuntiauit.*

1 *Omnino ſeruari debebit.* Ex hoc infertur planiſsimè, quòd filia huiuſmodi excludetur virtute prędicti pacti & renuntiationis iuratæ ab hæreditate patris etiam inteſtati decedentis, vt plurimos allegans teſtatur cõmunem eſſe opinionem Couar. in præſenti. 3. parte relect. §. 3. n. 5. vltra quẽ eandẽ opinionẽ ſequitur & dicit veriorẽ bene probans eã & defendens à fundamẽto tenentiũ contrariũ Ant. Gom. in. l. 22. Taur. n. 8. qui n. 9. latiſsimè etiã probat & fundat, quòd neq; contra teſtamentũ, in quo præterita eſt huiuſmodi filia, vllo modo admitti poterit, propter renuntiationẽ prædictã, & teſtatur eſſe cõmunem opinionẽ, & probari in hoc tex. in illis verbis, nullũ ad bona paterna regreſſum habere. & etiã probatur in his verbis, quæ nunc declaramus, ſcilicet, omnino ſeruari debebit.

2 Sed hæc ſupradicta procedunt,

præter

præterquá ſi tempore renũtiationis pater vel mater nullos alios filios habebat præter renuntiantem, nec poſtea etiam nati ſunt, quia ex tacita cõiectura hæc renũtiatio videtur facta contemplatione & fauore filiorum naſcendorũ, argumento.l.cùm acutiſsimi.C.de fideicõmiſſ.& in.l.cùm auus.ff.de condit.& demonſtrat.cũ ſimilibus.vnde eis nõ natis, renuntiatio nullũ habet effectum, & per conſequens patre vel matre decedẽte ab inteſtato vel cũ teſtamento, filius vel filia, quæ renuntiauit, admittitur, licèt ſit præteritus vel præterita, & extraneus inſtitutus. & ita in terminis tenet Anton. Gomez in.d.l.22.nu.12.

3 Quod ipſe ſubintelligo, præterquam ſi filijs non exiſtentibus adſint tamen nepotes vel nepos ex filio pręmortuo, quia cùm tunc ceſſet ratio prædicta, quia natus eſt filius, licèt ſit mortuus, in cuius locum ſubintrauit nepos, exiſtimo quidem hoc caſu admittendam eſſe renuntiationẽ, & renuntiãtem minimè admitti ad hæreditatem neq; ab inteſtato neq; contra teſtamentum, per noſtrum text.& quia nepotes, appellatione liberorum continentur, vt ſunt iura vulgaria, & quia ceſſat ratio ſuprà allegata.

4 ¶ Secundò ſubintelligitur prædicta opinio vltima Antonij Gomez, præterquam ſi conſtaret apertè renũtiationem minimè factam fuiſſe contemplatione nec fauore naſcẽdorum filiorum tãtùm, vt putà quia renuntians dixit, ſi non naſcantur liberi, poſsit pater vel mater ſua bona relinquere venientibus ab inteſtato, vel cuilibet extraneo, quia tunc nullo modo renuntians poterit ſuccedere, ſecundùm Anton. Gomez. d. nu.12.cum Collectario, quem refert in.c.fin.colu.fina.nu.34.de donat.

5 Et Anton. Gomez.d.nu.12. ponit bonã declarationem in materia plures doctores allegãs & bene probãs, ſcilicet, quòd filius vel filia in caſu huius tex.non obſtante ſua renuntiatione, etiam ſi expreſsè renuntiauerit iuri petendi alimẽta, poterit nihilominus ea petere ſi indigeat, & non habeat alibi vnde ſe alat. Tum, quia prędict.renuntiatio eſt contra ius naturale, quo tenetur pater alere filiũ egẽtem, vt ſunt iura vulgaria, à qua obligatione non liberatur parens vel filius reſpectu parentis, etiam ſi iurauerit alimenta non exhibere, vt in.c. cùm quidam.§.illi verò.de iur. iurã. Tum etiam, quia eſt contra tex.in.l. necare.ff.de lib. agnoſcend. & iuramẽtum hoc caſu daret occaſionem delinquendi, & eſſet contra bonos mores, vnde non eſt obligatorium, nec ſeruandum. & hæc opinio vera mihi videtur & tenenda in iudicando & conſulendo.

6 Secundò ex his verbis noſtri text. & ex verbis præcedentibus, ſcilicet, nullum ab bona paterna regreſſum haberet, probatur, quòd filia hæc vel filius renuntians excluditur etiam à legitima, quæ ſibi aliàs, ſi non renunciaſſet, debebatur in bonis parentis, quibus renũtiauit, aliàs enim parum aut nihil operaretur renũtiatio, atq;

ita hanc opinionẽ pluribus doctoribus pro ea allegatis teſtatur veriorẽ & comunem Couar. hic in.3.parte.§.3.nu.3.licèt referat contrariã opinionem eſſe etiam cõmunem, & plures eã ſequutos fuiſſe, ſed eius fundamẽtis ipſe reſpondet, & quia ipſe ibi refert & reſoluit, quæ opinio ſit tenenda, ideo omitto. Solũ aduerto, quòd ad tollendũ omne dubium renũtiatio fiat expreſsè etiam de legitima, et quacũq; alia hæreditate & ſucceſsiõe.

7 Oportet nunc, viſis his ampliationibus, aliquibus modis limitare noſtri tex. deciſionem. Et primò limitãda erit, & intelligẽda reſpectu bonorum ipſius, quibus renuntiauit, ſecùs verò erit reſpectũ bonorum fratris, etiam ſi frater ipſe hæreditatem eiuſdem met patris adierit, & eius bona habuerit, quia hoc caſu filia minimè prohibebitur ſuccedere in illis bonis, quantumcunq; fuerint priùs parentis, quibus renuntiatum eſt per filium vel filiam, imò poterit in eis ſuccedere ſequentibus fundamentis.

8 Primò, quia hæreditas patris vel matris poſtquã eſt adita per alium filium vel deſcendentem, ampliùs nõ dicitur hęreditas patris vel matris defunctæ, ſed efficitur proprium patrimoniũ hæredis. tex. eſt melior de iure in.§.1. Instituta. de hæred. qualit. & diff. in illis verbis. vt ſi creditoribus ſatis nõ fiat, potiùs eius hæredis bona, quã ipſius teſtatoris à creditoribus poſsideãtur. idẽ etiã probant text. in. l. ſed ſi plures.§. filio impuberi. ff. de vulg. & pup. & in. l. eius, qui in prouincia.§. fi. ff. ſi cert. pet. cũ ſimil. & tenet gl. magiſtra & ordinaria in. l.1.§. veteres. verb. peruenit reliquorum. in verſ. at poſt aditam. ff. de acq. poſſeſſ. quã ſequitur Bart. in Rubr. nu.1. ff. de acq. hæred. & eſt cõmuniter approbata gl. illa ſecundũ Iaſ. ibidem. n.18. & patet ex eodẽ in. d. Rubr. n.6. quã opinionẽ plura iura allegãs teſtatur cõem Segur. in. l. cohæredi.§. cùm filiæ. n.114. ff. de vulg. & pup. dicit etiã cõem bona iura allegans Anto. Gomez in. l.45. Taur. nu.154. & eſt ſimilis gl. in. l. pen. verb. hæreditati. ff. ſi cert. pet. & ibi Iaſ. in. §. fi. n.8. plures gll. & dd. allegat, inferens ex hoc ad quatuor optimas deciſiones ad ornatũ & practicã dictæ gl. & cõis opinionis, quarũ vna eſt noſtra opinio ſupra dicta, ſcilicet, quòd filia non prohibeatur fratri ſuccedere, licèt hæreditati paternæ renuntiauerit cum iuramento. & eſt alia gl. ſimilis in. l. hæres per ſeruum. gl.1. ff. de acq. hęred. & eſt cõis opinio ſecundũ Anto. Gomez in. d. l.22. Taur. nu.13. Secundò hæc opinio & limitatio ad noſtrum tex. probatur optimè in. l. qui Titij teſtamẽtũ. ff. de his, quib. vt indig. vbi dicitur, quòd licèt ille, qui accuſat teſtamentũ alicuius teſtatoris de falſo, & ſuccubuit, nõ poſsit ei ſuccedere, nõ tamẽ prohibetur ſuccedere hæredi eius, vel alteri, ad quẽ bona teſtatoris ſuperuenerũt, quia alia bona ſunt iã poſt aditionẽ. Tertiò hæc opinio probatur in. l. Iubemus. C. ad Vellei. vbi regula optima nobis traditur, ſcilicet, quòd omnis renuntiatio reſtrin-

reſtringitur ad cōtractū, perſonam, & cauſam, ſuper qua interponitur, & non extenditur ad alia. ergo ita & eodem modo dicēdum eſt in noſtro caſu, quòd renuntiatio quantūcunq; iurata, de non ſuccedendo patri vel matri, non extendatur ad fratris hæreditatem & bona. Quartò facit bonus tex. in l. fin. in princip. ff. de legat. 3. vbi filius exhæredatus à patre, non prohibetur ſuccedere fratri hæredi eiuſdem patris, etiam in bonis patris, quia non dicitur ſuccedere patri, ſed fratri immediatè, ideo legata relicta ab exhæredati ſubſtituto hoc caſu non debentur, quia non ex perſona patris ſubſtituentis commodū habet, ſed ex altero ipſius filio fratre pupilli. Sed & poteſt alijs pluribus iuribus comprobari hæc opinio, ſed ſupradicta ſunt expꝛeſſiora ex his, quæ adduci ſolent. Et ita inuenio, quòd in expreſſo hanc opinionē & limitationem ad noſtrum text. tenet Bald. in. l. 1. nu. 41. ff. de rerum diuiſ. quem ſequitur Decius in pluribus locis, & alij plures doctores relati per Anton. Gomez in. d. l. 22. Tau. nu. 13. qui eos ſequitur. ex cuius reſolutione ſatis conſtat eſſe hanc cōmunem opinionem, quam etiam, aliquibus relatis, teſtatur cōmunē hic Couar. in. 3. parte. §. 3. n. 2. & ſequitur eādem opinionē plures referens Tiraq. de vtroq, retractu. 1. parte. §. 1. gl. 9. n. 44. & Matthæus de Afflict. deciſ. Neap. 178. numero. 4.

9 Quæ quidem cōis opinio non ſolùm procedit, quoties frater, cui filia renūtians ſuccedit, adiuit hæreditatem patris, ſed etiam ſi decedat ante eam aditam, nam tūc etiam poterit ſoror vtramq; hæreditatem adire, & conſequi hæreditatem fratris ex propria perſona tanquā ipſius hæres, hæreditatē verò patris ex pſona fratris defuncti ratiōe iuris adeūdi, quod reperit in eius hæreditate trāſmiſſum, vel ex potētia ſuitatis, vel ex capite iuris deliberādi. ita tenēt Areti. cōſ. 161. nu. 3. col. 3. & Decius cōſi. 266. nu. 3. & Laurentius Calcaneus cōſi. 12. colu. 1. & Ant. Gomez, & Couar. vbi ſuprà.

10 Notabilis tamē erit cautela, ſi vis, quòd renūtiatio vtrūq; cōprehēdat, ita quòd filius vel filia renuntians excludatur ab hæreditate fratris, quòd renuntiatio cum iuramento fiat, nō tantū hæreditatis paternæ & maternæ, ſed etiā fraternæ, quia hoc caſu, cùm vtrūq; expreſsè renuntiatio cōprehendat, non poterit is, qui renūtiauit, fratri ſuccedere. ita tenet Iaſ. in l. eius qui in prouincia. §. quod ſi ſtipulatus. nu. 11. ff. ſi cert. pet.

11 Secūda principalis limitatio ad noſtrum tex. eſt, quotieſcūq; pater ipſe, cuius hæreditati & ſucceſsioni filia renuntiauit cū iuramento, aliquid reliquit in teſtamēto ipſi filiæ vel iure legati vel inſtitutionis, quia optimo iure poterit filia hæc relictum cōſequi, non obſtāte cōtradictione fratrum, quia pater, in cuius fauorē facta fuit renūtiatio, poteſt hāc libertatem ſibi datam tacitè vel expreſsè renūtiare. & in expreſſo ita tenet Bald. in. l. pactū dotali. nu. 3. C. de collat. & ibi De

tius.nu.6. Gulierm.Bened. in cap. Raynutius. verb.duas habens filias. nu.266.de teſtam.& eſt cōmunis ſecundū Roderic.Suar.in repet.l.quoniā in prioribus.in.5.limitatione.nu. 7.in princip.C.de inoffic.teſtament. & hāc opinionē tenet plures allegās Anton.Gomez.in.l.22.Taur.nu.10. colu.6.7.8.&.9.vbi latiſsimè fundat & probat hanc opinionē,eā ampliās duobus vł tribus modis.ſequitur etiā idem Anto.Gomez in.l.24.Tau.n.8. vbi agit,an tūc teneatur conferre.Eādem quoq; ſententiam alios allegās tenet Matthæus de Afflict.deciſio. Neapolit.350.nu.1.qui nu.1.& ſequētibus addit idem eſſe,ſi per cōtractū inter viuos ſibi aliquid donetur.&eſt magis cōmunis hæc opinio ſecundū Couar.in pręſenti.3.parte.in princip. nu.8. qui ſupradictos non allegat.eſt etiam cōis,vt plures allegās teſtatur Tellus Fernādez in.l.6.Taur.n.40.

12 Quod procedit eadē ratione,etiā ſi filia renuntiauit ſucceſsioni ex teſtamento ſecundū Bald.in.l.fin.n.15. C.de pact.& Roman.in.d.l.pactum dotali.nu.6.in fine.& Iaſ.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.num.9.ff.de verb.obli.& Roderic.Suarez & Matthæus de Afflict.vbi ſuprà.licèt ipſe Afflictis velit tenere contrariū.hanc teſtatur cōmunem opinionē Tellus Fernandez vbi ſuprà.nume.41.

13 Procedit etiā,ſi renuntiatio fuerit facta fauore fratrū patre conſentiēte ſecundū Roderi.Suar.& Couar.vbi ſuprà,qui alios allegat,vbi agit,an idē ſit quotieſcūq; filia pactū & renuntiationem hanc iuratam fecit cum ipſis fratribus cōſentiēte patre.ſed & ſunt aliæ ampliationes ad hanc limitationem,quas refert Anto.Gomez in.d. l.22.Taur.nu.10.colu.penult.& final. qui eſt omnino vidēdus in materia.

14 Tertiò noſter tex.in hoc c.quāuis pactum. limitatur, quādo filius vel filia renuntiauit cū iuramento ſucceſſioni patris vel matris,eo caſu,quo talis pater vł mater habebat alios filios vel filias,& poſtea viuo patre vel matre decedant,quia tunc filia vel filius, qui renūtiauit,poteſt liberè ſuccedere ab inteſtato & contra teſtamentū, quia talis renuntiatio habet in ſe tacitam conditionem,ſi filij ſuperuiuāt. ita tenet Bald.in.d.l.pactum.colu.2. nu.3.C.de collat.& ibi cæteri doctores.& eſt cōis opinio ſecūdū Anton. Gomez.1.tom.Var.c.5.de ſubſtitu.fideicōmiſ.n.23.verſ.Tertiò cōfirmatur.vbi hanc opinionē probat argu. optimi tex.in.l.3.C.de inoffi.teſtam. eādē opinionē cōem teſtatur Couar. in præſenti in.3.parte.§.3.n.4.qui eſt omino vidēdus per totū numerū.4. quia facit in hac materia nouem conclusiones.eandē quoq; ſententiā plurimos allegans ſequitur & teſtatur cōmunē Tellus Fernādez in.l.6.Taur. nu.44.vbi inquit neminē in hoc dubitare,quādo expreſsè renūtiatio fit propter fratres.&.n.45.inquit pluribus doctoribus allegatis idē eſſe,quādo in fauorē pr̄is fieret renūtiatio nulla facta mētiōe de fratribus vel ſororibus,quia intelligitur & p̄ſumitur, eorum earumq; fauore factā fuiſſe,

præter

G

præterquã ſi de efficaciore præſumptione vel probatione conſtaret, renuntiationem non fuiſſe factam fratrum contemplatione, ſed tantùm patris, quia tunc etiam ſi fratres mortui ſint, filia, quæ renũtiauit, non ſuccedet ab inteſtato, neq; contra teſtamentum. & ibi etiam latiſsimè agit, quid ſit, quando filia, quæ renuntiauit, ingreſſa fuit religionẽ, & alij fratres & ſorores moriuntur in vita patris, videndus eſt omnino ſuper hoc, quia refert duos Regnicolas contrarios in hoc, & ipſe ponit ſuam opinionem inter eos.

1 *Iuramentum, quod vergit in diſpendium ſalutis æternæ, non eſt ſeruandum.*

CUM nõ vergat in æternæ ſalutis diſpendium. Nam ſi vergeret, minimè eſſet ſeruandũ, vt probãt iura hic allegata in gloſſ. verb. diſpendium.

1 *Renuntiatio, de qua in hoc tex. valet, etiã ſi alijs noceat ſecundariò.*

2 *Renuntians ſi decedat viuo patre vel matre, cuius hæreditati renuntiauit cum iuramento, eius filij, vel nepotes poterunt & debent ad ſucceſſionem auorum & proauorum admitti, non obſtante præd. renuntiatione.*

3 *An id procedat, ſi filia recepiſſet dotem, & cum ea vocaret ſe contentam?*

4 *Renuntiatio, de qua in hoc tex. decedente renuntiante per mortem eius, cuius hæreditati renuntiauit, nocet filijs renuntiantis.*

5 *Hoc limitatur, quando non adſunt alij deſcendentes qui ſuccedant ei, cuius hæreditati renantiatũ eſt, etiam ſi adſint collaterales, quia tunc filij renũtiantis admittuntur, & ſuccedunt, non obſtante præd. renuntiatione.*

6 *Renuntiatio, de qua in hoc tex. facta ab eo, qui ſuperuixit ei, cuius hæreditati renuntiauit, non inualidatur natiuitate filiorum renuntiantis.*

1 *NEC redũdet in alterius detrimentum.* Glo. fin. hic intelligit de principali detriméto, qua ſi velit dicere, quòd principalis perſona, cui poterat præiudicari ex ipſa renuntiatione, erat ipſa renuntians, ſed ipſa id poteſt facere, hoc eſt renuntiare, ergo ſeruanda eſt renuntiatio ipſius iurata, tam hac ratione, quàm præcedentibus, quòd non vi nec dolo præſtitum ſit iuramentum, & quòd poſsit ſeruari abſq; interitu ſalutis æternæ. vnde infert gl. quòd ſecundariò bene poſſet præiudicari ex hac renuntiatione filijs renuntiantis, vel viro, vel venientibus ab inteſtato, vel ſimilibus perſonis, quibus pro conſtanti habet glo. noceri per prædictam renuntiationem, quaſi dicat, non attenditur in hoc tex. quòd ſecundariò his perſonis dãnum, & præiudicium fiat. Articulus hic maxima diſputatione egeret & diſtinctiõe, niſi per noſtros Hiſpanos id factum eſſet, ideo ne alienis laboribus mẽbranas adimpleã, reſolutiuè & remiſsiuè in hoc articulo me habebo, & ideo animaduertẽdũ eſt, duos præcipuos caſus in propoſito conſiderari poſſe.

2 Primus, ſi renuntians decedat viuo patre vel matre, cuius hæreditati renuntiauit cũ iuramento, quia tunc eius filij vel nepotes poterunt, & debent ad ſucceſsionem auorũ & pro-

 auorũ

auorum admitti,non obſtante renũtiatione prædicta iurata, quæ tãtum effectum ſortiri intelligebatur, ſi ad renuntiantem hæreditas delata fuiſſet,quæ cùm non fuiſſet ſibi delata, reperitur a lia perſona,cui principaliter fit præiudicium in dict.renuntiatione,hoc eſt,filius vel filij renuntiãtis,quibus defertur nunc hæreditas, vnde in ipſorum præiudicium valere non debet dicta renũtiatio,per noſtrum tex.in his verbis ſuprà relatis, quæ nunc declaramus.& ita hæc eſt cõmunis opinio,vt plures allegãs teſtatur Couar.hic in.3.parte.§.2.nu.4. &.§.3.num.6. & Roderic. Suarez in rep.et.l.quoniam in prioribus.4.limitatione.l.regiæ.nu.5.C.de inoffic. teſtament. & Anton. Gomez in l.21. Taur.num.10.hanc teſtatur cõmunẽ plures allegans Rolãd. à Valle cõſil. 11.nume.1. & ſequentibus. præcipuè num.4.lib.1.

3 ¶ Vbi nume.7.ampliat, etiam ſi filia recepiſſet dotem, & cũ ea vocaret ſe contentã & dicit hanc opinionem eſſe cõmunem & tenendam in practica in iudicando & conſulendo,dum tamen nepotes conferant dictam dotem receptã per matrẽ.Licèt plures alij doctores teneãt contra ſupradict. cõmunem ampliationem,quam ibi aſsignat,quos ibi ipſe nu.3.refert.eandem etiam ampliat.huius primi caſus ſequitur & teſtatur cõmunem plures referẽs Tellus Fernandez vbi ſuprà.nu.61.licèt Anton. Gomez vbi ſuprà teneat & fundet latiſsimè contra hunc primũ caſum, imò quòd hoc caſu noceat etiam renuntiatio filijs renuntiantis, & dicat hãc ſecundam opinionem eſſe cõmunem, allegans plures, qui eam ſequuntur,& quòd ipſe eam teneret in iudicãdo & cõſulendo. Sed meo iudicio verior & communior eſt prima opinio ſupradicta per noſtrum tex.& per cætera fundamenta adducta p doctores vbi ſuprà,quã limitant aliquibus modis Roderic. Suarez & Anton.Gomez vbi ſuprà, licèt non veris,vidẽdi ſunt omnino. eandem etiã dicunt cõmunem Tellus Fernandez in.d.l.6. Taur.n.61. & Baeça in tractatu quem fecit.de non meliorand. ratione dot.filiab. c.74. num.112.fol.74.

4 Secũdus caſus principalis eſt,quãdo filius vel filia renuntiãs cum iuramento deceſsit poſt mortem patris vel matris,cuius hæreditati renuntiauit, itaque ei ſuperuixit, quo caſu noſtra gl.procedit & eſt vera & communiter approbata,vt teſtantur doctores omnes Hiſpani, vbi ſuprà, & Roland.à Valle.d.cõſil.11.nu.8.& ſequentibus.& idem Roderic. Suarez in. d.l.quoniam in prioribus.in.10. ampliatione.nu. 62. latiùs. in.d.4. limitatione.nu.9.&.10.

5 Hic ſecundus caſus limitatur per doctores,quãdo nõ eſſent alij deſcẽdentes,qui ſuccedãt ei,cuius hæreditati renuntiatũ eſt cũ iuramẽto,quorum fauore emiſſa præſumitur renũtiatio,quia tunc etiã ſi adſint collaterales,&alij cõſanguinei,nõ obſtante renuntiatione prædicta,etiã ſi renuntians ſuperuixerit ei,cuius hæreditati

renun

renunciauit, non excludũtur eius filij vel nepotes, ſed admittũtur ad hæreditatem aui vel proaui, & præferuntur cæteris collateralibus ipſius aui vel proaui, vt tradũt Anton. Gomez & Roder. Suarez vbi ſuprà. 10. ampliatione. n. 62. & in. d. 4. limita. n. 9. & 10. qui id bene probãt, & doctores id tenẽtes allegãt. & latiſsimè etiã idẽ ſequitur Roland. à Valle. d. cõſi. 11. n. 12. & ſequentibus. vbi ſublimitat plures allegãs, quãdo filia renũtiãs aliquid recepit pro dote & parte ſua, quia tũc ne posexcluditur, nõ vi renuntiationis, ſed ſucceſsionis, & hoc quãdo filia aliquid accepit pro ſatisfactione ſuæ partis, ſecùs ſi accepit vt nullo modo ſuccederet & repudiaret.

6 Ampliatur hic ſecundus caſus à fortiori in filijs poſtea natis, quia ſi renuntiatio prædicta iurata, de qua in hoc tex. nocet filijs renũtiantis & cæteris ſimilibus perſonis quando renũtiãs ſuperuixit ei, cuius hæreditati renũtiauit, vt ſuprà dictũ & cõcluſum eſt cũ cõmuni opinione, multò meliùs non inualidabitur dicta renũtiatio in hoc caſu, natiuitate filiorũ poſt dictam renũtiationem: quia faciliùs quid impeditur à principio, quã ex poſt facto tollitur, vt ſunt iura vulgaria. & in expreſſo hanc opinionẽ tenet plures doctores allegans Couar. in præſenti in. 3. parte. §. 3. n. 8. ad quẽ eſt aduertendũ, dũ allegat Tiraquel. in. l. ſi vnquã. verb. donatiõe largitus. nu. 151. quod in meo libro eſt. n. 180. & ſequentibus. & vltra cũ latiſsimè idẽ tenet Ripa in repetit. dict. l. ſi vnquã. in. 11. quæſt. nume. 21. & 22. licèt idem Couar. cõtrarium, & non bene meo iudicio, exiſtimauerit. in. c. Raynaldus. §. 2. nu. 4. de teſtament. Et cũ his omibus remanet bene expedita materia huius. c. quãuis pactum. ſaltim reſolutiuè ſunt examinatæ præcipuę quęſtiones huius. c. quia ſicut in principio huius rep. diximus, hæc fuit nr̃a intentio, non verò totam ipſius text. materiam perlegere, cùm id perfectiſsimè fecerit Couar. ſed ſupradicta tantùm libuit tractare & examinare, licèt nõnulla eorum etiam tractauerit Couar. tum quia noſter caſus propoſitus id exigebat, ſcilicet, in quo iuramentum confirmat actum aliàs inualidum & iure ciuili reprobatum, & materia quotidiana etiam poſcebat, tum etiam, quia poſt Couar. alij etiam ſcripſerunt, & breuiùs nos diximus. Cæteros verò caſus, in quibus iuramentum confirmat actum aliàs inualidum roburq; præſtat ei, proſequemur latè alijs commentarijs edendis volente Deo. Interim habetis duos potiſsimos caſus, primũ in dicta authent. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vend. quam ſuprà repetiuimus, ſecundùm in hoc præſenti. c. quanuis pactum. de pactis in. 6. in quo etiam breuem repetitionem conſtituimus.

Laus Deo Optimo Maximo.

ALLEGATIONES SIVE CONSILIA ET INFORMATIONES IVRIS EIVSDEM authoris Ioannis Guerrij aduocati Placentini.

Prima Allegatio.

HAEC allegatio eſt in fauorē Bartholomęi de Frias, qui fecit contentum de pretio officij rectoriæ huius ciuitatis Placentiæ teſtamentariæ patris ſui defuncti, qui in ſuo teſtamēto iuſsit prædicto filio ſuo dari hoc officium, ſoluendo pro eo certam quantitatem, vel dando contentum ad voluntatem ſuorum teſtamentariorum infra ſex menſes ad ſoluenda debita ſua, prout latiùs continetur in clauſula teſtamenti. d. patris infrà poſita. Qui quidem Bartholomæus ſoluit & dedit contentum dicti pretij ad volũtatem matris ſuæ teſtamentariæ inſolidum ſui mariti, & poſtea conuentus fuit. d. Bartholomæus ab hæredibus patris dicentibus. d. Bartholomæum non ſoluiſſe realiter dictum pretium, neque ſoluta fuiſſe debita defuncti, & petebant. d. Bartholomæum condemnandum ad renuntiandum. d. officium (quod ſibi datum fuit ex eo, quòd præd. contentum dedit) vt venderetur, & pretio ipſius ſoluerentur debita defuncti.

1 *Clauſula teſtamenti Didaci de Frias.*

2 *Emens à teſtamentario habente mandatum à teſtatore ad vendēdum, an ſit ſecurus, licet pretium quod dedit, non conuertatur in debita & legata defuncti, ſed in rem propriam exequutoris vendentis, & an ipſe exequutor teneatur.*

3 *Exequutoris teſtamenti venditio quando retractari poſsit, & quando non?*

4 *Emptor pignoris dati cum facultate vendendi, an ſit ſecurus, venditione facta dolo creditoris vendentis?*

5 *Exequutoris venditio non bona fide facta an ſit retractanda?*

6 *Emptor rerum minoris, qui ſoluit pretium tutori vel curatori minoris, an ſit ſecurus in emptione ſua, ſi pretium non ſoluatur creditori minoris? & numeris ſequentibus.*

7 *Emptoris non ſpectat ad ſolicitudinem, in caſu authen. hoc ius porrectum. C. de. S. S. eccleſ. quo pretium ſoluatur creditoribus eccleſiæ.*

9 *Emens à debitore rem obligatam cũ conſenſu creditoris, licèt debitor pretium non ſoluat creditori, eſt ſecurus.*

10 *L. 62. tit. 18. part. 3.*

11 *Mutuans non debet eſſe ſolicitus in quam cauſam cõuertatur pecunia mutuata, ſed quòd cauſa aſſeratur per procuratorem recipientem.*

12. Emens

12 *Emens ab hærede, vt ſit ſecurus, quid debeat facere & procurare.*

13 *L. 60. titu. 18. partita. 3. bene intellecta.*

14 *Teſtamētarius de iure nō pōt habere fidē de pretio.*

15 *Limitatur quando teſtator voluit contrarium.*

16 *Vnum quodque verbum etiam minimum nō debet eſſe ſine virtute aliquid operandi.*

17 *Verbum, voluerit, ſimpliciter & de per ſe prolatū, denotat liberam & abſolutam voluntatem.*

18 *Verbi huius, voluerit, natura eſt, vt poſſit quis facere voluntatem ſuam, etiam iniquè.*

19 *Verba hæc, facias ad voluntatē tuam, referuntur ad abſolutā volūtatē, non verò ad arbitriū boni viri.*

20 *Commiſſarius, cui fuit conceſſa facultas contrahendi per verba ſignificantia liberam voluntatem, omnia poteſt facere, duobus exceptis.*

21 *Teſtamentarius vnus ex pluribus in ſolidum conſtitutis, poteſt ipſe ſolus, quia acceptauit, omnia ſibi commiſſa facere.*

22 *Vbicunq; tractatur de damno euitando, omne verbum, etiam, quod inducit liberam volūtatem, debet reduci ad arbitrium boni viri.*

23 *Offenſus, cuius arbitrio ſubmiſit ſe offendēs, ſi excedat malum, reducitur eius arbitriū ad arbitriū boni viri.*

24 *Arbitri licèt in compromiſſo dictum ſit quòd poſſint facere ad libitum voluntatis ſuæ, & tollere de iure vnius partis & dare alteri, ſi immoderatè iudicent, eorum arbitrium reducitur ad arbitrium boni viri, & quæ ſit ratio.*

25 *Deſiderium & voluntas teſtatoris, vt filius ſuus maior habeat officium rectoris, demonſtratur ex clauſula teſtamenti.*

26 *Inferior non poteſt alteri tollere indultum & conceſſionem ſibi per principem factam.*

27 *Papa ſi prouidit alicui de beneficio, quāuis prouiſio ſit nulla ex aliquo defectu, tamen illud beneficium remanet reſeruatum, & in illo ordinarius ſe intromittere non poteſt.*

28 *Clauſula ſupradicta teſtamēti ponderatur in fauorem. d. Bartholomæi de Frias.*

29 *Confeſſio procuratoris dicentis ſe pecunias mutuas domini nomine recepiſſe, nō præiudicat domino, ſi de illo mutuo non cōſtat verè.*

30 *Limitatur hoc, quādo dñs dedit mādatū procuratori ſuo ad accipiendas pecunias mutuò, & ad id confitendum. &c.*

31 *Procurator ſeu exequutor teſtamētarius tenetur domino rationem reddere.*

PReſuppoſita clauſula teſtamēti Didaci de Frias, quæ eſt huiuſmodi.

1 Item digo, q̃ porque mi deſſeo y voluntad es, que Bartholome de Frias mi hijo mayor aya mi regimiento, que queriendole el, ſe le den pagando el por el dicho regimiento, mil y dozientos ducados, para pagar mis deudas, y librar mis cenſos, los quales pague dentro de ſeys meſes de como falleſciere, e la perſona que ouiere el dicho regimiēto por mi renunciacion en confiāça, mando que no renuncie en el dicho Bartholome de Frias haſta auer pagado los dichos mil y dozientos ducados, o dado cōtento dellos a volūtad d̄ mis teſtamētarios, E ſi el dicho Bartholome de Frias dētro de los dichos ſeys meſes no pagare los dichos mil e doziētos ducados como dicho es, ſe diſpōga d̄l dicho regimiēto libremēte para el effecto q̃ va dicho, para pagar mis deudas, y redimir mis cēſos.

Duo præcipuè ſunt vidēda. Primò, an ille, q emit à teſtamētario habēte mādatū à teſtatore ad vēdendū, ſit ſecurus, licèt pretiū, quod ſoluit, nō cōuertatur in debita vel legata defūcti, ſed in rem propriā exequutoris vēdētis, & an ipſe exequutor teneat. Secūdò eſt vidēdū, an oro hæc. a volūtad de mis teſtamētarios. poſita in clauſula prædicta, operetur aliquid vltra regulas iuris cōmunis.

2 Circa primū dubiū reſpectu emptoris, an ſit ſecurꝰ in hoc caſu inuenio Bar. i. l. alio. n. 25. ff. de alimēt. & cibar. legat.

legat. vbi dicit, quæro quid ſi dicitur in inſtrumento, quam pecuniam receptit in mei præſentia notarij (loquitur Bart. in teſtamentario, qui vendidit rem defuncti, & accepit pretiũ) ſed non apparet, quòd legatarijs ſit ſoluta, an ſufficiat emptoribus? Reſpondeo ſic, quia cùm ob iſtam cauſam habuerunt mandatum exequutores à teſtatore, ſufficit quòd emptores ob iſtam cauſam ſoluerint, licèt exequutores in iſtam cauſam nõ cõuertant. & ad hoc allegat Bart. text. in.l.1.§.nõ autẽ.ff.de exercit. action. & eſt in verſ. vnde quærit. vbi probatur, quòd ſi præpoſitus naui mutuatus numos ad reficiendam nauim mox mutauit voluntatẽ, & numos in ſuos vſus conuertat, datur actio mutuanti contra dominum, qui præpoſuit eum, licèt in eius vtilitatem non ſint conuerſi numi, quia imputet ſibi exercitor, qui talẽ præpoſuerit. ergo ita & eodem modo in noſtro caſu dicendum eſt, quòd cũ exequutor teſtamenti habeat mandatũ à teſtatore ad vendendum vt ſoluantur debita ipſius, ſi exequutor vẽdat in eam cauſam, & poſtquam receperit numos pretij conuertat eos in ſuã vtilitatem propriam, ſit ſecurus emptor, quandoquidem ipſe ſoluit, & imputet ſibi teſtator, qui talem exequutorem deputauit & cõſtituit.

3 Secũdò pro hac opinione eſt elegans doctrina Pauli de Caſtro in.l. ſi pretiũ.C. de procur. vbi dicit, quòd licèt quando exequutores teſtamentarij vendiderunt quandam poſſeſſionem prò exoluendis legatis & debitis defuncti, non ſeruata debita forma poſſit retractari venditio, tamẽ ſi habent poteſtatem vendendi, vt moris eſt, & ipſi vendant non bona fide, vt quia poterant ponere manus ad mobilia, quę extabant, vel non fecerint ſubhaſtationem ad videndũ an poterant habere maius pretium, vel pretium conuertant in vtilitatem hæredis, quòd propter iſtas cauſas non eſt retractanda venditio, niſi in ſubſidium, ſi exequutores non reperiantur ſoluendo, & ſic hæres debet incipere ab eis, non ab emptore, niſi in ſubſidium, ne emptor remaneat deceptus ex poteſtate teſtatoris data ſuis exequutoribus, & ex fide quam habuit de eis, nam iuſtiùs eſt, quòd hoc potiùs noceat hæredi, quàm emptori, qui nõ debet eſſe curioſus, quòd exequutores cõuertant in cauſam pro qua vendiderunt, argumẽto.l. doli. in fine.ff. de nouat. vbi probatur, quòd debitori non datur exceptio aduerſus ſecundum creditorẽ, quem accepit per nouationẽ, quia hic ſecundus creditor non facilè ſcire poteſt, quid inter eum, qui delegatus eſt & debitorem actum eſt, & etiã ſi ſciret, diſsimulare debet, ne curioſus videatur. quæ omnia verba optime quadrant in noſtro caſu, & emptor, qui emit à teſtamentario, non debet eſſe curioſus in exquirẽdo, an debita defuncti ſoluãtur nec ne pretio, quod dedit, etiam ſi ſciat quòd non ſoluuntur. Et per hoc tolluntur obiectiones, quæ ab aduerſis partibus

bus opponebâtur, dicēdo, quòd dict° Bartholomęus de Frias, ſciebat pretiū dicti officij cōuertendū eſſe in exolutiōe debitorū defuncti, & nō eſſe ſoluta dicta debita. Quia ad hoc reſpōdeo nō debere de hoc dictū emptorē eſſe curioſū, ſed exequutor videat quid facit, & imputet ſibi teſtator, q talē elegit
4 ſibi exequutorē. ¶ Secūdò mouetur Paul° per tex. in l. 1. C. ſi vēdit. pign. agatur. cui cōſonat. l. 49. ti. 13. part. 5. vbi ꝓbatur, quòd ſi creditor, cui eſt ius vēdē- 6 di pignus, illud vēdat dolo malo, debitori datur actio cōtra creditorē vendētē quāti ſua intereſt, nō verò cōtra emptorē, niſi eo caſu, quo creditor nō ſit ſoluēdo, & emptor quoq; in malā fide fuerit: ergo ita & eodē modo in nŕo caſu dicendū eſt: & ita inquit Paulus vbi ſuprà eſſe de nŕa quęſtiōe caſum in illo tex. & quòd propter hoc recuſauit 11 cōſulere pro herede, qui vēdicabat rectā via ab emptore, omiſſis exequutoribus, ſicuti in pręſenti nŕa ſpecie fit.
5 Neq; obſtat qđ Bar. in. d. l. alio. n. 13. & ſequētes teneat, quòd quādo exequutor nō vēdidit bonā fide, vēditio eſt retractāda, & priùs agēdū eſt cōtra emptorē, quia Bar. ibi ſolū loquitur in primis duobus caſibus relatis per Paul. vbi ſuprà quotieſcūq; exequutor nō ſeruauit debitā formā in vēdēdo, q a nō poſuit man° ad mobilia, quę extabāt, vel nō fecit ſubhaſtationē. nō verò loquitur Bar. quādo pretiū redactū ex vēditione nō fuit cōuerſum in vtilitatē defūcti, & ſic quādo ex parte exequutoris eſſet culpa in ꝑtio cōuertēdo, cū tñ eſſet ſeruata ſolēnitas. imò hoc vltimo caſu fortiùs tenet idē Bar. in. d. l. alio. n. 25. quòd emptor ſit ſecur°, etiā ſi exequutor in vtilitatē defūcti nō cōuertat pretiū, quia imputet ſibi teſtator, qui talē exequutorē cōſtituit, per tex. in l. 1. §. nō autē. verſ. vnde quęrit. ff. de exercit. act. & ita cōcordātur hæ doctrinæ Bar. & Pauli. & tenet in terminis & cōcordat Curtius Iunior in. d. l. ſi pretiū. n. 5. C. de procurat. referens totā doctrinā Pauli, dicēs notandū, q a eſt de pane quotidiano quęrēdo.

Tertiò principaliter in fauorē. d. Bartholo. de Frias allego Greg. Lopez in l. 60. in gl. fizo pagamiēto. tit. 18. par. 3. vbi quęrit, an emptor, q ſoluit tutori vel curatori minoris, ſit ſecurus in emptiōe ſua, ſi pretiū nō ſoluat creditori minoris. & inquit videri quòd ſic, ꝑ illā. l. regiā. iuxta id qđ notat Bar. in. d. l. alio. ver. quęro quid ſi dicitur. ff. de alimē. & cibar. legat. vbi decidit, quòd ſi exequutor teſtamēti vēdidit fundū ad ſoluēda legata, cui ſoluit pretiū emptor, erit emptor ſtati ſecur°, licèt exequutor pretiū nō cōuertat in ſolutiōnē legatorū. hactenus Gre. Lopez. ¶ Qui pro ſua opinione 7 allegat etiā aliā doctrinā eiuſdē Bart. in auth. hoc ius porrectū. in verſ. quęro dicit hic. C. de S. S. eccleſ. & eſt in n. 13. vbi tenet Bar. quòd in caſu. d. authē. nō ſpectat ad ſolicitudinē emptoris, quòd pretiū ſoluat creditorib° eccleſię, ſed ſufficit quòd ipſe ſoluat de ſuperioris mādato. ergo ita & eodē modo dicēdū eſt in nŕo caſu & à fortiori, quia ſi in rerū eccleſiæ & minoris emptorib°, hoc ſtatutū eſt, quibus (ſ. minoribus & eccleſijs) ius ſingulare reſtitutiōis cōpetit, vt emptores

ſint

ſint ſecuri, licèt pretia rerum nõ ſint cõuerſa in vtilitatem minorum vel eccleſiæ, multò fortiùs idem dicendum in emptoribus rerũ defuncti, qui titulum habent ab eius exequutoribus habentibus mandatum à defuncto ad vendendum.

9 Vlteriùs Grego. Lopez vbi ſuprà in ſui fauorem adducit bonum tex. in l. ſicut. §. illud. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu. vbi probatur, quòd ſi debitor de conſenſu creditoris, vẽdiderit vel pignorauerit rem obligatam ad ſatisfactionem debiti & luitionem pignoris, & poſtea ipſe debitor, qui accepit pretium, non ſoluit illud creditori, erit ſecurus talis emptor vel ſecundus creditor, & præfertur primo creditori, quia iã ipſe ſoluit, & licitè emit de voluntate primi creditoris, & ei nocere debet fraus vẽditoris. ergo ita & eodem modo dicendum eſt in noſtro caſu, quòd cũ venditio huius rectoriæ iure licito & permittente teſtatore, imò eo iubente, facta ſit dicto Bartholomæo eius filio maiori, propter ſummum amorem, quem erga eum habebat, non debet retractari venditio, licèt teſtamentarius pretium eius in vtilitatem defuncti, & in exolutione debitorũ eius non conuerterit. Reperio etiam quòd idem Gregor. Lopez in . l. 24. gl. mag. incip. entonce. verſ. itẽ quia tali caſu non videtur agi poſſe actione reali. tit. 13. par. 5. refert & ſequitur doctrinam eiuſdem Bar. in. d. l. alio. num. 25.

10 Quartò & principaliter in fauorem. d. Bartholomæi adduco elegantem l. 62. tit. 18. par. 3. in verſ. El qual prometio. Nam cùm lex illa præſcribat formam ſcripturæ venditionis rei immobilis factæ per exequutorẽ teſtamenti, inquit in dicto verſic. El qual prometio e otorgo e conoſcio el albacea ſobredicho que recibio y paſſo a ſu poder para pagar las mãdas e las deudas de ſuſo dichas, ſcilicet pretium rei venditæ, quia de eo in verbis proximis ſuperioribus illius l. fit mentio. Pondero ergo legem expreſſam, quæ non requirit ad hoc quòd emptor ſit ſecurus, quòd pretium conuertatur in debita & legata defuncti, ſed tantùm, quòd teſtamẽtarius fateatur ſe in illam cauſam recipere, ergo ſi recipiat, licèt in ſuos vſus conuertat, erit ſecurus emptor.

11 Quintò pro dicto Bartholomæo facit optima doctrina Bart. in. l. doli mali. n. 8. ff. de nouat. vbi tenet per. d. l. 1. §. non autem. ff. de exercit. quòd ſi procurator habens ſpeciale mandatum ad recipiendam pecuniam mutuò in certum quendam vſum conuertendam, & recipiat, ſufficit procuratorem cauſam aſſerere, quia non debet eſſe ſolicitus mutuans an conuertatur pecunia in illã cauſam, ſed ſolùm quòd cauſa aſſeratur per procuratorem. & ibi Alex. in addit. ad Bart. litera. E. alia adducit. ergo ita in propoſito dicendum eſt, cùm teſtamentarij, & vnuſquiſque eorum habeant ſpeciale mandatum inſolidũ à teſtatore in teſtamento ad vendendum dictum officium dicto Bartholomæo

lomæo, & ad ſatisfactionem pretij recipiendam.

12 Superioribus omnibus non obſtat tex. in l. ſi. §. & ſi præfatã. in verſ. quarum pretia in legata vel fideicõmiſſa vel alios creditores proceſſerunt. C. de iur. delib. iunctis his, quæ ibi notant Alberic. & cæteri. dd. & Cepola caut. 225. vbi probatur, quòd ad hoc vt emptor, qui emit ab hærede, ſit ſecurus, ne creditores defuncti eum moleſtent, & euincant ab eo rẽ emptam, requiritur, quòd eius pretio ſint ſoluta legata vel fideicõmiſſa vel debita ipſius defuncti, aliàs emptor non erit ſecurus. Cui difficultati licèt eam moueat, non reſpondet Greg. Lopez in d. l. 24. hoc inquam non obſtat, quia procedit reſpectu priorum creditorũ, quibus ſunt obligata bona defuncti, quibus iniuſtũ eſt auferre hypothecariam, vel aliã actionem ſibi competentem, ſi pretium rei venditæ non conuertatur in ſolutione debitorũ, at verò in noſtro caſu non petunt creditores officium hoc rectoriç, ſed ipſamet teſtamentaria & alij, qui dicuntur hæredes, qui non poſſunt venire contra factum proprium, & contra voluntatem ſui defuncti, cuius hæredes dicũtur, ſi verò aliquod ius prætendunt, id intendant contra dictam teſtamẽtariam, quæ contentum recepit, & habuit ſe pro contenta & ſatisfacta à dicto Bartholomæo de dicto pretio huius officij, quia dictus Bartholomæus ſoluit dictam quãtitatem, partem creditoribus defuncti, partem etiã alijs perſonis, quibus voluit ſolui dicta teſtamentaria, prout conſtat ex ſcriptura publica in proceſſu producta.

13 Vlteriùs in hac re mirandum videtur Gregorium Lopez. in d. l. 60. dicentem illam. l. facere pro ſua opinione, cùm tamen expreſsiſsima videatur contra ſe & contra omnia ſupradicta in verſ. e otroſi. illius. l. quia proſequendo ſcripturam rerum minoris venditionis inquit: *E otroſi el guardador luego delante dellos miſmos fizo pagamiento de la deuda que el huerfano deuia, a aquel que la auia de recebir e otorgarſe por pagado della, dandole e entregandole la carta cancellada del deudo que auia ſobre el huerfano.* Ergo ſi hoc lex illa requirit vt emptor ſit ſecurus, quo modo, aut quo pacto potuit dicere Gregorius Lopez ibi in verb. fizo pagamiento. per illam. l. quòd emptor ſoluendo curatori minoris pretium ſit ſecurus, licèt curator non ſoluat illud creditoribus? Sed certè nõ eſt credendum virum doctiſsimum ità deceptũ fuiſſe, præcipuè cùm præ oculis haberet legem illam regiam. Vnde reſpondeo ſuſtinendo opinionẽ Gregor. Lopez, quòd præterquam, quòd lex illa loquitur in venditione rerum minoris, in qua diuerſum eſt, per ſupradicta, non verò loquitur in venditione facta per exequutores teſtamenti, nam in hac iam videmus fateſſe, ſi in inſtrumento venditionis contineatur exequutorem recepiſſe pretium ad ſoluenda debita, licèt non conſtet de ſolutione, vt in d. l. 62.

l.62.tit.18.part.3. vltrà hanc inquàm reſponſionem, quæ vera eſt, lex illa rectè ab initio inſpecta non tantùm non facit contra Gregor. Lopez, ſed, immò in eius fauorem, prout ipſe eam intellexit & allegauit, nam paulò poſt princip. d. l. 60. poſtquam fuit poſita in ea ſolennitas, quæ requiritur in venditione rerum minoris, dicuntur hæc verba. *Porende queremos moſtrar, en que manera deue ſer fecha la carta de tal vendida, porque el comprador pueda ſer ſeguro de lo que comprare, y el guardador del huerfano ſe guarde de yerro. Y dezimos que deue ſer fecha deſta manera. Sepan quantos. &c.* Aduertendum igitur eſt, quòd lex illa vult conſulere duobus perſonis, ſcilicet, emptori & curatori vendenti, vt ſint ſecuri, & conſulendo vtriſque ponit formam inſtrumenti venditionis, & reſpectu emptoris dicitur. *Pero en el lugar, o fabla del precio porque es vendida la coſa deue dezir anſi. que la vende el guardador del huerfano, por precio de tantos marauedis que fue pagado al guardador delante del eſcriuano y de los teſtigos que ſon eſcriptos en la carta.* Et ſtatim ſubſequitur dictus verſiculus. *E otroſi el guardador luego delante dellos miſmos. &c.* iam ſuprà relatus, qui videbatur contra Gregor. Lopez. vbi conſulit ipſi curatori, itaq; reſpectu emptoris vt ſit ſecurus, ſolùm requirit veram numerationem, reſpectu verò curatoris vendentis ne incidat in errorem, requirit quòd pretium ſoluatur creditoribus minoris, ne remaneat obligatus curator ex ſuo errore, & hoc eſt, quod re vera vult illa lex. & ita intellecta optimè facit pro opinione Greg. Lopez ibidem, licèt ipſe nec ſic, nec alio modo eam inducat, ſed tantùm dicit, per illam l. probari ſuam opinionem, ſcilicet, quòd emptor ſit ſecurus ſoluendo pretium curatori, licèt curator non ſoluat creditoribus minorũ, & hoc eſt tenendum menti, quia eſt verus intellectus illius. l. Ex quibus omnibus infertur reſolutio ad ſecundam partẽ primi dubij principalis ſuprà poſiti, ſcilicet, quid dicendum ſit reſpectu exequutoris vendentis quoties pretium non conuertitur in vtilitatem defuncti; nam, vt videmus, ipſe tenetur, non verò emptor.

Reſtat nunc tertia difficultas, nã ſupradicta omnia loquuntur & procedunt, quotieſcunq; emens ab exequutore ſoluit realiter pretium exequutori, quia tunc licèt non conuertatur in debita defuncti, remanet ſecurus emptor, quandoquidem ſoluit, & exequutor tenetur, quia non conuertit pretium in vtilitatem defuncti, & ſibi imputet teſtator, qui talem conſtituit & deputauit exequutorem, & ei dedit poteſtatem vendẽdi, at verò in noſtro caſu emptor nõ ſoluit pretium ſaltim partem eius, ſed teſtamentaria habuit ſe pro contenta & ſatisfacta.

14 Cùm de iure teſtamentarius non poſſit habere fidem de pretio. iuxta notata per Bar. in d. l. alio. n. 22. & per dd. alijs in locis.

15 Sed difficultas hæc etiam non obeſt,

eſt, quia teſtator diſpoſuit in ſupra dicta clauſula, que la perſona que vuiere el dicho ſu regimiento en cõfiança por ſi renunciacion no renũcie en el dicho Bartholome de Frias haſta auer pagado los dichos mil e duzientos ducados, o dado contento dellos a voluntad de ſus teſtamentarios: itaq; poſuit dictionem. o. quæ eſt alternatiua, & ponitur inter diuerſa, vt eſt vulgare, & ſic iuſsit quòd ſolueret, aut daret contentum ad volũtatem ſuorum teſtamentariorum, ergo nõ requiritur vera ſolutio, aliàs nihil operaretur dictio. o. diſiunctiua, ſi contentus iſte deberet eſſe realis numerationis pretij, cùm ſuprà dixiſſet, quòd ſolueret, & poſtea dicit. o dado contento a voluntad de mis teſtamentarios. contra regulam tex. in l. ſi quando. C. de inoffic. teſtamen. & in. l. ſi quãdo. ff. de legat. 1.

16 Quia, vt inquit eleganter Bald. in Rubrica. in. 9. q. C. de contrahend. empt. vnumquodq; verbum etiam minimum non debet eſſe ſine virtute aliquid operandi.

17 Præſertim, quia verbum, voluerit, ſimpliciter & de per ſe prolatum, denotat liberam & abſolutam volũtatem. l. cùm quidam. in princip. ff. de legat. 2. & in. l. fideicommiſſaria libertas. la. 3. in princip. ff. de fideicom miſſ. libert. l. vtrum. §. cùm quidam. verſ. plurimum. ff. de reb. dub. l. fidei commiſſa. §. quanquam. ff. de legat. 3. Bar. in extrauagant. ad reprimendum. verb. videbitur. & Iaſ. in. l. ſi ſic. in princip. n. 27. ff. de legat. 1.

18 Adeò, quòd virtus huius verbi, voluerit, eſt vt poſsit quis facere voluntatem ſuã, etiã iniquè, vt probat tex. in d. l. cùm quidam. ff. de legat. 2. vbi rogatus reſtituere libertis teſtatoris, quibus voluerit, poteſt eligere indignũ. per quẽ tex. ita tenet Bar. in. l. cẽteſimis. §. fi. n. 8. ff. de verb. obligat.

19 Item verba hæc, facias ad voluntaté tuã, referuntur ad abſolutã voluntatẽ, nõ ad arbitriũ boni viri, ſecũdũ Iaſ. in. d. l. ſi ſic. n. 28. vbi. n. 29. dicit, quòd quando aliquid cõmittitur voluntati alicuius, non eſt ſubiectus regulis iuris. ſequitur etiam alios allegans Celſus Hugo in tractu clauſularum. n. 150. in 5. voluminis tractatuum diuerſ. doctorum. fol. 266. col. vltima illius folij.

20 Facit elegans doctrina Bart. in. d. extrauagãt. ad reprimendũ. verb. videbitur. col. 2. vbi tenet, quòd ſi alicui cõmittatur facultas cõtrahendi per verba ſignificantia liberã volũtaté, tũc omnia poteſt cõmiſſarius, duobus exceptis. Primò, quòd nõ donet, quia donatio nõ venit in cõceſsione volũtatis liberæ. vt in. l. filius. §. 1. ff. de donat. l. cõtra iuris. § fi. ff. de pact. Secundò, quòd dolus abſit. vt in. l. creditor. §. Lucius. ff. mãdat. idẽ in effectu loquẽdo in exequutore teſtamẽti habẽte plenã & liberã voluntaté, tenet idẽ Bar. in. d. l. alio. n. 13. itaque inquit Bar. in. d. extrauag. hæc volũtas intelligitur libera à regulis iuris ciuilis, non verò à regulis iuris gentium. ergo ita in propoſito dicendum eſt, quòd cũ teſtator cõmiſerit volũtati

ſuorum teſtamentariorũ ſatisfactionem pretij,& verbum,voluntas,intelligatur libera à regulis iuris ciuilis,etiam ſi exequutor vniuerſalis exceſſerit regulas iuris ciuilis in habẽda hac pretij ſatisfactione, valeat quod per eum factum eſt, nec debeat reuocari,quia nec donauit,nec dolus intercesſit,quandoquidem ipſe Bartholomæus ſoluit realiter partẽ pretij dicti officij Rectoriæ, & pro reliquo ſe & ſua obligauit bona,& teſtamẽtaria vniuerſalis habet ſe pro contenta.& re vera hæc fuit volũtas teſtatoris,quòd teſtamentarij diſponerẽt prout vellent,non arctando ſe ad regulas iuris ciuilis,& cũ hæc fuerit voluntas teſtatoris, licèt ſubintellecta, ſeruãda eſt, quomodocunq; cõſtet ex ea.vt ſunt iura vulgaria in.l.in cõditionibus primum locum.ff.de cõdit.& demonſtrat.cum ſimilib.

21 Non obſtat quod dixit, a voluntad de mis teſtamentarios, in numero plurali,& vnus tantùm teſtamẽtarius fuit ſatisfactus & cõtentus, quia ſola vxor defuncti exercuit & acceptauit officium teſtamentarij ex nominatis per teſtatorẽ,& quilibet fuit inſolidum conſtitutus,vt conſtat ex teſtamento dicti defuncti, & ex confeſsione vxoris defuncti,quę eſt pars aduerſa,in vna interrogatione, quæ fuit ſibi poſita & facta per dictũ Barthol.filiũ ſuũ in ſuo interrogatorio.

22 Nõ obſtãt etiã cõtra ſupradicta, quæ tradit Matthæus de Afflict. deciſ.Neap.91.n.6.dicẽs ex Bald.in.l.1.col.14.ff.de legat. 2. quòd vbicunq; tractatur de damno vitando, omne verbum,etiam quod inducat liberã voluntatem, debeat reduci ad arbitrium boni viri, ex doctrina Cyni in l.3.C.de dot.promiſ.

23 Nam Cynus ibi mouet quæſtionem gl.in.l.pen.ff.de arbi.in gl.fi.ſcilicet,quando quis offendit aliquem, & ſubmiſit ſe & cõmiſit in offenſum vt iudicet eum ſicut voluerit,quia valet cõpromiſſum,ſed reducitur ad arbitriũ boni viri, ſi excedat modum. vt in.l.ſi libertus.ff.de oper. libert.& Cyn.inquit referẽdo Iacobũ de Raynerio,quòd tale cõpromiſſum nõ valet,tamen poſito quòd valeat,cõſideranda ſunt verba.Nã aut dicit offendẽs,Ego faciã,quicquid volueris, & tũc tenetur facere voluntatem illius. Aut dixit, Ego faciã, quicquid arbitratus fueris, vel quicquid æſtimaueris,& tunc reducitur ad arbitriũ boni viri. Ratio diuerſitatis eſt, quia hoc nõ cõmittitur in merã voluntatẽ,ſed in caſu ſuperiori ſic,& volũtas nõ eſt volũtas niſi turpiũ & nõ turpiũ poſsibiliũ & impoſsibiliũ.hæc Cynus. vnde manifeſtiſsimè in his verbis tenet contrariũ eius,ad quod allegatur, & eius verba ſunt in noſtrũ fauorẽ.& licèt poſtea ipſe Cynus addat, quòd quidã Moderniores intelligũt,quòd per quæcunq; verba dicatur ſubintelligatur arbitriũ boni viri,& in hoc videatur facere cõtra nos, reſpondeo, quòd licèt eius vltima verba ſint vera,procedũt tamẽ & loquũtur eo caſu,quo quis vult iudicari per alterũ, nam tunc cũ ille ponatur pro iudice, atten-

attẽdenda eſt cauſa originalis & principalis, quæ eſt vt ſit iudex, & non accidẽtalis, quòd iudicet ad ſuam voluntatẽ, vnde ex ea parte, ex qua habet nomẽ iudicis, debet iudicare moderatè, quantumcunq; ſubmittatur eius volũtati, & ſi excedat, reducetur ad arbitriũ boni viri. vt in d. l. ſi libertus. ff. de oper. lib. quia iudex eſt vir bonus. vt in. l. vir bonus. ff. iudicat. ſolu. vnde tanquã bonus vir nõ poteſt excedere id, quod iuſtum eſt.

24 Et hoc modo poteſt reſpõderi doctoribus dicẽtibus, quòd quãdo partes faciunt iudices arbitros, & in cõpromiſſo dicitur, quòd arbitri poſſint facere ad libitum ſuæ voluntatis, tollendo de iure vnius partis, & dando alteri in parua vel magna quantitate, hi arbitri ſi immoderatè iudicẽt eorũ arbitramentũ & laudum reducetur ad arbitrium boni viri. Nã reſpõdeo hoc procedere, eo quòd habeant nomen iudicũ originaliter & principaliter, & hoc eſt attendendũ, licèt poſtea ſubijciatur in eorũ liberã voluntatẽ per ſupradicta. quod quidem ceſſat in noſtro caſu, quia nõ tãquam iudex, ſed tanquã merus exequutor deputatur teſtamẽtarius. Itẽ & .2. reſpõdeo ad gl. in. d. l. pen. ff. de arbit. quòd ille eſt caſus ſpecialis, vbi verbũ, voluerit, reſtringitur arbitrio iudicis. vt tenet & dicit Iaſ. in. d. l. ſi ſic in princip. n. 30. ff. de legat. 1.

25 Supradictis accedit, quia in dicta clauſula teſtator demõſtrat ſummũ deſideriũ & voluntatẽ, quam ipſe teſtator habuit, vt dict' Bartholomęus filius ſuus maior haberet dictum officium, vnde poſtquam id habuit dictus filius, & fecit contentũ ſicut teſtatòr iuſsit, ſcilicet ad voluntatẽ teſtamẽtarij, nõ debet nec poteſt ei auferri, licèt pars pretij nõ ſit cõuerſa in debita defuncti, quia ipſe filius nõ tenebatur ad ſolutionẽ debitorũ defuncti, nec pater eũ grauauit in hoc, nec loquutus eſt cũ illo, nec iuſsit, quòd ille ſolueret, nec daret cõtentũ dicti pretij creditoribus ſuis, quãdo dixit, quòd ſoluerẽtur debita de pretio dicti officij, ſed tantũ loquutus fuit cũ ſuis teſtamẽtarijs, qui ſi in aliquo exceſſerũt, nõ in vẽdẽdo, ſed in cõuertẽdo pretiũ, ipſi tenebũtur ad intereſſe, non verò filius, quia ipſe ſatisfecit volũtati defuncti, & impleuit, quod in ſe erat, & ad eũ ſpectabat. & pretiũ ab eo nõ petitur in hac lite & cauſa, ſed tãtũ, quòd auferatur ſibi officiũ, quod quidẽ minimè habet locũ per ſupradicta, nec etiã pretiũ deberet condẽnari ſoluere, etiã ſi fuiſſet petitum, quia priùs debet agi contra teſtamentariam.

26 Accedat etiã, quòd ſummus rex noſter inuictiſsimus Philippus ſecũdus huius nominis cõceſsit liberè dictũ officiũ dicto Bartholomęo, vt cõſtat ex gratia & titulo regio in proceſſu producto, vnde ab eo auferri non poteſt, & ſic habet dict' Bartho. hũc titulũ de per ſe diuerſum à primo, & ratione huius tituli, nullo modo poteſt ei auferri, nec vllus iudicũ poteſt tollere conceſsionẽ, indultũ, & priuilegiũ ꝑ principẽ alteri cõceſſum, ali-

ter enim ſequeretur maximũ abſurdũ, quòd inferior haberet poteſtatẽ ſuper ſuperiorẽ, & poſſet deſtruere penitus facta & cõceſſa per eũ, quod eſt cõtra tex. in. c. ſolitæ. de maiorit. & obed. dareturq; repugnãtia huius nominis inferior, quod eſſe nõ debet, in præiudiciũ pręſertim ſupremę poteſtatis, aliàs de facili corruerẽt iuſſa, cõceſsiones, & indulta regũ, quæ tamen ſummoperè ſunt veneranda & adimplenda, nec ipſimet principes ſolent gratias à ſe ſemel factas reuocare, niſi ob demerita perſonarũ.

27 Pro quibus facit optima & aurea doctrina Petri de Anchar. conſil. 57. incip. Circũſcriptis regulis. poſt Innocẽt. quẽ refert in. c. inter dilectos. de exceſsib. prælat. vbi tenet, quòd ſi papa prouidet alicui de beneficio, quanuis prouiſio fuerit nulla ex aliquo defectu, tamen illud beneficiũ remanet reſeruatũ, & de illo ordinarius ſe intromittere nõ poteſt. idem Anchar. cõſil. 339. incip. Intentio dominæ Conſtantiæ. & Iaſ. cõſil. 98. lib. 4. Philip. Deci' in. c. vt noſtrũ. n. 1. de appellat. vbi refert etiã Roman. idẽ tenentem in cõſil. 335. incip. circa primũ. verſ. cæterũ. & idem Decius in. c. 1. n. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. & idem Decius conſil. 699. & idem ſentit Bonifacius de Vital. in clem. 1. vt lit. pendent. Vnde ita & eodem modo dicendum eſt eadem ratione in noſtro caſu, quòd cũrealis Maieſtas cõceſſerit hoc officium liberè. d. Bartholomęo, licèt conceſsio fuiſſet nulla (quod minimè eſt) ordinarius iudex nõ poſsit ſe intromittere in hoc, nec contrauenire prouiſioni regis.

28 Itẽ in fauorem dicti Barth. facit dicta clauſula in fine rectè inſpecta & põderata, quia ex ea manifeſtiſsimè conſtat, quòd ita demum debet præ dictũ officiũ vẽdi alteri quã filio ſuo prædicto, & pretium eius conuerti in debita defuncti, ſi dictus filius nõ ſoluerit dictam quantitatem, vel ſatisfecerit de ea a voluntad de ſus teſtamentarios, antequam renuncietur dictum officium in fauorem dicti filij ſui, quia iubet, quòd perſona, quæ dictum officiũ habuerit per renũtiationẽ teſtatoris in fiducia, nõ renũtiet id in fauorẽ dicti filij ſui, vſq; quo ſoluat vel ſatisfaciat, vt dictũ eſt, & ſi hoc nõ fecerit, vẽdatur alteri dictũ officiũ. ergo ita demũ debet alteri vẽdi ſi nõ ſit renuntiatũ, at in propoſito officium eſt renuntiatũ in dictũ filiũ, & conceſſum per regem, & ipſe filius eſt in poſſeſsione ipſius officij, quia fecit contentũ & ſatisfactionem pretij ad voluntatem teſtamentarij ipſius defuncti, ergo non debet ei auferri, quia non poteſt verificari diſpoſitio teſtatoris volentis, quòd alteri vendatur, quando filius ſuus non ſatisfeciſſet de pretio, & ſic antequam ſit renuntiatum ei dictum officium, cùm ergo ſit ei renuntiatum, & conceſſum per regem, & ipſe ſit in poſſeſsione ipſius, quia ſatisfecit de pretio, & dedit contentum ad voluntatem teſtamentariæ, non poteſt ei auferri, quia impleta eſt voluntas teſtatoris, quatenus ſpectabat

ad

ad dictũ Bartholomæũ. Nec etiã poſ ſet auferri, licèt in aliquo non fuiſſet impleta, poſtquã eſt iam in poſſeſsio ne, quia faciliùs quid impeditur à principio, quã ex poſt facto tollitur, quo caſu teſtator nõ iuſsit tolli. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. maximè, quòd à principio filius impleuit volũtatem ſui patris, quatenus ad eum ſpectabat, ſicut pater iuſsit, & ſi teſtamẽtaria in aliquo exceſsit, ipſa teneatur. & hæc eſt bona conſideratio.

29 Item in fauorem dicti Bartholomæi facit etiã, quia licèt procurator cõſtitutus ad accipiendum pecuniã mutuò, confitendo in inſtrumento ſe recepiſſe certam quãtitatem, ſi de illo mutuo non conſtat verè, nõ præiudicet domino, iuxta vulgarem doctrinam Bart. in. l. 2. §. fi. n. 6. ff. ſi cert. pet. communiter ibi approbatam, & alibi ſæpiſsimè, vt reſoluunt. dd. moderni ibi. & Tiraquel. latiſsimè de vtroque retractu. titu. de retractu conuent. §. 4. gl. 6. nu. 12. fol. 317. id amplians & extendens ad tutorem, & curatorem, & exequutorẽ, & ad alios adminiſtratores, licèt. nu. 13. referat alios tenentes domino præiudicari.

30 Si tamen dominus dedit mandatum ad recipiendum pecuniam mutuò, & ad confitendum ſe recepiſſe, hoc caſu talis procurator & adminiſtrator bene poteſt cõfiteri recepiſſe, & talis confeſsio præiudicat domino, etiam ſi de vera numeratione nõ conſtet, vt contra Bar. in. d. §. fi. n. 7. tenent. dd. ibidẽ. & teſtatur communẽ cõtra Bar. in hoc Iaſ. ibi. n. 23. & Curt. Iunior, qui latè defendit cõmunem n. 26. & contra Bart. etiam in hoc tenent plures relati per Roderic. Suarez in. l. poſt rẽ iudicatã. in verſ. quia ſuprà viſum eſt. ff. de re iudi. vbi eius additio refert Deciũ dicentẽ cõmunem contra Bar. communẽ quoq; & veriorẽ contra Bar. dicit Alex. in. l. à diuo Pio. §. ſed ſi emptor. n. 12. ff. de re iudicat. ergo ita & eodẽ modo licèt exequutor teſtamẽtarius, qui habet mandatũ ad vendendũ, nõ poſsit cõfiteri ſe recepiſſe, nec cõfitendo præiudicet defuncto & eius bonis; attamẽ ſi teſtator dicat, quòd poſsit cõfiteri, vel quòd ſolutio fiat ad volũtatẽ teſtamẽtarij, bene præiudicat cõfeſſio teſtamẽtarij defuncto, & eius bonis, per ſupradicta. quia ſicut recipiẽdo verè pecuniã pretij potuit conſumẽdo eã, in propriã ſuã vtilitatẽ vel in alios vſus præiudicare dño & defuncto, per ea quæ ſuprà dicta ſunt, ita etiã cõfitendo, licèt non cõuertat in vtilitatẽ dñi, quod confitetur recepiſſe, quandoquidẽ habet mandatũ ad confitendum. hęc ratio colligitur ex dictis per Curt. Iun. in. l. 2. §. fi. nu. 25. ff. ſi cert. pet.

31 Et ipſe procurator ſeu exequutor tenebitur dño ad rationẽ reddendã, vt in. l. qui proprio. §. procurator in cæteris. ff. de procurat. & in. l. 20. ti. 12. par. 5. Hęc ſunt quę me mouẽt, vt exiſtimẽ dictum Bartholo. abſoluendũ eſſe, & liberandum ab hac lite & cauſa, ſaluo meliori iudicio. Placentiæ

menſe Auguſti anno domini.1567. Hæc lis & cauſa fuit deciſa per iudicem ordinarium huius ciuitatis Placentiæ.17. menſis Octobris. d. anni, me abſente, quia eram in curia regali, & dictus iudex vidit totam meam hanc informationem iuris, quia ei fuit tradita per dictũ Bartholomæũ, cuius ipſe fui aduocatus & patronus in hac cauſa, & protulit ſententiam, in qua abſoluit & liberauit.d. Bartholomæũ à petitis per actricem & conſortes, & declarauit dictum officiũ Rectoriæ, ſuper quo lis erat, pertinere ad dictum Bartholomæũ, & eſſe ſuum, tam virtute clauſulæ teſtatoris patris ſui, quàm virtute gratiæ & indulti de prædicto officio ſibi per noſtrum regem factæ, & reſeruauit hæredibus teſtatoris ius ſuum ſaluũ cõtra prædictam teſtamentariã, & nõ fecit condemnationem expenſarũ, itaq; tota ſentẽtia fuit in fauorẽ meæ partis, & conformis ſupradictæ meę iuris informationi.

Et certè cùm fui in dicta curia regali, conſului doctiſsimũ virũ regiũ conſiliarium ſuper hoc caſu, referendo ei clauſulam ſupradictam teſtamenti, & fundamẽta pro & cõtra facientia, & mihi reſpõdit, me rectè patrocinaſſe in fauorẽ.d. Bartholomęi. atq; ei ſine dubio fouere iuſtitiam, & proferendã fore ſententiã in eius fauorem. Quod quidẽ mihi valde placuit, & ob id lætatus fui plurimum, vt pote haberem meæ opinionis hominem tantæ authoritatis conſortẽ.

Sit laus Deo.

SECVNDA Allegatio.

1 *Liberatio facta vni reo debendi, prodeſt correis ſi ſocij ſint, alias ſecùs.*

2 *Rei debendi vel credendi quando dicãtur ſocij, et quãdo non ſint ſocij.*

3 *Liberatio ſeu quietatio facta vni ex pluribus reis debendi inſolidum obligatis, an cæteris proſit?*

4 *L.ſi.ff de duob.reis.extenditur.*

5 *Vbicunque ratio L.eſt amplior vel generalior dicto ſuo, ad amplitudinem rationis extenditur ipſa diſpoſitio.*

6 *Correus ſiue ſocius ſit ſiue non, ſi non eſſet habiturus regreſſum contra ſocium liberatũ, non liberatur ex pacto ſeu liberatione alteri correo facta.*

7 *Liberatio vnius ex pluribus correis obligatis in ſolidum ex cauſa lucratiua, non extenditur ad alios.*

8 *Extraneus dotans videtur donare.*

9 *Plures rei debendi inſolidum obligati, videntur inter ſe fideiubere, vt ſi vnus eorum ſoluerit, totũ poſsit exigere ab omnibus correis ab vnoquoque pro commodo & vtilitate quam ſenſit.*

10 *Pluribus obligatis inſolidum ex cauſa lucratiua, ſoluens ſolidum, non habet regreſſum contra cæteros correos.*

11 *L.in lege falcidia.hoc eſſe ſeruandum.ff.ad.l.falc. exponitur & ponderatur.*

12 *Creditor liberans vnum ex duobus fideiuſſoribus ſibi cum reo principali obligatis pro debito in ſolidum ex cauſa onerosa, cum proteſtatione ſolidum exigendi ab alio, petens ſolidum ab alio, repellitur pro dimidietate.*

13 *Soluens ſolidum non poterit petere à creditore, quod ſibi cedantur actiones, quoties ceſsione non facta non poteſt repetere partem a correo, vt puta quia ſint obligati ex cauſa lucratiua.*

14 *Cautela, vt vnus ex pluribus reis debendi ex cauſa lucratiua ſoluens ſolidum poſsit a correis partes ſuas repetere.*

15 *Creditor poteſt recipere partem debiti, ſine præiudicio ſolidi, dicens quòd per particularem eam ſolutionem, non ſit viſus renuntiare iuri, quod habet exigendi ab vnoquoque eorum ſolidum.*

16 *Differentia quæ ſit inter acceptilationẽ, & liberationem.*

IN

IN caſu.D.B.à me quęſito, oſtenſa & perlecta ſcriptura dotis, quam habuit cum ſua coniuge, in qua quidē ſcriptura dotis continebatur, quòd fratres & ſoror dictæ vxoris vnà ſimul & vnuſquiſque eorum inſolidum dotabant ſororem ſuam prædictam cum dicto. B. in duobus mille ducatis, & præterea aſſecurabant, quòd vinculum bonorum & prælegatum relictum dictæ vxori per patruum eius prædefunctum valeret ſolutis cenſibus & alijs omnibus debitis & legatis defuncti, trecenta millia dipondiorum, hoc eſt octingenta ducatos, ex cauſa & augmento dotis, ad quæ omnia & pro ſuprà dictis omnibus prædicti fratres ſe obligarunt inſolidum de manu communi omnibus renuntiationibus & clauſulis neceſſarijs ad exactionem ſolidi à quolibet, nulla obſtāte exceptione. Caſus igitur à me quæſitus talis eſt. Verùm his ſic obligatis, & liberato & exempto & dato pro libero à prædicta obligatione reſpectu dictæ aſſecurationis vno ex dictis fratribus obligatis per dictos coniuges, prout verba liberationis ſcripta ſonāt, prædicta liberatio extendatur ad alios correos, ita, vt in nihilo teneantur reſpectu dictæ aſſecurationis, vel an ſaltim pro parte dicti liberati non teneantur, vel teneantur etiam inſolidum non obſtante prædicta liberatione?

1 Et quia in hac materia, iura infrà alleganda differentiam conſtituunt inter duos plures ve reos debendi ſocios, vel inter non ſocios, vt ſi ſocij ſint, liberatio quoq; cæteris proſit in ſolidum, ſi verò non ſint ſocij eis nō proſit niſi pro parte, vt probat tex. capitalis in materia in.l.4.§. nunc de effectu.& ibi gl.mag.&.dd.ff. de libertat. legat.l. Vranius.in princip. ff. de fideiuſſ.& in.l.ſi ſtipulatus.§.ſi.ff.eod. l.ex duob⁹.ff.de negot. geſt.l.ſi vnus. in princip.ff.de pactis. l. ſi duo. ff. de recep. arbit. l. ſi duo. ff. ſi quis caut. cum ſimilibus.

2 Præſuppono in propoſito, quando dicātur ſocij & quādo non ſocij. In quo ſunt tres gloſſæ diuerſæ, quibus allegatis, reſoluit Bart. in repet. d.l.ex duobus.n.22. ff. de duob. reis. quòd dicuntur ſocij, quando inierūt ſocietatem omnium bonorum, vel illius obligationis, in qua ſimul omnes ſunt obligati, hoc addito in vltimo caſu, vt inter eos agatur, quòd omne damnum & emolumentum illius obligationis ſit commune.& tenet idem Bart.in.d.l.4.§. nunc de effectu.n.5.aliàs enim non ex eo, quòd ſimul & communiter contrahant & in communes vſus accipiant, ſunt ſocij, niſi expreſſè dicatur, quod ſuprà dictum eſt, vt de hoc eſt gl. in.l. vir vxori.§.fi.gl.mag.paulò ante finem. ff.ad Velleian.

Ex quo reſultat, quòd in caſu præſenti, prædicti tres obligati, non ſunt ſocij, ſed dicuntur plures rei obligati inſolidum, non ſocij.

3 Quo ſic præhabito, videtur pri-

mò dicendum, quòd prædicta liberatio & quietatio facta vni ex dictis reis, in nihilo proſit cęteris obligatis, imò inſolidum teneatur ſicut antea. Primò, quia hi, & vnuſquiſq; eorum ſunt obligati inſolidum, & pactũ factum dicto vni, fuit perſonale, & nõ debet ad alios extẽdi. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pact. vbi cauetur, quòd pactum factum ſuper vna re, vel cũ vna perſona, non extenditur neque ad aliam rem, neq; ad aliã perſonã: quia cùm hoc pactum perſonale ſit, non extenditur ad alios, præter ad contẽtos in dicta liberatione & quietatione.

4 Secundò pro hac parte facit tex. expreſſus in l. fi. ff. de duob. reis. vbi in duobus reis dicitur, cùm perſona liberatur, manẽte obligatione, alter durat obligatus. Neq; obſtat ſi dicatur, quòd lex illa loquitur tãtũ & procedit in exẽpto & liberato ab obligatione per capitis diminutionẽ, quo caſu tanquã eo effecto nõ ſoluendo, videtur meritò deciſum, quòd cæteri teneãtur inſolidũ, cũ ob id vel maximè accipiãtur duo rei, vt quòd vnus nõ ſoluerit vel nõ potuerit ſoluere, cæteri obligati teneãtur ſoluere, at verò ſecùs eſſe in nr̃o caſu, cũ ipſe creditor liberauerit reũ, quo caſu, ipſe ſuo facto, eũ eximit ab obligatione, & ſic ſibi imputari videtur, & per conſequẽs ſibi videatur pręiudiciũ inferre, neq; enim eſt de quo conqueratur niſi de ſe ipſo, quòd debitorẽ liberauerit. Quia reſpõdeo, quòd ratio tex. illius loquentis in exemptione per capitis diminutionẽ, eſt generalis, ſcilicet, cũ quis liberatur ab obligatiõe, & nõ debet reſtringi p caſũ legis ſpecialẽ.

5 Quia vbicunq; ratio legis vel canonis eſt amplior vel generalior dicto ſuo diſpoſito, tũc ad amplitudinẽ rationis extẽditur ipſa diſpoſitio. ita ꝓbat tex. in l. regula. §. fi. & ibi notant Bar. & Bal. ff. de iur. & fact. ignor. bonus tex. in l. 2. §. ſi mater. verſ. quòd ſi curatores. & in verſ. quid ſi decceſſerint? ff. ad Tertill. optimus tex. in l. nomẽ debitoris. §. fi. ff. de legat. 3. tenet Iaſ. in l. id, quod apud hoſtes. §. fi. ff. de legat. 1. latè Euerard. in centuria legal. c. 35. à ratione legis larga & ampla. fol. 114.

Tertiò in terminis nr̃is hãc opinionẽ tenet Bar. ſcilicet, quòd cæteri remancãt inſolidũ obligati in l. ab omnibus. ff. de legat. 1. n. 2. verſ. quæro, quid in cõtractibus? arg. tex. ibi iũcta gl. vbi probatur, quòd ſi teſtator grauauerit hæredes ſuos vt centũ Titio dẽt, & poſtea eximat & liberet perſonã vnius hæredis ab illa obligatione, inquit text. cæteros teneri ad omnia integra centũ ſoluẽda, & ſic etiã pro parte exẽpti, nõ tantũ pro ſuis partibus. & gl. ibi dũ allegat. l. penul. ff. de duob. reis. & l. ſi ſtipulatus. §. fi. ff. de fideiuſſ. pro cõcordantibus videtur tenere, quòd idẽ ſit in contractibus in duobus reis, ergo bene Bar. hoc argumẽto hoc ibi tenet. idẽ ſequitur Paul. de Caſtr. ibi. n. 5. fingẽs caſum in noſtris terminis. & teſtatur cõmunem doctrinã Bart. in repet. l. ex duobus. n. 22. ff. de duob. reis.

Secun-

Secūdò principaliter per cōtrariū videtur, quòd in totū ſint liberati cęteri correi ꝑ liberationē & acceptilationē vnius, q̃a acceptilatione vnius liberātur reliqui. ita probat tex. in. l. 2 ad fin. ibi. & acceptilatiōe. ff. de duo: reis. l. ſi ex pluribus. ff. de acceptilat. ergo ita & eodē modo, & liberatione, quia acceptilatio continet liberationem. text. in. §. item per acceptilationem. Inſtit. quibus mod. tollitur obligatio. cum ſimilib.

Hiſ tamen omnibus non obſtantibus tenenda eſt contraria ſentētia, imò quòd huiuſmodi pactum & liberatio extendatur ad alios correos non ſocios, pro ea parte, pro qua regreſſum & actionem habent contrà liberatum, vt puta, ſi tota pecunia ad eum peruenerat, vel vtilitas tota, in totum cenſeantur cæteri liberati, & poſsint hac exceptione expellere creditorem agentē contra eos: ſi verò pars pecuniæ vel vtilitatis ad liberatum perueniat, pro ea parte cenſeātur cæteri liberati. Cuiuſquidē ratio ea eſt, quia ſi aliud diceremus, & cęteri non liberati ſolidum tenerētur ſoluere, poſſent poſtea petere & exigere partē vel totū ſecundū rationē ſupradictā à liberato, & ſic eū inquietarēt, & prædicta liberatio nihil operaretur, nec eſſet alicuius effectus in perſona liberati, vnde meritò, quòd pro ea parte cæteri liberentur & habeant exceptionem. ita tenet expreſſè Bart. qui ſupradictam communē doctrinam ita intelligit vbi ſuprà in d. n. 22. & idem Bart. in. d. §. nunc dē effectu. n. 1. poſt gl. ibi, quæ idem tenet. & eſt alia gl'. quæ idem tenet in l. idē in duobus. iuncta tex. ff. de pact. in gl. 1. ibi, non vt noceat alteri, vel proſit, cū eius principaliter nō interſit, ergo ſi interſit, bene nocebit vel proderit. & ita gl. illam ſequuntur ibi Bar. Paulus & Ioan. Oroſc. n. 1.

6 Ex quo infert Bart. in. d. l. ex duobus. d. n. 22. quòd ſi correus ſiue ſocius ſit ſiue non, non eſſet habiturus regreſſum cōtra ſocium liberatum, vt puta, quia ex ſua tantùm culpa ſocius non liberatus conueniretur, pactum vel liberatio non contingeret ei in aliquo, ſed inſolidū teneretur. quod dictum intelligi debet generaliter, quādo correus non eſſet habiturus regreſſum. neq; id reſtringi oportet, quando de culpa tantùm ſua reus non liberatus cōuenitur, quia id gratiā exempli ponitur, & non ſolent exempla arctare regulam, iuxta iura vulgaria.

7 Vnde infertur & optimè, quòd ſi duo plures ve eſſent obligati inſolidum ex aliqua cauſa lucratiua, vt puta quia volentes donare promiſſere, tunc pactum & liberatio vni ex correis factum, non extenditur ad alios, ſed cæteri inſolidum tenentur: & hic eſt proprius noſter caſus, nam prædicti tres fratres dotem conſtituerunt inſolidum prædictæ ſorori ſuæ, vxori dicti Balthaſaris, & aſſecurationem faciunt, quòd prædictum vinculum & prælegatum valebit trecenta millia dipondiorum.

8 Et cùm ſint extranei dotantes, vi dentur donare, & volentes donare promittunt, ſi nihil ſibi reſeruent, vt probat tex. in l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. actione. ibi. cũ donaſſe magis mulieri, quàm ſibi aliquod ius reſeruaſſe extraneus non ſtipulando videatur. idem probat text. in l. ſi cũ dotem. in princip. ff. ſolut. mat. & in l. ex more. in fine. C. de pact. conuẽt. & in l. ſi extraneus. in fine. ff. de iur. dot. quod etiã patet, quia ex hac dotatione, nihil apud eos remanet, ſed cauſa lucratiua dant, quo caſu non vi dentur inter ſe fideiubere, vt dicunt doctores infrà allegandi. ita hãc opinionem in duobus obligatis ex cauſa lucratiua donare volentibus tenet Bart. in. d. l. 4. §. nunc de effectu. n. 6. quam etiam loquens in duobus reis credẽdi (quod idem eſt cùm ſint correlatiui) tenet Paulus de Caſt. in. l. in lege falcidia. hoc eſſe ſeruãdum. nu. 3. ff. ad. l. falc.

9 Et ratio eſt, quoniam in hoc caſu, licèt regulare & verum ſit cum opinione Azonis, quòd plures rei debẽ di in ſolidum obligati videãtur inter ſe fideiubere, vt ſi vnus ſoluerit totũ poſſit ab omnibus correis, ab vno quoque pro commodo & vtilitate, quia m ſenſit exigere, vt poſt lõgam diſputationem tenuit gl. in. l. vir vxori. §. fi. in gl. mag. ibi, tu dic. ff. ad Vel lei. quam doctores varijs in locis ſequuntur. & in ſpecie teſtantur communem in loco remoto Bart. n. 35. Iaſ. 44. in. l. ſi cõſtante. in principio. ff. ſolut. mat.

10 Tamen, quoties prædicti rei conſtituuntur, nõ ex cauſa oneroſa, ſed lucratiua, vt donationis, tunc hoc caſu ſoluẽs ſolidũ, nõ habet regreſſum cõtra correos, ex eo, quòd pro ſuo facto obligatione & donatione ſoluit, ſuumq; tantũ negotiũ geſsit, nõ verò alterius correi, cũ ſit quid incompatibile & repugnãtia, quòd doner, & ſtatim contradicat, exigendo ab alijs, quod prius donauit. ita tenet Bart. licèt ſic nõ declaret, in. d. §. nũc de effectu. n. 6. per tex. optimum in d. l. in lege falcidia. hoc eſſe ſeruãdũ, vbi idem tenet Bart. ante. n. 1. dicens, de iſta. l. feci magnum feſtum in materia de duob. reis. & idem tenet idẽ Bart. per ſupradictum tex. in. l. reos. n. 1. ad fin. ff. de duob. reis. vbi Paulus n. 2. idem ſequitur. etiam Salic. in. l. 1. n. 3. C. de duob. reis. dicẽs, quòd quã do ſunt obligati ex mera liberalitate quia nihil receperunt, non videntur inuicẽ fideiubere niſi ſint ſocij. idẽ quoq; ſequitur Bald. ibi. n. 3. loquens in obligatis ad eãdem pecuniam ex cauſa donationis. ſequitur Iaſ. in. l. ſi tibi homo. §. 1. n. 12. ff. de legat. 1. & teſtatur communem eſſe hanc opinionem Anton. Gomez. 1. Tom. c. de legat. n. 17. in. 3. limitatione. & idem. c. de duobus reis. n. fi. col. fi. qui omnes ad hoc allegant. d. l. in lege falcidia &c. & maximè commendant, adeò, vt Paulus ibi. n. 2. dicat non reperiri meliorem illa. l. ad hoc, & ideo eam inducam vt plurimùm vrgeat, licèt prima facie videatur nihil probare.

Nam

11 Nam caſus in illo tex. ita poteſt aſ ſignari. Dubitabatur in illa. l. quomodo hæres deberet detrahere falcidiã in caſu, quo teſtator eſſet cum altero correus credendi vel debendi. Et inquit text. quòd ſi quidẽ ſocij ſunt in ea re, diuidi debeat inter eos obligatio, ac ſi ſinguli partẽ pecuniæ ſtipulati eſſent, vel promiſiſſent, & tũc de illa dimidietate debet detrahi vel ampliari falcidia, quòd ſi ſocij nõ ſint, vt in noſtro caſu, in pendẽti eſſe creditũ & debitũ in vtriusbonis cõputari oporteat, id, quod debetur teſtatori & alteri, vel ex cuiusbonis detrahi debeat. Vides igitur differẽtiã inter primũ & ſecundũ caſum legis quãdo ſocij ſunt & quãdo ſocij nõ ſunt, nã primo fit cõputatio vel detractio pro parte, in ſecũdo aũt inquit & probat vt ſit bona differẽtia, quòd ſit in pendẽti, an ex bonis vnius tantũ ſolui debeat, ſcilicet, an conueniatur defunctus, vel eius hæres, vel nõ, quia ſi cõuenitur, totũ detrahitur, ergo maniſeſtiſsimè probatur ex eo, quòd erãt obligati ex cauſa lucratiua, quia ſi ex oneroſa tenerentur, nõ eſſet in pendẽti, cũ clarũ eſſet partẽ tantũ computãdam, vel detrahendã eſſe, cũ ſit notũ, quòd licèt vnus cõueniatur inſolidũ, & ſoluerit totum, debet partem vel ſolidum pecuniæ vel vtilitatis, quod ſenſit alter, exigere ab eo, pro quo ſoluit, iuxta ſuprà latè dicta, vnde non deberet eſſe in pendenti, cùm in claris non ſit locus coniecturis, ergo non ex oneroſa, ſed lucratiua cauſa ibi tenebantur, & vnus ſoluens totum, nihil repetit. & ita re vera meo iudicio voluerunt omnes doctores ſuprà allegati inducere text. illum, licèt ſic non declarent, & eſt difficilis, attamen vrgens ponderatio.

12 Adde hinc eſſe, quòd ſi creditor liberet vnum ex duobus fideiuſſoribus ſibi cum reo principali obligatis pro debito inſolidum ex cauſa oneroſa, cum proteſtatione, quòd ſaluũ ſibi remançat ius exigendi ſolidum ab alio, & totum debitum petat ab illo fideiuſſore, qui remanſit obligatus, poterit quidem eum repellere fideiuſſor pro dimidietate, eo quòd creditor non poteſt cedere huic fideiuſſori actiones pro dimidia parte debiti recuperanda ab alio confideiuſſore liberato ab obligatione, contra quem iſte fideiuſſor habebat regreſſum, niſi ipſe fideiuſſor renunciaſſet expreſſè beneficio cedendarũ actionum, vel beneficio fideiuſſorũ, vel generaliter omni legum auxilio, ita latè & optimè declarat Matthęus de Afflict. deciſ. Neapolit. 182. num. 10. & ſequentibus. vnde à fortiori idem erit, quando creditor non ſeruauit ſibi prædictum ius recuperandi ſolidum ab altero obligato inſolidum, quia ſibi debet imputare creditor, qui vnum obligatum exemit ab obligatione, quia alter non fideiuſsiſſet, ſi id ſciuiſſet à principio.

13 Item in noſtro caſu ſuprà poſito, cũ prædicti obligati nõ liberati nõ habeant regreſſum contra correũ liberatum

ratum ex perſona ſua, quia ſunt obligati ex cauſa lucratiua donationis vel ſimili, per conſequens illum regreſſum non habebunt ex perſona creditoris, cui ſolutio fit ſolidi, itaq; ſoluens ſolidum, non poterit dicere & petere à creditore, quòd ſibi cedãtur actiones. Primò, nam cùm non repetat partem ceſsione non facta, non eſt ſibi ceſsio facienda ad idem; cùm iam admitteretur per indirectũ per alium ad id, quod ex ſua perſona non poteſt, contra iura vulgaria. Secundò, quia hic ſoluens tantùm negotium ſuum gerit, non correi, cùm non ſint ſocij. & in expreſſo ita tenet Bart. in. l. Modeſtinus. n. 5. & 8. ff. de ſolut. & ibi optimè Paul. n. 4. tenet etiã Salic. n. 4. & 5. in. l. 1. C. de duob. reis. & ibi Bald. n. 5. tenet idem Bart. n. 1. Paul. 2. in. d. l. in lege falcidia. &c.

Item eſt ratio, quia prædicti omnes obligati & mancommunati ex cauſa lucratiua ita tenentur, vt vnuſquiſq; ſoluens ſolidum, non habeat regreſſum contra alium, quia ſuum debitum ſoluiſſe videtur, & non alterius, licèt omnes vnius ſolutione liberentur, ſicuti quando vnus totam pecuniam vel vtilitatem ſenſit & recipit, cui lucro & vtilitati renuntiare & id accipere videntur cùm donant, ſicut in noſtro caſu, cùm iſti donatores inſolidum videantur donare, per iura ſuperiùs allegata, & ſic vnus ſoluens, non habet regreſſum contra alterum, ac per conſequẽs pactum & liberatio vnius alteri prodeſſe nõ debet, nec reſpectu partis ſoluentis, quia hic non datur pars, ſed imò totum remanet penes quemcunque vtilitate & obligatione, cũ vnus non magis ſentiat vtilitatem quàm alius, quia nihil ad eos peruenit, & ſic ex lucratiua cauſa tenentur, vt præfantur dicti. dd. niſi ita obligati eſſent correi, vt ſocietas inter eos eſſet ſecundũ dd. ſuprà dictos: quæ ſcilicet ſocietas cùm non interuenerit, hoc eſt, quòd non ſint ſocij omnium bonorum, neq; illius debiti, cũ inter prædictos dotantes non ſit actum, quòd damnum & commodum illius obligationis pariter pertineat ad omnes, prout requiritur iuxta ſupradicta, conſtat manifeſtiſsimè, quòd neq; vnus ex prędictis dotatoribus tenetur alteri, neq; alter alteri, & per cõſequens, quòd liberato vno ex eis, cæteri remanent obligati inſolidum.

14 Cautela igitur erit ex ſupradictis omnibus, quòd quãdo plures obligãtur inſolidũ ex cauſa aliqua lucratiua, faciãt inter ſe ſcripturã, in qua inter ſe fideiubeant inuicem, vel in eodem inſtrumẽto, in quo ſe obligãt, creditori dicant, quòd ita obligãtur, vt commodum & damnum illius obligationis perueniat & tangat pariter omnes obligatos, ita quòd ſi vnus ſoluerit ſolidum, poſsit à cæteris obligatis partes ſuas recuperare; quia tunc hoc caſu ſunt ſocij, & per conſequẽs dabitur regreſſus & actiò inter eos, & pactum vnius ſiue liberatio extendetur ad omnes reſpectu ſolidi, ſi prædicta ſocietas inita eſt, ſecundùm Bart. in. d. l. ex duobus. nu. 22. &

22. & ſi creditor grauetur & conqueratur ex hac pactione, quia ſibi præiudicium fieri videatur, quo ad ſolidi ab vnoquoq; exactionem, apponatur in ſcriptura, quòd hæc faciunt dicti debitores & rei ſine præiudicio iuris, quod habet dictus Titius creditor ſolidum exigendi ab vnoquoq;, quæ eſt optima cautela, & reſpectu correorum debendi ex cauſa lucratiua probatur ex ſuprà dictis.

15 Reſpectu verò creditoris probatur per ea, quæ tradit Cepola cautela. 257. vbi conſulit, quòd quando creditori ſoluitur pars, recipiat eam, dicendo, recipio ſaluo iure ſolidi. vel clariùs dicendo, quòd per particularem eam ſolutionem & receptionem non ſit viſus renuntiare iuri, quod habet exigēdi ab vnoquoq; eorum inſolidum.

Ex quibus ſequitur & infertur, quòd cùm ſupradicta cautela non ſit facta inter prædictos dotantes, neque aliquid ex ſupradictis, quòd nullo iure erunt inter ſe obligati, ac ideo liberatio facta vni eorum, non proderit in aliquo cæteris dotantibus.

16 Nec obſtat ſecunda opinio principalis ſupra poſita, quæ concludit liberationem vnius omnibus prodeſſe. Quia reſpondeo inter acceptilationem & liberationem hanc eſſe differentiam, quia acceptilatio eſt ſolutio, vt in. d. §. item per acceptilationem. ſolutione autem vnius omnes liberantur. l. 3. §. fi. ff. de duob. reis. & ſic acceptilatio eſt in rem, at pactum vel liberatio non eſt ſolutio, ſed potiùs gratia facta perſonæ, vnde tanquam in perſonam non extenditur, vt probat tex. in. d. §. ante omnia. d. l. ſi vnus. ff. de pact. ita gl. in. d. l. 4. §. nunc de effectu. ff. de liberat. legat. quam ibi ſequitur Bart. n. 4. quæ quidem omnia veriſsima ſunt, & à doctoribus recepta. Et ita ego Ioannes Guterrius conſului in cauſa narrata. Anno. 1564. menſe Maij.

TERTIA Allegatio.

1 *REſtitutus à Principe ſtatim, etiam ante quã ad notitiam eius perueniat, gaudet beneficio illo reſtitutionis. & numeris ſequentibus.*

2 *Libertas data per teſtatorem acquiritur ignoranti.*

3 *Matrimonium diſſolutum, licèt libellus repudij non ſit traditus vel cognitus marito.*

4 *Beneficia Principum latiſsimè ſunt interpretanda.*

5 *Reſcriptum & priuilegium papæ legitimandi ſpurios & inceſtuoſos diſiunctim, extenditur ad illum, qui ſimul ſpurius & inceſtuoſus ſit ſecundũ communem opinionem legiſtarum.*

6 *Priuilegiato quòd acquiratur ius à tempore ſcientiæ. & numeris ſequentibus.*

7 *Filiusfamil. electus in dignitatem Patriciatus, liberatur à patria poteſtate ſtatim, quòd ſibi præſtãtur literæ electionis.*

8 *Ciuitas ſi elegit peritum in Poteſtatem, poterit etiã reuocare antequam acceptet.*

9 *Dilatio conceſſa abſenti non currit niſi ei notificata ſit.*

10 *Priuilegium alicui conceſſum non quæritur ei ignoranti, ſed à tempore certificationis.*

11 *Sola ſcientia ſufficit pro validitate priuilegij vel donationis.*

12 *Mulier*

12 *Mulier donationem ſibi abſenti factam poteſt repudiare, non ſeruata ſolennitate ſtatuti diſponentis, quòd in alienationibus mulierum interſit conſenſus conſanguineorum.*

13 *Solennitas, quæ requiritur in conſtruendo actum, requiritur in eo deſtruendo.*

14 *Pupillus non poteſt repudiare fundum ſibi legatũ ſine tutoris authoritate.*

15 *Hodie iure regio, nõ poterit mulier repudiarẽ donationem ſibi abſenti factam abſque licẽtia mariti.*

16 *Bart. concordatur ſibi ipſi.*

17 *Tex. in. c. gratia quam. de reſcript. in. 6. loquens in gratia papæ in beneficialibus facta, non extenditur ad beneficium principis in delictis indultũ.*

18 *Similitudo vt ſit bona, ſatis eſt, quòd in caſu, de quo agitur, conueniat, licèt in alio deficiat.*

19 *Papa vel Imperator in reſcriptis non videntur velle alterare formam iuris, niſi ex certa ſcientia id faciant.*

20 *Reſcriptum ſeu priuilegium papæ legitimandi ſpurios vel inceſtuoſos diſiunctim, non extenditur ad inceſtuoſum & ſpurium ſimul, ſecundùm cõmunem opinionem canoniſtarum.*

21 *Statuta, quæ ſolum commodum afferunt, ligant à tempore conceſſionis.*

22 *Capiens exbannitum, debet habere præmium ſtatuti, etiam ſi id ignorauerit, dum tamen ſciat exbannitum eſſe.*

23 *Concordiæ Iaſ. ad Bart. doctrinas quæ videntur cõtrariæ, & numero ſequenti.*

24 *Diſpoſitiones legales potiùs debent regulari ſecundùm. ll. vltimarũ volũtatum, quam contractuũ.*

25 *Priuilegium ignoranti prodeſt, ſed non efficaciter antequam ſciat, quin poſſit reuocari.*

26 *L. quidam relegatus. ff. de reb. dub. intelligitur.*

TERTIA
Allegatio.

QVIA haud inelegãs diſputatio, neque dignus mihi ſemper viſus fuit articulus ille, à quo tempore beneficia principis acquirantur, ideo nonnulla de eo hic præfari libuit, in quo ſi quid boni dixero, laudetur dominus noſter Ieſus Chriſtus, ſi verò mali, imperitiæ meæ attribuatur, ita quòd ipſe ſolus redarguar, vt inquit Bart. in rep. l. non ſolùm. §. morte. n. 10. ff. de nou. oper. nuntiat.

1 Et in primis quæſtio hæc ſummè difficilis eſt, in qua Bart. præter morem ſuum, ſibimet contradicere videtur. nam ipſe in. l. fi. n. 5. C. de ſentent. paſſ. dicit reſtitutum à principe ſtatim etiam antequam ad eius notitiam perueniat, gaudere beneficio illo reſtitutionis in ſe collato. Pro quo primò ipſe induco text. in. c. gratia quam. de reſcript. in. 6. vbi probatur abſenti & ignoranti conferri poſſe beneficium, ac perinde eius fuiſſe dominio quæſitum, igitur ita in gratia principis dicendum eſt.

2 Secundò pro hac doctrina Bart. facit, quod ipſemet allegat, ſcilicet. l. eius, qui in prõuincia. §. fi. ff. ſi cert. pet. vbi libertas data per teſtatorem acquiritur ignoranti. quod quidem fundamentum ipſe augeo, hoc modo, quia voluntas principis & teſtatoris æquiparantur. text. in authẽ. de nupt. §. diſponat. coll. 4. text. in l. filiũ quem habentem. ibi, ſanxit teſtator. C. famil. erciſcund. l. in conditionibus primum locum. in princip. ff. de cond. & demonſt. l. ſi frátres. §. idem reſpõdit. ff. pro ſoc. cum ſimil. ſed legata relicta à teſtatore cedunt à morte defuncti, & quæruntur ignoranti. vt probat tex. in. d. §. fi. text. optimus in. l. cùm pater. §. ſurdo. ff. de legat. 2.

l. 2. Ti-

l.à Titio.cũ materia.ff.de fur.ergo ita & eodem modo beneficia principis quæri debent ignoranti, æquiparatorum enim æquiparata debet eſſe diſpoſitio, vt vbi ſit eadem ratio, idem ius ſit ſtatuendum. vt in. ſ. illud.ff.ad.l.Aquil. lege prima.ff. de fonte.

3 Tertiò pro Bart.præſtat nobis argumentum.l.licèt.C.de repud.vbi probatur,quòd licèt repudij libellus non ſit traditus vel cognitus marito, diſſoluitur matrimonium, ergo ita etiam videtur dicendum in propoſita quæſtione.

4 Quartò facit optimè, quia beneficia principũ latiſsimè ſunt interpretanda.l.fi.ff.de conſtit. princip. cum vulgat.ergo conſequens eſt, quòd à tempore conceſsionis currant, non verò tantũ à tempore ſcientiæ, vt latiùs pateat eorum vſus.

5 Ex quo tex.in.d.l.fi.& eius regula infert eleganter idẽ Bar.in.l.2.in princip.n.2.ff.de verb. oblig.quòd cùm ſub ſimplicibus non cõtineantur mista de rigore iuris,ſed tantũ de æquitate,vt probat tex.in.l.ſi ita.ff.de lib. & poſthum.& in.l.ſi ita.§.1.& in.l. Clemens.ff.de hæred.inſtitut.reſcriptum & priuilegium papæ de legitimando ſpurios & inceſtuoſos diſiunctim extendatur & ad illum, qui ſimul ſpurius & inceſtuoſus eſt, quia benignitas & æquitas, qua iſte caſus miſtus continetur ſub ſimplicibus, poteſt habere locum in reſcriptis & priuilegijs,cùm ipſa ſint latiſsimè interpretanda,iuxta.d.l.fi.quam Bart. opinionem teſtantur eſſe communiter approbatam in proprio loco Iaſo col.3.Alciat.n.47.tenent Abb.& Felin.in.c.fi.per text. ibi de ſimon.dicit cõmunem Couar. de ſponſalib. 2.parte.c.8.§.8.n.8.&.9.vbi plures allegat & latè fundat. dicit magis communem Iaſ.in.§.omnium.n.30.Inſtituta.de actiõn.hanc etiam opinionẽ dicit æquiorem,veriorẽ,& receptiorẽ,quãdo legitimatio fit ſine præiudicio filij legitimi & naturalis, Mẽch. de ſucceſſ.creat.§.22.n.51.ergo ita etiã in propoſito beneficia principis latè interpretemur,vt currant ſtatim à tẽpore conceſsionis, quia hoc eſt latè interpretari & patere.

6 Sed idemmet Bar.in.l.fi.n.4.ff.de conſtit.princip.tenet contrarium in hoc,dicens quòd ſibi videtur vt acquiratur ius priuilegiato à tempore ſcientiæ. Primò per tex.in.l.qui abſenti.ff.de acq.poſſeſſ.vbi probatur, quòd ſi abſenti ſeruo quis ſcribat vt in libertate moretur, non eius videtur fuiſſe mentis, vt ſtatim libertatẽ conſequatur, ſed voluntatem ſuam conferri in id tempus, quo certior ſeruus factus ſit.ecce ergo text. in ſimilimo caſu diſponentem pro Bart. ſcilicet in libertatẽ, in qua tot tantique fauores inueniuntur,& tamen ignoranti minimè quæritur.

7 Secundò & principaliter pro hac ſecunda opinione Barto.eſt text.expreſſus iuncta gl.prima in.l.fi.C. de conſulib. libr. 12. vbi probatur, quòd filius famil. electus in dignitatem Patriciatus à patria poteſtate libera-

liberatur ſtatim ab imperialibus codicillis præſtitis. & inquit gl. præſtitis id eſt, præſentatis ſibi literis electionis. ecce igitur text. manifeſtiſsimũ, vbi electio facta ab Imperatore currit à tempore præſentationis & ſic ſcientiæ, ex quo redditur vera hæc ſecunda opinio.

8 Tertiò pro hac opinione facit alia doctrina eiuſdem Barto. non minùs ſingularis in. l. abſenti. nu. 2. ff. de donat. vbi poſt longam diſputationem concludit, quòd ſi ciuitas aliqua elegit peritum in Poteſtatem, poterit eum reuocare antequam acceptet; quia ſibi ante acceptationẽ ius quæſitum minimè fuit. & allegat Barto. pro ſe text. qui etiã in propoſito pro ſe facit in. c. ſi tibi abſenti. de præbend. in. 6. in quo ius collationis abſenti factæ non quæritur ei, quouſq; ad eius notitiam peruenerit & eam acceptauerit. & illam Bart. deciſionem ſequitur Iaſ. in. d. l. fi. nu. 47. ff. de conſtit. princip.

Neq; huic receptæ ſententiæ Bar. in. d. l. abſenti. oberit vnquam text. in d. c. ſi tibi abſenti. in ſecunda parte, quatenus probat reuocari non poſſe collationem huiuſmodi. Quia reſpõdeo, quòd Bart. vbi ſuprà agit, quando ciuitas elegit voluntariè, & nõ de neceſsitate, in illo verò. c. ſi tibi abſenti. electio fuit neceſſaria, vnde poſtquã ſemel functus eſt officio ſuo eligens, non poteſt amplius variare, argumento tex. in. l. iudex poſtea quã ff. de re iudic. & ita Barto. vbi ſuprà huic difficultati reſpondet. & pro hac doctrina Bart. faciunt, quæ nos latè diximus & reſoluimus in noſtra repet. c. quamuis pactum. de pact. in. 6. in verbis. quãuis pactum patri factũ. n. 12. & 153. ſcilicet, donationẽ abſenti factam poſſe quidem reuocari per donatorem antequã acceptetur per donatarium. vbi diximus, ãn hodie iure regio idem ſit.

9 Quartò pro hac ſecunda opinione Bart. facit doctrina eiuſdem Bar. in. l. Labeo. per text. ibi. ff. de iur. codicill. vbi tenet, quòd dilatio conceſſa abſenti non currit, niſi ei notificata ſit. pro qua doctrina facit tex. in. l. 2. C. vbi in rem actio. ibi, ad notionẽ eius producendo. ſequitur alios allegans Felinus in. c. 2. n. 7. de conſtit. & ita videmus practicari quotidie in iudicijs, nam dilatio data partibus ad probandum vel ad aliquid aliud, nõ currit, niſi eis notificetur, vel eorum procuratoribus.

10 Quintò facit ſingulare dictum Roman. in. l. abſenti. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi dicit ſe cum pluribus doctoribus conſuluiſſe, quòd priuilegium ciuitatis alicui conceſſum non quæritur ei ignoranti, ſed à tempore certificationis, per tex. ibi.

11 Facit etiam quod tradit Auendanus. c. 1. prætorum. in. 2. parte. dicens eſſe communem opinionem, quòd pro validitate priuilegij vel donationis non ſolũ acceptatio, ſed ſola ſciẽtia ſufficit, vt in. l. abſente. ff. de donat. ergo ad minus requiritur ſcientia, & tunc incipit valere priuilegium.

Vltimò

12 Vltimò pro hac ſecũda opinione Bar. facit, quod eleganter conſuluit Paul. de Caſtro cõſil. 11. incip. In cauſa præſenti. vbi determinat, quòd mulier donationem ſibi abſenti factam poteſt repudiare, non ſeruata ſolennitate ſtatuti diſponẽtis, quòd in alienationibus mulierum interſit conſenſus conſanguineorũ. Aduertatis domini ad hoc, quoniam nobis multùm ſeruiet ex vſu ad. l. 1. &. 2. tit. 3. lib. 5. nouæ recopilat. regiæ, quibus diſponitur, quòd vxor non poſsit facere contractum abſq; licentia viri ſui.

13 Verùm contra hanc doctrinam Pauli ego moueo duas difficultates. Prima eſt, quia eadem ſolẽnitas, quę requiritur in conſtruendo actum, requiritur in eo deſtruendo, in regula Omnis res. de reg. iur. in decretal. in l. prout quiſq;. ff. de ſolut. in l. nihil tã naturale. ff. de reg. iur. tex. in. §. poſteriore quoq; teſtamento, quod iure perfectum eſt. Inſtituta. quib. modis teſtamenta infirmentur. ergo ſicut virtute ſtatuti requiritur conſenſus mariti ad donandum, ita & ad repudiandam donationem.

Sed reſpondeo, quòd præd. iura procedũt, niſi diuerſa ratio reddi poſſit, quia ſtatutum & lex regia ſupra dicta procedunt, quando eſt ius quæſitum vxori, quod à ſe abdicare non poteſt ſine licentia viri, in noſtro vero caſu Pauli de Caſt. nullum ius eſt quæſitum ante acceptationem, vt in d. l. abſenti. ff. de donat. per quod corroboratur hæc ſecunda opinio principalis Bar. in hoc articulo.

14 Secunda difficultas contra Paul. eſt ex. text. in. l. magis puto. §. fundũ. ff. de reb. eorũ. vbi inquit text. quòd pupillus non poteſt repudiare fundũ ſibi legatum ſine tutoris authoritate, quoniam, vt inquit tex. ille, eſt & hęc alienatio, cũ res ſit pupilli, quod nemo dubitat. Verùm illi text. reſpondeo, vt conſtat ex eo, quòd ibi erat iã ius quæſitum pupillo: tum, vel quia regulariter legata à die mortis defuncti cedunt & quæruntur legatarijs, iuxta communes traditiones: tũ vel eo maximè; quòd ſit ſpeciale ibi in pupillo, vt intelligunt ibi Alber. Bald. & Cumanus. idem Cumanus in. l. qui autem. nu. 2. ff. quæ in fraud. cred. & Ant. Gomez in. l 53. Taur. n. 66. col. 3. illius numeri. & in. l. 60. nu. 1. in fine. nam aliàs in maioribus videmus, quòd repudiatio legati non eſt alienatio, vt in. d. l. qui autem. & ità doctrinam Paul. refert & ſequitur Felin. in. c. 2. num. 7. de conſtit. licèt reprobet Iaſ. in. l. cum filio famil. nu. 169. ff. de legat. 1.

15 Hodie tamen exiſtimarem dictam doctrinam Pauli non procedere, & eſſe correctam per. d. ll. regias ibi, dum dicit, La muger durante el matrimonio ſin licencia de ſu marido como no puede hazer contracto algũo, anſi miſmo no ſe pueda apartar ni deſiſtir de ningun contracto que a ella toque, ni dar por quito a nadie del. quæ verba nihil aliud quã diſtractum in his, quæ à duorum voluntate pendent, & repudiationem

Ff in

in his, quæ ab vnius, ſignificant & prohibent. quod in propoſito & nouum & verum eſſe exiſtimo, præcipuè cùm etiam iure communi Iaſ. vbi ſuprà exiſtimet non eſſe veram ſupradictam doctrinam Pauli, per tex. quem allegat.

Et ita inuenio, quòd hanc ſecundam opinionem Bart. teſtatur communiter approbatam Alex. in. d. l. qui abſenti. n. 3. & 4. & eſſe etiam cō munem pluribus vtriuſque iuris interpretibus relatis adfirmat Iaſ. in. d. l. fi. ff. de conſtit. princip. num. 46. & iterum. n. 51. & inquit Ioan. Oroſcius ibi. n. 23. quòd hæc eſt concors omnium opinio, non aduertens ad controuerſiam ſuprà relatā eiuſdēmet Bart. ſequitur etiam hāc opinionem plures referēs Felin. in. d. c. 2. n. 7. de conſtit. & ibi Decius in. 1. lect. n. 17. & teſtatur communem Abb. ibi. nu. 7. Videtis igitur duas doctrinas Barto. ſibi inuicem repugnantes in hoc articulo, vnamquamq; ſuis meritis decoratam. & inuenio, quòd Alex. & Iaſ. vbi ſuprà cùm dicerent hanc ſecundam opinionem Bart. eſſe cōmuniter approbatam, reprobant eū dem Bart. in. d. l. fi. C. de ſententiam paſ. tanquam ſibi contrarium.

16 Ego verò exiſtimarem, poſſe has duas doctrinas Bart. conciliari ita, vt non ſint contrariæ. Bar. enim in ſecū do loco allegatus loquitur in priuilegijs principis generaliter, ea enim niſi à tempore ſcientiæ non quærūtur, p iura & rationes ſuperiùs adducta, Bart. verò in primo loco agit de reſtitutione deportati, in qua ſatis probari poteſt, quòd acquiratur à tempore conceſsionis, etiam antequam perueniat ad notitiam reſtituti, vt latiùs conſiderat Socinus in l. quidam relegatus. in princip. num. 4. ff. de reb. dub. qui quaſdam diuerſitatis rationes adſignat, & ſic extra cauſam reſtitutionis minimè habebit locum prædicta Bartoli deciſio primo loco allegata, & ideo quia fundamenta pro eo adducta generalia ſunt, ad omnia opus erit eis reſpondere, ne obſint ſecundæ doctrinę Bart. communiter approbatæ.

17 Et primo ad tex. in. d. c. gratia quā. reſpond. quòd text. ille non eſt extēdendus de gratia papæ in beneficialibus facta, ad beneficium principis in delictis indultum, maximè cùm ille text. ſecundùm Ioan. And. ibi. & Abbatē in. c. ſuper literis. de reſcrip. nu. 5. fundetur ſuper maxima ratione & æquitate, nec debet extendi vltra terminos in quibus loquitur. quia procedit quatuor concurrentibus, quæ omnia illud operantur ſecundū Abb. & Decium ibi. n. 7.

18 Ad ſecundum de æquiparatione principis & teſtatoris reſpondeo [illegible] eſſe, ſi quælibet ſimilitudo in caſu de quo agitur conueniat, licèt in alio deficiat. argumēto text. in. l. fin. C. de collat. quem ad hoc ponderauit Iaſ. in. l. interſtipulantem. §. ſacram. nu. 12. ff. de verb. oblig. & ſequitur eandem opinionem plures allegans Bernardus Diaz de Lugo in regul. 52. ampliatione. 2. & Euerard. in

in topic. legal. loco. 10. ſed iura ſuperiùs adducta tantùm loquuntur & procedunt reſpectu poteſtatis & facultatis diſponendi & validitatis actus, vt ità liberè poſsit diſponere teſtator, & ſeruetur eius voluntas, ſicut Imperator condere, non verò loquuntur in modo acquirendi poſt quam ſunt diſpoſita, quia in eo differentia eſſe debet, neque de vno ſequitur ad aliud.

19 Imò verò eius videtur eſſe intentionis Imperator vel Papa in huiuſmodi conceſsionibus & priuilegijs, vt nolit, niſi ex certa ſcientia id faciat, alterare formam iuris, quo ſtatutum eſt regulariter nihil quæri ignorantibus, & ne in inuitum conferantur beneficia. argumento text. in. l. ſi quando. C. de inoffic. teſtament. præſertim cùm reſcriptum ex hoc nō reddatur fruſtratorium, ſed eius exequutio retardetur.

Tertiò non obeſt. l. licet. C. de repud. vbi libellus repudij etiam ſi non ſit cognitus marito, diſſoluit matrimonium, quia hoc eſt ibi ideo, ob culpam ſcilicet mariti, qui cauſam dederit diuortio, ne aliàs ex ſui occultatione, ſuæ voluntatis explendæ intereſſe conſequatur, & ſic commodum, quod ſatis conſiderabile eſt.

Quartò minùs obſtat text. in. l. fi. ff. de conſtit. princip. vbi probatur beneficia principum latiſsimè eſſe interpretanda. Quia reſpondeo ſatis quidem eſſe, quòd currant à tempore ſcientiæ, nec ob hoc minùs latè dicuntur interpretari, ne demus alterationem iuris communis, vt ſuprà dictum eſt. Atque eodem modo reſpondetur ad doctrinam Bart. communiter approbatam in. l. 2. in princip. num. 2. ff. de verb. obligat. quatenus tenet facultatem legitimandi ſpurios & inceſtuoſos diſiunctim & ſeparatim, extendi ad adulterinum & inceſtuoſum ſimul.

20 Tùm & ſecundò poſſumus reſpondere, quòd licèt illa ſit communis opinio legiſtarum, contraria tamen, imò quòd non extendatur, eſt communis iuris pontificij interpretum, vt teſtantur Abbas & Felin. in. c. fi. de ſimonia. eandem etiam plures referens teſtatur communiter approbatam Mēchac. de ſucceſſ. creat. §. 22. n. 51.

Extat ergo concluſio Bart. communiter approbata & defenſata, quòd beneficia principum quæruntur à tempore ſcientiæ.

21 Verùm eſt alia doctrina generalior contra prædictā cōmunem eiuſdē Bart. in repetitione. l. oēs populi. in. 5. q. princip. n. 37. ff. de iuſt. & iur. vbi in quadam diſtinctione tenet, quòd ſtatuta, quæ ſolum commodū afferunt, ligant à tēpore cōceſsionis. cuius diſtinctionem teſtatur cōmunem ibi Ioan. Oroſcius. n. 118.

22 Ex quo ſubinfert idem Bart. n. 38. quòd ille, qui capit exbannitum, debet habere præmium in ſtatuto contētum, etiam ſi id ignorauerit, dum tamen ſciat exbannitum eſſe. atque eam illationem ſequitur ibi Ioannes

Oroſcius num.129.ſic igitur,in propoſita noſtra quæſtione videbatur dicendum,cuius contrarium determinauit idem Bart.communiter approbatus in.d.l.fi.ff.de conſtit. princip.Quid dicendum?

23 Quæ controuerſia adeò ingens eſt,vt Iaſ.in.d.l.fi.nu.51.dicat,non video qualitér poſsit concordari Bart. in his duobus locis,niſi duobus modis ſequentibus. Primò,quòd Bart. in.d.l.fi. loquatur in priuilegio conceſſo perſonæ in ſpecie,Bart.verò in d.l.oēs populi.in ſtatuto generali.

Sed contra hanc concordiam facit,nam idem ius debet eſſe de ſpecie ad ſpeciem, quod de genere ad genus,per tex.in.l.ſi duo.in princip. ff. de adminiſt.tut.

Ideo ſecundo modo reſpōdet Iaſ. quòd Bart.in.d.l.omnes.loquitur in ſtatutis.

24 Quæ tanquam diſpoſitiones legales potiùs debent regulari ſecūdùm ll.vltimarum voluntatum,quàm cōtractuum,vt colligitur ex gl.non ſatis cōmēdata in.l.1.gl. mag.C.de his, quib.vt indig. Ad cuius inductionē eſt aduertendum,nam pauci eam inducēt inquit gl.per tex.ibi,quòd hæres,qui non vindicauit mortem defuncti poſt tranſcurſum temporis, intra quod potuit,punitur pœna,de qua ibi,argumento tex.in.l. ita ſtipulatus.la difficil.ff.de verb.oblig. quibus verbis, ſi ſubtilitatem attendamus,voluit gl.quòd diſpoſitio legalis magis æquipararetur vltimæ voluntati quàm contractui,nam lex.ita ſtipulatus. quam gl.corruptè allegat,facit diſtinctionem inter contractus & vltimas voluntates ſecundùm cōmunes opiniones & theoricas doctorum ibi,nam in contractibus, quando ſtipulatio pœnalis incipit à præcedenti conditione,non committitur pœna, niſi poſtquā deſinit poſſe fieri,in vltimis verò voluntatibus,committitur ſtatim,quòd potuit fieri, & omiſſum fuit.igitur quatenus in propoſitum.d.l.1.voluit gl.allegare illud quod diſponitur in.d.l.ita ſtipulatus. reſpectu vltimarum volūtatum,clarè & apertè voluit, vt diſpoſitio pœnalis. d. l. 1. quæ à lege inducitur, æquipararetur vltimæ voluntati, non verò contractibus,de quibus in prima parte. d.l.ita ſtipulatus. in quibus non committitur pœna, vt ſuprà dictum eſt, niſi poſtquam deſinit poſſe fieri. & ita hanc concluſionem ex illa gl.colligit ibi Bart. num. 4.& poſt eum omnes.idem Bar.in.l. ſuus quoq;.§.ſed ſi filio.col.2.ff.de hæred.inſtit.idem Bart.in.l. non ſolùm §.morte.col.penultima.nu.62. & ibi Iaſ.nu.44.ff.de oper.nou.nuntiat.licèt relinquat cogitādum. idem Bar. in.l.1.ff. de in diem adiect. & licèt cōtrarium teneat Bald.in. d. l. omnes populi.opinionem. d. gl. ſequitur Iaſ.in.d.l.omnes.nu.51.& Alex. in.l. ita demum.n.5. Decius.3.C. de collat.& congerit plura Tiraquel. de retractu municip.§.1.nu.13. & de retractu linagier.§.1.gl.9.n.197.& teſtatur cōmunem Antonius Rubeus in.d.§. Morte.n.529.ſic in propoſito Iaſ.dicebat

bat, quòd cùm diſpoſitio legalis magis æquipararetur vltimæ voluntati, meritò quòd ſtatuta ſtatim à tempore conceſsionis currant, cùm in vltimis voluntatibus id ſit conſtitutiſsimum. Sed hæc ſolutio mihi non placet ex his, quæ ſuprà dixi reſpondendo huic ſimilitudini, ne obeſſet opinioni Bart. cõmuniter approbatæ in d.l.fi.ff.de conſtit. princip. & eam ſolutionem inuenio reprobari per Philip. Decium in c.2.n.17.de conſtit.

25 Vbi dicit meliùs accõmodari diſtinctionem traditam à Cardinal. in proœmio Clementinarum, in verb. vniuerſitatem. vbi inquit, quòd priuilegium ignoranti prodeſt, ſed nõ efficaciter, antequam ſciat, nam ſtatim ignoranti ius quæritur, vt priuilegium reuocari nõ poſsit; ſed cum effectu ante notitiam non dicitur ius quæſitum: & ita ſecundùm hanc doctrinam celebrem Cardinalis poſſunt intelligi & concordari doctrinę Bart. ſuprà allegatæ & adductæ in tribus locis, quæ videbantur contrariæ.

26 Vltimò pro complemento huius difficilis articuli & quæſtionis ex omnibus ſupradictis infero ad intellectum tex. ſummè difficilis in d.l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. vbi teſtator quidam relegatus cùm teſtamentum conderet, reliquit legatum cuicunq; ex hæredibus, vel amicis, quorum teſtamento mẽtionem fecerat, vel cuiuis alteri, qui ſibi ab Imperatore reſtitutionem impetraſſet, ſi antequam gratias ei egiſſet, decederet: poſtea vnus ex hæredibus impetrauit, & antequam teſtator id ſciret, deceſsit, infero nunc, quòd in caſu illius tex. prædictum reſtitutionis beneficium acquiſitum fuit relegato, etiã ſi illud ignorauerit, ex eo, quòd tex. ille loquitur in reſtitutione, in qua diximus non habere locũ doctrinam Bart. communiter approbatam in d.l.fi.ff.de conſtit. principum. ſed in ea ſaluari doctrinam eiuſdem in l.fi.C. de ſentẽtiam paſſ. tum vel maximè, quòd in illo tex. teſtator ipſe reſtitutionem teſtamento deſideraſſe probatur, quod æquiparatur ſcientiæ, vt aduertunt Ioan. Sadoletus & Socinus ibi. pro quibus optimè facit ſententia Bal. cõſil. 146. col. fi. lib. 1. cui' meminit ſubtilis Emanuel Coſta Luſitanus in rep. l. Gallus §. & quid ſi tantùm. in 2. parte. n. 173. ff. de lib. & poſthum. quæ illatio & intellectus comprobatur etiam ex doctrina Cardinalis ſuprà proximè adducta & relata.

Finis. Laus Deo.

QVARTA Allegatio.

QVæſtio mihi propoſita eſt huiuſmodi, an fideiuſſor, qui tempore fideiuſsionis erat primus creditor, tempore verò ſolutionis ab alijs præferebatur, ſit præponendus & potior in bonis debitoris cæteris creditoribus?

1 *Creditores omnes, quòd priuilegium prætendere poſsint, aurea diſtinctio Dyni.*

2 *Secundus creditor habens ſcripturam publicam, præfertur priori habenti priuatam nõ habentem ſubſcriptionem debitoris & aliorum trium teſtium.*

3 *Fideiuſſor, qui pro alio interceſſit, habet duas actiones aduerſus principalem debitorem pro quo interceſſit.*

4 *Fideiuſſor per remedium ceſſarum actionum præfertur cæteris creditoribus, qui tempore fideiuſſionis nondum creditores extiterant, tempore verò ſolutionis ſic, & omnibus alijs, cedente poſteriori bus. & numeris ſequentibus.*

5 *Fideiuſſor ſoluens, nõ videtur ſoluere vt liberet reũ, ſed vt ſibi acquirat nomen debitoris, & ſic quaſi emptor eſt.*

6 *Fideiuſſor per remediũ ceſſarum actionũ ita demũ præfertur alijs creditoribus, ſi creditor principalis ei præferreretur, ſi ſatiſfactus non fuiſſet.*

7 *Soluens creditori, non ſuccedit in pignore vel hypotheca, præterquã ſi ſibi iura cedãtur p creditorẽ.*

8 *Fideiuſſor, cui ceſſa fuit hypotheca per creditorẽ, poteſt eam intentare aduerſus rerum poſſeſſores.*

9 *Difficultas proponitur, ob quam videtur ceſsionem fieri non poſſe à creditore.*

10 *Ceſsio vt locum habeat, quid requiratur, optima diſtinctio, & numeris ſequentibus.*

11 *Plurium correorum vna videtur obligatio, licèt in effectu ſint plures.*

12 *Fideiuſſor, cui per creditorẽ nõ ſunt ceſſæ actiones ſed intẽdit actionem mãdati aduerſus debitorem principalẽ, an præferatur creditoribus medijs inter fideiuſsionẽ & ſolutionẽ. & nume. ſequẽtib.*

13 *Filius legitimus & naturalis ſecũdo loco natus, præfertur in maioratu filio naturali tantũ primò nato & legitimato poſt natiuitatem ſecundi.*

14 *Matrimonium de præſenti purè celebratum pendente conditione primi matrimonij, cuius euẽtus dubius eſt, præualet & præfertur primo, licèt poſtea exiſtat eius conditio.*

15 *Fideiuſſor ſicut ſe habet quo ad obligationem reſpectu creditoris principalis, ſic ſe habet reus principalis reſpectu fideiuſſoris, quia vterq; debitor eſt.*

16 *Conditio in contractibus cùm exiſtit, retrotrahitur ad tempus contractus, etiam in præiudicium creditorum poſteriorum, qui ſunt cauſati durante ſiue pendente conditione.*

17 *Prior in tempore licèt poſterior in ſolutione præfertur in bonis falliti.*

18 *Creditores habent quandam quaſi poſſeſsionem debitorum ſuorum, impropriam tamen.*

19 *c. ſi pro te. de reſcript. in. 6. intelligitur.*

20 *L. 45. tit. 13. part. 5. intelligitur.*

QVARTA Allegatio.

Deciſio quæſtionis ſuprà poſitæ.

1 PRO huius quæſtionis reſolutiõe præſuppono auream diſtinctionẽ Dyni in regula. Qui prior. n. 8. de regul. iur. in. 6. quam ipſe ibi latiùs proſequitur, ſcilicet; quòd aut oẽs creditores prætendũt priuilegiũ reale, aut perſonale, aut quidã reale, aut quidã perſonale, alij nullũ, aut omnes nullũ, vtiq; eo caſu apparet, nos omnia infrà dicẽda loquuturos, quo omnes creditores ęquale ius habẽt reſpectu cauſæ & probationis debitorũ, per ſcripturã publicã, vel priuatã, vel p teſtes, licèt inęquale reſpectu tẽporis.

2 Nam ſi vnus haberet ſcripturam priuatam debiti ſui & hypothecam vel pignus, & ſecundus creditor haberet ſcripturam publicam ſui debiti cũ hypotheca vel pignore, tũc prçferretur hic ſecũdus creditor priori, niſi ſcriptura priuata primi eſſet ſubſcripta per debitotẽ & p tres alios teſtes, vt in. l. 31. ti. 13. par. 5. de cui⁹ intellectu

vltra

vltra Grego. Lopez ibi videndus eſt omnino Couar. in practicis quæſt. c. 22. num. 5.

Quo ſic breuiter præhabito, inuocato diuino auxilio, quæſtioni propoſitæ ita cenſeo reſpondendum, diſtinguendo.

3 Certum enim eſt, quòd fideiuſſor, qui pro alio interceſsit, habet duas actiones aduerſus principalem debitorem, alteram mandati, qua tenetur ex mandato ipſe reus, vt probat tex. in l. Rogatus. §. qui fide & in. l. ſi remunerandi. §. ſi paſſus. ff. mandat. altera eſt beneficium cedendarum actionum à creditore. tex. eſt in l. Papinianus. ff. mandat. melior in. l. cũ alter. C. de fideiuſſ. text. omnibus quidem præſtantior, vbi vtrunq; membrum probatur, in l. mandati C. de fideiuſſ. & l. 11. & 12. tit. 12. part. 5. & latiſsimè Petrus Dueñas in reg. 337. per totã. Et quia diſtinguens proximus eſt veritati, vt alias inquit Philoſophus, ideo de vnoquoq; horum caſu ſeparatim erit agendum.

4 Et primò quidem de caſu magis claro videamus, ſcilicet, quando fideiuſſori ſoluenti pro reo ſunt ceſſæ actiones à creditore, & tunc ingenuè fateor, illum quidem ſibi proſpicientem per illud remedium ceſſarum actionum, præferendum cæteris creditoribus, qui tempore fideiuſſionis nondum creditores extiterãt, tempore verò ſolutionis ſic, itẽ omnibus illis cedente poſterioribus, ſi hoc intelligamus iuxta declarationẽ & diſtinctionem infrà fiendam.

5 Primò pro hac opinione facio talem conſiderationem, quia fideiuſſor ſoluens, non videtur ſoluere vt liberet reum; ſed vt ſibi acquirat nomen debitoris, & ſic quaſi emptor eſt. tex. pulcher in. l. cùm is. ff. de fideiuſſor. vbi inquit text. quòd creditor accipiens debitum à fideiuſſore, nõ accipit in ſolutum, ſed quodammodo nomen debitoris vendit, ideoque inquit tex. fideiuſſor habet actiones, quia creditor ad idipſum tenetur vt eas præſtet & cedat. igitur cùm hic fideiuſſor dicatur emptor, ſequitur quòd habet omne ius prælationis, qđ ipſe principalis habebat, vt probare expreſſè tex. in. l. ſi à creditore. C. de actio. & obligãt. ac per conſequẽs debet præferri cæteris creditoribus poſterioribus.

6 Et ita debet intelligi, quod ſuprà diximus pro deciſione primi caſus noſtræ deciſionis, nam ita demum debet præferri fideiuſſor per beneficium ceſſarum ſibi actionum à creditore poſterioribus creditoribus, ſcilicet, ſi ipſemet creditor ſi ſatis factus nõ fuiſſet per fideiuſſorem, præferreretur eis, ſunt enim in iure caſus ſpeciales, in quibus poſterior creditor præfertur priori ratione priuilegij, prout eſt in caſu. d. l. 31. tit. 13. part. 5. & in caſu. l. licet. C. qui pot. in pign. hab. cum ſimilibus. Nam in his caſibus ſicut principalis creditor nõ præferretur poſteriori creditori nec etiã fideiuſſor per huiuſmodi beneficiũ præferri debet, quia eſt ſubrogatus in locum prioris creditoris, vt in. l. 1. &

per totum. C. de his qui in priorum loc. cred. ſucced.

7 Secūdò principaliter pro hac opinione facit, quia licèt creditori priori ſoluēs nō ſuccedat in pignore neq; in hypotheca, vt in l. res obligatas. C. de pignor. & in l. 1. C. de his, qui in prio. loc. cred. ſucced. tamē id fallit, quādo creditor prior, cui ſoluitur, cederet ſoluēti creditori iura ſua, ita prędicta iura limitat elegāter Ripa in. l. ſi ventri. §. eorū ratio. n. 8. ff. de priuileg. credit. cuius opinionē ſequitur Bernard. Diaz in reg. 163. in. 3. limit. ex tex. quem ipſi allegāt in. l. fi. C. de iure fiſc. qui text. meo iudicio nihil probat, ſatis tamen eſt authoritas ſupradictorum. ſic igitur in præſenti noſtro caſu, ſoluere fideiuſſorem creditori, quid nam eſt, niſi quòd ſecundus creditor rei principalis ſoluat creditori?

8 Tertiò magis principaliter, imò expreſſè hæc opinio probatur in præallegata. l. mādati actio. C. de fideiuſ. vbi probatur, quòd licèt fideiuſſor nō habeat actionem hypothecariā, quam habet creditor principalis, ſi tamen ipſi ſoluenti ceſſa fuerit per creditorem, bene poteſt eam intentare contra rerum poſſeſſores. & ſic manifeſtiſsimè conſtat ex illo text. quòd fideiuſſor, cui ceſſæ ſunt actiones à creditore, ſuccedit in idem ius, quod ipſe creditor habebat, & per conſequens debet præferri omnibus alijs creditoribus poſterioribus ipſo principali, cui ſolutum eſt, nam cùm hic fideiuſſor in eius locum ſubrogetur, debet ſapere naturā ſubrogati, vt eſt text. in. §. fuerat. Inſtitu. de action. & in. l. vnic. in princip. C. de rei vx. act. cum ſimilib. & in expreſſo quòd ſuccedens in hypotheca in locū primi ſit potior ſecūdo, eſt text. in l. ſi prior. §. à Titio. ff. qui pot. in pignorib. hab.

9 Verùm hac in parte cōtra text. in d. l. mādati. & cōtra omnia ſupradicta, imò quòd per dictū beneficium ceſsiōis nihil fideiuſſor cōſequatur, adeſt ingens difficultas: nā creditor, cui eſt ſatisfactū, nō habet actionē, quia ſolutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio. in princip. Inſtit. quib. mod. tollitur oblig. ergo cū illā non habeat, nihil eſt quod cedat, quia nemo plus iuris. & c. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iur. ſed creditor nullū ius habet, poſtquā ſibi eſt ſolutū debitū, ergo nihil cedere poteſt. itē, quia nō entis & nō apparētis nullę ſunt ſpecies neq; qualitates l. ci', qui in prouīcia. §. quas verò. ff. ſi cert. pét. l. nā & ſi ſub conditione. ff. de iniuſt. rupt. irrit. q; fact. teſtam. prope fin. tū præterea, quia actio ſemel extincta, amplius nō reuiuiſcit. l. qui res. §. areā ff. de ſolut. vbi dicitur, in perpetuum enim ſublata obligatio reſtitui nō poteſt. idē probat tex. mēti, ſuo caſu ſēper tenēdus in. l. fi. C. de remiſ. pigno. ergo cū omne ius cōpetens creditori, ſolutione facta per fideiuſſorē, ſit extinctū, ampli' nō poteſt reſtitui, & ita ipſi fideiuſſori cōpetere minimè poteſt, neq; per ipſū creditorē cedi.

Cuius difficultatis timore gl. perterrita

rita in.d.l. mandati actio. verb. celebrata. prope finē, reſpōdet, fatēdo ingenuè hāc difficultatē, atq; perinde dicens, quòd antequā fiat ſolutio, & ſic antequā extinguatur ius creditoris, debet cedi prædictū ius, aliàs verò nihil proderit ceſsio. cuius gl. opinionē inuenio ſequutū Bald. in. l. cū alter. n. 1. C. de fideiuſſ. addens, quòd etiā poſt ſolutionē poteſt fieri ceſsio, ſi de hoc pactū præceſſerit. Sed hæc ſolutio falſa eſt, nā etiā ſi priùs cedatur, cū poſtea per ſolutionē reſoluatur ius datoris (hoc eſt ipſius creditoris) debet reſolui & ius acceptoris (hoc eſt ipſi⁹ fideiuſſoris) in quē ceſſæ ſunt actiones, vt ſunt iura vulgaria. l. lex vectigali. ff. de pignorib.

10 Ideo vt rē ipſam à principijs trahamus, pro intelligētia dictæ difficultatis, ac vera noſtræ quæſtionis reſolutione ſic diſtinguebat gl. in. l. Papinianus. verbo, & ſuo nomine. ff. mādat. quòd aut iſte fideiuſſor ſoluit nomine debitoris, & hoc caſu inutilis erit ceſsio quandocunque fiat, quia actiones per ſolutionē ſunt extinctę; Aut fideiuſſor expreſſè ſoluit nomine ſuo, & tūc quandocunq; fiat ceſſio, valet, quia actiones, quas habet creditor contra debitorem principalē, tunc non extinguuntur per ſolutionem. tex. eſt expreſſus in. d. l. Papinianus. & vltra gl. ipſe allego text. in l. Stichum aut Pamphilum. §. ſi mandatū. ff. de ſolut. vbi probatur, quòd ſi mandato meo tu credas alteri pecuniā, quā poſtea à me exegiſti, oportet poſt ſolutionē vt mihi cedas actiones aduerſus debitorem principalē, nā cùm iſte mandās ſuo proprio nomine ſoluerit, conſequens eſt, poſſe cedi prædictas actiones. Tertius caſus ſupradictæ gl. eſt. quādo fideiuſſor ſimpliciter ſoluit, neque conſtat quo nomine, an ſuo, vel alieno, & tūc iterū ſubdiſtinguit gl. inquiens, quòd ſi quidē fideiuſſor fecerit, vt creditor cedat, in cōtinenti præſumitur ſoluiſſe proprio nomine, ac perinde valebit ceſsio, ſicut in. 2. caſu ſupradicto, ſi verò ex interuallo, tūc præſumitur nomine creditoris ſoluiſſe, ac perinde nō valebit ceſsio tanquā extinctis iā actionib⁹, ſicut in primo caſu dictū fuit ex tex. quē ad hāc ſubdiſtinctionē gl. allegauit in. l. Modeſtinus. ff. de ſolut. vbi videtur caſus expreſſus ad hoc. probat nanq; tex. ille quòd ſi quidē vnus tutor ex pluribus inſolidū obligatis cōuentus à pupillo, omne debitū ex cauſa tutelæ ſine vllo pacto ſoluerit, & actiones poſtea ex interuallo ceſſæ ſint, nihil valet prædicta ceſsio, cùm nulla actio ſuperfuit propter ſolutionē, quòd ſi ante ſolutionem ceſſæ ſint actiones, rectè procedit ceſsio, cùm his caſibus inquit text. magis mandatarum actionum ſolutum pretium, quàm actio, quæ fuit, perempta videatur. & ſic clarè colligitur ex illo text. quòd loquitur eo caſu, quo non conſtat quo nomine ſolutum fuit, nam ſi conſtaret, bene probat text. aliud atque aliud eſſe iuxta diſtinctionem ſuprà poſitam. ex quo text. hanc eandem diſtinctio-

nem & ſubdiſtinctionem ante omnes poſuit dominus Azo à nullo antiquo relatus in ſumma.C. de fideiuſſor.n.13.à quo furtim mutuata eſt gl. noſtra.& illam gl.dicit meliorem iuris Bald.in.l.1.num.3.C.de action.&. oblig. hanc tamen ſubdiſtinctionē gl.Azonem non referens reprehendit Cynus in.d.l.mandati actio. atq; idem Cynus in.d.l.cùm alter.ex eo, quòd diſtinctio tex.in.d.l. Modeſtinus.tantùm procedit in caſu, quo loquitur, ſcilicet in obligationibus pariter principalibus, vt in pluribus correis vel cõtutoribus, nõ tamen habet locũ in fideiuſſoribus mandatoribus & ſimilibus, quorũ obligatio acceſſoria eſt, in illis etenim etiã ſi ex interuallo fiat, ceſsio valet, quando ſimpliciter ſoluerunt, quia magis ſui ipſorũ nomine quàm alieno ſoluiſſe videntur. vt in.d.§.ſi mandato. & expreſſè in.d.l.ſi cum is.ff.de fideiuſſ.ad idem eſt text.in.l.ſi res.in fine.ff.de legat.1. & in.l.ſi filius.ff.de in rem verſ.& ità hanc opinionem Cyni in hoc vltimo membro cõtra gl. teſtatur communem eam ſequutus Barto.in.d.l. Modeſtinus.n.3. & ibi Paul. de Caſt. n.3.eandem ſequitur. hanc etiã opinionem teſtatur communem Salic. in.d.l.mandati.nu.2.in.3. oppoſit.& idem in.d.l.cùm alter.nu.2. eandem opinionem contra gl.& Azon. referens Bart.dicit communem Grego. Lopez in.l.11.tit.12.part.5.gl.fi.

11 Qui quidem.dd. eam aſsignant rationem diuerſitatis, quia plurium correorum vna videtur obligatio, licèt in effectu ſint plures. vt probat tex.in.l.3.in fine.ibi, vtiq; cùm vna ſit obligatio.& in.l.eandem.§.fi.ff.de duob.reis. vnde quilibet eorum ſoluens, ſemper videtur ſoluere reſpectu eiuſdē obligationis, at verò obligatio fideiuſſoris, reſpectu obligationis rei principalis diuerſa eſt., quia vna eſt principalis, altera acceſſoria, vnde in ſuam tantùm cauſam videtur ſoluiſſe, non verò in rei principalis, atq; proinde nunquam extinctæ fuerunt actiones, & ideo quandocunq; fiat ceſsio in noſtro caſu valebit.& hæc omnia veriſsima ſunt de iure communi. Iure verò regio tota diſtinctio gl. & Azonis ſupradicta approbata eſt, & communis opinio ſupradicta corrigitur, vt probat expreſſè tex.in.l.11.tit.12.part.5.& ibi notat Grego. Lopez gl.fi.& Ioan. Oroſcius in.l.niſi hoc dictum eſt.nu.5.ff. de pact. & ſecundùm hanc optimã diſtinctionem de iure regio approbatam ſunt intelligenda omnia iura ſuprà allegata, & noſtra quæſtiò. & in noſtris terminis quòd ceſsionarius habeat idem priuilegium, quod habebat cedens, tenet Paulus de Caſtr. in.d.l.Modeſtinus.n.2.dicens, quòd tutor, qui ſoluit pro contutoribus, ſi ſibi ſunt ceſſæ actiones à pupillo, iuxta formam tex.ibidem, habet priuilegium tacitæ hypothecæ, quod habebat ipſe pupillus, ex.l.pro officio C.de adminiſt. tut. cum alijs ſimilibus. Hactenus, de actionibus ceſſis.

12 Secundo autem caſu principali magis

magis dubium eſt, ſcilicet, quando ſi deiuſſor intentat contra debitorem actionem mandati, vt puta quia nõ ſunt ſibi ceſſæ actiones, & videtur non eſſe præferendum, ſed imò potiùs cæteros creditores: argumento tex. optimi in c. ſi protc. de reſcript. lib. 6. vbi probatur, quòd ſi alicui primo ſub conditione prouideri mandetur per papam, & alteri ſecundo purè, & purè impetrans antequã cõditio primi exiſtat canonicatum obtineat iuxta formam ſui reſcripti, & poſtea exiſtat conditio, præferri quidem debet ipſe, qui eſt in poſſeſsione, non verò alter. argumento regulæ vulgatæ tex. in l. quoties. C. de rei vendic. ſic igitur in propoſito dicendum videtur, quòd cùm iſte fideiuſſor ſit conditionalis creditor ipſius debitoris, & antequam conditio exiſtat, alios puros creditores ſortitus fuerit hic debitor, meritò quòd prædicti creditores ſint præferendi, licèt poſtea exiſtat conditio primi.

13 Cuius tex. argumẽto (quod & pro hac parte facit) dicebat elegãter Ioãnes Andreas in regula. Sine culpa. de regu. iur. in. 6. in mercurialibus. quòd filius legitimus & naturalis ſecũdo loco natus, præfertur in maioratu filio naturali tantũ primò nato & legitimato per ſubſequẽs matrimonium poſt natiuitatem ſecundi filij legitimi & naturalis. quia licèt legitimatio retro trahitur, vt in c. tanta. cum ſimilibus. qui fil. ſint legitim. non tamen retrotractio hæc procedit in præiudicium iuris ſecundò nato quæſiti antequam primus legitimus factus ſit. & hęc opinio eſt communis, vt nos latè diximus in repetitione. §. ſui. Inſtituta. de hæred. qualit. & differentia. nu. 192. ergo ita in propoſito videtur dicendum.

14 Secundò vltra omnes mihi videtur ex illo text. poſſe probari opinionem gl. quã ibi ſequuntur omnes in c. per tuas. gl. mag. in fine. de condit. appoſit. vbi tenet, quòd ſi pendentę conditione primi matrimonij, cuius euentus dubius eſt, fiat alterum matrimonium purum & de præſenti, illud prçualet, & prçfertur primo, licèt poſtea exiſtat eius conditio. ergo ſic in noſtro caſu videbatur dicendum.

15 His tamẽ omnibus nõ obſtãtibus, cõtrariã ſententiã veriorẽ eſſe credo, imò quòd etiã iſto ſecũdo caſu fideiuſſor ſit præferẽdus creditoribus puris nõ habẽtibus aliàs priuilegiũ. pro quo elegãs & omnino cõcludens, licèt ſubtile, adduco fundamẽtũ. Certũ enim eſt, quòd ſicut ſe habet fideiuſſor quo ad obligationẽ reſpectu creditoris prĩcipalis, ſic ſe habet reus principalis reſpectu fideiuſſoris, quia vterq; debitor eſt. Nã ſicut fideiuſſor eſt tacitè obligatus ſub illa conditione, ſi reus non ſoluerit, atq; proinde nõ poteſt conueniri, niſi demũ facta excuſsione. tex. eſt in authen. præſente. C. de fideiuſſ. ita & reus eſt obligatus ipſi fideiuſſori actione mandati ſub illa conditione, ſi ipſe ſoluerit pro eo, & non tenetur eum eximere à fideiuſsione, niſi conſtiterit

de ſo-

de ſolutione, exceptis quibuſdam caſibus.vt in.l.ſi pro ea.cum ſimilib: C.mandat.& ſic fideiuſſor creditor eſt conditionalis ipſi debitori.

16 Tunc ſic, iſta conditio, cùm extite rit, etiam poſtquam ipſe debitor habeat alios creditores, retro trahitur ad tempus obligationis & cõtractus ad hoc vt ipſe præferatur cæteris, vt in caſu expreſſo eſt tex.pulcher in.l. potior.ff.qui pot.in pign.hab.l.32.ti. 13.part.5.vbi probatur, quòd ſi ego ti bi purè res meas obligauero, poſtquam alteri ſub conditione caſuali eaſdem res obligaueram, & poſtea conditio extiterit, retro trahitur, atq; fingitur à principio fuiſſe priori purè obligatas, atq; perinde præfertur illis, quibus ſecundò fuerunt purè hypothecatæ: ſic igitur in propoſito dicendum eſt, cùm iſta conditio, ſi ſoluerit, qua tenetur reus, ſit caſualis, quia pẽdet à fortuna an debitor prĩncipalis ſit ſoluendo nec ne, meritò quòd retro trahitur, & per cõſequẽs fideiuſſor pręferatur.ad idem eſt tex. optimus in.l.neceſſariò.§.quòd ſi pẽdente.ff.de pericul.& commod.rei vendit.ex quibus iuribus conſtituit hanc regulam Bart.in.l.ſi is qui pro emptore.nu.46.&.47.ff.de vſucap. quòd in contractibus conditionalibus retro trahitur conditio ad tempus celebrati cõtractus, ſi ipſa caſualis aut mixta ſit.& ibidem ſequuntur omnes.& dicit communem Grego. Lopez in.d.l.32.titu.13.parti.5.verb.la condicion.

17 Secũdò & principaliter facit optimè in propoſito deciſio quæſtionis notabilis, quam pluribus fundamentis, & præcipuè ex tex.in.d.l.potior. & in.l.qui balneum.§.1.ff.eodem.determinauit Roderic.Suarez in.l.poſt rem iudicatam.in.7.limitatione ad l.regiam.n.2.& ſequentibus.ff.de re iudic.vbi tenet, quòd in bonis mercatoris, vel alterius, qui fregit, vel rupit, quòd vulgo dicitur (alçoſe) præfertur prior in tempore, licèt poſterior in ſolutione, quia nõdum aduenit dies his, quorum dies fuit prior, licèt obligatio ſit poſterior. ergo ita in propoſito dicendum eſt, quòd iſte fideiuſſor cùm ſit prior in tẽpore, præferatur ſecundo creditori, qui eſt prior in ſolutione.

Non obſtat text.cum ſuis ſimilibus ſuprà allegatis in.c.ſi pro te.de reſcript.lib.6.nam in illis huic ſecũdo fuit tradita poſſeſsio & ius acquiſitũ, vnde nimirum ſi præferatur primo ſub conditione, argumento regulæ l.quoties.C.de reiuendicat.

18 Sed iſta ſolutio mihi non placet, ex eo, quòd in noſtro caſu, hi creditores ſecundi puri etiam habent quãdam poſſeſsionem iuris debitorum ſuorum, licèt eam impropriorem, vt rectè conſiderauit gl.in.l.regulariter verb.ius.ibi, magis impropriè.ff.de petit.hæred.quam gl.maximè commendat Bald.in.l.1.C.de interdict.n. 31.& meliùs Ripa in Rubrica.de cauſ. poſſeſſ.& prop.n.25.Cynus & Odofred.in.l.1.C.de ſeruit.& aq.cùm igitur hoc in caſu creditor poſſeſsionem dicatur habere, falſa eſt prædicta

cta ſolutio.

19 Ideo ad illum text. dum meliorá cõſideratis teneo intellectum Dyn. in.d.regula.qui prior.n.5.&.6.ſcilicet, quòd prædictæ.ll.loquantur in contractibus, in quibus non eſt in poteſtate contrahentis primò ſub conditione, ſecundò purè reuocare contractum conditionalem. tex.verò in d.c.ſi pro te.loquitur in conceſsione gratuita papæ, qui poteſt primã conditionem reuocare, vnde multò fortiùs potuit ei per ſecundam purè derogare. & licèt hic intellectus ex toto mihi nõ ſatisfaciat, ſufficiat tamẽ, quòd in noſtro caſu, ſcilicet in contractibus, probatum ſit retro trahi conditionem ad hoc vt præferatur quis alteri, & hoc maximè in pignorũ cauſa, ſicut in noſtro caſu in obligatione perſonali.

20 Eſt tamen elegans.l.45.tit.13.par.5.quæ expreſſè videtur probare, vt non ſolùm præferatur hic fideiuſſor in actione perſonali ſecundo creditori purè, ſed etiam habẽti hypothecam & pignus traditum, quod priùs erat conuentum & conſtitutum creditori, cui hic fideiuſſor extitit pro debitore.& ſic videtur hic tex.expreſſus contra.d.l.mandati actio.C.de fideiuſſoribus.dum probat, quòd fideiuſſor nõ habet actionem hypothecariam, quam habet principalis. Poteſt reſponderi, vt neceſſariò lex regia debeat intelligi ceſsis actionibus per principalem creditorem, nõ aliàs, cùm ſecundùm ius debeat intelligi, & correctio legum ſit euitanda, quando de illa expreſſè non conſtat, vt ſunt iura vulgaria. Pro quo facit, quia lex illa regia hoc non decidit principaliter, ſed incidenter, vnde præſupponendum eſt, quòd præcedunt, quæ requiruntur ſecundùm ius, quia cùm de vno quæritur, cætera præſupponuntur habilia.c.1.cum ſimilibus.de ætat.& qualit.in.6. Item facit, quia Gregor.Lopez in. d.l. 45. dicit.l.illam concordare cum.l.prima.C.de dolo.quæ.l.1.loquitur, quãdo fideiuſſor emit pignora à creditore, & ſic in caſu, quo ſibi ceditur hypotheca vel pignus. Cogita ſuper hoc. Et ita in hoc articulo de fideiuſſore, cui non ceſſæ ſunt actiones, ſed agente actione perſonali ſibi competente aduerſus debitorem principalem, exiſtimo tenendum, vt præferatur alijs creditoribus perſonalibus eiuſdem debitoris puris poſterioribus ipſo fideiuſſore, ſaluo iudicio meliùs ſentientium. Audiui tamen in praxi hic Placentiæ fuiſſe obtentum contrarium, ſed Salmanticæ per iudicem Metropolitanum fuiſſe reuocatum & pronuntiatum ſecundùm hanc meam opinionem. Audiui etiam in alia cauſa idem factum fuiſſe & deciſum Pinciæ ſecundum hãc meam opinionem, & reuocatam fuiſſe ſententiam contrariam iudicis ordinarij Placentiæ.

Finis. Laus Deo.

Quinta

1 *SPecialis hypotheca conſtituta ſuper re vendita tempore venditionis præfertur generali hypothecæ priori,*

2 *Generalis hypotheca omnium bonorũ conſtituta tempore venditionis alicuius rei, an præferatur in illa re, generali anteriori?*

3 *Dominium rei dotalis non tranſit in maritum niſi per traditionem, ſicut eſt regulare in alijs.*

4 *Dominium non transfertur in vniuerſali conſtitutione dotis ante traditionem.*

5 *Dominium in vniuerſalibus non transfertur ſine traditione.*

6 *Caſus ſpecialiſſimus, in quo mulier ſine poſſeſſione transfert dominium prædij aſſignati in dotem remiſſiuè.*

QVINTA Allegatio.

DVO ſunt à me quæſita in lite & cauſa cuiuſdam amici. Quidam vendidit certas oues alteri, qui tũc temporis habebat plures creditores, quibus bona ſua generaliter obligauerat, at verò venditor hic prouidit ſibi hypotheca ſpeciali harũ ouium cũ pacto de non alienando quouſq; ſibi ſolueretur pretium ipſarum, dubium eſt, an venditor ouium, qui habet prædictam ſpecialem hypothecam cũ pacto quòd nõ poſsint alienari, quouſq; ſibi ſoluatur pretium, & quòd alienatio aliâs facta ſit nullius momenti, præferatur prioribus creditoribus huius emptoris habentibus priorem generalem omnium bonorum debitoris hypothecam? Secundum dubium eſt, vtrùm ſponſus ſiue maritus ſit dominus dotis ſibi promiſſæ à tempore promiſsionis & deſponſationis per verba de præſenti, an verò à die traditæ dotis?

1 Ad primum dubium dico, quòd poſterior creditor, qui vẽdidit oues ſuas debitori cum pacto expreſſo, quòd illæ eſſent ſibi obligatæ pro pretio, præfertur in illis prioribus creditoribus, quibus generaliter idem debitor bona ſua obligauerat. Pro hac opinione eſt tex. expreſſus in l. licet. C. qui pot. in pignor. hab. vbi probatur, quòd etiam ſi regulariter generalis hypotheca prior præferatur ſpeciali poſteriori, vt eſt tex. in l. ſi generaliter. C. eodem titulo. illud tamẽ fallit & non habet locum, quando ſpecialis hypotheca poſterior eſſet facta ſuper re empta ex pecunijs meis. idem probat. l. 30. tit. 13. partit. 5. quod nulla alia ratione ſuſtineri poteſt, niſi quia ex meis pecunijs ortũ habuit. vnde à fortiori in noſtro caſu præferri poſteriorem conſtat, quãdo vendidi rem meam cum pacto, vt illa mihi teneretur quouſq; pretiũ ſolueretur, cùm magis immediatè meum perſequi dicar, quàm quando ex mea pecunia emptum & ſpecialiter mihi obligatum peto. & in expreſſo in noſtro caſu, quòd hic ſecundus creditor, qui rem ſuam vendidit hoc pacto, præferatur cæteris creditoribus, tenet Franciſcus Curtius in addit. ad Alex. in l. ſi cùm dotẽ. §. fi nu. 5. litera. B. ff. ſolut. mat. quẽ non referens eandem opinionem ſequitur Antonius de Fano in tractatu de

de pignorib.4.parte princip.n.33.& iterum in.2.membro.5.partis.princip.n.18.vbi alios allegat. idem tenet Bald. Nouellus de dote in.10.parte. in princip.n.3.& Benbenutus in tractatu mercatorum & de decoctoribus. in tit. qui potior. in bonis de coct.hab.in vltima parte n.5.vbi refert.Curt.& Nebuſant.(hoc eſt Ant. de Fano) vbi ſuprà.Sed Nebuſant iũ, corruptè,nam refert eũ in.n.29.& eſt in.n.18.item allegat Iaſ.in.l.qui Romæ.§.Calimachus.nu.5.ff.de verb. obligat.qui mouentur ex.d.l.licèt.reputantes ibi eſſe text.expreſſum, & nõ immeritò,quia cõtra dictionẽ nõ habet.& ita dictum & affirmatũ fuit mihi poſtquam hæc allegaui,pronũtiatum & obtentum fuiſſe in cauſa ardua pluſquam mille & quingentorũ aureorũ ſecundũ hãc meã informationẽ iuris,& adiudicatas fuiſſe dicto poſteriori creditori, prædictas oues ſuas aduerſus petitionẽ pluriũ aliorũ creditorum priorũ eiuſdẽ debitoris.

2 Verùm aliud & magis ſingulare voluit Alberic. in.l. obligatione generali.ff.de pign.ſcilicet,quòd prædicta.l.licèt.procedat etiam ſi non fiat ſpecialis hypotheca rei venditæ, ſed generalis omnium bonorum.quem & alium antiquũ refert & ſequitur Cepola caut.124.n.2.licèt de hoc vltimo dubitauerit Antonius de Fano vbi ſuprà.n.18.adhibens in hoc commmunem caut.Cepolæ vbi ſuprà, ſcilicet, quòd inſtrumento adijciatur venditorem in ſe retinere dominiũ rei venditæ pro pretio.ſequitur Benbenutus vbi ſuprà.n.6.illud tamẽ ſatis ſit caſum noſtrum ſine dubio eſſe ex ſupradictis.

3 Ad ſecundã quæſtionẽ reſpõdeo, quòd maritus nõ dicitur dñs dotis & ſic ouiũ, quouſq; ſibi tradãtur, quod enim in alijs regulare eſt, vt ſine traditione nunquã dominia rerũ trãsferãtur, vt in.l.nunquã nuda.ff.de acq. rerũ domin.& in.l.traditionibus.C. de pact.& in.l.pen.C.de reiuendic. & in.§.per traditionẽ.Inſtituta.de rerũ diuiſion.id quoq; & in rei dotalis dominio locũ habet, nulla eius cõſiderata ſpecialitate.in cuius rei argumentũ ſolet induci text.in.l.de diuiſione.ff.ſolut.mat.& in.l.dotale.§. dotale.ff.de fund.dotal.vbi probatur,quòd prædiũ nõ dicitur dotale & ſic effici mariti niſi tradita poſſeſsione.cùm igitur in noſtro caſu ipſa tradita non ſit,conſequens eſt, vt dominium rerum dotalium nõ transferatur in maritum ante traditionẽ.& ita ex illo tex.quòd nihil ſit ſpeciale reſpectu huius rei, de quã agimus, in dote, imò ad acquirẽdum dominiũ eius requiri traditionẽ ſicut in alijs caſibus extra dotẽ,tenet Paul.de Caſt. in.d.l.de diuiſione.num.3.&.4.& ibi Alex.n.10.itẽ & Iaſ.n.5.qui teſtatur, quòd hanc opinionẽ tenent omnes Moderni indifferenter. quod eſt maximũ verbum,quia idẽ eſt, ac ſi diceret, receptiſsimam eſſe ſententiam. quod in praxi iuuat. ſequitur etiam Bald.Nouel.de dote.6.parte.princip.priuileg.10.n.1.eſt cõmunis ſecũdũ Anto.Gomez.in.l.53.Taur.n.27. vbi

vbi bene examinat. ſequitur idem Anton. Gomez in.l.51. Taur. cum ſequentibus. n. 10. col. 3. illius numeri. verſ. duodecimò conueniunt, vbi addit idem eſſe in dominio donationis propter nuptias. ſequitur Bald. in l. cùm quidam. §. præterea. n. 2. C. de iur. dot. & eſt text. pro hac opinione de iure regio in.l.25. ibi. La ſegūda es que ſea metido en tenencia de la dote. tit.11. part. 4. & ibi Gregor. Lopez allegat pro concordante. d.l. de diuiſione. & eſt communis opinio ſecūdùm Anton. Gomez. 2. Tom. var. c. 2. n. 5. in fine.

4 Imò, quod fortius eſt, etiam ſi in vniuerſali ſocietate, dominium ſine traditione quæratur, vt in.l. 1. &. 2. & ibi notat Bar. ff. pro ſoc. adhuc tamē in noſtro caſu vniuerſalis conſtitutio dotis dominium ſine apprehenſione non transferet. in hanc ſententiā ſolet vnica reputari gl. in.l.1. ff. de vſu cap. pro dot. verb. vniuerſæ. ad finē. quam gl. eam ſequutus non eſſe alibi teſtatur Baldus in.l. nulla. nu. 2. C. de iur. dot. & ſequitur idem Bald. in l. vnic. n. 6. C. de vſucap. pro doc. idē Bald. in.l. qui tibi. C. de his, qui à non domin. manumitt. vbi dicit hāc quæſtionem gl. determinari per illam. l. valde ſingularem, vbi ex contractu vniuerſali non tranſit dominium ſine traditione. eandem gl. opinionē ſequitur Paulus de Caſt. in.d.l. de diuiſione. n. 3. & ibi Alex. n. 10. alios allegans. item & Salic. in.l. traditionibus. n. 13. de pact. & innuit eſſe communem Iaſ. in.d.l. de diuiſione. nu. 5. ſequitur optimè defendens Cepol. in.d.l. vnic. C. pro dot. nu. 15. cum ſequentibus. dicit communem Ant. Gomez vbi ſuprà. & Rogerius de Mota in repetitione. d. l. traditionibus. n. 19. ſequitur Iaſ. in.l. ſi ſocius. n. 1. ff. ſi cert. pet. dicit communem iterum Anton. Gomez in.d.l.51. Tauri. num. 76.

Sed Bartolum in hoc articulo ſecundæ dubitationis, contrarium ſuperioribus inuenio, qui à nemine refertur. is enim in præallegata. l. traditionibus. in. 2. lect. n. 4. in fine inquit, quòd dominium rei dotalis transfertur in maritū ſine traditione, eo motus fundamēto, quia titulus dotis eſt vniuerſalis, vt probatur in.l. 1. ff. de impenſ. in reb. dotal. fact. ſed in vniuerſalibus transfertur dominiū ſine traditione. vt in.l. 1. &. 2. ff. pro ſoc. Sed Bart. opinionem in hoc reſpuēdam cenſeo, tum vel quòd articulus ille, an titulus dotis ſit vniuerſalis vel particularis, adhuc ſub incerto ſit, cùm maximam doctorum controuerſiam afferre poſſemus.

5 Tum præterea, quia, quòd in vniuerſalibus transferatur dominium ſine traditione, nō eſt verum, cùm ex regula text. generali, in.d.l. qui tibi. conſtet contrarium. &. d.l.1. &. 2. ff. pro ſocio loquantur in caſu ſpeciali, vt omnes. dd. fatentur. vt latè Cepola concludit in.d.l.1. nu. 15. in fine. C. pro dot. & Iaſ. in.d.l. ſi ſocius.

6 Vnus tamen & is ſpecialiſsimus caſus eſt, in quo mulier ſine poſſeſſione transfert dominium prædij aſſignati

ſignati in dotem, qui ponitur in. l. ſi fundum. ff. de fund. dotal. adnotante ibi gl. mag. qui ad propoſitum noſtrum non facit. & ita teneo ſupradicta, rectiùs ſentiētium ſemper ſaluo iudicio.

Finis. Laus Deo.

SEXTA
Allegatio.

1 *TEſtibus duobus vel tribus probantibus affirmatiuam plus creditur, quam decem, centum, vel mille probantibus negatiuam.*

2 *Negatiua non ita ſe offert ſenſui, ſicut affirmatiua, cum credibilior cauſa in affirmatiua quàm in negatiua reddi poſſit.*

3 *Veriſimilitudo in probationibus attendenda eſt.*

4 *Plus creditur paucis teſtibus deponentibus de veroſimili, quam centum non veroſimilia deponentibus.*

5 *Negatiua coarctata probata maiori numero teſtiũ quam affirmatiua, præfertur ei.*

6 *Negatiua probabilis eſt & admittenda, quando teſtes deponentes de ea, deponunt ſimul de affirmatiua.*

7 *Teſtes negantes fauore rei abſoluendi, præferuntur affirmantibus.*

8 *Teſtes minus digni probant in fauorem rei.*

SEXTA
Allegatio.

1 REſpondendo aliҫ quęſtioni à me quæſitæ per eundem amicum dico, quòd duobus vel tribus teſtibus probātibus affirmatiuam plùs creditur, quàm decem probantibus negatiuam. gl. expreſſa & optima eſt in. l. diem proferre. §. ſi plures. verb. conſenſerunt. ff. de recept. arbit. gl. etiam licèt non ita expreſſa in. c. primo. gl. fin. de reſcript. in. 6. quam etiam opinionem tenet Innocent. in. c. ſuper hoc. num. 2. de renuntiat. vbi inquit, quòd plùs creditur duobus affirmantibus, quàm centum negantibus. eandem etiam opinionem tenet Panormitanus in. c. in noſtra. in finalibus verbis. & in. c. cùm in tua. num. 2. de teſtibus. ſequitur Bal. in. l. data opera. num. 44. C. de his, qui accuſ. non poſſ. Maranta in rep. l. is poteſt. nu. 329. ff. de acq. hæred. vbi ſubdit, quòd id habet locum, etiam ſi teſtes negantes ſint mille.

2 Cuius quidem rationem & congruentem, inuenio à Bald. adſignatam in. l. actor quod aſſeuerat. num. 5. C. de probat. quia negatiua non ita ſe offert ſenſui, ſicut affirmatiua, cũ credibilior cauſa in affirmatiua quã in negatiua reddi poſsit.

3 Facit etiam, quia cùm in probationibus veriſimilitudo attendenda ſit, vt tenent Bald. col. ſecunda. & Salic. in. l. ſcripturæ. C. de fide inſtrumentorum. & Matthæus de Afflict. deciſ. Neapol. 363. numero ſexto & ſeptimo. & datis duobus veroſimilibus, illud quod magis veroſimile eſt, ſit attendendum, ſecundùm Baldum in. l. finali. in ſecunda oppoſitione. de hæredib. inſtituen.

4 Plus creditur paucis teſtibus deponentibus de veroſimili, quàm centum non veroſimilia deponentibus ſecundùm Bal. in.l.teſtium.col. penul.C.de teſtib.quem refert & ſequitur Iaſ.in.l.ſi extraneus.nu.10.ff. de cōdictione cauſ.dat.vel etiā paucis veroſimiliora deponentibus. ergo cùm teſtes affirmantes de veroſimili,imò de ipſa veritate deponant, teſtes autem negantes minimè, vel minùs veroſimiliter,conſequens eſt, vt primi, licèt pauciores, præferantur negantibus,licèt pluribus.

5 Verum tamen eſt, quòd Abbas, in duobus locis ſuprà citatis hoc intelligit,quando negatiua non eſt reſtricta & coarctata,quia ſi eſſet, maior numerus præferretur.arg.l.maiorem.ff de pact.dum tamen minor dignior non ſit.vt in.c.in noſtra. de teſtib.vnde ſi teſtes aduerſarij inducti ad probãdum oues eſſe mortuas id reſtringant reſpectu alicuius temporis, vel loci, & ſufficienter deponant, licèt negantes earum vitam, præferentur,in quo ſatis conſiſtit veritas & iuſtitia huius cauſæ.

6 Item limitantur ſupradicta, præterquam ſi teſtes deponentes de negatiua,deponant ſimul de affirmatiua, vt quia dicunt oues non eſſe viuas,quia viderunt eas mori vel mortuas.hanc limitationem & præcedentem tenet Matthæus de Afflict.deciſ.Neap.324.nu.9.&.10. qui eſt vidẽdus hoc declarans.

7 Item pro dicto amico facit, quia ipſe in cauſa eſt reus, quandoquidẽ eſt appellatus,& appellans eſt actor, ſed ſi eſt, quòd etiam ſi ex ſua parte eſſent teſtes negantes adhuc præferrentur affirmantibus fauore rei ab ſoluendi,vt tenet eleganter Roman. in.l.prima.§.fi.col.3.& in.l.in illa. ff. de verb.oblig.Felin.optimè in.c.ex literis.n.5.de probat.& ſequitur Marant.in.d.l.ſi poteſt.n.329.ergo à fortiori obtinebit,cùm in præſenti cauſa teſtes ex ſua parte producti deponant de affirmatiua, teſtes verò ex parte actoris de negatiua..

8 In cuius argumentum induco gl.ſolennem in.c. clerici.81.diſtinctione.quæ tenet, quòd etiam ſi minor numerus teſtium,dignior tamẽ, præferatur maiori minùs digno, vt in.d.c.in noſtra.cum ſimilib.hoc tamen fallit,ſi minùs dignus deponat pro reo.quæ gl.& in negatiua loquitur,quam probant teſtes inducti pro reo,Nempe ſi duo clerici dicunt me commiſiſſe fornicationem cum aliqua muliere tali die,at verò duo laici dicunt, me fuiſſe ſecum tota illa die in alio loco, certè duo laici pro reo deponentes, licèt de negatiua, præferentur clericis.& illam gl.dicit ſingularem Iaſ. in Rubrica.n.8.ff.de iur.iur. de qua vidẽdus eſt Carrerius in pract.crimi. verbo, homicidium. num.4.fol.183.vbi per illam gl.tenet plus credi duobus teſtibus negantibus,quàm mille affirmantibus maleficium. & latè Tiraquel.in.l. ſi vnquam.in princip.nu. 46.C.de reuocãd.donat.Marãt.vbi ſuprà.n.328.& Didac Perez plures allegãs in.l.1.ti.3. lib.

lib.1.ordin.col.103.& eſt communis ſecundùm Follerium in ſua practica crim.2.parte.2.partis in Rubrica.reci piãtur defenſiones reorũ.n.30.fo.276

Sed hæc duo vltima diſsimilia vi dentur à noſtra cauſa, cùm loquantur in criminalibus fauore rei abſol uendi, at verò nos loquimur in ciui libus, & in reo, qui verè & originaliter eſt actor, præcipuè, quia in caſu d.gl.in.d.c.clerici.teſtes rei deponũt de negatiua coarctata loco & tempo re, quæ eſt optima probatio, vt ſuprà dictum eſt, ideo oportet inſiſtere in ſuperioribus fundamentis, & licèt di cta fundamenta vltima non proſint in propoſito, tamen non nocent, & poterunt prodeſſe in alijs cauſis & negotijs, præcipuè cùm nonnullam ſimilitudinem, licèt non omnimodam, habere videantur cum noſtro caſu, & ideo menti ſunt tenenda om nia ſupradicta.

Finis. Laus Deo.

SEPTIMA Allegatio.

1 *DVO inſolidum non poſſunt eſſe domi ni eiuſdem rei.*

2 *Clauſula de non alienando operatur tantum effectum ſuum reſpectu eius iuris, propter quod ſubeſt.*

3 *Clauſula de non alienando operatur, vt facta aliena tione idem ius habeat creditor in ea, quod habe ret, ſi eſſet in bonis debitoris, & non fuiſſet alie nata.*

4 *Res prohibita alienari, bene poteſt alienari in re fectionem vtilem & neceſſariam ipſius rei.*

5 *Res immobiles minorum quæ prohibentur aliena ri, benè poſſunt alienari ex cauſa neceſſaria vel vtili ipſi minori.*

6 *Res eccleſiæ, quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari ex cauſa vrgentis debiti.*

7 *Prohibitus alienare, poteſt alienare ex cauſa ne ceſſitatis.*

8 *Prohibitus alienare, poteſt alienare pro neceſſitate, quæ ineſt ex parte prohibentis alienari, vel eius fauore.*

9 *Refectio domus vel alterius ædificij adeò eſt fauora bilis, vt conſumptum in ea lædat & præiudicet ei qui prius ius habet ad illam rem reædificatam.*

10 *Res prohibitæ alienari tacitè vel expreſſè, etiam eo caſu, quo prohibitio impedit dominij trãſlationẽ, poſſunt alienari ex cauſa pia, prout eſt dotis, & ſimilium.*

11 *Refectio domus eſt cauſa pia.*

12 *Res eccleſiæ, quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari pro redemptione captiuorum.*

13 *Impenſæ neceſſariæ factæ per maritum in res do tales, minuunt dotem ipſo iure.*

14 *Voluntas contrahentis prohibentis alienationem & mens eſt id facere, vt ſibi magis caueatur.*

15 *Feudalis res, quæ prohibetur alienari, poteſt aliena ri ad vtilitatem domini.*

16 *Medicus, qui aliquem curauit, poteſt repetere im penſas ab ipſo infirmo vel eius hæredibus, licèt à principio infirmus prohibuerit curari.*

SEPTIMA Allegatio.

CAſus præſentis conſultationis & proceſſus eſt. Quidam Ioannes vẽdidit Petro certam partẽ domus ſuę, quam communem cum alijs fratribus habebat, & pro pretio dictæ partis conſtituit dictus emptor cenſum redimibilem ſuper ſuis bonis, & ſpecialiter ſuper.d.parte domus ſibi vẽdita, cum ſpeciali eius hypotheca, &

cũ pacto de non alienando, quouſq; cenſus tam in redditibus quàm in proprietate eſſet ſolutus ad rationem vnius pro quatordecim iuxta communem vſum & cõſuetudinem huius regionis per extrauagantes Martin. 5. & Calixti. 3. de empt. & vend. approbatum. Hic emptor dominus effectus huius domus tam dictę partis quàm reliquarum titulo emptionis & venditionis, quandam partem & minimam areæ ſubdialis vulgò dictæ del corral, dictæ domus nimis inutilem, alteri domum vicinam habenti conceſsit, eo pacto & conditione, vt ipſe vicinus ſuo ſumptu parietem cõmunem inter dictas domus & earum areas ſubdiales claudentẽ ſatis vtilem & neceſſariam reficeret & reædificaret, quæ erat tempore dirupta & deſtructa. Nunc dictus Ioãnes venditor agit contra dictum vicinum, cui dictus Petrus emptor cõceſsit præd. particulam minimam areæ ſupradicto pacto & conditione, aſſerens dictus actor, prædictum vicinum, qui vocatur Martinus, ſua propria authoritate occupaſſe eam partem, & ideo petit ſibi ſiue ſuæ domui reſtitui cum duplo ſeu alio ſimplo domus dicti Martini, qui quidẽ Martinus ſe defendit certis quibuſdam rationibus in ſui fauorem allegatis, tandem factus & concluſus eſt proceſsus. Quo viſo, pro parte dicti Martini, vt ad nihilum teneatur, eſt ſequens conſilium.

1 Primò conſtat dictum Ioannem minimè eſſe partem legitimã ad id quod petit, quandoquidẽ confeſſus eſt in primo libello, & eſt acceptatũ per dictũ Martinũ, ſe & fratres ſuos vẽdidiſſe dictã domũ cũ ſuis pertinẽtijs dicto Petro, vnde cõſtat dictũ Petrum eſſe dñm dictæ domus, ergo dictus Ioannes nõ remanſit dñs, quia duo in ſolidũ nõ poſſunt eſſe dñi eiuſdem rei, vt in. l. 3. §. ex contrario. ff. de acq. poſſeſſ. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. ff. commodat. & cùm non ſit dominus, non poteſt petere contentum in ſuo libello. & quòd dictus Petrus ſit dominus effectus dictæ domus per dictam venditionem, conſtat ex proceſſu.

2 Neq; obſtat dicere, quòd pro pretio dictæ partis domus remanſit ipſa domus ſpecialiter hypothecata cũ clauſula de non alienando. &c. quia dicta clauſula operatur tantùm effectum ſuum reſpectu eius iuris, propter quod ſubeſt & fuit apposita, & non plus, quia limitata cauſa limitatũ parit effectum. l. age cũ Geminiano. C. de tranſact. l. in agris. ff. de acq. rer. domin. cùm igitur ad ſecuritatẽ hypothecę ſit appoſita, reſpectu eius tantùm iuris operari debet, vt prætẽdat hypothecam ſuper illa domu, non verò aliquid aliud, prout eſt petere vt demoliatur paries, quandoquidem effectus dominij eſt hoc petere, quo ſe ſpoliauit & nudauit vẽditione iuncta traditione ſubſequuta.

3 Item dicta clauſula de non alienando tantùm operatur, vt facta alienatione, idem ius habeat creditor in ea, quod haberet, ſi eſſet in bonis

bonis debitoris, ac per conſequens ſi non fuiſſet alienata, vt bene declarans tenet Roderic. Suarez in. l. poſt rem iudicatam. in prima limitatione. l. regiæ. num. 12. & 13. ff. de re iudicat. ſed ſi debitor ipſe, hoc eſt emptor, iam effectus dominus domus, parietem, vel aliquid aliud in re hypothecata ædificaſſet, creditor nihil prætendere poſſet ob dictum ædificium, quia dominus ædificauit, ergo non poteſt aliquid iuris nunc prætẽdere aduerſus dictum Martinum.

Item dato, quòd dictus Ioannes fuiſſet pars in hac cauſa, non habet probatam ſuam intentionem, & licèt haberet, nihil facit ad rem, quandoquidem id factum fuit virtute pacti inici cum vero & legitimo domino dictæ domus, qui, non obſtante dicta clauſula de non alienando, potuit id paciſci, vt reficeretur & reædificaretur dictus paries, vt nunc eſt, quia ita fieri, fuit neceſſarium & nimis vtile dictis domibus & earum cuſtodiæ, prout in proceſſu exiſtit probatum per teſtes conteſtes, ſicut etiam eſt probatum præualere, hoc eſt magis valere, dimidium eius, quod expenſum fuit in reædificanda dicta pariete communi, quod incumbebat domino dictæ domus, quia erat paries communis, quàm valor illius partis ſolarij, quod fuit conceſſum dicto Martino per Petrum dicto pacto. cùm igitur hæc omnia concurrant, potuit iure optimo dictus Petrus emptor & dominus id paciſci, quanuis ex eo alienaſſe dictam partem viſus ſit.

4 Primò, quia res prohibita alienari, benè poteſt alienari in refectionẽ vtilem & neceſſariam ipſius rei. vt probat text. in. l. lex, quæ tutores. in verſ. ſed & ſi parens. C. de adminiſtrat. tut. ſed in præſenti caſu paries erat dirupta, & pro ea reficienda, quod erat perquam vtile & neceſſarium, eſt alienatum, vt probant teſtes omnes. igitur.

5 Item, quia res immobilis minoris, quæ prohibentur alienari, bene poſſunt alienari ex cauſa neceſſaria vel vtili ipſi minori. vt in. l. 1. C. de præd. & alijs rebus min. & in l. 60. tit. 18. partit. 3. vbi inquit lex. Porque las coſas de los huerfanos que ſon rayz no ſe pueden ligeramente enagenar, fueras ende por deuda, o por gran pro de los huerfanos. &c. idem etiam probat. l. 8. verſ. Otroſi dezimos. ibi, en pro del moço. titulo. 13. partit. 5. & l. 18. titulo. 16. partit. 6. ergo ita in propoſito dicendum eſt. & idẽ generaliter in quacunque re prohibita alienari, quòd poſsit ex cauſa neceſſaria vendi, latè probat plures referens Tiraquel. de retract. lin agier. §. primo. gl. 14. nu. 11. fol. 96. & Arias Pinel in. l. prima. in tertia parte. nu. 24. C. de bon. mat.

6 Item etiam ſimiliter comprobatur, quia res eccleſiæ, quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari ex cauſa debiti vrgentis vt creditori ſoluatur, imò etiam creditori poteſt dari res in ſolutũ, ſi modò creditor ille p̃bet in vtilitatẽ eccleſiæ proceſsiſſe. vt probat

probat text.in authẽ. hoc ius porrectum. in fine. C. de ſacroſanct. eccleſ.& in c. hoc ius. 12. q. 2. & in l. 1. tit. 14. part. 1. vbi etiam dicitur, quòd pro ædificanda eccleſia, & pro eius vtilitate poſſunt alienari. ergo à fortiori in noſtro caſu idem erit dicendum, ſiquidem & domini conſenſus, & neceſsitas interuenit, præcipuè cùm alienationis prohibitio rerum eccleſiæ plena ſit fauore, & adhuc in ſupradictis caſibus poſſunt res ipſius alienari.

7 Item ſuperiora apertè probãtur, quia generaliter ſtatutum eſt in quo cunque prohibito alienare, vt poſsit ex cauſa neceſsitatis alienare. tex. eſt & ibi notat Bar. in l. Peto. §. Prędium. ff. de legat. 2. & ibi etiam Paulus de Caſt. text. in l. 1. ff. de fund. dotal. & in l. pater filium. in princip. ff. de legat. 3. & ibi Bart. l. alienationes. ff. famil. erciſc. & tenet alios allegans Auiles in c. 2. prætor. in gl. De mercaduria. num. 9.

8 Et vbique omnes concludunt, & ita reſoluunt, quòd ſi neceſsitas, quæ imminet, eſt ex parte prohibentis alienari, vel eius fauore, alienatio perpetuò valet. de quo eſt text. in l. filius famil. §. diui. in fine. ff. de legat. primo. & ibi tenet Paulus numero. 11. & cæteri poſt eum. ergo ita in propoſito, cùm dicta alienatio fuerit neceſſaria propter dictum parietem reædificandum, vt probant omnes teſtes ex parte rei producti, & ſit fauore ipſius rei prohibitæ alienari, & pro ipſius conſeruatione & cuſtodia, & per conſequens in fauorem ipſius prohibentis alienare, vt meliùs ſuper debito ſuo ſibi prouideatur, ergo valida eſt alienatio & conceſsio ſupradicta.

9 Facit præterea & optimè, quia refectio domus, vel alterius ædificij adeò eſt fauorabilis, vt cõſumptum in ea, lædat & præiudicet ei, qui ex alia cauſa priùs ius habet ad illam rẽ refectam & reædificatam. vt in l. interdum. ff. qui pot. in pign. hab. l. 22. ad fin. & in. l. 28. titulo. 13. partit. 5. Reddit text. rationem in d. l. 28. Porque con los dineros que el dio, id eſt, gaſto fue guardada la coſa que ſe pudiera perder, prout in præſenti caſu poterat contingere, quia ſi dictus paries non reædificatus fuiſſet, dictis domibus maximum damnũ & præiudicium veniret, vt teſtes dicunt & deponunt, quod fuit obuiatum ex dicta reædificatione.

10 Item & optimè cõprobatur iuſtitia rei, quia res prohibitæ alienari, etiam eo caſu, quo prohibitio impedit dominij tranſlationem, prout contingit in vltimis voluntatibus facta prohibitione, & in contractibus etiam, quando in eis eſt hypotheca ſpecialis rei, cum clauſula de non alienando, poſſunt res alienari ex aliqua pia cauſa, prout eſt dotis, donationis propter nuptiàs, & ſimilium. vt in authen. res quæ. C. communia de legat. & ibi. dd. & latè Anton. Gomez in l. 40. Taur. nu. 87. & ſequentibus. & id procedit, etiam in expreſſa prohibitione, vt tenet

Bart.

Bart.in.d.§.diui.in.2.q.nu.10. & dicit magis communem Anton.Gomez vbi ſuprà.n.87.col.pen. illius numeri.vbi plures.dd.allegat. & vltra eũ, hanc dicit communem opinionem Iaſ.in.d.auth.res quę.n.24.& Couar. lib.3.var.reſol.c.6.n.10.verſ.Secũdò, hoc in tractatu.& Rolandus à Valle, allegans alios,qui id affirmant in cõ ſil.85.nu.7.lib.1.Roderic.Suarez in.l. quoniam in prioribus.in ſecunda limitatione ad.l.regiam.C.de inoffic. teſt.& latè dominus meus Antonius de Padilla in.d.auth.res quæ.n.52.& 53.& latiſsimè Gregor.Lopez in.l.6. titulo.11.parti.6.gl.mag.col.3.ad medium.

11 Sed refectio domus, eſt cauſa pia,vt probat text.in l.ſi quis pro redemptione captiuorum. verſ.eandem libertatem.C.de donation. dũ æquiparat redemptionem captiuorum,quam piiſsimam appellat,& refectionem domus.per quem tex.ita tenet Cepola,qui bene loquitur, de ſeruit.vrban.præd.c.59.nu.27.ergo pro refectione dictæ parietis communis inter dictas domus,bene potuit dictus Petrus concedere & alienare dictam particulam minimam areæ dictæ domus, etiam ſi fuiſſet prohibita alienatio ipſius. Comprobatur etiam iuſtitia rei, quia, vt ſuprà dictum eſt, refectio domus & redemptio captiuorum,æquiparantur, vt ſuprà dictum eſt. vt in. d.l.ſi quis pro redemptione.

12 Sed pro redemptione captiuorum res eccleſiæ, quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari, vt in.l. ſancimus.ad fin.C.de donat. & in.l. prima.titulo.14.parti.1.ergo ita & eodem modo res prohibita alienari, poterit alienari pro refectione ipſius met rei,& cõſeruatione ipſius,quod eſt ſatis fauorabile.

13 Item, res dotales ſunt prohibitæ alienari, vt de iure communi conſtat per infinita iura. & de iure regio eſt. l.7.titulo.11. parti. 4. & tamen impenſæ neceſſariæ factæ per maritum in ipſas res dotales, minuunt quidem dotem ipſo iure. l. quod dicitur. la prima. ff. de impenſis in rebus dotalibus factis. l. vltima. titulo. 11. partita. 4. vbi neceſſaria impenſa dicitur refectio. ergo eodem modo in propoſito dicendum eſt.

14 Item probatur ratione quidem vrgenti,quia voluntas teſtatoris vel contrahentis prohibentis alienationem & mens eſt, vt res prohibita alienari conſeruetur, vt contrahenti magis caueatur, ſed per refectionem res,quæ erat deſtructa, conſeruatur, & in melius reformatur, vt notum eſt, & teſtes ex parte rei deponunt, ergo valuit dicta alienatio & conceſsio, imò procedit ex tacita voluntate prohibentis.

15 Item, res feudalis, quæ prohibetur alienari, poteſt alienari ad vtilitatem domini, vt tenet plures allegans & diuerſimodè exemplificans Petrus Duẽnas in regula.40. limitati.8.ergo à fortiori, hoc caſu licita erit alienatio, cùm nullum do-

minium habeat dictus Ioannes venditor, ſed ius tantùm hypothecæ cũ prædicto pacto, & hoc quouſq; ſibi ſoluatur pretium venditionis cum ſuis redditibus cenſus, nam ſibi ſoluto domus remanet libera à prædictis pacto & hypotheca, & ſic prohibitio non eſt omnimoda, nec perpetua, ſed ad tempus, item pro ſecuritate tantùm & ſolutione debiti, vnde cùm ſibi ſuum ius remaneat ſaluum & ſecurum, & melius quàm antea, conſequens eſt, vt prædictus reus debeat abſolui, & liberum iudicare à petitis.

16 Vltimò in re hac bonum argumẽtum nobis præſtat gl. illa ſingularis in ſumma. 83. diſtin. in verb. inferas. quæ dicit, quòd ſi medicus, prohibẽte infirmo, eum curauerit, poterit pòſtea ab eo vel eius hæredibus repetere impenſas, non obſtante prohibitione, quia vtiliter eius negotiũ geſſit. cuius gl. opinionẽ ſequitur alios allegans Tiraquel. de vtroque retract. titulo. de retractu conuentional. §. 7. n. 10. fol. 313. & Ioan. Oroſcius in l. illicitas. §. ſicuti nu. 8. ff. de offic. præſid. vbi allegat Roman. ſing. 123. & Sylueſt. in ſumma, verb. Medicus n. 5. Sic igitur in caſu præſenti licèt ſit prohibita alienatio, quia vtiliter negotium eſt geſtum, imò neceſſariò, atque perinde non indiget ratihabitione, poterunt recuperari impenſæ, eo caſu, quo non teneret alienatio. quia præd. gl. loquitur & procedit, etiam ſi infirmus ex illa infirmitate deceſſerit, & ſic ſufficit, quòd ſit vtiliter geſtum. Et ita concludo in fauorem d. Martini, ſaluo meliori iudicio.

Finis. Laus Deo.

OCTAVA Allegatio.

CAſus octauæ allegationis.

1 *Duo beneficia curata, vnum in actu, & alterum in habitu tantùm poſſunt ſimul ab eodem ſacerdote obtineri, & numeris ſequentibus.*

2 *Ratio quare ſit prohibitum obtinere ſimul duo vel plura beneficia curata.*

3 *Parrochiali. eccleſia in iure, quæ dicatur.*

4 *Parrochialis eccleſia dicitur beneficium ſeculare, & cum adminiſtratione.*

5 *Aſſerenti eſſe beneficium curatum, incumbit onus probandi.*

6 *Parrochialis eccleſia vnde dicatur, & quid ſignificet.*

7 *Parrochiale ius in quibus conſiſtat.*

8 *De eccleſia habente barrios & territorium limitatum parrochianorum.*

9 *Mentio beneficij. quòd ſit curatum, debet fieri ſummo pontifici ad eius impetrationem, licèt in habitu tantùm ſit curatum.*

10 *Præſens ſtatus beneficij & non præteritus inſpiciendus eſt, quo ad incompatibilitatem & reſidentiam.*

OCTAVA Allegatio.

CAſus præſentis conſultationis eſt huiuſmodi. Quidã clericus habet in hoc epiſcopatu Placentino

tino duo beneficia curata, vnum in actu & habitu, in quo ipſe reſidet & ſeruit, alterum in habitu tãtùm, quia licèt olim antiquitus habuit parrochos, nunc nec pluribus annis anterioribus, eos nõ haber nec habuit, quia omnes mortui ſunt, eſt dubiũ, an de iure poſſit clericus hic habere inſimul hæc duo beneficia curata abſque diſpenſatione ſummi pontificis?

1 In hoc dubio, attenta ſupradicta relatione, vera opinio eſt, quòd huiuſmodi ſacerdos poſſit habere hæc duo beneficia ſimul abſque prędicta diſpenſatione.

2 Primò, quia text. in. c. quia nõnulli. de cleric. non reſident. & in. c. de multa. de præbend. & extrauagans execrabilis. eodem titulo. & cętera iura, quæ prohibent pluralitatem beneficiorum eccleſiarum parrochialium, fundantur. Et eorum ratio eſt præcipua, quia habens plura beneficia huiuſmodi non poteſt reſidere ambabus vel omnibus, quæ habet, nec in eis miniſtrare ſacramenta eccleſiaſtica, neque curam habere omnium animarum, & reliquorũ, quæ neceſſaria ſunt pro ſeruicio vtriuſq; eccleſiæ. vt probatur ex text. in. c. 1. 21. q. 1. vbi inquit ex verbo dominico loquẽs in materia, quòd nemo poteſt duobus dominis ſeruire., aut enim vnum. &c. quæ ratio ceſſat in hoc caſu. quia vna ex dictis eccleſijs, quas habet. d. clericus, eſt clauſa ſemper, ex eo, quòd nullus ſit parrochianus, qui ad eam eat, neque aliquis alius ciuis, quia eſt in loco remoto & deſerto, & ceſſante in hoc caſu ratione hac, quæ eſt præcipua & finalis, ceſſare debet iuris diſpoſitio prohibentis pluralitatem beneficiorũ, vt ſunt plura iura vulgaria latè tradita per Tiraquel. in toto tractatu. de cauſ. ceſſante.

3 Secundò, quia omnia iura ſupradicta prohibentia pluralitatem beneficiorum dicunt, quòd nemo poſſit habere duas eccleſias parrochiales, & eccleſia parrochialis in iure canonico intelligitur eccleſia illa, quæ in actu & exercitio habet parrochianos & non ſufficit, quòd eos poſſit habere, vt quia ſint mortui, vel receſſerint de loco. ita tenet gl. in. c. licèt canon. verb. parrochialis eccleſię. ad finem. de electione. in. 6. quæ eſt vera, & eã ſequuntur & commendant. dd. infrà allegandi. vnde cõſtare debet ante omnia de hac qualitate, ſcilicet, quòd ambo beneficia habeant parrochianos in actu ad hoc vt iura ſupradicta prohibitiua habeant locũ. vt ſunt iura vulgaria in. l. eius qui in prouincia. §. quoniam. ff. ſi cert. pet. & in. l. non ignorat. C. de his qui accuſar. non poſſ. cum alijs in. l. in illa. & ibi. dd. ff. de verb. oblig. ergo cùm in caſu ſupradicto non adſit hęc qualitas, imò deficiat, non debet comprehendi ſub prædicta iuris diſpoſitione prohibentis pluralitatem eccleſiarum parrochialium in actu.

4 Confirmatur etiam hoc fundamento, quia eccleſia parrochialis dicitur beneficium ſeculare, & cum

adminiſtratione. vt in. c. extirpandę. &. c. de multa. de præbend. c. cùm in cunctis. §. inferiora. de elect. quia curatus tenetur m iniſtrare ſacramenta eccleſiaſtica, videlicet baptizare, & audire pœnitentes & confitentes peccata, & eos abſoluere iniũcta eis pœnitentia, & alia opera ei tangentia facere. vt in. c. 1. & per totũ de parroch. & tradit Rebuff. in praxi benefic. in Rubrica: ſeculare beneficium quotuplex. n. 10. fol. 8.

5 Vbi. n. 11. dicit, quòd aſſerenti beneficiũ eſſe curatum, incumbit onus probandi. Sed in hac eccleſia non ſunt parrochiani cum quibus hoc fiat, igitur.

6 Tertiò hæc opinio probatur, quia vt dictũ eſt ſuprà. d. iura loquũtur in duobus eccleſijs parrochialibus, & parrochialis dicitur à parrochia ſibi deputata. c. eccleſias. 13. q. 1. & parrochia eſt nomen græcum, & latinè idem eſt quod partitio curæ, quia rector eccleſiæ curam habet animarũ parrochiæ, vnde dicitur regere populum. c. 1. de capell. monach. & parrochia eſt locus, in quo degit populus alicui eccleſiæ deputatus, & ſic illa eccleſia dicitur parrochialis, quæ habet parrochiam ad curam eius deputatam, ergo ſi non ſint parrochiani, debet ceſſare diſpoſitio dictorũ iurium: quia conſtitutio pœnalis nõ eſt extendenda extra caſum, in quo loquitur, vt ſunt iura vulgaria. & in c. in pœnis. & in. c. odia. de reg. iur. in. 6.

7 Item & vltimò pro hac opinione facit, quia ius parrochiale, quod in pluribus conſiſtit, prout eſt, quòd diebus feſtiuis parrochiani audiant in parrochia diuina officia, & declarationem euangelij, conſiſtit etiam in oblationibus, & in decimis, & primitijs ſoluendis, & in audiendis cõfeſsionibus, & imponere pœnitentias, & in adminiſtratione aliorum ſacramentorum, & in cæteris omnibus, non poteſt exerceri in dicta eccleſia, quia non ſunt parrochiani, cũ quibus id fiat.

Quibus rationibus, & fundamentis, & alijs, quæ omitto, hanc opinionem in terminis tenent Hoſtienſ. in d. c. quia nonnulli. de cleric. non reſident. & poſt eũ latè Ioan. de Imol. ibi. & Paulus de Leazar. in clem. 1. de offic. vicar. & bene Federic. de Senis conſ. 80. &. 135. & hanc opinionem tenuiſſe clarè colligitur Dominicũ de Sanct. Geminian. in. d. c. licèt canon. in ſua diſtinctione, quam ibi in hoc poſuit. nu. 6. vbi in primo & vltimo membro in hoc concludit. eandem ſententiam ſequitur Abbas in d. c. de multa. num. 24. in fine. qui eſt numerus final. de præbend. & praxis Cancellarię apoſtolic. col. 170 & Catelianus Cotta in memorialib. iuris, in memorial. incip. Omnes. cl. 1. & Petrus Rebuff. in praxi benefic. in titulo. de non promot. intra an num. num. 34. fol. 449. & iterum idẽ Rebuffus in Rubrica. de diſpenſat. ætatis. verſ. etiam ſi curam habeat animarum. pagin. 392. in princip. & Staphileus optimè de literis & expectat. in

ctat.in Rubrica de qualit. & ſtatu beneſ.in princip.num.22.volumine.14 diuerſ.doct.fol. 20. & Ludouic. Gomecius in regula de Idiomate. q. 11. fol.126.in princip.& Gundiſaluus de Villadiego in tractu de legato. q. 14.n.86.volumine.14 .doctorum.latè Selua in tractatu.de beneſ.3.parte q.42.per totam.Petrus Dueñas in regula.71.incip.Beneficia plura.limitatione.4.& ex Theologis hãc opinionem tenent Archiepiſcopus Florentinus in.3.parte.titulo.15.c.1.§.11.& Sylueſter verb.Beneficium.4.q.4.verſ. 2.& Armilla aurea, eodem verb.Beneficiũ.q.44.qui tres Theologi non bene aduerterunt ad Abbatem, exiſtimantes illum tenere contrarium, cùm tamen Abb.vbi ſuprà teneat expreſſè hanc opinionem.& ex relatione doctorum ſupradictorum, hæc poteſt appellari communis opinio, quia non eſt qui verè contradicat.

Nam licèt Innocentius in.d.c.de multa.ante numerũ.1.de præbẽd.& Speculator in titulo.de diſpenſatione. §.videndum. verſ.ſed quæritur. & Cardinal.Zabarella in clement.1. de offic.vicar.q.21. nu.20. & idem in clem.pleriſq; de electione.& in.d.c. de multa.& Bal.in.l.ſi is qui tres.§.fi. per tex.ibi.& in.l.ſed & militis.§.fi.de excuſat.tut.& Alex.conſil.74.&.75 volumine.4.& Archid.in.d.c.licèt canon.videantur dicere contrariũ, præterquam, quòd Carolus Molineus in addit. ad Alex.d.conſil.74. inquit,quòd omnes.dd.tenent contra Alex.& ſic innuit opinionem ſuprà fundatam eſſe communem.præ dicti proximè relati doctores non loquuntur propriè in noſtro caſu & terminis, ſed in vno ex duobus diuerſis,in quibus poteſt ſaluari hæc ſecunda opinio.

8 Primò,quando eccleſia ſupradicta haberet barrios & territorium limitatum,vt puta talem vicinitatem, quia in hoc caſu quamuis hodie deſint parrochiani,cras vel alio die poterunt adeſſe & habitare in.d. vicinitate,cum quibus ſit neceſſariũ exercere ius parrochiale.at verò hæc forma & modus parrochianorum, pro ut eſt notorium, nõ eſt, nec vtitur in hac diœceſi & epiſcopatu Placentino,quia in eo non ſunt cõſtituti parrochiani per vicinitates.in noſtro vero caſu nec adeſt vicinitas in prædicta eccleſia, neq; parrochiani ſunt, quia ſunt mortui, & nullus remanſit.& ita hoc modo intelligunt ſupra dictam ſecundam opinionem. dd. vbi ſuprà,& Cardinal.conſil.48.

9 Secundus caſus,in quo intelligitur & ſaluatur opinio Inno. ſuprad. eſt quantum ad impetrationem dicti beneficij,quia fieri debet mentio ſummo pontifici, quòd dictum beneficium & eccleſia eſt parrochiale, quamuis id tantùm ſit in habitu, ad hoc, vt literæ apoſtolicæ aliàs conceſſæ & impetratæ non dicantur ſubreptitiæ, at poſtquam fuerit impetratum facta vera relatione, bene poteſt haberi & retineri cum alio beneficio curato.ita in terminis intelligit Staphileus vbi ſuprà, & Rebuff. etiam

etiã vbi ſuprà in Rubrica. de diſpenſatione ætatis.&c.& ſiquidem tot & tam graues.dd.tenent & intelligunt hoc modo materiam hanc, iuſtum eſt,vt ita ſeruetur,maximè,quòd dictum beneficium eſt tenue,& ambo beneficia non excedunt commodã ſuſtentationem beneficiati . hanc etiam opinionem ſuprad. in fauorem dicti beneficiati tenuere & approbarunt cæteri aduocati huius ciuitatis,& ſe illi ſubſcripſere, & ſecundùm eam fuit ſeruatum cum hoc beneficiato per Illuſtriſsimum & Reuerendiſsimum epiſcopum Placentinum,qui hanc iuris informationem vidit,& ſibi placuit.

10 Adde etiam ſupradictis Felinum in procemio Gregoriano.n.39. iuncto,quod idem dicit.in.c. eam te. n. 22.de reſcript.vbi dicit debere inſpici ſtatum præſentem beneficij,& nõ præteritum, quantum ad incompatibilitatem & reſidentiam.

Finis. Laus Deo.

N O N A
Allegatio.

1 *Sacerdos;qui tantùm habet ordinem, non verò iuriſdictionem , minimè poteſt virtute bullæ cruciatæ, de conſenſu etiam partis , abſoluere excommunicatum ad reincidentiam,ſiue in bulla adſit clauſula, ſi la parte cõſentiere,ſiue alia, ſatisfecha la parte.& numeris ſequentibus.*

2 *Qualitas adiuncta verbo,debet regulari & intelligi ſecundùm tempus & ſubſtantiam verbi.*

3 *Excommunicatio lata ad inſtantiam partis, licèt poſsit tolli antequam incurratur de ipſius partis conſenſu , non poteſt tamen ſuſpendi , nec prolongari,nec fieri quod adſit reincidentia.*

4 *Excommunicatus ſub conditione,ſi non ſoluerit Titio intra certum tempus, non ſoluens , an ſtatim ſit excommunicatus;& quomodo hoc intelligatur?*

5 *Abſolutio excommunicationis facta ab ordinario vel ab excommunicatore ſine partis ſatiſfactione vel alia iuris forma prætermiſſa valet, licèt ſit iniuſta.*

6 *Abſolutio facta à delegato papæ virtute bullæ,vel alias, parte non ſatiſfacta, vel alter iuris forma non ſeruata,eſt nulla.*

7 *Abſolutio ad reincidentiam,cuius effectus ſit, & quid operetur.*

8 *Abſolutus ad reincidentiam per ſacerdotem , qui tantùm habet ordinem ,non verò iuriſdictionem, de conſenſu partis,ad cuius inſtantiam erat excõmunicatus,remanet in totum abſolutus, & non reincidit in excommunionem abſque nouo mandato iudicis.*

9 *Sacerdos,qui tantùm habet ordinem,non verò iuriſdictionem, non poteſt abſoluere ad reincidentiam de conſenſu partis,excommunicatum,virtute bullæ cruciatæ,quæ habet clauſulam,ſatiſfecha la parte.*

10 *Differentia,quæ poteſt conſiderari inter has clauſulas,ſatisfecha la parte,y,ſi la parte conſentiere.*

11 *Abſolutio excommunicationis facta à ſacerdote ad reincidentiam virtute.d.bullæ & conſenſus partis,permittentis tantùm abſolutionem fieri ad reincidentiam,& non alias nec alio modo,eſt nulla abſque mandato iudicis,etiam ſi ſacerdos ſimpliciter abſoluat , non adiecto ad reinciden- tiam.*

N O N A
Allegatio.

DVbium mihi propoſitũ tale eſt. Vtrũ excõmunicat' à iudice ad partis petitionẽ,poſsit à quocunq, ſacerdote virtute bullæ cruciatæ de cõſenſu ipſius

ſius partis ad reincidentiam abſolui ſine licentia illius iudicis, à quo ema nauit excommunicatio. Præſuppoſi to, quòd in quibuſdam bullis adeſt clauſula huiuſmodi. Y el papa Leon concede, que aunque ſea a inſtancia de parte, ſi la parte conſentiere. & in alijs bullis adeſt alia clauſula, in locum huius. quia dicitur, ſatisfecha la parte.

1 In hoc dubio quicquid dixero, ſubmitto correctioni & cenſuræ ſanctæ matris eccleſiæ Romanæ, & ſub hac proteſtatione, exiſtimo, quòd ſi ue in bullis adſit vna clauſula, ſiue alia ex ſupradictis, ſacerdos, qui tantùm habet ordinem, non verò iuriſdictionem, minimè poſſit abſoluere excommunicatum ad reincidentiam, etiam de partis conſenſu, ea ſatisfacta vel non ſatisfacta, ſequentibus medijs.

Primò, quia ſummus pontifex in his bullis tantùm concedit facultatem ſacerdoti abſoluẽdi excommunicatum parte conſentiente, itaque hæc qualitas ſiue conditio, Si la parte conſentiere, adiungitur verbo, abſoluere, ſed verbum, abſoluere, denotat & ſignificat liberationem in totũ, nõ verò reincidentiã, quæ ligat. ergo ſacerdos non poterit abſoluere ad reincidẽtiam, ſed ſimpliciter, prout ſibi commiſſum eſt.

2 Quia qualitas adiũcta verbo, debet regulari & intelligi ſecundùm tempus & ſubſtantiam verbi. vt in. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxalib. cum ſimilibus.

Præterea ſummus pontifex conſenſum partis tantùm requirit, ad meram & ſimplicem abſolutionem excommunicationis, ergo non debet adſumi is conſenſus ad reincidẽdum, quia aliàs daretur inconueniens, quòd virtute bullæ operaretur contrarium eius, quod in ea continetur, & inducta ad vnum effectum, non debent aliud operari præter diſponentis voluntatem. vt in. l. legata inutiliter. ff. de legat. 1. & in. l. legata inutiliter. ff. de legat. præſtand. cum alijs vulg.

3 Secũdò, quia licèt excommunicatio lata ad inſtantiam partis poſſit tolli antequam incurratur de ipſius partis conſenſu, non tamen poteſt ſuſpendi, nec prolongari, nec fieri, quòd adſit reincidentia, quia abſoluere ad reincidentiam, attinet ad iuriſdictionem, & iuriſdictio pacto priuatorum tolli non poteſt. vt in l. priuatorum. C. de iuriſd. omn. iudic. & ita in terminis tenet Nauar. in manual. c. 27. nu. 14. ergo pars ipſa cùm ſit priuatus, non poteſt conſentire vt ſacerdos, qui aliàs non habet iuriſdictionem ad excommunicandum, poſſit abſoluere ad reincidentiam abſque licentia iudicis, qui primò excommunicationis ſententiam protulit.

4 Quæ opinio confirmatur etiã per ea, quæ ibi Nauar. tradit, dicẽs, quòd licèt excommunicatus ſub conditione, ſi non ſoluerit Titio intra certum tempus, non ſoluat in illo tempore, nec in alio, etiam termino ſibi per

per partem prorogato ſtatim ſit excommunicatus tranſacto primo & ſecundo termino ſecundùm communem opinionem, hoc tamen intelligitur, quando pars prorogauit terminum de conſenſu iudicis, quia aliter, non incurritur excommunicatio iam priùs per iudicem prolata; & ſic intelligitur, quod dicit Bald. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pact. ergo ſi pars, ad cuius inſtantiam lata fuit excommunicatio conditionalis poſt certum tempus, antequam incurratur, non poteſt prorogare terminum ad incidentiam, nempe ad hoc, vt tráſacto termino prorogato, excommunicatus incidat in excommunionem iam latam abſque nouo conſenſu iudicis, qui eam protulit, ita & eodem modo, imò (ni fallor) à fortiori, non poterit conſentire pars, vt poſtquam eſt incurſa excommunicatio, abſoluatur excommunicatus ad certum tẽpus ad reincidentiam ſine conſenſu iudicis.

5 Tertiò hæc opinio fundatur, quia licèt abſolutio excommunicationis facta ab ordinario vel ab excommunicatore ſine partis ſatisfactione vel alia iuris forma prætermiſſa valeat & teneat, licèt ſit iniuſta, iuxta gl. fin. in c. cùm deſideres. de ſententia excommunic. facit text. in c. venerabilibus. §. ſanè. eodem titulo. in. 6. & eſt communis opinio ſecũdùm Couar. in repet. c. alma mater. 1. parte. §. 11. n. 7. eodem titulo. in. 6.

6 Si tamen hæc abſolutio fiat à delegato papæ virtute huius bullæ, ſine partis conſenſu aut ſatisfactione vel aliter forma per committentem data prætermiſſa, nihil valebit talis abſolutio, quia eſt contra formam cõmiſſionis, argumẽto. c. fi. de reſt. ſpoliat. & eorum, quæ ibi docent Panormit. & Decius. & in. c. prudentiam §. ſexta. n. 9. de offic. delegat. & tradit bene Nauar. in manual. c. 27. nu. 37. igitur nõ poterit abſoluere ſimplex ſacerdos virtute iſtius bullæ cruciatę etiam ſi habeat clauſulam ſupradictam, ſi la parte conſentiere, ad reincidentiam, licèt pars conſentiat, & talis abſolutio in hunc modum concepta, erit nulla, quoniam lata eſt contra formam ſibi datam in bulla, quæ eſt ad abſoluendum ſimpliciter, ergo abſoluendo ad reincidentiam, facit contra prædictam formam, præcipuè cùm non habeat iuriſdictionem ad faciendum, quòd abſolutus reincidat in excommunionem poſt certum tempus.

7 Quia hęc abſolutio ad reincidentiam facta ab habentibus poteſtatẽ eſt huius effectus & virtutis, quòd excommunicationem in totum à principio tollat, & eandem poſteà finito termino repetat. vt in. c. veniens. el ſegundo. in fine. de teſtib. c. apoſtolicę. de except. Et ita intelligenda ſunt quæ de hac abſolutione ad reincidẽtiam tradit Couar. d. §. 11. n. 6.

8 Ex quo infertur, quòd ſi pars, ad cuius inſtantiam aliquis eſt excommunicatus per iudicem, dederit cõſenſum, vt excommunicatus abſol-

uatur

uatur ad certum tempus ad reincidendum,& ſacerdos,qui non habet iuriſdictionem , virtute huius conſenſus & bullæ cruciatæ abſoluerit ſimpliciter prædictum excommunicatum,remanebit in totum abſolutus,nec reincidet in eam excommunionem ſine nouo conſenſu & mandato iudicis, licèt pars tantùm præſtiterit conſenſum ad abſolutionem ad reincidentiam concedendam , quia virtute.d.conſenſus, abſolutio fuit ſortita effectum liberè & abſque conditione,at verò reincidentia non habuit nec potuit habere locũ abſq; nouo mandato iudicis,&ita videtur tenendum.

9 Quartò & vltimò facit, quia ſicut quando in bulla adeſt clauſula illa,quòd parte ſatisfacta poſsit ſacerdos quicunque electus abſoluere pœnitẽtem ab excommunione etiã ad inſtantiam partis lata, non poteſt talis ſacerdos abſoluere ad reincidẽtiam parte ſatisfacta, vt tenet Frater Dominicus de Soto in quarto ſententiarum.diſtinctione.22.q.2.artic. 3.verſ.præterea. ita etiam & eodem modo non poterit ſacerdos abſoluere ad reincidentiam, quando adeſt in bulla alia clauſula, ſi la parte conſentiere.quia ratio,qua fundatur opinio Soti ad ſupradictum tenendum in prima clauſula, ſatisfacta parte, eadem militat & in hac, ſi la parte conſentiere, ſcilicèt, quòd facultas bullæ non ſit amplior quàm verba ſonant,quia cùm concedatur facultas ad abſoluendum ſimpliciter, non poteſt concedi abſolutio ad reincidentiam,etiam parte conſentiente, cùm facultas ſit limitata ad abſoluendum ſimpliciter,ergo limitatum debet parere effectum,vt ſunt iura vulgaria.

10 Non obſtat huic meæ opinioni differentia, quæ poteſt conſiderari inter has duas clauſulas, parte ſatisfacta, vel ſi pars conſenſerit, ſcilicet, quòd parte ſatisfacta nulla poſsit ampliùs reincidi excommunicatio, vt pote ſoluto debito, ob quod fuit lata,at verò cùm dicitur, ſi la parte conſentiere, videtur committi abſolutio ad voluntatem partis,& ſic quòd ſi pars voluerit quòd excommunicatus abſoluatur ad reincidentiam, poſsit ſacerdos id facere, quia aliter non videtur poſſe verificari clauſulã illam, ſi la parte conſentiere, & ſic hoc modo videbatur eſſe differentia inter has duas clauſulas bullæ. Sed nõ obſtat inquam, differentia, hæc, quia non eſt iuridica, nec vera, & hoc modo ei reſpondeo, quòd verbum,ſatisfacta parte,eſt verbum ſpeciale, quod non poteſt verificari niſi parte contenta vel ſatisfacta, verbum verò,ſi la parte conſentiere, eſt generale,compræhendens partis ſatisfactionem & etiam non ſatisfactionem, dum tamen pars abſque ſatisfactione conſentiat dari abſolutionem,& poteſt conſentire, etiam ſibi non ſatisfacto de debito, ſed id poteſt ſimpliciter,vt committitur in bulla,& hoc modo verificabitur.d. clauſula,ſi la parte conſentiere, non

verò

verò poteſt conſentire ad reinciden tiam, nec virtute huius conſenſus partis ad reincidentiam, qui quodammodo conditionalis eſt, poteſt ſacerdos debitorem abſoluere ad reincidenriam, quia ad hoc requiritur iuriſdictio, quæ deeſt tam in parte quam in ſacerdote, quia quæ ſibi datur in diplomate, eſt ad abſoluendum ſimpliciter, ergo ſi aliter fiat, non valet abſolutio: ſi tamen ſacerdos hoc caſu ſimpliciter abſolueret excommunicatum, tunc crederem valere abſolutionem, & abſolutum remanere in totum ex rationibus ſupradictis, quia conſenſus creditoris ad abſoluendum ad reincidentiam non verè eſt conditionalis, ſed habet duo capita: primum, quòd abſoluatur, & hoc habet locum & ſortitur effectum totalis abſolutionis virtute bullæ: ſecundum caput eſt, ſcilicet, quòd abſolutus reincidat in excommunionem poſt certum tempus. at verò hoc vltimum non habet nec poteſt habere effectum defectu iuriſdictionis, niſi de nouo interueniat mandatum iudicis.

11 Ex quibus videtur inferendum, quòd ſi creditor, ad cuius inſtantiam excommunicatus eſt debitor, præſtaret conſenſum ad abſoluendum ad certum tempus ad reincidétiam, & non aliàs nec alio modo, tunc quidem exiſtimarem profectò, non poſſe virture bullæ cruciatę ſacerdotem ſine mandaro & licentia iudicis concedere hanc abſolutionem, & ſi ſimpliciter eam concederet, nullam eſſe, quia pars non conſenſit aliàs nec alio modo niſi ad reincidentiam, vnde non poterit ſacerdos aliter, ex defectu conſenſus partis, nec illo modo abſoluere ex defectu iuriſdictionis, & ſic abſolutio quocunque modo fiat hoc caſu per ſacerdotem non habentem iuriſdictionem, & abſq; licentia & mandato iudicis, erit nullius momẽti, meo iudicio, ſalua correctione ſanctæ matris eccleſiæ. Et conſului aliquos Theologos religioſos & doctos quidem admodum ſuper hoc dubio in articulo & caſu principali ſuprà propoſito, & fuerũt eiuſdem opinionis mecum, quòd nulla ſit differentia in propoſito inter ſupradictas clauſulas bullarum, & ſic quòd in vtroque caſu virtute bullæ pars non poſſit reincidentiam adijcere, nec ſacerdotem ad eam abſoluere, ſed & ſcio alios iuris peritos in idem conſenſiſſe. Et ita reſpondi menſe Martij. Ann. domini. 1568.

Finis. Laus Deo.

DECIMA Allegatio.

1 *Contribuere quæ perſonæ teneantur ad eccleſiam pauperem readificandam, vel de nouo conficiendam?*

2 *Clerici tenentur ad contributionem in opera publica, quæ ſunt communia omnibus, & pia, vt eſt refectio viarum, fontium, pontium, & ſimilium.*

3 *Laici*

3 *Laici non tenentur contribuere ad refectionem eccleſiæ, niſi in ſubſidium, quãdo clerici ipſius eccleſiæ non haberent.*

4 *Prius debent expendi reditus ciuitatis, vel villæ, vel oppidi, quàm deueniatur ad contributionem.*

5 *Nobiles tenentur ad refectionem eccleſiæ, eo caſu, quo alij laici tributarij ad id teneantur.*

6 *Pecunia publica vniuerſitatis poteſt expendi, quando non ſuppetunt reditus clericorum, & eccleſia indiget reædificatione. &c.*

7 *Eccleſia pauper, quibus impenſis hodie attento decreto. S. Concilij Tridentin. reædificari debeat.*

DECIMA Allegatio.

DVbitatum fuit, quando eccleſia pauper opus habet inſtructione & reædificatione, vel etiam, quòd de nouo fiat tota eccleſia, quæ perſonæ debeant hoc caſu contribuere ad hoc?

1 In hac quæſtione inuenio gl. in. c. quatuor. 12. q. 2. in fine. dicentem. Itẽ ex omnibus his capitulis collige laicos non eſſe compellendos ad reparationem fabricæ, ſed tantùm clericos. & ibi notat Archidiac. & limitat, præterquam ſi ſit conſuetudo, quòd populus contribuat, quæ eſt laudabilis & ſeruanda. ad idem eſt text. in. c. decreuimus. 10. q. 1. vbi dicitur, & ſi qua fortè baſilica fuerit reperta deſtituta, ordinatori eius reparari præcipiatur. & ibi gl. intelligit, id eſt ſacerdoti, ſi partem fabricæ recepit, aliter non, ſed conferre debet cũ alijs. idẽ probat tex. in. c. ſi monachus. iuncta gl. fina. 16. quæſt. 1. & eſt text. optimus in. c. primo. & in. c. de his. de eccleſ. ædificand. vel repar. ex quo text. & ex Rubrica illius tituli, conſtat idem eſſe, quando eccleſia de nouo fieri debet. & tenent ibi Innocent. & Abb. numero tertio. qui hoc intelligit non ſolùm in beneficiato, qui habet eccleſiam parrochialem, ſed etiam in eo, qui haberet alias eccleſias, vel beneficia inferiora, quia omnes tenentur contribuere ſecundùm facultatem redituũ beneficiorum. & idem, quod illa iura, probat etiam. l. 11. titulo. 10. partita prima. vbi dicitur. que la yglеſia ſe ha de reparar por el prelado y clerigos della de la renta que es de la yglеſia, y no baſtando la dicha renta, el beneficiado de la tal yglеſia es obligado a gaſtar lo que faltare ſegun la renta que tuuiere, ſacando lo que ouiere meneſter. Et in hac materia facit optimam diſtinctionem Abb. in. d. c. primo. numero tertio & quarto. vbi dicit, quòd ſi eſt conſuetudo, quòd populus contribuat, ſeruetur talis conſuetudo, & ſi ea non ſit, eccleſia reparetur ex reditibus ſuæ fabricæ, & ſi non habeat fabricam, vel minùs ſufficientem, quòd clerici illius eccleſiæ contribuant ex eo, quod eis ſupererit, deducto neceſſario, & ſi nihil ſuperſit eis, vel quod ſuperſit non ſufficiat ad reædificationẽ, debẽt vltimò cõpelli parrochiani huiuſmodi

eccleſiæ ad contribuendum ratione ſacramentorum, quæ in ea recipiunt, & ſibi miniſtrantur, & diuinorum officiorum, quæ ibi audiunt, quibus non poterunt renuntiare, dicentes ſe ab hinc nolle eis vti in illa eccleſia. quanuis Innocent. in. d. c. de his. dicat, quòd quando clericis nihil ſupereſt ex reditibus ſuis, tenentur contribuere de bonis proprijs. Sed Abb. ibi. num. 4. hoc intelligit, ex bonis proprijs, quæ remanent clericis ex fructibus beneficiorum, deducta parte fabricæ, & non de bonis patrimonialibus ipſius clerici, quia de illis poteſt diſponere prout voluerit. Et quanuis contra hoc vltimum membrum diſtinctionis Abbatis., quatenus tenet, quòd parrochiani tenentur contribuere in ſubſidium ad reædificationem eccleſiæ ſuæ, videatur facere gl. in. d. c. quatuor. quatenus generaliter dicit laicos non eſſe compellendos ad reparationem fabricæ, ſed tantùm clericos, & quod tradit Hoſtienſ. in ſumma. titulo. de eccleſ. ædificand. num. 2. &. 3. vbi dicit, quòd laici niſi de conſuetudine, de iure tamen non tenentur ad reparationem eccleſiæ. Sed opinionem & diſtinctionem Abbatis ſequitur Gregor. Lopez. in. d. l. 11. in gl. ſacando ende. & Franciſcus de Ripa primo & ſecũdo reſponſ. de eccleſ. ædificand. nu. 1. 2. &. 3. fol. 33. quæ opinio meo iudicio eſt vera, & ſecundùm eam debent intelligi gl. & Hoſtienſ. vbi ſuprà.

2 Quia clerici etiam tenentur ad contributionem in opera publica, quæ ſunt communia omnibus, & pia, prout eſt refectio murorum, & viarum, fontium, & pontium. per l. ad inſtructionem. C. de ſacroſanct. eccleſ. & l. 11. & 12. titulo. 3. lib. 1. nouæ recopilat. regiæ. & l. 54. titulo. 6. part. 1. & l 20. tit. 32. part. 3. & vtrobiq; Gregor. Lopez, & Petrus Dueñas in regu. 100. limitatione. 16. & Didacus Perez Salmantinus in. l. 1. tit. 3. libr. 1. ordin. veteris. & latiſsimè omnium Auiles in. c. 23. prætor. in gl. Den orden. per totam ergo ita & eodẽ modo laici parrochiani tenebuntur contribuere ad reparationem & reædificationem eccleſiæ, quandoquidem eſt cauſa pia, publica, & communis omnibus. ad quod etiam facit quod tradit Auiles vbi ſuprà. n. 11. fol. 199. vbi videtur innuere, quòd debet fieri eccleſia expenſis ſacerdotum ipſius eccleſiæ. eãdem etiam quæſtionem tangit Cepola de ſeruit. vrban. prædiorum. c. 59. num. 22. vbi nihil decidit, ſed refert loca ordinaria.

3 Præterea quòd laici non teneantur contribuere ad refectionem eccleſiæ niſi in ſubſidium quando clerici ipſius eccleſiæ non haberent, probatur etiam argumento ſumpto ex text. in. c. non minus. & in. c. aduerſus. de immunit. eccleſ. vbi ita demum tenentur clerici ad contributionem fontium, viarum, & ſimilium, ſi laicorum non ſuppetunt facultates. & ita etiam

probat.

probat.d.l.11. titulo.3. lib.1. nouæ recopilat.regiæ.ibi,a fallefcimiento de proprios de concejo. ergo idem ecõuerſo dicendum eſt in laicis, reſpectu contributionis ad reædificandã eccleſiam,vt in ſubſidium tantùm teneantur, hoc eſt, quando clericorũ eccleſiæ reditus ad id non ſufficiunt, deducto ſibi neceſſario.

4 Probatur etiam ex.l.20.titulo.32. part.3.vbi dicitur, quòd priùs debẽt expendi reditus ciuitatis, vel villæ, vel oppidi, quã deueniatur ad cõtributionem. ergo ita etiam priùs debent expendi reditus fabricæ eccleſiæ,quàm deueniatur ad contributionem.

5 Et quando in aliquo caſu laici tenerentur ad reædificationem eccleſiæ contribuere iuxta ſupradicta,intelligerem ego, quòd tenentur etiam nobiles(vulgò dicti hidalgos) ad idem, ſicuti cæteri homines plebei, quia hoc eſt opus publicum, & commune,& concernens omnium vtilitatem & neceſsitatem, quo caſu etiam cõtribuunt nobiles,& aliàs exempti, ſicut plebei, imò nemo excuſatur. vt probatur in dictis.ll. regijs concordantibus cum.d.l. ad inſtructionem.iam ſuprà relatis. & tenet alios allegans Petrus Nuñez de Auendaño libr. 2. de exequend. mandat.regijs.c.14. num.19.

6 Et in terminis videndus eſt idem Auendañ. libro ſecundo de exequend.mandat.reg.libr.1.c.10.num. 29.vbi dicit,quòd quando non ſuppetunt reditus clericorum,& eccleſiæ indiget reædificatione, poteſt expendi pecunia publica vniuerſitatis,& ea deficiente, debet perueniri ad collectam inter vicinos, à qua neque clerici poſſunt excuſari. & ita clarè conſtat, quòd neque nobiles (vulgò dicti fidalgos) debent excuſari in hoc caſu, quandoquidem in caſibus, quibus clerici non excuſantur, nec etiam nobiles per ſupra dicta.& quod dicit Auendaño,quòd priùs debent expendi propria ciuitatis,vel villæ, vel oppidi, quàm ad contributionem deueniatur, probatur etiam per.d.l.11.&.d.l.20. licèt ll. illæ non loquantur in reparanda eccleſia. Et hæc de iure communi.

7 Hodie autem habemus ſacroſanctum Concilium Tridentinum ſeſsione.21.in decreto de reformatione. c.7.fol.mihi.137.vbi ità diſtinguitur,&aſſeritur. Vt parrochiales eccleſias epiſcopi, refici inſtaurarique procurent, etiam ſi prædictæ eccleſiæ ſint iuris patronatus, ex fructibus & prouentibus quibus cumque ad eaſdem eccleſias quomodocunque pertinentibus,quod ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis eccleſijs prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum parrochianos, omnibus remedijs oppottunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exceptione, & contradictione remota. Quòd ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad matrices ſeu vicinio-

res eccleſias transferantur, cum facultate, tam dictas parrochiales, quã alias eccleſias dirutas in profanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi cruce, conuertendi. Et ſic in effectu hæc diſtinctio. S. S. Concilij concordat cum iure canonico, & per illud debet declarari meo iudicio decretum prædictum, dum tractat & probat, quòd patroni, & alij, qui fructus ex eccleſia percipiunt, in ſubſidium teneãtur ad eius reparationẽ, deficiente fabrica ipſius eccleſiæ, vt hoc intelligatur, deducto neceſſario ſibi ad ſuàm ſuſtentationem, ne aliàs non poſsit eccleſiæ ſeruire clericus ſine alimentis. Et ita videtur ſenſiſſe ſanctum Concilium iuxta ius canonicum, quod ſummitto correctioni ſanctæ matris eccleſiæ.

Vidi ego iam litem agitari ſuper hoc, cuius expenſis deberent reædificari quædam eremitoria huius diœceſis & epiſcopatus Placent. quæ erant deſtructa tempore cuiuſdam clerici, qui ea authoritate apoſtolica tenebat, & poſsidebat, & defunctus fuit. Tandem directa petitione & libello à defenſore locorum piorum huius epiſcopatus contra bona dicti defuncti & eius hæredẽ, fuerunt condemnata bona defuncti & eius hæres, vt ſoluerent quantitatem neceſſariam ad reparationem ipſorum eremitoriorum, quia fuit probatum plures fructus percepiſſe dictum defunctum ex hæreditatibus & fundis ipſorum. Vidi etiã pro reædificando alio eremitorio & eccleſia, quæ modicam fabricã & inſufficientem habebat, & nullum clericum neque parrochianos, conceſſam fuiſſe licentiam ad eleemoſynã petendam per villas & caſtra circũ uicina à prælato huius diœceſis, & iuſtè quidem, quia eſt eccleſia antiquiſsima, & maximę deuotionis, & admodum neceſſaria, quia eſt in cãpo eremo, vt iter facientes & tranſeũtes audire poſsint rem diuinam, & ideo non conueniebat aliò transferri.

Finis. Laus Deo.

VNDECIMA Allegatio.

1 *Dotis priuilegium anterioritatis nõ trãſit in ceſſionarium, & ei præfertur ſecunda dos non ceſſa.*

2 *Hoc procedit, etiam ſi præd. priuilegium expreſſè cedatur in inſtrumento.*

3 *Dotis priuilegium anterioritatis non tranſit in hæredem extraneum, & ei præfertur ſecunda dos.*

4 *Hoc fallit, præterquam ſi pro prima dote adſit hypotheca expreſſa.*

5 *Hypotheca poſterior expreſſa dotis, an præferatur expreſſæ priori non priuilegiatæ?*

6 *Dominium rerum dotalium tranſit ipſo iure ſoluto matrimonio in mulierem.*

7 *L. 4. tit. 2. lib. 5. ordinam. nouæ recopil. regiæ declaratur.*

8 *Teſtes domeſtici & conſanguinei & aliàs inhabiles ad teſtificandum, quo caſu ſint idonei & plenè probent?*

9 *Serui teſponſo credendum eſt, quando aliter veritas ſciri non poteſt.*

10 *Ad probandum ætatem alicuius, eius parẽtes ſunt idonei teſtes.*

11 *Teſtes inhabiles vt fidem faciant, quid requiratur, & quo caſu id locum habeat?*

12 *Quando*

12 *Quando cum vno teſte inhabili concurrit alter fide dignus & valde probatus, iſti duo plenam fidem faciunt.*

13 *Tres teſtes domeſtici vel conſanguinei faciunt plenam fidem in rebus parui præiudicij.*

14 *Renunciatio mariti dotis cautæ & non numeratæ vel tranſcurſus temporis opponendæ ipſius exceptionis præiudicat non tantum ipſi marito, ſed etiam eius creditoribus.*

15 *Maritus præſumitur recepiſſe dotem, ex quo aluerit vxorem toto tempore quo durauit matrimonium.*

16 *Maritus propter nõ ſolutam dotem poteſt vxorem de domo repellere.*

17 *Confeſſio receptæ dotis conſtante matrimonio facta, non præſumitur ſimulata, quando præceſſit promiſſio dotis.*

VNDECIMA Allegatio.

1 Viſo proceſſu dominæ T. in eius fauorem reſultant ſequentia. Primò, quòd licèt doſ tertiæ oppoſitoris ſit ſecunda, præfertur tamen primæ doti, quia prima dos prætenditur, & petitur titulo ceſsionis factæ actori per hæredem extraneum primæ vxoris defunctæ, quo caſu, hoc eſt in ceſsionatium nõ tranſit priuilegium dotis anterioritatis, & eĩ præfertur ſecunda dos, quotieſcunq; eã petit & repetit mulier, cui fuit promiſſa & data. ita tenet Bar. in l. poſt dotẽ. n. 35. ff. ſolut. mat. & optimè alios allegãs Bald. Nouellus in tractatu de dote. in 10. partẽ princip. num. 24. & Tiraquel. de vtroq; retractu. titulo de retractu linagier. §. 26. gl. 1. n. 78. fo. 209. tenet etiam alios allegãs Anto. de Fano in tractatu de pignor. 2. par. 4. mẽbro. n. 107. fo. 45. & ſequẽtibus. & dominus meus Anto. de Padilla in authẽ. resquę. n. 107. C. cõia de legat. Ex quibus cõſtat hoc proculdubio verũ eſſe, quãdo ceſsio eſt ad cõmodum ceſsionarij, & non mulieris, cuius eſt dos, vt in noſtro caſu, vel quãdo ceſſio fieret abſq; neceſsitate, quæ ad id cõpelleret, ſicut etiã in noſtro caſu factum fuit nulla cogente neceſsitate, ſed voluntariè fuit facta ceſsio.

2 Quod adeò verum eſt, vt etiam ſi in mandato actionum in rem propriam expreſſè cederetur priuilegium anterioritatis dotis, adhuc nõ tranſiret in ceſsionarium, quia priuilegium hoc perſonale eſt, & non trãſit ad alios, quàm in ipſam mulierẽ & filios illius matrimonij, ſecundùm dd. ſupradictos.

3 Vltra hoc, cedens fuit hæres extraneꝰ mulieris, cui data fuit prima dos, quia ipſa mulier inſtituit ipſum in ſuo teſtamẽto hæredẽ, quo caſu etiã dos amittit priuilegiũ anterioritatis, quanuis habeat tacitam hypothecã, & ei præfertur ſecunda dos. vt probatur in l. vnic. C. de priuileg. dotis, cuius verba ſunt hæc: Scire debes priuilegium dotis, quo mulieres vtuntur in actione de dote, ad hæredem non tranſire. per quem text. ita tenet in terminis Bart. in l. 1. nu. 1. & 2. ff. ſolut. matrim. & ibi Rip. num. 32. & 33. teſtatur eſſe communem opinionem. ſequitur etiam Gre. Lopez in l. 33. in gl. a ſus hijos. tit. 13. partit. 5. teſtatur cõem plures referẽs Anton.

Gomez in.l.53.Taur. n. 45.vltra quę
tenet optimè Bald.Nouel.vbi ſuprà
num.28.& ſic ex ſupradictis conſtat
duobus rationibus neceſſariò præfe
rendam eſſe ſecundam dotem pri-
mæ, quod eſt ſingulare.

4 ¶ Verùm hoc procedit, quoties pro
prima dote non eſt expreſſa hypo-
theca, ſicut in noſtro caſu, quia non
reperitur expreſſa hypotheca pro
prima dote, quia ſi adeſt hypotheca
expreſſa anterior pro quocũq; debi-
to etiam nõ priuilegiato, præferri de
bet doti poſteriori. vt tenet gl.in.l.aſ
ſiduis.verb.licèt anterioris ſint.ibi, tu
dæ tertiò.C.qui pot.in pignor. hab.
quę opinio cõmuniter tenetur & pra
cticatur ſecundũ Bal.Nouel.de dote
in.10.parte.in princip.n.1.&.2.vbi di
cit, quòd multi tenẽt contrariũ, & la-
tè diſputat.& gl.illa eſt cõiter appro-
bata ſecundũ Iaſ.in.d.l.1.ff.ſol.ma.in.2.
lect.quę eſt.fo.27.n.10.dicit magis cõ
munem plures referẽs cõtra Martin.
Anto. Gomez in.l.53.Taur.n.39. vbi
dicit eſſe approbatã in.l.33.ti.13.par.5
& ibi notat Gre.Lopez in gl.Entõce.

5 Sed an idem ſit dicendum, quo-
tieſcunq; mulier expreſſam quoque
ſed poſteriorem hypothecã habet,
an ſit præferenda priori expreſſæ? Et
Angel.quidem in authẽ.de æqualit.
dot.§.his conſequenter.tenet hoc ca
ſu præferri poſteriorem expreſſam
hypothecã dotis priori expreſſæ non
priuilegiatæ. quam opinionem dici-
tur ſequutum Salic.in.d.l.aſſiduis.in
princip.n.3.& Bald.Nouel.de dot.in
10.parte princip.16.limitatiõne.n.36.

Sed contrarium, imò quòd prior ex
preſſa præferatur, tenet Salic. vbi ſu-
prà, quia nõ bene allegatur per. dd.
pro prima opinione, contrariũ etiã
tenet idem Bald.Nouel.ſibimet con
trarius vbi ſuprà.n.2.& hæc.2. eſt ma
gis cõmunis opinio ſecundũ Iaſ.vbi
ſuprà.n.11.qui in tota illa.l.latiſsimè
pro & cõtra examinat, & in neutram
ſe affirmat. dicit etiã cõmunẽ & ma-
gis cõmunem Anto.de Fano.de pi-
gnor.4.mẽbro.2.partis.n.100.&.101.
fo.44.vbi dicit gl. illã ſupradictã in
d.l.aſſiduis.hoc tenere. ſed gl.illa re-
ctè inſpecta loquitur, quãdo mulier
habet tacitã, nos verò quãdo expreſ
ſam.& ibi examinat latè.& hãc ſecũ
dã tenet ſatisfaciẽs fundamẽtis cõtra
rię partis adductis per Iaſ.vbi ſuprà,
quę & omnes ſupradictos refert, ne-
ceſſariũ tamẽ fuit hic eos referre pro
pter faciliorẽ expeditionẽ & intelle-
ctũ.hãc etiã opinionẽ dicit cõmunẽ
& tenendã rectè defendẽs Alciatus
in.d.l.1.n.17.&.18.vbi tenet cum Bal.
Nouel.vbi ſuprà.n.2.& alijs, quos re
fert, quod ſaltim in bonis quæſitis
poſt obligationẽ mulieris exẽplo fi-
ſci pręferatur ipſa mulier, cõtra gl.ſu
pradictã in verſ.ſed fortè contra eſt,
quã etiã opinionẽ cõtra gl.illã & cũ
alijs tenet Gre.Lopez in.d.l.33.in gl.
Entonce. vbi inquit ſatis probari in
illa.l.dũ æquiparat fiſcum & mulie-
rẽ, licèt Anto.Gomez.d.n.39.in fine.
ſimpliciter reprobet, vbi.n.40. ſequi
tur communem opinionem ſupra
dictam aliquos ſupradictorũ referẽs
ſed nõ omnes, neq; dicit communẽ.

Vlte-

6 Vlteriùs fuit allegatum, quòd dominium rerum dotalium, ſoluto matrimonio, tranſit ipſo iure in mulierem. de hoc eſt tex. expreſſus in .l. in rebus. cũ materia. C. de iur. dot. vbi dicitur id procedere, ſiue res immobiles ſint, ſiue mobiles, ſiue æſtimatæ, ſiue non, & quòd creditores etiam anteriores mariti nullum ius ad illa bona habẽt, ampliatur etiam, quòd neq; prima mulier pro dote ſua, in caſu etiam, quo prima dos habeat omnia iuris priuilegia, poſsit aliquid prætendere circa hæc bona ſecundi matrimonij, vt probat expreſſè. l. 33. titul. 13. parti. 5. verſ. mas ſi en los bienes.

7 Fuit etiam allegatum in fauorem dictæ. T. quòd d. l. 52. Taur. quæ hodie eſt. l. 4. titu. 2. lib. 5. ordinamenti noui recopilat. regiæ, habeat etiam locũ in donis, quæ ſponſus donat ſponſæ tempore quo volunt velari, antequã velentur. hoc conſtat ex. d. l. regia. ibi, que la muger y ſus herederos ganen todo lo que ſeyẽdo deſpoſados le ouo el eſpoſo dado. quia clarũ eſt, quòd dicuntur & ſunt deſponſati, quouſque velentur. item probatur hæc opinio in. d. l. alia conſideratione, quia in caſu illius. l. regiæ nulla diſtinctio fit illius temporis, quo ſunt deſponſati antequam velentur, ſed tantùm fit diſtinctio reſpectu conſummationis matrimonij, vnde datum quodcunq; eo tẽpore, quo ſunt deſpõſati, ſiue à principio, ſiue in medio, ſiue ad finẽ, dũ tamẽ nõ ſint velati, debet regulari & iudicari ſecundũ diſtinctionem. d. l. regiæ. & ita benefundans tenet Antonius Gomez in d. l. 52. Taur. nu. 5. eandem etiam opinionem tenet & ſequitur Auendaño. c. 15. prætor. n. 6. & ita videtur tenendum. licèt Gre. Lopez in. l. 23. gl. fi. tit. 11. par. 4. dubitet de hac opinione, inclinans potiùs in partẽ contrariam, quia ponderationes. d. l. regiæ ſupradictæ vrgentes admodũ ſunt.

8 Præterea & quintò fuit dictum & allegatum, quòd teſtes, quibus dicta domina probauit receptionẽ & æſtimationem rerum dotalium, hoc eſt el axuar, vulgo dictum, licèt ſint domeſtici & conſanguinei, ſunt idonei teſtes, & ſufficiẽtes, & plenè probãt, quia domeſtici & familiares & aliàs inhabiles ad teſtificandum benè probant, & ſunt idonei teſtes de facto vel delicto tali loco vel tempore cõmiſſo, vt domi, quo veroſimiliter nõ poteſt copia teſtium haberi, nec veritas per alios ſciri, vt per plura iura & doctores concludit Anton. Gomez in. 3. Tom. variarũ. c. 12. de probat. delict. nu. 21. & Didac. Perez in. l. 8. titulo. 15. libr. 2. ordin. col. 595. & loquens in minore idem tenet Iaſ. plures allegans in. l. quarta. §. ſi tibi ob indicium. numero. 4. ff. de condict. ob turp. cauſ. & idem Iaſ. in. l. finali. numero ſexto. C. de his, quib. vt in dig.

9 Et quando aliter veritas ſciri non poteſt, ſerui reſponſo credendum eſt. vt in. l. ſerui reſponſo. ff. de teſtib. de quo vltimo videndus eſt Grego. Lopez in. l. 13. titulo. 16. partit.

3.in gl. Tormentar. ergo cùm receptio & taxatio ſimilium rerum dotalium, hoc eſt de axuar, communiter ſoleat fieri in domo, & per conſanguineos mulieris, & coram domeſticis, veriſimiliter non ita bene per alios hoc ſciri poteſt, niſi per ſupradictos.

10 Et ita videmus, quòd ad probandam ætatem alicuius, eius parentes ſunt idonei teſtes, quia veriſimiliter alij extranei non ita bene poſſunt ſcire, nec eius meminiſſe. vt in.l.14.titu.16.part.3.

11 Nec obſtat, ſi dicatur, quòd ſupradicta proximè opinio doctorum debeat intelligi, quotieſcunque ex natura actus, qui venit probandus, alij teſtes haberi non poſſunt habitu nec actu, vt in coniuratione, vel conſpiratione, hæreſi, & ſimilibus, quorũ delictorum ea eſt natura, vt ſemper ſoleant clam & in abſcondito perpetrari, ne poſsint probari, quo caſu optimè ſtatutum eſt, quòd teſtes minùs idonei, & aliàs inhabiles, admittantur, & fidem faciant, ſed quando in potentia potuiſſent alij teſtes interuenire, vt in homicidio, violentia, iniuria, & ſimilibus, quæ de ſui natura etiam non clam fieri ſolent, licèt in actu non interuenerint niſi minùs idonei & inhabiles, non reputantur huiuſmodi teſtes idonei, nec integrã fidem faciunt. vt tenet alios allegans Bernard. Diaz de Lugo in regu. 759. & Iaſ.in.d.l.fi.num.6.& ſequentibus C.de his, quib. vt indign. & Hippolyt.conſ.50.num.10.& conſil.127.nu. 7.&.25.& idem in practica crimina. §.diligenter.n.80. & Auendaño lib. 1.c.2.prat.nu.16. ergo cùm in noſtro caſu actus traditionis rerum dotaliũ & ipſarũ æſtimationis ſit actus, qui de ſui natura poteſt in habitu fieri, & celebrari, imò ſæpe fit coram teſtibus alijs, quàm domeſticis & conſanguineis, licèt communiùs & frequẽtiùs ſoleat fieri coram dictis domeſticis & conſanguineis, non ſunt idonei teſtes, nec fide digni domeſtici & conſanguinei, quos produxit dicta domina.

12 Non obſtat inquam hoc. Quia reſpondeo, quòd licèt hoc ita verum ſit & iuridicum, tamen in noſtro caſu cum prædictis teſtibus concurrit vnus alius teſtis fide dignus, & valde probatæ fidei & authoritatis, & quotieſcunque cum vno teſte inhabili & minùs idoneo concurrit alter teſtis fide dignus, & valde probatus, iſti duo ſimul iuncti & conteſtes, faciunt plenam & integram fidem & probationem, quia magna fides vnius, ſupplet defectum alterius. ita tenet Iaſ. in.l.ſi conſtante.n.43.ff.ſolut.mat.& Alex.in.l.ſæpe.n.71.ff.de re iudic.& Ant.Gomez vbi ſuprà.d.3.Tomo.c. 12.num.21.vbi ad hoc allegat Bald.& Hippolyt.

13 Maximè, quòd in præſenti cauſa, vltra conſanguineos, ſunt alij teſtes conteſtes, qui non ſunt conſanguinei, & tres vel plures domeſtici vel conſanguinei, faciunt integram fidem. vt tradit Iaſ.in.l.prætor ait.§.cogentur.à num.2. vſq; ad nu.12.ff.de edend.

edend. & Bernard. Diaz de Lugo in regula. 74 & limitatione. 19. & alij plures. & licèt hoc intelligatur in cauſa ciuili parui præiudicij, ſecũdùm Iaſ. vbi ſuprà, tamẽ in propoſitò adſunt alij teſtes extranei.

14 Sextò in hac cauſa fuit allegatum, quòd renuntiatio mariti, doti cautæ non numeratæ vel tranſcurſus temporis à iure dati ad opponendã hanc exceptionem non numeratæ dotis, quo caſu non fuit renuntiata, præiudicat non tantùm marito, ſed etiam creditoribus ſuis. hoc probatur ex. l. ſi cui. C. de non numerat. pecun. vbi probatur, quòd creditores debitoris qui non oppoſuit exceptionem non numeratæ pecuniæ aduerſus alium creditorem, poſſunt ea vti, dum tamen intra ſtatuta tempora id faciãt, ergo elapſo tempore non poterunt: per quem text. loquens in exceptione non numeratæ pecuniæ, hãc opinionem tenet plures referens Anton. Gomez in. l. 45. Taur. nu. 86. dicens hunc eſſe veriorem intellectum illius. l. & Roderic. Suarez in repet. l. poſt rem iudicatam. in. 2. limitatione ad. l. regiam. n. 5. fol. 296. ff. de re iudic. & in exceptione dotis nõ numeratæ tenet hanc opinionem dicens cõmunem Bald. Nouel. in tractatu de dot. in. 10. parte. princip. nu. 11. & 12. & communem etiam teſtatur Anton. Gomez in. l. 53. Taur. nu. 52. teſtatur etiam communem & in practica obſeruari plures referẽs Tiraquel. de vtroque retractu. tit. 1. §. 1. gl. 18. nu. 88. fol. 121. & eſt etiam communis ſecundùm Couar. lib. 1. var. reſol. c. 7. n. 6. verſ. de creditoribus. fol. 36. col. 3. vbi refert plures tenentes contrariũ, & ponit concordiam. ſequitur etiã plures allegans Matthæus de Afflict. deciſ. Neapol. 402. nu. 11. de quo latè Roland. à Valle conſ. 31. lib. 1. nu. 42. & 43. communem dicit Ioan. Bapt. in ſuo ærario communium opinionum litera. D. n. 227. fol. 47.

15 Septimò allegatum fuit, quòd eo quòd maritus toto tempore, quo durauit matrimonium, aluit vxorem, præſumitur recepiſſe dotem, ita tenet alios allegans Bald. Nouellus. vbi ſuprà. num. 15.

16 Quod probatur, quia maritus propter non ſolutam dotem poteſt vxorem de domo expellere, & cialimenta negare. text. eſt in. l. fin. C. ad Vellei. latè Paſat. Rub. in rep. c. per veſtras. in. 3. notabil. nu. 1. & ſequentibus. fol. 189. de donat. inter vir. & vx. & Couar. in. 4. 2. parte. c. 2. in princip. n. 2. Anton. Gomez in. l. 53. Taur. nu. 31. ergo cùm eam aluerit, vt eſt probatum, ſoluta fuit dos.

17 Octauò fuit allegatum, quòd quãdo confeſsionem receptæ dotis factam conſtante matrimonio præcedit promiſsio dotis, talis confeſsio non præſumitur ſimulata, nec ficta. vt latè probat Bald. Nouel. vbi ſuprà in. d. 10. parte. nu. 7. & eſt communis opinio ſecundùm Couar. vbi ſuprà in princip. nu. 6. vbi latè tradit pro & contra. & Matth. de Afflict. vbi ſuprà. qui tenet hanc opinionem. & inquit ita fuiſſe iudicatum in conſil.

Neapolit. & quòd noceat creditoribus intermedijs. teſtatur etiam communem ex Bellono, alios allegãs Ioannes Bapt. vbi ſuprà. d. litera. D. n.223. fol.47. ſui ærarij communium opinionum. maximè, quia in præſenti cauſa pluribus teſtibus conteſtibus & fide dignis eſt probata ſolutio dotis, & ita non eſt neceſſarium, vt vtamur præſumptionibus & coniecturis. Quibus ſic viſis, nullum dubium habet iuſtitia dictæ dominæ. T. ſed debet fieri prout ex ſua parte eſt allegatum, & petitum.

Finis. Laus Deo.

DVODECIMA Allegatio.

1 *SEqueſtrari non debent bona incarceratorum.*

2 *Captus (hoc eſt) incarceratus habet adminiſtrationem bonorum, & ei rectè ſolui poteſt.*

3 *Accuſatus de aliquo crimine, ante condemnationẽ poteſt alienare bona ſua titulo oneroſo, vel lucratiuo, dum tamen id in fraudem non faciat.*

DVODECIMA Allegatio.

FVit mihi iniunctum onus conſulẽdi, vtrũ capto ꝑ cauſa criminali priuata poſſint capi & ſequeſtrari bona interim, quo lis durat & agitatur. Nam fuit detentus & incarceratus quidam nobilis per regium iudicem ſpecialem ſuper quodam delicto, qui quidem iudex ſequeſtrauit ei cer-
1 tam magnam quantitatem argẽteorum, incarcerato debitam, & eam exegit, & depoſuit, & dictus nobilis petijt ſibi ſolui dictam pecuniæ quãtitatem, & relaxari ad hoc prædictũ depoſitum, quandoquidem ipſe erat captus & detentus, & ad maiorem cautelam obtulit fideiuſsioné. Et fuit concluſum ſuper hoc articulo, & ipſe informaui iudicem, & probaui, nobilem hũc iuſtitiam petere, & deberi ei ſuam pecuniam tradi, ſequentibus fundamentis. Primò per text. expreſſum in. l. reo. ff. de ſolut. cuius verba ſunt hæc. Reo criminis poſtulato interim nihil prohibet rectè pecuniam à debitoribus ſolui, alioquin plerique innocentium neceſſario ſumpto egebunt. & ibi notant gl. Bart. &. dd. & inquit ibi Paulus de Caſtro, quòd poſito, quòd confiſcatio ſubſequatur, non poterit fiſcus iterum conuenire debitores, etiam ſi ſcientes accuſationem propoſitam ſibi ſoluerunt, quia liberati ſunt, per rationem text. ibidem. idem etiam probat text. in. l. quòd ſi fortè. §. ſunt quidam. verſ. quid ergo. & in. l. quanuis. §. primo. ff. de ſolut.

2 Secundò per text. etiam expreſſum in. l. aufertur. §. in reatu. ff. de iur. fiſc. cuius verba ſunt hæc, In reatu cõſtitutus, bona ſua adminiſtrare poteſt,

poteſt, eiq; debitor rectè bona fide ſoluit. & inquit gl. 1. ibi, quòd bona ſua adminiſtrare poteſt, etiam poſt accuſationem inchoatam. eſt igitur ibi text. expreſſus, quòd adminiſtratio bonorum capto non denegatur, & per conſequens ei bona non ſequeſtrantur. de quo vidēdus eſt Bartholomæus Salic. idem tenens in. l. ſi quis poſt hac. num. 9. C. de bon. proſcript. & optimè Anton. Gomez. 3. Tomo, c. fi. de confiſcatione bon. delinq. nu. 4. col. 3. illius numeri. verſ. ſi verò talis reus delinquens. &c. vſque ad finē illius numeri. vbi tenet, quòd non aufertur reo etiam delinquenti adminiſtratio bonorū, neque ei bona confiſcantur.

3 Pro quo eſt etiam tex. in. l. poſt cōtractum capitale crimen. ff. de dona. vbi latè ſcribētes, præcipuè Andreas Alciat. ibidem, qui latè optimeque legem illam legit. vbi eſt text. expreſſus. & ibi omnes. dd. tenent, quòd reus accuſatus de crimine capitali, ante condemnationem habet liberam adminiſtrationem bonorum, & poteſt alienare titulo oneroſo, vel lucratiuo, dūm tamen id non faciat in fraudem. de quo etiam Antoñ. Gomez vbi ſuprà num. 3. &. 4. & eſt regia. l. ſecunda ad medium. titulo. 4. part. 5. Et dictus iudex, viſa hac iuris informatione, iuſsit, & pronuntiauit, quòd dicta pecunia ſequeſtrata redderetur dicto nobili capto cum fideiuſsione, & ita fuit factum, & obtinui.

Laus Deo.

DECIMATERtia Allegatio.

1 *REO cuiuſcunque delicti regulariter debet dari copia nominum & dictorum teſtium ſummariæ informationis contra eum factæ ſtatim iunctim, cùm ſibi datur copia accuſationis, vel inquiſitionis, vt ſe defendat.*

2 *Idem fieri præcipitur in crimine nefando contra naturam per l. regiam.*

DECIMATERtia Allegatio.

1 REO accuſato cuiuſcūq; delicti regulariter debet dari copia nominū & dictorum teſtiū ſummariæ informationis contra eum factæ ſtatim iunctim, cùm ſibi datur copia accuſationis, vel inquiſitionis, ad hoc, vt poſsit reſpondere, & ſe defendere, & allegare contra dicta & perſonas teſtium. ita probat text. in c. qualiter & quando. el. 2. in verſ. debet igitur eſſe. de accuſat. cuius verba ſunt hæc, Debet igitur eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi ſe per contumaciam abſentaret, & exponēda ſunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi ſe ipſum, & non ſolùm dicta, ſed etiam nomina ipſa teſtium, vt quid, & à quo ſit dictum appareat. &c. & ibi notant dd. præcipuè Ioannes de Anania. n. 4. & Felin. n. 17. & Marant. de ordine iudic. 6. parte princip. in princip. n. 10.

num.10.fol.292.in paruis. & optimè Bonifacius in tractatu de malefic. in Rubrica. De inquiſitionibus & earũ formis.nu.15.fol.267. in magnis. vbi dicit. Item nota, quòd iudex debet dare copiam inquiſitionis illi, contra quem inquiritur, & nomina, & dicta teſtium, & copiam totius proceſſus, & antequam compellat ipſum inquiſitioni reſpondere, cùm adhuc poſsit ſuas exceptiones, & ſuam facere defenſionem, & proponere. vt extra. de accuſ. d. c. qualiter & quando §. debet igitur. Nam quandocunque reo poſtulante, debet dare, vt poſsit ſe defendere. vt. ff. de quæſtion. l. vnius. §. cogniturum: nam defenſionis facultas non eſt deneganda. & c. C. de iur. fiſc. l. defenſionis. lib. 10. Itẽ, quia melius eſt ante tempus occurrere, quàm poſt vulneratam cauſam remedium quærere, ſed mali aſſeſſores iure ac iuſtitia ignari, contra Deũ & iuſtitiam, contemnentes hoc non ſeruant. Hactenus ille: idem etiam tenet Bernard. Diaz de Lugo in practica criminal. c. 118. & Anton. Gomez. 3. Tom. c. de delict. num. 50. & de iure regio eſt expreſſa. l. 11. titu. 17. part. 3. & ibi Greg. López. & expreſſiſsima in l. 4. titu. 1. lib. 8. nouæ recopil. regiæ. quæ. ll. ſunt videndæ omnino.

Quinimò in crimine nefando cõtra naturam, quod eſt delictum grauiſsimum, idem fieri præcipitur per l. vnic. ti. 21. lib. 8. nouæ recopil. regiæ. quod eſt notandum. & opinionem ſuprad. tenet etiam Angel. de malef. verbo, fama publica. nu. 37. & 38. & ibi eius additiones idem tenent & limitant. & Auend. in addit. ad. c. 5. de la reſiden. & hoc habemus quotidie in practica, & communiter ita fit & ſeruatur. Vidi tamen nõnullos iudices, nolentes hoc practicare, & denegantes copiam nominum & dictorum teſtium, vſque ad publicationem proceſſus, & præcipuè hoc vidi ſeruari per aliquos iudices eccleſiaſticos, & etiam ſeculares, ſed eſt contra iura expreſſa, & (vt exiſtimo) contra conſcientiam, ideo iudices ſemper ſeruent dictas. ll. & iura, facientes quòd ipſę pręcipiunt. ll. & ita admoneo, nec enim velint ſe crudeliores & ſeueriores legibus exhibere.

Finis. Laus Deo.

DECIMAQVARTA Allegatio.

1 *Filius poteſt petere alimenta futura à matre ſua tenente & poſſidente bona patris ſui defuncti.*

2 *Præterita alimẽta etiam peti poſſunt, quantum ad comeſtibilia in pecunijs numeratis, & quantum ad veſtitus in ſpecie.*

3 *Idem eſt in alimentis debitis a patre filio, quando filius ad ſe alimentandum mutuum accepit, & illud debet.*

4 *Imò ijdem creditores poſſunt ea petere per actionem de in rem verſo.*

5 *Alimenta quòd debeant ſolui ex redditibus & acceſſionibus patrimony, non verò de proprietate.*

6 *An hoc procedat, quãdo reditus rerum pupilli ſunt nulli, vel ita tenues, quòd ex eis ali non poſſit?*

7 *Fructus legitimæ, quãdo legitima cõſiſtit in ſpeciebus, debentur a tempore mortis patris.*

DECIMAQVARta Allegatio.

1 IN cauſa Didaci. F. ſuper alimentis, quæ petit à matre ſua tanquã matre & tanquã poſſidente & tenente bona patris ſui defuncti. De futuris alimentis non eſt dubium, quin ea petere poſsint, & ei ſint præſtanda. vt per totum titulum. ff. de lib. agnoſc. præcipuè per. l. filius. ff. de iur. delib. vbi probatur, quòd filius dũ deliberat, debet ali ab hæreditate. & in. l. 2. & in. l. alimenta. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi probatur, quòd onus alimentandi tranſit ad quemcunq; tenentem bona, ex quibus alimenta præſtanda ſunt.

2 Preterita alimenta etiam peti poſſunt, quãuis ſint plurium annorum, quantum ad comiſtabilia, in pecunijs numeratis, & quantum ad veſtitus, in ſpecie. tex. eſt in. l. de alimentis C. de tranſact. & in. l. libertis, quos. §. 1. ff. de alimẽt. & cibar. legat. & vtrobiq; Bar. & dd. & etiam ſi interpellatio non præceſſerit. vt in. d. §. 1.

3 Et licèt illa iura loquantur in alimentis debitis iure actionis, idem eſt in debitis officio iudicis, vt ſunt quæ debentur à patre filio, quando filius ad ſe alimentandum mutuò accepit, & illud debet & tenetur ſoluere, vt debet nunc & tenetur ſoluere dictus Didacus: quia in hoc caſu bene poteſt petere filius alimenta præterita ad ſoluendum ſuis creditoribus.

4 Imò (quod magis eſt) ijdem creditores petere poſſunt ea, per actionẽ de in rem verſo. vt eſt text. optimus in l. fi. ff. de in rem verſ. qui text. eſt expreſſus. & ibi notant. dd. & tenet Bart. per illum text. in. d. l. libertis, quos. §. 1. n. 3. ff. de alimẽ. & cib. legat. & Alex. & Iaſ. in. d. l. de alimentis. n. 6. & ibi Alciat. n. 13. & dominus meus Antonius de Padilla ibi. num. 13. qui alios allegat. & hoc eſt etiam ſine dubio.

5 Item, quòd alimenta debeant ſolui ex reditibus & acceſsionibus patrimonij & non de proprietate, tex. expreſſus in. l. Imperator. in fine. ff. ad Trebell. vbi dicitur. ſed paternæ reuerentiæ congruũ eſt egenti fortè patri officio iudicis ex acceſsionibus hæreditarijs emolumentum præſtari. & ibi gl. verb. emolumentum. & cæteri. dd. per quẽ tex. ita tenet Bart. in. l. cùm alimenta. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi dicit, quòd non debet vendi proprietas, ſed ex fructibus eius debent dari alimenta. & ibi eius additio. idem etiam ex illo text. tenet Bald. in. l. voluntas. num. 4. C. de fideicommiſſ. dicens eſſe bene notandum, & ibi eius additio alios allegat, & limitat, quando ille, qui eſſet alendus, eſſet futurus dominus illorum bonorum, quia tunc ſi fructus non ſufficiunt, ex re ipſa eſt alendus. per text. in. l. prima. §. mulier. ff. de vent. in poſſeſſ. mitt. ſecundùm Angel. in. d. l. Imperator. & hoc dicit

cit notatu dignum additio Bald. vbi ſuprà tradunt latè Anto. Gomez. n. 40. Tellus Fernandez. n. 14. per totũ in.l.10. Taur. quorum vltimus limitat, quando à teſtatore certa quantitas deſignatur præſtanda pro alimẽtis. & examinat aliam optimam quæſtionem in materia alimentorũ, quæ non facit ad rem noſtram. eandem etiam opinionem principalem ſupradictam ex. d. l. imperator. tenet Roland. à Valle conſ. 22. nu. 21. libr. 1. idem Roland. à Valle conſ. 74. nu. 18. libr. 2. tenet etiam plures allegans aduocatus ille Gaſpar Baetius in tractatu, quẽ fecit, de decim. tutor. Hiſpaniæ. iur. præſtand. c. 10 n. 9. fol. 84. qui nu. 3. 4. & 5. id limitat tribus modis. & n. 17. & 18. agit de eiſdem limitationibus. & nu. 16. tenet & probat, quòd ad alendum pupillum non eſt expendendum ſupra reditus.

6 Sed ſi reditus rerum pupilli ſint adeò tenues, aut fortè nulli, ita quòd ex eis non poſſit minor alimentari, non video, cur non debeat vẽdi proprietas ad ſuſtentandum minorem, ne fame pereat, cùm perſona rebus præferri debeat. & in terminis tenet & fundat contra opinionem Baeçæ in hoc gl. in. l. ob æs alienum tãtùm. C. de præd. & alijs reb. min. gl. 1. ibi, item ob famem. quæ gl. eſt communiter approbata per. dd. quos nunc omitto, quia extra materiam eſt hic articulus. Sed ſolùm hoc addidi, ne in hoc decipiamur. Et ita fit & practicatur quotidie, quòd venduntur res minorum, cum informatione & decreto iudicis, quando reditus non ſufficiunt ad ſuſtentandum & alẽdum ipſum minorem. Et ſic vidi ſæpiſſimè practicari, & ego practicarem ita ſemper quòd caſus occurrat, quia ſi aliud diceremus, eſſet maximum abſurdum & præterea confirmatur à fortiori hæc opinio ex limitatione ſuprà nunc proximè relata ex additione Bald. in. d. l. voluntas. n. 4. C. de fideicommiſſ. Sed poteſt ſaluari opinio Baeçæ, quando reditus ſunt ſufficientes ad alendum minorẽ, vt tunc minimè expendendum ſit vltra.

7 Item pro dicto Didaco facit, quia fructus legitimæ quãdo legitima cõſiſtit in ſpeciebus, debentur à tempore mortis patris. vt plures allegans teſtatur Tiraquel in. l. ſi vnquam. verb. reuertatur. n. 270. fol 507. C. de reuocand. donat. Et per prædicta obtinui in hac cauſa.

LAVS DEO. Optimo Maximo.

INDEX COPIOSVS EORVM OMNIVM, QVAE IN hoc opere continentur, ordine Alphabetico compoſitus.

Sequitur litera. A.

ABſolutio ſiue relaxatio iuramenti ad effectum agendi vel excipiendi, nõ operatur reciſionem contractus, ſed ipſe firmus remanet. in authẽ. ſacram. puberum. num. 20. C. ſi aduerſ. vendit. quod duobus modis limitatur. ibidem. nu. 21. & 22. pag. 303. col. 2.

Abſolutio excommunicationis facta ab ordinario vel ab excommunicatore ſine partis ſatisfactione, vel alia iuris forma prætermiſſa, valet, licèt ſit iniuſta. allegatione. 9. n. 5 pag. 478. col. 1.

Abſolutio facta à delegato Papæ virtute bullæ cruciatæ, vel aliàs, parte non ſatisfacta, vel aliter iuris forma non ſeruata, eſt nulla. ibidem. n. 6. pag. 478. col. 1. &. 2.

Abſolutio ad reincidentiam, cuius effectus ſit, & quid operetur. ibidem. nu. 7. pa. 478. col. 2.

Abſolutus ad reincidentiam per ſacerdotem, qui tantùm habet ordinem, non verò iuriſdictionem de conſenſu partis, ad cuius inſtantiam erat excommunicatus, remanet in totum abſolutus, & non reincidit in excommunionem abſque nouo mandato iudicis. ibidem. num. 8. pag. 478. col. 2.

Abſolutio excommunicationis facta à ſacerdote ad reincidentiam virtute bullæ cruciatæ, & cum conſenſu partis permittentis abſolutionem tantùm fieri ad reincidentiam, & non aliàs, nec alio modo, eſt nullà abſque mandato iudicis, etiam ſi ſacerdos ſimpliciter abſoluat, non adiecto, ad reincidentiam. ibidem. n. 11. pag. 480. col. 1.

Abſolutio vel relaxatio iuramenti an ſit neceſſariò petenda, quando eſt enormiſsima læſio? in. d. auth. ſacram. n. 95. & ſequentibus. pag. 336. col. 2.

Actus ad voluntariam iuriſdictionem pertinentes ſicut poſſunt celebrari diebus feriatis, ita etiam & in loco religioſo. in. l. Nemo poteſt. num. 186. ff. de legát. 1. pag. 63. col. 1.

Actus quomodo debeat valere meliori modo quo poſsit remiſsiuè. ibidem. nu. 240. pag. 77. col. 2.

Actio regulariter non naſcitur ex ſententia arbitri. in. d. l. nemo poteſt. n. 417. & n. 418. ratio quare à ſententia arbitri non appelletur. pag. 128. col. 2.

Actio oritur ex ſententia arbitri, quando cõpromiſſum factum eſt ſine pœna, & ſententia arbitri eſt homologata expreſſè, & hodie idem eſt, etiam ſi compromiſſum ſit pœnale. ibidem. n. 419. pag. 128. col. 2.

Actio oritur ex ſententia arbitri homologata, etiam ſi cõpromiſſum ſit pœnale, quando in eo eſt clauſula, rato manente pacto. in. d. l. nemo poteſt. num. 422. pag. 129. col. 2.

Actio non oritur ex ſententia arbitri, quando compromiſſum factum eſt per ſtipulationem, ſed condictio incerti competit, non ex ſententia arbitri, ſed ex ſtipulatione ad intereſſe. ibidem. nu. 427. pag. 131. col. 1.

Actiones perſonales, & ſic illæ, quæ triginta annis præſcribuntur, hodie cum mala fide non procedunt. in. d. l. nemo poteſt. n. 476. pag. 148. col. 2.

Actio ſemel extincta ampliùs non reuiuiſcit. in d. authen. ſacram. puberum. n. 136. pag. 356. col 2.

Accuſatus de delicto,negans ſe illud commiſiſſe,ſi conuincatur de mendacio, an poſſit vllam defenſionem apponere?in.d.authen.ſactam.puberum.n.65.& ſequentibus.C.ſi aduerſ.vend.pag.325.col.1.

Accuſatus de aliquo crimine, ante condemnationem poteſt alienare bona ſua titulo oneroſo vel lucratiuo, dum tamen id in fraudem non faciat.allegatione. 12.nu.3. pag.491.col.1.

Adſcribens ſibi legatum in teſtamento minùs ſolenni, non tenetur pœna ſenatuſconſulti.in.d.l.nemo poteſt.nu.230.pag. 75.col.1.

Adoptatus ab extraneo,non intrat in eius poteſtatem,& nihilominus habet ſuitatem, ſaltem ab inteſtato.in.§.ſui.nu.31.Inſtituta de hæred.qualit.& differentia.& eius ratio duplex.ibi.nume.32.& 33.pag.171.col.2. & pag.172.col.1

Adoptatus filius eſt ſuus adoptanti.in.d.§.ſui n.150.pag.219.col.1.

Adoptatus filius tranſmittit hæreditatem nō aditam ex potentia ſuitatis.ibidem.nume. 151.pag.219.col.1.

Adoptatus ab extraneo tātùm ſuccedit adoptanti ab inteſtato,& dicitur ſuus ei,non verò ex teſtamento.in.d.§.ſui.num.152.pag. 219.col.2.

Adoptatus ab auo ſuccedit contra teſtamentum ipſius.& ita intelliguntur duo iura.ibidem.nu.153.pag.220.col.1.

Adoptionis & atrogationis differentia.in.d. §.ſui.n.154.pag.220.col 1.

Adoptato ab auo an debeatur quarta pars bonorum ipſius adoptantis?ibidem n.156.& quorum bonorum intelligatur,& quomodo arrogatus ſuccedat cum alijs filijs naturalibus.ibidem num.157.pag.220.col.2.& pag.221.col.1.

Aduocatus vel doctor non eſt mirandum, quòd diuerſa iudicia vel conſilia mutato propoſito dederit.in.d.authen.ſacramen. puberum.num.36.& ſequentibus.C.ſi aduerſ.vendit.pag.312.col.1.

Adultus non habens curatorem, poteſt deferre alteri iuramentum.ibidem nu.108.pag. 343.col.2.ſecùs ſi habeat.ibidem nu.106. & ſequenti.pag.342.col.1.

Adultus curatorem habens æquiparatur pupillo,& quomodo hoc intelligatur.in.d. authentica.ſacramenta puberum.nu.104. pag.341.col.2.

Adulti contractus iuramento confirmatur,licèt iudex interdixerit adulto ne cōtrahat. ibidèm num.143.pag.358.col.1.

Agi non poteſt hypothecaria vel perſonali actiōe aduerſus fideiuſſores vel tertios rerū poſſeſſores,niſi præcedēte excuſsiōe in perſona principalis debitoris.in.d.l.nemo poteſt.nu.29.ff.de legat.1.quod limitatur duobus modis.ibidem nu.30.& 31.pa.22. col.1.&.2.

Alienatio facta contra prohibitionem teſtatoris eſt ipſo iure nulla,& quis admittatur hoc caſu ad reiuendicandum.in.d.l.nemo poteſt nu.25.ff.de legat.1.pag.21.col.1.

Alienatio ſeu venditio rerum immobilium puberum facta citra curatorum licentiam & ſine decreto prætoris,firmatur iuramēto.in.d.authen.ſactam.puberum.num.23. pag.303.col.2.

Alimenta præterita etiam peti poſſunt quantum ad comeſtibilia in pecunijs numeratis,& quantum ad veſtitus in ſpecie. allegatione.14.nu.2.Idem eſt in alimentis debitis à patre filio,quando filius ad ſe alimētandum mutuum accepit, & illud debet, imò ijdem creditores poſſunt ea petere per actionem de in rem verſo.dicta allegatione.14.nu.3.& 4.pag.493.col.1.&.2.

Alimenta quòd debeant ſolui ex reditibus & acceſsionibus patrimonij, nō verò de proprietate.ibidem.nu.5.& an hoc procedat, quando reditus rerum pupilli ſunt nulli, vel ita tenues, quòd ex eis ali non poſsit. ibidem nu.6.pag.494.col.1.

Annua penſione ſuper aliquo fundo inter priuatos conſtituta,tertius illius fundi poſſeſſor non poteſt actione perſonali pro dicta penſione conueniri,præterquam in tributo vel cenſu principis.in.d.l.nemo poteſt nu.33.& ibidem nu.37.an hypotheca irregularis hoc caſu aduerſus tertium illum ſit via ordinaria vel exequutiua perſequēda? pag.23.col.1.& pag.24.col.2.

Animæ

Animæ hominum,quibuſcunq; vaſis, & veſtimentis,& ſic diuitijs præferri debent.in.d.l.nemo poteſt.n.486.ff.de le gat.1.pag.152.col.1.
Animus,qui requiritur in acquirenda poſ ſeſsione,poſtquam eſt acquiſita,nõ eſt neceſſarius in ea conſeruanda.in.§.ſui. n.27.Inſtituta.de hæred.qualit.& diffe rentia.pag.170.col.2.
Appellare pro ſuo intereſſe non prohibetur tertius,quando cauſa committitur appellatione remota.in.d.l.nemo poteſt.numer.389.ff.de legat.1.pag.119. col.1.
Appellari an poſsit à ſententia arbitri,quã do compromiſſum eſt ſine pœna, & quando ſententia arbitri eſt homologata expreſſe?in.d.l. nemo poteſt. nu. 410.pag.128.colum.2.&.129.col.1.
Appellari poteſt à ſẽtẽtia arbitri,quę authoritate ſtatuti parit actionem.ibidẽ. n.424.pag.130.col.2.
Appellari poſſe à quacunque ſententia arbitri iure canonico.ibidem.num.425. pag.& col.eadem.
Appellari an poſsit hodie iure regio a ſententia arbitri.ibidem n.426.pag.131. col.1.
Appellari hodie poterit à ſententia arbitri,quia ex ea datur actio,& exequutionem meretur.in.d.l.nemo poteſt.nu. 428.pag.131.col.2.
Appellari an poſsit à iudice cognoſcente de reductione ad arbitriũ boni viri.ibidem.n.429 pag.& col.eadem.
Appellare licet a ſententia arbitri aſſumpti de neceſsitate ſtatuti.in.d.l.nemo poteſt.n.430.ff.de leg.1.pag.132.col.1.
Appellari poteſt ab exequutore non habente iuriſdictionem.ibidem.n.446. pag.138.col.2.
Appellare an liceat à mandato iudicis de exequendo,in caſibus,quibus non licet appellare ab exequutione ſententię?in d.l.nemo poteſt.n.447.pag.& col.ead.
Appellari an poſsit ab exequutione inſtrumentorum guarentigiorum?ibidem. n.448.pag.139.col.1.
Arbitri licet in compromiſſo dictum ſit, quòd poſsint facere ad libitum voluntatis ſuæ,& tollere de iure vnius partis & dare alteri,ſi immoderatè iudicent, eorum arbitrium reducitur ad arbitriũ boni viri,& quæ ſit ratio.allegatione. 2.n.24.pag.435.col.1.
Arbitramenta & compromiſſa habent exequutionem paratam,etiã ſi pars immodicè lędatur in ſentẽtia arbitraria. in.d.l.nemo poteſt.n.440.ff.de legat. 1.pag.136.col.2.
Arbitrorum ſententiam poteſt & debet exequi iudex ordinarius cuiuſq; loci, competens tamẽ,abſq; requiſitione arbitrorũ.ibid.n.441.pag.& col.eadem.
Arbiter ſi pręſentibus partibus & homologantibus ſententiam ferant,poterit peti exequutio laudi,licèt de compromiſſo nullatenus doceatur.in.d.l.nemo poteſt.n.443.pag.137.col.2.
Argumentum de loco ad tempus validũ eſt in iure.in.d.l.nemo poteſt.n.179.ff. de leg.1.pag.61.col.1.
Argumentum à contrario ſenſu nõ eſt ſumendum,vbi abſonus & iure reprobus intellectus reſultat.in.d.l.nemo poteſt n.288.ff.de legat.1.pag.89.col.2.
Argumentum procedit de propria & ſtrĩcta ſignificatione vocabuli ad impropriam & latam.ibid.num.325.pag.102. col.1.
Argumentum à coniunctione duarum legum validum eſt in iure.in.§.ſui.n.104. Inſtituta de hæred.qualit.& differentia.pag.202.col.2.
Argumentum de adoptione ad legitimationem bene valet.ibidem.n.201.pag. 236.col.2.
Argumentum à legibus abrogatis licitum eſt ſumere,ſi tamen ipſę ll.inſertæ ſint in corpore iuris.in authentica. ſacramenta puberum.n.75.C.ſi aduerſ.vendit.pag.328.col.1.
Argumentum à ſimili data diſsimilitudine perit.ibidem. numer.105.pag.341. col.2.
Arrogato debetur quarta pars bonorum

norum arrogatoris, & an in adoptato ab extraneo idem ſit dicendum? in.d.§. ſui.nu. 155. & ſequentibus. Inſtituta. de hæred.qualit.& differentia. pag. 220. col.2.

Arrogatio ſiue adoptio facta ab eo, qui liberos vel nepotes non habeat, natiuitate filiorum irritatur lege regia, præterquam in adoptatis ab auo paterno vel materno.in.d.§.ſui.nu.158.&160.pag. 222.col.1.

Arrogatus vel adoptatus àb eo, qui alios filios habet, an ſuccedat cum eis? ibidem n.162.pag.222.col.2.

Aſſerenti eſſe aliquod beneficium curatũ, incumbit onus probandi. allegatione 8.n.5.pag.474.col.1.

Auus, qui à nepotibus ex filio non præfertur, quia eos non habebat, debet inſtitui vel exhæredari à filio, quia præteritio hoc caſu non habetur pro exhæredatione, & ſi prætereatur, competit ei bonorum poſſeſsio contra tabulas. in.l. pater filium.nu. 8.ff.de inoffic. teſtamẽto.pag. 242.col.2.

Authentica.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſus vendit.procedit, quoties præſtitum eſt iuramentum de futuro, & ſic de non contraueniendo, ſecùs tamen eſt in iuramento de præterito, vel de præſenti.ibidem in.d.authen.nu. 133. pag.356.col.1.

Authentica.ſacramenta puberum. ſupradicta procedit & loquitur in ciuilibus, ſecùs verò eſt in criminalibus in confeſſione minoris iurata.ibidem in. d. authen.n.134.pag.& col.ead.

Sequitur litera.B.

BArtoli opinio in.l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. nu 7.ff. de lib. & poſthum. fundata in.§.ſui.n.143.Inſtituta. de hæred.qualit.& diffe. pag.216.col.2.

Bartolus concordatur ſibi ipſi. in.3.allegatione.numer.16. & vide ibi. numer. 23.concordias Iaſonis ad Bart.pag.450 col.1.& pag.452.col.1.

Beneficium abſtinendi datum ſuis, eſt de iure prætorio.in d.§.ſui.nume.100.de hæred.qualit.& differentia.vbi numero ſequenti, quare prętores hoc beneficium conceſſerint.pag.202.col.1.

Beneficium curatum eſſe aliquod aſſerenti incumbit onus probandi. allegatione.8.n.5.pag.474.col.1.

Beneficia duo curata, vnum in actu, & alterum in habitu tantùm, poſſunt ſimul ab eodem ſacerdote obtineri. ibidem d.allegatione. 8. nu.1. & ſequentibus. pag.473.col.1.et 2.

Beneficia principum latiſsimè ſunt interpretanda. in. 3. allegatione. numer.4. pag.447.col.1.

Bona fides pręſumitur ex eo, quòd quis ſucceſſerit in bonis debitoris, vel ſi debeat ex contractu geſto per procuratorem vel negotiorum geſtorem.in.l.nemo poteſt.nu.483.ff.de legat.1 pag.151. col.1.

Bonorum poſſeſsio & ſolennis agnitio etiam hodie erit neceſſaria in caſu.l.filio pręterito.ff.de iniuſt.rupt.&c.in.d. l.nemo poteſt.num.140.ff. de legat. 1. pag.50.col.2.

Bonorum poſſeſsio ibi, neque in alijs caſibus, vbi aliàs erat neceſſaria, non requiritur, quoties teſtamentum fit coram principe, ſed iure ciuili hęreditas adiri poteſt.ibidem numer.141.pag.et col. eadem.

Bonorum poſſeſsio contra tabulas, quæ competit filio emancipato præterito rumpit teſtamentum in totum.in.l.pater filium.nu.17.ff.de inoffic.teſtamento.pag.247.col.1.

Sequitur litera. C.

CApiens exbannitum, debet habere præmium ſtatuti, etiam ſi id ignorauerit, dũ tamen ſciat exbannitum eſſe.allegatione.3. nu.11. pag.451.col.2.

Captus

Captus (hoc eſt) incarceratus, habet adminiſtrationem bonorum, & ei rectè ſolui poteſt. allegatione. 12. n. 2. pag. 490. col. 2.

Cardinalibus teſtimonium ferentibus nō iuratis non creditur. in. l. nemo poteſt. n. 120. ff. de legat. 1. pag. 45. col. 1.

Carnem comedere ſicut licitū eſt tempore prohibito ex cauſa neceſsitatis, ita etiam & in loco prohibito. in. d. l. nemo poteſt. n. 180. pag. 61. col. 2.

Cautela optima ad hoc, vt res prohibita alienari non poſsit locari, vel pignorari. in. d. l. nemo pōt. n. 55 pag. 28. col. 2.

Cautela ne tranſeat poſſeſsio, ſi de facto alienetur res prohibita alienari, etiam ſi tradatur. ibidem. n. 56. pag. & col. ead.

Cautela ad legē regiam ad hoc, vt tranſacto decēnio poſsit peti exequutio pro debito contra debitorem, in. d. l. nemo poteſt. n. 489. pag. 152. col. 2.

Cautela, vt iure ciuili poſsit renunciari ſtatuto inducenti præſcriptionem debiti. ibidem. n. 496. pag. 153. col. 2.

Cautela, vt contrahentes, qui iurauerunt aliquam ſcripturam contra prohibitionem legum regiarum, liberentur ab earum pœna, quæ adhiberi poſsit? in authentica. ſacramenta puberum. n. 161. C. ſi aduerſ. vend. pag. 366. col. 2.

Cautela an ſit aliqua creditori, cui iuratū eſt in ſcriptura contra prohibitionem legis regiæ, vt, ea non obſtante, habeat & conſequatur exequutionem ipſius ſcripturæ. ibidē. n. 162. pag. & col. ead.

Cautela, vt vnus ex pluribus reis debendi ex cauſa lucratiua ſoluens ſolidum, poſſit à correis partes ſuas repetere. allegatione. 2. n. 14 pag. 444. col. 2.

Character non poteſt imprimi in corpore humano ex tempore, nec ad tēpus, nec in loco, vel conditionis euentu finiri poteſt, etiam ex voluntate imprimētis ipſum characterem. in. d. l. nemo pōt. n. 191. ff. de legat. 1. pag. 64. col. 1.

Cautio de vtendo & fruendo ſalua rerum ſubſtantia non ſolùm eſt inducta in fauorem hæredis, ſed etiam ne quis inuitetur ad delinquēdum. in. d. l. nemo poteſt. n. 279. pag. 87. col. 1.

Cautioni iuratoriæ cum hypotheca eius, qui propter paupertatem non poteſt aliter cauere, an ſtandum ſit? in. d. l. nemo poteſt. n. 294. pag. 91. col. 1.

Cautionem iuratoriam præſtando offenſus aliquis, qui propter paupertatem non poteſt fideiubere, an liberetur? in d. l. nemo poteſt. numer. 295. & ſequēti pagin. 91. col. 2.

Ceſsio vt locum habeat, quid requiratur, optima diſtinctio. allegatione. 4. n. 10. & ſequentibus. & in. n. 9. difficultas proponitur, ob quam videtur ceſsionē fieri nō poſſe à creditoribus. pag. 455. col. 1. & pag. 456. col. 2.

c. gratia quam. de reſcrip. in. 6. loquens in gratia Papæ in beneficialibus facta, nō extenditur ad beneficium principis in delictis indultum. allegatione. 3. n. 17. pag. 450. col. 2.

Citatio partis aduerſæ an requiratur ad relaxationem vel abſolutionem iuramēti concedendam? in. d. authētica. ſacramenta puberum. num. 111. & ſequentibus. C. ſi aduerſ. vendit. pagin. 344. col. 2.

Citari debet in quocunq; actu ille cuius intereſt. in. §. ſui. num. 171. Inſtituta. de hered. qual. & differen. ia. pagin. 225. col. 1.

Citari debent illi, quibus eſt aliquod ius quæſitum, quando filius naturalis legitimatur poſt mortem patris, imò conſenſus illorum requiritur. ibidem. nu. 172. pag. 225. col. 1.

Ciuitas ſi elēgit peritum in Poteſtatem, poterit eum reuocare antequam acceptet. allegatione. 3. numer. 8. pag. 448. colum. 1.

Clauſula codicillaris colligitur ex verbis teſtatoris poſitis. in. l. codicillis. §. fi. ff. de legat. 2. in. d. l. nemo poteſt. nu. 238. pag. 77. col. 1.

Clauſula codicillaris præſumitur interpoſita in teſtamento inter liberos. ibidē. n. 241. pag. 77. col. 2.

Clauſula, appellatione remota, intelligitur tantùm inter partes litigantes, ſecùs verò reſpectu tertij opponentis ſe pro ſuo intereſſe. in. d. l. nemo poteſt. n.388.pag.118.col.2.in fi.
Clauſula, rato manente pacto, quid operetur? ibidem num.423.pag. 130. col. 1.
Clauſula generalis, quod pluris eſt contra hentem donare propter multa bene merita etc. non eſt ſufficiens ad excludendam læſionem enormiſsimam. in authent. ſacramenta puberum. nume. 101. C. ſi aduerſ. vendit. pag. 340. col.1.
Clauſulæ conſuetæ apponi in inſtrumentis, cenſentur appoſitæ ex voluntate contrahentium. ibidem n.102.pag.340 col.2.
Clauſula, non obſtante tali lege. etc. nõ licet vnicuique vti in ſuis diſpoſitionibus, niſi ſolis principibus. in.d.l. nemo poteſt.n.157.et 160.pag.55.col.2. et pa. 56.col.1.
Clauſula, non obſtante. etc. non poteſt vti præfectus prætorio, licèt plura ſpecialia ei concedantur in iure. in.d.l. nemo poteſt.n.158.pag.55. col.2.
Clauſula, non obſtantibus. etc. quãdo princeps vtitur, an ſit neceſſarium expreſſè derogare legi, quę deroganda eſt, an verò ſatis ſit, quòd princeps dicat, non obſtante aliqua lege. et cùm dicit, non obſtante aliqua. l. neceſſarium eſt addere, in contrarium faciente. in. d. l. nemo poteſt.n.161. et 162.pag.56.col.1 et.2.
Clauſula, non obſtantibus. etc. appoſita, non comprehendit diſpoſitiones iuratas, ſed vt illis derogetur, neceſſe eſt earum ſpecialem mentionem fieri. in. d. l. nemo poteſt. numer. 163. pag. 57. col.1.
Clauſula, non obſtantibus quibuſcunque ſtatutis, priuilegijs, vel conſuetudinibus contrarijs, confirmatione apoſtolica, vel quacunque alia firmitate roboratis cum decreto et alijs, non comprehendit iurata. in. d. l. nemo poteſt. nu.166.pag.57.col.2.
Clauſula, non obſtantibus. etc. quando generaliter ponitur in collatione beneficij, quod eſt de iure patronatus laicorum, nunquam derogantur ordinationes factę per laicos fundatores in fundatione beneficij per ſedem apoſtolicam vel epiſcopum confirmatę. in. d. l. nemo poteſt. n.167.pag.58.col.1.
Clauſula, non obſtantibus capitulis vel pactis quibuſcunque, non extenditur ad pacta vel capitula iurata. in. d. l. nemo poteſt.n.168.pag.58.col.1.
Clauſula, non obſtantibus. etc. non comprehendit diſpoſitiones iuratas, ſiue iuramentum interueniat et ſit appoſitũ in ipſo actu iurato ſtatim, ſiue poſt ſeparatim. in. d. l. nemo poteſt. nu.169. pag.58.col.1.
Clauſula, non obſtantibus per viam legis vel iuris, tollit ſtatuta iurata. ibidem numer. 170.pag.58.col.2.
Clauſula, non obſtantibus. etc. in motu proprio appoſita, an tollat diſpoſitiones iuratas? ibidem nume. 171.pag. 59. col. 1.
Clauſula, non obſtantibus. etc. tollit inhabilitates impetrantis, quę ſurgunt ſtatuto eccleſię, non autem, quę à iure communi ſurgerent. in. d. l. nemo poteſt. numer. 172. ff. de legat. 1. pag. 59. col.1.
Clauſula, non obſtantibus. etc. non tollit conſtitutiones conciliorum, nam vt illis derogetur, oportet ſpecialiſsimam mentionem fieri earum. in. d. l. nemo poteſt.n.173.pag.59.col.2.
Clauſula, non obſtantibus. etc. non tollit priuilegia redacta vel clauſa in corpore iuris ibidem nu.174.pag.59.col.2.
Clauſula, non obſtantibus. non tollit priuilegia principis, quæ trãſierunt in vim contractus, pretio mediante, vel ob ſeruitia, vel ad pias cauſas, quin imò eis ſine iuſta cauſa princeps derogare non poteſt, et practica ſupradicti poſita et ſpecificata in officijs rectoriæ et tabellionatus reuocatis per principẽ. in. d. l. nemo poteſt.n.175.et 176.pa.60.co.1.et 2

Clauſula

Clauſula generalis, non obſtantibus. &c. non derogat regulis cancellariæ apoſtolicæ. in. d. l. nemo poteſt. n. 178. pag. 61. col. 1.

Clauſula, de non alienando, operatur tantum effectum ſuum reſpectu eius iuris, propter quod ſubeſt. allegatione. 7. nu. 2. pag. 468. col. 2.

Clauſula, de non alienando, operatur, vt facta alienatione idem ius habeat creditor in ea, quod haberet, ſi res eſſet in bonis debitoris, & non fuiſſet alienata. d. allegatione. 7. numer. 3. pag. 468. col. 1.

Clericus etiam cum iuramento non poteſt renontiare ſuo foro, nec iuriſdictio nẽ iudicis ſecularis prorogare, nec conſuetudo, quæ hoc induceret, aliquid valeret. in. d. l. nemo poteſt. nu. 106. pag. 42. col. 2.

Clericorum exemptio à liminibus iudicij ſecularis an iuris diuini, vel humani tantùm ſit? ibidem numer. 107. & nu. 109. & ratio ad text. in. c. ſi diligenti. de foro compet. nu. 108. pag. 42. col. 2. & pag. 43. col. 1.

Clericus per conſtitutionem ſacrorum ordinum non eximitur à patria poteſtate. in. §. ſui. n. 6. Inſtit. de hæred. qualit. & differentia. pag. 166. col. 1.

Clerici poſſunt teſtari, licèt ſint filij famil. ibidem nu. 7. pag. 166. col. 2.

Clericus quo ad ſpiritualia non retinet patriam poteſtatem. d. §. ſui. nu. 9. pag. 166. col. 2.

Clerici tenentur ad contributionẽ in opera publica, quæ ſunt communia omnibus, & pia, vt eſt refectio viarum, fontium, pôtium, & ſimilium. allegatione. 10. nu. 2. pag. 482. col. 2.

Concordia & intellectus. l. cùm de in rem verſo. ff. de vſur. cum. l. ſi certis annis. C. de pactis. in. d. l. nemo poteſt. nu. 199. ff. de legat. 1. pag. 65. col. 2. & ſequen.

Confeſsio partis ſi adſit, non ſolet ad formam probatoriam attendi. in. d. l. nemo poteſt. nume. 231. pag. 75. col. 2.

Confeſsio legitimorum hæredum nõ ſupplet defectus teſtium. in. d. l. nemo poteſt. n. 232. pag. 75. col. 2.

Confeſsio procuratoris dicentis ſe pecunias mutuas nomine domini recepiſſe, non præiudicat domino, ſi de illo mutuo non conſtat verè. allegatione. 1. n. 29. Quod limitatur, quando dominus dedit mandatum procuratori ſuo ad accipiendas pecunias mutuò, & ad id confitendum. &c. ibidem nu. 30. pag. 437. col. 1.

Confeſsio receptæ dotis conſtante matrimonio facta, nõ præſumitur ſimulata, quando præceſsit promiſsio dotis. allegatione. 11. nu. 17. pag. 489. col. 2.

Confiſcatis bonis filij propter aliquod delictum, an cenſeatur etiam confiſcata legitima ſibi quaſi debita in bonis patris viuentis? in. §. ſui. n. 94. Inſtituta. de hæred. qualit. & differentia. pag. 199. col. 1.

Contrahentis prohibitio de non alienando, non impedit dominij tranſlationẽ in. l. nemo poteſt. n. 26. ff. de legat. 1. vbi n. 27. aſsignatur in hoc ratio differentiæ inter contractus & vltimas voluntates. pag. 21. col. 1. & 2.

Contrahentis prohibitio de non alienando iuncta hypotheca ſpeciali eius rei, quæ prohibetur alienari, impedit dominij tranſlationem. in. d. l. nemo poteſt. nu. 28. pag. 21. col. 2.

Contractus in teſtamẽto celebrari poteſt. ibidem nu. 254. pag. 81. col. 1. & 2.

Contractus facti in teſtamento durant, tametſi teſtamẽtum fiat irritum. in. d. l. nemo poteſt. nu. 262. pag. 82. col. 2.

Contractus ſimulatus nunquam in dubio præſumitur niſi probetur, maximè quãdo de contractu eſt factum inſtrumentum, et aliud dicenti ſiue agenti ſiue excipiẽti incumbit probatio. in. d. l. nemo poteſt. nu. 401. pag. 123. col. 1.

Contractũ ſimulatũ eſſe ſatis probari per veroſimiles coniecturas, et per indicia et argumenta. ibidem nu. 402. pag. 123. col. 1.

Contractus adulti iuramento cõfirmatur, licèt iudex interdixerit adulto ne contrahat.in auth.ſacram.puberum.n.143. C.ſi aduerſ.vendit.pag.358.col.1.

Contrahentes,qui iurauerunt ſcripturam contra prohibitionem legum regiarũ, vt liberentur à pœna illarum, quæ cautela adhiberi poſsit.ibidem n. 161.pag. 366.col.2.

Cõtra communes opiniones non eſſe paſſim tenendum,ſed rariſsimè, idque iuſtiſsimè.in.§.ſui.n.61.de hæred.qualit. et differentia.pag.182.col.1.

Contribuere quæ perſonę teneãtur ad eccleſiam pauperem reędificandam,vel de nouo faciendam.allegatione. 10.n, 1.pag.481.col.1.

Conditio in contractibus cùm exiſtit, retrotrahitur ad tempus cõtractus,etiam in præiudicium creditorum poſteriorum,qui ſunt cauſati durante ſiue pendente conditione.allegatione.4.nu.16 pag.460.col.1.

Conſuetudinis reprobatio à contrario legis ſenſu collecta, non eſt extendenda ad reprobationem futuræ conſuetudinis vel ſtatuti.in.d.l.nemo poteſt.n. 274.pa.86.col.1.

Conſuetudine poſſe minui ſolennitatem in teſtamentis, vt in teſtamento ruſtici.in.d.l.nemo poteſt.nu. 67.pag. 32.col.2.

Conſtituens vſumfructum interviuos,an poſsit remittere cautionẽ de vtendo et fruendo ſalua rerum ſubſtãtia? ibidem pag.89.col.2.

Conſcientia neminem ligat,quem natura non obligat.in.d.l.nemo poteſt.nu. nu.287.458.pag.82.col.2.

Conſenſus filij ſuper onere vinculis et grauaminibus in legitima appoſitis, an noceat eius filijs? in.c.quanuis pactum.in princip.num.40.de pact.in 6.pag.387. col.1.

Conſenſus patris decedentis in vita filij, cui dedit licentiã ad teſtandũ, præiudicat cęteris filijs.ibidẽ n.41.pa.388.col.1.

Cõmiſſarius,cui fuit commiſſa facultas cõ trahendi per verba ſignificantia liberam voluntatem, omnia poteſt facere duobus exceptis.allegatione.1. nu. 20. pag.433.col.2.

Compromiſſum factũ à minore ſine curatoris authoritate,et etiã abſque decreto prętoris,valet,ſi iuratum ſit.in auth. ſacram.puberum.n.124.C.ſi aduerſ. vẽdit.pag.153.col.1.

Conuentus reiuendicatione, negans ſe poſsidere,ſi conuincatur de mẽdacio, transfertur poſſeſsio in actorem per iudicem ex ſolo mendacio, licèt actor ſuam eſſe non probauerit. ibidem nu. 60.pag.325.col.2.

Copia nominum et dictorum teſtiũ ſummariæ informationis debet dari reo cuiuſcunque delicti regulariter cõtra eũ factæ ſtatim iunctim cũ ſibi datur copia accuſationis vel inquiſitionis vt ſe defendat.allegatione.13.n.1.et idem fieri præcipitur iure regio in crimine nefando contra naturam.ibidem num. 2. pag.491.col.1.et pag.492.col.1.

Correcta ratione legis,cenſetur correcta et ipſa lex.in.§.ſui.num.137. Inſtituta de hæred.qual.et differentia.pag. 214. col.2.

Correus ſiue ſocius ſit ſiue non, ſi non eſſet habiturus regreſſum contra ſociũm liberatum, non liberatur ex pacto ſeu liberatione alteri correo facta. allegatione.2.n.6.pag.441.col.2.

c.ſi pro te.de reſcript. in. 6. inducitur pro bona et eleganti opinione et quæſtione in.d.§.ſui.n.196.pag.233.col.2.

c.quanuis pactum.de pactis. in. 6. procedit etiam in filia minore.25.ann. maio re tamen. 12. ann. in. d. c. quanuis pactum. verb. à filia. nume. 1. pag. 397. col.2.

c.quanuis pactum ſupradictum, procedit non tantùm in filia emancipata, ſed etiam in conſtituta in patris poteſtate. ibidem dicto verb.à filia.nume.3. pag. 398.col.1.

c.quanuis pactum.ſupradictum, procedit etiam in filio ob aliquam cauſam renuntian-

nuntiante cum iuramento hæreditati paternæ.d.verbo.à filia. nume. 4.pag. 598.col.1.
c.quamuis pactum ſuprad. diſpoſitio ſeruãda eſt etiam per iudices ſeculares laicos.ibidem.verbo,improbet lex.num. 4.pag.417.col.1.
Creditores fatui eſſent, ſi peterẽt exequutionem inſtrumenti guarentigij contra tertios poſſeſſores bonorum hypothecatorum,ſed ordine iuris ſeruato debent hypothecariam intentare.in. d.l. nemo poteſt.num.34.pag.23.col.1.
Creditor exequutionem petens, qui tenetur fideiuſsionem legis Toleti præſtare vt ſibi de debito ſatisfiat, an teneatur eam præſtare, etiam ſi non fuerit petitum. & ibi leges regiæ declarantur. in d.l.nemo poteſt.nume.435.pag.133. col.2.
Creditores an habeant intentionem ſuã fundatam aduerſus filium ſuum, licèt non conſtet de aditione vel immiſtione? in.d.§.ſui.num.102.& numeris ſequentibus.præcipuè num.105.& ſequẽti.pag.202.col.1.& pag.203.col.1.
Creditor non prohibetur debitum petere via ordinaria probando debitum teſtibus,quando ſcriptura iurata exequi non poteſt.in.d.authen.ſacramenta puberum.nume.163.pag.367.col.1.
Creditor liberans vnum ex duobus fideiuſſoribus ſibi cum reo principali obligatis pro debito inſolidũ ex cauſa oneroſa cum proteſtatione ſolidum exigendi ab alio, petens ſolidum ab alio, repellitur pro dimidietate. allegatione.2.num.12.pag.443.col.2.
Creditor poteſt recipere partem debiti ſine præiudicio ſolidi,cum proteſtatione, quòd per particularem eam ſolutionem non ſit viſus renuntiare iuri, quod habet exigendi ab vnoquoque eorum ſolidum.allegatione.2.num.15. pag.445.col.1.
Creditores omnes,quod priuilegium prętendere poſsint. aurea diſtinctio Dyni. allegatione. 4. nume. 1. pag. 454. col.2.
Creditores habent quandam quaſi poſſeſsionem debitorum ſuorum, impropriam tamen.ibidem nu.18.pag.460. col.2.
Curator an debeat dari hæreditati iacenti.in.§.ſui.numer.96.& 107.& 109. Inſtituta. de hæred.qual. & differentia. pag.201.col.2.& pag.204.col.2.

¶ Sequitur litera: D.

DAmni & deteriorationis ratio habenda eſt in reiuendicatione, qua tenetur vſufructuarius.in.l. nemo poteſt.numer.282.ff. de legat.1. pag. 88. col.1.
Debitor, qui ex conuentione non poteſt rem hypothecatam alienare, poteſt eam alteri locare, vel pignorare, præterquam ſi aliud conueniat, & in locatione ad longum tempus. in. l. nemo poteſt.numer.48. & 49.ff. de legat. 1. pag.27.col.1.& 2. & cautela, vt nullo modo poſsit huiuſmodi res locari, vel pignorari. ibidem numer. 55. pag. 28. col.2.
Debitor, qui ex conuentione non poteſt alienare rem hypothecatam, non poteſt illam pignorare potentiori, à quo non facilè res recuperari poſsit. in. d. l. nemo poteſt. numer. 54. pag. 28. col.1.
Debitor fugitiuus non poteſt capi in porticu eccleſiæ.& an id hodie locum habeat? ibidem numer. 185. pag. 63. col.1.
Debitores non ſe iuuent temporis curſu in præiudicium tertij, niſi cùm re vera ſolutio debiti facta eſt, & iterum nunc petitur, & ſic cum bona fide, non verò cum mala. in. d. l. nemo poteſt. numer.204.& 485.pag. 67.col.1.& pag. 151.col.2.

Debitor confitens ſe non ſoluiſſe debitũ, nullo tẽporis curſu poteſt iuuari vt nõ ſoluat. ibidem nu.485.pag.151.col.2.

Debitor ſi poſt lapſum decẽnij fateatur in iudicio debitum, poterit peti exequutorio contra eum virtute illius confeſsionis in.d.l nemo poteſt.num.488.pag. 152.col.2.

Debitor poteſt repudiare hæreditatem ſibi delatam in præiudicium creditorũ. in.c.quanuis pactum.in princip.n.20. de pact.in.6.pag.380.col.2.

Declaratur latè.l.11.tit.1.lib.4.nouæ recopil.regię. & de eius intellectu agitur in.d.authen.ſacram.nu.151.& ſequentibus pag.361.col.2.

Declaratur.l.5.tit.7.lib.5.nouæ recopil. regiæ in.d.l.nemo poteſt.nu.60.& 61. pag.30.col.1.

Declaratur.l.13.tit.6.lib.5.nouæ recopil. regiæ.ibidem nume.91.& ſequentibus pag.37.col.2.

Declaratur.l.fi.tit.12.lib.1.nouæ recopil. regiæ.ibidem num.184.et 185.pag.62. col.1.& pag.63.col.1.

Declaratur.l.ſi curatoris.C.de iure. delib. in.d.l.nemo poteſt.num.225.& ſequenti.pag 73.col.1.

Declaratur.l.ſi filius hęres.ff.de lib.& poſthum.in.§.ſui.nu.48.& ſequentibus.de hæred.qual.& dif.pag.176.col.2.

Declaratur.l.de Soria vulgò dicta, quæ eſt.l.3.tit.13.lib.4.nouæ recopil regiæ d.§.ſui.num.72.pag.187.col.2.

Declaratur.l.4.tit.7.lib.1.nouæ recopil. regię.&.l.22.tit.11.lib.5.d.nouæ recopil.in authentica.ſacramẽta puberum. num.73.77.78.& 80.& ponitur caſus in practica contingens circa.d.l.4.regiam.num.79.C.ſi aduerſ.vendit.pag. 327.col.2.& pag.329.col.2.& pag. 330.col.1.

Declaratur latè.l.1.tit.17.lib.8.nouæ recopil.regiæ.ibidem nu.165.pag.367. col.2.

Declaratur.l.fi.C.de pactis.in.c.quanuis pactum.in princip.nu.35.39.&.45.de pact.in.6.pag.385.col.2.& pa.386.col. 1.& pag.389.col.2.

Declaratur.l.ſi quando.§.1.&.2.C.de inoffic.teſtamento.in.d.c.quanuis pactum. verbo.à filia.nu.9.pag.399.col.2.

Declaratur.l.fi.in princip.C.de bon.quæ lib.in.d.c.quanuis pactum.verb.nullũ ad bona &c.nu.3.4.5.&.6.pag.407.col 2.& ſequentibus.

Declaratur.l.4.tit.2.lib.5.nouæ recopil. regiæ.allegatione.11.num.7.pag.487. col.1.

Decedentibus ſimul patre & filio in bello, non cognito, quis priùs deceſſerit, præſumitur patrem priùs deceſsiſſe.in.c. quanuis pactum.in princip.nume.30. pag.384.col.1.

Deſcendentibus debetur legitima iure naturæ, aſcendentibus verò iure miſerationis.ibidem num.33.pag.384.col.2.

Delictum poteſt in teſtamento committi.in.l nemo poteſt.n.261.ff.de legat.1. pag.82 col.2.

Die feriato licitum eſt apprehendere debitorem propter ſuſpicionem fugæ, etiam tempore induciarum.in.d.l.nemo.num.181.& 182.pag.61.col.2.

Differentia Barto.inter hæc verba legis, non poſsit vel nõ poteſt, an ſit vera.ibidem nu.147.pag.52.col.2.

Diuiſio bonorum paternorum præſumitur facta & reddita ratio per diutinã poſſeſsionem decem annorum inter præſentes &.20.inter abſentes.in.d.l.nemo poteſt.nu.209.& quomodo hoc intelligatur, & an ſit correctum iure regio; latè in numeris ſequentibus vſque ad numerum.214.excluſiuè.pag.68.col.1.& ſequentibus.

Diuiſio facta aliquarum rerum hæreditariarũ, non impedit, quin etiam fiat reliquarum non diuiſarum, non obſtante temporis curſu.ibidem nu.215.pag.70. col.2.

Dictio, ſi verò, eſt aduerſatiua in iure, & in facto.in.d.l.nemo poteſt.num.268. pag.84.col.2.

Definitio ſolet in iure ſubſtantiam rei ſignificare.ibidẽ nu.350.pa.110.col.1.&.2.

Definitionem ſatis eſt comprehendere naturam regularem rei definitæ. ibidẽ nu.3c1 pag. 110.col. 2.
Differentiæ contractus ſimulati & in fraudem geſti.in.d.l.nemo poteſt.num.373 pag.115.col.2.
Differentia emancipationis & patriæ poteſtatis eſt hodie ſublata.in.§.ſui.n.131. de quo etiam.nu. 145.de hæred.qualit. & differentia. pag. 212.col. 2.& pag. 217.col.1.
Differentia adoptionis & arrogationis. ibidem num.154.pag.220.col.1.
Differentia quæ eſt,quando nepos admittitur ad querelam non præparatam ex perſona patris,& quando iure proprio per ſucceſſorium edictum.in.l. pater filium.nu.27.ff.de inoffic.teſtamento.& nu.28.ponitur alia differentia.pag.252 col.2.
Differentia ponitur inter duos caſus,ſcilicet,quando pater inſtituit filium in legitima et præterijt nepotem, et quãdo exhæredauit filium et præterijt nepotẽ. ibidem nu. 32pag.256.col.2.
Differentia maxima inter prohibitionẽ realem et perſonalem de non alienando.in.l.vnic.n.55.C.quand.non petẽt. part.etc.pag.281.col.1.
Differentia nulla eſt inter mares et fœminas in ætate virili et maiori,quia vtriq; poſt.25.annum egrediuntur ætatẽ minorem,et ingrediuntur maiorem.in.d. authen.ſacramenta puberum.n.3.C.ſi aduerſ.vendit.pag.296.col.2.
Differentia inter repudiare et renuntiare hæreditatem.in.c. quamuis pactum.in princip.nu.29.de pact. in.6.pag. 383. col.1.
Differentia quę ſit inter acceptilationem, et liberationem.allegatione.2.n.16.pa. 445.col.1.
Difficultas proponitur, ob quam videtur ceſſionem fieri nõ poſſe à creditore. allegatione.4.n.9.pag.456.col.2.
Differentia,quæ poteſt conſiderari inter has clauſulas bullæ cruciatæ. ſatisfecha la parte,o ſi la parte conſentiere.9. allegatione.n.10.pag.479.col.2.
Dignitas non liberat quem à patria poteſtate in fauorabilibus.in.d.§.ſui.nu.29. de hæred.qualit.et differentia.pag.171. col.1.
Dilatio conceſſa abſenti non currit,niſi ei notificata ſit.allegatione. 3. nu.9.pag. 448.col.2.
Diſpoſitiones legales potiùs debent iudicari et regulari ſecundùm. ll. vltimarũ voluntatum,quàm contractuum.ibidẽ n.24.pag.452.col.1.
Dominium rei dotalis non tranſit in maritum niſi per traditionem,ſicut eſt regulare in alijs.allegatione.5.nu.3.pag. 463.col.2.
Dominium ſaltem vtile transfertur ex locatione ad longum tempus,præterquã ſi ex mente contrahentium vel legis conſte: contrarium.in. d.l. nemo poteſt.n.50.et 51 pag.27.col.2.
Dominium non transfertur in vniuerſali conſtitutione dotis ante traditionem. allegatione.5.n.4.nec in alijs vniuerſalibus.ibidem.nu.5.pag.464.col.2.
Dominium ad tempus conſtitui poteſt. in.d.l.nemo poteſt.num.226.pag. 71. col.1.
Dominium rerum dotalium tranſit ipſo iure ſoluto matrimonio in mulierem. allegatione.11.n.6.pag.487.col.1.
Donatio abſenti facta de iure regio an valeat ſtatim.d.l.nemo.nu.256.pag. 82. col.1.
Donans rem propriam retẽto vſufructu, non debet præſtare cautionem devtendo et fruendo.etc.in. d.l.nemo poteſt. n.291.pag. 90.col.2.
Donatio etiam iurata,non tamen inſinuata,non valet,quando propter non factã inſinuationem aliqua fraus vel falſitas interueniſſet,idque conſtaret. ibidem n.143.pag.108.col.2.
Donatio cauſa mortis, prout eſt in fieri, æquiparatur cõtractibus, et poſtquam eſt facta,æquiparatur legatis, et ſic vltimis volũtatibus.in.l.vnic.n.28.C.quãd. non petent.part.etc.pag.272.col.1.

Donationes à puberibus, minoribus tamé 25.ann. nõ poſſunt nec cum decreto ce lebrari, niſi certis quibuſdam caſibus. in.d.authentica.ſacramenta puberum. nume.120.C.ſi aduerſ.vend.pag.352. col.1.

Donatio minoris adhoc vt ſilentio temporis roboretur, requiritur decennium ſilentij ſuper legitima ętate. 25.annorum, licèt alienatio oneroſa roboretur per quinquennium.ibidem num. 121. pag.352.col.2.

Donatio gratuita an hodie iure regio acquiratur abſenti, taliter, quòd reuocari non poſsit etiam ante acceptationem. in cap. quanuis pactum. in principio. nume.53.de pact.in.6.pag.393. col.2.

Donatio abſenti facta, quotieſcunq; notarius nomine ipſius ſtipularetur, et acceptaret eam, an poſsit reuocari ante ratihabitionem abſentis? ibidem num.54. pag.394.col.1.

Donatio facta cum iuramento de non reuocando eam, an poſsit reuocari ante acceptationem? ibidem num.55.pag. 394.col.2.

Donatę rei poſſeſsio videtur tradita per traditionem ſcripturę donationis vel tituli ipſius rei donatę, et donatio erit certa, et non perturbabitur.ibidem nu. 56.pag.394.col.2.

Donatario decedente ſine acceptatione donationis, hęredes ipſius an poſsint acceptare donationem, vel econuerſo decedente donatore ante acceptationem donatarij, an donatarius poſsit poſtea acceptare donationem inuitis hęredibus donatoris? ibidem nu.57.pag. 395.col.1.

Donatarius ſi ſit pręſens tempore donationis, an requiratur acceptatio? ibidé nu.58.pag.395.col.2.

Donatio facta alicui ita, vt poſt certum tépus acquiratur eccleſię vel alteri pio loco, an poſsit reuocari à ſolo donatore antequam ab eccleſia vel pio loco acceptetur, remiſsiuè in dict. c. quanuis pactum.in princip.num.60.de pact.in 6.pag.396.col.1.

Donatio inter viuos facta aliquibus diebus ante ingreſſum religionis, an valeat ſtante quodam decreto Sacri Concilij Tridentini.in dict.cap.quanuis pactum.verb. dum nuptui tradebatur. nume. 5.pagi. 403. colum. 2. in fi.

Dolus pręſumptus an remitti poſsit? in dict.l.nemo poteſt.num.283.pag.88. col.2.

Dolus negantis requiritur ad hoc vt conuentus reiuendicatione negans ſe poſſidere et conuictus de mendacio condemnetur in amiſsione poſſeſsionis, hoc eſt, quòd ſciat ſe poſsidere. in dict. authentica.ſacramenta puberum. nume.61.C.ſi aduerſ. vendit.pag.324. col.1.

Dolus requiritur ad hoc vt quis puniatur de falſo, vel perjurio.ibidem num.62. pag.324.col.2.

Doli allegatio in accuſatione ſufficit in falſo vel perjurio, quia probato delicto, pręſumitur dolus.ibidem num.63. pag.325.col.1.

Dolus requiritur in negante ſe habere patrem vel curatorem vt teneatur ex ſuo mendacio, et ſufficit doli allegatio. ibidem nume.64. pag. 325.colum.1.

Dotem promittens reddere ſoluto matrimonio, partem dotis ſibi retinere poteſt ex ſtatuti diſpoſitione, prӕterquam ſi maritus promittat totam dotem reſtituere. in dict.l. nemo poteſt. nume.319.ff.de legat.1.pag.100.col.1. et.2.

Dos non poteſt eſſe ſine matrimonio, et quomodo hoc intelligatur. in.§. ſui. nume.22. Inſtituta de hęred.qualitate et differentia. pagina.169. colum.2.

Dotis priuilegium anterioritatis non tranſit in ceſsionarium, et ei pręfertur ſecunda dos non ceſſa, etiam ſi prӕdictum priuilegium expreſſe cedatur

cedatur in inſtrumento.allegatione.tt. nu.1.et 2.pag.485.col.1.et 2.

Dotis priuilegium anterioritatis non trāſit in hæredem extraneum, et ei præfertur ſecunda dos, præterquam ſi pro prima dote adſit hypotheca expreſſa. ibidem nu.3.et 4.pag.485.col.2.et ſequē.

Dubitans an debitum ſolutum ſit, verùm poſſit vti præſcriptione legali in. d. l. nemo poteſt. num. 208.pag.67.col.2. in fin.

Duobus vel tribus teſtibus probantibus affirmatiuam plùs creditur, quàm decē, centum, vel mille probantibus negatiuam.allegatione.6.num. 1. pag. 465. col.1.et 2.

Duo inſolidum non poſſunt eſſe domini eiuſdem rei.allegatione.7.num.1.pag. 468.col.1.et 2.

Duo beneficia curata, vnum in actu, et alterum in habitu tantùm, poſſunt ſimul ab eodem ſacerdote obtiueri.allegatione.8.num.1.et ſequentibus. pag. 473. col.1.

¶ Sequitur litera. E.

ECcleſia bene reſtituitur aduerſus contractum ſui procuratoris iuratum, nomine et mandato eccleſiæ celebratum.in authentica.ſacramenta puberum.n.141.C.ſi aduerſ.vendit. et an idem ſit, quando prelatus eccleſie contrahit?ibidem nu.142.pag.357.col.2. et ſequenti.

Eccleſia habente Barrios et territorium limitatum parrochianorum.8.allegatione.nu.8.pag.475.col.2.

Eccleſia pauper quibus impenſis hodie attento decreto Sacri Concilij Tridentin.reędificari debeat.allegatione. 10. n.7.pag.483.col.2.

Emancipatus deſinit eſſe in patris poteſtate et ſuus eſſe per emancipationem. in §.ſui.nu.117.de hered.qualit.et differētia.pag.207.col.1.

Emancipatus hodie eſt ſuus ab inteſtato, ſecùs verò condito teſtamento. ibidē. n.132.

Emancipato, rumpente teſtamentum patris per contratabulas, omnes filij tam ſui quàm emancipati eodem iure ſuccedunt.ibidem num.133.pag.213.col.1. et 2.

Emancipatus pręteritus ſine cauſę inſertiōe eſt ſuus, et habet hoc caſu ius dicēdi nullum.ibidem num.139.pag. 215. col.1.

Emancipatus filius inſtitutus nepote ab eo pręterito eſt ſuus.ibidem num. 140. pag.215.col.1.

Emancipatus non tranſmittit etiam hodie hęreditatem non aditam ex potentia ſuitatis.ibidem n.146.pa.218.col.1.

Emancipatus etiam hodie non gaudet beneficio.l.fi.C.de repud.hęred. ibidem n.148.pag.218.col.2.

Emancipatus etiam hodie non habet tria capita ad ſuccedēdum, ſicut filius ſuus. ibidem nu.149.pag.218.col.2.

Emens à teſtamentario habente mandatum à teſtatore ad vendendum, an ſit ſecurus, licèt pretium, quod dedit, non conuertatur in debita et legata defuncti, ſed in rem propriam exequutoris vendentis, et an ipſe exequutor teneatur?in.1.allegatione.n.2.pa.427.co.2

Emptor non tenetur ſtare colono.in.l.nemo poteſt.n.42.ff.de legat. 1. etiam ſi adſit pro colono hypotheca ſpecialis vel generalis, dum tamen emptor ei ſatisfaciat de ſuo intereſſe. ibidem num. 44.hoc limitatur, quando pro locatione adeſt pactum de non alienando cū hypotheca ſpeciali ipſius rei locatę.ibidem nume.43.item limitatur, quando pro ſecuritate locationis adeſt iuramētum et hypotheca ſpecialis.ibidem nu. 45.pag.26.col.1.et 2.

Emptori hæreditatis, ſi mādantur ei actiones, accreſcit portio vacans, et non hæredi qui vendidit.in.l.vnica.nu.70.C. quand.non pet. part. etc. pag. 289. col.1.

Emptor pignoris dati cum facultate vendendi, an ſit ſecurus venditione facta dolo creditoris vendentis? ibidem nume.4.pag.429.col.1.
Emptor rerum minoris, qui ſoluit pretiũ tutori vel curatori minoris, an ſit ſecurus in emptione ſua, ſi pretium non ſoluatur creditori minoris? ibi.nume.6.& ſequentib.pag.429.col.2.
Emptoris non ſpectat ad ſolicitudinem in caſu authenticæ, hoc ius porrectum. C. de S.ſanct.eccleſ. quòd pretium ſoluatur creditoribus eccleſiæ, d.1.allegatione.nu.7.pag.429.col.2.
Emens à debitore rem obligatam cũ conſenſu creditoris, licèt debitor pretium nõ ſoluat creditori, eſt ſecurus. ibidem nu.9.pag.430.col.1.
Emens ab hærede, vt ſit ſecurus, quid debeat facere, & procurare? in d.1.allegatione.nu.12.pag.431.col.1.
Enormiſsima læſio nunquam comprehẽditur nec cenſetur excluſa per iuramẽtum, quacunq; forma præſtetur. in authentica.ſacramenta puberum.nu.92. C.ſi aduerſ.vendit.pag.335.col.2.
Enormiſsima læſio vt per iuramẽtum excludatur, aliqua remedia ponuntur, & vtrum ſint tuta? ibidem.num.97.&.98. &.100.pag.338.col.2.& pag.339.col.1. & pag.340.col.1.
Enormiſsima læſio in caſu.c. quanuis pactũ.de pact. in.6.an ſit cauſa ſufficiens ad reſcindendam renuntiationem iuratam, de qua in illo tex.& quod remedium ſiue cautela adhiberi poſsit adhoc remiſsiuè? in.d.c. quanuis pactum. in verbo, ſi tamen iuramento &c.nu.2. pag.418.col.1.
Epiſcopi quid hodie poſsint in iure patronatus, remiſsiuè? in.d.l. nemo poteſt. nu.452.ff.de legat.1.pag.141.col.1.
Epiſcopalis dignitas liberat filium famil. à patria poteſtate.in.§. ſui.nu.10. Inſti. de hæred.quali.& differentia. pag.166. col.2.
Epiſcopus filius familias non amittit ſuitatem.ibidem nu.11.& ſpeciale eſt in eo, vt habeat ſuitatem, licèt liberetur à patria poteſtate.ibi nume.28.pag.167. col.1.& pag.171.col.1.
Epiſcopus filius ſi prætereatur in teſtamẽto à patre, habet ius dicendi nullum.in d.§.ſui.nu.12.pag.167.col.1.
AEquitas.l.ſi me & Titium. cum ſimilibus.ff.ſi cert.pet.in.d.authentica.ſacramenta puberum.nu.82.pag.332.col.1.
AEſtimum patris cenſetur æſtimum filij, & ibi infertur ex hoc, & procedit in publicis muneribus, ſecùs in priuatis.in.d. §.ſui.nu.114.&.115.pag.206.col.2.
AEtas ad matrimonium requiſita.in dict. authentica.ſacramenta puberum.nu.4 pag.296.col.2.
AEtas hodie per ſacrum concilium Tridentinum requiſita ad profeſsionẽ religionis.ibidem nu.7.pag.298.col.1.
Exceptio ſimulationis, an admittatur aduerſus inſtrumentum publicum, ſtante ſtatuto, quòd nullæ aliæ exceptiones admittantur, niſi certæ quædam. in.l. nemo poteſt.nu.375.ff.de lega.1.pag. 116.col.1.
Exceptio ſimulationis non poteſt tolli etiam expreſſè per ſtatutum.ibidẽ.nu. 376.pag.116.col.2.
Exceptio ſimulationis renuntiari non poteſt.ibidem nu.377.ex poſt facto tamẽ per pactum bene poteſt. ibi num. 380. pag.116.col.2.& pag.117.col.1.
Excommunicatio lata ad inſtantiam partis, licèt poſsit tolli antequam incurratur de ipſius partis conſenſu, non tamẽ poteſt ſuſpendi, nec prolongari, nec fieri quòd adſit reincidentia.allegatione 9.nu.3.pag.477.col.2.
Excommunicatus ſub conditione, ſi non ſoluerit Titio intra certum tempus, nõ ſoluẽs, an ſtatim ſit excommunicatus, & quomodo hoc intelligatur? ibidem nu.4.pag.477.col.2.
Excommunicationis abſolutio facta ab ordinario vel ab excommunicatore ſine partis ſatisfactione, vel alia iuris forma prætermiſſa valet, licèt ſit iniuſta. ibidem nu.5.pag.478.col.1.

Exequu-

Exequntiuum ius paſsiuè eſt perſonale, quod non ſequitur rem, ſed perſonam, et ideo non datur cõtra tertium rei poſſeſſorem, neç contra non nominatum in inſtrumento.in.l.nemo poteſt.n.32.ff.de legat.2.pag.23.col.1.

Exequi quòd poſsit duobus caſibus inſtrumentum guarentigium aduerſus tertiũ rei ſingularèm poſſeſſorem. ibidem n. 38.et 39.pag.24.col.2.et pag.25.col.1.

Exequi defunctorum voluntates pium eſt, et ſi ad cauſas pias non ſpectent. ibidem.n.308.pag.96.col.1.

Exequutores teſtamentorum poſſunt capere propria authoritate rem ſibi legatam.in.d.l.nemo poteſt.num.365.pag. 114.col.1.

Exequutio laudi peti poteſt, étiam ſi compromiſſum non oſtendatur, ſi arbiter præſentibus partibus et homologantibus ſententiam ferant.ibidem nu.443. pag.137.col.2.

Exequutiuum ius nec obligatio non præſcribitur aliquo tempore, quando debitor eſt obligatus perpetuò, vel quòd poſsit compelli quandocunque, licèt aliàs præſcriberetur. in. d.l. nemo poteſt.num.475.pag.148.col.1.et.2.

Exequutiuum remedium hodie iure regio ſucceſſori ab inteſtato competit pro adipiſcenda poſſeſsione bonorum hæreditariorum.in.d.§.ſui.n.73.et 74. olim officium iudicis competebat ſuis tantùm.d.n.74.pag.187.col.2.et pag. 188.col.1.

Exequutoris venditio nõ bona fide facta, an ſit retractanda.allegatione.1.n.3.et 5.pag.428.col.1.et pag.429.col.1.

Exemplum, quo teſtator iubet obligationem finiri certo loco.in.d.l. nemo poteſt.nu.502.pag.155.col.2.

Exempla referuntur, quibus teſtator iubet obligationem finiri ſub conditione.ibidem nu.508.pag.157.col.1.

Exhæredatio ita demum valet, ſi hæreditas adeatur.in.d.§.ſui.nume. 127.pag. 210.col.1.

Exhæredare vel præterire liberos hodie non licet ſine cauſæ inſertione. in.l.pater filium.nu.35.ff.de inoffic.teſtamẽto.pag.257.col.2.

Exiſtentia ſuitatis idem operatur, quod tabulę teſtamenti.in.d.§.ſui.nu. 74.pag. 188.col.1.

Exiſtentia ſui hęredis non eſt ſufficiens ſine immiſtione ad inducendam confuſionem actionum.ibidem num. 85. pag.193.col.1.

Ex poſt facto poteſt quis decedere pro parte teſtatus, et pro parte inteſtatus, (hoc eſt) poſt aditam hęreditatem. in l.vnic.n.11.C.quand.non pet. part. etc. pag.265.col.2.

Expendi priùs debẽt reditus ciuitatis, vel villę, vel oppidi, quàm deueniatur ad contributionem.allegatione. 10.n.4. pag.483.col.1.

Extenſio in correctorijs licita eſt ex ratione ſcripta in lege.in. d.l. nemo poteſt. n.328.pag.103.col.1.

Extenſio licita eſt etiam in correctorijs, quando per aliquem intellectum reducimur ad ius commune.ibi.nu.329.pa. 103.col.1.

Extraneus dotans, videtur donare. allegatione.2.n.8.pag.442.col.1.

¶ Sequitur litera.
F.

FAcultas et libertas, quę datur defunctorum vltimę volũtati, magis accedit iuri naturali, quàm ſucceſsio filiorum.in.l.nemo poteſt.nu.5.ff.de legat. 1.pag.16.col.1.

Facultas conceſſa alicui, in dubio debet intelligi ſecundùm ius commune, niſi aliter intellecta nihil operaretur, ſed eo caſu non cenſetur remiſſa ſolennitas, quę alteri ſit pręiudicialis.ibidem n. 7. 8.et 9.pag.17.col.1.et 2.

Facultas teſtandi et ſucceſsiones maximè ex teſtamento, omni reſpectu de iure ciuili eſſe, prima opinio.ibidem nu.62. pag.20.col.2.

Facultas

Facultas teſtandi licèt quo ad formam et ſolennitatem ſit de iure ciuili, quo ad originem tamen et ſubſtantiam eſt de iure gentium et naturali,ſecunda opinio.ibidem num.79.pag.35.col.1.

Falcidia quare olim prohiberi non poterat,et quare hodie poſsit? in. d. l. nemo poteſt.nu.305.et 306.et 307. reprobando rationem per Barto. aſsignatam in hoc.pag.95.col.1.et 2.

Falcidię et Trebellianicę vſus, an hodie practicetur? remiſsiuè. ibidem nu.335. pag 104.col.2.

Fauore cauſę pię poteſt quis etiam paganus decedere pro parte teſtatus, et pro parte inteſtatus.in.l.vnic.nu 7.C.quando non pet.part.etc.pag.263.col.2.

Feudalis res,quę prohibetur alienari, poteſt alienari ad vtilitatem domini. allegatione.7.num.15.pag.471.col.2.

Fideicommiſſarius vniuerſalis poteſt ex voluntate teſtatoris ita iubentis, propria authoritate occupare res ſibi fideicommiſſo relictas.in.d.l.nemo poteſt. n.366.pag.114.col.1.

Fideicommiſſum vniuerſale non ſuſtinetur propter prohibitionem quartæ, niſi hęres ſcriptus adeat hęreditatem. ibidem num.314.niſi ei eſſet per teſtatorem remiſſa neceſsitas compulſionis. ibi. num.315.pag. 98.col.2. et pag. 99.col.1.

Fideicommiſſarius creditor eſt. in. §. ſui. n.103.Inſtituta.de hęred.qual.et differentia.pag.202.col.2.

Fideicommiſſarius quodammodo hęres eſt.in l.vnic.numer.65.C.quand.non pet.part.etc.pag.287.col.2.

Fidei pręſtatio an firmet contractum geſtum per adultum ſicut iuramentum? in authen.ſacramenta puberum. num. 144.et 145.C.ſi aduerſ.vendit.pag.358. col.1. et 2.

Fideiuſſorem inuenire difficile reputatur iuris pręſumptione ; in homine inope impoſsibile.in.d.l.nemo poteſt. num. 293.pag.91.col.1.

Fideiuſsio pręſtari debet ad ſolutionem faciendam in caſu.l.de Madrid, de exequutione compromiſſorum loquêtis, etiam non petita.ibidem num.438. pa. 135.col.2.

Fideiuſſor,qui pro alio interceſsit, habet duas actiones aduerſus principalem debitorem pro quo interceſsit allegatione.4.nu.3.pag.455.col.1.

Fideiuſſor per remedium ſeu beneficium ceſſarum actionum pręfertur cęteris creditoribus,qui tempore fideiuſsionis nondum fideiuſſores extiterant,tempore uerò ſolutionis ſic, et omnibus alijs cedente poſterioribus. ibidem nume. 4.et ſequentibus. quod intelligitur, ſi creditor principalis ei pręferreretur, ſi ſatisfactus non fuiſſet. ibidem num. 6. pag.455.col.2.

Fideiuſſor ſoluens,non videtur ſoluere vt liberet reum,ſed vt ſibi acquirat nomê debitoris,et ſic quaſi emptor eſt. ibidê num.5.pag.455.col.2.

Fideiuſſor, cui ceſſa fuit hypotheca per creditorem, poteſt eam intentare aduerſus rerum poſſeſſores.d. allegatione.4.num.8.pag.456.col.1.

Fideiuſſor, cui per creditorem non ſunt ceſſę actiones, ſed intendens actionê mandati aduerſus principalem debitorem, an pręferatur creditoribus medijs inter fideiuſsionem et ſolutionem? ibidem nu.12.et ſequentibus.pag.458.co. 2.et pag.459.col.1.

Fideiuſſor ſicut ſe habet quo ad obligationem reſpectu crediteris principalis,ſic ſe habet reus principalis reſpectu fideiuſſoris,quia vterque debitor eſt. d. allegatione.4.num.15.pag. 459.col. 2.

Filij prioris matrimonij poſſunt poenas.l. 1.C.de ſecund.nupt.matri ſecundo nubenti remittere.in.d.l.nemo poteſt. n. 18.ff.de legat.1.pag.20.col.1.

Filius an à principio poſsit conſentire vt exhæredetur.ibidem num.142.pag.51. col.1.

Filius an à principio poſsit conſentire vt prętereatur. ibidem num.143.pag.51. col.1.

Filius

Filius an poſsit cõſentire vinculũ & grauamen in ſua legitima? ibidem. n.144. pag 51.col.2.
Filij teſtatoris acceptantes expreſsè prohibitionem expreſſam Trebellianicæ factam per teſtatorem, minimè poſsēt illam detrahere.in.d.l.nemo poteſt.n. 332.pag.104.col.1.
Filij familias non poſſunt renuntiare Senatusconſulto Macedoniano. ibidē.n. 493.pag.153.col.1.
Filius familias iure regio pōt teſtari.in.§. ſui.n.8.Inſtituta.de hæred.qual.& differentia.pag. 166.col.2.
Filius, vel alius hæres in teſtamento ſcriptus, poteſt intrare propria authoritate bona hæreditaria iacentia abſq; eo q̃ incurrat pœnas.l.de Soria.in.d.§. ſui.n.75.&.76.pag.189.col.1.
Filius ſuccedens patri, an teneatur alijs fratribus cōferre, quod pater communis pro ipſius filij condemnatione in vita voluntariè ſoluit? ibidem.nu.93.pag. 198.col.1.
Filius, qui deliquit, an poſsit repudiare hæreditatem matris ſibi delatam poſt delictum in præiudicium offenſi, & iuris ſibi competentis per ſententiam. &c. ibidem.n.95.pag.199.col.2.
Filius ſuus, an poſsit repudiare hæreditatem patris, retēta ſibi legitima. d. §.ſui. n.96.pag.200.col.1.
Filius melioratus poteſt acceptare meliorationem & prælegatum, cæteraq; bona repudiare.ibidem.nu. 97. pag.200. col.2.
Filij ſuccedentes in feudum patris, non acquirunt ſuccedendo, ſed acquiſitum capiunt cum libera adminiſtratione . in d.§.ſui.n.110.pag.205.col.2.
Filius regis, an rex vocari debeat, licèt regnum non habeat? ibidem. nu. 111.pag. 205.col.2.
Filius litigans, qui non habet immobilia, non excuſatur à ſatisdatione. l. ſciendũ ff.qui ſatisdar.cogātur.propter immobilia patris.in.d.§.ſui.nu.116.pag.207. col.1.
Filius vel filia per contractum matrimonij de iure communi non liberatur à patria poteſtate.ibidem.n.118.ſed de iure fori liberatur, quibuſdam concurrentibus.ibi.n.119.ſed lege Tauri liberatur etiam illis non concurrentibus, ſed tantùm quòd ſit velatus.ibi n.120.& an id procedat tātũ in fauorabilibus, vel etiã in præiudicialibus? ibidem.nu.121. pag. 207.col.2.& pag.208.col.1.
Filius velatus ſi exiſtat ingratus patri, an poſsit reuocari in patriam poteſtatem. in.d.§.ſui.n.122.pag.208.col.2.
Filio exhæredato, nepos non efficitur ſuus auo, & ideo poteſt præteriri.ibidem.n. 123.pag.208.col. 2.
Filius exhæredatus amittit ſuitatem per exhæredationem.in.d.§.ſui.num.124. pag. 209.col.1.
Filius vxoratus & velatus etiam hodie nõ tranſmittit hæreditatem non aditã ex potentia ſuitatis.ibidem.num.147.pag. 218.col.1.
Filius licèt quo ad libertatem ventrem ſequatur, hoc eſt matrem, tamen quo ad honores patrem ſequitur. in.d.§.ſui.n. 188.pag.229.col.1.
Filius natus ex damnato coitu licèt legitimetur, nō conſequitur nobilitatem patris.ibidem.n.189.pag.230.col.1.&.2.
Filij ſpurij illuſtrium perſonarum, Ducũ Comitum, & Marchionum, an gaudeant nobilitate parentum? in.d.§.ſui. n.190.pag.231.col.2.
Filij naturales legitimātur per ſubſequēs matrimonium.ibidem.n.191.pag.231. col.2.
Filia dotata præterita vel exhæredata in teſtamento, non poterit illud rumpere, ſtante ſtatuto, quòd filia dotata non poſsit ſuccedere ab inteſtato.in.l.pater filium.nu.22.ff.de inoffi. teſtamento. pag.249.col.2.
Filio exhæredato approbante teſtamentum, ſequens in gradu an poſsit querelare per ſucceſſorium edictum? ibidē. num.39.pag.238.col.1.
Filius, qui habet peculium caſtrenſe vel quaſi

quaſi caſtrenſe, poterit contrahere ad creditum, non obſtante prohibitione, l.22.titu.11.lib.5. nouæ recopil.regiæ. in authentic.ſacramenta puberum.nu. 49.C.ſi aduerſ.vendit.pag.319.col.2.

Filij famil. quòd poſsint liberè diſponere de lucris quaſi caſtrenſibus contentis in quadam lege regia.in.d.authentic. ſacramenta puberum.nu.53.pag.320. col.2.

Filius famil.qui tempore contractus inter rogatus an habeat pàtrem vel curatorem.etc.hoc negauit cõtra veritatem, tenetur adimplere contractum à ſe factum propter ſuum mendacium.ibidē n.55.pag.321.col.1.

Filius famil.ſi tempore, quo ſecum contrahitur, ſe mentitus eſt patrem famil. aſſerendo, datur contra eum in ſolidum actio.in.d.authentic. ſacramenta puberum.numer.70.pag.326.col.2.

Filius familias cum bona conſcientia poteſt opponere exceptionem Macedoniani.ibidem num.83.et limitatur.nu. 84.pag.332.col.2.

Filius, vel filia, quæ renuntiauit cum iuramento futuræ ſucceſsioni paternę vel maternę aliquo pretio ſibi dato vel promiſſo, ſi fuerit deceptus vltra dimidiam iuſti pretij, poteſt agere remedio l.2.C.de reſcind.vend.in.d.authentic. ſacramenta puberum.num.78.et cautela vt hunc quoque caſum et alios iuramentum comprehendat. ibidem nu. 88.pag.330.col.1.et pag.334.col.1.

Filius, in cuius fauorem renuntiatum eſt ab alio fratre, an vltra hoc poſsit per patrem meliorari in tertio et quinto bonorum?in.c.quanuis pactum.in princip.numer.10.de pactis in.6.pag.375. col.2.

Filius an poſsit conſentire grauamini in ſua legitima appoſito in pręiudicium liberorum?ibidem nume.16.pag.379. col.2.

Filius an poſsit renuntiare ſuam legitimã in pręiudicium creditorum?ibidem n. 17.et.24.pag.380.col.1.et pag 381.col.2.

Filius prẹteritus in teſtamento patris, poteſt id approbare, et tunc reconualeſcit teſtamentum iure prętorio.in.d.c. quanuis pactum.in princip. nu.25.pag. 382.col.1.

Filius, in cuius fauorem pater fecit ſcripturam publicam non meliorandi alios, poteſt conſentire meliorationem aliorum fratrum factam, et renuntiare prędictę ſcripturę in pręiudicium ſuorum filiorum.ibidem num.26.pag.382.columna.1.

Filius tempore, quo pater teſtatur, poteſt conſentire ſe prẹteriri, vel exhęredari. ibidem num.27.pag.382.

Filius poteſt conſentire grauamini in ſua legitima appoſito, etiam ſi habeat filios.in.d.c.quanuis pactum. in princip. n.32.pag.384.col.2.

Fili⁹, vel pater nõ poteſt poſt mortē teſtatoris cõſentire grauamen in ſua legitima appoſitũ in pręiudicium filiorũ, licèt poſsit in pręiudicium ſui ipſius.ibi. n.51.pag.392.col.1.

Filius, cui in vita patris fuit aſsignata et tradita legitima, an creſcentibus poſtea facultatibus patris, poſsit petere ſupplementum et incremētum ſuę legitimę, et quid econuerſo?in.d.c.quanuis pactum.verb.à filia.num.7. et ſequentibus, pręcipuè.nu.10.11.12.et13.pag.398. col.2.et pag.400.col.2.et ſeq.

Filius, qui in vita patris non recepit integram legitimam, poteſt poſtea auctis facultatibus reſiduum petere. ibidem d.verb.à filia.n.12.pag.401.col.1.

Filius, qui in vita patris coactꝰ per ſtatutum recepit legitimam pro condemnatione delicti ſoluendam, an etiam auctis poſtea facultatibus patris poſsit aliquid aliud conſequi?in.d.verb.à filia.nu.13.pag.401.col.2.

Filia ingrediens religionem, an poſsit renuntiare aliqua dote recepta hęreditati parentum cum iuramento?in.d.c. quanuis pactum. verbo. dum nuptui tradebatur.numer.1.pagin.402.colu.1.

Filij

Filij famil. non poſſunt teſtari de rebus, in quibus parentes eorum habent vſum fructum, nec eas alienare contra volũtatem parentum. in d.c. quanuis pactũ. verb. nullum ad bona regreſſum. etc. n. 15. pag. 411. col. 2.

Filius familias non poteſt hodie facere pactum de non petendo legatum ſibi relictum ſub conditione in præiudicium vſusfructus patri in eo debiti. ibidem. n. 16. pag. 411. col. 2.

Filia renuntians hæreditati patris cum iuramento, excluditur ab ipſius patris hęreditate etiam inteſtati decedentis. in d.c. quanuis pactum. verb. omnino ſeruari debebit. n. 1. præterquam ſi nullos alios filios habet pater. ibi. nu. 2. niſi nepotes habeat ibi. n. 3. pag. 418. col. 2. & pag. 419. col. 1.

Filius etiam ſi in caſu c. quanuis pactum. de pactis. in. 6. renuntiauerit iuri petendi alimenta, poterit nihilominus ſi indigeat ea petere. ibidẽ. d. verbo, omnino. etc. n. 5. pag. 419. col. 2.

Filius vel filia renuntians in caſu. d. c. quãuis pactum, excluditur à legitima, quæ ſibi competeret, ſi non renuntiaſſet. ibidem. d. verb. omnino. etc. n. 6. pag. 419. col. 2.

Filius familias electus in dignitatem patriciatus, liberatur à patria poteſtate ſtatim quòd ſibi præſtantur literę electionis. in. 3. allegatione. n. 7. pa. 447. col. 2.

Filius legitimus et naturalis ſecundo loco natus, præfertur in maioratu filio naturali tantùm primo nato & legitimato per ſubſequens matrimonium poſt natiuitatem ſecundi. allegatione. 4. n. 13. pag. 493. col. 1.

Filius poteſt petere alimenta futura à matre ſua tenente et poſsidente bona patris ſui defuncti. 14. allegatione. nu. 1. pag. 453. col. 1.

Fiſcus ſuccedens in bonis alicuius, an ſem per ſuccedat vt hæres vniuerſalis, ita quòd ei accreſcat portio vacãs, et quòd teneatur ad debita hæreditaria, in. l. vnic. n. 65. C. quand. non pet. part. pag. 286. col. 2.

Forma ſubſtantialis alicuius rei eſt iuris publici. in. d. l. nemo poteſt. n. 10. ff. de legat. 1. pag. 18. col. 1.

Formæ à lege introductæ renuntiari non poteſt, nec quicquã ex ea mutari, etiã ſi mutetur in melius. in. d. l. nemo poteſt. n. 111. & 112. pag. 43. col. 2.

Forma omnis ſeu ſolennitas eſt iuris publici. ibidem. n. 113. pag. 43. col. 2.

Formæ nihil poteſt addi nec detrahi, & adimpleri debet ad vnguem, nec ſufficit per ęqui pollens adimpleri. ibi. nu. 114. pag. 43. col. 2.

Francigenę an habeãt filios in poteſtate, et an ipſi filij ſint ſui. in. §. ſui. n. 38. de hęred. qual. & differentia. pag. 173. col. 2.

Frater licèt per longũ tẽpus decẽ vel viginti annorũ videat & conſentiat alterum fratrem poſsidere omnia bona hæreditaria, & non contradicat, neq; diuiſionem petat, nõ videtur renũtiaſſe hæreditati paternæ, nec præſcribitur cõtra eum minori tempore. 30. annorũ. in. d. l. nemo poteſt n. 214. pag. 70. col. 1.

Frater nõn admittitur contra teſtamentum fratris, niſi turpi perſona inſtituta. in. c. quanuis pactum. in principio. numer. 42. de pact. in. 6. pag 388. col. 1. & 2.

Fructus rei legatæ, qui percipiuntur iacente hæreditate, cuius commodò cedant, hæredis, vel legatarij? in. d. l. nemo poteſt. numer. 368. et ſequent. pag. 114. col. 2.

Fructus legitimæ quando legitima conſiſtit in ſpeciebus, debentur à tempore mortis patris. allegatione. 14. nume. 7. pag. 494. col. 2.

¶ Sequitur litera. G.

GAbellarius ſiue publicanus nõ poteſt cõpellere tranſeuntes viatores vt diſſoluant fardelos ſuos. in. l. nemo poteſt. n. 409. pag. 124. col. 2.

Generalis hypotheca omnium bonorum conſtituta tempore venditionis

alicuius rei, an præferatur in illa re generali anteriori.allegatione.5.n.2.pa. 463.col.1.

Gloſſa ſeu dictum doctoris debet intelligi ſecundùm iota quæ allegat.in.§.ſui. n.112.Inſti.de hæred.qualit. et differẽtia.pag.206.col.1.

Grauamen apponi poteſt in legitima filij de conſenſu ipſius, etiam ſi habeat filios.in.c.quanuis pactum.in princip.n. 16.et.32.de pact.in.6.pag.379.col.2.et pag.384.col.2.

Grauamen poteſt apponi in legitima filij alio caſu ibidem poſito.n.37.et alio caſu etiam.ibidẽ.n.38.pag.386.col.1.et.2.

¶ Sequitur litera.H.

HAbens priuilegium ab Imperatore legitimandi quoſcunque ſpurios, exceptis filijs Comitum et Baronũ, an poſsit legitimare filios ſpurios filij Comitis viuentis? in.§.ſui. nu.113.de hæred.qualit.et differentia. pag.206.col.1.

Habens filios legitimos et naturales, an poſsit legitimare alios naturales tantũ remiſsiuè? ibidem.n.163.pag.122.co.2.

Hæreditas poſtquam eſt adita, non dicitur ampliùs hęreditas, ſed proprium patrimonium hæredis.in.l.nemo poteſt. n.76.ff.de legat.1.et in.c.quanuis pactum.verb.omnino ſeruari debebit.n. 8.de pact.in.6.pag.34.col.2.et pag.420 col.1.

Hæreditas adiri debet ſaltem à venientibus ab inteſtato in omnibus caſibus, in quibus legata iure debentur non adita hæreditate, et an iure regio id procedat? ibidem.n.312.et ſeq.pag.98.col.1.

Hæreditas relicta in minùs ſolenni volũtate, an debeatur naturaliter? ibidem nu.464.pag.145.col.2.

Hæreditas iacens non datur vbi eſt ſuus hęres.in.d.§.ſui.n.98.pag.200.col.2.

Hęreditas non adita quare ad hęredes nõ tranſmittatur, rationes aliquę ſubijciũtur.in.l.vnic.n.3.C quand.non petent. part.etc.pag.262.col.2.

Hęres an poſsit remittere vſufructuario cautionem de vtendo et fruendo ſalua rerũ ſubſtantia.in.d.l.nemo poteſt.nu. 280.et.285.et.286.pag.87.col.2.et pag. 88.col.2.et pag.89.col.1.

Hęres militis non tenetur creditoribus hęreditarijs vltra vires hereditarias.ibidem.n.303.pag.94.col.2.

Hęrede ſcripto non adeunte propter prohibitionẽ quartę falcidię, relicta in teſtamento valẽt etiam non adita hęreditate.ibidem.n.329.pag.96.col.2.

Hęres propriè dicitur ille, qui adiuit hęreditatem, et impropriè, qui ſolùm hęres inſtitutus eſt.in.d.l.nemo poteſt.n.311. pag.97.col.2.

Hęres iurantis poteſt dicere contractum ſimulatum abſque periculo periurij, licèt defunctus teneretur ſeruare iuramẽtum.ibidem.n.393.pag.120.col.2.

Hęres inſtitutus in minùs ſolenni voluntate poſsidens bona hęreditaria, an ſit tutus? in.d.l.nemo poteſt.nu.461.pag. 145.col.1.

Hęres, qui dolo fecit, ne conueniatur vbi teſtator tantùm voluit, in alio lòco nõ habet exceptionem, ne ibi conueniatur.ibidem.n.498.pag.154.col.2.

Hęres, qui fuit in mora in loco vbi tantùm teſtator voluit quòd poſſet conueniri, non habet alibi exceptionẽ ne ibi conueniatur ibidem.nu.499.exempla ponuntur in duobus numeris præcedentibus.ibidem.n.500.pa.154.col.2.et pa. 155.col.1.et.2.

Hęres in teſtamento ſcriptus, poteſt intra re propria authoritate bona hęreditaria iacẽtia abſq; eo, quòd incurrat in pœnas.d.l.de Sorta.in.d.§.ſui.n.75.de hęred.qual.et differentia.pag.189.col.1.

Hęres ſcriptus poterit remouere nepotẽ intendentẽ querelã inofficioſi teſtamẽti, in qua ſucceſsit per ſucceſſorium edictum, probando cauſam ingratitudinis contra eum.in.l.pater filium.nu.38.ff. de inoffi.teſtamento pag.258.col.1.

Hæres

Hęres institutus iuſſus per teſtatorem nõ vltrà petere, non poteſt ſalua conſciẽtia vltrà retinere in.l.vnic.num.25.C. quand. non petent. part. pagin. 271. col.2.

Hæres, qui vendidit hæreditatem, non videtur vendidiſſe niſi ea, quæ habebat tẽpore contractus.ibidem.n.62.pag.285.col.1.

Hæres etiam poſt venditionẽ hęreditatis poterit conueniri à creditoribus hęreditarijs.ibidem.numer.64.pagin.286.colum.1.

Hęres vendẽs hęreditatẽ, an teneatur reſtituere portionẽ ſibi accreſcentẽ emptori hæreditatis eiuſdem.in.d.l.vnic.n.67.pag.288.col.1.

Hæres, qui vendidit hæreditatẽ cũ omni augmẽto, vel alijs verbis ęquipollentibus, tenetur reſtituere emptori portionem accreſcentẽ.ibidẽ.n.69.pag.289.col.1.

Hęredes iurãtis nõ ſunt periuri, licèt cõtraueniãt actui vel cõtractui iurato per defunctũ, tenẽtur tamẽ obſeruare prędictum contractum defuncti.in authen. ſacramenta puberum. numer.15.et ſequentibus.C.ſi aduerſ.vendit.pag.301.col.2.

Hæredes iurantis nõ poterũt cõueniri ad implementum contractus ſeu pacti iurati, in foro epiſcopi.ibidem.nume.16.pag.302.col.1.

Hęres iurantis ciuiliter ad pœnã poteſt accuſari, ſi nõ obſeruat id, quod defunctus iurauit, nõ verò poteſt criminaliter accuſari de periurio ex iuramẽto defuncti.ibidem.n.17.pag.302.col.1.

Homagium an confirmet contractum ſicut iuramentum.in.d.authẽ. ſacramẽta puberum.n.146.et ſequentibus, pręcipuè.n.149.pag.359.col.1.et pag.360.col.2.

Homagium eſt quędã promiſsio ſimplex inter generoſos.ibidem num.147.pag.359.col.2.

Hypothecaria vel perſonali actione agi nõ poteſt aduerſus fideiuſſores, vel tertios rerũ poſſeſſores, niſi præcedẽte excuſsione in perſona principalis debitoris.in.l.nemo poteſt.n.29.ff.de legat.1. quod limitatur ibidem duobus modis.n.30.et.31.pag.22.col.1.et.2.

Hypothecaria actio licèt contra principalem debitorẽ nominatũ in inſtrumento guarẽtigio ſit exequutiua, tamẽ contra tertium rei ſingularem poſſeſſorẽ eſt ordinaria.ibidem. nu.35.et nu.36. practicatum fuiſſe.pagin.23.col.2.et ſequen.

Hypothecaria irregularis, quę interuenit in conſtitutione cenſus vel emphyteuſis, eſt ordinaria aduerſus tertium rei ſingularem ſucceſſorem.ibidem.n.37.pag.24.col.2.

Hypotheca poſterior expreſſa dotis, an pręferatur expreſſę priori non priuilegiatę? allegatione.11.n.5.pa.486.co.1.

¶ Sequitur litera;
I.

Illud quod conſequor ex iure accreſcendi, dicor habere ex iure meo .in.l.vnic.nu.51.C.quand.non pet.part.pag 280.col.2.

Impenſa funeris pręfertur debitis, etiam ſi creditores habeant tacitas hypothecas, et quid ſi expreſſas habeant? in.l.nemo poteſt.nu.95.ff.de legat.1.pag.38.col.2.

Impenſa funeris pręfertur doti.ibidem.n.96.pag.39.col.1.

Impenſa funeris præfertur depoſito facto penes defunctum, et recepto per eum.ibidem.numer.97.pagin.39.columna.2.

Impuberes doli capaces, an poſsint iurare, vt in eis habeat locum tex. in authẽtica.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſ.vend.in.d.authentica.numer.117.pag.350.col.2.

Impenſæ neceſſariæ factę per maritũ in res dotales, minuunt dotem ipſo iure. allegatione.7.n.13.pag.471.col.2.

Inſtrumentum guarentigium cum pacto de non alienando cum hypotheca ſpeciali, poteſt exequi contra tertium rei poſſeſſorem in ipſamet re. in. d. l. nemo poteſt.num.38.pagin.24.col.2.

Inſtrumentum guarentigium habens pactum de ingrediẽdo poſſeſsionem rei hypothecatę propria authoritate, poteſt exequi in ipſa re hypothecata, etiã à tertio ſingulari poſſeſſore poſſeſſa, ſi huiuſmodi poſſeſſor habeat cauſam à debitore principali, vel ſi ſimul cum dicto pacto adſit clauſula conſtituti. in d.l.nemo poteſt.nu.39.pag.25.col.1.

Infans contrahens ſine tutoris authoritate, non obligatur naturaliter, nec etiã pupillus ſi ſuo tutori promittat. ibidem num.149 pag.53.col.1.

Inſtitutus in re certa, dato cohærede vniuerſali, poteſt occupare rem illam propria authoritate. in. d.l. nemo poteſt.n. 356.pag.111.col.2.

Inhabilitas medij, per quod fit tranſitus de vna perſona ad aliam, impedit iuris effectum, & acquiſitionem. in. §. ſui. nu. 119. de hæred. qualit. & differẽtia. pag. 236.col.1.

Inſtitutus ex ſemiſſe, nullo alio cohęrede dato, habebit totũ aſſem. in. l. vnic. n. 5. C. quand. non pet. part. &c. pagin. 263. col.2.

Inſertio cauſę in exheredatione vel pręteritione, ꝗ requiratur. in. l. pater filium. num.37.ff. de inoffic. teſtamento.pag. 258.col.1.

Ingrediens monaſterium ſi lædatur enormiſsimè ex ſua renuntiatione iurata, quam fecit, an poſsit reſtitui in integrum aduerſus eam? in. c. quanuis pactum. verb. dum nuptui tradebatur. nu. 3. de pact. in. 6. pag. 403. col.1.

Inferior non poteſt alteri tollere indultũ & conceſsionem ſibi per principem factam 1. allegatione. num. 26. pag. 435. col.2.

Intellectus octo aſsignantur ad. l. fi. C. de fideicõm. in. d. l. nemo poteſt. nu. 244. 245. 246. 249. 250. 252. 253. 264. pag. 78. col. 1. & ſequentib. & pag. 83. col. 1.

Intellectus ad. l. ſin. titul. 15. lib. 4. noue recopil. regiæ. ibidem. num. 487. pagin. 152. col.1.

Intellectus ad. l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. ff. ad Trebell. in. §. ſui. num. 61. de hæred. qualit. & differentia. pag. 182. col.1.

Intellectus. l. 1. §. fin. ff. pro hæred. ibidem. nu. 67. &. 88. pag. 185. col. 2. & pag. 192. col.1.

Intellectus. l. cùm hæredes. in princip. ibi, niſi naturaliter apprehenſa. ff. de acq. poſſ. in. d. §. ſui. numer. 70. pagin. 186. col.2.

Intellectus. l. nihil. C. de vſucap. pro hæred. d. §. ſui. n. 83. &. 84. pag. 192. col. 2. & pag. 193. col. 1.

Intellectus. l. qui in aliena. §. interdictum. ff. de acquir. hæred. in. d. §. ſui. num. 125. pag. 209. col. 2.

Intellectus. l. ſi quis poſthumos. §. ſi filiũ. ff. de lib. & poſthum. & l. ſi quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniuſt. rupr. d. §. ſui. n. 128. pag. 110. col. 1.

Intellectus. l. pater filium. ff. de inoffic. teſtamento. in. d. l. pater filium. num. 3. & ſequentibus, præcipuè. nu. 6. 7. 9. 10. 13. 14. 15. pag. 240. col. 1. & pag. 241. col. 1. & pag. 242. col. 2. & ſequentib.

Intellectus. l. 1. § fin. ff. ſi à parẽt. quis fuer. manumiſ. in. d. l. pater filium. numer. 11. &. 12. pag. 244. col. 1. &. 2.

Intellectus. l. filio. §. contra tabulas. ff. de inoffic. teſtamento. in. d. l. pater filium num. 16. pag. 246. col. 1.

Intellectus. l. 3. §. ſi emancipatus filius. ff. de bon. poſſeſſ. contra tab. in. d. l. pater filium. num. 18. &. 29. pag. 247. col. 2. & pag. 253. col. 1.

Intellectus. l. ſi. quis ſilium. C. de in offic. teſtamento. ibidem. num. 36. pag. 254. col. 2.

Intellectus. l. ſcripto ff. vnde lib. ibidem. nu. 31. pag. 255. col. 2.

Intelle-

INDEX.

Intellectus.l.ſi ſolus.in princip. ff de acq. hæred.in.l.vnic.n.10.C.quand.nõ pet. part.pag.264.col.2.

Intelligitur.l.fundus ille.ff.de contrahẽd. emptione.ibidem.num.14.pagin.226. col.2.

Intellectus l.quoties.§.ſi duo.ff.de hered. inſtit.in.d.l.vnic.n.22.pag.270.col.2.

Intellectus.l.vnic.C.ſi Imperial.liberal. ſoc.ſine hæred.deceſ.ibidem.n.41.pag. 277.col.1.

Intellectus.l.qui patri.ff.de acquir.hęred. in.d.l.vnic.n.50.pag.280.col.1.

Intellectus infertur ad.l pater filium.§. quindecim libertis.ff.de legat 3.ibidẽ. n.54.pag.281.col.1.

Intellecta.l.venditor ex hæreditate.verſ. at cũ hæreditas venditur.ff. de hæred. vel act.vend.in.d.l.vnic.nu.68.pagin. 288.col.2.

Intellectus.l.1.& authenticæ.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſ.vend.in.d.authẽ tica.ſacramenta.num.9.& ſequentibus. pag.298.col.2.& pag.299.col.1.

Intellectus.l.non dubium.C. de legib.in d.authentica.ſacramenta.nu.14.pag. 301.col 1.

Intellectus.c.78.de Valladolid.ann.1555. quod eſt hodie.l.22.titul.11.l.5.nouæ recop.reg.in.d.authẽtica.ſacramenta.n. 47.& ſequentibus.pag.317.col.2.

Intellectus.l.56.ad fin.titul.5.part.5.ibidem.n.89.&.91.pag.334.col.2.& pag. 335.col.1.

Intelligitur.l.26.tit.11.part.3.in.d.authẽ. ſacram.n.148.pag.359.col.2.

Intelligitur.l.2.C.ad Orfician.in.c.quanuis pactum.in verb.nullũ ad bona.&c. n.9.de pact.in.6.pag.409.col.2.

Intellecta bene.l.60.titul.18.part.3.in.1. allegatione.n.13.pag.431.col.2.

Intelligitur.l.quidam relegatus.ff. de reb. dub.3.allegatione.n.26.pag.453.col.1.

Intelligitur tex.in.c. ſi prote.de reſcrip. in.6.allegatione.4.num.19.pagin.461. col.1.

Intelligitur.l.45.tit.13.part.5.ibidem.nu. 20.pag.461.col.1.

Inuentarij confectio an remitti poſsit per teſtatorem vſufructuario vel tutori. vide infra in verb. Teſtator.

Iudex, qui iudicat contra conſuetudinem, ita facit litem ſuam, ſicut qui iudicat cõtra ius.in.d.l.nemo poteſt.nu.86.ff.de legat.1.pag.37.col.1.

Iudex mortuo teſtatore non poteſt hæredi tempus præfigere ad adeundũ, ita ꝙ aliàs remaneat excluſus.ibidem.num. 224.& ibi bona practica iudicibus circa ſupradicta.nu.226.pag.72.col.2.& pag.73.col.1.

Iudex poteſt dare alicui facultatem ingrediendi rem propria authoritate.in.d.l. nemo poteſt.n.347.pag.109.col.2.

Iudex non obſtante remiſsione inuẽtarij facta per teſtatorem tutori, poteſt ſi prędicta remiſsio ſit contra vtilitatem minoris, iubere, vt illud conficiat.ibidem.num.412.pag.126.col.2.

Iudex poteſt remittere tutori confectionem inuentarij, ſi expediens pupillo viſum fuerit.ibidem.n.113.pag.127.col.1.

Iudex non poteſt abbreuiare tẽpus adeũdi à iure datum & competens, & quomodo hoc intelligatur.in.§.ſui.n.109. de hęred.qualit.& differẽtia.pag.204. col.2.

Iudici licet mutare & reuocare, quod priùs interloquendo protulit.in.d.authentica.ſacramenta.n.37.C.ſi aduerſ. vend.pag.312.col.1.

Iudex ſecularis poteſt adiri, vt compellat illum, cui iuratum eſt, vt iuramentum relaxet, quando fuit appoſitum contra legem prohibentem apponi.in.d.authentica.ſacramenta.nu.160.pag.366. col.2.

Iudicia agitata cum minoribus, iuramento ipſorum validantur.ibidem.n.127. & quomodo hoc intelligatur.nu.129. & an idem ſit in mulieribus litigantibus per procuratorem cum iuramento conſtitutum? ibidẽ.n.128.pag.353.col. 1.& pag.354.col.1.&.2.

Iuramentum lege regia prohibetur apponi in contractibus ſub certis poe-

nis,præcipuè annullationis.quod intelligitur in contractibus validis de per ſe, non autem in contractibus infirmis abſque iuramento.in.d. authent.ſacramenta.nu.47.pag.31?.col.2.

Iuramentum teſtis de veritate dicenda poteſt remitti ex conſenſu partium. in. d. l.nemo poteſt.nu.116.ff.de legat.1.pa.45.col.1.

Iuramentum habet vim clauſulæ codicillaris.ibidem numer.239.pagin.77.colum.2.

Iuramento an renuntiari poſsit inſinuationi donationis? in.d.l. nemo poteſt. nu. 340.cum.3.ſequentibus.pag.106.col.1.

Iuramentum debet habere tres comites, iuſtitiam,iudicium,et veritatem.ibidē n. 385.pag.118.col.2.

Iuramento licèt confirmetur contractus vſurarius,non tamen iuramentum tertio obſtabit,quin vſurarium contractū dicere poſsit.in.d.l.nemo poteſt.n. 92 pag.120.col.2.

Iuramentum,quod poteſt ſeruari abſque interitu ſalutis æternæ, ſeruari præcipitur iure canonico,& ſeruādum eſt etiā in foro ciuili ſeculari.in.d. authent. ſacramenta puberum.n.14.pag.301.col.1.

Iurantibus pluribus de populo vel collegio aliquid adimplere,licèt nullus illorum viuat, ſucceſſores obligantur ad obſeruantiam contractus iurati. ibidē nu.17.pag.302.col.1.

Iuramentum repræſentat rem publicam maiorem, vt non reſtituatur. in. d. authen,ſacramenta.nume.19.C.ſi aduerſ. vend.pag.302.col.2.

Iuramenti relaxatio vel abſolutio ad effectū agēdi et excipiēdi,nō operatur reſciſionem contractus, ſed ipſe firmus remanet. ibidem nu.20. quod duobus modis limitatur.ibi.num.21.et.22.pag.303.col.1 et.2.

Iuramento firmatur alienatio ſeu venditio rerum immobilium puberum facta citra curatorum licentiam, et ſine decreto prætoris.ibidem nu.23. pag.303.col.2.

Iuramentum in caſu authent. ſacramenta puberum.quòd tantùm ſit ſeruandum, non verò firmet contractum. Opinio ſingularis Portij.ibidem nu.24.et eius opinionis effectus referuntur. ibidem. num.26.ſed contra Portium eſſe tenēdum,imò quòd iuramentum etiam cō firmet actum vel contractum ſuper quo interponitur.ibidem nume.27. et ſupradicti effectus ſunt falſi.ibidem. n. 30.pag.304,col.1.et pag.305.col.1.et pag.306.col.2.et pag.308.col.1.

Iuramentum ſortitur naturam contractus ſuper quo interponitur.in.d.authen. ſacramenta puberum.n.26.pag.305.co.1.

Iuramento confirmatur contractus nullus.ibidem.n.28.pag.307.col.2.

Iuramentum confirmat contractum iure regio.ibidem.n.29.pag.308.col.1.

Iuramentum tantùm validat contractū, eo caſu,quo erat nullus ratione minoris ætatis,ſecùs alias,& cautela vt iuramentum vtrumque comprehendat.in authen.ſacramenta.num.31.et.32.pag.309.col.1.

Iuramentum filij famil.non firmat ipſius alienationem in præiudicium vſusfructus patri pertinentis.ibidem.num.33.pag.309.col.2.

Iuramentum non confirmat conceſsionē feudi factam per minorem non adhibentem pares curiæ.ibidem.nu.34.pa.310.col.1.

Iuramentum, an confirmet contractum minoris, quando prohibitio.l. vel ſtatuti dirigitur in perſonam minoris? ibidem.nu.35.pag.310.col.2.

Iuramentum mulieris nuptæ, an firmet contractum ipſius factum ſine licentia viri? ibidem.n.39.& ſequentibus.pag.313.col.1.

Iuramentum confirmat contractum mulieris factum ſine ſolennitate ſtatuti requirentis præſentiam conſanguineorum ad contrahendum.in.d. authenti. ſacramenta puberum. numer. 40. C. ſi aduerſ. vend. pagin. 313. columna.2.

Iura-

Iuramentum mulieris in præiudicium mariti ſine licentia viri nihil valet, nec eſt ſeruandum. ibidem nume. 42. pag. 314. col. 1.

Iuramentum confirmat contractum perſonæ prohibitæ contrahere in reſpiciētibus tantùm damnum & pręiudicium iurantis, ſecùs verò in præiudicium alterius. ibidem num. 43. pag. 314. col. 2.

Iuramentum an poſsit renuntiari. l. 50. Taur. quæ hodie eſt. l. 2. tit. 2. lib. 5. nouæ recopil. in. d. authentic. ſacramenta puberum. nume. 44. pag. 314. col. 2. et pag. 315. col. 1.

Iuramentum an tolli poſsit per legem vel ſtatutum indirectè et per circuitum, inducendo priùs ſimulationem & dolum. ibidem nu. 45. pag. 315. col. 2.

Iuramentum an poſsit directò tolli per legē vel ſtatutum? ibidem n. 46. pa. 316. col. 2.

Iuramentum an confirmet contractus in 2. caſu. l. 22. tit. 11. lib. 5. nouæ recop. regiæ ſcilicet quando aliquid in creditū accipitur vt ſoluatur tempore, quo quis vxorem ducat, vel hæreditatem conſequatur. in. d. authen. ſacramenta puberum. n. 48. pag. 318. col. 2.

Iuramentum an confirmet contractum pupilli proximi pubertati, qui etiam tēpore, quo contraxit, iurauit ſe eſſe puberem dolo, vt ſecū contraheretur? ibidem nu 59. pag. 322. col. 2.

Iuramenti abſolutio vel relaxatio an ſit neceſſariò petenda, quando eſt enormiſsima læſio, ne incurratur periuriū. ibidem numer. 95. & ſequentibus. pag. 336. col. 2.

Iuramentum non obligat, quando adeſt dolus in contractu iurato, ſed eſt nullius momenti. in. d. authen. ſacramenta puberum. n. 96. pag. 337. col. 1.

Iuramentum, de quo in. d. auth. ſacramenta puberum. differt à iuramento, quod minor alteri defert. ibidem nume. 107. pag. 343. col. 1.

Iurans non petere relaxationem iuramenti, poteſt eam petere, ſi eam quoque petat ab hoc ſecundo iuramento. in. d. authen. ſacramenta puberum. n. 109. aliàs cum ſola relaxatione à iuramēto principali ſuper obligatione non poterit agere aduerſus contractum abſque periurio. ibidem n. 110. pag. 344. col. 1.

Iurans contractum minor, an debeat certiorari de beneficio reſtitutionis ſibi cōpetenti, vt excludatur ab eo? ibidem n. 113. et ſequentibus. pa. 347. col. 1.

Iuramentum ſuper facto, extenditur ad omne ius reſultans ex illo facto. in. d. authen. ſacramenta puberum. n. 114. pag. 347. col. 2.

Iuramentum ſufficit quòd hoc modo fiat in caſu. d. authē. ſacramenta puberum. quia ſum minor. 25. annis, maior autē 14. iuro me non contrauenturum contractui. ibidem n. 116. pa. 349. col. 2.

Iurare an poſsint impuberes doli capaces, vt in eis habeat locum text. in. d. auth. ſacramenta puberum? ibidem n. 117. pa. 350. col. 2.

Iuramentum confirmat quaſi contractus puberū, & ſic donationē, ſtipulationē, et fideiuſsionē. in dicta auth. ſacramēta puberū. n. 118. et. 119. pag. 351. col. 2. et pag. 352. col. 1.

Iuramētū generale minoris, quo affirmat ſe nunquā cōtrauenturū alicui contractui, quem fecerit, an valeat? ibidem. n. 130. pag. 354. col. 2.

Iuramentū Syndici ciuitatis cōſtituti ad contrahendū cū iuramento, excludit reſtitutionē, quæ aliàs cōpeteret ciuitati et vniuerſitati, licèt ciuitas cōtraueniędo nō ſit periura, quia nō habet animam. ibidem nu. 139. pag. 357. col. 2.

Iuramento confirmatur contractus adulti, licèt iudex interdixerit ei ne contrahat. ibidem numer. 143. pag. 358. co. 1.

Iuramentū apponi poſſe in ſcriptura publica teſtamenti, quoties eſt neceſſarium, vt dicta in eo valeant in vim contractus. in. d. authentica. ſacramenta puberum. numer. 159. pagin. 366. colum. 2.

Iuramentum hodie iure regio an poſsit

apponi in ſcripturis publicis per tabelliones, lauſsimè declaratur. ibidem nu. 151. & pluribus alijs numeris ſequentibus. pag. 361. col. 2.

Iuramentum, quod vergit in diſpendium ſalutis æternæ, non eſt ſeruandum. in. d. c. quanuis pactum. in verb. cùm nō vergat. etc. num. 1. de pact. in. 6. pag. 423. col. 2.

Ius introducens ſolennitatem ſeu formā ſubſtantialem, eſt inuentum ad tollendas fraudes. in. l. nemo poteſt. nu. 11. ff. de legat. 1. pag. 18. col. 1.

Ius exequutiuum paſsiuè eſt perſonale, quod non ſequitur rem, ſed perſonam, & ideo non datur contra tertiū rei poſſeſſorem, nec contra non nominatum in inſtrumento. in. d. l. nemo poteſt. n. 32. pag. 23. col. 1.

Iura ciuilia meritò temperaſſe formam et ſolennitates teſtaméiorum. ibidem nu. 63. pag. 32. col. 1.

Ius ciuile potuiſſe augere ſolennitates in teſtamento cæci. ibidem num. 64. pag. 32. col. 2.

Ius ciuile potuiſſe minuere ſolennitates in teſtamento inter liberos, et ius regiū in omnium teſtamentis. in. d. l. nemo poteſt. n. 65. pag. 32. col. 2.

Iure regio pro ſigillis teſtium requiſitis iure communi, et remiſsis, additus eſt tabellio, ſignumq; ſuum. ibidem nu. 66. pag. 32. col. 2.

Ius ciuile poteſt declarare, qui poſsint vel non facere teſtamentum. ibidem nu. 68. pag. 32. col. 1.

Ius accreſcendi eſt introductum à iure, ne teſtator decedat pro parte teſtatus, et pro parte inteſtatus. ibidem num. 103. pag. 41. col. 2.

Ius exequutiuum præſcribitur certo tempore, quomodocunque allegetur præſcriptio. in d. l. nemo poteſt. num. 205. pag. 67. col. 2.

Iuri canonico ſtādum eſt in materia concernenti peccatum, etiam in foro ciuili. ibidem nu. 207. pa. 67. col. 2.

Iuri quærendo faciliùs præiudicari poteſt, quàm quæſito. ibidem nume. 222. pag. 72. col. 2.

Iuri prohibitiuo renuntiari non poteſt. in d. l. nemo poteſt. n. 307. pag. 95. col. 2.

Iuri ſtatutario renuntiari non poteſt. ibidem nu. 338. pag. 105. col. 2.

Ius exequutiuum vel obligatio non præſcribitur vllo tempore, quando debitor eſt obligatus perpetuò, vel quòd poſsit compelli quandocūque, licèt aliàs præſcriberetur. in. d. l. nemo poteſt. n. 475. pag. 148. col. 1. et 2.

Iura vel ſtatuta inducentia præſcriptionem cum mala fide, nō valent. ibidem n. 481. pag. 150. col. 2.

Ius tranſmiſsionis ex potentia iuris deliberandi, et ex potentia ſanguinis, præfertur ſubſtitutioni vulgari. in. §. ſui. n. 56. Inſtituta. de hæred. qualit. et differentia. pag. 179. col. 1.

Ius adeundi et immiſcendi durat. 30. annis. ibidem nume. 108. pag. 204. col. 2.

Ius rumpendi regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato. ibidem nume. 141. pag. 216. col. 1.

Ius querelandi teſtamentum regulatur à iure ſuccedendi ab inteſtato. in. l. pater filium. num. 21. ff. de inoffic. teſtamento. pag. 249. col. 2.

Ius accreſcendi fuit inductum, ne quis decederet pro parte teſtatus, et pro parte inteſtatus. in. l. vnic. n. 4. C. quand. non pet. part. etc. et ibi. nume. 17. ponuntur aliæ rationes eiuſdem rei. pag. 262. col. 1. et 2.

Ius accreſcendi habet etiam locum inter hæredes legitimos, et ſic inter venientes ab inteſtato. ibidem numer. 8. pag. 264. col. 1.

Ius accreſcendi non habet locum in contractibus. in. d. l. vnic. num. 13. ſed ius nō decreſcendi ſic. ibi. nu. 15. pag. 266. col. 1. et pag. 267. col. 1.

Ius accreſcendi habet locum in re donata duobus à principe. ibidem nu. 16. pag. 267. col. 1.

Ius accreſcendi prouenit ex tacita defuncti volūtate. ibidem n. 19. pag. 268. col. 1.

Ius accreſcendi fuit interpretatum à lege mediante tacita teſtatoris voluntate. ibidem nu.23.pag.271.col.1.

Ius accreſcendi non habet locum inter legatarios omnino diſiūctos.in.d.l.vnic. n.26.pag.271.col.2.

Ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis.ibidem nu.27.et 28.pa. 272.col.1.

Ius accreſcendi an habeat locum in illo, quod datur gratia conditionis implendæ.ibidem nu.29.pag.273.col.1.

Ius accreſcendi quare non habeat locum in contractibus, rationes quædam aſſignatur.ibidem nu.30.pag.284.aliàs 274.col.1.

Ius accreſcendi habebit locum in contractibus et ſtipulationibus in omnibus caſibus, in quibus valet ſtipulatio alteri per alterum facta.in. d.l. vnica.nu.31. pag.284.aliàs.274.col.2.

Ius accreſcendi de iure canonico habet locum in contractibus. ibidem num.32. et.33.et.34.pag.275.col.1.

Ius accreſcendi quòd habeat locum hodie in contractibus.ibidem nu.36.pag. 275.col.2.

Iuri accreſcendi non eſt locus inter ſuccedentes diuerſo iure.ibidem nu.37.pag. 275.col.2.

Ius accreſcendi vt locum habeat, requiritur quòd ſuccedatur iure communi,nō verò iure ſpeciali.ibidem num. 38.pa. 276.col.1.

Ius accreſcendi vt locum habeat,requiritur,vt portio,quæ accreſcit, ſit vacans, nec fuerit adita,aliàs enim ſi poſtea vacet,non accreſcit inuito.in.d.l.vnic. n. 39.pag.276.col.1.

Ius accreſcendi vt locum habeat, requiritur,vt portio,quæ accreſcit, vacet ipſo iure prorſus,ita ꝙ neque ciuiliter neq; naturaliter debeatur.ibidem num. 40. pag.276.col.2.

Ius ſubſtitutionis vulgaris præfertur iuri accreſcendi.in.d.l.vnic.nume.42.ampliatur numeris ſequentibus.pag.277. col.2.

Ius ſubſtitutionis non transfertur ad hæredes,ius verò accreſcendi ſic.ibidem.n. 49.pag.279.col.2.

Iura correctiua debent interpretari et intelligi vt lędant minùs quàm poſſint ius commune.in authent. ſacramenta puberum.n.25.C.ſi aduerſ. vend.pag. 304.col.2.et pag.305.col.1.

Iura et actiones inter bona connumerantur.in.c.quanuis pactum.in princip. n. 19.de pact.in.6.pag.380.col.2.

Ius adeundi hęreditatem non eſt in bonis noſtris.ibidem nu.22.pag.381.col.2.

Ius canonicum eſt ſeruandum etiam in foro ciuili,et per iudices laicos in concernentibus peccatum.ibidem.verb. improbet lex.nu.5.pag.417.col 1.

Iuriſdictio ad tempus et ex tempore conſtitui poteſt.in.l.nemo poteſt.n.219. ff. de legat.1.pag.71.col.2.

Iuriſdictio dominio et vſufructui ęquiparatur.ibidem nu.220.pag.71.col.2.

¶ Sequitur litera.
L.

LAici non tenentur contribuere ad refectionem eccleſię,niſi in ſubſidium, quādo clerici ipſius eccleſię non haberent. in allegatione.10.nu.3.pag.482.col.2.et ſeq.

Legati de latere non poſſunt cauſas committere decidendas pręter legibus modum approbatum,et cōſuetudine munitum.in.l.nemo poteſt. nu. 159.ff.de legat.1.pag.56.col.1.

Legatum fructus deducto vſu, inutile eſt propter repugnantiam.ibidem.n.228. pag.74.col.2.

Legata res in teſtamento,ſi poſtea tradatur ſimpliciter non facta commemoratione legati,tranſit in donationem inter viuos,et non poteſt reuocari, ſecùs ſi traditio fiat ex cauſa pręcedentis legati.in.d.l.nemo poteſt.nu.257.pa.82. col.1.

Legatarius lucratur fructus rei legatę po-

ſtea ſibi per teſtatorem traditæ,facta cõmemoratione legati interim ꝙ non reuocat.ibidem.numer.258. pagin.82. colum.2.

Legata etiam non adita hæreditate valent,quando hæres ſcriptus non vult adire propter prohibitionem quartæ falcidiæ.d.l.nemo poteſt.n.309.& ſequenti.de legat.1.pag.96.col.2.

Legatum aliquod verè conſiſtere, qđ tamen ab hærede non ſit præſtandum,vt legatum liberationis.ibidem. nu. 352. pag.110.col.2.

Legatarius rem ſibi legatam in minùs ſolenni voluntate poſsidens,an ſit tutus exceptione,vt excludat venientes ab inteſtato illud repetentes.in.d.l. nemo poteſt.n.462.de leg.1.pag.145.col.1.

Legatarius an poſsit rem ſibi legatam in minùs ſolenni teſtamento propria authoritate furari,aut illã petere per denuntiationem euangelicam? remiſsiuè.in.d.l.nemo poteſt.nu.463 pag.145. col.2.

Leges regiæ inducentes præſcriptionem debiti,quomodo intelligendæ. in.d.l. nemo poteſt.nu.200.de leg.1.pag.66. colum.2.

Leges regiæ iubentes ſalaria famulorum præſcribi triennio,quomodo intelligẽdæ.ibidem.n.201.pag.67.col.1.

Lege aut ſtatuto mandãte,ꝙ fideiuſſores præſtentur ſub pœna annullationis actus,valet proceſſus geſtus ſine fideiuſſione,ſi nõ fuerit petita.in.d.l.nemo poteſt.nu.433.pag.132.col.2.

Leges ordinamẽti veteris de præſcriptione debiti & actionis perſonalis loquẽtes concordantur,& hodie iure nouiſſimo corriguntur,& quomodo.ibidẽ. n.490.&.491.pag.152.col.2.&pagin. 153.col.1.

Leges fori non ſeruantur,niſi earum vſu probato.Et idem eſt in legibus ſtyli.in d.authen.ſacramen.pub. n. 60.C.ſi aduerſ.vendi.pag.325.col.2.

Leges ciuiles improbantes pactum & renuntiationem hæreditatis futuræ reſeruntur.in.c.quãuis pactum.verbo, imò probet lex.n.1 pag.416.col.1.

Legitima conſideratur attẽtis bonis,quæ ſunt tempore mortis defuncti,non verò ante.in.c.quanuis pactum.verbo,à filia.numer.8.de pact.in.6.pagin.399. col.1.

Legitimatio eſt immediata cauſa & neceſſaria cõſequentia ſucceſsionis. in.§. ſui.n.202.pag.237.col.1.

Legitimatio ſimplex facta poſt mortem patris,non facta mentione eorum,quibus hæreditas erat quæſita,nõ nocet eis, ſiue fuerit adita hæreditas,ſiue non. in d.§ ſui.n.195.pag.233.col.1.

Legitimati filij poſt mortem patris,an auferant hæreditatem venientibus ab inteſtato,quibus eſt iam ius quæſitũ? ibidem.n.194.pag 233.col 1.

Legitima filijs in vita patris non eſt debita,ſed quaſi debita,& ipſi filij non dicũtur domini,ſed quaſi domini. in.d.§. ſui.n.89.pag.196.col.2.

Legitimatio facta per reſcriptum principis ad ſuccedendum tempore,quo alij legitimi non extabant,irritatur per natiuitatem legitimorum & naturalium. ibidem.n.159.pag.222.col.1.

Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ ſuccedit cum legitimis. ibidem.n.161. pag.222.col.1.

Legitimatus per oblationẽ curiæ,vel per ſubſequens matrimoniũ, in patris poteſtate ſubintrat,& dicitur ſuus. in eod. §.ſui.n.164.pag.223.col.1.

Legitimatio ſupradicta erit ſecundùm veritatem,& non ſecundùm fictionem. ibidem.n.165.pag.223.col.2.

Legitimatus ad feuda cum clauſula derogatoria generali omnium legum & cõſtitutionum,& quorumcũq; in contrarium facientium,an poſsit ſuccedere in feudo,in quo certæ qualitates requirũtur.in.d.§.ſui.n.167.pag.224.col.1.

Legitimi efficiuntur liberi antea nati per ſubſequens matrimonium,licèt nuptię contrahantur ab eo, qui in extremis ſit,& an hoc caſu excludatur ſubſtitutus

tus datus in caſu, in quo decederet ſine liberis. in eo. §. ſui. nu. 168. &. 169. pag. 224. col. 1. et. 2.

Legitimatus ita demum excludit ſubſtitutum, ſi ipſe ſubſtitutus citatus fuerit. ibidem nu. 170. pag. 225. col. 1.

Legitimi an efficiantur filij anteanati per ſubſequens matrimonium, quando in eo adeſt impedimentum ſuſcipiendę prolis. in eo. §. ſui. nume. 173. pag. 225. col. 2.

Legitimatus tranſmittit hæreditatem nõ aditam ex potentia ſuitatis. ibi. nu. 174. col. 2.

Legitimatis filijs debetur eadẽ legitima, quæ debetur filijs legitimis et naturalibus. in eodem. §. ſui. num. 175. pag. 226. pag. 225. col. 1.

Legitimati an excludant fœminas, ſtante ſtatuto, quòd ſtantibus filijs maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant? ibidem. n. 176. pag. 226. col. 1.

Legitimatus filius præteritus à patre in teſtamento, vel exhæredatus, habet omnia remedia, quæ filius legitimus & naturalis habet contra patris teſtamentũ. in eo. §. ſui. num. 177. pag. 229. col. 2.

Legitimatione rumpitur teſtamentũ antea factum, ſicut agnatione poſthumi. ibidem nu. 178. pag. 226. col. 2.

Legitimati filij an admittantur ad emphyteuſim eccleſiaſticam ſuſceptam pro ſe & filijs ſuis. ibidem nu. 179. pag. 227. col. 1.

Legitimatione filij naturalis an reuocetur donatio in caſu. l. ſi vnquam. C. de reuo. donati. in eo. §. ſui. n. 180. remiſſiuè. pag. 227. col. 1. et. 2.

Legitimatus per reſcriptum principis, quòd non ſubuertat donationem in caſu. d. c. ſi vnquam. in eo. §. ſui. nu. 181. pag. 227. col. 2.

Legitimati an faciant deficere fideicommiſſum in caſu. l. cùm acutiſſimi. cum ſimilibus. C. de fideicommiſſis. in eo. §. ſui. nu. 182. pag. 228. col. 1.

Legitimati an ſuccedant et habeant ſuitatem ſtantibus legitimis et naturalibus, et an eo caſu, quo eum eis ſuccedat, poſſint meliorari? ibidem nume. 183. pag. 228. col. 1.

Legitimati filij, an gaudeãt nobilitate patris? ibidem nu. 187. et ſequẽtibus. pag. 229. col. 1. et. 2.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium poſt natiuitatem filij legitimi naturalis, natu tamen maior, an præferatur dicto filio legitimo in ſucceſſione maioratus, vel econuerſo? ibidem nu. 192. pag. 232. col. 1.

Legitimatio non retrotrahitur in præiudicio eorum, quibus eſt ius quæſitum, ibidem. nu. 193. pag. 232. col. 2.

Legitimatus verè legitimus dici poteſt. in. l. nemo poteſt. nume. 334. pag. 104. col. 2.

Legitimatis filijs eadem prorſus legitima debetur, quæ et legitimis. ibidem nu. 335. pag. 104. col. 2.

Legibus requirentibus inſinuationem donationis renuntiari non poteſt. in. d. l. nemo poteſt. num. 339. pag. 105. col. 1. et 2.

Læſio contingens ſimul cum metu reuerentiali operatur contractus reciſionem, licet iuramentum conuentioni acceſſerit. in authen. ſacramenta puberum. num. 93. C. ſi aduerſ. vendit. pag. 336. col. 1.

Lex vadit pedetẽtim poſt mentem teſtatoris, ſicut venator poſt leporem. in. d. l. nemo poteſt. nume. 4. pag. 16. col. 1.

Lex nona. tit. 15. lib. 4. nouæ recopilarionis. quomodo intelligenda. ibi. n. 203. pag. 67. col. 1.

Lex non reſiſtit ſtipulationi alteri per alterum factæ, neque etiam aſſiſtit. in eadem. l. nemo poteſt. num. 153. pag. 55. col. 1.

Lex introducens aliquam ſolennitatem, in dubio pręſumi debet probatoria, nõ autem ſubſtãtialis, niſi vltra procedat annullando actum aliter factum, quia iam nõ dicitur ſolennitas probatoria, ſed ſubſtantialis. ibidem nu. 234. pag. 76. col. 1.

Lex

Lex quando iubet aliquid expreſsè fieri, non ſatis eſt illud induci per coniecturas. in ea. l. nemo poteſt. num. 317. pag. 99. col. 2.

Lex noua prouidens in vno caſu ex æquiparatis per. l. veterem, cenſetur in alio prouidiſſe, etiã ſi ſit noua & correctoria ſimul et exorbitans et odioſa. ibidẽ n. 326. cum ſequẽn. pag. 102. col. 2.

Lex. non dubium. C. de legatis. limitatur, prærterquam ſi ab ipſo teſtatore facultas concedatur occupandi rem legatã propria authoritate. ibi. n. 349. pag. 110. col. 1.

Lex quando in aliquo caſu transfert poſſeſsionem abſque apprehenſione, intelligi debet de poſſeſsione vacua, non de occupata ab alio. in ea. l. nemo poteſt. n. 362. pag. 113. col. 1.

Lex. non dubium. C. de legatis. an hodie iure regio corrigatur? ibidem. nu. 371. pag. 115. col. 1.

Lex. 2. C. de his quæ vi met. ve cauſa fiũt. intellecta. ibidem. num. 381. pag. 117. col. 2.

Lex. 3. §. falſus. ff. rẽ rat. hab. intelligitur. ibidem. n. 421. pag. 129. col. 1.

Lex. 4. titu. 21. lib. 4. nouę recopilationis declaratur in ea. l. nemo. num. 432. pag. 132. col. 1.

Lex in his, quę ſunt iuris, poteſt fingẽdo diſponere. in. §. ſui. n. 16. pag. 167. col. 2.

Lex fina. C. de repu. hęred. quòd non habeat locum in filio ſuo, cui eſt datus ſubſtitutus vulgaris, nec in filio ſuccedente in maioratu, neque in filio ſuo, dato cohærede extraneo. in eo. §. ſui. n. 57. 58 et. 64. pag. 179. col. 1. et. 2. et pag. 184. col. 1.

Lex. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtamẽtis. an habeat locũ inter filios legitimatos? ibidem. num. 184. pag. 228. col. 2.

Lex. cum filio fami. ff. de leg. 1. an procedat in filio legitimato? in eo. §. ſui. nu. 185. pag. 229. col. 1.

Lex. quoties. C. de rei ven. bene intelligitur. ibidem. n. 197. pag. 234. col. 1.

Lex regia. 2. tit. 3. lib. 5. nouæ recopi procedit etiam interueniente iuramento mulieris. in authen. ſacramenta puberum. nu. 41. pag. 313. col. 2.

Lex. 50. Tauri, quę eſt iam. l. 2. titu. 2. lib. 5. nouę recopi. an poſsit renuntiari cũ iuramento? in ead. auth. ſacramenta. n. 44. pag. 314. col. 2. et. 315. col. 1.

Lex. 100. ſtyli an ſeruetur Placentię? ibidẽ n. 67. pag. 325. col. 2.

Lex noua generaliter loquens, non corrigit caſus ſpeciales. l. antiquę, imò. d. l. noua determinatur & declaratur per antiquam. ibidem. numer. 76. pagin. 328. col. 2.

Lex ciuilis fauens lucro in odium tertij, et continens quendam rigorem, non eſt ſeruanda in foro canonico. ibidem. nu. 85. pag. 332. col. 2.

Lex correctoria exorbitans et pœnalis ex identitate rationis extenditur fauore animę. in ead. authen. ſacramenta. n. 123 pag. 353. col. 1.

L. clarum. C. de auth. pręſt. limitatur, quã do minor promiſit et iurauit non contrauenturum iudicio, neque ſententię ferendę, neque alicui actui iudiciali ratione minoris ętatis, neque alia quacunque cauſa. ibidem. numer. 128. pag. 354. col. 1.

L. vel diſpoſitio quelibet quando vnica ratione fundari poteſt, illa ratio habetur pro expreſſa. ibidem. num. 155. pag. 365. col. 1.

Lex. ſi vnquã. C. de reuo. dona. non habet locum in hęreditate non adita, ſicut in iure quęrendo. in. c. quamuis pactum. in prin. num. 28. de pact. in. 6. pagi. 382. col. 2.

Lex fina. C. de pactis. procedit etiam in filijs paciſcentibus de hęreditate patris diuidenda certo modo. ibidem. nu. 35. pag. 385. col. 2.

L. fin. C. de pact. procedit etiam in aſcendentibus paciſcẽtibus ſuper hęreditate filij. in eo. c. quamuis. in prin. nu. 36. pag. 386. col. 1.

L quoniam in prioribus. C. de inoffi. teſt. diſſol-

diſſoluitur à difficultate.in eo.c.quanuis.verſicul.nullum ad bona.n.21.pag.414.col.2.
L.in lege ſalcidia.hoc eſſe ſeruandum.ff.ad.l.falci.declaratur.in allegatione.2.n.11.pag.443.col.1.
Lex.fina.ff.de duobus reis.declaratur allegatione.2.n.4.pag.440.col.1.
Libertas data per teſtatorem acquiritur ignoranti.in.3.allegatione.n.2 pa.446.col.2.
Liberatio vni ex pluribus correis obligatis inſolidum ex cauſa lucratiua data,nō extenditur ad alios.allegatione.2.n.7.pag.441.col.2.
Liberatio ſeu quietatio facta vni ex pluribus reis debendi inſolidum obligatis, an exteris proſit? ibidem.n.3.pag.439.col.2.et ſeq.
Liberatio facta vni reo debendi, prodeſt correis.allegatione.2.nu.1.pag.439.col.1.et.2.
Libertas & facultas,quæ datur defunctorum vltimæ voluntati,magis accedit iuri naturali,quàm ſucceſsio filiorum in.l.nemo poteſt.num.5.pag.16.col.1.
Locatio facta ad nouennium cum pacto renouationis alterius nouennij à debitore,qui ex lege conuentionis non poteſt rem alienare,non valet.d.l.nemo.n.52.pag.28.col.1.
Locationes rerum minorum factæ à tutoribus ad nouennium,ita,vt finito nouēnio res iterum conducta videatur, nō valet.ibidem.n.53.pag.28.col.1.
Loco ꝓhibito,& ſic in eccleſia, an ſit licitum apprehendere debitorem ſuſpectum.in ea.l.nemo poteſt.num.183.et 184.pag.62.col.1.
Lucra quædam quaſi caſtrenſia per.l.regiam declarātur.in auth.ſacramenta puberum.num.52.pag.320.col.1.
Lucra quaſi caſtrenſia quæ dicātur, & an patribus acquirantur? ibidem.num.54.& ibi an de eis liberè filij diſponere poſsint? pag.320.col.2.

¶ Sequitur litera. M.

MAcedonianum ſenatuſconſultum ceſſat, quotieſcunque filius fami.habet peculium caſtrenſe vſque ad quantitatem peculij.in authē.ſacramenta puberum.num.50.pag.319.col.2.
Macedonianum ſenatuſconſultum ceſſat, ſi pater & filius contrahant ſuper peculio aduentitio in caſibus exceptis, in quibus patri nō acquiritur vſuſfructus. ibidem.n.51.pag.320.col.1.
Maioratus poteſt conſtitui in legitima filij, modo & forma hic poſitis.in.c.quanuis pactum.in prin.n.34.de pactis in.6.pag.385.col.2.
Mala fides authoris, nocet eius ſingulari ſucceſſori in præſcriptiōe longi tēporis 10.et.20.annorum.in.l.nemo poteſt.nu.479.de leg.1.pag.149.col.2.et pag.150.col.1.
Malitia ſupplet ætatem quo ad matrimonium de præſenti,& ſponſalia de futuro.in auth.ſacramenta puberum.nu.5.pag.297.col.2.
Malitia an ſuppleat ætatem ad matrimonium ſpirituale contrahendum? ibidē.n.6.pag.297.col.2.
Maritus conuētus ab vxore propter ſæuitiam,ſi eſt pauper,et non poſsit inueni fideiuſſorem de non offendēdo vxorem,et eam bene tractando, an liberetur cum iuratoria cautione? in.l.nemo poteſt.nume.296.&.297.pag.92.col.1.et.2.
Maritus conſtante matrimonio eſt dominus dotis, et in præiudicium ipſius mariti iuramentum mulieris abſque licentia viri nil valet, neque eſt ſeruandū.in authen.ſacramenta puberum.n.42.pag.314.col.1.
Marito conſtituente maioriam de re vxoris cum ipſius conſenſu,et poſtea reuocante talem maioriam,ad quem pertineant res maioriæ? in.c.quanuis pactū.in prin.n.48.pag.391.col.2.
Maritus præſumitur recepiſſe dotem, eo quòd aluerit vxorem toto tempore,

quo durauit matrimonium. allegatione.11.n.15.pag.489.col.2.

Maritus propter non ſolutam dotem poteſt vxorem de domo repellere.allegatione.11.n.16.pag.486.col.2.

Mater poteſt approbare teſtamentum filij in prçiudicium aliorum filiorum.in c.quanuis pactum.in prin.nu. 43.pag. 388.col.2.

Mater poteſt apponere filio in legitima conditionem,ne vſusfructus ad patrem proueniat,quando male ſuſpicatur de moribus mariti.in.c.quanuis pactum.verſi.nullum ad bona.num.19.& an id habeat locum etiam ſi nihil ſuſpicetur.ibidem .nu.20.pag.114.col.1.

Matrimoniũ an valeat & eſſe poſsit abſq; dote?in.d.c. quanuis pactum.verſi.vt dote contenta .numer.2.pagin. 404. col.2.

Matrimonium diſſoluitur,licèt libellus repudij non ſit traditus,vel cognitus marito.in.3.allegatione.numer.3. pagin. 447.col.1.

Matrimonium de pręſenti purè celebratũ pendente conditione primi matrimonij,cuius euentus dubius eſt,pręualet & pręfertur primo,licèt poſtea exiſtat eius conditio.allegatione.4.nu.14.pag. 459.col.2.

Medicus,qui aliquem curauit,poteſt repetere impenſas ab ipſo infirmo,vel eius hęredibus,licèt à principio infirmus prohibuerit curari.allegatione.7.num.16. pag.472.col.1.

Medium inhabile impedit.extrema coniungi.in.d.§.ſui.n.200.pag.236.col.1.

Melioratione facta in teſtamento,& poſſeſſione tradita ſimpliciter,efficitur donatio irreuocabilis.in.l.nemo põt.nu. 254.de legat.1.pag.82.col.2.

Mentio beneficij,quòd ſit curatum,debet fieri ſummo Pontifici ad eius impetrationem,licèt in habitu tantùm ſit curatum.allegatione.8.num.9.pag.475. col.2.

Metus reuerentialis ſolus non eſt ſufficiẽs ad reciſionem contractus iurati.authẽtica.ſacramenta puberum.nu. 94.pag. 336.col. 2.

Milites quomodo velint poſſunt teſtari, & quæ ſolennitates in eorũ teſtamentis requiratur?in.l.nemo poteſt.n.265. pag.83.col.2.

Miles poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus l.vnica. num.6. C.quando non pet.part.pagin. 263. col.2.

Minor,qui gratia decipiẽdi aduerſarium vt cum eo contrahat,dixit ſe eſſe maiorem,non debet reſtitui,licèt lędatur,& probet ſe minorem.in authentic.ſacramenta puberum.numer.56.cum. 2. ſequentibus. vbi limitat duobus modis. pag.321.col.2.

Minor iurans ſimpliciter non contrauenire contractui,ſi decipiatur in.d.contractu iurato vltra dimidiam,non cenſetur excluſus ab illo remedio propter iuramentum.ibidem.nu.86.pag. 333. col.1.

Minor.25.annis habens curatorem ſine eius authoritate contrahens,& iurans contractũ,remanet obligatus,& cõtractus validatur iuramẽto.ibidem.n.133. pag.341.col.1.

Minor curatorem habens equiparatur pupillo,& quomodo intelligatur.ibidem num.104.pag.341.col.2.

Minor curatorem habens,non poteſt alteri deferre iuramentũ.ibidem. n.106. & ſequent pag. 342.col.1.

Minor iurans contractum an debeat certiorari de beneficio reſtitutionis ſibi competenti vt excludatur ab eo?in.d. authentica.ſacramenta puberum.n.113. & ſequentib.pag.347.col.1.

Minor lęſus ex compromiſſo valido abſq; decreto & iuramento, poteſt reſtitui. in ead.authent. ſacramenta puberum. n.126.pag.353.col.2.

Minor,qui in iudicio confeſſus eſt delictum,ſi de delicto aliter non conſtat, quàm per ſuam confeſsionem, eo ipſo cenſetur læſus , & poterit reſtitui in integrum, non conſtito aliter

ter de læſione, & an hoc procedat quã do minor iurauit? ibidem. nu. 131. 132. pag. 355. col. 1. et. 2.

Mirandum non eſt, quòd doctor vel aduocatus mutato conſilio aliud iudicium vel conſiliũ diuerſum ab eo, quod priùs dederat in cauſa ſibi commiſſa, vel conſulta dederit. ibidem. nu. 36. et ſequentibus. pag. 312. col. 1.

Monachus præteritus à patre, habet ius dicendi nullum. in. §. ſui. n. 36. Inſtitu. de hęred. qua. & differentia. pag. 173. col. 1.

Monachus per ingreſſum religionis amittit patriam poteſtatem, atque in monaſterij, & illius abbatis ditionem tranſit, & nihilominus retinet ſuitatem. ibidẽ. n. 35. pag. 171. col. 2.

Mulier donationem ſibi abſenti factã poteſt repudiare, non ſeruata ſolennitate, quòd interſit conſenſus mariti. in. 3. allegatione. n. 12. & an id iure regio hodie procedat? in. d. 3. allegatione. n. 13. pag. 449. col. 1.

Mulier ſine poſſeſsione transfert dominium prædij aſsignati in dotem in caſu ſpecialiſsimo hic remiſsiuè poſito. allegatione. 5. nu. 6. pag. 464. col. 2. et ſequen.

Mutuans vel vendens ſcholari aliquid citra voluntatem patris, vel eius, qui eũ alit in ſtudio, an poſsit repetere à prędictis perſonis? in auth. ſacramenta puberum. n. 71. et. 72. pag. 327. col. 1. et. 2.

Mutuantes filijs ſtudentibus contra volũtatem patris, poſſunt ab eo repetere expenſas pro ea parte, quam pater pro ipſis filijs eſſet domi expenſurus. in ead. auth. ſacramenta. n. 74. pag. 328. col. 1.

Mutuans procuratori alterius eius nomine, nõ debet eſſe ſolicitus in quam cauſam conuertatur pecunia mutuata, ſed quòd cauſa aſſeratur per procuratorem rem recipientem. in. 1. allegatione. n. 11. pag. 430. col. 2.

¶ Sequitur litera.
N.

NAturalis obligatio oritur ex ſtipulatione alteri per alterum facta, quando verba ſtipulationis, hoc eſt obligationis, ſunt directa ad ſtipulantem, et executio ad abſentem. in. l. pater filium. nu. 34. ff. de inoffic. teſt. pag. 257. col. 1.

Necelsitas, quæ eſt in filio, tollitur per ſubſtitutionem vulgarem. in. §. ſui. nu. 50. pag. 177. col. 2.

Necelsitas, quę eſt in ſeruo, an tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris? ibidem. n. 52. pag. 177. col. 2. et pag. 178. col. 1.

Negans ſe poſsidere, ſi reuocet ſuam confeſsionem, an priuari debeat poſſeſsione conuictus de mendacio? in authen. ſacramenta puberum. nu. 69. pag. 326. col. 1.

Negatiua non ita ſe offert ſenſui, ſicut affirmatiua. allegatione. 6. n. 2. pag. 465. col. 2.

Negatiua coarctata ꝓbata maiori numero teſtiũ, quàm affirmatiua, præfertur ei. ibidem. nu. 5. pag. 466. col. 1.

Negatiua probabilis eſt et admittenda, quando deponentes de ea, deponunt ſimul de affirmatiua. ibidem. nu. 6. pag. 466. col. 1.

Nemo præter papam poteſt alterare voluntates teſtatorum. in. l. nemo poteſt. n. 87. de legat. 1. pag. 36. col. 2.

Nepos ſi inſtituatur ab auo, præterito filio patre nepotis, eſt ſuus auo. in. §. ſui. n. 126. pag. 210. col. 1.

Nepos ex filio naturali an legitimus & ſuus efficiatur auo, qui poſt mortem dicti filij ſui naturalis contraxit matrimonium cum concubina, ex qua habuerat dictum filium naturalem? in eo. §. ſui. num. 198. et ſequent. pag. 235. col. 2.

Nepos quare vocetur ad querelã per ſucceſſorium edictum? in. l. pater filium. nu. 33. et. 34. ff. de inoffic. teſt. pag. 257 col. 1.

Nepotem intendentem querelam inofficioſi teſtamenti, in qua ſuccesſit per ſucceſſorium edictum, poterit remouere

hæres

hęres ſcriptus,probando cauſam ingratitudinis contra eum.ibidem.num.38. pag.258.col 1.

Nobiles teneur ad refectionem eccleſiæ eo caſu,quo alij laici tributarij ad id tenentur.allegatione.10. nu.6.pag.486. col.1.&.2.

Nullitas ſententiæ allegari nō poteſt propter expreſſam partium conuentionē. in.l.nemo poteſt.n.378.pag.117.col.1.

Nullitatis vitium,de quo cōtrahentes nō poſſunt diſponere, nunquam tollitur per pactum.ibidem.num.379.pag.117. colum.1.

¶ Sequitur litera O.

OBligatio perſonalis eſt ſicut anima rationalis in eo ꝙ in hoc numero dicitur.in. l nemo poteſt. nu.193.de leg.1.pag.64.col.2.

Obligatio naturalis an oriatur ex minùs ſolenni voluntate?in ea.l.nemo poteſt num.78.80.&.457.cum duobus ſequētibus.pag.35.col.1.pag.36.col.2.&pag. 142.col.1.

Obligatio,neq; ius executiuum non præſcribitur vllo tempore,quādo debitor eſt obligatus perpetuò,vel ꝙ poſsit cōpelli quādocumq; licèt aliàs præſcribēretur.in ea.l.nemo poteſt.nu.475.pag. 148.col.1.&.2.

Obligatio nullo loco circunſcribitur.ibidem.n.561.pag.155.col.2.

Obſeruantia contractus iurati bene trāſit ad hæredes;& tenebuntur eum ſeruare,licèt non ſint periuri ſi veniant contra eum.ibidem.n.394.pag.120.col. 2.

Offenſus,qui propter paupertatem nō poteſt præſtare cautionem de non offendendo,an liberetur præſtando iuratoriam cautionem?in.l.nemo poteſt. nu. 295.& ſequētib.pag.91.col.2.

Offenſus,cuius arbitrio ſubmiſit ſe offendens,ſi excedat modum,reducitur eius arbitrium ad arbitrium boni viri.in allegatione.1.nu.23.pag.434.col.2.

Omiſsio ſigni crucis in inuentario requiſiti,non vitiat inuentarium.in.l.nemo poteſt.n.117.pag.44.col.2.

Omnis definitio periculoſa eſt in iure. in. §.ſui.n.2.pag.165.col.1.

Omnis ſimilitudo eſt quoddam figmentum rei,nō autem res ipſa.ibidem. nu. 34.pag.171.col.2.

Omnia iura loquētia in filijs legitimis,habent etiam regulariter locum in filijs legitimatis. ibidē. n.186.pag.229. col.1.

Omnia bona filij decedentis ſine deſcendentibus legitimis, ſunt legitima parentū,excepto tertio,ꝙ eis neceſſariò debeat relinqui legitima.in.c.quanuis pactum.in princip.nu.18.pag.380.col.1.

Opinio,quæ fauet teſtamento,ſemper tenenda eſt.in.l.vnica.n.20.c.quando nō pet.part.pag.270.col.1.

¶ Sequitur litera.P.

PActum de nō alienando cum hypotheca generali, an impediat dominij tranſlationem,in.l.nemo poteſt. nu.57.&.58.de lega.1.pag.28.col. 2. & pag.29.col.1.

Pactum inter contrahentes,vt quis ingrediatur propria authoritate poſſeſsionē rei alicuius,valet.ibidem.nu.346.pag. 109.col.2.

Pacto effici poteſt,vt in caſibus, in quibus ex ſententia arbitri non naſcitur actio, appelletur ab ea,ſumendo appellationem largè & impropriè. in. d. l. nemo poteſt.n.445.pag 138.col.1.

Pactum per quod impeditur præſcriptio longiſsimi temporis,in qua non requiritur bona fides,an valeat?ibidem. num. 468.&.470.& an de iure canonico valeat.ibi.n.476 pag.146.col.2.pag.147. col.1.& pag.178.col. 2.

Pactum de futura ſucceſsione lege ciuili improbatum eſt.de iur. aūt. canonico iuramentō cōfirmatur.in.c.quanuis pactum.in princ.num.1.de pact.in.6.pag. 371.col.2.

Pactum ſeu renuntiatio hæreditatis futuræ cum iuramento facta in fauorem fratrum vel ſororum, an valeat? ibidem. nu.2.pag.372.col.1.
Pactum etiam iuratum de futura ſucceſſione non valet, reuocato conſenſu ei per patrem præſtito.ibidem.nu.3.pag. 372.col.2.
Pactum de futura ſucceſsione in caſu.l.fi. C.de pactis. non firmatur iuramento. ibidem.num.4.pag.472.col.2.
Pactum, ſiue renuntiatio de non ſuccedẽdo, an firmetur iuramento iure ciuili? in eo.c. quanuis pactum. verſ. improbet lex.n.2.pag.416.col.1.
Pactum ſiue renuntiatio de ſuccedendo, an firmetur iuramento iure ciuili? ibidem.nu.3.& an diſpoſitio dicti.c.quãuis pactum.ſeruanda ſit per iudices laicos? ibidẽ.nu.4.pag.416.col.2.et pag. 417.col.1.
Papam non niſi ex plenitudine poteſtatis poſſe alterare voluntates teſtatorum, & epiſcopus, ſi id faciat tanquam apoſtolicæ ſedis delegatus, cauſæ cognitionem præmittere oportere.in ea.l. nemo poteſt.nu.83.pag.36.col.2.
Papam non poſſe ſubijcere clericos iuriſdictioni ſecularium ſecundum opinionem quorundam.in ea.l.nemo poteſt. n.110.pag.43.col.1.
Papam ſtatuere non poſſe, vt teſtibus non iuratis credatur. in.l. nemo poteſt. nu. 122.pag.45.col.1.
Papa ſi prouidit alicui de beneficio, quanuis prouiſio ſit nulla ex aliquo defectu, illud tamen beneficium remanet reſeruatum, & in illo ordinarius ſe intromittere non poteſt.in.1.allegatione.n.27. pag.436.col.1.
Papa, vel Imperator in reſcriptis non videtur velle alterare formam iuris, niſi ex certa ſcientia id faciant.in.3.allegatione.n.19.pag.491.col.1.
Partes rogantes aliquem vilem atque infamem, vt adſit in teſtem contractui, videntur illius fidem approbare, neque poterunt illi opponere aliquem defectum perſonæ.in.l.nemo poteſt.num. 127. quod procedit in quacũque inhabilitate teſtis ſiue iure perſonæ, ſiue fauore alterius.ibidem.n.128.pag.46.col.1.
Partes poſſunt facere & conuenire, vt ex vnius teſtimonio litis cuiuſpiam determinatio fiat.in ea.l.nemo poteſt.n.138. pag.49.col.1.
Parrochialis eccleſia in iure quæ dicatur? allegatione.8.n.3.&.4.pa.473.col.2.
Parrochialis eccleſia vnde dicatur, & quid ſignificet.ibidem.nu.6.pag.474.col.1.
Parrochiale ius in quo conſiſtat.ibidem. nu.7.pag.474. col.1.et.2.
Pater naturalis poteſt inter liberos duobus teſtibus teſtari.in ea.l.nemo poteſt n.272.pag.85.col.1.
Pater non tenetur ſoluere legitimam in vita ſua, pro condemnatione delicti filij ſui, præterquam ſi ſtatuto caueatur: & quomodo debet intelligi.in.§.ſul.n. 90.& duobus ſequent.pa.197.col.1.et.2.
Pater licẽt non teneatur ad id, ſi tamen ex volũtate ſoluat condemnationem pro filio, an ipſe filius conferre teneatur poſt mortem patris alijs fratribus talẽ condemnationem? ibidem.nũ.93.pag. 198.col.1.
Pater poteſt in teſtamento tollere ſuitatem filij.ibidem. nu.125.pag.209.col.2.
Pater quare poſſit ſubſtituere pupillariter filio emancipato.ibidem.numer. 129. pag.211.col.1.
Pater non poteſt ſubſtituere pupillariter filio emancipato.ibidẽ.num.144.pag. 217.col.1.
Pater poteſt ſubſtituere pupillariter filio legitimato.ibidem.num.166.pag.223. col.2.
Patri præterito à filio emancipato competit querela inofficioſi teſtamenti.in.l. pater filium.n.1.ff.de inoffi.teſt.pag.239 col.2.
Patre præterito à filio agente querela, & vincente, an ipſi præferantur in cauſa inteſtati liberi exhæredati defuncti, vel an eis præferatur dictus pater? ibidẽ.n. 20.& ſequentib.pag.249.col.1.

Pater an poſsit præſtare licentiam & conſenſum, vt filius renontiet cum iuramento hæreditati à ſe profecturę in fauorem alterius filij, vel duorum, etiam alijs filijs pręteritis, vel pretermiſsis. in c. quamuis pactum. in princip. nume. 6. pag. 373. col.

Pater an poſsit diſponere de legitima in ſe renunciata in filium, vel filios, quos voluerit vltra tertiam & quintum ſuorum bonorum, nihil relinquendo de prędicta legitima cęteris alijs filijs, quando renunciatio fuit facta hac facultate ſibi data per filium, vel filiam renunciantem. ibidem. nume. 11. et ſequentib. pag. 376. col. 1.

Pater an poſsit in pręiudicium cęterorũ filiorum concedere alteri filio, vel filię teſtantibus facultatem teſtandi, ita vt bona ſua iam quęſita poſsint quibuſdam ex filijs relinquere, alijs pręteritis, vel etiam extraneis, & an pręditus filius teſtans poſsit de licentia patris eidem patri predicta bona relinquere, ſupradicta conditione & facultate ſibi data & conceſſa ibidem. n. 15. & ſequentib. pag. 378. col. 1.

Pater habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum ratione patrię poteſtatis, quẽ habet. in. §. ſui. n. 23. pag. 170. col. 1.

Pater habet hunc vſumfructum etiã mortuo filio, et ſic finita patria poteſtate. ibidẽ. num. 24. pag. 170. col. 1.

Pater non amittit vſumfructum bonorũ per ingreſſum religionis ipſius filij. ibidem. nu. 25. pag. 170. col. 1.

Pater poteſt remittere tacitè, vel expreſſè vſumfructum filio, etiam ſi alios filios habeat. in. c. quamuis pactum. in principio. n. 31. pag. 384. col. 1.

Pater in vita non tenetur aſsignare, neq; dare filijs ſuis legitimas ſibi competituras poſt mortem ipſius patris. in. c. quamuis pactum. in princip. num. 31. et iterum ibidem verbo, à filia n. 5. volens tamen pater bene poteſt. ibidem. nu. 6. in. d. verbo. à filia. pag. 388. col. 1. et pag. 389. col. 1.

Pater an poſsit licentiam et conſenſum à ſe præſtitum filio ad teſtandum reuocare? ibidem. numer. 44. et ſequentib. præcipuè. num. 49. & 50. pag. 389. col. 2. et pag. 391. col. 2.

Pater vel filius non poteſt poſt mortem teſtatoris conſentire grauamen in ſua legitima appoſitum in præiudicium filiorum, licèt poſsit in ſui præiudicium. ibi. n. 51. pag. 391. col. 1. et. 2.

Patria poteſtas requiſita ad acquiſitionem vſusfructus, intelligitur à principio, quia poſtquam ſemel operata eſt effectum ſuum, licèt ceſſet & finiatur, non tamen extinguitur vſusfructus ſemel quæſitus. in. d. §. ſui. nu. 26. pag. 170. col. 1. et. 2.

Patria poteſtas requiritur ad ſuitatem. ibidem. numer. 4. Iaſonq; cauendus in hoc. ibi. num. 21. pag. 165. col. 2. et pag. 169. col. 1. et. 2.

Paupertatem, vel pompam non detegi maximę vtilitatis eſt. l. nemo poteſt. n. 408. pag. 124. col. 2.

Peculium filij familiàs, in quo pater habet vſumfructum, non publicatur ob delictum filij, non ſolùm reſpectu vſusfructus, ſed neque etiam quo ad proprietatem, ne fiat patri præiudicium. in. d. c. quamuis pactum. verbo nullam ad bona. n. 1. pag. 412. col. 1.

Pecunia publica vniuerſitatis poteſt expendi, quando non ſuppetunt reditus clericorum, et eccleſia indiget reædificatione. allegatione. 16. n. 6. pag. 483. col. 1. et. 2.

Pœna nõ debetur ex cõtractu ſimulato. in. d. l. nemo poteſt. n. 395. pag. 122. col. 2.

Pœna non debetur, vbi principale non valet. ibidem. n. 400. pag. 122. col. 2.

Pendẽtia natiuitatis poſthumi, tollit ſuitatẽ, et impedit hereditatis actionem per hęredem ſcriptum fiendam. in. d. §. ſui. nu. 53 pag. 178. col. 1.

Pœnæ impoſitę ſecundò nubentibus, hodie iure canonico ſunt ſublatę. l. nemo poteſt. n. 19. pag. 20. col. 1.

Pœnę ſecundò nubentium, quæ ſunt in

fauorem

Ll

· INDEX.

ſauorem filiorum,non cenſentur ſublatæ iure canonico.ibidem.num.20.pag. 20.col.1.

Pœnæ ſupradictæ ſecundò nubentium iure regio ſunt ſublatæ,præter eas,quæ fauorem filiorum reſpiciunt.ibidem.nu. 21.pag.20.col.1 et.2.

Periurium non tranſit ad hęredes.l.nemo poteſt.n.396.pag.121.col.1.

Petitio implicita & generalis ſufficit ad hoc,vt creditor teneatur præſtare fideiuſſionem.in.d.l.nemo poteſt.n.436. pag.135.col.1.

Pluralitas teſtamentorum, neque factorum, nunquam præſumitur.in.d.l.nemo poteſt.nu.251.pag.80.col.1.

Plures rei debendi in ſolidum obligati,videtur inter ſe fideiubere, vt ſi vnus eorum ſoluerit, totum poſſit exigere ab omnibus correis, ab vnoquoque pro commodo,& vtilitate,quam ſenſit.allegatione.2.n.9.pag.442.col.1.

Pluribus obligatis in ſolidum ex cauſa lucratiua,ſoluens ſolidum,non habet regreſſum contra cęteros correos.ibidē. n.10.pag.442.col.2.

Plurium correorum vna videtur obligatio,licèt in effectu ſint plures.allegatione.4.nu.11.pag.458.col.1.et.2.

Plùs creditur paucis teſtibus deponentibus de veroſimili, quàm centum non veroſimilia deponentibus. allegatione.6.nu.4.pag.466.col.1.

Populus idem hoc tempore reputari debet,qui ab hinc centum annis fuit, imò et qui ab hinc mille annis,etiam ſi ex illis nemo nunc viuat.d.l.nemo poteſt. num.395.et in autent. ſacramenta puberum.num.18.pag.121.col.1.et pagin. 302.col.2.

Portio ad hoc vt accreſcat portioni, debet vacare omnino,et ipſo iure.in.d.l. nemo poteſt.num.465.pag.145.col. 2.in fin.

Portio vacans et accreſcens poſsidetur ab hęrede eodem iure et modo,quo principalis portio.in.l.vnica.n.52.C.quād. non pet.partes.pag.280.col.2.

Portio accreſcēs an accreſcat hęredi vēdenti,vel ipſi emptori hęreditatis?ibidem.num.56.et ſequen. pag.281.col.2.

Portio vacans accreſcit emptori hęreditatis,ſi mandentur ei actiones,et non hęredi,qui vendidit.ibidem. nu.70.pag. 289.col.1.

Poſſeſsionem apprehendere alicuius rei propria authoritate in caſibus, in quibus de iure licet, intelligitur ſi vacat poſſeſsio,non ſi occupata ſit ab alio. in l.nemo poteſt.nu.361.pag.113.col.1.

Poſſeſsio an continuetur in filios ſuos ſicut dominium abſque noua apprehenſione.in.d.§.ſui.n.66.pag.185.col.1.

Poſſeſsio non transfertur abſque naturali apprehenſione in caſibus, in quibus dominium transfertur ſine traditione.ibidē.nu.68.et gloſſæ quædam in hoc loquentes ſaluātur,et concordātur. num. 96.pag.186.col.1.

Poſſeſsio vera non datur in iuribus incorporalibus,ſed ficta quaſi poſſeſsio. ibi. n.71.pag.187.col.1.

Poſſeſsio defuncti transfertur in eius hęredem abſque actu apprehenſionis, ſi defunctus poſsidebat per colonum, et colonus defuncto domino continet poſſeſsionem nomine hæredis. ibidē.nu. 77.pag.189.col.2.et ſeq.

Poſthumus antequam naſcatur non eſt in patria poteſtate, et nihilominus habet ſuitatem.in.d.§.ſui.n.5.pag.166.col.1.

Poſthumus quomodo habeat ſuitatē, duplex ratio.ibidem.numer.13.et.17.pag. 167.col.1.et.2.

Poſthumus,quòd in fauorabilibus habeatur pro nato,procedit ex fictione. ibidem.nu.14.pag.167.col.1.

Poſthumus dum eſt in ventre, non habet ſuitatem.ibidem.num.18.pag.167.col. 2.et ſeq.

Poſthumus natus habet ſuitatem eo caſu, quo ſi viuo patre naſceretur, ſuus foret. ibidem.nu.19.pag.168.col.1.

Poſthumi appellatione in dubio intelligitur de illo, qui propriè poſthumus eſt, hoc eſt de illo,q poſt humationē patris

naſcitur.ibidem.n.20.pag.169.col.1.

Practica præſtandi fideiuſsionem.l.Toleti in executionibus.in.l. nemo poteſt, nu.437.pag.135.col.1.&.2.

Practica legum regni inducentium præſcriptionem debitorum.ibidem.num.484.pag.151.col.2.

Præiudicium an verſetur alteri parti,quãdo relaxatio iuramenti petitur.in autheot.ſacrament.numer.112.pag.345.col.1.

Præſcriptio non tollit obligationes ipſo iure.d.l.nemo.n.188.pag.65.col.2.

Præſcriptio debiti cũ mala fide etiam inducta per mille annos,non eſt admittenda.ibidem.nu.206.pag.67.col.2.

Præſcriptio,& vſucapio eſt interdicta propter bonum publicum principaliter,ne dominia rerum eſſẽt incerta,atq; in pẽdenti.ibidem.numer.469.pagin.146.col.2.

Præſcriptio principaliter reſpicit fauorẽ priuatum ipſorum præſcribentium,ſecundariò verò ius publicum.ibidem.n.471.pag.147.col.2.

Præſcriptio.30.et.40.annorũ iure digeſtorum non fuit cognita.ibidem.nu.474.pag.148.col.1.

Præſcriptio.10.et.20.annorum,in qua bona fides requiritur, non poteſt procedere,ſi pactum ſit,vt non præſcribatur.in ead.l.nemo poteſt.n.477.pag.149.col.2.

Præſcriptio debiti licita eſt etiam iure canonico,quando adeſt bona fides.ibid.n.482.pag.151.col.1.

Præſcriptio ſtatutaria debiti.10.et.20.annorum ſubrogata eſt in locum præſcriptionis.30.et.40.annorum.ibidem.nu.494.pag.153.col.1.

Præſentia eius,cui renuntiatur hęreditas,an requiratur ad validitatem ipſius renùntiationis iuratę.in.c.quãuis pactũ.in princip.n.52.pag.392.col.2.

Præſumptiones et indicia cenſentur legitimę et plenę probationes in ijs, quę ſunt difficilis probationis.in.l.nemo poteſt.num.403.pag.129.col.1.et.2.

Præſtatio ſidei an ſirmet contractum geſtum,ſicut iuramentum.in.d.authent.ſacramẽta puberum.n.144.et.145.pag.358.col.1.et.2.

Prætendens proprietatem,vel vſumfructum ſibi relictum,an ſtetur eius iuratorię cautioni cum hypotheca,ſi caue re propter paupertatem non poteſt.in d.l.nemo poteſt.numer.294.pagin.91.col.1.

Pretium,neq; aliud quicquam exigetur ex contractu ſimulato.ibidem.nu.374.pag.116.col.1.

Pretium in vniuerſalibus ſuccedit loco rei.in.d.l.vnica.n.16.aliàs.61.C.quando nõ pet.part.pag.284.col.2.

Prætores quare beneficium abſtenſionis conceſſerint.in.§.ſui.num.101.pag.202.col.1.

Præſens ſtatus beneficij et non præteritus inſpiciendus eſt quoad incompatibilitatem et reſidentiam.allegat.8.nume.20.pag.476.col.1.

Primogenium a duobus conſtitutum,an poſsit per ſuperſtitem altero defuncto reuocari?et iure regio quid hodię in hoc dicendum ſit.in.c.quamuis.in princip.nu.46.et.47.de pact.in.6.pag.390.col.1.et.2.

Princeps poteſt facere,ne aditione quæratur hæreditas,vel ne hæredes repræſentent defunctum,et omnes defectus teſtamenti tollere.in.l.nemo poteſt.n.68.pag.33.col.1.

Princeps poteſt legitimare ſpuriũ in præiudicium venientium ab inteſtato.ibidem.numer.69.&.75.et an id procedat delata,vel adita hæreditate,et poſſeſsione apprehenſa.ibidem.num.70.pag.33.col.1.et pag.34.col.2.

Princeps non poteſt tollere ea,quę ſunt iuris gentium,niſi cum legitima cauſa.ibidem.nu.71.pag.33.col.2.

Princeps ſi auferat alicui rem ſuàm cum cauſa,ceſſante illa cauſa,debet domino reſtitui res ſua.ibidem.numer.72.pag.34.col.1.

Princeps quando auſert alicui rem ſuam,

debet

INDEX.

debet intelligi, ſoluto pretio, etiam ſi cauſa, ob quam auſertur, ſit iuſtiſsima. ibidem. numer. 73. &. 74. pag. 34. col 1. &. 2.

Princeps ꝙ non poſsit legitimare ſpuriũ in præiudicium venientium ab inteſtato, hæreditate iam quæſita, niſi ex legitima cauſa, & ſoluto bonõ cambio. ibidem. nu. 75. pag. 34. col. 2.

Princeps non poteſt de plenitudine ſuæ poteſtatis tollere hominibus facultatẽ teſtandi. ibidem. numer. 81. pagin. 36. col. 2.

Prior in tempore licèt poſterior in ſolutione præfertur in bonis fallici. allegatione. 4. numer. 17. pag. 460. colum. 1. &. 2.

Priuilegium ſeu reſcriptum Papæ legitimandi ſpurios & inceſtuoſos diſiunctim, an extendatur ad illum, qui ſimul ſpurius et inceſtuoſus ſit? 3. allegatione. nu. 5. &. 20. pag. 447. col. 1. & pag. 451. col. 2

Priuilegiato quòd acquiratur ius à tempore ſcientiæ. ibidem. num. 6. & ſequẽtib. pag. 447. col. 2.

Priuilegium alicui conceſſum non quæritur ei ignoranti, ſed à tempore certificationis. ibidem. numer. 10. pag. 448. col. 2.

Priuilegium ignoranti prodeſt, ſed non efficaciter antequam ſciat, quin poſsit reuocari. ibidem. numer. 25. pag. 453. col. 1.

Priuilegium doris anterioritatis non tranſit in ceſsionarium, & ei præfertur ſecũda dos nõ ceſſa, etiam ſi prædictum priuilegium expreſsè cedatur in inſtrumento. allegatione. 11. num. 1. &. 2. pag. 485. col. 1. &. 2.

Priuilegium dotis anterioritatis non trãſit in hæredem extraneum, & ei præfertur ſecunda dos, niſi pro prima dote ad ſit hypotheca expreſſa. ibidem. nume. 3. &. 4. pagin. 485. col. 2. & pagin. 486. col. 1.

Procurator, ſeu executor teſtamentarius tenetur domino rationem reddere. in prima allegatione. numer. 31. pag. 437. col. 2.

Producẽs teſtem in iudicio, videtur illius perſonam approbare in. d. l. nemo poteſt. n. 129. pag. 46. col. 2.

Producẽs teſtes in iudicio, an ex ſola productione ipſorum, non ſecuta examinatione, videatur eos approbare? ibidẽ. n. 130. pag. 47. col. 1.

Producẽs teſtes in iudicio, qui iurati ſunt, non poteſt altera parte inuita eis renũtiare, vt non examinentur. in. d. l. nemo, n. 131. pag. 47. col. 2.

Producens teſtes in ſummario iudicio tãtùm, an poſsit opponere in perſonas eorum in plenario iudicio? ibidem. num. 132. pag. 47. col. 2.

Producens teſtes in iudicio, non videtur eorum dicta approbare, quin poſsit in eos obijcere. ibidem. numer. 133. pag. 47. col. 2.

Produci poteſt in teſtem vir religioſus, vel alius probatiſsimę opinionis, etiã ſi ſit probationibus renuntiatum. ibidem, n. 135. pag. 48. col. 2.

Prohibitio teſtatoris de non alienando, impedit dominij tranſlationem. in. l. nemo poteſt, numer. 24. pagin. 21. col. 1.

Prohibitio contrahentis de non alienando, non impedit dominij tranſlationẽ. ibidem. num. 26. vbi numer. 27. ponitur in hoc ratio differentiæ inter contractus et vltimas voluntates. pag. 21. col. 1. &. 2.

Prohibitio contrahentis de non alienando iuncta hypotheca ſpeciali eius rei, quæ prohibetur alienari, impedit dominij tranſlationem. ibidem. n. 28. pag. 21. col. 2.

Prohibitus alienare portionem ſuam, cenſetur etiam prohibitus alienare portionem accreſcentem. in. d. l. vnica. nu. 53. C. quando non pet. part. pag. 281. col. 1.

Prohibitus alienare, poteſt alienare ex cauſa neceſsitatis. allegatione. 7. nu. 7. pag. 470. col. 1.

Prohibitus alienare pro neceſsitate, quæ ineſt ex parte prohibentis, vel eius fauore, alienare poteſt. ibidem. n. 8. pag. 470. col. 1.

Prouiſio legis, quæ eſt fundata in iure ſpeciali, tollitur per prouiſionẽ hominis, ſecus ſi prouiſio legis ſit fundata in iure communi. in. §. ſui. num. 60. pagi. 182. col. 1.

Puberes in iure dicuntur maſculi poſt cõpletum. 14. annum, fœminæ verò poſt duodecimum. in authẽ. ſacramenta puberum. n. 1. & rationes differentiæ aſsignantur. pag. 295. col. 1.

Pubes habens curatorem ęquiparatur impuberi. ibidem. n. 12. pag. 300. col. 1.

Pupillus ſine tutoris ſui authoritate contrahens, an obligetur ciuiliter, & naturaliter? in. d. l. nemo poteſt. nu. 146. & 148. pag. 52. col. 2. et pag. 53. col. 1.

Pupillus ſine tutoris authoritate an obligetur naturaliter ex mutuo? & difficultas quædam agitur in propoſito. ibidem. nume. 150. et. 151. pag. 53. col. 2. & pag. 54. col. 1.

Pupillus non poteſt repudiare fundum ſibi legatum ſine tutoris authoritate. allegatione. 3. numer. 14. pagin. 449. columna. 2.

¶ Sequitur litera.

Q.

QValitas, quę ſatis eſt poſt actũ interuenire, non videtur recipere ſubſtantiã actus. in. d. l. nemo poteſt. num. 233. pag. 76. col. 1.

Qualitas, quæ ineſt in. l. declarata et relata, ineſſe debet in declarante et referente. in authentic. ſacramenta puberum. n. 66. C. ſi aduerſ. vend. pagin. 325. columna. 2.

Qualitas adiuncta verbo, debet regulari & intelligi ſecundùm tempus & ſubſtantiam verbi. allegatione. 9. n. 2. pag. 477. col. 1.

Quarta pars bonorum arrogatoris debetur arrogato. et an idem in adoptato ab auo vel extraneo dicendum ſit? & quorum bonorum intelligatur, et quomodo arrogatus ſuccedat cum alijs filijs naturalibus. in. §. ſui. n. 157. et ſequentibus. pag. 221. col. 1.

Quaſi contractus poteſt in teſtamento celebrari. in. d. l. nemo poteſt. n. 260. pag. 82. col. 2.

Quaſi caſtrenſia lucra dicuntur, quę acquirunt filij famil. in ſuo officio aduocationis, et non acquiruntur patribus ipſorum, ſed ſua propria ſunt, et de eis liberè diſponere poſſunt in vita. in. d. authen. ſacramenta puberum. n. 54. pa. 320. col. 2.

Querela inofficioſi teſtamenti eſt remedium ſubſidiarium, et non competens, niſi quando aliud deeſt. in. l. pater filiũ. numer. 2. ff. de inoffic. teſtamento. pag. 240. col. 1.

Querela inofficioſi teſtamenti non competit, niſi quando datur exhęredatio, vel pręteritio, quę pro exhęredatione habetur. ibidem. numer. 12. pagi. 244. col. 2.

Querela inofficioſi etiam datur hodie ei, qui habitus eſt pro exhæredato ſine cauſæ inſertione, in caſu peregrino hîc poſito. ibidem. numer. 36. pagin. 257. col. 2.

Querela inofficioſi teſtamenti minimè competit, niſi demum adita hæreditate, & inde incipit currere quinquennium, quo durat. in. d. l. vnic. n. 12. pag. 266. col. 1.

Qui ſemel eſt hæres, licèt vendiderit hęreditatem, ampliùs deſinere eſſe hęres non poteſt. ibidem. num. 63. pag. 285. col. 2.

Qui tenetur reſtituere portionem ſuam, tenetur etiam reſtituere portionem accreſcentem. ibidem. num. 57. pag. 282. col. 2. et pag. 283. col. 1.

Quintum bonorum defuncti ſi non ſufficiat ad omnia legata perſoluenda, quę priùs deduci debeant: in. d. l. nemo poteſt. n. 94. pag. 38. col. 2.

Quo-

Quotieſcunq; ratio legis eſt amplior vel generalior dicto ſuo, ad amplitudinē rationis extenditur ipſa diſpoſitio. allegatione.2.n.5.pag.440.col.2.

Sequitur litera.R.

RAtio non eſt par, lucra non capere, & quæſita perdere. in c. quanuis pactum. in principio.n.23.pag.381.col.2.

Ratio quare ſit prohibitū obtinere ſimul duo vel plura beneficia curata.8. allegatione.n.2.pag.473.col.1.

Recurſus à laudo arbitratoris ad arbitriū boni viri poteſt haberi intra.30.annos in.l.nemo poteſt.n.444. ff. de legat.1. pag.138.col.1.

Referens ſimpliciter aliquid non reprobans, nec approbans, videtur approbaſſe. ibidem. numer. 270. pagin. 85. columna.1.

Rei debendi vel credendi quando dicantur ſocij, & quando non ſint ſocij. allegatione.2.no.2.pag.439.col.2.

Relaxatio iuramenti, an ſit neceſſariò petenda, quando renunciatum eſt cum iuramento exceptioni ſimulationis? in eadem.l. nemo poteſt.nu.384.pag.118. col.2.

Relaxatio, ſiue abſolutio iuramenti ad effectum agendi vel excipiendi, non operatur reciſionem contractus, ſed ipſe firmus remanet. in.d. authenti. ſacramenta puberum. num.20. quod duobus modis limitatur. ibidem.nu.21.et.22.pag. 303.col.1.et.2.

Relaxatio, vel abſolutio iuramenti, an ſit neceſſariò petenda, quando eſt enormiſsima læſio, ne incurratur periuriū? ibidem.numer.95. et ſequentibus.pag. 336.col.2.

Refectio domus vel alterius ędificij adeò eſt fauorabile, vt conſumptum in ea, præferatur ei, qui priùs ius habebat ad illam rem ędificatam. allegatione.7.& 9. et quòd ſit cauſa pia.n.11.pag.470.co. 2. et pag.471.col.1.

Remedium ſubſidiarium et extraordinarium licèt cum ordinario non concurrat, id tamen fallit, quando per extraordinarium pleniùs conſulitur. in.d.l. pater filium.nu.11.ff. de inoffic. teſtamento.pag.244.col.1.

Remiſsio iniuriæ facta cum iuramento à minore ſine licentia & authoritate ſui curatoris bene valebit. in.d. auth. ſacramenta puberum, n.135. et ſequentibus. pag.356.col.1.et.2.

Remiſsiones (hoc eſt perdones vulgo dictæ) in cauſis criminalibus non debere nec poſſe eſſe conditionales, et quomodo hoc intelligatur. ibidē.nu.137.pag. 356.col.2.

Remiſsio confectionis inuentarij tam tutoris quàm vſufructuarij, an per teſtatorem poſsit fieri? in verbo, Teſtator, videbis.

Remitti non poſſunt ea, quę ſtatuuntur propter euitandam falſitatem vel periculum. in.d.l. nemo poteſt.n.337.pag. 105.col.1.

Renuntiari an poſsit iuri ſtatutario? ibidē n.338.pag.105.col.1.

Renuntiari an poſsit iuri prohibitiuo? in eadem.l. nemo poteſt.nu.307.pag.95. col.2.

Renuntiari non poteſt legibus requirentibus inſinuationem donationis. ibidē. numer.339. et an cum iuramento poſſit renuntiari? numer. 340. cum.4. ſequentibus.pag.105.col.1. et.2. et pag. 106.col.1.

Renuntiari an poſsit exceptioni non numeratę dotis? in eadem.l. nemo poteſt. 382.pag.117.col.2.

Renuntiari an poſsit cum iuramento exceptioni ſimulationis? ibidem.nu.383. pag.118.col.1.

Renuntiari poteſt ei, quod reſpicit fauorem priuatum principaliter, incidenter verò publicum. ibidem. numer. 272. et. num.137. pag.147.col.2. et pag. 49.col.1.

Renuntiari non poteſt vtilitati publicę ſecundarię, quando ſeparari non poteſt

ab vtilitate priuata principali. ibidem. n.473.pag.147.col. 2.

Renuntiari an poſsit ſtatuto inducenti pręſcriptionem debiti? ibidē.nu.492.pag. 153.col.1.

Renuntiari quòd poſsit hodie iure canonico huiuſmodi ſtatuto. ibidem. num. 495. & cautela vt iure ciuili quoque poſsit renuntiari huiuſmodi ſtatuto. ibidem.numer.496.pagin.153.colum. 1.et.2.

Renuntians hæreditati cum iuramento, & ſic ſeipſum excludens, non poterit poſtea ſi prætereatur vel exhęredetur, rumpere teſtamentum.in.d.l. pater filium.n.23.pag.250.col.1.

Renuntiari an poſsit cum iuramento.l.50. Tauri.quæ eſt hodie.l.2.tit.2.lib.5. nouæ recopil.in.d.authen.ſacramenta puberum.num.44.pag.314.col.2.et pag. 315.col.1.

Renuntiatio hæreditatis futuræ cum iuramento facta in fauorem fratrum vel ſororum, an valeat? in.c.quanuis pactū. in princip.nu.1.de pact.in.6.pag.372. col.1.

Renuntiatio ſororis hæreditatis paternæ facta vni fratri præſenti, & recipienti, an omnibus alijs fratribus acquiratur, vel illi tantùm, cui renuntiatum eſt? & cautela vt illi tantùm acquiratur. ibidem.nu.7.&.9.pag.374. col.1, et pag. 375.col.1.

Renuntiatione legitimæ per filium in patrem ſimpliciter facta, non data facultate, vt poſsit de ea diſponere in quemcunque velit filiorum, omnes filij habebunt æquale ius in illa legitima renuntiata, excepto in tertio & quinto illius legitimæ, de quibus poteſt pater liberè diſponere ſicut de bonis ſuis. ibidem. numer. 12. pagin. 377. columna.1.

Renuntians ſuam legitimam in fauorem patris, vel alterius, poteſt ei in legitima apponere grauamina & fideicommiſſa, & vti facultate conceſſa parentibus per.l.27. Tauri. ibidem.n.13.pag. 377.col.1.

Renuntiatio hæreditatis vel legitimæ ab eo, qui habet aſcendentem vel aſcendentes, an eis pręiudicet? ibidem. numer. 14. pagin. 377. columna.2.

Renuntiatio cum iuramento, de qua in.d. c.quanuis pactum. intelligitur habere locum, ſi renuntianti delata fuerit hęreditas, aliàs ſecùs. in eodem.c.num.61. pag.396.col.1.

Renuntiatione hęreditatis maternę facta cum iuramento in fauorem patris tantùm, vel patris & ſuorum hęredum, an hęreditas prędicta poſt mortem patris pertineat ad filios duorum vel trium matrimoniorum, vel ad eos tantùm, qui fuerunt ex eodem matrimonio, ex quo fuit renuntians. remiſſiuè.ibidem.numer. 62. pag. 397. columna.1.

Renuntiatio intrantis religionem, qualiter, & quo tempore hodie fieri debeat. in eodem. c. quanuis. verb. dum nuptui tradebatur.nu.2.pag. 402. col.1.

Renuntiatio, de qua in.d.c quanuis, an procedat, ſi nulla dote recepta fiat? ibidem.verſ.vt dote contenta. num.1. pag.404.col.1.et.2.

Renuntiatio, de qua in illo text. etiam hęreditatis maternę, fieri poteſt. ibidem. verſ.nullum ad bona. nu. 2. pag. 405. col.2.

Renuntiatio hęreditatis maternę, an noceat patri habenti in ſua poteſtate renuntiantem quo ad vſumfructum ſibi debitum in bonis renuntiantis, & quo ad alia? ibidem. numer.2. & ſequentibus.& nu.14.& ſequentibus pag. 405.col.2.et pag.411.col.2.

Renuntiatio filij cum iuramento hęreditatis maternę, an valeat & noceat patri, quando mater extraneum hęredem fecit? ibidem. numer. 10. et quid ſi mater decedat inteſtata? ibidem.numer. 11. pagin.410.colum. 1. et.2.

Renun-

INDEX.

Renuntiatio hæreditatis maternæ facta ſimpliciter, in dubio cenſetur facta fauore fratrum, vel ſororum. ibidem. nu. 12. pag. 410. col. 2. et pag. 411. col. 2.

Renuntiatio hæreditatis maternæ decedente matre inteſtata, & ſine alijs deſcendentibus legitimis, excepto renuntiante, nón impedit, quin hæreditas ipſius deferatur ipſi renuntianti. ibidem. nu. 13. pag. 411. col. 1.

Renuntiatio filij hæreditatis maternæ nocet patri ſine dubio, quando ipſe pater conſenſit præd. renuntiationi: ibidem: n. 22. pag. 415. col. 1. et. 2.

Renuntiatio hęreditatis non firmatur cũ iuramento dolo pręſtito. ibidem. verſ. ſi tamen iuramento. etc. nu. 1. pag. 417. col. 1.

Renuntiatione facta, non quidem contẽplatione filiorum, ſed vt is, in cuius fauorem renuntiatur, poſsit liberè diſponere, non admittitur renuntians ad hęreditatem patris decedentis etiam ſine alijs deſcendentibus, ibidem. verſ. omnino ſeruari debebit. n. 4. pa. 419. co. 1.

Renuntians hęreditatem parentis nõ prohibetur ſuccedere fratri, etiam ſi frater ipſe ſucceſſerit patri, & eius bona habeat. ibidem. nu. 7. pag. 420. col. 1.

Renuntians hæreditatem parentis, nõ prohibetur ſuccedere fratri, qui fuit hęres eidem parenti, licèt deceſſerit ante aditionem hæreditatis. ibidẽ. nu. 9. et cautela, vt renuntiatio vtrumque comprehendat. num. 10. pag. 421. col. 1. et. 2.

Renuntiatio in caſu. d. c. quanuis pactum. non impedit renuntiãtem, quin capiat, quod ſibi relictum eſt in teſtamento ab eo, cuius hęreditati renuntiauit. ibidem. num. 11. etiam ſi filia renuntiauerit ſucceſsioni ex teſtamento, ibidem. num. 12. & etiam ſi renuntiatio fiat fauore fratrum patre conſentiente. ibidẽ. numer. 13. pag. 421. col. 2. et pag. 422. col. 1.

Renuntiatio, de qua in. d. c. quanuis pactum. facta alijs filijs exiſtentibus et decedentibus poſtea in vita parentum, non impedit, quin renuntians admittatur ab inteſtato et contra teſtamentũ eius, cuius hęreditati renuntiauit. in eodem verſ. omnino ſeruari debebit. nu. 14. pag. 422. col. 2.

Renuntiatio, de qua in. d. c. quanuis pactũ. valet, etiam ſi alijs noceat ſecundariò. ibidem. in verſ. nec redundet. nu. 1. pag. 423. col. 2.

Renuntians ſi decedat viuo patre, vel matre, cuius hęreditati renuntiauit cum iuramento, eius filij vel nepotes poterũt & debent ad ſucceſsionem auorum & proauorũ admitti, non obſtante pręd. renuntiatione. ibidem. nu. 2. & num. 3. an id procedat ſi filia recepiſſet dotem, & cum ea vocaret ſe contentam? pag. 423. col. 2. et pag. 424. col. 1.

Renuntiatio, de qua in. d. c. quanuis pactũ. decedente renuntiante poſt mortem eius, cuius hæreditati renuntiauit, nocet filijs renuntiantis. ibidem. num. 4. præterquam ſi non adſint alij deſcendentes, ſed alij collaterales. ibidem. nu. 5. ibidem. pag. 424. col. 2.

Renuntiatio, de qua in. d. c. quanuis pactũ. facta ab eo, qui ſuperuixit ei, cuius hęreditati renuntiauit, non inualidatur natiuitate filiorum renuntiantis. ibidẽ. nu. 6. pag. 425. col. 1.

Renuntiatio mariti dotis cautę & non numeratę, vel tranſcurſus temporis opponendę ipſius exceptionis, pręiudicat non tantùm ipſi marito, ſed etiam eius creditoribus. allegatione. 11. n. 14. pag. 489. col. 1.

Reprobatio conſuetudinis à contrario legis ſenſu collecta, nõ eſt extendẽda ad reprobationem futurę conſuetudinis, vel ſtatuti. in. d. l. nemo poteſt. n. 274. ff. de legat. 1. pag. 86. col. 1.

Res, quę habet iam ſuum effectum cõſummatũ; licèt perueniat ad caſum, à quo incipere non potuit, non vitiatur. in. § ſui. n. 130. de hęred. qualit. & differentia. pag. 212. col. 1.

Reſcindi non poteſt, quod nullum eſt. in d. authent. ſacramenta puberum. num. 11. pag.

11.pag.199.col.2.

Reſtitutio nulli perſonę conceditur ad accuſandum, vel crimina obijcienda. ibidem.n.138.pag.357.col.1.

Respublica et minor æquiparantur. ibidem.n.140.pagi.357.col.2.

Reſtitutus à principe, ſtatim etiam antequam ad notitiam eius perueniat, gaudet beneficio illo reſtitutionis. allegatione.3.nu.1.& ſequentibus. pag.446. col.2.

Reſcriptum & priuilegium papæ legitimandi ſpurios & inceſtuoſos diſiunctim,an extendatur ad illum,qui ſimul ſpurius & inceſtuoſus ſit.in.3. allegatione.n.5.&.20.pag.447.col.1.et pag. 451.col.2.

Res prohibita alienari,bene poteſt alienari in refectionem vtilem & neceſſariam ipſius rei.allegatione.7.n.4.pag. 469.col.2.

Res immobiles minorum,quæ prohibentur alienari, bene poſſunt alienari ex cauſa neceſſaria vel vtili ipſi minori. ibidem.nu.5.pag.469.col.2.

Res eccleſiæ,quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari ex cauſa vrgentis debiti.ibidem.numer.6.pagin.469.columna.2.

Res prohibitæ alienari tacitè vel expreſſè,etiam eo caſu,quo prohibitio impedit dominij tranſlationem,poſſunt alienari ex cauſa pia, prout eſt dotis,& ſimilium.ibidem.numer.8.pagin.470. col.1.

Res eccleſiæ,quæ ſunt prohibitæ alienari, poſſunt alienari pro redemptione captiuorum,ibidem.nu.12.pag. 471. col.1.et.2.

Res feudalis, quę prohibetur alienari,poteſt alienari ad vtilitatem domini. ibidem.n.15.col.1.pag.471.col.2.

Reſponſio in iure debet intelligi iuxta interrogationem.in.d.authen.ſacramenta puberum.numer.81.pagin.331.col. 1.et.2.

Reus,qui negauit delictum, quod poſtea probatur aduerſus eum, bene admittitur ad probandum fuiſſe factam ad ſui defenſionem,& ſi id probauerit,abſoluetur,vel ſaltim extraordinaria aliqua pœna plectetur.in.d.auth.ſacramenta puberum.numer.68.pagin. 326.columna.1.

Reuocato conſenſu pacto ſiue renuntiationi per patrem preſtito, pactum etiã iuratum non valebit.in.d.c.quamuis pactum.in princip. numer.3.pagi.372. col.2.

Reuocato conſenſu per patrem preſtito renuntiationi iuratæ factæ per filiam in fauorem fratrum, an huiuſmodi filia ſit excluſa à ſucceſsione patris reuocantis cõnſenſum.ibidem.num.5.pag. 372.col.2.in fi.

Rex in dubio non videtur caſſare aut differre obligationes iuratas.in.d.l.nemo poteſt.n.164.pag.57.col.2.

Rex quòd non poſsit tollere officia publica abſque iuſta cauſa.ibidem.n.177. pag.60.col.1.

¶ Sequitur litera. S.

SAcerdos, qui tantùm habet ordinem,non verò iuriſdictionem,minimè poteſt virtute bullę cruciatę de conſenſu etiam partis abſoluere excommunicatum ad reincidentiam,ſiue in bulla adſit clauſula, ſi la parte conſentiere,ſiue alia,ſatis fecha la parte.allegatione.9.numer.1.& ſequentibus. & numer.9.pag.477.col.1.et pag.479. col.1.

Sacramenta puberum ſuper contractibus rerum ſuarum non retractandis cuſtodiri debent.in authent.ſacramenta puberum.n.8.C.ſi aduerſ.vend.pag. 298. col.2.

Saluus conductus conceſſus, ne quis capiatur ob debita,non extenditur ad debita iurata, & hoc ſpecificatur in archiepiſcopatu Toleti.in.d.l.nemo poteſt.nu. 165.pag.57.col.2.

Scientia

INDEX.

Scientia ſola ſufficit pro validitate priuilegij vel donationis. in 2. allegatione. n. 11. non verò quo ad ipſius irreuocabilitatem, quia ad id acceptatio quoq; requiritur. in. d. C. quamuis pactũ. in princip. num. 59. de pact. in 6. pag. 448. col. 2. & pag. 395. col. 2.

Certioratio non requiritur minori faciẽda in caſu d. c. quamuis pactum. verb. filia. num. 2 pag. 398. col. 1.

Scholari mutuans vel vendens ciua voluntatem patris vel curatoris, an ab eo id repetere poſsit? in. d. authen. ſacramenta num. 71. & 72. pag. 329. col. 1. & 2.

Secundus creditor habens ſcripturam publicam, præfertur priori habenti priuatã, preterquã ſi ſcriptura prima habeat ſubſcriptionẽ debitoris, & aliorũ triũ teſtium. in 4. allegatione num. 9. pag. 454. col. 2.

Sententia vnius doctoris pro ſuſtinendo teſtamento, an ſit tenenda contra communem? in. l. vnica. num. 28. C. quando non pet. part. pag. 276. col. 1.

Sequeſtrari non debent bona incarcerato rum. 12. allegatione. numer. 1. pag. 490. col. 1.

Serui reſponſo credendum eſt, quando aliter veritas ſciri nõ poteſt. allegatione. 11. nu. 9. pag. 487. col. 2.

Seruitus vſusfructus non ſolùm eſt qualis, ſed quanta, quòd nõ ſunt cæteræ ſeruitutes. in. d. l. nemo poteſt. nume. 184. pag. 71. col. 2.

Seruanda eſt inſtitutio & ordinatio eccleſiæ ſeu fabricæ præcipiens ne adminiſtratores teneantur reddere rationem epiſcopo. ibidem num. 453. pagin. 141. col. 1.

Simulatus contractus, non dicitur contractus. in. d. l. nemo poteſt. nu. 372. pag. 115. col. 2.

Simulatus contractus & in fraudem geſti differentia. ibidem numer. 373. pagin. 115. col. 2.

Simulato ex contractu nec pretium vẽditionis, nec aliud quicquã exigetur. ibidem. nu. 374. pag. 116. col. 1.

Simulationis exceptio an admittatur aduerſus inſtrumentum publicum, ſtante ſtatuto, quòd nullæ aliæ admittantur, niſi falſitatis, remiſsionis, & reſolutionis. &c. in. d. l. nemo poteſt. num. 375. pag. 116. col. 1.

Simulationis exceptio nec expreſsè tolli poteſt per ſtatutũ. ibidem. n. 376. pag. 116. col. 1.

Simulationis exceptio renuntiari non poteſt. ibidem. num. 377. ex poſt facto tamen per pactum bene poteſt. ibidẽ. num. 380. pag. 116. column. 2. & pag. 117. col. 1.

Simulatio contractus non poteſt allegari, ſi partes poſtquam contractum confirmarunt, cum iuramento promiſerunt ſe non contrauenturos. in. d. l. nemo. nu. 386. præterquam ſi à tertio de ſimulatione opponatur. ibidem. nu. 387. pag. 117. col. 2.

Similitudo vel ſi bona, ſatis eſt, quòd in ea ſit de quo agitur, conueniat, licèt in alio deficiat. in. 3. allegatione. num. 18. pag. 450. col. 2.

Solennitas omnis ſubſtantialis eſt iuris publici. in. d. l. nemo poteſt. num. 20. ff. de legat. 1. pag. 8. col. 1.

Solennitas aliqua ex requiſitis in materia de ventre inſpiciendo ſi omittatur, nõ corruit actus. ibidem. nu. 15. & qua ratione id fuerit inductum. num. 126 pag. 44 col. 1.

Solennitas requiſita tempore actus, ſi nõ interueniat, actus non efficitur ipſo iure, quaſi deficiente ſubſtantia. ibidem. nu. 233. pag. 76. col. 1.

Socius vel alius ex his, qui in id, quod facere poſſunt, conueniuntur; ſi ſolidum ſoluere promittant, videntur illi priuilegio renuntiare. ibidem num. 320. pag. 100. col. 2.

Solis perſonis adeuntibus accreſcunt portiones repudiantium. in. l. vnic. num. 1. C. quando non pet. part. &c. pag. 262. col. 1.

Soluens ſolidum, non poterit petere à creditore, quòd ſibi cedãtur actiones, quoties ceſsione non facta non poteſt repetere

tere partem à correo, vt puta quia ſint obligati ex cauſa lucratiua.allegatione.2.numer.13.pagin.443.colum.2. & ſequentib.
Soluens creditori, non ſuccedit in pignore vel hypotheca, præterquam ſi ſibi iura cedantur per creditorem. 4.allegatione.n.7.pag.456.col.1.
Specialis hypotheca conſtituta ſuper re vendita tempore venditionis, præfertur generali hypothecæ priori.allegatione.5.nu.2.pag.462.col.1.
Stante ſtatuto, quòd à ſententia lata vigore inſtrumenti confeſſionati non poſſit appellari, intelligitur quo ad ipſos litigantes, non verò quo ad tertium volentem appellare pro ſuo intereſſe, et l.regia declaratur.in.d.l.nemo poteſt. numer. 390. ff. de legat. 1.pagin. 129. col.1.
Stante ſtatuto, quòd filia dotata non ſuccedat ab inteſtato, ſi ipſa prætorita ſit in teſtamento, vel exhæredata, nō poterit illud rumpere.in.d.§.ſui.num.142. et in.d.l.pater filium.n.22.ff.de inoffic. teſtamento.pag.216.col.1.et pag.249. col.2.
Statutum vtrùm inducere poſſit, vt priuatus teſtetur cum minori teſtium numero, quàm lege communi requiſitus ſit. in.d.l.nemo poteſt.nu.266.et ſequentibus.pag.84.col.1.
Statuto ſtante, quòd pro teſtamento ſufficiant quinque teſtes, non ex hoc ſufficiēt tres teſtes in codicillis.ibidem.nu.275. pag.86.col.1.
Statutò ſi caueatur, quòd appellās, vel petens reſtitutionem debeat cauere cum fideiuſſione de reſtituendis expenſis, & quòd aliter proceſſus factus non valeat, intelligitur ſi fideiuſſio petatur à parte, aliàs ſecùs.ibidem.num.434.& num.præcedenti.pag.133.col.1.& pag. 132.col.2.
Statutum diſponens, quòd debitum præſcribatur decennio, an valeat? & l.l.regiæ declarantur.ibidem.nu.480.pag. 150.col.1.
Statuta vel iura inducentia præſcriptionē cum mala fide, non valent. ibidem. nu. 481.pag.150.col.2.
Statutum emanans per viam præcepti fauore perſonæ, cui fit præceptum, cenſetur potiùs habere vim conſilij, quàm præcepti, & hoc caſu tranſgreſſio præcepti non obligat ad pœnam.in.d.authent.ſacramen.puberum.nu.38.pag. 312.col.2.
Statuta ſunt ſtricti iuris, & non ſunt extendenda in præiudicium filiorū, ſed imò interpretanda vtcunque minimè lædat ius commune.in.d.c.quanuis pactum. verb.à filia.numer.14.pagin.401.col.2.
Statuta, quæ ſolum commodum afferunt, ligant à tempore conceſsionis.3.allegatione.nu.21.pag.451.col.2.
Stipulatio alteri per alterum facta nō valet, pœna tamen adijci poteſt. in. d. l. nemo poteſt. numer. 151. pagin. 54. col.2.
Stipulationi alteri per alterum facta lex non reſiſtit, nec etiam aſſiſtit.ibidem. num.153.pag.55.col.1.
Stipulatio alteri facta valet eo caſu, quo ſtipulātis intereſſe cœperit promiſsionem ſeruari.ibidem. numer.154.pag. 55.col.1.
Stipulatio alteri per alterum facta valet iure canonico & regio.in.l.nemo poteſt.n.155.pag.55.col.1.
Stipulatio alteri per alterum facta iure canonico valet.in authen. ſacramen. nu. 33.& iure regio.nu.35.pag.309.col. 2. & pag.310 col.1.
Subſtātialia alicuius actus ea dicūtur eſſe, quæ incontinenti actui adeſſe debent. in ea.l.nemo poteſt. numer. 233.pag. 76.col. 1.
Subſtitutio pupillaris non expirat per cōſtitutionem dignitatis. in.§.ſui.nume. 30.pag.171.col.1.&.2.
Subſtitutio vulgaris præfertur iuri accreſcendi.l.vnica.numer. 42. & procedit etiam in tacita ſubſtitutione.ibidē. nu. 43.& de iure regio.ibidem. num. 44. & an id procedat quoties qui per ius accre-

accreſcendi venit, eſt perſona valde dilecta teſtatoris vel cohæredis, de cuius portione quæritur? ibidem, n. 45. pag. 277. col. 2. et pag. 278. col. 1. et. 2.
Subſtitutio etiam inutilis impedit ius accreſcendi. ibidem. nume. 46. pagi. 278. col. 2.
Subſtitutus vulgaris expreſſus, excludit coniunctum etiam filium teſtatoris. ibidem. nu. 47. pag. 279. col. 2.
Subſtitutus vulgaris non præfertur iuri accreſcendi, quando id voluit teſtator expreſſè, vel tacitè. ibidem. num. 48. pag. 279. col. 2.
Subſtitutio non traſfertur ad hæredes, ius verò accreſcendi ſic. ibi. nu. 49. pag. 279 col. 2.
Subſtitutio pupillaris tacita excludit matrem, quando ſubſtitutus eſt frater pupilli, vel aliàs coniunctus, vel quando ſubſtituta eſt pia cauſa ad exonerandā conſcientiam teſtantis. in. c. quanuis pactum. verſi. nullum ad bona. nu. 7. & 8. pag. 409. col. 1.
Succeſsiones maximè ex teſtamento, omni reſpectu eſſe de iure ciuili, prima opinio. in. l. nemo poteſt. num. 62. pag. 30. col. 2. et ſequen.
Succeſſorium edictum an habeat locum in querela inofficioſi teſtamenti? in. l. pater filium. n. 24. et ſequenti. pag. 250. col. 2.
Succeſſorium edictum quando locum habeat. ibidem. nu. 25. pag. 250. col. 2.
Succeſſorio edicto eſt locus in bonorum poſſeſsione contra tabulas. ibidem. nu. 40. pag. 259. col. 1.
Succeſſorium edictum an habeat locum in iure dicendi nullum? ibi. nu. 41. pag. 259. col. 1.
Succeſſorio edicto eſt locus in iure agendi ad ſupplementum. ibidem. num. 42. pag. 259. col. 2.
Suitatis ios ita inhæret oſsibus, vt ab eis ſeparari non poſsit. in. §. ſui. num. 192. pag. 232. col. 1.
Suitatis nomine licitum eſſe nobis vti. ibidem. nu. 1. pag. 165. col. 1.
Suitaris Angeli de Perigl. communis definitio. ibidem. nu. 3. pag. 165. col. 1.
Suitatis definitionis vnumquodque verbum declaratur. ibidem. n. 4. pag. 165. col. 1. et. 2.
Suitas licèt non poſsit produci ſine patria poteſtate, producta tamen cum patria poteſtate bene valet, et tenet, deficiente etiam poſtea patria poteſtate. in. d. §. ſui. nu. 21. pag. 169. col. 2.
Suitatis alias plures definitiones remiſsiuè. ibidem. numer. 39. pagi. 173. col. 2. & ſequen.
Suitas, quo iure ſit inuenta? ibidem. nu. 40. pag. 174. col. 1.
Suitatem triplicem eſſe, ſemiplenam, plenam, & pleniſsimam. Semiplena eſt, quando filius ſuo ſe abſtinet ab hæreditate patris. ibidem. nume. 41. pag. 175. col. 1.
Suitas ſemiplena eſt potens ad confirmandam ſubſtitutionem pupillarē, & quando hoc procedat. ibidem. nu. 42. & 43. pag. 175. col. 1.
Suitas plena eſt, cùm filius, cui eſt delata hæreditas, eſt tacens, ignorans, vel deliberans. ibidem. numer. 44. pag. 175. col. 2.
Suitas pleniſsima eſt, quando filius ſe immiſcet hæreditati paternæ. ibidem. nu. 45. pag. 175. col. 2.
Suitas an tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris? in. d. §. ſui. n. 49. et. 51. pag. 177 col. 1. et. 2.
Suitas non tollitur per dationem ſubſtituti vulgaris reſpectu legitimæ? & videalias plores limitationes remiſsiuè. ibi. nu. 54. pag. 178. col. 1.
Suitas quòd tollatur per dationē ſubſtituti vulgaris quo ad oēs effectus ſuitatis, & ſic quo ad tranſmiſsionem. ibi. nu. 55. pag. 178. col. 2.
Suitas an tollatur per dationē cohæredis extranei? in. d. §. ſui. nu. 59. & quoad ea quę ſunt contra teſtamentū nō tollitur. pag. 180. col. 1. et pag. 183. col. 2. in ſi.

Suitatem habet filius ſuccedens tanquam agnatus vel cognatus.ibidem. numer. 86.pag.193.col.2.

Sui & neceſſarij hæredes,qui dicantur.ibidem.nu.47.pag.176.col.2.

Sui hæredes fiunt etiã ignorantes.& quaſi domini dicuntur in vita patris.ibidé. nu.65.pag.184.col.1.&.2.

Sui an poſsint vſucapere pro hærede?ibidem.num.78.& ſequentibus.præcipuè. num.81.pag.190.colum.1.& pag.191. colum.2.

Suus ſi nolit ſuccedere ex.1.c.vnde liberi. ſed ex.2.vel.3.tanquam agnatus vel cognatus,an poſsit vſucapere pro hærede?ibidem.num.79.80.&.86.pag.190. col.2.& pagin.191.colum.1.& pag.193. colum.2.

Sui in iure triplex caput habent ad ſuccedendum.vnde liberi, vnde agnati, vnde cognati.ibidem.num.80.pag.191. col.1.

Suus hæres gabellam ſoluere non tenetur ex hęreditate patris ſibi delata,ſtante lege vel ſtatuto, quòd de qualibet hæreditate,quæ alicui obuenerit,ſoluatur gabella.ibidem.nume.87.pag.194. col.1.

Suus filius an poſsit repudiare hæreditatem patris,retenta ſibi legitima?ibidé. nu.96.pag.200.col.1.

❡Sequitur litera.T.

TAbellio nõ incurrit pœnam legum regiarum prohibentium apponi iuramentum in ſcripturis coram ſe celebratis ex ſola receptione iuramenti, ſed ex ſigno à ſe facto ſuper illo iuramento.in authentica.ſacramenta puberum.num.161.C.ſi aduerſ. vendit. pag. 366.col.2.

Tacita conditio ita impedit ortum obligationis,ſicut expreſſa.in.l. nemo poteſt.numer.504.ff.de legat.1.pag.156. colum.1.

Tacita cõditio,quæ ineſt exequutioni, tãtùm,non impedit ortum & natiuitaté obligationis.ibidem.num.505.pagin. 156.col.1.

Tempus non eſt modus tollendæ nec inducendæ obligationis,ibidem.nu.189. pag.63.col.2.

Tempus nõ computatur inter modos tollendæ obligationis.ibidem.n.190.pag. 63.col.2.&.ſequen.

Tempus non eſt cauſa ex qua oriri vel tolli obligatio poſsit,ſed eſt comes, quia res humanæ tempore non efficiuntur, ſed temporis concomitantia.ibidem. n.194.pag.65.col.1.

Tempus non ponitur inter cauſas,ſed inter media extremorum. ibidem.num. 195.pag.65.col.2.

Tempus non eſt cauſa effectiua,ſed occaſionalis.ibidem.numer.196.pagin.65. col.2.

Tempus non ponitur inter cauſas,ſed inter menſuras.ibidem.num.197.pagin. 65.col.2.

Tempus eſt de ſubſtantia præſcriptionis. in.d.l.nemo poteſt.nume.198.pag.65. col.1.

Tempus non tollit obligationem, aut inducit,ſed probat eſſe inductam, vel ſublatam.ibidem.numer.198.pagin.68. col.2.

Tempus tantùm ſi allegetur ad præſcriptionem debiti,& non allegetur ſolutio debiti,condemnandus eſt debitor allegans tempus tantùm vt ſoluat.in d. l.nemo poteſt. numer.201.pagin.66. col.2.

Tertius non prohibetur pro ſuo intereſſe appellare,quando cauſa committitur appellatione remota.ibidem.nu.389. pag.119.col.1.

Tertius oppoſitor comparens pro ſuo intereſſe aduerſus exequutionem, audiẽdus eſt ordinariè, & contra eum non proceditur exequutiuè.ibidem.nu.391. pag.119.col.2.

Tertius poſſeſſor rei,qui bonam fidem habet

bet, bene præſcribit, licèt à principio fuerit pactum cum primo poſſeſſore ꝙ præſcribat. in. d. l. nemo poteſt. n. 478. pag. 149. col. 2.

Teſtamentum, in quo iuris ſolennia deficiunt, pro non facto habetur. ibidem. n. 77. pag. 35. col. 1.

Teſtamento ex minùs ſolenni an oriatur naturalis obligatio? ibid. n. 78. & 80. & 457. & 2. ſequētib. pag. 35. col. 1. & pag. 36. col. 2. & pag. 142. col. 2.

Teſtamētum in caſu. l. filio præterito. ff. de iniuſt. rupt. &c. tantùm conualeſcit æquitate iuris prætorij in. d. l. nemo poteſt. n. 299. pag. 50. col. 1.

Teſtamētum, quod à principio fuit nullū ex eo, quòd teſtes in eo deſiderantur, tractu tēporis non conualeſcit. ibidem. n. 235. pag. 76. col. 2.

Teſtamētorum pluralitas neq; factorum nunquam in iure præſumitur. ibidem. n. 251. pag. 80. col. 2.

Teſtamentū in ſcriptis publicari debet. ibidem. n. 271. pag. 85. col. 1.

Teſtamenta vt ſortiantur effectum publicè intereſt. ibi. n. 304. pag. 94. col. 2.

Teſtamētum, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, quare ſit ipſo iure nullū, rationes quędā explicantúr. in. §. ſui. n. 88. de hered. qual. et diffe. pag. 194. col. 2.

Teſtamentū ingredientis religionē ante ingreſſum factū, an valeat hodie ſtāte quodam decreto ſacri concilij Tridētini. in. c. quāuis pactū. verſ. dū nuptui tradebatur. n. 4. de pact. in. 6. pag. 403. col. 1. et. 2.

Teſtamentarius de iure nō poteſt habere fidē de pretio. allegatione. 1. nu. 14. niſi teſtator velit contrarium. ibidem. nu. 15. pag. 432. col. 2. et pag. 433. col. 1.

Teſtamentarius vnus ex pluribus in ſolidum conſtitutis, poteſt ipſe ſolus, qui acceptauit, omnia ſibi commiſſa facere. ibidem. numer. 21. pagin. 434. col. 1.

Teſtator non poteſt tollere formam traditam à iure in teſtamentis condendis. in. d. l. nemo poteſt. numer. 1. pagin. 15. col. 1.

Teſtator licèt excuſauerit tutores à ſe datos à ratione malæ adminiſtrationis reddenda, nihilominus tenentur eam reddere rationē doli. ibidem. numer. 2. pag. 15. col. 1.

Teſtatoris voluntas facit formam & cōditionem. ibidem. nu. 3. pag. 16. col. 1.

Teſtatoris voluntas vt valeat, non debet eſſe contraria legibus. ibidem. num. 6. pag. 16. col. 1. & 2.

Teſtator poteſt diſponere, ne datione extranei cohæredis, vel ſubſtituti vulgaris tollatur ſuitas. ibidem. numer. 11. pag. 18. col. 1. & 2.

Teſtator poteſt diſponere, quòd legatum conditionale efficiatur, ex neceſſariæ conditionis adiectione, & quibus verbis teſtatoris animus & voluntas ad id percipi poſsit? ibidē. n. 13. 14. & 15. pag. 18. col. 2. & pag. 19. col. 1. & 2.

Teſtator poteſt facere, vt quod tranſmiſſibile non eſt, ad hæredes trāſmittatur. in. d. l. nemo poteſt. n. 16. pag. 19. col. 2.

Teſtator pōt facere, vt mulier ſecūdo nubēs, nō incidat in pœnas. l. 1. C. de ſecūd. nupt. ibid. n. 17. pag. 19. col. 2.

Teſtator poteſt iubere, ꝙ conditio nō habeatur pro impleta, etiam ſi nō ſteterit per implere debentē, et ſic poteſt derogare. l. iure ciuili. ff. de condit. & demōſtrat. ibidem. n. 22. pag. 20. col. 2.

Teſtator poteſt diſponere, vt dominium rei legatæ ſolùm apprehenſa poſſeſsione tranſeat ad legatarium, & nō antea. in. d. l. nemo poteſt. n. 23. pag. 20. col. 2.

Teſtatoris prohibitio de non alienando, impedit dominij tranſlationem. ibidē. n. 24. pag. 21. col. 1.

Teſtator poteſt facere, ne regula Catoniana in ſuo teſtamēto locum habeat. ibidem. num. 59. pag. 30. col. 1.

Teſtator non poteſt diſponere, ne edictū prætoris in ſuo teſtamento locum habeat. ibidem. n. 84. pag. 37. col. 1.

Teſtator non poteſt diſponere, quòd con

ſuetudo legitima non habeat locum in ſuo teſtamento.ibidem.num. 85.pag. 37.col.1.
Teſtator non poteſt in ſuo teſtamento aliquid præcipere,quod humanitati vel ciuilibus moribus obuiet,& ſic quòd reliquiæ ipſius in mare auertantur.in.d.l. nemo poteſt.n.87 pag.37.col.1.
Teſtator, qui principis priuilegio teſtatur,non poteſt facere,quin leges in ſuo teſtamento locum habeant.ibidē. nu. 88.pag.37.col.2.
Teſtator non poteſt facere,vt ſtatuētibus legibus alimenta præſtari pro ratione facultatum præſtentur filijs ſuis vltra ſuas facultates.ibidem.numer.89.pag. 37.col.2.
Teſtator non poteſt facere,quin leges, quæ diſponunt impenſam funeris fieri debere attenta ratione facultatum teſtatoris,in ſuo teſtamento locum habeant.ibidem.n 90.pag.37.col.2.
Teſtator an poſsit in ſuo teſtamento prohibere ius accreſcendi,& ſic derogare Lius noſtrum.ff.de reg.iur.in.d.l.nemo poteſt.numer.98.& alijs ſequētib.pag. 40.col.1.
Teſtator non poteſt eam vſuram teſtamēto permittere,quæ legibus cōtraria ſit, hodie nullam poteſt permittere. ibid. nu.304.pag.42.col.1.
Teſtator non poteſt in ſuo teſtamento cauere,ꝙ clericus conueniatur coram iudice ſeculari.in.d.l.nemo poteſt.n.105. pag. 42.col.1.
Teſtator non poteſt facere,ne obligationes durent tanto tempore,quantū illis à iure præſcriptum eſt.ibidem.nu.187. pag.63.col.1.
Teſtator poteſt hæredi præfigere tēpus, intra quod adeat hæreditatem, & poſt illud tempus hæres non poterit adire. ibidem.nu.221.pag.72.col.1.
Teſtator poteſt præfigere tempus, intra quod impleatur conditio poteſtatiua, & illa non expleta,hæres ampliùs adire non poteſt.in.d. l. nemo poteſt. nu. 223.pag.72.col.2.
Teſtator,qui ſolenniter teſtatus eſt,an ſi velit ſuam diſpoſitionem iure codicillorum tātum valere,ſit audiendus.ibidem.n.242.pag.77.col.2.
Teſtator ſi in codicillis dicat velle ſe,eā diſpoſitionem valere iure cuiuſlibet vltimæ voluntatis,etiam ſi eſſet adhibita ea ſolennitas,quæ pro teſtamento ſatis eſſet,nunquam illa diſpoſitio valebit iure teſtamenti. ibidem. num. 243. pag.78.col.1.
Teſtatore mādāte hæredi vt ſoluat omnia,quæ ſcripta ſunt in quadam ſchedula,quam ipſe teſtator habet ſcriptam apud cuſtodem fratrum minorum, hæres abſq; alia ſolennitate tenetur ea præſtare.ibid.n.247.pag.79.col.2.
Teſtatore in teſtamento dicente alicui præſenti,dono tibi rem meam,an ſit donatio inter viuos,vel legatum? in. d.l. nemo poteſt. numer.255. pagin. 81. col.2.
Teſtator ſicut poteſt per pactum quærere ſuo hæredi,ita & legatario. ibidem. num.263.pag.83.col.1.
Teſtator poteſt inſtituere hæredem, quem ſcripſit in tali ſchedula.ibidem. numer.248.pag.79.col.2.
Teſtator non poteſt prohibere cautionem de vtendo & fruendo ſalua rerum ſubſtantia arbitrio boni viri,quæ ab vſufructuario hęredi per prętorem prętanda eſt. ibidem.num.276.quod non poteſt facere etiam per viam conditionis vel pœnę.num.277.pagin.86. col.2.& pag.87.col.1.
Teſtatori liberū eſt de re hęredis ſicut de propria diſponere.in.d.l.nemo poteſt. nu.278.pag.87.col.1.
Teſtatore mandante hęredi ſuo,vt pauperem aliquem & deploratę hominem fortunę recipiat in fideiuſſorem pro vſufructuario, heres non tenetur huiuſmodi voluntati obtemperare. ibidem. numer. 289. pagin. 90. col.1.

Teſta-

rem partium, ideo poſſunt ei renuntiare, et credere, et ſtare dicto vnius etiā non iurati. in. d. l. nemo poteſt. nu. 126. pag. 46 col. 1.

Teſtis notæ fidei & authoritatis licèt variauerit in dicto ſuo, poteſt illud corrigere. ibidem. numer. 136. pagin. 48. col. 2.

Teſtes adhibentur in teſtamento pro fortma eius ſubſtantiali, non tantùm probatoria. in. d. l. nemo poteſt. num. 229. & quid de iure regio. ibidem. nu. 236. pag. 74. col. 1. et pag. 76. col. 2.

Teſtibus duobus vel tribus probantibus affirmatiuam plus creditur, quàm decē, centum, vel mille probantibus negatiuam. allegatione. 6. nu. 1. pag. 465. col. 1. et. 2.

Teſtes negantes fauore rei abſoluēdi, præferuntur affirmantibus. ibidem. num. 7. pag. 466. col. 1. et. 2.

Teſtes minùs digni probant in fauorem rei. ibidem. numer. 8. pagin. 466. columna. 2.

Teſtes domeſtici, & conſanguinei, & aliàs inhabiles ad teſtificandum, quo caſu ſint idonei, & plenè probent? allegatione. 11. numer. 8. pagin. 487. columna. 2.

Teſtes idonei ad probandam ætatem alicuius, ſunt eius parentes. ibidem. nu. 10. pag. 488. col. 1.

Teſtes inhabiles vt fidem faciant, quid requiratur? & quo caſu locum habeat? ibidem. num. 11. pag. 488. col. 1.

Teſtis fide dignus & valde probatus quando concurrit cum vno teſte inhabili, tunc iſti duo plenam fidem faciunt. ibidem. numer. 12. pagin. 488. columna. 2.

Teſtes tres domeſtici, vel conſanguinei, faciunt plenam fidem in rebus parui præiudicij. ibidem. num. 13. pag. 488. col. 2.

Titulus. ff. de coniugendis cum emancipato liberis eius. ad quid fuerit inductus, & an hodie ſit correctus, & quibus caſibus? in. d. §. ſui. numer. 134. & duobus ſequentibus. & numer. 138. de hæred. qual. & differentia. pag. 213. col. 2. et pag. 214. col. 2.

Tranſactio habet exequutionem paratā. in. d. l. nemo poteſt. n. 439. ff. de leg. 2. pag. 136. col. 1.

Tranſactio minoris iuramento ipſius roboratur, etiam ſuper re immobili, ſine authoritate curatoris. in. d. authent. ſacramenta puberum. numer. 122. C. ſi aduerſ. vendit. pag. 352. col. 2.

Tranſactio ſuper re, quæ poteſt alienari ſine decreto, valet cum tutoris authoritate. ibidem. numer. 125. pagin. 353. col. 1.

Tranſmiſſio ex potentia ſuitatis, non impeditur datione cohæredis extranei. in. d. §. ſui. numer. 62. pagin. 183. columna. 2.

Trebellianicā appellatione falcidiæ comprehendi ſolet. in. d. l. nemo poteſt. nu. 324. pag. 102. col. 1.

Turpitudine aliunde detecta, poteſt opponere de ſimulatione, ille qui iurauit cōtenta in contractu ſimulato eſſe vera, & ſe non contrauenturum. in. d. l. nemo poteſt. numer. 397. pagin. 121. columna. 2.

Turpitudo an hoc caſu poſsit allegari per contrahentes ad coadiuuandam ſuam intentionem? ibidem. numer. 398. pag. 121. col. 1.

Tutor tenetur facere inuentarium bonorum pupilli. in. d. l. nemo poteſt. numer. 404. pag. 123. col. 2.

¶ Sequitur litera. V.

Vbicunque tractatur de damno euitando, omne verbum, etiam quod inducit liberam voluntatem, debet reduci ad arbitrium boni viri. 1. allegatione. numer. 22. pagin. 434. col. 1. et. 2.

INDEX.

Velleianum ceſſat, muliere bis pro vna eademque perſona intercedente. in authen. ſacramenta puberum. nu. 99. C. ſi aduerſ. vendit. pag. 338. col. 1.

Venditæ duobus aliqua re, præfertur in ea ille, cui priùs tradita eſt. in. l. nemo poteſt. nu. 40. ff. de lega. 1. vbi. nu. 41. limitatur, quàdo pro prima venditione adeſt pactum de non alienando cum hypotheca ſpeciali ipſius rei. pag. 25. co. 2.

Vendens portionẽ ſuam, non videtur vendere id, quod ad ſe poſtea peruenerit ex pupillari ſubſtitutione. in. l. vnic. num. 58. C. quand. non pet. part. etc. pag. 183. col. 2.

Vendens hæreditatem, non cenſetur vendidiſſe niſi ea, quæ habebat tempore cõtractus. ibidem. num. 62. pag. 185. col. 1.

Venditio exequutoris teſtamentarij quãdo retractari poſsit, & quando non. 1. allegatione. nu. 3. pag. 428. col. 1. et. 2.

Venditio exequutoris non bona fide facta, an ſit retractanda? ibidem. num. 5. pag. 429. col. 1.

Venientes ab inteſtato, an teneantur reſtituere hæreditatem hæredi ſcripto, et ſoluere legata relicta in minùs ſolẽni voluntate, ſaltim in foro conſcientiæ? in. d. l. nemo poteſt. num. 460. pag. 145. col. 1.

Venientes ab inteſtato illi cenſentur habere tacitam defuncti voluntatem, qui ſunt in proximiori gradu, ſecùs qui ſunt in vlteriori. in. d. l. vnic. n. 9. C. quando non pet. part. pag. 164. col. 1. et. 2.

Verbum, poteſt, iunctum cum negatione, inducit neceſsitatem, & priuat potentiam. in. d. l. nemo poteſt. nu. 145. pag. 52. col. 1.

Verbum, poteſt, iunctum cum negatione quando ponitur ab eo, qui non habet poteſtatem rei, de qua agitur, prohibẽdæ, nihil operatur. ibidem. nume. 156. pag. 55. col. 2.

Verba hæc, nullo modo. &c. videntur adimere inferioribus à principe facultatẽ contrarium diſponendi. in. d. l. nemo poteſt. num. 267. pag. 84. col. 1.

Verbum, ſum, es, fui, denotat veritatem. in. d. §. fui. num. 15. de hered. qual. & differentia. pag. 267. col. 2.

Verbum poſit in uñ lege, aliquãdo impropriatur, imò idem verbum propriè & impropriè intelligitur. in. l. pater filium. nu. 4. et. 5. ff. de inoffic. teſtamento. pag. 246. col. 1. et. 2.

Verba quædam, quę in titulis regijs tabellionatum apponuntur, declaratur. in. d. authen. ſacramẽ. puberum. n. 150. pag. 360. col. 2. et pag. 361. col. 1.

Verbum, voluerit, ſimpliciter & de per ſe prolatum, denotat liberam & abſolutã voluntatem. 1. allegatione. nu. 17. pag. 433. col. 1.

Verbi huius, voluerit, virtus eſt, vt poſsit quis facere voluntatem ſuam, etiam iniquè. ibidem. numer. 18. pagin. 433. columna. 2.

Verba hæc, facias ad voluntatem tuam, referuntur ad abſolutam voluntatem, non verò ad arbitrium boni viri. ibidẽ. nu. 19. pag. 433. col. 2.

Veriſimilitudo in probationibus attendẽda eſt. allegatione. 6. num. 3. pagi. 465. col. 2.

Vincens in querela inofficioſi teſtamenti, non eo ipſo efficitur heres, taliter, quòd abſtinere non poſsit. in. l. pater filium. nu. 19. ff. de inoffic. teſtamẽt. pag. 249. col. 1.

Vinculari quomodo poſsit legitima filij. in. c. quanuis pactum. in princip. nume. 49. de pact. in. 6. pag. 386. col. 2.

Voluntas teſtatoris facit formam & conditionem. in. l. nemo poteſt. nu. 3. ff. de legat. 1. pag. 16. col. 1.

Voluntas teſtatoris vt valeat, non debet eſſe contraria legibus. ibidem. n. 6. pag. 16. col. 1. et. 2.

Voluntates defunctorum pium eſt exequi, & ſi ad cauſas pias non ſpectent. ibidem. num. 308. pag. 96. col. 1.

Voluntas teſtatoris iubentis actio nem certo tempore finiri, licèt ipſo iure nõ teneat,

Teſtator ſi leget vſumfructum homini inopi, qui ſatiſdare hæredi non poſsit: an legatarius hic ſine cautione vſumfructum habere debeat? ibidem.n.292. & ſequentibus.pag.91.col.1.
Teſtator remittere poteſt confectionem inuentarij.in.d.l.nemo poteſt.nu.301. pag.94.col.1.
Teſtator poteſt prohibere falcidiam detrahi, & cuius fauore ſit inducta falcidia.ibidem.numer.302.pag.94.col.1.
Teſtator poteſt heredem grauatum reſtituere, liberare, compulſionis neceſsitate.ibid.nu.315.pag.99.col.1.
Teſtator an poſsit tacitè prohibere detractionem falcidiæ modis hic poſitis ibidem.nu.316.et.318.et.321.pag.99.col.2. et pag.100.col.1.et.2.
Teſtator an poſsit prohibere Trebellianicam detrahi? ibidem.in.d.l.nemo poteſt.nu.322.et.323.et.329.pag.101.col.2. et pag.102.col.1.et pag.103.col.1.
Teſtator poteſt prohibere Trebellianicam etiam in codicillis.ibidem.n.330. pag.104.col.1.
Teſtator an poſsit prohibere Trebellianicam liberis primi gradus? articulus difficilis et controuerſus.ibidem.n.331. pag.104.col.1.
Teſtator an poſsit prohibere Trebellianicam filijs legitimatis? ibidem.nu.333. pag.104.col.2.
Teſtator nõ poteſt prohibere inſinuationem requiſitã ab ſtatuto pro validitate teſtamẽti.in.d.l.nemo poteſt.n.336. pag.104.col.2.
Teſtator poteſt facere, ne bona ſua hæreditaria ſint tacitè hypothecata pro legatis.ibidem.numer.344.pag.108. col.1.
Teſtator poteſt diſponere, ꝙ legatarius ingrediatur poſſeſsionem rei legatæ propria authoritate.ibidem.num.345. pag.109.col.1.
Teſtator poteſt auferre hæredi priuilegium interdicti, quorum legatorum, quod habet, vt à manu hæredis capiat legatarius rem legatam. ibidem. num. 348.pag.110.col.1.
Teſtatore dicente, Titio domum do lego, in qua illi viam fieri veto: ex his verbis videtur conceſſum, vt domum ingrediatur propria authoritate.in.d.l. nemo poteſt.n.354.pag.111.col.1.
Teſtator ſi dicat hæredi ſuo, ne impediat legatarium in re legata, videtur legatario datã facultas ingrediendi rem legatam propria authoritate.ibidem.n.355. pag.111.col.1.&.2.
Teſtator inſtituendo vxorem dominam & vſumfructuariam bonorum ſuorũ, exiſtentibus liberis, cenſetur tantùm relinquere alimẽta.in.d.l. nemo poteſt. num.357.pag.111.col.1 quo caſu vxor alimenta hæc propria authoritate percipiet.ibidem.n.358.
Teſtator ſi dicat Lego Titio centum, vel domum, ſeu equum, & volo hoc legatum ad ipſum liberè peruenire, an videatur cõcedere legatario facultatem, vt occupet rẽ legatam propria authoritatem? ibidem. numer.359.& ſequenti.& numer.363.pagin. 112.col. . & pag.11 .col.2.
Teſtator ſi cõſtituat ſe nomine legatarij poſsidere, videtur permiſiſſe legatario, vt occupet rem legatam propria authoritate.ibidem.num.364.pag.113. col.1.
Teſtator poteſt hæredi pœnam imponere, niſi voluntati teſtatoris ſteterit. in d.l.nemo poteſt.numer.367.pag. 114. col.1.
Teſtator ex eo, ꝙ permittat legatario apprehendere rem legatam propria authoritate, non videtur falcidiæ detractionem prohibuiſſe.ibidem.num. 370.pag.115.col.1.
Teſtator poteſt remittere tutore confectionẽ inuentarij bonorũ pupilli. ibid. num.405. quod in tutore teſtamẽtario legitimo et datiuo procedere aſſeritur ibidem.n.406.& an tacitè & ſimpliciter teſtator remittere poſsit cuilibet horum

horum tutorum confectionem inuentarij? ibidem.nu.407.&.409. & an in præiudicium creditorum & legatariorum remittere poſsit? ibi.nu.410.& an non obſtante remiſsione poſsit iudex iubere, vt fiat inuentarium hoc? ibi.nu.412.pag.124.col.1.et.2.et pag.125.col.2. et pag.126.col.2.

Teſtator licèt remiſerit tutori confectionem inuētarij, tutor debet pati, fieri deſcriptionē bonorum ad faciliorem probationem,& ne bona baratentur. in.d.l.nemo poteſt.n.411.pag.126.col.2.

Teſtator non poteſt vſufructuario remittere confectionem inuentarij. ibi. nu. 415.pag.127.col.2.

Teſtatoris remiſsio confectionis inuentarij in vſufructuario operabitur, quòd ipſe vſufructuarius non teneatur illud facere ſecundùm ſolennitatem.l.fi.§. ſin autem.C.de iur. delib.ſed ſufficit facere aliquam deſcriptionē. in.d.l.nemo poteſt.n.416.pag.127.col.2.

Teſtator, qui conſtrui iuſsit & mandauit fieri capellam, & capellaniā fundauit, vtrùm poſsit aliquo caſu eius regimen auferre epiſcopo ordinario loci, ita vt ſi epiſcopus in id ſe intromittat, mādat eam non fieri,& quod relictū cōuertatur in alios vſus pios vel profanos, vel reuertatur ad aliquā vel aliquas perſonas per eum nominatas. ibidem. num. 449.pag.139.col.1.

Teſtator circa ſpiritualia capellaniæ nihil poteſt diſponere citra epiſcopi conſenſum, vt in exemplis hîc poſitis. ibidem.num.450.pag.139.col.2.

Teſtator poteſt ſupradicta diſponere, ſi epiſcopus tempore ſuæ diſpoſitionis id conſentiat.in.d.l.nemo poteſt. nu. 451.pag.140.col.1.et.2.

Teſtator non poteſt iubere, vt actio perſonalis certo tempore finiatur, ſecùs in actionibus realibus, in quibus id poteſt facere teſtator.ibidem.n.466.pag. 146.col.1.

Teſtator non poteſt iubere, vt actio mixta realis et perſonalis certo tempore finiatur, vt in ſeruitute. ibidem. nu. 467.pag.146.col.2.

Teſtatore legante alicui decem corbes frumenti ex fundo ſuo, ineſt tacita conditio, vt ſi in hoc anno vel illo non naſcantur fructus, in alterum debeat expectare legatarius.ibidem.nume.506. quo caſu non ſolùm expectatur biennium, ſed quouſque naſcantur fructus. in.d.l.nemo poteſt.num.507.pag.156. col.2.et pag.157.col.1.

Teſtator quæ poſsit prohibere & quę non quomodo cognoſcatur? ibidem. num. 509.pagin.157.col.2.

Teſtator cenſetur relinquere hæreditatem hæredibus inſtitutis ſub tacita conditione, ſcilicet, ſi adierint illam, aliàs deferenda eſt venientibus ab inteſtato.in.l.vnic.n.1.C.quand.non pet.par. &c.pag.262.col.1.

Teſtator an poſsit prohibere ius accreſcendi? ibidem.nume.12.aliàs.18. et ſequentib.pag.267.col.2.

Teſtator poteſt prohibere ius accreſcendi in legatis.ibidem.num.24.pag.271. col.1.

Teſtis productus, etiam ſi religioſus ſit, tenetur iurare de veritate dicenda.in l.nemo poteſt.nume.119.pagin.45.columna.1.

Teſtibus etiam mille non creditur, ſi modò iurati non ſint.ibidem.n.121.pag.45. col.1.

Teſtes non iuratos recipere non poteſt ille, cui commiſſum fuit, vt in aliqua cauſa procederet, omiſſa ſolennitate iuris ciuilis.in.d.l.nemo poteſt.nume. 123.pag.45.col.1.

Teſtes, qui in artis ſuæ peritia declarant, iuramentum debent præſtare de credulitate.ibidem.numer.124.pagi.45. col.2.

Teſtis iuramentum, an de ordine vel ſubſtantia ſit? ibidem.numer.125.pag.45. col.2.

Teſtis iuramentum eſt inductum in fauorem

teneat, ope tamen exceptionis valet. in d.l. nemo poteſt. numer. 455. pag. 142. col. 1.
Voluntas teſtatoris prohibentis ſolennitatem teſtium requiſitorum interuenire, licèt ipſo iure non valeat tanquam minus ſolennis, & tanquam contra leges, ope tamen exceptionis bene valebit. ibidem nu. 456. pag. 142. col. 1.
Voluntas contrahentis prohibentis alienationem & mens eſt, id facere, vt ſibi magis caueatur. allegatione. 7. nu. 14. pag. 471. col. 2.
Vnumquodque verbum etiam minimũ non debet eſſe ſine virtute aliquid operandi. allegatione. 1. num. 16. pag. 433. col. 1.
Vnus ex pluribus teſtamentarijs inſolidũ cõſtitutis, poteſt ſolus, quſ acceptauit, omnia ſibi commiſſa facere. ibidẽ. nu. 21. pag. 434. col. 1.
Vnus ex pluribus reis debendi ex cauſa lucratiua ſoluens ſolidum, cautela vt poſſit à correis partes ſuas repetere. allegatione. 2. n. 14. pag. 444. col. 2.
Vſusfructus ad diem conſtitui poteſt. in d.l. nemo poteſt. numer. 216. pagin. 71. col. 1.
Vſusfructuarius licèt non præſtiterit cautionem de vtendo & fruendo ſalua rerum ſubſtantia, tenetur ad damnum reiuendicatione. ibidem. nu. 281. pag. 88. col. 1.
Vſusfructuarius ſi malè vtatur re, in qua habet vſumfructum, poteſt expelli à proprietate. in. d.l. nemo poteſt. nu. 284 pag. 88. col. 2.
Vſufructu legato homini inopi, qui ſatis dare non poſsit, quid faciendum ſit? ibidem num. 298. & duobus ſequentibus. pag. 93. col. 1. et 2.
Vſurarius contractus licèt iuramento confirmetur, non tamen iuramentum tertio obſtabit, quin contractum vſurarium dicere poſsit. in d.l. nemo poteſt. nu. 392. pag. 120. col. 2.
Vſusfructuarius tenetur facere inuentarium. ibidem. numer. 414. pagin. 127. col. 2.
Vſusfruct⁹ patri nõ quęritur in bonis, quę filijs famil. dantur vel relinquuntur conditione adiecta, vt ad patrem non perueniat vſusfructus. in. d. c. quanuis pactum. verſ. nullum ad bona. etc. n. 18. de pact. in. 6. pag. 412. col. 2.
Vſucapio et præſcriptio eſt inducta propter bonum publicum principaliter, ne dominia rerum eſſent incerta, atque in pendenti. in. d.l. nemo poteſt. nu. 469. pag. 146. col. 2. et pag. 147. col. 1.
Vſuraria exceptio an ſuſpendat exequutionem ſententiæ arbitrariæ? ibidem. nu. 442. pag. 136. col. 2.
Vtilitas maxima eſt, quòd paupertas et pompa alicuius non detegatur. ibidem num. 408. pag. 124. col. 2.

FINIS.

LAVS DEO.

SALMANTICAE

Excudebat Alexander à Canoua.

Anno. M. D. LXX.

Errata.

Repet.l.nemo poteſt.ff.de legat.1.

PAg.5.nu.165.ad finem.ibi.in archiepiſcopũ Toleti.lege in archiepiſcopatu Toleti.(Pagi.8.nu.177.linea.14.te ſtor.leg.teſtator.)Pag.8.nu.188.ibi,ſumẽdus.lege ſumẽdũ.(Pag.13.col.1.n.476.li.21.aſtiones.l.actiones.)Pag. 16.col.2.lin.10.ibi.l.vbi,per repugnãtiam,leg.l.vbi pugnantia.Pag.18.col.2.linea.1.ibi.e.cum magna.lege.Cũmagna.& eodem modo lege.Pag.19.col.2.linea.33.ibi.l.ſi perſona,leg.l.ſi in perſonam.(Pag.23.colu.1.lin.31.exequutionem,leg.exequtionem & lin.33.exequationem,exeqtionẽ.&col.2. lin.29. exequutiua,leg.executiua.& linea vltima ei,lege eius.(Pagina.27.colum.2.linea.12.vltile,lege vtile).Pagina.28.colum.2.linea.13.ibi,nam ſit hoc dicatur.,lege,nam ſi hoc non dicatur. Pagina.30.columna.1.linea.32 . ibi ampliantem & limitatem. lege amplians & limitaoa.(Pagina.31.colum.1.linea 34. Et.l.2.lege.el.1.) Pagina.32. colum.2.linea.22.ibi infra hoc titulo.vendicans ſic,ſed de teſtamentis. (Pagina. 39.colum.2.linea.28.io.cap. 1.in.l.1). Pagina.43.colu.2.linea.15.in principio ibi eum, lege id.(Et colu.2.lin.23.fuerit,lege fuerat.)Pagina.55.colu.1.linea penulti.ibi infra.q.7.lege.prima.q.7.Pagina.56.colu.2.linea.23.ibi dizerit,leg.dixerit.(Et eadem,col.lin.30 Aleber.Alber.)Pag.57.colu.2.linea.22.ibi ſupra.lege quinta.Pag.68.col.1.linea.8.ibi ſolemnem,lege ſolutionem.(Pagina.71.col.2.linea. 7.onfirmatur.lege confirmatur.)Pag.74.col.1.linea vltima.ibi.l.vbi repugnãtia,lege.l.vbi pugnantia.Pagina.79.col.2.linea.21.ibi teſter,lege teſtator.(Et eadem col.linea.27.tenebit,lege tenebitur.Pag.99.col.1.linea vltima.ibi.quia,lege qui. Pagina.110.col.2.linea.8.ibi habetur.lege habentur. Pagina.126.colum.2.linea.5.ibi pate fieri.lege pati fieri. Pagina.129.col.2.linea.17.ibi,ad non.lege.a domino. Pag.131.col.2.linea.18.in fine ibi excommunion.lege exequution.Pagina.135.col.2.linea.10.in fine.ibi ad ſolennitatem.lege.ad ſolutionem. (Pagina.158.col.2.lin.14.haoie,lege hodie.

Repet.§.ſui.Inſtituta.de hæred.qual.& differentia.

¶ Pagina.180.col.1.linea.8.ibi.illud,lege illum. (Pag.195.col 1.linea.8.inaginariè leg.imaginariè.) Et col.2.lin.22.ibi quà ius.leg.quãuis. Pag.196.col.1.linea.9.ibi cum.lege cui. Pagin.199.col.1.linea.17.ibi.qua,lege,quam. Pagina.109.colu.1,linea.8.ibi agnitione.lege,agnatione. Pag.223.colu.1.linea penultima .ibi.l.2.Taur.lege.l.12. Taur. Pagina.231.colu.2.linea.12.ibi.natus ex damnato coitu.lege.natus ex non damnato coitu. Pag.236.col.1. linea.7.ibi liberatus,leg. libertus.

Repet.l.Pater filium.ff.de inoffic.teſtamento.

¶ Pagina.242.col.2.linea.9.ibi habebat.l.habebit. Pagina.259.col.2.linea.18.ibi ad huc.lege,ad hoc. (Pagi.255. colum.1.lin.final.l.P.leg.l.Pa.

Repet.l.vnic.C.quando non petent.part.&c.

¶ Pagina.270.1.linea.ibi deſtruit.lege.deſtruitur. Pagina.275.col.1.ibi & parte,lege & perte. Pag.276. colu.1.linea.26.in principio.ibi.Secundũm.lege.Tertium. Pagina.277.col.1.linea.36.ibi perfect.lege perial. Pagin.279. colu.1.linea.10.ibi agnitione.lege agnatione. Pag.283.col.1.linea.4.in fine.ibi meam,lege eam. Pagina eadem colu.2.linea.3.ibi.Secundo.lege Quinto. Pag.287.col.2.linea.10.ibi quia.lege qua.

Repet.Authent.Sacrament.puberum.C.ſi aduerſ.vend.

¶ Pagina.301.col.2.linea.34.in principio.ibi nullo.lege nulli. (Pag.310.col.1.lin.21.receptiſsima receptiſsima. (Et col.2.lin.6.ibi poſterior.lege poſteriori.& iterum ibi linea.10.ibi limitare.lege militare. Pag.312.col.1.linea penult. in fine ibi loquentem.dic loquẽs. Pag.329.col.1.lin.1.ibi.& præterea.lege eſt præterea. Pag.327.col.1.linea.22.ibi ſed de ſunt,lege ſed & ſunt. Pag.357.col.2.linea.3.ibi cap.lege.C. Pag.358.col.1.linea.23.ibi pact.lege pace. Pagi. 360.col.1.linea.22.in fine & in principio lineæ ſequentis.ibi ſufficere.lege ſufficeret.

Repet. c. Quanuis pactum in principio de pact.in.6.

¶ Pagina.383.col.2.linea.23.ibi.C.de condict.ob cauſ.lege.ff.de condict.cauſ.data. (Pagin.384.col.1.lin.10.de rebus corum,leg.de rebus dubijs). (Pagin.387.col.1.lin.10.ligetimam,lege legitimã.) (Pagina.403.col.1.linea.3. renunniauit.lege renunciauit. Pagina.384.colu.2. linea.31.in princip.ibi Secundo.lege Quinto.

In verbo.Dum nuptui tradebatur.eiuſdem.c.

¶ Pagina.404.col.2.linea.22.ibi quintum Concilium.lege Sacrum Concilium.

In verbo,nullum ad bona paterna.&c.

¶ Pagina.413.col.2.linea.10.ibi ſit lege & ſic. (Pagina.414.col.2.linea.29.obtineri,leg.obtineri.

Allegatione. 3.

¶ Pagina.446.col.1.linea.2.ibi.diſputatio,neq; lege diſputatione,quam.

Allegatio. 7.

¶ Pagina.472.col.2.linea.14.ibi.iudicare.lege iudicari.

Allegatione. 8.

¶ Pagina.474.col.2.linea.20.ibi duobus.lege duabus.

Allegatione. 9.

¶ Pagina.477.col.2.linea.23.ibi.colli.melius dices,dari.

Allegatione. 10.

¶ Pagina.484.col.2.linea.29.ibi canomicum,lege canonicum.

71